

בעניין שבין:

1. בנק לאומי לישראל בע"מ
 2. בנק הפועלים בע"מ
 3. בנק מזרחי טפחות בע"מ
 4. הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ
 5. בנק דיסקונט לישראל בע"מ
- ע"י ב"כ עוה"ד אבי ליכט ו/או ניבה ברג לבנת ו/או יפית שלו ו/או איל מנדלבאום
ו/או ענבל תמיר ואח'

ממשרד מיתר | עורכי דין
מדרך אבא הלל סילבר 16, רמת-גן 52506
טל': 03-6103100 פקס': 03-6103111

המבקשים

- נ ג ד -

הממונה על התחרות

מרח' עם ועולמו 4, ירושלים, 9134102
טל': 02-5458503 ; פקס': 02-5458555

המשיבה

בקשה לסעד הצהרתי ולחלופין בקשה לאישור הסדר כובל

בהתאם לאמור בחוק התחרות הכלכלית, התשמ"ח-1988 (להלן: "חוק התחרות" או "החוק") מוגשת בזו בקשה לסעד הצהרתי לפיו מבנה ההחזקות במס"ב הוא הסדר שכבילותיו נקבעו על פי דין, ולחלופין בקשה לאישור הסדר כובל שפרטיו יפורטו להלן.

בד בבד עם הגשת בקשה זו מוגשת לבית הדין הנכבד גם בקשה להטלת חיסיון על מספר פרטים בבקשה זו, לרבות בתצהירים ובנספחים שצורפו לה, וכן לקיום הדיון בדלתיים סגורות. על כן, בקשה זו על צרופותיה מוגשת באופן פיזי בלבד, וזאת הן בגרסה מושחרת לעיון הציבור, והן בגרסה מלאה לעיון בית הדין הנכבד ורשות התחרות.

מזכירות בית הדין הנכבד מתבקשת להביא בקשה זו, על צרופותיה, לעיון כבוד בית הדין בלבד, מבלי שזו תיסרק למערכת "נט המשפט".

א. הצדדים להסדר הכובל אשר מבקשים החלטה:

1. בנק לאומי לישראל בע"מ (להלן: "בנק לאומי")

2. **בנק הפועלים בע"מ** (להלן: "**בנק הפועלים**")
 3. **בנק מזרחי טפחות בע"מ** (להלן: "**בנק מזרחי**")
 4. **הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ** (להלן: "**הבנק הבינלאומי**")
 5. **בנק דיסקונט לישראל בע"מ** (להלן: "**בנק דיסקונט**")
- (להלן יחד: "**המבקשים**")
- ב. שמות הצדדים להסדר ומעניהם: אין צדדים נוספים להסדר.
 - ג. צורת ההסדר: החזקה משותפת במלוא הבעלות בחברת מרכז סליקה בנקאי בע"מ (להלן: "**מס"ב**" או "**החברה**").
 - ד. תיאור המסמכים הקובעים את ההסדר והנוגעים לו: שיתוף הפעולה נובע מעצם ההחזקה של חברה משותפת ומעוגן במסמכי היסוד של החברה – תקנון והסכם מייסדים.
 - ה. הנכס נשוא ההסדר: מס"ב היא חברת שירותים משותפת כמשמעות מונח זה בסעיפים 1, 23 ו-24 לחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981 (להלן: "**חוק הבנקאות (רישוי)**"). החברה פועלת על פי רישיון של תאגיד בנקאי מסוג חברת שירותים משותפת שהעניק לה בנק ישראל, מכוח סעיפים 3 ו-4 לחוק הבנקאות (רישוי), ובהתאם לפטור מאישור הסדר כובל שקיבלה מרשות התחרות (להלן: "**רשות התחרות**" או "**הרשות**"). מס"ב מפעילה מערכת תשלומים מבוקרת על פי חוק מערכות תשלומים, התשס"ח-2008 (להלן: "**חוק מערכות תשלום**") ומספקת שירותים שונים למערכת הפיננסית.
 - ו. מהות הכבילה: לעמדת רשות התחרות הבעלות המשותפת של המבקשים בחברת מס"ב מהווה הסדר כובל.
 - ז. תקופת ההסדר הכובל: ללא הגבלת זמן.
 - ח. עיקרי הטעמים המצדיקים את אישור ההסדר בידי בית הדין: מפורטים בפרקים ו' ו-ז' שלהלן.

תוכן עניינים

א.	פתח דבר.....	5
ב.	רקע עובדתי.....	11
ב(1).	הקמת מס"ב על ידי בנק ישראל ומספר תאגידים בנקאיים.....	11
ב(2).	תיאור פעילותה הייחודית של מס"ב וחשיבותה למשק הישראלי.....	11
ב(2) 1.	מערכת מס"ב.....	12
ב(2) 2.	מערכות ושירותים נוספים שמספקת מס"ב.....	13
ב(2) 3.	מערכת מס"ב כתשתית קריטית לבנקים ומשאב חיוני למערך התשלומים במשק.....	15
ב(3).	מכירת החזקות הבנקים בשב"א ותהליך ההפרדה בין מס"ב לשב"א.....	17
ג.	מס"ב נתונה לרגולציה מקיפה ולפיקוח רגולטורי הדוק של בנק ישראל.....	21
ג(1).	הוראות החלות על מס"ב מכוח היותה חברת שירותים משותפת.....	21
ג(2).	הוראות החלות על מס"ב מכוח היותה מפעילה של מערכת תשלומים מבוקרת.....	21
ג(2) 1.	כללי.....	21
ג(2) 2.	הוראות של בנק ישראל המסדירות את תנאי הגישה למערכת מס"ב, חובת הייצוג של משתתפים במערכת ומועדי ההצטרפות למערכת.....	22
ג(3).	כללי מערכת מס"ב.....	24
ג(4).	ועדת מס"ב.....	25
ג(5).	הסדר הכשל.....	25
ד.	עמדת רשות התחרות ביחס לפעילות מס"ב לאורך השנים, והשתלשלות העניינים שהביאה להגשת הבקשה.....	27
ד(1).	רקע.....	27
ד(2).	החלטת הפטור משנת 2002.....	27
ד(3).	הארכת תוקף הפטור ותיקונים מרכזיים שבוצעו בו עד להחלטת הפטור משנת 2020 ...	28
ד(4).	החלטת הפטור משנת 2020.....	29
ד(4) 1.	כללי.....	29
ד(4) 2.	התנאים בהחלטת הפטור משנת 2020 המפיגים את החשש שעניינו הגישה למס"ב.....	29
ד(4) 3.	התנאים בהחלטת הפטור משנת 2020 המפיגים את החשש הנוגע לתחרות בין המבקשים.....	30
ד(4) 4.	התנהלות מס"ב בהתאם להוראות הפטור.....	31
ד(5).	השיח שהתנהל בין המבקשים לבין רשות התחרות לפני הגשת הבקשה.....	31
ד(5) 1.	עמדת הממונה כי אין בכוונתה לחדש את הפטור שניתנו לבנקים בנוגע להחזקותיהם במס"ב, אלא אם תשתכנע אחרת.....	31
ד(5) 2.	הניסיונות לייתר את הצורך בפנייה לבית הדין.....	33

- ה. מבנה החזקות המבקשים במס"ב אינו "הסדר כובל" שכן מדובר בהסדר שכל כבילותיו נקבעו על פי דין.....34
- ה(1). המסגרת הנורמטיבית.....34
- ה(2). מבנה החזקות המבקשים במס"ב הוסדר מפורשות בחוק הבנקאות (רישוי).....36
- ה(3). העיגון החקיקתי של מבנה ההחזקות של המבקשים במס"ב מכניסו לגדרי סעיף 3(1) לחוק התחרות, המחריג הסדרים שכל כבילותיהם נקבעו על פי דין מהגדרת הסדר כובל.....38
- ו. החששות התחרותיים שהציגה הרשות נעדרי זיקה להסדר הכובל הנטען, ולכן לא יכולים להביא לדחיית הבקשה.....40
- ז. לחלופין, וגם אם יסבור בית הדין הנכבד כי מבנה החזקות המבקשים במס"ב אינו הסדר שכל כבילותיו נקבעו על פי דין, על בית הדין לאשר הסדר זה וזאת מטעמים של טובת הציבור.....43
- ז(1). מסגרת נורמטיבית – אישור הסדר כובל בידי בית הדין לתחרות.....43
- ז(2). הסדר הבעלות הנוכחי במס"ב הוא לטובת הציבור.....48
- ז(2)1. מבוא.....48
- ז(2)2. מבנה הבעלות במס"ב מבטיח את איכות השירותים שהיא מספקת.....48
- ז(2)3. מס"ב פועלת כחברה המספקת תשתית לאומית קריטית.....52
- ז(2)4. מבנה הבעלות במס"ב מבטיח את אבטחת השירותים הניתנים על ידה.....53
- ז(2)5. מבנה הבעלות הקיים תורם לאי העלאת המחירים לצרכן.....54
- ז(2)6. תהליך ההיפרדות של מס"ב משב"א מצריך תשומות משמעותיות ממס"ב, ולכן שינוי מבנה ההחזקות בעת הזאת דווקא עלול לפגוע במיוחד במבקשים ובציבור.....55
- ז(2)7. יש להתחשב בציות המלא של מס"ב והמבקשים להוראות הפטור עד כה.....56
- ז(2)8. תרומת ההסדר למבקשים עצמם.....56
- ז(3). מבנה הבעלות הקיים במס"ב לא מעלה כל חשש לפגיעה בתחרות אשר לא ניתן להפיג בתנאים.....56
- ז(3)1. החשש מפני פגיעה בנותני שירותי תשלום המתחרים בבנקים.....58
- ז(3)2. החשש מפני פגיעה בתחרות הפוטנציאלית בין מס"ב לבין חברת שב"א.....62
- ז(3)3. החשש לפגיעה עקב הגבלת תחומי הפעילות של מס"ב.....65
- ז(3)4. סיכום.....66
- ז(4). בחינת הבקשה על פי עיקרון המידתיות.....66
- ח. סוף דבר.....68

א. פתח דבר

1. מס"ב הוקמה על ידי המבקשים ובנק ישראל כחברת שירותים משותפת בהתאם לקבוע בסעיף 24 לחוק הבנקאות (רישוי) במטרה להפעיל את מערכת התשלומים המרכזית בישראל – מערכת "חיובים, זיכויים והעברות תשלומים" (להלן: "**מערכת מס"ב**"). מערכת מס"ב היא מערכת סליקה ייחודית, המאפשרת לבצע העברות כספים בין חשבונות תשלום באופן זול ויעיל. המדובר במערכת קריטית לבנקים ולמשק הישראלי כולו, שכן באמצעותה עוברים כטריליון ש"ח בשנה לצורכי משכורות, תשלומים לספקים, תשלומי קצבאות ועוד.
2. בנק ישראל לקח חלק משמעותי ביותר בעיצוב מבנה ההחזקות הנוכחי של מס"ב. בנק ישראל היה שותף להקמתה של מס"ב ואף היה בעל זכות למנות נציג מטעמו בדירקטוריון. בנק ישראל אף חתום על הסכם המייסדים של מס"ב, המסדיר עד היום את היחסים המשפטיים בינו לבין המבקשים. אף מבנה ההחזקות הנוכחי של מס"ב הוא תולדה של העברת מניותיו של בנק ישראל למבקשים בסוף העשור הראשון לפעילותה של מס"ב.
3. מאז שנת 1983 מס"ב פועלת מכוח רישיון לחברת שירותים משותפת שהעניק לה נגיד בנק ישראל, על פי הסדר ייעודי לחברות שירותים משותפות אשר נקבע בחוק הבנקאות (רישוי). בחודש מאי 2018 העניק נגיד בנק ישראל למס"ב רישיון מחודש, אשר עודכן בהתאם לפעילויות שמבצעת החברה כיום. בשום שלב לא עלתה כל טענה, מצד בנק ישראל או כל גורם אחר, כי יש לשלול או לא לחדש רישיון זה, וזאת לרבות מטעמי תחרות, טעמים המנויים במסגרת השיקולים אותם מוסמך בנק ישראל לשקול.
4. במשך שני העשורים הראשונים לפעילותה של מס"ב, עד לשנת 2002, מס"ב הוחזקה על ידי המבקשים מבלי שהממונה על התחרות (הממונה על הגבלים עסקיים בשנים הרלוונטיות) (להלן: "**הממונה**") סבר כי בשל מבנה ההחזקות שלה, עליה להגיש לבית הדין (או למועצה בשנים הרלוונטיות) בקשה לאישור הסדר כובל או (משנת 1988) להגיש לממונה בקשה לקבלת פטור מאישור.
5. במשך כשני עשורים נוספים, משנת 2002 ואילך, ניתן למבקשים פטור מאישור הסדר כובל מאת הממונה, אשר חודש מעת לעת. זאת לאחר שהממונה שב וקבע כי קיים יתרון בפעילות מס"ב במבנה השליטה הקיים, וכי קיימים תנאים אשר יתמודדו עם החששות התחרותיים שנבעו (לשיטת הממונה) מההחזקה המשותפת של המבקשים בחברה.
6. כך למשל, במסגרת הפטורים שניתנו לאורך השנים, הכיר הממונה בנחיצותו של שיתוף הפעולה בין הבנקים לצורך קיומה של הסליקה הבין-בנקאית ותהליכי קדם הסליקה המתבצעים במס"ב, כמו גם בקשר עם שירותי העברת מידע. בנוסף, הממונה ראה את ההחזקה המשותפת של המבקשים כשיתוף פעולה **חיוני, יעיל ורצוי למערכת הפיננסית כולה**.
7. ואכן, המבקשים מחזיקים במשותף במס"ב שנים רבות, וניסיון העבר מלמד כי ההחזקה המשותפת אינה פוגעת בתחרות בתחומי הפעילות הרלוונטיים. הרשות לא טענה כי מס"ב או המבקשים פעלו באופן הפוגע בתחרות. בנוסף, ניסיון העבר מלמד כי התנהלות מס"ב אף תורמת

לתחרות וזאת באמצעות הגברת הקישוריות התפעולית שבין הבנקים, ויצירת התשתית לפעילותם של גורמים נוספים במערכת מס"ב.

8. הפטור האחרון ניתן למס"ב ביום 18.6.2020, והוא עתיד לפקוע ביום 18.6.2025.
9. בחודש מרץ האחרון, להפתעת המבקשים, הודיעה להם הממונה, בהודעה לאקונית ולא מנומקת, כי אין בכוונתה לחדש את הפטור. זאת, למרות שמס"ב והמבקשים פעלו בהתאם לתנאיי החלטות הפטור הקודמות, ולמרות שאין ראיות ואף לא תלונות על התנהלות המעלה חשש לפגיעה בתחרות כתוצאה מהחזקות המבקשים במס"ב (גם לא לטענת הממונה).
10. בתגובה להודעת הממונה, ולאור חשיבות מבנה ההחזקות הנוכחי של מס"ב, הן למבקשים והן לציבור, פנו המבקשים לרשות על מנת להבין מה גרם לשינוי החד בעמדתה. בשיחה בעל פה התברר כי מדובר בחששות תיאורטיים, שלא גובו בעמדה כתובה ומסודרת, ולא כללו אף טענה קונקרטית בדבר התנהלות אנטי תחרותית של מס"ב או של המבקשים לאורך השנים. למרות זאת, ובניסיון להגיע להסדר חדש אשר ייתר פניה לבית הדין, קיימו המבקשים במהלך החודשים האחרונים מספר פגישות ושיחות עם הרשות, במסגרתן, בין השאר, הציעו הצעה לשינוי הרכב הדירקטוריון של מס"ב, במטרה לתת מענה לחששות שהעלתה הרשות. יצוין, כי זאת עשו המבקשים על אף שלשיטתם לחששות שהעלתה הרשות אין כל בסיס, ועל אף שלשיטתם לא השתנו הנסיבות מאז שניתן הפטור האחרון באופן המצדיק את שינוי העמדה. שכן אם כבר, נוכח הרפורמות של השנים האחרונות בתחום ענף התשלומים בכללותו, התחרות רק גברה.
11. הצעת המבקשים נדחתה על ידי הרשות, וזאת מבלי שניתן היה להבין אילו פתרונות ייחשבו קבילים בעיני הרשות ומהי עמדתה בנוגע ל"יום שאחרי" ביטול הפטור.
12. **נבהיר כבר כאן: המשמעות של אי מתן האישור בענייננו מבחינת המבקשים היא פירוק מבנה הבעלות של מס"ב הקיים מזה עשרות שנים, וזאת ללא כל בסיס עובדתי המצדיק זאת, ופגיעה שאינה מידתית בזכות שלהם לקניין. מס"ב היא נכס המצוי בהחזקתם של המבקשים מזה למעלה מארבעה עשורים. הושקעו בה משאבים רבים לשם פיתוחה ושמירה על יציבותה. לכן בנסיבות, מכירה כפויה הנובעת מאי חידוש הפטור או מאי אישור ההסדר, חרף העובדה שקיימים פתרונות מידתיים יותר, היא מהלך חריג ביותר ובלתי מידתי.**
13. לפיכך, ומכיוון שמהרשות מיאנה לדון בפתרונות אחרים, לא נותרה למבקשים כל ברירה מלבד להגיש בקשה זו לבית הדין הנכבד.
14. במסגרת הבקשה שלפנינו, נבקש מבית הדין הנכבד שני סעדים חלופיים:
(א) הסעד הראשון הוא סעד הצהרתי לפיו מבנה ההחזקות במס"ב הוא הסדר שכל כבילותיו נקבעו על פי דין, ולכן לפי חוק התחרות הוא כלל לא נחשב להסדר כובל.
(ב) הסעד השני הוא סעד חלופי, לפיו מתבקש אישור ההסדר, כיוון שבאיזון שבין טובת המבקשים וטובת הציבור לבין היעדרו של כל חשש, אפילו לא תיאורטי, לנזק שעלול להיגרם כתוצאה מאישורו של ההסדר, מדובר בהסדר חוקי ומידתי.

15. **באשר לסעד הראשון**, נראה בבקשה, כי מבנה ההחזקות במס"ב הוא הסדר העומד בתנאי הקבוע בחוק ולפיו הסדר "שכל כבילותיו נקבעו על פי דין" אינו נדרש לאישור בית הדין או לפטור מקבלת אישור מהרשות.
16. בהקשר זה יוער כבר כאן, כי המבקשים מודעים לכך שטענה זו לא נטענה על ידם עד היום. אולם, מאז שנת 2002 רשות התחרות העניקה פטורים למס"ב, ולכן נושא זה לא חודד. עתה, משהתחדד הצורך בבירור הטענה מבוקש בהקשר זה סעד הצהרתי מבית הדין, וזאת למרות שלכאורה על פי החוק אין הדבר נדרש.
17. טענת המבקשים לפיה מס"ב היא הסדר שכל כבילותיו נקבעו על פי דין מתבססת על הוראות חוק הבנקאות (רישוי).
18. בחוק הבנקאות (רישוי), המחוקק הסדיר את פעילותן של "חברות שירותים משותפות", שהן, **בהגדרה**, חברות המוחזקות על ידי מספר תאגידים בנקאיים במשותף. בנוסף, בחוק זה הוסמך נגיד בנק ישראל לתת רישיון לחברות אלה. הנגיד הוסמך במסגרת שיקוליו גם להביא בחשבון את "תרומת מתן הרישיון לתחרות בשוק ההון ובמיוחד לתרומתו לתחרות במערכת הבנקאות ולרמת השירותים בה" (סעיף 6(3) לחוק הבנקאות (רישוי)). בכך, הכיר המחוקק מפורשות בחוקיות פעילותן ואף בחשיבותן של חברות שירותים משותפות, בכפוף לחובת רישוי.
19. בענייננו, עמדת הרשות כי מתקיים הסדר כובל נובעת מעצם ההחזקה המשותפת של המבקשים, המתחרים זה בזה, במס"ב. מכיוון שההחזקה המשותפת של המבקשים במס"ב הוסדרה במפורש בחוק הבנקאות (רישוי) ומס"ב פועלת מכוח רישיון מנגיד בנק ישראל שניתן מכוח הסדר זה, היא אינה יכולה להיחשב להסדר כובל לפי חוק התחרות אך בשל אותה החזקה משותפת. לכן לא נדרש בענייננו אישור מבית הדין או פטור מהחובה לקבל אישור כאמור.
20. **באשר לסעד השני**, נראה בבקשה, כי גם אם לשיטת בית הדין ההסדר בענייננו אינו עולה לכדי הסדר שכל כבילותיו נקבעו על פי דין, מדובר בהסדר שיש לאשרו לתקופה בלתי מוגבלת.
21. **ראשית**, נבקש להראות כי עיון בנימוקי הרשות שנמסרו לנו בעל פה ועמדתה לפיה נדרש "שינוי מבני", מלמדים שחששותיה בכל הנוגע להחזקות המבקשים במס"ב נעדרי זיקה להסדר הכובל (לו היא טוענת). כך, חששות אלה כלל לא נובעים מעצם ההחזקה המשותפת של המבקשים במס"ב, ולמעשה היו רלוונטיים גם אם תאגיד בנקאי אחד בלבד היה מחזיק בה. לכן אף אם היה ממש בחששותיה של הרשות (ואין בהם), הם אינם יכולים להביא לדחיית הבקשה בענייננו. למעשה הרשות מבקשת באצטלה הגבלית להוביל בענייננו מהלך של עיצוב שוק. אך מקומו של עיצוב שוק שכזה הוא בחקיקה ראשית, שכן, מהלך משמעותי ובעל השלכות רוחביות מסוג זה ראוי שייקבע במסגרת הליך חקיקתי סדור, לאחר דיון וקבלת עמדות כל הגורמים הרלוונטיים.
22. במאמר מוסגר נציין, כי לא בכדי, צעד דרמטי מעין זה שננקט בעבר בנסיבות שונות, שחייב חברת שירותים משותפת לפרק את מבנה ההחזקות בה והביא לביטול הרישיון שהוענק לה, ומהלכים אחרים בהם חויבו בנקים למכור החזקות מטעמים דומים, בוצעו בחקיקה ולא בהליך רגולטורי. אף בשל כך, לא ניתן לקבל את דרך הקיצור שבחרה לה הרשות בענייננו.

23. **שנית**, נראה כי על בית הדין לאשר הסדר זה הן בשל העובדה שהמשך ההחזקה של המבקשים במס"ב קריטי למבקשים ולפעילותם, והן בשל יתרונותיו המשמעותיים של ההסדר לציבור הרחב, כמו גם למשתתפים הנוספים במס"ב, ביניהם גופים חוץ בנקאיים וגופים פיננסיים רבים.
24. מערכת מס"ב מהווה למעשה המשך ישיר למערכות הליבה של המבקשים העוסקות בהעברות פיננסיות. לכן, עקירתה של מערכת מס"ב מהמבקשים עלולה לגרום למערכת הפיננסית והבנקאית נזק כבד.
25. המבקשים הם אף אלה שקיים להם אינטרס מהותי לפקח על החברה ולהבטיח את יציבות מערכותיה והמשך פיתוחן. שכן המבקשים הם אלה החשופים לסיכון המשמעותי ביותר אם יתרחש כשל במערכות אלה. לכן גם נכון וראוי להפקיד בידם את האחריות לשמירת יציבותה של המערכת.
26. המבנה שבמסגרתו המבקשים, שהם המשתמשים העיקריים במערכת מס"ב, מחזיקים במס"ב, בשילוב עם איסור על חלוקת רווחים, תקבולים או הטבות מכל סוג שהוא, כפי שנקבע בהחלטות הפטור אשר העניקה הרשות למס"ב לאורך השנים, מבטיח שמס"ב תפעל כחברה מוטת יציבות ולא רווח. כתוצאה מכך נוצרים יתרונות רבים מאוד הן למבקשים והן לציבור ממבנה הבעלות הנוכחי.
27. מבנה הבעלות הנוכחי במס"ב אף מייעל את השירותים שמספקת מס"ב ומבטיח את איכותם, יציבותם והורדת מחיריהם. ואכן, מס"ב פועלת כל העת בשורה ארוכה של פרויקטים להבטיח את יציבותה של המערכת ותקינותה בהשקעה שנתית של מיליונים רבים של שקלים.
28. בנוסף, השנים הרבות שבהן המבקשים מחזיקים במס"ב, תרמו להתפתחותה של תרבות ארגונית ייחודית במס"ב, במסגרתה היא פועלת קודם כל כחברת תשתית לאומית. התרבות הארגונית והאופי של מס"ב שונים באופן משמעותי מאלה של חברה עסקית. כך, מס"ב פועלת כשלגד עיניה קודם כל שיקולים של יציבות, זמינות ואיכות השירות, ורק לאחר מכן שיקולים של רווחיות והחזר השקעה. הדבר בא לידי ביטוי הן באופן שבו מפעילה מס"ב את מערכת מס"ב, מתחזקת אותה ודואגת לשדרוגה ולהבטחת יציבותה, והן בנכונותה של מס"ב לקחת על עצמה מיזמי פיתוח נוספים שמיטיבים עם המשק כולו.
29. בהקשר זה יש לציין, כי מערכת מס"ב אינה דומה למערכות תשלומים מבוקרות אחרות, שכן היא מהווה את הבסיס לכל העברות הכספיים בישראל בין חשבונות תשלום, לרבות תשלומי משכורות, קצבאות ביטוח לאומי, תשלומים לספקים, הפקדות לפנסיה והעברות בין פרטים. כן, מס"ב אמונה על חיובים על פי הרשאה (שכן היא משמשת כמערכת לגבייה עבור המוסדות והארגונים במשק), על כלל הפעילות המאפשרת נידוד בין בנקים ועוד. קשה לאמוד את היקף הנזק שיגרם כתוצאה מהפסקת פעילותה של מערכת מס"ב אפילו לזמן קצר, שכן אין אלטרנטיבה למס"ב במקרה שבו זו חדלה מלפעול באופן תקין. אי לכך, שינוי כפוי במבנה הבעלות במס"ב יעלה לכדי הימור מסוכן על יציבות המערכת הפיננסית כולה.
30. שינוי כפוי במבנה הבעלות של מס"ב בדמות חיוב הבנקים למכור את מניותיהם, משמעותו גם תלישה של מרכיב חיוני, הממשיך את המערכות הפנימיות של הבנקים, והעברתו לגורם חיצוני

שאינו מכיר את המערכות, וכזה שמערך התמריצים שלו מוטה רווח. הדבר עלול לגרום לדירור יכולותיה של מערכת מס"ב ועקב כך לפגיעה בתפקוד התקין של המערכת הבנקאית. ונדגיש, אין מדובר רק בפגיעה בתאגידים הבנקאיים או במבקשים, אלא גם בפגיעה בציבור הרחב הנדרש לשירותיה של מס"ב, כמו גם בכל שאר המשתתפים במס"ב, אשר יציבות המערכת חשובה לפעילותם.

31. לפיכך, וכפי שנראה בהרחבה בבקשה, להחזקות המבקשים במס"ב תועלות משמעותיות לא רק למבקשים אלא לציבור בכללותו, וזאת הן בכל הקשור לייעול השירות והבטחת איכותו, והן בכל הקשור לשמירה על המערכת ומניעת פגיעה חמורה לציבור כתוצאה מכשלים בה.

32. בנוסף לכך, וכפי שנראה בהרחבה בבקשה, דברינו אלה נכונים ביתר שאת בעיתוי הנוכחי, וזאת בשל השלב שבו מצויה מס"ב בכל הנוגע להליך ההפרדות שלה מחברת שירותי בנק אוטומטיים בע"מ (להלן: "שב"א"). בימים אלה ממש, מס"ב מצויה בעיצומו של תהליך משמעותי, המצריך השקעת תשומת לב מההנהלה ומהעובדים, של הפרדות מחברת שב"א. בעברן, שב"א ומס"ב שיתפו פעולה במספר תחומים, בין היתר, החברות חלקו מבנה ארגוני משותף ותשתיות טכנולוגיות משותפות. אלא שבעקבות התנגדות הרשות לשיתופי הפעולה ביניהן, התנהל הליך משפטי שבו גובש הסדר מוסכם בין הרשות לבין החברות, ובהתאם להסכמה זו החל להתבצע ביניהן הליך הפרדה. הליך זה דורש, בין השאר, הפרדה של מערכות מחשוב חשובות ביותר לפעולתה של מס"ב, הקמתן של תשתיות מחשוב חדשות במס"ב, ולקיחת בעלות על מערכות שעד כה היו מנוהלות על ידי שב"א.

33. מס"ב היא בעיקרה חברה טכנולוגית המבוססת על מערכות המחשוב שלה. כניסתה של החברה להליך של שינוי מבני קיצוני, כגון מכירה וכניסה של משקיע חיצוני, שיפעל משיקולים עסקיים, בעיתוי הנוכחי תגרום בהכרח להסטת תשומת הלב הניהולית והמקצועית של החברה ועובדיה מהליך טכנולוגי חיוני הדורש תשומות וקשב רב. מהלך כזה יפגע בתהליך הטכנולוגי עליו עומלת מס"ב, ועלול להסב נזק מהותי לחברה, למבקשים ולציבור. אי לכך, לכל הפחות במהלך פרק הזמן הנדרש לסיום ההפרדה, ואף ללא יתר הטיעונים שנביא בבקשה – טובת המבקשים וטובת הציבור תומכת באופן מובהק בהשאת מבנה ההחזקה הנוכחי על כנו.

34. לבסוף, נבקש להראות בבקשה זו, כי לצד היתרונות הרבים הנובעים ממבנה ההחזקות הקיים, לא ניתן להצביע על נזק מאישורו של ההסדר, אשר פועל באותה מתכונת מזה עשרות שנים.

35. כך ראשית, נבקש להראות, כי לאור העובדה שמס"ב פועלת מזה שנים רבות במבנה ההחזקות הנוכחי שלה, לא ניתן – על פי הפסיקה – להסתפק אך בחששות תיאורטיים על מנת לקבוע כי ישנו חשש לפגיעה בתחרות. אלא, יש להצביע על תשתית עובדתית המלמדת, לאור ניסיון העבר, על פגיעה כאמור. בענייננו, לאורך כל השנים שבהן מס"ב פועלת במבנה ההחזקות הנוכחי שלה, לא הועלתה אף טענה בדבר התנהלות אנטי תחרותית, לא של מס"ב ולא של המבקשים כבעלי המניות שלה. בנוסף, ואף לאחרונה, במסגרת המגעים שניהלו באי כוח המבקשים עם נציגי הרשות, לא הועלתה אף טענה בדבר התנהלות אנטי תחרותית, אלא אך חששות תיאורטיים בדבר פגיעה עתידית אפשרית בתחרות, ומבלי להצביע על תמריץ חדש לכך שמס"ב תרצה לפעול בצורה כזו דווקא כעת. אי לכך, הרשות לא סיפקה כל תשתית עובדתית המאפשרת לה להביא לשינוי במבנה

ההחזקות במס"ב. ונדגיש: חששות תיאורטיים בדבר פגיעה עתידית אינם יכולים – על פי הפסיקה – להביא לפירוק מבנה בעלות אשר פועל ללא רבב מזה ארבעים שנה.

36. בנוסף, נבקש להראות בבקשה, כי אף אין ממש בחששות התחרותיים התיאורטיים שהציגה בפנינו הרשות בקשר עם מבנה ההחזקות במס"ב, וכי ממילא ניתן לקבוע בהסדר תנאים אשר ימנעו כל חשש תחרותי תיאורטי שקיים לשיטת רשות התחרות, בדיוק כפי שנעשה בשני העשורים האחרונים בהחלטות הפטור שניתנו למבקשים.

37. כך, התנאים שהוטלו על מס"ב ועל הבנקים בהחלטות הפטור מחייבים את מס"ב, בין היתר, לעסוק אך ורק במתן השירותים שהוגדרו לה; לא לחלק רווחים או תקבולים למבקשים; לא למנות לדירקטוריון מס"ב אדם שהוא בעל עניין או בדרג של חבר הנהלה במבקשים; לצרף משתתפים למערכת מס"ב בתנאים שאינם מפלים; לאפשר לכלל המשתתפים להיות חברים בוועדה מיוחדת שנדונים בה נושאים הנוגעים לענייניו של המשתתף, ובכלל זה, נושאים הנוגעים לפיתוחים טכנולוגיים שיש בהם כדי להשפיע על המשתתף; לתת גישה לשירותי המערכת לכל משתתף ולקוחותיו, בתנאים הזהים לתנאים שמעניקה מס"ב למבקשים ולקוחותיהם; לא לסרב סירוב בלתי סביר לספק לנותן שירותי תשלום שירותי ייצוג לצורך גישה לשירותים של מס"ב בנוגע לסליקת חיובים וזיכויים; ועוד.

38. מס"ב והמבקשים פעלו בהתאם לתנאי הפטור שנקבעו לאורך השנים, וצייתו להם באופן מלא. אין כל ראיה להפרתם של תנאי הפטור, ולכן גם אין כל סיבה להניח שהדברים ישתנו בעתיד.

39. מס"ב אף כפופה לפיקוח רגולטורי הדוק ומקיף מצד בנק ישראל. כך, בהיותה מערכת תשלומים מבוקרת, אשר פעילותה חיונית למערך התשלומים במשק, חלות על מס"ב חובות שונות המחייבות אותה, בין היתר, לאפשר גישה פתוחה למערכת מס"ב. יתרה מכך, גישה פתוחה זו נמצאת בהלימה עם חובות בעלי המניות עצמם של מס"ב, המבקשים, אשר אף הם כפופים לפיקוח רגולטורי משמעותי בכל הנוגע למתן שירותים, לדוגמא חובת ייצוג ואף פתיחת חשבון בנק, לאותם גופים חוץ-בנקאיים. גם חובות אלה מפיגות כל חשש תיאורטי לפגיעה בתחרות.

40. לכן, לטעמנו, אין לבטל מבנה שקיים מזה עשרות שנים על בסיס ספקולציות וחששות תיאורטיים כאשר המציאות מראה שלספקולציות אלה אין שחר.

41. דרך הילוכנו בבקשה תהיה זו: בפרק ב' נציג את הרקע העובדתי הנדרש לבקשה; בפרק ג' נפרט את הרגולציה המקיפה החלה על מס"ב מכוח דיני הבנקאות; בפרק ד' נציג את עמדת רשות התחרות ביחס לפעילותה של מס"ב עד היום, ואת השתלשלות העניינים שהובילה להגשת הבקשה; בפרק ה' נסביר מדוע אנו סבורים כי מבנה החזקות המבקשים במס"ב אינו "הסדר כובל" שכן מדובר בהסדר שכל כבילותיו נקבעו על פי דין; בפרק ו' נראה כי החששות התחרותיים שהציגה הרשות אינם קשורים להסדר הכובל, ולכן לא יכולים להצדיק את דחיית הבקשה; בפרק ז' נטען כי גם אם יסבור בית הדין הנכבד כי מבנה החזקות המבקשים במס"ב אינו הסדר שכבילותיו על פי דין, על בית הדין לאשר הסדר זה וזאת מטעמים של טובת הציבור ולאור עיקרון המידתיות.

42. הבקשה נתמכת בתצהיריהם של מר אמיר שפירא, מר עדו זלצמן, מר אריאל נווה, מר יוסף גולדברג ומר ליאור בוכר.

43. הבקשה נתמכת גם בחוות דעתו הכלכלית של מר מנחם פרלמן (להלן: "חוות הדעת הכלכלית").

◀ העתק מחוות הדעת הכלכלית של מר מנחם פרלמן מצורף ומסומן **כנספח "1"**.

ב. רקע עובדתי

ב(1). הקמת מס"ב על ידי בנק ישראל ומספר תאגידים בנקאיים

44. מס"ב הוקמה בשנת 1982 כחברה פרטית, על ידי בנק ישראל, המבקשים, ומספר בנקים נוספים אשר החזיקו באחוז מניות מזערי (חלקם בבעלות מלאה של המבקשים).

◀ העתק תקנון החברה משנת 1982 והעדכונים שבוצעו בו מאז מצורף ומסומן **כנספח "2"**.

45. בהסכם המייסדים, אשר נחתם בין המבקשים, החברה ובנק ישראל, נקבע, במבוא להסכם, כי החברה "תקים ותפעיל מסלקה ממוכנת לסליקת חיובים וזיכויים מוניטריים ופיננסיים מכל סוג".

◀ העתק הסכם המייסדים מחודש יוני 1983 מצורף ומסומן **כנספח "3"**.

46. בשנת 1983 העניק בנק ישראל למס"ב רישיון של תאגיד בנקאי מסוג "חברת שירותים משותפת", אשר חודש בחודש מאי 2018. הרישיון ניתן למס"ב בהתאם לסעיפים 4 ו-24 לחוק הבנקאות (רישוי), המקנים לבנק ישראל את הסמכות להעניק רישיון "חברת שירותים משותפת", שהיא חברה המוחזקת על ידי מספר תאגידים בנקאיים ומעניקה להם שירותים.

◀ העתק הרישיון שניתן למס"ב ביום 29.5.2018 מצורף ומסומן **כנספח "4"**.

47. עד שנת 1989 החזיק בנק ישראל במניות מס"ב, ואף היה לו נציג בדירקטוריון (לפחות עד 1986 וככל הנראה עד שנת 1989). החזקת בנק ישראל במס"ב באה לסיומה בשנת 1989, עת העביר בנק ישראל את כל מניותיו במס"ב למבקשים.

◀ העתק ההודעה על העברת מניות בנק ישראל למבקשים מצורף ומסומן **כנספח "5"**.

48. בעשורים האחרונים ועד היום, בנק לאומי, בנק הפועלים ובנק דיסקונט מחזיקים כל אחד בכ-25% מהון המניות של מס"ב, ואילו הבנק הבינלאומי ובנק מזרחי מחזיקים, כל אחד, בכ-12.5% מהון המניות שלה.

ב(2). תיאור פעילותה הייחודית של מס"ב וחשיבותה למשק הישראלי

49. מס"ב מפעילה את מערכת מס"ב. מערכת זו משמשת כתשתית לאומית לסליקה של זיכויים וחיובים המועברים באמצעים אלקטרוניים בין בנקים ובין לקוחות בבנקים השונים, לשם חיוב או זיכוי של חשבונות המתנהלים בבנקים. מדובר במערכת המאפשרת העברת תשלומי משכורות,

קצבאות ביטוח לאומי, פנסיה, תשלומים לספקים, ותשלומים באמצעות הרשאה לחיוב חשבון, אשר מידי חודש מבוצעות בה עשרות מיליוני תנועות בסכומים של עשרות מיליארדי שקלים.

50. לצד מערכת מס"ב, מפעילה מס"ב מערכת לתשלומים מידיים, וכן שירותים נוספים כגון שירותי העברת מידע והעברת ממסרים, המכונים "שירותי מיתוג".

51. להלן נציג את השירותים המרכזיים שמספקת מס"ב. בחלק זה, נתמקד במערכת מס"ב, המצויה בליבת הפעילות של מס"ב, ובחשיבותה הקריטית לבנקים ולמשק הישראלי. לאחר מכן נתייחס בקצרה לחלק מהשירותים הנוספים שמספקת מס"ב.

ב(2).1. מערכת מס"ב

52. מערכת מס"ב מאפשרת העברת כספים יעילה בין חשבונות תשלום. מערכת זו מעניקה שירותי סילוקין, המאפשרים את ביצוען של העברות כספים בין גופים פיננסיים באופן זול ויעיל, וזאת ללא כל תלות בזווית הגוף הפיננסי שבו מתנהל החשבון.

53. המערכת חוסכת לשחקנים הפיננסיים את הצורך להתקשר זה עם זה בהסכמי סילוקין דו-צדדיים, התקשרות שהייתה מייקרת ומסרבלת עד מאוד את ההעברות בין החשבונות. כך, המערכת מקלה את הקשר בין כלל הגופים הפיננסיים ומפחיתה באופן ניכר את עלויות הסליקה שלהם.

54. בנוסף, מערכת מס"ב מייתרת חלק ניכר מהפעילות הישירה של גופים פיננסיים אל מול מערכת "זיכויים והעברות בזמן אמת" של בנק ישראל (להלן: "**מערכת זה"ב**"). המערכת מקבלת מהמשתתפים בה קבצי מידע והוראות אשר מורים על ביצוע זיכויים וחיובים של חשבונות המתנהלים אצל אותם משתתפים ושל חשבונות שמתנהלים אצל משתתפים אחרים. המערכת מעבדת וסוכמת את ההעברות, ובסוף היום מנפיקה שני סוגי תוצרים. התוצר הראשון הוא קובץ "סליקה נטו", אשר מפרט את סכום הכסף נטו שיש להעביר בין המשתתפים במערכת מס"ב. קובץ זה מועבר למערכת זה"ב, בה מתבצעת סליקת הכספים בפועל, קרי, העברת הכספים בין חשבונות הסליקה של המשתתפים במערכת זה"ב. התוצר השני הוא "קובץ קדם סליקה" שמופץ למשתתפים, אשר מהווה תחזית בדבר הסליקה שצפויה להתבצע עבורם במערכת זה"ב. היעילות מושגת על ידי כך שרק "קבצי הנטו" של ההעברות בין הבנקים מועברים לסליקה במערכת זה"ב בסוף היום, ולא כל מיליוני התנועות המתבצעות מדי יום. פעילות ישירה כאמור, אילו הייתה נדרשת, היא יקרה ומסורבלת יותר בהשוואה לשירותים הניתנים על ידי מס"ב, ומערכת זה"ב אינה ערוכה לה.

55. מס"ב היא הגוף היחידי בישראל המספק את שירותי הסילוקין הללו.

56. במערכת מס"ב מבוצעות מדי חודש עשרות מיליוני תנועות, בסכומים של עשרות מיליארדי שקלים חדשים. **בסך הכל, מבוצעות במערכת תנועות בסכום של כטריליון ש"ח בשנה.** לדוגמה, בשנת 2023 עברו באמצעות מערכת מס"ב כ-291 מיליון תנועות זיכויים (תשלומים כגון משכורות, תשלומים לספקים, תשלומי קצבאות, תשלומים למוטבים שונים) בסכום כולל של 4,253,177 מיליון ש"ח; כ-279 מיליון תנועות חיובים על פי הרשאה, בסכום כולל של 1,349,602 מיליון ש"ח; וכ-58 מיליון תנועות הפקדה לקופות גמל, קרנות פנסיה וקרנות השתלמות, בסכום כולל של 3,323

מיליון ש"ח. חלקם היחסי של המבקשים בסך התנועות במערכת מס"ב עומד על כ-76%, כאשר 19% מסך התנועות מבוצע על ידי המדינה. כלומר, רק 5% מסך התנועות מבוצע על ידי משתתפים במערכת שאינם המבקשים או המדינה.

◀ העתק דוח שנתי של מס"ב לשנת 2023 מצורף ומסומן כנספח "6".

57. במערכת מס"ב פועלים כמה סוגים של גופים. לקוחות המערכת המרכזיים הם המשתתפים: גופים בעלי רישיון, ובראשם המבקשים, המשתמשים במערכת על מנת לנהל העברות כספים מאת ואל לקוחותיהם.

58. המשתתפים נחלקים לשתי קבוצות עיקריות. חלקם הם משתתפים בסליקה, קרי, גופים המחזיקים חשבונות במערכת זה"ב של בנק ישראל, שבה מתבצעות לבסוף ההעברות ביניהם. חלקם השני, אינם מחזיקים חשבון עצמאי במערכת זה"ב ולכן הם אינם משתתפים בסליקה. משתתפים אלה האחרונים, מתקשרים בהסכמי ייצוג עם משתתפים אחרים שהינם משתתפים בסליקה. אלה מכונים בהתאמה "משתתפים מייצגים" ו"משתתפים מיוצגים". סליקת ההוראות של המשתתפים המיוצגים מתבצעת מחשבונות המשתתפים המייצגים במערכת זה"ב.

59. בנוסף, אף המשתתפים המיוצגים נחלקים לשתי קבוצות: משתתפים ישירים, החתומים על מחויבותם לכללי מס"ב במסגרת הסכם מול מס"ב; ומשתתפים עקיפים, אשר אינם חתומים על כללי המערכת, ומיוצגים גם בפני מס"ב והמשתמשים בה על-ידי המשתתף המייצג אותם.

60. סוג נוסף של גופים הפועלים במערכת מס"ב הם ארגונים: גופים אלה הם לקוחות של משתתפים המורשים על ידי אותם משתתפים להשתמש במערכת מס"ב באופן עצמאי. דוגמא לארגון הוא למשל מעסיק גדול המנהל חשבון באחד הבנקים.

61. נכון להיום רשומים כמשתתפים מייצגים ומיוצגים במערכת מס"ב 21 גופים, ובהם בנק ישראל, כלל הבנקים הישראליים המסורתיים, שני הבנקים הדיגיטליים (וואן זירו הבנק הדיגיטלי בע"מ ובנק אש ישראל), בנק הדואר, בנקים זרים, וכן שלושה גופים חוץ-בנקאיים שהצטרפו למערכת בחודש יוני האחרון: אופק אגודת אשראי שיתופית בע"מ, וחברות התשלומים Grow Payments Ltd, וגלובל רמיט שירותי מטבע בע"מ. בחודש נובמבר הצטרפו למערכת שני משתתפים נוספים: חברת נימה (Neema), וחברת Rewire.

62. סך הכל שבעה גופים חדשים הצטרפו כמשתתפים במס"ב בשנתיים האחרונות, כאשר באפריל 2025 צפויים להצטרף שלושה משתתפים חדשים נוספים. קרי, בתקופה של כשנתיים מספר המשתתפים במס"ב כמעט והוכפל.

◀ העתק רשימת המשתתפים ומערך הייצוגים במס"ב מצורף ומסומן כנספח "7".

ב(2). מערכות ושירותים נוספים שמספקת מס"ב

63. לצד הפעלת מערכת מס"ב, פועלת מס"ב לשם פיתוח, ניהול ותחזוקה של תשתיות טכנולוגיות ושירותים נוספים למערכת הפיננסית, שמייעלים את פעילותה ומגבירים את התחרות בה.

64. בחודש נובמבר 2019 השיקה מס"ב את מערכת התשלומים המידיים, המכונה מערכת "Faster-Payments" (להלן: "מערכת התשלומים המידיים"). מדובר במערכת אשר משמשת את

משתתפיה לטובת העברות זיכויים מיידים: המערכת מאפשרת לגורם המשלם בעסקה מסוימת להיות מחויב מייד ובאופן סופי בסכום התשלום, ולמקבל התשלום להיות מזוכה בו מייד ובאופן סופי. זאת, בדומה לתשלום באמצעות כסף מזומן ובשונה מאמצעי התשלום הנפוצים כיום בישראל שבהם הזיכוי אינו מידי (צ'קים, העברה בנקאית, כרטיס חיוב נדחה ועוד).

65. מערכת התשלומים המידיים מהווה בשורה של ממש במערכת הפיננסית. זוהי מערכת חדשנית ומתקדמת אשר מגוונת את אפשרויות התשלום במערך התשלומים כמוצר תחליפי לכרטיסי אשראי ואף מרחיבה את מגוון שירותי התשלום שגופים חוץ-בנקאיים יכולים להציע לציבור.

66. לעמדת בנק ישראל שתמך בהקמת מערכת התשלומים המידיים על ידי מס"ב, מדובר במערכת שהיא צעד משמעותי בהפיכתו של שוק התשלומים בישראל לשוק תחרותי ויעיל:

"הדבר יאפשר לגופים פיננסיים גישה פשוטה לתשתיות התשלומים, וכן יביא לשיפור השירותים הפיננסיים המוצעים לציבור בישראל, בין היתר בזכות המאפיינים הבאים: [...] תחרות - מתן גישה ישירה או עקיפה למגוון גופים הפעילים בתחום שירותי התשלום, בהתאם למאפייניהם, לרבות נותני שירותי תשלום וחברות טכנולוגיה פיננסיות (פינטק), אשר יוכלו לספק שירותים שונים בתהליך ביצוע עסקה בתשלום מידי." (בנק ישראל "סקירה בנושא קידום תשתית לתשלומים מידיים במערך התשלומים בישראל", בעמ' 5 (3.8.2020)).

◀ העתק סקירת בנק ישראל בנושא קידום תשתית לתשלומים מידיים במערך התשלומים בישראל מצורף ומסומן כנספח "8".

67. כיום מועברים במערכת התשלומים המידיים עשרות מיליוני שקלים מידי יום, ומשתתפים בה כלל המשתתפים במערכת מס"ב, ושלושה ארגונים שאינם משתתפים (ביניהם החשכ"ל). עד כה חמישה עשר גופים חוץ-בנקאיים התחברו אל המערכת, בין אם כמשתתפים ובין אם כארגונים.

68. **נציין כבר כאן, כי עובדה זו מלמדת שמס"ב מקדמת מערכות ומוצרים שמשפרים את התחרות במערכת הפיננסית, ואינה מערימה קשיים על גופים חוץ-בנקאיים ליהנות משירותיה.**

69. בנוסף, מס"ב מפתחת אפשרות של העברות תשלומים במערכת התשלומים המידיים באמצעות פרט מזהה (PROXY) שאינו מספר חשבון בנק, דוגמת מספר טלפון נייד או כתובת דואר אלקטרוני. שירות זה צפוי להרחיב את אפשרויות התשלום במערך התשלומים ולתרום לתחרות במערכת הפיננסית.

70. יתר על כן, מס"ב מפתחת שירות Request to Pay (R2P) – שיאפשר משלוח בקשת תשלום ללקוח הקצה, שלאחר אישורה מבוצע חיוב בחשבונו של אותו לקוח וזיכוי בחשבון מבקש התשלום. אף שירות זה ירחיב את מגוון אפשרויות התשלום במערך התשלומים וצפוי לקדם משמעותית את התחרות בתחום.

71. פיתוח נוסף שעליו עובדת מס"ב הוא קידום קישוריות בין אפליקציות תשלומים, ובין לבין חשבונות תשלום. פרויקט זה מאפשר העברת כסף מאפליקציית תשלומים אחת לאפליקציה אחרת (הגם שאפשרות זו, נכון למועד כתיבת בקשה זו, טרם פעילה באפליקציות התשלומים עצמן). בעתיד צפוי הפיתוח בתחום זה לאפשר אף העברת כסף מאפליקציות תשלומים לחשבונות תשלום שאינם באפליקציית תשלומים.

72. מערכת נוספת אשר פיתחה מס"ב היא מערכת המאפשרת ניווד חשבוניות בנק של לקוחות בין הבנקים השונים באופן מקוון. מערכת זו אפשרה את יישומה של רפורמה משמעותית שנערכה בתחום הבנקאות (רפורמת ניווד בקליק), אשר נועדה להקל על לקוחות הבנקים לעבור בין בנקים באופן מקוון ובכך להגביר את התחרות בין הבנקים השונים.

73. בנוסף, מס"ב מספקת ללקוחות שירותי גביית חיובים על פי הרשאה, אשר מתבצעים באופן אלקטרוני ומאובטח על ידי לקוחות הקצה עצמם או באמצעות לשכות שירות. עוד מספקת החברה שירותי אימות דיגיטלי בנקאי, אשר מאפשרים ללקוחות קצה לוודא התאמה בין פרט מזהה (ת"ז, ח.פ, או מספר דרכון) שמועבר על ידי לקוח לבין מספר חשבון הבנק שלו.

74. יתר על כן, מס"ב מספקת שירותים להעברת מידע ולגישה למאגרי מידע, המכונים "שירותי מיתוג". שירותי המיתוג משמשים את הבנקים לצורך הפעילות השוטפת (לדוגמא בפתיחת חשבון, לפני שעבוד רכבים, לאחר הפקת פלט שיק) או גופים אחרים המורשים על פי דין לפנות למאגרי המידע.

ב(2).3. מערכת מס"ב כתשתית קריטית לבנקים ומשאב חיוני למערך התשלומים במשק

75. יציבותה של מערכת מס"ב ויעילותה, חיונית לכלל מערך התשלומים במשק ולפעילות הפיננסית והמוניטרית בישראל. זאת לאור נפח הפעילות במערכת מס"ב וייחודיות השירותים שהיא מספקת.

76. מערכת מס"ב מספקת לגופים פיננסיים, ובראשם לבנקים, שירותים קריטיים וייחודיים בהיקפים משמעותיים. למעשה, מדובר במערכת שהיא המשך ישיר למערכות הליבה של המבקשים בכל הנוגע להעברות פיננסיות. כפי שנוזכר מעלה, רק 5% מסך התנועות במערכת מס"ב מבוצע על ידי משתתפים שאינם המבקשים או המדינה. תפקודה התקין, היעיל, הרציף והיציב של המערכת הוא תנאי הכרחי לכך שהבנקים וגופים פיננסיים אחרים יוכלו לספק שירותים ללקוחותיהם.

77. כיוון שהמערכת חיונית לבנקים, היא חיונית לפעילות הכלכלית במשק כולו. שכן, התממשות של סיכונים תפעוליים ומערכתיים, עלולה לגרום לפגיעה דרמטית בציבור הרחב, שלא יוכל, לדוגמא, לקבל משכורות, קצבאות, או להעביר תשלומים לספקים. במצב של התממשות סיכונים אלו, לא תתאפשר גם העברת כספים בין פרטים ("העברות בנקאיות") – שירות בסיסי המשמש רבים בחיי היומיום.

78. יתר על כן, לכשל במערכת מס"ב, גם אם זמני, יכול להיות "אפקט דומינו" בעייתי – כך, למשל, עובדים שלא יקבלו משכורות, לא יוכלו לעמוד בתשלומים שהתחייבו להם – לדוגמא תשלומי משכנתא או שכר דירה. ספקים שלא יקבלו תשלום לא יוכלו לעמוד בתשלומים לספקי התשומות שלהם וכן הלאה. בנוסף, כשל במערכת מס"ב לא מתמצה בעיכוב בתשלום משכורות ובתשלומים לספקים בלבד. כמפורט מעלה, קיים קשר הדוק בין כלל הפעילות הפיננסית במשק לבין מערכת מס"ב. לכן, כשל במערכת מס"ב עלול לייצר כשל משמעותי לרבות עצירת מרבית הפעילות הפיננסית במשק בהעדר תחליף למערכת מס"ב.

79. לפיכך, היציבות והיעילות של מס"ב הן בעלות חשיבות דרמטית למשק. עצירת מס"ב משמעה פגיעה קשה בתפקוד המשק.

80. הממונה על התחרות עמד בעצמו על החשיבות של יעילותה ויציבותה של מס"ב למערך התשלומים במשק, וזאת בהחלטת הפטור מאישור הסדר כובל אשר ניתנה למס"ב בשנת 2002:

"למעשה משמשת מסב כמסלקה המטפלת בקליטת חיובים וזיכויים מהבנקים ולקוחותיהם, אשר מוצגים למסב באמצעות מזיה מגנטית, ואשר מכוונת אותם ליעדיהם. פעילותה של מסב משתרעת על פני למעלה מ-16 מיליון תנועות מידי חודש, בסכומים העולים על 50 מיליארד ₪. היקפי הפעילות העצומים הללו והאחריות הכרוכה בניהולם, ממחישים את חשיבות התקינות בפעילות מסב למערך התשלומים במשק."

(החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להסדר שצדדים לו בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק המזרחי המאוחד בע"מ, בנק דיסקונט בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, 20.6.2002) (להלן: "החלטת הפטור משנת 2002") (וראו בדומה בהחלטת הפטור מיום 22.5.2012 המצורפת בנספח 26 לבקשה).

◀ העתק החלטת הפטור משנת 2002 מצורף ומסומן כנספח "9".

81. חשיבות פעילותה התקינה של מס"ב למשק הישראלי, ובפרט לבנקים, נלמדת גם מעצם הקמתה על ידי בנק ישראל בשיתוף עם הבנקים, בהתאם להסדר ייעודי שקבע המחוקק בחוק הבנקאות (רישוי).

82. עדות ברורה נוספת היא אופן סיווגה בדברי חקיקה שונים המסדירים פיקוח והגנה על פעילויות של מערכות חיוניות למשק.

83. מערכת מס"ב הוכרזה על ידי נגיד בנק ישראל כמערכת תשלומים מבוקרת מכוח סעיף 2 לחוק מערכות תשלומים, התשס"ח-2008 (להלן: "חוק מערכות תשלומים"). זאת לאחר שהנגיד ראה כי מתקיימים התנאים להכרזה לפיהם מערכת תשלומים תוכרז כמערכת תשלומים מבוקרת אם **"פעילותה של המערכת חיונית לכלל מערך התשלומים במשק"**, ואם קיים חשש כי **"פעילות המערכת באופן בלתי תקין, בלתי יעיל או בלתי אמין, עלולה לפגוע במערך התשלומים במשק"**.

84. בנוסף, מס"ב מנויה בתוספת החמישית לחוק להסדרת הבטחון בגופים ציבוריים, התשנ"ח-1998 (להלן: "החוק להסדרת הבטחון בגופים ציבוריים"). חוק זה מחיל על הגופים המנויים בתוספת זו הוראות שונות שתכליתן לאבטח מערכות מחשוב חיוניות, ולאפשר פיקוח על פעילותן על ידי מערך הסייבר הלאומי. הוספת מס"ב לתוספת החמישית לחוק להסדרת הבטחון בגופים ציבוריים באה בהמשך להחלטת וועדת ההיגוי להגנה על מערכות ממוחשבות חיוניות בראשות ראש מערך הסייבר הלאומי, במסגרתה הומלץ להגדיר את המערכת כתשתית מדינה קריטית.

85. סיווגה של מערכת מס"ב כתשתית מדינה קריטית נבע מהטעמים הבאים:

- (א) היותה של מערכת מס"ב חיונית לתהליכי ליבה במערכת הפיננסית, לרבות תמיכה בשירותים הכלולים ביעדים הלאומיים לחירום של רשות החירום הלאומית;
- (ב) יחידותה של מערכת מס"ב במגזר הפיננסי;
- (ג) תמיכתה של מערכת מס"ב בפעילות עסקית של עשרות אלפי גופים במשק;

(ד) סיכוני אבטחת מידע וסייבר אליהם חשופה המערכת;

(ה) העוצמה וההיקף של הסיכונים הכרוכים במערכות תשלומים וסליקה, וביניהם הסיכון המערכתי הנובע מכשל של משתתף אחד או יותר המוביל לאפקט "דומינו" בו משתתפים אחרים לא עומדים בהתחייבויותיהם במועד.

◀ העתק החלטת וועדת ההיגוי להגנה על מערכות ממוחשבות חיוניות מיום 19.11.2019 מצורף ומסומן כנספח "10".

86. מס"ב אף מסווגת כמפעל חיוני, מכוח חוק שירות עבודה בשעת-חירום, תשכ"ז-1967. סיווג זה מגדיר את פעילותה כשירות חיוני למשק הישראלי, שניתן להפעילו גם בשעת לחימה או אירוע לאומי אחר.

◀ העתק אישור מפעל חיוני שניתן למס"ב על פי חוק שירות עבודה בשעת-חירום, התשכ"ז-1967 מצורף ומסומן כנספח "11".

ב(3). מכירת החזקות הבנקים בשב"א ותהליך הפרדה בין מס"ב לשב"א

87. בעבר החזיקו המבקשים (למעט בנק מזרחי¹) במלוא הזכויות גם בחברת שב"א. שב"א עוסקת בעיקר בהפעלת מערכת תקשורת דו כיוונית בין סולקים ומנפיקים של כרטיסי חיוב לבין בתי עסק, לאישור ולאיסוף עסקאות המבוצעות בכרטיסי חיוב בבתי עסק, וכן הפעלת ממשק סילוקין לתקשורת בין סולקים ומנפיקים של כרטיסי חיוב ולהעברת מידע ביניהם בקשר עם עסקאות כאמור.

88. בעקבות מסקנותיה של הוועדה להגברת תחרות בשירותים בנקאיים ופיננסיים נפוצים (להלן: "ועדת שטרום") נחקק החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל, התשע"ז-2017 (להלן: "החוק להגברת התחרות"). חוק זה הורה לכל אחד מהבנקים אשר החזיקו במניות שב"א לצמצם את החזקותיהם בחברה כך שאלה לא תעלנה על 10%.

89. עקב כך, מבנה הבעלות של שב"א השתנה – המבקשים חדלו מלשלוט בה, והחל מחודש יוני 2019 שב"א היא חברה ציבורית, ללא גרעין שליטה, אשר נסחרת בבורסה לניירות ערך בתל אביב. כיום, לאומי, פועלים ודיסקונט מחזיקים כל אחד בכ-10% מהון המניות של שב"א, הבינלאומי מחזיק בכ-9.83% מהון המניות של שב"א, ובנק המזרחי מחזיק בכ-3.2% ממניות שב"א. בנוסף חברת MasterCard וחברת Visa מחזיקות כל אחת ב-10% מהון המניות של שב"א, ויתר מניותיה מוחזקות בידי הציבור.

¹ לבנק מזרחי היו החזקות היסטוריות בשב"א בשיעור של 3.2%. בתחילת שנת 1980 העביר בנק המזרחי את המניות בהן החזיק ליתר הבנקים, בהתאם ליחסי האחזקה שלהם, תוך שהוא ממשיך להחזיק בזכויות הצמודות למניות. בשנת 2019, ולאחר חקיקת החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), התשע"ז-2018, ובמסגרת הסכם אשר נחתם בין בנק מזרחי לבין יתר הבנקים, הוחזרו החזקות לבנק מזרחי להחזקה בנאמנות (זאת בשל מגבלות החסימה שחלו על מניות הבנקים במועד הרישום למסחר על פי התשקיף של שב"א). ביום 25.7.2023 הועברו המניות מן הנאמן אל בנק מזרחי והבנק מחזיק במניות הללו עד היום.

90. הניסיון הראה כי מכירת ההחזקות היתה הליך מסובך ומורכב שהסיט את הפעילות הניהולית לטובת הליך המכירה על חשבון הפעילות השוטפת של שב"א. לעובדה זו יש גם חשיבות רבה לצורך ניתוח הבקשה שלפנינו.
91. מיום הקמתן, מס"ב ושב"א, שהיו שתייהן בבעלות מלאה של המבקשים (הגם שבשיעורים שונים), התנהלו כחברות אחיות, שיתפו פעולה בתחומים שונים ובין החברות התקיימו זיקות רבות ומשמעותיות. בין היתר, חלקו החברות מבנה ארגוני משותף, התנהלו במשרדים משותפים ובצוותי עבודה משותפים, חלקו תשתיות טכנולוגיות, ורכשו זו מזו שירותי ליבה לעסקיהן.
92. באותה העת, היו שתי מערכות ליבה אשר שימשו את שתי החברות: (1) מערכת ה"מיינפרייס", שהיא המערכת המרכזית שבה בוצעו עיבודי הסליקה על ידי החברות (להלן: "**מערכת המיינפרייס**"); ו-(2) מחשבי ה"טנדס" – מחשבי ליבה שריכוזו את הפעילות השוטפת והמקוונת של החברות מול הלקוחות, כגון העברות תשלומים ואישורי עסקאות (להלן: "**טנדס**"); בנוסף לשתי מערכות הליבה הללו, הייתה מערכת חשובה נוספת, היא מערכת BI שבה בוצעו ריכוז וניהול נתונים ומגמות.
93. בחודש אוקטובר 2019, בעקבות שינוי הבעלות בשב"א, פנתה רשות התחרות לשב"א ולמס"ב והודיעה להן כי המשך ההתנהלות המשותפת ביניהן עלולה לעלות לכדי הפרה של חוק התחרות, בהיותה הסדר כובל.
- ◀ העתק פניית רשות התחרות מחודש אוקטובר 2019 בנוגע להתנהלות המשותפת של שב"א ומס"ב מצורף ומסומן **כנספח "12"**.
94. בעקבות פנייה זו, בחודש מאי 2020 הגישו מס"ב ושב"א לבית הדין לתחרות בקשה לאישור הסדר כובל ביניהן.
95. לאחר הגשת הבקשה, ונוכח התנגדות הממונה לאישור ההסדר הכובל במתכונת שהתבקשה, התקיים שיח בין הצדדים שבסופו הממונה, בשיתוף פעולה עם בנק ישראל, הגיעה עם הצדדים למתווה מוסכם להפרדה של שב"א ומס"ב.
96. כחלק מהמתווה, הגישו הצדדים לאישור בית הדין לתחרות הסדר כובל מוסכם, אשר אושר ביום 27.3.2022 על ידי בית הדין לתחרות, ושתוקפו עד ליום 31.12.2029 (ת"כ (מחוזי י-ם) 17020-05-20 **שירותי בנק אוטומטיים בע"מ נ' הממונה על התחרות** (27.3.2022)).
97. ההסדר המוסכם כולל תנאים שונים להפרדת כל הזיקות שבין מס"ב ושב"א עד לתום שנת 2027, ובכלל זה הפרדת התשתיות שעליהן נסמכות החברות, כולל החומרה שלהן. לוחות הזמנים להפרדת הזיקות שבין החברות נקבעו באופן הדרגתי ומבוקר, וזאת במטרה לשמור על יציבותן וזמינותן של מערכות התשלומים שהחברות מפעילות.
98. בפרט, נקבע בסעיף ו', כי החברות יפרידו את מערכת המיינפרייס עד ליום 31.12.2027, וכי שב"א תודיע לממונה על החלטתה בדבר מערכת חלופית למערכת המיינפרייס. באשר למערכת הטנדס, נקבע בסעיף ד' כי זו תופרד עד ליום 31.5.2026, באופן הבא: עד ליום 31.12.2023 יופרדו שירותי המיתוג (לרבות האפליקציה של תשתית שירותי התשלומים המידיים); עד ליום 31.12.2024

יופרדו האפליקציות המופעלות על גבי המערכת ועושות שימוש בשירותי המיתוג (אישורי כיסוי, סימולטור ודו"חות ניטור והתממשקות BI) (להלן: **"מערכת אישורי כיסוי"**); ועד ליום 31.12.2025 יופרדו האפליקציות המאפשרות גישה למאגרי מידע. כן נקבע בסעיף 4.4 א כי לא יאוחר מיום 1.1.2027, תעביר מס"ב את כלל קבצי המידע שלה במערכת מידע חדשה, שאיננה מערכת הטנדס המשותפת.

99. בנוסף, נקבע בתנאי ההסדר המוסכם, בסעיף ח.2, כי בתקופת הביניים, שעד להפרדת הזיקות בהתאם ללוחות הזמנים שנקבעו, יהיו רשאויות מס"ב ושב"א להעניק שירותים אחת לשנייה במסגרת שירותי ספק-לקוח. בהתאם, לאורך השנים האחרונות סיפקה שב"א למס"ב שירותי תחזוקה, חומרה ותוכנה ביחס למערכת המיינפריים, שהיא, כאמור, מערכת ליבה מרכזית שבאמצעותה מבוצעים עיבודי הסליקה של מס"ב.

◀ העתק ההסדר המוסכם שבין מס"ב לבין שב"א מצורף ומסומן **כנספח "13"**.

100. במהלך תקופת היישום של תהליך הפרדת הזיקות שבין מס"ב לשב"א, אישרה הרשות שינויים בלוחות הזמנים של המתווה: כך, ביום 7.12.2022 אישרה הרשות דחייה של שנה במועד העברת מערכת ה-CRM לתפעולה הבלעדי של מס"ב (כך שזו תבוצע עד ליום 31.12.2023 במקום עד ליום 31.12.2022). בנוסף, ביום 21.12.2023 הודיעה הרשות, כי לא תנקוט בצעדי אכיפה בגין דחייה של הפרדת מערכת ה-CRM עד ליום 30.6.2024.

◀ העתק מכתבי רשות התחרות מהימים 7.12.2022 ו-21.12.2023 מצורפים ומסומנים **כנספח "14"**.

101. ביום 14.7.2024, פנתה מס"ב אל רשות התחרות בבקשה לעדכן את לוחות הזמנים להפרדת הזיקות שבינה לבין שב"א, כך שהמועד הסופי להשלמת הפרדת המערכות יידחה עד ליום 30.6.2029 בהתאם לאבני דרך מוסכמות.

102. הצורך בעדכון לוחות הזמנים נבע מההחלטה החד-צדדית של שב"א להקדים את יציאתה ממערכת המיינפריים למחצית הראשונה של שנת 2025. בהמשך להחלטה זו, שב"א הסבירה למס"ב כי הסיכונים שבהישארות מס"ב במערכת המיינפריים מעמידים בסכנה את יציבות מערכת התשלומים, והמליצה למס"ב לצאת ממנה גם כן.

103. **יוער כבר כאן, כי היציאה החד צדדית של שב"א ממערכת המיינפריים, אשר נעשתה ללא תיאום עם מס"ב, היא דוגמא מובהקת לעצמאות החברות והחלטותיהן העסקיות, וזאת מבלי שהבעלות של המבקשים בהן משחקת תפקיד כלשהו.**

104. נוכח האמור, נאלצה מס"ב לבנות באופן מיידי תכנית היערכות ליציאתה של שב"א ממערכת המיינפריים, על מנת למזער את משך הזמן שבה תיוותר כמשתמשת יחידה במערכת – המקבלת שירותי תחזוקה משב"א, בזמן שהאחרונה כבר לא משתמשת במערכת – ובכך לצמצם את הסיכונים ליציבות מערכת התשלומים.

105. אלא שהקדמת יציאתה של מס"ב מהמיינפריים, בלא שינוי של לוחות הזמנים ליציאה ממערכת הטנדס, הייתה מחייבת את מס"ב להחליף את שתי מערכות הליבה הללו במקביל, דבר שאינו אפשרי מבחינה תפעולית ואשר היה מסכן את יציבות מערכת התשלומים.
106. על כן, פנתה מס"ב אל רשות התחרות בבקשה לעדכן את לוחות הזמנים להפרדת המערכות, כך שתתאפשר לה יציאה הדרגתית מהמערכות – תחילה, השלמת יציאתה של מס"ב ממערכת המיינפריים במועד מוקדם יותר מזה שנקבע במתווה המוסכם, ולאחר מכן, יציאתה ממערך הטנדס.
107. ביום 14.10.2024 הודיעה הממונה כי לא תנקוט בצעדי אכיפה בגין הדחייה של הפרדת מערכות הטנדס בהתאם למפורט בבקשת מס"ב.
- ◀ העתק מכתב רשות התחרות מיום 14.10.2024 במענה לבקשת מס"ב לעדכון לוחות הזמנים להפרדת הזיקות בינה לבין שב"א מצורף ומסומן **כנספח "15"**.
108. ביום 17.11.2024 נכנס מנכ"ל חדש למס"ב. בעקבות כניסתו לתפקיד, בוצעה בחינה נוספת לאופן הפרדת הזיקה בין החברות בנוגע למערכת המיינפריים. לאחר תהליך הבחינה, התקבלה החלטה חדשה במס"ב בכל הנוגע למערכת המיינפריים. כך, ביום 30.1.2025 החליט דירקטוריון מס"ב, בהמלצת ההנהלה, שבמקום לצאת ממערכת המיינפריים בדומה לשב"א, על מס"ב לקחת בעלות על מערכת המיינפריים מידי שב"א, ולהפעיל אותה בעצמה, תוך חידוש הדרגתי שלה.
109. תהליך זה ידרוש ממס"ב תשומות משמעותיות. זאת לרבות עלויות נוספות בגין פניה לספקי שירותי חישוביים לצורך טיפול במערכת (או גיוס אנשי מערכת חדשים למס"ב) ובהמשך גם עלויות שדרוג ופיתוח. מהלך זה ידרוש תשומת לב רבה ממס"ב, והוא צפוי להביא להכפלה של פי 4 בעלות השימוש השוטף במערכת מרגע ירידת שב"א ממנה – עלות שתגיע לסך של 3 מיליון ש"ח בשנה.
110. כיום תהליך הפרדת הזיקות שבין החברות מצוי בשלבים מתקדמים. מעבר לכל האמור מעלה בדבר לקיחת הבעלות על מערכת המיינפריים, מבצעת מס"ב כאמור גם תהליך של ירידה מהטנדס. גם תהליך זה מצריך ממס"ב, על כלל עובדיה ומנהליה, תשומות ניכרות. עלות ההפרדה ממערכת הטנדס מוערכת בכ-7 מיליון ש"ח, וכוח האדם הנדרש למהלך ההפרדה הוא 7 עובדים במשרה מלאה.
111. מן האמור עולה כי בשנים הקרובות תשומת הלב הניהולית של מס"ב, חברה קטנה ובה כשישה חברי הנהלה ומאה עובדים בלבד, צריכה להיות מרוכזת בביצוע החלפה, לקיחת הבעלות והחידוש של התשתיות בצורה אחראית. תקלה או קריסה של המערכת עלולה להביא לפגיעה קשה במבקשים, בגופים הפיננסיים ובמשק כולו. אי לכך, הפקת הלקחים ממכירת מניות הבנקים בשב"א מחייבת לא לנקוט בשנים הקרובות במהלך אשר יסיט את תשומת הלב הניהולית של מס"ב לעיסוק בעניינים עסקיים על חשבון היציבות.

ג. מס"ב נתונה לרגולציה מקיפה ולפיקוח רגולטורי הדוק של

בנק ישראל

112. מס"ב נתונה לרגולציה הדוקה. פעולתה מפוקחת ומוגדרת בידי כללים מקיפים ומפורטים. חלקם קבועים בחקיקה ראשית, וחלקם בהוראות מטעם רגולטורים שונים, ובראשם הפיקוח על הבנקים ואגף מערכות תשלומים וסליקה בבנק ישראל.

ג(1). הוראות החלות על מס"ב מכוח היותה חברת שירותים משותפת

113. מס"ב היא תאגיד בנקאי מסוג "חברת שירותים משותפת", ולכן היא כפופה להוראותיו של חוק הבנקאות (רישוי) ופועלת מכוח "רישיון חברת שירותים משותפת" שהעניק לה בנק ישראל (להלן: "הרישיון").

114. הרישיון מגביל את תחומי העיסוק של החברה ומחייב אותה ליידע את המפקח על הבנקים על שינויים מהותיים בפעילותה.

115. כך, על פי תנאי הרישיון, מס"ב רשאית לעסוק אך ורק במתן השירותים הבאים: (1) הפעלת מערכת תשלומים; (2) מתן שירותי העברת מידע; (3) ניהול מאגר מידע (כולל פעולות נלוות לשירותים אלה). כמו כן, הרישיון אוסר על מס"ב לשלוט בתאגיד אשר לא עוסק באחד מהשירותים האמורים, ואשר לא אושר על ידי המפקח על הבנקים.

116. בנוסף, על פי תנאי הרישיון, מחויבת מס"ב ליידע את המפקח על הבנקים בטרם הפעלת "מוצר חדש". "מוצר חדש" מוגדר כמוצר, פעילות או שירות מהותיים חדשים וכן שינוי מהותי באלה, כמו גם כניסה לשווקים חדשים, שינוי באסטרטגיית החברה או השקעת משאבים משמעותית.

117. בנוסף, מתוקף הגדרתה כתאגיד בנקאי, כפופה מס"ב להוראותיה של פקודת הבנקאות, 1941 (להלן: "פקודת הבנקאות"), ולהוראות ניהול בנקאי תקין (נב"ת) של בנק ישראל שמפרסם המפקח על הבנקים מכוח סעיף 5(ג1) לפקודת הבנקאות. כך, למשל ולשם דוגמה שאינה ממצה, כפופה מס"ב להוראת נב"ת 301 שעניינה דירקטוריון של תאגיד בנקאי; להוראת נב"ת 350 שעניינה ניהול סיכונים תפעוליים; להוראת נב"ת 355 שעניינה סיכונים המשכיות עסקית ועוד.

118. מס"ב פטורה מהוראות שאינן רלבנטיות לחברה נוכח מאפייני פעילותה. לדוגמה, מס"ב פטורה מהנחיות בנושא מדידה והלימות הון וניהול סיכונים אשראי.

119. מס"ב כפופה, אפוא, לפיקוח מקיף מצד המפקח על הבנקים בבנק ישראל.

ג(2). הוראות החלות על מס"ב מכוח היותה מפעילה של מערכת תשלומים מבוקרת

ג(2).1. כללי

120. בשנת 2013 הוכרזה מערכת מס"ב כמערכת מבוקרת, כהגדרתה בחוק מערכות תשלומים, ובהתאם חלות עליה חובות שונות.

121. כך, למשל, סעיף 8 לחוק מערכות תשלומים מחייב את מס"ב לגבש כללים אשר יבטיחו את יציבותה, יעילותה ותפקודה התקין של המערכת. הכללים, המכונים כללי מערכת, נדרשים

להסדיר, בין היתר, עניינים אלה: (1) קיום דרישות הוגנות לחיבור למערכת מהמבקשים להשתתף בה, אשר אינן מכלולות בין המשתתפים במערכת או בין המבקשים להשתתף בה; (2) הפעלת המערכת באופן שיבטיח את יציבותה, יעילותה ותפקודה התקין; (3) קיום אמצעים לניהול סיכונים; ו-(4) קיום הסדרי גיבוי במערכת למקרה חירום.

122. בנוסף, סעיף 8א לחוק מערכות תשלומים מחייב את מס"ב שלא לסרב מטעמים בלתי סבירים לאפשר לנותן שירותי תשלום להשתתף במערכת. הסעיף אף מונה שתי דוגמאות אשר יחשבו לסירוב מטעמים בלתי סבירים: התניית תנאים בלתי סבירים למתן אפשרות להשתתף במערכת, וכן קביעת דרישות שאינן דרישות הוגנות לחיבור למערכת. כמו כן, סעיף 8א לחוק מערכות תשלומים מחייב משתתפים במערכת מבוקרת (וביניהם תאגידים בנקאיים) המאפשרים לנותן שירותי תשלום להשתתף באמצעותם במערכת, שלא לסרב מטעמים בלתי סבירים לנותן שירותי תשלום אחר להשתתף באמצעותם במערכת.

ג.2.2. הוראות של בנק ישראל המסדירות את תנאי הגישה למערכת מס"ב, חובת הייצוג של משתתפים במערכת ומועדי הצטרפות למערכת

123. נוכח ההכרזה על מערכת מס"ב כמערכת מבוקרת, מס"ב כפופה לפיקוח מצד אגף מערכות תשלומים וסליקה בבנק ישראל (להלן: "אגף הפיקוח על מערכות תשלומים"). אגף זה מפרסם הוראות פיקוח שונות אשר קובעות סטנדרטים מקיפים בתחומים שונים אשר נוגעים לפעילותה של מס"ב. מטרת ההוראות להבטיח גישה הוגנת למערכות התשלומים המבוקרות, לשמור על יציבות ויעילות המערכות ועל תפקודן התקין ולצמצם את החשיפה של המערכת לסיכונים.

124. בחודש יולי 2016 פרסם בנק ישראל מסמך **המגדיר את תנאי הגישה למערכות תשלומים מבוקרות, ובפרט את תנאי הגישה למערכת מס"ב**. המסמך מגדיר את תנאי הסף להשתתפות במערכת, תוך התחשבות בסוג ההשתתפות וסוג הפעילות של הגוף המבקש להשתתף בה. למשל, התנאים מבחינים בין חיבור טכני ישיר למס"ב לבין חיבור טכני עקיף למס"ב, ובין חיבור של גופים שמשותפים בסליקה לבין חיבור של גופים שאינם משותפים בסליקה.

◀ העתק מסמך תנאי הגישה למערכות תשלומים מבוקרות מחודש יולי 2016 מצורף ומסומן **כנספח "16"**.

125. הוראה מספר 10 של אגף הפיקוח על מערכות תשלומים מיום 3.11.2019 קובעת הוראות שונות לעניין דרישות גישה והשתתפות במערכת. למשל, ההוראה קובעת כי דרישות החיבור להשתתפות במערכת יהיו אובייקטיביות, מבוססות סיכון, גלויות לחיבור, וכאלה שמאפשרות גישה הוגנת ופתוחה למערכת. בנוסף, ההוראה קובעת כי השפעת דרישות החיבור על יכולת הגישה למערכת התשלומים תהיה מצומצמת ככל שהנסיבות מאפשרות, בכפוף לשמירה על רמה מקובלת של בקרת סיכונים.

◀ העתק הוראה מספר 10 של אגף הפיקוח על מערכות תשלומים מצורף ומסומן **כנספח "17"**.

126. הוראה מספר 17 של אגף הפיקוח על מערכות תשלומים קובעת כללים לעניין תפקידיו, הרכבו ודרכי פעולתו של הדירקטוריון של מפעיל מערכת תשלומים מבוקרת. כך, למשל, קובעת ההוראה כי כחלק מחובתו של דירקטוריון של מפעיל מערכת תשלומים מבוקרת לקבוע את יעדי

האסטרטגיה הכללית של החברה, עליו לקבוע יעדים בדבר "גישה הוגנת ופתוחה למערכת התשלומים" (סעיף 5.1.1.2 להוראה).

◀ העתק הוראה מספר 17 של אגף הפיקוח על מערכות תשלומים מצורף ומסומן כנספח "18".

127. בנוסף, בחודש יוני 2023 פרסם בנק ישראל מדריך גישה למערכות התשלומים המפוקחות בישראל. המדריך מתאר את העקרונות והמודלים לגישה ואת שלבי ההצטרפות למערכת מס"ב עבור סוגים שונים של משתתפים שמעוניינים לפעול בשוק התשלומים בישראל, וביניהם שחקנים חוץ-בנקאיים.

◀ העתק מדריך הגישה של בנק ישראל מצורף ומסומן כנספח "19".

128. בנק ישראל אף פרסם הנחיות לעניין המועדים שבהם יצטרפו גופים חדשים למערכת מס"ב, וזאת על מנת "לייעל את החיבור של חברות פינטק וגופים נוספים למערכות התשלומים". בנק ישראל הנחה את מפעילי מערכות התשלומים המבוקרות לפרסם את מועדי חלונות הכניסה לתקופה של שנתיים קדימה, כדי לאפשר לשחקנים חדשים לתאם מראש את מועד הכניסה למערכות. בהתאם להנחיה זו, מס"ב קבעה מספר מועדי הצטרפות למערכת. מועד ההצטרפות האחרון היה ביוני האחרון, כאשר חלונות הכניסה הקרובים יחולו בחודשים נובמבר 2024, אפריל 2025 ונובמבר 2025. מועדים אלה נקבעו בהתאם לסטנדרט שקבע בנק ישראל להצטרפות למערכת זה"ב.

◀ העתק הודעת בנק ישראל מיום 11.12.2022 (בנק ישראל מייעל את החיבור של חברות פינטק וגופים נוספים למערכות התשלומים) מצורף ומסומן כנספח "20".

129. בנוסף להוראות הכלליות שמפרסם אגף הפיקוח על מערכות תשלומים, האגף אף פונה מעת לעת למס"ב באופן ישיר ומורה לה להסדיר עניינים מסוימים הנוגעים למערכת מס"ב.

130. כך למשל, ביום 25.5.2020 הורה האגף למס"ב ולמשתתפים במערכת מס"ב מספר הוראות בדבר חובת ייצוג בסליקה וחובת ייצוג בכללי מערכת מס"ב. זאת, כחלק מקידום צעדים לצורך כניסתם של שחקנים חוץ-בנקאיים לפעילות במערך התשלומים. בין היתר, מס"ב נתבקשה לבצע תיקון בכללי המערכת, כך שיכללו התייחסות לכך שמשתתף בסליקה לא יסרב סירוב בלתי סביר לייצג בסליקה נותן שירותי תשלום (ובלבד שנותן שירותי התשלום האמור הינו בעל רישיון המאפשר גישה למערכת תשלומים מבוקרת).

◀ העתק מכתב בנק ישראל מיום 25.5.2020 בנושא חובת ייצוג בסליקה או בכללי מערכת מס"ב מצורף ומסומן כנספח "21".

131. בנוסף, בחודש יוני 2023 ובחודש אוקטובר 2024 פנה אגף הפיקוח על מערכות תשלומים למס"ב במכתב המבהיר את חובת הייצוג בסליקה. בכלל זה, הנחה בנק ישראל כי על המשתתף בסליקה לוודא כי הוא אינו מתנה תנאים בלתי סבירים לייצוג של נותן שירותי תשלום ופועל בהתאם לאמור בכללי המערכת. בנוסף, הובהר כי המשתתף המייצג רשאי לגבות עמלות בגין שירות הייצוג, כי על העמלות להיות סבירות בהתאם למאפייני השירות, וכי התמחור של העמלות יהיה מבוסס בין היתר על סיכונים וכי לא יהיה בו כדי להגביל את יכולתם של נותני שירותי התשלום לקבל ייצוג ולפגוע בתחרות ההוגנת.

◀ העתק מכתבי בנק ישראל מיום 26.6.2023 ומיום 29.10.2024 בנושא חובת ייצוג בסליקה מצורפים ומסומנים כנספח "22".

132. להשלמת התמונה יצוין, כי בנק ישראל אף פועל להרחבת קודי הזיהוי במגזר הפיננסי, במטרה לפתוח את הגישה של שחקנים חוץ בנקאיים למערכות התשלומים המפוקחות ולהגביר את התחרות בתחום התשלומים. זיהוי המשתתפים במערכת הפיננסית מבוצע באמצעות קוד זיהוי ייחודי לכל גוף. קוד זה מאפשר לספקי שירותי התשלום, בין היתר, להשתתף במערכות התשלומים. כחלק מתהליך פתיחת הגישה למערכות התשלומים לשחקנים חוץ-בנקאיים, בנק ישראל החליט כי קוד הזיהוי יוקצה לכל ספקי שירותי התשלום אשר עומדים בתנאים לקבלת הקוד, כך שאופן הזיהוי של כלל ספקי שירותי התשלום במשק יהיה אחיד.

133. לפני למעלה משנה בנק ישראל הקצה לראשונה קודי זיהוי לחברות פינטק ואף הודיע שיפעל להרחבת קודי הזיהוי (למספר תווים גדול יותר) כדי לתת מענה לצרכי ההשתתפות של שחקנים נוספים במערכות התשלומים בשנים הקרובות. הוראה זו, בין השאר, מאפשרת בכל שנה את הצטרפותם של שחקנים חוץ בנקאיים למערכת מס"ב.

◀ העתק הודעות בנק ישראל מיום 19.11.2023 בנושא "הקצאת קודי זיהוי לספקי שירותי תשלום חוץ בנקאיים" ובנושא "הרחבת קודי הזיהוי במגזר הפיננסי ליישום עד סוף דצמבר 2026 על-מנת לאפשר ליותר גופים חוץ בנקאיים לפעול במערכות התשלומים", מצורפים ומסומנים כנספח "23".

ג(3). כללי מערכת מס"ב

134. בהתאם לחובה הקבועה בסעיף 8 לחוק מערכות תשלומים, קבעה מס"ב את כללי מערכת "חייבים, זיכויים והעברות תשלומים" (להלן: "כללי המערכת").

135. מטרת כללי המערכת היא להבטיח את יציבותה, יעילותה ותפקודה התקין של המערכת, ובכלל זה לקבוע דרישות הוגנות לחיבור למערכת מהמבקשים להשתתף בה, כללים לניהול סיכונים, הסדרי גיבוי למקרי חירום וכן אמצעים לאכיפת הכללים.

136. כללי המערכת קובעים את אופן פעולתה של המערכת, ובכלל זה את סוגי המשתתפים בה ואת אחריותם, את התנאים והפרוצדורה לצירופם של משתתפים למערכת, את חובת הייצוג שחלה על משתתף בסליקה לייצג בסליקה נותן שירותי תשלום, את ההליכים הנדרשים להתחברות למערכת, את אופן הטיפול באירועי כשל, את הסדר כשל הסליקה, וכן היבטים שנוגעים לאבטחת מידע וניהול סיכונים.

137. כפי שהראנו מעלה, בנק ישראל הורה לאורך השנים על הכנסת תוספות ותיקונים שונים לכללי המערכת.

◀ העתק כללי מערכת זיכויים, חייבים והעברות תשלומים מצורף ומסומן כנספח "24".

138. מס"ב מיישמת את כללי המערכת באופן הדוק ופועלת לפיהם.

ג(4). ועדת מס"ב

139. בכללי המערכת מוסדרת גם פעילותה של "ועדת מס"ב".
140. מדובר בוועדה המורכבת מנציגים של כלל הגופים המשתתפים במערכת, ומשתתפים בישיבותיה גם נציגים מאגף הפיקוח על מערכות תשלומים בבנק ישראל. ועדת מס"ב מייעצת למס"ב בקבלת החלטות הנוגעות למערכת התשלומים, דנה בנושאים שונים בתחום, ומטרתה היא "קידום וסיוע בהבטחת היעילות והיציבות של מערכת התשלומים המופעלת על-ידי מס"ב" (סעיף 59.1 לכללי המערכת). ועדת מס"ב מייעצת בנושאים שונים הנוגעים לפעילותה של המערכת, וביניהם, טיפול בהונאות ושימוש לרעה במערכות התשלומים, טיפול בתקלות ושיפור תשתיות, קידום של שינויים בתשתיות קיימות, כניסתם של משתתפים חדשים, קידום של שינויים במודלי הייצוג של המשתתפים ועוד.
141. בנוסף, ועדת מס"ב עוסקת בשאלות הנוגעות להפעלה השוטפת של מערכת מס"ב ונותנת במה למשתתפים השונים להעלות את הצרכים שלהם מהמערכת. בין היתר, פועלת הוועדה לשם "קידום יוזמות המעודדות הקמת תשתית בנושא מערכות התשלומים והסליקה", וכן לשם "סיוע בזיהוי הנושאים העלולים להקשות או לפגוע בפעילות מערכת התשלומים ו/או בחבריה" (סעיף 59.3 לכללי המערכת). חברי ועדת מס"ב רשאים להעלות לדיון כל נושא שעשוי להיות לו השפעה על התנהלות המערכת וחבריה, ובכלל זה לקדם יוזמות לפרויקטים חדשים במערכת. לכלל המשתתפים ניתנת האפשרות להציע רעיונות חדשים לפיתוח במסגרת המערכת, ולהעלות תלונות בנוגע לאופן ההתנהלות ולטיב השירות שהם מקבלים.
142. יוער כי חברי דירקטוריון מס"ב אינם יושבים כנציגים בוועדת מס"ב, ובמובן זה קיימת הפרדה ברורה בין דירקטוריון החברה לבין הוועדה.

ג(5). הסדר הכשל

143. סעיף 8 לחוק מערכות תשלומים מחייב כאמור את מס"ב לגבש כללים שיבטיחו את יציבותה, יעילותה ותפקודה התקין של המערכת. הוראה מספר 7 של אגף הפיקוח על מערכות תשלומים בדבר כללים ונהלים לניהול כשל של משתתף במערכת תשלומים מבוקרת, מחייבת אף היא את מס"ב לקבוע כללים ונהלים שיאפשרו למערכת מס"ב להמשיך לעמוד בהתחייבויותיה במקרה של כשל תפעולי או פיננסי של אחד המשתתפים בה. בין היתר, קובעת ההוראה כי על הכללים להגדיר את האחריות של כלל הצדדים המעורבים או המושפעים מהכשל של המשתתף, לרבות המשתתפים שאינם נמצאים בכשל (סעיף 4.7). בנוסף, על הכללים להסדיר את הפעולות שמפעיל מערכת תשלומים רשאי לנקוט כאשר מוכרז אירוע של כשל משתתף לצורך בלימתו, לרבות האמצעים לקיים את הסדר הכשל באמצעות הביטחונות שהופקדו על ידי המשתתפים (סעיף 6.1, 6.2 ו-6.3).

◀ העתק הוראה מספר 7 של בנק ישראל בעניין כללים ונהלים לניהול כשל משתתף מצורף ומסומן כנספח "25".

144. בהתאם להוראה מספר 7 של בנק ישראל, מס"ב ומשתתפי המערכת גיבשו הסדר ייעודי שנועד להבטיח את השלמת הסליקה במקרה של כשל סליקה כתוצאה מכשל נזילות או כשל אשראי מצד משתתף אחד או יותר במערכת מס"ב (להלן: "**הסדר הכשל**").

145. על פי מנגנון הסדר הכשל, המעוגן בסעיף 44 לכללי המערכת, כלל המשתתפים הישירים או אלה המשתתפים בסליקה במערכת מס"ב נדרשים להפקיד כספים בחשבון ביטחון בבנק ישראל על שם מס"ב (להלן: "**חשבון הביטחון**"). הכספים בחשבון זה מוחזקים בנאמנות על ידי מס"ב כמפעיל המערכת ואמורים לשמש להשלמת הסליקה במקרה שבו לא ניתן לסלוק את הסכום הנדרש מחשבון הסליקה של אחד או יותר מהמשתתפים.

147. נוהל הסדר הכשל כולל מנגנון ערבות הדדית, אשר מאפשר למפעיל המערכת לעשות שימוש בכספי הביטחונות שהופקדו על ידי המשתתפים בכל מקרה שבו סכום הביטחון שהופקד על ידי המשתתף שכשל אינו מספיק לכיסוי התחייבויותיו. זאת לרבות במקרה שבו לא ניתן לעשות שימוש בכספי הבטחון של המשתתף שכשל עקב חדלות פירעון.

148. בנוסף, בהתאם להסדר הכשל, ככל שהכספים שהופקדו על ידי כלל המשתתפים בחשבון הביטחון לטובת נוהל הסדר הכשל לא יספיקו להשלמת הסליקה, רשאי מפעיל המערכת לחייב את המשתתפים בגין סכום ההפרש הנדרש להשלמת הסליקה בהתאם לחלקם היחסי בהסדר.

149. יצוין כי למעט בשנה הראשונה לפעילותם, משתתפים חדשים אינם מוגבלים בהיקף הפעילות שלהם במערכת. לכן, משתתפים חדשים יכולים לחשוף את יותר המשתתפים, ובמיוחד את המבקשים, לסיכון משמעותי מאד של תשלום בהיקפים אדירים במקרה של כשל של אחד מהם, מה שעלול אף לסכן את יציבות המערכת הפיננסית כולה, בשל "אפקט ההדבקה".

150. מכיוון שהמבקשים הם המשתתפים הגדולים והמרכזיים במערכת מס"ב, החשיפה שלהם במקרה של כשל סליקה כתוצאה מכשל נזילות או כשל אשראי של אחד המשתתפים, היא משמעותית ביותר. למעשה, המבקשים יכולים למצוא את עצמם נדרשים לשלם סכומים משמעותיים במקרה של כשל בסליקה, הגם שאין להם כל נגיעה לאותו כשל והוא נובע אך מהתנהלותו של משתתף אחר במערכת או מסיבה אחרת, לרבות כזו הקשורה בפיקות של מפעיל המערכת על התנהלות המשתתפים בסליקה.

151. חלק מהמשתתפים שאינם המבקשים הם חברות קטנות יחסית, ללא גב פיננסי משמעותי, וכיוון ששיעור החשיפה שלהן למערכת אינו מוגבל, התוצאה היא שהמבקשים משמשים הלכה למעשה כיס עמוק של המערכת הפיננסית כולה במקרה של כשל הנובע מפעילות אחד הגופים הפיננסיים שהכספים שהפקיד בחשבון הביטחון לא יספיקו לכיסוי התחייבויותיו. לפיכך האינטרס של

המבקשים בפעילות התקינה של המערכת כולה, ובכך שההנהלה של מס"ב תהיה מוטת יציבות ובטחון ולא מוטת רווח, גדול אף יותר, בשל ערבותם למשתמשים האחרים.

152. בהקשר זה יוער, כי הכללים המחייבים והמסדירים את ההפקדות האסטרונומיות של המבקשים להסדר הכשל לא נקבעו על דעתם של המבקשים אלא נכפו עליהם על ידי בנק ישראל.

153. למעשה, כיוון שהמשתתפים האחרים במערכת אינם מעמידים בטחונות כמו הבנקים, יציבות המערכת ולמעשה התחרות בשוק כולה, בנויות על המבקשים, אשר מבטיחים את יכולתם של המשתמשים האחרים לפעול בה, גם ללא נשיאה בעלות של פוטנציאל הכשל שהם עלולים לגרום במערכת בהתנהלותם. שינוי הבעלות במס"ב עשוי להביא לכך שבעל שליטה חדש, שאינו חשוף לסיכונים בגין כשל במערכת, יפעל באופן שיגביר את הסיכון לכשל, מתוך תמריצים מסחריים גרידא.

ד. עמדת רשות התחרות ביחס לפעילות מס"ב לאורך השנים, והשתלשלות העניינים שהביאה להגשת הבקשה

ד(1). רקע

154. עד לשנת 2002 פעלו המבקשים בכפוף לכללים אשר גובשו בהסכמה בין חלקם לבין הממונה. בחודש יולי 2001 הודיע הממונה דאז, מר דרור שטרום, כי לעמדתו הכללים הללו הם "כללי התנהגות" הנעדרים תוקף נורמטיבי מחייב ואינם מהווים פטור מטעם הרשות לקבלת אישורו של בית הדין להסדר כובל.

155. לפיכך, הודיע הממונה כי הרשות תחל בפעולות אכיפה לגבי פעולות הכלולות בכללים והמהוות הסדר כובל לשיטתו. זאת, אלא אם יינתן להם פטור מכוח סעיף 14 לחוק או אישור מבית הדין להסדר. בעקבות זאת, הוגשה לרשות בקשה למתן פטור מאישור הסדר כובל הנוגעת להחזקתם המשותפת במס"ב של המבקשים, והממונה נעתר לבקשה.

156. בהמשך לכך, מאז שנת 2002 פועלת מס"ב בהתאם לפטור מהסדר כובל שהוארך מספר פעמים.

◀ העתקי החלטות הפטור שניתנו בין השנים 2002-2020 מצורפים ומסומנים כנספח "26".

157. בחלק זה נתמקד בשתי החלטות הפטור המרכזיות: החלטת הפטור משנת 2002 והחלטת הפטור האחרונה משנת 2020 שעתידה לפקוע ביום 18.6.2025.

ד(2). החלטת הפטור משנת 2002

158. בהחלטת הפטור משנת 2002 קבע הממונה, כי שיתוף הפעולה שבין המבקשים בתחום הסליקה באמצעות מס"ב "הינו יעיל ורצוי", וכי בכפוף לתנאים שנקבעו בהחלטה, הכבילות שבהסדר אינן פוגעות פגיעה של ממש בתחרות בשוק הרלוונטי. עוד נקבע, כי עיקרו של ההסדר אינו בהפחתת התחרות או במניעתה, וכי אין בו כבילות שאינן נחוצות למימוש עיקרו. מטעמים אלה, ולנוכח חשיבות תקינות פעילותה של מס"ב למערכת התשלומים במשק, מצא הממונה כי ראוי לתת פטור בתנאים לפי סעיף 14 לחוק התחרות.

159. ההחלטה ציינה אמנם, כי פעולתה של מס"ב מעוררת חששות תחרותיים נוכח "חבירת הבנקים" בבעלותם בחברה, אולם לא פירטה מהם אותם החששות, אלא התמקדה בתנאים שונים המפיגים אותם.

160. כך, בין היתר, בסעיף 1 להחלטת הפטור הוגדרו ותוחמו תחומי הפעילות בהם תעסוק מס"ב. בהחלטה נקבע, כי כל עוד מס"ב מוחזקת על ידי יותר מאחד הבנקים, מס"ב תעסוק ב"סליקת חיובים וזיכויים, שירותי מיתוג למאגרי מידע ושירותי העברת ממסרים" בלבד.

161. בנוסף, נקבעו הוראות לעניין הגישה למס"ב: נקבע כי מס"ב והמבקשים יבצעו כל פעולה הנדרשת כדי לאפשר לכל תאגיד בנקאי (שהוא חבר המסלקה הבין-בנקאית שליד בנק ישראל) וללקוחותיו גישה לשירותי הסליקה המסופקים על ידה, כי גישה זו תינתן בתנאים שאינם גרועים מאלה שמעניקה מס"ב למבקשים, וכי העמלות שתגבה מס"ב בגין שירותי הסליקה תהיינה זהות לכלל המשתמשים במערכת שלה (סעיף 4 להחלטה).

162. עוד נקבע בסעיף 2 להחלטה, כי מס"ב לא תחלק דיבידנד או כל סוג אחר של רווח או תקבול לבעלי מניותיה.

163. תנאים אלה מופיעים בעיקרם גם בהחלטות הפטור הבאות, כולל בהחלטת הפטור משנת 2020 שעתידה לפוג בחודש יוני 2025.

ד(3). הארכת תוקף הפטור ותיקונים מרכזיים שבוצעו בו עד להחלטת הפטור משנת 2020

164. בשנים 2002-2020 הוארך תוקף הפטור מעת לעת, כאשר הממונה חזר והכיר בחשיבות שיתוף הפעולה שבין הבנקים בתחום הסליקה באמצעות מס"ב.

165. כך, למשל, בהחלטת הפטור מיום 22.5.2012, ציין הממונה כי שיתוף הפעולה האמור הינו "יעיל, חיוני ורצוי למערכת כולה" (עמ' 3 להחלטה).

166. בבקשה זו נתייחס בעיקר לשינויים מהותיים שהוכנסו בפטורים במהלך השנים, ככל שהם עדיין רלוונטיים בימינו.

167. בהחלטת פטור משנת 2008 נוסף סעיף לפיו "הבנקים לא ימנו לדירקטוריון מס"ב אדם שהנו בעל עניין בבנק ו/או חבר הנהלת הבנק ו/או נושא משרה בתחומי המסחר, החשבות ו/או הקמעונאות בבנק". סעיף דומה נכלל בכל הוראות הפטור שניתנו בהמשך.

168. ביום 14.2.2019, נוכח בקשה שהוגשה לממונה, תוקנה החלטת הפטור כך שבין תחומי פעילותה של מס"ב נכלל גם התחום של הקמת מערכת לניוד מקוון של חשבונות בנק. ברקע לתיקון זה עמדה חקיקת פרק ב' לחוק התכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנת התקציב 2019), התשע"ח-2018, אשר חייב את הבנקים לאפשר ללקוחותיהם להעביר את פעילותם לבנק אחר בהתאם למסגרת שנקבעה בחוק. תחום הפעילות החדש של מס"ב נועד אפוא לספק תשתית אשר תקל על מעבר לקוחות כאמור בין הבנקים.

ד(4). החלטת הפטור משנת 2020

ד(4).1. כללי

169. ביום 18.6.2020 ניתנה על ידי הממונה החלטת הפטור האחרונה, וזאת לתקופה של 5 שנים (להלן: **"החלטת הפטור משנת 2020"**) (החלטת פטור זו צורפה מעלה בנספח 26).

170. החלטת הפטור משנת 2020 מציינת את יתרונותיה של פעילות מס"ב ואת נחיצותה למשק הישראלי, ומסיקה מכך כי עיקרו של ההסדר אינו בהפחתת תחרות או במניעתה. כך נכתב בהחלטה לעניין זה:

"שירותי הסילוקין הניתנים על ידי מס"ב מאפשרים ללקוחות הבנקים ולארגונים לבצע העברות מול לקוחות של כלל הבנקים באופן זול. יעילותה של מס"ב נגזרת מעצם חיבורה לכל הבנקים. ללא מס"ב כל בנק היה צריך להתקשר בהסכמי סילוקין עם כל הבנקים האחרים, דבר שהיה מגדיל באופן ניכר את עלויות הסליקה במערכת הפיננסית לעומת מערכת מרכזית. לחלופין, הבנקים היו מבצעים את פעילות הסילוקין באמצעות מערכת זה"ב בעלויות גבוהות משמעותית מאשר דרך מס"ב. כך קיומה של מס"ב מפחית באופן ניכר את עלויות הסליקה של הבנקים. נוכח האמור, ברי כי עיקרו של ההסדר אינו בהפחתת התחרות או במניעתה."

171. יחד עם זאת, צוין בהחלטת הפטור כי "בדומה לכל מיזם משותף שבמסגרתו חוברים מתחרים בשוק מסוים", שיתוף הפעולה בין הבנקים מעורר חששות תחרותיים. בהחלטה צוינו שני חששות תחרותיים עיקריים (עמ' 8 להחלטת הפטור):

(א) חשש מפני מניעת גישה מצד מתחריהם של המבקשים למערכת של החברה, או העלאת חסמים בפני גישה למערכת, באופן שיפגע ביכולתם של מתחרים להתחרות מול המבקשים. לצד התלות במס"ב עצמה, מציינת ההחלטה כי קיים חשש אשר נובע מהתלות של גופים חוץ-בנקאיים בבנק מייצג אשר יסכים לייצגו במסגרת המערכת.

יוער בהקשר זה כי כיום, ובשונה מאשר במועד מתן החלטת הפטור, גופים שאינם בנקים יכולים להתחבר למערכת זה"ב ולכן גם להתחבר באופן ישיר למערכת מס"ב. זאת ללא כל צורך בהתקשרות עם בנק מייצג.

(ב) חשש מפני פגיעה בתחרות בין המבקשים כתוצאה מצינון התחרות ביניהם "עקב השולחן המשותף ועקב האינטרס המשותף שנוצר להם במיזם".

172. לשם הפגת החששות האמורים, נקבעו בפטור תנאים שונים.

ד(4).2. התנאים בהחלטת הפטור משנת 2020 המפיגים את החשש שעניינו הגישה למס"ב

173. החלטת הפטור מתייחסת **בהרחבה** לכניסתם של שחקנים חוץ-בנקאיים למערכת הבנקאות, ולחשש מפני מניעת גישתם למערכת מס"ב. כפי שצוין בהחלטת הפטור, בשנים שקדמו להחלטה חלו שינויים באסדרת תחום שירותי התשלום, שעיקרם כניסה של שחקנים חוץ-בנקאיים לתחום. זאת, בין היתר, בעקבות המלצותיה של ועדת שטרום. שינויים אלו באו לשיאם בחקיקת חוק שירותי תשלום, התשע"ט-2019 (להלן: **"חוק שירותי תשלום"**), מהלך חקיקה שנזכר בהרחבה

בהחלטת הפטור. בהתאם, התנאים שנקבעו בהחלטת הפטור משנת 2020 נועדו, בין היתר, גם על מנת להפיג את החשש שהמבקשים יערימו קשיים על גופים חוץ-בנקאיים המעוניינים להשתמש במערכת מס"ב.

174. החלטת הפטור קובעת מגבלות בדבר חלוקת דיבידנדים וחובות גביית עמלה אחידה מכל מקבלי שירות זהה: סעיף 2 לתנאים בהחלטה קובע כי מס"ב לא תחלק רווחים או תקבולים או הטבות מכל סוג שהוא למי שמחזיק בה, לרבות אדם קשור; סעיף 11 לתנאים בהחלטה קובע כי העמלות בגין שירותים שתגבה מס"ב יהיו זהות לכל מקבלי אותו שירות, בהתאם להיקף השימוש בשירות, וזאת אלא אם כן קיים הבדל בעלויות השירות הנובעות ממתן השירות וככל שההבדל במחיר ינבע באופן ישיר מההבדל בעלויות האמורות בלבד. על פי החלטת הפטור, המטרה של שתי המגבלות הללו היא **"למנוע מצב שבו מס"ב מטילה על מתחרי חמשת הבנקים הגדולים עלויות גבוהות יותר (באופן ישיר או בדרך של קביעת עמלה גבוהה מכולם והחזרת הכספים לבנקים הגדולים בדרך של דיבידנד)"** (עמ' 11 להחלטה).

175. בנוסף, הפטור הותנה בתנאים אשר מחייבים את מס"ב **"לפתוח את מערכותיה בפני גופים חוץ-בנקאיים בעלי רישיון מתאים"** (עמ' 11 להחלטה): התנאים מחייבים את מס"ב לצרף למערכת כמשתתף כל משתתף בסליקה, וכן כל נותן שירותי תשלום שקיבל קוד זיהוי מבנק ישראל וכן מחייבים כל משתתף בסליקה לתת אישור למתן שירותי ייצוג משתתף (סעיף 6 לתנאים).

176. כמו כן, נאסר על הבנקים לסרב סירוב בלתי סביר לספק לנותן שירותי תשלום ייצוג משתתף לצורך גישה למערכת (סעיף 8 לתנאים); נקבע כי כל משתתף במערכת יהיה זכאי להצטרף כחבר בוועדת מס"ב או בוועדת משנה שנדונים בהם נושאים הנוגעים לעניינו (סעיף 7 לתנאים). עוד נקבע כי מס"ב והמבקשים יבצעו כל פעולה הנדרשת באופן סביר על מנת להעניק לכל משתתף וללקוחותיו גישה לשירותי החברה, בתנאים זהים לאלה שמוענקים למבקשים ולקוחותיהם (סעיף 9 לתנאים); כן נקבע כי מס"ב תעמיד לרשות כל נותן שירותי תשלום כל מידע הנחוץ לו באופן סביר על מנת לבחון את השתתפותו במס"ב ולהיערך לשם כך והבנקים יעמידו לרשות כל נותן שירותי תשלום מידע הנחוץ לו בנוגע לדרישות הבנק לצורך הייצוג (סעיף 14 לתנאים).

ד(4).3. התנאים בהחלטת הפטור משנת 2020 המפיגים את החשש הנוגע לתחרות בין המבקשים

177. בכל הנוגע לחשש בדבר פגיעה בתחרות בין המבקשים, צוין בהחלטת הפטור כי בהחלטות הפטור הקודמות שניתנו למס"ב נקבעו תנאים שונים המפיגים חשש זה. זאת, באמצעות הגדרת תחומי הפעילות המדויקים בהם מותר למס"ב לפעול ומניעת זליגת שיתוף הפעולה לתחום אחרים.

178. בהתאם, הסעיף הראשון בהחלטת הפטור תוחם את תחומי הפעילות של מס"ב, ומורה כי החברה תעסוק במתן השירותים הבאים בלבד:

- א. שירותי סליקה חיובים וזיכויים;
- ב. שירותי העברת ממסרים;
- ג. שירותי ניווד חשבונות;
- ד. שירותי מיתוג למאגרי מידע;

ה. שירותי פירוט תנועות;

ו. שירותים נלווים לשירותים המנויים לעיל, הנחוצים לשם ייעול מתן השירותים המנויים לעיל;

ז. פעילות נלוות אחרת שאישרה הממונה.

179. יתר על כן נקבע בהחלטת הפטור, כי המבקשים לא ימנו לדירקטוריון מס"ב אדם שהוא בעל עניין בבנק, חבר הנהלת הבנק (למעט חבר הנהלה בתחום הטכני), או נושא משרה בתחומי המסחר, החשבות או הקמעונאות בבנק (סעיף 4 לתנאים).

180. לצד זאת, בהחלטת הפטור לא נקבעו תנאים התנהגותיים שנקבעו בהחלטות פטור קודמות ואשר נועדו להפיג את החשש הנוגע לשיתוף פעולה בין המבקשים (לרבות איסור העברת מידע בין המבקשים העלול להפחית את התחרות ביניהם, וחובה לקיים את המגעים במסגרת מס"ב אך ורק באמצעות בעלי התפקידים ההכרחיים לשם תפעולה השוטף של מס"ב). זאת כיוון שהממונה מצאה שאין עוד צורך בתנאים האמורים מאחר שהעברות מידע בין מתחרים באופן הפוגע בתחרות ממילא אסורות על פי דין.

181. עוד הובהר בהחלטה כי "היקף הפעילות של מס"ב, על כל השירותים שהיא מעניקה, איננו היקף פעילות מהותי ביחס לפעילות הליבה של הצדדים להסדר", וכי עובדה זו "מפחיתה את החשש לצינון התחרות ביניהם כתוצאה משיתוף הפעולה".

ד(4). התנהלות מס"ב בהתאם להוראות הפטור

182. מס"ב והמבקשים מציינים באופן מלא לכלל הוראות הפטור, ולא הועלתה כל טענה כלפי מס"ב והמבקשים בעניין זה, לא על ידי הרשות ולא על ידי גורמים אחרים.

183. כך, תחומי הפעילות של מס"ב הם כפי שהוגדרו לה בהוראות הפטור; מס"ב מאפשרת הצטרפות וגיישה לשירותיה לכל מי שעומד בתנאים הוגנים שהוגדרו, לרבות לשחקנים חוץ-בנקאיים; כלל המשתתפים חברים בוועדת מס"ב, כנדרש בהוראת הפטור; המבקשים מקפידים על הוראות הפטור שנקבעו בעניין מתן שירותי ייצוג במערכת מס"ב; חברי דירקטוריון מס"ב אינם בעלי עניין, חברי הנהלה או נושאי משרה בתחומים שפורטו בהוראת הפטור; ועוד.

ד(5). השיח שהתנהל בין המבקשים לבין רשות התחרות לפני הגשת הבקשה

ד(5)1. **עמדת הממונה כי אין בכוונתה לחדש את הפטור שניתנו לבנקים בנוגע להחזקותיהם**

במס"ב, אלא אם תשתכנע אחרת

184. מן האמור עד כה עולה כי לאורך השנים העניקה הרשות למבקשים פטור מהצורך לקבל את אישור בית הדין להסדר כובל. בכך באה לידי ביטוי עמדתה העקבית של הרשות לפיה יש יתרונות למבנה ההחזקות הקיים, כי עיקרו של ההסדר אינו בהפחתת התחרות או במניעתה וכי הכבילות שבהסדר אינן פוגעות פגיעה של ממש בתחרות בשוק. בנוסף, אף אם ישנם חששות תחרותיים, ניתן לפתור אותם בתנאים שנקבעו בהחלטות הפטור.

185. לאחרונה חל שינוי פתאומי בעמדת רשות התחרות. זאת, למרות שלא חל כל שינוי נסיבות בשוק, ולא נאספו ראיות להתנהלות של מס"ב המעלה חשש לפגיעה בתחרות. אף העובדה שצפויים

להכנס שחקנים חדשים לתחום היתה ידועה בעת מתן הפטור, והשחקנים החדשים אכן באים ומצטרפים למערכת מס"ב, ואין כל טענה שכניסתם לתחום או פעילותם נפגעת פגיעה כלשהי בשל החזקת המבקשים במס"ב.

186. במכתב מיום 31.3.2024 שנשלח על ידי הרשות למבקשים, הודיעה הרשות כי "בהמשך לשינויים המתרחשים בתחומי הבנקאות בכלל והתשלומים בפרט בשנים האחרונות ואלו שעתידיים להתרחש בשנים הקרובות", הממונה סבורה כי אלא אם תשתכנע אחרת, "על פני הדברים לאחר פקיעת החלטת הפטור הנוכחית ביום 18.6.2025 ההסדר הכובל הנוגע למבנה הבעלות בחברה אינו צפוי לעמוד בתנאים הקבועים בחוק התחרות למתן פטור מהחובה לפנות לבית הדין".

◀ העתק מכתב מרשות התחרות בנושא אי חידוש הפטור למס"ב מיום 31 במרץ 2024 (להלן: **"מכתב רשות התחרות"**), מצורף ומסומן **כנספח "27"**.

187. למכתב זה לא צורפה כל חוות דעת או הסבר לשינוי התהומי בעמדה. לכן, בהמשך למכתב האמור, ביום 7.5.2024 התקיימה שיחה בין נציגי הרשות לבין באות כוח המבקשים. השיחה התקיימה במטרה להבין מדוע סבורה הרשות כי מבנה הבעלות במס"ב אינו צפוי לעמוד בתנאים לקבלת פטור מהחובה לפנות לבית הדין, מהם שינויי הנסיבות הנטענים על ידי הרשות בהודעתה האמורה ומהם החששות התחרותיים העומדים בבסיס ההודעה בדבר הכוונה שלא לחדש את הפטור כאמור.

188. בשיחה זו הרשות הציגה בעל פה שלושה חששות תחרותיים הקיימים לשיטתה ביחס למבנה הבעלות הקיים במס"ב:

(א) החשש הראשון נוגע לפעולתם של נותני שירותי תשלום חוץ-בנקאיים אשר משתמשים במערכת מס"ב: בהקשר זה ציינה הרשות את החשש לפיו המבקשים יערימו קשיים בחיבורם של נותני שירותי תשלום חוץ בנקאיים למערכת. עוד הוזכר חשש שלפיו המבקשים יקבלו החלטות עסקיות ביחס לחברה אשר ייטיבו עם הבנקים, ולא עם נותני השירותים החוץ-בנקאיים, למשל החלטות בדבר פיתוחים אפשריים בהם תשקיע מס"ב. נציגי הרשות הבהירו כי לא התקבלו כל תלונות בנושאים אלו, וכי אין כל ראיות קונקרטיות בדבר קשיים שהוערמו בפועל, אלא שמדובר בחשש מבני עקרוני.

(ב) החשש השני שהזכירה הרשות הוא חשש הנוגע לכך שהמבקשים מחזיקים הן במס"ב והן בחברת שב"א. לפי הטענה שהועלתה, קיומן של החזקות צולבות בשתי החברות, המספקות מערכות תשלומים, מצנן את התחרות ביניהן על מוצרים תחליפיים. בהקשר זה צוין כי ההעברות הבנקאיות מתחרות כיום בעסקאות כרטיסי אשראי, וזאת בשונה מהמצב שחל לפני מכירת החזקות הבנקים בחברות כרטיסי האשראי. זאת בפרט לנוכח הפיתוח של תשלומים מידיים במס"ב ושל ייזום תשלומים.

(ג) החשש השלישי שציינה הרשות נוגע לכך שתחומי פעולתה של מס"ב מוגבלים, וזאת במסגרת התנאים שנקבעו בפטור שהעניקה הרשות. לפי הטענה, המגבלה על תחומי פעילות החברה מונעת ממס"ב כניסה לתחומי פעילות חדשים ומעכבת את התפתחותה, באופן שכשלעצמו מהווה פגיעה בתחרות, וזאת בשונה ממצב עולם שבו מס"ב לא הייתה בבעלות

המבקשים ולכן הייתה רשאית להיכנס לתחומי פעילות חדשים. טענה זאת נטענה בעלמא, ללא ציון דוגמאות קונקרטיות (או היפותטיות) לתחומי פעילות שמס"ב נמנעה מלהיכנס אליהם, בשל המגבלות שמטילים עליה תנאי הפטור.

189. נציין כבר כאן כי חששות תיאורטיים אלה אינם שונים מחששות שהועלו על ידי הרשות בעבר, וממילא אינם נובעים מנסיבות חדשות שלא עמדו בפני הרשות בעת מתן החלטות הפטור הקודמות, ושהרשות מצאה כי ניתן להפיגם בתנאים במסגרת החלטת פטור מהחובה לקבל את אישור בית הדין. כך גם, לא חל כל שינוי נסיבות משמעותי בשוק ביחס למצב השוק שהיה קיים וידוע בעת מתן הפטור בשנת 2020, ודאי לא באופן שיוצר למס"ב תמריצים חדשים לבצע פעולות שעלולות להקים פגיעה משמעותית בתחרות.

190. כמו כן, יש לתמוה על כך שהסיבות לשינוי דרמטי בעמדת הרשות שהשלכותיו משמעותיות ביותר נמסרות בעל פה, ללא כל תמיכה ראייתית או מקצועית. זאת באופן המותיר את המבקשים בערפל מוחלט לגבי התנהלות הרשות. מדובר בהתנהלות המאפיינת את הרשות לאורך ההליך כולו.

ד(5).2. הניסיונות לייתר את הצורך בפנייה לבית הדין

191. כדי למנוע הליכים משפטיים מיותרים, נציגי המבקשים פנו לרשות בניסיון להגיע עמה להבנה אשר תיתן מענה מלא לחששות שהעלתה ותניח את דעתה.

192. בין היתר נפגשו נציגי המבקשים עם הרשות, מלווים בכלכלן מומחה בתחום התחרות, והציגו בפני הרשות מדוע הכרחי, חשוב ומועיל שהמבקשים ימשיכו להחזיק ולשלוט במס"ב, וכן מדוע האופן שבו מס"ב מתנהלת ומנוהלת אינו מעלה חשש לפגיעה בתחרות.

193. בהמשך לכך, משנראה היה כי הרשות עומדת בדעתה שלא לחדש את הפטור למס"ב, הציגו נציגי המבקשים הצעה שתפיג ולו את החשש התיאורטי שהעלתה הרשות.

194. אולם, הרשות דחתה את ההצעה וסרבה להסביר כיצד היא רואה את "היום שאחרי" ומהן גבולות הגזרה לפתרון שיניח את דעתה. בכלל זה, לא הובהר מהו מבנה ההחזקה הרצוי במס"ב לשיטת הרשות, האם קיימים תנאי סף שבהם אותו גורם פרטי/חוץ בנקאי שיבוא במקום המבקשים צריך לעמוד כדי להחזיק במניות מס"ב, האם מבנה זה ישרת את מטרות החברה ובכללן יגביר את היציבות, היעילות ואת תפקודן התקין של מערכות מס"ב, והאם להערכתה מס"ב בכלל מסוגלת לתפקד כראוי במבנה בעלות אחר. לבסוף אף לא הוצג על ידי הרשות כל הסדר אשר ימנע פגיעה בלתי מידתית בזכות הקניין של המבקשים אם הפטור יפקע או אם הבקשה לבית הדין לא תאושר.

195. הרשות אף התעלמה לחלוטין מהקושי לבצע מהלך מבני בעת הנוכחית.

196. בנוסף, הרשות לא הסכימה לציין מה צפויה להיות עמדתה במסגרת ההליך בבית הדין. מכאן הבקשה שלפנינו, המוגשת מבלי שיש בפנינו תשתית כלכלית ומשפטית איתה ניתן להתמודד. לאור רגישותה של המערכת, לטעמנו מדובר בהתנהלות שמעלה קושי רב.

197. כפי שנראה כעת, לשיטת המבקשים, החזקותיהם במס"ב כלל אינן נחשבות להסדר כובל, שכן מדובר בכבילות אשר נקבעו על פי דין. על כן מבקשים המבקשים מבית הדין סעד הצהרתי המקבל עמדה זו. לחלופין, יבקשו המבקשים להראות כי אף אם עסקינן בהסדר כובל – מה שלשיטת

המבקשים אינו המקרה – מדובר בהסדר כובל שעל בית הדין לאשרו וזאת מטעמים של טובת הציבור.

ה. מבנה החזקות המבקשים במס"ב אינו "הסדר כובל" שכן מדובר בהסדר שכל כבילותיו נקבעו על פי דין

198. על פי סעיף 3(1) לחוק התחרות, כאשר מתקיים הסדר שכל כבילותיו נקבעו על פי דין, הסדר זה לא ייחשב להסדר כובל. כפי שנראה בפרק זה, בשל העובדה שמבנה החזקות של מס"ב, הכולל החזקה משותפת של תאגידים בנקאיים, מעצם טבעו, הוסדר מפורשות בחוק הבנקאות (רישוי) ואף ניתן מכוח חוק זה למס"ב רישיון, בהתאם לסעיף 3(1) לחוק התחרות הוא כלל לא עולה לכדי הסדר כובל. לכן, על פניו, הוא לא מצריך אישור מבית הדין או פטור מבקשת אישור כאמור מהממונה.

199. מכיוון שמזה מספר שנים מס"ב פנתה לממונה לקבלת פטור (וזאת מבלי שהודתה במפורש שאכן יש בכך צורך), ומטעמי זהירות, סבורים המבקשים כי מן ראוי יהיה לבקש סעד הצהרתי לפיו אין מדובר בהסדר כובל כלל ועיקר, וזאת למרות שלכאורה אין הדבר נדרש מכוח החוק.

ה(1). המסגרת הנורמטיבית

200. סעיף 2 לחוק התחרות קובע מהו הסדר כובל:

"2(א) הסדר כובל הוא הסדר הנעשה בין בני אדם המנהלים עסקים, לפיו אחד הצדדים לפחות מגביל עצמו באופן העלול למנוע או להפחית את התחרות בעסקים בינו לבין הצדדים האחרים להסדר, או חלק מהם, או בינו לבין אדם שאינו צד להסדר.

(ב) מבלי לגרוע מכלליות האמור בסעיף קטן (א) יראו כהסדר כובל הסדר שבו הכבילה נוגעת לאחד העניינים הבאים:

(1) המחיר שיידרש, שיוצא או שישולם;

(2) הריווח שיופק;

(3) חלוקת השוק, כולו או חלקו, לפי מקום העיסוק או לפי האנשים או סוג האנשים שעמם יעסקו;

(4) כמות הנכסים או השירותים שבעסק, איכותם או סוגם."

201. סעיף 4 לחוק התחרות קובע איסור על הסדר כובל, בזאת הלשון:

"לא יהיה אדם צד להסדר כובל, כולו או מקצתו, אלא אם כן קיבל מאת בית הדין אישור לפי סעיף 9 או היתר זמני לפי סעיף 13 או פטור לפי סעיף 14, או שכל הכבילות שבהסדר פטורות בהתאם לפטור סוג שנקבע לפי סעיף 15א; היו האישור, ההיתר הזמני, הפטור או פטור הסוג מותנים – לא יהיה להם תוקף, אלא אם כן נתמלאו תנאיהם."

202. קרי, כל הסדר אשר עונה להגדרה של הסדר כובל המופיעה בסעיף 2 הוא אסור, אלא אם ניתן להסדר זה אישור או היתר זמני מטעם בית הדין, או ניתן פטור על ידי הממונה על התחרות, או שחל בעניינו פטור סוג.

203. סעיף (1)3 לחוק התחרות הכלכלית קובע, כי על אף האמור בסעיף 2 לחוק התחרות, "הסדר שכל כבילותיו נקבעו על פי דין", לא ייחשב כהסדר כובל. כלומר, על פי חוק, ישנם הסדרים אשר על פניו הם הסדרים כובלים, אך אלה לא ייחשבו ככובלים אם ישנו דבר חקיקה אשר עיגן את אותו ההסדר. הסדרים מעין אלה לא יצריכו קבלת אישור או היתר זמני מטעם בית הדין וגם לא פטור מהגשת בקשה כאמור מהממונה על התחרות.

204. סעיף (1)3 לחוק התחרות נדון במספר פסקי דין. בע"פ 4855/02 מדינת ישראל נ' ד"ר איתמר בורוביץ', פ"ד נט(6) 776 (2005) (להלן: "עניין בורוביץ'") נקבע על ידי בית המשפט העליון, כי סעיף זה נועד לחול במצבים שבהם מתקיימת "התנגשות דינים", קרי במצבים שבהם הסדרים אשר נקבעו על ידי המדינה נחשבים ל"הסדרים כובלים" על פי חוק התחרות.

205. בעניין הי"ע (י-ם) 491/98 חברת החשמל לישראל בע"מ נ' הממונה על ההגבלים העסקיים (נבו, 1999) (להלן: "עניין חברת החשמל"), נקבע כי אותה התנגשות דינים תתרחש רק כאשר חוק התחרות עומד בסתירה לנורמה אשר נקבעה בחוק או בתקנה, קרי, ב"הוראה שניתנה מכוח חוק והיא בת פועל תחיקתי" (פסקה 81 לפסק הדין).

206. פסק דין נוסף שבו נדון סעיף (1)3 לחוק התחרות הוא פסק הדין בה"ע (י-ם) 508/04 תאגיד איסוף מיכלי משקה בע"מ נ' אדם טבע ודין אגודה ישראלית להגנת הסביבה (נבו, 2005) (להלן: "עניין אדם, טבע ודין"). בפסק דין זה נדונה בהרחבה סוגיית "התנגשות הדינים", וזאת ביחס לחוק הפיקדון על מיכלי משקה, תשנ"ט-1999. שם, סעיף 8א לחוק אפשר "ליצרנים, יבואנים ובתי עסק, להפעיל את הוראות החוק באמצעות תאגיד וולונטרי, אשר יפעל לאיסוף נרחב של מיכלי המשקה" (ראו סעיף 3 לפסק הדין), ובלשונו של החלק הרלוונטי בסעיף 8א(2) לחוק הפיקדון:

8א(א) השר רשאי להכיר בתאגיד כתאגיד מיחזור אם התקיימו בו כל אלה:

[. . .]

(2) החברים בתאגיד הם יצרנים, יבואנים או בתי עסק וכן ארגונים המייצגים אותם.

207. בפסק הדין נקבע כי האמור בסעיף זה אינו מתנגש עם הוראות חוק התחרות, וזאת מהטעמים הבאים:

"אין המדובר בהתנגשות דינים, השוללת את תחולת חוק ההגבלים העסקיים. חוק הפיקדון אינו מסדיר את פעולתו של תאגיד מחזור מבחינת דיני התחרות, אלא הוא מסדיר את מנגנון האיסוף כפי שפורט לעיל, כאשר הוא מצביא אפשרות לפעול במסגרתו של תאגיד מחזור. ודוק, אנו סבורים כי חוק הפיקדון אינו מחייב קיומו של תאגיד מיחזור אחד ויחיד. הדבר לא עולה במפורש מלשון החוק, ואיננו מקבלים את פרשנות המבקשות לנאמר בהצעת החוק. התנאה על דיני ההגבלים העסקיים צריך שתעלה במפורש מתוך דבר חקיקה. חוק הפיקדון אינו קובע את ההסדר הכובל הכרוך בהקמה ובהפעלה של תאגיד מחזור כלשהו. אנו סבורים, שאין הכרח כי מספר יצרנים או בעלי עסק יחברו להקמה משותפת של תאגיד מיחזור. לשון אחר, אין המדובר בכבילה אשר נעשתה על פי דין, אשר אינה בבחינת הסדר כובל, כאמור בסעיף (1)3 לחוק ההגבלים העסקיים" (פסקה 13 לפסק הדין).

208. הנה כי כן, לשיטת בית המשפט, המקרים שבהם הסדרים לא ייחשבו להסדרים כובלים לפי סעיף 2 לחוק התחרות, הם אלה אשר בהם החוק "המתנגש" לא רק יאפשר קיומו של הסדר כובל, אלא יעגן אותו ממש.

209. מאמר מקיף מהשנים האחרונות אשר עסק בהתנגשות שבין דיני התחרות לדין אחר, הוא מאמרה של השופטת (כתוארה דהיום) ד"ר חגית בולמש "התנגשות אפשרית בין הגבלים עסקיים לבין ניירות ערך – חובת הגילוי כהסדר כובל" **משפטים** 349 (תשע"ז) (להלן: "**בולמש**"). כפי שמסבירה בולמש במאמרה, סעיף 13(1) לחוק התחרות אינו עוסק בהסדר שכבילותיו מחויבות על פי דין אלא בהסדר שכל כבילותיו נקבעו על פי דין (בולמש, בעמ' 393). לפיכך, ראוי לדבריה שסעיף זה יחול אף מקום שבו מדובר בפעולה שהיא "יציר הדין", וזאת גם אם הדין לא קבע חובה לפעול באופן זה (שם). לעמדת בולמש, פרשנות מצמצמת יותר לסעיף 13(1) לחוק התחרות אינה מתחייבת מלשון חוק התחרות, ומונעת את הגשמת התכליות של הדינים רלוונטיים המתנגשים עם חוק זה. יצוין כי הניתוח הספציפי שעורכת בולמש במאמרה הוא ביחס לחוק ניירות ערך, אולם הניתוח שהיא עושה הוא עקרוני, ולכן הרלוונטיות שלו רחבה יותר.

210. נראה עתה כי ההסדר שלפנינו נכנס לגדרי סעיף 13(1) לחוק כפי שפורש בעניין בורוביץ' ובעניין אדם, טבע ודין, ובוודאי לפי הפרשנות המוצעת על ידי בולמש.

ה(2). מבנה החזקות המבקשים במס"ב הוסדר מפורשות בחוק הבנקאות (רישוי)

211. מבנה ההחזקות הקיים שבו המבקשים מחזיקים במשותף במס"ב הוסדר בחוק הבנקאות (רישוי), וזאת במסגרת הסדרת הפעילות של תאגיד בנקאי מסוג "חברת שירותים משותפת". **חוק הבנקאות (רישוי) הכיר במפורש בקיומן של חברות שירותים משותפות, עליהן נמנית מס"ב, ואף הסדיר, את פעילותן.**

212. כלומר, המחוקק העניק לבנק ישראל סמכות להתיר שיתוף פעולה בין הבנקים, וזאת למרות היותם מתחרים.

213. "חברת שירותים משותפת" הוגדרה בסעיף 24 לחוק הבנקאות (רישוי) כתאגיד, המוחזק ביותר מחמישים אחוז על ידי מספר תאגידים בנקאיים (אשר אינם נשלטים בידי אדם אחד), והעוסק במתן שירותים לאותם תאגידים בנקאיים וללקוחותיהם. קרי, חברות שירותים משותפות הוגדרו בסעיף זה, הן בהתבסס על קהל היעד של השירותים שהן מספקות (תאגידים בנקאיים וללקוחותיהם), והן בהתבסס על מבנה ההחזקות שלהן (מוחזקות מעל ל-50% על ידי אותם תאגידים בנקאיים).

214. בסעיף זה נקבע, כי תאגידים מעין אלה יהיו חייבים ברישיון תאגיד בנקאי מסוג "חברת שירותים משותפת", אשר יינתן להם על ידי בנק ישראל.

215. ובמילותיו של הסעיף:

"לא יחזיקו מספר תאגידים בנקאיים, שאינם נשלטים בידי אדם אחד, ביותר מחמישים אחוזים מאמצעי השליטה בתאגיד העוסק במתן שירותים לחבריו או ללקוחותיהם ואין לו רישיון של חברת שירותים משותפת".

216. העובדה שהמחוקק ביקש לעגן את פעילותן של חברות המוחזקות במשותף על ידי התאגידים הבנקאיים עלתה גם מהצעת חוק הבנקאות (רישוי), התשל"ט-1978, ה"ח 1378, שבה נכתב כי:

"מטרת ההוראות המוצעות להטיל פיקוח על פעולות משותפות של מספר תאגידים בנקאיים שאינם חלק מקונצרן בנקאי אחד. לפעולות משותפות אלה עשויות להיות השפעה על רמת השירות במערכת ועל התחרות בין תאגידים בנקאיים."

◀ העתק הצעת חוק הבנקאות (רישוי) מצורף ומסומן כנספח "28".

217. קרי, החוק הכיר בצורך לאפשר הקמת חברת שירותים משותפת על ידי מספר תאגידים בנקאיים והסדיר את הפעילות של תאגיד המוחזק במשותף על ידי התאגידים הבנקאיים ומעניק להם שירותים.

218. בנוסף לכך, בסעיף 23 לחוק הבנקאות (רישוי) נקבעו כללים החלים על חברות שירותים משותפות, וזאת בנוסף לחובות הקבועות ברישיון. כך, בסעיף זה קבע המחוקק את תחומי הפעולה המותרים לחברת שירותים משותפת, לרבות האפשרות לתת שירותים לא רק לתאגידים הבנקאיים, אלא גם לגופים פיננסיים, ללקוחותיהם, לבנק ישראל ולכל אדם.

219. הנה כי כן, לא רק שעצם קיומם של תאגידים שבהם משמשים תאגידים בנקאיים במשותף כבעלי מניות הוכר והותר מפורשות בחוק, אלא שפעילותם הוסדרה באופן ברור, לא רק בהוראות הרישיון הניתן להם, אלא בחקיקה ממש.

220. יוער, כי שיקולי תחרות לא נעלמו מעיניו של המחוקק עת הסדיר את פעילותן של חברות שירותים משותפות. כך למשל, במסגרת דיון בוועדת הכנסת המשותפת ציין יו"ר הוועדה כך:

"לפי הבנתי, אם בנקים רוצים לעשות פעילות במשותף, יש לנו ענין שיהיה שיקול דעת של המפקח והוועדה המייעצת בכל הנוגע לרישוי. יש שיקולים של יעילות, חסכון, מניעת תחרות וכדומה..."

היום רשאי המפקח על הבנקים לא לאפשר לבנק לאומי לרכוש את בנק טפחות משיקולים של תחרות, גודל וכדומה. אותו הגיון חל על השיקולים אם לאשר או לא לאשר חברת שירותים משותפת..."

אני אומר שפעילות זו צריכה להיות ברת רישוי, שאם לא כן מוציאים אותה ממערכת השיקולים של הנגיד" (דבריו של יו"ר הוועדה כהן-אורגד, פרוטוקול מס. 11 משיבת הוועדה המשותפת (כספים-חוקה חוק ומשפט) לחוק הבנקאות, בעמ' 7 (11.3.1980)).

221. מהאמור עולה כי המחוקק היה מודע לחששות אשר עלולים להתעורר כתוצאה מפעולה משותפת של הבנקים, כולל חששות תחרותיים, וסבר עדיין כי ההחזקה המשותפת של הבנקים בחברת שירותים משותפת מותרת בכפוף לרישוי.

222. ואכן, במניין השיקולים שעל הנגיד להביא בחשבון במתן רישיונות לפי חוק הבנקאות (רישוי), עליו להתחשב גם ב"תרומת מתן הרישיון לתחרות בשוק ההון ובמיוחד לתרומתו לתחרות במערכת הבנקאות ולרמת השירותים בה" (סעיף 6(3) לחוק הבנקאות (רישוי)). על כן, לו היה קושי תחרותי, חזקה על נגיד בנק ישראל שלא היה מעניק רישיון או היה שולל אותו לאחר נתינתו. אלא שלא כך קרה.

223. יוער, כי לאורך השנים תוקן חוק הבנקאות (רישוי) מספר פעמים, לרבות בסעיפים הרלוונטיים לענייננו, ובכל אותם תיקונים לא ראה המחוקק לנכון לבטל את ההסדר המסדיר את פעילותן של חברות השירותים המשותפות.

224. כך, בשנת 2017 תוקן סעיף 23 לחוק הבנקאות (רישוי) במסגרת החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), התשע"ז-2017 (ס"ח 2601, 366 (31.1.2017)). תיקון זה בוצע במטרה לאפשר לחברת שירותים משותפת – דוגמת מס"ב – להעניק שירותים לכל אדם, ולא רק לבנקים וללקוחותיהם. זאת מתוך כוונה לאפשר את הרחבת שירותיה של מס"ב גם לגופים נוספים ולשחקנים חדשים בתחום. התיקון נעשה במסגרתו של החוק להגברת התחרות – אותו חוק שקבע חובת מכירה של החזקות הבנקים ביחס לחברת שב"א. אולם, לא זו בלבד שלא נקבעה חובת מכירה דומה בנוגע למס"ב, שהיא בעלת הרשיון הגדולה יותר, אלא שפעילותה במבנה הנוכחי אף הורחבה. לא מדובר בהשמטה מקרית אלא מכוונת. באותה עת היו החברות הלכה למעשה תחת מטריה משותפת ולמרות זאת המחוקק בחר שלא לחייב את המבקשים למכור את החזקותיהם במס"ב.

225. בחודש יוני 2023 נחקק סעיף 23(ג) לחוק הבנקאות (רישוי), אשר מסמיך את שר האוצר לקבוע נסיבות או תנאים שבהתקיימם חברת שירותים משותפת לא תהיה רשאית ליתן שירותי תשלום (חוק התכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנת התקציב 2023 ו-2024), התשפ"ג-2023 (ס"ח 3046, 3050 (6.6.2023)). גם כאן לא נשלל עצם הקיום של חברה שבה הבנקים משתפים פעולה ביניהם.

226. מהשתלשלות עניינים זו אנו למדים כי המחוקק המשיך, לאורך השנים, להחזיק בעמדה לפיה לא רק שאין פסול בעצם ההחזקה המשותפת של הבנקים בתאגידים המספקים להם שירותים, אלא שזו אף רצויה, וכי ניתן להסדירה במסגרת משטר של רישיונות. בהתאם לכך פעל נגיד בנק ישראל, הפעיל את הסמכות שהוענקו לו, והעניק למס"ב רישיון.

227. הנה כי כן, חוק הבנקאות (רישוי) עיגן והסדיר את פעילותן של חברות שירותים משותפות, ובכך הכיר בחוקיות פעולתן ואף בחשיבותן.

ה(3). העיגון החקיקתי של מבנה ההחזקות של המבקשים במס"ב מכניסו לגדרי סעיף 3(1) לחוק התחרות, המחריג הסדרים שכל כבילותיהם נקבעו על פי דין מהגדרת הסדר כובל

228. מהניתוח בפרק הקודם עולה, כי מבנה ההחזקות של מס"ב, לפיו מספר תאגידים בנקאיים מחזיק בה במשותף, הוא מבנה החזקות אשר נקבע מפורשות בדין. כלומר, את עצם שיתוף הפעולה בין מתחרים אליו מכוון חוק התחרות, התיר חוק ספציפי העוסק במערכת הבנקאית ומתיר לעשות כן.

229. מדובר במקרה מובהק של "התנגשות דינים", שבו חוק אחד מתיר את מה שחוק התחרות אוסר. על פי סעיף 3(1) ופרשנותו בפסיקה, כאשר מתקיימת התנגשות דינים כאמור, האיסור הקבוע בסעיף 4 לחוק התחרות נסוג, ולמעשה מדובר בהסדר אשר לא ייחשב מלכתחילה להסדר כובל, ולכן לכזה אשר לא יידרש פטור או אישור על מנת להמשיך ולקיימו.

230. חוק הבנקאות (רישוי) הסדיר את פעילותן של חברות שירותים משותפות, **אשר בהגדרתן**, הן חברות שמספר תאגידים בנקאיים מחזיקים בהן במשותף. אי לכך, על פי חוק הבנקאות (רישוי), אחזקה מעין זו, של חברה שקיבלה רישיון מאת בנק ישראל, היא החזקה מותרת ומוסדרת.
231. בהקשר זה חשוב לאבחן בין האמור בחוק הבנקאות (רישוי) ביחס לחברות שירותים משותפות, לבין מה שנקבע בעניין **אדם, טבע ודין** ביחס לתאגידים אשר הוקמו בהמשך לאמור בסעיף 8א לחוק הפיקדון. בעניין חוק הפיקדון, סעיף 8א אך מנה את סוגי הגופים אשר יוכלו להיות חברים בתאגיד. כלומר, וכפי שנקבע במפורש בפסק הדין, מהאמור בסעיף 8א לחוק הפיקדון כלל לא התחייב כי ייווצר בהכרח הסדר כובל.
232. לעומת זאת, בענייננו, סעיף 24 לחוק הבנקאות (רישוי), העוסק בחברות שירותים משותפות, מגדיר אותן כחברות אשר מעל 50% מהזכויות בהן מוחזקות במשותף על ידי תאגידים בנקאיים. כלומר, חברות שירותים משותפות הן אינהרנטית חברות המוחזקות באופן משותף על ידי מתחרים. לכן, וכיוון שהטענה כנגד מס"ב היא **שעצם ההחזקה המשותפת יוצרת הסדר כובל**, אזי החזקה זו אינה יכולה להיחשב להסדר כובל, שכן היא חלק מההגדרה של חברות שירותים משותפות אשר פעילותן עוגנה והוסדרה בדין.
233. בנוסף, בשונה מעניין חברת החשמל, שבו בחן בית הדין התנגשות לכאורה בין חוק לבין רישיון, בענייננו עצם קיומם של תאגידים שבהם משמשים תאגידים בנקאיים במשותף כבעלי מניות הוכר והותר מפורשות בחוק, ופעילותם הוסדרה בו באופן ברור, ולא רק בהוראות הרישיון הניתן מכוח החוק.
234. בהיעדר פרשנות המקיימת את הוראות חוק הבנקאות, משמעות הדברים היא כי כלל לא ניתן להעניק רישיון לחברת שירותים משותפת בגלל הוראות חוק התחרות, וחזקה כי המחוקק לא השחית מילותיו לריק ויצר הסדר אשר חל הלכה למעשה על קבוצה ריקה.
235. בהקשר זה נדגיש, כי מהודעת הממונה כלל לא עולה כי מס"ב פעלה באופן הפוגע או מפחית את התחרות. עמדת הרשות מבוססת אך ורק על חשש תיאורטי, פוטנציאלי ורחוק הנובע מעצם ההחזקה המשותפת. עמדה זו, לפיה די במבנה ההחזקות המשותף כדי לעלות לכדי הסדר כובל, עומדת בסתירה לעמדת המחוקק אשר עוגנה בחוק הבנקאות (רישוי) לפיה זהו בהגדרה מבנה ההחזקות של חברת שירותים משותפת.
236. לכך יש להוסיף, כי עמדה לפיה אין לפנינו התנגשות דינים, משמעה שלילת הרישיון שהעניק בנק ישראל למס"ב כל אימת שלא ניתן פטור מהממונה או אישור מבית הדין להסדר. זאת בניגוד לכוונת המחוקק לפיה הפעילות של חברות שירותים משותפות מוסדרת במסגרת משטר של רישיונות, וחרף העובדה שנגיד בנק ישראל שקל את "תרומתו [של מתן הרישיון, הח"מ] לתחרות במערכת הבנקאות ולרמת השירותים בה" (לפי סעיף 6(3) לחוק הבנקאות (רישוי)). על כן, תפיסת החזקות המבקשים במס"ב כהסדר כובל, תוך התעלמות מהתנגשות הדינים שהראנו, תסכל בהגדרה את כוונת המחוקק.
237. לסיכום חלק זה, על פי הקבוע בסעיף 3(1) לחוק התחרות, התנגשות דינים מביאה לנסיגה של האיסור הקבוע בסעיף 4 לחוק התחרות ביחס להסדר כובל שכן היא מוציאה את ההסדר מגדרי

ההגדרה של הסדר כובל המופיעה בסעיף 2 לחוק התחרות. בענייננו, מתקיימת התנגשות דינים שכזו, שכן מבנה ההחזקות של מס"ב הוסדר מפורשות בחוק הבנקאות (רישוי), ולכן אין מדובר בהסדר כובל, ואין צורך לבקש בענייננו אישור או פטור.

238. אנו מודעים לכך שהטענה שהעלנו בפרק זה, לא הועלתה על ידי המבקשים עד היום. אולם יש לזכור כי מאז שנת 2002 ניתנו פטורים מרשות התחרות, בעוד שהמבקשים מעולם לא הודו כי מדובר בהסדר כובל, אך היו נכונים לייתר פניות לבית הדין על ידי הגשת בקשה לרשות שתסדיר את הסוגייה. זהו ההליך השיפוטי הראשון שננקט על ידי המבקשים בנוגע למבנה ההחזקות במס"ב, כך שממילא טענה זו טרם הועלתה במסגרת הליך משפטי.

239. יצוין כי הטענות שבפרק זה היו נכונות אף בעניינה של חברת שב"א, שעה שזו הוחזקה על ידי המבקשים. כך, אף בעניינה של שב"א, התנהלות כלל השחקנים בשוק והשתלשלות העניינים ההיסטורית, הביאה להסדרת פעילותה בדרך של בקשות פטור. כאשר נעשה שינוי במבנה ההחזקות בשב"א – הדבר נעשה בדרך של חקיקה ראשית אשר הורשתה על השינוי המבני (אשר פתר את "התנגשות הדינים" עם חוק התחרות), ולא בהחלטה של רשות התחרות בדבר קיומו של הסדר כובל אסור.

240. ובחזרה לענייננו, משרשות התחרות החליטה שלא לחדש את הפטור אשר ניתן למס"ב מאז שנת 2002, וזאת בהעדר כל ראיות אודות התנהלות הפוגעת בתחרות, מבקשים המבקשים להביא בפני בית הדין הנכבד את עמדתם, לפיה מבנה ההחזקות במס"ב הוא כזה אשר כל כבילותיו נקבעו על פי דין, ומטעמי זהירות לבקש מבית הדין הנכבד סעד הצהרתי בהתאם.

ו. החששות התחרותיים שהציגה הרשות נעדר זיקה להסדר הכובל הנטען, ולכן לא יכולים להביא לדחיית הבקשה

241. בחינת החששות התחרותיים שהציגה רשות התחרות בפני המבקשים מלמדת, כי למעשה אין כל זיקה בינם לבין ההסדר הכובל לו טוענת הרשות.

242. ההסדר הכובל הנטען נובע מן העובדה שהמבקשים, שהינם מתחרים בתחום הבנקאות, מחזיקים יחדיו במס"ב. ברור לכל הדעות, כי אם 100% ממניות מס"ב היו מוחזקות על ידי אחד מהמבקשים בלבד, לא היתה רשות התחרות טוענת כי נדרש למס"ב אישור או פטור להסדר כובל. יחד עם זאת, החששות עליהם הצביעה הרשות, היו מתקיימים לכאורה באותה המידה גם מקום בו רק בנק אחד מבין המבקשים היה מחזיק במס"ב:

(א) כך, למשל, החשש בדבר הערמת קשיים לכאורה על נותני שירותי תשלום חוץ בנקאיים או פגיעה בהם, אשר לדברי הרשות נובע מניגוד האינטרסים בין הבנקים לבין נותני שירותי תשלום המתחרים בהם, הוא חשש שרלבנטי באותה מידה אם במס"ב שולט בנק אחד או חמישה בנקים;

(ב) בדומה, החשש לכאורה מפני צינון התחרות בין מס"ב לשב"א, בשל העובדה כי המבקשים מחזיקים גם במס"ב וגם בשב"א, יתקיים באותה מידה מקום בו רק בנק אחד יחזיק במס"ב.

243. כיוון שהחששות שהציגה הרשות נעדרי זיקה להסדר הכובל לכאורה, קרי, הם אינם נובעים מעצם ההחזקה המשותפת של המבקשים במס"ב, אזי על פי חוק התחרות הם כלל לא יכולים להילקח בחשבון במסגרת בחינת הבקשה דנן.
244. המבחן לאישורו של הסדר כובל קבוע בסעיף 9 לחוק התחרות ולפיו בית הדין יאשר את ההסדר "אם הוא סבור כי הדבר הוא לטובת הציבור". בעת בחינת טובת הציבור, על בית הדין לבחון ולאזן האם התועלת הצפויה לציבור מההסדר עולה באופן ממשי על הנזק העלול להיגרם כתוצאה מההסדר. כפי שנראה בהרחבה בפרק הבא, מבחן זה ממוקד בהסדר הכובל ובהשלכותיו, ולכן לא מובאים במסגרתו שיקולים שאין כל זיקה בינם לבין ההסדר.
245. אלא שבענייננו, רשות התחרות הודיעה על כוונתה שלא להעניק פטור להסדר הכובל הנטען על בסיס חששות הנובעים לא ממבנה ההחזקות של המבקשים במס"ב, אלא משיקולים אחרים שבגינם היא סבורה כי יש לבצע מהלך מרחיק לכת של ניתוק מס"ב מן המבקשים. מהחששות שהציגה הרשות ומעמידתה על ביצועו של "שינוי מבני" כלשהו בהחזקות בחברה (שלא הובהר על ידה בשיחות עם המבקשים) עולה, כי לא עצם ההחזקה המשותפת של מתחרים במס"ב היא זו שטורדת את מנוחתה. אלא, רצון לאסדר ולעצב היבטים מסוימים של שוק הפיננסים בישראל. אולם, שיקולים מעין אלה, אשר אינם נובעים מההסדר הכובל עצמו, אינם יכולים לעמוד בבסיס אי מתן פטור או דחיית בקשה לאישור הסדר כובל, ולכן הם אינם רלוונטיים לענייננו.
246. ככל שמבוקש לעשות מהלך מבני מעין זה של הסדרת השוק מחדש, יש לעשות זאת על דרך של חקיקה ראשית ובכל מקרה לא ניתן לעשות זאת מכוח חוק התחרות.
247. מהלך מעין זה של כפיית שינוי מבני והטלת חובת מכירה על ידי אי מתן פטור להסדר כובל הוא מהלך נדיר וחריג ביותר. זאת בפרט כאשר הוא מבוצע ביחס לחברה אשר פועלת במבנה הנוכחי שלה מזה למעלה מארבעה עשורים, ובפרט כאשר מדובר בחברה שרגולטור היה שותף להקמתה ולפעילותה.
248. אין זו הפעם הראשונה שבנקים נדרשו למכור מניות בחברות בבעלותם בשל מהלכים שבסיסם שיקולים תחרותיים. אלא שעד כה כל המהלכים הללו לא נעשו ביחס לפעילות כמו זו המבוצעת על ידי מס"ב, אשר תקינות פעילותה קריטית לפעילות הבנקים ולמערכת הפיננסית כולה. בנוסף, גם מהלכים שבוצעו, כמו למשל המהלך שבוצע בשב"א, בוצעו בחקיקה ראשית, קרי, בתום הליך מסודר ושקוף, בדרך כלל על בסיס המלצות של ועדה בין משרדית.
249. כך למשל, בשנת 2005 חוקקו החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות וניגודי העניינים בשוק ההון בישראל (תיקוני חקיקה), התשס"ה-2005, חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005 וחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (עיסוק ביעוץ פנסיוני ובשיווק פנסיוני), התשס"ה-2005. חוקים אלו עיגנו את המלצות דו"ח הצוות הבין משרדי לעניין רפורמה בשוק ההון (ועדת בכר), ובין היתר חייבו את הבנקים למכור את קופות הגמל וקרנות הנאמנות שהיו ברשותם.
250. בהמשך, בשנת 2013 נחקק החוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, התשע"ד-2013. חוק זה קבע, בין היתר, את חובת ההפרדה בין שליטה בתאגידים ריאליים משמעותיים ובגופים פיננסיים

משמעותיים. בעקבות חוק זה נדרשו בעלי מניות משמעותיים בבנקים בישראל לשנות את מצבת החזקותיהם בתאגידים שהיו בשליטתם. כך, לאחר חקיקת החוק, קבוצת אריסון צמצמה משמעותית את החזקותיה בבנק הפועלים אשר הפך לבנק בלי גרעין שליטה. כמו כן, הקבוצה ששלטה בבנק מזרחי-טפחות ובחברת מליסרון התפרקה לשתי קבוצות נפרדות. קבוצת ורטהיים שהחזיקה בהחזקה משמעותית בבנק-מזרחי טפחות ובחברת אלוני חץ צמצמה משמעותית את החזקותיה באלוני חץ, ובעלי השליטה שהחזיקו בהחזקות משמעותיות בבנק הבינלאומי ובקבוצת פז, מכרו את החזקותיהם בפז.

251. בנוסף, בשנת 2017 אולצו הבנקים לאומי והפועלים להיפרד מהחזקותיהם בחברות כרטיסי החיוב לאומי קארד (כיום: מקס) וישראכרט, בהתאמה, במהלך אשר בוצע גם כן בחקיקה ראשית. כמו כן, במסגרת החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), התשע"ז-2017 (להלן: "**חוק שטרונ**"), נקבעה הוראה אשר משמעותה המעשית הייתה קביעת תקופה בת שש שנים שבה רשאי שר האוצר, בהסכמת הנגיד ובאישור ועדת הכספים של הכנסת, לקבוע תקנות אשר תיאלצנה את בנק דיסקונט להיפרד מהחזקתו בחברת כ.א.ל. ואכן ביום 30.1.2023, ובעקבות המלצותיה של ועדת יישום שהוקמה מתוקף חוק שטרונ (המפקח על הבנקים צירף דעת מיעוט לעניין זה), הותקנו תקנות הבנקאות (רישוי) (בנק בעל היקף פעילות רחב), התשפ"ג-2023, אשר עשו כן.

252. חקיקתו של חוק שטרונ היתה תוצאה של עבודה משמעותית ומקיפה שבוצעה בוועדת שטרונ, כמו גם של תהליך חקיקה משמעותי בכנסת, אשר כלל דיונים רבים, בהם השתתפה רשות התחרות עצמה, ונפרש על פני חודשים. הנה כי כן, המהלך המשמעותי של הפרדת הבנקים מהחזקותיהם בתחום כרטיסי החיוב נעשה אפוא בתהליך מקיף של חקיקה ראשית שבעצמה הייתה תוצאה של ועדה ציבורית, וכן בחקיקת משנה לה קדמה עבודה מקיפה של ועדת יישום שהוקמה בחקיקה ראשית.

253. לבסוף, שינוי מבנה הבעלות בחברת שב"א, אשר הוביל לביטול רישיון חברת שירותים משותפת שהוענק לשב"א, בוצע בחקיקה ראשית. החוק להגברת התחרות חייב את הבנקים לצמצם את החזקותיהם בחברת שב"א ללא יותר מ-10%, כך ששב"א תפסיק להיות בשליטתם המשותפת. זאת, במטרה להסיר חסמי כניסה לחברות חדשות לתחום הנפקת וסליקת כרטיסי אשראי. בהתאם, נדרשו בנק לאומי, בנק הפועלים ובנק דיסקונט להקטין את החזקותיהם בשב"א עד לתום תקופת המעבר שנקבעה בחוק. לאחר שהבנקים צמצמו את החזקותיהם בשב"א כך שהם החזיקו בפחות מ-50% מאמצעי השליטה בשב"א, ביטל נגיד בנק ישראל את רישיון חברת שירותים משותפת שניתן לה.

254. בדו"ח וועדת שטרונ, שהיה הבסיס לחקיקת החוק להגברת התחרות, נכתב בהקשר זה כי את המנגנונים שעניינם דילול החזקות הבנקים בשב"א יש לקבוע בחקיקה ראשית:

"שיעור הבעלות של כל משתתף בשב"א יפחת ל-10% ויתרת המניות שבידי כל תאגיד כאמור יורדמו בהתאם למנגנון שייקבע בחקיקה. [...]
יקבעו בחקיקה מנגנונים מתאימים בדבר דרכי קבלת החלטות במוסדות החברה לצורך שמירה על זכויות כלל המשתתפים" (דו"ח שטרונ, בעמ' 64-65).

255. בהקשר זה יוער, כי בעת שנחקק חוק זה, היו שב"א ומס"ב חברות אחיות, בבעלות משותפת של המבקשים, ופעולתה של האחת הייתה שלובה בזו של השנייה. המחוקק, בבואו לשנות את מבנה הבעלות בשב"א ולצמצם את החזקות המבקשים בה, בחר במודע להותיר על כנו את מבנה ההחזקות של המבקשים במס"ב. זאת ככל הנראה, בשל העובדה שבין שב"א למס"ב הבדלים משמעותיים, לרבות בגודל, ברווחיות, ובנחיצות שירותיהן.

256. לבסוף, אף החובה שהוטלה על הבנקים למכור חלק ממניותיהם בבורסה לניירות ערך, כחלק מהשינוי המבני שעברה הבורסה, הוטלה בחקיקה ראשית (ראו סעיף 145 לחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, הקובע כי נדרש היתר החזקה להחזקת למעלה מחמישה אחוזים או יותר מסוג מסוים של אמצעי שליטה בבורסה).

257. לסיכום, החששות התחרותיים שהציגה הרשות, כבסיס לאי מתן הפטור, כלל לא נובעים מההסדר הכובל, לכאורה, עצמו. בענייננו הוצגו רק שיקולים שאינם נובעים מההסדר הכובל ולכן אלה אינם יכולים לעמוד בבסיס אי אישור ההסדר שבענייננו. שיקולים אחרים (ככל שישנם כאלה) לא הועלו עד כה על ידי הרשות וספק האם היא רשאית להעלותם בהמשך.

ז. לחלופין, וגם אם יסבור בית הדין הנכבד כי מבנה החזקות המבקשים במס"ב אינו הסדר שכל כבילותיו נקבעו על פי דין, על בית הדין לאשר הסדר זה וזאת מטעמים של טובת הציבור

ז(1). מסגרת נורמטיבית – אישור הסדר כובל בידי בית הדין לתחרות

258. סעיף 7 לחוק התחרות קובע את סמכותו של בית הדין לאשר הסדר כובל.

259. המבחן לאישורו של הסדר כובל קבוע בסעיף 9 לחוק התחרות, ולפיו בית הדין יאשר את ההסדר אם הוא סבור כי הדבר הוא לטובת הציבור:

"בית הדין יחליט לאשר הסדר כובל, כולו או חלקו, אם הוא סבור כי הדבר הוא לטובת הציבור, ורשאי הוא להתנות את אישורו בתנאים."

260. בנוגע לבחינת "טובת הציבור", קובע סעיף 10 לחוק התחרות כי על בית הדין לשקול האם "התועלת הצפויה לציבור תעלה באופן ממשי על הנזק העלול להיגרם לציבור או לחלק ממנו או למי שאינו צד להסדר".

261. הליך אישורו של הסדר כובל אינו הליך של ביקורת שיפוטית. זהו הליך ייחודי שבו בית הדין בוחן בעצמו את ההסדר מהפרספקטיבה של אינטרס הציבור. תפקידו של בית הדין הוא למצוא את האיזון הראוי בין התועלות בהסדר, הנזקים הנטענים והתוצאה של אי אישור ההסדר. בית הדין מוסמך אפוא מכוח החוק לערוך **מבחן של איזון בין נזקים ותועלות**, כפי שכתב בעניין זה בספרו יצחק (צחי) יגור:

"המבחן של 'טובת הציבור' הוא מבחן של איזון אינטרסים בין 'נזקים' ו'תועלות' שיווצרו, בראי של אינטרס הציבור, אם יאושר ההסדר" (יצחק (צחי) יגור דיני הגבלים עסקיים – כרך ראשון 379 (מהדורה רביעית, (להלן: "יגור"). (2018)

262. על פי הפסיקה, מלאכת האיזון מתבססת בראש ובראשונה על עקרונות משפטיים מוכרים ובראשם עקרון המידתיות (ראו למשל: בג"ץ 1715/97 לשכת מנהלי ההשקעות בישראל נ' שר האוצר, פ"ד נא(4) 367, 384-385 (1997); אהרן ברק מידתיות במשפט 430 (2010)). עקרון זה הוא עקרון עצמאי אבל הוא מתאים בעיקר לענייניו כיוון שמדובר על פירוק מבנה קיים, הפוגע בחופש הקניין ובחופש העיסוק. כך למשל קבעה כב' השופטת (כתוארה אז) א' חיות בעניין בע"א 2082/09 יורקום די.בי.אס בע"מ נ' בזק חברת התקשורת הישראלית בע"מ, בפסקה 37 (20.8.2009). עמדה זו ניתנה בהקשר לסמכות בית הדין בנוגע לערר על החלטת הממונה בנוגע למיזוגי חברות אך נדמה כי נכונה מכח קל וחומר גם בעניינינו:

"העיקרון הנוהג עימנו לעניין הסעד הוגדר היטב על ידי בית הדין מפי כבוד השופטת מ' שידלובסקי-אור בעניין יהודה פלדות, באומרו: 'יש למצות את האפשרות להתנות את המיזוג בתנאים לפני קבלת המסקנה שאין לאשרו, מכוח עקרון הפגיעה המידתית בזכויות יסוד, במקרה זה חופש העיסוק וחופש הקניין' (עניין יהודה פלדות, פסקה 70). על כן, יש לבחון האם ניתן להימנע מתוצאה של פסילת המיזוג בדרך של התניית אישורו בתנאים ועוד יש לבחון האם ניתן לאמץ לעניין זה את התנאים שקבע בית הדין."

263. באשר לשיקולים אשר רשאי בית הדין לשקול עת הוא בוחן את טובת הציבור, מונה סעיף 10 לחוק רשימה שאינה סגורה של שיקולים. כך קובע הסעיף:

"בעת שיבחן את טובת הציבור לעניין פרק זה, ישקול בית הדין, בין השאר, את תרומת ההסדר הכולל לעניינים המפורטים להלן ואם התועלת הצפויה לציבור תעלה באופן ממשי על הנזק העלול להיגרם לציבור או לחלק ממנו או למי שאינו צד להסדר ואלה העניינים:

(1) יעול הייצור והשיווק של נכסים או שירותים, הבטחת איכותם או הורדת מחיריהם לצרכן;

(2) הבטחת היצע מספיק של נכסים או שירותים לציבור;

(3) מניעת תחרות בלתי הוגנת העלולה להביא להגבלת התחרות באספקת הנכסים או השירותים שבהם עוסקים הצדדים להסדר, מצד אדם שאינו צד להסדר;

(4) מתן אפשרות לצדדים להסדר להשיג אספקה של נכסים או שירותים בתנאים סבירים מידי אדם שבידיו חלק ניכר של האספקה, או לספק בתנאים סבירים נכסים או שירותים לאדם שבידיו חלק ניכר של הרכישה של אותם נכסים או שירותים;

(5) מניעת פגיעה חמורה בענף החשוב למשק המדינה;

(6) שמירה על המשך קיום מפעלים כמקור תעסוקה באיזור שבו עלולה להיווצר אבטלה ממשית כתוצאה מסגירתם או מצמצום הייצור בהם;

(7) שיפור מאזן התשלומים של המדינה על ידי צמצום היבוא או הוזלתו או על ידי הגדלת היצוא וכדאיותו."

264. העובדה כי רשימת השיקולים שהחוק מפרט לטובת בחינת "טובת הציבור" אינה רשימה סגורה, מעידה, בין היתר, על רוחב שיקול הדעת של בית הדין בהקשר זה. כך למשל נקבע בה"ע (י-ם) 13-

93 הממונה על הגבלים עסקיים נ' המועצה הישראלית לצרכנות, פסקה 6 (נבו 27.1.1997) (להלן: "עניין המועצה הישראלית לצרכנות"):

"יש לציין כי המבחנים הקבועים בחוק אינם מהווים רשימה סגורה, ובית הדין רשאי להביא במניין שיקוליו שיקולים נוספים, ככל הנדרש, לצורך בחינת תרומתו של ההסדר לטובת הציבור."

265. בנוסף לכך, על פי הספרות, לא זו בלבד שרשימת השיקולים שבית הדין רשאי לשקול אינה סגורה, אלא שהמשקל היחסי שיכול בית הדין להעניק לכל שיקול, לרבות לשיקולים שאינם מנויים בחוק, נתון גם הוא להחלטת בית הדין. ובמילותיו של יצחק (צחי) יגור בספרו:

"אם ימצא בית הדין להגבלים עסקיים, כי ראוי להביא בחשבון שיקול כלשהו, שאינו מופיע ברשימה, ואף אם שיקול זה יכריע את הכף לזכות או לחובת אישור ההסדר, רשאי בית הדין לשקולו, ולהעניק לו את המשקל הראוי במסגרת מבחן 'העלות מול התועלת' המודד את 'טובת הציבור'." (יגור, בעמ' 388).

266. לבסוף, על פי הספרות, שיקול הדעת של בית הדין מתפרש אף על השאלה מיהו הציבור שאת עניינו יש לבחון. ובמילותיו של יגור:

"הסעיף אינו מפרט מיהו 'הציבור' שאת טובתו יש לבחון. בהחלט ייתכן, כי במקרים מסוימים יימצא ציבור רחב שמבחינת האינטרס שלו או התועלת שתצמח לו מההסדר, טוב יהיה אם ההסדר הכובל יאושר, בעוד שציבור אחר יפגע וינזק ממנו. גם עניין זה, בחינת השאלה: מיהו הציבור שאת טובתו יש לשקול במסגרת בקשת אישור [...] היא בשיקול דעתו הרחב של בית הדין להגבלים עסקיים." (יגור, שם).

267. הנה כי כן, שיקוליו של בית הדין לתחרות, בבואו להחליט בדבר אישור הסדר כובל, הם רחבים בהרבה משיקוליה של הממונה בהחלטתה האם לפטור צדדים להסדר כובל מחובתם לקבל את אישור בית הדין מכוח סעיף 14 לחוק. לשם השוואה, סעיף 14(א) לחוק התחרות קובע כי הממונה:

"רשאית, לבקשת צד להסדר כובל ולאחר התייעצות עם הועדה לפטורים ולמיזוגים לפי סעיף 23 [...] לפטור, בהחלטה מנומקת, צדדים להסדר כובל מהחובה לקבל את אישור בית הדין להסדר, אם שוכנע[ה] כי התקיימו כל אלה:

(1) הכבילות שבהסדר הכובל אינן מגבילות את התחרות בחלק ניכר של שוק המושפע מן ההסדר, או שהן עלולות להגביל את התחרות בחלק ניכר משוק כאמור, אך אין בהן כדי לפגוע פגיעה של ממש בתחרות בשוק כאמור;

(2) עיקרו של ההסדר הכובל אינו בהפחתת התחרות או במניעתה, ואין בו כבילות שאינן נחוצות למימוש עיקרו."

268. בעוד שהממונה רשאית לשקול שיקולים תחרותיים בלבד, בית הדין רשאי לשקול שיקולים לבר-תחרותיים, לרבות שיקולים שעניינם ייעול הייצור והשיווק של נכסים או שירותים, הבטחת איכותם או הורדת מחיריהם לצרכן, מניעת פגיעה חמורה בענף החשוב למשק המדינה, ועוד (וראו: ה"ע (י-ם) 7009/02 דטה קאר ישראל בע"מ נ' הממונה על הגבלים עסקיים, פסקה 12 (נבו 14.6.2004) (להלן: "עניין דטה קאר"); ערר (י-ם) 1-97 איסכור שירותי פלדות בע"מ נ' הממונה על הגבלים עסקיים, פסקה 13 (נבו 12.11.1997)).

269. במסגרת שיקולים אשר נוגעים לטובת הציבור, נמנו בעבר בפסיקת בית הדין לתחרות, שורה ארוכה של מקרים ונסיבות:

(א) ההסדר תורם ליכולת להבטיח את איכותו של המוצר או השירות שמסופק ללקוח (ראו: ה"ע (י-ם) 4179-00 **ידיעות אחרונות בע"מ נ' הממונה על ההגבלים העסקיים**, פסקה 7 (נבו 25.11.2003); ה"ע (י-ם) 469/98 **דלק חברת הדלק הישראלית בע"מ נ' תחנת דלק באר יעקב**, פסקה 106 (נבו 25.3.2001) (להלן: **"עניין דלק"**)).

(ב) ההסדר תורם להתייעלות, להפחתת עלויות או לחיסכון בזמן ובמשאבים אחרים לצדדים המתקשרים, וכפועל יוצא, להפחתת הסכומים שנגבים מצרכני הקצה (ראו בעניין **המועצה הישראלית לצרכנות**, בפסקה 14, שם נדון שיקול זה באופן ספציפי בהקשר של תחום הבנקאות; וכן בעניין **דטה קאר**, בפסקה 13).

(ג) ההסדר מצמצם את מספר המשאים-ומתנים הנדרשים בין שחקנים בענף מסויים, באופן שמביא להפחתה של עלויות עסקה (ראו והשוו: ה"כ (מחוזי י-ם) 513-04 **אקו"ם בע"מ – אגודת קומפוזיטורים מחברים ומו"לים למוסיקה בישראל נ' הממונה על ההגבלים העסקיים ואח'**, פסקה 21 (נבו 2.6.2011); ע"א 5365/11 **אקו"ם בע"מ – אגודת קומפוזיטורים נ' EMI Music Publishing Ltd**, פסקה 9 (נבו 3.9.2013); ה"ע (י-ם) 3574-00 **הפדרציה למוזיקה ישראלית וים תיכונית בע"מ ואח' נ' הממונה על ההגבלים העסקיים**, פסקה 53 (נבו 29.4.04) (להלן: **"עניין הפדרציה הראשון"**)).

(ד) קיימים יתרונות לגודלו של ההסדר, שמהם עשויים ליהנות גם שחקנים קטנים בענף מסוים וכן הציבור כולו (ראו והשוו: ה"כ (מחוזי י-ם) 804-08 **תאגיד איסוף מיכלי משקה בע"מ נ' הרשות להגבלים עסקיים**, פסקה 25-26 (נבו 1.3.2011) (להלן: **"עניין תאגיד איסוף מיכלי משקה 2011"**); ה"ע (י-ם) 611-06 **שוברי בר מספוא אגודה שיתופית חקלאית בע"מ נ' הממונה על ההגבלים העסקיים**, פסקה 11 (נבו 16.7.2007); **עניין דלק**, בפסקאות 73-72).

(ה) ההסדר תורם ליציבות וליכולתם של הצדדים להסדר לתכנן את צעדיהם לטווח ארוך. כך למשל, בעניין **דלק**, ציין בית הדין, מפי כב' השופט י' עדיאל:

"אחד היתרונות שמקובל למנות בהסכמי בלעדיות נובע מיכולת התכנון לטווח ארוך, המאפשר לספק לתכנן את מכירותיו העתידיות בדייקנות ומבטיח לרוכש (הוא המפיץ) את אספקת צרכיו לטווח ארוך, תוך הגנת שני הצדדים מפני שינויים אפשריים בתנאי השוק. [...] איננו שוללים היבט חיובי זה של יציבות עסקית ואופק תכנוני רחב העשוי לצמוח מהסדרי הבלעדיות" (עניין **דלק**, בפסקאות 95-97; כן ראו בה"ע (י-ם) 8011-03 **תנובה מרכז שיתופי לשיווק תוצרת חקלאית בע"מ נ' נציגי מובילי החלב העצמאיים**, פסקה 18 (20.1.2005) (להלן: **"עניין תנובה"**)).

(ו) ההסדר מביא לצמצום הסיכונים לצדדים המתקשרים וכן להבטחת יכולתם להחזיר השקעות ולצמצם עלויות מימון (**עניין דלק**, פסקאות 87, 200; **עניין חברת החשמל**, פסקה 46).

(ז) קיימת תרומה אפשרית של ההסדר להגברת התפוקה המצרפית (עניין הפדרציה הראשון, פסקה 54), וכן ליעול כללי בענף (עניין תנובה, פסקה 18; עניין דטה קאר, פסקה 13).

(ח) ההסדר מבטיח את קיומה של פעילות משותפת בעלת תועלות לציבור, אשר לא יכולה הייתה להתבצע על ידי כל אחד מהשחקנים לבדו (עניין אדם, טבע ודין, פסקה 17-18).

(ט) ההסדר מביא להפחתה של סך ההוצאה הכלל משקית (עניין תאגיד איסוף מיכלי משקה 2011, פסקה 15).

(י) קיימת תרומה אפשרית של ההסדר לייצורם של מוצרים חדשים תוך הכנסת טכנולוגיות חדשות (ה"ע (י-ם) 2463/98 הנדסת חשמל כללית בע"מ נ' הממונה על ההגבלים העסקיים, פסקה 6 (נבו 19.8.1999)).

270. בנוסף ליתרונות ההסדר שתוארו, אף ציות של המבקש להוראות פטור בעבר מהווה שיקול מסייע לטובת אישור הבקשה. הדבר נלמד מפסיקת בית הדין לתחרות בעניין דטה קאר. בפסק-דינה בעניין זה – שבו נדונה אי-הקפדה על תנאי הוראת הפטור שנתנה הרשות – כתבה כב' השופטת מ' שידלובסקי-אור:

"קיום התנאים על ידי המבקשות, הנו שיקול בין כלל השיקולים, אשר שומה על בית-הדין לשים לנגד עיניו בבוחנו את טובת הציבור. לעמידה בתנאי האישור, כתנאי לאישור מחודש, יש חשיבות גם בהיבט של מדיניות אכיפת דיני ההגבלים העסקיים. ידיעה, כי העדר הקפדה על קיום תנאי האישור תוביל לאי-חידושו, תיצור תמריץ חיובי לשמירה ועמידה על קיום תנאים אלו." (שם, בפסקה 27)

271. מהאמור עולה כי בבואו של בית הדין לתחרות לבחון את יתרונותיו של הסדר כובל, עומדות לנגד עיניו הן תועלות לציבור הרחב כתוצאה מההסדר; הן תועלות שצומחות לצדדים המתקשרים כתוצאה מההסדר ואשר מועילות גם לציבור הרחב; והן תועלות אשר נוגעות במישרין לצדדים להסדר. במסגרת זו מוסמך בית הדין אף לבחון את הנזקים שייגרמו מאי האישור אל מול התועלות התחרותיות.

272. בית הדין לתחרות רשאי לאשר את ההסדר אם הוא סבור, לאור יתרונות אלה, כי ההסדר הוא לטובת הציבור, ובכלל זה לטובת הצדדים לו. בנוסף, כפי שראינו, על פי סעיף 9 לחוק התחרות מוסמך בית הדין "להתנות את אישורו [של ההסדר, הח"מ] בתנאים".

273. מכל האמור לעיל עולה כי שיקול הדעת של בית הדין בבואו לבחון את אישור ההסדר הוא רחב מאוד. בית הדין אינו מבקר את החלטת הרשות שלא ליתן פטור מאישור הסדר כובל, אלא בוחן את הבקשה על פי מגוון שיקולים ומאזן ביניהם.

274. כפי שראינו, בית הדין מוסמך לבחון שיקולים לבר-תחרותיים (כולל שיקולים שאינם מנויים במפורש ברשימה שבסעיף 10 לחוק), ועליו להביא בחשבון את טובת הצדדים להסדר. במסגרת זו, על בית הדין לתת משקל לפגיעה בזכויות חוקתיות של צדדים להסדר אם ההסדר לא יאושר ולמצות את האפשרות של אישור ההסדר בתנאים, וזאת מכוח עיקרון המידתיות.

275. על בסיס תשתית נורמטיבית זו נציג עתה את עמדתנו בנוגע לבקשה.

ז(2). הסדר הבעלות הנוכחי במס"ב הוא לטובת הציבור

ז(2).1. מבוא

276. מבנה הבעלות הנוכחי במס"ב מייצל את שירותי מערכת מס"ב, מבטיח את מתן השירותים לציבור, מונע פגיעה חמורה בפעילות המערכת הפיננסית בישראל ומבטיח את איכותם, יציבותם והורדת מחיריהם של השירותים.

277. לפעילות התקינה, האיכותית והיציבה של מערכת מס"ב יש חשיבות רבה לא רק לציבור הרחב ולמשתתפי המערכת השונים, אלא גם עבור המבקשים עצמם, שכן המערכת מהווה למעשה המשך ישיר למערכות הליבה שלהם. לכן, קיימת בעיני המבקשים חשיבות שמס"ב תיוותר תחת ניהולם ופיקוחם. למעשה, אי אשור ההסדר עלול לפגוע פגיעה קשה ובלתי מידתית במבקשים.

278. לבקשה זו צורפה כנספח 1, חוות דעת כלכלית של מר פרלמן. בחוות דעת זו גורס מר פרלמן, כי מבנה ההחזקות של מס"ב, במסגרתו המבקשים מחזיקים במס"ב וזו מספקת להם שירותים חיוניים, מייצר מעין "אינטגרציה אנכית" (ראו בפרק 1.1 לחוות הדעת הכלכלית). אינטגרציה אנכית היא מצב שבו חברה אחת פועלת במספר חוליות בשרשרת הייצור, דבר אשר יכול להביא לתועלות כלכליות הנובעות בין היתר מהפנמת סיכונים. בענייננו, אינטגרציה אנכית מעין זו מתקיימת במס"ב שכן המבקשים הם בעלי המניות והמחזיקים במס"ב, ובו ובעת הם צרכנים מרכזיים של שירותיה, ושירותים אלה חיוניים וקריטיים לפעולתם.

279. כפי שמסביר מר פרלמן, ניתוקה של "האינטגרציה האנכית" מעלה חשש מפני פגיעה ביכולת של הבנקים והציבור ליהנות מהיתרונות של מבנה האחזקות הנוכחי של מס"ב בהיבטים של איכות השירותים שמספקת מס"ב, אבטחת השירותים בכל מה שקשור לכשלי סליקה, ומחירי השירותים (ראו בפרקים 2.1, 3.1 ו-4.1 לחוות הדעת הכלכלית).

280. יתרונות אלה ממבנה ההחזקות הנוכחי של מס"ב, עולים באופן מובהק על הנזק שעלול להיגרם לציבור מאישורו של ההסדר, שלמעשה, כפי שנראה, אינו קיים. זאת כיוון שניתן לקבוע בהסדר תנאים שימנעו כל חשש תיאורטי לפגיעה בתחרות, בדיוק כפי שכבר נעשה בעשורים האחרונים.

281. בפרק זה, נפתח בתיאור היתרונות הטמונים בהסדר והסכנות הנובעות משינויו. בהמשך לכך נראה כי, ההסדר לא מעלה חששות לפגיעה בתחרות אשר לא ניתן להפיג בתנאים, וכי לכן לא עלול להיגרם כל נזק מאישורו. בחינה זו תיעשה בשים לב לחששות התחרותיים שהעלתה בפנינו הרשות.

ז(2).2. מבנה הבעלות במס"ב מבטיח את איכות השירותים שהיא מספקת

282. מערכת מס"ב מספקת למבקשים שירותים קריטיים לפעילותם, בהיקפים משמעותיים ולכן היא מהווה למעשה המשך ישיר למערכות הליבה שלהם. לפיכך, המבקשים חייבים להבטיח את תפקודה התקין של מערכת מס"ב כדי לספק שירותים ללקוחותיהם.

283. לא ניתן להמעיט בחשיבות של תפקודה התקין של מערכת מס"ב עבור המבקשים. מס"ב מאפשרת ביצוע של מיליוני תנועות ביום בין חשבונות הלקוחות של הבנקים. בה בעת היא עושה זאת

בבטיחות מירבית, ללא שגיאות, מונעת הונאות ושומרת על סטנדרט גבוה בהיבטי אבטחת מידע וסייבר. עצירת הפעילות של מס"ב משמעה עצירת פעולתה של המערכת הבנקאית כולה.

284. אי לכך, המבקשים – באמצעות נציגיהם בדירקטוריון מס"ב המפקחים על הנהלת החברה – מתעדיפים קיום של מערכת זמינה, אמינה, יציבה, מאובטחת ואיכותית, על פני גריפת רווחים.

285. המבקשים, בתור המשתמשים המרכזיים במערכת ומי שלמעשה נשענים על תפקודה התקין, הם הגורם היעיל ביותר להבטחת פעילות תקינה של המערכת, והדבר מתאפשר בזכות מבנה ההחזקות הנוכחי במס"ב.

286. אם לא די בכך, המבקשים הם גם כיום הגורם בעל המומחיות הרבה ביותר בענף. לכן, ביכולתם, מבחינה מעשית, לשמור באופן הדוק יותר על יציבות המערכת ועל הבטחת רציפות תפקודה. זאת, נוכח הניסיון הרב שלהם בהבנת ההיבטים התפעוליים של המערכת וההתממשקות שלה עם מערכות הליבה של הבנקים. גורם זה אשר אינו בעל ניסיון והתמחות בתחום עלול להביא, גם בשל כך, לסכנה ליציבות המערכת ולרציפות התפקוד שלה.

287. היותה של מס"ב חברה מוטת יציבות והחשיבות שבשמירה על מבנה הבעלות הנוכחי, באים לידי ביטוי מובהק בתרבות הארגונית של החברה, וכן מתבטאים בשורה של היבטים בחיי החברה, ובראשם השקעות בפיתוח המערכת במטרה לשמור על תקינותה, איכותה ויציבותה, ובמטרה למנוע כשלים בה.

288. ראשית, מס"ב משקיעה מידי שנה סכומים משמעותיים ביותר במהלכים שעניינם יציבות ואבטחת פעילות המערכת. סך ההשקעה השנתית של מס"ב בתשתיות ובאבטחת מידע עמדו בשנת 2024 על כ-15.2 מיליון ש"ח. סכום זה מהווה 38% מסך כל הוצאותיה של מס"ב, בניכוי הוצאות שכר, וכ-18% מסך ההכנסות של מס"ב. המדובר, בנתח ניכר מהוצאות החברה ומהכנסותיה אשר מושקע בהבטחת יציבותה ואבטחת פעילותה.

289. דוגמה משמעותית להשקעתה של מס"ב ביציבות ובאבטחת הפעילות, ניתן למצוא גם בהשקעות הניכרות של החברה בתחום אבטחת המידע. כך, באופן עקבי, מס"ב בוחרת בכלי אבטחת המידע מהאיכותיים ביותר שקיימים בשוק, כאשר הקו המנחה אותה בעניין זה, הוא שמירה על יציבות החברה ואבטחת פעילותה – חלף שיקולים כלכליים.

290. באופן דומה, מס"ב התעקשה שמתקני המחשוב שלה ימוקמו מתחת לאדמה. הקמת מהלך זה דרש ממס"ב עלויות משמעותיות ביותר בהתקנת המתקן התת-קרקעי ובהקפדה כי הוא יעמוד בסטנדרטים מחמירים. הבחירה במתקן כאמור נעשתה משיקולי יתירות, כאשר השיקול הכלכלי כלל לא עמד לנגד עיניה.

291. קיים חשש ממשי כי במבנה בעלות אחר, שבמסגרתו תהפוך החברה לחברה מוטת-רווחים, אף בתחום אבטחת המידע השיקול הכלכלי שמטרתו להיטיב עם מצבה הכלכלי של החברה ולהשיא רווח לבעלי המניות, יוביל ל"חסכון" במקום שחסכון עלול להביא לקריסה. נוכח החשיבות של מס"ב כגוף שמספק תשתית למשק כולו, שינוי אפשרי זה בגישה העקבית של מס"ב בתחום אבטחת המידע, שמשמעותו התפשרות על פתרונות חסכוניים ובאיכות פחותה משיקולים כלכליים, נושא סיכונים ניכרים למערכת הפיננסית כולה ובהתאם לציבור הצרכנים.

292. דוגמא נוספת להיותה של מס"ב חברה מוטת יציבות, קשורה בפרויקט תיקון איחורי הסליקה שקידמה. כך, בעבר אירעו במערכת מס"ב איחורי סליקה רבים. מס"ב הצליחה לפתור את הבעיה ולמנוע איחורים מסוג זה בהשקעה נכבדה של משאבים. מהלך זה כלל, בין השאר, עריכת שינויים רוחביים בהסכמי העסקה של העובדים בתחום הטכנולוגי, כך שאלה יועסקו במשך שעות ארוכות יותר, וכן ישמשו ככוננים בשעות הערב, וזאת על מנת לוודא כי ניתן מענה מידי לכל עניין אשר עלול לסכן את העמידה בלוחות הזמנים הקשורים בסליקה. כל אלה לצד הגברת הפיקוח הפנימי על חריגות בסליקה.
293. מהלכים אלה ועוד כללו השקעה של מאות אלפי שקלים וכן של שעות עבודה רבות מצד החברה, לרבות ברמת ההנהלה. בעקבותיהם, אכן חל שיפור ניכר ומשמעותי בעניין. כיום, למעשה, כמעט ואין מקרים של איחורים בסליקה.
294. עדות נוספת להיותה של מס"ב, במבנה הבעלות הנוכחי, חברה מוטת-יציבות חלף רווחים נוגעת לתחום הכספות. כספות הן האמצעי הטכנולוגי המאפשר בשוטף העברה והוצאה של קבצים המועברים למס"ב וממס"ב. כאמור מדובר במליוני קבצים המועברים בשנה באמצעות הכספות. לפני כשנתיים, החליטה החברה להחליף את תוכנת הכספות הקיימת על אף שהתוכנה תפקדה וניתן היה להמשיך ולהשתמש בה.
295. החברה, הגם שלא הייתה חשופה מבחינה עסקית או משפטית לתלונות בהקשר זה, החליטה מיוזמתה להביא לשיפור המצב. לשם כך, נכנסה החברה לפרויקט הסבה למערכת חדשה של ספק חיצוני. פרויקט זה נמשך כשנה, והעסיק צוות שלם בחברה אשר סייע ללקוחות השונים בהליך ההסבה.
296. מהלך זה נעשה אך מן הטעם של שיפור יציבות ואיתנות המערכת. מס"ב אף לא השיתה על לקוחותיה את עלויות המעבר ולא גבתה מהם כל תשלום בגין החלפת המערכת. השקעת החברה בהשלמת המעבר הייתה גם מול לקוחות שהיקף פעולתם היה קטן.
297. דוגמה נוספת להיות מס"ב חברה מוטת יציבות ניתן למצוא גם בכל הנוגע להתנהלותה במסגרת המעבר ל"מתג" החדש, אשר בוצע במהלך הפרדת החברות שבא ומס"ב. כך, במסגרת מעבר זה, פיתחה מס"ב מנגנון ייחודי לתקופת הביניים אשר יש בו כדי לשמור על יציבות והמשכיות השירות שהיא מעניקה למשתמשים בשירותיה, ולהבטיח שזמינות השירות ואיכותו לא תיפגע עבור כלל המשתמשים במערכת. במסגרת אותו מנגנון ייחודי שפותח במס"ב, מיוזמתה בלבד, לקוחות אשר היה נדרש להם זמן נוסף לשם התאמת פעילותם לשינוי, היו יכולים להוסיף ולהשתמש במתג הישן, כאשר מס"ב היא זו שביצעה את פעולות התאמת האינפורמציה והעברתה למתג החדש, תוך הקטנת הסיכון לכשלים במערכת הפיננסית ונשיאה באחריות, וזאת ללא הטלת העלויות על המשתמשים שהמשיכו לפעול מול המתג הישן, ולפיכך מס"ב נדרשה לתחזק ולתפעל את שני המתגים במקביל.
298. מס"ב פיתחה פתרון זה לתקופת הביניים, אך מטעמי איכות השירות הניתן על ידה, וזאת למרות שהדבר השית עליה עלויות ולא הסב לה כל תועלת כלכלית.

299. לסיכום חלק זה, הדוגמאות שהובאו ממחישות היטב כיצד מבנה הבעלות הנוכחי של מס"ב יוצר עדיפות למהלכים המקדמים יציבות, יעילות, זמינות ואיכות של המערכת, וזאת על פני כל שיקול רווחי אחר. לפיכך, דוגמאות אלה ממחישות היטב גם כיצד אם תועבר הבעלות במס"ב לגורם אחר – בין אם יהיה זה גורם שאינו משתתף במערכת או משתתף שהיקף פעילותו קטן ביחס להיקף פעילותם של המבקשים – קיים סיכון ברור ומוחשי כי תיפגע יציבות המערכת ואיכות השירותים הניתנים בה, וזאת בשל שינוי אותם סדרי עדיפות. פגיעה שכזו עלולה להביא לפגיעה בכלל המשתמשים במערכת, וכתוצאה מכך בציבור הרחב כולו.

300. לכך יש להוסיף, כי בשל מבנה הבעלות במס"ב, והיעדר היכולת למשוך ממנה דיבידנדים, רווחי החברה מופנים "פנימה" ומושקעים בפיתוחים שונים. אם השליטה במס"ב תועבר לגורם חיצוני, ברור כי האינטרס להשקיע את רווחי החברה בפרויקטים ובפיתוחים שונים יצטמצם משמעותית.

301. אחד החששות המרכזיים משינוי מבנה הבעלות במס"ב הוא כי רוכש שאינו משתמש משמעותי במערכת (או אף אינו משתמש בה כלל), יעדיף מיקסום רווחים על פני השקעה בתשתית המערכת לטובת אמינותה, יציבותה, זמינותה וחדשנותה. שינוי מבנה הבעלות באופן שיביא לכך שבעלי מס"ב החדשים יוכלו – ומן הסתם, יהיו מעוניינים – למשוך דיבידנדים מהחברה, עלול לשבש לחלוטין את יכולתה של החברה לממן פרויקטים חדשים ומהלכים תפעוליים משמעותיים שנדרשים לצורך שמירה על יעילות ותקינות המערכת. יודגש – מרבית הפרויקטים שמימנה מס"ב לאורך השנים מומנו מהכנסותיה, אשר אינם מופנים לחלוקה.

302. אם תועבר הבעלות במס"ב לגורם אחר – בין אם יהיה זה גורם שאינו משתתף במערכת או משתתף שהיקף פעילותו קטן ביחס להיקף פעילותם של המבקשים – קיים סיכון ברור ומוחשי כי תיפגע יציבות המערכת ואיכות השירותים הניתנים בה. פגיעה שכזו עלולה להביא לפגיעה לא רק במבקשים, אלא בכלל המשתמשים במערכת, וכתוצאה מכך בציבור הלקוחות של המבקשים כמו גם בציבור הרחב כולו.

303. אין להקל בכך ראש. הדבר עלול להביא לפגיעה חמורה בענף התשלומים. תקלה בפעילותה של מס"ב צפויה להיות קטסטרופלית להתנהלות הפיננסית היום-יומית בישראל. נוכח אופי התשלומים שמועברים במערכת מס"ב, תקלה במערכת עלולה להביא למצב שבו עובדים לא יקבלו לחשבונם משכורות בגין עבודתם, זכאים לא יקבלו קצבאות, וספקים לא יקבלו תשלומים עד לתיקון התקלה, על כל המשתמע מכך בחיי היום-יום. לשם ההשוואה, אין הדבר דומה לתקלה במערכת סליקת כרטיסי האשראי של שב"א אשר יכולה להשפיע על היכולת לבצע תשלומים בכרטיסי אשראי. פוטנציאל הנזק במקרה של תקלה במערכת מס"ב משמעותי בהרבה, במיוחד בשל ייחודיות השירות שמעניקה מס"ב ואופיו.

304. באחרונה התרחשו מספר תקלות בחברות שמספקות שירותי סליקת כרטיסי אשראי, אשר עשויות להמחיש את הסכנה שבפגיעה ברציפות השירותים. כך, ביום 29.10.2024 התבצעה תקיפה אשר פגעה בחברת שב"א (מסוג מתקפת מניעת שירות – DoS attack), וגרמה לשיבושים בפעילות החברה במשך קרוב לשלוש שעות.

◀ העתק דיווח לבורסה שהגישה חברת שב"א ביום 29.10.2024, מצורף ומסומן כנספח "29".

305. בנוסף, בימים 11-10.11.2024 התרחשה מתקפת סייבר על חברת "קרדיט גארד" אשר שיבשה במשך יומיים את יכולת סליקת כרטיסי האשראי של עסקים רבים במדינה.

◀ העתק דיווח בעיתונות על הפגיעה בחברת "קרדיט גארד" מצורף ומסומן כנספח "30".

306. למרות השוני במערכת ובאופי התקיפות, אם אירוע סייבר היה מתרחש במס"ב הנזק האפשרי למשק היה עלול להיות משמעותי בהרבה.

307. לסיכום חלק זה: להחזקות המבקשים במס"ב תועלות משמעותיות לציבור, וזאת קודם כל בכל הקשור לייעול השירות והבטחת איכותו.

ז(2).3. מס"ב פועלת כחברה המספקת תשתית לאומית קריטית

308. עשרות השנים שבהן פעלה מס"ב כחברה המצויה בבעלות המבקשים תרמו ליצירת תרבות ארגונית ייחודית, במסגרתה מס"ב רואה את עצמה קודם כל כחברה המספקת תשתית לאומית. כך, לאורך השנים, מס"ב לקחה על עצמה את קידום של פרויקטים שונים, וזאת גם כאשר לא היה מדובר בפרוייקטים בעלי שיעור רווחיות ידוע או שניתן להעריכו באופן מדויק מבחינה כלכלית.

309. כך למשל, מס"ב לקחה על עצמה את הפרויקט של פיתוח התשתית אשר אפשרה את מיזם הניוד בין בנקים. כפי שתואר לעיל בפרק ב(2).2, תשתית זו שפיתחה מס"ב אפשרה את היישום של רפורמת "ניוד בקליק", אשר נועדה להקל על לקוחות הבנקים לעבור בין בנקים באופן מקוון, ובכך להגביר את התחרות בין הבנקים השונים.

310. כאשר נדרש פיתוח של התשתית הטכנולוגית שתאפשר את הניוד בין הבנקים, היה ברור לכלל השחקנים בתחום כי קיים קושי למצוא גוף עסקי שיוכל להקדיש את התשומות הנדרשות לפיתוחה. מס"ב – חברה קטנה באופן יחסי – לקחה על עצמה, לבקשת בנק ישראל, את משימת הפיתוח. זאת מתוך הבנה שמדובר במתן שירות בעל חשיבות מרובה למשק.

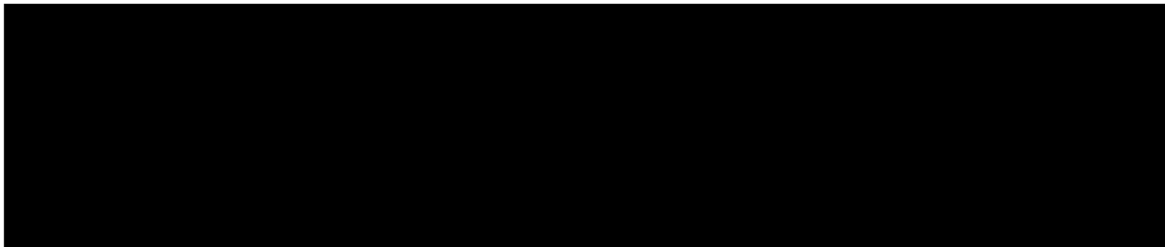
311. בהקשר זה, חשוב לציין, כי בשלב שבו החל המיזם, כלל לא היה ברור כיצד יתומחר, ורק כעבור שנים תמחרה מס"ב את שירותיה, כאשר במסגרת תמחור זה ביקשה אך את השבת הוצאות הפיתוח שהושקעו על ידה. ברור לגמרי כי כל גוף עסקי, שרווחיו בראש מעייניו, לא היה נכנס למיזם פיתוח מעין זה בלי לדעת בדיוק, ומראש, מהם הרווחים שיצמחו לו ומה יהיה ההחזר על השקעותיו. לכן, ככל הנראה לא היה נמצא גוף עסקי אשר היה לוקח על עצמו את קידום הפרויקט של ניוד בין בנקים בעלות הנמוכה שלקחה על כך מס"ב.

312. דוגמה נוספת לתרבות הארגונית במס"ב ניתן למצוא בהסכמתה לפתח את התשתית הטכנולוגית שעל בסיסה מתבצעת תכנית "חיסכון לכל ילד". תכנית זאת פותחה כידוע ביוזמת הביטוח הלאומי, לטובת המשק הישראלי, ולרווחת כלל ילדי מדינת ישראל. במסגרת התכנית, הביטוח הלאומי מפקיד מדי חודש סכום כסף בתכנית חיסכון של כל ילד, והורי הילד יכולים להוסיף סכום נוסף מתוך קצבאות הילדים. את סכומי הכסף מנהלים הבנקים וקופות הגמל (אשר כידוע אינן בבעלות הבנקים), לבחירת ההורים, והילדים שעבורם מנוהל הסכום יכולים למשוך אותו בהגיעם לגיל 18.

313. כאשר הביטוח הלאומי פנה בבקשה לפיתוח התשתית שעל בסיסה תפעל התכנית – מס"ב מיהרה להסכים ולקחת על עצמה את משימת פיתוח, מתוך הבנה שמדובר בשירות תשתיתי, שיש בו כדי לסייע למשק ולכלכל משתמשי מס"ב.
314. מס"ב ניאותה להשקיע בפיתוח המערכת גם כאשר היה ברור שלא מדובר בפרויקט אשר יתרום לה רבות מבחינה עסקית, ואף לפני שהיה ניתן לתמחר את כלל עלויות המיזם באופן סופי וודאי.
315. התנהלות מעין זאת משקפת, שוב, את התרבות הארגונית של מס"ב: חברה שרואה עצמה קודם כל כגוף שמספק שירות לתשתית לאומית, ושתכליתו היא לסייע לכלל משתתפיו (לרבות המשתתפים שאינם בעלי המניות) ולמשק כולו.
316. לכך יש להוסיף, כי מרבית העובדים המועסקים במס"ב עוסקים בתחזוקה ופיתוח התשתית הטכנולוגית, וגם בכך יש בכדי להצביע על אופיה של החברה.
317. לסיכום, התרבות הארגונית שתוארה, במסגרתה מס"ב פועלת כחברה שעניינה אספקת שירות לתשתית לאומית קריטית, נוצרה לאור עשורים ממושכים שבהם פועלת מס"ב במבנה הבעלות הנוכחי. קיים חשש ממשי כי לא ניתן יהיה לשמר תרבות ארגונית מעין זו במבנה בעלות אחר, שיהפוך את החברה לחברה מוטת-רווח.

4.2) מבנה הבעלות במס"ב מבטיח את אבטחת השירותים הניתנים על ידה

318. כפי שפורט לעיל, במס"ב מתקיים "הסדר הכשל", אשר נועד להבטיח את השלמת הסליקה במקרה של כשל של אחד או יותר מהמשתתפים בסליקה או המשתתפים הישירים במערכת מס"ב.

319. במקרה של כשל כאמור לעיל של אחד מהמשתתפים במערכת, רשאית מס"ב, במקרים המתאימים, לעשות שימוש בכספי הבטוחות של המשתתפים הנוספים במנגנון ערבות הדדית. אם כספים אלה אינם מספיקים, מס"ב אף רשאית לחייב את המשתתפים בגין סכום ההפרש הנדרש להשלמת הסליקה בהתאם לחלקם היחסי בהסדר הכשל.
320. לאור הסדר זה, משתתפים במערכת, ובפרט משתתפים חדשים בה (שאינן מגבלה על היקף פעילותם במערכת, למעט בשנה הראשונה), יכולים לחשוף משתתפים אחרים במסגרת השימוש במנגנון הערבות ההדדית. החשיפה של המבקשים היא המשמעותית ביותר, שכן הם אלה שהפקידו את רוב הכסף שמשמש כבטוחה, והם אלה שיחויבו בסכומים המשמעותיים ביותר במקרה של כשל בו כספי הבטוחות לא יספיקו להשלמת סליקה.
321. בהיותם של המבקשים בעלי השליטה במס"ב, החשיפה המשמעותית שלהם במקרה של כשל, מביאה לכך שמס"ב מפגימה את החשיבות שבטיפול בכשל ואת אחריותה לטיפול במניעת התרחבות כשל. בהקשר זה יצויין כי במס"ב מתקבלות החלטות ונקטות פעולות אשר עשויות

להשפיע על הסיכוי לכשל סליקה ועל אופן הטיפול בו. כך למשל, מס"ב שולחת למשתתפים תחזיות לפני חלון סליקה על מנת לאפשר למשתתפים להיערך כראוי מבחינת נזילות. בנוסף, מס"ב מקיימת בקורות וכן נותנת התראות למשתתפים במקרה של חריגה מתקרת החשיפה המקסימלית. בנוסף מס"ב רשאית להאריך את פרקי הזמן הרגילים בשימוש במערכת על מנת לאפשר למשתתף להשלים את הסכום הנדרש לסליקה, לפני שנעשה שימוש בביטחונות. מדובר בנהלים פנימיים של מס"ב, אשר התקבלו ומבוצעים בהתאם לשיקול דעתה, ואשר אינם תוצאה של רגולציה שהושתה עליה.

322. קיים סיכון מובנה בכך שגורם אשר אינו נושא במחיר התממשות הסיכון של כשל סליקה, ובאחריות לטיפול בו, יהיה בעל שליטה במס"ב ויקבל החלטות בעניין. כך, על פי חוות הדעת הכלכלית שצורפה לבקשה זו, הסיכון ייגרם משום שמערך התמריצים של גורם זה יהיה שונה ממערך התמריצים של המשתתפים בהסדר הכשל. זהו מקרה קלאסי של "בעיית נציג". לכך יש להוסיף כי גורם זה יוכל להגביר חשיפה לסיכון מבלי שיישא בתוצאות אפשריות של מימוש, מה שמעלה חשש ליצירתה של הבעיה המכונה בספרות הכלכלית "סיכון מוסרי" (Moral Hazard). להסבר ופירוט בעניין זה, ראו בפרק 3.1 לחוות הדעת הכלכלית.

323. הסדר הכשל ממחיש אפוא היטב כי מתן שליטה במס"ב לגורם שאינו משתתף משמעותי במערכת מס"ב ולכן לא חשוף לסיכונים שבכשל במערכת, ובכל זאת משפיע על הסדר הכשל – עלול להביא לפגיעה ביציבות המערכת ובתקינותה. מתן שליטה כאמור יפגע בהלימה הקיימת כיום בין מי שנושא בסיכון לכשל למי שמחזיק בחברה. הלימה אשר מבטיחה כי למחזיקים בחברה יהיה אינטרס ברור לציית לרגולציה, לדאוג לתקינות המערכת, להשקיע בתשתיות ובטכנולוגיה ועוד.

ז(2).5. מבנה הבעלות הקיים תורם לאי העלאת המחירים לצרכן

324. העובדה כי מס"ב מנוהלת כחברה שתכליתה אספקה יציבה ואיכותית של שירות חיוני, ולא ככזו שתכליתה מיקסום רווחים, משפיעה גם על סוגיית המחיר. כך, האינטגרציה האנכית המתקיימת מעצם מבנה הבעלות של מס"ב מנטרלת למעשה העלאה של מחירי השירותים. לכן, מבנה הבעלות הנוכחי במס"ב מביא ליתרון אף בדמות מחירי השירותים המסופקים על ידה.

325. גורם אחר אשר יחזיק במס"ב, יראה אותה קודם כל כנכס עסקי מניב (להבדיל מנכס מוטה-יציבות), ולכן יהפוך אותה בהכרח לחברה שתכליתה מקסום רווח. שינוי מעין זה יוביל בהכרח לעליית מחירי השירותים המוענקים על ידי החברה, לרבות לעליה משמעותית במחירי ההעברות הבנקאיות שמשלם הציבור.

326. לפיכך, למבנה ההחזקות הנוכחי של מס"ב יש יתרון אף מפרספקטיבה של המחיר לצרכן. כפי שמראה מר פרלמן בחוות הדעת הכלכלית אשר צורפה לבקשה זו, הניסיון מלמד כי במספר מקרים שניתן ללמוד מהם לענייננו, כפיית העברת פעילות לצדדים שלישיים הביאה להגדלת עלויות ולייקור המחירים לצרכן (ראו בפרק 4.1 לחוות הדעת הכלכלית).

327. לבסוף, וכפי שמצוין בחוות הדעת הכלכלית, אף הגידול המשמעותי בעלויות מס"ב בשנים האחרונות, אשר נבע מההפרדה משב"א, מגביר עוד יותר את החשש שצד שלישי אשר ירכוש את

השליטה במס"ב יעלה את מחירי השירותים, וזאת, בין השאר, על מנת להתמודד עם אותן העלויות.

ז(2).6. תהליך ההיפרדות של מס"ב משב"א מצריך תשומות משמעותיות ממס"ב, ולכן שינוי מבנה ההחזקות בעת הזאת דווקא עלול לפגוע במיוחד במבקשים ובציבור

328. בתקופה הנוכחית מס"ב נמצאת בעיצומו של תהליך משמעותי של היפרדות מחברת שב"א.
329. בימים אלו מבוצע תהליך ההפרדה אשר נוגע למערכות ה"מיינפריים" והטנדס, שהן מערכות המחשוב הרגישות והקריטיות ביותר לפעולתה של מס"ב. כאמור מעלה, מס"ב פועלת בימים אלה לקבלת בעלות על מערכת המיינפריים ולהעברתה לתפעולה הבלעדי. כן פועלת מס"ב להשלים את ירידתה ממערכת ה"טנדס" – מערכת ליבה נוספת שבה מבוצעת אינטרקציה מול הלקוחות.
330. תהליכים אלה מצריכים ממס"ב, על כלל עובדיה ומנהליה, תשומות משמעותיות, כאשר במס"ב כולה מועסקים כמאה עובדים בלבד, והנהלת מס"ב מונה מספר חברים מצומצם ביותר.
331. בכל הנוגע למערכת המיינפריים, עלות השינוי מוערכת בהכפלה של פי 4 בהוצאה השנתית של מס"ב עבור שימוש במערכת מרגע ירידת שב"א מהמערכת – עלות שתגיע לסך של 3 מיליון ש"ח לשנה. המדובר בעלויות השוטפות בלבד, כאשר לאלה יתווספו, ככל הנראה, עלויות נוספות בגין פניה לספקי שירות חיצוניים לצורך טיפול במערכת (או גיוס אנשי מערכת חדשים למס"ב) ובהמשך גם עלויות שדרוג ופיתוח.
332. בכל הנוגע למערכת הטנדס, עלות ההפרדה ממערכת הטנדס מוערכת בכ-7 מיליון ש"ח, וכוח האדם שיידרש למהלך הוא כ-7 עובדים במשרה מלאה.
333. לצד עלויותיו והתשומות הנדרשות לו, מדובר במהלך מורכב ורגיש ביותר, שכן הוא נוגע לתשתיות הליבה של מס"ב. המהלך דורש תכנון וביצוע קפדניים ביותר. תקלות בתהליכים אלה או ביצועם ברישול עלולים להביא הן לבעיות בתפקודה של מס"ב, והן להשלכות על פעילותה בעתיד. למותר לציין כי לבעיות מסוג זה עלולות להיות השלכות משמעותיות על המשתמשים במס"ב, וכתוצאה – על המשק כולו.
334. מהלך של שינוי בעלות במס"ב הוא מהלך אשר עתיד להצריך תשומות משמעותיות גם כן. על התשומות הנדרשות לביצוע מהלך מסוג זה ניתן ללמוד ממהלך מקביל שהתרחש אך לאחרונה בשב"א. ככל הידוע לנו, משך תקופה ארוכה הייתה עסוקה הנהלת שב"א באופן אינטנסיבי בתהליך שינוי הבעלות בה ובהפיכתה לחברה ציבורית. זאת לרבות תהליך "Road Show" לצורך גיוס משקיעים שדרש מאמצים ניכרים מהנהלת שב"א והקטין את הקשב הניהולי לטובת המשך פיתוח שירותי החברה.
335. לאור האמור, אנו סבורים כי יש בכל מקרה לתת למס"ב את הזמן הנדרש לה על מנת להשלים את מהלך ההיפרדות משב"א באופן נטול סיכונים, תוך הקדשת הקשב והתשומות הדרושות לו.
336. לכן, אף מן הטעם הזה, אישור ההסדר המבוקש בעת הנוכחית הוא לטובת הציבור, וזאת בנפרד מכל שאר הטיעונים המובאים בבקשה.

ז(2).7. יש להתחשב בציות המלא של מס"ב והמבקשים להוראות הפטור עד כה

337. לבסוף, אין מחלוקת כי מס"ב והמבקשים, מצייתים באופן מלא לאורך כל שנות פעילותה של החברה לכלל התנאים אשר נקבעו בהחלטות הפטור שניתנו על-ידי רשות התחרות. כמצוין מעלה, על פי הפסיקה, ציות להוראות הפטור מהווה שיקול לטובת אישור הבקשה.

338. על כן, בענייננו, קיום התנאים שהותנו במסגרת החלטות הפטור, באופן מלא, על ידי המבקשות חייב להיות שיקול אשר על בית-הדין לשים לנגד עיניו בבוחנו את טובת הציבור. זאת, כפי שנכתב בעניין **דטה קאר**, אף מן ההיבט שעניינו מדיניות אכיפת דיני התחרות. הידיעה כי הקפדה על קיום תנאי הפטור תוביל לחידושו, מייצרת תמריץ חיובי לשמירה ועמידה על קיום התנאים.

ז(2).8. תרומת ההסדר למבקשים עצמם

339. מהמתואר מעלה ניתן לראות בבירור כיצד מבנה החזקות הנוכחי של מס"ב הוא בעל חשיבות רבה לא רק לציבור אלא גם למבקשים עצמם.

340. מס"ב מהווה למעשה המשך ישיר למערכות הליבה של המבקשים, וקיימת חשיבות להחזקתם בה. כפי שהראנו, המבקשים הם אף אלה שחשופים לסיכון המשמעותי ביותר אם יתרחש כשל במערכות אלה. לכן, המשך החזקה במס"ב הוא קריטי להם.

341. בנוסף, מס"ב מהווה נכס אשר מצוי בבעלות המבקשים מזה למעלה מארבעה עשורים, הם השקיעו בו משאבים ניכרים, ואין להם עניין במכירתו ובסיכונים שעלולים להתממש כתוצאה מכך, לרבות פגיעה בפעילות העסקית שלהם. נזכיר בהקשר זה כי המבקשים אף מחזיקים ברישיון לחברת שירותים משותפת שנגיד בנק ישראל העניק להם בשנת 2018, וזאת לאחר שהוא שב ושקל את תרומת מתן הרישיון לתחרות במערכת הבנקאות ולרמת השירותים בה.

342. מכירת נכס זה, והלכה למעשה שלילת הרישיון שניתן לחברה, מהווה פגיעה בלתי מידתית בזכות הקניין ובחופש העיסוק של המבקשים. שיקולים אלה חייבים להילקח בחשבון בעת בחינת אישור ההסדר. דחיית הבקשה תחייב את פירוק מבנה החזקות ותביא לפגיעה בלתי מידתית בזכות הקניין של המבקשים, מבלי שהונחה ולו ראייה אחת המבססת חשש לפגיעה בתחרות או בציבור. לעומת זאת, אישור ההסדר יבטיח כי פעילותה של מס"ב, שהכרחית למבקשים, תימשך כסדרה.

343. אי לכך, בעת בחינת האישור יש לבחון האם התוצאה הקשה הזו היא הכרחית ומידתית, ולכך ניגש עתה.

ז(3). מבנה הבעלות הקיים במס"ב לא מעלה כל חשש לפגיעה בתחרות אשר לא ניתן להפיג בתנאים

344. בפרק זה נתמקד בחששות התחרותיים שהעלתה בפנינו רשות התחרות, ונסביר מדוע אלה אינם מעלים כל חשש לפגיעה בציבור.

345. אך טרם נעשה זאת נבקש להציג את עמדת הפסיקה בשאלה מהו הנטל שיש להרים על מנת להתנגד לבקשה המבוססת על מבנה החזקות הקיים מזה עשרות שנים.

346. מס"ב פועלת במבנה ההחזקות הנוכחי שלה כארבעים שנה. לאורך כל אותן עשרות שנים לא הועלתה כל טענה כנגד מס"ב או כנגד המבקשים בדבר התנהלות אנטי תחרותית הפוגעת בתחרות. לא על ידי רשות התחרות, ולא על ידי אף גורם אחר. גם משיחות באי כוח המבקשים עם נציגי הרשות, אגב המגיעים שנוהלו לאחרונה, לא הועלתה אף טענה בדבר התנהלות אנטי תחרותית של מס"ב או של המבקשים, אלא אך חששות תיאורטיים בדבר פגיעה עתידית אפשרית בתחרות.

347. אלא, שעל פי הפסיקה, כאשר ישנו מבנה החזקות הקיים שנים רבות, לא ניתן להסתפק בחששות תיאורטיים בלבד לפגיעה בתחרות. אלא, יש להראות, בהתבסס על הניסיון הקיים שפגיעה מעין זו אכן התרחשה. למעשה, על פי הפסיקה, כאשר לא ניתן להצביע לאחר שנים של פעילות על פגיעה שהתרחשה, ניתן לומר כי קיים סיכוי סביר שפגיעה מעין זו גם לא תתרחש בעתיד.

348. כך למשל נקבע, בהקשר דומה, בעניין ה"ע (י-ס) 2/96 הממונה על הגבלים עסקיים נ' ידיעות אחרונות בע"מ, תשנ"ט(2) 529 :

לעניין זה נודעת חשיבות גם לעיתוי הכרונולוגי שבו מתבקש הסעד. אילו התבקש מתן ההוראות בסמוך ומיד לאחר תחילת הפעולה שנקט בעל המונופולין, ובטרם נוצרה הזדמנות מעשית להתרחשות הפגיעה, כמו גם לבחינת קיומה ותוצאותיה, היה מקום לייחס משקל גדול יותר לאפשרות התאורטית של התרחשות הפגיעה. ואולם, במקרה כמו זה שלפנינו, שבו מדובר במצב דברים שנמשך על פני שנים רבות, ואשר היה צריך להביא זה מכבר לפגיעה ממשית, אין די בהצבעה על קיומה של אפשרות תאורטית כזאת. חלוף הזמן מאז תחילת ההתנהלות נושא האיסור המתבקש אמור לאשש – או להזים – את החשש מפני הפגיעה הצפויה. לא זו אף זו, העובדה שלאחר למעלה מעשר שנים שבהן מצורפים מקומוני ידיעות לעיתון הארצי לא הצליח הממונה להוכיח שהצירוף הביא לפגיעה במקומוני רשת שוקן מבססת, לפחות כאפשרות סבירה, את ההנחה שפגיעה ממשית כזאת לא התרחשה, מה שמקים סיכוי סביר להניח כי הפגיעה שממנה חושש הממונה לא תתרחש גם בעתיד. ההשערה ההפוכה, מכל מקום, ודאי שלא הוכחה.

349. הנה כי כן, בענייננו, ולאור השנים הרבות שבהן פועלת מס"ב במבנה ההחזקות הנוכחי, לא ניתן להסתפק בחששות תיאורטיים על מנת לדחות בקשה לאישור הסדר כובל. אלא, יש להצביע על תשתית עובדתית ביחס לפגיעה ממשית שהתרחשה זה מכבר. בענייננו הרשות נמנעה כאמור מלספק תשתית עובדתית שכזו.

350. לכך יש להוסיף, כפי שצינו גם בפרק ו' מעלה, כי החששות התחרותיים שהציגה הרשות למעשה ממילא אינם קשורים להסדר הכובל לו טוענת הרשות. אלא, מדובר בחששות אשר היו נכונים באותה המידה גם מקום בו תאגיד בנקאי אחד היה מחזיק במס"ב. על כן, חששות אלה (אף אם היה בהם ממש, ואין בהם, ואף אם היה ניתן להסתמך עליהם, ולא ניתן) לא יכולים ללמד על נזק העלול להיגרם לציבור כתוצאה מאישור ההסדר (אשר אותו על בית הדין לשקול לפי סעיף 9 לחוק התחרות), ולכן אלה לא צריכים להילקח בחשבון כלל במסגרת בחינת הבקשה.

351. כעת, ועל מנת שלא נצא חסרים, נבחן את החששות שהועלו על ידי הרשות, ונדגים, ביחס לכל אחד מהם, מדוע ממילא הם אינם יכולים להביא לדחיית הבקשה בענייננו.

ז(3).1. החשש מפני פגיעה בנותני שירותי תשלום המתחרים בבנקים

כללי

352. החשש הראשון שהציגה הרשות הוא החשש מפני פגיעה בנותני שירותי תשלום חוץ-בנקאיים, אשר מתחרים במבקשים. זאת, בדרך של הערמת קשיים על חיבורם למערכת, או בנוגע להחלטות בקשר לפיתוחים במערכת שעשויים להועיל לאותם הגופים.

353. חשש זה הוא חשש משולל יסוד :

ראשית, מדובר בחשש תיאורטי שנסתר, למעשה, על ידי אופן פעולתה של מס"ב לאורך השנים. כלומר, לא זאת בלבד שמדובר בספקולציה שאינה מגובה בראיות, אלא שהראיות הקיימות סותרות אותה. אין ולו ראיה אחת מהשנים האחרונות או בכלל, בדבר קשיים שהציבה מס"ב על חיבורם של גופים חוץ-בנקאיים, או על חסימת פיתוחים חדשים שהתבקשו על ידי גוף כלשהו מן הטעם שאלה אינם נחוצים למבקשים או שאלה פוגעים בהם. כמובן שגם מעולם לא התקבלה במס"ב תלונה בנושא זה.

שנית, מס"ב מחויבת על פי דין לאפשר גישה הוגנת לחיבורם של משתתפים למערכת, ופעולותיה בעניין זה מפקחות על-ידי בנק ישראל באופן שוטף והדוק. לפיכך, אין מקום להניח כי מס"ב תפר בעתיד איסורים אלו. נהפוך הוא – חזקה על מס"ב כי לא תפר אותם. ממילא, כל הנחה בדבר הפרה של מס"ב את חובותיה נסותרת על ידי העובדות בפועל.

שלישית, בניגוד לעמדת הרשות, לא חל כל שינוי נסיבות מהותי בתחום התשלומים ביחס לנסיבות שהיו ידועות כבר בעת מתן הפטור בשנת 2020, אז הוצג חשש זה והרשות מצאה כי ניתן להפיגו בתנאים.

354. מבלי לגרוע מהאמור, יצוין כי במסגרת המגעים שניהלו המבקשים עם הרשות עובר להגשת בקשה זו, המבקשים הציעו הצעה אשר תוכל להפיג את החשש התיאורטי שהעלתה הרשות. אולם, הרשות דחתה את ההצעה ללא נימוק, ומבלי שניתן היה להבין ממנה אילו פתרונות ייחשבו בעיניה כקבילים ומה עמדתה בנוגע ל"יום שאחרי" ביטול הפטור.

355. נרחיב עתה לגבי כל טענה וטענה.

התנהלותה של מס"ב בפועל מפריכה את החשש ביחס לנותני שירותי תשלום

356. החשש שהציגה הרשות הוא חשש תיאורטי בלבד. הרשות הבהירה לבנקים כי אין לה כל טענה קונקרטית בדבר אי-חיבור משתתפים למערכת מס"ב, עיכוב בחיבור המשתתפים או פגיעה אחרת בטיב השירות שניתן להם.

357. ואכן, אופן התנהלותה בפועל של מס"ב ממחיש כי אין כל בסיס לחשש זה.

358. אשר לצירופם של משתתפים חדשים למערכת, על מס"ב חלות חובות מפורטות הנתונות לפיקוח קפדני של בנק ישראל בעניין חיבורם של משתתפים למערכת, לרבות גופים חוץ-בנקאיים. בכלל זה, מחויבת מס"ב לחברם למערכת בהתאם להוראות הדין, בתנאים שאינם מפלים ביחס

למשתתפים אחרים. בהקשר זה מס"ב פועלת בהתאם לסטנדרט שקבע בנק ישראל ביחס למערכת זה"ב, ומקיימת שני חלונות כניסה בשנה, כאשר בכל חלון יכולים להצטרף עד שלושה משתתפים חדשים. סטנדרט זה אומץ שכן כל משתתף שמצטרף למס"ב חייב ממילא להיות מסונכרן גם מול מערכת זה"ב.

359. בנוסף, המבקשים, כמשתתפים בסליקה, מחויבים לייצג נותני שירותי תשלום העומדים בדרישות שנקבעו על ידי בנק ישראל. כך למשל, אך לאחרונה, ביום 29.10.24, פרסם אגף מערכות תשלומים בבנק ישראל הנחיות חדשות בנושא "גישה למערכות התשלומים המבוקרות – הנחיה בנוגע לחובת ייצוג בסליקה", המסדירות את ייצוג ספקי שירותי התשלום על ידי משתתפי המערכת. בין היתר, מוסדר תהליך קבלת הייצוג בסליקה, איסור סירוב בלתי סביר לייצוג בסליקה ועוד. כמו כן, המבקשים אף מחויבים לעמוד באסדרה נוקשה הנוגעת לאופן הפיקוח והדיווח על פתיחת חשבון עו"ש לגופים חוץ בנקאיים (ס' 2(ה) לחוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1981, נב"ת 424 והוראת דיווח לפיקוח 824). מכאן יוצא, שגם מס"ב וגם בעלי מניותיה, המבקשים בעצמם, מחויבים, מכוח רגולציה ענפה, לאפשר גישה לשירותים פיננסיים לגופים חוץ בנקאיים.

360. מס"ב עומדת באופן מלא בדרישות הדין ואינה חוסמת או מקשה על הצטרפות של גופים חדשים כמשתתפים במערכת. נהפוך הוא, מס"ב השקיעה סכומים ניכרים ובנתה בשנים האחרונות תשתית חדשה ויעילה לצירוף משתתפים חדשים למס"ב. ואכן, אין כל עיכוב בצירוף משתתפים חדשים, או מחסום כלשהו אשר מוערם ביחס להצטרפותם. בחודש יוני האחרון נכנסו כמשתתפים במערכת שלושה גופים חוץ-בנקאיים (Grow, Global Remit ואגודת האשראי אופק); בחודש נובמבר 2024 נכנסו שני משתתפים חדשים, חברת Neema וחברת Rewire (כאשר מס"ב הייתה ערוכה לצירוף שלושה משתתפים), ובחודש אפריל 2025 יצטרפו שלושה משתתפים נוספים. אף ביחס לצירופם של ארגונים למערכת (לרבות גופים חוץ-בנקאיים), להבדיל מצירופם של משתתפים חדשים, מס"ב אינה מערימה כל קושי.

361. הלכה למעשה, מס"ב אינה מהווה חסם להצטרפות של אף משתתף פוטנציאלי.

362. גם החשש למניעת פיתוחים במערכת שעשויים להועיל לגופים חוץ-בנקאיים אך לא לבנקים, נסתר אל מול המציאות. החלטות מס"ב מתקבלות בהתאם לשיקולים מקצועיים ולטובת מס"ב, ולא משיקולים זרים או לא ענייניים הנוגעים למבקשים.

363. נזכיר כי ב"ועדת מס"ב" חברים כל המשתתפים במערכת, לרבות המשתתפים שאינם המבקשים. בוועדת מס"ב ניתנת האפשרות לכלל המשתתפים להציע רעיונות חדשים לפיתוח במסגרת המערכת, ולהעלות תלונות בנוגע לאופן ההתנהלות ולטיב השירות שהם מקבלים.

364. אין כל ראיה או עדות לכך, שפיתוח סביר וחשוב נדחה על ידי מס"ב או על ידי דירקטוריון מס"ב.

365. בשולי הדברים יצוין כי לא רק שהטענה תיאורטית ולא מגובה בראיות, אלא שהיא גם חסרת היגיון כלכלי. כפי שמסביר מר פרלמן, כיוון שהמבקשים רואים חשיבות רבה בהחזקה במס"ב כדי להגן על יציבותה ותקינותה, אין זה סביר שהם יפגעו בנותני שירותים חוץ-בנקאיים ויעמידו בסכנה את המשך ההחזקה שכה חשובה להם.

החשש משולל יסוד שכן לא ניתן להניח, ללא בסיס עובדתי, שמס"ב תפר הוראות דין המפיגות

את החשש

366. במסגרת היחסים שבין הפרט לבין הרשות המינהלית, קיימת חזקה כי הפרט לא יפר איסור שבדין (מעין "חזקת חפות מינהלית"). כפי שניסח זאת כב' השופט ח' כהן בפסק הדין בעניין גולד : "[...] **הצדק אשר רשות מינהלית מצווה לנהוג בו, היא העמדת האדם בחזקת זכאי**" (בג"ץ 94/62 גולד נ' שר הפנים, פ"ד טז(3) 1846, 1851 ו-1859 (1962)). וכפי שכתב גם כב' השופט ש' לוי בפסק הדין בעניין אילן : **"חזקה היא, חלה על כל אזרח, ששומר חוק הוא ואין הרשות רשאית לצאת מן ההנחה שמא יראה מאן דהו להיות מפר חוק"** (בג"ץ 56/77 אילן נ' המפקח על התעבורה, פ"ד לב(2) 301, 305 (1978)).
367. מס"ב כפופה לשורה של הוראות חוק שתכליתן להבטיח גישה הוגנת ושווה למערכת למבקשים להשתתף בה, אשר מאיינות באופן ישיר את החשש התחרותי שהעלתה רשות התחרות.
368. בין היתר, מס"ב מחויבת על פי חוק שלא להפלות בין המשתתפים במערכת, לרבות משתתפים אשר אינם בנקים. סעיף 8 לחוק מערכות תשלומים מורה למפעיל מערכת תשלומים מבוקרת לקבוע כללים למערכת בנוגע לחיבור למערכת, אשר הדרישות במסגרתן יהיו כאלה **"[ש]אינן מפלות בין המשתתפים במערכת או בין המבקשים להשתתף בה"**. ואכן, כללי המערכת ומס"ב עומדים בדרישה זו באופן מלא.
369. בנוסף, לעניין חיבור משתתפים חדשים במערכת, מס"ב מחויבת לפי סעיף 8א לחוק מערכות תשלום ש"לא [לסרב] לאפשר לנותן שירותי תשלום או לבעל רישיון להפעלת מערכת תיווך באשראי [...] להשתתף במערכת מטעמים בלתי סבירים". סעיף זה מוסיף וקובע כי משתתף במערכת מס"ב לא יוכל לסרב סירוב בלתי סביר לייצג נותן שירותי תשלום או בעל רישיון להפעלת מערכת תיווך באשראי במסגרת המערכת.
370. החשש שלפיו המבקשים יערימו קשיים בחיבורם של נותני שירותי תשלום חוץ בנקאיים למערכת, **מניח כי מס"ב תפר איסורים מפורשים החלים על מס"ב**. הנחה זו סותרת את החזקה כי מס"ב לא תפר איסור הקבוע בדין.
371. נוכח חזקה זו, לא ניתן להסתפק בספקולציה תיאורטית בהקשר זה שמשמעה נזק חמור למבקשים, קל וחומר כאשר הנסיבות העובדתיות בדבר התנהלותה של מס"ב לאורך השנים מצביעות על ההפך הגמור. על מנת לסתור את החזקה אשר עומדת למס"ב כי פעולותיה נעשות על פי דין, יש להציג ראיות ברורות, ולא ניתן להסתפק בחשש אמורפי ובספקולציות.
372. בענייננו, לא רק שאין ראיות לאי-עמידתה של מס"ב בהוראות החוק, אלא שכלל העובדות מצביעות על ההפך הגמור מכך – על הקפדתה של מס"ב על עמידה בדרישות החוק והרגולציה בעניין חיבורם של משתתפים למערכת, לרבות משתתפים שאינם בנקים.

החשש נוגע לפעילות שנמצאת בפיקוחו השוטף של בנק ישראל, וחזקה כי יפקח עליה כיאות

373. נוסף על העובדה שמס"ב מחויבת בחוק לפעול באופן שלא יערים קשיים על התחברותם של נותני שירותים חוץ-בנקאיים, הרי שהיא גם כפופה לפיקוח מצד רגולטור בגין עמידתה בהוראות הדין והאסדרה בנושאים אלו.

374. סעיף 9 לחוק מערכות תשלומים מסמך את בנק ישראל לבצע בקרה על מערכת מבוקרת "כדי לוודא את יציבותה ויעילותה [...] ואת פעילותה התקינה; לשם כך יבחן, בין השאר, את עמידת המערכת בהוראות לפי חוק זה, ואת נאותות כללי המערכת"; סעיף 11 מסמך את נגיד בנק ישראל להורות למפעיל מערכת מבוקרת לקיים את חובותיו על פי סעיף 8 לחוק; סעיף 12 לחוק מוסיף ומסמך את הנגיד, או מי מטעמו, לדרוש ממפעיל מערכת מבוקרת או ממשותף במערכת מבוקרת כל מידע ומסמך הדרושים לו לצורך ביצוע ההוראות לפי החוק. בנוסף, לצד אלה, סעיף 20 מסמך את הנגיד להטיל על מפעיל מערכת תשלומים עיצום כספי בסך 100,000 ש"ח, אם לא עמד מפעיל המערכת בהוראת הנגיד לפי סעיף 11, או לא מסר לו מידע או מסמך שנדרש למסרו לפי סעיף 12.

375. ואכן, כפי שתיארנו בהרחבה בפרק 2. לעיל, אגף הפיקוח על מערכות תשלומים מבצע הערכה וביקורת למערכות תשלומים מבוקרות, ובתוך כך למערכת מס"ב. האגף מפרסם באופן תדיר הוראות פיקוח, וכן פונה במכתבים למפעילי המערכות בנושאים שונים.

376. פיקוח זה נועד לתת מענה, בין היתר, לחשש מפני הצבת חסמים בפני גופים חוץ-בנקאיים המעוניינים להשתמש במערכת מס"ב. כך, למשל, בנק ישראל פרסם הנחיות לעניין חובת הייצוג של גופים חוץ-בנקאיים במערכת, וכן הנחיות לעניין "חלונות ההצטרפות" למערכת מס"ב, המפוקחים על ידי בנק ישראל באופן שוטף.

377. העלאת החשש שהעלתה רשות התחרות, כמוהו כהעלאת הטענה שהאסדרה והפיקוח מצד בנק ישראל אינם אפקטיביים.

378. אלא שחזקה שרגולטור אשר פועל בתחום סמכותו פועל כדין, מפרסם הוראות אפקטיביות ומסוגל לאכוף אותן. לא ניתן להעלות חשש על בסיס הנחה שהרגולטור המוסמך ימעל בתפקידו. להפך – עצם קיומן של הוראות בנק ישראל והפיקוח השוטף שלו בנוגע לקיומן, מפיגים את החשש התחרותי בדבר הערמת קשיים על חיבורם של גופים חוץ-בנקאיים למערכת מס"ב.

לא חל שינוי נסיבות מהותי בתחום התשלומים ביחס לנסיבות שהיו ידועות כבר בעת מתן הפטור

בשנת 2020

379. במכתב הרשות מיום 31.3.2024 (נספח 27 לעיל), צוין כי החלטת הרשות שלא להאריך את הפטור מגיעה "בהמשך לשינויים המתרחשים בתחומי הבנקאות בכלל והתשלומים בפרט בשנים האחרונות ואלו שעתידיים להתרחש בשנים הקרובות". בפגישה עם נציגי המבקשים הזכירה הרשות בהקשר זה את חוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום וייזום תשלום, התשפ"ג-2023 (להלן: "חוק הסדרת העיסוק") אשר נחקק בחודש יוני 2023.

380. ואולם, השינויים המתרחשים בתחומי הבנקאות והתשלומים בשנים האחרונות, שמטרתם לאפשר כניסה של שחקנים חוץ-בנקאיים לתחום התשלומים, היו ידועים לרשות כבר במועד מתן

החלטת הפטור משנת 2020. למעשה, החלטת הפטור משנת 2020 עסקה בהם בהרחבה, והחששות התחרותיים הנוגעים לכך קיבלו מענה בדמות תנאים בהוראת הפטור שהפיגו את החששות האמורים.

381. כך, בהחלטת הפטור משנת 2020 נזכר חוק שירותי תשלום, התשע"ט-2019 (להלן: "**חוק שירותי תשלום**"). חוק זה מתמקד בהיבט הצרכני של שירותי התשלום. הוא קובע הסדרה צרכנית אחידה אשר חלה על כלל נותני שירותי התשלום לציבור (בנקים, חברות כרטיסי אשראי ונותני שירותי תשלום אחרים), ותכליותיו המרכזיות הן הגנה צרכנית על הלקוחות, הגברת אמון הציבור באמצעי התשלום השונים והגברת התחרות בתחום שירותי התשלום. במסגרת חוק זה, הוכרה האפשרות שגופים חוץ בנקאיים יעניקו שירותי "חשבון תשלום" ללקוחותיהם, והאפשרות שיהיה על גופים אלו להצטרף למס"ב על מנת לאפשר העברת וקבלת כספים מחשבונות תשלום.

382. בנוסף, בהחלטת הפטור משנת 2020 נזכר תזכיר החוק שהבשיל בסופו של דבר לחקיקת חוק הסדרת העיסוק (עמ' 3 להחלטה). תזכיר החוק פורסם להערות הציבור כבר באוגוסט 2018. חוק זה משלים את אסדרת תחום שירותי התשלום מההיבט הרגולטורי (ולא הצרכני), בכך שהוא קובע משטר רישוי ופיקוח אשר חל על נותני שירותי תשלום חוץ-בנקאיים. אף חוק זה נועד לתרום להגברת התחרות בשוק התשלומים באמצעות הכנסת שחקנים חדשים לשוק.

383. שני חוקים אלה הם חלק ממספר חוקים שונים אשר יחד נועדו להסדיר בצורה מקיפה את ההיבטים השונים של הרפורמה בתחום התשלומים כחלק ממהלך תשתיתי עמוק שמטרתו הגברת התחרות במערכת הפיננסית. מהלך זה החל כבר לפני עשור, וההיבטים הרלוונטיים שלו לפעילות מס"ב היו כאמור ידועים בעת מתן החלטת הפטור משנת 2020.

384. למעשה, בהחלטת הפטור משנת 2020 צוין במפורש כי לשינויים בתחום שירותי התשלום יש "השפעה ישירה על התחרות בתחום השירותים הבנקאיים אשר יש בהם גם להשפיע על פעילות של מס"ב", וכי בהתאם עוצבו התנאים המתנים את פעילותה של מס"ב בהחלטת הפטור האמורה (עמ' 3 להחלטה, שצורפה בנספח 26 לבקשה).

385. לסיכום: לא חל לאחרונה שינוי נסיבות מהותי בתחום התשלומים. החלטת הפטור משנת 2020 התמודדה עם החששות התחרותיים הנובעים מהשינויים שאירעו בתחום התשלומים באמצעות תנאים שנקבעו בה, ולכן אין כל סיבה שלא לאשר כיום את ההסדר בשל חששות אלה.

ז(3).2. החשש מפני פגיעה בתחרות הפוטנציאלית בין מס"ב לבין חברת שב"א

כללי

386. חשש נוסף שהועלה בפנינו על ידי רשות התחרות הוא כי החזקותיהם המקבילות של המבקשים במס"ב ובשב"א, עלולה להוביל לצינון התחרות בין החברות על מוצרים תחליפיים. זאת, כאשר לשיטת הרשות, קיימת חשיבות גדולה לתחרות מירבית בין החברות, בהינתן חסמי כניסה גבוהים אשר מקטינים את הסיכויים לכניסתה של מערכת תשלומים חדשה.

387. לפי ההיגיון שהוסבר על ידי הרשות, לפני חקיקת החוק להגברת התחרות בשנת 2017, אשר הוביל למכירת החזקות הבנקים בחברות כרטיסי האשראי ולירידת החזקותיהם בשב"א, תחום

התשלומים בכרטיסי חיוב והתשלומים בהעברות בנקאיות לא היו תחומים מתחרים, שכן שני התחומים נשלטו ממילא בידי הבנקים. ואילו כיום, כאשר המבקשים אינם שולטים בחברות כרטיסי אשראי ולאחר שירדו בהחזקותיהם בשב"א, קיים פתח לתחרות בין שתי שיטות התשלום (העברות בנקאיות וסליקת כרטיסי אשראי). לכן, לשיטת הרשות, ההחזקות הצולבות של המבקשים במס"ב ובשב"א, מקטינות את "הריסון התחרותי" שיכול להתקיים במצב אופטימלי.

388. אנו סבורים כי מדובר בחשש שאינו מבוסס. **ראשית**, התזה העקרונית של הרשות איננה סבירה, נוכח טיבם של המוצרים שמציעות החברות, נוכח תמריצי הבנקים ביחס לשתי החברות ונוכח מבנה ההחזקות בשב"א. **שנית**, הנתונים העובדתיים סותרים, הלכה למעשה, את החששות התיאורטיים שמציגה הרשות.

התזה העקרונית אינה סבירה

389. התזה שהציגה רשות התחרות מתבססת על הנחה לפיה המוצרים שמציעות מס"ב ושב"א הם מוצרים תחליפיים. ואולם, כפי שמוסבר בחוות הדעת הכלכלית שצורפה, הנחה זו אינה נכונה. מדובר במוצרים משלימים עבור בתי העסק, אשר סביר להניח שיבקשו להשתמש בשני השירותים, ולכן לא בתחליפים קרובים. לפיכך, בהתאם להגדרה התחרותית המקובלת, שתי החברות לא פועלות באותו שוק רלוונטי, והשירותים שהן מספקות כלל לא מתחרים זה בזה (ראו בפרק 3. ח. לחוות הדעת).

390. בנוסף, התזה שהציגה רשות התחרות נסמכת על הנחות לפיהן לבנקים יש תמריץ ויכולת להכווין את הפעילות של שב"א כך שלא תתחרה במס"ב, או תמריץ ויכולת להכווין את הפעילות של מס"ב כך שלא תתחרה בשב"א. אולם הנחות אלו אינן נכונות.

391. באשר לטענה בדבר יכולת הבנקים להכווין את פעילות שב"א, מובהר כי לבנקים אין כל יכולת כזאת. כיום, לאומי, פועלים ודיסקונט מחזיקים כל אחד בכ-10% מהון המניות של שב"א, הבינלאומי מחזיק בכ-9.83% מהון המניות של שב"א, ובנק המזרחי מחזיק ב-3.2% ממניות שב"א. כלומר, הבנקים אינם שולטים בשב"א. מבין 9 חברי דירקטוריון שב"א, רוב של חמישה הם על פי דין דירקטורים חיצוניים ו/או בלתי תלויים, שאינם בעלי זיקה לבעלי המניות אלא הומלצו על ידי הוועדה למינוי דירקטורים. בנוסף, על פי תקנון החברה, גם ארבעת הדירקטורים הנוספים אינם ממונים על ידי בעלי המניות של שב"א, שכן לאלה אין זכות למנות דירקטור. כך, בעלי המניות יכולים אך להמליץ על דירקטורים, והמינוי מובא להכרעת האסיפה הכללית, אשר לה זכות וטו בעניין. בנוסף, אף יו"ר דירקטוריון שב"א הנוכחי אינו מכהן מטעם הבנקים.

392. על כן, הבנקים אינם יכולים לכוון את פעילות שב"א כך שתימנע מלהתחרות במס"ב ואינם יכולים למנוע זאת משב"א, אם שב"א תסבור שמהלך כזה הוא כדאי מבחינה עסקית. משכך, אין כל בסיס לעמדת הרשות לפיה אותה החזקה צולבת, אשר יכולתה לבוא לידי ביטוי מוגבלת ביותר, יכולה להקטין את ה"ריסון התחרותי".

393. בהקשר זה נבקש להזכיר גם את היציאה המוקדמת והחד צדדית של שב"א ממערכת המיינפריים, כדוגמא בולטת להתנהלות העצמאית והתחרותית של החברות.

394. לא למותר לציין כי מבנה זה של דירקטוריון שב"א קבוע בדין, והוא פועל יוצא של מחשבה רבה שהושקעה במסגרת חוק שטרומ בשאלת מבנה ההחזקות הראוי בשב"א ובשאלת הרכב הדירקטוריון – הכל כדי להבטיח תנאים אופטימליים לשוק תחרותי. אילו היה בכך צורך תחרותי, הדעת נותנת כי חוק שטרומ היה מסדיר גם שינוי במבנה ההחזקות במס"ב, ואולם הדבר לא נעשה.

395. בנוסף, ולמעלה מן הצורך, נזכיר כי למבקשים אין אינטרס פיננסי בפעילותה של מס"ב, שכן נאסר עליהם במסגרת הוראות הפטור למשוך רווחים או תקבולים ממנה. החזקותיהם של המבקשים במס"ב נובעות אך מחשיבותה התפעולית של מס"ב לפעילותם. ממילא, ביחס למכלול פעולתם של המבקשים, היקף הפעילות של מס"ב הוא חסר חשיבות עבורם מבחינה פיננסית. כך, למשל, בשנת 2023 הרווח הנקי של מס"ב עמד על 13,989,000 ש"ח (ראו בדוח השנתי של מס"ב לשנת 2023 אשר צורף כנספח 6 לבקשה).

396. עובדות אלו מאיינות את החשש שהמבקשים ינסו להפעיל השפעה אנטי-תחרותית כלשהי על שב"א, אפילו אילו היה באפשרותם לעשות כן, על מנת לחסום תחרות מצד שב"א כלפי מס"ב.

397. באשר לטענה בדבר התמריץ לכאורה של המבקשים לכוון את פעילותה של מס"ב כך שתימנע מלהתחרות בשב"א, יש לתת את הדעת לשיעור ההחזקה הנמוך בשב"א של ארבעה מתוך המבקשים, ולהיקף פעילותה של שב"א שהוא קטן לאין ערוך מהיקף פעילותם של המבקשים. בגין אלה, האינטרס המסחרי של המבקשים בביצועיה של שב"א הוא מזערי. על פי דוחותיה הכספיים של חברת שב"א, בשנת 2023 חילקה שב"א מרווחי שנת 2022 דיבידנד בסך כולל של 22 מיליון ש"ח בלבד. אין זה סביר אפוא שבשל החזקותיהם בשב"א, המבקשים יפעלו כדי למנוע ממס"ב להתחרות בשב"א או כדי להשפיע על אופן הניהול של מס"ב באופן שיצנן את התחרות מצדה כלפי שב"א.

◀ העתק מדו"ח כספי של שב"א לשנת 2023 מצורף ומסומן כנספח "31".

העובדות ביחס לפעילותה של מס"ב מפריכות את החשש

398. לצד העובדה שמבחינה עקרונית, התזה שהוצגה על ידי רשות התחרות אינה סבירה, אף מבחינה עובדתית, אופן התנהלותה של מס"ב בפועל מפריך את החשש שלפיו היא תפעל באופן לא תחרותי מול שב"א.

399. כך, עוד בזמן שבו מס"ב ושב"א שיתפו פעולה בתחומים שונים, ובין החברות התקיימו זיקות משמעותיות, פיתחה מס"ב את מערכת התשלומים המידיים (Faster Payments). גם אם נקבל את ההנחה של הרשות כי העברות בנקאיות מתחרות כיום בעסקאות בכרטיסי אשראי, העובדה כי המערכת פותחה עוד כאשר שב"א ומס"ב שיתפו פעולה והיו בבעלות משותפת חלקית, מלמדת שמבנה ההחזקות הצולבות בהן אינו פוגע בתחרות הפוטנציאלית שבין מס"ב ושב"א, ובכונותה של מס"ב לפתח פיתוחים שמעודדים תחרות בינה לבין שב"א בתחום התשלומים.

400. יתר על כן, בימים אלה מפתחת מס"ב שירות R2P (Request to Pay), אשר מאפשר לבית עסק לזיום הוראת תשלום – דהיינו לשלוח ללקוח בקשה לביצוע תשלום, באמצעות פרט מזהה, שאינו מספר החשבון של המוטב (כמו כתובת דוא"ל, מספר טלפון נייד, מספר תעודת זהות או מספר

לצרכי מס) אשר הלקוח יוכל לאשר בלחיצת כפתור. מדובר בשירות משמעותי, אשר ביחד עם שירות התשלומים המידיים, ייעל ויפשט את אופן ביצוע התשלומים ויהווה אמצעי תשלום נוח וחלופי לסליקת כרטיסי אשראי.

401. כמו כן, מאמציה של מס"ב לטובת מתן האפשרות של קישוריות בין אפליקציות תשלומים, ובין לבין חשבונות תשלום אחרים, סותר את הטענה של רשות התחרות. אפשרות זו תביא אף היא להרחבת מנעד אפשרויות התשלום המצוי בידי הצרכנים, נוסף על השימוש הנפוץ כיום בכרטיסי חיוב. מס"ב מפתחת את תחום הקישוריות כאמור ללא קשר לבעלות הצולבת של המבקשים במס"ב ובשב"א, והדבר לא מצנן את התחרות כפי שנטען.

ז3.3. החשש לפגיעה עקב הגבלת תחומי הפעילות של מס"ב

403. חשש שלישי שהעלתה רשות התחרות נוגע למגבלה על תחומי פעילותה של מס"ב, שהיא תוצאה של התנאים אשר הוטלו עליה בתנאי הפטור האחרון וברישיונה. לשיטת הרשות, ההגבלה על תחומי פעילות היא כורח המציאות, ובמצב זה מתקיימת פגיעה בתחרות ביחס למצב שבו מס"ב לא הייתה בבעלות המבקשים, והייתה בידה האפשרות להיכנס לתחומי פעילות חדשים או לפתח פיתוחים חדשים.

404. הטענה אינה ברורה, כיוון שהמגבלות על פעולתה של מס"ב מצויות בשליטת רשות התחרות ובנק ישראל, והן דינמיות וניתנות לשינויים, בין ברצות הרגולטורים עצמם, ובין נוכח בקשה אפשרית של מס"ב.

405. מס"ב נתונה בפעולתה לפיקוח רגולטורי הדוק, אשר מחזק גיסא מחייב אותה לבצע פעולות מסוימות ולפתח פיתוחים טכנולוגיים מסוימים בהתאם לדרישות אשר מופנות אליה מאת הרגולטורים, ומאידך גיסא, אוסר עליה לבצע פעילויות אחרות אשר חורגות מהפעולות שהותרו לה.

406. לכן, אם קיים תחום פעילות שבו מס"ב יכולה לתרום לתחרות, בדרך של פיתוח מוצרים ושירותים חדשים, הרי שלבנק ישראל ולרשות התחרות נתונה הסמכות לאשר לה כניסה לתחום זה.

407. ואכן, בעבר השתנו תנאי הפטור שניתן למס"ב, כך שתחומי פעולתה הורחבו לתחום הניוד בין קופות גמל והניוד בין בנקים. כמו כן, פיתוחה של מערכת התשלומים המידיים (Faster Payments) נעשה בליווי של בנק ישראל.

408. לא זו בלבד שהרגולטורים מוסמכים להטיל על מס"ב פיתוח של מיזמים חדשים ולעודד אותה להיכנס לתחומי פעילות חדשים, וכך אכן נעשה הדבר, אלא שגם אופן פעולתה וניהולה הפנימי של מס"ב מעוצבים כך שהדבר יתאפשר. כך, המשתתפים במס"ב – לרבות גופים חוץ-בנקאיים –

ממנים חברים לוועדת מס"ב, אשר דנה בתחומי פעילותה של החברה. סעיף 59.3.3. לכללי מערכת מס"ב (שצורפו כנספח 24 לבקשה) קובע כי "חברי ועדת מס"ב רשאים להעלות לדיון כל נושא שעשוי להיות לו השפעה על התנהלות המערכת וחבריה, ובין היתר תפעל הוועדה בנושאים הבאים: [...] קידום יוזמות המעוררות הקמת תשתית בנושא מערכות התשלומים והסליקה". חבר בוועדת מס"ב יכול להציע יוזמה לפעילות חדשה מצד מס"ב, וזו יכולה לפנות לרגולטורים בבקשה לאשר הרחבה בתחומי פעילותה ולהתאים לשם כך את הוראות הפטור והרישיון.

410. לכן, מבחינה מעשית, קיים פתרון לחשש זה מצד רשות התחרות: הן משום שהרגולטורים עצמם יכולים להורות למס"ב, או לעודד אותה, להיכנס לתחומי פעילות חדשים; הן משום שמס"ב עצמה יכולה לבחון כניסה לתחומי פעילות חדשים ולפנות לרשות התחרות ולבקש ממנה כי יותר לה לפעול בתחומים אלה, בין היתר, עקב יוזמה מצד משתתפים חוץ-בנקאיים בוועדת מס"ב.

411. זאת ועוד, יש לזכור כי כלל לא ברור שמס"ב כשהיא תחת בעלות אחרת, תהיה בעלת המוטיבציה התחרותית, האמצעים, או היכולת להיכנס לתחומי פעילות חדשים, ולפתח פיתוחים חדשים, אשר ייטיבו עם המערכת הפיננסית.

ז(3).4. סיכום

412. החששות התחרותיים שהציגה בפנינו הרשות אינם מבססים קיומו של נזק העלול להיגרם לציבור כתוצאה מאישור ההסדר הכובל: אין בינם לבין ההסדר הכובל כל זיקה, ובנוסף, מדובר בחששות תיאורטיים בלבד, וממילא ניתן להפיגם בתנאים המאיינים כל חשש, כפי שנעשה לאורך עשרות השנים האחרונות.

ז(4). בחינת הבקשה על פי עיקרון המידתיות

413. על בית הדין הנכבד לאשר את ההסדר גם לאור עיקרון המידתיות אשר מן הראוי כי ינחה את בית הדין בבחינת טובת הצדדים להסדר על פי סעיף 10 לחוק התחרות והאפשרות להתנות את ההסדר בתנאים על פי סעיף 9 לחוק התחרות. זאת בעיקר על רקע הפגיעה הקשה בזכות הקניין של המבקשים אם לא תאושר הבקשה.

414. מבחן המידתיות מורכב משלושה מבחני משנה: מבחן ההתאמה או מבחן הקשר הרציונלי הבוחן את הקשר בין התכלית המבוקשת לבין האמצעי הננקט על ידי הרשות על מנת להגשימה; מבחן האמצעי שפגיעתו פחותה המוודא כי נבחנו חלופות וכי האמצעי שנבחר הוא האמצעי שמידת פגיעתו בזכות היא הפגיעה הפחותה ביותר; ומבחן התועלת אל מול הנזק הבוחן אם התועלת מן ההחלטה עומד ביחס ראוי לנזק ולפגיעה הנגרמת לזכות היסוד (ראו מהעת האחרונה: בג"ץ 1268/23 מגן ביטחון ואח' נ' ראש המטה הכללי, פסקה 61 (נבו, 10.10.2024); בג"ץ 4394/23 שחר

ואח' נ' כנסת ישראל, פסקה 30 (נבו, 17.3.2024); בג"ץ 8420/21 גלית הנביא אלנקווה נ' צבא ההגנה לישראל, פסקה 50 (נבו, 11.2.2024).

415. בענייננו, אישור ההסדר מתחייב נוכח כל מבחני המידתיות.
416. הראינו כי האמצעי המבוקש של אישור הבקשה כלל אינו רלוונטי לרציונל של אישור הסדר כובל, כיוון שכל תכליתו היא עיצוב שוק מחדש.
417. לעניין בחינת החלופות האחרות למול החלופה של דחיית ההסדר באופן שיפגע מאוד בזכות הקניין של המבקשים, ניתן להתנות את ההסדר בתנאים, כפי שנעשה בשני העשורים האחרונים, באופן שיבטיח את האינטרסים שבבסיס חוק התחרות.
418. אף אם קיימים חששות תיאורטיים עקב החזקת המבקשים בבעלות במס"ב, אין משמעות הדבר שהפתרון הוא נקיטה בצעד קיצוני ובלתי-מידתי, שמשמעותו היא שינוי מבנה הבעלות במס"ב.
419. לשיטתנו, יש לבחור בצעד מידתי שפגיעתו פחותה, ולאפשר את המשך קיומו של ההסדר בתנאים מתאימים, אשר בכוחם ליתן מענה לחששות התיאורטיים שמבטאת רשות התחרות. ואכן, המבקשים מצידם הציעו צעד מידתי מעין זה, אלא שהרשות דחתה צעד זה, ואף לא הציגה כל תנאי מטעמה.
420. אף הפעלת המבחן השלישי של המידתיות המבקש ליצור איזון בין הנזק לתועלת מחייבת את אישור ההסדר.
421. דחיית ההסדר המבוקש משמעה חיוב למכירת מניות המבקשים בתאגיד הנמצא עשרות שנים בהחזקתם, תוך פגיעה משמעותית בזכות הקניין של המבקשים, וזאת למרות שניתן להתנות את האישור בתנאים כצעד מידתי יותר וחרף העובדה שהנזק שייגרם כתוצאה מדחיית ההסדר עולה על התועלת שבכך.
422. הנזק שייגרם למבקשים אם יידחה ההסדר אינו מוטל בספק: המבקשים יאלצו למכור נכס שהם עצמם בנו כדין המוחזק בידם למעלה מ-40 שנה, כשהתוצאה עלולה להיות הרסנית מבחינתם - פירוק מבנה החזקות תוך פגיעה בזכות הקניין שלהם ותוך חשיפתם לשליש במערכת ולסיכון משמעותי בקורות אותם כשלים שאף יעמיד בסיכון את הפעילות העסקית השוטפת שלהם. מנגד, לא ברור איזו תועלת תצמח (אם בכלל) כתוצאה ממכירת החזקות המבקשים במס"ב. על כן, ראוי לאשר את ההסדר גם לאור מבחן המידתיות השלישי.

ח. סוף דבר

423. לאור כל האמור לעיל, מתבקש בית הדין הנכבד להעניק למבקשים סעד הצהרתי לפיו מבנה ההחזקות במס"ב הוא הסדר שכל כבילותיו על פי דין. לחילופין, מתבקש בית המשפט לאשר את ההסדר וזאת לתקופה בלתי מוגבלת.

424. בקשה זו נמסרה לרישום במרשם ההסדרים הכובלים ביום 24.2.2025.

 יפית של, עו"ד	 ניבה ברג לבנת, עו"ד	 אבי ליכט, עו"ד
--	---	--

מיתר | עורכי דין
באי כוח המבקשים

היום, 24 בחודש פברואר 2025.

ייפוי כוח

אנו החתומים מטה, **בנק הפועלים בע"מ, ח.צ. 520000118**, ממנים בזאת את עורכי הדין אבי ליכט ו/או ניבה ברג לבנת ו/או יהודית גל אור ו/או אייל דותן ו/או יפית שלו ו/או איל מנדלבאום ו/או ענבל תמיר ו/או כל עו"ד אחר ממשרד מיתר עורכי דין, מדרך אבא הלל סילבר 16, רמת גן, כולם ביחד ו/או כל אחד מהם לחוד, או כל מי מטעמם, להיות באי-כוחנו, להופיע ולפעול עבורנו בפני כל בית משפט, כל מוסד, כל אדם, כל רשות וכל בורר, והכל בקשר עם בקשתנו לסעד הצהרתי לפיו מבנה ההחזקות בחברת מרכז סליקה בנקאי בע"מ הוא הסדר שכבילותיו נקבעו על פי דין, ולחילופין לאישור הסדר כובל שצורתו החזקה משותפת במלוא הבעלות בחברת מרכז סליקה בנקאי בע"מ שהצדדים לו הם הח"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק מזרחי טפחות בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ ובנק דיסקונט לישראל בע"מ.

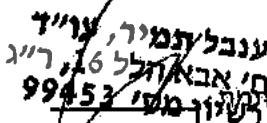
הח"מ מצהירים בזאת, מבלי לפגוע בכלליותו של ייפוי-הכוח הניתן לעיל, כי באי-כוחם הנ"ל רשאים לעשות ולפעול בשמם ובמקומם את כל הפעולות הבאות, כולן או מקצתן, והכל בקשר לעניין הנ"ל ולכל דבר הנובע ממנו, כדלהלן:

1. לחתום על ולהגיש בשמנו כל עתירה, עתירה מנהלית, תביעה או תביעה שכנגד ו/או הודעת צד ג' ו/או כל תגובה, תשובה, בקשה, הגנה, התנגדות, בקשה למתן רשות ערעור, ערעור, דיון נוסף, הודעה, טענה, השגה, ערר, תובענה או הליך אחר הנוגע או הנובע מהעניין הנ"ל ללא יוצא מן הכלל.
2. להזמין עדים, למנות מומחים ולעשות את כל הפעולות לפי תקנות סדרי הדין הקיימים כיום ושיהיו קיימים בעתיד, או לבצע כל פעולות בתוקף כל חוק או פרוצדורה אחרת שחלה או שתחול על העניין הנ"ל.
3. לחתום ולשלוח התראות מכל סוג, לדרוש הכרזת פשיטת רגל, ו/או פירוק גוף משפטי מכל סוג שהוא ולעשות את כל הפעולות הקשורות והנובעות מהעניין הנ"ל.
4. להופיע בשמנו ולייצג אותנו בקשר לכל אחת מהפעולות הנ"ל בפני כל בתי המשפט, בתי דין למיניהם או רשויות ומוסדות אחרים הן ממשלתיים והן אחרים, עד לדרגתם האחרונה.
5. להתפשר בכל עניין הנוגע או הנובע מהעניינים האמורים לעיל לפי שקול דעתם של באי כוחי ולחתום על פשרה כזו בבית המשפט או מחוצה לו.
6. לגבות את סכום התביעה או כל סכום אחר בכל עניין מהעניינים הנ"ל לרבות הוצאות בית משפט ושכר טרחת עו"ד. לקבל בשמנו ובמקומנו כל מסמך וחפץ ולתת קבלות ושחרורים כפי שבאי כוחנו ימצאו לנכון ולמתאים.
7. לנקוט בכל הפעולות ולחתום על כל מסמך בלי יוצא מן הכלל כפי שבאי כוחנו ימצאו לנכון בכל עניין הנובע מהעניין הנ"ל.
8. למנות כל עורך דין לשמש במקומנו בכל משא ומתן משפטי לפי ייפוי כוח זה.
9. להעביר את הסמכויות שבייפוי כוח זה, כולן או מקצתן, לעו"ד אחר עם זכות העברה לאחרים.
10. לנהל את עניינינו הנ"ל לפי ראות עיניהם ובאופן שימצאו לנכון ולמועיל בקשר עם ענייני הנ"ל.
11. הח"מ מאשרים את מעשי באי כוחנו או מעשי ממלאי מקומם בתוקף ייפוי כוח זה מראש.

ולראיה באנו על החתום, היום 6 בפברואר, 2025.

בנק הפועלים בע"מ

אישור עורך הדין

ענבל תמיר, עו"ד
רח' אבא הלל 16, ר"ג
99453

הריני מאשר בזה את חתימת בנק הפועלים בע"מ.

חתימה

תאריך: 6 בפברואר 2025

20/2/2025

לכבוד
עורכי הדין אבי ליכט ו/או ניבה ברג לבנת ו/או יהודית גל אור ו/או אייל דותן ו/או יפית שלו ו/או איל מנדלבאום ו/או
ענבל תמיר
משרד מיתר, עורכי דין
דרך אבא הלל סילבר 16, רמת גן
ח.נ.,

הנדון: יפוי כוח

על פי יפוי-כוח כללי, מאומת ע"י הנוטריונית חוה סלג קורן, עו"ד, שניתן לי על ידי בנק לאומי לישראל בע"מ ביום 28/11/2024 ושתצלזמו מצ"ב הנני מיפה את כוחכם, ביחד ולחוד, כבאי-כוח בנק לאומי לישראל בע"מ, לייצג את בנק לאומי לישראל בע"מ בבית הדין לתחרות בקשר עם בקשתנו לסעד הצהרתי לפיו מבנה ההחזקות בחברת מרכז סליקה בנקאי בע"מ הוא הסדר שכבילותיו נקבעו על פי דין, ולחילופין לאישור הסדר כובל שצורתו החזקה משותפת במלוא הבעלות בחברת מרכז סליקה בנקאי בע"מ שהצדדים לו הם בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק הפועלים בע"מ, בנק מזרחי טפחות בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ ובנק דיסקונט לישראל בע"מ.

בכבוד רב,

קארין קובל אורגל, עו"ד

ייפוי כוח

אנו החתומים מטה, **בנק דיסקונט לישראל בע"מ**, ח.צ. 520007030, ממנים בזאת את עורכי הדין אבי ליכט ו/או ניבה ברג לבנת ו/או יהודית גל אור ו/או אייל דותן ו/או יפית שלו ו/או איל מנדלבאום ו/או ענבל תמיר ו/או כל עו"ד אחר ממשד מיתר | עורכי דין, מדרך אבא הלל סילבר 16, רמת גן, כולם ביחד ו/או כל אחד מהם לחוד, או כל מי מטעמם, להיות באי-כוחנו, להופיע ולפעול עבורנו בפני כל בית משפט, כל מוסד, כל אדם, כל רשות וכל בורר, והכל בקשר עם בקשתנו לסעד הצהרתי לפיו מבנה החזקות בחברת מרכז סליקה בנקאי בע"מ הוא הסדר שכבילותיו נקבעו על פי דין, ולחילופין לאישור הסדר כובל שצורתו החזקה משותפת במלוא הבעלות בחברת מרכז סליקה בנקאי בע"מ שהצדדים לו הם הח"מ, בנק הפועלים בע"מ, בנק מזרחי טפחות בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ ובנק לאומי לישראל בע"מ.

הח"מ מצהירים בזאת, מבלי לפגוע בכלליותו של ייפוי-הכוח הניתן לעיל, כי באי-כוחם הנ"ל רשאים לעשות ולפעול בשמם ובמקומם את כל הפעולות הבאות, כולן או מקצתן, והכל בקשר לעניין הנ"ל ולכל דבר הנובע ממנו, כדלהלן:

1. לחתום על ולהגיש בשמנו כל עתירה, עתירה מנהלית, תביעה או תביעה שכנגד ו/או הודעת צד ג' ו/או כל תגובה, תשובה, בקשה, הגנה, התנגדות, בקשה למתן רשות ערעור, ערעור, דיון נוסף, הודעה, טענה, השגה, ערר, תובענה או הליך אחר הנוגע או הנובע מהעניין הנ"ל ללא יוצא מן הכלל.
2. להזמין עדים, למנות מומחים ולעשות את כל הפעולות לפי תקנות סדרי הדין הקיימים כיום ושיהיו קיימים בעתיד, או לבצע כל פעולות בתוקף כל חוק או פרוצדורה אחרת שחלה או שתחול על העניין הנ"ל.
3. לחתום ולשלוח התראות מכל סוג, לדרוש הכרזת פשיטת רגל, ו/או פירוק גוף משפטי מכל סוג שהוא ולעשות את כל הפעולות הקשורות והנובעות מהעניין הנ"ל.
4. להופיע בשמנו ולייצג אותנו בקשר לכל אחת מהפעולות הנ"ל בפני כל בתי המשפט, בתי דין למיניהם או רשויות ומוסדות אחרים הן ממשלתיים והן אחרים, עד לדרגתם האחרונה.
5. להתפשר בכל עניין הנוגע או הנובע מהעניינים האמורים לעיל לפי שקול דעתם של באי כוחי ולחתום על פשרה כזו בבית המשפט או מחוצה לו.
6. לגבות את סכום התביעה או כל סכום אחר בכל עניין מהעניינים הנ"ל לרבות הוצאות בית משפט ושכר טרחת עו"ד. לקבל בשמנו ובמקומנו כל מסמך וחפץ ולתת קבלות ושחרורים כפי שבאי כוחנו ימצאו לנכון ולמתאים.
7. לנקוט בכל הפעולות ולחתום על כל מסמך בלי יוצא מן הכלל כפי שבאי כוחנו ימצאו לנכון בכל עניין הנובע מהעניין הנ"ל.
8. למנות כל עורך דין לשמש במקומנו בכל משא ומתן משפטי לפי ייפוי כוח זה.
9. להעביר את הסמכויות שבייפוי כוח זה, כולן או מקצתן, לעו"ד אחר עם זכות העברה לאחרים.
10. לנהל את עניינינו הנ"ל לפי ראות עיניהם ובאופן שימצאו לנכון ולמועיל בקשר עם ענייני הנ"ל.
11. הח"מ מאשרים את מעשי באי כוחנו או מעשי ממלאי מקומם בתוקף ייפוי כוח זה מראש.

ולראיה באנו על החתום, היום 5 בפברואר, 2025.

בנק דיסקונט לישראל בע"מ

אישור עורך הדין

הריני מאשר בזה את חתימת בנק דיסקונט לישראל בע"מ.

חתימה וחתימת:

תאריך: 5 בפברואר 2025

נ.ב. חתום,
77915

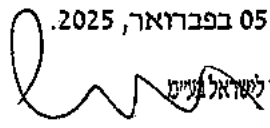
ייפוי כוח

אנו החתומים מטה, **הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ**, ח.צ. 520000552, ממנים בזאת את עורכי הדין אבי ליכט ו/או ניבה ברג לבנת ו/או יהודית גל אור ו/או אייל דותן ו/או יפית שלו ו/או איל מנדלבאום ו/או ענבל תמיר ו/או כל עו"ד אחר ממשרד מיתר עורכי דין, מדרך אבא הלל סילבר 16, רמת גן, כולם ביחד ו/או כל אחד מהם לחוד, או כל מי מטעמם, להיות באי-כוחנו, להופיע ולפעול עבורנו בפני כל בית משפט, כל מוסד, כל אדם, כל רשות וכל בורר, והכל בקשר עם בקשתנו לסעד הצהרתי לפיו מבנה ההחזקות בחברת מרכז סליקה בנקאי בע"מ הוא הסדר שכבילותיו נקבעו על פי דין, ולחילופין לאישור הסדר כובל שצורתו החזקה משותפת במלוא הבעלות בחברת מרכז סליקה בנקאי בע"מ שהצדדים לו הם הח"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק הפועלים בע"מ, בנק מזרחי טפחות בע"מ ובנק דיסקונט לישראל בע"מ.

הח"מ מצהירים בזאת, מבלי לפגוע בכלליותו של ייפוי-הכוח הניתן לעיל, כי באי-כוחם הנ"ל רשאים לעשות ולפעול בשמם ובמקומם את כל הפעולות הבאות, כולן או מקצתן, והכל בקשר לעניין הנ"ל ולכל דבר הנובע ממנו, כדלהלן:

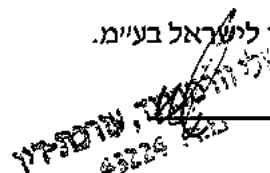
1. לחתום על ולהגיש בשמנו כל עתירה, עתירה מנהלית, תביעה או תביעה שכנגד ו/או הודעת צד ג' ו/או כל תגובה, תשובה, בקשה, הגנה, התנגדות, בקשה למתן רשות ערעור, ערעור, דיון נוסף, הודעה, טענה, השגה, ערר, תובענה או הליך אחר הנוגע או הנובע מהעניין הנ"ל ללא יוצא מן הכלל.
2. להזמין עדים, למנות מומחים ולעשות את כל הפעולות לפי תקנות סדרי הדין הקיימים כיום ושיהיו קיימים בעתיד, או לבצע כל פעולות בתוקף כל חוק או פרוצדורה אחרת שחלה או שתחול על העניין הנ"ל.
3. להופיע בשמנו ולייצג אותנו בקשר לכל אחת מהפעולות הנ"ל בפני כל בתי המשפט, בתי דין למיניהם או רשויות ומוסדות אתרים הן ממשלתיים והן אתרים, עד לדרגתם האחרונה.
4. לגבות את סכום התביעה או כל סכום אחר בכל עניין מהעניינים הנ"ל לרבות חוצאות בית משפט ושכר טרחת עו"ד. לקבל בשמנו ובמקומנו כל מסמך וחפץ ולתת קבלות ושחרורים כפי שבאי כוחנו ימצאו לנכון ולמתאים.
5. לנקוט בכל הפעולות ולחתום על כל מסמך בלי יוצא מן הכלל כפי שבאי כוחנו ימצאו לנכון בכל עניין הנובע מהעניין הנ"ל.
6. לנהל את עניינינו הנ"ל לפי ראות עיניהם ובאופן שימצאו לנכון ולמועיל בקשר עם ענייני הנ"ל.
7. הח"מ מאשרים את מעשי באי כוחנו בתוקף ייפוי כוח זה מראש.

ולראיה באנו על החתום, היום 05 בפברואר, 2025.

הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ
נאיה הלל סילבר
הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ

אישור עורך הדין

הריני מאשר בזה את חתימת הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ.

תאריך: 05 בפברואר 2025 חתימה וחתימת:
עורכת דין
43224

ייפוי כוח

אנו החתומים מטה, **בנק מזרחי טפחות בע"מ, ח.צ. 520000552**, ממנים בזאת את עורכי הדין אבי ליכט ו/או ניבה ברג לבנות ו/או יהודית גל אור ו/או אייל דותן ו/או יפית שלו ו/או איל מנדלבאום ו/או ענבל תמיר ו/או כל עו"ד אחר ממשדד מיתר | עורכי דין, מדרך אבא הלל סילבר 16, רמת גן, כולם ביחד ו/או כל אחד מהם לחוד, או כל מי מטעמם, להיות באי-כוחנו, להופיע ולפעול עבורנו בפני כל בית משפט, כל מוסד, כל אדם, כל רשות וכל בורר, והכל בקשר עם בקשתנו לסעד הצהרתי לפיו מבנה ההחזקות בחברת מרכז סליקה בנקאי בע"מ הוא הסדר שכבילותיו נקבעו על פי דין, ולחילופין לאישור הסדר כובל שצורתו החזקה משותפת במלוא הבעלות בחברת מרכז סליקה בנקאי בע"מ שהצדדים לו הם הח"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק הפועלים בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ ובנק דיסקונט לישראל בע"מ.

הח"מ מצהירים בזאת, מבלי לפגוע בכלליותו של ייפוי-הכוח הניתן לעיל, כי באי-כוחם הנ"ל רשאים לעשות ולפעול בשמם ובמקומם את כל הפעולות הבאות, כולן או מקצתן, והכל בקשר לעניין הנ"ל ולכל דבר הנובע ממנו, כדלהלן:

1. לחתום על ולהגיש בשמנו כל עתירה, עתירה מנהלית, תביעה או תביעה שכנגד ו/או הודעת צד ג' ו/או כל תגובה, תשובה, בקשה, הגנה, התנגדות, בקשה למתן רשות ערעור, ערעור, דיון נוסף, הודעה, טענה, חשגה, ערר, תובענה או הליך אחר הנוגע או הנובע מהעניין הנ"ל ללא יוצא מן הכלל.
2. להזמין עדים, למנות מומחים ולעשות את כל הפעולות לפי תקנות סדרי הדין הקיימים כיום ושיהיו קיימים בעתיד, או לבצע כל פעולות בתוקף כל חוק או פרוצדורה אחרת שחלה או שתחול על העניין הנ"ל.
3. לחתום ולשלוח התראות מכל סוג, לדרוש הכרזת פשיטת רגל, ו/או פירוק גוף משפטי מכל סוג שהוא ולעשות את כל הפעולות הקשורות והנובעות מהעניין הנ"ל.
4. להופיע בשמנו ולייצג אותנו בקשר לכל אחת מהפעולות הנ"ל בפני כל בתי המשפט, בתי דין למיניהם או רשויות ומוסדות אחרים הן ממשלתיים והן אחרים, עד לדרגתם האחרונה.
5. להתפשר בכל עניין הנוגע או הנובע מהעניינים האמורים לעיל בהתאם להוראותינו ולחתום על פשרה כזו בבית המשפט או מחוצה לו.
6. לגבות את סכום התביעה או כל סכום אחר בכל עניין מהעניינים הנ"ל לרבות הוצאות בית משפט ושכר טרחת עו"ד. לקבל בשמנו ובמקומנו כל מסמך וחפץ ולתת קבלות ושחרורים כפי שבאי כוחנו ימצאו לנכון ולמתאים.
7. לנקוט בכל הפעולות ולחתום על כל מסמך בלי יוצא מן הכלל כפי שבאי כוחנו ימצאו לנכון בכל עניין הנובע מהעניין הנ"ל.
8. לנהל את עניינינו הנ"ל לפי ראות עיניהם ובאופן שימצאו לנכון ולמועיל בקשר עם ענייני הנ"ל.
9. הח"מ מאשרים את מעשי באי כוחנו או מעשי ממלאי מקומם בתוקף ייפוי כוח זה מראש.

ולראיה באנו על החתום, היום 6 בפברואר, 2025.

בנק מזרחי טפחות בע"מ
חלי פרידמן, עו"ד
יועצת משפטית ראשית
25138

אישור עורך הדין

הריני מאשר בזה את חתימת בנק מזרחי טפחות בע"מ.
תאריך: 6 בפברואר 2025 חתימה וחותמת: ענבל תמיר, עו"ד
רח' אבא הלל 16, ר"ג
99453 מס' רישון

תצהיר

1. אני הח"מ, אמיר שפירא, נושא ת.ז. שמספר 2450402, מכתובת חזר 13, כ"ב לאחר שהוזהרתי כי עלי לומר את האמת וכי אהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק אם לא אעשה כן, מצהיר בזאת כדלקמן:
2. אני משמש כיו"ר דירקטוריון מס"ב.
3. אני עושה תצהירי זה בתמיכה ל"בקשה למתן סעד הצהרתי ולחלופין לאישור הסדר כובל" (להלן: "הבקשה"), אשר מוגשת לבית הדין הנכבד על ידי בנק לאומי לישראל בע"מ (להלן: "בנק לאומי"), בנק הפועלים בע"מ (להלן: "בנק פועלים"), בנק מזרחי טפחות בע"מ (להלן: "בנק מזרחי"), הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן: "הבנק הבינלאומי") ובנק דיסקונט לישראל בע"מ (להלן: "בנק דיסקונט" וכולם יחד: "המבקשים").
4. העובדות המפורטות בתצהיר זה ידועות לי מידיעה אישית או מעיון במסמכים, למעט אם נכתב אחרת.
5. הטענות המשפטיות המפורטות בתצהיר הינם לפי עצת באי כוחי.

א. הקמת מס"ב על ידי בנק ישראל ומספר תאגידים

בנקאיים

6. מס"ב מצויה בבעלות המבקשים מזה למעלה מארבעה עשורים והם השקיעו בה לאורך השנים משאבים ניכרים.
7. מס"ב הוקמה בשנת 1982 כחברה פרטית, על ידי בנק ישראל, המבקשים, ומספר בנקים נוספים אשר החזיקו באחוז מניות מזערי (חלקם בבעלות מלאה של המבקשים).
 ◀ העתק תקנון החברה משנת 1982 והעדכונים שבוצעו בו מאז צורף לבקשה וסומן כנספח "2".
8. בהסכם המייסדים, אשר נחתם בין המבקשים, החברה ובנק ישראל, ביוני 1983 נקבע, במבוא להסכם, כי החברה "תקים ותפעיל מסלקה ממוכנת לסליקת חיובים וזיכויים מוניטריים ופיננסיים מכל סוג".
 ◀ העתק הסכם המייסדים מחודש יוני 1983 צורף לבקשה וסומן כנספח "3".
9. בשנת 1983 העניק בנק ישראל למס"ב רישיון של תאגיד בנקאי מסוג "חברת שירותים משותפת", אשר חודש בחודש מאי 2018. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, הרישיון ניתן למס"ב בהתאם לסעיפים 4 ו-24 לחוק הבנקאות (רישוי), המקנים לבנק ישראל את הסמכות להעניק רישיון "חברת שירותים משותפת", שהיא חברה המוחזקת על ידי מספר תאגידים בנקאיים ומעניקה להם שירותים.
 ◀ העתק הרישיון שניתן למס"ב ביום 29.5.2018 צורף לבקשה וסומן כנספח "4".

10. עד שנת 1989 החזיק בנק ישראל במניות מס"ב, ואף היה לו גציג בדירקטוריון (לפחות עד 1986 וככל הנראה שעד שנת 1989). החזקת בנק ישראל במס"ב באה לסיומה בשנת 1989, עת העביר בנק ישראל את כל מניותיו במס"ב למבקשים.

◀ העתק הודעה על העברת מניות בנק ישראל למבקשים צורף לבקשה וסומן **כנספח 5"**.

11. בעשורים האחרונים ועד היום, בנק לאומי, בנק הפועלים ובנק דיסקונט מחזיקים כל אחד בכ-25% מהון המניות של מס"ב, ואילו הבנק הבינלאומי ובנק מזרחי מחזיקים, כל אחד, בכ-12.5% מהון המניות שלה.

ב. פעילותה הייחודית של מס"ב

12. מס"ב מפעילה מערכת תשתית לאומית לסליקה של זיכויים וחייבים המועברים באמצעים אלקטרוניים בין בנקים ובין לקוחות בבנקים השונים, לשם חיוב או זיכוי של חשבונות המתנהלים בבנקים (להלן: "**מערכת מס"ב**"). מדובר במערכת המאפשרת העברת תשלומי משכורות, קצבאות ביטוח לאומי, פנסיה, תשלומים לספקים, ותשלומים באמצעות הרשאה לחיוב חשבון, אשר מידי חודש מבוצעות בה עשרות מיליוני תנועות בסכומים של עשרות מיליארדי שקלים.

13. לצד מערכת מס"ב, מפעילה מס"ב מערכת לתשלומים מידיים, וכן שירותים נוספים כגון שירותי העברת מידע והעברת ממסרים, המכונים "שירותי מיתוג".

14. להלן אציג את השירותים המרכזיים שמספקת מס"ב. בחלק זה, אתמקד במערכת מס"ב, המצויה בליבת הפעילות של מס"ב. לאחר מכן אתייחס בקצרה לחלק מהשירותים הנוספים.

ב(1). מערכת מס"ב

15. מערכת מס"ב מאפשרת העברת כספים יעילה בין חשבונות תשלום. מערכת זו מעניקה שירותי סילוקין, המאפשרים את ביצוען של העברות כספים בין גופים פיננסיים באופן זול ויעיל, וזאת ללא כל תלות בזהות הגוף הפיננסי שבו מתנהל החשבון.

16. המערכת חוסכת לשחקנים הפיננסיים את הצורך להתקשר זה עם זה בהסכמי סילוקין דו-צדדיים, התקשרות שהייתה מייקרת ומסרבלת עד מאוד את ההעברות בין החשבונות. כך, המערכת מקלה את הקשר בין כלל הגופים הפיננסיים ומפחיתה באופן ניכר את עלויות הסליקה שלהם.

17. מערכת מס"ב מייתרת חלק ניכר מהפעילות הישירה של גופים פיננסיים אל מול מערכת "זיכויים והעברות בזמן אמת" של בנק ישראל (להלן: "**מערכת זה"ב**"). המערכת מקבלת מהמשתתפים בה קבצי מידע והוראות אשר מורים על ביצוע זיכויים וחייבים של חשבונות המתנהלים אצל אותם משתתפים ושל חשבונות שמתנהלים אצל משתתפים אחרים. המערכת מעבדת וסוכמת את ההעברות, ובסוף היום מנפיקה שני סוגי תוצרים.

(א) התוצר הראשון הוא קובץ "סליקה נטו", אשר מפרט את סכום הכסף נטו שיש להעביר בין המשתתפים במערכת מס"ב. קובץ זה מועבר למערכת זה"ב, בה מתבצעת סליקת הכספים בפועל, קרי, העברת הכספים בין חשבונות הסליקה של המשתתפים במערכת זה"ב.

(ב) התוצר השני הוא "קובץ קדם סליקה" שמופץ למשתתפים, אשר מהווה תחזית בדבר הסליקה שצפויה להתבצע עבורם במערכת זה"ב. היעילות מושגת על ידי כך שרק "קבצי הנטו" של ההעברות בין הבנקים מועברים לסליקה במערכת זה"ב בסוף היום, ולא כל מיליוני התנועות התבצעות מדי יום. פעילות ישירה כאמור, אילו הייתה נדרשת, היא יקרה ומסורבלת יותר בהשוואה לשירותים הניתנים על ידי מס"ב, ומערכת זה"ב אינה ערוכה לה.

18. מס"ב היא הגוף היחידי בישראל המספק את שירותי הסילוקין הללו.

19. במערכת מס"ב מבוצעות מדי חודש עשרות מיליוני תנועות, בסכומים של עשרות מיליארדי שקלים חדשים, וזאת בבטיחות מירבית, ותוך מניעת הונאות ושמירה על סטנדרט גבוה בהיבטי אבטחת מידע וסייבר.

20. בסך הכל, מבוצעות במערכת תנועות בסכום של כטריליון ש"ח בשנה. לדוגמה, וכפי שדווח בדוח השנתי של מס"ב לשנת 2023, בשנת 2023 עברו באמצעות מערכת מס"ב כ-291 מיליון תנועות זיכויים (תשלומים כגון משכורות, תשלומים לספקים, תשלומי קצבאות, תשלומים למוטבים שונים) בסכום כולל של 4,253,177 מיליון ש"ח; כ-279 מיליון תנועות חיובים על פי הרשאה, בסכום כולל של 1,349,602 מיליון ש"ח; וכ-58 מיליון תנועות הפקדה לקופות גמל, קרנות פנסיה וקרנות השתלמות, בסכום כולל של 3,323 מיליון ש"ח. חלקם היחסי של המבקשים בסך התנועות במערכת מס"ב עומד על כ-76%, כאשר 19% מסך התנועות מבוצע על ידי המדינה. כלומר, רק 5% מסך התנועות מבוצע על ידי משתתפים במערכת שאינם המבקשים או המדינה.

◀ העתק דוח שנתי של מס"ב לשנת 2023 צורף לבקשה וסומן כנספח "6".

21. במערכת מס"ב פועלים כמה סוגים של גופים. לקוחות המערכת המרכזיים הם המשתתפים: גופים בעלי רישיון, ובראשם המבקשים, המשתמשים במערכת על מנת לנהל העברות כספים מאת ואל לקוחותיהם.

22. המשתתפים נחלקים לשתי קבוצות עיקריות. חלקם הם משתתפים בסליקה, קרי, גופים המחזיקים חשבונות במערכת זה"ב של בנק ישראל, שבה מתבצעות לבסוף ההעברות ביניהם. חלקם השני, אינם מחזיקים חשבון עצמאי במערכת זה"ב ולכן הם אינם משתתפים בסליקה. משתתפים אלה האחרונים, מתקשרים בהסכמי ייצוג עם משתתפים אחרים שהינם משתתפים בסליקה. אלה מכונים בהתאמה "משתתפים מייצגים" ו"משתתפים מיוצגים". סליקת ההוראות של המשתתפים המיוצגים מתבצעת מחשבונות המשתתפים המייצגים במערכת זה"ב.

23. בנוסף, אף המשתתפים המיוצגים נחלקים לשתי קבוצות: משתתפים ישירים, החתומים על מחויבותם לכללי מס"ב במסגרת הסכם מול מס"ב; ומשתתפים עקיפים, אשר אינם חתומים על כללי המערכת, ומיוצגים גם בפני מס"ב והמשתמשים בה על-ידי המשתתף המייצג אותם.
24. סוג נוסף של גופים הפועלים במערכת מס"ב הם ארגונים: גופים אלה הם לקוחות של משתתפים המורשים על ידי אותם משתתפים להשתמש במערכת מס"ב באופן עצמאי. דוגמא לארגון הוא למשל מעסיק גדול המנהל חשבון באחד הבנקים.
25. נכון להיום רשומים כמשתתפים מייצגים ומיוצגים במערכת מס"ב 21 גופים, ובהם בנק ישראל, כלל הבנקים הישראליים המסורתיים, שני הבנקים הדיגיטליים (וואן זירו הבנק הדיגיטלי בע"מ ובנק אש ישראל), בנק הדואר, בנקים זרים, וכן שלושה גופים חוץ-בנקאיים שהצטרפו למערכת בחודש יוני האחרון: אופק אגודת אשראי שיתופית בע"מ, וחברות התשלומים Grow Payments Ltd, וגלובל רמיט שירותי מטבע בע"מ. בחודש נובמבר הצטרפו למערכת שני משתתפים נוספים: חברת נימה (Neema), וחברת Rewire.
26. סך הכל שבעה גופים חדשים הצטרפו כמשתתפים במס"ב בשנתיים האחרונות, כאשר באפריל 2025 צפויים להצטרף שלושה משתתפים חדשים נוספים. קרי, בתקופה של כשנתיים מספר המשתתפים במס"ב כמעט והוכפל.
- ◀ העתק מרשימת המשתתפים ומערך הייצוגים המצורף כנספח לכללי מערכת מס"ב צורף לבקשה וסומן כנספח "7".

ב(2). מערכות ושירותים נוספים שמספקת מס"ב

27. לצד הפעלת מערכת מס"ב, פועלת מס"ב לשם פיתוח, ניהול ותחזוקה של תשתיות טכנולוגיות ושירותים נוספים למערכת הפיננסית, שמייעלים את פעילותה ומגבירים את התחרות בה.
28. בחודש נובמבר 2019 השיקה מס"ב את מערכת התשלומים המידיים, המכונה מערכת "Faster-Payments" (להלן: "**מערכת התשלומים המידיים**"). מדובר במערכת אשר משמשת את משתתפיה לטובת העברות זיכויים מידיים: המערכת מאפשרת לגורם המשלם בעסקה מסוימת להיות מחויב מייד ובאופן סופי בסכום התשלום, ולמקבל התשלום להיות מזוכה בו מייד ובאופן סופי. זאת, בדומה לתשלום באמצעות כסף מזומן ובשונה מאמצעי התשלום הנפוצים כיום בישראל שבהם הזיכוי אינו מידי (צ'קים, העברה בנקאית, כרטיס חיוב נדחה ועוד).
29. מערכת התשלומים המידיים מהווה בשורה של ממש במערכת הפיננסית. זוהי מערכת חדשנית ומתקדמת אשר מגוונת את אפשרויות התשלום במערך התשלומים כמוצר תחליפי לכרטיסי אשראי ואף מרחיבה את מגוון שירותי התשלום שגופים חוץ-בנקאיים יכולים להציע לציבור.
30. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, לעמדת בנק ישראל שתמך בהקמת מערכת התשלומים המידיים על ידי מס"ב מדובר במערכת היא צעד משמעותי בהפיכתו של שוק התשלומים בישראל לשוק תחרותי ויעיל.

◀ העתק סקירת בנק ישראל בנושא קידום תשתית לתשלומים מיידיים במערך התשלומים בישראל צורף לבקשה וסומן כנספח "8".

31. מבדיקה שערכתי, בעת הנוכחית מועברים במערכת התשלומים המיידים עשרות מיליוני שקלים מידי יום, ומשתתפים בה כלל המשתתפים במערכת מס"ב, ושלושה ארגונים שאינם משתתפים (ביניהם החשכ"ל). עד כה חמישה עשר גופים חוץ-בנקאיים התחברו אל המערכת, בין אם כמשתתפים ובין אם כארגונים.

32. בנוסף, מס"ב מפתחת אפשרות של העברות תשלומים במערכת התשלומים המיידים באמצעות פרט מזהה (PROXY) שאינו מספר חשבון בנק, דוגמת מספר טלפון נייד או כתובת דואר אלקטרוני. שירות זה צפוי להרחיב את אפשרויות התשלום במערך התשלומים ולתרום לתחרות במערכת הפיננסית.

33. יתר על כן, מס"ב מפתחת שירות R2P (Request to Pay) – שיאפשר משלוח בקשת תשלום ללקוח הקצה, שלאחר אישורה מבוצע חיוב בחשבונו של אותו לקוח וזיכוי בחשבון מבקש התשלום. אף שירות זה ירחיב את מגוון אפשרויות התשלום במערך התשלומים וצפוי לקדם משמעותית את התחרות בתחום.

34. פיתוח נוסף שעליו עובדת מס"ב הוא קידום קישוריות בין אפליקציות תשלומים, ובין לבין חשבונות תשלום. פרויקט זה מאפשר העברת כסף מאפליקציית תשלומים אחת לאפליקציה אחרת (הגם שאפשרות זו, נכון למועד כתיבת בקשה זו, טרם פעילה באפליקציות התשלומים עצמן). בעתיד צפוי הפיתוח בתחום זה לאפשר אף העברת כסף מאפליקציות תשלומים לחשבונות תשלום שאינם באפליקציית תשלומים.

35. מערכת נוספת אשר פיתחה מס"ב היא מערכת המאפשרת ניווד חשבונות בנק של לקוחות בין הבנקים השונים באופן מקוון. מערכת זו אפשרה את יישומה של רפורמה משמעותית שנערכה בתחום הבנקאות (רפורמת ניווד בקליק), אשר נועדה להקל על לקוחות הבנקים לעבור בין בנקים באופן מקוון ובכך להגביר את התחרות בין הבנקים השונים.

36. בנוסף, מס"ב מספקת ללקוחות שירותי גביית חיובים על פי הרשאה, אשר מתבצעים באופן אלקטרוני ומאוטט על ידי לקוחות הקצה עצמם או באמצעות לשכות שירות. עוד מספקת החברה שירותי אימות דיגיטלי בנקאי, אשר מאפשרים ללקוחות קצה לוודא התאמה בין פרט מזהה (מבוסס ת.ז, ח.פ או מספר דרכון) שמועבר על ידי לקוח לבין מספר חשבון הבנק שלו.

37. יתר על כן, מס"ב מספקת שירותים להעברת מידע ולגישה למאגרי מידע, המכונים "שירותי מיתוג". שירותי המיתוג משמשים את הבנקים לצורך הפעילות השוטפת (לדוגמה בפתיחת חשבון, לפני שעבוד רכבים, לאחר הפקת פלט שיק) או גופים אחרים המורשים על פי דין לפנות למאגרי המידע.

ג. תהליך ההפרדה בין מס"ב לשב"א

38. מיום הקמתן מרכז סליקה בנקאי בע"מ (להלן: "מס"ב") וחברת שירותי בנק אוטומטיים בע"מ (להלן: "שב"א") פעלו כחברות אחיות, שיתפו פעולה בתחומים שונים והתקיימו ביניהן זיקות רבות ומשמעותיות. כך חלקו החברות מבנה ארגוני משותף, התנהלו במשרדים משותפים ובצוותי עבודה משותפים, חלקו תשתיות טכנולוגיות, ורכשו זו מזו שירותי ליבה לעסקיהן.
39. באותה העת, היו שתי מערכות ליבה אשר שימשו את שתי החברות: (1) מערכת "מיינפרייס", שהיא המערכת המרכזית שבה בוצעו עיבודי הסליקה על ידי החברות (להלן: "מערכת המיינפרייס"); ו-(2) מחשבי "טנדס" – מחשבי ליבה שריכוז את הפעילות השוטפת והמקוונת של החברות מול הלקוחות, כגון העברות תשלומים ואישורי עסקאות (להלן: "טנדס"). בנוסף לשתי מערכות הליבה הללו, הייתה מערכת חשובה נוספת, היא מערכת BI שבה בוצעו ריכוז וניהול נתונים ומגמות.
40. בחודש אוקטובר 2019 פנתה רשות התחרות לשב"א ולמס"ב והודיעה להן כי המשך ההתנהלות המשותפת ביניהן עלולה לעלות לכדי הפרה של חוק התחרות, בהיותה הסדר כובל.
41. העתק פניית רשות התחרות מחודש אוקטובר 2019 בנוגע להתנהלות המשותפת של שב"א ומס"ב צורף לבקשה וסומן כנספח "12".
42. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, בעקבות פנייה זו, בחודש מאי 2020 הגישו מס"ב ושב"א לבית הדין לתחרות בקשה לאישור הסדר כובל ביניהן.
43. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, לאחר הגשת הבקשה, נוכח התנגדות הממונה לאישור ההסדר הכובל במתכונת שהתבקשה, התקיים שיח בין הצדדים שבסופו הממונה, בשיתוף פעולה עם בנק ישראל, הגיעה עם הצדדים למתווה מוסכם להפרדה של שב"א ומס"ב.
44. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, כחלק מהמתווה, הגישו הצדדים לאישור בית הדין לתחרות הסדר כובל מוסכם, אשר אושר ביום 27.3.2022 על ידי בית הדין לתחרות, ושתוקפו עד ליום 31.12.2029 (ת"כ (מחוזי י-ם) 17020-05-20 שירותי בנק אוטומטיים בע"מ נ' הממונה על התחרות (27.3.2022)).
45. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, ההסדר המוסכם כולל תנאים שונים להפרדת כל הזיקות שבין מס"ב ושב"א עד לתום שנת 2027, ובכלל זה הפרדת התשתיות שעליהן נסמכות החברות, כולל החומרה שלהן. לוחות הזמנים להפרדת הזיקות שבין החברות נקבעו באופן הדרגתי ומבוקר, וזאת במטרה לשמור על יציבותן וזמינותן של מערכות התשלומים שהחברות מפעילות.
46. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, בסעיף ו' להסדר המוסכם נקבע, כי החברות יפרידו את מערכת המיינפרייס עד ליום 31.12.2027, וכי שב"א תודיע לממונה על החלטתה בדבר מערכת חלופית למערכת המיינפרייס. באשר למערכת הטנדס, נקבע בסעיף ד', כי זו תופרד עד ליום

31.5.2026, באופן הבא : עד ליום 31.12.2023 יופרדו שירותי המיתוג (לרבות האפליקציה של תשתית שירותי התשלומים המידיים); עד ליום 31.12.2024 יופרדו האפליקציות המופעלות על גבי המערכת ועושות שימוש בשירותי המיתוג (אישורי כיסוי, סימולטור ודו"חות ניטור והתממשקות BI); ועד ליום 31.12.2025 יופרדו האפליקציות המאפשרות גישה למאגרי מידע. כן נקבע בסעיף ד.4, כי לא יאוחר מיום 1.1.2027, תעביר מס"ב את כלל קבצי המידע שלה במערכת מידע חדשה, שאיננה מערכת הטנדס המשותפת.

46. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי בתנאי ההסדר המוסכם נקבע בסעיף ח.2, כי בתקופת הביניים, שעד להפרדת הזיקות בהתאם ללוחות הזמנים שנקבעו, יהיו רשאויות מס"ב ושב"א להעניק שירותים אחת לשנייה במסגרת שירותי ספק-לקוח.

47. בהתאם, לאורך השנים האחרונות סיפקה שב"א למס"ב שירותי תחזוקה, חומרה ותוכנה ביחס למערכת המיינפריים, שהיא, כאמור, מערכת ליבה מרכזית שבאמצעותה מבוצעים עיבודי הסליקה של מס"ב.

◀ העתק ההסדר המוסכם שבין מס"ב לבין שב"א צורף לבקשה וסומן כנספח "13".

48. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, במהלך תקופת היישום של תהליך הפרדת הזיקות שבין מס"ב לשב"א, אישרה הרשות שינויים בלוחות הזמנים של המתווה: כך, ביום 7.12.2022 אישרה הרשות דחייה של שנה במועד העברת מערכת ה-CRM לתפעולה הבלעדי של מס"ב (כך שזו תבוצע עד ליום 31.12.2023 במקום עד ליום 31.12.2022). בנוסף, ביום 21.12.2023 הודיעה הרשות, כי לא תנקוט בצעדי אכיפה בגין דחייה של הפרדת מערכת ה-CRM עד ליום 30.6.2024.

◀ העתק מכתבי רשות התחרות מהימים 7.12.2022 ו-21.12.2023 צורף לבקשה וסומן כנספח "14".

49. ביום 14.7.2024, פנתה מס"ב אל רשות התחרות בבקשה לעדכן את לוחות הזמנים להפרדת הזיקות שבינה לבין שב"א, כך שהמועד הסופי להשלמת הפרדת המערכות יידחה עד ליום 30.6.2029 בהתאם לאבני דרך מוסכמות.

50. הצורך בעדכון לוחות הזמנים נבע מההחלטה החד-צדדית של שב"א להקדים את יציאתה ממערכת המיינפריים למחצית הראשונה של שנת 2025. בהמשך להחלטה זו, שב"א הסבירה למס"ב כי הסיכונים שבהישארות מס"ב במערכת המיינפריים מעמידים בסכנה את יציבות מערכת התשלומים, והמליצה למס"ב לצאת ממנה גם כן.

51. היציאה החד צדדית של שב"א ממערכת המיינפריים, נעשתה ללא תיאום עם מס"ב.

52. נוכח האמור, נאלצה מס"ב לבנות באופן מיידי תכנית להקדמת מועד יציאתה ממערכת המיינפריים ולפתח במקביל מערכת חלופית. זאת, על מנת למזער את משך הזמן שבה תיוותר כמשתמשת יחידה במערכת – המקבלת שירותי תחזוקה משב"א בזמן שהאחרונה כבר לא משתמשת במערכת – ובכך לצמצם את הסיכונים ליציבות מערכת התשלומים.

53. אלא שהקדמת יציאתה של מס"ב מהמיינפרייס, בלא שינוי של לוחות הזמנים ליציאה ממערכת הטנדס, הייתה מחייבת את מס"ב להחליף שתי מערכות ליבה במקביל, דבר שאינו אפשרי מבחינה תפעולית ואשר היה מסכן את יציבות מערכת התשלומים.
54. על כן, פנתה מס"ב אל רשות התחרות בבקשה לעדכן את לוחות הזמנים להפרדת המערכות, כך שתתאפשר לה יציאה הדרגתית מהמערכות – תחילה, השלמת יציאתה של מס"ב ממערכת המיינפרייס במועד מוקדם יותר מזה שנקבע במתווה המוסכם, ולאחר מכן, יציאתה ממערך הטנדס.
55. ביום 14.10.2024 הודיעה הממונה כי לא תנקוט בצעדי אכיפה בגין הדחייה של הפרדת מערכות הטנדס בהתאם למפורט בבקשת מס"ב.
- ◀ העתק מכתב רשות התחרות מיום 14.10.2024 במענה לבקשת מס"ב לעדכון לוחות הזמנים להפרדת הזיקות בינה לבין שב"א צורף לבקשה וסומן כנספח "15".
56. ביום 17.11.2024 נכנס מנכ"ל חדש למס"ב. בעקבות כניסתו לתפקיד, בוצעה בחינה נוספת לאופן הפרדת הזיקה בין החברות בנוגע למערכת המיינפרייס. לאחר תהליך הבחינה, התקבלה החלטה חדשה במס"ב בכל הנוגע למערכת המיינפרייס. כך, ביום 30.1.2025 החליט דירקטוריון מס"ב, בהמלצת ההנהלה, לקחת בעלות על מערכת המיינפרייס, ולהפעיל אותה בעצמה, תוך חידוש הדרגתי שלה.
57. בימים אלה תהליך הפרדת הזיקות שבין מס"ב ושב"א מצוי בשלבים מתקדמים, כאשר מבוצעים שני תהליכים מקבילים הנוגעים לשתי מערכות הליבה: מערכת המיינפרייס והטנדס.
58. תהליך זה מצריך ממס"ב, על כלל עובדיה ומנהליה, תשומות משמעותיות, כאשר במס"ב כולה מועסקים כמאה עובדים בלבד, והנהלת מס"ב מונה מספר חברים מצומצם ביותר.
59. בכל הנוגע למערכת המיינפרייס, עלות השינוי מוערכת בהכפלה של פי 4 בהוצאה השנתית של מס"ב עבור שימוש במערכת מרגע ירידת שב"א מהמערכת – עלות שתגיע לסך של 3 מיליון ש"ח בשנה. המדובר בעלויות השוטפות בלבד, כאשר לאלה יתווספו, ככל הנראה, עלויות נוספות בגין פניה לספקי שירות חיצוניים לצורך טיפול במערכת (או גיוס אנשי מערכת חדשים למס"ב) ובהמשך גם עלויות שדרוג ופיתוח.
60. בכל הנוגע למערכת הטנדס, עלות ההפרדה ממערכת הטנדס מוערכת בכ-7 מיליון ש"ח, וכוח האדם שיידרש למהלך הוא כ-7 עובדים במשרה מלאה.

ד. מס"ב פועלת כחברה מוטת יציבות ומתנהלת כחברה **המספקת תשתית לאומית קריטית**

61. היותה של מס"ב חברה מוטת יציבות באה לידי ביטוי בתרבות הארגונית של החברה וכן בשורה של היבטים בחיי החברה, ובראשם השקעות בפיתוח המערכת במטרה לשמור על תקינותה, איכותה ויציבותה, ובמטרה למנוע כשלים בה.

62. מס"ב משקיעה מידי שנה סכומים משמעותיים ביותר במהלכים שעניינם יציבות ואבטחת פעילות המערכת. סך ההשקעה השנתית של מס"ב בתשתיות ובאבטחת מידע עמדו בשנת 2024 על כ-15.2 מיליון ש"ח. סכום זה מהווה 38% מסך כל הוצאותיה של מס"ב, בניכוי הוצאות שכר, וכ-18% מסך ההכנסות של מס"ב. המדובר, בנתח ניכר מהוצאות החברה ומהכנסותיה, אשר מושקע בהבטחת יציבותה ואבטחת פעילותה.
63. דוגמה נוספת להשקעתה של מס"ב ביציבות ובאבטחת הפעילות, ניתן למצוא גם בהשקעות הניכרות של החברה בתחום אבטחת המידע. כך, באופן עקבי, מס"ב בוחרת בכלי אבטחת המידע מהאיכותיים ביותר שקיימים בשוק, כאשר הקו המנחה אותה בעניין זה, הוא שמירה על יציבות החברה ואבטחת פעילותה – חלף שיקולים כלכליים.
64. באופן דומה, מס"ב התעקשה שמתקני המחשוב שלה ימוקמו מתחת לאדמה. הקמת מהלך זה דרש ממס"ב עלויות משמעותיות ביותר בהתקנת המתקן התת-קרקעי ובהקפדה כי הוא יעמוד בסטנדרטים מחמירים. הבחירה במתקן כאמור נעשתה משיקולי יתירות, כאשר השיקול הכלכלי כלל לא עמד לנגד עיני החברה.
65. דוגמא נוספת קשורה לפרויקט תיקון איחורי הסליקה במס"ב. כך, בעבר אירעו במערכת מס"ב איחורי סליקה רבים. מס"ב הצליחה לפתור את הבעיה ולמנוע איחורים מסוג זה בהשקעה נכבדה של משאבים. מהלך זה כלל, בין השאר, עריכת שינויים רוחביים בהסכמי העסקה של העובדים בתחום הטכנולוגי, כך שאלה יועסקו במשך שעות ארוכות יותר, וכן יישמשו ככוננים בשעות הערב, וזאת על מנת לוודא כי ניתן מענה מידי לכל עניין אשר עלול לסכן את העמידה בלוחות הזמנים הקשורים בסליקה. כל זאת לצד הגברת הפיקוח הפנימי על חריגות בסליקה.
66. מהלכים אלה ועוד כללו השקעה של מאות אלפי שקלים וכן של שעות עבודה רבות מצד החברה, לרבות ברמת ההנהלה. בעקבותיהם, חל שיפור ניכר ומשמעותי. כיום, למעשה, כמעט ואין מקרים של איחורים בסליקה.
67. עדות נוספת להיותה של מס"ב, חברה מוטת-יציבות באה לידי ביטוי גם בהתנהלותה בכל הנוגע לתחום הכספות.
68. כספות הן האמצעי הטכנולוגי המאפשר בשוטף העברה והוצאה של קבצים המועברים למס"ב וממס"ב. כאמור מדובר במילוני קבצים המועברים בשנה באמצעות הכספות. לפני כשנתיים, החליטה החברה להחליף את תוכנת הכספות הקיימת על אף שהתוכנה תפקדה וניתן היה להמשיך ולהשתמש בה.
69. לשם כך, נכנסה החברה לפרויקט הסבה למערכת חדשה של ספק חיצוני. פרויקט זה נמשך כשנה, והעסיק צוות שלם אשר סייע ללקוחות השונים בהליך ההסבה.
70. מהלך זה נעשה אך מן הטעם של שיפור יציבות ואיתנות המערכת. מס"ב אף לא השיתה על לקוחותיה את עלויות המעבר ולא גבתה מהם כל תשלום בגין החלפת המערכת. השקעת החברה בהשלמת המעבר הייתה גם מול לקוחות שהיקף פעולתם היה קטן.

71. דוגמה נוספת להיות מס"ב חברה מוטת יציבות ניתן למצוא גם בכל הנוגע להתנהלותה במסגרת המעבר ל"מתג" החדש, אשר בוצע במהלך הפרדת החברות שבא ומס"ב. כך, במסגרת מעבר זה, פיתחה מס"ב מנגנון ייחודי לתקופת הביניים אשר היה בו כדי לשמור על יציבות והמשכיות השירות שהיא מעניקה למשתמשים בשירותיה, ולהבטיח שזמינות השירות ואיכותו לא תיפגע עבור כלל המשתמשים במערכת. במסגרת אותו מנגנון ייחודי שפותח במס"ב, מיוזמתה בלבד, לקוחות אשר היה נדרש להם זמן נוסף לשם התאמת פעילותם ל"מתג החדש", היו יכולים להוסיף ולהשתמש במתג הישן, כאשר מס"ב היא זו שביצעה את פעולות התאמת האינפורמציה והעברתה למתג החדש תוך הקטנת הסיכון לכשלים במערכת הפיננסית ונשיאה באחריות וזאת ללא הטלת העלויות על המשתמשים שהמשיכו לפעול מול המתג הישן ולפיכך מסב נדרשה לתחזק ולתפעל את שני המתגים במקביל.
72. מס"ב פיתחה פתרון זה לתקופת הביניים, אך מטעמי איכות השירות הניתן על ידה, וזאת למרות שהדבר השית עליה עלויות ולא הסב לה כל תועלת כלכלית.
73. מרבית הפרויקטים שמימנה מס"ב לאורך השנים מומנו מהכנסותיה, אשר אינם מופנים לחלוקה.
74. מס"ב פועלת כחברה המספקת תשתית לאומית קריטית ולאורך השנים לקחה על עצמה קידום פרויקטים שונים, גם כאשר לא היה מדובר בפרויקטים בעלי שיעור ריווחיות ידוע או שניתן להעריכו באופן מדויק מבחינה כלכלית.
75. כאשר נדרש פיתוח של התשתית הטכנולוגית שתאפשר את מיזם הניוד בין בנקים, היה ברור לכלל השחקנים בתחום כי קיים קושי למצוא גוף עסקי שיוכל להקדיש את התשומות הנדרשות לפיתוחה. מס"ב לקחה על עצמה, לבקשת בנק ישראל, את הפרויקט של פיתוח תשתית זו. זאת מתוך הבנה שמדובר במתן שירות בעל חשיבות מרובה למשק.
76. בשלב שבו החל המיזם, כלל לא היה ברור כיצד יתומחר. רק כעבור כמה שנים תמחרה מס"ב את השירותים, כאשר במסגרת תמחור זה ביקשה אך את השבת הוצאות הפיתוח שהושקעו על ידה.
77. דוגמה נוספת להתנהלותה של מס"ב, מצויה בהסכמתה לפתח, לבקשת הביטוח הלאומי, את התשתית הטכנולוגית שעל בסיסה מתבצעת תכנית "חיסכון לכל ילד".
78. מס"ב הסכימה לקחת פרויקט זה ולהשקיע בפיתוחו מתוך הבנה שמדובר בשירות תשתיתי שיש בו כדי לסייע למשק ולכלל משתמשי מס"ב.
79. מס"ב ניאותה להשקיע בפיתוח זה גם כאשר היה ברור שלא מדובר בפרויקט אשר יתרום לה רבות מבחינה עסקית, ואף לפני שהיה ניתן לתמחר את כלל עלויות המיזם באופן סופי וודאי.
80. לכך יש להוסיף, כי מרבית העובדים המועסקים במס"ב עוסקים בתחזוקה ופיתוח התשתית הטכנולוגית, וגם בכך יש בכדי להצביע על אופיה של החברה.

81. במס"ב מתקיים "הסדר הכשל", אשר נועד להבטיח את השלמת הסליקה במקרה של כשל של אחד או יותר מהמשתתפים בסליקה או המשתתפים הישירים במערכת מס"ב. המשתתפים בסליקה והמשתתפים הישירים הפקידו בחשבון הביטחון בבנק ישראל כספים אשר משמשים כבטוחות למקרה של כשל כאמור, אשר מוחזקים על ידי מס"ב בנאמנות.

ה. מס"ב אינה חוסמת או מקשה על הצטרפות של גופים חדשים כמשתתפים במערכת

83. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, מס"ב עומדת באופן מלא בדרישות הדין ואינה חוסמת או מקשה על הצטרפותם של גופים חדשים כמשתתפים במערכת. מס"ב השקיעה סכומים ניכרים ובנתה בשנים האחרונות תשתית חדשה ויעילה לצירוף משתתפים חדשים למס"ב. ואכן, אין כל עיכוב בצירוף משתתפים חדשים, או מחסום כלשהו אשר מוערם ביחס להצטרפותם.

84. בנוסף, למיטב ידיעתי, לא התקבלה במס"ב כל תלונה על כך שמס"ב מערימה קשיים על חסימת פיתוחים חדשים שהתבקשו על ידי חבר בועדת מס"ב מן הטעם שאלה אינם נחוצים למבקשים או שאלה פוגעים בהם.

85. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, על מס"ב חלות חובות מפורטות הנתונות לפיקוח קפדני של בנק ישראל בעניין חיבורם של משתתפים למערכת, לרבות גופים חוץ-בנקאיים. בכלל זה, מחויבת מס"ב לחברם למערכת בהתאם להוראות הדין, בתנאים שאינם מפלים ביחס למשתתפים אחרים.

86. מס"ב פועלת בהתאם לסטנדרט שקבע בנק ישראל ביחס למערכת זה"ב, ומקיימת שני חלונות כניסה בשנה, כאשר בכל חלון יכולים להצטרף עד שלושה משתתפים חדשים. סטנדרט זה אומץ שכן כל משתתף שמצטרף למס"ב חייב ממילא להיות מסונכרן גם מול מערכת זה"ב.

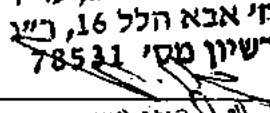
87. בחודש יוני האחרון נכנסו כמשתתפים במערכת שלושה גופים חוץ-בנקאיים (Grow, Global Remit ואגודת האשראי אופק); בחודש נובמבר 2024 נכנסו שני משתתפים חדשים, חברת Neema וחברת Rewire (כאשר מס"ב הייתה ערוכה לצירוף שלושה משתתפים), ובחודש אפריל 2025 יצטרפו שלושה משתתפים נוספים. אף ביחס לצירופם של ארגונים למערכת (לרבות גופים חוץ-בנקאיים), להבדיל מצירופם של משתתפים חדשים, מס"ב אינה מערימה כל קושי.

88. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, החלטות מס"ב מתקבלות בהתאם לשיקולים מקצועיים ולטובת מס"ב, ולא משיקולים זרים או לא ענייניים הנוגעים למבקשים.

91. אני מצהיר כי השם דלעיל הוא שמי, החתימה דלמטה היא חתימתי, וכי תוכן תצהירי זה אמת.

אמיר שפירא

אני הח"מ, עו"ד ^{אוריאל} ~~ויינברג~~, מאשר כי ביום 10.2.25 חופיע בפניי מר אמיר שפירא בנושא תעודת זהות שמספרה 2854824, ולאחר שהזרתיו כי עליו להצהיר את האמת בלבד ואת האמת כולה וכי אם לא יעשה כן יהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק, אישר את נכונות התצהרה דלעיל וחתם עליה בפניי.

אוריאל רזנברג, עו"ד
רמי אבא הלל 16, ר"ג
רשיון מס' 78531

אוריאל רזנברג, עו"ד
מ.ר. 78531

10.2.25
תאריך

תצהיר

1. אני הח"מ, עדו זלצמן, נושא ת.ז. שמספרה 016869976, מכתובת דרך אבא הלל סילבר 3, לוד לאחר שהוזהרתי כי עלי לומר את האמת וכי אהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק אם לא אעשה כן, מצהיר בזאת כדלקמן:
2. אני משמש כמנהל תחום ניהול מוצרי עו"ש בבנק לאומי לישראל בע"מ.
3. אני עושה תצהירי זה בתמיכה ל"בקשה למתן סעד הצהרתי ולחלופין לאישור הסדר כובל" (להלן: "**הבקשה**"), אשר מוגשת לבית הדין הנכבד על ידי בנק לאומי לישראל בע"מ (להלן: "**בנק לאומי**"), בנק הפועלים בע"מ (להלן: "**בנק פועלים**"), בנק מזרחי טפחות בע"מ (להלן: "**בנק מזרחי**"), הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן: "**הבנק הבינלאומי**") ובנק דיסקונט לישראל בע"מ (להלן: "**בנק דיסקונט**" וכולם יחד: "**המבקשים**").
4. העובדות המפורטות בתצהיר זה ידועות לי מידיעה אישית או מעיון במסמכים, למעט אם נכתב אחרת.
5. הטיעונים המשפטיים המפורטים בתצהיר הינם לפי עצת באי כוחי.
6. הבקשה נתמכת בחוות דעת כלכלית של מר מנחם פרלמן.
7. העתק מחוות הדעת הכלכלית של מר מנחם פרלמן צורף לבקשה וסומן כנספח "1".

א. מערכת מס"ב כתשתית קריטית לבנקים ומשאב חיוני למערך התשלומים במשק

7. מערכת מס"ב מספקת לגופים פיננסיים, ובראשם לבנקים, שירותים קריטיים וייחודיים בהיקפים משמעותיים. למעשה, מדובר במערכת שהיא המשך ישיר למערכות הליבה של המבקשים בכל הנוגע להעברות פיננסיות. תפקודה התקין, היעיל, הרציף והיציב של המערכת הוא תנאי הכרחי לכך שהבנקים וגופים פיננסיים אחרים יוכלו לספק שירותים ללקוחותיהם.
8. הפסקת פעילותה של מס"ב כרוכה בהתממשות של סיכונים תפעוליים ומערכתיים, ועלולה לגרום לפגיעה דרמטית בציבור הרחב, שלא יוכל, לדוגמא, לקבל משכורות, קצבאות, או להעביר תשלומים לספקים. במצב של התממשות סיכונים אלו, לא תתאפשר גם העברת כספים בין פרטים ("העברות בנקאיות") – שירות בסיסי המשמש רבים בחיי היומיום.
9. יתר על כן, לכשל במערכת מס"ב, גם אם זמני, יכול להיות "אפקט דומינו" בעייתי – כך, למשל, עובדים שלא יקבלו משכורות, לא יוכלו לעמוד בתשלומים שהתחייבו להם – לדוגמא תשלומי משכנתא או שכר דירה. ספקים שלא יקבלו תשלום לא יוכלו לעמוד בתשלומים לספקי התשומות שלהם וכן הלאה. בנוסף, כשל במערכת מס"ב לא מתמצה בעיכוב בתשלום משכורות ובתשלומים לספקים בלבד. כמפורט מעלה, קיים קשר הדוק בין כלל הפעילות הפיננסית במשק לבין מערכת מס"ב. לכן, כשל במערכת מס"ב עלול לייצר כשל משמעותי לרבות עצירת מרבית הפעילות הפיננסית במשק בהעדר תחליף למערכת מס"ב.

10. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, הממונה על התחרות עמד בעצמו על החשיבות של יעילותה ויציבותה של מס"ב למערך התשלומים במשק, וזאת בהחלטת הפטור מאישור הסדר כובל אשר ניתנה למס"ב בשנת 2002.

◀ העתק החלטת הפטור משנת 2002 צורף לבקשה וסומן כנספח "9".

11. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, על חשיבותה של מערכת מס"ב, ניתן ללמוד גם מכך שמערכת מס"ב הוכרזה על ידי נגיד בנק ישראל כמערכת תשלומים מבוקרת מכוח סעיף 2 לחוק מערכות תשלומים, התשס"ח-2008 (להלן: "חוק מערכות תשלומים").

12. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, מס"ב מנויה בתוספת החמישית לחוק להסדרת הבטחון בגופים ציבוריים, התשנ"ח-1998 (להלן: "החוק להסדרת הבטחון בגופים ציבוריים") וזאת בהתאם ובהמשך להחלטת וועדת ההיגוי להגנה על מערכות ממוחשבות חיוניות בראשות ראש מערך הסייבר הלאומי, במסגרתה הומלץ להגדיר את המערכת כתשתית מדינה קריטית.

◀ העתק החלטת וועדת ההיגוי להגנה על מערכות ממוחשבות חיוניות מיום 19.11.2019 צורף לבקשה וסומן כנספח "10".

13. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, מס"ב אף מסווגת כמפעל חיוני, מכוח חוק שירות עבודה בשעת-חירום, תשכ"ז-1967.

◀ העתק אישור מפעל חיוני שניתן למס"ב על פי חוק שירות עבודה בשעת-חירום, התשכ"ז-1967 צורף לבקשה וסומן כנספח "11".

14. באחרונה התרחשו מספר תקלות בחברות שמספקות שירותי סליקת כרטיסי אשראי, אשר עשויות להמחיש את הסכנה שבפגיעה ברציפות השירותים. כך, ביום 29.10.2024 התבצעה תקיפה אשר פגעה בחברת שב"א (מסוג מתקפת מניעת שירות – DoS attack), וגרמה לשיבושים בפעילות החברה במשך קרוב לשלוש שעות.

◀ העתק דיווח לבורסה שהגישה חברת שב"א ביום 29.10.2024, צורף לבקשה וסומן כנספח "29".

15. בנוסף, בימים 11-10.11.2024 התרחשה מתקפת סייבר על חברת "קרדיט גארד" אשר שיבשה במשך יומיים את יכולת סליקת כרטיסי האשראי של עסקים רבים במדינה.

◀ העתק דיווח בעיתונות על הפגיעה בחברת "קרדיט גארד" צורף לבקשה וסומן כנספח "30".

ב. מכירת החזקות הבנקים בשב"א

16. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, בעקבות מסקנותיה של הוועדה להגברת תחרות בשירותים בנקאיים ופיננסים נפוצים (להלן: "וועדת שטרוס") נחקק החוק להגברת התחרות. חוק זה הורה לכל אחד מהבנקים אשר החזיקו במניות בחברת שירותי בנק אוטומטיים בע"מ (להלן: "שב"א") לצמצם את החזקותיהם בחברה כך שאלה לא תעלנה על 10%.

17. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, עקב חלוקת החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל, התשע"ז-2017 (להלן: "**החוק להגברת התחרות**"), מבנה הבעלות של שב"א השתנה – המבקשים חדלו מלשלוט בה, והחל מחודש יוני 2019 שב"א היא חברה ציבורית, ללא גרעין שליטה, אשר נסחרת בבורסה לניירות ערך בתל אביב. כיום, לאומי, פועלים ודיסקונט מחזיקים כל אחד בכ-10% מהון המניות של שב"א, הבינלאומי מחזיק בכ-9.83% מהון המניות של שב"א, ובנק המזרחי מחזיק ב-3.2% ממניות שב"א. בנוסף חברת MasterCard וחברת Visa מחזיקות כל אחת ב-10% מהון המניות של שב"א, ויתר מניותיה מוחזקות בידי הציבור.

ג. מס"ב נתונה לרגולציה מקיפה ולפיקוח רגולטורי הדוק של בנק ישראל

18. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי מס"ב נתונה לרגולציה מקיפה והדוקה, הכוללת חוקים והוראות שונות, ולפיקוח רגולטורי הדוק של בנק ישראל וחלות עליה גם הוראות מכוח היותה חברת שירותים משותפת וגם הוראות מכוח היותה מפעילה של מערכת תשלומים מבוקרת.

19. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי חלות על מס"ב גם הוראות והנחיות של בנק ישראל אשר מסדירות את תנאי הגישה למערכת מס"ב, חובת הייצוג של משתתפים במערכת ומועדי ההצטרפות למערכת.

◀ העתק מסמך תנאי הגישה למערכות תשלומים מבוקרות מחודש יולי 2016 צורף לבקשה וסומן **כנספח "16"**.

◀ העתק הוראה מספר 10 של אגף הפיקוח על מערכות תשלומים צורף לבקשה וסומן **כנספח "17"**.

◀ העתק הוראה מספר 17 של אגף הפיקוח על מערכות תשלומים צורף לבקשה וסומן **כנספח "18"**.

◀ העתק מדריך הגישה של בנק ישראל צורף לבקשה וסומן **כנספח "19"**.

◀ העתק הודעת בנק ישראל מיום 11.12.2022 (בנק ישראל מייעל את החיבור של חברות פינטק וגופים נוספים למערכות התשלומים) צורף לבקשה וסומן **כנספח "20"**.

20. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, בנוסף להוראות הכלליות שמפרסם אגף הפיקוח על מערכות תשלומים, האגף אף פונה מעת לעת למס"ב באופן ישיר ומורה לה להסדיר עניינים מסוימים הנוגעים למערכת מס"ב.

◀ העתק מכתב בנק ישראל מיום 25.5.2020 בנושא חובת ייצוג בסליקה או בכללי מערכת מס"ב צורף לבקשה וסומן **כנספח "21"**.

◀ העתק מכתבי בנק ישראל מיום 26.6.2023 ומיום 29.10.2024 בנושא חובת ייצוג בסליקה צורף לבקשה וסומן **כנספח "22"**.

21. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, בנק ישראל אף פועל להרחבת קודי הזיהוי במגזר הפיננסי, במטרה לפתוח את הגישה של שחקנים חוץ בנקאיים למערכות התשלומים המפוקחות ולהגביר את התחרות בתחום התשלומים. זיהוי המשתתפים במערכת הפיננסית מבוצע באמצעות קוד זיהוי ייחודי לכל גוף. קוד זה מאפשר לספקי שירותי התשלום, בין היתר, להשתתף במערכות התשלומים. כחלק מתהליך פתיחת הגישה למערכות התשלומים לשחקנים חוץ-בנקאיים, בנק ישראל החליט כי קוד הזיהוי יוקצה לכל ספקי שירותי התשלום אשר עומדים בתנאים לקבלת הקוד, כך שאופן הזיהוי של כלל ספקי שירותי התשלום במשק יהיה אחיד. לפני למעלה משנה בנק ישראל הקצה לראשונה קודי זיהוי לחברות פינטק ואף הודיע שיפעל להרחבת קודי הזיהוי (למספר תווים גדול יותר) כדי לתת מענה לצרכי ההשתתפות של שחקנים נוספים במערכות התשלומים בשנים הקרובות. הוראה זו, בין השאר, מאפשרת בכל שנה את הצטרפותם של שחקנים חוץ בנקאיים למערכת מס"ב.

◀ העתק הודעות בנק ישראל מיום 19.11.2023 בנושא "הקצאת קודי זיהוי לספקי שירותי תשלום חוץ בנקאיים" ובנושא "הרחבת קודי הזיהוי במגזר הפיננסי ליישום עד סוף דצמבר 2026 על-מנת לאפשר ליותר גופים חוץ בנקאיים לפעול במערכות התשלומים", צורף לבקשה וסומן כנספח "23".

22. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, המבקשים, כמשתתפים בסליקה, מחויבים לייצג נותני שירותי תשלום העומדים בדרישות שנקבעו על ידי בנק ישראל. כך למשל, אך לאחרונה, ביום 29.10.24, פרסם אגף מערכות תשלומים בבנק ישראל הנחיות חדשות בנושא "גישה למערכות התשלומים המבוקרות – הנחיה בנוגע לחובת ייצוג בסליקה", המסדירות את ייצוג ספקי שירותי התשלום על ידי משתתפי המערכת. בין היתר, מוסדר תהליך קבלת הייצוג בסליקה, איסור סירוב בלתי סביר לייצוג בסליקה ועוד.

23. כמו כן, ולפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, המבקשים אף מחויבים לעמוד באסדרה נוקשה הנוגעת לאופן הפיקוח והדיווח על פתיחת חשבון ע"ש לגופים חוץ בנקאיים (ס' 2(ה) לחוק הבנקאות (שירות ללקוח), נב"ת 424 והוראת דיווח לפיקוח 824).

24. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי המחוקק ביקש לעגן את פעילותן של חברות המוחזקות במשותף על ידי תאגידים בנקאיים, והדבר עולה מהצעת חוק הבנקאות (רישוי), התשל"ט-1978, ה"ח 1378.

◀ העתק הצעת חוק הבנקאות (רישוי) צורף לבקשה וסומן כנספח "28".

ג(1). מס"ב

25. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, בהתאם לחובה הקבועה בסעיף 8 לחוק מערכות תשלומים, קבעה מס"ב את כללי מערכת "חיובים, זיכויים והעברות תשלומים" (להלן: "כללי המערכת"). מס"ב מיישמת את כללי המערכת באופן הדוק ופועלת לפיהם.

◀ העתק כללי מערכת זיכויים, חיובים והעברות תשלומים צורף לבקשה וסומן כנספח "24".

ג(2). ועדת מס"ב

26. בכללי המערכת מוסדרת גם פעילותה של "ועדת מס"ב".
27. וועדת מס"ב היא וועדה המורכבת מנציגים של כלל הגופים המשתתפים במערכת, ומשתתפים בשיבותיה גם נציגים מאגף הפיקוח על מערכות תשלומים בבנק ישראל. ועדת מס"ב מייעצת למס"ב בקבלת החלטות הנוגעות למערכת התשלומים, דנה בנושאים שונים בתחום, ומטרתה היא "קידום וסיוע בהבטחת היעילות והיציבות של מערכת התשלומים המופעלת על-ידי מס"ב" (סעיף 59.1 לכללי המערכת). ועדת מס"ב מייעצת בנושאים שונים הנוגעים לפעילותה של המערכת, וביניהם, טיפול בהונאות ושימוש לרעה במערכות התשלומים, טיפול בתקלות ושיפור תשתיות, קידום של שינויים בתשתיות קיימות, כניסתם של משתתפים חדשים, קידום של שינויים במודלי הייצוג של המשתתפים ועוד.
28. בנוסף, ועדת מס"ב עוסקת בשאלות הנוגעות להפעלה השוטפת של מערכת מס"ב ונותנת במה למשתתפים השונים להעלות את הצרכים שלהם מהמערכת. בין היתר, פועלת הוועדה לשם "קידום יוזמות המעודדות הקמת תשתית בנושא מערכות התשלומים והסליקה", וכן לשם "סיוע בזיהוי הנושאים העלולים להקשות או לפגוע בפעילות מערכת התשלומים ו/או בחבריה" (סעיף 59.3 לכללי המערכת). חברי ועדת מס"ב רשאים להעלות לדיון כל נושא שעשוי להיות לו השפעה על התנהלות המערכת וחבריה, ובכלל זה לקדם יוזמות לפרויקטים חדשים במערכת. לכלל המשתתפים ניתנת האפשרות להציע רעיונות חדשים לפיתוח במסגרת המערכת, ולהעלות תלונות בנוגע לאופן ההתנהלות ולטיב השירות שהם מקבלים.
29. מס"ב אינה מערימה קשיים על חסימת פיתוחים חדשים שהתבקשו על ידי גוף כלשהו מן הטעם שאלה אינם נחוצים למבקשים או שאלה פוגעים בהם, ואף לא התקבלה במס"ב תלונה בנושא זה.
30. יוער כי חברי דירקטוריון מס"ב אינם יושבים מנציגים בוועדת מס"ב, ובמובן זה, לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, קיימת הפרדה ברורה בין דירקטוריון החברה לבין הוועדה.

ג(3). הסדר הכשל

31. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, סעיף 8 לחוק מערכות תשלומים מחייב את מס"ב לגבש כללים שיבטיחו את יציבותה, יעילותה ותפקודה התקין של המערכת. הוראה מספר 7 של אגף הפיקוח על מערכות תשלומים בדבר כללים ונהלים לניהול כשל של משתתף במערכת תשלומים מבוקרת, מחייבת אף היא את מס"ב לקבוע כללים ונהלים שיאפשרו למערכת מס"ב להמשיך לעמוד בהתחייבותיה במקרה של כשל תפעולי או פיננסי של אחד המשתתפים בה. בין היתר, ההוראה קובעת כי על הכללים להגדיר את האחריות של כלל הצדדים המעורבים או המושפעים מהכשל של המשתתף, לרבות המשתתפים שאינם נמצאים בכשל (סעיף 4.7). בנוסף, על הכללים להסדיר את הפעולות שמפעיל מערכת תשלומים רשאי לנקוט כאשר מוכרז אירוע של כשל משתתף לצורך בלימתו (סעיף 4.4), לרבות האמצעים לקיים את הסדר הכשל באמצעות הביטחונות שהופקדו על ידי משתתפים (סעיפים 6.1, 6.2 ו-6.3).

◀ העתק הוראה מספר 7 של בנק ישראל בעניין כללים ונהלים לניהול כשל משתתף צורף לבקשה וסומן כנספח "25".

32. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, בהתאם להוראה מספר 7 של בנק ישראל, מס"ב ומשתתפי המערכת גיבשו הסדר ייעודי שנועד להבטיח את השלמת הסליקה במקרה של כשל סליקה כתוצאה מכשל נזילות או כשל אשראי של מצד משתתף אחד או יותר במערכת מס"ב (להלן: "הסדר הכשל").

33. על פי מנגנון הסדר הכשל, המעוגן בסעיף 44 לכללי המערכת, כלל המשתתפים הישירים או אלה המשתתפים בסליקה במערכת מס"ב נדרשים להפקיד כספים בחשבון ביטחון בבנק ישראל על שם מס"ב (להלן: "חשבון הביטחון"). הכספים בחשבון זה מוחזקים בנאמנות על ידי מס"ב כמפעיל המערכת וישמשו להשלמת הסליקה במקרה שבו לא ניתן יהיה לסלוק את הסכום הנדרש מחשבון הסליקה של המשתתף.

34. חלקם היחסי של המשתתפים מתוך הסכום המופקד בחשבון הביטחון לטובת הסדר הכשל, נקבע בהתחשב בהיקף החשיפה שלהם בסליקה. לפיכך, שיעור ההשתתפות של המבקשים בסכום המופקד בחשבון הביטחון לטובת הסדר הכשל עצום בהשוואה ליתר המשתתפים.

35. נוהל הסדר הכשל כולל מנגנון ערבות הדדית, אשר מאפשר למפעיל המערכת לעשות שימוש בכספי הביטחונות שהופקדו על ידי המשתתפים בכל מקרה שבו סכום הביטחון שהופקד על ידי המשתתף שכשל אינו מספיק לכיסוי התחייבויותיו, לרבות במקרה שבו לא ניתן לעשות שימוש בכספי הביטחון של המשתתף שכשל עקב חדלות פירעון של המשתתף.

36. בנוסף, בהתאם להסדר הכשל, ככל שהכספים שהופקדו על ידי כלל המשתתפים בחשבון הביטחון לטובת נוהל הסדר הכשל לא יספיקו להשלמת הסליקה, רשאי מפעיל המערכת לחייב את המשתתפים בגין סכום הנדרש להשלמת הסליקה בהתאם לחלקם היחסי בהסדר.

37. למעט בשנה הראשונה לפעילותם של משתתפים חדשים, אין מגבלה לגבי היקף הפעילות של משתתפים חדשים במערכת. לכן, משתתפים חדשים יכולים לחשוף את יתר המשתתפים, ובמיוחד את המבקשים, לסיכון משמעותי מאד של תשלום בהיקפים אדירים במקרה של כשל שלהם, במסגרת מנגנון הערבות ההדדית.

38. במס"ב מתקבלות החלטות ונקטות פעולות אשר עשויות להשפיע על הסיכוי לכשל סליקה ועל אופן הטיפול בו. כך למשל, מס"ב שולחת למשתתפים תחזיות לפני חלון סליקה על מנת לאפשר למשתתפים להיערך כראוי מבחינת נזילות. בנוסף, מס"ב מקיימת בקרות וכן נותנת התראות למשתתפים במקרה של חריגה מתקרת החשיפה המקסימלית. בנוסף מס"ב רשאית להאריך את פרקי הזמן הרגילים בשימוש במערכת על מנת לאפשר למשתתף להשלים את הסכום הנדרש לסליקה, לפני שנעשה שימוש בביטחונות. על פי ייעוץ משפטי שקיבלתי, המדובר בנהלים פנימיים של מס"ב, אשר התקבלו ומבוצעים בהתאם לשיקול דעתה, ואשר אינם תוצאה של רגולציה שהושתה עליה.

39. הכללים המחייבים והמסדירים את ההפקדות האסטרונומיות של המבקשים להסדר הכשל לא נקבעו על דעתם של המבקשים אלא נכפו עליהם על ידי בנק ישראל.

ד. עמדת רשות התחחות ביחס לפעילות מס"ב לאורך השנים, והשתלשלות העניינים שהביאה להגשת

הבקשה

(1). רקע – החלטות הפטור

40. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, עד לשנת 2002 פעלו המבקשים בכפוף לכללים אשר גובשו בהסכמה בין חלקם לבין הממונה.

41. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, בהחלטת הפטור משנת 2002 נכתב כי בחודש יולי 2001 הודיע הממונה דאז, מר דרור שטרוס, כי לעמדתו הכללים הללו הם "כללי התנהגות" הנעדרים תוקף נורמטיבי מחייב ואינם מהווים פטור מטעם הרשות לקבלת אישורו של בית הדין להסדר כובל (עמ' 2 להחלטה). לפיכך, הודיע הממונה כי הרשות תחל בפעולות אכיפה לגבי פעולות הכלולות בכללים והמהוות הסדר כובל לשיטתו. זאת, אלא אם יינתן להם פטור מכוח סעיף 14 לחוק או אישור מבית הדין להסדר.

42. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, בעקבות זאת, הוגשה לרשות בקשה למתן פטור מאישור הסדר כובל הנוגעת להחזקתם המשותפת במס"ב של המבקשים, והממונה נעתר לבקשה.

43. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, מאז שנת 2002 פועלת מס"ב בהתאם לפטור מהסדר כובל שהוארך מספר פעמים, כאשר שתי החלטות הפטור המרכזיות הן החלטת הפטור משנת 2002 והחלטת הפטור האחרונה משנת 2020 שעתידיה לפקוע ביום 18.6.2025.

◀ העתקי החלטות הפטור שניתנו בין השנים 2002-2020 צורפו לבקשה וסומנו כנספח "26".

44. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, מס"ב והמבקשים מצייתים באופן מלא לכלל הוראות הפטור, ולא הועלתה כל טענה כלפי מס"ב והמבקשים בעניין זה, לא על ידי הרשות ולא על ידי גורמים אחרים.

45. כך, לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, תחומי הפעילות של מס"ב הינם כפי שהוגדרו לה בהוראות הפטור; מס"ב מאפשרת הצטרפות וגישה לשירותיה לכל מי שעומד בתנאים הוגנים שהוגדרו, לרבות לשחקנים חוץ-בנקאיים; כלל המשתתפים חברים בוועדת מס"ב, כנדרש בהוראת הפטור; המבקשים מקפידים על הוראות הפטור שנקבעו בעניין מתן שירותי ייצוג במערכת מס"ב; ועוד.

(2). השיח שהתנהל בין המבקשים לבין רשות התחרות טרם הגשת הבקשה

46. במכתב מיום 31.3.2024 שנשלח על ידי הרשות למבקשים, הודיעה הרשות כי "בהמשך לשינויים המתרחשים בתחומי הבנקאות בכלל והתשלומים בפרט בשנים האחרונות ואלו

שעתידיים להתרחש בשנים הקרובות", הממונה סבורה כי אלא אם תשתכנע אחרת, "על פני הדברים לאחר פקיעת החלטת הפטור הנוכחית ביום 18.6.2025, ההסדר הכובל הנוגע למבנה הבעלות בחברה אינו צפוי לעמוד בתנאים הקבועים בחוק התחרות למתן פטור מהחובה לפנות לבית הדין".

◀ העתק מכתב מרשות התחרות בנושא אי חידוש הפטור למס"ב מיום 31 במרץ 2024 (להלן: **"מכתב רשות התחרות"**), צורף לבקשה וסומן כנספח "27".

47. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, ביום 7.5.2024 התקיימה שיחה בין נציגי הרשות לבין באות כוח המבקשים, עוה"ד ניבה ברג-לבנת ועוה"ד יהודית גל-אור, בה הציגו נציגי הרשות בעל פה שלושה חששות תחרותיים הקיימים לשיטת הרשות ביחס למבנה הבעלות הקיים במס"ב:

(א) החשש הראשון נוגע לפעולתם של נותני שירותי תשלום חוץ-בנקאיים אשר משתמשים במערכת מס"ב: בהקשר זה ציינה הרשות את החשש לפיו המבקשים יערימו קשיים בחיבורם של נותני שירותי תשלום חוץ בנקאיים למערכת. עוד הוזכר חשש שלפיו המבקשים יקבלו החלטות עסקיות ביחס לחברה אשר ייטיבו עם הבנקים, ולא עם נותני השירותים החוץ-בנקאיים, למשל החלטות בדבר פיתוחים אפשריים בהם תשקיע מס"ב. נציגי הרשות הבהירו כי לא התקבלו כל תלונות בנושאים אלו, וכי אין כל ראיות קונקרטיות בדבר קשיים שהוערמו בפועל, אלא שמדובר בחשש מבני עקרוני.

(ב) החשש השני שהזכירה הרשות הוא חשש הנוגע לכך שהמבקשים מחזיקים הן במס"ב והן בחברת שב"א (למעט בנק מזרחי). לפי הטענה שהועלתה, קיומן של החזקות צולבות בשתי החברות, המספקות מערכות תשלומים, מצנן את התחרות ביניהן על מוצרים תחליפיים. בהקשר זה צוין כי ההעברות הבנקאיות מתחרות כיום בעסקאות בכרטיסי אשראי, וזאת בשונה מהמצב שחל לפני מכירת החזקות הבנקים בחברות כרטיסי האשראי. זאת בפרט לנוכח הפיתוח של תשלומים מידיים במס"ב ושל יזום תשלומים.

(ג) החשש השלישי שציינה הרשות נוגע לכך שתחומי פעולתה של מס"ב מוגבלים, וזאת במסגרת התנאים שנקבעו בפטור שהעניקה הרשות. לפי הטענה, המגבלה על תחומי פעילות החברה מונעת ממס"ב כניסה לתחומי פעילות חדשים ומעכבת את התפתחותה, באופן שמשלעצמו מהווה פגיעה בתחרות, וזאת בשונה ממצב עולם שבו מס"ב לא הייתה בבעלות המבקשים ולכן הייתה רשאית להיכנס לתחומי פעילות חדשים. טענה זאת נטענה בעלמא, ללא ציון דוגמאות קונקרטיות (או היפותטיות) לתחומי פעילות שמס"ב נמנעה מלהיכנס אליהם, בשל מגבלות שמטילים עליה תנאי הפטור.

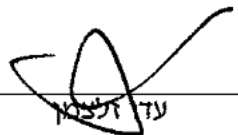
48. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, עוה"ד אבי ליכט ועוה"ד ניבה ברג-לבנת (להלן: **"נציגי המבקשים"**) פנו לרשות בניסיון להגיע עם הרשות להבנה אשר תיתן מענה מלא לחששות שהעלתה הרשות ותניח את דעתה. בין היתר נפגשו נציגי המבקשים עם הרשות, מלווים בכלכלן מומחה בתחום התחרות. בפגישה אף הוצעה הצעה בניסיון להפיג את החששות התיאורטיים של הרשות אך המגעים לא צלחו.

ה. ההחזקה המקבילה של המבקשים במס"ב ושב"א

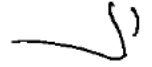
49. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, מבין 9 חברי דירקטוריון שב"א, רוב של חמישה הם על פי דין דירקטורים חיצוניים ואו בלתי תלויים, שאינם בעלי זיקה לבעלי המניות אלא הומלצו על ידי הוועדה למינוי דירקטורים. גם ארבעת הדירקטורים הנוספים אינם ממונים על ידי בעלי המניות של שב"א, שכן לאלה אין זכות למנות דירקטור. כך, בעלי המניות יכולים אך להמליץ על דירקטורים, והמינוי מובא להכרעת האסיפה הכללית, אשר לה זכות וטו בעניין. בנוסף, אף יו"ר דירקטוריון שב"א הנוכחי אינו מכהן מטעם הבנקים.

◀ העתק דו"ח כספי של שב"א לשנת 2023 צורף לבקשה וסומן כנספח "31".

50. אני מצהיר כי השם דלעיל הוא שמי, החתימה דלמטה היא חתימתי, וכי תוכן תצהירי זה אמת.

עדו זלמן

אני הח"מ, עו"ד תומר רוז, מאשר כי ביום 20.2.2025 הופיע בפניי מר עדו זלמן בנושא תעודת זהות שמספרה 016869976, ולאחר שהזהרתיו כי עליו להצהיר את האמת בלבד ואת האמת כולה וכי אם לא יעשה כן יהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק, אישר את נכונות ההצהרה דלעיל וחתם עליה בפניי.

עו"ד תומר רוז
מ.ר. 39941

תומר רוז, עו"ד
מ.ר. 39941

20/2/2025
תאריך

תצהיר

1. אני הח"מ, אריאל נווה, נושא ת.ז. שמספרה 032864308, מכתובת 41 נמ"ל לאחור שהוזהרתי כי עלי לומר את האמת וכי אהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק אם לא אעשה כן, מצהיר בזאת כדלקמן:
 2. אני משמש כמנהל מנהל תחנת הטלוויזיה והסרטים
 3. אני עושה תצהירי זה בתמיכה ל"בקשה למתן סעד הצהרתי ולחלופין לאישור הסדר כובל" (להלן: "הבקשה"), אשר מוגשת לבית הדין הנכבד על ידי בנק לאומי לישראל בע"מ (להלן: "בנק לאומי"), בנק הפועלים בע"מ (להלן: "בנק פועלים"), בנק מזרחי טפחות בע"מ (להלן: "בנק מזרחי"), הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן: "הבנק הבינלאומי") ובנק דיסקונט לישראל בע"מ (להלן: "בנק דיסקונט" וכולם יחד: "המבקשים").
 4. העובדות המפורטות בתצהיר זה ידועות לי מידיעה אישית או מעיון במסמכים, למעט אם נכתב אחרת.
 5. הטיעונים המשפטיים המפורטים בתצהיר הינם לפי עצת באי כוחי.
 6. הבקשה נתמכת בחוות דעת כלכלית של מר מנחם פרלמן.
- ◀ העתק מחוות הדעת הכלכלית של מר מנחם פרלמן צורף לבקשה וסומן כנספח "1".

א. מערכת מס"ב כתשתית קריטית לבנקים ומשאב חיוני

למען התשלומים במשק

7. מערכת מס"ב מספקת לגופים פיננסיים, ובראשם לבנקים, שירותים קריטיים וייחודיים בהיקפים משמעותיים. למעשה, מדובר במערכת שהיא המשך ישיר למערכות הליבה של המבקשים בכל הנוגע להעברות פיננסיות. תפקודה התקין, היעיל, הרציף והיציב של המערכת הוא תנאי חכרחי לכך שהבנקים וגופים פיננסיים אחרים יוכלו לספק שירותים ללקוחותיהם.
8. הפסקת פעילותה של מס"ב כרוכה בהתממשות של סיכונים תפעוליים ומערכתיים, ועלולה לגרום לפגיעה דרמטית בציבור הרחב, שלא יוכל, לדוגמא, לקבל משכורות, קצבאות, או להעביר תשלומים לספקים. במצב של התממשות סיכונים אלו, לא תתאפשר גם העברת כספים בין פרטים ("העברות בנקאיות") – שירות בסיסי המשמש רבים בחיי היומיום.
9. יתר על כן, לכשל במערכת מס"ב, גם אם זמני, יכול להיות "אפקט דומינו" בעייתי – כן, למשל, עובדים שלא יקבלו משכורות, לא יוכלו לעמוד בתשלומים שהתחייבו להם – לדוגמא תשלומי משכנתא או שכר דירה. ספקים שלא יקבלו תשלום לא יוכלו לעמוד בתשלומים לספקי התשומות שלהם וכן הלאה. בנוסף, כשל במערכת מס"ב לא מתמצה בעיכוב בתשלום משכורות ובתשלומים לספקים בלבד. כמפורט מעלה, קיים קשר הדוק בין כלל הפעילות הפיננסית במשק לבין מערכת מס"ב. לכן, כשל במערכת מס"ב עלול ליצור כשל משמעותי לרבות עצירת מרבית הפעילות הפיננסית במשק בהעדר תחליף למערכת מס"ב.

10. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, הממונה על התחרות עמד בעצמו על החשיבות של יעילותה ויציבותה של מס"ב למערך התשלומים במשק, וזאת בהחלטת הפטור מאישור הסדר כובל אשר ניתנה למס"ב בשנת 2002.

◀ העתק החלטת הפטור משנת 2002 צורף לבקשה וסומן כנספח "9".

11. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, על חשיבותה של מערכת מס"ב, ניתן ללמוד גם מכך שמערכת מס"ב הוכרזה על ידי נגיד בנק ישראל כמערכת תשלומים מבוקרת מכוח סעיף 2 לחוק מערכות תשלומים, התשס"ח-2008 (להלן: "חוק מערכות תשלומים").

12. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, מס"ב מנויה בתוספת החמישית לחוק להסדרת הבטחון בגופים ציבוריים, התשנ"ח-1998 (להלן: "החוק להסדרת הבטחון בגופים ציבוריים") וזאת בהתאם ובהמשך להחלטת וועדת ההיגוי להגנה על מערכות ממוחשבות חיוניות בראשות ראש מערך הסייבר הלאומי, במסגרתה הומלץ להגדיר את המערכת כתשתית מדינה קריטית.

◀ העתק החלטת וועדת ההיגוי להגנה על מערכות ממוחשבות חיוניות מיום 19.11.2019 צורף לבקשה וסומן כנספח "10".

13. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, מס"ב אף מסווגת כמפעל חיוני, מכוח חוק שירות עבודה בשעת-חירום, תשכ"ז-1967.

◀ העתק אישור מפעל חיוני שניתן למס"ב על פי חוק שירות עבודה בשעת-חירום, התשכ"ז-1967 צורף לבקשה וסומן כנספח "11".

14. באחרונה התרחשו מספר תקלות בחברות שמספקות שירותי סליקת כרטיסי אשראי, אשר עשויות להמחיש את הסכנה שבפגיעה ברציפות השירותים. כך, ביום 29.10.2024 התבצעה תקיפה אשר פגעה בחברת שב"א (מסוג מתקפת מניעת שירות – DoS attack), וגרמה לשיבושים בפעילות החברה במשך קרוב לשלוש שעות.

◀ העתק דיווח לבורסה שהגישה חברת שב"א ביום 29.10.2024, צורף לבקשה וסומן כנספח "29".

15. בנוסף, בימים 11-10.11.2024 התרחשה מתקפת סייבר על חברת "קרדיט גארד" אשר שיבשה במשך יומיים את יכולת סליקת כרטיסי האשראי של עסקים רבים במדינה.

◀ העתק דיווח בעיתונות על הפגיעה בחברת "קרדיט גארד" צורף לבקשה וסומן כנספח "30".

ב. מכירת החזקות הבנקים בשב"א

16. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, בעקבות מסקנותיה של הוועדה להגברת תחרות בשירותים בנקאיים ופיננסיים נפוצים (להלן: "וועדת שטרום") נחקק החוק להגברת התחרות. חוק זה הורה לכל אחד מהבנקים אשר החזיקו במניות בחברת שירותי בנק אוטומטיים בע"מ (להלן: "שב"א") לצמצם את החזקותיהם בחברה כך שאלה לא תעלנה על 10%.

17. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, עקב חקיקת החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל, התשע"ז-2017 (להלן: "החוק להגברת התחרות"), מבנה הבעלות של שב"א השתנה – המבקשים חדלו מלשלוט בת, והחל מחודש יוני 2019 שב"א היא חברה ציבורית, ללא גרעין שליטה, אשר נסחרת בבורסה לניירות ערך בתל אביב. כיום, לאומי, פועלים ודיסקונט מחזיקים כל אחד בכ-10% מהון המניות של שב"א, הבינלאומי מחזיק בכ-9.83% מהון המניות של שב"א, ובנק המזרחי מחזיק ב-3.2% ממניות שב"א. בנוסף חברת MasterCard וחברת Visa מחזיקות כל אחת ב-10% מהון המניות של שב"א, ויתר מניותיה מוחזקות בידי הציבור.

ג. מס"ב נתונה לרגולציה מקיפה ולפיקוח רגולטורי הדוק של בנק ישראל

18. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי מס"ב נתונה לרגולציה מקיפה והדוקה, הכוללת חוקים והוראות שונות, ולפיקוח רגולטורי הדוק של בנק ישראל וחלות עליה גם הוראות מכוח היותה חברה שירותים משותפת וגם הוראות מכוח היותה מפעילה של מערכת תשלומים מבוקרת.

19. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי חלות על מס"ב גם הוראות והנחיות של בנק ישראל אשר מסדירות את תנאי הגישה למערכת מס"ב, חובת הייצוג של משתתפים במערכת ומועדי ההצטרפות למערכת.

◀ העתק מסמך תנאי הגישה למערכות תשלומים מבוקרות מחודש יולי 2016 צורף לבקשה וסומן כנספח "16".

◀ העתק הוראה מספר 10 של אגף הפיקוח על מערכות תשלומים צורף לבקשה וסומן כנספח "17".

◀ העתק הוראה מספר 17 של אגף הפיקוח על מערכות תשלומים צורף לבקשה וסומן כנספח "18".

◀ העתק מדריך הגישה של בנק ישראל צורף לבקשה וסומן כנספח "19".

◀ העתק הודעת בנק ישראל מיום 11.12.2022 (בנק ישראל מייעל את החיבור של חברות פינטק וגופים נוספים למערכות התשלומים) צורף לבקשה וסומן כנספח "20".

20. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, בנוסף להוראות הכלליות שמפרסם אגף הפיקוח על מערכות תשלומים, האגף אף פונה מעת לעת למס"ב באופן ישיר ומורה לה להסדיר עניינים מסוימים הנוגעים למערכות השונות המופעלות על ידי מס"ב.

◀ העתק מכתב בנק ישראל מיום 25.5.2020 בנושא חובת ייצוג בסליקה או בכללי מערכת מס"ב צורף לבקשה וסומן כנספח "21".

◀ העתק מכתבי בנק ישראל מיום 26.6.2023 ומיום 29.10.2024 בנושא חובת ייצוג בסליקה צורף לבקשה וסומן כנספח "22".

21. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, בנק ישראל אף פועל להרחבת קודי הזיהוי במגזר הפיננסי, במטרה לפתוח את הגישה של שחקנים חוץ בנקאיים למערכות התשלומים המפוקחות ולהגביר את התחרות בתחום התשלומים. זיהוי המשתתפים במערכת הפיננסית מבוצע באמצעות קוד זיהוי ייחודי לכל גוף. קוד זה מאפשר לספקי שירותי התשלום, בין היתר, להשתתף במערכות התשלומים. כחלק מתהליך פתיחת הגישה למערכות התשלומים לשחקנים חוץ-בנקאיים, בנק ישראל החליט כי קוד הזיהוי יוקצה לכל ספקי שירותי התשלום אשר עומדים בתנאים לקבלת הקוד, כך שאופן הזיהוי של כלל ספקי שירותי התשלום במשק יהיה אחיד. לפני למעלה משנה בנק ישראל הקצה לראשונה קודי זיהוי לחברות פינטק ואף הודיע שיפעל להרחבת קודי הזיהוי (למספר תווים גדול יותר) כדי לתת מענה לצרכי ההשתתפות של שחקנים נוספים במערכות התשלומים בשנים הקרובות. הוראה זו, בין השאר, מאפשרת בכל שנה את הצטרפותם של שחקנים חוץ בנקאיים למערכת מס"ב.

◀ העתק הודעות בנק ישראל מיום 19.11.2023 בנושא "הקצאת קודי זיהוי לספקי שירותי תשלום חוץ בנקאיים" ובנושא "הרחבת קודי הזיהוי במגזר הפיננסי ליישום עד סוף דצמבר 2026 על-מנת לאפשר ליותר גופים חוץ בנקאיים לפעול במערכות התשלומים", צורף לבקשה וסומן כנספח "23".

22. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, המבקשים, כמשתתפים בסליקה, מחויבים לייצג נותני שירותי תשלום העומדים בדרישות שנקבעו על ידי בנק ישראל. כך למשל, אך לאחרונה, ביום 29.10.24, פרסם אגף מערכות תשלומים בבנק ישראל הנחיות חדשות בנושא "גישה למערכות התשלומים המבוקרות – הנחיה בנוגע לחובת ייצוג בסליקה", המסדירות את ייצוג ספקי שירותי התשלום על ידי משתתפי המערכת. בין היתר, מוסדר תהליך קבלת הייצוג בסליקה, איסור סירוב בלתי סביר לייצוג בסליקה ועוד.

23. כמו כן, ולפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, המבקשים אף מחויבים לעמוד באסדרה נוקשה הנוגעת לאופן הפיקוח והדיווח על פתיחת חשבון עו"ש לגופים חוץ בנקאיים (סי' 2(ה) לחוק הבנקאות (שירות ללקוח), נב"ת 424 והוראת דיווח לפיקוח 824).

24. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי המחוקק ביקש לעגן את פעילותן של חברות המוחזקות במשותף על ידי תאגידים בנקאיים, והדבר עולה מהצעת חוק הבנקאות (רישוי), התשל"ט-1978, ה"ח 1378.

◀ העתק הצעת חוק הבנקאות (רישוי) צורף לבקשה וסומן כנספח "28".

ג(1). מס"ב

25. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, בהתאם לחובה הקבועה בסעיף 8 לחוק מערכות תשלומים, קבעה מס"ב את כללי מערכת "חיובים, זיכויים והעברות תשלומים" (להלן: "כללי המערכת"). מס"ב מיישמת את כללי המערכת באופן הדוק ופועלת לפיהם.

◀ העתק כללי מערכת זיכויים, חיובים והעברות תשלומים צורף לבקשה וסומן כנספח "24".

ג(2). ועדת מס"ב

26. בכללי המערכת מוסדרת גם פעילותה של "ועדת מס"ב".
27. ועדת מס"ב היא ועדה המורכבת מנציגים של כלל הגופים המשתתפים במערכת, ומשתתפים בשיבותיה גם נציגים מאגף הפיקוח על מערכות תשלומים בבנק ישראל. ועדת מס"ב מייצגת למס"ב בקבלת החלטות הנוגעות למערכת התשלומים, דנה בנושאים שונים בתחום, ומטרתה היא "קידום וסיוע בהבטחת היעילות והיציבות של מערכת התשלומים המופעלת על-ידי מס"ב" (סעיף 59.1 לכללי המערכת). ועדת מס"ב מייצגת בנושאים שונים הנוגעים לפעילותה של המערכת, וביניהם, טיפול בהונאות ושימוש לרעה במערכות התשלומים, טיפול בתקלות ושיפור תשתיות, קידום של שינויים בתשתיות קיימות, כניסתם של משתתפים חדשים, קידום של שינויים במודלי הייצוג של המשתתפים ועוד.
28. בנוסף, ועדת מס"ב עוסקת בשאלות הנוגעות להפעלה השוטפת של מערכת מס"ב ונותנת במה למשתתפים השונים להעלות את הצרכים שלהם מהמערכת. בין היתר, פועלת הוועדה לשם "קידום יוזמות המעודדות הקמת תשתית בנושא מערכות התשלומים והסליקה", וכן לשם "סיוע בזיהוי הנושאים העלולים להקשות או לפגוע בפעילות מערכת התשלומים ו/או בחבריה" (סעיף 59.3 לכללי המערכת). חברי ועדת מס"ב רשאים להעלות לדיון כל נושא שעשוי להיות לו השפעה על התנהלות המערכת וחבריה, ובכלל זה לקדם יוזמות לפרויקטים חדשים במערכת. לכלל המשתתפים ניתנת האפשרות להציע רעיונות חדשים לפיתוח במסגרת המערכת, ולהעלות תלונות בנוגע לאופן ההתנהלות ולטיב השירות שהם מקבלים.
29. מס"ב אינה מערימה קשיים על חסימת פיתוחים חדשים שהתבקשו על ידי גוף כלשהו מן הטעם שאלה אינם נחוצים למבקשים או שאלה פוגעים בהם.
30. יוער כי חברי דירקטוריון מס"ב אינם יושבים כנציגים בוועדת מס"ב, ובמובן זה, לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, קיימת הפרדה ברורה בין דירקטוריון החברה לבין הוועדה.

ד. עמדת רשות התחרות ביחס לפעילות מס"ב לאורך

השנים, והשתלשלות העניינים שהביאה להגשת

הבקשה

ד(1). רקע – החלטות הפטור

31. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, עד לשנת 2002 פעלו המבקשים בכפוף לכללים אשר גובשו בהסכמה בין חלקם לבין הממונה.
32. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, בהחלטת הפטור משנת 2002 נכתב כי בחודש יולי 2001 הודיע הממונה דאז, מר דרור שטרוס, כי לעמדתו הכללים הללו הם "כללי התנהגות" הנעדרים תוקף נורמטיבי מחייב ואינם מהווים פטור מטעם הרשות לקבלת אישורו של בית הדין להסדר כובל (עמ' 2 להחלטה). לפיכך, הודיע הממונה כי הרשות תחל בפעולות אכיפה לגבי

פעולות הכלולות בכללים והמהוות הסדר כובל לשיטתו. זאת, אלא אם יינתן להם פטור מכוח סעיף 14 לחוק או אישור מבית הדין להסדר.

33. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, בעקבות זאת, הוגשה לרשות בקשה למתן פטור מאישור הסדר כובל הנוגעת להחזקתם המשותפת במס"ב של המבקשים, והממונה נעתר לבקשה.

34. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, מאז שנת 2002 פועלת מס"ב בהתאם לפטור מהסדר כובל שהוארך מספר פעמים, כאשר שתי החלטות הפטור המרכזיות הן החלטת הפטור משנת 2002 והחלטת הפטור האחרונה משנת 2020 שעתידה לפקוע ביום 18.6.2025.

◀ העתקי החלטות הפטור שניתנו בין השנים 2002-2020 צורפו לבקשה וסומנו כנספח "26".

35. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, מס"ב והמבקשים מצייתים באופן מלא לכלל הוראות הפטור, ולא הועלתה כל טענה כלפי מס"ב והמבקשים בעניין זה, לא על ידי הרשות ולא על ידי גורמים אחרים.

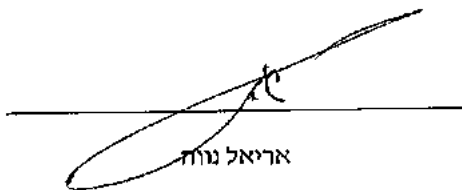
36. כך, לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, תחומי הפעילות של מס"ב הינם כפי שהוגדרו לה בהוראות הפטור; מס"ב מאפשרת הצטרפות וגישה לשירותיה לכל מי שעומד בתנאים הוגנים שהוגדרו, לרבות לשחקנים חוץ-בנקאיים; כלל המשתתפים חברים בוועדת מס"ב, כנדרש בהוראת הפטור; המבקשים מקפידים על הוראות הפטור שנקבעו בעניין מתן שירותי ייצוג במערכת מס"ב; ועוד.

ה. ההחזקה המקבילה של המבקשים במס"ב ושב"א

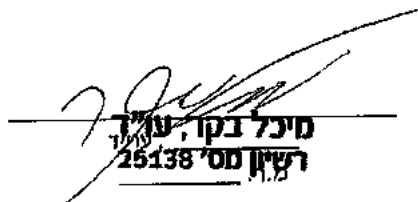
37. מבין 9 חברי דירקטוריון שב"א, רוב של חמישה הם על פי דין דירקטורים חיצוניים ואו בלתי תלויים, שאינם בעלי זיקה לבעלי המניות אלא הומלצו על ידי הוועדה למינוי דירקטורים. גם ארבעת הדירקטורים הנוספים אינם ממונים על ידי בעלי המניות של שב"א, שכן לאלה אין זכות למנות דירקטור. כך, בעלי המניות יכולים אך להמליץ על דירקטורים, והמינוי מובא להכרעת האסיפה הכללית, אשר לה זכות וטו בעניין. בנוסף, אף יו"ר דירקטוריון שב"א הנוכחי אינו מכהן מטעם הבנקים.

◀ העתק דו"ח כספי של שב"א לשנת 2023 צורף לבקשה וסומן כנספח "31".

38. אני מצהיר כי השם דלעיל הוא שמי, החתימה דלמטה היא חתימתי, וכי תוכן תצהירי זה אמת.

אריאל נווה

אני הח"מ, עו"ד ארי' מנן, מאשר כי ביום 14/2/25 הופיע בפניי מר אריאל נווה הנושא תעודת זהות שמספרה 032164308, ולאחר שהזרתיו כי עליו להצהיר את האמת בלבד ואת האמת כולה וכי אם לא יעשה כן יהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק, אישר את נכונות ההצהרה דלעיל וחתם עליה בפניי.

מיכל בן-עלי
רש"מ מס' 25138

14/2/25
תאריך

תצהיר

1. אני הח"מ, יוסף גולדברג, נושא ת.ז. שמספרה 027760321, מכתובת דוד רזיאל 5 גבעת שמואל, לאחר שהוזהרתי כי עלי לומר את האמת וכי אהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק אם לא אעשה כן, מצהיר בזאת כדלקמן:
 2. אני משמש כמנהל אגף מערכות ליבה ואשראי במת"ף בע"מ.
 3. אני עושה תצהירי זה בתמיכה ל"בקשה למתן סעד הצהרתי ולחלופין לאישור הסדר כובל" (להלן: "הבקשה"), אשר מוגשת לבית הדין הנכבד על ידי בנק לאומי לישראל בע"מ (להלן: "בנק לאומי"), בנק הפועלים בע"מ (להלן: "בנק פועלים"), בנק מזרחי טפחות בע"מ (להלן: "בנק מזרחי"), הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן: "הבנק הבינלאומי") ובנק דיסקונט לישראל בע"מ (להלן: "בנק דיסקונט" וכולם יחד: "המבקשים").
 4. העובדות המפורטות בתצהיר זה ידועות לי מידיעה אישית או מעיון במסמכים, למעט אם נכתב אחרת.
 5. הטיעונים המשפטיים המפורטים בתצהיר הינם לפי עצת באי כוחי.
 6. הבקשה נתמכת בחוות דעת כלכלית של מר מנחם פרלמן.
- ◀ העתק מחוות הדעת הכלכלית של מר מנחם פרלמן צורף לבקשה וסומן כנספח "1".

א. מערכת מס"ב כתשתית קריטית לבנקים ומשאב חיוני

למעורך התשלומים במשק

7. מערכת מס"ב מספקת לגופים פיננסיים, ובראשם לבנקים, שירותים קריטיים וייחודיים בהיקפים משמעותיים. למעשה, מדובר במערכת שהיא המשך ישיר למערכות הליבה של המבקשים בכל הנוגע להעברות פיננסיות. תפקודה התקין, היעיל, הרציף והיציב של המערכת הוא תנאי הכרחי לכך שהבנקים וגופים פיננסיים אחרים יוכלו לספק שירותים ללקוחותיהם.
8. הפסקת פעילותה של מס"ב כרוכה בהתממשות של סיכונים תפעוליים ומערכתיים, ועלולה לגרום לפגיעה דרמטית בציבור הרחב, שלא יוכל, לדוגמא, לקבל משכורות, קצבאות, או להעביר תשלומים לספקים. במצב של התממשות סיכונים אלו, לא תתאפשר גם העברת כספים בין פרטים ("העברות בנקאיות") – שירות בסיסי המשמש רבים בחיי היומיום.
9. יתר על כן, לכשל במערכת מס"ב, גם אם זמני, יכול להיות "אפקט דומינו" בעייתי – כך, למשל, עובדים שלא יקבלו משכורות, לא יוכלו לעמוד בתשלומים שהתחייבו להם – לדוגמא תשלומי משכנתא או שכר דירה. ספקים שלא יקבלו תשלום לא יוכלו לעמוד בתשלומים לספקי התשומות שלהם וכן הלאה. בנוסף, כשל במערכת מס"ב עלול שלא להתמצות בעיכוב בתשלום משכורות ובתשלומים לספקים בלבד. כמפורט מעלה, קיים קשר הדוק בין כלל הפעילות הפיננסית במשק לבין מערכת מס"ב. לכן, כשל במערכת מס"ב עלול לייצר כשל משמעותי לרבות עצירת מרבית הפעילות הפיננסית במשק בהעדר תחליף למערכת מס"ב.

10. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, הממונה על התחרות עמד בעצמו על החשיבות של יעילותה ויציבותה של מס"ב למערך התשלומים במשק, וזאת בהחלטת הפטור מאישור הסדר כובל אשר ניתנה למס"ב בשנת 2002.

◀ העתק החלטת הפטור משנת 2002 צורף לבקשה וסומן **כנספח "9"**.

11. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, על חשיבותה של מערכת מס"ב, ניתן ללמוד גם מכך שמערכת מס"ב הוכרזה על ידי נגיד בנק ישראל כמערכת תשלומים מבוקרת מכוח סעיף 2 לחוק מערכות תשלומים, התשס"ח-2008 (להלן: "**חוק מערכות תשלומים**").

12. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, מס"ב מנויה בתוספת החמישית לחוק להסדרת הבטחון בגופים ציבוריים, התשנ"ח-1998 (להלן: "**החוק להסדרת הבטחון בגופים ציבוריים**") וזאת בהתאם ובהמשך להחלטת וועדת ההיגוי להגנה על מערכות ממוחשבות חיוניות בראשות ראש מערך הסייבר הלאומי, במסגרתה הומלץ להגדיר את המערכת כתשתית מדינה קריטית.

◀ העתק החלטת וועדת ההיגוי להגנה על מערכות ממוחשבות חיוניות מיום 19.11.2019 צורף לבקשה וסומן **כנספח "10"**.

13. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, מס"ב אף מסווגת כמפעל חיוני, מכוח חוק שירות עבודה בשעת-חירום, תשכ"ז-1967.

◀ העתק אישור מפעל חיוני שניתן למס"ב על פי חוק שירות עבודה בשעת-חירום, התשכ"ז-1967 צורף לבקשה וסומן **כנספח "11"**.

14. באחרונה התרחשו מספר תקלות בחברות שמספקות שירותי סליקת כרטיסי אשראי, אשר עשויות להמחיש את הסכנה שבפגיעה ברציפות השירותים. כך, ביום 29.10.2024 התבצעה תקיפה אשר פגעה בחברת שב"א (מסוג מתקפת מניעת שירות – DoS attack), וגרמה לשיבושים בפעילות החברה במשך קרוב לשלוש שעות.

◀ העתק דיווח לבורסה שהגישה חברת שב"א ביום 29.10.2024, צורף לבקשה וסומן **כנספח "29"**.

15. בנוסף, בימים 11-10.11.2024 התרחשה מתקפת סייבר על חברת "קרדיט גארד" אשר שיבשה במשך יומיים את יכולת סליקת כרטיסי האשראי של עסקים רבים במדינה.

◀ העתק דיווח בעיתונות על הפגיעה בחברת "קרדיט גארד" צורף לבקשה וסומן **כנספח "30"**.

ב. מס"ב נתונה לרגולציה מקיפה ולפיקוח רגולטורי הדוק של בנק ישראל

16. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי מס"ב נתונה לרגולציה מקיפה והדוקה, הכוללת חוקים והוראות שונות, ולפיקוח רגולטורי הדוק של בנק ישראל וחלות עליה גם הוראות מכוח היותה חברת שירותים משותפת וגם הוראות מכוח היותה מפעילה של מערכת תשלומים מבוקרת.

17. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי חלות על מס"ב גם הוראות והנחיות של בנק ישראל אשר מסדירות את תנאי הגישה למערכת מס"ב, חובת הייצוג של משתתפים במערכת ומועדי ההצטרפות למערכת.

◀ העתק מסמך תנאי הגישה למערכות תשלומים מבוקרות מחודש יולי 2016 צורף לבקשה וסומן **כנספח "16"**.

◀ העתק הוראה מספר 10 של אגף הפיקוח על מערכות תשלומים צורף לבקשה וסומן **כנספח "17"**.

◀ העתק הוראה מספר 17 של אגף הפיקוח על מערכות תשלומים צורף לבקשה וסומן **כנספח "18"**.

◀ העתק מדריך הגישה של בנק ישראל צורף לבקשה וסומן **כנספח "19"**.

◀ העתק הודעת בנק ישראל מיום 11.12.2022 (בנק ישראל מייעל את החיבור של חברות פינטק וגופים נוספים למערכות התשלומים) צורף לבקשה וסומן **כנספח "20"**.

18. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, בנוסף להוראות הכלליות שמפרסם אגף הפיקוח על מערכות תשלומים, האגף אף פונה מעת לעת למס"ב באופן ישיר ומורה לה להסדיר עניינים מסוימים הנוגעים למערכות השונות המופעלות על ידי מס"ב.

◀ העתק מכתב בנק ישראל מיום 25.5.2020 בנושא חובת ייצוג בסליקה או בכללי מערכת מס"ב צורף לבקשה וסומן **כנספח "21"**.

◀ העתק מכתבי בנק ישראל מיום 26.6.2023 ומיום 29.10.2024 בנושא חובת ייצוג בסליקה צורף לבקשה וסומן **כנספח "22"**.

19. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, בנק ישראל אף פועל להרחבת קודי הזיהוי במגזר הפיננסי, במטרה לפתוח את הגישה של שחקנים חוץ בנקאיים למערכות התשלומים המפוקחות ולהגביר את התחרות בתחום התשלומים. זיהוי המשתתפים במערכת הפיננסית מבוצע באמצעות קוד זיהוי ייחודי לכל גוף. קוד זה מאפשר לספקי שירותי התשלום, בין היתר, להשתתף במערכות התשלומים. כחלק מתהליך פתיחת הגישה למערכות התשלומים לשחקנים חוץ-בנקאיים, בנק ישראל החליט כי קוד הזיהוי יוקצה לכל ספקי שירותי התשלום אשר עומדים בתנאים לקבלת הקוד, כך שאופן הזיהוי של כלל ספקי שירותי התשלום במשק יהיה אחיד. לפני למעלה משנה בנק ישראל הקצה לראשונה קודי זיהוי לחברות פינטק ואף הודיע שיפעל להרחבת קודי הזיהוי (למספר תווים גדול יותר) כדי לתת מענה לצרכי ההשתתפות של שחקנים נוספים במערכות התשלומים בשנים הקרובות. הוראה זו, בין השאר, מאפשרת בכל שנה את הצטרפותם של שחקנים חוץ בנקאיים למערכת מס"ב.

◀ העתק הודעות בנק ישראל מיום 19.11.2023 בנושא "הקצאת קודי זיהוי לספקי שירותי תשלום חוץ בנקאיים" ובנושא "הרחבת קודי הזיהוי במגזר הפיננסי ליישום עד סוף דצמבר 2026 על-מנת לאפשר ליותר גופים חוץ בנקאיים לפעול במערכות התשלומים", צורף לבקשה וסומן **כנספח "23"**.

20. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, המבקשים, כמשתתפים בסליקה, מחויבים לייצג אותי שירותי תשלום העומדים בדרישות שנקבעו על ידי בנק ישראל. כך למשל, אך לאחרונה, ביום 29.10.24, פרסם אגף מערכות תשלומים בבנק ישראל הנחיות חדשות בנושא "גישה למערכות התשלומים המבוקרות – הנחיה בנוגע לחובת ייצוג בסליקה", המסדירות את ייצוג ספקי שירותי התשלום על ידי משתתפי המערכת. בין היתר, מוסדר תהליך קבלת הייצוג בסליקה, איסור סירוב בלתי סביר לייצוג בסליקה ועוד.

21. כמו כן, ולפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, המבקשים אף מחויבים לעמוד באסדרה נוקשה הנוגעת לאופן הפיקוח והדיווח על פתיחת חשבון עו"ש לגופים חוץ בנקאיים (ס' 2(ה) לחוק הבנקאות (שירותי ללקוח), נב"ת 424 והוראת דיווח לפיקוח 824).

22. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי המחוקק ביקש לעגן את פעילותן של חברות המוחזקות במשותף על ידי תאגידים בנקאיים, והדבר עולה מהצעת חוק הבנקאות (רישוי), התשל"ט-1978, ה"ח 1378.

◀ העתק הצעת חוק הבנקאות (רישוי) צורף לבקשה וסומן כנספח "28".

23. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, בהתאם לחובה הקבועה בסעיף 8 לחוק מערכות תשלומים, קבעה מס"ב את כללי מערכת "חיובים, זיכויים והעברות תשלומים" (להלן: "כללי המערכת"). מס"ב מיישמת את כללי המערכת באופן הדוק ופועלת לפיהם.

◀ העתק כללי מערכת זיכויים, חיובים והעברות תשלומים צורף לבקשה וסומן כנספח "24".

ג. החלטות הפטור

24. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, עד לשנת 2002 פעלו המבקשים בכפוף לכללים אשר גובשו בהסכמה בין חלקם לבין הממונה.

25. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, בהחלטת הפטור משנת 2002 נכתב כי בחודש יולי 2001 הודיע הממונה דאז, מר דרור שטרום, כי לעמדתו הכללים הללו הם "כללי התנהגות" הנעדרים תוקף נורמטיבי מחייב ואינם מהווים פטור מטעם הרשות לקבלת אישורו של בית הדין להסדר כובל (עמ' 2 להחלטה). לפיכך, הודיע הממונה כי הרשות תחל בפעולות אכיפה לגבי פעולות הכלולות בכללים והמהוות הסדר כובל לשיטתו. זאת, אלא אם יינתן להם פטור מכוח סעיף 14 לחוק או אישור מבית הדין להסדר.

26. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, בעקבות זאת, הוגשה לרשות בקשה למתן פטור מאישור הסדר כובל הנוגעת להחזקתם המשותפת במס"ב של המבקשים, והממונה נעתר לבקשה.

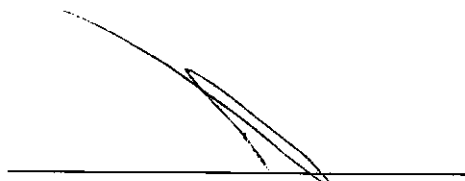
27. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, מאז שנת 2002 פועלת מס"ב בהתאם לפטור מהסדר כובל שהוארך מספר פעמים, כאשר שתי החלטות הפטור המרכזיות הן החלטת הפטור משנת 2002 והחלטת הפטור האחרונה משנת 2020 שעתידיה לפקוע ביום 18.6.2025.

◀ העתקי החלטות הפטור שניתנו בין השנים 2002-2020 צורפו לבקשה וסומנו כנספח "26".

28. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, מס"ב והמבקשים מצייתים באופן מלא לכלל הוראות הפטור, ולא הועלתה כל טענה כלפי מס"ב והמבקשים בעניין זה, לא על ידי הרשות ולא על ידי גורמים אחרים.

29. כך, לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, תחומי הפעילות של מס"ב הינם כפי שהוגדרו לה בהוראות הפטור; מס"ב מאפשרת הצטרפות וגישה לשירותיה לכל מי שעומד בתנאים הוגנים שהוגדרו, לרבות לשחקנים חוץ-בנקאיים; כלל המשתתפים חברים בוועדת מס"ב, כנדרש בהוראות הפטור; המבקשים מקפידים על הוראות הפטור שנקבעו בעניין מתן שירותי ייצוג במערכת מס"ב; ועוד.

30. אני מצהיר כי השם דלעיל הוא שמי, החתימה דלמטה היא חתימתי, וכי תוכן תצהירי זה אמת.

יוסף גולדברג

אני הח"מ, עו"ד מוריה הופטמן-דורון, מאשר כי ביום 19.2.2025 הופיע בפניי יוסף גולדברג בנושא תעודת זהות שמספרה 027760321, ולאחר שהזהרתיו כי עליו להצהיר את האמת בלבד ואת האמת כולה וכי אם לא יעשה כן יהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק, אישר את נכונות ההצהרה דלעיל וחתם עליה בפניי.

דין מוריה הופטמן דורון, עו"ד
מ.ר. 15995
מוריה הופטמן-דורון, עו"ד
מ.ר. 15995

19.2.2025
תאריך

תצהיר

1. אני הח"מ, ליאור בוכר, נושא ת.ז. שמספרה 040831810, מכתובת יוסף נקר 9 פתח תקווה לאחר שהוזהרתי כי עלי לומר את האמת וכי אהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק אם לא אעשה כן, מצהיר בזאת כדלקמן:
 2. אני משמש כראש אגף מוצרים ותהליכים בחטיבת תפעול ונכסים בבנק דיסקונט לישראל בע"מ (להלן: "בנק דיסקונט").
 3. אני עושה תצהירי זה בתמיכה ל"בקשה למתן סעד הצהרתי ולחלופין לאישור הסדר כובל" (להלן: "הבקשה"), אשר מוגשת לבית הדין הנכבד על ידי בנק לאומי לישראל בע"מ (להלן: "בנק לאומי"), בנק הפועלים בע"מ (להלן: "בנק פועלים"), בנק מזרחי טפחות בע"מ (להלן: "בנק מזרחי"), הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן: "הבנק הבינלאומי") ובנק דיסקונט (כולם יחד: "המבקשים").
 4. העובדות המפורטות בתצהיר זה ידועות לי מדיעה אישית או מעיון במסמכים, למעט אם נכתב אחרת.
 5. הטיעונים המשפטיים המפורטים בתצהיר הינם לפי עצת באי כוחי.
 6. הבקשה נתמכת בחוות דעת כלכלית של מר מנחם פרלמן.
- ◀ העתק מחוות הדעת הכלכלית של מר מנחם פרלמן צורף לבקשה וסומן כנספח "1".

א. מערכת מס"ב כתשתית קריטית לבנקים ומשאב חיוני למערך התשלומים במשק

7. מערכת מס"ב מספקת לגופים פיננסיים, ובראשם לבנקים, שירותים קריטיים וייחודיים בחיכופים משמעותיים. למעשה, מדובר במערכת שהיא המשך ישיר למערכות הליבה של המבקשים בכל הנוגע להעברות פיננסיות. תפקודה התקין, היעיל, הרציף והיציב של המערכת הוא תנאי הכרחי לכך שהבנקים וגופים פיננסיים אחרים יוכלו לספק שירותים ללקוחותיהם.
8. הפסקת פעילותה של מס"ב כרוכה בהתממשות של סיכונים תפעוליים ומערכתיים, ועלולה לגרום לפגיעה דרמטית בציבור הרחב, שלא יוכל, לדוגמא, לקבל משכורות, קצבאות, או להעביר תשלומים לספקים. במצב של התממשות סיכונים אלו, לא תתאפשר גם העברת כספים בין פרטים ("העברות בנקאיות") – שירות בסיסי המשמש רבים בחיי היומיום.
9. יתר על כן, לכשל במערכת מס"ב, גם אם זמני, יכול להיות "אפקט דומינו" בעייתי – כך, למשל, עובדים שלא יקבלו משכורות, לא יוכלו לעמוד בתשלומים שהתחייבו להם – לדוגמא תשלומי משכנתא או שכר דירה. ספקים שלא יקבלו תשלום לא יוכלו לעמוד בתשלומים לספקי התשומות שלהם וכן הלאה. בנוסף, כשל במערכת מס"ב לא מתמצה בעיכוב בתשלום משכורות ובתשלומים לספקים בלבד. כמפורט מעלה, קיים קשר הדוק בין כלל הפעילות הפיננסית במשק לבין מערכת מס"ב. לכן, כשל במערכת מס"ב עלול ליצור כשל משמעותי לרבות עצירת מרבית הפעילות הפיננסית במשק בהעדר תחליף למערכת מס"ב.

10. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, הממונה על התחרות עמד בעצמו על החשיבות של יעילותה ויציבותה של מס"ב למערך התשלומים במשק, וזאת בהחלטת הפטור מאישור הסדר כובל אשר ניתנה למס"ב בשנת 2002.

◀ העתק החלטת הפטור משנת 2002 צורף לבקשה וסומן **כנספח "9"**.

11. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, על חשיבותה של מערכת מס"ב, ניתן ללמוד גם מכך שמערכת מס"ב הוכרזה על ידי נגיד בנק ישראל כמערכת תשלומים מבוקרת מכוח סעיף 2 לחוק מערכות תשלומים, התשס"ח-2008 (להלן: "**חוק מערכות תשלומים**").

12. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, מס"ב מנויה בתוספת החמישית לחוק להסדרת הבטחון בגופים ציבוריים, התשנ"ח-1998 (להלן: "**החוק להסדרת הבטחון בגופים ציבוריים**") וזאת בהתאם ובהמשך להחלטת וועדת ההיגוי להגנה על מערכות ממוחשבות חיוניות בראשות ראש מערך הסייבר הלאומי, במסגרתה הומלץ להגדיר את המערכת כתשתית מדינה קריטית.

◀ העתק החלטת וועדת ההיגוי להגנה על מערכות ממוחשבות חיוניות מיום 19.11.2019 צורף לבקשה וסומן **כנספח "10"**.

13. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, מס"ב אף מסווגת כמפעל חיוני, מכוח חוק שירות עבודה בשעת-חירום, תשכ"ז-1967.

◀ העתק אישור מפעל חיוני שניתן למס"ב על פי חוק שירות עבודה בשעת-חירום, התשכ"ז-1967 צורף לבקשה וסומן **כנספח "11"**.

14. באחרונה התרחשו מספר תקלות בחברות שמספקות שירותי סליקת כרטיסי אשראי, אשר עשויות להמחיש את הסכנה שבפגיעה ברציפות השירותים. כך, ביום 29.10.2024 התבצעה תקיפה אשר פגעה בחברת שב"א (מסוג מתקפת מניעת שירות – DoS attack), וגרמה לשיבושים בפעילות החברה במשך קרוב לשלוש שעות.

◀ העתק דיווח לבורסה שהגישה חברת שב"א ביום 29.10.2024, צורף לבקשה וסומן **כנספח "29"**.

15. בנוסף, מפרסומים בתקשורת נודע לי כי בימים 10.11.2024-11.11.2024 התרחשה מתקפת סייבר על חברת "קרדיט גארד" אשר שיבשה במשך יומיים את יכולת סליקת כרטיסי האשראי של עסקים רבים במדינה.

◀ העתק דיווח בעיתונות על הפגיעה בחברת "קרדיט גארד" צורף לבקשה וסומן **כנספח "30"**.

ב. מס"ב נתונה לרגולציה מקיפה ולפיקוח רגולטורי הדוק
של בנק ישראל

16. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי מס"ב נתונה לרגולציה מקיפה והדוקה, הכוללת חוקים וחוראות שונות, ולפיקוח רגולטורי הדוק של בנק ישראל וחלות עליה גם הוראות מכוח היותה חברת שירותים משותפת וגם הוראות מכוח היותה מפעילה של מערכת תשלומים מבוקרת.
17. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי חלות על מס"ב גם הוראות והנחיות של בנק ישראל אשר מסדירות את תנאי הגישה למערכת מס"ב, חובת הייצוג של משתתפים במערכת ומועדי ההצטרפות למערכת.
- ◀ העתק מסמך תנאי הגישה למערכות תשלומים מבוקרות מחודש יולי 2016 צורף לבקשה וסומן כנספח "16".
- ◀ העתק הוראה מספר 10 של אגף הפיקוח על מערכות תשלומים צורף לבקשה וסומן כנספח "17".
- ◀ העתק הוראה מספר 17 של אגף הפיקוח על מערכות תשלומים צורף לבקשה וסומן כנספח "18".
- ◀ העתק מדריך הגישה של בנק ישראל צורף לבקשה וסומן כנספח "19".
- ◀ העתק הודעת בנק ישראל מיום 11.12.2022 (בנק ישראל מייעל את החיבור של חברות פינטק וגופים נוספים למערכות התשלומים) צורף לבקשה וסומן כנספח "20".
18. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, בנוסף להוראות הכלליות שמפרסם אגף הפיקוח על מערכות תשלומים, האגף אף פונה מעת לעת למס"ב באופן ישיר ומורה לה להסדיר עניינים מסוימים הנוגעים למערכות השונות המופעלות על ידי מס"ב.
- ◀ העתק מכתב בנק ישראל מיום 25.5.2020 בנושא חובת ייצוג בסליקה או בכללי מערכת מס"ב צורף לבקשה וסומן כנספח "21".
- ◀ העתק מכתבי בנק ישראל מיום 26.6.2023 ומיום 29.10.2024 בנושא חובת ייצוג בסליקה צורף לבקשה וסומן כנספח "22".
19. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, בנק ישראל אף פועל להרחבת קודי הזיהוי במגזר הפיננסי, במטרה לפתוח את הגישה של שחקנים חוץ בנקאיים למערכות התשלומים המפוקחות ולהגביר את התחרות בתחום התשלומים. זיהוי המשתתפים במערכת הפיננסית מבוצע באמצעות קוד זיהוי ייחודי לכל גוף. קוד זה מאפשר לספקי שירותי התשלום, בין היתר, להשתתף במערכות התשלומים. כחלק מתהליך פתיחת הגישה למערכות התשלומים לשחקנים חוץ-בנקאיים, בנק ישראל החליט כי קוד הזיהוי יוקצה לכל ספקי שירותי התשלום אשר עומדים בתנאים לקבלת הקוד, כך שאופן הזיהוי של כלל ספקי שירותי התשלום במשק יהיה אחיד. לפני למעלה משנה בנק ישראל הקצה לראשונה קודי זיהוי לחברות פינטק ואף הודיע שיפעל להרחבת קודי הזיהוי (למספר תווים גדול יותר) כדי לתת

מענה לצרכי ההשתתפות של שחקנים נוספים במערכות התשלומים בשנים הקרובות. הוראה זו, בין השאר, מאפשרת בכל שנה את הצטרפותם של שחקנים חוץ בנקאיים למערכת מס"ב.

◀ העתק הודעות בנק ישראל מיום 19.11.2023 בנושא "הקצאת קודי זיהוי לספקי שירותי תשלום חוץ בנקאיים" ובנושא "הרחבת קודי הזיהוי במגזר הפיננסי ליישום עד סוף דצמבר 2026 על-מנת לאפשר ליותר גופים חוץ בנקאיים לפעול במערכות התשלומים", צורף לבקשה וסומן **כנספח "23"**.

20. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי המחוקק ביקש לעגן את פעילותן של חברות המוחזקות במשותף על ידי תאגידים בנקאיים, והדבר עולה מהצעת חוק הבנקאות (רישוי), התשל"ט-1978, ה"ח 1378.

◀ העתק הצעת חוק הבנקאות (רישוי) צורף לבקשה וסומן **כנספח "28"**.

ג(1). מס"ב

21. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, בהתאם לחובה הקבועה בסעיף 8 לחוק מערכות תשלומים, קבעה מס"ב את כללי מערכת "חיובים, זיכויים והעברות תשלומים" (להלן: **"כללי המערכת"**). מס"ב מיישמת את כללי המערכת באופן חדוק ופועלת לפיהם.

◀ העתק כללי מערכת זיכויים, חיובים והעברות תשלומים צורף לבקשה וסומן **כנספח "24"**.

ג(2). הסדר הכשל

22. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, סעיף 8 לחוק מערכות תשלומים מחייב את מס"ב לגבש כללים שיבטיחו את יציבותה, יעילותה ותפקודה התקין של המערכת. הוראה מספר 7 של אגף הפיקוח על מערכות תשלומים בדבר כללים ונהלים לניהול כשל של משתתף במערכת תשלומים מבוקרת, מחייבת אף היא את מס"ב לקבוע כללים ונהלים שיאפשרו למערכת מס"ב להמשיך לעמוד בהתחייבויותיה במקרה של כשל תפעולי או פיננסי של אחד המשתתפים בה. בין היתר, ההוראה קובעת כי על הכללים להגדיר את האחריות של כלל הצדדים המעורבים או המושפעים מהכשל של המשתתף, לרבות המשתתפים שאינם נמצאים בכשל (סעיף 4.7). בנוסף, על הכללים להסדיר את הפעולות שמפעיל מערכת תשלומים רשאי לנקוט כאשר מוכרז אירוע של כשל משתתף לצורך בלימתו (סעיף 4.4), לרבות האמצעים לקיים את הסדר הכשל באמצעות הביטחונות שהופקדו על ידי משתתפים (סעיפים 6.1, 6.2 ו-6.3).

◀ העתק הוראה מספר 7 של בנק ישראל בעניין כללים ונהלים לניהול כשל משתתף צורף לבקשה וסומן **כנספח "25"**.

23. מס"ב ומשתתפי המערכת גיבשו הסדר ייעודי שנועד להבטיח את השלמת הסליקה במקרה של כשל סליקה כתוצאה מכשל נוזלות או כשל אשראי של מצד משתתף אחד או יותר במערכת מס"ב (להלן: **"הסדר הכשל"**).

24. על פי מנגנון הסדר הכשל, כלל המשתתפים הישירים או אלה המשתתפים בסליקה במערכת מס"ב נדרשים להפקיד כספים בחשבון ביטחון בבנק ישראל על שם מס"ב (להלן: "חשבון הביטחון"). הכספים בחשבון זה מוחזקים בגאמנות על ידי מס"ב כמפעיל המערכת וישמשו להשלמת הסליקה במקרה שבו לא ניתן יהיה לסלוק את הסכום הנדרש מחשבון הסליקה של המשתתף.
25. חלקם היחסי של המשתתפים מתוך הסכום המופקד בחשבון הביטחון לטובת הסדר הכשל, נקבע בהתחשב בהיקף החשיפה שלהם בסליקה. לפיכך, שיעור ההשתתפות של המבקשים בסכום המופקד בחשבון הביטחון לטובת הסדר הכשל עצום בהשוואה ליתר המשתתפים.
26. נוהל הסדר הכשל כולל מנגנון ערבות הדדית, אשר מאפשר למפעיל המערכת לעשות שימוש בכספי הביטחונות שהופקדו על ידי המשתתפים בכל מקרה שבו סכום הביטחון שהופקד על ידי המשתתף שכשל אינו מספיק לכיסוי התחייבויותיו, לרבות במקרה שבו לא ניתן לעשות שימוש בכספי הביטחון של המשתתף שכשל עקב חדלות פירעון של המשתתף.
27. בנוסף, בהתאם להסדר הכשל, ככל שהכספים שהופקדו על ידי כלל המשתתפים בחשבון הביטחון לטובת נוהל הסדר הכשל לא יספיקו להשלמת הסליקה, רשאי מפעיל המערכת לחייב את המשתתפים בגין סכום ההפרש הנדרש להשלמת הסליקה בהתאם לחלקם היחסי בהסדר.
28. למעט בשנה הראשונה לפעילותם של משתתפים חדשים, אין מגבלה לגבי היקף הפעילות של משתתפים חדשים במערכת. לכן, משתתפים חדשים יכולים לחשוף את יתר המשתתפים, ובמיוחד את המבקשים, לסיכון משמעותי מאד של תשלום בהיקפים אדירים במקרה של כשל שלהם, במסגרת מנגנון הערבות ההדדית.
29. במס"ב מתקבלות החלטות וננקטות פעולות אשר עשויות להשפיע על הסיכוי לכשל סליקה ועל אופן הטיפול בו. כך למשל, מס"ב שולחת למשתתפים תחזיות לפני חלון סליקה על מנת לאפשר למשתתפים להיערך כראוי מבחינת נזילות. בנוסף, מס"ב מקיימת בקורות וכן נותנת התראות למשתתפים במקרה של חריגה מתקרת החשיפה המקסימלית. בנוסף מס"ב רשאית להאריך את פרקי הזמן הרגילים בשימוש במערכת על מנת לאפשר למשתתף להשלים את הסכום הנדרש לסליקה, לפני שנעשה שימוש בביטחונות. על פי ייעוץ משפטי שקיבלתי, המדובר בנהלים פנימיים של מס"ב, אשר התקבלו ומבוצעים בהתאם לשיקול דעתה, ואשר אינם תוצאה של רגולציה שהושתה עליה.
30. הכללים המחייבים ותמסדירים את ההפקדות האסטרטגיות של המבקשים להסדר הכשל לא נקבעו על דעתם של המבקשים אלא נכפו עליהם על ידי בנק ישראל.

ג. עמדת רשות התחרות ביחס לפעילות מס"ב לאורך השנים, והשתלשלות העניינים שהביאה להגשת הבקשה

ד(1). רקע – החלטות הפטור

31. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, עד לשנת 2002 פעלו המבקשים בכפוף לכללים אשר גובשו בהסכמה בין חלקם לבין הממונה.
32. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, בהחלטת הפטור משנת 2002 נכתב כי בחודש יולי 2001 הודיע הממונה דאז, מר דרור שטרומ, כי לעמדתו הכללים הללו הם "כללי התנהגות" הנעדרים תוקף נורמטיבי מחייב ואינם מהווים פטור מטעם הרשות לקבלת אישורו של בית הדין להסדר כובל (עמ' 2 להחלטה). לפיכך, הודיע הממונה כי הרשות תחל בפעולות אכיפה לגבי פעולות הכלולות בכללים והמחוות הסדר כובל לשיטתו. זאת, אלא אם יינתן להם פטור מכוח סעיף 14 לחוק או אישור מבית הדין להסדר.
33. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, בעקבות זאת, תוגשה לרשות בקשה למתן פטור מאישור הסדר כובל הנוגעת להחזקתם המשותפת במס"ב של המבקשים, והממונה נעתר לבקשה.
34. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, מאז שנת 2002 פועלת מס"ב בהתאם לפטור מהסדר כובל שהוארך מספר פעמים, כאשר שתי החלטות הפטור המרכזיות הן החלטת הפטור משנת 2002 והחלטת הפטור האחרונה משנת 2020 שעתידה לפקוע ביום 18.6.2025.
- ◀ העתקי החלטות הפטור שניתנו בין השנים 2002-2020 צורפו לבקשה וסומנו כנספח "26".
35. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, מס"ב והמבקשים מצייתים באופן מלא לכלל הוראות הפטור, ולא הועלתה כל טענה כלפי מס"ב והמבקשים בעניין זה, לא על ידי הרשות ולא על ידי גורמים אחרים.
36. כך, לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, תחומי הפעילות של מס"ב הינם כפי שהוגדרו לה בהוראות הפטור; מס"ב מאפשרת הצטרפות וגישה לשירותיה לכל מי שעומד בתנאים הוגנים שהוגדרו, לרבות לשחקנים חוץ-בנקאיים; כלל המשתתפים חברים בוועדת מס"ב, כנדרש בהוראות הפטור; המבקשים מקפידים על הוראות הפטור שנקבעו בעניין מתן שירותי ייצוג במערכת מס"ב; ועוד.

ד(2). השיח שהתנהל בין המבקשים לבין רשות התחרות טרם הגשת הבקשה

37. ביום 31.3.2024 נשלח על ידי הרשות למבקשים מכתב במסגרתו הודיעה הרשות כי הממונה סבורה כי אלא אם תשתכנע אחרת, "על פני הדברים לאחר פקיעת החלטת הפטור הנוכחית ביום 18.6.2025, החסדר הכובל הנוגע למבנה הבעלות בחברה אינו צפוי לעמוד בתנאים הקבועים בחוק התחרות למתן פטור מהחובה לפנות לבית הדין".

◀ העתק מכתב מרשות התחרות בנושא אי חידוש הפטור למס"ב מיום 31 במרץ 2024 (להלן: "מכתב רשות התחרות"), צורף לבקשה וסומן כנספח "27".

38. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי וממידע שנמסר לי מעורכי דיני, ביום 7.5.2024 התקיימה שיחה בין נציגי הרשות לבין באות כוח המבקשים, עוה"ד ניבה ברג-לבנת ועוה"ד יהודית גל-אור, ונאמר לי כי בשיחה הציגו נציגי הרשות בעל פה שלושה חששות תחרותיים הקיימים לשיטת הרשות ביחס למבנה הבעלות הקיים במס"ב:

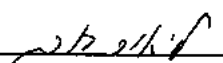
(א) החשש הראשון נוגע לפעולתם של נותני שירותי תשלום חוץ-בנקאיים אשר משתמשים במערכת מס"ב: בהקשר זה ציינה הרשות את החשש לפיו המבקשים יערימו קשיים בחיבורם של נותני שירותי תשלום חוץ בנקאיים למערכת. עוד הוזכר חשש שלפיו המבקשים יקבלו החלטות עסקיות ביחס לחברה אשר ייטיבו עם הבנקים, ולא עם נותני השירותים החוץ-בנקאיים, למשל החלטות בדבר פיתוחים אפשריים בהם תשקיע מס"ב. נציגי הרשות הבהירו כי לא התקבלו כל תלונות בנושאים אלו, וכי אין כל ראיות קונקרטיות בדבר קשיים שהוערמו בפועל, אלא שמדובר בחשש מבני עקרוני.

(ב) החשש השני שהזכירה הרשות הוא חשש הנוגע לכך שהמבקשים מחזיקים הן במס"ב והן בחברת שב"א (למעט בנק מזרחי). לפי הטענה שהועלתה, קיומן של החזקות צולבות בשתי החברות, המספקות מערכות תשלומים, מצנן את התחרות ביניהן על מוצרים תחליפיים. בהקשר זה צוין כי ההעברות הבנקאיות מתחרות כיום בעסקאות בכרטיסי אשראי, וזאת בשונה מהמצב שחל לפני מכירת החזקות הבנקים בחברות כרטיסי האשראי. זאת בפרט לנוכח הפיתוח של תשלומים מיידיים במס"ב ושל יזום תשלומים.

(ג) החשש השלישי שציננה הרשות נוגע לכך שתחומי פעולתה של מס"ב מוגבלים, וזאת במסגרת התנאים שנקבעו בפטור שהעניקה הרשות. לפי הטענה, המגבלה על תחומי פעילות החברה מונעת ממס"ב כניסה לתחומי פעילות חדשים ומעכבת את התפתחותה, באופן שמשלעצמו מהווה פגיעה בתחרות, וזאת בשונה ממצב עולם שבו מס"ב לא הייתה בבעלות המבקשים ולכן הייתה רשאית להיכנס לתחומי פעילות חדשים. טענה זאת נטענה בעלמא, ללא ציון דוגמאות קונקרטיות (או היפותטיות) לתחומי פעילות שמס"ב נמנעה מלהיכנס אליהם, בשל המגבלות שמטילים עליה תנאי הפטור.

39. לפי ייעוץ משפטי שקיבלתי, וממידע שנמסר לי מעורכי דיני, עוה"ד אבי ליכט ועוה"ד ניבה ברג-לבנת (להלן: "נציגי המבקשים") פנו לרשות בניסיון להגיע עם הרשות להבנה אשר תיתן מענה מלא לחששות שהעלתה הרשות ותניח את דעתה. עוד נמסר לי, כי בין היתר נפגשו נציגי המבקשים עם הרשות, מלווים בכלכלן מומחה בתחום התחרות, ובפגישה אף הוצעה הצעה בניסיון להפיג את החששות התיאורטיים של הרשות אך המגעים לא צלחו.

40. אני מצהיר כי השם דלעיל הוא שמי, החתימה היא חתימתי, וכי תוכן תצהירי זה אמת.

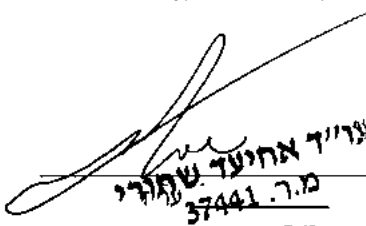

ליאור בוכר

עו"ד אחיעז שחורי

20/2/25

אני הח"מ, עו"ד 37441, מאשר כי ביום _____ הופיע בפניי מר ליאור בוכר הנושא תעודת זהות
שםספר 4083/819, ולאחר שהזהרתיו כי עליו להצהיר את האמת בלבד ואת האמת כולה וכי
אם לא יעשה כן יהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק, אישר את נכונות ההצהרה דלעיל וחתם עליה
בפניי.

עו"ד אחיעז שחורי
מ.ר. 37441
מ.ר.

20/2/25
תאריך

כרך נספחים 1 מתוך 2

מס'	שם הנספח	עמ'
1	חוות הדעת הכלכלית של מר מנחם פרלמן	4
2	תקנון החברה משנת 1982 והעדכונים שבוצעו בו מאז	56
3	הסכם המייסדים מחודש יוני 1983	89
4	הרישיון שניתן למס"ב ביום 29.5.2018	94
5	הודעה על העברת מניות בנק ישראל למבקשים	97
6	דוח שנתי של מס"ב לשנת 2023	104
7	רשימת המשתתפים ומערך הייצוגים	221
8	סקירת בנק ישראל בנושא קידום תשתית לתשלומים מידיים במערך התשלומים בישראל	224
9	החלטת הפטור משנת 2002	239
10	החלטת ועדת ההיגוי להגנה על מערכות ממוחשבות חיוניות מיום 19.11.2019	247
11	אישור מפעל חיוני שניתן למסב על פי חוק שירות עבודה בשעת-חירום, התשכ"ז-1967	251
12	פניית רשות התחרות מחודש אוקטובר 2019 בנוגע להתנהלות המשותפת של שב"א ומס"ב	253
13	ההסדר המוסכם שבין מס"ב לבין שב"א	256
14	מכתבי רשות התחרות מהימים 7.12.2022 ו-21.12.2023	274
15	מכתב רשות התחרות מיום 14.10.2024 במענה לבקשת מס"ב לעדכון לוחות הזמנים להפרדת הזיקות בינה לבין שב"א	279
16	מסמך תנאי הגישה למערכות תשלומים מבוקרות מחודש יולי 2016	283
17	הוראה מספר 10 של אגף הפיקוח על מערכות תשלומים	301
18	הוראה מספר 17 של אגף הפיקוח על מערכות תשלומים	306
19	מדריך הגישה של בנק ישראל	331
20	הודעת בנק ישראל מיום 11.12.2022 (בנק ישראל מייעל את החיבור של חברות פינטק וגופים נוספים למערכות התשלומים)	373
21	מכתב בנק ישראל מיום 25.5.2020 בנושא חובת ייצוג בסליקה או	377

מס'	שם הנספח	עמ'
	בכללי מערכת מס"ב	
22	מכתבי בנק ישראל מיום 26.6.2023 ומיום 29.10.2024 בנושא חובת ייצוג בסליקה	383
23	הודעות בנק ישראל מיום 19.11.2023 בנושא "הקצאת קודי זיהוי לספקי שירותי תשלום חוץ בנקאיים" ובנושא "הרחבת קודי הזיהוי במגזר הפיננסי ליישום עד סוף דצמבר 2026 על-מנת לאפשר ליותר גופים חוץ בנקאיים לפעול במערכות התשלומים"	390
24	כללי מערכת זיכויים, חיובים והעברות תשלומים	395
25	הוראה מספר 7 של בנק ישראל בעניין כללים ונהלים לניהול כשל משתתף	441

כרך נספחים 2 מתוך 2

מס'	שם הנספח	עמ'
26	העתקי החלטות הפטור שניתנו בין השנים 2002-2020	448
27	העתק מכתב מרשות התחרות בנושא אי חידוש הפטור למס"ב מיום 31 במרץ 2024	542
28	הצעת חוק הבנקאות (רישוי)	545
29	דיווח לבורסה שהגישה חברת שב"א ביום 29.10.2024	567
30	דיווח בעיתונות על הפגיעה בחברת קרדיט גראד	569
31	דוח כספי שנתי של שב"א לשנת 2023	573

נספח 1

חוות הדעת הכלכלית של מר מנחם פרלמן

עמ' 4

**חוות דעת מומחה
בנושא
בקשה לאישור הסדר כובל:
מבנה ההחזקות במס"ב**

****כולל מידע סודי של מס"ב****

פברואר 2025

מנחם פרלמן

פרלמן אילת ושות'
Perlman Eilat & Co.

א. כללי

אני החתום מטה, מנחם פרלמן, ת"ז 059125971, התבקשתי על-ידי באי-כוחם של הבנקים בעלי המניות במס"ב, כהגדרתם להלן, לחוות דעתי בעניין התועלת לציבור הנובעת מהסדר מבנה ההחזקות הנוכחי בחברת מרכז סליקה בנקאי בע"מ ("מס"ב" או "החברה"), לפיו הבנקים בעלי המניות מחזיקים בחברה ("ההסדר"). כן התבקשתי להתייחס לחששות שהועלו בהקשר זה. כל זאת, בתמיכה בבקשה של החברה לקבל אישור להסדר כובל מבית הדין לתחרות ("בקשת האישור").

אציין, כי בשנים 2020 ו-2021 הגשתי חוות דעת עבור שירותי בנק אוטומטיים בע"מ ("שב"א") ומס"ב במסגרת בקשת אישור להסדר כובל לבית הדין לתחרות על רקע הזיקה המשותפת שהייתה ביניהן. עוד אציין, שבשנת 2012 הגשתי חוות דעת עבור שב"א והבעלים שלה במסגרת בקשת הפטור מאישור הסדר כובל לפעילות החברה בתחום של מכשירי הבנק האוטומטיים למשיכת מזומנים (כספומטים).

אני נותן חוות דעת זו במקום עדות בבית משפט ומצהיר בזאת כי ידוע לי היטב, שלעניין הוראות החוק הפלילי בדבר עדות שקר באזהרה בבית המשפט, דין חוות דעתי זו כשהיא חתומה על ידי כדין עדות באזהרה שנתתי בבית המשפט.

כל ההדגשות בציטוטים המופיעים בחוות דעת זו אינן במקור, אלא אם נאמר אחרת. הציטוטים אינם כוללים את הערות השוליים.

ואלה פרטי השכלתי:

1992	M.A. כלכלה, אוניברסיטת תל-אביב.
1989	B.A. כלכלה, אוניברסיטת תל-אביב.

ואלה פרטי ניסיוני:

2010 – היום	מנהל-שותף, פרלמן ושות' יעוץ כלכלי בע"מ.
2009 – 2004	מנהל-שותף, יצחק סוארי בע"מ.
2002 – 2000	כלכלן ראשי, רשות התחרות הכלכלית, משנה לממונה על התחרות.
2002	יו"ר, וועדה בינלאומית לאופן בדיקת מיזוגים, International Competition Network.
2002 – 2001	חבר בקבוצה המייסדת ובוועדת ההיגוי של International Competition Network (I.C.N.).

- 1995 – 2000 מנכ"ל, חברת אפלייד ליינרס כלכלי. התמחות בעבודות המשלבות תיאוריה כלכלית, עבודה אמפירית ומעשית וניתוח שווקים. התמחות בכלכלת תחרות.
- 1998 – 2000 דירקטור מטעם הציבור ויו"ר וועדת מניות, לאומי פיננסים קרנות נאמנות בע"מ.
- 1996 – 1998 דירקטור, אייל גמל בע"מ.
- 1989 – 1995 כלכלן ומנהל שותף, חברת מודלים כלכליים בע"מ. עריכת ניתוחים כלכליים, תחזיות והערכות בתחומי המאקרו והמיקרו.
- ניסיוני המקצועי כולל עריכת ניתוחים כלכליים ומחקרים כלכליים, וביניהם (דוגמאות בלבד):
1. ייעוץ כלכלי בנושאי תחרות וכלכלה לרשויות ולחברות שונות, וביניהן: רשות ניירות ערך, הרשות השנייה לטלוויזיה ולרדיו, רשות המיסים; חברות תרופות – טבע, מרק-סרנו ולה רוש; יבואני רכב – צ'ימפיון, לובינסקי, בטר פלייס, כלמוביל; חברות תקשורת – נטוויז'ן, הוט, פרטנר, בזק, פלאפון וסלקום; חברות היי טק – וריפון וולטיר; חברות מזון – שטראוס, תנובה, ויסוצקי, החברה המרכזית (קוקה קולה), מאפיית אנג'ל, טמפו, אסם, יוניליבר; מוסדות פיננסיים – בנק הפועלים, ישראלכרט, בנק לאומי, פי.בי.; רשתות קמעונאות: שופרסל, סופרפארם; חברות אחזקה – אריסון השקעות.
 2. ייעוץ כלכלי במיזוגים, לדוגמא: בנק מזרחי טפחות – בנק אגוד, סלקום – גולן טלקום, פרוטרום – IFF, שופרסל – ניו פארם, דלתא – ארגמן – לודז'יה רוטקס, חגים נחלים – יהודה ברמן, Travel Service – Ceske Aerolinie, עינת תעשיות מזון – סנאק טיים בארות יצחק, אסותא – בית חולים אושפן, אסותא – בית חולים אמריקן מדיקל סנטר, מכון מור – בית חולים הרצליה מדיקל סנטר, כנפיים – אל על, אגד – רכבת קלה בירושלים, מליסרון – בריטיש ישראל, משאב – הנסון, NMC – הד ארצי, NMC – בלוקבאסטר, הוט – מירס, ניופאן – בסט ביי, קו מנחה – אי אונליין, שופרסל – אורגניק מרקט, אינטרנט זהב – קווי זהב, UTI – ניולוג, פרוטרום – ריחן, תנובה-א.י.ן, תנובה – צ'אם.
 3. ייעוץ כלכלי בתחומי פיקוח מחירים עבור החברות נשר (מלט), מאפיות (אנג'ל, ברמן ודגנית), פז שירותי תעופה, דלק, חברת החשמל, סלקום, פלאפון, אמישראל, מטרנה, ממון, ביוסויל.
 4. חו"ד מומחה בבית הדין לתחרות, לדוגמא: מומחה עבור תאגיד המיחזור, החברה המרכזית, טמפו ופיאורה-תבורי בבקשה לאישור הסדר כובל, מומחה עבור שטראוס עלית בערר על הכרזתה כמונופול בקפה שחור, מומחה עבור בזק בערר על קביעה בעניין ניצול מעמד לרעה, מומחה עבור שוברי בר במסגרת הליכי אישור הסדר כובל, מומחה עבור אורבונד בערר על הכרזתה כמונופול בלוחות גבס, מומחה עבור יס בעניין הסדר כובל ICP, מומחה עבור מליסרון בערר על החלטת הממונה במיזוג מליסרון – בריטיש ישראל, מומחה עבור אגד בערר על החלטת

הממונה במיזוג אגד – רכבת קלה, מומחה עבור הפדרציה הישראלית לתקליטים במסגרת הליכי אישור הסדר כובל, מומחה עבור תחנות דלק שונות (ביחד עם צבי אקשטיין) בעניין אישור הסדר כובל לתחנות חברת דלק, מומחה עבור ישראל כרטיס בבקשה לאישור הסדר כובל, מומחה עבור נמל חיפה בעניין קבוצת ריכוז, מומחה עבור פרומדיקו בעניין קבוצת ריכוז, מומחה עבור אל על בערר על תנאי מיזוג כנפיים, מומחה עבור עזריאלי בערר על החלטת הממונה בעניין One, מומחה עבור הסתדרות רופאי שיניים בערר בריאות כללית, מומחה עבור בנק מזרחי טפחות, בנק אגוד ובעלי השליטה בו בערר על החלטת הממונה להתנגד למיזוג, מומחה עבור סלקום וגולן טלקום בערר על החלטת הממונה להתנגד למיזוג, מומחה עבור מי עדן בערר על החלטת הממונה להתנגד למיזוג, מומחה עבור עמותת הצלחה – התנועה הצרכנית לקידום חברה כלכלית הוגנת (ע"ר) בערר על החלטת הממונה לאשר מיזוג בין ערוץ 10 לבין רשת מדיה.

5. חו"ד מומחה בבתי משפט ובורריות, לדוגמא: מומחה עבור תנובה בתביעה ייצוגית בעניין מחיר קוטג', מומחה עבור תנובה בבקשה לאישור תביעה ייצוגית בעניין מחיר גבינה לבנה ושמנת מתוקה, מומחה עבור תנובה בבקשה לאישור תביעה ייצוגית בעניין מחיר גבינה צהובה, מומחה עבור תנובה בבקשה לאישור תביעה ייצוגית בעניין מחיר שמנת חמוצה, חמאה וגבינה קשה בחרץ, מומחה עבור סנפרוסט בבקשה לאישור תביעה ייצוגית בעניין מחיר ירקות קפואים, מומחה עבור תנובה בבקשה לאישור תביעה ייצוגית בעניין מחיר שמנת חמוצה, מומחה עבור סודהסטרס בבקשה לאישור תביעה ייצוגית בעניין מחיר מערכות הגזה ביתיות, מומחה עבור שטראוס בבקשה לאישור תביעה ייצוגית בעניין מחיר אבקת קקאו לצריכה ביתית, מומחה עבור שטראוס בבקשה לאישור תביעה ייצוגית בעניין מחיר קפה נמס, מומחה עבור שטראוס בתביעת נזיקין - כרמית תעשיות ממתקים בע"מ, מומחה עבור כי"ל בבקשה לאישור תביעה ייצוגית בנושא מחיר האשלג, מומחה עבור כי"ל בבוררות בעניין מחיר האשלג היעיל בעסקאות בין מי"ה לבין חיפה כימיקלים בע"מ, מומחה עבור כי"ל בבקשה לאישור תביעה ייצוגית בנושא שוק האשלג – ניירות ערך, מומחה עבור אל על בבקשה לאישור תביעה ייצוגית בעניין מחיר טיסות בקו ת"א-מומבאי, מומחה עבור מקורות בתביעה בעניין מחיר מופרז, מומחה עבור ויסוצקי בבקשה לאישור תביעה ייצוגית בעניין מחיר תה ירוק, מומחה עבור רכבת ישראל בעניין מחירי המוצרים ברציפי הרכבת, מומחה עבור נשר בתביעה בנושא אפליית מחירים, מומחה עבור המאפיות אנג'ל, ברמן, דוידוביץ', אורנים ואלומות בבקשה לאישור תביעה ייצוגית נגד המאפיות, מומחה עבור NYK בבקשה לאישור תביעה ייצוגית בעניין מחירי הובלה ימית של רכבים, מומחה עבור חברות משאיות בבקשה לאישור תביעה ייצוגית בעניין מחירי משאיות, מומחה עבור חברת חשמל בבוררות נגד אשקוגן, מומחה עבור חברת חשמל בתביעה שהגישו ישובים שיתופיים, מומחה עבור איזוטופיה בתביעה נגד נחל שורק, מומחה עבור מדינת ישראל בתביעה נגד כרמל התפלה, מומחה עבור חברות תעופה בתביעה נגד חברות הדלק ושירותי תעופה, מומחה עבור כלמוביל בתביעת נזיקין בגין הסדרים

כובלים וניצול מעמד לרעה, מומחה עבור UMI בתביעת נזיקין בגין הסדרים כובלים וניצול מעמד לרעה, מומחה עבור לובינסקי בתביעת נזיקין בגין הסדרים כובלים, מומחה עבור הוט בתביעת נזיקין בגין ניצול מעמד לרעה, מומחה עבור בזק בבקשה לאישור תביעה ייצוגית בגין ניצול מעמד לרעה, מומחה עבור פלאפון בתביעה ייצוגית בנושא הטבות שנותנת החברה, מומחה עבור פלאפון בתביעה ייצוגית בטענה למחיר מופרז של הודעות טקסט, מומחה עבור סונוול בהסדר פשרה בתביעה ייצוגית, מומחה עבור גלקסו בתביעת נזיקין – אוניפארם בע"מ, מומחה עבור דלתא איירליינס בבקשה לאישור תביעה ייצוגית בנושא ביטול מקטעי טיסה, מומחה עבור סיסקס בנושא ערובה זמנית על יבוא זכוכית צפה מתורכיה, מומחה עבור אקרשטיין צבי בע"מ ולובה בע"מ בתביעת נזיקין, מומחה עבור ת.מ.מ. בנושא השתתפות במכרז להקמה והפעלת מתקן לטיפול בפסולת עירונית באזור השפד"ן, מומחה עבור מפרקי אגרסקו בנושא מבנה ההון של החברה בתקופה שקדמה לקריסתה, מומחה עבור הפדרציה לתקליטים וקלטות בתביעה בעניין שיעור התמלוגים שמשלמים בתי מלון, מומחה עבור אבן קיסר בבוררות מול כפר גלעדי, מומחה עבור קק"ל - הערכת שווי נוכחי של כספים בחשבונות בנק בפולין, מומחה עבור מוטורולה בתביעה בגין הפרת הסכם, מומחה עבור החברה המרכזית למשקאות קלים בתביעה ייצוגית בגין אפליית מחירים, מומחה עבור כמפל בתביעה בנושא עניין אישי שלילי, מומחה עבור המדינה בפרשת קרטל המרצפות, בודק מטעם בית המשפט בתביעות ייצוגיות בנושאי גז, קרטל המרצפות, ביטוח, טלוויזיה בכבלים, מומחה מטעם בית המשפט בעניין שווי הוגן של מניות מדיפאואר אוברסיז פאבליק קו. לימיטד, מומחה מטעם בית המשפט בעניין הסדר פשרה בתביעה ייצוגית נגד הראל חברה לביטוח.

6. הערכות שווי, בדיקות כדאיות, והערכות נזק של חברות גדולות במשק. דוגמאות: הערכת שווי בנק טפחות, הערכת שווי אלתא, רותם-אמפרט ופריקלאס, הערכת שווי סלקום, הערכת שווי פקר פלדה וידפז.

7. בניית מודלים אקונומטריים מורכבים כדוגמת מודל אקונומטרי לענפי התעשייה בישראל, הביקוש לדירור ותחזית מחירי דירור (עבור משרד הבינוי והשיכון), מודל תחזית למאזני האנרגיה בישראל (עבור משרד התשתיות), פונקציית הייצור של ענף הבנייה ותיעוש הבנייה (עבור משרד הבינוי והשיכון), הערכת סיכון האשראי בענף הבנייה (עבור המפקח על הבנקים), מודל מחירים הדוניים של דירות (עבור משרד הבינוי והשיכון), מודל אקונומטרי לבחינת השפעת צירוף מקומונים לעיתון ידיעות אחרונות על התחרות (עבור ידיעות אחרונות, ביחד עם מנואל טרכטנברג), מודל מחירי דירות לפי אזורים (עבור מינהל מקרקעי ישראל ואגף התקציבים באוצר).

8. מאמרים ופרסומים יישומיים בנושאים כלכליים. כדוגמת: מונופולים בתנאי חשיפה - המקרה של עלית ותמ"י (הרבעון לכלכלה 1992, ביחד עם יעקב שיינין, אסף רזין ואפרים צדקא); המשק הפלשתיני וזיקתו למשק הישראלי (הרבעון לכלכלה מאי 1993 ביחד עם אלי שגיא ויעקב שיינין); תחרותיות והפרטת קרקע בישראל (הרבעון לכלכלה דצמבר 1997 ביחד עם צבי

אקשטיין); השפעת החוזים בין חברות ותחנות דלק על טובת הציבור (הרבעון לכלכלה מאי 1999 ביחד עם צבי אקשטיין); ניתוח משפטי וכלכלי של דיני ההגבלים העסקיים, מיכל (שיצר) גל ומנחם פרלמן, הוצאת נבו 2008.

ב. מקורות מידע ומסמכים ששימשו בהכנת חוות הדעת

1. תצהירים:
 - 1.1. תצהיר אמיר שפירא
 - 1.2. תצהיר אריאל נווה
 - 1.3. תצהיר ליאור בוכר
 - 1.4. תצהיר עדו זלצמן
 - 1.5. תצהיר יוסף גולדברג
2. מס"ב, תמצית דוחות כספיים דוח ביניים ליום 30.9.2024
3. מס"ב, תמצית דוחות כספיים דוח ביניים ליום 30.6.2024
4. מס"ב, כללי מערכת חיובים זיכויים והעברות תשלומים, דצמבר 2023
5. מס"ב, נספח 47.1 נוהל הסדר כשל הסליקה
6. מס"ב, דוח שנתי לשנת 2023
7. מס"ב, דוח שנתי לשנת 2022
8. מס"ב, דוח שנתי לשנת 2020
9. מכתב מאת רשות התחרות לבנק לאומי, מיום 31.3.2024
10. רשות התחרות, החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להסדר שצדדים לו בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק המזרחי המאוחד בע"מ, בנק דיסקונט בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, 20.6.2002
11. רשות התחרות, החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 למתן פטור מאישור הסדר כובל להסדר שבין בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק דיסקונט לישראל בע"מ, בנק המזרחי המאוחד בע"מ והבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ בעניין מרכז סליקה בנקאי בע"מ, 13.3.2005
12. רשות התחרות, החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל בין בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק מזרחי טפחות בע"מ, בנק דיסקונט בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, שרותי בנק אוטומטיים בע"מ (שב"א) וסמארט שירותי כספומט מתקדמים קרן התמר בע"מ, 14.5.2015
13. רשות התחרות, החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להסדר חברת מרכז סליקה בנקאי בע"מ בין בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי בע"מ, בנק דיסקונט לישראל בע"מ, בנק המזרחי טפחות בע"מ, והבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, מרכז סליקה בנקאי בע"מ, 20.9.2018
14. רשות התחרות, החלטה בדבר תיקון תנאי פטור מאישור הסדר כובל בין: בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק דיסקונט לישראל בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ ושירותי בנק אוטומטיים בע"מ שבא, 18.4.2024

15. רשות התחרות, "עמדת הממונה על התחרות בעניין ביטול חובת ציטוט מחירי מחירון חלקי חילוף לרכבים בדוח שמאות", 24 בנובמבר 2024
16. רשות התחרות, "מחקר ביטוחי הבריאות: השפעת תמריצים כלכליים על מכירות הסוכנים", 14 ביולי 2021
17. רשות התחרות, בקשה לעדכון לוחות הזמנים ושינוי תנאי אישור ההסדר הכובל עם שב"א, 14 באוקטובר 2024
18. רשות התחרות, עדכון לוחות הזמנים ושינוי תנאי אישור ההסדר הכובל עם שב"א, דצמבר 2023
19. רשות התחרות, תנאים להסדר פשרה במסגרת ת"כ 17020-05-20 שירותי בנק אוטומטיים בע"מ ומרכז סליקה בנקאי בע"מ נ' רשות התחרות
20. רשות התחרות, מכתב מאת רשות התחרות למס"ב בנושא "בקשה לעדכון לוחות הזמנים ושינוי תנאי אישור ההסדר הכובל על שב"א", 14.10.2024.
21. רשות התחרות (אז ההגבלים העסקיים), נימוקי ההתנגדות למיזוג בין בנק מזרחי טפחות בע"מ ובנק אגוד לישראל בע"מ
22. בית הדין לתחרות בירושלים, ת"כ 745-07-18 בנק מזרחי טפחות בע"מ ואח' נ' הממונה על ההגבלים העסקיים ואח', נובמבר 2019
23. שב"א, דוח שנתי לשנת 2023
24. שב"א, דוח שנתי לשנת 2019
25. שב"א, דוחות שנתי לשנת 2017
26. בנק ישראל, מחלקת מערכות תשלומים וסליקה, סקירת מערך התשלומים בישראל, אוגוסט 2024
27. בנק ישראל, מערכת הבנקאות בישראל, סקירה שנתית לשנת 2023
28. בנק ישראל, הודעה לעיתונות מיום 18.7.2013, הכרזה על מערכות תשלומים מבוקרות
29. בנק ישראל, הוראה מספר 7 - כללים ונהלים לניהול כשל משותף במערכת תשלומים מבוקרת ומערכת תשלומים מבוקרת מיועדת
30. הבורסה לניירות ערך בת"א, דוח תקופתי לשנת 2023
31. הבורסה לניירות ערך בת"א, טיוטה להערות הציבור: בחינה השוואתית של תעריפי שירותי הסליקה בעולם ותיקון תעריפון, מיום 18.7.24
32. קרן התמר, עמדת חברת "קרן התמר" על רקע הדיון בוועדת הכלכלה בנושא "עמלות הכספומטים הפרטיים", דצמבר 2021
33. אתרי האינטרנט הבאים, לפי ההפניות בגוף חוות הדעת:
 - 33.1. אתר האינטרנט של מס"ב
 - 33.2. אתר האינטרנט של רשות התחרות
 - 33.3. אתר האינטרנט של בנק ישראל
 - 33.4. אתר האינטרנט של הבורסה לניירות ערך בת"א
 - 33.5. אתר האינטרנט של דה-מרקר

להלן חוות דעתי המלאה.

א.ב.א.

מנחם פרלמן

תל אביב, 23 בפברואר 2025

תוכן העניינים

עמוד

א.	כללי	2
ב.	מקורות מידע ומסמכים ששימשו בהכנת חוות הדעת	6
ג.	מבוא ועיקרי המסקנות	10
ד.	רקע: מערך התשלומים והסליקה בישראל	14
ה.	מס"ב ותיאור פעילותה	16
ו.	תרומת ההסדר לטובת הציבור	31
ז.	הפסקת ההסדר בעת הנוכחית כרוכה בסיכונים משמעותיים	44
ח.	מענה לחששות התחרותיים	45

ג. מבוא ועיקרי המסקנות¹

1. מס"ב מפעילה את מערכת "חיובים", זיכויים והעברות תשלומים ("מערכת מס"ב"), המהווה את מערכת התשלומים המרכזית בישראל.² מדובר במערכת לסליקה אלקטרונית של זיכויים וחיובים (בש"ח), בין בנקים ולקוחותיהם של בנקים שונים, ובין נותני שירותי תשלום, לשם חיוב או זיכוי (לפי העניין) של חשבונות המתנהלים בבנקים, ושירותים נלווים לפעולות אלה.³ מערכת מס"ב משמשת את המערכת הפיננסית כולה ואת הבנקים בפעילותם היומיומית השוטפת, ואין חולק על החשיבות בפעילות מערכות אלו באופן אמין, יעיל, יציב ומאובטח. בחודש יולי 2013 הוכרזה מערכת מס"ב כמערכת מבוקרת על פי חוק מערכות תשלומים.⁴
2. לצד מערכת מס"ב, מפעילה מס"ב מערכת לתשלומים מיידים, וכן שירותים נוספים כגון העברת מידע והעברת ממסרים, המכונים "שירותי מיתוג", לרבות שירותי פירוט תנועות.⁵
3. מס"ב היא תאגיד בנקאי בבעלות בנק לאומי (25%), בנק הפועלים (25%), בנק דיסקונט (25%), בנק מזרחי טפחות (12.5%), והבנק הבינלאומי (12.5%) (להלן ביחד: "**הבנקים בעלי המניות במס"ב**" או "**בעלי המניות במס"ב**").⁶
4. מס"ב פועלת מכוח רישיון "חברת שירותים משותפת", שהוענק לה בשנת 1983 ע"י בנק ישראל ועודכן בשנת 2018.⁷
5. מס"ב כפופה לרגולציה ענפה, ובין היתר להוראות חוק הבנקאות (רישוי), פקודת הבנקאות, לרוב הוראות ניהול בנקאי תקין שהוציא הפיקוח על הבנקים.⁸ כמו כן, מס"ב פועלת בהתאם להחלטות פטור בתנאים מאישור הסדר כובל שניתנו לה, מעת לעת, על ידי הממונה על התחרות ("**הממונה**").⁹ תחומי הפעילות המותרים למס"ב נקבעו בהחלטת הממונה למתן

¹ ההפניות המלאות למסמכים ולמקורות המידע מופיעות בגוף חוות הדעת.

² ר': אתר האינטרנט של מס"ב, בכתובת: <https://www.masav.co.il/about> [תאריך גישה: 4.12.2024].

³ ר': מס"ב, דוח שנתי לשנת 2023, עמ' 2 ו-22. ר' גם: רשימת משתתפים באתר מס"ב, הכוללת בין היתר את וואן זירו הבנק הדיגיטלי, ובנק אש ישראל, בכתובת: <https://www.masav.co.il/banks> [תאריך גישה: 4.12.2024].

⁴ ר': מס"ב, דוח שנתי לשנת 2023, עמ' 4.

⁵ ר': מס"ב, דוח שנתי לשנת 2023, עמ' 2, 4 ו-10.

⁶ שיעורי ההחזקה הם בהון המניות המונפק והנפרע של מס"ב.

ר': מס"ב, דוח שנתי לשנת 2023, עמ' 104.

⁷ ר': מס"ב, דוח שנתי לשנת 2023, עמ' 4.

⁸ ר': מס"ב, דוח שנתי לשנת 2023, עמ' 108.

⁹ ר': מס"ב, דוח שנתי לשנת 2023, עמ' 4.

פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להחזקה המשותפת של הבנקים במס"ב.¹⁰ פעילותה של מס"ב מפוקחת גם על ידי מחלקת חשבות ומערכות תשלומים וסליקה בבנק ישראל ("הפיקוח על מערכות תשלומים"). בנוסף, מס"ב פועלת מכוח כללים והסכמים שנחתמו בין המשתתפים במערכת.¹¹

6. ביום 31.3.2024 קיבלו הבנקים בעלי המניות במס"ב מכתב מרשות התחרות ("הרשות"), שכותרתו "מבנה הבעלות בחברת מרכז סליקה בנקאי בע"מ". לפי המכתב, לאור שינויים שהתרחשו בשנים האחרונות ושעתידיים להתרחש בשנים הקרובות בתחומי הבנקאות והתשלומים, הממונה סבורה כי לאחר פקיעת החלטת הפטור הנוכחית, ההסדר הכובל הנוגע למבנה הבעלות במס"ב אינו צפוי לעמוד בתנאים הקבועים בחוק התחרות למתן פטור מהחובה לפנות לבית הדין.¹²

7. כפי שנמסר לי, הועלו שלושה חששות תחרותיים ביחס למבנה הבעלות הקיים במס"ב:

7.1. חשש מפני פגיעה בנותני שירותי תשלום חוץ בנקאיים אשר משתמשים במערכת מס"ב;

7.2. חשש מפני צינון התחרות בין מס"ב לשב"א על מוצרים תחליפיים;

7.3. וחשש מפני פגיעה בתחרות עקב הגבלת תחומי הפעילות של מס"ב.

8. בחוות דעת זו אתייחס לתועלת לבנקים בעלי המניות במס"ב, למשתתפים הנוספים במערכת מס"ב ולציבור בכללותו הנובעת מההסדר. המבנה במסגרתו הבנקים בעלי המניות מחזיקים במס"ב, שמספקת להם שירותים חיוניים בהיקפים הולכים וגדלים, מייצר מצב של מעין אינטגרציה אנכית, ויש לראות את מערכת מס"ב כהמשך חיוני למערכות הליבה של כל אחד מהבנקים. אינטגרציה אנכית יכולה להביא לתועלת כלכלית עקב יתרונות הנובעים מהפנמת סיכונים, כמו גם מביטול או הקטנת המרווח הכפול, חיסכון בהוצאות תפעול וייעול השקעות.

9. מבנה ההחזקות הנוכחי תומך בכך שמס"ב היא חברת שירותים מוטת יציבות, יעילות, זמינות ואיכות. קיומה של מערכת תשלומים יציבה, יעילה, מאובטחת ואיכותית, המושג באמצעות ההסדר, מטיב גם עם המשתתפים הנוספים במערכת מס"ב ועם הציבור בכללותו.

¹⁰ ר' למשל: רשות התחרות, החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להסדר חברת מרכז סליקה בנקאי בע"מ בין בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי בע"מ, בנק דיסקונט לישראל בע"מ, בנק המזרחי טפחות בע"מ, והבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, מרכז סליקה בנקאי בע"מ, 20.9.2018, סעיף 5.

¹¹ ר': מס"ב, דוח שנתי לשנת 2023, עמ' 4.

¹² ר': מכתב מאת רשות התחרות לבנק לאומי, מיום 31.3.2024.

10. הפסקת ההסדר הנוכחי לא זו בלבד שאינה צפויה להועיל לציבור, אלא עלולה לפגוע בציבור, בפרט בהיבטים של איכות השירותים ומחירי השירותים.

10.1. מבחינת איכות השירותים, קיים חשש משמעותי שרוכש שאינו משתמש של המערכת, יעדיף רווחים מהמערכת על פני השקעה בתשתית, בחדשנות המערכת, זמינותה, אמינותה ויציבותה.

10.2. מבחינת מחירי השירות, קיים חשש מתבקש שצד שלישי שירכוש את השליטה במס"ב יעלה את מחירי השירותים, באופן שיביא לעליית מחירים גם לציבור. בקשר לכך יש להזכיר, שהניסיון מלמד שבמקום שבו בוצעה מכירת פעילות לצד שלישי עלו המחירים באופן משמעותי, כגון הפרטת הבורסה לני"ע בת"א ומכירת הכספומטים של שב"א. גם לאחר הפרדת מס"ב משב"א חל גידול משמעותי בעלויות של מס"ב, באופן שמגביר עוד יותר את החשש שצד שלישי שירכוש את השליטה במס"ב יעלה את מחירי השירותים.

11. בשל העובדה שמס"ב היא מערכת מבוקרת, בהתאם לחוק מערכות תשלומים ולהוראה מספר 7 של בנק ישראל, מס"ב ומשתתפי המערכת נדרשו לגבש הסדר ייעודי שנועד להבטיח את השלמת הסליקה במקרה של כשל סליקה כתוצאה מכשל נזילות או כשל אשראי מצד משתתף אחד או יותר במערכת מס"ב (להלן: "**הסדר הכשל**").¹³ במסגרת הסדר הכשל נדרש כל משתתף במערכת להפקיד כספים בחשבון ביטחון בבנק ישראל על שם מס"ב. חלקם היחסי של הבנקים בעלי המניות במס"ב בהפקדות בהסדר הכשל גדול במידה משמעותית מזה של יתר המשתתפים.

12. מבחינת הסדר הכשל, יש סיכון מובנה, בכך שגוף שאינו נושא במחיר מימוש הסיכון של כשל בסליקה ובאחריות לטיפול בו, יהיה בעל השליטה במס"ב, ויקבל החלטות שמשפיעות באופן קריטי על הסיכוי לכשל. ההפרדה בין הבנקים בעלי המניות, שנושאים בחשיפה המשמעותית ביותר במקרה של כשל סליקה, לבין הגוף שאחראי לטיפול בכשל, עשויה לעורר בעיית נציג (Principal-Agent Problem) או בעיית סיכון מוסרי (Moral Hazard) וליצור כשל שוק.

13. כמו כן, שינוי כפוי של מבנה הבעלות במס"ב בעת הנוכחית כרוך בסיכונים משמעותיים. בנקודת הזמן הנוכחית מס"ב נמצאת עדיין בעיצומו של תהליך ההפרדה משב"א. ניהול במקביל של תהליך שינוי מבנה הבעלות במס"ב ביחד עם תהליך ההפרדה משב"א, צפוי לפגוע בתשומת הלב הניהולית לתהליך ההפרדה משב"א, שכאמור מצוי כיום בנקודה הקריטית של הפרדת מערכות המחשוב הרגישות והקריטיות ביותר.

¹³ בנק ישראל, הוראה מספר 7 - כללים ונהלים לניהול כשל משתתף במערכת תשלומים מבוקרת ומערכת תשלומים מבוקרת מיועדת.

14. לבסוף, אתייחס לשלושת החששות התחרותיים שהועלו ואסביר מדוע הם תיאורטיים ואינם מבוססים. חששות אלה אינם מבוססים קיומו של נזק שעלול להיגרם לציבור כתוצאה מאישור ההסדר.

14.1. החשש מפני פגיעה בנותני שירותי תשלום חוץ בנקאיים אשר משתמשים במערכת

מס"ב הוא חשש תיאורטי. מס"ב אינה חוסמת הצטרפות של גופים חדשים כמשתתפים במערכת מס"ב. חלונות הכניסה למערכת מס"ב ומספר המצטרפים בכל חלון, הוא סטנדרט דומה לזה שבנק ישראל קבע להצטרפות למערכת זה"ב. ואכן בשנה האחרונה, מס"ב צירפה חמישה משתתפים חדשים: ביוני 2024, את אופק אגודת אשראי שיתופית בע"מ וחברות התשלומים Grow Payments Ltd וגלובל רמיט שירותי מטבע בע"מ; ובחודש נובמבר 2024 את חברת Neema וחברת Rewire; בנוסף לבנקים הדיגיטליים בנק וואן זירו הבנק הדיגיטלי בע"מ ובנק אש ישראל שצורפו עוד קודם, ובכך הגדילה את מספר המשתתפים מ-14 ל-21. כפי שנמסר לי, באפריל 2025 עתידים להצטרף 3 משתתפים נוספים.¹⁴

14.2. החשש מפני צינון התחרות בין מס"ב לשב"א על מוצרים תחליפיים אינו מבוסס.

תחומי הפעילות של שב"א ומס"ב אינם חופפים, כך שהן אינן מתחרות בפועל זו בזו, בוודאי לא תחרות ישירה. המקום שיתכן וקיימת שאלה תחרותית לא ישירה, היא בנוגע ליחס שבין השירות שמציעה מס"ב של אישור מידי של אמצעי תשלום אל מול חשבון בנק, לבין השירות שמציעה שב"א של אישור מידי של אמצעי תשלום בכרטיס אשראי.

14.3. אלא שאין לראות בשני השירותים כתחליפים קרובים ומרסנים. למעשה, מדובר

בשירותים שבבסיסם הם משלימים עבור בתי העסק ולא תחליפים קרובים, לכן לפי ההגדרה התחרותית המקובלת מס"ב ושב"א אינן פועלות באותו שוק רלוונטי.

14.4. בהתייחס לטענה אפשרית לקיומה של תחרות פוטנציאלית, אסביר כי אין זה סביר

שהחזקות של הבנקים בעלי המניות במס"ב ובשב"א יביאו למניעת התחרות הפוטנציאלית. זאת בשים לב לפערים בשיעורי ההחזקה השונים; לכך שהבנקים בעלי המניות במס"ב אינם בעלי שליטה בשב"א; ולכך שבחברת שב"א מחזיקות גם חברות כרטיסי האשראי ויזה ומאסטרקארד.

14.5. לכך יש להוסיף, כי גם פעילותה בפועל של מס"ב מפריכה את החשש האמור, שכן

מס"ב פיתחה את מערכת התשלומים המיידיים, שלגישת הרשות מתחרה בכרטיסי האשראי של שב"א, וכן פיתוחים נוספים (דוגמת שירות Request to Pay וקישוריות

¹⁴ ר': תצהיר אמיר שפירא, סעיף 86 וסעיפים 25 - 26.

בין אפליקציות) שצפויים להביא להרחבת מנעד אפשרויות התשלום שבידי הצרכנים.

14.6. **החשש מפני פגיעה בתחרות עקב הגבלת תחומי הפעילות של מס"ב אינו מבוסס.** מדובר בחשש שמניח את המבוקש, שהרי המגבלות על פעולתה של מס"ב מצויות בשליטת רשות התחרות ובנק ישראל, והן דינמיות וניתנות לשינויים, בין ברצות הרגולטורים עצמם, בין נוכח בקשה אפשרית של מס"ב. יצוין, כי בעבר השתנו תנאי הפטור שניתנו למס"ב, ותחומי פעולתה הורחבו לתחום הניוד בין קופות גמל והניוד בין בנקים.

ד. רקע: מערך התשלומים והסליקה בישראל

15. מערכות תשלומים וסליקה הן חלק חיוני של התשתית הכלכלית והפיננסית במשקים מודרניים. תפקודן היעיל של מערכות אלה תורם להתפתחות המשקים וליציבותם הפיננסית. מערכי התשלומים בישראל כוללים אמצעי תשלום שונים, ובהן הוראות לחיוב/זיכוי אלקטרוני, שיקים, כרטיסי חיוב, מזומן ותשלומים באמצעות האינטרנט והטלפון הסלולרי.¹⁵

16. המשתתפים במערכות התשלומים השונות הם ברובם בנקים מסחריים וגופים מוסדיים גדולים. השימוש באמצעי התשלום השונים מתבצע באמצעות מערכות תשלומים בין-בנקאיות המשמשות להעברת תשלומים מבנק לבנק. יצוין, כי העברת תשלומים מחשבון לחשבון באותו בנק אינה מצריכה שימוש במערכת תשלומים בין בנקאית.¹⁶

17. מערך התשלומים והסליקה בישראל בנוי ממספר מערכות תשלומים המשלימות זו את זו, ובכלל זה:¹⁷

17.1. **מערכת זה"ב** (זיכויים והעברות בזמן אמת), היא מערכת סליקה בזמן אמת (RTGS) המיועדת להעברת סכומים גבוהים בזמן אמת ובאופן סופי ("**מערכת זה"ב**"). מערכת זה"ב מתופעלת ומנוהלת על ידי בנק ישראל.¹⁸ המערכת סולקת הוראות ללא השהיה בין ביצועה של הוראת התשלום לבין אישורה והדבר מגן על מקבל התשלום משורה של סיכונים. המשתמשים במערכת יודעים מייד עם ביצוע ההעברה כי התשלום שקיבלו סופי ואי-אפשר לבטלו, בניגוד לאמצעי תשלום אחרים. המערכת משמשת סולק סופי לכל מערכות התשלומים והסליקה בישראל. במערכת זה"ב פועלים כ-23

¹⁵ ר': מס"ב, דוח שנתי לשנת 2023, עמ' 12 ו-45.

¹⁶ ר': מס"ב, דוח שנתי לשנת 2023, עמ' 12.

¹⁷ ר': אתר האינטרנט של בנק ישראל, מערכות התשלומים המופעלות בישראל, בכתובת: <https://www.boi.org.il/roles/paymentsystems/ilpaymentsystems> [תאריך גישה: 4.12.2024].

¹⁸ ר': אתר האינטרנט של בנק ישראל, מערכות התשלומים המופעלות בישראל, בכתובת: <https://www.boi.org.il/roles/paymentsystems/ilpaymentsystems> [תאריך גישה: 4.12.2024].

משתתפים, ביניהן הבנקים המסחריים בישראל, בנקים זרים, מערכות התשלומים והסליקה (לרבות מערכת מס"ב, שב"א כרטיסי חיוב ושב"א ATM, מסלקת הבורסה לני"ע ומסלקת מעו"ף, ומסלקת CLS).^{19, 20} במערכת זה"ב מתבצעות תנועות משני סוגים - תנועות דו-צדדיות לחיוב חשבונו של המשתתף השולח ולזיכוי חשבונו של משתתף אחר; ותנועות רב-צדדיות באמצעותן נסלקות התוצאות "נטו" של מערכות התשלומים האחרות, לרבות תוצאות ה"נטו" שמפיקה מערכת מס"ב.²¹

17.2. **מערכת מס"ב** המופעלת על ידי מס"ב (ר' תיאור להלן).

17.3. **מסלקת השיקים** (נקראת גם מסלקת הנייר), שמיועדת לסליקת שיקים ושוברי גבייה (בשנת 2017 הומרה כל פעילות הסליקה הידנית לסליקה אלקטרונית). מערכת זו מתופעלת ומנוהלת על ידי בנק ישראל.²²

17.4. **שירותים בכרטיסי חיוב** (אשראית), המופעלת על ידי חברת שב"א, משמשת לביצוע פעולות תשלום בכרטיסי חיוב מסוגים שונים. המערכת מאפשרת התקשרות בין מסופי התשלום בבתי העסק, המנפיקים והסולקים לצורך ביצוע עסקאות ובאמצעותה מתבצעת גם ההתחשבנות היומית בין הסולקים והמנפיקים השונים. המערכת מנהלת את רשת התקשורת בין חברות כרטיסי החיוב לבין מסופי הכרטיסים בבתי העסק (POS) ומקשרת בין המנפיקים והסולקים. המערכת תומכת ברוב כרטיסי החיוב בעולם ובכל סוגי העסקאות המבוצעות באמצעות כרטיסי חיוב ומספקת מגוון שירותים וביניהם: שירותי עיבוד לסולקים ולמנפיקים, שירותי מיתוג, איסוף וממשק הסליקה.²³

17.5. **שירותי בנק אוטומטיים (ATM)**, המופעלת על ידי חברת שב"א, משמשת לביצוע משיכת מזומנים ממכשירי משיכה אוטומטיים. באמצעות המערכת מתאפשרת תקשורת בין מפעילי המכשירים האוטומטיים לבין המנפיקים של כרטיסי החיוב וכך מתאפשר למחזיק הכרטיס לבצע משיכה מכל מכשיר, ללא תלות בזיהוי המנפיק או מפעיל המכשיר. באמצעות מערכת זו מתבצעת גם ההתחשבנות היומית בין מפעילי המכשירים למנפיקים בגין כל העסקאות שבוצעו במהלך היום. המערכת מבצעת מיתוג הרשתות של מכשירי הבנק האוטומטיים למשיכת מזומנים. נתוני משיכות המזומן, היקף ושווי הפעולות, מכילים את פעולות המשיכה של לקוחות מכל מכשירי

¹⁹ בנק ישראל, סקירת מערך התשלומים בישראל, אוגוסט 2024, עמ' 27.

²⁰ אתר בנק ישראל, משתתפי מערכת זהב, בכתובת: https://www.boi.org.il/roles/paymentsystems/ilpaymentsystems/zahav/zahavparticipants/?utm_source=chatgpt.com [תאריך גישה: 22.1.2025].

²¹ ר' : מס"ב, דוח שנתי לשנת 2023, עמ' 12.

²² בנק ישראל, סקירת מערך התשלומים בישראל, אוגוסט 2024, עמ' 31.

²³ בנק ישראל, סקירת מערך התשלומים בישראל, אוגוסט 2024, עמ' 34.

המשיכה בישראל, פרט למכשירים השייכים לבנק המסחרי שבו מנהל הלקוח את חשבוננו (שכן אז לא מתבצע מיתוג).²⁴

17.6. **מסלקת הבורסה לניירות ערך ומסלקת המעו"ף** (מסלקות הבורסה), סולקות את תוצאות המסחר בבורסה. ניירות הערך נסלקים במסלקות הבורסה מייד לאחר שהכספים נסלקו במערכת זה"ב בין חברי הבורסה. מסלקות הבורסה מופעלות על ידי הבורסה לני"ע בת"א.²⁵

17.7. **CLS** – המשמשת לסליקת מטבע ישראלי כנגד מטבעות זרים. המערכת מופעלת על ידי בנק CLS.

ה. מס"ב ותיאור פעילותה

ה.1. כללי

18. מס"ב הוקמה כחברה פרטית בשנת 1982 על ידי בנק ישראל, הבנקים בעלי המניות במס"ב, ומספר בנקים נוספים אשר החזיקו באותה עת אחוז מניות מזערי. בהסכם המייסדים, נקבע כי החברה תקים ותפעיל מסלקה ממוכנת לסליקת חיובים וזיכויים מוניטריים ופיננסיים מכל סוג.²⁶

19. בשנת 1983 בנק ישראל העניק למס"ב רישיון חברת שירותים משותפת, שעודכן בשנת 2018.²⁷

20. עד שנת 1989 החזיק בנק ישראל במניות במס"ב, ואף היה לו נציג בדירקטוריון. בשנת 1989 העביר בנק ישראל את כל מניותיו במס"ב לבנקים בעלי המניות. בעשורים האחרונים ועד היום לא השתנה מבנה הבעלות במס"ב.²⁸ זכויות בעלי המניות במס"ב קבועות במסמכי ההתאגדות שלה ועל פי הסכם שנחתם בין בעלי המניות לבין מס"ב ולבין בנק ישראל מחודש יוני 1983, המסדיר בין היתר את פעילותה במתן שירותים למערכת הבנקאית.²⁹

21. כאמור, מס"ב כפופה לרגולציה ענפה, ובין היתר להוראות חוק הבנקאות (רישוי), פקודת הבנקאות ולרוב הוראות ניהול בנקאי תקין שהוציא הפיקוח על הבנקים.³⁰ כמו כן, מס"ב פועלת בהתאם להחלטות פטור בתנאים מאישור הסדר כובל שניתנו לה, מעת לעת, על ידי

²⁴ בנק ישראל, סקירת מערך התשלומים בישראל, אוגוסט 2024, עמ' 34.

²⁵ בנק ישראל, סקירת מערך התשלומים בישראל, אוגוסט 2024, עמ' 35.

²⁶ ר': תצהיר אמיר שפירא, סעיפים 7 – 8.

²⁷ ר': מס"ב, דוח שנתי לשנת 2023, עמ' 4.

²⁸ ר': תצהיר אמיר שפירא, סעיפים 10 – 11.

²⁹ ר': מס"ב, דוח שנתי לשנת 2023, עמ' 104.

³⁰ ר': מס"ב, דוח שנתי לשנת 2023, עמ' 108.

הממונה על התחרות,³¹ ובפרט תחומי הפעילות המותרים למס"ב נקבעו בהחלטת הממונה למתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להחזקה המשותפת של הבנקים במס"ב.³² פעילותה של מס"ב מפוקחת גם על ידי הפיקוח על מערכות תשלומים. בנוסף, מס"ב פועלת מכוח כללים והסכמים שנחתמו בין המשתתפים במערכת.³³

22. כאמור, מס"ב מפעילה את מערכת מס"ב, המהווה את מערכת התשלומים המרכזית בישראל.³⁴ לצד מערכת מס"ב, מפעילה מס"ב מערכת לתשלומים מיידים, וכן שירותים נוספים כגון העברת מידע והעברת ממסרים, המכונים "שירותי מיתוג", לרבות שירותי פירוט תנועות.³⁵

ה.2. מערכת מס"ב

ה.2.א. כללי

23. מערכת מס"ב היא מערכת לסליקה אלקטרונית של זיכויים וחייבים (בשקלים חדשים), המועברים באמצעים אלקטרוניים בין בנקים ולקוחותיהם של בנקים שונים, לשם חיוב או זיכוי של חשבונות המתנהלים בבנקים, ושירותים נלווים.³⁶

24. היקף הפעילות העובר במערכת מס"ב מידי חודש מסתכם בעשרות מיליוני תנועות ובסכומים של מאות מיליארדי ₪. כך למשל, בשנת 2023, עברו במערכת מס"ב כ-291 מיליון תנועות זיכויים בסכום של כ-4,253 מיליארד ₪ (תשלומים כגון משכורות, תשלומים לספקים, תשלומי קצבאות, תשלומים למוטבים שונים); כ-279 מיליון תנועות חייבים בסכום של כ-1,350 מיליארד ₪ (חייבים על פי הרשאה); וכ-58 מיליון תנועות הפקדה לחסכון ארוך טווח בסכום של כ-3 מיליארד ₪ (הפקדות לקופות גמל, קרנות פנסיה וקרנות השתלמות); ובשנת 2022 עברו במערכת מס"ב כ-272 מיליון תנועות זיכויים בסכום של כ-4,154 מיליארד ₪ (תשלומים כגון משכורות, תשלומים לספקים, תשלומי קצבאות, תשלומים למוטבים שונים); כ-262 מיליון תנועות חייבים בסכום של כ-1,131 מיליארד ₪ (חייבים על פי

³¹ ר': מס"ב, דוח שנתי לשנת 2023, עמ' 4.

³² ר' למשל: רשות התחרות, החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להסדר חברת מרכז סליקה בנקאי בע"מ בין בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי בע"מ, בנק דיסקונט לישראל בע"מ, בנק המזרחי טפחות בע"מ, והבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, מרכז סליקה בנקאי בע"מ, 20.9.2018, סעיף 5.

³³ ר': מס"ב, דוח שנתי לשנת 2023, עמ' 4.

³⁴ ר': אתר האינטרנט של מס"ב, בכתובת: <https://www.masav.co.il/about> [תאריך גישה: 4.12.2024].

³⁵ ר': מס"ב, דוח שנתי לשנת 2023, עמ' 2, 4 ו-10.

³⁶ ר': מס"ב, דוח שנתי לשנת 2023, עמ' 2 ו-22.

הרשאה); וכ-56 מיליון תנועות הפקדה לחסכון ארוך טווח בסכום של כ-3 מיליארד ₪ (הפקדות לקופות גמל, קרנות פנסיה וקרנות השתלמות).³⁷

25. דהיינו, בשנים 2022 ו-2023 היקף התנועות שעברו במערכת מס"ב הסתכם בכ-628 ו-591 מיליון תנועות, בהתאמה; והיקף כספי של כ-5,606 ו-5,288 מיליארד ₪, בהתאמה. יצוין, כי היקפי הכספים שעוברים במערכת מס"ב גדולים באופן משמעותי ממערכת "שירותים בכרטיסי חיוב" שמפעילה שב"א וכן ממסלקות הבורסה. כך למשל, נכון לשנת 2022 היקף הפעילות הכספית במערכת "שירותים בכרטיסי חיוב", שמפעילה שב"א, הסתכם בכ-433 מיליארד ₪; והיקף הפעילות הכספית במסלקות הבורסה, שמפעילה הבורסה לניירות ערך בת"א, הסתכם בכ-1,633 מיליארד ₪.³⁸

26. התנועות הנסלקות במערכת מס"ב מבוססות על הוראות דיגיטליות (שאינן מסמכי נייר), וכוללות למשל תשלומים לפי הרשאות לחיוב חשבון, תשלומי משכורות ומיסים. את התנועות מעבירים אל מס"ב משתתפי המערכת וארגונים המורשים לשלוח הוראות תשלום ישירות. במערכת מתבצעות הוראות על ידי הגופים הבאים:³⁹

26.1. **משתתפים** - גוף שפועל במערכת לביצוע חיובים וזיכויים בין משתתפים או בין חשבונות תשלום של לקוחות הקצה. הוראות החיוב והזיכוי בין המשתתפים נרשמות ביום העסקים העוקב שלאחר יום הוראת התשלום. המשתתפים במערכת רשאים להחזיר את החיובים והזיכויים מספר ימים לאחר מועד הצגתם והוראות התשלום המוחזרות מקבלות את ערך יום העסקים של יום הצגתן.

26.2. **ארגונים** - גוף שהוא צד לעסקת הזיכוי או החיוב. ארגון פועל במערכת מתוקף אישור שניתן לו ע"י המשתתף המנהל את חשבונו, שאחראי על פעילותו. השימושים של ארגונים הם גם זיכויים ישירים, כמו משכורות ותשלומים לספקים, וגם חיובים ישירים, כמו תשלומי חשבונות באמצעות הרשאה לחיוב חשבון. הוראות החיוב והזיכוי לגבי ארגונים, נסלקות בערב של יום הוראת התשלום, לפי ערך אותו היום.

27. מבחינה טכנית, מערכת מס"ב מקבלת מהמשתתפים קבצי מידע והוראות אשר מורים על ביצוע זיכויים וחיובים של חשבונות המתנהלים אצל אותם משתתפים ושל חשבונות שמתנהלים אצל משתתפים אחרים. המערכת מעבדת וסוכמת את ההעברות, ובסוף היום מנפיקה שני תוצרים. התוצר הראשון הוא קובץ "סליקה נטו", אשר מפרט את סכום הכסף נטו שיש להעביר בין המשתתפים במערכת מס"ב. קובץ זה מועבר למערכת זה"ב, באמצעות

³⁷ ר': מס"ב, דוח שנתי לשנת 2023, עמ' 19.

³⁸ ר': בנק ישראל, סקירת מערך התשלומים בישראל, אוגוסט 2024, עמ' 34-35.

³⁹ ר': אתר בנק ישראל, מס"ב - זיכויים חיובים והעברות תשלומים, בכתובת: <https://www.boi.org.il/roles/supervisionregulation/payment-systems-oversight/masav> [תאריך גישה: 4.12.2024].

מועברים הכספים בין חשבונות הסליקה במערכת זה"ב של המשתתפים. התוצר השני הוא קובץ מידע המכונה "קובץ קדם סליקה" שמופץ למשתתפים, אשר מהווה תחזית בדבר הסליקה שצפויה להתבצע עבורו במערכת זה"ב.⁴⁰

ה.2.ב. כללי מערכת מס"ב

28. בחודש יולי 2013 הוכרזה מערכת מס"ב כמערכת מבוקרת על פי חוק מערכות תשלומים. בהתאם לכך, מס"ב גיבשה את כללי מערכת חיובים, זיכויים והעברות תשלומים, שנחתמו בשנת 2018 בין המשתתפים במערכת ("כללי המערכת"). הכללים כוללים את הנהלים וההוראות לביצוע הסליקה בין המשתתפים במערכת, והם גוברים על מערכת החוזים של מס"ב עם המשתתפים, ומתעדכנים מדי פעם בהתאם להחלטות מס"ב, לאחר התייעצות עם המשתתפים במסגרת ועדת מס"ב. ועדת מס"ב כוללת נציגים מטעם התאגידים הבנקאיים, בנק הדואר ובנק ישראל.⁴¹ בוועדת מס"ב יושבים גם גופים אחרים המשתתפים במערכת שאינם הבנקים.⁴²

29. כללי המערכת מסדירים גם תשלומים ישירים אלקטרוניים (Electronic Funds Transfer), שהם חיובים או זיכויים המתבצעים באמצעים אוטומטיים. תשלומים כאלה מתבצעים כיום בישראל באמצעות שתי מערכות בלבד: מערכת זה"ב ומערכת מס"ב, כאשר מערכת זה"ב מבצעת זיכויים בלבד (יוזם ההוראה אינו יכול לחייב את הצד השני), בעוד מערכת מס"ב מבצעת גם חיובים (אותם יוזם המוטב, דרך הבנק המנהל את החשבונות גם באופן עצמאי דרך מס"ב).⁴³

ה.2.ג. המשתתפים במערכת מס"ב

30. המשתתפים במערכת מס"ב כוללים את כל הבנקים המסחריים הפועלים בישראל: בנק הפועלים, בנק לאומי, בנק דיסקונט, בנק מזרחי והבנק הבינלאומי (הבנקים בעלי המניות

⁴⁰ ר': תצהיר אמיר שפירא, סעיף 17.

⁴¹ ר': מס"ב, דוח שנתי לשנת 2023, עמ' 12 ו-109.

⁴² ר': תצהיר אריאל נווה, סעיף 27; וכן: תצהיר עדו זלצמן, סעיף 27.

⁴³ במערכת זה"ב מתבצעות תנועות משני סוגים: תנועות דו צדדיות לחיוב חשבונו של השולח ולזיכוי חשבונו של משתתף אחר; ותנועות רב צדדיות בהן נסלקות התוצאות "נטו" של מערכות התשלומים האחרות, לרבות תוצאות הנטו שמפיקה מערכת מס"ב. ר': מס"ב, דוח שנתי לשנת 2023, עמ' 12.

במס"ב, כאמור, בנק ירושלים, בנק וואן זירו ובנק אש ישראל,^{45,44} המתחרים בבנקים בעלי המניות במס"ב; וכן בנקים זרים.⁴⁶

31. בשנים האחרונות מס"ב צירפה למערכת מס"ב שבעה משתתפים חדשים ובכך הגדילה את כמות המשתתפים במערכת מ-14 ל-21. בפרט, ביוני 2024 צורפו כמשתתפים למערכת ספקי שירותי התשלום החוץ בנקאיים הבאים: אופק אגודת אשראי שיתופית בע"מ, וחברות התשלומים Grow Payments Ltd, וגלובל רמיט שירותי מטבע בע"מ.⁴⁷ בנוסף, בנובמבר 2024 צורפו כמשתתפים במערכת גם ספקי שירותי התשלום החוץ בנקאיים הבאים: חברת Neema וחברת Rewire.^{48,49} כאמור לעיל, שני הבנקים הדיגיטליים (בנק וואן זירו ובנק אש ישראל) שצורפו עוד קודם.

32. משתתפים נוספים במערכת מס"ב הם בנק ישראל ובנק הדואר.

33. כפי שנמסר לי, יש שני חלונות כניסה בשנה למערכת מס"ב, כאשר בכל חלון יכולים להצטרף עד שלושה משתתפים חדשים. מדובר בסטנדרט שבנק ישראל קבע לזה"ב, ומס"ב אימצה אותו למערכת מס"ב, שכן כל משתתף שמצטרף למס"ב חייב להיות מסונכרן גם מול מערכת זה"ב.⁵⁰

34. חלונות הכניסה הבאים למערכת מס"ב הם באפריל 2025 ובנובמבר 2025.⁵¹ כפי שנמסר לי, בחלון אפריל 2025 עתידים להצטרף 3 משתתפים נוספים.⁵²

⁴⁴ בנק וואן זירו הוא בנק דיגיטלי שהושק בשנת 2022; בנק אש הוא בנק דיגיטלי נוסף שקיבל רישיון בסוף שנת 2022; ר': בנק ישראל, מערכת הבנקאות בישראל, סקירה שנתית לשנת 2023, עמ' 13.

⁴⁵ ר': רשימת משתתפים באתר מס"ב, הכוללת בין היתר את וואן זירו הבנק הדיגיטלי, ובנק אש ישראל, בכתובת: <https://www.masav.co.il/banks> [תאריך גישה: 4.12.2024].

⁴⁶ HSBC, Citibank, State Bank of India, וכן בנקים ברשות הפלשתינאית.

לגבי בנקים ברשות הפלשתינאית הצגת זיכויים אפשרית רק למשרדי ממשלה, רשויות, תאגידים או מוסדות אחרים שהוקמו בישראל בחיקוק. לא ניתן להציג חיובים. ר': אתר האינטרנט של מס"ב, בכתובת: <https://www.masav.co.il/banks> [תאריך גישה: 4.12.2024].

⁴⁷ ר': רשימת משתתפים באתר מס"ב. ר' גם: בנק ישראל, הקצאת קודי זיהוי לספקי שירותי תשלום חוץ בנקאיים, 19.11.2023, בכתובת: <https://www.boi.org.il/publications/regularpublications/payment-systems/f19-11-23> [תאריך גישה: 4.12.2024].

⁴⁸ ר': רשימת משתתפים באתר מס"ב. ר' גם: בנק ישראל, הקצאת קודי זיהוי לספק שירותי תשלום חוץ בנקאי (חברת נימה שפע ישראל בע"מ), 6.2.2024, בכתובת: <https://www.boi.org.il/publications/pressreleases/06-02-24> [תאריך גישה: 25.12.2024] וכן: בנק ישראל, הקצאת קוד זיהוי לחברת הפינטק הבינ"ל Remitly בישראל, 17.4.2024, בכתובת: <https://www.boi.org.il/publications/pressreleases/17-4-2024> [תאריך גישה: 25.12.2024].

⁴⁹ ר': תצהיר אמיר שפירא, סעיף 25.

⁵⁰ ר': תצהיר אמיר שפירא, סעיף 86.

⁵¹ ר': אתר האינטרנט של מס"ב, "מועדי הצטרפות", בכתובת: <https://www.masav.co.il/joinmsv> [תאריך גישה: 4.12.2024].

⁵² ר': תצהיר אמיר שפירא, סעיף 26.

35. ביום 25.5.2020 פרסם הפיקוח על מערכות תשלומים למס"ב ולמשתתפים בה, הוראה בדבר חובת ייצוג בכללי המערכת, כחלק מקידום הצעדים הנדרשים לצורך כניסתם של שחקנים חוץ בנקאיים לפעילות במערכת התשלומים. בהתאם להוראה, מס"ב ביצעה תיקונים בכללי המערכת, כך שמשתתף בסליקה לא יסרב סירוב בלתי סביר (הכולל התניית תנאים בלתי סבירים) לייצג נותן שירותי תשלום בעל רישיון מתאים. ביום 29.6.2023 פרסם הפיקוח על מערכות תשלומים למס"ב ולמשתתפים בה מכתב המבהיר את חובת ייצוג נותני שירותי תשלומים בסליקה הנדרשת ליישום על ידי המשתתפים בסליקה.⁵³ בחודש אוקטובר 2024 פרסם אגף הפיקוח על מערכות תשלומים בבנק ישראל הנחייה בנושא "גישה למערכות התשלומים המבוקרות – הנחיה בנושא חובת ייצוג בסליקה".⁵⁴
36. כמו כן, כחלק מפעילותו לקידום תחרות במערכת התשלומים, ביוני 2023 פרסם הפיקוח מדריך גישה למערכות התשלומים המפוקחות בישראל, המתאר את המערכות והמודלים לגישה ואת שלבי ההצטרפות למערכות התשלומים המפוקחות בישראל, עבור סוגים שונים של משתתפים שמעוניינים לפעול במערכת התשלומים בישראל.⁵⁵
37. במסגרת החלטת הממונה למתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להחזקה המשותפת של הבנקים במס"ב, נקבעו הוראות הנוגעות לחובת הצירוף של משתתף בתנאים שאינם מפלים, וכן זכותם של משתתפים להצטרף כחברים בוועדת מס"ב או וועדות המשנה.⁵⁶
38. כלומר, מצטרפים חדשים, ובפרט נותני שירותי תשלום, יכולים להצטרף למס"ב – בין אם בהצטרפות ישירה, ובין אם על ידי קבלת ייצוג בסליקה מאחד המשתתפים הקיימים.

⁵³ ר': מס"ב, דוח שנתי לשנת 2023, עמ' 13.

⁵⁴ ר': אתר האינטרנט של בנק ישראל, חובת ייצוג בסליקה, בכתובת: <https://boi.org.il/roles/supervisionregulation/payment-systems-oversight/psaccess/obligation-to-represent> [תאריך גישה: 22.1.2025].

⁵⁵ ר': מס"ב, דוח שנתי לשנת 2023, עמ' 13.

⁵⁶ ר': מס"ב, דוח שנתי לשנת 2023, עמ' 74.

ה.2.ד. הסדר כשל הסליקה ("הסדר הכשל")

39. בהתאם לדרישות הפיקוח על מערכות תשלומים ולעקרונות PFMI,⁵⁷ גובש ע"י מס"ב ומשתתפי המערכת הסדר, שנועד להבטיח את השלמת הסליקה במערכת זה"ב במקרה של כשל של משתתף במערכת.⁵⁸

40. בהתאם למנגנון הסדר כשל הסליקה, יופקדו ע"י משתתפי המערכת כספים, שיוחזקו בנאמנות בחשבון עו"ש שינוהל ע"ש מס"ב בבנק ישראל, אך ורק לטובת הסדר הכשל. הסדר הכשל נועד לטפל במקרה של כשל סליקה, הנובע מכשל נזילות ו/או כשל אשראי של אחד המשתתפים או יותר. לפי נספח 47.1 לכללי מסב (נוהל הסדר כשל הסליקה), נוהל הסדר הכשל יופעל על ידי מפעיל המערכת במקרה שבו הוראת הסליקה, שנשלחה ע"י מפעיל המערכת נכשלה, וזאת אף במקרה שבו המשתתף שכשל פעל להשלמת הסכום החסר, ולא נעשה שימוש בכספי הביטחונות לצורך השלמת הסליקה. במסגרת הסדר הכשל, נקבע מנגנון "ערבות הדדית" לפיו מפעיל המערכת יהיה רשאי לעשות שימוש בכספים שיופקדו ע"י המשתתפים בחשבון הביטחון לצורך השלמת הסליקה, במקרה שבו לא תהיה למפעיל המערכת אפשרות לסלוק את הסכום הנדרש מחשבון המשתתף שכשל, וכן לחייב את חשבוניות המשתתפים האחרים במידה והכספים בחשבון הביטחון לא יספיקו לכיסוי התחייבויותיו של משתתף שכשל או במקרה שהמשתתף שכשל הוכרז כחדל פירעון (לאחר נקודת האל חזור כהגדרתה בכללי מערכת מס"ב) ועקב כך לא ניתן יהיה לעשות שימוש בכספי הביטחון שהפקיד אותו משתתף חדל הפירעון.⁵⁹

41. הסכום הכולל שמופקד בחשבון הביטחון לטובת הסדר הכשל נקבע על פי גובה החשיפה המקסימלית של שני המשתתפים בעלי החשיפה המצטברת הגבוהה ביותר בכל חלון סליקה (יתרת הנטו השלישית הגבוהה ביותר). הסכום שמופקד על ידי כל משתתף, נקבע על פי היחס שבין סכום החשיפה המקסימלית של שני המשתתפים בעלי החשיפה המצטברת הגבוהה ביותר, כאמור, לבין סכום החשיפה המקסימלית של כלל המשתתפים. יחס זה מוכפל בסכום החשיפה המקסימלית של כל משתתף, עפ"י הנוסחה שלהלן:⁶⁰

$$\text{האוצון המקובל את גובה הביטחון} = \left(\frac{\text{חשיפה מקסימלית של 2 משתתפים}}{\text{חשיפה מקסימלית של כלל המשתתפים}} \right) \times \text{המקסימום של משתתף} = \text{גובה הביטחון}$$

⁵⁷ העקרונות הבינלאומיים לתשתיות שוק פיננסי (Principles for Financial Market Infrastructures).

⁵⁸ ר': מס"ב, דוח שנתי לשנת 2023, עמ' 13.

⁵⁹ ר': מס"ב, דוח שנתי לשנת 2023, עמ' 109; וכן: מס"ב, נספח 47.1 – נוהל הסדר כשל הסליקה.

⁶⁰ מס"ב, נספח 47.1 – נוהל הסדר כשל הסליקה, סעיף 2.2.

42. סכומי הביטחונות שמופקדים על ידי המשתתפים מתעדכנים לפחות אחת לשנה.⁶¹
43. בחודש אפריל 2023 הופקדו ע"י משתתפי המערכת כספי בטוחות, המוחזקים ע"י מס"ב בנאמנות עבור משתתפי המערכת, בחשבון ייעודי בבנק ישראל, לצורך הסדר הכשל.⁶²

ה.2.ה. חיוניות מערכת מס"ב עבור הבנקים והסקטור הפיננסי

44. מערכת מס"ב, מוכרזת כאמור כמערכת תשלומים מבוקרת. כפי שעולה בין היתר מאתר בנק ישראל, מערכת תשלומים מבוקרת היא מערכת תשלום שלדעת נגיד בנק ישראל פעילותה חיונית לכלל מערך התשלומים במשק, וקיים חשש כי פעילותה באופן בלתי תקין, בלתי יעיל או בלתי אמין, עלולה לפגוע במערך התשלומים במשק.⁶³
45. כאמור, מערכת מס"ב מספקת לגופים פיננסיים, ובראשם הבנקים, שירותים חיוניים בהיקפים חודשיים של עשרות מיליוני תנועות ובסכומים של מאות מיליארדי ₪. למעשה, מדובר במערכת שהיא המשך למערכות הליבה הפנימיות של הבנקים, והיא חיונית וקריטית לפעילותם, ולפעילות הכלכלית במשק כולו.
46. רשות התחרות הכירה בחיוניות של פעילות מערכת מס"ב למערך התשלומים כבר בהחלטת הפטור מאישור הסדר כובל שניתנה למס"ב בשנת 2002:⁶⁴

"מערכת הבנקאות במהותה היא מערכת רשת: לקוחות הבנקים מקיימים בינם לבין עצמם פעילות עסקית הכרוכה בהעברת סכומי כסף. על מנת שפעילות עסקית זו תתבצע ללא תלות בזהות הבנקים בהם מתנהלים חשבונותיהם של הלקוחות, על הבנקים להיות מסוגלים להידבר זה עם זה, וכן לזכות ולחייב את חשבונות לקוחותיהם, כפועל יוצא של הפעילות העסקית המתנהלת ביניהם. שיתוף פעולה זה שבין הבנקים, המתבצע באמצעות מסב, הינו יעיל ורצוי.

למעשה משמשת מסב כמסלקה המטפלת בקליטת חיובים וזיכויים מהבנקים ולקוחותיהם, אשר מוצגים למסב באמצעות מדיה מגנטית, ואשר מכוונת אותם ליעדיהם. פעילותה של מסב משתרעת על פני למעלה מ-16 מיליון תנועות מידי חודש, בסכומים העולים על 50 מיליארד ₪. היקפי הפעילות העצומים הללו והאחריות הכרוכה

⁶¹ מס"ב, נספח 47.1 – נוהל הסדר כשל הסליקה, סעיף 2.2.

⁶² ר': מס"ב, דוח שנתי לשנת 2023, עמ' 13.

⁶³ ר': בנק ישראל, הסדרת מערכות התשלומים והסליקה במשק, בכתובת: https://www.boi.org.il/bank-of-israel/about/banks_functions/regulating-payment-systems [תאריך גישה: 4.12.2024].

⁶⁴ ר': רשות התחרות, החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להסדר שצדדים לו בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק המזרחי המאוחד בע"מ, בנק דיסקונט בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, 20.6.2002.

**בניהולם, ממחישים את חשיבות התקינות בפעילות מסב למערך
התשלומים במשק.**

ה.3. מערכות ופריקטים נוספים בביצוע מס"ב

47. **מערכת תשלומים מיידיים (faster payments):** בחודש נובמבר 2019 השיקה מס"ב את תשתית תשלומים מיידיים (Faster Payments), המשמשת את משתתפי המערכת לטובת העברות זיכויים מיידיים. מס"ב השלימה פיתוח תשתית, שתאפשר גישה לארגונים לטובת העברת זיכויים מיידיים, והיא פועלת לחיבור ארגונים לתשתית זו. בחודש דצמבר 2022 צירפה מס"ב ארגון שהתחבר באופן ישיר למערכת התשלומים המיידיים שפיתחה. בחודש פברואר 2023 נחתם הסכם עם החשב הכללי באוצר להצטרפות למערכת התשלומים המיידיים.⁶⁵ תשתית התשלומים המיידים שמפתחת מס"ב תאפשר להרחיב את מגוון אפשרויות התשלום במערך התשלומים.⁶⁶

48. על פי אתר בנק ישראל, מערכת התשלום המיידית שמפעילה מס"ב מאפשרת למשתתפים ולארגונים לשדר למערכת הוראות של זיכויים מיידיים – תשלומים שבהם שידור הוראת התשלום והזמינות הסופית של הכספים עבור מקבל התשלום, מתבצעים בזמן אמת, או קרוב מאד לזמן אמת. המוטב מקבל את הזיכוי בחשבונו באופן מיידית וסופי, תוך 5-7 שניות מזמן מתן הוראת התשלום. התשלום המיידית מאפשר למקבל התשלום לעשות שימוש מיידית בסכום הכסף שבו זוכה חשבונו, בדומה לתשלום באמצעות מזומן, בשונה ממרבית אמצעי התשלום הנפוצים כיום בישראל, שבהם זיכוי המוטב והשימוש בכספים אינו מיידית.⁶⁷ מס"ב היא הגוף שבנה את מערכת התשלומים המיידיים, שדרכה מועברים מדי יום עשרות מיליוני ₪. חלק מהבנקים טרם מאפשרים לבצע העברות באמצעותה, אולם כל הבנקים מחויבים לקבל באמצעותה תשלום באופן מיידית.⁶⁸ בשנת 2023 הגיע היקף הפעילות במערכת התשלומים המיידים לכ-25.5 מיליארד ₪ וכ-6.7 מיליון תנועות.⁶⁹

49. **בקשות תשלום (R2P):** בהתאם לדרישות הפיקוח על מערכות תשלומים, מס"ב נערכה לאפשר בקשות לתשלום לרבות זיהוי וקבלת הסכמת הלקוח לביצוע התשלום (Request to Pay, R2P) על ידי נותן התשלום של הלקוח, וכן לקבל בקשות לתגובה (Request to

⁶⁵ ר': מס"ב, דוח שנתי לשנת 2023, עמ' 10.

⁶⁶ ר': מס"ב, דוח שנתי לשנת 2023, עמ' 13.

⁶⁷ ר': אתר האינטרנט של בנק ישראל, בכתובת: <https://www.boi.org.il/roles/supervisionregulation/payment-systems-oversight/masav> [תאריך גישה: 4.12.2024].

⁶⁸ ר': בנק ישראל, מחלקת מערכות תשלומים וסליקה, סקירת מערך התשלומים בישראל, אוגוסט 2024, עמ' 10-11.

⁶⁹ ר': בנק ישראל, מחלקת מערכות תשלומים וסליקה, סקירת מערך התשלומים בישראל, אוגוסט 2024, עמ' 36.

(R2R, Respond), לרבות זיהוי והסכמת הלקוח לביצוע הפעולה על ידי נותן שירותי התשלום של הלקוח, ככל שנדרש, באמצעות תשתית התשלומים המיידיים שפיתחה מס"ב.⁷⁰ בחודש יוני 2024 עלה לייצור שירות בקשת תשלום (R2P) המאפשר לשלוח בקשות תשלום באמצעות תשתית התשלומים המיידיים שפיתחה על ידי מס"ב.⁷¹

50. **תשלום באמצעות פרט מזהה (Proxy):** מס"ב פועלת בתיאום עם משתתפי המערכת על מנת לאפשר העברות תשלומים במערכת התשלומים המיידיים שלה באמצעות פרט מזהה, כגון מספר טלפון או כתובת דוא"ל, ללא צורך בשימוש במספר חשבון מלא של המוטב, ולהעברת כספים בין אפליקציות. השירות נועד ליעל ולפשט את תהליך התשלום עבור הלקוחות. העקרונות כוללים את סוגי הפרטים המזהים שבאמצעותם ניתן לבצע העברה מחשבונות, תוך הבחנה בין חשבון פרטי לעסקי, ואת הצעדים שעל המשתתפים במערכת התשלום המיידית לבצע על מנת לתמוך בשירות ולהנגיש אותו ללקוחותיהם. העקרונות ייושמו באופן אחיד על ידי כלל משתתפי המערכת הפועלים במערכת התשלומים המיידיים של מס"ב עד לסוף יוני 2024.⁷² בחודש יוני 2024 עלה לייצור שירות Proxy, המאפשר להעביר כספים בין חשבונות באמצעות פרט מזהה.⁷³

51. **ניוד משכנתאות:** תיקון שפרסם בנק ישראל להוראת ניהול בנקאי תקין (נב"ת) 451, שהיה צפוי להיכנס לתוקף באוקטובר 2024, קבע הנחיות שנועדו להקל על מחזור משכנתאות וניודן. בהמשך לתיקון, התאגידים הבנקאיים פנו למס"ב על מנת שתספק את התשתית להעברת המסמכים הנדרשים בין הבנק המקורי ישירות לגוף החדש שבאמצעותו מעוניין הלקוח לבצע את מחזור המשכנתא. מס"ב פועלת בתיאום עם הבנקים על מנת לאפיין מערכת לניוד משכנתאות שתאפשר זאת.⁷⁴

52. **ניוד בין חשבונות בנקים:** החל מספטמבר 2021 נכנסה לתוקפה רפורמת הניוד בין בנקים, "ניוד בקליק", המבוססת על תיקון חוק הבנקאות. במסגרת החוק, נקבע כי על הבנקים להקים מערכת לניוד חשבונות בנק, אשר תקל על לקוחות לעבור מבנק לבנק, שכן המעבר יתבצע באופן מקוון, מאובטח ונוח, בתוך שבעה ימי עסקים מהיום שבו הושלמה בקשת הלקוח להעברת הפעילות וללא עלות. מערכת ניוד בין בנקים, שפיתחה בבנקים ובמס"ב מאפשרת: (1) העברת מידע בין הבנקים על הפעילות הפיננסית בחשבון - כגון יתרות ש"ח, יתרות מט"ח, הרשאות לחיוב חשבון, הוראות קבע, פעילות בכרטיסי חיוב, שיקים למשמרת,

⁷⁰ ר': מס"ב, דוח שנתי לשנת 2023, עמ' 13.

⁷¹ ר': מס"ב, תמצית דוחות כספיים ביניים ליום 30.6.2024, עמ' 10.

⁷² ר': מס"ב, דוח שנתי לשנת 2023, עמ' 10 ועמ' 14.

⁷³ ר': מס"ב, תמצית דוחות כספיים ביניים ליום 30.6.2024, עמ' 11.

⁷⁴ ר': מס"ב, דוח שנתי לשנת 2023, עמ' 10.

ני"ע ועוד; (2) העברת פעילות הלקוח מחשבון לחשבון; ו-(3) הפעלת מנגנון "עקוב אחרי" עבור חיובים, זיכויים ועבור שיקים מהחשבון הישן.⁷⁵

ה. מכירת אחזקות הבנקים בשב"א והפרדת מס"ב משב"א

53. בעבר החזיקו הבנקים בעלי המניות במס"ב במלוא מניות חברת שב"א (למעט בנק מזרחי),⁷⁶ שעוסקת בניהול והפעלת מערכות תשלומים מבוקרות, כרטיסי חיוב ו-ATM המאפשרות, בין היתר, העברת אישורים לעסקאות בכרטיסי חיוב, איסוף עסקאות בכרטיסי חיוב ממסופים בבתי עסק, ממשק ההתחשבות והסילוקין בין סולקים למנפיקים של כרטיסי חיוב וכן העברת אישורים לפעולות משיכת מזומן, ניהול ותפעול ממשק ההתחשבות והסילוקין בין סולקים למנפיקים במערכת ה-ATM.⁷⁷

54. בהתאם להוראות החוק להגברת התחרותיות וצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל, התשע"ז-2017 ("חוק שטרומ"), נדרשו הבנקים שהחזיקו למעלה מ-10% ממניות חברת שב"א (קרי – בנק לאומי, בנק הפועלים ובנק דיסקונט), למכור את מניותיהם באופן ששיעור ההחזקה של כל אחד מהם לא יעלה על 10%.⁷⁸ בחודש יוני 2019 הפכה שב"א לחברה ציבורית שמניותיה נסחרות בבורסה לני"ע בת"א ללא בעל שליטה.^{79,80}

55. בתקופה שלפני הפרדת מס"ב משב"א, שתי החברות העניקו שירותים אחת לשנייה, השתמשו וחלקו בתשתית טכנולוגית משותפת, והשתמשו במתקני גיבוי משותפים. בנוסף, החברות חלקו שירותים משותפים בתחום התקשורת, הניהול, שירותי אבטחת מידע, מנכ"ל, מטה, כספים, משאבי אנוש, יעוץ משפטי, ביקורת פנים וניהול סיכונים ושירותי ביטוח. כמו כן, היו לחברות צוותי עבודה משותפים, ובכלל זה צוותי פיתוח ותחזוקת תוכנה, תחזוקת תשתיות, שרתים, אבטחת מידע, תקשורת, טלפוניה, משרדים משותפים ועוד.⁸¹

56. החל מדצמבר 2017 פעלו שב"א ומס"ב לפי הסכמים שהסדירו את ההתחשבות ביניהן בכל הנוגע לשירותים שהעניקו אחת לשנייה, לפי הסכמות שהיו בניהן עד לאותו מועד.⁸²

⁷⁵ ר': אתר האינטרנט של מס"ב, ניווד בין בנקים, בכתובת: <https://www.masav.co.il/nbb> [תאריך גישה: 22.1.2025].

⁷⁶ מבנה האחזקות בשב"א נכון לשנת 2017 היה כדלקמן: בנק לאומי החזיק בכ-42.2% מהון המניות, בנק הפועלים החזיק כ-34.5%, בנק דיסקונט החזיק כ-20%, והבנק הבינלאומי החזיק בכ-3.3%.

ר' למשל: שב"א, דוח שנתי לשנת 2017, עמ' 109.

⁷⁷ ר': שב"א, דוח שנתי לשנת 2023, חלק א': דוח תיאור עסקי החברה, עמ' 6.

⁷⁸ ר': שב"א, דוחות כספיים לשנת 2017, עמ' 109.

⁷⁹ ר': שב"א, דוח תקופתי לשנת 2023, חלק א': דוח תיאור עסקי החברה, עמ' 6.

⁸⁰ ר': שב"א, דוח תקופתי לשנת 2023, חלק ד': פרטים נוספים על התאגיד, עמ' 7 (תקנה 21 א': בעל השליטה בתאגיד).

⁸¹ ר': שב"א, דוח תקופתי לשנת 2019, חלק א': דוח תיאור עסקי החברה, עמ' 41.

⁸² ר': שב"א, דוח תקופתי לשנת 2019, חלק א': דוח תיאור עסקי החברה, עמ' 41.

57. בחודש אוקטובר 2019 פנתה רשות התחרות לשב"א ולמס"ב והודיעה להן כי המשך ההתנהלות המשותפת ביניהן עלולה לעלות לכדי הפרה של חוק התחרות. בעקבות פנייה זו הגישו מס"ב ושב"א בחודש מאי 2020 לבית הדין לתחרות בקשה לאישור הסדר כובל ביניהן. בהמשך, הגיעו שב"א ומס"ב להסדר פשרה עם רשות התחרות, כאשר ביום 27.3.2022 אישר בית הדין לתחרות ("ביה"ד") בקשה לאישור הסדר כובל בין מס"ב לבין שב"א, בכפוף לתנאים. בין היתר נקבע כי עד ליום 31.12.2027 ינותקו באופן מוחלט כל הזיקות המשותפות הקיימות בין מס"ב לבין שב"א, ולא יינתנו שירותים מאחת החברות לשנייה, שאינם במסגרת השירותים שהן מוכרות לציבור הרחב. עוד נקבע, כי ניתוק הזיקות המשותף ייעשה על פי לוחות זמנים שנקבעו, באופן הדרגתי ומבוקר, בהתאם למידת השפעתן על התחרות (כאשר ככלל זיקות שהשפעתן על התחרות גדולה יותר ינותקו מוקדם יותר). בנוסף נקבע, כי בתקופת הביניים עד לניתוק הזיקות המוחלט החברות ישתפו פעולה באופן המצמצם את החשש להפחתת התחרות ביניהן, ורק בין בעלי תפקידים הנדרשים לעניין מסוים, בהתאם לתנאים. בתקופת הביניים מס"ב ושב"א רשאיות לתת שירותים זו לזו במסגרת שירותי ספק-לקוח. התנאים מחייבים תיעוד פגישות ושיחות משותפות של הנהלות החברות, באופן שיאפשר לממונה לפקח על ביצוע התנאים והזיקות.⁸³

58. בהמשך לכך חתמו מס"ב ושב"א בחודש יוני 2022 על הסכם ספק-לקוח זמני, לתקופת ביניים עד לגיבוש הסכם קבוע. בין הצדדים התקיים הליך גישור בו הושגו הסכמות לגבי תמחור השירותים הניתנים זו לזו, ועקרונות להתחשבות בגין הפרדת הנכסים המשותפים.⁸⁴

59. במסגרת תהליך הפרדת מס"ב ושב"א, פועלת מס"ב להעברת פעילותה למערכות נפרדות שיהוו תשתית טכנולוגית מתקדמת, עצמאית וחדשנית, בין היתר על מנת לאפשר פיתוח שירותי תשלום מתקדמים בעתיד.⁸⁵

60. יצוין, כי ביום 14.10.2024 התקבל אישור מרשות התחרות לעדכון לוחות הזמנים עד ליום 30.6.2029 בקשר להשלמת ההפרדה ממערכת הטנדם.⁸⁶ הטנדם הוא מחשב ליבה המרכז את כל הפעילות השוטפת המקוונת של שב"א ומס"ב מול לקוחותיהן. מחשב הטנדם נדרש לזמינות גבוהה 24/7 ומשמש בעיקר עבור פעילות מקוונת כגון העברת תשלומים ואישורי עסקאות.⁸⁷

⁸³ ר': מס"ב, דוח שנתי לשנת 2023, עמ' 77.

⁸⁴ ר': מס"ב, דוח שנתי לשנת 2023, עמ' 9 ועמ' 77-78.

⁸⁵ ר': מס"ב, דוח שנתי לשנת 2023, עמ' 9.

⁸⁶ ר': רשות התחרות, מכתב מאת רשות התחרות למס"ב בנושא "בקשה לעדכון לוחות הזמנים ושינוי תנאי אישור ההסדר הכובל על שב"א", נשלח ביום 14.10.2024.

⁸⁷ ר': רשות התחרות, תנאים להסדר פשרה במסגרת ת"כ 17020-05-20 שירותי בנק אוטומטיים בע"מ ומרכז סליקה בנקאי בע"מ נ' רשות התחרות.

61. עדכון לוחות הזמנים נועד כדי לאפשר למס"ב לפנות משאבים נדרשים לצורך תהליך הפרדת מערכת המיינפריים, שהוקדם על ידי שב"א ועל מנת להימנע מהחלפה של שתי מערכות ליבה במקביל.⁸⁸ המיינפריים הוא מערכת המחשוב המרכזת בין היתר את עיבודי הסליקה של שב"א ומס"ב, לרבות התחשבות עבור תשלומים ואיסוף עסקאות. שיטת העבודה מתבצעת בעיקר באמצעות עבודות לא מקוונות.⁸⁹

62. כפי שהוסבר לי, הצורך בעדכון לוחות הזמנים נבע מההחלטה החד-צדדית של שב"א, שנעשתה ללא תיאום עם מס"ב, להקדים את יציאתה ממערכת המיינפריים למחצית הראשונה של שנת 2025. בהמשך להחלטה זו, שב"א הסבירה למס"ב כי הסיכונים שבהישארות מס"ב במערכת המיינפריים מעמידים בסכנה את יציבות מערכת התשלומים, והמליצה למס"ב לצאת ממנה גם כן. בשים לב לכך, נאלצה מס"ב לבנות תוכנית להקדמת מועד יציאתה ממערכת המיינפריים. זאת, על מנת למזער את משך הזמן שבה תיוותר כמשתמשת יחידה במערכת – המקבלת שירותי תחזוקה משב"א בזמן שהאחרונה כבר לא משתמשת במערכת – ובכך לצמצם את הסיכונים ליציבות מערכת התשלומים. אלא שהקדמת יציאתה של מס"ב מהמיינפריים, בלא שינוי של לוחות הזמנים ליציאה ממערכת הטנדם, הייתה מחייבת את מס"ב להחליף את שתי מערכות הליבה הללו במקביל, דבר שאינו אפשרי מבחינה תפעולית ואשר היה מסכן את יציבות מערכת מס"ב.⁹⁰

63. כפי שנמסר לי, בעקבות כניסתו לתפקיד של מנכ"ל מס"ב החדש, בוצעה בחינה נוספת לאופן הפרדת הזיקה בין החברות בנוגע למערכת המיינפריים. לאחר תהליך הבחינה, התקבלה החלטה חדשה במס"ב בכל הנוגע למערכת המיינפריים. כך, ביום 30.1.2025 החליט דירקטוריון מס"ב, בהמלצת ההנהלה, לקחת בעלות על מערכת המיינפריים, ולהפעיל אותה בעצמה, תוך חידוש הדרגתי שלה.⁹¹

64. כיום תהליך הפרדת הזיקות שבין החברות מצוי בשלבים מתקדמים, ומצריך ממס"ב, על כלל עובדיה ומנהליה, תשומות משמעותיות. בכל הנוגע למערכת המיינפריים, עלות השינוי מוערכת בהכפלה של פי 4 בהוצאה השנתית של מס"ב עבור השימוש במערכת מרגע ירידת שב"א ממנה (עלות שתגיע לכ-3 מיליון ₪ בשנה). לעלויות אלה צפויות להתווסף עלויות

⁸⁸ ר': רשות התחרות, מכתב מאת רשות התחרות למס"ב בנושא "בקשה לעדכון לוחות הזמנים ושינוי תנאי אישור ההסדר הכובל על שב"א", נשלח ביום 14.10.2024.

⁸⁹ ר': רשות התחרות, תנאים להסדר פשרה במסגרת ת"כ 17020-05-20 שירותי בנק אוטומטיים בע"מ ומרכז סליקה בנקאי בע"מ נ' רשות התחרות.

⁹⁰ ר': תצהיר אמיר שפירא, סעיפים 50 - 53.

ר' גם: מס"ב, דוח שנתי לשנת 2023, עמ' 74 ועמ' 108.

⁹¹ ר': תצהיר אמיר שפירא, סעיף 56.

נוספות בגין פניה לספקי שירות חיצוניים לצורך טיפול במערכת (או גיוס אנשי מערכת חדשים למס"ב) ובהמשך גם עלויות שדרוג ופיתוח.⁹²

65. בכל הנוגע למערכת הטנדס, עלות ההפרדה מוערכת בכ-7 מיליון ש"ח, וכוח האדם שיידרש למהלך ההפרדה הוא כ-7 עובדים במשרה מלאה.⁹³

ה. החלטת הממונה על התחרות בעניין הפטור משנת 2020

66. כאמור, מס"ב פועלת תחת החלטת הממונה על התחרות ("הממונה") בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל בעניין ההחזקה המשותפת של הבנקים במס"ב, המתעדכן מעת לעת. ביום 18.6.2020 התקבלה החלטת הממונה בעניין פטור לתקופה של חמש שנים האמורה להסתיים ביום 18.6.2025 ("החלטת הפטור משנת 2020").⁹⁴

67. בכל הנוגע לבעלות במס"ב ותחומי פעילותה, נקבע כי מס"ב תעסוק רק בתחומים הבאים:⁹⁵

67.1. שירותי סליקת חיובים וזיכויים;

67.2. שירותי העברת ממסרים;

67.3. שירותי ניווד חשבונות;

67.4. שירותי מיתוג למאגרי מידע;

67.5. שירותי פירוט תנועות;

67.6. שירותים נלווים לשירותים לעיל, הנחוצים לייעולם;

67.7. פעילות אחרת שאישרה הממונה.

68. להלן תיאור הוראות עיקריות מתוך החלטת הפטור משנת 2020.

69. **חובת צירוף משתתפים:** במסגרת ההחלטה, נקבעו הוראות הנוגעות לחובת הצירוף של משתתף או נותן שירותי תשלום שקיבל קוד זיהוי מבנק ישראל ואת אישורו של המשתתף בסליקה לייצוגו, בתנאים שאינם מפלים, וכן זכותם של משתתפים להצטרף כחברים בוועד מס"ב או בוועדות המשנה.⁹⁶

70. נאסר על הבנקים לסרב סירוב בלתי סביר לייצג נותן שירותי תשלום לצורך גישה לשירותי מס"ב ביחס לחיובים וזיכויים, כל עוד נותן שירותי התשלום לא יכול בתנאים סבירים לקבל

⁹² ר': תצהיר אמיר שפירא, סעיפים 58 - 59.

⁹³ ר': תצהיר אמיר שפירא, סעיף 60.

⁹⁴ ר': מס"ב, דוח שנתי לשנת 2023, עמ' 74 ועמ' 108.

⁹⁵ ר': מס"ב, דוח שנתי לשנת 2023, עמ' 74.

⁹⁶ ר': מס"ב, דוח שנתי לשנת 2023, עמ' 74-75.

שירותים אלה ישירות ממס"ב. עוד נקבע, כי הבנקים ומס"ב נדרשים לבצע כל פעולה הנדרשת באופן סביר כדי לאפשר גישה לשירותי מס"ב לעיל, בתנאים זהים לתנאים שהיא מעניקה לבנקים וללקוחותיהם.⁹⁷

71. על הבנקים נאסר להעביר הוראת תשלום במערכת התשלומים המיידים שמפעילה החברה אם מקורה של ההוראה ביישומון שבשליטת הבנק, וזאת כל עוד הבנק לא מספק שירותי ייצוג משותף לנותן שירותי תשלום שאינו משותף בסליקה אחד לפחות שמעביר הוראות בפועל באמצעות המערכת באופן שוטף וסדור.⁹⁸

72. העמלות בגין השירותים שגובה מס"ב תהינה זהות לכל מקבלי אותו שירות בהתאם להיקף השימוש, אלא אם קיים הבדל בעלויות השירות הנובעות ממתן השירות. מס"ב לא רשאית לגבות עלויות שנשאה בהן בעבר ממי שיבקש להתחבר לשירותים או להתקבל כמשתתף, אלא רק את העלויות התוספתיות הכרוכות במתן הגישה למבקש, שנובעות באופן ישיר מביצוע ההתאמות או הבדיקות הנדרשות לשם מתן השירותים עבור המבקש או עבור השתתפותו.⁹⁹

73. נקבע כי מס"ב לא תחלק רווחים, תקבולים או הטבות מכל סוג למחזיק בה, לרבות אדם קשור ("מחזיק"), ולא תעניק למחזיק דיבידנד, דמי ניהול, ריבית בגין החזר הלוואה בשיעור גבוה מהריבית המקובלת במשק לעסקה, או כל הטבה אחרת, ולא תעניק הנחה שהנהנים ממנה יהיו בפועל רק מחזיקים.¹⁰⁰ איסור חלוקת דיבידנדים חל גם מכוח הוראות המפקח על הבנקים מיום 25.7.2012, למעט באישור המפקח.¹⁰¹

74. מס"ב לא תעניק לדירקטורים שהם תאגידים המכהנים בה, שכר או טובת הנאה אחרת בקשר לתפקידם כדירקטורים.¹⁰²

75. הבנקים לא ימנו לדירקטוריון מס"ב אדם שהוא בעל עניין בבנק, חבר הנהלת הבנק, או נושא משרה בתחומי המסחר, החשבות או הקמעונאות בבנק. הובהר כי בנק רשאי למנות לדירקטוריון חבר הנהלה בבנק בתחום הטכני.¹⁰³

76. כל ההחלטות המהותיות של הבנקים הנוגעות למס"ב, וההחלטות של מוסדות הניהול (הדירקטוריון, ועדת דירקטורים, אסיפה כללית), יתועדו בכתב בסמוך לאחר קבלתן. כמו כן, כל פגישה בין הבנקים (כולם או חלקם) לבין מס"ב תתועד בפרוטוקול מלא.

⁹⁷ ר': מס"ב, דוח שנתי לשנת 2023, עמ' 75.

⁹⁸ ר': מס"ב, דוח שנתי לשנת 2023, עמ' 75.

⁹⁹ ר': מס"ב, דוח שנתי לשנת 2023, עמ' 75.

¹⁰⁰ ר': מס"ב, דוח שנתי לשנת 2023, עמ' 74.

¹⁰¹ ר': מס"ב, דוח שנתי לשנת 2023, עמ' 75.

¹⁰² ר': מס"ב, דוח שנתי לשנת 2023, עמ' 74.

¹⁰³ ר': מס"ב, דוח שנתי לשנת 2023, עמ' 74.

ו. תרומת ההסדר לטובת הציבור

ו.1. כללי

77. המבנה שבמסגרתו הבנקים בעלי המניות מחזיקים במס"ב, שמספקת להם שירותים חיוניים, מייצר מצב של מעין "אינטגרציה אנכית". אינטגרציה אנכית היא מצב שבו חברה מסוימת פועלת במספר חוליות בשרשרת הייצור. למעשה יש לראות את מערכת מס"ב כהמשך חיוני למערכות הליבה של כל אחד מהבנקים.

78. אינטגרציה אנכית יכולה להביא לתועלת כלכלית עקב יתרונות הנובעים מהפנמת סיכונים (Risk Internalization), כמו גם מביטול או הקטנת המרווח הכפול (Double Marginalization), חיסכון בהוצאות תפעול וייעול השקעות.

79. כך לדוגמה, אם נניח פירמה שפועלת בשתי חוליות בשרשרת הייצור, וכאשר השירות שמסופק במעלה שרשרת הייצור מהווה תשומה חיונית והכרחית לפעילותה במורד השרשרת, אזי האינטגרציה האנכית מאפשרת לפירמה להפנים את הסיכונים שכרוכים באספקת השירות במעלה שרשרת הייצור. הפנמת הסיכונים, מועילה לפעילות של הפירמה במורד שרשרת הייצור, ולכן עשויה להוביל לשיפור איכות השירותים ומחיריהם. בכך, האינטגרציה האנכית מועילה גם לפירמה וגם לציבור, שנהנה משיפור באיכות השירותים ומחיריהם. דברים אלו נכונים גם ביחס לחיסכון בהוצאות תפעול וייעול השקעות.

80. פירמה שפועלת באינטגרציה אנכית יכולה גם לספק את השירות במורד שרשרת הייצור במחירים נמוכים יותר, בהשוואה למצב עולם שבו פועלות פירמות נפרדות. זאת משום, שהאינטגרציה האנכית עשויה להביא את הפירמה לצמצם את שולי הרווח הכפולים (בשתי החוליות של שרשרת הייצור), וכתוצאה מכך מחיר השירות ללקוח יהיה נמוך יותר.

81. יצוין, כי הרשות הכירה בכך שקשרים אנכיים עשויים להביא לצרכנים תועלת רבה יותר מאשר הפגיעה האפשרית מקיומם, למשל בהקשר של ביטוחי הבריאות:¹⁰⁴

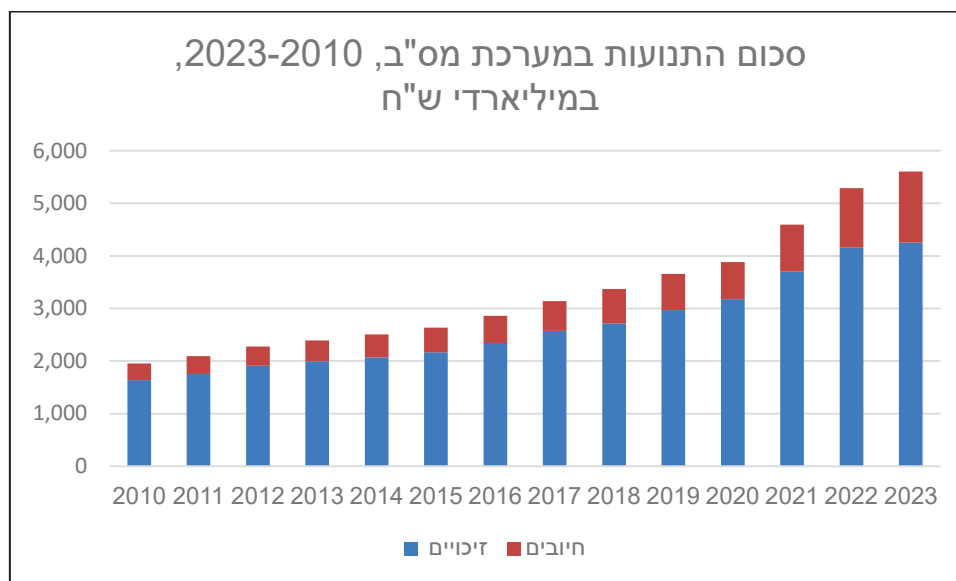
"מנקודת מבט צרכנית, ייתכן שישנן יעילויות הנובעות מקשרים אנכיים, המיטיבות עם הלקוחות במידה שעולה על הפגיעה האפשרית מקיומם."

82. כפי שמתואר לעיל, מערכת התשלומים של מס"ב מספקת לבנקים שירותים חיוניים לפעילותם, וזאת בהיקפים משמעותיים ההולכים וגדלים. בתרשימים שלהלן מוצגים סכומי התנועות ומספר התנועות במערכת מס"ב בשנים 2010-2023, והגידול שחל בהיקפי הפעילות במערכת מס"ב בשנים אלו. מהנתונים עולה, בין היתר, כי סכום התנועות שעברו במערכת

¹⁰⁴ רשות התחרות, "מחקר ביטוחי הבריאות: השפעת תמריצים כלכליים על מכירות הסוכנים", 14 ביולי 2021, עמ' 11.

מס"ב צמח מכ-1.96 טריליון ₪ בשנת 2010, לכ-5.30 טריליון ₪ בשנת 2022, ¹⁰⁵ ועד לכ-5.60 טריליון ₪ שעברו במערכת מס"ב בשנת 2023: ¹⁰⁶

תרשים 1 - סכומי התנועות במערכת מס"ב בשנים 2010-2023

מקורות הנתונים: בנק ישראל (נתוני 2010-2022) ¹⁰⁷ ומס"ב (נתוני 2023) ¹⁰⁸

¹⁰⁵ סכום תנועות הזיכויים והחייבים שעברו במערכת מס"ב, ללא החזרות זיכויים וחייבים (סכום ההחזרות עמד על כ-5.6 מיליארד ₪ בשנת 2010 ועל כ-13.4 מיליארד ₪ בשנת 2022). ר': בנק ישראל, מחלקת מערכות תשלומים וסליקה, סקירת מערך התשלומים בישראל, אוגוסט 2024, עמ' 32.

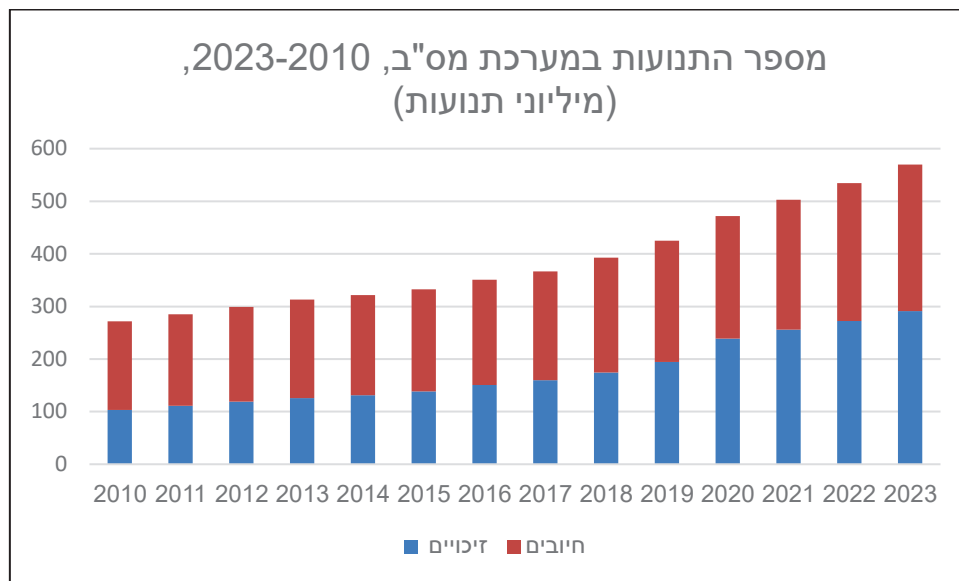
¹⁰⁶ ר': מס"ב, דוח שנתי לשנת 2023, עמ' 19.

¹⁰⁷ ר': בנק ישראל, מחלקת מערכות תשלומים וסליקה, סקירת מערך התשלומים בישראל, אוגוסט 2024, עמ' 32.

¹⁰⁸ ר': מס"ב, דוח שנתי לשנת 2023, עמ' 19.

יצוין, כי זיכויים מוגדרים כתשלומים כגון משכורות, תשלומים לספקים, תשלומי קצבאות, תשלומים למוטבים שונים; וחייבים מוגדרים כחייבים על פי הרשאה.

תרשים 2 - מספר התנועות במערכת מס"ב בשנים 2010-2023¹⁰⁹

מקורות הנתונים : בנק ישראל (נתוני 2010-2022)¹¹⁰ ומס"ב (נתוני 2023)¹¹¹

83. על פי המידע שנמסר לי, מתוך סכום התנועות שעברו במערכת מס"ב בשנת 2023 (כ-5.6 טריליון ₪) כ-76% בוצעו על ידי הבנקים בעלי המניות; כ-19% על ידי המדינה (למשל על ידי: החשב"ל, רשות המיסים וביטוח לאומי); וכ-5% על ידי משתתפים אחרים.¹¹² עולה אפוא, שבנטרול סכומי התנועות שבוצעו על ידי המדינה, כ-94% מסכום התנועות שעברו במערכת מס"ב בוצעו על ידי הבנקים בעלי המניות.¹¹³

84. כאמור לעיל, היקפי הכספים שעוברים במערכת מס"ב גדולים באופן משמעותי מהיקף הכספים שעוברים במערכת "שירותים בכרטיסי חיוב", שמפעילה שב"א, וכן ממסלוקת הבורסה. כך למשל, נכון לשנת 2022 עברו במערכת מס"ב זיכויים בסכום של כ-4,154 מיליארד ₪; חיובים בסכום של כ-1,131 מיליארד ₪; וכ-3 מיליארד ₪ עבור הפקדה לחסכון ארוך טווח (הפקדות לקופות גמל, קרנות פנסיה וקרנות השתלמות). לעומת זאת, היקף הפעילות הכספית במערכת "שירותים בכרטיסי חיוב", שמפעילה שב"א, הסתכם בכ-433 מיליארד ₪ (כ-8.2% ביחס להיקף הכספים שעברו במערכת מס"ב); והיקף הפעילות הכספית

¹⁰⁹ הנתונים בתרשים כוללים את מספר תנועות הזיכויים והחיובים שעברו במערכת מס"ב, ללא תנועות החזרות זיכויים והחזרות חיובים.

¹¹⁰ ר': בנק ישראל, מחלקת מערכות תשלומים וסליקה, סקירת מערך התשלומים בישראל, אוגוסט 2024, עמ' 32.

¹¹¹ ר': מס"ב, דוח שנתי לשנת 2023, עמ' 19.

¹¹² ר': תצהיר אמיר שפירא, סעיף 20.

¹¹³ פירוט החישוב: $93.8\% = (76\% + 5\%) / 76\%$.

במסלקות הבורסה, שמפעילה הבורסה לניירות ערך בת"א, הסתכם בכ-1,633 מיליארד ₪ (כ-30.9% ביחס להיקף הכספים שעברו במערכת מס"ב).¹¹⁴

85. מערכות התשלומים והסליקה ובכללן מערכת מס"ב, הן חלק מתשתיות השוק הפיננסי, והן ממלאות תפקיד קריטי במערכת הפיננסית ובכלכלה בכללותה. על פי בנק ישראל:¹¹⁵

"תשתיות השוק הפיננסי, וביניהן מערכות התשלומים והסליקה, ממלאות תפקיד קריטי במערכת הפיננסית ובכלכלה בכללותה. תשתיות שוק פיננסי בטוחות ויעילות תורמות אמנם לשימור ולטיפולן של היציבות הפיננסית והצמיחה הכלכלית, אך הן גם מהוות מקור לסיכון. אם תשתיות השוק הפיננסי אינן מנוהלות כהלכה, הן עלולות להוות מקור לזעזועים פיננסיים, כמו שיבושי נזילות והפסדי אשראי, או להוות ערוץ גדול שדרכו יתפשטו זעזועים אלה לכל השווקים הפיננסיים – המקומיים והבינלאומיים."

86. מערכת חיובים, זיכויים והעברות תשלומים שמפעילה מס"ב, הוכרזה כאמור בחודש יולי 2013 כמערכת מבוקרת על פי חוק מערכות תשלומים. בהתאם לס' 2 בחוק מערכות תשלומים, קיימים שני תנאים מצטברים, אשר בהתקיימותם רשאי בנק ישראל להכריז על מערכת תשלומים כמערכת מבוקרת:¹¹⁶

(1) פעילותה של המערכת חיונית לכלל מערך התשלומים במשק;

(2) קיים חשש כי פעילות המערכת באופן בלתי תקין, בלתי יעיל או בלתי אמין, עלולה לפגוע במערך התשלומים במשק.

87. מההודעה לעיתונות שפרסם בנק ישראל בעניין ההכרזה לעיל עולה, כי מערכת התשלומים הקמעונאית המופעלת על ידי מס"ב, חברה בבעלותם של חמשת הבנקים, **"מהווה מערכת תשלומים מרכזית במערך התשלומים בישראל הן בשל נפח פעילותה והסכומים המועברים בה והן בשל ייחודיות השירותים הניתנים בה והמשמשים ציר מרכזי בפעילות הפיננסית במשק."**¹¹⁷

¹¹⁴ ר': בנק ישראל, מחלקת מערכות תשלומים וסליקה, סקירת מערך התשלומים, אוגוסט 2024, עמ' 32, 34 - 35.

¹¹⁵ ר': בנק ישראל, העקרונות הבינלאומיים לתשתיות שוק פיננסי, 19.2.2024, בכתובת: <https://kamakama.gov.il/roles/supervisionregulation/payment-systems-oversight/pfmi> [תאריך גישה: 4.12.2024].

¹¹⁶ ר': בנק ישראל, הכרזה על מערכות תשלומים, בכתובת: <https://www.boi.org.il/roles/supervisionregulation/payment-systems-oversight/regulation/payment-systems-declaration> [תאריך גישה: 4.12.2024].

¹¹⁷ ר': בנק ישראל, הודעה לעיתונות מיום 18.7.2013, הכרזה על מערכות תשלומים מבוקרות. להשלמת התמונה יוער, כי באותו מועד הוכרזה גם מערכות "שירותים בכרטיסי חיוב" ו"מכשירי בנק אוטומטיים", המופעלות בידי חברת שב"א, כמערכות תשלומים מבוקרות.

88. כאמור לעיל, למעשה, מדובר במערכת שהיא המשך חיוני למערכות הליבה הפנימיות של הבנקים, והיא חיונית וקריטית לפעילותם, ולפעילות הכלכלית במשק כולו.¹¹⁸
89. כאמור, הוראות הממונה בהחלטת הפטור משנת 2020, אוסרות על מס"ב לחלק דיבידנדים, תקבולים או הטבות מכל סוג לבנקים המחזיקים בה, לרבות אדם קשור.¹¹⁹ איסור חלוקת דיבידנדים חל גם מכוח הוראות המפקח על הבנקים מיום 25.7.2012, למעט באישור המפקח.¹²⁰
90. מבנה ההחזקות הנוכחי, בשילוב עם האיסור על מס"ב לחלק דיבידנדים, מביא לכך שכיום מס"ב היא חברת שירותים מוטת יציבות, יעילות, זמינות ואיכות. קיומה של מערכת תשלומים יציבה, יעילה, מאובטחת ואיכותית, המושג באמצעות ההסדר, גם עם המשתתפים הנוספים במערכת מס"ב ועם הציבור בכללותו.
91. להלן אדגים כיצד ניתוק האינטגרציה האנכית, על ידי מכירת החזקות הבנקים בעלי המניות במס"ב לגוף אחר צפוי לפגוע ביכולת של הבנקים והציבור ליהנות מהיתרונות של מבנה ההחזקות הנוכחי בהיבטים של איכות השירותים שמספקת מס"ב, הסדר הכשל ומחירי השירותים.
92. יוער, כי בשים לב לעובדה שמערכת מס"ב היא תשתית ייחודית בעלת יתרון לגודל, שהביקוש אליה הוא קשיח ושאינו לה תחליפים קרובים, מועצם החשש שמכירת החזקות הבנקים בעלי המניות במס"ב לצד שלישי תביא להעלאת מחירים או לפגיעה באיכות השירותים.

2.1. איכות השירותים

93. ניתוק האינטגרציה האנכית מעלה חשש מפני פגיעה באיכות השירותים. בתוך כך, קיים חשש משמעותי שרוכש שאינו משתמש של המערכת, יעדיף רווחים מהמערכת על פני השקעה בתשתית, בחדשנות המערכת, זמינותה, אמינותה ויציבותה. ככל שמדובר ברוכש שהוא משתתף שאינו בנק, ושהיקף פעילותו קטן ביחס לבנקים בעלי המניות, רוכש כזה עשוי להעדיף אינטרסים צרים שלו ולהקפיד פחות על צרכי המערכת הפיננסית או עמידה בסטנדרטים שונים, ובכך לסכן את המערכת ויציבותה.
94. הדוגמאות הבאות ממחישות שמבנה הבעלות הנוכחי תומך בכך שמס"ב היא חברת שירותים מוטת יציבות, יעילות, זמינות ואיכות. הפעולות והפרויקטים שלהלן תורמים לקידום

¹¹⁸ ר': תצהיר אריאל נווה, סעיף 7; תצהיר ליאור בוכר, סעיף 7; תצהיר יוסף גולדברג, סעיף 7; תצהיר עדו זלצמן, סעיף 7.

¹¹⁹ ר': מס"ב, דוח שנתי לשנת 2023, עמ' 74.

¹²⁰ ר': מס"ב, דוח שנתי לשנת 2023, עמ' 75.

היציבות, היעילות והאיכות של המערכת, המועילים לציבור, שללא מבנה הבעלות הקיים יתכן שלא היו מתבצעים :

95. **השקעה בתשתיות ואבטחת מידע** – כפי שנמסר לי, מס"ב משקיעה מידי שנה סכומים משמעותיים במהלכים שעניינים יציבות ואבטחת המערכת. כך למשל, נכון לשנת 2024, סך ההשקעה השנתית של מס"ב בתשתיות ובאבטחת מידע עמדה על כ-15.2 מיליון ₪, המהווה כ-18% מהיקף ההכנסות של מס"ב בשנה זו ; וכ-38% מסך ההוצאות של מס"ב, בניכוי הוצאות שכר. מדובר בנתח משמעותי מהכנסות והוצאות החברה אשר מושקע בהבטחת יציבות ואבטחת המערכת.¹²¹

96. בהקשר זה נמסר לי גם, כי מס"ב בוחרת בכלי אבטחת המידע מהאיכותיים ביותר שקיימים בשוק, כאשר הקו אשר מנחה אותה בעניין זה, הוא שמירה על יציבות ואבטחת המערכת.¹²²

97. מבנה הבעלות הנוכחי יוצר עדיפות להשקעה בתשתיות ואבטחת מידע, שמקדם שיקולים של יציבות, יעילות, ואיכות של המערכת. לעומת זאת, רוכש שאינו משתתף במערכת מס"ב, או רוכש שאינו בעל היקף פעילות משמעותי במערכת מס"ב, לא בהכרח היה מעדיף שיקולים אלה. להלן דוגמאות לפרויקטים והשקעות בטיוב השירותים :

98. **פרויקט תיקון איחורי הסליקה שקידמה מס"ב** – כפי שנמסר לי, בעבר אירעו במערכת מס"ב איחורי סליקה רבים. מס"ב הצליחה לפתור את הבעיה ולמנוע איחורים מסוג זה בהשקעה של משאבים רבים. מהלך זה כלל, בין השאר, עריכת שינויים רוחביים בהסכמי העסקה של העובדים בתחום הטכנולוגי, כך שאלה יועסקו במשך שעות ארוכות יותר, וכן יישמשו ככוננים בשעות הערב, וזאת על מנת לוודא כי ניתן מענה מידי לכל עניין אשר עלול לסכן את העמידה בלוחות הזמנים הקשורים בסליקה. כל אלה לצד הגברת הפיקוח הפנימי על חריגות בסליקה. בקשר לכך הוסבר לי, כי מהלכים אלה כללו השקעה של מאות אלפי שקלים וכן של שעות עבודה רבות מצד החברה, לרבות ברמת ההנהלה, בעקבותיהם, אכן חל שיפור ניכר ומשמעותי בעניין. כיום, למעשה, כמעט ואין מקרים של איחורים בסליקה.¹²³

99. **פרויקט הכספות** – כספות הן אמצעי טכנולוגי המאפשר העברה והוצאה של קבצים המועברים למס"ב וממס"ב. כפי שנמסר לי, לפני כשנתיים, החליטה מס"ב להחליף את תוכנת הכספות הקיימת על אף שהתוכנה תפקדה והיה ניתן להמשיך ולהשתמש בה. לשם כך, נכנסה החברה לפרויקט הסבה למערכת חדשה של ספק חיצוני. פרויקט זה נמשך כשנה, והעסיק צוות שלם בחברה אשר סייע ללקוחות השונים בהליך ההסבה.¹²⁴

¹²¹ ר': תצהיר אמיר שפירא, סעיף 62.

¹²² ר': תצהיר אמיר שפירא, סעיף 63.

¹²³ ר': תצהיר אמיר שפירא, סעיפים 65 - 66.

¹²⁴ ר': תצהיר אמיר שפירא, סעיפים 68 - 69.

100. הובהר לי, כי מהלך זה נעשה אך מן הטעם של שיפור יציבות ואיתנות המערכת. מס"ב אף לא השיתה על לקוחותיה את עלויות המעבר ולא גבתה מהם כל תשלום. השקעת החברה בהשלמת המעבר הייתה גם מול לקוחות שהיקף פעולתם היה קטן.¹²⁵

101. **התנהלות מס"ב במסגרת המעבר ל"מתג" החדש שבוצע במהלך הפרדת החברות שב"א ומס"ב** – הוסבר לי, כי במסגרת מעבר זה, פיתחה מס"ב מנגנון ייחודי לתקופת הביניים אשר היה בו כדי לשמור על יציבות והמשכיות השירות שהיא מעניקה למשתמשים בשירותיה, ולהבטיח שזמינות השירות ואיכותו לא תיפגע עבור כלל המשתמשים במערכת. במסגרת אותו מנגנון ייחודי שפותח במס"ב, מיוזמתה בלבד, לקוחות אשר היה נדרש להם זמן נוסף לשם התאמת פעילותם לשינוי, היו יכולים להוסיף ולהשתמש במתג הישן, כאשר מס"ב היא זו שביצעה את פעולות התאמת האינפורמציה והעברתה למתג החדש. מס"ב פיתחה פתרון זה לתקופת הביניים מטעמי איכות השירות הניתן על ידה, וזאת למרות שהדבר השית עליה עלויות ולא הסב לה כל תועלת כלכלית.¹²⁶

102. עולה אפוא, כי מס"ב קידמה וביצעה פרויקטים שמקדמים שיקולים של יציבות, יעילות, זמינות ואיכות של המערכת. לעומת זאת, רוכש שאינו משתתף במערכת מס"ב, או רוכש שאינו בעל היקף פעילות משמעותי במערכת מס"ב, לא בהכרח היה מעדיף שיקולים אלה.

3.1. הסדר הכשל

103. כפי שמתואר לעיל, בהתאם למנגנון הסדר הכשל, כלל המשתתפים במערכת התשלומים מפקידים כספים בחשבון ביטחון בבנק ישראל. החשבון מוחזק בנאמנות על ידי מפעיל המערכת, ומשמש להשלמת הסליקה, במקרה שבו לא ניתן יהיה לסלוק את הסכום שנדרש מחשבון המשתתף.¹²⁷

104. נוהל הסדר הכשל כולל מנגנון ערבות הדדית, שמאפשר למפעיל המערכת לעשות שימוש בכספי הביטחונות שהמשתתפים הפקידו, בכל מקרה שבו סכום הבטחון שהופקד על ידי המשתתף שכשל, לא מספיק לכיסוי התחייבויותיו; לרבות במקרה שבו לא ניתן לעשות שימוש בכספי הבטחון של המשתתף שכשל, עקב חדלות פירעון שלו.¹²⁸ בהתאם לנוהל הסדר הכשל, ככל שהכספים שהופקדו על ידי כלל המשתתפים בחשבון הביטחון, לטובת נוהל הסדר הכשל, לא יספיקו להשלמת הסליקה, רשאי מפעיל המערכת לחייב את המשתתפים, בגין סכום ההפרש שנדרש להשלמת הסליקה, בהתאם לחלקם היחסי.¹²⁹

¹²⁵ ר': תצהיר אמיר שפירא, סעיף 70.

¹²⁶ ר': תצהיר אמיר שפירא, סעיפים 71 - 72.

¹²⁷ ר': מס"ב, דוח שנתי לשנת 2023, עמ' 109.

¹²⁸ ר': מס"ב, כללי מערכת חיובים זיכויים והעברות תשלומים, דצמבר 2023, עמ' 30, ס' 44.1.6.

¹²⁹ ר': מס"ב, כללי מערכת חיובים זיכויים והעברות תשלומים, דצמבר 2023, עמ' 30, ס' 44.1.7.

106. משתתפים במערכת, לרבות משתתפים חדשים (שלמעט בתקופה הראשונה לפעילותם,¹³¹ בה הם מחויבים לפעול במסגרת תקרת סכום הפעילות אותה הגדירו לעצמם ושלפיה הם מפקידים בטחונות במסגרת הסדר הכשל, אין עליהם מגבלה לגבי היקף הפעילות במערכת) יכולים לחשוף את יתר המשתתפים, לסיכון משמעותי של תשלום בהיקפים גדולים במקרה של כשל.¹³²

107. החשיפה של הבנקים בעלי המניות היא המשמעותית ביותר, שכן הם אלה שהפקידו את רוב הכסף שמשמש כבטוחה, והם אלה שיחויבו בסכומים המשמעותיים ביותר במקרה של כשל סליקה.

108. ניתוק האינטגרציה האנכית, שתפריד בין הגופים שנושאים במחיר מימוש הסיכון של כשל בסליקה לבין הגוף שאחראי לטפל בכשל הסליקה, מעלה חשש מפני יצירת בעיית הנציג (Principal-Agent Problem) וסיכון מוסרי (Moral Hazard).

109. בעיית הנציג היא בעיה כלכלית המתארת קונפליקט שנוצר כאשר יש פער בין האינטרסים של שני צדדים במערכת יחסים עסקית, למשל בין לקוח לבין נותן שירות. הבעיה מתעוררת כאשר נותן השירות מקבל החלטות או פועל בשמו של הלקוח, אך יש לו תמריצים או אינטרסים שונים מאלו של הלקוח. במקרה של מס"ב, בעיית הנציג יכולה להתעורר משום שפעולות והחלטות של מס"ב עשויות להשפיע על הסיכוי לכשל סליקה והטיפול בו. כך למשל, כפי שנמסר לי, מס"ב שולחת למשתתפים תחזית לפני חלון הסליקה על מנת לאפשר להם להיערך מבחינת הנוזליות. בנוסף, מס"ב מבצעת בקורות ושולחת התראות במקרה של חריגה מתקרת החשיפה המקסימלית. כמו כן, מס"ב רשאית להאריך את הזמן על מנת לאפשר למשתתף להשלים את הסכום הנדרש לסליקה, לפני שנעשה שימוש בביטחונות.¹³³

110. סיכון מוסרי הוא תופעה כלכלית המתארת מצב שבו צד מסוים מבצע החלטות שמגבירות את החשיפה שלו לסיכון מבלי שהוא נושא בתוצאות שליליות אפשריות של מימוש הסיכון. במקרה של מס"ב, תופעה של סיכון מוסרי עשויה להתעורר אם וכאשר הבעלים במס"ב לא יישאו בתוצאות השליליות של התממשות כשל סליקה.

¹³⁰ ר': תצהיר אמיר שפירא, סעיף 82.

¹³¹ התקופה הראשונה לפעילות של משתתף חדש מוגדרת כשנה לפחות מתחילת פעילותו של המשתתף במערכת ועד למועד העדכון הבא של סכומי הביטחונות המופקדים על ידי המשתתפים. ר': מס"ב, נספח 47.1 נוהל הסדר כשל הסליקה.

¹³² ר': תצהיר ליאור בוכר, סעיף 28; וכן: תצהיר עדו זלצמן, סעיף 37.

¹³³ ר': תצהיר ליאור בוכר, סעיף 29; וכן: תצהיר עדו זלצמן, סעיף 38.]

111. יצוין, כי הרשות עמדה על כך שבעיית נציג עשויה ליצור כשל שוק העלול להביא לפגיעה ברווחת הציבור :

111.1. **ממצאי המחקר בעניין ביטוחי הבריאות הפרטיים**¹³⁴ - הרשות תיארה שקונפליקט

בין סוכני ביטוח בריאות לבין המבוטחים יוצר כשל. סוכני הביטוח אמורים לייצג את המבוטחים והם מחויבים למכור את ביטוחי הבריאות הכדאיים והמתאימים ביותר לצרכיהם הספציפיים של הלקוחות. עם זאת, ההבדל בעמלת המכירות שנותנות חברות הביטוח, עלול לייצר תמריץ לסוכנים למכור ללקוחותיהם ביטוח שאינו בהכרח הכדאי והמתאים ביותר לצרכיהם.

הרשות מצאה שהתמריצים שמספקות חברות הביטוח לסוכנים אכן אפקטיביים ומשפיעים על מכירותיהם. כלומר, הרשות מצאה שחברת ביטוח שכדאית יותר עבור הסוכן (במונחי ההכנסות שמכירותיה צפויות להניב לו) צפויה להימכר יותר מחברות אחרות; ומנקודת מבט של רווחת המבוטחים, סוכני הביטוח פועלים בצורה לא מיטבית מאחר ושיקולי ההכנסה שלהם משפיעים על שיקולי המכירה שלהם (בהשוואה למצב בו אך ורק מידת ההתאמה וטובת המבוטח עומדת לנגד עיניהם).

111.2. **עמדת הממונה בעניין ביטול חובת ציטוט מחירי מחירון חלקי חילוף לרכבים**¹³⁵ -

הממונה תיארה את הקונפליקט שבין מבוטח רכב לבין חברת ביטוח. באירוע תאונה, המבוטח מחליט באיזה מוסד הרכב שלו יטופל אך מי שנושאת בעלויות התיקון היא חברת הביטוח. לכן המבוטח "אדיש" לרוב לעלות התיקון, מכיוון שלא נושא בה ישירות, דבר העלול לגרום לניפוח מלאכותי של עלויות התיקון בהן נושאות חברות הביטוח. הממונה ציינה שעלויות אלו מתגלגלות בסופו של דבר לצרכני הביטוח ופוגעות ברווחה של מבוטחי הרכב.

112. עולה אפוא, כי יש סיכון מובנה, בכך שגוף שאינו נושא במחיר מימוש הסיכון של כשל בסליקה ובאחריות לטיפול בו, יהיה בעל השליטה במס"ב, ויקבל החלטות שמשפיעות באופן קריטי על הסיכוי לכשל.

¹³⁴ רשות התחרות, "מחקר ביטוחי הבריאות: השפעת תמריצים כלכליים על מכירות הסוכנים", 14 ביולי 2021.

¹³⁵ רשות התחרות, "עמדת הממונה על התחרות בעניין ביטול חובת ציטוט מחירי מחירון חלקי חילוף לרכבים בדו"ח שמאות", 24 בנובמבר 2024.

4.1. מחירי השירותים

113. האינטגרציה האנכית מונעת את החשש המתבקש, שצד שלישי שירכוש את השליטה במס"ב יעלה את מחירי השירותים, באופן שיביא לעליית מחירים גם לציבור.
114. בקשר לכך יש להזכיר, שהניסיון מלמד שבמקום שבו בוצעה מכירת פעילות לצד שלישי עלו המחירים באופן משמעותי. למשל:

4.1.א. דוגמת הפרטת הבורסה לני"ע בת"א

115. ביום 6.4.2017 פורסם ברשומות חוק ניירות ערך (תיקון מס' 63), התשע"ז-2017, בעניין שינוי מבנה הבעלות בבורסה. ע"פ דוחות הבורסה לני"ע בת"א, מטרתו העיקרית של תיקון 63 הייתה הסדרה של שינוי מבנה הבעלות של בורסה בישראל תוך ניתוק הזיקה בין הבעלים שלה לבין החברים הפועלים במסגרתה, הפיכתה לחברה למטרות רווח (לרבות האפשרות לביצועה של חלוקת דיבידנד לבעלי מניותיה), וכן הרחבת בסיס החברות בבורסה והנגשתה למספר גדול יותר של גורמים.¹³⁶
116. ביום 6.7.2018 הושלם תהליך הפיכתה של החברה לחברה פרטית למטרות רווח; ובהמשך, ביום 1.8.2019 הושלם מהלך של הצעה לראשונה לציבור של מניות החברה ורישומן למסחר בבורסה, והחברה הפכה לחברה ציבורית.¹³⁷
117. כפי שיפורט להלן, הבורסה לני"ע בת"א המופרטת העלתה עמלות הנגבות על ידה.
118. בחודש יולי 2024 פרסמה הבורסה הודעה בדבר עדכון תעריפון הבורסה הנוגע לשירותי משמורת (דמי ניהול חשבון) של מסלקת הבורסה.¹³⁸ על פי טיוטה שהתפרסמה להערות הציבור שפרסמה הבורסה ביום 18.7.2024, התעריף השנתי של דמי ניהול חשבון ותעריף סליקת הזמנות לרכישה/ הוראות לפדיון של מוצרי השקעה אלטרנטיביים יועלו באופן משמעותי:
- 118.1. התעריף השנתי הנוכחי של דמי ניהול חשבון יעלה מ-0.00105% ל-0.0014% החל מינואר 2025; ל-0.0019% החל מינואר 2026; ול-0.0025% החל מינואר 2027.¹³⁹

¹³⁶ הבורסה לניירות ערך בת"א, דוח תקופתי לשנת 2023, פרק א' – תיאור עסקי החברה, עמ' 3.

¹³⁷ הבורסה לניירות ערך בת"א, דוח תקופתי לשנת 2023, פרק א' – תיאור עסקי החברה, עמ' 3.

¹³⁸ הבורסה לניירות ערך בת"א, דיווח מיידי מיום 18.7.2024: עדכון תעריפון הבורסה הנוגע לשירותי משמורת (דמי ניהול חשבון) של מסלקת הבורסה, בכתובת: <https://maya.tase.co.il/reports/details/1606089> [תאריך גישה: 4.12.2024].

¹³⁹ הבורסה לניירות ערך בת"א, טיוטה להערות הציבור: בחינה השוואתית של תעריפי שירותי סליקה בעולם ותיקון תעריפון, 18.7.2024, עמ' 10, בכתובת: <https://mayafiles.tase.co.il/reports/1606001-1607000/E1606088.pdf> [תאריך גישה: 4.12.2024].

118.2. תעריף סליקת הזמנות לרכישה/הוראות לפדיון של מוצרי השקעה אלטרנטיביים יעלה

מ-0.01% ל-0.1%¹⁴⁰.

119. על פי הודעת הבורסה, התעריפים שנגבו על ידי הבורסה לפני העדכון היו נמוכים באופן

משמעותי ביחס לתעריפים המקובלים בעולם, ובהתאם ביקשה לערוך עדכון תעריפון, שצפוי

להגדיל את הכנסות הבורסה מדמי ניהול חשבון בסכום מצטבר של כ-81 מיליון ₪¹⁴¹:

1. "בהמשך לבחינה שערכה הבורסה לניירות ערך בתל-אביב בע"מ (להלן: "הבורסה") במהלך החודשים האחרונים, בסיוע יועצים בינלאומיים, בקשר לגובה התעריפים הנגבים בבורסות לניירות ערך ומסלקות בעולם, אשר העלתה, בין היתר, כי הן בקשר לשירותי משמורת (Custody) והן בקשר לשירותי סליקה אחרים, תעריפי מסלקת הבורסה בישראל נמוכים באופן משמעותי ביחס לתעריפים המקובלים הנגבים על-ידי מסלקות בעלות מאפיינים דומים בעולם, הבורסה מבקשת לעדכן את עמלת המשמורת (דמי ניהול חשבון) הנגבית על-ידי המסלקה מחברי מסלקה שאינם משמורנים בלבד (להלן -"עדכון התעריפון")."

...

3. להערכת הבורסה, על בסיס סך שווי הנכסים המוחזקים למשמורת במסלקה נכון ליום 30 ביוני 2024, יישומו המלא של עדכון התעריפון כאמור צפוי להביא תוספת להכנסות הבורסה מדמי ניהול בהיקף שנתי מוערך בסך של כ-11 מיליון ₪ בשנת 2025, 26 מיליון ₪ בשנת 2026 ו-44 מיליון ₪ בשנת 2027 ואילך."

120. ביום 25.9.2024 התקבל אישור רשות ניירות ערך לעדכון עמלת המשמורת (דמי ניהול

חשבון)¹⁴².

121. עולה אפוא, כי הבורסה לני"ע בת"א המופרטת והפועלת למטרות רווח, העלתה מחירים

הנגבים על ידה.

¹⁴⁰ הבורסה לניירות ערך בת"א, טיוטה להערות הציבור: בחינה השוואתית של תעריפי שירותי סליקה בעולם ותיקון תעריפון, 18.7.2024, עמ' 10, בכתובת: <https://mayafiles.tase.co.il/reports/1606001-1607000/E1606088.pdf>, [תאריך גישה: 4.12.2024].

¹⁴¹ הבורסה לניירות ערך בת"א, דיווח מיידי: עדכון תעריפון הבורסה הנוגע לשירותי משמורת (דמי ניהול חשבון) של מסלקת הבורסה, 18.7.2024, בכתובת: <https://maya.tase.co.il/reports/details/1606089>, [תאריך גישה: 4.12.2024].

¹⁴² ר': הבורסה לניירות ערך בת"א, דיווח מיידי: אישור רשות ניירות ערך לעדכון עמלת המשמורת (המשך), 25.9.2024, בכתובת: <https://maya.tase.co.il/reports/details/1619410>, [תאריך גישה: 4.12.2024].

ו.4.ב. דוגמת הכספומטים של שב"א

122. בשנת 2012 החליט הממונה על התחרות (הממונה על ההגבלים העסקיים דאז) כי תחום הפעלת מכשירי ה-ATM בחברת שב"א יימכר לצד שלישי. על פי ההחלטה, התקיים פוטנציאל פגיעה ממשי בתחרות, שנבע מכך שתפעול מכשירי ה-ATM נעשה על ידי שב"א, שהיא בבעלות חמשת הבנקים הגדולים בישראל, בתחום בו הם מתחרים בעצמם. בעקבות כך, בשנת 2013 נמכרו הכספומטים של שב"א לצד שלישי - קרן התמר שירותים פיננסים מתקדמים בע"מ.¹⁴³

123. לאחר מכירת הכספומטים של שב"א לקרן התמר, קרן התמר העלתה את עמלות משיכת המזומן ממכשירים אלה. כך, על פי פרסום בעיתונות, בין הפעולות הראשונות שקרן התמר עשתה בעקבות רכישת הכספומטים של שב"א הייתה ייקור עמלות המשיכה.¹⁴⁴ על פי אותו פרסום, עמלת המשיכה בכספומט שהוצב בבית החולים כרמל בחיפה הועלתה מ-2 ₪ לפני המכירה ל-4.5 ש"ח; התעריף הנגבה בכל סניפי הדואר שבהם קיימים כספומטים שלה הועלה מ-4 ₪ לפעולה, לתעריף של 5 ₪ לפעולה; עמלת המשיכה בכספומטים הפרוסים בקניונים התייקרה מכ-3.5 ₪ ל-4.5 ₪.¹⁴⁵

124. יש להוסיף, כי על פי עמדת חברת "קרן התמר" שהוגשה לוועדת הכלכלה בשנת 2021, על רקע הדיון בוועדת הכלכלה בנושא "עמלות הכספומטים הפרטיים", היא גובה ברוב הכספומטים עמלות של עד 5.90 ₪ (כולל מע"מ), ובחלק מהכספומטים עמלה של כ-6.5 ₪ (כולל מע"מ):¹⁴⁶

"החברה גובה עמלות עד לגובה של 5.90 ₪ (5.04 לפני מע"מ) ברוב המוחלט של הכספומטים (כ-80%). בכ-20% מהכספומטים של קרן התמר גובה החברה עמלה עד לגובה של 6.5 ₪ כולל מע"מ (5.55 לפני מע"מ) וזאת באופן זהה לעמלות הנהוגות בבנקים במסופים מרוחקים."

¹⁴³ ר': רשות התחרות, החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל בין בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק מזרחי טפחות בע"מ, בנק דיסקונט בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, שרותי בנק אוטומטיים בע"מ (שב"א) וסמארט שירותי כספומט מתקדמים קרן התמר בע"מ, 14.5.2015, עמ' 2-3.

¹⁴⁴ ר': דה-מרקר, מודיעין אזרחי רכשה את הכספומטים של שב"א - וייקרה את העמלות, 28.5.2014, בכתובת: <https://www.themarket.com/markets/2014-05-28/ty-article/0000017f-e2cd-d9aa-afff-fbddd8d980000> [תאריך גישה: 18.11.2024].

¹⁴⁵ ר': דה-מרקר, מודיעין אזרחי רכשה את הכספומטים של שב"א - וייקרה את העמלות, 28.5.2014, בכתובת: <https://www.themarket.com/markets/2014-05-28/ty-article/0000017f-e2cd-d9aa-afff-fbddd8d980000> [תאריך גישה: 18.11.2024].

¹⁴⁶ ר': קרן התמר, עמדת חברת "קרן התמר" על רקע הדיון בוועדת הכלכלה בנושא "עמלות הכספומטים הפרטיים", דצמבר 2021, בכתובת: https://fs.knesset.gov.il/24/Committees/24_cs_bg_613622.pdf [תאריך גישה: 18.11.2024].

125. עולה אפוא, כי לאחר מכירת הכספומטים של שב"א לקרן התמר, קרן התמר העלתה את עמלות משיכת המזומן ממכשירים אלה.

ו.4.ג. הפרדת מס"ב משב"א הביאה לגידול משמעותי בעלויות של מס"ב

126. כפי שנראה להלן, הפרדת מס"ב משב"א הביאה לגידול משמעותי בעלויות מס"ב. הגידול המשמעותי בעלויות מס"ב מגביר עוד יותר את החשש שצד שלישי שירכוש את השליטה במס"ב יעלה את מחירי השירותים.

127. על פי הדוחות הכספיים של מס"ב, בין השנים 2019 (שינוי מבנה הבעלות בשב"א) ועד 2023, ובתקופה 1-9/2024 חל גידול מתמשך בהוצאות מס"ב, כמפורט בלוח שלהלן:

לוח 1 – הוצאות מס"ב, בשנים 2019 עד 2023 ובתקופה 1-9/2024

תקופה	1-9/2024	2023	2022	2021	2020	2019
הוצאות תפעוליות ואחרות						
משכורות והוצאות נלוות	33,565	43,779	35,497	23,747	20,314	19,322
הוצאות אחרות	18,282	21,114	14,720	11,839	11,697	11,190
סך הוצאות תפעוליות	51,847	64,893	50,217	35,586	32,011	30,512
הוצאות (הכנסות) מימון שאינן מריבית, נטו	-3,535	-3,842	10,905	-3,868	623	-4,136
סך כל ההוצאות	48,312	61,051	61,122	31,718	32,634	26,376

מקור: דוחות כספיים של מס"ב¹⁴⁷

128. מהלוח לעיל עולה, כי בין השנים 2019 ועד 2023, סך ההוצאות התפעוליות של מס"ב גדלו מכ-30.5 מיליון ₪ בשנת 2019 לכ-64.9 מיליון ₪ בשנת 2023. יצוין, הוצאות התפעול בתקופה 1-9/2024 משקפים הוצאות שנתיות של כ-69.1 מיליון ₪.¹⁴⁸

129. עוד עולה מהלוח לעיל, כי בין השנים 2021 ו-2022 חל גידול של כ-41% בהוצאות התפעוליות מכ-35.6 מיליון ₪ לכ-50.2 מיליון ₪; וכי בין השנים 2022 ו-2023 חל גידול של כ-29% בהוצאות התפעוליות מכ-50.2 מיליון ₪ לכ-64.9 מיליון ₪. על פי הדוחות הכספיים של מס"ב לשנים 2022 ו-2023, הגידול בהוצאות המשכורות וההוצאות הנלוות באותן שנים נבע ברובו מתוספת כוח אדם מיישום התוכנית האסטרטגית והשינוי המבני כתוצאה מתהליך ההפרדה; והגידול בהוצאות האחרות באותן שנים נבע בעיקר מעלייה בהוצאות אחזקת המחשוב והפחת בגין מחשב ותוכנות, הקשורות לתהליך הפרדת התשתיות משב"א.¹⁴⁹

¹⁴⁷ ר': מס"ב, דוח שנתי לשנת 2023, עמ' 5; וכן: מס"ב, תמצית דוחות כספיים דוח ביניים ליום 30.9.2024, עמ' 14.

¹⁴⁸ פירוט החישוב: $51.8 / 9 * 12 = 69.1$.

¹⁴⁹ ר': מס"ב, דוח שנתי לשנת 2023, עמ' 18.

130. גם מסיבה זו, יש לחשוש מצעד נוסף שצפוי להביא לעלייה 7 במחירי השירותים, וצפוי גם להביא לעליית מחירי ההעברות הבנקאיות. במילים אחרות, הגידול המשמעותי בעלויות מס"ב שנבעו מההפרדה משב"א מגביר עוד יותר את החשש שצד שלישי שירכוש את השליטה במס"ב יעלה את מחירי השירותים. לכן, ללא אישור ההסדר, צפויה עלייה משמעותית במחירי ההעברות הבנקאיות שמשלם הציבור.

ז. הפסקת ההסדר בעת הנוכחית כרוכה בסיכונים משמעותיים

131. בנקודת הזמן הנוכחית מס"ב נמצאת עדיין בעיצומו של תהליך ההפרדה משב"א. כך שהפסקת ההסדר ושינוי כפוי של מבנה הבעלות במס"ב בעת הנוכחית כרוכים בסיכונים משמעותיים.

132. כפי שמתואר לעיל, מס"ב הגיעה לשלב ההפרדה של מערכות המיינפריים והטנדס, שהן מערכות המחשוב הרגישות והקריטיות ביותר לפעילותה. מדובר במהלך יקר ורגיש, שמטבע הדברים כרוך בסיכונים תפעוליים משמעותיים.

133. כפי שהוסבר לי, תהליך הפרדת מערכות המיינפריים והטנדס מצריך ממס"ב, על כלל עובדיה ומנהליה, תשומות משמעותיות, כאשר במס"ב מועסקים כמאה עובדים בלבד. בכל הנוגע למערכת המיינפריים, עלות השינוי מוערכת על ידי מס"ב בהכפלה של פי 4 בהוצאה השנתית של מס"ב עבור שימוש במערכת מרגע ירידת שב"א מהמערכת. הוסבר לי, כי מדובר בעלויות השוטפות בלבד, כאשר לאלה יתווספו, ככל הנראה, עלויות נוספות בגין פניה לספקי שירותי חיצוניים לצורך טיפול במערכת (או גיוס אנשי מערכת חדשים למס"ב) ובהמשך גם עלויות שדרוג ופיתוח.¹⁵⁰

134. בכל הנוגע למערכת הטנדס, עלות ההפרדה ממערכת הטנדס מוערכת בכ-7 מיליון ש"ח, וכוח האדם שיידרש למהלך הוא כ-7 עובדים במשרה מלאה.¹⁵¹

135. מטבע הדברים, תהליך של שינוי מבנה הבעלות במס"ב, כגון מכירה וכניסה של משקיע חיצוני, יהיה כרוך בתשומת לב ניהולית בהיקפים משמעותיים. משכך, ניהול במקביל של תהליך שינוי מבנה הבעלות במס"ב ביחד עם תהליך ההפרדה משב"א, צפוי לפגוע בתשומת הלב הניהולית לתהליך ההפרדה משב"א, שכאמור מצוי כיום בנקודה הקריטית של הפרדת מערכות המחשוב הרגישות והקריטיות ביותר.

¹⁵⁰ ר': תצהיר אמיר שפירא, סעיפים 58 – 59.

¹⁵¹ ר': תצהיר אמיר שפירא, סעיף 60.

136. לאור החיוניות של התפקוד התקין של המערכות שמפעילה מס"ב, למשק ולציבור, הרי שקיימת חשיבות רבה להשלים את מהלך ההיפרדות משב"א תוך מזעור הסיכונים הכרוכים במהלך זה, ותוך הקדשת תשומת הלב הניהולית המלאה לתהליך זה.

ח. מענה לחששות התחרותיים

ח.1. כללי

137. כאמור, הועלו שלושה חששות תחרותיים ביחס למבנה הבעלות הקיים במס"ב:
- 137.1. חשש מפני פגיעה בנתוני שירותי תשלום חוץ בנקאיים אשר משתמשים במערכת מס"ב;
- 137.2. חשש מפני צינון התחרות בין מס"ב לשב"א על מוצרים תחליפיים;
- 137.3. וחשש מפני פגיעה בתחרות עקב הגבלת תחומי הפעילות של מס"ב.
138. בפרק זה אסביר, כי החששות התחרותיים שהועלו הם תיאורטיים ואינם מבוססים. חששות אלה אינם מבססים קיומו של נזק שעלול להיגרם לציבור כתוצאה מאישור ההסדר.

ח.2. החשש מפני פגיעה בנתוני שירותי תשלום חוץ בנקאיים אשר

משתמשים במערכת מס"ב

139. לפי החשש שהועלה, הבנקים בעלי המניות עשויים להערים קשיים בחיבורם של נותני שירותי תשלום חוץ-בנקאיים למערכת מס"ב. כמו כן, בהקשר זה הועלה החשש שהבנקים בעלי המניות עשויים לקבל החלטות עסקיות ביחס למס"ב אשר ייטיבו עמם, ולא עם נותני שירותים חוץ-בנקאיים, כדוגמת החלטות בדבר פיתוחים אפשריים בהם תשקיע מס"ב.
140. להלן אסביר, כי מדובר בחשש שאינו מבוסס:
141. החשש מפני פגיעה בנתוני שירותי תשלום חוץ-בנקאיים הוא חשש תיאורטי שאינו נתמך בעובדות. הניסיון מלמד שמס"ב אינה חוסמת הצטרפות של גופים חדשים כמשתתפים במערכת מס"ב.
142. כפי שמתואר לעיל, למס"ב אין שיקול דעת שלא לצרף גופים חוץ-בנקאיים כמשתתפים, והיא אינה שולטת במספר המצטרפים בחלונות ההצטרפות. כפי שמתואר לעיל, יש שני חלונות כניסה בשנה למערכת מס"ב, כאשר בכל חלון יכולים להצטרף עד שלושה משתתפים חדשים. כפי שהוסבר לי, מדובר בסטנדרט שבנק ישראל קבע למערכת זה"ב, ומס"ב אימצה, שכן כל

משתתף שמצטרף למס"ב חייב להיות מסונכרן גם מול מערכת זה"ב.¹⁵² כלומר, לבנקים בעלי המניות אין יכולת לחסום קבלת משתתפים חדשים למערכת מס"ב.

143. יש להעיר, כי מס"ב השקיעה סכומים ניכרים ובנתה בשנים האחרונות תשתית חדשה ויעילה לצירוף מצטרפים חדשים למס"ב.¹⁵³

144. ואכן, כאמור לעיל, בשנים האחרונות, מס"ב צירפה 7 משתתפים חדשים; ובכך הגדילה את כמות המשתתפים במערכת מ-14 ל-21. בין המשתתפים שצורפו ישנם מתחרים ישירים של הבנקים בעלי המניות במס"ב, כמו בנק וואן זירו ובנק אש ישראל. ביוני 2024 צורפו כמשתתפים ספקי השירותים החוץ בנקאיים הבנק החברתי אופק, גלובל רמיט שירותי מטבע בע"מ, ו-Grow Payments Ltd, דהיינו, חלון הכניסה מוצה עד תום. בחלון נובמבר 2024 הצטרפו כמשתתפים שני ספקי שירותים חוץ בנקאיים נוספים – חברת Neema וחברת Rewire (כפי שהוסבר לי, מס"ב הייתה ערוכה לצירוף שלושה משתתפים).¹⁵⁴

145. כפי שנמסר לי, בחלון אפריל 2025 צפויים להצטרף שלושה משתתפים נוספים.¹⁵⁵

146. עולה אפוא, שמאז ההחלטה הקודמת של הרשות לתת פטור מאישור הסדר כובל למבנה האחזקות במס"ב בשנת 2020, חל שיפור במצב התחרות. כאמור, בשנים האחרונות צורפו 7 גופים כמשתתפים במערכת מס"ב, מתוכם שני גופים בנקאיים (בנק וואן זירו ובנק אש ישראל) וחמישה גופים חוץ-בנקאיים (הבנק החברתי אופק, גלובל רמיט שירותי מטבע בע"מ, Grow Payments Ltd, Neema ו-Rewire). כמו כן, בתקופה הקרובה צפויים להצטרף למערכת מס"ב משתתפים נוספים.

147. זאת ועוד, מס"ב גם הקימה את ועדת מס"ב, שכל המשתתפים במערכת, לרבות מי שאינם בעלי מניות במס"ב ומי שאינם בנקים, חברים בה, ויכולים להעלות בקשות לפיתוחים חדשים, תלונות וכיו"ב. כאמור, בוועדת מס"ב משתתפים גם נציגי מחלקת מערכות תשלומים מבנק ישראל. הוועדה דנה בנושאים שונים הקשורים לתחום מערכות התשלומים והסליקה ומטרת פעילותה היא קידום וסיוע בהבטחת היעילות והיציבות של מערכת התשלומים המופעלת על ידי מס"ב. בין היתר פועלת הוועדה בנושאים הבאים:¹⁵⁶

147.1. מילוי תפקיד מרכזי ביזום פרויקטים לשיפור והתייעלות העבודה בין חברי המערכת וממשקיהם;

¹⁵² ר': תצהיר אמיר שפירא, סעיף 86.

¹⁵³ ר': תצהיר אמיר שפירא, סעיף 83.

¹⁵⁴ ר': תצהיר אמיר שפירא, סעיפים 25 – 26 ו-87.

¹⁵⁵ ר': תצהיר אמיר שפירא, סעיף 87.

¹⁵⁶ ר': תצהיר אריאל נווה, סעיפים 27 – 28; תצהיר עדן זלצמן, סעיפים 27 – 28.

- 147.2. קידום שיתוף פעולה בין חברי המערכת ;
- 147.3. סיוע בזיהוי נושאים העלולים להקשות או לפגוע בפעילות מערכת התשלומים ו/או חברה ;
- 147.4. קידום סטנדרטיזציה בתהליכי מערכת התשלומים במס"ב.
148. לבסוף יש לזכור כאמור, כי לאחזקות הבנקים במס"ב יש חשיבות רבה מנקודת הראות של הבטחת הפעילות האמינה, היציבה, היעילה והזולה של מערכות הליבה. אין זה סביר שהבנקים יסכנו את המשך אחזקתם במס"ב בדרך של חסימת החברה ממתן השירותים גם לגופים חדשים. ואכן, המציאות מלמדת שחשש זה הוא תיאורטי.

ח. החשש מפני צינון התחרות בין מס"ב לשב"א על מוצרים תחליפיים אינו מבוסס

149. לפי החשש שהועלה, העובדה שהבנקים מחזיקים הן במס"ב והן בשב"א, המספקות מערכות תשלומים, מעלה חשש לצינון התחרות ביניהן על מוצרים תחליפיים. בהקשר זה צוין, כי ההעברות הבנקאיות המבוצעות באמצעות מס"ב מתחרות כיום בעסקאות בכרטיסי אשראי זאת בפרט לנוכח הפיתוח של תשלומים מיידים במס"ב ושל ייזום תשלומים.
150. להלן אסביר, כי מדובר בחשש שאינו מבוסס :
151. ראשית, תחומי הפעילות של מס"ב ושב"א אינם חופפים, כך שהן אינן מתחרות בפועל זו בזו, בוודאי לא תחרות ישירה.
152. כאמור, מס"ב עוסקת בעיקר במתן שירותי סליקה אלקטרונית של זיכויים וחייבים בין בנקים ולקוחותיהם של בנקים שונים, ובין נותני שירותי תשלום, לשם חיוב או זיכוי (לפי העניין) של חשבונות המתנהלים בבנקים, באמצעות מערכת מס"ב, ושירותים נלווים לפעולות אלה.¹⁵⁷ לצד מערכת מס"ב, מפעילה מס"ב מערכת לתשלומים מיידים,¹⁵⁸ וכן שירותים נוספים כגון העברת מידע והעברת ממסרים, המכונים "שירותי מיתוג", לרבות שירותי פירוט תנועות.¹⁵⁹
153. לעומת זאת, שב"א מפעילה את מערכות תשלומים בכרטיסי חיוב ו-ATM המאפשרות, בין היתר, העברת אישורים לעסקאות בכרטיסי חיוב, איסוף עסקאות בכרטיסי חיוב ממסופים בבתי עסק, ממשיק התחשבנות והסילוקין בין סולקים למנפיקים של כרטיסי חיוב וכן העברת

¹⁵⁷ ר' : מס"ב, דוח שנתי לשנת 2023, עמ' 2 ו-22. ר' גם : רשימת משתתפים באתר מס"ב, הכוללת בין היתר את וואן זירו הבנק הדיגיטלי, ובנק אש ישראל, בכתובת : <https://www.masav.co.il/banks> [תאריך גישה : 4.12.2024].

¹⁵⁸ ר' : מס"ב, דוח שנתי לשנת 2023, עמ' 10.

¹⁵⁹ ר' : מס"ב, דוח שנתי לשנת 2023, עמ' 2 ו-4.

אישורים לפעולות משיכת מזומן, ניהול ותפעול ממשק ההתחשבות והסילוקין בין סולקים למנפיקים במערכת ה-ATM.

154. המקום שיתכן וקיימת שאלה תחרותית לא ישירה, היא בנוגע ליחס שבין השירות שמציעה מס"ב של אישור מידי של אמצעי תשלום אל מול חשבון בנק, לבין השירות שמציעה שב"א של אישור מידי של אמצעי תשלום בכרטיס אשראי.

155. אלא שאפילו אם מבחינת הצרכן הסופי שמבקש לשלם בבית העסק עסקאות בכרטיסי אשראי והעברות בנקאיות מהוות חלופות אפשרויות לתשלום, לא מדובר בתחליפים קרובים. למעשה, בתי עסק יכולים להציע ללקוחותיהם לשלם באמצעות מגוון אמצעי תשלום, לרבות מזומן, צ'קים, כרטיסי אשראי והעברות בנקאיות, אבל אין חולק שהם לא באותו שוק רלוונטי.

156. כך למשל, בהחלטה של הרשות להתנגד למיזוג בין בנק מזרחי טפחות בע"מ ובנק אגוד לישראל בע"מ, נכללו שירותי ניהול של חשבונות עו"ש כחלק משוק מקבץ של שירותי הבנקאות.¹⁶⁰ הרשות הסבירה שניהול חשבון עו"ש מהווה מוצר מוביל בשוק מקבץ של שירותי הבנקאות, ושאר המוצרים בו הם שירותים נלווים כגון אשראי, אמצעי תשלום, ניהול חשבון ני"ע, פיקדונות ועוד; כאשר השירותים הנלווים נמכרים גם על ידי הבנקים וגם על ידי גופים חוץ בנקאיים.¹⁶¹ כלומר, גם לגישת הרשות כרטיסי אשראי וחשבונות עו"ש הם מוצרים אחרים.

157. למעשה, ההנחה הסבירה היא שבתי עסק יבקשו בדרך כלל להשתמש בשני השירותים, כדי שיוכלו להציע ללקוחותיהם את שתי החלופות – קרי, שיוכלו לשלם גם באמצעות כרטיסי אשראי וגם באמצעות העברות בנקאיות. דהיינו, מדובר בשירותים שהם בבסיסם משלימים ולא בתחליפים קרובים או ישירים בעיני הלקוחות.

158. המסקנה היא, שתשלום בכרטיסי אשראי (שמתבצעות באמצעות המערכת של שב"א) ותשלום בהעברות בנקאיות (שמתבצעות באמצעות המערכת של מס"ב) אינם באותו שוק רלוונטי, ולכן הם אינם מתחרים לפי ההגדרה התחרותית המקובלת. יתר על כן, מס"ב ושב"א מציעות את שירותיהן ללקוחות שונים. מס"ב מציעה שירותים בעיקר לבנקים ולנותני שירותי תשלום; ואילו שב"א מציעה שירותים בעיקר לחברות כרטיסי האשראי. עולה מכך, כי הטענה לחשש מפני פגיעה בתחרות בין מס"ב לבין שב"א אינה מבוססת, שכן, השירותים שמספקות שב"א ומס"ב אינם מתחרים זה בזה.

¹⁶⁰ ר': נימוקי ההתנגדות למיזוג בין בנק מזרחי טפחות בע"מ ובנק אגוד לישראל בע"מ, עמ' 7. וכן: בית הדין לתחרות בירושלים, ת"כ 745-07-18 בנק מזרחי טפחות בע"מ ואח' נ' הממונה על ההגבלים העסקיים ואח', סעיף 30 לפסק הדין.

¹⁶¹ ר': נימוקי ההתנגדות למיזוג בין בנק מזרחי טפחות בע"מ ובנק אגוד לישראל בע"מ, עמ' 6 - 8.

159. יכולה לעלות טענה אפשרית לקיומה של תחרות פוטנציאלית בתחומים מסוימים. אסביר כעת מדוע אין זה סביר שהחזקות של הבנקים בעלי המניות במס"ב ובשב"א יביאו למניעת התחרות הפוטנציאלית:

160. ראשית, הבנקים בעלי המניות במס"ב, מחזיקים בשיעורי החזקה שונים בשב"א ואינם בעלי שליטה בשב"א, כמפורט להלן:

לוח 2 – החזקות הבנקים בעלי המניות במס"ב ובשב"א

בנק	החזקות במס"ב	החזקות בשב"א ¹⁶²
פועלים	25%	10%
לאומי	25%	10%
דיסקונט	25%	10%
מזרחי	12.5%	3.2% ¹⁶³
הבינלאומי	12.5%	9.83%
סה"כ	100%	43.03%

161. עולה, כי בנק הפועלים, בנק לאומי, ובנק דיסקונט, שמחזיקים כל אחד ב-25% ממניות מס"ב, מחזיקים כל אחד ב-10% בלבד ממניות שב"א. הבנק הבינלאומי, שמחזיק ב-12.5% ממניות מס"ב, מחזיק בפחות מ-10% ממניות שב"א. בנק מזרחי, שמחזיק ב-12.5% ממניות מס"ב, מחזיק בכ-3.2% בלבד מניות שב"א.

162. בקשר לכך יצוין גם, כפי שנמסר לי, מבין 9 חברי דירקטוריון שב"א, רוב של חמישה הם על פי דין דירקטורים חיצוניים ו/או בלתי תלויים, שאינם בעלי זיקה לבעלי המניות אלא הומלצו על ידי הוועדה למינוי דירקטורים. גם ארבעת הדירקטורים הנוספים אינם ממונים על ידי בעלי המניות של שב"א, שכן לאלה אין זכות למנות דירקטור. כך, בעלי המניות יכולים אך להמליץ על דירקטורים, והמינוי מובא להכרעת האסיפה הכללית, אשר לה זכות וטו בעניין. בנוסף, אף יו"ר דירקטוריון שב"א הנוכחי אינו מכהן מטעם הבנקים.¹⁶⁴

163. בשים לב לכך שהבנקים בעלי המניות במס"ב אינם בעלי שליטה בשב"א עולה, שאין זה סביר לטעון שביכולתם למנוע תחרות פוטנציאלית מצד שב"א במס"ב. מהצד ההפוך, בשים לב לכך שאינטרס הפיננסי של הבנקים בעלי המניות בשב"א הוא נמוך, וזאת בשל שיעורי

¹⁶² שב"א, פרטי חברה באתר הבורסה לניירות ערך בת"א, בכתובת: <https://maya.tase.co.il/company/1774> [תאריך גישה: 18.11.2024].

¹⁶³ ר': תצהיר אריאל נווה, סעיף 17; תצהיר עדו זלצמן, סעיף 17.

¹⁶⁴ ר': תצהיר אריאל נווה, סעיף 37; תצהיר עדו זלצמן, סעיף 49.

האחזקה הנמוכים שלהם בשב"א וכן לאור הפער הגדול מאוד בין שיעורי האחזקות שלהם במס"ב לבין שיעורי האחזקות שלהם בשב"א בשים לב לכך, אין זה סביר שהאחזקות של הבנקים בעלי המניות במס"ב ובשב"א יביאו למניעת התחרות הפוטנציאלית מצד מס"ב בשב"א.

164. בנוסף, בחברת שב"א מחזיקות גם חברות כרטיסי האשראי ויזה ומאסטרקארד בשיעור של כ-10% כל אחת.¹⁶⁵ גם החזקות ויזה ומאסטרקארד מונעות את היכולת הנטענת של הבנקים בעלי המניות למנוע תחרות פוטנציאלית מצד שב"א במס"ב, ככל שתחרות כאמור תעלה בקנה אחד עם האינטרסים של שב"א.

165. **לבסוף**, גם פעילותה של מס"ב בפועל מפריכה את החשש האמור. העובדה היא שמס"ב פיתחה את מערכת התשלומים המיידיים בתקופה שלפני ההפרדה, בה שב"א ומס"ב התנהלו עדיין יחד. אם לצורך הדיון, אקבל את הגישה (הלא נכונה לדעתי) שהעברות בנקאיות מתחרות כיום בעסקאות בכרטיסי אשראי, אזי פיתוח מערכת התשלומים המיידיים על ידי מס"ב מהווה מעין "ניסוי טבעי", המלמד שמבנה האחזקות אינו פוגע בתחרות ביניהן.

166. גם פיתוחים אחרים שמפתחת מס"ב, דוגמת שירות Request to Pay (R2P) ותשלום באמצעות פרט מזהה (Proxy) מצביעים על כך שמבנה האחזקות אינו פוגע בתמריצי מס"ב לפתח מוצרים חדשים, שעשויים להגביר את התחליפיות בין העברות בנקאיות לכרטיסי אשראי. שירותים אלו מאפשרים לבית עסק לשלוח ללקוח בקשת תשלום על גבי תשתית התשלומים המיידיים שפיתחה מס"ב, ובאמצעות פרט מזהה שאינו מספר החשבון של המוטב (כמו כתובת דוא"ל ומספר טלפון נייד).¹⁶⁶ מדובר בשירותים שצפויים ליעל ולפשט את אופן הביצוע של התשלומים המיידיים, ולהפוך אותם לאמצעי תשלום נוח ופשוט.

167. דוגמה נוספת היא פעולותיה של מס"ב לאפשר העברת כספים בין אפליקציות תשלומים (קישוריות).¹⁶⁷ גם אפשרות זו צפויה להביא להרחבת מנעד אפשרויות התשלום המצוי בידי הצרכנים.

¹⁶⁵ שב"א, פרטי חברה באתר הבורסה לניירות <https://maya.tase.co.il/company/1774> [תאריך גישה: 18.11.2024].

¹⁶⁶ ר': מס"ב, תמצית דוחות כספיים ביניים ליום 30.9.2024, עמ' 9 – 10.

¹⁶⁷ ר': מס"ב, דוח שנתי לשנת 2023, עמ' 10.

ח.4. החשש מפני פגיעה בתחרות עקב הגבלת תחומי הפעילות של מס"ב

אינו מבוסס

169. לפי החשש שהועלה, המגבלה על תחומי פעילות החברה מונעת ממס"ב כניסה לתחומי פעילות חדשים ומעכבת את התפתחותה, באופן שכשלעצמו מהווה פגיעה בתחרות, וזאת בשונה ממצב עולם שבו מס"ב לא הייתה בבעלות הבנקים, ולכן הייתה רשאית להיכנס לתחומי פעילות חדשים.

170. אלא שמדובר בחשש לא מבוסס ותיאורטי. למעשה, הטענה מניחה את המבוקש, שהרי המגבלות על פעולתה של מס"ב מצויות בשליטת רשות התחרות ובנק ישראל, והן דינמיות וניתנות לשינויים, בין ברצות הרגולטורים עצמם, בין נוכח בקשה אפשרית של מס"ב.

171. ואכן, בעבר השתנו תנאי הפטור שניתנו למס"ב, כך שתחומי פעולתה הורחבו לתחום הניוד בין קופות גמל והניוד בין בנקים.¹⁶⁹ כמו כן פיתוחה של מערכת התשלומים המידיים (Faster Payments) נעשתה בליווי של בנק ישראל.¹⁷⁰

172. בקשר לכך אפשר לציין גם את החלטת רשות התחרות מיום 18.4.2024 לתקן את תנאי הפטור מאישור הסדר כובל בעניין שב"א, ולבטל את הסעיף המגדיר את תחומי הפעילות שבהם רשאית שב"א לעסוק, ובכך לאפשר לשב"א לעסוק בכל תחום פעילות חדש (בכפוף לעמידה בכללי התחרות הכלכלית (פטור סוג למיזמים משותפים)).¹⁷¹

173. מס"ב נתונה לפיקוח רגולטורי הדוק, אשר מחד מחייב אותה לבצע פעילויות מסוימות ופיתוחים טכנולוגיים מסוימים, בהתאם לדרישות הרגולטוריות, ומאידך, אוסר עליה לבצע פעילויות אחרות, החורגות מאלו שהותרו לה. אם יש תחום פעילות שבו מס"ב יכולה לתרום לתחרות, הרגולטורים יוכלו לאפשר לה לפעול בתחומים אלה. בתוך כך, בנק ישראל יכול להטיל על מס"ב לפתח יישומים נוספים, ככל שימצא בכך צורך. לרשות סמכות לאשר למס"ב כל תחום פעילות חדש שתמצא לנכון.

¹⁶⁸ ר' : תצהיר אמיר שפירא, סעיף 90.

¹⁶⁹ ר' למשל: רשות התחרות, החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 למתן פטור מאישור הסדר כובל להסדר שבין בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק דיסקונט לישראל בע"מ, בנק המזרחי המאוחד בע"מ והבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ בעניין מרכז סליקה בנקאי בע"מ, 13.3.2005.

¹⁷⁰ ר' למשל: מס"ב, דוח שנתי לשנה שהסתיימה ביום 31.12.2020, עמ' 14.

¹⁷¹ ר' : רשות התחרות, החלטה בדבר תיקון תנאי פטור מאישור הסדר כובל בין : בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק דיסקונט לישראל בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ ושירותי בנק אוטומטיים בע"מ שבא, 18.4.2024.

נספח 2

**תקנון החברה משנת 1982
והעדכונים שבוצעו בו מאז**

עמ' 56

פ ק ד ת ה ח ב ר ו ת

חברה מוגבלת כסביות

תקנות ההתאגדות

ש ל

פרק א' - כללי

מ ב ר א

1. החקנות אשר בלוח א' מהתוספת השלישית לפקודת החברות לא חוללה על חברה זו.

2. בתקנות אלו, מלבד אם נוסח הכתוב מצריך פרוש אחד:

"ה ח ב ר ה" - משמעה החברה הנ"ל.

"ה מ ש ר ד" - משמעו המשרד הרשום של החברה שבאותו זמן.

"ה פ נ ק ס" - משמעו פנקס החברים שיש לנהל בו בהתאם לסעיף 29 לפקודת החברות, או, אם החברה תחזיק פנקס(י) סניף - כל פנקס כזה, בהתאם למקרה.

מליט ומונחים שהוגדרו בחזקיר ההתאגדות של החברה יהיו להם הפרושים אשר ניתנו להם שם.

כפוף להוראות תקנה זו, בתקנות אלו, מלבד אם נוסח הכתוב מצריך פרוש אחר, המונחים אשר הוגדרו בפקודת החברות, או בכל תיקון לפקודת החברות אשר יהיה בתוקף בתאריך בו תחייבנה תקנות אלו את החברה, יחיו להם הפרושים אשר ניתנו להם שם; ומילות הבאות בתיידי תכלולנה את הרבים, ולתיפך, ומילות הבאות במין זכר תכלולנה את הנקבה, ומילות שפדושן בני-אדם תכלולנה גם תאגידים.

ת ה ר ב

3. הון המניות של החברה הוא 100,000 שקל.

והוא מחולק ל- 100,000 מניות רגילות בנות 1 שקל כל אחת.

4. המניות שהייתה בפינתו של הדיקטטוריון אשר יוכל להקצותן לאותם האנשים, המורת מזומנים או בחמורה אחרת שלא במזומנים, באותם הסיידגים והחנאים, בין למעלה מערכון הנקוב, בין בערכון הנקוב ובין (בהחלט להוראות פקודת החברות) בניכוי מערכון הנקוב, ובאותם מועדים אשר הדיקטטוריון ימצא למחאימים, ועם כל המסמכות להגיש לכל איש דרישה תשלום על מניות כנ"ל איזה שהן, או בערכון הנקוב, או למעלה מערכון, במשך אותו הזמן ובאותה החמורה אשר הדיקטטוריון ימצא למחאימים, ואולם לא יוקצו כל מניות בחברה אלא לתאגיד בנקאי כמשמעותו בחוק הכנקאות (רישוי) החש"א-1981, ו/או לכנק ישראל ובתנאי בוסף שחבר דיקטטוריון שתתמנה על ידי בנק ישראל טכס מניותיו בחברה לא הצביע בשיעור הדיקטטוריון בה הוחלט על ההקצאה נגד החלטה זו.

5. מלבד אם הוחנה אחרת בחקנות אלו, תהיה החברה רשאית להתחייב את הבעל הרשום של כל מניה כאל בעלה ההחלטי, ובהחלט לכך לא תהיה חייבת להכיר בכל תביעת על יסוד זכות שכיושר או על יסוד אחר ביחס למניה כזאת, או ביחס למונח הנאה בה חצד כל אדם אחר, אלא אם ינחן צו על ידי בית משפט מוסמך או אם החוק ידרוש זאת.

6. החברה תוכל לשלם בכל עת שהיא עמלה לכל אדם עבור חתמו או הסכמתו לחתום, בין ללא חנאי או על תנאים, על כל מניה, אגרת-חוב או סטוק אגרות-חוב של החברה או על הסכמתו לחתום, בין ללא חנאי או על תנאים, על כל מניה, אגרת-חוב או סטוק אגרות של החברה, אבל אם העמלה תשולם או צריך לשלמה מתוך ההון הרי יש לקיים את התנאים וההרשומה של החוק ושל תזכיר והקנות ההתאגדות של החברה ולסלא אחרים. סכום העמלה או שעורה לא יעלה על 10% (עשרה למאה) מן החמורה עבור המניות, אגרות-החוב או סטוק אגרות-החוב שחתמו עליהן או שעומדים לחתום עליהן. בכל מקרה ומקרה אפשר לשלם את העמלה או לשלמה במזומנים או במניות או באגרות-חוב או בסטוק אגרות-חוב של החברה.

תעודות מניות

7. תעודות הקציר למניות הוצאנה כחותם או הוחמנה החברה, ובתחיתם של שני מנהלים, או מנהל אחד ומזכיר החברה.

8. כל חבר יהיה זכאי לקבל תעודת מניה אחת בגין המניות הרשומות בשמו, או, אם הדיקטטוריון יאשר זאת (לאחר שישלם את הסכום אשר הדיקטטוריון יקבע מזמן לזמן), לכמה תעודות מניות, כל אחת על-אחת או יותר ממניות כאלו; כל תעודת מניות תצוין את מספר המניות שבגין היא הוצאה ואת הסכום ששולם עליהן.

9. אם תעודת מניה התקלקל, תאבד או תושחת, תוכל החברה, תמורת תשלום, אם יוטל, ועל פי אותם תנאים בנוגע להוכחות על אבדנה או השחתתה ובנוגע לערבות לבזקים, כפי שהדיקטטוריון ימצא לנכון, להוציא תעודה אחרת במקומה.

דרישה תשלום

10. הדיקטטוריון יוכל מזמן לזמן, לפי שיקול דעתו, להגיש דרישות תשלום לחברים כער על הכספים שסלם בסרעו בגין המניות אשר כידי כל אחד מהחברים, ואשר על פי חנאי התנאה של המניות אין לפרעם בזמנים קבועים, ועל כל חבר לשלם לחברה את סכום הדרישה שהוגשה לו. בזמן וכמקום כפי שנקבעו על ידי הדיקטטוריון. דרישה תשלום יכולה להיות על ידי חלוקת התשלום לשעורים.

11. על כל דרישת תשלום ממסר הודעה מוקדמת של 14 יום שבה יצהיר שיעור התשלום ומקום תשלומו, בתנאי כי לפני זמן הפרעון של דרישת תשלום כזו יוכל הדירקטוריון על ידי הודעה בכתב לחבריו, לבטל את הדרישה או להאריך את זמן פרעונה.

12. אם על פי תנאי ההוצאה של כל מניה או באופן אחר צריך לפרוע כל סכום במיני קבוע או בשיעור תשלום כמועדים קבועים, בין אם התשלום נעשה על חשבון הון המניה או בחורח פרמיה, אזי יסולק כל סכום כזה או שיעור כזה באילו היתה זו דרישת תשלום שהוגשה כהלכה על ידי מועצת המנהלים ואשר עליה במסרה הודעה כהלכה, ותחולנה על סכום כזה או שיעור תשלום כזה כל ההוראות אשר בתקנות אלו בנוגע לדרישות התשלום.

13. אם לא סולק סכום דרישת התשלום או השיעור ביום פרעונו או קורט לכך, יהיה על האדם, שהיננו באותה עת בעל המניה אשר עליה הוגשה דרישת התשלום או אשר עליה מגיע שיעור התשלום, לשלם דיביט על הסכום הנ"ל בשיעור כפי שהדירקטוריון יקבע מזמן לזמן, או בשיעור המוחזר באותה עת לפי החוק. לזון היום שנקבע לתשלומי עד היום בו יפרע למעשה, ואולם רשאי הדירקטוריון לוותר על תשלום הדיביט, כולו או מקצתו.

14. אם ימצא הדירקטוריון לנכון, רשאי הוא לקבל מחבר הרוצה להקדים שיעור טרם נדרשו או שזמן פרעונו טרם הגיע ושיעור טרם סולקו על חשבון מניחיו, או חלק מהן, ומלבד אם הוסכם אחרת עם החבר, רשאי הוא לשלם לו על הכספים שהוקדמו באופן הנ"ל, או על קצתם, דיביט עד היום שבו היו הכספים צריכים להפרע אלמלא הוקדמו, לפי שיעור שיוסכם עליו בין הדירקטוריון והחבר, והדירקטוריון יוכל בכל זמן, כל עוד לא הגיע זמן פרעונו, לתחזיר את הסכום שהוקדם כנ"ל על ידי מחן הודעה מוקדמת של שלושה חודשים בכתב לאותו חבר.

העברת מניות ומסירותן

15. כל העברת מניות בחברה תהיה מעונה אישור הדירקטוריון והדירקטוריון יהיה רשאי לפי שיקול דעתו ההחלטי והבלעדי, לאשר או לסרב לאשר כל העברה של מניות בחברה, אולם ככל מקרה לא תרשם כל העברת מניות אלא לתאגיד כנקאי כמשמעותו בחוק הבנקאות (רישוי) התשמ"א-1981 או לבנק ישראל וכתנאי נוסף לחבר הדירקטוריון שנחמנה על ידי בנק ישראל שכן מניותיו בחברה לא יצביע בישיבת הדירקטוריון בה אושרה העברת המניות יבדל אותה תחלטה.

16. שום העברה מניות לא תירשם אלא אם נמסר לחברה שטר העברה מהאדם אשר העברה מניה בחברה יוחתם על ידי המעביר ומקבל ההעברה, והמעביר ייחשב כאילו נשאר בעל המניה עד שנרשם שמו של מקבל ההעברה בפנקס החברים בגין המניה המועברה.

סטר העברה של מניה יערך בצורה דלהלן או כאופן דומה לה ככל האפשר, או בצורה דגילה או מקבלת שתאושר על ידי הדירקטוריון:

אבי - מ- המורה הסך של שקל
שולט לי על ידי - (שיקרא להלן -
"מקבל העברה"), הגביר מעביר בזה למקבל העברה את המניות בגובה
שקל כל אחת, המסומנות במספרים עד ועד בכלל,
של החברה הנקראת בשם להיות בידו מקבל
ההעברה, מנהל עזבונו, אפוסטרופסיו הכאי-כוחו, על פי כל החנאים שלפיהם
החזקתי אכיל אדון ערב חתימת כחב זה, ואני מקבל ההעברה, מסכום בזה לקבל את
המניות הנ"ל על פי החנאים הנ"ל.

ולראיה כאן על החתום ביום לחודש שנת

מקבל ההעברה

המעביר

עד לחתימת מקבל ההעברה

עד לחתימת המעביר

17. הדירקטוריון יכול לחשבות רישום העברת מניות כמשך חקופה של עו 14 הימים האחרונים לפני תאריכה הכללית השנתית הרגילה.

18. כל סטר העברה ורישום למשרד לשם רישום, שטר העברה שירשמו ויטארו בידו החברה, אך כל שטר העברה אשר הדירקטוריון יחבר לרשום, יוחזרו לפי דרישה, למי שמסרם, יחד עם חקודת המניות (אם במסרה).

שינוי הון

19. החברה רשאית מזמן לזמן, על פי החלטה מיוחדת, להגדיל את הון מניותיה על ידי יצירת מניות חדשות בין מהסוג הקיים ובין מסוג אחר, בין אם כל המניות שהוחלט על הוצאתן הוצאו עד לאותו זמן ובין אם לאו, ובין אם כל המניות שהוצאו עד לאותו זמן נדרשו לחסולם במלואן, ובין אם לאו, וההגדלה תהיה בטכום כזה ותחולק למניות פעולה ערך בקוב כזה, וחוצאנה באותם הסייגים והחנאים ובאותן הזכויות וזכויות נוספות עליהן, ככל אשר תורה ההחלטה המיוחדת על יצירת המניות, ובמקרה שלא ניתנו הנראות בהחלטה - כפי שיקבע על ידי הדירקטוריון, ובמיוחד תוכלנה המניות להיות מוצאות עם זכות בכורה או זכות מסוייגה לריבדכרים און בחלוקת נכסים ועם זכות מיוחדת להצבעה או בעל כל זכות להצבעה.

20. מלבד אם נאמר אחרת בהחלטה המיוחדת המאשרת את הגדלת הון המניות, תהינה המניות החדשות בחולות לאותן ההוראות עצמן בדבר חסולם דרישות התשלום, זכות השעבוד, חילוט, העברה, מסירה ואחרת החלות על המניות של הון המניות המקורי.

21. על פי החלטה מיוחדת רשאית החברה:

(א) לאחר ולחלק מחדש את הון מניותיה למניות בנות סכום יותר גבוה מהמניות הקיימות.

(ב) לחלק על ידי חלוקה מחורשת של מניותיה הקיימות, כולן או מקצתן את הון מניותיה, כולו או מקצתו, למניות בנות סכום יותר קטן מן הסכום שנקבע על ידי חזכיר ההתאגדות, ואולם כל זה ייעשה בהתאם לחוראות פסקה (ד) ממעיף קטן (1) של סעיף 43 לפקודת החברות.

(ג) לבטל מניות שכיום החקבל ההחלטה לא גלגלו או ששום אדם לא הסכים לקחתן.

(ד) להפחית את הון מניותיה באותו אופן ובאותם התנאים ובקבלת אותו האישור שהחוק ידרוש.

סמכיות ללווה

22. הדירקטוריון יוכל מזמן לזמן, בשיקול דעתו ההחלטי, ללווה או להבטיח כל סכום או סכומי כסף למטרות החברה.

חברי הדירקטוריון רשאים להשיג או להבטיח את הסילוק של כל סכום או סכומים כאלה באותו האופן ובאותם המועדים והתנאים כפי שימצאו לנכון, ובמיוחד על ידי הוצאת אגרות-ערבון, אגרות-חוב, קבוצות או נפרדות, סדרת אגרות-חוב, או כל משכנא, שעבוד או כל בטחון אחר על המפעל או על הרכוש של החברה, כולו או מקצתו, בין בהווה ובין בעתיד, לרבות הון המניות שטרם נדרש חשלמו והון המניות שנדרש חשלמו אך עדיין לא שולם.

אסיפות כלליות

23. אסיפות כלליות החקלומה למצער אחת לכל שנת לוח, לא יאוחר מ- 15 הודש לאחר האסיפה הכללית האחרונה, באותו הזמן ובאותו המקום שתדירקטוריון יקבע. אסיפות כלליות כאלה תקראנה בשם "אסיפות רגילות" וכל אסיפות אחרות של החברה תקראנה בשם "אסיפות שלא מן המגין".

24. הדירקטוריון יוכל, כשימצא לנכון, להועיד אסיפה שלא מן המגין, ויהא טחוייה לעשות כן על פי ררישה בכחכ בהתאם לסעיף 63 לפקודת החברות.

25. הודעה מוקדמת של 21 יום, במקרה שמתכוונים להחליט החלטה מיוחדת, והודעה מוקדמת של 7 ימים, במקרים אחרים - אשר חפרש את המקום, את היום ואם מועד האסיפה ואם סהותה הכללית של כל סאלה שתעמוד על סדר היום, חסנחן לכל בעלי המניות הזכאים לקבל הודעה כנ"ל על פי תקנות החברה על ידי הודעה שתשלח בראר, או שתעטר בדרך אחרת, כמותנה להלן, כתבאי כי אם הסכסמו כל בעלי המניות בעלי זכות הצבעה לכך. תוכל אסיפה כללית לרבות אסיפה שמחלונכים להחליט בה החלטה מיוחדת להחקלים אם נחנה הודעה של פחות - 21 יום או 7 ימים, בהתאם למקרה, או ללא הודעה בכחכ.

המשא-ומתן באסיפה כללית

26. אין לפתוח בשום דיון באסיפה כללית אלא אם כן יהיה נופת מניין חוקי, וכל החלטה לא תתקבל אלא אם נוכח המניין החוקי בעת שהצביעו על ההחלטה. קלבר במקרים שבהם מותנה אחרת בהקנות אלה, או במקודת החברות, יתהווה מניין חוקי בשעה שהיו הנוכחים, כעצמם או על ידי באי-כח, ארבעה חברים המהזיקים כל אחד לפחות 9.0% של המניות המוצאות וביחד 15 לפחות של המניות המוצאות שבחברה.
27. אם כעבור חצי שעה מן המועד שנקבע לאסיפה לא ימצא המניין החוקי, תחבסל האסיפה אם נקראה לפי דרישה כנ"ל על פי סעיף 63 למקודת החברות, אבל בכל מקרה אחר היא תדחה לאותו יום בשבוע הבא, כאותה שעה ובאותו מקום, או לכל יום אחר ו/או שעה אחרת ו/או מקום אחר כפי שהדירקטוריון יקבע בהודעה לבעלי המניות; ואם באסיפה הכדית לא ימצא מניין חוקי כעבור חצי שעה מן המועד הקבוע לאסיפה, כי אז שני חברים בעלי זכות הצבעה, הנוכחים בעצמם או על ידי באי-כח, יהיו מניין חוקי ויהיו רשאים לדון בעניינים שלמענם נקראה האסיפה.
28. יושב ראש הדירקטוריון ישב ראש בכל אסיפה כללית של החברה, אם אין יו"ר או לא יהיה נוכח אחרי עבור 15 דקה מן השעה הקבועה לאסיפה, או לא ירצה לשבת ראש באסיפה, יבחרו בעלי המניות הנוכחים באסיפה אחד מהם שיהיה יו"ר.
29. החלטה רגילה של החברה באסיפה כללית תחשב כאילו נתקבלה אם זלחה בהצבעה דעות רגיל לפחות של בעלי המניות הנוכחים באסיפה ותמצא יעשו על ההחלטה.
30. ליו"ר מועצת המנהלים לא תהיה זכות דעה נוספת.
31. כל הצעת החלטה שתוגש לאסיפה יוחלט עליה בהקמת יוניים.
32. הכרזת יושב הראש כי החלטה נתקבלה פה אחד או ברוב מסויים או שנדחתה והערה שנרשמה בעניין זה בספר הפרטי-כלים של החברה יישמשו עדות חותמת על עובדה זו ולא יהא צורך להוכיח שה מספר הקולות או מכסת הקולות סניחנו בעד הצעת ההחלטה או נגדה.
33. יושב ראש אסיפה כללית יוכל בהסמכת האסיפה שיש בה מניין חוקי לדחותה מזמן לזמן וממקום למקום, ומחובתו לעשות זאת אם האסיפה חריוש כן, אבל באסיפה נדחית אין לדון בעניינים אחרים מלבד בעניינים שלא נגמרו באסיפה שבה הוחלט על הדחיה. הודעה בדבר הדחיה וכדבר העניינים העומרים על סדר היום של האסיפה שנדחתה תינתן לכל בעלי המניות.

34. החלטה בכחב, חתומה על ידי המהזיקים באותו זמן בכל המניות בעלות זכות הצבעה המוצאות בחברה או שכל בעלי המניות בעלות זכות הצבעה המוצאות באותו זמן בחברה הסכימו עליה בכחב או במברק - יהיה לה אותו חוקף לכל מטרה שהיא כאילו נחקבלה כתחלטה רגילה או כתחלטה מיוחדת (כפי שיהיה המקרה) באסיפה כללית של החברה שכונסה בדיון, או כתחלטה יוצאת-מן-הכלל.

הצבעת חברים

35. כפוף לכל חכמים מיוחדים, זכויות יתר והגבלות בדבר הצבעת חברים הכרוכים אותה שעה באיזה מניות שהן, תהיה בכל הצבעה באסיפה כללית לכל בעל מניות, הנוכח בעצמו או על ידי בא-כח, זכות דעה אחת לכל מניה השייכת לו והמקנה זכות הצבעה.

36. תאגיד שהוא חבר בחברה רשאי להסמיך על מי החלטת מנהליו או גוף מנהל אחר שלו, אח כוחו של אותו אדם שהוא ימצא למתאים להיות בציגו בכל אסיפה של החברה. אדם המוסמך כאמור לעיל יהא רשאי להשתמש מטעם התאגיד שהוא מייצגו באותם הכוחות שהתאגיד בעצמו היה יכול להשתמש בהם אילו היה בעל-מניות בשם-וודם של החברה.

37. חברים יזכרו להצביע באופן אישי או על ידי בא-כח, או במקרה של תאגיד - על ידי בציג. לפי חקנה 36 לעיל, או על ידי בא-כח מיופה כח כארזי, כפי שיונתנה להלך.

38. כל כחב מינוי לכא-כח יוחסם על ידי הממנה או על ידי באי-כוחו שיש להם סמכות בכחב לכך, או, אם הממנה הוא תאגיד, ייעשה המינוי בכתב חתום כדיון ובחומתם התאגיד או בחתימת בא-כוחו המוסמך.

39. שום חבר לא יהיה רשאי להצביע באסיפה כללית אלא אם שילם את דרישות החשלוט ואח כל הכספים המגיעים ממנו באותו הזמן בעד מניותיו.

40. כל כחב מינוי לכא-כח, בין אם בשביל אסיפה שהצדיק במיוחד או אחרת, יהיה ער כמה שהסמכות חרשונה, בצורה כדלקמן:

אכי	מ-	בחור חבר בעל מניות
הצבעה בחברה	ממנה כזה את מר	מ-
או בהעדרו את מר	מ-	או בהעדרו
אח מר	מ-	להצביע למעני ובשמי באסיפה
הכללית(הרגילה/היוצאת-מן-הכלל) של החברה שתערך ביום	לחודש	שנה
ובכל אסיפה נדחית מאסיפה זו.		

ולראיה באחי על התחום ביום לחודש שנת

ה ד י ר ק ט ו ר י ו ן

41. מספר חברי הדירקטוריון בחברה יהיה על עשרה.
42. (א) חברי הדירקטוריון בחברה יתמנו בהתאם להוראות חקנה זו.
- (ב) המחזיק או המחזיקים בכל 10% מכלל הון המניות המוצא בחברה יהיו זכאים למנות מכות מניות אלה חבר אחד לדירקטוריון.
- (ג) המחזיק או המחזיקים מפעם לפעם במניות שמכחן בחמנה חברי דירקטוריון יהיו רשאים מפעם לפעם :
- (1) לפטר כל חבר דירקטוריון כזה ולמנות אתו במקומו;
- (2) למנות חבר אחר בדירקטוריון במקום חבר דירקטוריון כזה שמשרחו בחפנתה מאיזו סיבה שהיא;
- (3) למנות חבר ממלא מקום לחבר דירקטוריון כזה, לפטר חבר ממלא מקום כזה ולמנות אחר במקומו, וכן למנות ממלא מקום אחר במקום כל ממלא מקום כזה שמשרחו בחפנתה מאיזו סיבה שהיא.
- (ד) כל מינויי ופיטורי חברים וממלאי מקום חברים בדירקטוריון יעשו על ידי הודעה בכתב לחברה כחתימת הממנים או המפטרים ויכנסו לתוקפם בתאריך שיקבע בהודעה המינוי או הפיטורין, אך לא לפני מסירתה לחברה.
43. (א) כל אדם, בין אם הוא חבר דירקטוריון ובין אם לאו, יוכל לשמש כממלא מקום חבר דירקטוריון, ואדם אחד יוכל לשמש כממלא מקומם של חברים אחדים בדירקטוריון.
- (ב) לממלא מקום חבר הדירקטוריון יהיה - נוסף על קולו הוא, אם הוא עצמו חבר הדירקטוריון - מספר קולות השווה למספר חברי הדירקטוריון שהוא מכהן כממלא מקומם.
- (ג) לממלא מקום חבר הדירקטוריון תהיינה - בכפיפות להוראות כחב-המינוי שלפיו נחמנה - כל הסמכויות שישנן לחבר הדירקטוריון שהוא משמש כממלא מקומו, ואם וכל עוד ממלא המקום הוא עצמו חבר הדירקטוריון, סמכויותיו האמורות כממלא מקום תהיינה נוספות על, ולא תסגנה במאומה, בסמכויותיו כחבר הדירקטוריון.

- (ד) משרת ממלא מקום חבר הדירקטוריון החפפה מאלוה אם 15 יום ברתאם לתקנת משנה 42(ג) (3) לעיל, או אם משרתו של חבר הדירקטוריון שתוא משמש כממלא מקומו החפפה מאיזו סיבה שהיא, או אם יקרה לממלא המקום אחר המקרים המפורטים באקנות משנה (א), (ב), (ג) או (ד) של הקנה 46.
44. חבר הדירקטוריון שחדל לכהן במשרתו יוכל להתמנות מחדש.
45. כל חבר הדירקטוריון נחשבה יכהן במשרתו עד אשר משרתו החפפה בהתאם לתקנת 46 דלקמן.
46. " משרת חבר דירקטוריון החפפה מאלוה בכל אחד מהמקרים הבאים :
- (א) במוחו, ובמקרה שהוא חברה - בהתפרקה;
 - (ב) אם נטרפה עליו דעתו או חלה פרוחיו;
 - (ג) אם נעשה פושט רגל;
 - (ד) אם התפטר על ידי הודעה בכתב לחברה;
 - (ה) אם פוטר על פי תקנה 42(ג) (1) לעיל;
 - (ו) אם בהתמנותו היה מועסק על ידי מי שמינתה אותו כחבר דירקטוריון או בחברה כח של הממנה וחדל להיות מועסק כאמור.
47. אם לא יתמנה איזה חבר הדירקטוריון או אם החפפה משרת חבר הדירקטוריון, יהיו חברי הדירקטוריון הנשארים השאים לפעול בכל דבר, כל עוד מספרם איננו פחות מן המניין החוקי הקבוע באותה שעה לישיבות הדירקטוריון. ירה מספרם מתחת למנין החוקי, לא יהיו רשאים לפעול אלא בשעת דחף.
48. אין חבר הדירקטוריון זקוק למניות הכשרה.
49. שום חבר דירקטוריון לא יהיה פסול בגלל משרתו מלהחזיק במשרה אחרת, אך במקום של רוחות בתוך החברה או בתוך כל חברה אחרת שהחברה היא בעלת קניות בת, או שיש לה טובת הנאה אחרת או מלהתקשר בחוזה עם החברה, בין כסוכר ובין כקונה וכזו, וכן לא יעורער כל חוזה כזה או כל חוזה שהוא או הסכם שנקשר על ידי החברה או בשמה, אשר בו חתמה לחבר דירקטוריון טובת הנאה איזו שהיא, וכן לא יהיה הוא חייב במתן דין וחשבון לחברה על איזה ריות שהוא הנכבוע ממשרה או

מקור רווחים כזה, או שכא כתוצאה מחוזת כזה או מהסכם זה, מסיבה זו בלבד שהוא נמצא במשרת חבר דירקטוריון או מסיבת יחסי-הכאמנות שנוצרו על ידי כך, אבל מוצהר בזה שהוא חייב לגלות את המהות של טובת התבואה שלו בישיבת הדירקטוריון שבה יוחלט על החוזה או ההסכם, אם טובת התבואה שלו קיימת אז, או במקרה אחר - בישיבה הראשונה של הדירקטוריון אחרי רכישה של טובת התבואה. אחרי גילוי כזה ראוי כל חבר דירקטוריון להצביע בתורת שכזה ביחס לכל חוזה או סידור שבו יש לו טובת הנאה כנאמר לעיל.

הודעת כללית על כך שתלבר דירקטוריון הוא חבר במידתה מסוימת או חברה מסוימת ויש לראותו כבעל טובת הנאה בכל העסקים עם פירמה זו או חברה זו, תיחשב לגילוי מספיק למל תקנה זו ביחס לחבר הדירקטוריון הנ"ל, ולעסקים הנ"ל, ולאחר הודעה כללית כזו לא יהיה הוא חייב לתת הודעה מיוחדת ביחס לכל עסקה מסוימת עם פירמה זו או חברה זו.

49. חברי הדירקטוריון לא יקבלו מכספי החברה שכר אלא אם תחליט על כך האסיפה הכללית ובשיעור שהאסיפה הכללית תקבע. כל חבר דירקטוריון יוכל לקבל את הוצאותיו המתקבלות על הדעת בעד בטיעות ודמי מלון ושאר הוצאות הקשורות בהשתתפותו בישיבות הדירקטוריון וכו' ובקיום תפקידו כחבר דירקטוריון, הכל כפי שיוחלט על ידי הדירקטוריון.

אם חבר דירקטוריון אשר מוכן לכך יידרש לתת לחברה שירותים מיוחדים, תסלם לו החברה שכר במכוח שיקבע על ידי הדירקטוריון בשל שירותים אלה.

פעולת הדירקטוריון

49. הדירקטוריון יכול להתכנס ולדחות את ישיבותיו ולסדר את פעולותיו וריכוזו. עד אשר יוחלט אחרת על ידי הדירקטוריון, רוב חברי הדירקטוריון יהיו מניין חוקי בישיבות הדירקטוריון. חבר דירקטוריון שחיבוץ בעל טובת הנאה יזכא בחשבון המניין החוקי על אף היות לו טובת הנאה.

50. חבר דירקטוריון יכול בכל עת, והמזכיר יחיה חייב על פי דרישה חבר כזה, לכנס ישיבה של דירקטוריון.

51. כל הודעה על ישיבה דירקטוריון תוכל להיות בעל-פה, בשליחה טלפונית, בכתב או על ידי מברק, ובלבד שההודעה תינתן לפחות 24 שעות לפני תמועץ הקבוע לישיבה, אלא אם הסכימו כל חברי הדירקטוריון הנמצאים אותה שעה בארץ על הודעה קצרה יותר.

חבר דירקטוריון שיעדר מתארץ כאילו עת שהיא, לא יהיה, במשך ימי העדרו, זכאי לקבל הודעה על כינוס ישיבה כזו, אולם ההודעה תינתן לממלא מקומו (אם יהיה כזה).

52. שאלות שתעוררנה בישיבות הדירקטוריון תוחלטנה על פי רוב דעות אלא במקרים שיפורש אחרת בתקנות אלה. חבר דירקטוריון יהיה זכאי להצביע בכתב אך על ידי מברק.

53. יו"ר הדירקטוריון יבחר על ידי מועצת המנהלים מבין חברי הדירקטוריון, ברוב של לפחות 60% מחברי הדירקטוריון. כל בחירה כזו תהיה לתקופה של שנתיים, אלא אם יוחלט קודם לכן מי שנבחר ליו"ר הדירקטוריון באמור להיות חבר הדירקטוריון מסיבה כלשהי, או שהדירקטוריון ברוב של 60% לפחות מחבריו ביטל בחירה זו לפני כן.

54. יו"ר הדירקטוריון ישב ראש בכל ישיבה של הדירקטוריון. אם לא יהיה יו"ר כנ"ל או אם לא יהיה נוכח אחרי עבור 15 דקה מהמועד שנקבע לישיבה או לא ירצה לשבת בראשה, יבחרו חברי הדירקטוריון הנוכחים בישיבה אחד מביניהם לשמש יו"ר.

55. ליו"ר הדירקטוריון לא תהיה זכות דעה נוספת.

56. כל ישיבה של דירקטוריון שנוכח בה מבין חוקי תהיה לה הרשות לקיים את כל הסמכויות, יפוזי הכח ושיקולי הדעה הבהובים באותו זמן, לפי הוראות החברה, בידי הדירקטוריון או המופעלים על ידיה בדרך כלל.

57. הדירקטוריון יכול לעניין מסויים לאצול את סמכויותיו או חלק מהן לוועדות קבועות או לעניין מסויים מורכבות מחבר או מחברים של הדירקטוריון כפי שימצא לנכון, והוא יכול סדי פעם בפעם לבטל מסירת סמכות זו, כתבאי שלא תאוצל להעדה סמכות להחליט (להכדיל מלהמליץ) בעניינים הבאים: מינוי מנהל כללי, מינוי מבקר פנימי, הקצאת מניות, אישור העברת מניות ואישור הדיווחות הכספיים של החברה.

כל ועדה שתוצר כך חייבת בשעת השימוש בסמכויותיה למלא אחרי כל התקנות שיקבעו על ידי הדירקטוריון. הישיבות והפעולות של כל ועדה כזו, תמוציבנה משנים או יותר חברים. תחנהלנה לפי התקנות הכלולות כנ"ל לטיוור הישיבות והפעולות של הדירקטוריון, כל כמה שהן מחאימות וכל כמה שלא כאן במקומן הוראות שניחנו על ידי הדירקטוריון לפי תקנה זו.

58. כל הפעולות שנעשו על ידי או על פי החלטת הדירקטוריון, או על ידי ושיבת ועדה של הדירקטוריון או על ידי איש המשמש כחבר הדירקטוריון, תהיינה בעלות חוקה גם אם יחגלה אח"כ כי היה איזה פגם בבחירת חברי הדירקטוריון האלה או האנשים המשמשים כאמור או שכולם או אחד מהם היו פסולים, כאילו נבחר כל אחד מהם כחוק וכאילו היו לו הכישורים הדרושים להיות חבר הדירקטוריון או הועדה האמורה.

59. החלטה חתומה על ידי כל חברי הדירקטוריון, או שאתו חלק מחברי הדירקטוריון הסכימו עליה בכח או על ידי מברק יהיה לה אותו החוקה לכל מטרת שהן כאילו בתקבלה בישיבת דירקטוריון שבנסתה בתלכה.

מנהל כללי

60. הדירקטוריון יוכל מפעם לפעם למנות אדם או יותר (בין אם הוא חבר דירקטוריון ובין אם לאו) כמנהל כללי או כמנהלים כלליים של החברה, אם למועד קבוע או בלי הגבלת זמן, והוא יכול מדי פעם בפעם (בהתחשב עם חבאי כל חוזה בינו או ביניהם והחברה) לשחרר אותו או אותם ממשרתם ולמנות אחר או אחרים במקומו או במקומם.

61. שכרו של מנהל כללי יקבע מדי פעם בפעם (בהתחשב עם חבאי כל חוזה שבינו ובין החברה) על ידי הדירקטוריון.

62. הדירקטוריון יוכל מדי פעם בפעם ברוב של 75% מחבריו למסור ולהעניק למנהל הכללי באותה טעה אותן מהפסקות שהיו פועל לפיהן על פי תקנות אלו, כפי אשר ימצא לנכון, ויוכל בהחלטה כאמור להעניק סמכויות לאותו זמן, ושחופעלנה לאותן המטרות והצרכים ובאותם הזמנים והתנאים, ובאותן ההגבלות, כפי אשר ימצא לנכון; הוא יוכל להעניק סמכויות אלו בין באופן מקביל לסמכויותיו של הדירקטוריון בשטח זה, או מחוץ להן, או במקום כולן או כל אחת מהן, והוא יכול מפעם לפעם בהחלטה כאמור לבטל, לשלול, לשנות ולהחליף כל סמכות כזו או כולן יחד.

הנהלת עסקי החברה וסמכויות הדירקטוריון

63. הנהלת עסקי החברה תהיה נתונה בידי הדירקטוריון והוא יוכל להשתמש בכל הסמכויות והכוחות ולעשות כל פעולות וזמעים אשר החברה רשאית להשתמש בהם ולעשותם על פי תזכיר התאגדות ו/או תקנות התאגדות שלה או על פי החוק ושאר תקנות אלו או שיש בפקודת החברות הנוראה או חרשה שיתקשרו בהם או שיעשו על ידי החברה באסיפה כללית. עם כל זאת, יהא כוחה כפוף להוראות פקודת החברות, לתקנות אלו ולכל תקנה, במידה ואינה סותרת את ההוראות ותקנות הכ"ל, אשר תקבע על ידי החברה באסיפה כללית, בתנאי שזו תקנה כזו לא תבטל את חוקפו החוקי של מעשה שנעשה קודם לכן על ידי הדירקטוריון או בהתאם להוראותיו ואשר היה בר תוקף חוקי אלמלא תותקנה התקנה האמורה; ואולם על אף האמור בתקנה זו:

(א) פעולות החברה לסליקת חיובים וזכויות מוניטרים ופיננסיים תיעשה דרך עבור אלה: תאגידים בנקאיים, כמשמעותם בחוק הבנקאות (רישוי) החשמ"א-1981, בנק ישראל ובנק הדואר.

(ב) החלטות הדירקטוריון להכנס לחתום עיסקה נוסף לעיסקה של הפעלת המטלפה הממוכנת לסליקת חיובים וזכויות מוניטרים ופיננסיים ותעבידיהם הכרוכים בכך תהיינה טעונות הסכמת 75% לפחות מחברי הדירקטוריון ובהם חבר דירקטוריון שנחמנה על ידי בנק ישראל סבה מניותיו בחברה.

מבלי לפגוע במכוניות הכלליות הטוקנות על פי תקנה 63 דלעיל ויתר הסמכויות הטוקנות לו על פי תקנות אלה ומבלי להגביל או לצמצם על ידי כך במידה כל שהיא את הסמכויות האמורות או איזו מהן, טרצהר בזאת במפורש שהדירקטוריון ההיינה הסמכויות הבאות:

- (א) למנות אדם או בני-אדם (בין אם מאוגדים ובין אם לאו), לשם קבלה והתקנה בנאמנות עבור החברה של רכוש כלשהו השייך לחברה או אשר לחברה יש ענין בו, או לכל מטרה אחרת ולבצע ולעשות את כל הפעולות, המעשים והדברים הדרושים בקשר לכל בנאמנות כזו, ולדאוג לחשלוש שכרם של גאמן או גאמרים כאלה.
- (ב) לפתוח, לנהל, להגן, להתפטר את לזמניה כל חליכים משפטיים מטעם או נגד החברה או נגד פקידיה או הכוגלים באופן אחר לעלייניה וכן להתפטר ולהאריך את הזמן לפרעון או למילוק של כל חוב המגיע או חביעות או דרישות על ידי החברה או נגדה.
- (ג) למסור לכוררות כל חביעה או דרישה של החברה או נגדה.
- (ד) לקבוע, מזמן לזמן, מי יהיו זכאים לחתום בשם החברה על שטרי חליפין, שטרי-חוב, קבלות, קיבולית, הילכים, שיקים, תעודות דיבידנד, שחוררים, חוזים ומסמכים אחרים מכל סוג שהוא.
- (ה) למנות, וכן בטיקול דעתו, להסיר או להשעות מנהל כללי, מנהל, מזכיר, פקיד, לבלר, עובד או מורשה בין אם הם מועסקים בקביעות או זמנים או לשירותים מיוחדים, כפי שהדירקטוריון ימצא טפעים לפעם לכבון, וכן להגדיר את טמכיותיהם וחובותיהם ולקבוע את משכורותיהם ושכרם ולדרוש בטוחות, באותם המקרים ובאותם הסכומים כפי שהדירקטוריון ימצא לנכון.
- (ו) מזמן לזמן ובכל זמן לכונן כל דירקטוריון מקומי לשם ניהולם של איזה מעסקי החברה כמקום טטויים בארץ או מחוצה לה ולמנות אנשים כל שהם להיות חברי דירקטוריון מקומיים ולקבוע את שכרם וכן להסיר כל אנשים כאלה מכהונתם, וכן מזמן לזמן ובכל זמן להאציל לכל אדם אשר נחמנה כאמור כל כוונות וסמכויות רשיקולי דעת המסורים אותה טעה לדירקטוריון, וכן להסמין את החברים אותה טעה כוועדה מקימית כלשהיא, כולט או מקצתם, למלא כל מקום שנתפנה בהן דבר לפעול. למרונ העובדה שנתפכו בהן מקומות, וכל מיכוי או התאצלה כאמור יכולים להיעשות באותם התנאים ובכפיפות לאותן החנאות כפי שהדירקטוריון ימצא לנכון, והדירקטוריון יכול בכל עת להסיר כל אדם שנתמנה כאמור ולבטל כל האצלה כאמור או לשנותה. הדירקטוריון יכול להסמין כל אנשים שהואצלו לתט כוונות, סמכויות או שיקולי דעת כאמור והמוקמים להם אותה טעה, להאצילט, כולט או מקצתם כהאצלת-משנה.

(ד) בכל זמן ומזמן לזמן למנות על פי יפוי כח כל אדם או אנשים להיות בא כוחה או באי כוחה של החברה לאותן מטרות ובאותם כוחות, סמכויות וכן שיקולו דעת (אשר לא יעלו על אלה המסורים או הניתנים לשימוש על ידי הדירקטוריון על פי תקנות אלה) ולאותה תקופה ובכפופות לאותם תנאים כפי שהדירקטוריון ימצא לנכון מזמן לזמן וכל מינוי בזה יוכל להינתן (אם הדירקטוריון ימצא לנכון), לחברי הדירקטוריון מקומי כלשהו שהיקם כאמור או למישהו ממנו, או לחברה כלשהי או לחבריה. חברי הדירקטוריון שלה, מורשיה או מנהלית של כל חברה או פירמה או לטי שנקבע על ידי כל חברה או פירמה, או באופן אחר לכל חבר אנשים משונה, בין אם נחמנה במישרין או בעקיפין על ידי הדירקטוריון. כל יפוי כח כאמור יוכל להכיל אותן סמכויות להגנתם או לנחיתותם של אנשים הכאים כמבע עם כאי כח כאלה כפי שהדירקטוריון ימצא לנכון.

(ה) הדירקטוריון יהיה רשאי למנות מטעם החברה עורך-דין או עורכי-דין בישראל או מחוצה לה על מנת שייצגו את החברה בפני כל בית משפט, גופים משפטיים ומעין-משפטיים, גופים או משרדים ממשלתיים, עירונים או אחרים בישראל או מחוצה לה ולהקנות לכל עורך-דין בזה אותן הסמכויות שהדירקטוריון יראה אותן לכאחות, לרבות הסמכות להאציל את סמכויותיו, כולן או מקצתן, לאחר או לאחרים.

(ט) כדרך כלל בכפיפות להוראות פקודת החברות ותקנות אלה, להאציל לכל אדם, פירמה, חברה או חכה אנשים משונה כאמור, את הכוחות, הסמכויות ושיקולי הדעת המוקנים לדירקטוריון.

מבקר פנימי

65. (א) הדירקטוריון יהיה רשאי למנות לחברה מבקר פנימי, לשחררו מהפקידו ולמנות מבקר פנימי אחר במקומו, וכן לקבוע מפעם לפעם את תנאי שירותי של המבקר הפנימי.
- (ב) הדירקטוריון יוכל מפעם לפעם לקבוע את תחומי תפקידיו וסמכויותיו של המבקר הפנימי.
- (ג) המבקר הפנימי יהיה כפוף ליושב-ראש הדירקטוריון ולמנהל הכללי ויגיש את דוחותיו והצעותיו לדירקטוריון.

פנקס החברים

66. החברה הערוך ספר פנקס לחבריה (שיקרא להלן - "הפנקס העיקרי") ותורשום בו את הפרטים הבאים :

- (א) שמותיהם וכתובותיהם של החברים ורישום בזכר המכילות המוחזקות על ידי כל חבר תוך ציון כל מניה לפי מספרה, והפכום שצפרע, או שהוסכם לחשבו כנפרע, על המכילות של כל חבר; וכן
- (ב) היום שבו נרשם כל אדם כחבר; וכן
- (ג) היום שבו חדל כל אדם להיות חבר; וכן
- (ד) המכומים שחשלוטם נדרש, לכשישנם, המגיעים עוד על מניותיו של כל חבר; וכן
- (ה) כל אותם פרטים אחרים אשר לפי פקודת החברה או תקנות אלה נדרשים או מרשים להירשם.

67. החברה תנהל מפתח של שמות חברי החברה אשר יכיל את הפרטים הנחוצים בנוגע לכל חבר כדי לאפשר למצוא את הרשומים לגבי כל חבר על נקלה, על החברה להכניס במפתח כל שינוי שנעשה בפנקס העיקרי תוך ארבעה-עשר יום מיום היעשות השינוי.

68. הפנקס העיקרי והמפתח ישמרו במשרד הראשי, ומלבד באותם הזמנים שבהם יהא הפנקס סגור על פי הוראות פקודת החברות או תקנות אלה, יהא פתוח בכל שעות העבודה הרגילות לעיון לכל חבר חניס.

69. הפנקס העיקרי יהיה סגור במשך איבעה-עשר יום עובר לכל אסיפה כללית רגילה של החברה ובמשך זמנים אחרים, אם בכלל, ולאחריה חקופה כפי שהדירקטוריון יקבע מזמן לזמן, כחנאי שהפנקס העיקרי לא יהיה סגור לחקופה העולה על שלושים יום במשך שנה כלשהיא; ובחנאי נוסף שלא יסגר הפנקס העיקרי אלא אם כותרסמה סודעה בהחלט להוראות סעיף 29(6) לפקודת החברות.

פרטיכלים

70. הדירקטוריון יגרום לכך, כי פרטיכלים ירשמו כראוי במפרים שיקבצו למטרה זו, בדבר:

- (א) שמות חברי הדירקטוריון הנבחרים בכל ישיבת דירקטוריון וכל ישיבת ועדה של הדירקטוריון.

- (ב) שמות החברים הנשתתפים בכל אסיפה כללית.
- (ג) החלטות שתיבתנה על ידי הדירקטוריון לוועדות של הדירקטוריון.
- (ד) החלטות וחסימת הדיונים באסיפות הכלליות, בישיבות הדירקטוריון וועדות של הדירקטוריון.

71. כל פרטיכל כזה משיכת דירקטוריון, או משיכת ועדה של הדירקטוריון או מאסיפה החברה, אם נראה שהוא נחתם על ידי יושב-הראש שבאותה ישיבה או על ידי יושב הראש בישיבה שלאחריה או על ידי יושב-הראש שבאותה אסיפה, יתקבל כעדות לכאורה על העניינים שברשמו בו.

החומס, החומסת ורשות החומס

72. (א) הדירקטוריון ידאג לכך שהחומס החברה יהיה במשמרת בטוחה ואסור יהיה להשתמש בחומס אלא על פי רשות מאת הדירקטוריון שתיבתן קודם לכן ובנוכחותם של הרשאים לחוקים בשם החברה, אשר יחתמו על כל מסמך שעליו יוטבע החומס.
- (ב) החברה תוכל לקבוע חומסת או חומסת גומי להטבעת על מסמכים, והדירקטוריון ידאג לכך שכל חומסת כזו (אם תהיה) חשומת במשמרת בטוחה.
- (ג) הדירקטוריון יוכל ליכנס כוחם של כל איש או אנשים (אפילו אם אינם חברי הדירקטוריון) לפעול ו/או לחחום בשל החברה, ופעולותיהם וחתימותיהם של איש או אנשים כנ"ל תחוייבנה את החברה, אם ובמידה שאיש או אנשים כאלה פעלו וחתמו בגדר סמכויותיהם האמורות.
- (ד) החברה תוכל להשתמש בסמכויות הנחונות לחברה, בטענה 84 לפקודת החברות בדבר החזקת חומס לשימוש בחוץ-לארץ וסטמפונות אלה ווקנינה לדירקטוריון.

מזכיר, פקידים ובאי-כח

73. הדירקטוריון יהיה רשאי מזמן לזמן למנות מזכיר לחברה וכן פקידים, לכלרים, עובדים, סוכנים ומשמשות, לתפקידים קבועים, זמניים או מיוחדים, כפי שהדירקטוריון ימצא לנכון מזמן לזמן, ובכך כן יהיה הדירקטוריון רשאי להפסיק או שירותם של אחד או יותר מהנ"ל מזמן לזמן ובכל זמן, כשיקול דעתו ההחלטי.
74. הדירקטוריון יוכל לקבוע את הסמכויות והתפקידים של הנ"ל וכן את משכורותיהם, הטבותיהם וחכאי עבודתם ולדרוש הסמכויות באותם המקרים ובאותם המכונים כפי שימצא לנכון.

75. הדירקטוריון יוכל מדפי פעם בפעם ובכל זמן שהוא, על פי יפוי כח, ליפוח את כוחם של כל חברה, פירמה, איש או חבר אנשים, בין אם מנכ"לים ייעוץ על ידי הדירקטוריון ישירות או בעקיפין, להיות באי כוחה של החברה לאותן המטרות ועם אותם הסמכויות, ההוראות ושיקולי הדעת (אשר לא יעלו על אלה המסורים לדירקטוריון או שהדירקטוריון יכול להשתמש בהם על פי חקנות אלו) ולאותה תקופה וכפוף לאותם התנאים כפי שהדירקטוריון ימצא לנכון, וכל יפוי כח כבי"ל יכולים לכלול הוראות כפי שהדירקטוריון ימצא לנכון להגנות ולנוחיותם של אנשים העומקים עם באי כח כבי"ל, וכן יכול הוא לתת לכל בא כח כבי"ל את הסמכות להעביר, בכל או במקצת, את הסמכויות, ההשאות ושיקולי הדעת המסורים לו.

דיבידנדה וקרן שמורה

76. הדירקטוריון יכול, לפני שיציע איזה דיבידנד, להפריש מתוך רווחי החברה סכומים, כפי שימצא לנכון, כקרן שמורה לצרכים יוצאים מן הכלל או להשוואת דיבידנדים, או לדיבידנדים מיוחדים, או לחיזוק, להשקעה או להחזקה כל רכוש של החברה, ולכל מיני מטרות אחרות, כפי שהדירקטוריון, לפי ראות עיניו, המוחלטת, יחשבו למדעיל לענייני החברה, והוא יכול להשקיע את הסכומים המפורקים כבי"ל בהשקעות כאלו (מלבד במניות החברה) אשר ימצא לנכון ומדי פעם בפעם לטפל בהשקעות אלו ולשנותן ולעשות שימוש בכלן, או מקצתן לטובת החברה, והוא יכול לחלק את הקרן השמורה לקרנות מיוחדות, כפי שימצא לנכון, ולהשתמש בקרן או בכל חלק ממנה בעסקי החברה, מבלי להיות חייב להחזיק אותם בנפרד משאר נכסי החברה.

77. בהחשב עט זכויות בעלי מניות בנות זכויות מיוחדות כבוגע לדיבידנדים, ובהחשב עם ההוראות שחקנות הללו כבוגע לקרן השמורה, כל הדיבידנדים יקבעו ויסולקו לבעלי המניות כאופן יחסי לסכום ההון שנפרע על חשבון חבותיהם; אך סכום שנפרע על חשבון מניות אשר טרם נדוש תשלומן או טרם הגיע זמן פרעונו, ואשר עליו משלמת החברה ריבית לבעל המניה, לא יחשב לצורך תקנה זו כסכום שנפרע על חשבון המניה.

78. החברה באסיפה כללית יכולה להכריז על דיבידנד שיטולם לחברים החתומים לזכויותיהם וטובות ההנאה שלהם בו ונחיתים, והיא יכולה לקבוע מועד לתשלום, לא יוכרז שום דיבידנד שהוא גדול מזו שתציע הדירקטוריון, אבל רשאית החברה באסיפה כללית להכריז על דיבידנד יותר קטן.

79. הדירקטוריון רשאי מדי פעם בפעם לשלם לחברים דיבידנד-ביניים כאותה מידה אשר לפי שיקול דעתו מוצדק על ידי מצב החברה.

80. לא יטולם כל דיבידנד אלא מתוך כספי הרווחים של החברה, ושום ריבית לא תשלם על ידי החברה על הדיבידנדים.

81. כל אסיפה כללית המכריזה על דיבידנד רשאית להחליט כי דיבידנד זה ישולם בטלואו או בחלקו כדרך של חלוקת נכסים מסוימים, וכמיוחד כדרך של חלוקת מניות ששולמו בטלואו, אגרות חוב או סדרה של אגרות חוב של כל חברה אחת, או באחת או באחדות מורכבים אלו.

82. כל אסיפה כללית יכולה להחליט כי כל נכסים, השקעות או נכסים אחרים, המהווים חלק מן הרווחים הבלתי מחולקים של החברה העומדים לזכות הקרן השמורה או כל קרן שמורה לפדיון הון, או קרן שערון מקרקעין או נכסים אחרים של החברה או קרן אחרת או נכסים, השקעות או נכסים אחרים הנמצאים בידי החברה ועומדים לרשותה לחלוקה לערכי דיבידנדים או המיוצגים פרמיות שנחלקו בשעת הוצאת מניות ועומדות לזכות חשבון פרמיות על המניות - יהפכו להון ויחולקו בין אותם בעלי המניות שהיו זכאים לקבל אותם, אילו הוחלקו כדרך של דיבידנד, ולמי אחרו היחס, על יסוד זה שבעלי מניות אלה געשו זכאים לנכסים אלה בחזרה הון וכי בכל קרן שהפכה בדרך זו להון או בכל חלק מטנה, ישמשו למען בעלי המניות האלה לשם סילוק מלא - לפי הערך הנקוב או בפרמיה (כפי אשר יותבה בהחלטה) - של המניות או אגרות חוב או סדרת אגרות חוב של החברה שטרם הוצאן, אשר יחולקו בהתאמה כנ"ל, או לשם סילוק, מלא או חלקי, של כל ההתחייבויות שלא בדרשו לחשולם על המניות, אגרות חוב או סדרה אגרות חוב שהוצאו; וכי כל חלוקה כזו או כל סילוק כזה יתקבל על ידי בעלי מניות אלה כסילוק מלא של חלקם וסובח התבאה שלהם בקרן שהפכה להון כנ"ל.

83. לשם מתן תוקף לכל החלטה, לפי שתי התקנות הקודמות, יוכל הדירקטוריון לסדר כל קושי היכול להתעורר ביחס לחלוקה כפי שמצא לנכון, ובמיוחד יוכל להוציא תעודות חלקיות ויכול לקבוע לעורך החלוקה את ערכו של כל נכס מסוים ויכול להחליט שתשלום במזומן ייעשה לחברים על יסוד הערך שיקבע כנ"ל, או שחלקים אשר ערכם פחות מ-1 שקל לא ילקחו בחשבון, כדי לתאם את הזכויות של כל הצדדים, והוא יכול להעמיד כל מזומנים כאלה או נכסים מסוימים בידי נאמנים בגד בסחובות כאלה, עבור אנשים הזכאים לדיבידנד או לקרן שהפכה להון, כפי שהדירקטוריון ימצא לנכון. במקום שיוזם דרוש הדבר, יסודי חוזה כראוי בהתאם לסעיף 33 למקודח החברות והדירקטוריון יוכל לעגות אתם שיחתום על חוזה כזה בשם האנשים הזכאים לדיבידנד או לקרן שהפכה להון וימכרו זה יהיה בעל חוקף.

84. הדירקטוריון רשאי לנכות מכל דיבידנד, הענקה או נכסים אחרים עומדים לשלם בקשר למניות שברשותו של חבר, בין אם הוא בעליהן היחיד או בשותפות עם חבר אחר, כל סכומי כסף המגיעים ממנו שעליו לסלקם לבדו או בשותפות עם כל אדם אחר לחברה על חשבון דרישות השלום וכד'.
:

פנקסי חשבוניות

85. הדירקטוריון ידאג לכך שיבוטלו פנקסי חשבוניות נכונים בהתאם להוראות מקודח החברות, או בהתאם לכל היתרונות שיעשו בפקודה הנ"ל ואשר יהיו בחוקף מפעם לפעם. פנקסי החשבוניות יוחזקו במשרד הרשום של החברה, או בכל מקום או מקומות אחרים, כפי שהדירקטוריון ימצא לנכון, ויהיו תמיד פתוחים לעיון חברי הדירקטוריון. לחבר בחברה שאינו חבר הדירקטוריון לא תהא זכות עיון בכל פנקס או חשבוני או מסמך של החברה אלא אם ניתנה לו זכות זו על ידי החוק או אם הורשה לכך מנא הדירקטוריון או על ידי החברה באסיפה כללית.

בקורת חשבוניות

86. לפחות אחת לכל שנה יבוקרו חשבוניות החברה ובכונתו של חשבון הרווח וההפסד ושל המאזן ויאושרו על ידי רואה חשבון או רואי חשבון מוסמכים כדין.
87. מבוים, סמכיותיהם, זכויותיהם, זכרם וחפידיהם של רואי החשבון ימודרו לפי החוק שיהיה באותו זמן בחוקף ולפי ההוראות שבחשבוניות אלו.

מודעות

88. החברה תוכל למסור מודעה לכל חבר עני ידי מסירה אישית או על ידי משלוח בדואר במכתב, מעטפה או עטיפה משולמים מראש הסיועדים לאותו חבר לכחובתו הרשומה בישראל.
89. כל המודעות לגבי מניות, להן זכאים אנשים במשותף, המסירה לאותו אדם מביניהם ששמו רשום ראשונה בפנקס ומודעה שניזנה כאמור תשמש מודעה מספקת לכל בעלי המניות האלה.
90. כל מודעה אשר נשלחה באמצעות הדואר לכחובת בישראל תיחשב כאילו נמסרה למחרת היום שבו נמסר לדואר למשלוח הטכתב או המעטפה או העטיפה האחרת שהכילה את המודעה וכדי להוכיח מסירה כזו יספיק להוכיח שהמכתב, המעטפה או העטיפה שהכילה את המודעה נשאה בראוי את החובת של המועד ונמסרה למשרד הדואר. תעודה בכתב ותחומה על ידי המזכיר או מנהל או פקיד אחר של החברה שהמכתב, המעטפה או העטיפה המכילה את המודעה נשאה את ובחובת ונמסרה לדואר כאמור, תשמש הוכחה חותמת על כך.

91. כל מודעה או מסמך שבשלחו בדואר אל חבר או הושאר בכתובתו הרשומה בחתום לחקירה אלה - יראום כאילו במסרו לחקירתם כהלכה ביחס לכל מניות רשומות בין אם היו מוחזקות על ידי אותו חבר כנפרד או במשותף או אנשים אחרים ער אשר אדם אחר ירשם במקומו בחורת בעל או הבעל המשותף בהן, ומסירה כאמור תראה, לכל מטרת חקירה או - כמסירהמספיקה של המודעה או המסמך לנציגו האישי, ולכל אנשים, או יהיו, המעוניינים במשותף איתו באותן המניות.

92. אי משלוח של מודעה לחבר על אסיפה, מבלי שיש, או אי קבלה של מודעה כזו על ידי חבר לא תפגע בחוקפה של כל החלטה שנחקלה באסיפה כזו.

93. לא יהיה צורך לפרט במודעה בדבר כל אסיפה כללית של החברה את הגושה של ההחלטה (בין אם רגילה, שלא-מן-המניין או מיוחדת) שתעמוד לדיון באותה אסיפה ויספיק אם חציון במודעה, במלים כלליות ביותר, מתות השאלה שתעמוד לדיון, אולם, יספיק (אבל לא תהיה כל חובה לעשות כן) לציון בכל מודעה בדבר אסיפה כללית - במקום הציון במלים כלליות כאמור - שבאסיפה תועמד לדיון ולהצבעה החלטה שבנוסחה ניתן לעיון, ובלבד שיצוין במודעה המקום או המקומות בישראל והזמן או הזמנים הקבועים לעיון בנוסח ההחלטה.

פירוק העסקים

94. אם החברה תתפרק ורכוש החברה הנמצא לחלוקה בין החברים בתורת שכזה לא יספיק להחזרת כל ההון הנפרע, יחולקו ככסים אלה כך שעד כמה שאפשר יחולו ההפסדים על החברים באופן יחסי להון הנפוע או שהיה צריך להיפרע בהחלפת הפירוק על המניות המוחזקות על ידי כל אחד מהם ואם בעת הפירוק רכוש החברה הספיק לחלוקה בין החברים יעלה על הסכום המספיק להחזרת כל ההון שנפרע בעת החלפת הפירוק ישחיין העודף וימסר לחברים באופן יחסי להון שנפרע או שהיה צריך להיפרע בהחלפת הפירוק על המניות המוחזקות על ידי כל אחד מהם.

פ י צ ו ר י ם

95. (א)

בכפירות להוראות סעיף 69 של פקודת החברות חשפה הוצרה כל חבר דירקטוריון או פקיד (בין מנהל, מזכיר או פקיד אחר), או עובד של החברה על כל הוצאות, הפסדים ווציאות, לרבות הוצאות בטיעה, שיוציא או שיתחול עליו עקב כל חרזה, מעשה או פעולה שנעשו על ידו בחזר חבר דירקטוריון, פקיד או עובד או במילוד חובותיו בתפקידו כאמור, וזהא דאח מחובתם של חברי הדירקטוריון לשלם לחבר הדירקטוריון או לפקיד או לעובד כאמור את סכומי ההוצאות, ההפסדים והוציאות כנ"ל.

(ב)

בכפירות לאמור לעיל תפצה החברה כל חבר דירקטוריון או פקיד או עובד של החברה עבד כל חכוח שתחול עליו עקב החגובנות המשא-ומתן משפטי, בין אזרחי או פלילי, שבו ניתן פסק-דין לטובתו או שיצא זכאי בו או בקשר עם כל בקשה לפי סעיף 70 של פקודת החברות בה ניתן לו סעד על ידי בית המשפט.

הון המניות של החברה הינו 100,000 שקל והוא מחולק ל-100,000 מניות בנות 1 שקל כ"א.

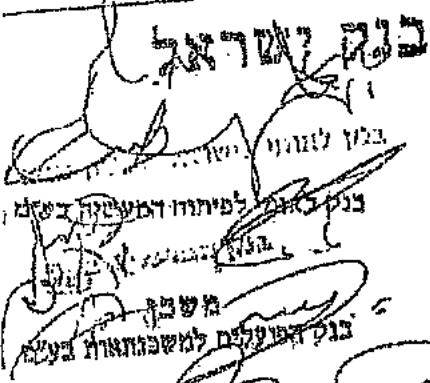
אנו, האנשים ששמותינו וכתובותינו רשומים מטה, רוצים להתאגד לחברה בהתאם לחזקת ההתאגדות הזו, ומסכימים לקחת את מספר המניות בחברה כרשום בצד שמותינו ובאיום מטה כזה אחר זה :

שמות החותמים, כתובותיהם וכתאדריהם	מספר המניות שנקלחו על ידי כל חותם	ח ח י מ ה
בנק ישראל, הקריה, ירושלים	20,000 מניות רגילות	
בנק לאומי לישראל בע"מ, רחוב יהודה הלוי 38, תל-אביב	19,999 מניות רגילות	
בנק לאומי לפיתוח החקלאיה בע"מ, רחוב יהודה הלוי 38, תל-אביב	1 מניה רגילה	
בנק הפועלים בע"מ, שדרות רוטשילד 50, תל-אביב	19,999 מניות רגילות	
משכן בנק הפועלים למשכנתאות בע"מ, שדרות רוטשילד 50, תל-אביב	1 מניה רגילה	
בנק דיסקונט לישראל בע"מ, רחוב יהודה הלוי 14, תל-אביב	19,999 מניות רגילות	
בנק ברקליס דיסקונט בע"מ, רחוב אלנבי 103, תל-אביב	1 מניה רגילה	
בנק המזרחי המאוחד בע"מ, רחוב לילינבלום 48, תל-אביב	9,999 מניות רגילות	
בנק למימון ולסחר בע"מ, שדרות רוטשילד 14, תל-אביב	1 מניה רגילה	
הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, רחוב אתר העט 9, תל-אביב	9,999 מניות רגילות	
בנק פועלי אגודת ישראל בע"מ, רחוב מונטיפיורי 13, תל-אביב	1 מניה רגילה	

עד לחתימות הב"ל :

12/11/72

תאריך:

שמות החותמים	כתובותיהם ותאריהם	חתימתו
בנק ישראל	הקריה, ירושלים	
בנק לאומי לישראל בע"מ	יהודה הלוי 38, תל-אביב	
בנק לאומי לפיתוח החקלאיה בע"מ	יהודה הלוי 38, תל-אביב	
בנק הפועלים בע"מ	שדרות רוטשילד 50, תל-אביב	
משכן בנק הפועלים למשכנתאות בע"מ	שדרות רוטשילד 50, תל-אביב	
בנק דיסקונט לישראל בע"מ	יהודה הלוי 14, תל-אביב	
בנק ברקלום דיסקונט בע"מ אלנבי 103, תל-אביב	לילינבלום 48, תל-אביב	
בנק המזרחי המאוחד בע"מ	שדרות רוטשילד 14, תל-אביב	
בנק לנימון ולסתר בע"מ	אחז העם 9, תל-אביב	
הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ	מונטפיור 13, תל-אביב	
בנק פועלי אגודת ישראל בע"מ		

בנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ

בנק פועלי אגודת ישראל בע"מ

עד לחתימת הב"ל: ז.א.א.

12/11/42

תאריך:

פקודת החברות

הודעה על קבלת החלטה מיוחדת
בהתאם לסעיף 67

שם החברה: מרכז סליקה בנקאי בע"מ 52-003396-0

הוגש לרישום ע"י: צדוק, ברזל, שטיקס, ארליסט, סלע ושות'

באסיפה כללית יוצאת-מן-הכלל של החברה הנ"ל שנועדה ונתכנסה
בחלכה ביום 24.11.83 ב-תל-אביב, נתקבלה בהחלטה מיוחדת של
החברה החלטה בנוסח המצורף כזה, המסומן "א" וחתומה על ידי
יו"ר האסיפה הנ"ל.

יו"ר האסיפה הכללית
היוצאת-מן-הכלל

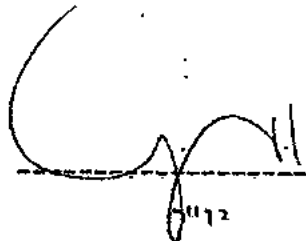
מרכז סליקה בנקאי בע"מ

" א "

החלטת מיוחדת

להגדיל את ההון הרשום של החברה ב-24,900,000 (מ-100,000 שקל
ל-25,000,000 שקל) על ידי יצירת 24,900,000 מניות רגילות בנות
1 שקל ערך נקוב כל אחת.

המניות הרגילות הנוספות הנ"ל תחולקנה בנות מעמד שווה (פארי-פסו)
עם המניות הרגילות הקיימות בחברה.

י"ז

ברזל ושות' BARZEL & Co.
 עורכי דין ADVOCATES

בנין "לב תל-אביב" LEV TEL-AVIV BLDG.
 רח' מונטיפיורי 31-33 MONTEFIORE ST.
 תל-אביב 65201 TEL-AVIV
 ת.ד. 2116 ת"א 61020 TEL-AVIV P.O.B. 2116
 טלפונים (3)293801 TELEPHONES
 פקסימיליה (3)293925 TELECOPIER

שמואל ברזל SHMUEL BARZEL
 אורנה ברזל ORNA BARZEL
 דרור ברנדווין DROR BRANDWEIN
 נועה ברזל-קרינסקי NOA BARZEL-KRINSKY

OUR REF. מספרנו 1/210/מ

תל-אביב, 10 באפריל 1988 TEL-AVIV,

ב י ד

לכבוד
 רשם החברות
 מרכז כלל
 רחוב יפו 97
 ירושלים

א.נ.,

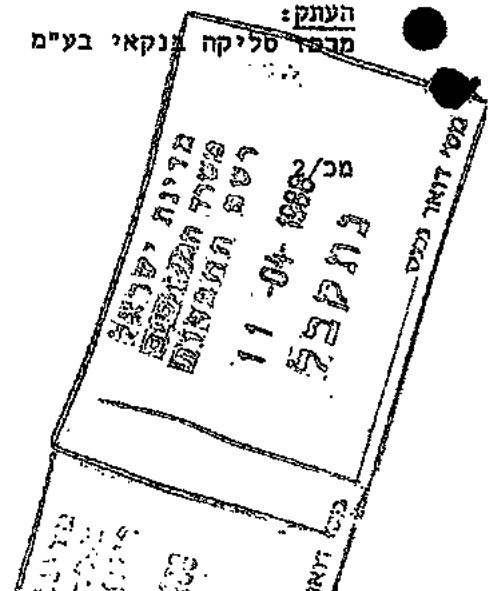
הנדון: מרכז סליקה בנקאי בע"מ - 52-003396-0

הננו מצ"ב, לשם רישום, הודעה על קבלת החלטה מיוחדת בדבר תיקון תקנות ההתאגדות
 של החברה.

בכבוד רב,

א.נ. 2
 ברזל ושות'

הענק:
 מרכז סליקה בנקאי בע"מ

תחילת מסמך

פקודת החברות (נוסח חדש), התשמ"ג-1983

הודעה על קבלת החלטה מיוחדת

בהתאם לסעיף 118

שם החברה : מרכז סליקה בנקאי בע"מ - 52-003396-0

הוגש לרישום ע"י : ברזל ושות', עורכי-דין,
מרחוב מונטיפיורי 31, תל-אביב

באסיפה כללית יוצאת-מן-הכלל של החברה הנ"ל שנועדה ונתכנסה כהלכה ביום 29/3/88, נתקבלה כהחלטה מיוחדת של החברה החלטה כנוסח המצורף בזה, המסומן "א" והחתום על ידי יו"ר האסיפה הנ"ל.

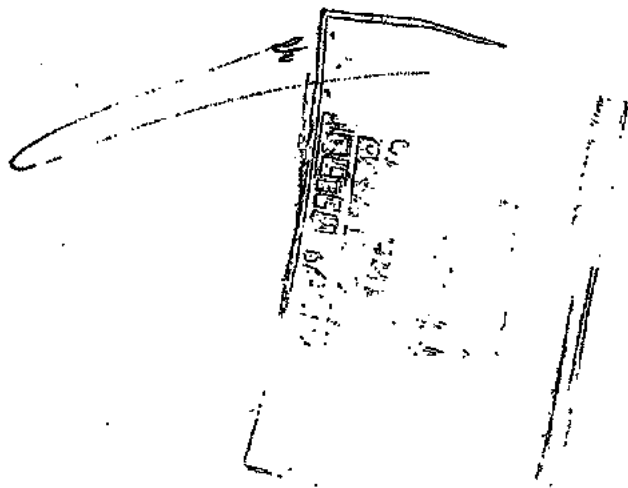
יו"ר האסיפה הכללית
היוצאת-מן-הכלל

11-04-88
11-04-88
11-04-88
11-04-88

החלטה מיוחדת

לחקן את תקנות ההתאגדות של החברה כדלקמן:

1. בתקנה 4, במקום המשפט "ובתנאי נוסף שחבר דירקטוריון שנתמנה על ידי בנק ישראל מכח מניותיו בחברה לא יצביע בישיבת הדירקטוריון בה הוחלט על ההקצאה נגד ההקצאה" - יבוא המשפט הבא:
"ובתנאי נוסף שאם הקצאה זו אינה לתאגיד בנקאי שהינו אותה עת בעל מניות בחברה - ניתנה להקצאה זו אשור מראש ובכתב של המפקח על הבנקים".
2. בתקנה 15, ימחק המשפט: "ובתנאי נוסף שחבר דירקטוריון שנתמנה ע"י בנק ישראל מכח מניותיו בחברה לא יצביע בישיבת הדירקטוריון בה אושרה העברת המניות נגד אותה החלטה".
3. תקנה 29 תסומן כתקנת משנה 29(א), ולאחריה תווסף תקנת משנה זו:
"ב) האסיפה הכללית לא תדון בכל הצעה להחלטה מיוחדת של החברה אלא אם לפני כן תמסר ליו"ר הישיבה הסכמה בכתב של הממזיקים אותה עת ב-80% לפחות מהון המניות המוצא של החברה לקבלת אותה החלטה ע"י האסיפה הכללית".
4. בתקנה 41, במקום המילים: "עד עשרה" יבואו המילים: "עד שמונה".
5. בתקנה 42 (ב), במקום "10%" יבוא: "12.5%".
6. בתקנה 62, במקום "75%" יבוא: "80%".
7. בתקנה 63(ב) במקום "75%" יבוא "80%", וימחקו המילים "ובהם חבר דירקטוריון שנתמנה ע"י בנק ישראל מכח מניותיו בחברה".

פקודת החברות (נוסח חדש) התשמ"ג - 1983

הודעה על קבלת החלטה מיוחדת
בהתאם לסעיף 118

מרכז סליקה בנקאי בע"מ - 52-003396-0

שם החברה:

ברזל ושות', עורכי דין
מרחוב מונטיפיורי 31, תל-אביב.

הוגש לרישום ע"י:

באסיפה כללית יוצאת מן-הכלל של החברה הנ"ל שנועדה ונתכנסה כהלכה
ביום 24.3.92, נתקבלה כהחלטה מיוחדת של החברה החלטה בנוסח המצורף
בזה, המסומן "א" והחתום על ידי יו"ר האסיפה הנ"ל.

יו"ר האסיפה הכללית
היוצאת מן-הכלל

טמ/9

מרכז סליקה בנקאי בע"מ

"א"

החלטה מיוחדת:

- (1) במקום תקנה 95 לתקנון ההתאגדות של החברה ובמקום כותרת התקנה ("פיצויים")
יבוא:

"ביטוח אחריות ושיפוי"

95. החברה רשאית לשפות נושא משרה בחברה בשל כל אחת מאלה:

(א) חבות כספית שהוטלה עליו לטובת אדם אחר על פי פסק דין, לרבות פסק דין שניתן בפשרה או פסק בורר שאושר בידי בית משפט, בשל פעולה שעשה בתוקף היותו נושא משרה בחברה;

(ב) הוצאות התדיינות סבירות, לרבות שכר טרחת עורך דין, שחוציא נושא משרה או שהווייב בהן בידי בית משפט, בהליך שהוגש נגדו בידי החברה או בשמה או בידי אדם אחר, או באישום פלילי שממנו זוכה, והכל בשל פעולה שעשה בתוקף היותו נושא משרה בחברה."

- (2) אחרי תקנה 95 תיווסף התקנה הבאה:

96. החברה רשאית לחתקשר בחוזה לביטול אחריותו של נושא משרה בה, כולל או מקצתה, בשל כל אחת מאלה:

(א) הפרת חובה זהירות כלפי החברה או כלפי אדם אחר;

(ב) הפרת חובה אמונים כלפי החברה, ובלבד שנושא המשרה פעל בתוס לב והיה לו יסוד סביר להניח שהפעולה לא תפגע בטובת החברה;

(ג) חבות כספית שתוטל עליו לטובת אדם אחר בשל פעולה שעשה בתוקף היותו נושא משרה בחברה."

טמ/8

הודעה על שינוי בתקנון

(סעיפים 20, 21 לחוק החברות, התשנ"ט – 1999 (להלן: "החוק"))

החברה: מרכז סליקה בנקאי בע"מ

מספר תברת: 52-003396-0

מודיעה בזאת, כי ביום 7 ביולי 2014 התקבלה החלטה של האסיפה הכללית של החברה, ברוב הנדרש, בדבר תיקון ותקנון החברה כדלקמן:

"הוחלט לאשר תיקון בתקנון החברה לפיו יוחלף סעיף 95 לתקנון החברה ("ביטוח, אחריות ושיפוי") בטעיף 95 החדש שלהלן, וזאת במטרה להתאים את הוראות תקנון החברה לחוראות הדין העכברות בגושא פטור, שיפוי וביטוח:

95. פטור, שיפוי וביטוח
- א. החברה רשאית לפטור מראש נושא משרה בה מאחריותו, כולח או מקצתה, בשל נוק עקב הפרת חובת זהירות כלפיה. על אף האמור לעיל, החברה אינה רשאית לפטור מראש דירקטור מאחריותו כלפיה עקב הפרת חובת הזהירות ב"חלוקה" (בהגדרת מונח זה בחוק החברות).
- ב. החברה רשאית לשפות נושא משרה בה, בשל חבות או חוצאה כמפורט בתקנה זו להלן, שהוטלה עליו או שהוציא עקב פעולה שעשה בחוקף היותו נושא משרה בה:
- (1) חבות כספית שהוטלה עליו לטובת אדם אחר על פי מסק דין, לרבות מסק דין שניתן בפשרה או פסק בורד שאושר בידי בית משפט;
- (2) חוצאות התדיינות סבירות, לרבות שכר טרחת עורך דין, שהוציא נושא משרה עקב חקירה או הליך שהתנהל נגדו בידי רשות המוסמכת לנהל חקירה או הליך, ואשר הסתיים בלא הגשת כתב אישום נגדו ובלו שהוטלה עליו חבות כספית כחלופה להליך פלילי, או שהסתיים בלא הגשת כתב אישור נגדו אך בהטלת חבות כספית כחלופה להליך פלילי בעבירה שאינה דורשת הוכחת מחשבה פלילית או בקשר לעיצום כספי.
- "סיום הליך בלא הגשת כתב אישום בעניין שנפתחה בו חקירה פלילית" – משמעות סגירת התיק לפי סעיף 62 לחוק סדר הדין הפלילי (נוסח משולב), התשמ"ב-1982 (בסעיף קטן זה – חוק סדר הדין הפלילי), או עיכוב הליכים בידי היועץ המשפטי לממשלה לפי סעיף 231 לחוק סדר הדין הפלילי.
- "חבות כספית כחלופה להליך פלילי" – חבות כספית שהוטלה על פי חוק כחלופה להליך פלילי, לרבות קנס מינהלי לפי חוק העבירות המנהליות, התשמ"ו-1985, קנס על עבירה שנקבעה בעבירת קנס לפי הוראות חוק סדר הדין הפלילי, עיצום כספי או כופר.
- (3) חוצאות התדיינות סבירות, לרבות שכר טרחת עורך דין, שהוציא נושא המשרה או שחויב בהן בידי בית משפט, בהליך שהוגש נגדו בידי החברה או בשמה או בידי אדם אחר, או באישום

* אם שונה נוסח של הוראה בתקנון בלא שבוטלה החוראה כולה, ציין את השינוי וכן את הנוסח המלא של החוראה בתקנון, בתיקונה.

פלילי שממנו זוכה, או באישום פלילי שבו הורשע בעבירה שאינה דורשת הוכחת מחשבת פלילית.

(4) הוצאות, לרבות הוצאות התדיינות סבירות, ובכלל זה שכר טרחת עורך דין, שהוציא בקשר עם הליך שהתנהל בעניינו לפי פרק ז' לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988.

ג. החברה רשאית לתת התחייבות מראש לשיפוי נושא משרה בה, בכל אחד מאלה (להלן בסעיף זה – "התחייבות לשיפוי"):

(1) כמפורט בסעיף ב(1) לעיל, ובלבד שהתחייבות לשיפוי תוגבל לאירועים שלדעת הדירקטוריון צפויים לאור מעילות החברה בפועל בעת מתן ההתחייבות לשיפוי וכן לסכום או לאמת מידה שהדירקטוריון קבע כי הם סבירים בנסיבות העניין, ושבתחייבות לשיפוי יצוינו האירועים שלדעת הדירקטוריון צפויים לאור מעילות החברה בפועל בעת מתן ההתחייבות לשיפוי וכן הסכום או אמת המידה אשר הדירקטוריון קבע כי הם סבירים בנסיבות העניין;

(2) כמפורט בסעיפים ב(2) עד ב(4) לעיל.

ד. החברה רשאית לשפות נושא משרה בה בדיועבד.

ה. החברה רשאית להתקשר בחוזה לביטוח אחריותו של נושא משרה בה בשל חבות שתוטל עליו עקב פעולה שעשה בתוקף היותו נושא משרה בה, בכל אחד מאלה: הפרת חובת זהירות כלפי החברה או כלפי אדם אחר; הפרת חובת אמונים כלפי החברה, ובלבד שנושא המשרה פעל בתום לב והיה לו יסוד סביר להניח שהפעולה לא תפגע בטובת החברה; חבות כספית שתוטל עליו לטובת אדם אחר; הוצאות כמשמעותן בסעיף ב(4) לעיל.

ו. על אף האמור בסעיפים א' עד ה' לעיל, החברה לא תתקשר בחוזה לביטוח אחריותו של נושא משרה בה, או תשפה נושא משרה בה או תפטור נושא משרה בה מאחריותו כלפי החברה, בשל כל אחד מאלה:

(1) הפרת חובת אמונים, למעט לעניין שיפוי וביטוח בשל הפרת חובת אמונים כלפי החברה כאשר נושא המשרה פעל בתום לב והיה לו יסוד סביר להניח שהפעולה לא תפגע בטובת החברה;

(2) הפרת חובת זהירות שנעשתה בכוונה או בפזיזות למעט אם נעשתה ברשלנות בלבד;

(3) מעולה מתוך כוונה להפיק רווח אישי שלא כדין;

(4) קנס, קנס אזרחי, עיצום כספי או כופר שהוטלו עליו.

אני מאשר כי האמור בהודעה זו משקף את האמור בפרוטוקול האסיפה הכללית האמורה. אני מצהיר כי הנני נושא משרה בחברה כאמור בסעיף 39 לחוק.

שם ממלא הטופס	שלום ביסטרי	054873328	נו"ר הדירקטוריון
שם ממלא הטופס	מספר זהות ¹	תפקיד בחברה	חתימה

אני עורך/ת-דין יחידה (הודף) דולב מאשר/ת בזה כי מר שלום ביסטרי המוכר/ת לי אישית שאינה/תה עצמה/ת לפני תעודת זהות שמשכרה לאחר שהוחרת/ת כי עליו/ת לחצויר את האמת וכי יחידה/תה צפויה לעונשים הקבועים בחוק אם לא יעשה/תעשה כן, אישור/ת את נכונות הצהרת/ת וחתם/ת עליה בפני.

תאריך: 7.7.2014
חתימת עורך הדין: _____
שם: _____
מען: _____
ת.ז. 043156819
מס' רשיון: _____

¹ מי שאינו בעל תעודת זהות ישראלית, יציין את מספר דרכונו והמדינה בה הוא, ויצרף לטופס זה העתק כאמור בתקנה 16 לתקנות החברות (דיווח, פרטי רישום וטפסים), תתש"ס – 1999.

נספח 3

הסכם המייסדים מחודש יוני 1983

עמ' 89

ינוני 1983

ה ס כ ם

שנערך ונחתם בתל-אביב, ביום
לחודש שנת 1983.

בין
בנק ישראל
הקריה, ירושלים
מזד אחד;
ובין
בנק לאומי לישראל בע"מ
מרחוב יהודה הלוי 38, תל-אביב
מזד שני;
BANK LEUMI LE-ISRAEL B.M.

ובין
בנק הפועלים בע"מ
מסדרות רוטשילד 50, תל-אביב
מזד שלישי;

ובין
בנק דיסקונט לישראל בע"מ
מרחוב יהודה הלוי 14, תל-אביב
מזד רביעי;

ובין
בנק המזרחי המאוחד בע"מ
מרחוב לילנבלום 48, תל-אביב
מזד חמישי;

ובין
הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ
מרחוב אחד העם 9, תל-אביב
מזד שישי;

ובין
מרכז סליקה בנקאי בע"מ
(להלן - החברה)
מזד שביעי;

הואיל

והצדדים להסכם זה (להלן - המייסדים) יסדו את החברה שתקים ותפעיל מסלקה ממוכנת לסליקת חיובים וזכויים מוניטריים ופיננסים מכל סוג (להלן - המסלקה).

והואיל:

וברצון הצדדים לקבוע הוראות להלן, שיחולו ביניהם, בנוסף לאמור בתזכיר ובתקנות החברה, כפי שיוחקנו מפעם לפעם בהתאם להוראות הדין והתקנות;

לפיכך הוסכם בין הצדדים כדלקמן:

1. באם תיווצר בעתיד קבוצה בנקאית בישראל אשר תרכז 5% או יותר מסך כל פקדונות הצבור במטבע ישראלי (למעט פקדונות למחן הלוואות) במערכת הבנקאות בישראל - תינתן לה זכות להצטרף כבעלת מניות נוספת בחברה בתנאים שיקבעו אותה עת ע"י החברה בתאום עם המפקח על הבנקים, ושעור חלקם של המיסדים בחברה יקטן יחסית בהתאם. על כל מצטרף כאמור יהיה לחתום כצד נוסף על הסכם זה בנוסחו באותה עת.
2. בנק ישראל מצהיר בזה כי חברי הדירקטוריון בחברה שיתמנו על ידו לא יצביעו לעניין תקנה 15 לחקנות ההתאגדות של החברה, בגד הצעת החלטה לאשר העברת מניות בחברה מבעל מניות לתאגיד בנקאי הנמנה על קבוצת אותו בעל מניות.
3. באם ידרשו לחברה סכומים מעל הון מניותיה הנפרע לשם רכישת ציוד, מתקנים וכלי רכב יתן כל מיסד הלוואה לחברה בשעור חלקו היחסי בהון המניות של החברה, בתנאי שסך כל הלוואות המייסדים לפי סעיף זה לא יעלה על סך שיהיה שווה בשקלים ל - \$ 300,000. הלוואות אלו ישאו ריבית בשעור המינימלי הדרוש על מנת שלא תיזקף בגין אותה הלוואה ריבית רעיונית כהכנסה על פי הדין ואשר תשולם בתום כל שנה. הלוואות לפי סעיף זה יפרעו לפי החלטת הדירקטוריון מפעם לפעם ובלבד שהחזרה תהיה בשעור יחסי שווה לכל המיסדים.

בנק הפועלים בע"מ

BANK LEUMI KE ISRAEL B.M.

בנק המזרחי המאוחד בע"מ

מרכז סליקה בנקאי בע"מ

4. ביחסים שבין החברה לבין המייסדים כמקבלי שרותים מהחברה יחולו ההוראות הבאות:

(א) החל מתחילת פעולת המסלקה יחוייבו המייסדים בתמורה לשרותים של החברה לפי תעריף שאיננו מפלה בין המייסדים, שיקבע על ידי הדירקטוריון של החברה מפעם לפעם, וזאת על בסיס מדיניות לפיה הכנסותיה של החברה יכסו את הוצאותיה, כולל הפרשות להחזר ההשקעות.

(ב) כל אחד מהמייסדים פוטר את החברה מאחריות לכל נזק או הפסד שיגרם להם ו/או ללקוחותיהם כתוצאה ממעשה או מחדל שיגרם על ידי החברה או עובדיה בתום לב במהלך פעולותיה, ובכל מקרה שתוגש דרישה או תביעה כאמור נגד החברה על ידי לקוח כל שהוא של מייסד אחד או יותר - יקבל על עצמו המייסד, שהיה במקרה זה בנק שולח, על חשבוננו את הטיפול באותה דרישה או תביעה בשם ועבור החברה, וישא בתוצאות אותה דרישה או תביעה. למען הסר ספק מפורש בזה כי הוראות סעיף זה כשלעצמן לא ימנעו תביעה של מייסד אחד נגד מייסד אחר במקרה של נזק או הפסד לו ו/או ללקוחותיו. (הגדרתו של "בנק שולח" בסעיף זה הנה: תאגיד בנקאי ששלח ממסר סליקה באמצעות מ.ס.ב. לרבות תאגיד בנקאי שמתעמו שלח לקוח שלו ממסר סליקה כאמור).

(ג) כל מידע הנמסר לחברה ע"י תאגידים בנקאיים המשתמשים בשרות או ללקוחותיהם הינו רכוש בלעדי של מי שמסר אותו ושל מי שאליו הוא מיועד, ואסור לחברה או לעובדיה או לפועלים מטעמה לעשות בו כל שמוש, למעט למטרה לשמה הוא נמסר לחברה.

(2) החברה מאשרת כי תאגידים בנקאיים המשתמשים בשרות וללקוחותיהם רואים מידע הנמסר על ידם או שברשותם כסודי והחברה תנקוט בכל הצעדים הדרושים לשמור את המידע בסוד. עובדי החברה יחוייבו, בעת כניסתם לעבודה, כי כל מידע שיגיע לידיעתם עקב עבודתם או בעת עבודתם ישמר על ידם בסוד, ולא יעשו בו שמוש כלשהוא אלא לצרכי בצוע תפקידם בחברה, ובמידה שתפקיד זה מחייב.

בנק הפועלים בע"מ
 רשמי
 מרבו סליקה בנקאי בע"מ

BANK LEUMI LE-ISRAEL B.M.
בנק הלאומי תאגיד בע"מ
 מרבו סליקה בנקאי בע"מ

בנק הפועלים בע"מ
 מרבו סליקה בנקאי בע"מ

(3)

החברה תמנע מלהחזיק מידע ^{כאילו} בפרק בי לחוק הגנת הפרטיות
התשמי"א 1981, ותעביר כל מידע שהגיע אליה במסגרת פעולותיה
לתאגידים הבנקאיים המשתמשים בשרות שאותו מידע בבעלותם,
לאחר שבצעה את הפעולה שלביצועה במסר לה המידע.

5. החברה תתן שרותי מסלקה גם לתאגידים בנקאיים (כולל בנק הדואר) שאינם נמנים על המיסדים
וסהם חברי מסלקת הבנקים, וזאת בתנאים שייקבעו לכך מפעם לפעם ע"י החברה.

ולראיה כי הצדדים על החתום:

בנק הפועלים בע"מ

בנק הפועלים בע"מ.

BANK LEUMI LE-ISRAEL B. M.

בנק לאומי לישראל בע"מ

בנק ישראל

בנק המזרחי המאוחד בע"מ

בנק המזרחי המאוחד בע"מ

בנק דיסקונט לישראל בע"מ

בנק דיסקונט לישראל

בע"מ

הבנק הבינלאומי הראשון לישראל
בע"מ

מרכז סליקה בנקאי בע"מ

מרכז סליקה בנקאי בע"מ

נספח 4

הרישיון שניתן למס"ב ביום

29.5.2018

עמ' 94

בנק ישראל
המפקחת על הבנקים

ירושלים, ט"ו בסיון תשע"ח
29 במאי 2018
18LM2797
במס' 00 - 1711301

לידי: מר משה וולף - מנכ"ל

לכבוד
ההנהלה הראשית
מרכז סליקה בנקאי בע"מ
דרויאנוב 5
תל אביב - יפו 6314305

שלום רב,

הנדון: רישיון חברת שירותים משותפת לפי חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א - 1981

1. מצורף בזאת רישיון חברת שירותים משותפת שעודכן בהתאם לסוגי הפעילויות המבוצעות במרכז סליקה בנקאי בע"מ (להלן - החברה).
2. יובהר כי הרחבת הרישיון אינה פוטרת את החברה מהאחריות לוודא היערכות הולמת, ולבחון את הצורך בעדכון המדיניות, התשתיות המיכוניות והנהלים.
3. בטרם הפעלת מוצר חדש, תימסר הודעה לידיעתך, שתכלול פירוט של הליך אישור מוצר חדש לבחינת הסיכונים הגלומים בפעילות, לרבות סיכונים נובעים מהגנת הפרטיות והסדרים שנקבעו לפתרונם, וכן עמידה בהוראות כל דין החלות על החברה, לרבות, הוראות ניהול בנקאי תקין. לעניין זה, "מוצר חדש" הינם מוצר, פעילות או שירות מהותיים חדשים וכן שינוי מהותי במוצרים, בפעילויות או שירותים קיימים וכניסה לשוקים חדשים. "מוצר חדש" יכלול, בין היתר, גם שינוי באסטרטגיית החברה או השקעת משאבים משמעותית (כגון: תשומות ניהוליות, כוח אדם ותשתיות מיכוניות).

בכבוד רב,
חנה בר
ד"ר חדוה בר
המפקחת על הבנקים

העתק: הנגיחה

המתלקת המשפטית, בנק ישראל
מתלקת חות"ם, בנק ישראל

ת"ד 780, ירושלים 91007 טל: 02-6552414/458 פקס: 02-6552596

בנק ישראל

הנגידה

רישיון חברת שירותים משותפת

לפי חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א - 1981

בתוקף סמכותי לפי סעיף 4 לחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א - 1981, ולאחר התייעצות בוועדת תרישינות, אני נותנת רישיון חברת שירותים משותפת לחברה-

מרכז סליקה בנקאי בע"מ (להלן - החברה)

תוקפו של רישיון זה מותנה באלה:

1. החברה תעסוק רק במתן השירותים הבאים:
 - 1.1 הפעלת מערכת תשלומים כהגדרתה בחוק מערכות תשלומים התשס"ח-2008.
 - 1.2 מתן שירותי העברת מידע.
 - 1.3 ניהול מאגר מידע.
 - 1.4 פעולות נלוות לשירותים שאושרו על פי סעיפים 1.1 עד 1.3 לעיל.
2. החברה לא תשלוט אלא בתאגיד העוסק בעיסוקים כמפורט בסעיף 1 ואשר אישר המפקח על הבנקים.

תורני - פילג
קרנית פלוג

ירושלים, 16 בסיון תשע"ח
29 במאי 2018

במל00 - 1711302r

נספח 5

הודעה על העברת מניות בנק ישראל למבקשים

עמ' 97

הודעה על העברת מניות

קוד
25

מספר חברה
מס' מס' סודר ז
52 003396 0

תאריך ההעברה
שנה חודש יום
31 01 89

שם החברה
מרכז סליקה בנקאי בע"מ
6861-40-8
מס' מס' סודר ז
52 003396 0

ערך מניה (ש"ח)	מספר מניות מסוג זה	סמל המניה	שם המניה
0.001	625,000	רג'	רגילה

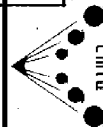
פרטי בעל המניה אליו הועברו מניות

קוד
27 DUP

קוד	מס' ת.ז. או חברה	מס' סודר	מסל	מיקוד	כ ת ו ב ת	שם בעל המניה
26	DUP	מס' סודר	מסל	מיקוד	מקום רחוב מס' בית	פרטי
	52-002908-3	בנק	9	תל-אביב אחד העם	הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ	משפחה

שם משפחה	שם
בנק ישראל	בנק ישראל

פרטי מעביר המניות

אישור שמסמך זה החתום אלקטרונית, מבעד בענף של מסמך (מקור או העדק) המצוי ביום החתימה בתיק התאגיד ברשות התאגידים

הנני לאשר כי הפרטים בהודעה זו הינם נכונים ושלמים

שם ממלא הטופס
תאריך
חתימה

רחוב יפו 97, בנין "כלל" קומה 13 טלפון 02-23341177 94342 ירושלים

הודעה על העברת מניות

שם החברה - מרכז סליקת הבנקאות בע"מ

קוד	25
-----	----

מספר חברה		מספר חברה	
מס' סודר	0	מס' סודר	0
52	003396	31	01

תאריך ההעברה		שנה	
חודש	יום	חודש	יום
31	01	89	

6881-40-8

המניות שהועברו אליה הועברו אליה

ערך מניה (ש"ח)	מספר מניות מסוג זה	סמל המניה	שם המניה	שם רגילה
0.001	1,250,000	רג'י		

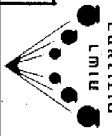
פרטי בעל המניה אליו הועברו מניות

קוד	27
DUP	

קוד	מס' ת.ז. או חברה		מסלח יד	מיקוד	כתובת		שם בעל המניה	משפחה
	DUP	מס' סודר			רחוב	מס' בית		
26		52-000703-0	בנק		תל-אביב	יהודה הלוי 14	בנק דיסקונט לישראל בע"מ	

מס' ת.ז. או חברה	פרטי	שם משפחה	שם
		בנק ישראל	

פרטי מעביר המניות

אישור שמסמך זה החתום אלקטרונית, מאמת את העברת המניות (מקור או העדק) המצוי ביום החתימה בתיק התאגיד ברשות התאגידים

הנני לאשר כי הפרטים בהודעה זו הינם נכונים ושלמים

תאריך 30/3/89 חתימה

שם ממלא הטופס

רחוב יפו 97, בנין "כלל" קומה 13 טלפון 02-2334198 ת"ד 767 ירושלים 94342

הודעה על העברת מניות

קוד
25

מספר חברה
סב מס' סודר ז
52-003396-0

תאריך ההעברה
שנה חודש יום
31-01-89

שם החברה
מרכז סליקה בנקאית בע"מ

144256

6861-40-8

המניות שהועברו
מס' מס' סודר ז
מס' מס' סודר ז

ערך מניה (ש"ח)	מספר מניות מסוג זה	סמל המניה	שם המניה	שם הגילה
0.001	1,250,000	רגי		

פרטי בעל המניה אליו הועברו מניות

קוד
27 DCP

קוד	מס' ת.ז. או חברה	מס' מס' סודר	מסלח יד	מיקוד	כתובת	שם בעל המניה
26 DCP	52-000011-8		בנק		תל-אביב שדי רוטשילד 50	בנק הפועלים בע"מ

מס' ת.ז. או חברה	פרטי	משפחה	שם
			בנק ישראל

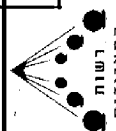
פרטי מעביר המניות

הנני לאשר כי הפרטים בהודעה זו הינם נכונים ושלמים

שם ממלא הטופס
תאריך חתימה

30/3/88

חתימה

אישור שמסמך זה החתום אלקטרונית,
הוא חתום על-ידי המאגיד (מקור או העדק) המצוי
ביום החתימה בתיק המאגיד ברשות המאגידים

רחוב יפו 97, בנין "כללי קומה 13 טלפון 02-2334199 ת"ד 767 ירושלים 94342

הודעה על העברת מניות

קוד	25
-----	----

מספר חברה	מספר מניות
מס' סודר ז	סכ' מס' סודר ז
52-003396-0	

תאריך ההעברה	שנה	חודש	יום
31-01-89			

שם החברה
מרכז סליקה בנקאי
06851-40-83
המניות: 1,250,000
מס' סודר: 52-003396-0

שם המניה	סמל המניה	מספר מניות מסוג זה	ערך מניה (ש"ח)
רגילה	רגי	1,250,000	0.001

פרטי בעל המניה אליו הועברו מניות

קוד	27
DUP	

שם בעל המניה	מקום	כ ת ו ב ת	מיקוד	מס' ת.ז. או חברה מס' סודר	משלח יד	בנק	מס' ת.ז. או חברה
פרטי	מקום	רחוב	מס' בית	מס' ת.ז. או חברה מס' סודר	משלח יד	בנק	מס' ת.ז. או חברה
בנק לאומי לישראל בע"מ	תל-אביב	יהודה הלוי	38	52-001807-8		בנק	מס' ת.ז. או חברה

שם משפחה	פרטי
בנק ישראל	

פרטי מעביר המניות

הנני לאשר כי הפרטים בהודעה זו הינם נכונים ושלמים

שם ממלא הטופס: יגאל מלון תאריך: 30/3/88 חתימה: [חתימה]

רחוב יפו 97, בנין "כלל" קומה 13 סלפון 02-2334100 ת"ד 767 ירושלים 94342

הודעה על העברת מניות

קוד	25
-----	----

מספר חברה	מספר מניות
סב מס' סודר ז	מסוג זה
52	003396 0

תאריך ההעברה	שנה	חודש	יום
31	01	89	

שם החברה
מרכז סליקה ופיקוח בע"מ

0445

6861 -40-6

המניות שהועברו אליה
מסמך מס' 6861-40-6

שם המניה	סמל המניה	מספר מניות מסוג זה	ערך מניה (ש"ח)	רגילה
		625,000	0.001	

פרטי בעל המניה אליו הועברו מניות

קוד	27
DUP	

שם בעל המניה	מקום רחוב	מס' בית	מיקוד	משלח יד	מס' ת.ז. או חברה	מס' סודר	קוד
פרטי	תל-אביב	לילינבלום	48	בנק	52-000052-2		26
משפחה							
בנק המזרחי המאוחד בע"מ							

שם משפחה	פרטי	מס' ת.ז. או חברה
בנק ישראל		

פרטי מעביר המניות

הנני לאשר כי הפרטים בהודעה זו הינם נכונים ושלמים

שם ממלא הטופס
תאריך 2013/08 חתימה

רשות המניות
אישור שמסמך זה החתום אלקטרונית,
מחולל העותק של מסמך (מקור או העתק) המצוי
ביום החתימה בתיק התאגיד ברשות התאגידים

רחוב פו 97, בנין "כלל" קומה 13 סלפון 02-2334140 ת"ד 767 ירושלים 94342

משרד המושפטים
מסמך זה הינו העתק שנערך בשלמותו ביום ובשעה המצוינים,
בסריקה ממחשבת מדימנה מהמסמך המצוי בחיק,
בהתאם לנוהל הבדיקות במשרד המושפטים.
על ההתאם

משרד המושפטים (התימה מוסדית).

102

Geoda User

11 Nov 2010 04:07:20 +02:00

רשות
התאגידים

אישור שמסמך זה הותאם אלקטרונית,
מהווה העתק של מסמך (מקור או העתק) המצוי
ביום ההתימה בתיק התאגיד ברשות התאגידים

נספח 6

דוח שנתי של מס"ב לשנת 2023

עמ' 104

מרכז סליקה בנקאי בע"מ

דוח שנתי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023

עמוד	
2	דברי יושב ראש הדירקטוריון
3	דוח הדירקטוריון והנהלה
	פרק א - סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה
4	א. תיאור החברה ותחומי הפעילות העיקריים שלה
5	ב. מידע כספי תמציתי על המצב הכספי ותוצאות הפעולות של החברה
5	ב.1. דוח רווח והפסד - מידע רב תקופתי
6	ב.2. מאזן - מידע רב תקופתי
7	ג. תיאור תמציתי של הסיכונים העיקריים שהחברה חשופה אליהם
9	ד. יעדים ואסטרטגיה עסקית
	פרק ב - הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי
11	א. מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים
11	א.1. מגמות, תופעות והתפתחויות מהותיות וחריגות
16	ב. התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר
21	ג. המבנה והתפתחויות של הנכסים, ההתחייבויות וההון
22	ד. מגזרי פעילות
	פרק ג - סקירת הסיכונים
24	א. הסיכונים הגלומים בפעילות החברה
26	ב. ניהול הסיכונים הגלומים בפעילות החברה
	פרק ד - מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקרות ונהלים
33	א. מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים
33	ב. אומדנים חשבונאיים קריטיים
33	ב.1. בקרות ונהלים לגבי הגילוי
33	ב.2. בקרה פנימית על דיווח כספי
34	הצהרת המנהל הכללי והחשבונאי הראשי
36	דוח הדירקטוריון והנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי
37	דוחות כספיים
88	דוח ממשל תאגידי ופרטים נוספים בנוגע לעסקי התאגיד

בשם הדירקטוריון והנהלה אני מגיש לכם את הדוח הכספי השנתי של מרכז סליקה בנקאי בע"מ (להלן: **"החברה"** או **"מס"ב"**) לשנת 2023.

השנה בחרתי למקד את דבריי באתגרים, בהזדמנויות ובסיכונים שליוו אותנו במהלך השנה וחלקם עדיין מלווים אותנו. החברה פועלת בעיקר במגזר פעילות אחד, שהינו "מגזר הסליקה", הכולל שירותים, כדלהלן:

(1) מתן שירותי סליקה אלקטרונית של זיכויים וחייבים המועברים באמצעים אלקטרוניים בין בנקים ובין לקוחותיהם של בנקים שונים, לשם חיוב או זיכוי (לפי העניין) של חשבונות המתנהלים בבנקים ושירותים נלווים לפעולות אלה, וכן;

(2) שירותי העברת מידע בין הבנקים, בין הבנקים לגופים ממשלתיים ובין הבנקים ללקוחותיהם; החברה חשופה לסיכונים שהינם פועל יוצא של הסביבה שבה היא פועלת ושל השירותים שהיא מספקת, של ריבוי ומורכבות תהליכי העבודה והמערכות שנועדו להוציא לפועל את משימותיה, ושל המסגרת הרגולטורית המעגנת את פעילותה. יעדיה העיקריים והאסטרטגיה של החברה, הינם: לספק שירותים טכנולוגיים יציבים, זמינים וחדשניים למערכת הפיננסית ולקוחותיה, תוך שמירה על רציפות השירות באופן מיטבי, בהיותם שירותים המהווים מערכות מרכזיות במערך התשלומים בישראל; שימור רמה טכנולוגית גבוהה, חדשנות ותמיכה בפיתוח מוצרים ושירותים היוצרים ערך לבנקים ולקוחותיהם, ובכלל זה התרחבות לתחומי פעילות חדשים, כפוף לאישור גופי הפיקוח.

בשנת 2023 המשיכה החברה לפעול ליישום תהליך ההפרדה מחברת שירותי בנק אוטומטיים בע"מ (להלן: **"שב"א"**) בהתאם למתווה ההפרדה, שאושר על ידי בית הדין לתחרות בחודש מרץ 2022, בהתאם ללוחות הזמנים שנקבעו בהסדר הכובל, ותוך שמירה על יציבותה של מערכת התשלומים אותה מפעילה החברה. תהליך הפרדת החברות צפוי להימשך מספר שנים, ויש לו השפעה משמעותית על הגידול בהוצאות החברה בשנים הקרובות, כפי שבאה לידי ביטוי בדוחות. במקביל לכך, המשיכה החברה לפעול גם בשנת 2023 לפיתוח תשתית התשלומים המיידיים אותה היא מפעילה, תוך עמידה בדרישות בנק ישראל ובתאום עם משתתפי המערכת. כמו כן, המשיכה החברה להעניק את שירותיה תוך התאוששות ויציאה ממשבר הקורונה, וחזרה לפעילות סדירה של המשק. ברבעון האחרון של שנת 2023 נערכה החברה להתמודדות עם מצב החרום שהוכרז בעקבות מלחמת "חרבות ברזל", על מנת להבטיח את יציבות וזמינות מערכת התשלומים אותה מפעילה החברה, ולמנוע פגיעה בשירותים הניתנים ע"י החברה למערכת הפיננסית. נכון למועד דוח זה, אין למצב החרום השפעה מהותית על פעילותה של החברה. בהזדמנות זו, אני מבקש להודות לחברי הדירקטוריון להנהלת החברה ולעובדיה, על התרומה והמחויבות המאפשרים לחברה להתמודד עם האתגרים מולם היא ניצבת, וזאת מבלי לפגוע באיכות וזמינות השירותים החיוניים אותם מעניקה החברה כתשתית תשלומים מרכזית.

בכבוד רב,

אמיר שפירא

יו"ר הדירקטוריון

דוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 31 בדצמבר 2023

דו"ח הדירקטוריון והנהלה

דירקטוריון מרכז סליקה בנקאי בע"מ (להלן: "החברה" או "מס"ב") מתכבד להגיש את סקירת הדירקטוריון לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023 (להלן: "תקופת הדוח").

בישיבת הדירקטוריון שהתקיימה ביום 28 במרץ 2024, הוחלט לאשר את הדוח השנתי של החברה.

פרק א' - סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה

א. תיאור החברה ותחומי הפעילות העיקריים שלה

החברה הוקמה והתאגדה בישראל בשנת 1982 כחברה פרטית לפי חוק החברות, התשנ"ט-1999 (להלן: "חוק החברות"). החברה הינה תאגיד בנקאי שהוא "חברת שירותים משותפת", כהגדרתה בחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981 (להלן: "חוק הבנקאות (רישוי)"), והיא פועלת מכוח רישיון חברת שירותים משותפת שהוענק לה בשנת 1983 על ידי בנק ישראל ואשר עודכן ביום 29 במאי 2018 בהתאם לפעילויות המבוצעות בחברה. ככזו, כפופה החברה, בין השאר, להוראות חוק הבנקאות (רישוי), להוראות פקודת הבנקאות, 1941, ולהוראות ניהול בנקאי תקין שהוציא הפיקוח על הבנקים בבנק ישראל (למעט הוראות לגביהן ניתן פטור ספציפי מבנק ישראל). כמו כן פועלת החברה בהתאם להחלטות פטור בתנאים מאישר הסדר כובל שניתנו לחברה, מעת לעת, על ידי הממונה על התחרות (להלן: "הממונה") (לפרטים נוספים ראה לפרטים נוספים אודות ההסדר הכובל ראה ביאור ג.1.14). בנוסף, בחודש יולי 2013, הוכרזה מערכת "חיובים, זיכויים והעברות תשלומים" כמערכת מבוקרת כהגדרתה בחוק מערכות תשלומים. לפיכך, פעילות החברה מפקחת גם על ידי מחלקת חשבות ומערכות תשלומים וסליקה בבנק ישראל (להלן: "הפיקוח על מערכות תשלומים") (לפרטים נוספים ראה סעיף 10 בממשל תאגיד). כך גם, פועלת החברה מכוח כללים והסכמים שנחתמו בין המשתתפים במערכת (לפרטים נוספים ראה סעיף 9 בממשל תאגיד).

במסגרת הסדר כובל שאושר ע"י בית הדין לתחרות בחודש מרץ 2022 בין החברה לבין חברת שירותי בנק אוטומטיים בע"מ (לעיל ולהלן: "שב"א") נקבע כי עד ליום 31.12.2027 ינותקו באופן מוחלט כל הזיקות הקיימות בין החברה לבין חברת שב"א. עוד נקבע במסגרת התנאים כי בתקופת הביניים שעד להפרדה מלאה בין החברות יוכלו החברות להמשיך לתת שירותים אחת לשנייה במסגרת הסכם ספק-לקוח (לפרטים נוספים אודות ההסדר הכובל ראה ביאור ג.1.14).

הפעילות של החברה

החברה פועלת בעיקר במגזר פעילות אחד, שהינו "מגזר הסליקה", הכולל שירותים עיקריים, כדלהלן:

- (1) מתן שירותי סליקה אלקטרונית של זיכויים וחיובים המועברים באמצעים אלקטרוניים בין בנקים ובין לקוחותיהם של בנקים שונים, לשם חיוב או זיכוי (לפי העניין) של חשבונות המתנהלים בבנקים (להלן: "שירותי הסליקה") ושירותים נלווים לשירותים המנויים לעיל;
- (2) שירותי העברת מידע והעברת ממסרים בין הבנקים, בין לקוחותיהם, בין הבנקים לגופים ממשלתיים, ובין הבנקים ללקוחותיהם (להלן: "שירותי המיתוג"). לרבות שליחת פירוט תנועות שביחס אליהן ניתנו שירותי סליקת חיובים וזיכויים ללקוח במקום למשתתף נותן השירותים (להלן: "שירותי פירוט תנועות");

להרחבה ראה פרק ב', סעיף ד' להלן - מגזרי פעילות.

ב. מידע כספי תמציתי על המצב הכספי ותוצאות הפעולות של החברה
א. דוח רווח והפסד - מידע רב תקופתי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2019	2020	2021	2022	2023	
אלפי ש"ח					
הכנסות					
					משירותי סליקה ופעולות נלוות
(*) 36,824	(*) 38,059	(*) 40,210	(*) 56,666	65,275	
(*) 6,252	(*) 5,976	(*) 6,195	(*) 8,972	10,397	משירותי מיתוג והעברת מידע
(*) 417	(*) 748	(*) 837	(*) 214	302	פרויקטים
1,818	2,066	2,733	2,181	3,256	הכנסות ריבית, נטו
45,311	46,849	49,975	68,033	79,230	סך כל ההכנסות
הוצאות					
					משכורות והוצאות נלוות
19,322	20,314	23,747	35,497	43,779	
11,190	11,697	11,839	14,720	21,114	הוצאות אחרות, נטו
(4,136)	623	(3,868)	10,905	(3,842)	הוצאות (הכנסות) מימון שאינן מריבית, נטו
26,376	32,634	31,718	61,122	61,051	סך כל ההוצאות
					רווח לפני מיסים על ההכנסה
18,935	14,215	18,257	6,911	18,179	
4,304	3,194	4,297	1,590	4,190	הפרשה למיסים על הרווח
14,631	11,021	13,960	5,321	13,989	רווח נקי המיוחס לבעלי המניות
585.24	440.84	558.40	212.84	559.56	רווח נקי למניה המיוחס לבעלי המניות - בש"ח

(*) סווג מחדש

ב. מאזן- מידע רב תקופתי

ליום 31 בדצמבר			
2020	2021	2022	2023
אלפי ש"ח			
נ כ ס י ם			
13,623	24,003	32,760	31,911
102,787	108,200	101,238	107,061
8,967	9,053	13,791	9,283
13,534	11,727	15,302	28,423
12,771	15,488	32,734	30,379
151,682	168,471	195,825	207,057
ה ת ח י י ב ו י ו ת ו ה ו ן			
22,698	24,397	45,459	42,547
128,984	144,074	150,366	164,510
151,682	168,471	195,825	207,057

ג. תיאור תמציתי של הסיכונים העיקריים שהחברה חשופה אליהם

ג.1. הסיכונים הגלומים בפעילות החברה

החברה חשופה לסיכונים שהינם פועל יוצא של הסביבה שבה היא פועלת ושל השירותים שהיא מספקת, של ריבוי ומורכבות תהליכי העבודה והמערכות שנועדו להוציא לפועל את משימותיה, ושל המסגרת הרגולטורית המעגנת את פעילותה.

ג.2. סיכונים תפעוליים

ליבת הפעילות של החברה הינה מתן שירות טכנולוגי ללקוחותיה. מכאן, שקטגוריית הסיכון המרכזית אליה חשופה החברה הינה קטגוריית הסיכונים התפעוליים¹ ככלל וסיכוני טכנולוגית מידע בפרט, לרבות מחויבות להמשכיות עסקית. סיכונים תפעוליים גלומים בכל הפעילויות ובכל תהליכי העבודה בחברה, לרבות:

- סיכונים הנובעים מהתנהגות לא נאותה, מכשל של הגורם האנושי, מהנעה כושלת של עובדים ומנהלים או מפגיעה באיכות ובזמינות השירותים המסופקים על ידי החברה.
- סיכונים הנובעים מכשל של גורמים טכנולוגיים לרבות סייבר, כדוגמת: שיבושים במערכות, גיבוי לא מספק של מערכות המידע, ליקויים במערך אבטחת המידע או ליקויים בתפעול השוטף של המערכות.
- סיכונים הנובעים משימוש והפעלה בלתי נאותים של נכסים פיזיים, כדוגמת ליקויים במערכות התשתית של משרדי החברה.

ג.3. סיכונים פיננסיים

החברה אינה נותנת אשראי ואינה צורכת אשראי. תיק הנוסטרו של החברה מנוהל תחת מדיניות שמרנית, ומרבית ההכנסות וההוצאות של החברה נקובות בשקל חדש. לפיכך, לחברה אין חשיפה מהותית לסיכונים פיננסיים, כמפורט להלן:

- סיכוני אשראי - סיכון אשראי מוגדר כסיכון שלקוחות החברה, לוה, או צד נגדי, לא יעמוד בהתחייבויותיו כלפי החברה, כפי שסוכמו. חשיפה לסיכוני אשראי אינה רלוונטית לליבת הפעילות של החברה, כיוון שהחברה אינה מקצה אשראי ללקוחותיה. למעשה החברה מהווה חוליה תפעולית בלבד.
- סיכוני שוק - לחברה קיימת חשיפה נמוכה לסיכוני שוק (כגון: סיכוני ריבית, אינפלציה, שערי חליפין ומחירי מניות) הנובעת מתיק הנוסטרו המנוהל בחברה בהתאם למדיניות השקעה שמרנית. תיק הנוסטרו של החברה מנוהל ומבוקר על ידי מנהלי השקעות ויועצים חיצוניים מומחים בתחומם. מדיניות ההשקעה שנקבעה על ידי דירקטוריון החברה, נבחנת על ידו לפחות אחת לשנה.
- סיכון נזילות - סיכון נזילות מוגדר כסיכון שהחברה תתקשה לעמוד בהתחייבויותיה במועד הנדרש, בשל התחייבויות בלתי צפויות או אי וודאות לגבי זמינות המקורות. חשיפת החברה לסיכון נזילות הינה נמוכה, שכן למועד הדיווח, לחברה יש יתרות נזילות והיא אינה נשענת על מקורות אשראי חיצוניים.

ג.4. סיכונים אחרים

החברה חשופה לסיכונים נוספים כגון: סיכונים עסקיים, מוניטין, ציות וסיכונים משפטיים.

¹ סיכונים תפעוליים כוללים סיכונים משפטיים, אך אינם כוללים סיכונים אסטרטגיים וסיכון מוניטין.

ג.5. מלחמת "חרבות ברזל"

ביום 7 באוקטובר 2023 פרצה בישראל מלחמת "חרבות ברזל". מאז החלה המלחמה, נערכת החברה לשמירה על רציפות תפקודית כוללת במטרה להבטיח את מתן השירותים הניתנים על ידה למערכת הפיננסית בכפוף למגבלות וההנחיות החלות על החברה בעקבות מצב החירום.

במסגרת ניהול ההמשכיות העסקית, החברה ערוכה לחיבור מרחוק של כלל עובדיה, בנוסף החברה ערוכה לעבודה מאתר הגיבוי וממשיכה בהערכות מצב שוטפות של צוות החירום שהקימה וכן של הנהלת ודירקטוריון החברה. נכון למועד פרסום הדוח, לא נראה כי קיימת פגיעה בפעילותה העסקית של החברה.

• יעדים ואסטרטגיה עסקית

1. **פירוט יעדים ואסטרטגיה עסקית, לרבות מגמות והתפתחויות בעסקים השונים ובמגזרי הפעילות השונים**
 יעדיה העיקריים והאסטרטגיה של החברה, הינם: להוות תשתית טכנולוגית, מובילה, יעילה, יציבה, חדשנית ומתרחבת לשוק הפיננסי בישראל.
 2. **פירוט הזדמנויות ואיומים, לרבות התייחסות לשינויים בתשואות מול סיכונים**
 לאור התרחשויות ושינויים בעת האחרונה ברגולציה החלה על החברה והשוק בו היא פועלת, קיימת אפשרות לשינויים משמעותיים נוספים בסביבת הפעילות של החברה. לחברה אין אפשרות להעריך בשלב זה את העיתוי, את האופי ואת היקף ההשפעה של השינויים כאמור על פעילותה והצדדים אשר תידרש לקוט בתגובה להם. להרחבה בנושא ראה להלן - פרק ב', סעיף א.1: מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים.
 3. **הפרדת החברה מחברת שב"א**
 ביום 27 במרץ 2022 אושר ע"י רשות התחרות הסדר כובל, שבמסגרתו נקבעו לוחות זמנים לניתוק כל הזיקות בין החברה לבין חברת שב"א עד ליום 31 בדצמבר 2027 (להלן: "**ההסדר הכובל**"). עוד נקבע בתנאים כי בתקופת הביניים שעד להפרדת הזיקות בהתאם ללוחות הזמנים שנקבעו, יהיו רשאיות החברה ושב"א להעניק שירותים אחת לשנייה במסגרת שירותי ספק - לקוח. בחודש יוני 2022 נחתם בין החברות הסכם ספק - לקוח זמני, אשר הסדיר את ההתחשבות בגין השירותים הניתנים על ידי החברות אחת לשנייה לתקופת ביניים, עד לחתימה על הסכם קבוע. לפרטים נוספים אודות ההסכם הזמני ראה ביאור ג.1.14.
- במסגרת תהליך הפרדת החברות פועלת החברה להעברת פעילותה למערכות נפרדות שיהוו תשתית טכנולוגית מתקדמת, עצמאית וחדשנית בין היתר, על מנת לאפשר פיתוח שירותי תשלום מתקדמים בעתיד. במהלך שנת 2023 המשיכה החברה לפעול להפרדת התשתיות המשותפות, בהתאם ללוחות הזמנים שנקבעו במסגרת תנאי ההסדר הכובל שאושר ע"י רשות התחרות. במקביל לכך, התקיים בין החברה לבין חברת שב"א הליך גישור לצורך חתימה על הסכם ספק לקוח קבוע, שבמסגרתו הושגו בין החברות הסכמות בנוגע לעלות השירותים שנותנות החברות אחת לשנייה, בתקופת הביניים שעד להפרדת החברות, וכן בנוגע להתחשבות בין החברות בגין הפרדת הנכסים המשותפים.
- לעדכון בנוגע להסכמות שהושגו בין החברות בעקבות הליך הגישור ראה ביאור ג.1.14 לדוחות הכספיים.
- לפרטים נוספים לעניין המתווה להפרדת החברות, אשר אושר כהסדר כובל, ראה ביאור ג.1.14 לדוחות הכספיים.
- המשך יישום תהליך ההפרדה משב"א והתוכנית האסטרטגית של החברה הובילו לתוספת עלות כח אדם ועלויות נוספות שהביאו לעלייה בהוצאות התפעוליות, הנהלה וכלליות של החברה. לפירוט נוסף ראו ביאור ג.1.14 לדוחות הכספיים.

4. פרויקטים עיקריים בביצוע החברה

- מערכת תשלומים מידיים (faster payments) – בחודש נובמבר 2019 השיקה החברה את תשתית תשלומים מידיים, אשר משמשת את משתתפי המערכת לטובת העברות זיכויים מיידים. החברה השלימה פיתוח תשתית, אשר תאפשר גישה לארגונים לטובת העברת זיכויים מיידים. החברה פועלת לחיבור ארגונים לתשתית התשלומים המיידים. בחודש דצמבר 2022 צירפה החברה ארגון שהתחבר באופן ישיר למערכת התשלומים המיידים אותה פיתחה החברה. בחודש פברואר 2023 נחתם הסכם עם החשב הכללי באוצר להצטרפות למערכת התשלומים המיידים המופעלת ע"י החברה. בחודש דצמבר 2023 השלימה החברה את המעבר לתקן ISO 20022, בהתאם לדרישות בנק ישראל.
- בקשות תשלום (R2P) - בהתאם לדרישות הפיקוח על מערכות תשלומים החברה נערכת לאפשר בקשות לתשלום לרבות זיהוי וקבלת הסכמת הלקוח לביצוע התשלום (R2P) Request to Pay ע"י נותן שירותי התשלום של הלקוח, וכן לקבל בקשות לתגובה (R2R - Request to Respond), לרבות זיהוי וקבלת הסכמת הלקוח לביצוע הפעולה ע"י נותן שירותי התשלום של הלקוח, ככל שנדרש, באמצעות תשתית התשלומים המיידים שפותחה על ידי החברה. ביום 18 לאוקטובר 2023 הודיע בנק ישראל כי לאור מצב החירום המועד ליישום בקשות לתשלום (R2P) הוארך עד לסוף יוני 2024. החברה נערכת ליישום דרישות הפיקוח בתיאום עם משתתפי המערכת.
- תשלום באמצעות פרט מזהה (PROXY) – החברה פועלת בתיאום עם משתתפי המערכת על מנת לאפשר העברות תשלומים במערכת התשלומים המיידים של החברה באמצעות פרט מזהה (PROXY), וכן להעברת כספים בין אפליקציות (קישוריות) (לפרטים נוספים אודות תשלום באמצעות פרט מזהה ראה בפרק ב להלן).
- ניוד משכנתאות - בחודש יולי 2023 פורסם ע"י בנק ישראל תיקון להוראת ניהול בנקאי 451 בנושא נהלים למתן הלוואות לדיר, אשר צפוי להיכנס לתוקף בחודש אוקטובר 2024. התיקון קובע הנחיות, שנועדו להקל על לקוח המעוניין לבצע פירעון מוקדם של הלוואה לדיר באמצעות הלוואה מתאגיד אחר ("מחזור משכנתא"), ולאפשר ללקוח לבצע את הפעולות הנחוצות לצורך מחזור המשכנתא, ללא צורך להגיע לסניף הבנק המקורי לשם קבלת המסמכים הנדרשים בתהליך מחזור המשכנתא. בהמשך לתיקון ההוראה התאגידים הבנקאיים פנו לחברה על מנת שתספק את התשתית להעברת המסמכים הנדרשים בין הבנק המקורי ישירות לגוף החדש, שבאמצעותו מעוניין הלקוח לבצע את מחזור המשכנתא. החברה פועלת בתאום עם הבנקים על מנת לאפיין מערכת לניוד משכנתאות, שתאפשר את העברת המסמכים והמידע בין הבנקים על מנת לעמוד בדרישות ההוראה.

פרק ב' - הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי

א. מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים

התפתחויות כלכליות בארץ ובענף התשלומים

שנת 2023 אופיינה באירועים בעלי השפעות מהותיות למשק ואחת השנים המורכבות והמאתגרות, היא הושפעה מהמאבקים הפוליטיים ומצעדי חקיקה של ממשלת ישראל בקשר לשינויים חוקתיים במערכת המשפט הישראלית, דבר אשר הוביל לגל מחאה בציבור הישראלי והשמעת אזהרות מצד מומחים כלכליים בקשר עם פגיעה במשק הישראלי והמשיכה באירועי הטבח האכזרי והנורא של ארגון הטרור חמאס שהתרחשו ב-7 באוקטובר 2023.

עד אירועים אלו התמודד המשק עם אינפלציה וריבית גבוהות וחוסר וודאות, ולפי תחזית של חטיבת המחקר בבנק ישראל התוצר היה צפוי לצמוח בשיעור של 3% בשנת 2023.

בעוד שבשנת 2022 עלה מדד המחירים לצרכן בשיעור של 5.3%, בשנת 2023 סביבת האינפלציה התמתנה ומדד המחירים לצרכן עלה בתקופה זו בשיעור של כ- 3.3%. הירידה באינפלציה נבעה מסיבות מאקרו כלכליות וכן בעקבות העלאות ריבית שהגיעו בסוף חודש מאי 2023 לשיא של 4.75%. ע"פ תחזית בנק ישראל שיעור האינפלציה במהלך שנת 2024 צפוי להיות 2.4% ואילו במהלך שנת 2025 הוא צפוי לעמוד על 2%.

התמתנות חדה זו תמכה בהחלטת בנק ישראל להוריד את הריבית בתחילת שנת 2024. במהלך חודש פברואר 2024 החליט בנק ישראל להותיר את הריבית ללא שינוי בגובה 4.5%. לפי תחזיות בנק ישראל הריבית ברבעון רביעי של שנת 2024 צפויה לעמוד על 4%/3.75%.

לאור המלחמה והשפעותיה הצפויות השליליות על המשק הישראלי, סוכנויות דירוג האשראי הבינלאומיות מודייס ופיץ' הודיעו כבר בתחילת אוקטובר 2023 כי הן מכניסות את מדינת ישראל למעקב דירוג שלילי זאת בשל שינוי בתפיסת הסיכונים. סוכנות הדירוג הבינלאומית S&P הודיעה על הורדת תחזית דירוג האשראי של מדינת ישראל מציבה לשלילית. על אף שהדירוג עצמו נותר ברמה של AA - .

לאור השפעות אלו, בנק ישראל עדכן את התחזית וההערכות הן שהתוצר יצמח בשנת 2023 ו- 2024 בכ- 2% .

יש לציין שהתחזיות מבוססות על ההנחה כי יש צפי לסיום המלחמה במהלך שנת 2024, ככל והמלחמה תתפתח לזירות נוספות ומשכה יתארך ההשפעה על הכלכלה והמשק תהיה חמורה יותר. החברה בוחנת באופן תדיר האם ישנן השפעות על החברה, בשלב זה אנו לא צופים השפעה מהותית .

שער החליפין

במהלך שנת 2023 השקל נחלש ביחס לדולר של ארה"ב בשיעור של 3.6% וביחס לאירו בשיעור של 6.9%.

התפתחויות כלכליות בעולם

על פי תחזית קרן המטבע הבינלאומית כלכלת העולם תצמח בכ- 3.1% בשנת 2024 ו-3.2% בשנת 2025.

מערכת התשלומים והסליקה בישראל

מערכות התשלומים והסליקה הן חלק חיוני של התשתית הכלכלית והפיננסית במשקים מודרניים, ותפקודן היעיל תורם להתפתחותם וליציבותם הפיננסית של המשקים. מערכי התשלומים במשק הישראלי כוללים אמצעי תשלום שונים, בהם הוראות לחיוב/זיכוי אלקטרוני, שיקים, כרטיסי חיוב, מזומנים ותשלומים באמצעות האינטרנט והטלפון הסלולרי. המשתתפים במערכות התשלומים השונות הם ברובם בנקים מסחריים וגופים מוסדיים גדולים. הציבור הרחב עושה שימוש ישיר באמצעי התשלום השונים ונוזק למערכות תשלומים בין-בנקאיות לשם העברת תשלומים מבנק לבנק (בעוד שהעברת תשלומים מחשבון לחשבון באותו בנק אינה מצריכה שימוש במערכת תשלומים בין-בנקאית). בישראל פועלות מספר מערכות תשלומים וסליקה, ובכלל זה: מערכות מס"ב (חיובים, זיכויים והעברות תשלומים) (כהגדרתם לעיל) הניתנים על ידי החברה ("שירותי הסליקה" ייקראו בדו"ח זה להלן גם "**מערכת מס"ב**"); מערכת זה"ב (זיכויים והעברות בזמן אמת), המשמשת סולק סופי לכל מערכות התשלומים והסליקה בישראל, ומאפשרת ליחידים ולגופים לבצע העברות כספיות ביעילות ובזמן אמת (להלן: "**מערכת זה"ב**"); מסלוקת הנייר של הבנקים, המטפלת בסליקת שיקים ושוברים ידניים (להלן: "**מסלוקת הנייר**"); מסלוקות הבורסה (מסלוקת ניירות הערך ומסלוקת מעו"ף); המסלוקה הבינלאומית לעסקאות המרה (CLS), ועוד.

מס"ב הינה מערכת תשלומים מבוקרת מכח חוק מערכות תשלומים. בהתאם לכך, מס"ב גיבשה את כללי מערכת "חיובים, זיכויים והעברות תשלומים". בשנת 2018, נחתמו כללי מס"ב (מערכת חיובים, זיכויים והעברות תשלומים). כללים אלו, כוללים את הנהלים וההוראות לביצוע הסליקה בין המשתתפים במערכת. כללים אלו גוברים על מערכת החוזים של מס"ב עם המשתתפים ומתעדכנים מדי פעם בהתאם להחלטות מס"ב לאחר התייעצות עם המשתתפים במסגרת ועדת מס"ב. ועדת מס"ב כוללת נציגים מטעם התאגידים הבנקאיים, בנק הדואר ובנק ישראל. כללים אלו כוללים נהלים והוראות לביצוע סליקה בין הבנקים. תשלומים ישירים אלקטרוניים (Electronic Funds Transfer) הם תשלומים (חיובים או זיכויים) המתבצעים באמצעים אוטומטיים. תשלומים אלקטרוניים מפחיתים משמעותית את עלות הטיפול בכל הוראת תשלום (ללקוח, לבנק ולמסלוקה). כיום, מתבצעים תשלומים כאמור בישראל באמצעות שתי מערכות תשלומים בלבד: מערכת זה"ב ומערכת מס"ב, כאשר מערכת זה"ב מבצעת זיכויים בלבד (יוזם ההוראה אינו יכול לחייב את הצד השני), בעוד מערכת מס"ב מבצעת גם חיובים (אותם יוזם המוטב, דרך הבנק המנהל את חשבונו גם באופן עצמאי דרך מס"ב). במערכת זה"ב מתבצעות תנועות משני סוגים - תנועות דו-צדדיות לחיוב חשבונו של המשתתף השולח ולזיכוי חשבונו של משתתף אחר; ותנועות רב-צדדיות באמצעותן נסלקות התוצאות "נטו" של מערכות התשלומים האחרות, לרבות תוצאות ה"נטו" שמפיקה מערכת מס"ב. כחלק מקידום הצעדים הנדרשים לצורך כניסתם של שחקנים חוץ בנקאיים לפעילות במערכת התשלומים פורסמה ע"י בנק ישראל בשנת 2020 הוראה בדבר חובת ייצוג בכללי המערכת. לפרטים לגבי חובת ייצוג משתתפים במערכת, ראה להלן.

מגמות במערך התשלומים והסליקה

על רקע ההתרחבות בפעילות הפיננסית ומפאת היותן של מערכות התשלומים והסליקה חיוניות לשמירה על יציבותה של הפעילות הפיננסית, מתאפיין מערך התשלומים והסליקה בישראל בהתערבות רגולטורית שהולכת וגדלה אשר מטרתה לקדם את מערכות הסליקה בארץ ולהפחית את סיכוני הסליקה וסיכוני הנזילות במסלקת הבנקים, בחברה ובמערכת זה"ב. לפרטים נוספים אודות ההשפעה של הרגולטורים בישראל המפקחים על תחומי הפעילות של החברה, לרבות בדבר הכרזת בנק ישראל על מערכות מסוימות המופעלות בידי החברה כ"מערכות מבוקרות" לפי חוק מערכות תשלומים ראה דוח ממשל תאגיד, פרק ב', סעיף 10. ניתן להצביע על מגמות שונות בשימוש הנעשה באמצעי התשלום השונים, העשויות להשפיע על היקף פעילות החברה בעתיד הנראה לעין, כגון התרחבות נתח השימוש באמצעי תשלום אלקטרוניים (הן במספר הזיכויים וחיובים המתבצעים באמצעי תשלום אלקטרוניים, והן בסכומם) וההפחתה המתמדת בנתח השימוש במזומן ובשיקים במשקי הבית בישראל.

חובת ייצוג משותף במערכת - ביום 25 במאי 2020 הוציא הפיקוח על מערכות תשלומים לחברה ולמשתתפים במערכת מס"ב הוראה בדבר חובת ייצוג בכללי המערכת כחלק מקידום הצעדים הנדרשים לצורך כניסתם של שחקנים חוץ בנקאיים לפעילות במערך התשלומים. בהתאם להוראה החברה ביצעה תיקונים בכללי המערכת כך שמשותף בסליקה לא יסרב סירוב בלתי סביר לייצג נותן שירותי תשלום בעל רישיון מתאים. ההוראה קבעה כי התניית תנאים בלתי סבירים תחשב כסירוב בלתי סביר. בהמשך לכך, ביום 29 ליוני 2023 הוציא הפיקוח על מערכות תשלומים לחברה ולמשתתפי המערכת מכתב המבהיר את חובת הייצוג הנדרשת ליישום ע"י המשתתפים בסליקה. כמו כן, כחלק מפעילותו לקידום תחרות במערך התשלומים פורסם ע"י הפיקוח על מערכות תשלומים בחודש יוני 2023 מדריך גישה למערכות התשלומים המפוקחות בישראל. המדריך מתאר את העקרונות והמודלים לגישה ואת שלבי ההצטרפות למערכות התשלומים המפוקחות עבור סוגים שונים של משתתפים שמעוניינים לפעול בשוק התשלומים בישראל.

הסדר כשל הסליקה – בהתאם לדרישות הפיקוח על מערכות תשלומים ולעקרונות PFMI גובש ע"י החברה ומשתתפי המערכת הסדר שנועד להבטיח את השלמת הסליקה במקרה של כשל של משותף במערכת. בחודש אפריל 2023 הופקדו ע"י משותפי המערכת כספי בטוחות המוחזקים ע"י החברה בנאמנות עבור משותפי המערכת בחשבון ייעודי בבנק ישראל לצורך הסדר הכשל. לפרטים נוספים על הסדר הכשל ראה בפרק ב' בדוח ממשל תאגיד.

תשתית תשלומים מיידיים - החברה מפתחת תשתית תשלומים מיידיים אשר תאפשר להרחיב את מגוון אפשרויות התשלום במערך התשלומים. במכתב ממרץ 2021 הודיע בנק ישראל כי על החברה והמשתתפים במערכת התשלומים להיערך ליישום תקן ISO מלא עד סוף שנת 2023. במכתב המשך מינואר 2022 שנשלח ע"י הפיקוח על מערכות תשלומים לחברה ולמשתתפי המערכת הנחה הפיקוח את החברה ואת המשתתפים, להיערך על מנת לאפשר ללקוחותיהם לקבל בקשות לתשלום (R2P) בהתאם לתקן ISO20022 ולקבל בקשות לתגובה (R2R) באמצעות תשתית התשלומים המיידיים שפותחה על ידי החברה, וזאת עד לסוף שנת 2023. ביום 18 לאוקטובר 2023 הודיע בנק ישראל כי לאור מצב החירום המועד ליישום בקשות לתשלום (R2P) הוארך עד לסוף יוני 2024. ביום 5 בנובמבר 2023 פורסם ע"י בנק ישראל מסמך עקרונות ליישום R2P בתשלומים המיידיים של מס"ב. בחודש דצמבר 2023 השלימה החברה את היערכותה למעבר לעבודה בתקן ISO20022.

תשלום באמצעות פרט מזהה (PROXY) – בחודש יולי 2023 פורסמו ע"י מערך התשלומים והסליקה בבנק ישראל עקרונות לשירות חדש להעברת כספים בין חשבונות באמצעות פרט מזהה (PROXY) כגון מספר טלפון נייד או כתובת דוא"ל, ללא צורך בשימוש במספר חשבון מלא של המוטב. שירות תשלום באמצעות פרט מזהה הוא אחד השירותים הנפוצים ביותר במערכות תשלומים מיידיים בעולם, אשר נועד לייעל ולפשט את תהליך התשלום עבור הלקוחות. העקרונות כוללים את סוגי הפרטים המזהים שבאמצעותם ניתן יהיה לבצע העברה מחשבונות וזאת תוך הבחנה בין חשבון פרטי לחשבון עסקי. כמו כן, הם כוללים את הצעדים שעל המשתתפים במערכת התשלום המיידית לבצע על מנת לתמוך בשירות ולהנגיש אותו ללקוחותיהם. העקרונות ייושמו באופן אחיד על ידי כלל משתתפי המערכת הפועלים במערכת התשלומים המיידיים של החברה עד לסוף יוני 2024. ביום 3 ליולי 2023 פורסם ע"י בנק ישראל מסמך עקרונות לתשלום באמצעות פרט מזהה (PROXY) במערכת התשלומים המיידיים של החברה.

סילוקין במט"ח - ביום 15 ביולי 2020 הוציא הפיקוח על מערכות תשלומים הוראה לחברה ולמשתתפים במערכת מס"ב, לבחון תמיכה בסילוקין במט"ח במערכת חיובים וזיכויים. בהמשך לכך, החברה בוחנת פתרון ליישום יחד עם המשתתפים ועם חברות כרטיסי האשראי.

תשלומים בנייד – ביום 14 ביוני 2021 פרסם בנק ישראל פנייה לציבור לקבלת מידע בנושא תשלומים באמצעות הטלפון הנייד, החברה הגישה לבנק ישראל את התייחסותה בכל הנוגע למגוון האפשרויות העומדות בפני החברה ליישום אמצעי תשלום ושימוש ביישומונים באמצעות הטלפון הנייד.

קול קורא שיק דיגיטלי – ביום 28 באפריל 2022 הגישה החברה לבנק ישראל את התייחסותה לקול קורא בנושא "התייעצות לגבי אפיון טכנולוגי של הוראת חיוב דיגיטלית, תחליף דיגיטלי לשיק מנייר". בהמשך לכך, השתתפה החברה בישיבות עם בנק ישראל וגורמים רלבנטיים נוספים, לבחינת הפתרונות האפשריים. החברה תמשיך לעקוב ולעדכן.

שינויי חקיקה ורגולציה

חוק שירותי תשלום - בחודש יוני 2023 אושר חוק לאסדרת העיסוק בשירותי תשלום, שנועד להסדיר את העיסוק בשירותי תשלום הניתנים על ידי שחקנים חדשים חוץ בנקאיים, במטרה לעודד תחרות בתחומי הבנקאות והשירותים הפיננסיים. החוק נועד להסדיר את שירותי התשלום, אשר יחייבו רישיון ופיקוח מאת רשות ניירות ערך. שירותים אלה כוללים: מתן הוראת תשלום; סליקה של פעולת תשלום; הנפקה של אמצעי תשלום; העברת כספים למוטב ללא ניהול חשבון תשלום עבורו וניהול חשבון תשלום המאפשר העברת תשלומים בעד מוצרים ושירותים. החוק כולל גם תיקונים לחוק שירותי תשלום, שנחקק בשנת 2019, ומסדיר את החובות הצרכניות החלות על נותני שירותי תשלום כלפי לקוחותיהם. במסגרת התיקון לחוק שירותי תשלום הוחרגו מתחולת החוק פעולות תשלום הנעשות במסגרת מערכות תשלומים מבוקרות המפוקחות על ידי בנק ישראל. בהתאם לכך, לחוק לא צפויה להיות השפעה ישירה על החברה.

הוראות בנק ישראל בעקבות מלחמת "חרבות ברזל" – בעקבות ההכרזה על מצב החירום הפיץ המפקח על הבנקים ביום 12 לאוקטובר 2023 מכתב הכולל דגשים למערכת הבנקאית במצב החירום. המכתב כולל הנחיות לזמינות ורציפות השירותים, טיפול סיוע ומענה לפניות לקוחות על רקע המלחמה, הקלה בנטל, הגברת ערנות להיבטי סייבר והונאת לקוחות, הערכת ניהול סיכונים, דיווח שוטף לבנק ישראל ודיון בדירקטוריון. בהמשך למכתב זה ביום 22 לאוקטובר 2023 פורסמה ע"י המפקח על הבנקים הוראת ניהול בנקאי תקין 251, הכוללת התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם המלחמה (הוראת שעה). הוראה זו כוללת הקלות למערכת הבנקאית שיאפשרו גמישות עסקית במטרה להקל על לקוחות התאגידים הבנקאיים אשר נפגעו ממצב המלחמה. בעקבות ההכרזה על מצב החירום נערכה החברה לעבודה במצב חירום, בהתאם להנחיות בנק ישראל, במסגרת זאת הוקם פורום ייעודי, לצורך מעקב שוטף אחר היערכות למצב החירום, והוגשו דיווחים שוטפים לבנק ישראל ולדירקטוריון. נכון למועד זה, אין פגיעה בשירותים הניתנים ע"י החברה כתוצאה ממצב החירום, וכן אין השפעה מהותית על פעילותה של החברה.

הסכם קיבוצי - במהלך שנת 2023 התנהל משא ומתן בין החברה לבין ועד העובדים על הארכת תוקפו של ההסכם הקיבוצי. נכון למועד זה טרם נחתם הסכם, ראה ביאור 13 בדוחות הכספיים.

סעיף זה לעיל, על כל תתי סעיפיו, כולל גם תחזיות, הערכות, אומדנים ומידע אחר המתייחסים לאירועים ועניינים עתידיים, שהתממשותם אינה ודאית ואינה בשליטתה של החברה בלבד ("מידע צופה פני עתיד"). העובדות והנתונים העיקריים ששימשו בסיס למידע זה הינם עובדות ונתונים בנוגע למצב הנוכחי של החברה ועסקיה, עובדות ונתונים בנוגע למצב הנוכחי בארץ המשפיע על תחום הפעילות של החברה, הוראות רגולציה שונות החלות על החברה ועובדות ונתונים מקרו כלכליים, והכל כפי שידועים לחברה במועד הדו"ח. אין לחברה כל ודאות כי ציפיותיה והערכותיה אכן יתממשו, ותוצאות הפעילות של החברה עלולות להיות שונות באופן מהותי מהתוצאות המוערכות או המשתמעות מהאמור לעיל, בין היתר, עקב שינוי בכל אחד מהגורמים דלעיל, מידת עוצמתם, היקפם, משך התרחשותם ויכולת החברה להתמודד עמם.

ב. התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר
1. ב. רווח ורווחיות
רווח (אלפי ש"ח)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2022	2023	
6,911	18,179	רווח לפני מיסים על הרווח
1,590	4,190	הפרשה למיסים על הרווח
5,321	13,989	רווח נקי המיוחס לבעלי המניות

הרווח לפני מיסים על הכנסה הסתכם בשנת 2023 בסך של 18,179 אלפי ש"ח לעומת סך של 6,911 אלפי ש"ח בשנת 2022. הגידול נובע בעיקר מעליות מחירי שוק בתיק ניירות הערך של החברה.

הרווח לפני מיסים על הכנסה בנטרול ההכנסות (הוצאות) מימון נטו, הנובעים מתיק ניירות הערך של החברה, הסתכם בשנת 2023 בסך של 11,081 אלפי ש"ח לעומת סך של 15,635 אלפי ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

ההפרשה למיסים על הרווח בגין הפעילות הסתכמה בשנת 2023 בסך של 4,190 אלפי ש"ח לעומת סך של 1,590 אלפי ש"ח בשנת 2022.

הרווח למניה (בש"ח)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2022	2023	
212.84	559.56	רווח למניה בת 0.0001

הרווח הנקי למניה מפעילות נמשכת הסתכם בשנת 2023 בסך של 559.56 ש"ח לעומת סך של 212.84 ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

2.ב. הכנסות והוצאות
הכנסות (אלפי ש"ח)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2022	2023	
56,666 (*)	65,275	הכנסות משירותי סליקה ופעולות נלוות
8,972 (*)	10,397	משירותי מיתוג והעברת מידע
214 (*)	302	פרויקטים
65,852	75,974	סך הכנסות תפעוליות
2,181	3,256	הכנסות ריבית, נטו
68,033	79,230	סך כל ההכנסות

(*) סווג מחדש

הכנסות החברה הסתכמו בשנת 2023 בסך של 79,230 אלפי ש"ח לעומת סך של 68,033 אלפי ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. גידול בשיעור של כ-16% המוסבר כדלקמן:

- הכנסות משירותי סליקה ופעולות נלוות הסתכמו בשנת 2023 בסך של 65,275 אלפי ש"ח לעומת סך של 56,666 אלפי ש"ח בשנת 2022, גידול בשיעור של כ-15% הנובע בעיקר מעדכון תעריפים, עלייה בפעילות זיכויים וחיובים, ובשל עלייה בפעילות ניווד בין בנקים.
- הכנסות משירותי מיתוג והעברת מידע הסתכמו בשנת 2023 בסך של 10,397 אלפי ש"ח לעומת סך של 8,972 אלפי ש"ח בשנת 2022, הגידול בשיעור של כ-16% נובע בעיקר מעלייה בשימוש במערכת אדי"ב.
- הכנסות ריבית, נטו הסתכמו בשנת 2023 בסך של 3,256 אלפי ש"ח לעומת סך של 2,181 אלפי ש"ח אשתקד, עלייה נובעת בעיקר מריבית על פיקדונות החברה בבנקים. ראה גם הוצאות (הכנסות) מימון נטו, שאינן מריבית להלן.

הוצאות תפעוליות ואחרות (אלפי ש"ח)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2022	2023	
35,497	43,779	משכורות והוצאות נלוות
14,720	21,114	הוצאות אחרות
50,217	64,893	סך הוצאות תפעוליות
10,905	(3,842)	הוצאות (הכנסות) מימון שאינן מריבית, נטו
61,122	61,051	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות

ההוצאות התפעוליות והאחרות של החברה הסתכמו בשנת 2023 בסך של 64,893 אלפי ש"ח לעומת סך של 50,217 אלפי ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. גידול בשיעור של כ-29% המוסבר כדלקמן:

- הוצאות המשכורות וההוצאות הנלוות הסתכמו בשנת 2023 בסך של 43,779 אלפי ש"ח לעומת סך של 35,497 אלפי ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול בשיעור של 23% נובע ברובו מתוספת כוח אדם מיישום התוכנית האסטרטגית והשינוי המבני כתוצאה מתהליך ההפרדה.
- ההוצאות האחרות הסתכמו בשנת 2023 בסך של 21,114 אלפי ש"ח לעומת סך של 14,720 אלפי ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול בשיעור של 43% נובע בעיקר מעלייה בהוצאות אחזקת המחשב והפחת בגין מחשב ותוכנות – עלויות הקשורות לתהליך הפרדת התשתיות משב"א.
- הוצאות (הכנסות) מימון, נטו - בשנת 2023 היו לחברה הכנסות מימון נטו בסך 3,842 אלפי ש"ח לעומת הוצאות מימון נטו בסך 10,905 אלפי ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. המעבר מהוצאות מימון אשתקד להכנסות מימון בתקופת הדוח, נובע מעלויות שערים בשוקי ההון בשנת 2023 אשר השפיעו על תיק ניירות הערך למסחר של החברה, לעומת ירידות שערים בשנת 2022.

3.ב. הרחבה נוספת לגבי הכנסות והוצאות

נתוני פעילות

הגדרות

זיכויים - תשלומים כגון משכורות, תשלומים לספקים, תשלומי קצבאות, תשלומים למוטבים שונים.

תנועת זיכוי - תשלום.

קובץ זיכויים - מכלול תשלומים.

סכום זיכויים - סכום מצטבר של התשלומים.

חיובים - חיובים על פי הרשאה.

תנועת חיוב - פעולה לחיוב על פי הרשאה.

קובץ חיובים - מכלול פעולות חיוב על פי הרשאה.

סכום חיובים - סכום מצטבר של חיובים על פי הרשאה.

גמל - הפקדות לקופות גמל, קרנות פנסיה וקרנות השתלמות.

קובץ גמל - מכלול הנשלח לזיכוי עמיתים בקופות גמל, קרנות השתלמות וקרנות פנסיה.

סכום גמל - סכום מצטבר של הפקדות לקופות גמל, קרנות פנסיה וקרנות השתלמות.

נתונים כמותיים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023 :

זיכויים	חיובים	גמל
291,081	278,885	58,141
4,253,177	1,349,602	3,323
1,945	999	-

תנועות (אלפים)

סכום (מיליונים)

קבצים (אלפים)

נתונים כמותיים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022 :

זיכויים	חיובים	גמל
272,149	262,341	56,224
4,153,967	1,131,072	3,045
1,895	944	-

תנועות (אלפים)

סכום (מיליונים)

קבצים (אלפים)

כמות תנועות זיכויים הסתכמה בשנת 2023 בכ- 291,081 אלפי תנועות לעומת כ- 272,149 אלפי תנועות בשנת 2022, גידול של כ- 7%.

סכום הזיכויים הסתכם בשנת 2023 בכ- 4,253,177 מליוני ש"ח לעומת כ- 4,153,967 מליוני ש"ח בשנת 2022, גידול של כ- 2%.

כמות קבצי זיכויים הסתכמה בשנת 2023 בכ- 1,945 אלפי קבצים לעומת כ- 1,895 אלפי קבצים בשנת 2022, גידול של כ- 3%.

כמות תנועות חיובים הסתכמה בשנת 2023 בכ- 278,885 אלפי תנועות לעומת כ- 262,341 אלפי תנועות בשנת 2022, גידול של כ- 6%.

סכום החיובים הסתכם בשנת 2023 בכ- 1,349,602 מליוני ש"ח לעומת כ- 1,131,072 מליוני ש"ח בשנת 2022, גידול של כ- 19%.

כמות קבצי חיובים הסתכמה בשנת 2023 בכ- 999 אלפי קבצים לעומת כ- 944 אלפי קבצים בשנת 2022, גידול של כ- 6%.

כמות תנועות גמל הסתכמה בשנת 2023 בכ- 58,141 אלפי תנועות לעומת כ- 56,224 אלפי תנועות בשנת 2022, גידול של כ- 3%.

סכום הגמל הסתכם בשנת 2023 בכ- 3,323 מליוני ש"ח לעומת כ- 3,045 מליוני ש"ח בשנת 2022, גידול של כ- 9%.

ב.4. התפתחויות ברווח כולל אחר (אלפי ש"ח)

התפתחות ברווח כולל אחר

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
	2023	2022	
רווח (הפסד) כולל אחר לאחר מיסים	155	971	

רווח כולל אחר נטו בשנת 2023 בסך של 155 אלפי ש"ח לעומת רווח כולל אחר נטו, בסך של 971 אלפי ש"ח בשנת 2022, ירידה שנבעה בעיקר מעלייה חדה בריבית להיוון ההתחייבויות בשנת 2022 לעומת שנת 2023 הנמדדות על בסיס אקטוארי.

ג. המבנה וההתפתחויות של הנכסים, ההתחייבויות וההון
1. המבנה וההתפתחויות המהותיות בתקופה המדווחת של הנכסים וההתחייבויות

סך כל המאזן ליום 31 בדצמבר 2023 הסתכם בסך של 207,057 אלפי ש"ח לעומת סך של 195,825 אלפי ש"ח בשנת 2022, גידול בשיעור של 6%.
להלן ההתפתחות בסעיפי המאזן:

השינוי		ליום 31 בדצמבר	
%	סכום	2022	2023
אלפי ש"ח			
5.74%	11,232	195,825	207,057
(2.59%)	(849)	32,760	31,911
5.75%	5,823	101,238	107,061
(32.69%)	(4,508)	13,791	9,283
85.75%	13,121	15,302	28,423
(7.19%)	(2,355)	32,734	30,379
סך התחייבויות והון			
(6.41%)	(2,912)	45,459	42,547
9.41%	14,144	150,366	164,510

• מזומנים ופיקדונות בבנקים

הסתכמו ביום 31 בדצמבר 2023 לסך של 31,911 אלפי ש"ח לעומת סך של 32,760 אלפי ש"ח בסוף שנת 2022.

• ניירות ערך

הסתכמו ביום 31 בדצמבר 2023 לסך של 107,061 אלפי ש"ח לעומת סך של 101,238 אלפי ש"ח בסוף שנת 2022. הגידול נובע מעלויות בשוק ההון במהלך 2023 בתיק ניירות הערך של החברה.

• לקוחות

הסתכמו ביום 31 בדצמבר 2023 לסך של 9,283 אלפי ש"ח לעומת סך של 13,791 אלפי ש"ח בסוף שנת 2022. הקיטון נובע מהפרשי עיתוי של תשלומי לקוחות.

• בניינים וציוד

הסתכם ביום 31 בדצמבר 2023 בסך של 28,423 אלפי ש"ח לעומת סך של 15,302 אלפי ש"ח בסוף שנת 2022. הגידול נובע עקב גידול בהשקעה במשרדים החדשים, וכן בגין רכישות והשקעות בפיתוח של תוכנות מחשבים וציוד אלקטרוני שבוצעו במהלך השנה בניכוי פחת, בעיקר עקב הסכם ההיפרדות בין החברה לבין שב"א.

• נכסים אחרים

הסתכמו ביום 31 בדצמבר 2023 לסך של 30,379 אלפי ש"ח לעומת סך של 32,734 אלפי ש"ח בסוף שנת 2022. הקיטון

• התחייבויות אחרות

הסתכמו ליום 31 בדצמבר 2023 לסך של 42,547 אלפי ש"ח לעומת סך של 45,459 אלפי ש"ח בסוף שנת 2022.

2.ג. הון

• הון עצמי

הסתכם ליום 31 בדצמבר 2023 לסך של 164,510 אלפי ש"ח לעומת סך של 150,366 אלפי ש"ח בסוף שנת 2022. השינוי בהון נובע בעיקר מהרווח הנקי של החברה לשנת 2023.

• חלוקת דיבידנדים

לא חולקו דיבידנדים בתקופת הדוח.

ד. מגזרי פעילות

1.ד. כללי

כאמור בפרק א' סעיף א' לעיל, החברה פועלת בעיקר במגזר פעילות, שהינו "מגזר הסליקה", הכולל שני שירותים עיקריים, כדלהלן: (1) שירותי הסליקה (2) שירותי העברת מידע בין הבנקים, בין לקוחותיהם, בין הבנקים לגופים ממשלתיים, ובין הבנקים ללקוחותיהם (להלן: "שירותי המיתוג").

1.ד. מגזר הסליקה

• שירותי הסליקה

החברה מתפעלת מערכת לסליקה אלקטרונית של זיכויים וחייבים (בשקלים חדשים) המועברים באמצעים אלקטרוניים בין בנקים ובין לקוחותיהם של בנקים שונים, לשם חיוב או זיכוי (לפי העניין) של חשבונות המתנהלים אצל משתתפי המערכת.

לפרטים נוספים לגבי שירותי הסליקה הניתנים ע"י החברה ראה פרק ב' בדוח הדירקטוריון בדוח השנתי.

• שירותי מיתוג

החברה נותנת שירותי העברת מידע בין בנקים, בין לקוחותיהם, בין גופים ממשלתיים לרבות גישה למאגרי מידע שונים כדוגמת: מאגרי מרשם האוכלוסין ומשרד התחבורה - רשות הרישוי, לבין בנקים וחברות כרטיסי אשראי, וזאת לשם קבלת מידע הנדרש לצורך הפעילות השוטפת של הבנקים ו/או חברות כרטיסי האשראי (לפי העניין), כגון שאילתות לאימות נתוני זהות, רישום וביטול שעבודים על כלי רכב ממונעים וכד'.

• לקוחות

הכנסות החברה מחמשת הבנקים הגדולים בישראל (בנק לאומי, בנק הפועלים, בנק דיסקונט, הבנק הבינלאומי ובנק מזרחי טפחות) יחדיו, מהוות חלק משמעותי של כ-75% מהכנסותיה התפעוליות של החברה, כאשר שיעור הכנסות החברה מכל אחד מהם מייצג בקירוב, למיטב ידיעת החברה, את חלקו היחסי במערכת הבנקאית. מכאן שקיימת תלות בין החברה לבין מספר מצומצם של לקוחות אשר אובדנם ישפיע באופן מהותי על מגזר הפעילות.

לקוחות החברה מתאפיינים ביציבות ורוכשים את שירותי החברה לאורך תקופה ארוכה. התקשרות החברה עם לקוחותיה הינה על בסיס הסכמות הכוללות את הגדרות השירות שתעניק החברה ללקוח הרלבנטי. על פי הקבוע בפטור הממונה, העמלות אותן גובה החברה בגין השירותים אותם היא מעניקה ללקוחותיה, הינן זהות לכלל מקבלי השירותים, אלא אם כן קיים הבדל בעלויות הנובעות או הכרוכות במתן השירות (וככל שההבדל במחיר מוצדק באופן ישיר על ידי ההבדל בעלויות האמורות בלבד). יצוין, כי החברה אינה גובה עמלות מלקוחות הבנקים העושים שימוש בשירותי החברה, למעט עמלות חד-פעמיות בגין הצטרפות לשירות ועמלות עבור שירותים מיוחדים כגון קבלת קבצי החזרות. כל השירותים שהחברה נותנת בתשלום לבנקים וללקוחות הבנקים מפורטים בתעריפון החברה המפורסם באינטרנט.

ד.3. התפתחויות בשווקים של תחום הפעילות, או שינויים במאפייני הלקוחות שלו

מערך התשלומים בישראל נמצא בשנים האחרונות במצב של שינוי מתמיד כתוצאה מיישום רפורמות שונות, מהתפתחויות טכנולוגיות ומהתפתחויות גלובאליות. שינוי זה מוביל בין היתר לקידום מיזמים בתחום אמצעי התשלום המתקדמים הן בידי המערכת הבנקאית בישראל והן בידי חברות פרטיות. לפרטים נוספים ראה פרק ב' בדוח הדירקטוריון לעיל מגמות במערך התשלומים והסליקה בישראל.

סעיף זה לעיל, כולל גם מידע צופה פני עתיד. העובדות והנתונים העיקריים ששימשו בסיס למידע זה הינם עובדות ונתונים בנוגע למצב הנוכחי של החברה ועסקיה והוראות רגולציה שונות החלות על החברה והכל כפי שידועים לחברה במועד הדוח. אין לחברה כל ודאות כי ציפיותיה והערכותיה אכן יתממשו, ותוצאות הפעילות של החברה עלולות להיות שונות באופן מהותי מהתוצאות המשתמעות מהאמור לעיל, בין היתר, עקב שינוי בכל אחד מהגורמים דלעיל, מידת עוצמתם, היקפם, משך התרחשותם ויכולת החברה להתמודד עמם.

פרק ג' – סקירת הסיכונים

א. תיאור כללי של הסיכונים הגלומים בפעילות החברה

החברה חשופה לסיכונים שהינם פועל יוצא של הסביבה שבה היא פועלת ושל השירותים שהיא מספקת, של ריבוי ומורכבות תהליכי העבודה והמערכות שנועדו להוציא לפועל את משימותיה ושל המסגרת הרגולטורית המעגנת את פעילותה.

סיכונים תפעוליים: סיכון תפעולי מוגדר כסיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או מכשל של תהליכים פנימיים, אנשים ומערכות או כתוצאה מאירועים חיצוניים. הגדרה זו, כוללת סיכון משפטי, אך אינה כוללת סיכון אסטרטגי, סיכון רגולטורי וסיכון תדמיתי. סיכונים תפעוליים גלומים בכל הפעילויות ובכל תהליכי העבודה בחברה.

ליבת הפעילות של החברה הינה מתן שירות טכנולוגי ללקוחותיה. מכאן, שקטגוריית הסיכון המרכזית אליה חשופה החברה הינה קטגוריית הסיכונים התפעוליים ככלל וסיכוני טכנולוגית מידע בפרט, לרבות אבטחת מידע וסייבר ומחויבות להמשכיות עסקית בייחוד לאור דרישת רשות התחרות להפרדת הזיקות בין החברה לשב"א לפרטים נוספים ראה ביאור 1.14 ג. לדוחות הכספיים.

סיכוני טכנולוגיות מידע: סיכונים אלו נחלקים לשתי קבוצות עיקריות: 1. חוסר זמינות או ריבוי תקלות של מערכות המידע או של תשתיות טכנולוגיות שעלולים לפגוע ברמת השירותים המסופקת על ידי החברה. 2. סיכונים הקשורים להתיישנות טכנולוגיות קיימות והסתמכות על אותן מערכות ללא ביצוע התאמות ומעבר לטכנולוגיות חדשות.

סיכוני אבטחת מידע וסייבר: סיכונים הנובעים מאיומים או ממקרי תקיפה של מערכות או אמצעי טכנולוגיה השייכים לחברה ועלולים לפגוע בסודיות, שלמות או זמינות המערכות והמידע בחברה.

סיכוני ציות ורגולציה: סיכונים הקשורים להעדר ציות של החברה לחוקים והוראות רגולציה החלים עליה וכן לסיכונים הנובעים משינויים מהותיים בתהליכי חקיקה ו/או הוראות של גופים רגולטורים שונים, הקובעים מגבלות על תחומי פעילות של החברה או מטילים חובות שיישומן כרוך בעלויות משמעותיות לחברה.

סיכונים פיננסיים: חשיפת החברה לסיכונים פיננסיים ישירים אינה מהותית ביחס לקטגוריות הסיכון של החברה. החשיפה נובעת ממספר מקורות: סיכון שוק, סיכון נזילות, סיכון אשראי.

סיכונים אחרים: החברה חשופה לסיכוני אסטרטגיה, מוניטין וכיו"ב.

ב. עקרונות ניהול הסיכונים

ב.1. כללי

החברה מקיימת מערך ניהול סיכונים המתאים לפעילותה העסקית, בין היתר, המפורט להלן:

- אופן ניהול הסיכונים בחברה נבחן ומתעדכן באופן שוטף בהתאם להנחיות בנק ישראל, פרקטיקה מקצועית מקובלת ושינויים בסביבה העסקית.
- ניהול הסיכונים מתבצע תוך שימוש בכלים כמותיים ואיכותיים, לרבות שימוש במבחני קיצון.
- מנהלת הסיכונים, שהיא חברת הנהלה, אחראית להובלת ניהול הסיכונים בחברה ומרכזת את הפורום לניהול סיכונים בראשות מנכ"לית החברה המתכנס באופן עתי.

ניהול הסיכונים בחברה מבוסס על שלושה קווי הגנה:

- **קו הגנה ראשון** - היחידות השונות בחברה, המוגדרות כקו הגנה ראשון, אחראיות לניהול בפועל של הסיכון, כולל זיהוי הסיכונים הטמונים בפעילותם, בתהליכים ובמערכות הנתונות לאחריותן, ביצוע בקורות למזעור הסיכון ויישום תכניות עבודה.
- **קו הגנה שני** - לחברה יש גופי פיקוח ובקרה, המוגדרים כקו הגנה שני: ניהול סיכונים וקצין ציות, המשכיות עסקית, מנהל אבטחת מידע וסייבר ויועץ משפטי האחראים, בין השאר, להגדרת המסגרת הכוללת לניהול הסיכונים, הטמעה ויישום מדיניות החברות בנושא ניהול הסיכונים, לרבות המתודולוגיה לזיהוי, הערכה, ניטור ובקרה.
- **קו הגנה שלישי** - הביקורת הפנימית – גוף אובייקטיבי ובלתי תלוי, אשר תפקידו, בין היתר, לבחון את רמת הבקרה הפנימית בתהליכים וביחידות השונות בחברות ואת יישומה בהתאם להוראות החוק והוראות ניהול בנקאי תקין.

תדירויות ותשומות הביקורת לכל פעילות ויחידה ארגונית נקבעות בתכנית עבודה רב שנתית.

ב.2. הצהרת תיאבון לסיכון

החברה חשופה למגוון סיכונים במסגרת פעילותיה השונות. מטרת הצהרת תיאבון לסיכון הינה להגדיר את רמת הסיכון לסוגי הסיכון השונים אשר החברה מוכנה לקחת על עצמה כדי להשיג את היעדים שהוגדרו. להלן העקרונות לקביעת תיאבון הסיכון:

- גיבוש תיאבון הסיכון מתבצע תוך התחשבות ביעדים האסטרטגיים שהחברה הגדירה.
 - קביעת הצהרות איכותיות וכמותיות אשר מבטאות את המוטיבציה ללקיחה או הימנעות מסוגי סיכון מסוימים.
 - קביעת מגבלות או אינדיקטורים מסוימים שיאפשרו לעקוב אחר הסיכונים בחברה.
 - פירוט הצהרות ומגבלות הסיכון, מוגדרים במדיניות ניהול הסיכונים.
- נכון ליום 31 בדצמבר 2023 לא היו חריגות מהמגבלות ומהצהרות התיאבון לסיכון שאושרו ע"י הדירקטוריון.

3.ב. דיווח

החברה פועלת באופן שוטף לדווח ולתעד התממשות של אירועי כשל, סמוך ככל הניתן למועד קרות האירוע. בנוסף, החברה פועלת בהתאם להנחיות הרגולציה לעניין דיווח על אירועי כשל. דירקטוריון החברה מינה וועדת ניהול סיכונים מטעמו, שחבריה מתכנסים ומקבלים דיווחים שוטפים על פעילות החברה, חשיפתה לסיכונים ופעולות הננקטות לגידור חשיפה כאמור.

4.ב. ניהול סיכונים תפעוליים

תחומי פעילות החברה מאופיינים במורכבות תפעולית גבוהה וזאת בשל השירותים הטכנולוגיים הניתנים לקוחותיה מתוך מחויבות לשמירה על רציפות עסקית מרבית. ניהול הסיכונים התפעוליים מתבצע במסגרת הוראות ניהול בנקאי תקין בין היתר: הוראה 350 בנושא "סיכונים תפעוליים", הוראה 357 בנושא "ניהול טכנולוגיות מידע", הוראה 355 בנושא "סיכוני המשכיות עסקית" והוראה 361 בנושא אבטחת מידע וסייבר. החברה קבעה מדיניות לניהול הסיכונים התפעוליים ולניהול סיכוני המשכיות עסקית. מסמכי המדיניות כאמור, מפרטים מסגרת לפעילויות, כלים ומתודולוגיות לזיהוי סיכונים, הערכת החשיפה הנובעת מהסיכונים, ותהליכי בקרה וניטור מתמשך של פרופיל הסיכון. החברה מבצעת סיקרי סיכונים תפעוליים, באמצעות חברות ייעוץ חיצוניות בעלות ניסיון רב בביצוע סקרים כאמור. מנהלת הסיכונים מבצעת באופן שוטף, בין היתר, את המפורט להלן:

- עדכון מתודולוגיות ושיטות לניהול הסיכונים, פיתוח דרכי פעולה ליישום ניהול סיכונים אפקטיבי, לרבות עדכון של הערכת הסיכונים בהתאם לשינויים בסביבת הסיכונים וכן התממשות של אירועי כשל.
- מעקב אחר הטיפול בחולשות בקרה שאותרו בתהליכי העבודה וההמלצות שהתקבלו ליישום.
- הנחיה והדרכה של היחידות השונות בחברה, על פי הצורך הספציפי שלהן, בכל הקשור בגידור, מניעה או בהפחתה של סיכונים.
- הערכה של הסיכונים הגלומים בשירותים חדשים שמציעה החברה וביישום טכנולוגיות ומערכות חדשות.

5.ב. ניהול סיכוני טכנולוגית מידע

טכנולוגית המידע היא מרכיב מרכזי בתפעול ובניהול התקין של החברה. החברה מחויבת לדאוג לסביבת מחשוב זמינה, רציפה, אמינה ויעילה, כדי לתמוך בפעילות העסקית של לקוחותיה. ניהול, פיקוח ובקרה בתחומי מערך טכנולוגיית המידע, מתבצעים בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין ובהתאם לסטנדרט גבוה של פרקטיקה מקצועית מקובלת. חוסר זמינות או ריבוי תקלות של מערכות המידע יובילו לשיבושים בפעילות העסקית של החברה ולפגיעה ברמת השירותים המסופקים על ידה. הנהלת החברה מייחסת חשיבות רבה לנושא ניהול טכנולוגיית המידע, הן בהיבט מעורבות ההנהלה והן בהיבט הקצאת המשאבים הכספיים ומשאבי האנוש הנחוצים לתפקודו התקין.

6. ב. ניהול סיכונים אבטחת מידע וסייבר

סיכון הסייבר הינו הסיכון לנזק ובכללו שיבוש, הפרעה, השבתה של פעילות, גניבת נכס, איסוף מודיעין או פגיעה במוניטין או באמון הציבור כתוצאה מהתרחשות אירוע סייבר. בתחום הסייבר מתנהלת פעילות כנדרש בהוראות בנק ישראל ובכללן הוראת ניהול בנקאי תקין 361 בנושא ניהול הגנת הסייבר, הוראת ניהול בנקאי תקין 363 בנושא שרשרת אספקה, חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981 וחוקים אחרים בהתאם לעניין, במטרה להגן על מערך טכנולוגית המידע ולמזער את הסיכונים. בשנים האחרונות חל גידול באיומי הסייבר שחשופים להם ארגונים. איומים אלו, מתאפיינים בין היתר בגידול במספר ובמורכבות ניסיונות התקיפה, כמו גם, בקושי לזיהוי התקפות ויכולות של יריבים. החברה כאחראית על מערך התשלומים והסליקה, מהווה גם היא מטרה לתוקפים שונים. מערכות המחשוב, רשתות התקשורת והמערכות הממוחשבות המשרתות את לקוחות החברה, הינן יעד להתקפות סייבר, קודים זדוניים, התקפות דיוג (Phishing) וחשיפות נוספות שמטרתן פגיעה בשירותי החברה, גניבת מידע או פגיעה בבסיס הנתונים של החברה.

מסמך האסטרטגיה לאבטחת מידע והגנת סייבר מגדיר את תפיסת החברה ויעדיה בנושא אבטחת מידע והגנת הסייבר בהתאם לאסטרטגיה של החברה. מטרת המסמך להוות מסגרת למדיניות אבטחת מידע והגנת הסייבר ונהלי העבודה בתחום זה, אשר מגדירים את עקרונות הניהול והיישום, תחומי האחריות, בעלי התפקידים, טווחי הסמכויות, סדרי הפעולות והטכנולוגיות אשר משמשות את החברה. כחלק מההיערכות להתמודדות עם איומי הסייבר השונים, החברה מקיימת ומובילה תהליכים פנימיים וחיצוניים להפחתת סיכונים הסייבר נגדה ונגד לקוחותיה. במסגרת זו, סיכונים הסייבר מנוהלים באמצעות השקעה מתמדת בפיתוח ובשכלול אמצעי ההגנה על מערכותיה ובאמצעות מספר מעגלי אבטחה ובקרה במספר רבדים, זאת מתוך מטרה להקטין את החשיפות הפוטנציאליות בגין איום זה.

במסגרת זו החברה פועלת באופן מתמיד לזיהוי יעדי ההגנה, האיומים, הסיכונים ואפקטיביות ההגנה ובונה את תוכניות העבודה לשיפור מערך ההגנה בהתאם. החברה מעדכנת את הערכת סיכונים הסייבר בהתאמה להתפתחות האיומים, ומבצעת פעילות לצמצום הסיכון, בפרט לאור מעבר של עובדים לעבודה מרחוק כולל מתן מענה לצמצום סיכון העבודה מרחוק והנחיית עובדים בדרכים לצמצום הסיכון, בין היתר על-ידי הגברת מודעות לסיכונים הסייבר החדשים והמתפתחים.

בשנת הדוח החברה ביצעה סקרי אבטחת מידע מקיפים. כמו כן, בוצעה פעילות לניתוח ממצאי הסקרים, גיבוש ויישום תכנית לטיפול בממצאיו.

בשנת הדוח לא התרחש אירוע סייבר שהשפיעה על המוצרים והשירותים של החברה, על קשריה עם הלקוחות ועל שלמות וסודיות של המידע.

7. ב. ניהול סיכונים המשכיות עסקית

החברה מהווה גורם משמעותי המשפיע בין היתר על פעילות מערך התשלומים של המשק הישראלי. לפיכך, הינה מסווגת כ"מפעל חיוני" של מל"ח (משק לשעת חירום), וככזאת עומדת בדרישות המשכיות העסקית הן של מל"ח והן של בנק ישראל.

על מנת לתמוך בפעילות העסקית של הלקוחות ללא הפרעה, גם בעתות משבר או אסון, החברה פועלת לשמירה על שרידות, זמינות ויציבות ברמה גבוהה מאד.

החברה מקיימת תהליכים מתמשכים לזיהוי סיכונים המשכיות עסקית, ביצוע תרגולים, ניתוח הממצאים, גיבוש ויישום תכנית לטיפול בממצאים כאמור, לרבות עדכון תכנית המשכיות העסקית ויישומה.

8.ב. סיכון אסטרטגי

הסיכון האסטרטגי כולל את הסיכון העסקי וכן את הסיכון שייגרם נזק למימוש יעדי החברה.

- סיכונים עסקיים - נובעים מן הסביבה החיצונית שבה פועלת החברה. חשיפה לסיכון, בין היתר, כתוצאה מהגורמים הבאים: אסטרטגיות עסקיות לא אפקטיביות, היעדר אסטרטגיות עסקיות אינטגרטיביות, חוסר היכולת להטמיע אסטרטגיות, שינויים בסביבה העסקית שבה פועלת החברה (אי היענות לשינויים כלכליים, ענפיים או טכנולוגיים או חוסר יכולת להתאים אסטרטגיות קיימות לשינויים בסביבה העסקית).
- סיכונים אסטרטגיים אשר נובעים מפעילות פנים ארגונית, כלומר חשיפה לסיכון כתוצאה מאי עמידת החברה בתוכניותיה ובאופן הניהול אותו קבעה לעצמה. הסיכון האסטרטגי יוערך בצורה איכותית בלבד בשל הקושי לאתר את מלוא הגורמים להתממשותו ובשל הקושי לאמוד את הנזקים להם הוא גורם. החברה פועלת בסביבה דינמית, רווית שינויים הן מבחינה טכנולוגית והן מבחינה רגולטורית. שינויים אלו, הינם בעלי השלכות מהותיות על פעילות החברה ותוצאותיה.

9.ב. סיכון מוניטין

סיכון מוניטין הינו הפוטנציאל שפרסום שלילי ו/או תפישה ציבורית ו/או התנהלות לא הולמת, המתייחסים לדרכי פעולתה של החברה, יגרמו בין היתר לפגיעה ביחסי הגומלין בין החברה לבין לקוחות, רגולטורים ועובדים. היא גם עלולה להוביל לאובדן לקוחות, ירידה בהכנסות, תביעות משפטיות וכיו"ב. החברה פועלת למזעור סיכון זה על ידי פיקוח ובקרה שוטפים על יישום הוראות ונהלים מול לקוחות, ספקים ועובדים. הניטור, המעקב והתגובה מבוצעים באופן שוטף.

10.ב. סיכון רגולציה

בשנים האחרונות, ישנם שינויים רגולטוריים רבים בסביבת הפעילות של החברה. בין השינויים המרכזיים בתחום זה, ניתן למנות את עבודתה של הועדה להגברת התחרותיות בשירותים פיננסיים נפוצים (ועדת שטרס) והחוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (חוק שטרס), שחוקק בעקבותיה. כמו כן, החלטות הממונה על התחרות משפיעות על פעילות החברה כמתואר בביאור 1.14.א בדוחות הכספיים. לשינויים אלה, השלכות מהותיות על פעילותה של החברה בשנים הקרובות, כתוצאה מדרישת הממונה על התחרות לפעול להפרדת החברות. החברה פועלת למזעור סיכון זה על ידי קשר רציף עם הרגולטורים ומעקב שוטף אחר עמידה בדרישות הרגולציה, לרבות הוראות בנק ישראל וחוקי המדינה.

11. ב. סיכון תלות בשב"א

החברה ושב"א משתמשות וחולקות תשתית טכנולוגית משותפת, וכן חולקות החברות שירותים משותפים בתחום התשתיות, התקשורת, שירותי אבטחת מידע ושירותי ביטוח, נכון למועד אישור הדוח שב"א מעניקה לחברה שירותים לתמיכה בפעילותה העסקית של החברה ובכלל זה שירותי פיתוח ותחזוקת תוכנה, תחזוקת תשתיות, שרתים, אבטחת מידע, תקשורת, טלפוניה, ועוד. לאור ההחלטה על הפרדות החברות אושר מתווה להפרדות טכנית של שתי החברות במסגרתה יתבצע מעבר הדרגתי ממצב שבו ישנו חדר מחשבים משותף ראשי ומשני, ציוד מחשב משותף וגופי פיתוח ובדיקות משותפים, למצב בו יש לכל חברה חדר מחשב ומחשבים, גופי פיתוח ובדיקות נפרדים. הפרדות כאמור, מותנית בחתימה על הסכם ספק לקוח עם שב"א וכן בחלוקת רכוש בין החברות, גיוס כוח אדם והכשרתו וקניית ציוד מחשב ומעבר לחדר מחשבים (ראשי ומשני) נוספים. במסגרת הליך הגישור שהתקיים בין החברות, הושגו הסכמות לגבי המשך מתן השירותים, ועלותם בתקופת הביניים שעד להשלמת הפרדת החברות. בעקבות הליך גישור שהתקיים בין החברה וחברת שב"א בתחילת 2024, הושגו בין החברות הסכמות לגבי תמחור השירותים שניתנים על ידי החברות אחת לשנייה, ועקרונות להתחשבויות בגין הפרדת הנכסים המשותפים, כמפורט להלן:

- החברות תמשכנה להעמיד את השירותים שהן מעמידות היום האחת לשנייה, באותו ההיקף, רמת השירות, איכות, (אותו ה SLA).
- עלות השירותים תישאר קבועה כאשר עלות התקורה בגין כוח אדם, תעלה ב 15% נוספים ל 30% החל מיום 1 ביולי 2024 ביחס לעלותה המקורית. עלות שירותי כח אדם שמשלמת מס"ב בגין השירותים הניתנים ע"י שב"א עומדת על סך של 258 אש"ח לחודש (כולל תקורה 15%).
- כל חברה תהיה חייבת להעמיד את השירות עד למועד המוקדם מביין: ששה חודשים לאחר הודעה של חברה מקבלת שירות על רצונה לצאת מהשירות; או המועד הקבוע בהסדר הפשרה עם הממונה על רשות התחרות. כל צד שירצה לשנות את לוחות הזמנים מול הממונה על התחרות יעשה זאת תוך צירוף הצד השני להליך.
- כל חברה תמשיך לשאת בעלות החומרות והתוכנות שהיא נושאת בהן כיום, ללא שינוי, עד למועד היציאה שלה מאותה התוכנה. לא תהיה התחשבות נוספת על חומרה ו/או תוכנה אשר נשארת בידי הצדדים.
- בנוגע למיתוג הכללי ומבלי שהצדדים מודים באף אחת מהטענות ומבלי להכריע בהן, ומבלי שיהיה בהסדר זה משום להעניק או לשלול זכויות מאף אחד מהצדדים שלא היו קיימות ערב הסכם זה. לא תהיה לאף חברה הזכות למנוע מהשנייה לעשות שימוש במיתוג, בפרוטוקול או בקוד שלו. שבא תשלם לחברה סך של 20 אש"ח לחודש (ללא העברת מסרים וללא הפחתה או הגדלה של הסכום בשל היקף השימוש או אי השימוש במיתוג הכללי) וזאת עד יום 31 בדצמבר 2030.
- טענות להפרות של הסכם זה או מחלוקות הנוגעות ליישומו – יובאו בפני המגשר בטרם יוכל מי מהצדדים לפנות לערכאות משפטיות. (אין בכך כדי למנוע מהצדדים לפנות לבית משפט בבקשה לסעדים זמניים). בהעדר הסכמה על זהות מגשר, ימנה יו"ר לשכת עורכי הדין מגשר, ובכפוף לניגודי עניינים, מינויו יחייב את הצדדים. הצדדים יישאו בחלקים שווים בעלויות הליך הגישור אלא אם קבע אחרת המגשר.

דרישת רשות התחרות להפרדה מלאה של הזיקות הקיימות בין החברות יוצרת סיכונים רבים בניהם סיכון בתחום המשאב האנושי בשל הצורך לגייס כוח אדם נוסף בעל מומחיות בתחום הפעילות של החברה לצורך יישום מתווה ההפרדה, סיכון זה טומן בחובו גם פרישה ועזיבת עובדים, מחברת שב"א, המהווים מקור ידע ועשויים לפגוע ביישום הליך ההפרדה ובלוחות הזמנים שנקבעו במסגרת מתווה ההפרדה. לפניית רשות התחרות בנוגע לדרישתה להפרדות, מתווה בנק ישראל להפרדת הנהלות והבקשה שהגישו החברה ושב"א לאישור הסדר כובל בתנאים ראה ביאור 1.14 ג. לדוחות הכספיים.

12.ב. סיכון ציות

סיכון הציות מוגדר כסיכון להטלת סנקציה משפטית או רגולטורית, להפסד פיננסי מהותי או לנזק תדמיתי, אשר החברה עלולה לספוג כתוצאה מכך שאין היא מקיימת את הוראות הציות החלות עליה (בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 308).

סיכון הציות, קיים כמעט בכל התהליכים העסקיים בחברה, המיושמים על ידי היחידות השונות.

הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 308, מגדירה את כל מערך הציות הנדרש, לרבות מינוי קצין ציות ראשי, כתיבת מדיניות ציות וכיו"ב. מדיניות הציות, אשר אושרה בדירקטוריון ומתעדכנת מעת לעת, כוללת בין השאר: מסגרת לפעילויות, מתודולוגיה לניהול סיכון הציות, ממשקי דיווח וכן כתב מינוי (צ'רטר) לפונקציית הציות בחברה.

13.ב. ניהול סיכונים משפטיים

סיכון הנובע מפעילות החברה אשר אינה תואמת הוראות חקיקה ראשית או משנית, הוראות והנחיות רשויות מוסמכות, פסיקה תקדימית וכן סיכון הנובע מהליכים משפטיים המתנהלים נגד החברה. בנוסף, מוגדר סיכון משפטי כחוות דעת משפטית לקויה לרבות, עריכת הסכמים, שאינם מגנים על זכויות החברה או אי מתן הנחיות מתאימות עקב שינויים בחקיקה ובפסיקה.

ניהול הסיכונים המשפטיים הינו חלק אינטגרלי מהסביבה העסקית. כפועל יוצא מכך, החלטות לגבי המדיניות המשפטית מתקבלות באופן משותף הן על ידי הגורמים העסקיים בחברה והן על ידי היועצים המשפטיים שהחברה נעזרת בהם באופן קבוע ואשר מתמחים בתחום פעילותה של החברה ובסיכונים הגלומים בפעילות זו.

ב.14. ניהול סיכונים פיננסיים

סיכון שוק – מוגדר כסיכון להפסד כתוצאה משינויי בשווי נכסים ו/או התחייבויות של החברה עקב שינויים בתנאי השוק: שיעורי ריבית, אינפלציה, שערי חליפין, מדד ומחירי מניות.

לחברה קיימת חשיפה נמוכה לסיכונים שוק הנובעת מתיק הנוסטרו המנוהל בחברה בהתאם למדיניות השקעה שמרנית. האחריות למסגרת ניהול סיכונים השוק של החברה והפיקוח עליה מצויה בידי דירקטוריון החברה.

האחראי על ניהול סיכונים השוק הינו סמנכ"ל הכספים, בהתאם למדיניות השקעה שנקבעה כאמור ע"י דירקטוריון החברה ומתעדכנת אחת לשנה. המדיניות האחרונה שנקבעה כוללת, בין היתר השקעות בנכסים כדלקמן:

- עד 25% משווי התיק יושקע באפיק מניות באמצעות מוצרי מדד מובילים בלבד: בתעודות סל, קרנות מחקות, קרנות סל ו-ETF. ההשקעה במוצרי מדדים מובילים בלבד הנסחרים בבורסות המורשות.
- עד 10% משווי התיק יושקע באפיק אג"ח קונצרניות, באמצעות תעודות סל, קרנות מחקות ו-ETF ו/או ברכישה ישירה של אג"ח. מדורגות לפחות AA- (מעלות) או Aa3 (מדרוג) דירוג איגרות חוב חו"ל יהיה לפחות BBB.
- יתרת שווי התיק יושקע באג"ח ומק"מ של מדינת ישראל, בפיקדונות בנקאיים, קרנות כספיות, ובאג"ח ושטרי אוצר של מדינת ישראל, ומדינות מובילות בעולם.

הפיקוח על ניהול סיכונים שוק – ניהול התיק מתבצע באמצעות שלושה מנהלי תיקים בפיקוח יועץ חיצוני שמונה מטעם החברה לפקח על קיום מדיניות ההשקעות שנקבעה. ביצועי התיק ועמידה במדיניות שנקבעה נבחנים על ידי הנהלת ודירקטוריון החברה בצורה עתידית.

סיכון נזילות - סיכון נזילות מוגדר כסיכון שהחברה תתקשה לעמוד בהתחייבויותיה במועד הנדרש, בשל התחייבויות בלתי צפויות או אי וודאות לגבי זמינות המקורות.

היקף תשלומים שוטפים לספקים ולעובדים אינו מהותי ביחס ליתרות הנזילות של החברה ולכן אינו יוצר חשיפה לסיכון נזילות. נכון למועד הדיווח, לחברה יש יתרות עודפים והיא אינה נשענת על מקורות אשראי חיצוניים.

סיכון אשראי - סיכון אשראי מוגדר כסיכון שלקוחות החברה, לווח, או צד נגדי, לא יעמוד בהתחייבויותיו כלפי החברה, כפי שסוכמו. חשיפה לסיכונים האשראי אינה רלוונטית לליבת הפעילות של החברה, כיוון שהחברה אינה מקצה אשראי ללקוחותיה. החברה מהווה חוליה תפעולית בלבד.

דיון בגורמי סיכון

בוצע מיפוי של גורמי סיכון עיקריים אליהם חשופה החברה. הערכת הסיכונים והשפעתם הינה הערכה סובייקטיבית של ההנהלה לצורך הערכה זו הוגדרה השפעת הסיכונים, תוך שיקול הסבירות להתממשותם. בבסיס ההערכה נבחנות השפעות של שינויים בסביבת הסיכון, בסיכון המובנה, במוקדי הסיכון, באיכות ואפקטיביות תהליכי ניהול הסיכונים וסביבת הבקרה, בחינת השפעות בראיה מופה פני עתיד ועוד.

- ההשפעה הוגדרה כ**גבוהה** במידה והתממשות הסיכון עלולה לגרום לפגיעה מהותית בחברה.
- ההשפעה הוגדרה כ**בינונית** במידה והתממשות הסיכון עלולה לפגוע ביעדיה העסקיים של החברה.
- ההשפעה הוגדרה כ**נמוכה** במידה והתממשות הסיכון עלולה להביא לפגיעה לא מהותית בתוצאות העסקיות של החברה.

מס'	סיכון	תיאור תמציתי של הסיכון	השפעה
1	סיכון אסטרטגי	סיכון הנובע מהחלטות שגויות ו/או יישום של החלטות עסקיות. הסיכון האסטרטגי מושפע מגורמי סיכון חיצוניים ופנימיים	נמוכה
2	סיכון שוק	סיכון הנובע משינויים בתנאי שוק (ריבית, מט"ח, אינפלציה ומחירי נכסים פיננסיים)	נמוכה
3	סיכון נזילות	סיכון המוגדר כסיכון שהחברה תתקשה לעמוד בהתחייבויותיה במועד הנדרש, בשל התחייבויות בלתי צפויות או אי וודאות לגבי זמינות המקורות	נמוכה
4	סיכונים אשראי	סיכון הנובע מכך שלווה לא יעמוד בהתחייבויותיו לחברה. החברה אינה נותנת אשראי ואינה חשופה לשרשור חשיפת אשראי מלקוחותיה או ספקיה	נמוכה
5	סיכון רגולציה	סיכון הנובע משינויים ברגולציה והשפעתם על עסקי החברה.	בינונית
6	סיכון תלות בשב"א	סיכון הקשור לשירותים הניתנים ע"י שב"א למס"ב ולהפרדת הזיקות בין החברה לחברת שב"א כנדרש בתנאי ההסדר הכובל.	גבוהה
7	סיכון ציות	סיכון הנובע מאי עמידה בהוראות חקיקה, רגולציה, תקנות מחייבות ונהלי חברה.	נמוכה
8	סיכון תפעולי	סיכון הנובע מתהליכים פנימיים כושלים, ליקויים מפעולות אנוש, מכשלים במערכות וכן מאירועים חיצוניים, לרבות מעילות, הונאות וסיכונים משפטיים. בפעילות החברה גלומים סיכונים תפעוליים מגוונים. לאור אופי פעילות החברה, עיקר חשיפתה הינה לסיכונים תפעוליים הנובעים מניהול טכנולוגיות מידע והמשכיות עסקית	גבוהה
9	סיכונים אבטחת מידע וסייבר	סיכון הקשור בשימוש ובחשיפת מידע רגיש על ידי גורמים פנימיים או חיצוניים וכן ניסיונות חדירה של גורם עוין אל מערכות החברה, במטרה לפגוע בשלמות, זמינות או חשאיית המידע.	גבוהה
10	סיכון משפטי	סיכון משפטי הינו חלק מסיכון תפעולי. "סיכון מדרגה שנייה" כתגובה להתממשות סיכונים אחרים (למשל, התממשות סיכון תפעולי של מעילה או אף תקלה טכנית עלולה להוות עילה לתביעות משפטיות או הפסד כתוצאה מהעדר אפשרות לאכוף באופן משפטי קיומו של הסכם)	נמוכה
11	סיכון מוניטין	סיכון ישיר - האפשרות כי פרסום שלילי, בנוגע לעסקי החברה, פעולותיה או חוסר פעולותיה, יפגע או עלול לפגוע בדימוי החברה, בהיקפי פעילותה, בנזילות שלה ובבסיס הקוחות שלה. סיכון עקיף - הסיכון שרווחי החברה ייפגעו כתוצאה מתדמית שלילית שנוצרה לו בקרב בעלי עניין (לקוחות, בעלי המניות, מפקחים או ספקים) אשר עלולה להשפיע באופן שלילי על קשרים עסקיים קיימים או חדשים ועל גישה למקורות מימון או שירותים נדרשים.	נמוכה

פרק ד' - מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקורות ונהלים

א. מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים

הדוחות הכספיים של החברה ערוכים על פי המדיניות המפורטת בביאור 2 לדוחות הכספיים. קיימים תחומים בהם יישום המדיניות החשבונאית כרוך בהערכה ואומדן אשר נערכים על ידי הנהלת החברה במהלך עריכת הדוחות הכספיים. יישומם של כללי חשבונאות מקובלים והוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו על ידי הנהלת החברה כרוך בהנחות, הערכות ואומדנים שונים המשפיעים על הסכומים המדווחים של נכסים והתחייבויות, לרבות התחייבויות תלויות ועל התוצאות הכספיות של החברה. ייתכן שהתממשותם של ההערכות והאומדנים כאמור, יהיה שונה מכפי שהוערך בעת עריכת הדוחות הכספיים.

חלק מהאומדנים ומהערכות בהם נעשה שימוש, כרוך במידה רבה של אי וודאות או רגישות למשתנים שונים. אומדנים והערכות מסוג זה שהשתנותם עשויה להשפיע באופן מהותי על התוצאות הכספיות המוצגות בדוחות הכספיים נחשבים לאומדנים והערכות בנושאים "קריטיים".

הנהלת החברה בדעה כי האומדנים והערכות שישומו בעת עריכת הדוחות הכספיים הינם נאותים ונעשו על פי מיטב ידיעתה ושיקול דעתה המקצועי.

ב. בקורות ונהלים

החברה קיימה בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2023, בהתבסס לקריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה ע"י COSO.

1. בקורות ונהלים לגבי הגילוי

הנהלת החברה, בשיתוף עם המנכ"לית והחשבונאי הראשי של החברה, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של חברה. על בסיס הערכה זו, מנכ"לית החברה והחשבונאי הראשי הסיקו כי לתום תקופה זו הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של החברה הינם אפקטיביים כדי לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהחברה נדרשת לגלות בדוח השנתי בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

2. בקרה פנימית על דיווח כספי

במהלך הרבעון הרביעי המסתיים ביום 31 בדצמבר 2023 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של החברה על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי על הבקרה הפנימית של החברה על דיווח כספי.

דוח הדירקטוריון, כולל גם תחזיות, הערכות, אומדנים ומידע אחר המתייחסים לאירועים ועניינים עתידיים, שהתממשותם אינה ודאית ואינה בשליטתה של החברה בלבד ("מידע צופה פני עתיד"). העובדות והנתונים העיקריים ששימשו בסיס למידע זה הינם עובדות ונתונים בנוגע למצב הנוכחי של החברה ועסקיה, עובדות ונתונים בנוגע למצב הנוכחי בארץ המשפיע על תחום הפעילות של החברה, הוראות רגולציה שונות החלות על החברה ועובדות ונתונים מקרו כלכליים, והכל כפי שידועים לחברה במועד הדו"ח. אין לחברה כל ודאות כי ציפיותיה והערכותיה אכן יתממשו, ותוצאות הפעילות של החברה עלולות להיות שונות באופן מהותי מהתוצאות המוערכות או המשתמעות מהאמור לעיל, בין היתר, עקב שינוי בכל אחד מהגורמים דלעיל, מידת עוצמתם, היקפם, משך התרחשותם ויכולת החברה להתמודד עמם.

גבי אודליה משה אוסטרובסקי,
מנכ"לית

מר אמיר שפירא
יו"ר הדירקטוריון

הצהרת המנהל הכללי

אני אודליה משה אוסטרובסקי, מצהירה כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של מרכז סליקה בנקאי בע"מ (להלן: "החברה") לשנת 2023 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון ותזרימי המזומנים של החברה לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
4. אני ואחרים בחברה המצהירים הצהרה זו, אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי¹ ולבקרה הפנימית של החברה על דיווח כספי¹, וכן:
 - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לחברה, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברה, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק בטחון סביר לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של החברה והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של החברה על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של החברה על דיווח כספי; וכן
5. אני ואחרים בחברה המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקרים, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של החברה, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של החברה לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של החברה על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

אודליה משה אוסטרובסקי
מנכ"לית

28 במרץ 2024

¹ כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון".

הצהרת החשבונאי הראשי

אני טל פרומקיס, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של מרכז סליקה בנקאי בע"מ (להלן: "החברה") לשנת 2023 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון ותזרימי המזומנים של החברה לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
4. אני ואחרים בחברה המצהירים הצהרה זו, אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי¹ ולבקרה הפנימית של החברה על דיווח כספי¹, וכן:
 - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לחברה, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברה, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של בטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של החברה והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של החברה על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של החברה על דיווח כספי; וכן
5. אני ואחרים בחברה המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של החברה, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של החברה לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של החברה על דיווח כספי.אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

טל פרומקיס
סמנכ"ל כספים וחשבונאי ראשי

28 במרץ 2024

¹ כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון".

דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

הדירקטוריון וההנהלה של מרכז סליקה בנקאי בע"מ (להלן: "החברה") אחראים להקמה ולקיום של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי (כהגדרתה בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"). מערכת הבקרה הפנימית של החברה תוכננה כדי לספק מידה סבירה של בטחון לדירקטוריון ולהנהלה של החברה לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות הן יכולות לספק מידה סבירה של בטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.

ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון מקיימת מערכת בקרות מקיפה המיועדת להבטיח כי עסקאות מבוצעות בהתאם להוראות ההנהלה, הנכסים מוגנים, והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים, ומנטרים (monitor) ביצוע, לרבות ביצוע נהלי בקרה פנימית.

הנהלת החברה בפיקוח הדירקטוריון העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של החברה על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2023, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית (1992) של Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO). בהתבסס על הערכה זו, ההנהלה מאמינה (believes) כי ליום 31 בדצמבר 2023, הבקרה הפנימית של החברה על דיווח כספי הינה אפקטיבית.

האפקטיביות של הבקרה הפנימית של החברה על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2023 בוקרה על ידי רואי החשבון המבקרים של החברה ה"ה סומך חייקין, כפי שצויין בדוח שלהם אשר בו נכללה חוות דעת בלתי מסוייגת בדבר האפקטיביות של הבקרה הפנימית של החברה על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2023.

טל פרומקיס
סמנכ"ל כספים
וחשבונאי ראשי

אודליה משה
אוסטרובסקי
מנכ"לית

אמיר שפירא
יו"ר הדירקטוריון

28 במרץ 2024

מרכז סליקה בנקאי בע"מ

דוחות כספיים

ליום 31 בדצמבר 2023

תוכן העניינים:

עמוד

39	דוח רואי החשבון המבקרים - בקרה פנימית על דיווח כספי
40	דוח רואי החשבון המבקרים - דוחות כספיים שנתיים
	דוחות כספיים
41	דוחות רווח והפסד
42	דוחות על הרווח הכולל
43	מאזנים
44	דוחות על השינויים בהון העצמי
45	דוחות על תזרימי המזומנים
46 - 87	ביאורים לדוחות הכספיים

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של מרכז סליקה בנקאי בע"מ**בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי**

ביקרנו את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של מרכז סליקה בנקאי בע"מ (להלן "החברה") ליום 31 בדצמבר 2023, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (להלן "COSO"). הדירקטוריון והנהלה של החברה אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ולהערכתם את האפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי, הנכללת בדוח הדירקטוריון והנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי המצורף. אחריותנו היא לחוות דעה על בקרה פנימית על דיווח כספי של החברה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ה-Public Company Accounting Oversight Board (PCAOB) בארה"ב, בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון אם קוימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון שקיימת חולשה מהותית, וכן בחינה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו כללה גם ביצוע נהלים אחרים כאלה שחשבונו כנחוצים בהתאם לנסיבות. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

בקרה פנימית על דיווח כספי של תאגיד בנקאי הינה תהליך המיועד לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי המהימנות של דיווח כספי וההכנה של דוחות כספיים למטרות חיצוניות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. בקרה פנימית על דיווח כספי של תאגיד בנקאי כוללת את אותם מדיניות ונהלים אשר: (1) מתייחסים לניהול רשומות אשר, בפירוט סביר, משקפות במדויק ובאופן נאות את העסקאות וההעברות של נכסי החברה (לרבות הוצאתם מרשותה); (2) מספקים מידה סבירה של ביטחון שעסקאות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, ושקבלת כספים והוצאת כספים של החברה נעשים רק בהתאם להרשאות הדירקטוריון והנהלה של החברה; ו-(3) מספקים מידה סבירה של ביטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה (לרבות הוצאה מרשות) בלתי מורשים של נכסי החברה, שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עשויה שלא למנוע או לגלות הצגה מוטעית. כמו כן, הסקת מסקנות לגבי העתיד על בסיס הערכת אפקטיביות נוכחית כלשהי חשופה לסיכון שבקורות תהפוכה בלתי מתאימות בגלל שינויים בנסיבות או שמידת הקיום של המדיניות או הנהלים תשתנה לרעה.

לדעתנו, החברה קיימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2023, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ותקני ביקורת מסוימים שיישומם בביקורת של חברות תאגידיים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, את הדוחות הכספיים של החברה לימים 31 בדצמבר 2023 ו-2022 והדוח שלנו, מיום 28 במרץ 2024, כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אותם דוחות כספיים.

סומך חייקין
רואי חשבון

28 במרץ 2024

סומך חייקין

מגדל המילניום KPMG

רחוב הארבעה 17, תא דואר 609

תל אביב 6100601

03 684 8000

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של מרכז סליקה בנקאי בע"מ - דוחות כספיים שנתיים

ביקרנו את המאזנים המצורפים של מרכז סליקה בנקאי בע"מ (להלן – "החברה") לימים 31 בדצמבר 2023 ו-2022 ואת דוחות רווח והפסד, הדוחות על הרווח הכולל, הדוחות על השינויים בהון והדוחות על תזרימי המזומנים של החברה לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023. דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון והנהלה של החברה. אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג - 1973 ותקני ביקורת מסוימים שישומום בביקורת של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצעה במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שישומו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון והנהלה של החברה וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, בהתבסס על ביקורתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי - של החברה לימים 31 בדצמבר 2023 ו-2022 ואת תוצאות הפעולות, השינויים בהון ותזרימי המזומנים - של החברה לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023, בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP). כמו כן, לדעתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל ערוכים בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

ענייני מפתח בביקורת

ענייני מפתח בביקורת הם עניינים אשר תוקשרו, או נדרש היה לתקשרם, לדירקטוריון החברה ואשר, לפי שיקול דעתנו המקצועי, היו משמעותיים ביותר בביקורת הדוחות הכספיים לתקופה השוטפת. עניינים אלה כוללים, בין היתר, כל עניין אשר: 1. מתייחס, או עשוי להתייחס, לסעיפים או לגילויים מהותיים בדוחות הכספיים וכן 2. שיקול דעתנו לגביו היה מאתגר, סובייקטיבי או מורכב במיוחד. קבענו כי אין ענייני מפתח בביקורת לתקשר.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ה- Public Company Accounting Oversight Board (PCAOB) בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל, את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של החברה ליום 31 בדצמבר 2023, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית של ה- Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission – (COSO), והדוח שלנו מיום 28 במרץ 2024 כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי של החברה.

סומך חייקין
רואי חשבון

28 במרץ 2024

דוח רווח והפסד לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים באלפי ש"ח

2021	2022	2023	ביאור
הכנסות			
(*) 40,210	(*) 56,666	65,275	משירותי סליקה ופעולות נלוות
(*) 6,195	(*) 8,972	10,397	משירותי מיתוג והעברת מידע
(*) 837	(*) 214	302	פרויקטים
2,733	2,181	3,256	הכנסות ריבית, נטו
49,975	68,033	79,230	סך כל ההכנסות
הוצאות תפעוליות ואחרות			
23,747	35,497	43,779	3 משכורות והוצאות נלוות
11,839	14,720	21,114	4 הוצאות אחרות
(3,868)	10,905	(3,842)	5 הוצאות (הכנסות) מימון שאינן מריבית, נטו
31,718	61,122	61,051	סך כל ההוצאות
18,257	6,911	18,179	רווח לפני מיסים
4,297	1,590	4,190	6 הפרשה למיסים על הרווח
13,960	5,321	13,989	רווח נקי המיוחס לבעלי המניות
558.40	212.84	559.56	רווח נקי למניה המיוחס לבעלי מניות (בש"ח)
25,000	25,000	25,000	מספר מניות רגילות ששימשו לחישוב

(*) סווג מחדש

טל פרומקיס
סמנכ"ל כספים וחשבונאי ראשי

אודליה משה
אוסטרובסקי
מנכ"לית

אמיר שפירא
יו"ר הדירקטוריון

תאריך אישור הדוחות: 28 במרץ 2024
הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח על הרווח הכולל לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים באלפי ש"ח

2021	2022	2023	
13,960	5,321	13,989	רווח נקי
			רווח כולל אחר, לפני מיסים :
1,476	1,261	202	התאמות של התחייבויות בגין הטבות לעובדים
1,476	1,261	202	רווח כולל אחר, לפני מיסים
(346)	(290)	(47)	השפעת המס המתייחס
1,130	971	155	רווח כולל אחר המיוחס לבעלי המניות, לאחר מיסים
15,090	6,292	14,144	הרווח הכולל המיוחס לבעלי המניות

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

מאזן ליום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים באלפי ש"ח

2022	2023	ביאור
נכסים:		
32,760	31,911	7 מזומנים ופיקדונות בבנקים
101,238	107,061	8 ניירות ערך
13,791	9,283	9 לקוחות
15,302	28,423	10 בניינים וציוד
32,734	30,379	11 נכסים אחרים
195,825	207,057	סך כל הנכסים
התחייבויות והון:		
45,459	42,547	12 התחייבויות אחרות
		14 התחייבויות תלויות והתקשרויות
150,366	164,510	15 הון עצמי המיוחס לבעלי המניות
195,825	207,057	סך כל ההתחייבויות וההון

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח על השינויים בהון העצמי

סכומים מדווחים באלפי ש"ח

הון המניות	הפסד כולל אחר מצטבר	עודפים	סך הכל הון	
1,943	(2,421)	129,462	128,984	יתרה ליום 1 בינואר 2021
-	-	13,960	13,960	רווח נקי לתקופה
				רווח כולל אחר,
-	1,130	-	1,130	נטו לאחר השפעת המס
1,943	(1,291)	143,422	144,074	יתרה ליום 31 בדצמבר 2021
הון המניות	הפסד כולל אחר מצטבר	עודפים	סך הכל הון	
1,943	(1,291)	143,422	144,074	יתרה ליום 1 בינואר 2022
-	-	5,321	5,321	רווח נקי לתקופה
				רווח כולל אחר,
-	971	-	971	נטו לאחר השפעת המס
1,943	(320)	148,743	150,366	יתרה ליום 31 בדצמבר 2022
הון המניות	הפסד כולל אחר מצטבר	עודפים	סך הכל הון	
1,943	(320)	148,743	150,366	יתרה ליום 1 בינואר 2023
-	-	13,989	13,989	רווח נקי לתקופה
				רווח כולל אחר,
-	155	-	155	נטו לאחר השפעת המס
1,943	(165)	162,732	164,510	יתרה ליום 31 בדצמבר 2023

1. לעניין הגבלה בחלוקת דיבידנד ראה ביאור 14 (1) ב הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח על תזרימי המזומנים לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים באלפי ש"ח

2021	2022	2023	
תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת :			
13,960	5,321	13,989	רווח נקי לשנה
התאמות :			
2,598	2,233	4,402	פחת והפחתות
(4,043)	10,733	(4,030)	הפסד (רווח) שמומש ושטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן של ניירות ערך למסחר
(735)	(2,100)	1,124	שינוי במיסים נדחים
1,037	105	(58)	פיצויי פרישה - קיטון בעודף יעודה על עתודה
שינוי נטו בנכסים שוטפים :			
(86)	(4,738)	4,508	ירידה (עלייה) בלקוחות
(257)	(1,478)	1,297	ירידה (עלייה) בנכסים אחרים
שינוי נטו בהתחייבויות שוטפות :			
67	8,456	(4,252)	עלייה (ירידה) בהתחייבויות אחרות
12,541	18,532	16,980	מזומנים נטו שנבעו מפעילות שוטפת
תזרימי מזומנים מפעילות השקעה :			
(55,855)	(62,110)	(76,269)	רכישת ניירות ערך למסחר
54,485	58,339	74,476	תמורה ממכירת ניירות ערך למסחר
(791)	(13,477)	(16,036)	רכישות והשקעות ברכוש קבוע
-	7,473	-	תמורה מממוש ציוד
(2,161)	(9,775)	(17,829)	מזומנים נטו ששימשו לפעילות השקעה
10,380	8,757	(849)	עלייה (ירידה) במזומנים ושווי מזומנים
13,623	24,003	32,760	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת השנה
24,003	32,760	31,911	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף השנה
ריבית ומיסים ששולמו ו/או התקבלו			
2,733	2,181	3,256	ריבית שהתקבלה
32	-	-	ריבית ששולמה
5,352	4,120	3,052	מיסים על הכנסה ששולמו
נספח ב - פעילות שלא במזומן			
30	5,023	1,487	רכישת רכוש קבוע כנגד התחייבות לספקים

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

א. הישות המדווחת

- (1) מרכז סליקה בנקאי בע"מ (להלן - "החברה") התאגדה בישראל בשנת 1982 וכתובתה הרשמית היא הרוקמים 26 חולון.
- (2) החברה עוסקת בעיקר במתן שירותי סליקת חיובים וזיכויים, שירותים נלווים ומתן שירותי מיתוג והעברת מידע.
- (3) החברה נמצאת בבעלות בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק הפועלים בע"מ, בנק דיסקונט לישראל בע"מ, בנק מזרחי בע"מ והבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן - "הבנקים").

ב. הדוחות הכספיים אושרו לפרסום ע"י דירקטוריון החברה ביום 28 במרץ 2024.

ג. הגדרות

דוחות כספיים אלה:

- **תקני דיווח כספי בינלאומיים (להלן: "IFRS")**
 תקנים ופרשנויות שאומצו על ידי הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (IASB) והם כוללים תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ותקני חשבונאות בינלאומיים (IAS) לרבות פרשנויות לתקנים אלה שנקבעו על ידי הוועדה לפרשנויות של דיווח כספי בינלאומי (IFRIC) או פרשנויות שנקבעו על ידי הוועדה המתמדת לפרשנויות (SIC), בהתאמה.
- **כללי חשבונאות מקובלים בבנקים בארה"ב**
 כללי החשבונאות שבנקים אמריקאיים שנשחרים בארה"ב נדרשים ליישם. כללים אלה נקבעים על ידי רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב, רשות ניירות ערך בארה"ב, המוסד לתקינה בחשבונאות כספית בארה"ב וגופים נוספים בארה"ב, ומיושמים בהתאם להיררכיה שנקבעה בתקן חשבונאות אמריקאי מס' 168 (תת-נושא 10-105 בקודיפיקציה), הקודיפיקציה של תקני החשבונאות של המוסד לתקינה בחשבונאות כספית בארה"ב וההיררכיה של כללי החשבונאות המקובלים. בנוסף לכך, בהתאם להנחיות קביעת הפיקוח על הבנקים, למרות ההיררכיה שנקבעה בתקן אמריקאי מס' 168, הובהר כי כל עמדה שנמסרה לציבור על ידי רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב או על ידי צוות רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב לגבי אופן היישום של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב היא כלל חשבונאות המקובל בבנקים בארה"ב.
- **החברה**
 מרכז סליקה בנקאי בע"מ (להלן - "החברה").
- **מטבע הפעילות**
 המטבע של הסביבה הכלכלית העיקרית שבה פועלת החברה. בדרך כלל זהו המטבע של הסביבה שבה החברה מפיקה ומוציאה את עיקר המזומנים.
- **מטבע הצגה**
 המטבע שבו מוצגים הדוחות הכספיים.
- **צדדים קשורים ובעלי עניין**
 כמשמעותם בסעיף 80 להוראות הדיווח לציבור.
- **חברה קשורה**
 חברת שירותי בנק אוטומטיים בע"מ (שב"א) המוחזקת ע"י בעלי המניות בחברה.
- **מדד**
 מדד המחירים לצרכן המתפרסם ע"י הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.
- **סכום מותאם**
 סכום נומינלי היסטורי שהותאם למדד בגין חודש דצמבר 2003, בהתאם להוראות גילויי דעת 23 ו-36 של לשכת רואי חשבון בישראל.
- **סכום מדווח**
 סכום מותאם למועד המעבר (31 בדצמבר 2003), בתוספת סכומים בערכים נומינליים, שנוספו לאחר מועד המעבר ובניכוי סכומים שנגרעו לאחר מועד המעבר.
- **עלות**
 עלות בסכום מדווח.

א. בסיס עריכת הדוחות הכספיים
1. עקרונות הדיווח הכספי

הדוחות הכספיים של החברה ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים והנחיותיו. בעיקר הנושאים, הוראות אלה מבוססות על כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב. בנושאים הנותרים, שהם פחות מהותיים, ההוראות מבוססות על תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ועל כללי החשבונאות המקובלים בישראל (Israeli GAAP). כאשר תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) מאפשרים מספר חלופות, או אינם כוללים התייחסות ספציפית למצב מסוים, נקבעו בהוראות אלה הנחיות יישום ספציפיות, המבוססות בעיקר על כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב.

2. מטבע הפעילות ומטבע הצגה

הדוחות הכספיים ערוכים בשקלים חדשים, מטבע הפעילות של החברה, שהוא המטבע המשקף באופן הטוב ביותר את הסביבה הכלכלית שבה פועלת החברה ואת עסקאותיה. הדוחות מוצגים באלפי ש"ח.

3. בסיס המדידה

הדוחות הכספיים של החברה ערוכים על בסיס העלות ההיסטורית, למעט נכסים והתחייבויות בשווי הוגן המפורטים להלן:

- מכשירים פיננסיים אשר נמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד (כגון: השקעות בניירות ערך בתיק למסחר).
- נכסי והתחייבויות מיסים נדחים.
- הפרשות.
- נכסים והתחייבויות בגין הטבות לעובדים.

ערכם של נכסים לא כספיים ופריטי הון שנמדדו על בסיס העלות ההיסטורית, הותאם לשינויים במדד המחירים לצרכן עד ליום 31 בדצמבר 2003, היות ועד למועד זה נחשבה כלכלת ישראל ככלכלה היפר-אינפלציונית. החל מיום 1 בינואר 2004 עורכת החברה את דוחותיה הכספיים בסכומים מדווחים.

4. שימוש באומדנים ושיקול דעת

בעריכת הדוחות הכספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) והוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, נדרשת הנהלת החברה להשתמש בשיקול דעת בהערכות, אומדנים והנחות אשר משפיעים על יישום המדיניות ועל הסכומים של נכסים והתחייבויות, הכנסות והוצאות. יובהר שהתוצאות בפועל עלולות להיות שונות מאומדנים אלה.

בעת גיבושם של אומדנים חשבונאיים המשמשים בהכנת הדוחות הכספיים של החברה, נדרשה הנהלת החברה להניח הנחות באשר לנסיבות ואירועים הכרוכים באי וודאות משמעותית. בשיקול דעתה בקביעת האומדנים, מתבססת הנהלת החברה על ניסיון העבר, עובדות שונות, גורמים חיצוניים וכן על הנחות סבירות בהתאם לנסיבות המתאימות לכל אומדן.

האומדנים וההנחות שבבסיסם של אומדנים אלה, נסקרים באופן שוטף. שינויים באומדנים חשבונאיים מוכרים בתקופה שבה תוקנו האומדנים ובכל תקופה עתידית מושפעת.

בעריכת הדוחות הכספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) והוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו נדרשת הנהלת החברה להשתמש בשיקול דעת בהערכות אומדנים והנחות אשר משפיעים על יישום המדיניות ועל הסכומים של נכסים והתחייבויות, הכנסות והוצאות. יובהר שהתוצאות בפועל עלולות להיות שונות מאומדנים אלה. בעת גיבושם של אומדנים חשבונאיים המשמשים בהכנת הדוחות הכספיים, נדרשת הנהלת החברה להניח הנחות באשר לנסיבות ולאירועים הכרוכים באי וודאות משמעותית. בשיקול דעתה בקביעת האומדנים, מתבססת הנהלת הבנק על ניסיון העבר, עובדות שונות, גורמים חיצוניים ועל הנחות סבירות בהתאם לנסיבות המתאימות לכל אומדן. האומדנים וההנחות שבבסיסם נסקרים באופן שוטף. שינויים באומדנים חשבונאיים מוכרים בתקופה שבה תוקנו האומדנים ובכל תקופה עתידית מושפעת.

6. יישום לראשונה של תקני חשבונאות, עדכוני תקינה חשבונאית והוראות המפקח על הבנקים

החל מתקופות המתחילות ביום 1 בינואר 2023 החברה לא יישמה הוראות ותקנים חשבונאיים חדשים, פרט לאמור בסעיף 7 להלן.

7. הפרשות להפסדי אשראי והוראות נוספות

ביום 29 בנובמבר 2020 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בדבר "יישום כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא הפסדי אשראי צפויים", וזאת בהמשך למכתב מיום 28 במרץ 2018 בנושא "אימוץ עדכונים לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב הפרשות להפסדי אשראי והוראות נוספות". החוזר מאמץ את כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא – הפרשות להפסדי אשראי צפויים, לרבות כללי ההצגה, המדידה והגילוי שנקבעו בנושא 326 בקודיפיקציה ואשר פורסם במסגרת עדכון תקינה ASU 2016-13. מטרת הכללים החדשים היא לשפר את איכות הדיווח על המצב הכספי, באמצעות הקדמת רישום ההפרשות להפסדי אשראי, באופן שמצמצם פרו מחזוריות של ההפרשות להפסדי אשראי, גורם לתגובה - מוקדמת יותר של ההפרשות להפסדי אשראי להרעה צפויה באיכות האשראי של לווי, ושמחזק את הקשר בין האופן בו מנוהלים סיכוני האשראי לבין האופן שבו סיכונים אלה משתקפים בדוחות הכספיים.

עיקרי השינויים הצפויים בטיפול החשבונאי בדוחות הכספיים של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי האשראי בעקבות יישום כללים אלה, הינם בין היתר: ההפרשה להפסדי אשראי תחושב לפי ההפסד הצפוי לאורך חיי האשראי, במקום לאמוד את ההפסד שנגרם וטרם זוהה; באומדן ההפרשה להפסדי אשראי יעשה שימוש משמעותי במידע צופה פני עתיד שישקף תחזיות סבירות לגבי אירועים כלכליים עתידיים; יורחב הגילוי על ההשפעה של מועד מתן האשראי על איכות האשראי של תיק האשראי; וכן הכללים החדשים לחישוב ההפרשה להפסדי אשראי יחולו על אשראי וחשיפות אשראי חוץ מאזניות מסוימות.

בהתאם להוראות שנקבעו בחוזר, תאגידים בנקאיים נדרשים ליישם את ההוראות החדשות החל מיום החל מיום 1.1.2022 ואילך. ככלל, הכללים החדשים ייושמו באמצעות רישום בעודפים במועד היישום לראשונה של ההשפעה המצטברת של יישום כללים אלה. החברה שמיישמת את הוראות הדיווח לציבור החלות על "סולק" נדרשת ליישם את ההוראות האמורות החל ביום 1.1.2023 ואילך.

עקב העובדה שרוב לקוחות החברה הינם גופים בעלי איתנות גבוהה, חובותיהם נובעים מפעילות מסחרית שוטפת ונפרעים תוך זמן קצר (בעיקר תוך 30 יום) והיסטוריית כשלי האשראי הינה זניחה, ליישום התקן בדבר הפרשה להפסדי אשראי אין השפעה מהותית על הדוחות הכספיים. החברה כוללת בדוחותיה הפרשה פרטנית בגין חובות שקיים ספק בפירעונם, כאמור בסעיף 8.2 להלן.

8. מדיניות חשבונאית שיושמה בעריכת הדוחות הכספיים
1. שערי חליפין ובסיס הצמדה

- (1) יתרות במטבע חוץ או הצמודות אליו, נכללות בדוחות הכספיים לפי שערי החליפין היציגים שפורסמו על ידי בנק ישראל והיו תקפים ליום המאזן.
- (2) יתרות הצמודות למדד המחירים לצרכן מוצגות בהתאם למדד הידוע האחרון בתאריך המאזן או בהתאם למדד בגין החודש האחרון של תקופת הדיווח, בהתאם לתנאי העסקה.
- (3) להלן נתונים על שער החליפין היציג של הדולר ועל מדד המחירים לצרכן (בסיס 2018 = 100):

מדד בישראל		שער החליפין היציג של הדולר (ש"ח ל-1 דולר)
מדד ידוע	מדד בגין	
נקודות	נקודות	
ליום		
31 בדצמבר 2023	111.5	3.627
31 בדצמבר 2022	102.9	3.519
31 בדצמבר 2021	101.1	3.215
שיעורי השינוי לשנה שהסתיימה ביום		
31 בדצמבר 2023	5.25%	13.15%
31 בדצמבר 2022	2.80%	-3.27%
31 בדצמבר 2021	-0.69%	-6.97%

2. בסיס ההכרה בהכנסות ובהוצאות

ההכנסות מוכרות בדוח רווח והפסד כאשר סכום ההכנסות ניתן למדידה באופן מהימן, צפוי שההטבות הכלכליות הקשורות לעסקה יזרמו לחברה וכן העלויות שהתהוו או שיתהוו בגין העסקה ניתנות למדידה באופן מהימן. ההכנסות נמדדות על פי שוויה ההוגן של התמורה שהתקבלה והתמורה שהחברה זכאית לקבל בגין הכנסה ממתן שירותים במהלך העסקים הרגיל.

- הכנסות ממתן שירותי סליקה ושירותי המיתוג, מוכרות עם מתן השירות.
- ההכנסות וההוצאות מוכרות על בסיס צבירה.
- הכנסות מריבית או דיבידנדים, הנובעות משימוש שעושים אחרים בנכסי החברה מוכרות בתנאי שצפוי שההטבות הכלכליות הקשורות לעסקה יזרמו לחברה, וכן העלויות שהתהוו או שיתהוו בגין העסקה ניתנות למדידה באופן מהימן ובתנאי ששלב ההשלמה של העסקה בתאריך המאזן ניתן למדידה באופן מהימן.

3. מזומנים ופיקדונות בבנקים

מזומנים כוללים יתרות מזומנים הניתנים לשימוש מיידי ופיקדונות לפי דרישה. פיקדונות בבנקים כוללים השקעות לזמן קצר ברמת נזילות גבוהה אשר ניתנות להמרה בנקל לסכומים ידועים של מזומנים ואשר חשופות לסיכון בלתי משמעותי של שינויים בשווי.

4. קביעת שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

החברה מיישמת את הכללים שנקבעו ב- FAS157 (ASC 820-10) אשר מגדיר שווי הוגן וקובע מסגרת עבודה עקבית למדידת שווי הוגן על ידי הגדרת טכניקות הערכת שווי הוגן לגבי נכסים והתחייבויות וקביעת מדרג שווי הוגן והנחיות יישום מפורטות.

שווי הוגן מוגדר כמחיר אשר היה מתקבל ממכירת נכס או היה משולם לצורך התחייבות בעסקה רגילה בין משתתפים בשוק במועד המדידה. בין היתר, התקן מחייב לצורך הערכת שווי הוגן, לעשות שימוש מירבי ככל שניתן בנתונים נצפים ולמזער שימוש בנתונים לא נצפים. נתונים נצפים מייצגים מידע הזמין בשוק המתקבל ממקורות בלתי תלויים ואילו נתונים לא נצפים משקפים את ההנחות של החברה. FAS157 מפרט היררכיה של טכניקות מדידה בהתבסס על השאלה האם הנתונים ששימשו לצורך קביעת השווי ההוגן הינם נצפים או לא נצפים. סוגים אלו של נתונים יוצרים מדרג שווי הוגן כמפורט להלן:

- רמה 1 - מחירים מצוטטים (ללא התאמות) בשוק פעיל של נכסים והתחייבויות זהים, אשר לחברה יש יכולת לגשת אליהם במועד המדידה.
- רמה 2 - נתונים שאינם מחירים מצוטטים שנכללו ברמה 1 אשר ניתנים לצפייה במישרין או בעקיפין.
- רמה 3 - נתונים שאינם מבוססים על מידע שוק ניתן לצפייה (טכניקות הערכה ללא שימוש בנתוני שוק ניתנים לצפייה).

היררכיה זו דורשת שימוש בנתוני שוק נצפים, כאשר מידע זה קיים. כאשר הדבר הינו אפשרי, החברה שוקלת מידע שוק נצפה ורלבנטי במסגרת הערכת היקף ותדירות העסקאות, גודל מרווח ה bid - ask וכן גודל ההתאמה הנדרשת כאשר משווים עסקאות דומות. הגורמים האמורים נלקחים בחשבון כאשר החברה קובעת את הנזילות של שווקים ואת הרלוונטיות של מחירים נצפים באותם שווקים.

5.1 הכרה ומדידה

פריטי רכוש קבוע נמדדים לפי העלות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מצטברים מירידת ערך. העלות כוללת הוצאות הניתנות לייחוס ישיר לרכישת הנכס. עלות נכסים שהוקמו באופן עצמי כוללת את עלות החומרים ושכר עבודה ישיר, וכן כל עלות נוספת שניתן לייחס במישרין להבאת הנכס למיקום ולמצב הדרושים לכך שהוא יוכל לפעול באופן שהתכוונה ההנהלה, וכן עלויות פירוק ופינוי הפריטים ושיקום האתר בו ממוקם הפריט. עלות תוכנה שנרכשה, המהווה חלק בלתי נפרד מתפעול הציד המתייחס, מוכרת כחלק מעלות ציוד זה. כמו כן, בהתאם להוראות הדיווח החברה מסווגת לרכוש קבוע עלויות בגין נכסי תוכנה שנרכשו או עלויות שהיוונו כנכס בגין תוכנות שפותחו באופן פנימי לשימוש עצמי.

עלויות בקשר עם פיתוח והתאמה של תוכנות מחשב לשימוש עצמי מהווות כאשר השלב הראשוני של הפרויקט הושלם, ורק אם ניתן למדוד באופן מהימן את עלויות הפיתוח, וצפויה הטבה כלכלית עתידית, ולחברה כוונה ומקורות מספיקים על מנת להשלים את הפיתוח ולהשתמש בתוכנה.

היוון עלויות הקשורות לפיתוח תוכנה לשימוש עצמי מתחיל רק כאשר השלב הראשוני בפרויקט הושלם, וכן ההנהלה בעלת הסמכות המתאימה, אישרה והתחייבה לממן את הפרויקט וצפוי כי הפיתוח יושלם ויתהוו הטבות כלכליות עתידיות מהתוכנה. עלויות תקורה שלא ניתן ליחסן באופן ישיר לפיתוח התוכנה ועלויות בשלב הראשוני של הפרויקט מוכרות כהוצאה עם התהוותן. דרג העובדים שעלויותיהם מהווות לנכסים הוגבל לדרגת מנהל פרויקט התוכנה ורישום עלויות בגין פיתוח תוכנה של כלל עובדי הפיתוח המותרים להיוון, נעשה בדרך של דיווח שעות פרטני.

פריט רכוש קבוע שנרכש תמורת פריט לא כספי אחר במסגרת עסקה בעלת מהות מסחרית, מוכר לפי שווי הוגן.

כאשר לחלקי רכוש קבוע משמעותיים (לרבות עלויות של בדיקות תקופתיות משמעותיות) יש אורך חיים שונה, הם מטופלים כפריטים נפרדים (רכיבים משמעותיים) של הרכוש הקבוע.

רווח או הפסד מגריעת פריט רכוש קבוע נקבעים לפי השוואת התמורה מגריעת הנכס לערך בספרים, ומוכרים נטו בסעיף הכנסות אחרות בדוח רווח והפסד.

עלויות תחזוקה שוטפת של פריטי רכוש קבוע נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן.

פחת נזקף לדוח רווח והפסד לפי שיטת הקו הישר על פני אומדן אורך החיים השימושי של כל חלק מפריטי הרכוש הקבוע, מאחר ושיטה זו משקפת את תבנית הצריכה החזויה של ההטבות הכלכליות העתידיות הגלומות בנכס בצורה הטובה ביותר. נכסים חכורים בחכירות מימוניות מופחתים על פני התקופה הקצרה מבין תקופת החכירה ותקופת השימוש בנכסים. שיפורים במושכר מופחתים לאורך התקופה הקצרה מבין תקופת החכירה לבין אורך החיים השימושיים. קרקעות בבעלות הקבוצה אינן מופחתות. נכס מופחת כאשר הוא זמין לשימוש, דהיינו כאשר הוא הגיע למיקום ולמצב הדרושים על מנת שהוא יוכל לפעול באופן שהתכוונה ההנהלה.

אומדן שיעורי הפחת, בהתבסס על אורך החיים השימושי לתקופה השוטפת ולתקופות ההשוואתיות, הינו כדלקמן:

%	
20-33	מחשבים תוכנה וציוד אלקטרוני
7-15	ציוד וריהוט משרדי
5-10	שיפורים במושכר

האומדנים בדבר שיטת הפחת, אורך החיים השימושי וערך השייר נבחנים מחדש לפחות בכל סוף שנת דיווח ומותאמים בעת הצורך. שיפורים במושכר מופחתים לאורך תקופת השכירות (כולל האופציה שבידי החברה להארכת תקופת השכירות), שאינה עולה על אורך חייו השימושיים המשוער של הנכס.

5.3 עלויות תוכנה

תוכנה אשר נרכשה על ידי החברה מוכרת כנכס ונמדדת לפי עלות בניכוי הפחתות והפסדים מירידת ערך שנצברו. עלויות הקשורות לפיתוח תכנה או התאמתה לצורך שימוש עצמי מהווות אם ורק: ניתן למדוד באופן מהימן את עלויות הפיתוח, התוכנה ישימה מבחינה טכנית ומסחרית, צפויות הטבות כלכליות עתידיות, לחברה כוונה ומקורות מספיקים על מנת להשלים את הפיתוח ולהשתמש בתוכנה. העלויות שהוכרו כנכס בלתי מוחשי בגין פעילויות הפיתוח כוללות עלויות ישירות של חומרים, שירותים ושכר עבודה ישיר לעובדים. עלויות אחרות בגין פעילויות פיתוח ועלויות מחקר נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן. בתקופות עוקבות עלויות פיתוח שהוונו נמדדות לפי עלות בניכוי הפחתות והפסדים מירידת ערך שנצברו. הפחתה נזקפת לדוח רווח והפסד.

6. חכירות

חוזים המקנים לחברה שליטה בשימוש בנכס במסגרת חכירה במשך תקופת זמן עבור תמורה, מטופלים כחכירות. בעת ההכרה לראשונה מוכרת התחייבות בסכום השווה לערך הנוכחי של דמי החכירה העתידיים במהלך תקופת החכירה (תשלומים אלו אינם כוללים תשלומי חכירה משתנים), ובמקביל מוכר נכס זכות שימוש בגובה ההתחייבות בגין חכירה, מותאם בגין תשלומי חכירה ששולמו מראש או שנצברו ובניכוי תמריצי חכירה, ובתוספת עלויות ישירות שהתהוו בחכירה.

תקופת החכירה נקבעת כתקופה שבה החכירה אינה ניתנת לביטול, יחד עם תקופות המכוסות על ידי אופציה להאריך או לבטל את החכירה אם ודאי באופן סביר שהחוכר יממש או לא יממש את האופציה, בהתאמה, ויחד עם תקופות המכוסות על ידי אופציה להאריך או לא לבטל את החכירה כאשר זכות המימוש נשלטת על ידי המחכיר.

לאחר מועד תחילת החכירה, נכס זכות שימוש נמדד בשיטת העלות, בניכוי פחת שנצבר ובניכוי הפסדים מירידות ערך שנצברו ומתואם בגין מדידות מחדש של ההתחייבות בגין החכירה. הפחת מחושב על בסיס קו-ישר על פני אורך החיים השימושיים או תקופת החכירה החוזית.

7. ניירות ערך

ניירות ערך אשר נרכשו ומוחזקים במטרה למכורם בתקופה הקרובה או ניירות ערך אשר החברה בחרה למדוד אותם בשווי הוגן דרך רווח והפסד לפי חלופת השווי ההוגן. ניירות ערך למסחר מוצגים במאזן לפי השווי ההוגן ביום הדיווח. רווחים והפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן נזקפים לדוח רווח והפסד.

8. הפרשות – התחייבויות תלויות
8.1 כללי

הפרשות נעשות כאשר לחברה קיימת מחויבות משפטית או מחויבות משתמעת כתוצאה מאירוע שהתרחש בעבר, בגין צפוי שימוש במשאבים כלכליים הניתנים לאומדן באופן מהימן על מנת לסלק את המחויבות. הסכום המוכר כהפרשה משקף את האומדן הטוב ביותר של ההנהלה לגבי הסכום שיידרש ליישוב המחויבות במועד המאזן, תוך התחשבות בסיכונים ובאי הוודאות הכרוכים במחויבות. הערך הפנקסני של ההפרשה הוא בגובה הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים החזויים. שינויים בגין מרכיבי ערך הזמן שחלף ייזקפו לדוח רווח והפסד כאשר צד שלישי אמור לשאת בסכום הדרוש ליישוב המחויבות בהווה, כולה או חלקה, מכירה החברה בנכס, בגין ההשבה, עד לגובה ההפרשה שהוכרה, רק כאשר וודאי למעשה שהשיפוי יתקבל וכן ניתן לאומדו באופן מהימן. תביעה שלא ניתן להעריך את סיכויי ההתממשות של החשיפה לסיכון בגין תביעה רגילה ובגין תביעה שאושרה כתביעה ייצוגית, לא בוצעה בגינה הפרשה. בביאור 14 ד' נכלל גילוי לסך החשיפות אשר לא בוצעה בגין הפרשה.

8.2 תביעות משפטיות

ההפרשה בגין תביעות נכללת כאשר יותר סביר מאשר לא (More likely than not), כי החברה תידרש למשאביה הכלכליים לסילוק המחויבות וניתן לאמוד אותה באופן מהימן. תביעה שלא ניתן להעריך את סיכויי ההתממשות של החשיפה לסיכון בגין תביעה רגילה ובגין תביעה שאושרה כתביעה ייצוגית, לא בוצעה בגינה הפרשה. בביאור 15 נכלל גילוי לסך החשיפות אשר לא בוצעה בגינן הפרשה.

9. מיסים על הכנסה

מיסים על ההכנסה בדוח רווח והפסד כוללים מיסים שוטפים ונדחים. תוצאות המס בגין מיסים שוטפים או נדחים נזקפות לדוח רווח והפסד למעט אם הן מתייחסות לפריטים הנזקפים ישירות להון העצמי, או ברווח כולל אחר. במקרים אלה השפעת המס אף היא נזקפת לסעיף המתייחס בהון העצמי או ברווח כולל אחר.

9.1 מיסים שוטפים

מיסים שוטפים הינם סכומי המיסים על ההכנסה ששולמו או שעתידיים להיות משולמים (או מוחזרים) עבור התקופה השוטפת, כפי שנקבע על ידי יישום הוראות דיני המס שנחקקו על הכנסה חייבת במס. הוצאות המיסים השוטפים כוללים גם את השינויים בתשלומי המס המתייחסים לשנים קודמות.

9.2 מיסים נדחים

מיסים נדחים מחושבים בגין הפרשים זמניים בין הסכומים הנכללים בדוחות הכספיים לבין הסכומים המובאים בחשבון לצורכי מס ובשל הפסדים וניכויים להעברה, למעט מספר מצומצם של חריגים. יתרות המיסים הנדחים מחושבות לפי שיעור המס הצפוי לחול כאשר מיסים אלה ייזקפו לדוח רווח והפסד או להון העצמי, בהתבסס על חוקי המס שחוקקו או אשר חקיקתם הושלמה למעשה עד לתאריך המאזן. סכום המיסים הנדחים בדוח רווח והפסד מבטא את השינויים ביתרות הנ"ל בתקופת הדוח.

נכס מס נדחה מוכר בספרים כאשר צפוי שבעתיד תהיה הכנסה חייבת, שכנגדה ניתן יהיה לנצל את ההפרשים הזמניים. נכסי המיסים הנדחים נבדקים בכל תאריך מאזן, ובמידה ולא צפוי כי הטבות המס המתייחסות יתממשו, הם מופחתים.

נכסי מיסים נדחים והתחייבויות מיסים נדחים מוצגים במאזן כנכסים והתחייבויות, בהתאמה. מיסים נדחים מקוזזים אם קיימת זכות חוקית בת אכיפה המאפשרת קיזוז נכס מס שוטף כנגד התחייבות מס שוטף והמיסים הנדחים מתייחסים לאותה רשות מס.

10. עסקאות עם בעל שליטה וצדדים קשורים וגילויים נדרשים

נכסים והתחייבויות שלגביהם בוצעה עסקה עם בעל שליטה נמדדים לפי שווים ההוגן במועד העסקה. ההפרש בין השווי ההוגן, לבין התמורה בפועל, נזקף להון העצמי.

IAS24, גילויים בהקשר לצד קשור, קובע את דרישות הגילוי שעל ישות לתת על יחסיה עם צד קשור וכן על עסקאות ויתרות שטרם נפרעו עם צד קשור. בנוסף, ניתן גילוי על תגמול לאנשי מפתח ניהוליים. אנשי מפתח ניהוליים מוגדרים כאנשים שיש להם סמכות ואחריות לתכנון פעילות החברה, להכוונה ושליטה עליה במישרין או בעקיפין, לרבות דירקטור כלשהו.

11. רווח למניה

החברה מציגה נתוני רווח למניה לגבי הון המניות הרגילות שלה. הרווח הבסיסי למניה מחושב על ידי חלוקת הרווח למספר הממוצע המשוקלל של המניות הרגילות שהיו במחזור במשך השנה.

12. תקופת המחזור התפעולי

המחזור התפעולי של החברה הינו שנה.

13. דוח על תזרימי המזומנים

הדוח על תזרימי המזומנים מוצג כשהוא מסווג לתזרימי מזומנים מפעילות שוטפת, מפעילות השקעה ומפעילות מימון. תזרימי מזומנים הנובעים מפעילויות עיקריות של החברה מסווגים לפעילות שוטפת. סעיף מזומנים ושווי מזומנים כולל מזומנים לתקופה מקורית של עד שלושה חודשים.

14. ריבית ששולמה, דיבידנדים ששולמו ודיבידנדים שהתקבלו בדוח על תזרימי מזומנים

החברה מסווגת תזרימי מזומנים בגין ריבית ודיבידנדים אשר התקבלו בידיה וכן תזרימי מזומנים בגין ריבית ששולמה כתזרימי מזומנים אשר שימשו או נבעו מפעילות שוטפת. תזרימי מזומנים בגין מיסים על הכנסה מסווגים ככלל לתזרימי מזומנים אשר שימשו לפעילות שוטפת, למעט אלו אשר ניתנים לזיהוי בנקל עם תזרימי מזומנים אשר שימשו לפעילות השקעה או מימון. דיבידנדים המשולמים על ידי החברה מסווגים כתזרימי מזומנים מפעילות מימון.

ביאור 3 – משכורות והוצאות נלוות

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2021	2022	2023	
אלפי ש"ח			
15,283	26,502	33,484	משכורות (*)
2,937	3,179	4,495	פיצויים, תגמולים, פנסיה, קרן השתלמות וחופשה
1,074	1,323	1,739	ביטוח לאומי
1,122	1,812	2,372	הוצאות נלוות אחרות
3,331	2,681	1,689	השתתפות בהוצאות חברה קשורה, נטו
23,747	35,497	43,779	סך כל משכורות והוצאות נלוות

(*) הסכום מוצג נטו בניכוי עלויות שכר שהוונו בתהליך פיתוח תוכנה לשימוש עצמי ובגין עלות משכורת בשנים 2021-2022 בגין עובדי פרויקט נידוד בין בנקים.

לשנה שנסיימה ביום 31 בדצמבר			
2021	2022	2023	
אלפי ש"ח			
2,763	3,640	6,715	אחזקת מחשב
321	270	261	חומרים ואביזרים
1,289	2,846	3,365	שכירות ואחזקת משרדים
555	837	897	שרותי משרד, אנרגיה ותקשורת
2,598	2,233	4,402	פחת
586	707	894	אחזקת כלי רכב
2,110	2,085	2,418	שירותים מקצועיים
81	284	179	השתלמויות והדרכה (כולל נסיעות לחו"ל)
551	914	971	מיסים, אגרות וביטוח
426	430	497	אחזקת מתקן גיבוי
499	414	306	השתתפות בהוצאות חברה קשורה
60	60	60	תרומות
-	-	149	הפסדי אשראי
11,839	14,720	21,114	סך כל ההוצאות האחרות

ביגור 5 – הוצאות (הכנסות) מימון שאינן מריבית

לשנה שנסיימה ביום 31 בדצמבר			
2021	2022	2023	
אלפי ש"ח			
(3,868)	10,905	(3,842)	הפסדים (רווחים) מניירות ערך, נטו

ביגור 6 – מיסים על הכנסה
א. הרכב:

לשנה שנסיימה ביום 31 בדצמבר			
2021	2022	2023	
אלפי ש"ח			
3,560	3,789	3,190	מיסים שוטפים בשנת החשבון
2	(99)	(111)	מיסים שוטפים בגין שנים קודמות
3,562	3,690	3,079	סך כל המיסים השוטפים
בתוספת (בניכוי):			
735	(2,100)	1,124	מיסים נדחים (ראה ב' להלן)
-	-	(13)	ריבית מס הכנסה
4,297	1,590	4,190	סך הכל מיסים על הכנסה

ב. נכסי והתחייבויות מיסים נדחים:
נכסי והתחייבויות מיסים נדחים שהוכרו-

המיסים הנדחים מחושבים לפי שיעור מס הצפוי לחול במועד ההיפוך כמפורט בביאור 7 ה' לעיל.

נכסי והתחייבויות מיסים נדחים מיוחסים לפריטים הבאים:

סה"כ	בגין ניירות ערך סחירים	בגין רכוש קבוע	בגין הפרשה לחובות מסופקים	קרן הון	בגין הטבות לעובדים- נזקף לרווח והפסד	
אלפי ש"ח						
(668)	(792)	(366)	35	377	78	יתרה ליום 1 בינואר 2022
התנועה בשנת 2022:						
2,100	2,022	184	-	-	(106)	זקיפה לדוח רווח והפסד
(290)	-	-	-	(290)	-	שינויים שנוקפו להון
1,142	1,230	(182)	35	87	(28)	יתרה ליום 31 בדצמבר 2022
התנועה בשנת 2023:						
(1,124)	(1,137)	84	27	-	(98)	זקיפה לדוח רווח והפסד
(47)	-	-	-	(47)	-	שינויים שנוקפו להון
(29)	93	(98)	62	40	(126)	יתרה ליום 31 בדצמבר 2023

ג. חוקי המס החלים על החברה

חוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה), התשמ"ה-1985, הנהיג מדידה של התוצאות לצרכי מס על בסיס ריאלי. החל משנת 2008 נמדדות התוצאות לצרכי מס בערכים נומינליים למעט תיאומים מסוימים בגין שינויים בממד המחירים לצרכן לתקופה שעד 31 בדצמבר 2007.

ד. מס תיאורטי

התאמה בין סכום המס התאורטי שהיה חל אילו הרווח היה מתחייב במס לפי שיעור המס הסטטוטורי החל בישראל על החברה לבין ההפרשה למיסים על הרווח כפי שנוקפה בדוח רווח והפסד:

ליום 31 בדצמבר			
2021	2022	2023	
אלפי ש"ח			
18,257	6,911	18,179	רווח לפני מיסים על הכנסה
23%	23%	23%	שיעור המס הסטטוטורי
4,199	1,590	4,181	סכום המס על בסיס שיעור המס הסטטוטורי
הגדלה (הקטנה) בחבות המס בשל:			
2	(99)	(111)	מיסים בגין שנים קודמות
27	77	85	הוצאות לא מוכרות
69	22	35	אחרים נטו
4,297	1,590	4,190	הוצאות מיסים על ההכנסה

ה. שינוי חקיקה בתחום המס

להלן שיעורי מס החברות הרלוונטיים לחברה בשנים 2021-2023:

2021 ואילך -23%

ביום 4 בינואר 2016 אישרה מליאת הכנסת את החוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 216), התשע"ו - 2016, אשר קבע, בין היתר, את הורדת שיעור מס חברות, החל מיום 1 בינואר 2016 ואילך בשיעור של 1.5% כך שיעמוד על 25%.

כמו כן, ביום 22 בדצמבר 2016 אישרה מליאת הכנסת את חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנות התקציב 2018 ו- 2019) התשע"ז-2016, אשר קבע, בין היתר, את הורדת שיעור מס חברות משיעור של 25% ל- 23% בשתי פעימות. הפעימה הראשונה לשיעור של 24%, החל מינואר 2018 והפעימה השנייה לשיעור של 23% החל מינואר 2019 ואילך.

יתרות המיסים הנדחים ליום 31 בדצמבר 2023 חושבו לפי שיעור המס הצפוי לחול במועד ההיפוך.

המיסים השוטפים לתקופות המדווחות מחושבים בהתאם לשיעורי המס המוצגים בטבלה לעיל.

ו. נכון ליום 31 בדצמבר 2023, על פי סעיף 145 לפקודת מס הכנסה דוחות החברה עד וכולל שנת 2018 נחשבים כשומות סופיות, בכפוף לתנאים הקבועים בפקודת מס הכנסה.

ביאור 7 – מזומנים ופיקדונות בבנקים

ליום 31 בדצמבר		
2022	2023	
אלפי ש"ח		
6,471	6,053	מזומנים
26,289	25,858	פיקדונות
32,760	31,911	סך הכל

ניירות ערך למסחר:				
הערך במאזן	עלות מופחתת - (עלות)	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ⁽¹⁾
אלפי ש"ח				
אגרות חוב:				
81,560	83,549	-	(1,989)	81,560
-	-	-	-	-
81,560	83,549	-	(1,989)	81,560
25,501	22,989	2,512	-	25,501
107,061	106,538	2,512	(1,989) (*)	107,061

(*) נזקף לדוח רווח והפסד. בגין חלק מאגרות החוב קיבלה החברה הכנסות ריבית שנקפו באופן שוטף לרווח והפסד.
(1) נתוני שווי הוגן מבוססים על שערי הבורסה אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות הערך בהיקפים גדולים.

ליום 31 בדצמבר 2022

ניירות ערך למסחר:				
הערך במאזן	עלות מופחתת - (עלות)	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ⁽¹⁾
אלפי ש"ח				
77,359	82,077	-	-	77,359
-	-	-	-	-
77,359	82,077	-	-	77,359
23,879	23,927	-	(48)	23,879
101,238	106,004	-	(48) (*)	101,238

(*) נזקף לדוח רווח והפסד. בגין חלק מאגרות החוב קיבלה החברה הכנסות ריבית שנקפו באופן שוטף לרווח והפסד.
(1) נתוני שווי הוגן מבוססים על שערי הבורסה אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות הערך בהיקפים גדולים.

ביאור 9 – לקוחות

ליום 31 בדצמבר		
2022	2023	
אלפי ש"ח		
11,762	7,616	בנקים וחברות כרטיסי אשראי
2,179	1,936	אחרים
13,941	9,552	סה"כ
(150)	(269)	בניכוי הפרשה להפסדי אשראי
13,791	9,283	סך הכל לקוחות

הרכב הנכסים לפי קבוצות עיקריות והתנועה בו בשנים 2022 ו- 2023, הינם כדלקמן :

תוכנות, מחשבים, וציוד אלקטרוני	רהוט וציוד משרדי	שיפורים במושכר	סה"כ	
2023 :				אלפי ש"ח
עלות				
יתרה ליום 1 בינואר 2023	24,274	4,093	30,454	
תוספות השנה	16,908	483	17,523	
גריעות השנה	-	-	-	
יתרה ליום 31 בדצמבר 2023	41,182	4,576	47,977	
פחת נצבר				
יתרה ליום 1 בינואר 2023	14,699	336	15,152	
פחת השנה	3,741	389	4,402	
גריעות השנה	-	-	-	
יתרה ליום 31 בדצמבר 2023	18,440	725	19,554	
הערך בספרים ליום 31 בדצמבר 2023	22,742	3,851	28,423	

תוכנות, מחשבים, וציוד אלקטרוני	רהוט וציוד משרדי	שיפורים במושכר	סה"כ	
2022 :				אלפי ש"ח
עלות				
יתרה ליום 1 בינואר 2022	16,535	8,202	27,027	
רכישות השנה	7,739	3,651	13,477	
גריעות השנה	-	(7,760)	(10,050)	
יתרה ליום 31 בדצמבר 2022	24,274	4,093	30,454	
פחת נצבר				
יתרה ליום 1 בינואר 2022	13,023	1,593	15,300	
פחת השנה	1,676	412	2,233	
גריעות השנה	-	(1,669)	(2,381)	
יתרה ליום 31 בדצמבר 2022	14,699	336	15,152	
עלות מופחתת ליום 31 בדצמבר 2022	9,575	3,757	15,302	

א. כללי

כאמור בביאור 2, החל מיום 1 בינואר 2020 החברה החלה ליישם את הוראות נושא 842 בקודיפיקציה בנושא חכירות. לחברה הסכמי חכירה הכוללים חכירות של מבנה משרדים, אתר המחשוב וכלי רכב, אשר משמשים לצורך קיום הפעילות השוטפת של החברה.

1. בחודש נובמבר 2015, חתמה החברה על הסכם, ביחד ולחוד, עם שב"א (כאשר כל אחת מהן נושאת ב-50% מעלות השכירות), לשכירות מבנה משרדים לעשר שנים עם אופציה להארכה לשתי תקופות נוספות של חמש שנים כל אחת, ובסך הכל לתקופה של עשר שנים. בעקבות דרישת רשות התחרות להפרדה בין החברה לשב"א, בחודש פברואר 2022 חתמה החברה על הסכם שכירות נפרד לשכירות משרדים ל-5 שנים עם אופציה להארכה לשתי תקופות נוספות של חמש שנים כל אחת, ובסך הכל לתקופה של 15 שנים. החברה מעריכה בסבירות גבוהה כי תממש את האופציה. בעקבות זאת, חתמה החברה על תוספת להסכם המשחררת אותה מהתחייבויותיה עפ"י הסכם השכירות עליו חתמה יחד עם חברת שב"א כמפורט לעיל.

2. לחברה הסכמי חכירה של כלי רכב לתקופה של 3 שנים.

3. ביום 25 באפריל 2021 נחתם הסכם שכירות חדש בקשר עם אתר המחשוב של החברה שמשמש כאתר גיבוי לפעילותה. בהתאם להסכם, תקופת השכירות הינה למשך 5 שנים נוספות תחילתן ביום 11.01.2020 עם שתי תקופות אופציות למשך 5 שנים נוספות כל אחת.

ב. תזרימי מזומנים לא מהוונים והתחייבויות בגין חכירות תפעוליות לפי תקופות פרעון

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2022		2023	
התחייבויות בגין חכירה	תזרימי מזומנים לא מהוונים	התחייבויות בגין חכירה	תזרימי מזומנים לא מהוונים
אלפי ש"ח			
1,572	2,636	1,958	2,747
1,797	2,578	1,850	2,587
1,688	2,416	1,745	2,429
1,684	2,361	1,683	2,361
1,783	2,408	1,865	2,441
18,164	21,141	16,269	18,430
26,688	33,540	25,370	30,995
		סך הכל	

ליום 31 בדצמבר		
2022	2023	
אלפי ש"ח		
1,142	-	מיסים נדחים לקבל, נטו (1)
1,937	2,197	עודף נכסי תכנית מעל ההתחייבות (2)
3,079	2,197	
חייבים אחרים ויתרות חובה:		
26,688	25,370	נכסי זכות שימוש בגין חכירה תפעולית
627	366	מלאי
2,021	2,016	הוצאות מראש
198	274	מס הכנסה
121	156	אחרים
29,655	28,182	סך כל חייבים אחרים ויתרות חובה
32,734	30,379	סך כל הנכסים האחרים
		(1) ראה ביאור 6.
		(2) ראה ביאור 13.

ביאור 12 – התחייבויות אחרות

ליום 31 בדצמבר		
2022	2023	
אלפי ש"ח		
868	857	הפרשה למענק יובל (1)
4,704	5,786	הפרשות בגין שכר והוצאות נילוות (2)
3,844	2,943	הוצאות לשלם
937	1,087	חברה קשורה
-	29	עתודה למיסים נדחים, נטו
26,688	25,370	התחייבות בגין חכירה תפעולית
777	336	מוסדות ממשלתיים
7,641	6,139	אחרים
45,459	42,547	סך הכל התחייבויות אחרות

(1) עובדי החברה זכאים עם הגעתם ל- 20, 25 ו- 30 שנות עבודה למענקים כספיים של מספר חודשי משכורת

ולחופשות מיוחדות. ראה ביאור 14.

(2) כולל הפרשה לחופשה והבראה בסך של 1,765 אלפי ש"ח (2022 - 1,711 אלפי ש"ח).

א. הטבות לאחר סיום העסקה

התחייבות החברה לתשלום פיצויי פרישה ופיצויי פיטורין לעובדיה, מכוסה בחלקה על ידי הפקדות שוטפות בקופות פנסיה או על ידי רכישת פוליסות בחברות ביטוח. הסכומים שהופקדו כאמור, אינם כלולים במאזן מאחר והם אינם בשליטתה ובניהולה של החברה.

ההתחייבויות לפיצויים הכלולה במאזן מייצגת את יתרת ההתחייבות שאינה מכוסה על ידי הפקדות ו/או פוליסות ביטוח, כאמור לעיל. בגין חלק זה של ההתחייבות קיימת יעודה המופקדת על שם החברה בקופת פיצויים מוכרת.

ב. התחייבות החברה לתשלום פיצויי פיטורין ופיצויי פרישה, נטו:

ליום 31 בדצמבר		
2022	2023	
אלפי ש"ח		
(8,574)	(8,390)	סכום ההתחייבות
10,511	10,587	סכום השווי ההוגן של נכסי התכנית
1,937	2,197	עודף נכסי תכנית על ההתחייבויות (נכלל בנכסים אחרים)

ג. התחייבויות בגין מענק יובל

868	857
-----	-----

ד. הוצאות לשלם בגין שכר והוצאות נלוות

1,711	1,765	הפרשה לחופשה והבראה
2,993	4,021	עובדים, מוסדות ואחרים
4,704	5,786	

ה. תכנית תגמול למנכ"לית, לעובדי החברה ומנהליה

בחודש נובמבר 2021 אושרה ע"י הדירקטוריון לאחר אישור ועדת התגמול מדיניות תגמול מעודכנת, אשר מתייחסת לכלל תנאי הכהונה וההעסקה של עובדי החברה. מדיניות התגמול הינה בהתאם להוראות שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 301A בנושא מדיניות תגמול בתאגיד (להלן: "הוראה 301A") ובכפוף למגבלות החלות על החברה עפ"י חוק תגמול נושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי התרת הוצאה לצרכי מס בשל תגמול חריג), התשע"ו-2016. מדיניות זו משקפת את העקרונות הרוחביים שדירקטוריון החברה ראה לנכון לאמץ בכל הנוגע לתגמול עובדי החברה. במסגרת זו, ניתן דגש לתחומי הפעילות העיקריים של החברה, לגודלה של החברה ולהיקף פעילותה, וכן לעובדה כי בחברה מספר מצומצם באופן יחסי של עובדים, המהווים, לעמדת הדירקטוריון, משאב חשוב ועיקרי של החברה. יובהר כי מדיניות התגמול שאושרה חלה על תנאי כהונה והעסקה של עובדי החברה, שיאושרו החל ממועד אישור מדיניות התגמול, וכי אין בה כדי לפגוע בהתקשרויות ואו זכויות קיימות של עובדי החברה לעניין תנאי כהונתם והעסקתם בחברה.

בהתאם להוראה A301 מדיניות התגמול קובעת כי היחס בין התגמול הקבוע לתגמול המשתנה לא יעלה בכל מקרה על 100% מהתגמול הקבוע של כל אחד מהעובדים.

מדיניות התגמול מתייחסת לתנאי הכהונה וההעסקה של עובדי ומנהלי החברה, לרבות תגמול קבוע ובנוסף שנת, תנאי פרישה וזכויות נוספות הניתנות בשל כהונה והעסקה. על-פי תנאי מדיניות התגמול ובכפוף לה, בעת סיום העסקתם בחברה של עובדי החברה (בין אם ביוזמת העובד ובין אם ביוזמת החברה, אך למעט במקרה בו העובד אינו זכאי לפיצויי פיטורין על פי דין), יהיה זכאי העובד לפיצויי פיטורין בשיעור שלא יעלה על 100% (למעט מנכ"לית החברה), מהמשכורת החודשית האחרונה לכל שנת עבודה (ובכלל זה קופת הפיצויים של העובד) בתוספת הכספים והזכויות שבקופת התגמולים של העובד.

סיום יחסי עובד מעביד בחברה יהיו כפופים להודעה מוקדמת שתיתן בתקופה של עד שלושה חודשים מראש (למעט מנכ"לית החברה).

בנוסף שנת לעובדי החברה

מדי שנה, לאחר אישור הדוחות הכספיים, יקיימו ועדת התגמול והדירקטוריון דיון ובו יוחלט האם להקצות באותה שנה תקציב לחלוקת מענקים שנתיים לעובדי החברה שאינם עובדים מרכזיים, וזאת בהתחשב בביצועי החברה, הסביבה הכלכלית והרגולטורית ובשיקולים נוספים לרבות תנאים שנקבעו במדיניות התגמול.

בנוסף שנתי למנכ"ל ולסמנכ"לים

הבנוסף השנתי למנכ"לית ולסמנכ"לים מורכב מרכיב בנוסף בשיקול דעת ומרכיב בנוסף מדיד, כמפורט להלן.

רכיב בנוסף שנתי בשקול דעת

רכיב הבנוסף בשקול דעת לסמנכ"לים יקבע ע"י הדירקטוריון על בסיס המלצת המנכ"לית על בסיס הערכה איכותית על פי קריטריונים שונים, ביניהם: עמידה ביעדים אישיים בתכנית העבודה של הסמנכ"ל הרלבנטי (KPI'S), ציות להוראות דין ורגולציה, ממשל תאגיד, דוחות ביקורת ועוד.

רכיב בונוס שנתי מדיד
תנאי הסף לתשלום בונוס שנתי מדיד

רכיב הבונוס השנתי המדיד למנכ"לית ולסמנכ"לים בחברה יהיה כפוף לעמידת החברה בכל תנאי הסף המצטברים שלהלן:

- החברה לא רשמה בשנה הרלבנטית הפסד מפעילות רגילה (דהיינו, בנטרול השקעות מיוחדות ופרויקטים מיוחדים);
- עובדי החברה האחרים (שאינם מנכ"לית וסמנכ"לים) זכאים לבונוס שנתי בגין אותה שנה;
- החברה עמדה בשנה הרלבנטית ביעד זמינות השירותים הקריטיים אותם מספקת החברה אשר נקבע בתכנית העבודה השנתית שאושרה על ידי הדירקטוריון.

רכיב הבונוס המדיד יקבע בהתאם לאופן עמידת החברה ביעדים כמותיים ומדידים, שיאושרו על ידי הדירקטוריון עד לסוף הרבעון הראשון של כל שנה, מתוך הפרמטרים שלהלן (כולם או חלקם, כפי שיחליט הדירקטוריון): EBITDA מפעולות רגילות (ללא נוסטרו); יעד הכנסות; יעד זמינות שירותים קריטיים; אופן עמידת החברה ביעדים מרכזיים מתוך תכנית העבודה השנתית.

במקרים חריגים ומנימוקים מיוחדים שירשמו, רשאים ועדת התגמול והדירקטוריון לאשר הענקת בונוס חריג בגין שנה מסוימת למי מנושאי המשרה (מעבר לתקרות הבונוס השנתי), והכל בכפוף לתנאים המפורטים להלן:

(1) הבונוס החריג יינתן בשל אירוע חריג, כגון פרויקט חד-פעמי, שינוי מבני מהותי, עסקה חריגה בהיקפה ובמהותה ו/או הצטיינות מיוחדת;

(2) המענק החריג המקסימאלי האפשרי לעובד מרכזי בחברה בגין שנה מסוימת לא יעלה על משכורת אחת.

(3) סך תשלומי הבונוס החריג בצרוף הבונוס בשקול דעת בגין שנה מסוימת לא יעלה על 3 משכורות. במקרה בו סך המענק השנתי לו יהיה זכאי נושא משרה בשנה מסוימת עלה על 40% מהתגמול הקבוע של אותו נושא משרה באותה שנה, סכום בשיעור של 50% מהמענק השנתי לו יהיה זכאי נושא המשרה יידחה וייפרס באופן שווה על פני כל אחת משלוש השנים העוקבות למועד חישוב המענק השנתי כאמור, בהתאם ובכפוף לדרישות הקבועות בהוראה 301A.

ה. תכנית תגמול למנכ"לית, לעובדי החברה ומנהליה (המשך)

מענק חתימה לנושא משרה חדש

עובד חדש בחברה יכול שיהיה זכאי למענק חתימה חד-פעמי המוגבל לשנת העבודה הראשונה, בנסיבות מיוחדות אשר מצדיקות תשלום מענק חתימה חד-פעמי כאמור.

השבת תגמולים משתנים

נושא משרה יחזיר לחברה סכומי מענק ששולמו לו בהתאם למדיניות התגמול אם שולמו לו על בסיס נתונים שהתבררו כמוטעים והוצגו מחדש בדוחות הכספיים של החברה, וזאת באופן ובדרך שייקבעו על ידי הדירקטוריון.

כל תגמול משתנה לנושא משרה בחברה, יוענק וישולם לו, בכפוף להתניה שהינו בר-השבה מנושא המשרה לחברה וזאת בהתקיים אחד מהקריטריונים הבאים: (1) נושא המשרה היה שותף להתנהגות שגרמה נזק חריג לחברה, לרבות: פעילות לא חוקית, הפרת חובת האמונים, הפרה מכוונת או התעלמות ברשלנות חמורה ממדיניות החברה, כלליה ונהליה; (2) הונאה או התנהגות בלתי ראויה מכוונת של נושא המשרה, שבגינה נתונים התבררו כמוטעים והוצגו מחדש בדוחות הכספיים של החברה.

על אף האמור לעיל, כאשר סך התגמול המשתנה שהוענק לנושא משרה בגין השנה הקלנדרית אינו עולה על 1/6 מהתגמול הקבוע באותה שנה, לא תחול עליו חובת ההשבה כאמור לעיל.

גמול דירקטורים

מדיניות התגמול לא תחול על הדירקטורים בחברה, למעט ביחס לזכאות למתן ביטוח, שיפוי ופטור מאחריות, בהתאם ובכפוף להוראות חוק החברות, התשנ"ט-1999, ולמעט כמפורט להלן: הגמול והחזר ההוצאות שישולמו לדירקטורים החיצוניים בחברה יהיו גמול שנתי וגמול השתתפות בשיבות לדירקטור חיצוני על פי תקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), התש"ס-2000, כפי שיהיה נוסחן מעת לעת ובהתאם להחלטות האורגנים המוסמכים בחברה.

לפרטים אודות ביטוח, שיפוי ופטור לדירקטורים ולנושאי משרה בחברה, בהתאם לתנאי מדיניות התגמול, ראה ביאור 17 בסעיף ה' להלן.

הסכם קיבוצי

ביום 19 בנובמבר 2017, נחתם הסכם קיבוצי בין החברה ושב"א לבין ההסתדרות וועד עובדי החברה ושב"א בדבר מעבר משרדי החברה ומשרדי שב"א לאתר חדש כאמור לעיל (להלן: **"הסכם המעבר"**).

ביום 15 בנובמבר, 2018 נחתם הסכם קיבוצי מיוחד בין החברה ושב"א לבין ההסתדרות וועד עובדי החברה ושב"א (להלן: **"ההסכם הקיבוצי"**). ההסכם הקיבוצי נחתם לתקופה שמיום 1.1.2018 ועד ליום 31.12.2022 ויתחדש מאליו לשנתיים, בכפוף לזכות כל צד להודיע, בהודעה מוקדמת בת יום על סיום ההסכם. ההסכם חל על כל עובדי החברה, למעט מנכ"לית וסמנכ"לים, מנהלים הכפופים למנכ"לית ועובדים נוספים ממחלקות כספים, משאבי אנוש, לשכת מנכ"לית ואבטחת מידע. ההסכם כולל התחייבות לתשלום שכר מינימום חודשי בסך של 6,000 ש"ח וכן התחייבות לתוספת שכר שנתית בגין השנים 2018-2022 (החל מחודש יולי 2018) לעובדי החברה בשיעור שנתי כולל של 3% מהשכר הבסיסי (בתוספת שעות נוספות גלובליות) ככל שמשולמות, או תוספת בשיעור נמוך יותר במקרה של אי עמידה של החברה ביעדים שהוגדרו בהסכם של כלל העובדים אשר ההסכם הקיבוצי חל עליהם ואשר השלימו 12 חודשי עבודה במועד תשלום תוספת השכר. כאשר חלוקת עדכון השכר לעובדים תעשה בהתאם למנגנון שנקבע בהסכם הקיבוצי – 1% לכל עובד, והיתר יחולקו בהתאם לשיקול דעת החברה, ומקסימום 10% העלאה בשנה לעובד.

במסגרת ההסכם הוענקו לעובדים מגוון הטבות נוספות בתחומים סוציאליים שונים והחברה החליטה להחיל הטבות אלו גם על עובדים שהוחרגו מההסכם. כן כולל ההסכם, בין היתר, הוראות בדבר קבלת עובדים לעבודה בחברה, איוש משרות וניוד עובדים, שעות העבודה, כללי העבודה בחברה, חופשות, תנאי עבודה והפסקת העסקה. ביום 19 בנובמבר 2020 נחתמה תוספת להסכם הקיבוצי במסגרתה עודכן נספח א' להסכם הכולל רשימת תפקידים בחוזים אישיים המוחרגים מתחולתו של ההסכם הקיבוצי.

ביום 7 בדצמבר 2021 נחתם בין החברה לבין הסתדרות העובדים וועד עובדי החברה הסכם קיבוצי מיוחד בנושא הפרדה בין החברות, המהווה תוספת להסכם הקיבוצי שנחתם בין החברות. ההסכם נחתם בהמשך לדרישת רשות התחרות להפרדה מלאה בין החברה לבין שב"א (בהתאם לתנאים שנקבעו במסגרת הבקשה לאישור הסדר כובל, הכוללת, בין היתר, דרישה להפרדת העובדים ושל ועד העובדים המשותף לשתי החברות). במסגרת ההסכם הצהירה החברה כי הליך ההפרדה בין החברות לא יפגע בשכרם, תנאי העסקתם ותנאי הרווחה של עובדי החברה, ויבוצע תוך שמירה על כל זכויותיהם. כמו כן, הוסכם כי ההסכמים הקיבוציים שנחתמו ע"י החברה ימשיכו לחול, וכי לא יפוטרו עובדים בשל הליך ההפרדה, למעט עובדים שהוסכם על סיום העסקתם בחברה והעברתם לשב"א. במסגרת ההסכם עודכנו הסכומים שישולמו ע"י החברה בגין מלגות לימודים ותקציב הועד. עוד נקבע כי המשא ומתן לחידוש תוקפו של ההסכם הקיבוצי, אשר צפוי להסתיים ביום 31.12.2022 יחל לכל המאוחר בתחילת נובמבר 2022. במהלך שנת 2023 התנהל משא ומתן בין החברה לבין ועד העובדים על הארכת תוקפו של ההסכם הקיבוצי. נכון למועד זה טרם נחתם הסכם.

ו. הטבות לאחר סיום העסקה

התחייבות החברה לתשלום פיצויי פרישה ופיצויי פיטורין לעובדיה, מכוסה בחלקה על ידי הפקדות שוטפות בקופות פנסיה או על ידי רכישת פוליסות בחברות ביטוח. הסכומים שהופקדו כאמור, אינם כלולים במאזן מאחר והם אינם בשליטתה ובניהולה של החברה.

ההתחייבויות לפיצויים הכלולה במאזן מייצגת את יתרת ההתחייבות שאינה מכוסה על ידי הפקדות ו/או פוליסות ביטוח, כאמור לעיל. בגין חלק זה של ההתחייבות קיימת יעודה המופקדת על שם החברה בקופת פיצויים מוכרת.

ליום 31 בדצמבר		
2022	2023	
אלפי ש"ח		
התחייבות החברה לתשלום פיצויי פרישה ופיצויי פיטורין, נטו		
(8,574)	(8,390)	סכום ההתחייבות
10,511	10,587	השווי הוגן של נכסי התוכנית
1,937	2,197	עודף (התחייבויות על נכסי התוכנית) נכסי התכנית על התחייבויות

ז. פיצויי פרישה - תוכנית להטבה מוגדרת
(1) מחויבויות ומצב המימון
א. שינוי במחויבות בגין הטבה חזויה

ליום 31 בדצמבר		
2022	2023	
אלפי ש"ח		
9,944	8,574	מחויבות בגין הטבה חזויה בתחילת שנה
435	327	עלות שירות
213	356	עלות ריבית
(1,578)	42	רווח אקטוארי
(440)	(909)	הטבות ששולמו
8,574	8,390	מחויבות בגין הטבה מצטברת בסוף השנה

ב. שווי הוגן של נכסי התכנית בתחילת השנה

ליום 31 בדצמבר		
2022	2023	
אלפי ש"ח		
10,725	10,511	שווי הוגן של נכסי התכנית בתחילת שנה
235	450	תשואה צפויה על נכסי התכנית
(433)	217	הפסד (רווח) אקטוארי על הנכסים
382	385	הפקדות לתכנית על ידי החברה
(407)	(909)	הטבות ששולמו
9	(67)	העברה לתגמולים
10,511	10,587	שווי הוגן של נכסי התוכנית בסוף השנה (*)

(*) נכלל בסעיף נכסים אחרים

ג. סכומים שהוכרו במאזן

ליום 31 בדצמבר		
2022	2023	
אלפי ש"ח		
1,937	2,197	סכומים שהוכרו בסעיף נכסים אחרים - רק פיצויים

ד. סכומים שהוכרו בהפסד כולל אחר מצטבר לפני השפעת המס

ליום 31 בדצמבר		
2022	2023	
אלפי ש"ח		
(1,261)	(202)	רווח אקטוארי בשנת החשבון
415	213	יתרת סגירה בהפסד כולל אחר מצטבר

(2) הוצאה לשנה
א. רכיבי עלות ההטבה נטו שהוכרו ברווח והפסד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2022	2023	
אלפי ש"ח		
436	326	עלות שירות
(21)	(92)	עלות ריבית
116	27	הפחתה של הפסד אקטוארי בגין שנים קודמות
(9)	(67)	העברת רווחים לתגמולים
522	194	סך עלות ההטבה נטו

ב. שינויים בנכסי תכנית ובמחויבות להטבה שהוכרו בהפסד (רווח) כולל אחר לפני השפעת מס

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2022	2023	
אלפי ש"ח		
(1,145)	(175)	הפסד (רווח) אקטוארי נטו לשנה
(116)	(27)	הפחתה של הפסד אקטוארי
(1,261)	(202)	סה"כ הוכר בהפסד (רווח) כולל אחר
522	194	סך עלות ההטבה נטו
(739)	(8)	סך הכל הוכר בעלות ההטבה, נטו לתקופה וברווח כולל אחר

(3) הנחות

א. ההנחות על בסיס ממוצע משוקלל המשמשות לקביעת המחויבות בגין הטבה ולמידת עלות

ההטבה נטו לשנים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר

1. ההנחות העיקריות המשמשות לקביעת המחויבות בגין הטבה

ליום 31 בדצמבר		
2022	2023	
%		
4.38	4.59	שיעור היוון
2.58	2.72	שיעור עליית המדד
3.00	3.00	שיעור עזיבה
3.00	3.00	שיעור גידול תגמול

2. ההנחות העיקריות המשמשות למדידת עלות ההטבה נטו לתקופה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2022	2023	
%		
2.19	4.38	שיעור היוון
2.19	4.38	תשואה חזויה לטווח ארוך על נכסי התכנית
3.00	3.00	שיעור גידול בתגמול

ב. השפעה של שינוי בנקודת אחוז אחת על המחויבות בגין הטבה חזויה לפני השפעת מס

קיטון בנקודת זכות אחת		גידול בנקודת זכות אחת		
31 בדצמבר		31 בדצמבר		
2022	2023	2022	2023	
אלפי ש"ח				
603	443	(473)	(373)	שיעור היוון
51	60	(41)	(48)	שיעור עזיבה
(407)	(291)	506	332	שיעור גידול בתגמול

(4) נכסי תכנית

א. לא הוצג מידע מפורט בגין הרכב השווי ההוגן של נכסי תוכנית וכן התנועה בשווי ההוגן של נכסי תוכנית מכיוון שאינו מוסיף מידע מהותי.

ב. תזרימי מזומנים
1. הפקדות

הפקדות בפועל		
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		תחזית (*)
2022	2023	2024
אלפי ש"ח		
457	385	352
		הפקדות

* אומדן ההפקדות שהחברה צופה לשלם בגין פיצויי פרישה - תוכנית להטבה מוגדרת במהלך שנת 2024

2. הטבות שהחברה צופה לשלם בעתיד

שנה	אלפי ש"ח
2024	1,212
2025	237
2026	1,800
2027	171
2028	402
2029-2033	2,375
2034 ואילך	2,193
סך הכל	8,390

1. התחייבויות
א. החלטת הממונה על התחרות

החברה פועלת תחת החלטת הממונה על התחרות בהתאם לסעיף 14 לחוק התחרות, התשמ"ח - 1988 (להלן: "**חוק התחרות**") בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל בעניין ההחזקה המשותפת של הבנקים בחברת מרכז סליקה בנקאי בע"מ וכפי שמתעדכן מעת לעת. ביום 18 ביוני 2020 התקבלה החלטת הממונה על התחרות בעניין פטור מתנאים מאישור הסדר כובל בין הבנקים ומס"ב למשך חמש שנים.

במסגרת תנאי הפטור נקבע כלהלן:

בכל הנוגע לבעלות בחברה ותחומי פעילותה נקבע כי החברה תעסוק במתן שירותים בתחומים המפורטים להלן בלבד:

- שירותי סליקת חיובים וזיכויים;
- שירותי העברת ממסרים;
- שירותי ניווד חשבונות;
- שירותי מיתוג למאגרי מידע;
- שירותי פירוט תנועות;
- שירותים נלווים לשירותים המנויים לעיל, הנחוצים לשם ייעול מתן השירותים המנויים לעיל;
- פעילות נלוות אחרת שאישרה הממונה.

כמו כן, במסגרת החלטת הפטור נקבעו הוראות הנוגעות לחובת הצירוף של משתתף בתנאים שאינם מפלים וכן זכותם של משתתפים להצטרף כחברים בוועד מס"ב או וועדות המשנה.

נאסר על הבנקים לסרב סירוב בלתי סביר לייצג נותן שירותי תשלום לצורך גישה לשירותים הניתנים ע"י החברה, ונקבע כי הבנקים והחברה נדרשים לבצע כל פעולה הנדרשת באופן סביר כדי לאפשר גישה לשירותים שמעניקה החברה ואשר פורטו לעיל – בתנאים זהים לתנאים שמעניקה החברה לבנקים ולקוחותיהם. כמו כן נקבע כי -

- (א) החברה לא תחלק רווחים או תקבולים או הטבות מכל סוג שהוא למי שמחזיק בה, לרבות אדם קשור (להלן מחזיק). מבלי לפגוע בכלליות האמור לעיל, החברה לא תעניק למחזיק דיבידנד, דמי ניהול, ריבית בגין חוזר הלוואה בשיעור העולה על הריבית המקובלת במשק לעסקה הרלבנטית או כל הטבה אחרת, במישרין או בעקיפין, וכן לא תעניק הנחה אשר הנהנים ממנה יהיו בפועל רק מחזיקים;
- (ב) החברה לא תעניק לדירקטורים שהם תאגידים המכהנים בה כל שכר או טובת הנאה אחרת, בקשר לתפקידם כדירקטורים;
- (ג) הבנקים לא ימנו לדירקטוריון החברה אדם שהוא בעל עניין בבנק, חבר הנהלת הבנק, או נושא משרה בתחומי המסחר, החשבונות או הקמעונאות בבנק; יובהר כי בנק רשאי למנות לדירקטוריון חבר הנהלה בבנק בתחום הטכני;
- (ד) כל ההחלטות המהותיות של הבנקים הנוגעות לחברה, וההחלטות של מוסדות הניהול של החברה (דירקטוריון, ועדת דירקטורים, אסיפה כללית), יתועדו בכתב בסמוך לאחר קבלתן; מבלי לגרוע מכלליות האמור, יתועד פרוטוקול מלא מכל פגישה בין הבנקים בקשר לחברה, כולם או מקצתם;

1. התחייבויות

א. החלטת הממונה על התחרות (המשך)

בכל הנוגע להשתתפות במערכת התשלומים שמפעילה החברה נקבעו הוראות הנוגעות לחובת הצירוף של משתתף או נותן שירותי תשלום שקיבל קוד זיהוי מבנק ישראל ואת אישורו של המשתתף בסליקה לייצוגו, בתנאים שאינם מפלים וכן זכותם של משתתפים להצטרף כחברים בוועד מס"ב או וועדות המשנה.

נאסר על הבנקים לסרב סירוב בלתי סביר לייצג נותן שירותי תשלום לצורך גישה ביחס לאחד או יותר מהשירותים של החברה בנוגע לסליקת חיובים וזיכויים כל עוד נותן שירותי התשלום לא יכול בתנאים סבירים, לקבל שירותים אלו ישירות מהחברה.

הבנקים והחברה נדרשים לבצע כל פעולה הנדרשת באופן סביר כדי לאפשר גישה לשירותים שמעניקה החברה ואשר פורטו לעיל – בתנאים זהים לתנאים שמעניקה החברה לבנקים ולקוחותיהם.

על הבנקים נאסר להעביר הוראת תשלום במערכת התשלומים המיידים שמפעילה החברה אם מקורה ביישומון שבשליטתו כל עוד הבנק לא מספק שירותי ייצוג משותף לנותן שירותי תשלום שאינו משתתף בסליקה אחד לפחות שמעביר הוראות בפועל באמצעות המערכת באופן שוטף וסדור.

העמלות בגין השירותים שתגבה החברה תהיינה זהות לכל מקבלי אותו שירות בהתאם להיקף השימוש אלא אם קיים הבדל בעלויות השירות הנובעות ממתן השירות. החברה אינה רשאית לגבות עלויות שנשאה בהן בעבר ממי שיבקש להתחבר לשירותים או להתקבל כמשתתף אלא רק את העלויות התוספתיות הכרוכות במתן הגישה למבקש אשר ינבעו באופן ישיר מביצוע ההתאמות או הבדיקות הנדרשות לשם מתן השירותים עבור המבקש או לשם השתתפותו.

ב. בנק ישראל

ביום 25 ביולי 2012 הודיע המפקח על הבנקים לחברה כי היא אינה רשאית לחלק דיבידנדים, אלא אם התקבל אישור המפקח לכך בכתב ומראש. איסור דומה חל על החברה מכוח החלטת הממונה על התחרות בדבר פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להסדר בעניין מרכז סליקה בנקאי בע"מ כמפורט לעיל.

1. התחייבויות

ג. בקשה לאישור הסדר כובל – בית הדין לתחרות

ביום 10 למאי 2019 הגישו החברה ושב"א לבית הדין לתחרות בקשה לאישור שיתוף הפעולה בין החברות כהסדר כובל.

ביום 27 בדצמבר 2020 הגישה הממונה על התחרות (להלן: "**הבקשה**") בקשה לבית הדין לעשות שימוש בסמכות המוקנית לו בסעיף 50א לחוק התחרות ולצוות על החברה ועל שב"א להפסיק את ההסדר הכובל ביניהן תוך 30 ימים או כל פרק זמן אחר שיראה לבית הדין מתאים בנסיבות העניין, כל עוד אין בידן היתר זמני בהתאם לסעיף 13 לחוק התחרות; אישור של בית הדין בהתאם לסעיף 9 לחוק התחרות; או פטור מהחובה לקבל אישור כאמור בסעיף 14 לחוק התחרות; לחלופין, כל צו אחר שיראה לבית הדין הנכבד מתאים בנסיבות העניין.

הממונה חזרה בבקשתה על עמדתה כי שיתופי הפעולה בין החברה לשב"א מהווים הסדר כובל, שלא קיבל אישור ממערך דיני התחרות ועל כן הן נמצאות בהפרה מתמשכת של החוק. לפיכך מחובתה לפנות לבית הדין בבקשה שיעשה שימוש בסמכותו ויורה על הפסקת ההפרה. הממונה ציינה כי היא ערה לקושי הקיים בהפסקה מיידיית וגורפת של כל שיתופי הפעולה בין החברה לשב"א ואף סבורה שהפרדה לא מבוקרת עשויה לגרום נזק לציבור, ולכן, המליצה על היתר זמני אשר יאפשר המשך חלק משיתופי הפעולה עד להכרעת בית-הדין בבקשת האישור שהגישו החברה ושב"א והפסקה הדרגתית של חלק אחר משיתופי הפעולה עוד בטרם הכרעה בבקשת האישור. הממונה הודיעה לבית הדין על נכונותה לנהל דין ודברים עם החברה ושב"א בטרם תיתן את עמדתה, כפי שהוחל לפני הגשת בקשת האישור.

ביום 10 בפברואר 2021, דחה בית הדין את הבקשה. בית הדין ציין בהחלטתו, בין היתר, כי ציווי גורף המורה על הפסקה מיידיית של שיתופי הפעולה בין החברה לבין שב"א, עלול לפגוע פגיעה ניכרת בציבור, וכן כי לחברה ולשב"א טענה רצינית ראויה לבירור והיא כי ציווי כמבוקש בבקשה כאמור עלול לפגוע באופן משמעותי במערך התשלומים וביציבותו ואף לכרסם במידה ממשית בתכליתו של ההליך העיקרי. מבלי לגרוע מהאמור יצוין, כי בית הדין קבע כי אין בהחלטתו כדי לתת גושפנקא למצב הדברים הקיים או כדי למנוע מהממונה להפעיל את סמכויותיה על פי הדין.

ביום 11 באפריל 2021 ניתן על ידי בית הדין לתחרות היתר זמני לקיומו של הסדר כובל בין החברה לשב"א, בכפוף לתנאים שפורטו בבקשה להיתר זמני ("להלן: "**ההיתר הזמני**"). במסגרת תנאי ההיתר הזמני נקבע כי עד ליום 30 ביוני 2021 ימונו שני מנכ"לים נפרדים לכל אחת מהחברות; עד ליום 31 בדצמבר 2021 יגישו החברות לממונה מתווה לפעילות כל אחת מהחברות. המתווה יבחין בין שירותים, פעילות או נכסים אשר השיתוף בהם נדרש בטווח הקצר לבין כאלו אשר נדרש בהם השיתוף גם בטווח הארוך, תוך מתן הסבר אילו אמצעים ינקטו על מנת להפיג את החששות התחרותיים מהמשך השיתוף לטווח הארוך. במסגרת המתווה יופרדו כל הזיקות שאליהן התייחס מתווה בנק ישראל עד ליום 28 בפברואר 2022 וכן הפונקציה המנהלת של פיתוחים אפליקטיביים. בנוסף לכך, יתייחס המתווה לזיקות שלא הוסדרו במתווה בנק ישראל, לרבות תשתיות, מערכות המחשוב והמשרדים המשותפים. כמו כן, יופרדו התקשרויות עם צדדים שלישיים תוך 90 יום ממועד מינוי מנכ"לים חדשים. בהתאם לתנאים שנקבעו בהיתר הזמני החברות פעלו למינוי מנכ"לים נפרדים לחברות ולהפרדת פונקציות ניהוליות, ביניהן, יעוץ משפטי, ניהול כספים, ביקורת פנימית ופיתוח עסקי. לאור דרישת הרגולטורים, נדרש מהחברה ומשב"א, ביו היתר, להפריד את המשרדים, כך שעל אחת החברות לעזוב את המשרדים המשותפים.

נוכח האמור, הנהלות החברות הגיעו להסכמות עקרוניות, לרבות פיצוי הצד העוזב בגין שיפורים במושכר ובריהוט. ביום 24 במאי 2022 הושלם המעבר של החברה מהמשרדים המשותפים. בהתאם להסכמות שהושגו בין החברות בעניין התשלום לצד העוזב בגין השיפורים במושכר שולם ע"י שב"א לחברה סך של 7.5 מ"ח בגין שיפורים במושכר.

1. התחייבויות

ג. בקשה לאישור הסדר כובל – בית הדין לתחרות (המשך)

ביום 27 בפברואר 2022 הוגשה ע"י החברה וחברת שב"א לבית הדין לתחרות בקשה לאישור הסדר כובל בהסכמת הממונה על התחרות. במסגרת הבקשה התבקש בית הדין לאשר הסדר כובל בין החברה לחברת שב"א עד ליום 31 בדצמבר 2029 בתנאים שפורטו בבקשה. ביום 27 במרץ אישר בית הדין לתחרות את הבקשה לאישור הסדר כובל בין החברה לבין שב"א, בכפוף לתנאים שפורטו בבקשה, שעיקריהם יפורטו להלן:

- עד ליום 31 בדצמבר 2027 ינותקו באופן מוחלט כל הזיקות המשותפות הקיימות בין המבקשות, כך שבסיומו של המועד לאישור ההסדר הכובל לא יותרו כל זיקות משותפות ביניהן ולא יינתנו כל שירותים מאחת החברות למשנתה שאינם במסגרת השירותים שהן מוכרות לציבור הרחב.
- ניתוק הזיקות המשותפות ייעשה באופן הדרגתי ומבוקר. ככלל זיקות בעלות השפעה גדולה יותר על התחרות ושעלויות להקים חששות תחרותיים משמעותיים יותר, יופרדו מוקדם יותר. זיקות שהשפעתן על התחרות פחותה יותר ושהפרדתן כרוכה במורכבות טכנית גדולה יותר יופרדו מאוחר יותר.
- במסגרת התנאים פורטו לוחות הזמנים להפרדת הזיקות הקיימות לבין שב"א.
- בתקופת הביניים שעד להפרדתן המלאה של כלל הזיקות, החברות ישתפו פעולה באופן המצמצם את החשש להפחתת התחרות ביניהן, ורק בין בעלי התפקידים הנדרשים לעניין מסוים, בהתאם לתנאים.
- בתקופת הביניים שעד להפרדתן המלאה של כלל הזיקות, החברות רשאיות להמשיך לתת שירותים אחת לשנייה במסגרת שירותי ספק – לקוח.
- התנאים מחייבים תיעוד פגישותיהם ושיחותיהם המשותפות של הנהלות החברות, באופן שיאפשר לממונה, במידת הצורך, לפקח על ביצוע התנאים ועל הזיקות בין המבקשות.

בהמשך לכך חתמו החברות בחודש יוני 2022 על הסכם למעבר להסכם ספק לקוח זמני ("ההסכם הזמני") לתקופת ביניים שעד לגיבוש הסכם ספק לקוח קבוע וכולל, שיסדיר את כלל ההיבטים התפעוליים, המשפטיים, והכספיים ובין החברות, ככל שנדרש על מנת להבטיח את זמינות השירותים שנותנות החברות אחת לשנייה.

ג. בקשה לאישור הסדר כובל – בית הדין לתחרות (המשך)

עוד נקבע בהסכם הזמני כי החברות יתקשרו עם יועץ כלכלי מוסכם לצורך הגדרת השירותים, SLA והערכת עלות השירותים של שתי החברות בהתאם לשווי הוגן לצורך גיבוש ההתחשבות בהסכם הקבוע. בעקבות הליך גישור שהתקיים בין החברה וחברת שב"א בתחילת 2024, הושגו בין החברות הסכמות לגבי תמחור השירותים שניתנים על ידי החברות אחת לשנייה, ועקרונות להתחשבות בגין הפרדת הנכסים המשותפים, כמפורט להלן:

- החברות תמשכנה להעמיד את השירותים שהן מעמידות היום האחת לשנייה, באותו ההיקף, רמת השירות, איכותו, (אותו ה SLA).
- עלות השירותים תישאר קבועה כאשר עלות התקורה בגין כוח אדם, תעלה ב 15% נוספים ל 30% החל מיום 1 ביולי 2024 ביחס לעלותה המקורית. עלות שירותי כח אדם שמשלמת מס"ב בגין השירותים הניתנים ע"י שב"א עומדת על סך של 258 אש"ח לחודש (כולל תקורה 15%).
- כל חברה תהיה חייבת להעמיד את השירות עד למועד המוקדם מבין: ששה חודשים לאחר הודעה של חברה מקבלת שירות על רצונה לצאת מהשירות; או המועד הקבוע בהסדר הפשרה עם הממונה על רשות התחרות. כל צד שירצה לשנות את לוחות הזמנים מול הממונה על התחרות יעשה זאת תוך צירוף הצד השני להליך.
- כל חברה תמשיך לשאת בעלות החומרות והתוכנות שהיא נושאת בהן כיום, ללא שינוי, עד למועד היציאה שלה מאותה התוכנה. לא תהיה התחשבות נוספת על חומרה ו/או תוכנה אשר נשארת בידי הצדדים.
- בנוגע למיתוג הכללי ומבלי שהצדדים מודים באף אחת מהטענות ומבלי להכריע בהן, ומבלי שיהיה בהסדר זה משום להעניק או לשלול זכויות מאף אחד מהצדדים שלא היו קימות ערב הסכם זה. לא תהיה לאף חברה הזכות למנוע מהשנייה לעשות שימוש במיתוג, בפרוטוקול או בקוד שלו. שבא תשלם לחברה סך של 20 אש"ח לחודש (ללא העברת מסרים וללא הפחתה או הגדלה של הסכום בשל היקף השימוש או אי השימוש במיתוג הכללי) וזאת עד יום 31 בדצמבר 2030.
- טענות להפרות של הסכם זה או מחלוקות הנוגעות ליישומו – יובאו בפני המגשר בטרם יוכל מי מהצדדים לפנות לערכאות משפטיות. (אין בכך כדי למנוע מהצדדים לפנות לבית משפט בבקשה לסעדים זמניים). בהעדר הסכמה על זהות מגשר, ימנה יו"ר לשכת עורכי הדין מגשר, ובכפוף לניגודי עניינים, מינויו יחייב את הצדדים. הצדדים יישאו בחלקים שווים בעלויות הליך הגישור אלא אם קבע אחרת המגשר.

2. התקשרויות

א. שעבודים - נכסי החברה משוחררים משעבוד.

ב. הסכמי שכירות

- ביום 25 באפריל 2021 נחתם הסכם שכירות חדש בקשר עם אתר המחשוב של החברה שמשמש כאתר גיבוי לפעילותה. בהתאם להסכם, תקופת השכירות הינה ל- 5 שנים נוספות אשר תחילתן ביום 1 בנובמבר 2020 עם שתי תקופות אופציות ל 5 שנים נוספות.
- ביום 8 בפברואר 2022 חתמה החברה על הסכם שכירות להשכרת שטח במתחם עזריאלי בחולון אליו יועברו משרדי החברה, זאת בעקבות דרישת רשות התחרות להפרדת הזיקות בין החברה לבין שב"א, אשר במסגרתה נדרשות החברות, בין היתר, להפריד את המשרדים המשותפים.

דמי השכירות השנתיים, לרבות דמי הניהול והחניית מסתכמים בסך של כ- 2.5 מיליוני ש"ח לשנה וצמודים למדד המחירים לצרכן. תקופת השכירות הינה ל-5 שנים. לחברה אופציה להארכת תקופת השכירות לשתי תקופות נוספות של 5 שנים כל אחת ובסך הכל 15 שנים. החברה מעריכה בסבירות גבוהה כי תממש את תקופות האופציות. החברה נכנסה לשטח זה בחודש מאי 2022.

- ביום 24 למאי 2022 פינתה החברה את המשרדים המשותפים עם חברת שב"א. בעקבות זאת חתמה ההחברה על תוספת להסכם להמחאת זכויותיה במשרדים המשותפים לשב"א. בהתאם להסכמות שהושגו בין החברה לבין שב"א החברה הנישאת במושכר המשותף תשלם לחברה היוצאת בהתאם לעלות הנכס המופחתת כפי שמופיע בספרי החברה היוצאת נכון למועד פינוי המושכר. בהמשך להסכמות שהושגו בין החברה לבין שב"א בעניין תשלום בגין ההשקעה בשיפורים במושכר ובריהוט, שולם ע"י שב"א לחברה סך של כ-7.5 מליון ש"ח, בגין השיפורים במושכר ובריהוט.

ביאור 14- התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)
ב. הסכם מסגרת בגין הוצאות משותפות עם חברה קשורה

עם הפיכתה של חברת שב"א לחברה ציבורית ביוני 2019, נכנס לתוקף הסכם מסגרת חדש בין החברה לחברת שב"א בתוקף רטרואקטיבי מיום 1 באפריל 2019 (להלן: "**הסכם החיובים**"). הסכם החיובים נחתם לתקופה בת חמש שנים, החל מיום 1 באפריל 2019 ועד ליום 31 במרץ 2024, בכפוף לזכות לסיימו לפני תום תקופת ההסכם בכפוף להודעה מוקדמת של 36 חודשים. יצוין כי במסגרת הסכם החיובים נקבע כי האמור בהסכם לגבי תקופת ההודעה המוקדמת לא יחול במקרה שבו הרגולציה תכפה על אחד הצדדים להפסיק את מתן אחד מהשירותים הכלולים בהסכם זה או כולם. במקרה זה יפעלו הצדדים במשותף לגיבוש מתווה היפרדות מוסכם.

לפרטים נוספים אודות הסכם המסגרת שנחתם בין החברה לבין שב"א ראה ביאור 14 לדוחות הכספיים לשנת 2022. בהסכם החיובים נקבע כי הוא יחול על התקשרויות למתן שירותים מסוגים שונים והשקעות ברכוש קבוע:

- (1) שירותים שמעניקות החברות אחת לשנייה ואשר אינם ניתנים ללקוחות אחרים, לרבות ביחס לנושאי משרה;
- (2) שירותים משותפים לשתי החברות הניתנות על ידי אחת החברות לשתייה;
- (3) הוצאות משותפות שחולקות החברות עבור שירותים הניתנים לשתי החברות;
- (4) רכוש קבוע המשמש את שתי החברות;
- (5) הסכם החיובים לא יחול על שירותים שמעניקות החברות אחת לשנייה ואשר ניתנים גם ללקוחות אחרים ואשר התשלום עליהם נעשה בהתאם לתעריפון החברות המפורסם באתרי האינטרנט שלהן;

בעבור שירותים שמעניקות החברות אחת לשנייה ואשר אינם ניתנים ללקוחות אחרים תשלם כל חברה המקבלת את השירות את עלות השירותים (ההוצאות שהוצאו בקשר עם מתן השירותים) ובהתאם להיקף העבודה בפועל. בעבור שירותים משותפים לשתי החברות הניתנים על ידי אחת החברות לשתייה נעשית חלוקת ההוצאות שהוצאו בקשר עם מתן השירותים (בגין שירותים אלו בין החברות על פי הערכת נתח הפעילות של כל חברה בקבלת השירותים בהתאם לאופי השירות. ההערכה לגבי נתח הפעילות נבדקת כל שנה ותאושר בהתאם לקבוע בדיון.

ג. הסדר כשל הסליקה – בהתאם לדרישות הפיקוח על מערכות תשלומים ולעקרונות PFMI גובש ע"י החברה ומשתתפי המערכת הסדר שנועד להבטיח את השלמת הסליקה במקרה של כשל של משתתף במערכת. בחודש אפריל 2023 הופקדו ע"י משתתפי המערכת כספי בטוחות המוחזקים ע"י החברה בנאמנות עבור משתתפי המערכת בחשבון ייעודי בבנק ישראל לצורך הסדר הכשל. לפרטים נוספים על הסדר הכשל ראה בפרק ב' בדוח ממשל תאגידי.

א. הון המניות של החברה מורכב כדלקמן:

ליום 31 בדצמבר 2022		ליום 31 בדצמבר 2023		
מספר המניות		מספר המניות		
מונפק ונפרע	רשום	מונפק ונפרע	רשום	
25,000	25,000	25,000	25,000	מניות רגילות בנות 0.001 ש"ח ע.נ.

ב. הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים:

ההון העצמי של החברה ליום 31 בדצמבר 2023 מסתכם בכ- 164,510 אלפי ש"ח. (ליום 31 בדצמבר 2022 מסתכם בכ- 150,366 אלפי ש"ח). הסכום של נכסי הסיכון של החברה המשוקללים לפי הנחיות באזל 3, אינו מהותי. לפיכך, אין משמעות לחישוב הלימות ההון לפי הוראות המפקח על הבנקים.

א. נכסים והתחייבויות לפי בסיס הצמדה ולפי תקופת פרעונם

ליום 31 בדצמבר 2023								
יתרה מאוזנת	תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים							
סה"כ	ללא תקופת פירעון	סך הכל תזרימי מזומנים	מעל שנתיים	שנה עד שנתיים	מעל שלושה חודשים עד שנה	מעל חודש עד שלושה חודשים	עם דרישה ועד חודש	
אלפי ש"ח								
מטבע ישראלי								
נכסים	201,280	58,802	142,478	-	-	-	9,283	133,195
התחייבויות	42,547	6,484	36,063	21,561	1,850	1,312	433	10,693
הפרש	158,733	52,318	106,415	(21,561)	(1,850)	(1,312)	8,850	122,502
מטבע חוץ								
נכסים	5,777	-	5,777	-	-	-	-	5,777
התחייבויות	-	-	-	-	-	-	-	-
הפרש	5,777	-	5,777	-	-	-	-	-
סך הכל	164,510	52,318	112,192	(21,561)	(1,850)	(1,312)	8,850	122,502

בביאור זה מוצגים תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים בגין סעיפי הנכסים וההתחייבויות לפי הצמדה, בהתאם לתקופות הנותרות למועד הפירעון החוזי של כל תזרים.

ליום 31 בדצמבר 2022								
יתרה מאוזנת	תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים							
סה"כ	ללא תקופת פירעון	סך הכל תזרימי מזומנים	מעל שנתיים	שנה עד שנתיים	מעל שלושה חודשים עד שנה	מעל חודש עד שלושה חודשים	עם דרישה ועד חודש	
אלפי ש"ח								
מטבע ישראלי								
נכסים	195,825	47,653	148,172	-	-	-	10,310	137,862
התחייבויות	45,459	6,911	38,548	23,319	1,797	1,572	519	11,341
הפרש	150,366	40,742	109,624	(23,319)	(1,797)	(1,572)	9,791	126,521
מטבע חוץ								
נכסים	-	-	-	-	-	-	-	-
התחייבויות	-	-	-	-	-	-	-	-
הפרש	-	-	-	-	-	-	-	-
סך הכל	150,366	40,742	109,624	(23,319)	(1,797)	(1,572)	9,791	126,521

בביאור זה מוצגים תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים בגין סעיפי הנכסים וההתחייבויות לפי הצמדה, בהתאם לתקופות הנותרות למועד הפירעון החוזי של כל תזרים.

ב. סיכוני מדד ומטבע חוץ
(1) החשיפה לסיכון מדד ומטבע חוץ

חשיפת החברה לסיכון מדד ומטבע חוץ, המבוסס על ערכים נקובים, הינה כדלקמן:

ליום 31 בדצמבר 2023									
סה"כ	פריטים שאינם כספיים	פריטים כספיים							
		במטבע ישראלי			במטבע חוץ				
		ללא הצמדה	בהצמדה למדד המחירים לצרכן						
		אלפי ש"ח							
נכסים									
31,911	-	27,382	-	4,529	מזומנים ופיקדונות בבנקים				
107,061	-	72,656	33,157	1,248	ניירות ערך למסחר				
9,283	-	9,283	-	-	לקוחות והכנסות לקבל				
28,423	28,423	-	-	-	רכוש קבוע, נטו				
30,379	27,697	2,682	-	-	נכסים אחרים				
207,057	-	56,120	-	112,002	-	33,157	5,777	סך כל הנכסים	
התחייבויות									
42,547	31,854	10,693	-	-	התחייבויות אחרות				
42,547	31,854	10,693	-	-	סך כל התחייבויות				
164,510	24,266	72,656	33,157	5,777	עודף נכסים				

ליום 31 בדצמבר 2022					
סה"כ	פריטים שאינם כספיים	פריטים כספיים			
		במטבע ישראלי		במטבע חוץ	
		בהצמדה למדד המחירים לצרכן	ללא הצמדה		
		אלפי ש"ח			
נכסים					
32,760	-	26,573	-	6,187	מזומנים ופקדונות בבנקים
101,239	-	81,985	19,254	-	ניירות ערך למסחר
13,791	-	13,791	-	-	לקוחות והכנסות לקבל
15,302	15,302	-	-	-	רכוש קבוע, נטו
32,733	29,850	2,883	-	-	נכסים אחרים
195,825	45,152	125,232	19,254	6,187	סך כל הנכסים
התחייבויות					
45,459	27,695	17,764	-	-	התחייבויות אחרות
45,459	27,695	17,764	-	-	סך כל התחייבויות
150,366	17,457	107,468	19,254	6,187	עודף נכסים

(2) ניתוח רגישות

התחזקות הדולר כנגד הש"ח לתאריך 31 בדצמבר ועליה במדד המחירים לצרכן, הייתה מגדילה (מקטינה) את ההון העצמי ואת הרווח או ההפסד בסכומים המוצגים להלן. ניתוח זה נעשה בהנחה שכל שאר המשתנים, ובמיוחד שעורי הריבית, נשארו קבועים. הניתוח לגבי השנים 2022 ו-2023 נעשה בהתאם לאותו בסיס.

ליום 31 בדצמבר 2022		ליום 31 בדצמבר 2023		
רווח	הון עצמי	רווח	הון עצמי	
(הפסד)		(הפסד)		
אלפי ש"ח		אלפי ש"ח		
741	741	3,401	3,401	עליה במדד המחירים לצרכן ב- 5%
עליה בשער החליפין של 5% :				
238	238	222	222	מט"ח

לירידה בשער החליפין של הדולר לעומת הש"ח בשיעור דומה ולירידה במדד המחירים לצרכן בשיעור דומה לתאריך 31 בדצמבר הייתה השפעה זהה, אם כי בכיוון הפוך, ובאותם סכומים, בהנחה שכל שאר המשתנים נשארו קבועים.

ג. שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

המכשירים הפיננסיים של החברה כוללים נכסים והתחייבויות כדלקמן : מזומנים ופיקדונות בבנקים, ניירות ערך למסחר, חייבים ויתרות חובה, זכאים ויתרות זכות. בשל אופיים, השווי הוגן של המכשירים הפיננסיים של החברה שצוינו לעיל, זהה או קרוב לערך בו הם מוצגים בדוחות הכספיים.

- א. רוב בעלי המניות של החברה מחזיקים לפחות ב- 10% או יותר בהון המניות שלה ובזכויות ההצבעה ולכן יש לראות ברוב בעלי המניות - צדדים קשורים.
- ב. חברה קשורה - החברה הקשורה מוחזקת ע"י בעלי המניות בחברה (בשעורי החזקה שונים מאשר בחברה) בשיעורים הגבוהים מ- 25% - לכן יש לראותה כחברה קשורה.
- ג. יתרות

ליום 31 בדצמבר 2023		
אלפי ש"ח		
(2)	(1)	
נכסים (3):		
33,095	31,911	מזומנים ופיקדונות בבנקים
107,061	107,061	ניירות ערך למסחר
10,593	7,369	חייבים - בנקים
התחייבויות:		
917	1,087	חשבון שוטף חברה קשורה
149,832	145,254	
ליום 31 בדצמבר 2022		
אלפי ש"ח		
(2)	(1)	
נכסים (3):		
24,003	32,760	מזומנים ופיקדונות בבנקים
108,200	101,238	ניירות ערך למסחר
7,317	11,516	חייבים - בנקים
התחייבויות:		
2,360	937	חשבון שוטף חברה קשורה
137,160	144,577	

- (1) יתרה לתאריך המאזן.
- (2) היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה על בסיס רבעוני
- (3) מתייחס למזומנים, פיקדונות וניירות ערך למסחר שבבעלות החברה, המופקדים בבנק שהוא מחזיק מניות בחברה.

ד. תמצית תוצאות עסקיות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר		
2022	2023	
אלפי ש"ח		
58,100	63,870	הכנסות מפעילות (1)
(8,724)	7,098	הכנסות (הוצאות) מימון, נטו (2)
2,518	1,581	הכנסות מחברה קשורה (3)
10,691	6,681	הוצאות לחברה קשורה (3)

(1) הכנסות מפעילות מוצגות בברוטו.

(2) הכנסות והוצאות ריבית הן עסקאות שנעשו עם בעלי עניין באותם תנאים אשר היו מתקיימים לו עסקאות אלו היו נעשות עם מי שאינו בעל עניין או צד קשור. הנתונים מתייחסים בעיקר להכנסות נטו, שנבעו לחברה מתיק ניירות ערך למסחר שבבעלותה המופקד בבנק שהוא בעל מניות בחברה ולא מפעילות ישירה מול אותו בנק.

(3) הכנסות, החזר עלויות וכו' שנתקבלו / שולמו לשב"א, כמפורט בביאור 15.

התחייבויות לשיפוי דירקטורים ונושאי משרה

על פי מדיניות התגמול, בכפוף לאישור האורגנים המוסמכים של החברה ובכפוף להוראות חוק החברות, החברה רשאית ליתן התחייבות מראש לשיפוי נושא משרה בה ו/או לשפות נושא משרה בה בדיעבד, לרכוש פוליסת ביטוח בגין אחריות דירקטורים ונושאי משרה אחרים בחברה, ולהעניק פטור מאחריות לנושאי משרה בחברה.

באסיפה כללית של החברה שהתקיימה ביום 7 ביולי 2014, אישרה האסיפה הכללית תיקון בתקנון החברה שנועד להתאים את הוראות התקנון להוראות הדין העדכניות בנושא פטור, שיפוי וביטוח. בין השאר, נועד התיקון לתקנון לאפשר לחברה לשפות ו/או לבטח נושאי משרה בחברה בהיקף ובתנאים הקבועים בחוק החברות. בנוסף, נועד התיקון המוצע לאפשר לחברה לשפות ו/או לבטח נושאי משרה בחברה על פי ובכפוף להוראות חוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988, כפי שתוקנו במסגרת חוק ההגבלים העסקיים (תיקון מס' 13), התשע"ב-2012.

עוד החליטה האסיפה הכללית של החברה שהתקיימה ביום 7 ביולי 2014 לאשר הענקת התחייבות לשיפוי לדירקטורים בחברה בהתאם לנוסח אחיד של כתב התחייבות לשיפוי. בכתב ההתחייבות לשיפוי נקבע, כי הסכום המרבי של השיפוי אשר יינתן לכל נושאי המשרה בחברה, במצטבר, לא יעלה על סכום השווה ל-25% מההון העצמי של החברה, בהתאם לדוחות הכספיים האחרונים של החברה שפורסמו סמוך לפני מועד אישור כתב ההתחייבות לשיפוי.

החברה נוהגת לחדש מדי שנה את התקשרותה בפוליסת ביטוח בגין אחריות דירקטורים ונושאי משרה אחרים בחברה בכפוף לאישור האורגנים המוסמכים.

באסיפה הכללית של החברה שהתקיימה ביום 18 בנובמבר 2014 הוחלט לאשר מתן פטור מראש לנושאי המשרה בחברה (המכהנים מעת לעת בחברה), כל אחד מהם בנפרד, מאחריותם בשל נזק עקב הפרת חובת הזהירות שלהם כלפי החברה, למעט: (א) הפרת חובת הזהירות שנעשתה בכוונה או בפזיזות למעט אם נעשתה ברשלנות בלבד, ו- (ב) הפרת חובת הזהירות של דירקטורים ב"חלוקה" כהגדרתה בחוק החברות.

ה. הטבות לחברי הנהלה בכירים:

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר		
2022	2023	
אלפי ש"ח		הרכב:
6,841	8,314	שכר ונלוות לחברי הנהלה בכירים המועסקים בחברה (1)
-	-	השתתפות חברה קשורה בעלויות הנ"ל
6,841	8,314	עלויות לאחר השתתפות חברה קשורה
9	9	מספר אנשים
9	10	מספר דירקטורים

(1) כמפורט בביאור 14.ב. חברי הנהלה בכירים מקבלים מענקים שהזכאות להם והסכומים כפופים לאישור הדירקטוריון. אישור הדירקטוריון כאמור, ניתן לרוב לאחר מועד אישור הדוחות הכספיים. יחד עם זאת, בהתאם למדיניות החשבונאית שנוקטת החברה, הדוחות הכספיים כוללים הפרשה למענקים בהתאם לאומדן המתייחס לכלל עובדי החברה ביחד. העלויות המצוינות לעיל כוללות את העלויות בפועל בהן נשאה החברה בגין המענקים בכל שנה בהתאם למענק שאושר על ידי הדירקטוריון בשנה מסוימת בגין שנה קודמת. דהיינו, העלויות בשנים 2023 ו- 2022 המצוינות לעיל כוללות את המענקים שאושרו בשנים 2023 ו- 2022 בגין השנים 2022 ו- 2021 בהתאמה.

דוח ממשל תאגידי

ממשל תאגידי

תוכן עניינים:

עמוד

	1. הדירקטוריון וההנהלה
90-99	א. חברי דירקטוריון החברה
100	2. המבקר הפנימי
103	3. שכר רואי החשבון המבקרים
103	4. שכר בכירים
103	5. עסקאות עם בעלי שליטה וצדדים קשורים
104	6. מבנה ההחזקות בחברה
104	7. רכוש קבוע ומתקנים
105	8. הון אנושי
108	9. הסכמים מהותיים
108	10. מגבלות ופיקוח על פעילות החברה
113	11. מידע רב רבעוני

ממשל תאגידי, ביקורת ופרטים נוספים על עסקי החברה ואופן ניהולם
פרק א' - ממשל תאגידי וביקורת
1. הדירקטוריון וההנהלה
א. חברי דירקטוריון החברה

שם:	אמיר שפירא, יו"ר הדירקטוריון
תאריך תחילת כהונה כדירקטור:	16.07.2019 ;
חברות בוועדות דירקטוריון:	לא
האם בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית:	כן. בעל כשירות מקצועית.
תפקיד שממלא בחברה, בחברה בת, בחברה קשורה או בחברה מוחזקת של החברה או של בעל עניין בה:	מנהל מחלקה בחטיבה הקמעונאית.
השכלה:	תואר ראשון בכלכלה (B.A) - אוניברסיטת בר-אילן. תואר שני במנהל עסקים (M.A) – שלוחת אוניברסיטת דרבי-רמת גן.
עיסוק בחמש השנים האחרונות ופירוט תאגידים נוספים בהם מכהן כדירקטור:	מנהל מחלקה בחטיבת החדשנות והאסטרטגיה של בנק הפועלים בע"מ. עובד החל משנת 1994 בבנק הפועלים בתפקידי ניהול שונים.
קירבה משפחתית לבעל עניין אחר בחברה:	לא

שם:	איריס לבנון
תאריך תחילת כהונה כדירקטור:	20.01.2009 ;
חברות בוועדות דירקטוריון:	וועדת ניהול סיכונים המערכת.
האם בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית:	כן. בעלת מומחיות חשבונאית פיננסית ובעלת כשירות מקצועית.
תפקיד שממלא בחברה, בחברה בת, בחברה קשורה או בחברה מוחזקת של החברה או של בעל עניין בה:	משנה למנכ"ל ומנהלת אגף תכנון ופיתוח ישומים בחברת מתן מקבוצת הבינלאומי. כיהנה כדירקטורית בחברת שב"א עד ליום 30 בינואר 2018.
השכלה:	תואר ראשון במחשבים וסטטיסטיקה (B.A) בהצטיינות - אוניברסיטת בר-אילן. תואר מוסמך במנהל עסקים (M.B.A) עם התמחות במימון בהצטיינות - אוניברסיטת בר-אילן. תואר ראשון במשפטים (LL.B) בהצטיינות יתרה - הקריה האקדמית אונו. תואר מוסמך במשפטים (LL.M) בהצטיינות - אוניברסיטת תל-אביב.
עיסוק בחמש השנים האחרונות ופירוט תאגידים נוספים בהם מכהן כדירקטור:	משנה למנכ"ל ומנהלת אגף תכנון ופיתוח ישומים בחברת מתן מקבוצת הבינלאומי. דירקטורית בבנק מסד.
קירבה משפחתית לבעל עניין אחר בחברה:	לא

שם:	מיכה ארגמן
תאריך תחילת כהונה כדירקטור:	09.04.2018 ;
חברות בוועדות דירקטוריון:	ועדת ביקורת (המשמשת גם כוועדת תגמול). כן. בעל כשירות מקצועית.
האם בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית:	ראש מערך תפעול בנקאי בבנק מזרחי טפחות בע"מ. (החל מיום 01.04.2023).
תפקיד שממלא בחברה, בחברה בת, בחברה קשורה או בחברה מוחזקת של החברה או של בעל עניין בה:	השכלה: בעל תואר ראשון בהנדסה תעשייה וניהול (B.Sc.) – אוניברסיטת בן גוריון. בעל תואר מוסמך במנהל עסקים (M.B.A.) – אוניברסיטת בן גוריון. בעל תעודה בשמאות וניהול מקרקעין – אוניברסיטת תל אביב.
עיסוק בחמש השנים האחרונות ופירוט תאגידים נוספים בהם מכהן כדירקטור:	סגן מנהל חטיבת הון אנושי משאבים ותפעול בבנק מזרחי טפחות בע"מ. בעבר כיהן בתפקידים ניהוליים נוספים בבנק מזרחי טפחות. מכהן כדירקטור במזרחי טפחות חברה לנאמנות בע"מ, טפחות סוכנות לביטוח (1989) בע"מ, נציבים נכסים וציוד בע"מ.
קירבה משפחתית לבעל עניין אחר בחברה:	לא

שם:	אבי קלר
תאריך תחילת כהונה כדירקטור חיצוני:	4.10.2020 ;
חברות בוועדות דירקטוריון:	וועדת ביקורת (המשמשת גם כוועדת תגמול), חבר בוועדת ניהול סיכונים המערכת.
האם בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית:	כן. בעל מומחיות חשבונאית פיננסית ובעל כשירות מקצועית.
תפקיד שממלא בחברה, בחברה בת, בחברה קשורה או בחברה מוחזקת של החברה או של בעל עניין בה:	השכלה: תואר ראשון בוגר בעסקים במכללה למנהל בתל אביב, התמחות במימון ושיווק.
עיסוק בחמש השנים האחרונות ופירוט תאגידים נוספים בהם מכהן כדירקטור:	מכהן כדירקטור חיצוני וחבר ועדת ביקורת בחברת הביטוח WESURE. כיהן כיו"ר דירקטוריון בחברת ג'וב אינפו. יועץ ומלווה במגוון תחומי פעילות. כיהן בעבר כמנכ"ל דקלה חברה לביטוח בע"מ בין השנים 2006-2015.
קירבה משפחתית לבעל עניין אחר בחברה:	לא

שם:	חן שרייבר
תאריך תחילת כהונה כדירקטור חיצוני:	20.10.2020 ;
חברות בוועדות דירקטוריון:	יו"ר ועדת ביקורת המשמשת גם כוועדת תגמול, חבר בוועדת ניהול סיכונים המערכת
האם בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית:	כן. בעל מומחיות חשבונאית פיננסית ובעל כשירות מקצועית.
תפקיד שממלא בחברה, בחברה בת, בחברה קשורה או בחברה מוחזקת של החברה או של בעל עניין בה:	
השכלה:	תואר ראשון בכלכלה באוניברסיטת בר-אילן. תואר שני במנהל עסקים, באוניברסיטת בר אילן. מוסמך כרואה חשבון. בעל רישיון סוכן.
עיסוק בחמש השנים האחרונות ופירוט תאגידים נוספים בהם מכהן כדירקטור:	נשיא לשכת רואי החשבון בישראל. מכהן כדירקטור חיצוני בחברת איילון ביטוח הנפקות וגיוסי הון. מכהן כדירקטור בחברת MIM (ב.ס.ר אירופה), ובחברת ארזים השקעות בע"מ. יועץ ומלווה עסקי לדירקטוריונים של חברות גדולות, עוסק בבורריות ובמתן חוות דעת, וכן מטפל בכספי הסדרי חוב ופרוקים. כיהן בעבר כ-CFO במגוון חברות גדולות במשק.
קירבה משפחתית לבעל עניין אחר בחברה:	לא

שם:	לאה בנאי
תאריך תחילת כהונה כדירקטורית חיצונית:	4.10.2020 ;
חברות בוועדות דירקטוריות:	יו"ר ועדת ניהול סיכונים המערכת, חברה בוועדת ביקורת (המשמשת גם כוועדת תגמול).
האם בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית:	כן. בעלת כשירות מקצועית.
תפקיד שממלאה בחברה, בחברה בת, בחברה קשורה או בחברה מוחזקת של החברה או של בעל עניין בה:	
השכלה:	תואר ראשון בכלכלה באוניברסיטה העברית בירושלים. תואר ראשון בסוציולוגיה באוניברסיטה העברית בירושלים. לימודי מגדר באוניברסיטת תל אביב. תעודה בביקורת פנים ביחידה ללימודי חוץ באוניברסיטת חיפה.
עיסוק בחמש השנים האחרונות ופירוט תאגידים נוספים בהם מכהנת כדירקטורית:	מכהנת כיו"ר ויצ"ו תל אביב. כיהנה בעבר כדירקטורית חיצונית ויו"ר ועדת הביקורת בדירקטוריון בנק מרכנתיל דיסקונט ובבנק דיסקונט להשקעות. כיהנה בעבר כדירקטורית חיצונית ויו"ר ועדת הביקורת בדירקטוריון אלטשולר שחם. כיהנה בעבר בתפקידי ביקורת וכלכלה במשרד האוצר ובמשרד לאיכות הסביבה.
קירבה משפחתית לבעל עניין אחר בחברה:	לא

שם:	אפרת קינן
תאריך תחילת כהונה כדירקטורית חיצונית:	24.10.2023
חברות בוועדות דירקטוריות:	לא
האם בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית:	כן
תפקיד שממלאה בחברה, בחברה בת, בחברה קשורה או בחברה מוחזקת של החברה או של בעל עניין בה:	דירקטורית סמנכ"לית, חטיבת תפעול ונכסים בבנק דיסקונט לישראל בע"מ
השכלה:	B.A, ראיית חשבון, טורו קולג'
עיסוק בחמש השנים האחרונות ופירוט תאגידים נוספים בהם מכהנת כדירקטורית:	חברת הנהלה וסמנכ"לית חטיבת תפעול ונכסים בבנק דיסקונט. מנהלת אגף תכנון ואסטרטגיית טכנולוגיות בבנק דיסקונט. סמנכ"לית, כלל ביטוח ופיננסים.
קירבה משפחתית לבעל עניין אחר בחברה:	לא

שם:	אביבית קליין
תאריך תחילת כהונה כדירקטורית חיצונית:	4.12.2023
חברות בוועדות דירקטוריות:	לא
האם בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית:	כן
תפקיד שממלאה בחברה, בחברה בת, בחברה קשורה או בחברה מוחזקת של החברה או של בעל עניין בה:	דירקטורית סמנכ"לית משאבי אנוש בבנק לאומי לישראל בע"מ
השכלה:	B.A בכלכלה האוניברסיטה העברית, ירושלים. M.A בניהול מערכות מימון-מנהל ציבורי, אוניברסיטת קלארק מסצ'וסטס ארה"ב.
עיסוק בחמש השנים האחרונות ופירוט תאגידים נוספים בהם מכהנת כדירקטורית:	סמנכ"לית משאבי אנוש יו"ר דירקטוריון לאומי בריטניה (BLUK) חברת הנהלת לאומי סגנית סמנכ"לית משאבי אנוש וראש אגף משאבי אנוש בחטיבה הבנקאית בבנק לאומי. ראש מערך לקוחות פרימיום בבנק לאומי.
קירבה משפחתית לבעל עניין אחר בחברה:	לא

ב. דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית

- במועד הדוח, מכהנים בדירקטוריון החברה שלושה דירקטורים שהינם בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית לפי השכלתם, כישוריהם וניסיונם.
- לדעת הדירקטוריון מספר זה מאפשר לו לעמוד בחובות המוטלות עליו בעיקר בקשר לאחריותו לבדיקת מצבה הכספי של החברה ולעריכת הדוחות הכספיים.
- לפרטים אודות הדירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית והשכלתם - ראו סעיף קטן א. לעיל.

ג. עבודת הדירקטוריון

- במהלך שנת 2023 התקיימו 25 ישיבות של מליאת הדירקטוריון.
- בהתאם להוראה 301, נדרשת החברה במינוי דירקטורים חיצוניים ובמינוי ועדת ביקורת. נכון למועד הדוח, מינתה החברה 3 דירקטורים חיצוניים והקימה ועדת ביקורת המשמשת גם כוועדת תגמול.
- בהתאם להוראה 17 של הוראות הפיקוח על מערכות התשלומים וסליקה בבנק ישראל (להלן: "הפיקוח על מערכות תשלומים") הוקמה וועדה לניהול סיכונים המערכת

ד. שינויים בדירקטוריון החברה

- ביום 29 באוגוסט 2023 סיים מר אסף אלדר את תפקידו כדירקטור בחברה.
- ביום 3 בדצמבר 2023 סיים מר אייל פרי את תפקידו כדירקטור בחברה.
- ביום 24 באוקטובר 2023 אישר המפקח על הבנקים את מינויה של גב' אפרת קינן כדירקטורית בחברה.
- ביום 4 בדצמבר 2023 אישר המפקח על הבנקים את מינויה של גב' אביבית קליין כדירקטורית בחברה.

ה. חברי ההנהלה הבכירים

שם:	אודליה משה-אוסטובסקי
מספר זהות:	033211434 ;
תאריך לידה:	05.09.1976
תפקיד שממלא בחברה, בחברת בת או בבעל עניין בה:	מנכ"לית
קירבה משפחתית לנושא משרה בכיר אחר או בעל ענין אחר בחברה:	לא
השכלה:	תואר שני במנהל עסקים מאוניברסיטת בר אילן ; תואר שני (+תזה) במדעי המחשב מאוניברסיטת ת"א ; תואר ראשון במדעי המחשב מהמכללה האקדמית ת"א-יפו.
ניסיון עסקי בחמש השנים האחרונות:	משנה למנכ"ל, סמנכ"ל פיתוח תפעול וטכנולוגיות וכן סמנכ"ל טכנולוגיות בחברת שירותי בנק אוטומטיים בע"מ (שב"א).
תאריך תחילת כהונה:	01.07.2021

שם:	רחל בן ארצי
מספר זהות:	57757171 ;
תאריך לידה:	04.08.1962
תפקיד שממלא בחברה, בחברת בת או בבעל עניין בה:	סמנכ"לית קשרי לקוחות
קירבה משפחתית לנושא משרה בכיר אחר או בעל ענין אחר בחברה:	לא
השכלה:	
ניסיון עסקי בחמש השנים האחרונות:	מנהלת קשרי לקוחות במס"ב.
תאריך תחילת כהונה:	02.2019

שם:	איתן מיזרצקי
מספר זהות:	057829822 ;
תאריך לידה:	01.10.1962
תפקיד שממלא בחברה, בחברת בת או בבעל עניין בה:	סמנכ"ל מערכות מידע
קירבה משפחתית לנושא משרה בכיר אחר או בעל ענין אחר בחברה:	לא
השכלה:	תואר שני בסטטיסטיקה מהאוניברסיטה העברית ; תואר ראשון (Bsc) במדעי המחשב מהאוניברסיטה העברית.
ניסיון עסקי בחמש השנים האחרונות:	מנהל פיתוח בכיר במס"ב וכן בחברת שירותי בנק אוטומטיים בע"מ (שב"א).
תאריך תחילת כהונה:	14.11.2021

שם:	טל פרומקיס
מספר זהות:	029269743 ;
תאריך לידה:	09.05.1972
תפקיד שממלא בחברה, בחברת בת או בבעל עניין בה:	סמנכ"ל כספים
קירבה משפחתית לנושא משרה בכיר אחר או בעל עניין אחר בחברה:	לא
השכלה:	MBA תואר שני במנהל עסקים, המסלול האקדמי של המכללה למנהל; שנת השלמה לחשבונאות; BA תואר ראשון מנהל עסקים, התמחות בחשבונאות, המסלול האקדמי המכללה למנהל; CPA רואה חשבון מוסמך מטעם מועצת רואי החשבון.
ניסיון עסקי בחמש השנים האחרונות:	ראש תחום אשראים וחובות בעייתיים בבנק לאומי – מערך דוחות כספיים. חשב וסגן סמנכ"ל כספים ב-Citibank.
תאריך תחילת כהונה:	01.12.2021

שם:	עדינה גפן
מספר זהות:	015400393 ;
תאריך לידה:	17.07.1979
תפקיד שממלא בחברה, בחברת בת או בבעל עניין בה:	סמנכ"ל פיתוח עסקי וטכנולוגי
קירבה משפחתית לנושא משרה בכיר אחר או בעל עניין אחר בחברה:	לא
השכלה:	הנדסאי תוכנה מהמכללה הטכנולוגית באר שבע; תעודת מורה בכיר במדעי המחשב
ניסיון עסקי בחמש השנים האחרונות:	מנהלת פיתוח טכנולוגי במס"ב.
תאריך תחילת כהונה:	25.11.2021

שם:	מיכל אגמון
מספר זהות:	031877939 ;
תאריך לידה:	28.09.1974
תפקיד שממלא בחברה, בחברת בת או בבעל עניין בה:	סמנכ"ל ייעוץ משפטי ורגולציה
קירבה משפחתית לנושא משרה בכיר אחר או בעל עניין אחר בחברה:	לא
השכלה:	תואר ראשון (LLB) במשפטים מהאוניברסיטה העברית בירושלים
ניסיון עסקי בחמש השנים האחרונות:	מנהלת מחלקת ממשל תאגידי וחברות בת בבנק דיסקונט לישראל בע"מ
תאריך תחילת כהונה:	06.12.2021

שם:	חן הרייתי
מספר זהות:	200337673 ;
תאריך לידה:	12.06.1988
תפקיד שממלא בחברה, בחברת בת או בבעל עניין בה:	מבקר פנימי
קירבה משפחתית לנושא משרה בכיר אחר או בעל עניין אחר בחברה:	לא
השכלה:	תואר שני בכלכלה התנהגותית מאוניברסיטת רייכמן ; תואר ראשון במנהל עסקים (עם התמחות בחשבונאות ומערכות מידע) מהקריה האקדמית קריית אונו ; CPA רואה חשבון מוסמך מטעם מועצת רואי החשבון ; בוגר קורס מנהל טכנולוגיות ומתודולוגיות הגנת סייבר (CISO) ממכללת See-Security ; בעל הסמכות Certified Information Systems (CISA) Auditor ו- Certified Data Privacy Solution Engineer (CDPSE) מטעם ארגון ISACA ארה"ב ; מנתח מערכות מידע מורשה (CSA) מטעם הלשכה לטכנולוגיות המידע בישראל.
ניסיון עסקי בחמש השנים האחרונות:	דירקטור בלשכת המבקרים הפנימיים IIA Israel ; מבקר פנימי של החברה ושל חברת שב"א ; מנהל ביקורת מערכות מידע וביקורת פיננסית באל על נתיבי אוויר לישראל ; חבר מועצת המנהלים ב-ISACA ישראל.
תאריך תחילת כהונה:	02.11.2021

שם:	לילך קורדובה
מספר זהות:	027118934
תאריך לידה:	21.1.74
תפקיד שממלא בחברה, בחברת בת או בבעל עניין בה:	סמנכ"לית משאבי אנוש
קירבה משפחתית לנושא משרה בכיר אחר או בעל עניין אחר בחברה:	לא
השכלה:	תואר ראשון בפסיכולוגיה וחינוך
ניסיון עסקי בחמש השנים האחרונות:	ניהול משאבי אנוש
תאריך תחילת כהונה:	25.7.2023

שם:	סיגלית יוסופוב
מספר זהות:	301314381
תאריך לידה:	11.02.88
תפקיד שממלא בחברה, בחברת בת או בבעל עניין בה:	מנהלת סיכונים וקצינת ציות
קירבה משפחתית לנושא משרה בכיר אחר או בעל עניין אחר בחברה:	לא
השכלה:	עורכת דין, בעלת תואר שני במשפטים עם התמחות פיננסית ובעלת תואר ראשון במשפטים
ניסיון עסקי בחמש השנים האחרונות:	מנהלת תפעול ורגולציה – אקסלנס בית השקעות.
תאריך תחילת כהונה:	12.10.2023 (החל מיום 8.8.2022 במינוי זמני)

1. שינויים בחברי ההנהלה הבכירים

- ביום 25 ביולי 2023 מונתה גב' לילך קורדובה לסמנכ"לית משאבי אנוש
- ביום 12 באוקטובר 2023 התקבל אישור המפקח למינויה של גב' סיגלית יוסופוב למנהלת סיכונים וקצינת ציות.

2. המבקר הפנימי**א. פרטי המבקר הפנימי**

ביום 2 בנובמבר 2021 מונה מר חן הרייתי כמבקר הפנימי של החברה (להלן: "**המבקר הפנימי**"), לאחר הודעת המפקח על הבנקים, כי אינו מתנגד למינוי. מר חן הרייתי הינו בעל תואר שני שבכלכלה התנהגותית מאוניברסיטת רייכמן, בעל תואר ראשון במנהל עסקים עם התמחות בחשבונאות ומערכות מידע מהקריה האקדמית קריית אונו, רו"ח מוסמך משנת 2014, בוגר קורס מנהל טכנולוגיות ומתודולוגיות הגנת סייבר (CISO) ממכללת See-Security ובעל הסמכות (CISA) Certified Information Systems Auditor ו- Certified Data Privacy Solutions (CDPSE) מטעם ארגון ISACA ארה"ב, כמו כן בעל תעודת מנתח מערכות מידע מורשה (CSA) מטעם הלשכה לטכנולוגיות המידע בישראל. למר הרייתי ידע מקצועי רחב בתחומי הביקורת הפנימית, מערכות מידע, פיננסים ורגולציה. החל מינואר 2023 מר הרייתי מכהן בנוסף כדירקטור בלשכת המבקרים הפנימיים IIA Israel וכן שימש עד סוף שנת 2020 כחבר מועצת המנהלים ב-ISACA ישראל (הארגון הישראלי לביקורת ואבטחת מערכות מידע).

למיטב ידיעת החברה וכפי שנמסר לה על ידי המבקר הפנימי, המבקר הפנימי עומד בתנאים הקבועים בסעיף 3(א) לחוק הביקורת הפנימית, התשנ"ב – 1992 (להלן: "**חוק הביקורת הפנימית**"). בנוסף, המבקר הפנימי עומד בהוראות סעיף 146(ב) לחוק החברות ובהוראות סעיף 8 לחוק הביקורת הפנימית. המבקר הפנימי הינו עובד החברה, ואין לו קשרים עסקיים מהותיים או קשרים מהותיים אחרים עם החברה או גוף הקשור אליה אשר יש בהם כדי ליצור ניגוד עניינים עם תפקידו כמבקר פנימי. הדירקטוריון הניח את דעתו כי המבקר הפנימי עומד בדרישות הנ"ל על סמך הודעתו ועל סמך בדיקת המסמכים שהגיש.

ב. דרכי מינוי

ביום 31 באוגוסט 2021 אישר דירקטוריון החברה את מינויו של רו"ח חן הרייתי, כמבקר הפנימי של החברה, ואת תנאי כהונתו והעסקתו כמבקר הפנימי של החברה. החל מיום 2 בנובמבר 2021 מכהן מר הרייתי כמבקר הפנימי של החברה, לאחר קבלת אישור הפיקוח על הבנקים למינויו. מינויו התבסס על הכשרתו וניסיונו המקצועי. המבקר הפנימי פועל בהתאם לכתב מינוי (צ'ארטר) שאושר על ידי דירקטוריון החברה. החובות, הסמכויות והתפקידים המוטלים על המבקר הפנימי נקבעים בהתאם לדין ולרבות בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין ולהוראות הפיקוח על מערכות תשלומים החלות על החברה.

ג. הממונה על המבקר הפנימי

בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 301 - הממונה על המבקר הפנימי הינו יו"ר הדירקטוריון. למבקר הפנימי יש סמכות לתקשר ישירות וביוזמתו עם יושב ראש הדירקטוריון, עם חברי הדירקטוריון או עם רואה החשבון המבקר כאשר ראוי, והכול על פי כללים שנקבעו בכתב המינוי של המבקר הפנימי.

ד. תוכנית העבודה

- תוכנית עבודת הביקורת הפנימית הוכנה על בסיס העקרונות שנקבעו בחוק החברות, בהוראת ניהול בנקאי תקין 307, הוראות הפיקוח על מערכות תשלומים, בתקנים מקצועיים מקובלים ובנוהל הביקורת הפנימית שאושר על ידי ועדת הביקורת, תוך ביצוע ההתאמות הנדרשות בהתחשב, בין השאר, בגודל החברה, היקף פעילותה ובתמהיל הסיכונים להם חשופה החברה
- הביקורת הפנימית פועלת על-פי תוכנית עבודה רב-שנתית לתקופה של ארבע שנים, שממנה נגזרות תוכניות עבודה שנתיות. תוכניות העבודה של הביקורת הפנימית נידונה בוועדת הביקורת ומאושרות על ידי הוועדה ועל ידי מליאת הדירקטוריון לפחות פעם בשנה ובעת צורך לביצוע התאמות.
- לצורך התוויית תוכנית העבודה הרב-שנתית ולצורך התוויית תוכנית העבודה השנתית, קיים המבקר הפנימי התייעצויות עם המנכ"לית, חברי ההנהלה, יו"ר ועדת הביקורת ועם יו"ר הדירקטוריון.
- בניית תוכנית עבודה רב שנתית - תוכנית העבודה הרב שנתית מתבססת על ניתוח והערכת סיכונים גלומים בפעילויות השונות של החברה. במסגרת תוכנית העבודה של הביקורת הפנימית ניתן דגש ליישום הוראות רגולציה, תהליכים טכנולוגיים מהותיים ותשתיות קריטיות.
- למבקר הפנימי יש שיקול דעת לסטות מתוכנית העבודה, כמענה לצרכים משתנים ובלתי צפויים, כמו גם מענה לאירועים מיוחדים וביקורות לא מתוכננות, ובכללן: דרישות של גורמים מוסמכים כגון: הדירקטוריון, המנכ"לית והרגולטורים. זאת, בכפוף לעדכון ואישור ועדת הביקורת.

ה. היקף משאבי הביקורת הפנימית

החל מתאריך 1 ביולי 2023 המבקר הפנימי מועסק ע"י החברה ב-100% משרה (עד למועד זה הועסק ב-80% משרה) ונעזר בנוסף, במידת הצורך, ביועצים חיצוניים מומחים לשם ביצוע מטלות הביקורת. היקף משאבי הביקורת הפנימית נקבע על בסיס תכנית העבודה הרב שנתית.

ו. עריכת הביקורת הפנימית

- הביקורת הפנימית בחברה פועלת במסגרת החוקים, התקנות, הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, לרבות הוראת ניהול בנקאי תקין 307 בנושא פונקציית הביקורת הפנימית, הוראות הפיקוח על מערכות תשלומים והוראות הדירקטוריון.
- כמו כן, פועלת הביקורת הפנימית על-פי התקנים המקצועיים של לשכת המבקרים הפנימיים IIA ישראל וכן לשכת המבקרים הפנימיים הבינלאומית (The Institute of Internal Auditors) IIA.
- המבקר הפנימי מפתח ומקיים תוכנית להבטחת איכות ושיפור המקיפה את כל ההיבטים של פעילות הביקורת הפנימית. התוכנית להבטחת איכות ושיפור מעוצבת כדי לאפשר הערכה של התאמת פעילות הביקורת הפנימית להגדרת מקצוע הביקורת הפנימית ולתקנים. התוכנית גם אומדת את היעילות והאפקטיביות של פעילות הביקורת הפנימית ומזהה הזדמנויות לשיפור.
- הדירקטוריון, אשר כי (א) בחן את תוכנית העבודה של הביקורת הפנימית ואת ביצועה (ב) נסמך על תוכנית אבטחת איכות שקיים המבקר הפנימי, לרבות דוח סקירה תקופתית עצמית על פעילות הביקורת הפנימית, (ג) וסבור כי הביקורת הפנימית של החברה עומדת בכללים שנקבעו לעבודת הביקורת הפנימית.

ז. גישה למידע

לפונקציית הביקורת הפנימית הומצאו, מסמכים, קבצים ומידע, כאמור בסעיף 9 לחוק הביקורת הפנימית וניתנה גישה מתמדת ובלתי אמצעית למערכות המידע של החברה, לרבות נתונים כספיים, ככל שהדבר נדרש לביצוע משימותיה.

ח. דוחות הביקורת הפנימית

- דיווחי הביקורת הפנימית מתבצעים בהתאם להוראות כל דין, הוראת ניהול בנקאי תקין 307, הוראות הפיקוח על מערכות תשלומים תקנים מקצועיים מקובלים, נוהל הדירקטוריון ונוהל הביקורת הפנימית. לרבות דיווחים תקופתיים, המוגשים בכתב, ליו"ר הדירקטוריון, יו"ר ועדת הביקורת ולמנכ"לית החברה.
- במהלך שנת 2023 כל הדיווחים של המבקר הפנימי נדונו בוועדת הביקורת. על פי הנחיית יו"ר ועדת הביקורת - חלקם נידונו גם במליאת הדירקטוריון ובעדת ניהול סיכוני המערכת.
- תוכנית עבודה מעודכנת ומאושרת של הביקורת הפנימית בוצעה במלואה. כל סטייה מהתוכנית המקורית אושרה מראש על ידי ועדת הביקורת ו/או הדירקטוריון, תוך התחשבות בהסבר שהוצג על ידי המבקר הפנימי.

ט. הערכת הדירקטוריון את פעילות המבקר הפנימי

- לדעת הדירקטוריון, היקף, אופי ורציפות פעילות המבקר הפנימי ותוכנית עבודתו, הינם סבירים בנסיבות העניין, ויש בהם כדי להגשים את מטרות הביקורת הפנימית בחברה.

י. תגמול

- תנאי כהונתו והעסקתו של המבקר הפנימי אושרו על ידי ועדת התגמול והדירקטוריון של החברה.
- לדעת הדירקטוריון, אין בתשלומים למבקר הפנימי, כדי לגרום להשפעה על שיקול דעתו.

3. שכר רואי החשבון המבקרים

רואי החשבון המבקרים של החברה הינם סומך חייקין KPMG רצ"ב נתונים בגין שכר רוח לשנת 2023 (כולל שכר ששולם ושנצבר)

עבור	2023	2022
אלפי ש"ח		
סך הכל שכר של רואי חשבון מבקרים	222	210

4. שכר בכירים

ראה ביאור 14.ה. בדוחות הכספיים - תכנית תגמול למנכ"לית, לעובדי החברה ומנהליה.

5. עסקאות עם בעלי שליטה וצדדים קשורים

- החברה פועלת בהתאם להוראות הדין והרגולציה החלות עליה כחברה פרטית וכחברת שירותים משותפת, כהגדרתה בחוק הבנקאות (רישוי).
- הגדרת צדדים קשורים, כוללת את המפורטים להלן: חברת שב"א, הבנקים בעלי המניות בחברה (המחזיקים מעל 5%).
- לדיווח אודות הסכם ספק לקוח זמני שנחתם בחודש יוני 2022 בין החברה לבין שב"א ראה בהמשך להלן. לדיווח אודות הסכמות בין החברה לבין שב"א לגבי הפרדת משרדי החברות ראה ביאור 14.ג.1.
- לדיווח אודות הסכם מסגרת שנחתם בין החברה לבין שב"א בחודש יוני 2019 ראה ביאור 14.ג.1.
- לדיווח אודות הסכמות שהושגו בין החברה לחברת שב"א במסגרת הליך גישור שהתנהל בין החברות בחודש פברואר 2024 ראה אירועים לאחר תאריך המאזן לעיל.

פרק ב' – פרטים נוספים בנוגע לעסקי החברה ואופן ניהולם

6. מבנה ההחזקות בחברה

בנק לאומי לישראל בע"מ (להלן: "בנק לאומי") מחזיק בכ-25% מהון המניות המונפק והנפרע בחברה; בנק הפועלים בע"מ (להלן: "בנק הפועלים") מחזיק בכ-25% מהון המניות המונפק והנפרע בחברה; בנק דיסקונט לישראל בע"מ (להלן: "בנק דיסקונט") מחזיק בכ-25% מהון המניות המונפק והנפרע בחברה; הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן: "הבנק הבינלאומי") מחזיק בכ-12.5% מהון המניות המונפק והנפרע בחברה, ובנק מזרחי טפחות בע"מ (להלן: "בנק מזרחי") מחזיק בכ-12.5% מהון המניות המונפק והנפרע בחברה. זכויות בעלי המניות בחברה קבועות במסמכי ההתאגדות של החברה ועל פי הסכם שנחתם בין בעלי המניות הנ"ל לבין החברה ולבין בנק ישראל מחודש יוני 1983, המסדיר, בין היתר, את פעילות החברה במתן שירותים למערכת הבנקאית.

7. רכוש קבוע ומתקנים

בחודש דצמבר 2017 עברה החברה למשרדים במרכז עזריאלי במגדל A, ברחוב הרוקמים 26, חולון, החברה חתמה על הסכם, ביחד ולחוד, עם שב"א (כאשר כל אחת מהן נשאה ב-50% מעלות השכירות), לשכירות אתר המשרדים לעשר שנים עם אופציה להארכה לשתי תקופות נוספות של חמש שנים כל אחת, ובסך הכול לתקופה נוספת של עשר שנים.

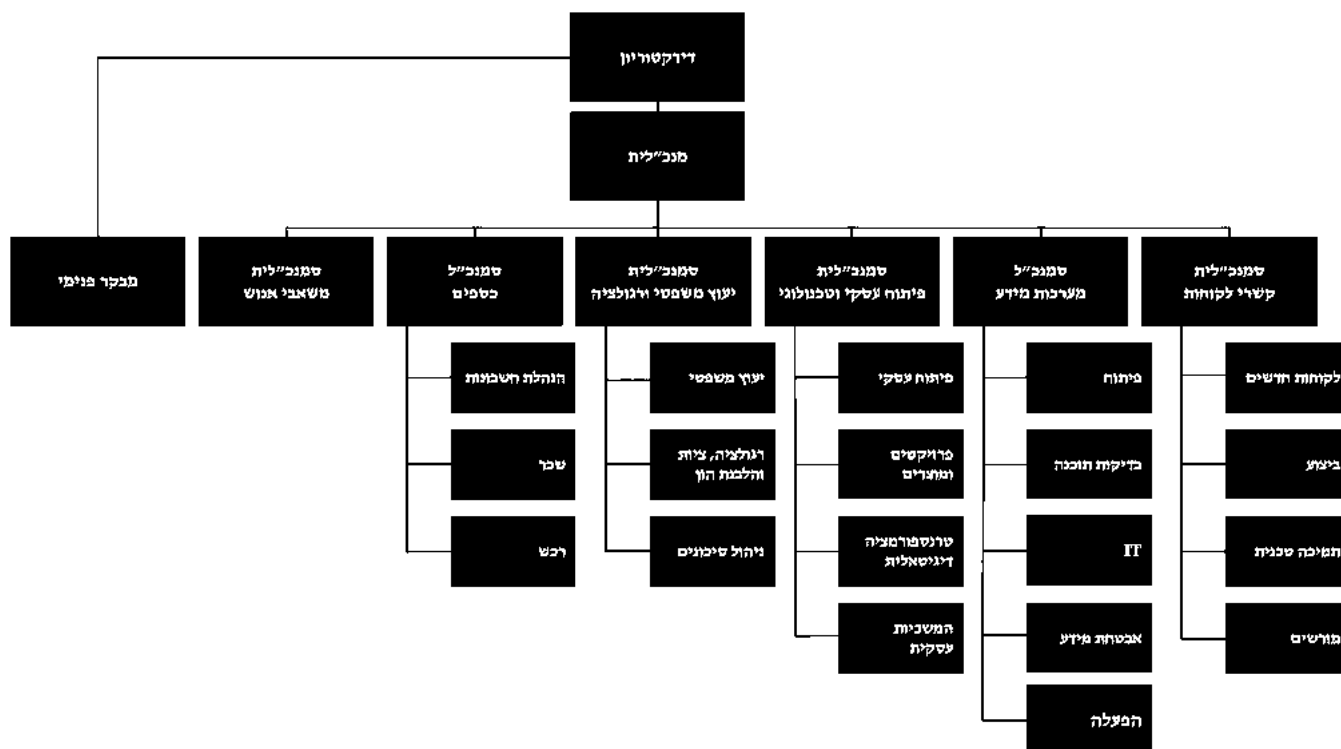
בנוסף, שכרה החברה, במשותף עם שב"א, שטח המשמש כאתר גיבוי חלופי לפעילות, ומגבה ומשתמשת באתר גיבוי נוסף לשמירת נתונים לגיבוי חלקי והכול בהתאם לדרישת בנק ישראל. בסוף שנת 2019 הסתיים הסכם השכירות לשטח המשמש כאתר גיבוי חלופי, החברה האריכה הסכם לתקופה של 5 שנים נוספות עם אופציה להארכה לשתי תקופות נוספות של 5 שנים כל אחת, לפרטים נוספים ראה ביאור 1.10 בדוחות הכספיים. רכוש קבוע המשמש הן את החברה והן את שב"א נרכש במשותף על ידי שתי החברות חלקו בחלקים שווים וחלקו בחלקים שאינם שווים, אשר במרביתם חלקה של שב"א גדול מחלקה של החברה (להלן: "רכוש משותף"). בעת הרכישה של רכוש משותף העלות מתפצלת בין החברות וכל חברה רושמת בספריה את חלקה ברכוש. ההוצאות השוטפות על אחזקת הרכוש המשותף לרבות אחזקה ואחריות על התוכנות והחומרות נעשית בהתאם להסכם החיובים כמפורט בביאור 1.14.ג.

- ביום 25 באפריל 2021 נחתם הסכם שכירות חדש בקשר עם אתר המחשוב של החברה שמשמש כאתר גיבוי לפעילותה. בהתאם להסכם, תקופת השכירות הינה ל-5 שנים נוספות אשר תחילתן ביום 1 בנובמבר 2020 עם שתי תקופות אופציות ל 5 שנים נוספות.
- ביום 8 בפברואר 2022 חתמה החברה על הסכם שכירות להשכרת שטח במתחם עזריאלי בחולון אליו הועברו משרדי החברה, זאת בעקבות דרישת רשות התחרות להפרדת הזיקות בין החברה לבין שב"א, אשר במסגרתה נדרשות החברות, בין היתר, להפריד את המשרדים המשותפים. תקופת השכירות הינה ל-5 שנים. לחברה אופציה להארכת תקופת השכירות בשתי תקופות נוספות של 5 שנים כל אחת ובסך הכל 15 שנים. החברה מעריכה בסבירות גבוהה כי תממש את תקופות האופציות. החברה נכנסה לשטח זה בחודש מאי 2022. ביום 24 למאי 2022 פינתה החברה את המשרדים המשותפים. בעקבות זאת חתמה החברה על תוספת להסכם להמחאת זכויותיה במשרדים המשותפים לשב"א. בהתאם להסכמות שהושגו בין החברות בעניין התשלום לצד העוזב בגין השיפורים במושכר שולם ע"י שב"א לחברה סך של 7.5 מ"ש בגין שיפורים במושכר.

החברה בוחנת באופן שוטף את מצבן של מערכות המחשב שבשימושה למול הצרכים וההתפתחויות הטכנולוגיות ומידי תקופה משדרגת את ציוד המחשב שברשותה. לפרטים נוספים ראה ביאור 1.10 בדוחות הכספיים.

8. הון אנושי

א. המבנה הארגוני של החברה

א. מערך כוח האדם בחברה

2022	2023	
84	105	ממוצע משרות (*)
108	125	סך הכל משרות מלאות בסוף שנה

(*) לא כולל שעות נוספות

נכון ליום 31 בדצמבר 2023 החברה העסיקה 24 עובדים חיצוניים באמצעות חברות חיצוניות. חלק מעובדי החברה המועסקים על-ידיה, נותנים שירותים גם לשב"א וכן חלק מעובדי שב"א המועסקים על ידי שב"א, נותנים שירותים גם לחברה, והכול בהתאם להסכם החיובים כפי שנחתם בין החברה לשב"א כמפורט בסעיף 9 להלן.

החברה מעניקה לעובדיה מענקים שונים במהלך תקופת העסקתם, כדוגמת מענקים שנתיים, מענקי יובל וכדומה. בנוסף, חלק מעובדי החברה זכאים למשכורת 13 וחלק אף למשכורת 14 (השלמת דמי הבראה למשכורת בסיס). חלק מעובדי החברה אינם כפופים להסדר סעיף 14 לפי חוק פיצויי פיטורים, תשכ"ג-1963. לחברה קרן פיצויים מרכזית המכסה את רוב התחייבויותיה בגין פיצויי הפיטורים לעובדים אלו.

ב. תוכניות מהותיות להתייעלות וקיצוצים

החברה מפעילה את כלל שירותיה במספר מצומצם של עובדים בזכות תהליכי עבודה יעילים ועובדים מסורים ומקצועיים. על כן, לא מתוכננות תוכניות מהותיות להתייעלות ו/או קיצוצים במשאב האנושי. יחד עם זאת, החברה פועלת באופן רצוף להמשך ייעול התהליכים והתאמת המבנה הארגוני ליעדים האסטרטגיים שלה.

ג. היעדר תלות מהותית בעובד מסוים

בהתאם לתוכנית גידור סיכונים המיושמת בחברה, לא קיימת תלות מהותית בעובד מסוים.

ד. תרבות ארגונית וקוד האתי

החברה מבוססת על מסורת ארוכת שנים של מתן שירות מקצועי ואמין ושואפת לפעול באופן הגון, הוגן, ומכובד כלפי שותפיה העסקיים, לקוחותיה הישירים, והעקיפים וכן כלפי העובדים. כמו כן, החברה חרטה על דגלה את המצוינות התפעולית כערך מרכזי המכוון את פועלה, והיא פועלת בהתאם לקוד אתי כפי שהופץ לכלל העובדים.

ה. מדיניות תגמול

לפרטים בדבר מדיניות התגמול ראו ביאור 13.ה. בדוחות הכספיים.

1. הסכם קיבוצי

ביום 19 בנובמבר 2017, נחתם הסכם קיבוצי ראשון חלקי בין החברה ושב"א לבין ההסתדרות וועד עובדי החברה ושב"א בדבר מעבר משרדי החברה ומשרדי שב"א לאתר חדש בחולון כאמור לעיל (להלן: "הסכם המעבר"). בהסכם נקבע כי עובד שהועסק בחברה במועד חתימת ההסכם וכן במועד המעבר לאתר החדש, ימשיך לעבוד בחברה ולא יפוטר בשל המעבר. בהתאם להסכם, בין היתר, קיבלו עובדי החברה הזכאים לכך, בהתאם לקריטריונים הקבועים בהסכם, מענק ב-2 חלקים, כאשר הראשון שולם בחודש דצמבר 2017 והשני שולם במועד חתימת ההסכם הקיבוצי המלא.

ביום 15 בנובמבר, 2018 נחתם הסכם קיבוצי מיוחד בין החברה ושב"א לבין ההסתדרות וועד עובדי החברה ושב"א (להלן: "ההסכם הקיבוצי"). ההסכם הקיבוצי נחתם לתקופה שמיום 1.1.2018 ועד ליום 31.12.2022 ויתחדש מאליה לשנתיים (2), בכפוף לזכות כל צד להודיע, בהודעה מוקדמת בת 90 יום על סיום ההסכם. ההסכם חל על כל עובדי החברה, למעט מנכ"לית, משנה למנכ"ל וסמנכ"לים, מנהלים הכפופים למנכ"לית ועובדים נוספים ממחלקות כספים, משאבי אנוש, לשכת מנכ"לית ואבטחת מידע. ההסכם כולל התחייבות לתשלום שכר מינימום חודשי בסך של 6,000 ש"ח וכן התחייבות לתוספת שכר שנתית בגין השנים 2018-2022 (החל מחודש יולי 2018) לעובדי החברה בשיעור שנתי כולל של 3% מהשכר הבסיסי (בתוספת שעות נוספות גלובליות (ככל שמשולמות), (3.5% בשנת 2018), או תוספת בשיעור נמוך יותר במקרה של אי עמידה של החברה ביעדים שהוגדרו בהסכם של כלל העובדים אשר ההסכם הקיבוצי חל עליהם ואשר השלימו 12 חודשי עבודה במועד תשלום תוספת השכר. כאשר חלוקת עדכון השכר לעובדים תעשה בהתאם למנגנון שנקבע בהסכם הקיבוצי – 1% לכל עובד, והיתר יחולקו בהתאם לשיקול דעת החברה, ומקסימום 10% העלאה בשנה לעובד.

במסגרת ההסכם הוענקו לעובדים מגוון הטבות נוספות בתחומים סוציאליים שונים והחברה החליטה להחיל הטבות אלו גם על עובדים שהוחרגו מההסכם. כן כולל ההסכם, בין היתר, הוראות בדבר קבלת עובדים לעבודה בחברה, איוש משרות וניוד עובדים, שעות העבודה, כללי העבודה בחברה, חופשות, תנאי עבודה והפסקת העסקה. ביום 19 בנובמבר 2020 נחתמה תוספת להסכם הקיבוצי במסגרתה עודכן נספח א' להסכם הכולל רשימת תפקידים בחוזים אישיים המוחרגים מתחולתו של ההסכם הקיבוצי.

ביום 7 בדצמבר 2021 נחתמה בין החברה לבין ועד העובדים תוספת להסכם הקיבוצי בנושא הפרדת החברות, וזאת בהמשך לדרישת רשות התחרות על הפרדה מלאה בין החברה לבין חברת שב"א. במסגרת התוספת נקבע כי ההסכם הקיבוצי, שנחתם בין החברה ושב"א לוועד העובדים ימשיך לחול ולחייב את החברה ביחסים בינה לבין עובדי החברה, וזאת עד לתום תוקפו של ההסכם הקיבוצי ביום 31.12.2022. במסגרת התוספת נקבע, בין היתר, כי כל עובד שמועסק בחברה במועד חתימת התוספת להסכם ימשיך לעבוד ולא יפוטר בשל הליך הפרדת החברות. כמו כן, הוסכם כי המשא ומתן לחידוש תוקפו של ההסכם הקיבוצי יחל לכל המאוחר בתחילת חודש נובמבר 2022. במהלך שנת 2023 התנהל משא ומתן בין החברה לבין ועד העובדים על הארכת תוקפו של ההסכם הקיבוצי. נכון למועד זה טרם נחתם הסכם.

9. הסכמים מהותיים

- בהתאם להוראות הדין, החברה גיבשה כללים למערכת "חייבים, זיכויים והעברות תשלומים" (להלן: "הכללים") כמפעילת מערכת תשלומים מבוקרת, אשר הופצו למשתתפים ואשר נחתמו ונכנסו לתוקף בחודש ספטמבר 2018. כללים אלו מהווים בסיס להתקשרות החברה עם כלל משתתפי המערכת. הכללים מסדירים את פעילות מערכת חייבים, זיכויים והעברות תשלומים והם גוברים על כל הסכם קודם שנחתם מול המשתתפים.

• הסכם החייבים עם שב"א

ביום 27 בדצמבר 2017, נחתם בין החברה לבין שב"א (להלן יחדיו בסעיף זה: "החברות"), הסכם חייבים הדדי שעניינו הסדרי ההתחשבנות בין החברה לבין שב"א. הסכם זה עיגן הסכמות שהיו בין החברה לבין שב"א עד לאותו מועד, בשינויים שהשפעתם על תוצאות החברה אינם מהותיים. ההתחשבנות בין החברה לבין שב"א מוסדרת במסגרת הסכם חייבים מיום 12 ביוני 2019 (להלן: "הסכם החייבים"). הסכם החייבים נחתם לתקופה בת חמש שנים, החל מיום 1 באפריל 2019 ועד ליום 31 במרץ 2024, בכפוף לזכות לסיימו לפני תום תקופת ההסכם בכפוף להודעה מוקדמת של 36 חודשים. יצוין כי במסגרת הסכם החייבים נקבע כי האמור בהסכם לגבי תקופת ההודעה המוקדמת לא יחול במקרה שבו הרגולציה תכפה על אחד הצדדים להפסיק את מתן אחד מהשירותים הכלולים בהסכם זה או כולם. במקרה זה יפעלו הצדדים במשותף לגיבוש מתווה היפרדות מוסכם. ביום 27 למרץ 2022 אושר ע"י בית הדין לתחרות הסדר כובל, בתוקף עד ליום 31 בדצמבר 2029 בכפוף לתנאים ("ההסדר הכובל"). במסגרת תנאי ההסדר הכובל, נקבע כי עד ליום 31 דצמבר 2027 יפרידו החברה ושב"א את כל הזיקות המשותפות ביניהן, באופן שלאחר מועד זה לא יוותרו כל זיקות משותפות בין החברות ולא יינתנו כל שירותים מאחת החברות למשתנה שאינם במסגרת השירותים שהן מוכרות לציבור הרחב. לפרטים לעניין ההסדר הכובל ראה ביאור ג.1.14. בדוח הכספי

10. מגבלות ופיקוח על פעילות החברה

החברה פועלת בהתאם לרישיון שניתן לה על ידי בנק ישראל, מכוח היותה תאגיד בנקאי שהוא חברת שירותים משותפת. ככזו, כפופה החברה, בין השאר, להוראות חוק הבנקאות (רישוי), להוראות פקודת הבנקאות, 1941, ולהוראות ניהול בנקאי תקין שהוציא הפיקוח על הבנקים בבנק ישראל (למעט הוראות לגביהן ניתן פטור ספציפי מבנק ישראל). כמו כן, החברה מפוקחת על ידי הפיקוח על מערכות התשלומים וסליקה בבנק ישראל מכוח היותה מפעילה של מערכת תשלומים מבוקרת בהתאם לחוק מערכות תשלומים. בנוסף, פועלת החברה בהתאם לפטור הממונה על התחרות.

א. פטור בתנאים מאישור הסדר כובל שניתן על ידי הממונה על התחרות

החברה קיבלה ביום 18 ביוני 2020 החלטה בעניין פטור מהסדר כובל בתוקף עד ליום 18 ביוני 2025. לפרטים בדבר פטור מהסדר כובל ראה ביאור ג.1.14. לדוח הכספי.

ב. החלת הוראות הפיקוח על הבנקים על החברה

ביום 28 בדצמבר 2011 הודיע המפקח על הבנקים לחברה כי בכוונתו להגביר את רמת הפיקוח על החברה ולבטל בהדרגה את הפטור שניתן לחברה בעבר מיישום חלק מההוראות שהוציא המפקח על הבנקים, מאז החברה פעלה וממשיכה לפעול ליישום של הקבוע בהוראות אלו בתיאום מלא עם הפיקוח על הבנקים. במסגרת זו, החברה גם נדרשה לראשונה ליישם את ההוראות הקבועות בהוראה 307 להוראות ניהול בנקאי תקין, בדבר הביקורת הפנימית בחברה, ובהתאמה לכך, החל מיום 1 בינואר 2015, פועל בחברה מבקר פנימי. עוד יצוין, כי במסגרת מגעים שהתקיימו בין החברה לבין המפקח על הבנקים, פטר המפקח את החברה, לבקשתה, מיישום חלק מהוראות ניהול בנקאי תקין (פטור כללי המתייחס להוראות מסוימות בכללותן או פטור פרטני מיישום של סעיפים מסוימים בהוראה, לפי העניין), לגביהן אישר המפקח כי הן אינן רלבנטיות לחברה לאור מאפייני פעילותה. בין השאר, קיבלה החברה פטור מיישום הוראות ניהול בנקאי תקין בנושאים הבאים: מדידה והלימות הון, ניהול סיכונים כולל, ניהול סיכון הנזילות, ניהול סיכונים אשראי וכן הוראות שונות העוסקות במערכת היחסים שבין בנקים ללקוחותיהם.

ג. הכרזה על "מערכת חיובים זיכויים והעברות תשלומים" כ"מערכת מבוקרת" לפי חוק מערכות תשלומים

כללי המערכת

בחודש יולי 2013, הוכרזה מערכת "חיובים, זיכויים והעברות תשלומים" כמערכת מבוקרת כהגדרתה בחוק מערכות תשלומים. לפיכך, פעילות החברה מפקחת גם על ידי מחלקת מערכות תשלומים וסליקה בבנק ישראל (להלן: "מת"ש") (לפרטים נוספים ראה סעיף 10 בממשל תאגידי). כך גם, פועלת החברה מכוח כללים שנחתמו בין המשתתפים במערכת.

הסדר כשל הסליקה

ביום 25 באפריל 2018 פורסמה הוראה בדבר כללים ונהלים לניהול כשל משותף. במסגרת הוראה זו, על מפעיל מערכת תשלומים לקבוע כללים ונהלים ברורים שיאפשרו למערכת התשלומים להמשיך לעמוד בהתחייבויותיה כלפי משתתפים שאינם בכשל במקרה של כשל משותף. כללים ונהלים אלו יכללו, בין היתר, את הפעולות שמפעיל מערכת תשלומים רשאי לנקוט כאשר מוכרז אירוע של כשל משותף לצורך בלימתו לרבות האמצעים לקיים את הסדר הכשל באמצעות הסדרי נזילות ובטחונות של משתתפים, הגדרת בקורות ומנגנונים במערכת התשלומים שעשויים להיות מופעלים לבלימת השפעת הכשל, שינויים אפשריים בתהליכים השגרתיים המופעלים על ידי מערכת התשלומים על מנת להבטיח את המשך פעילותה התקינה של מערכת התשלומים והגדרת האחריות של כלל הצדדים המעורבים ו/או המושפעים מהכשל של המשתתף לרבות המשתתפים שאינם בכשל. החברה נערכה ליישום הדרישות שהוצבו על ידי אגף הפיקוח על מערכות תשלומים, וכן, בתיאום עם היחידה האמורה, ליצירת והסדרת כללים, בהתאמה לעקרונות ה-PFMI הבינלאומיים של BIS אשר יסדירו את פעילות המערכת. בהתאם למנגנון הסדר כשל הסליקה יופקדו ע"י משתתפי המערכת כספים, אשר יוחזקו בנאמנות בחשבון ע"ש שינוהל ע"ש החברה בבנק ישראל, אך ורק לטובת הסדר הכשל. הסדר הכשל נועד לטפל במקרה של כשל סליקה הנובע מכשל נזילות ו/או כשל אשראי של אחד המשתתפים או יותר. במסגרת הסדר הכשל ניתן יהיה לעשות שימוש בכספים שיופקדו ע"י המשתתפים בחשבון הביטחון לצורך השלמת הסליקה, במקרה שבו לא תהיה למפעיל המערכת אפשרות לסלוק את הסכום הנדרש מחשבון המשתתף וכן לחייב את חשבונות המשתתפים במידה והכספים בחשבונות הביטחון לא יספיקו לכיסוי התחייבויותיו של משתתף שכשל. בחודש מרץ 2023 הופקדו ע"י משתתפי מערכת התשלומים המופעלת ע"י החברה כספי הביטחונות לטובת הסדר הכשל, אשר נכנס לתוקף בחודש אפריל 2023.

ד. דוח הוועדה לקידום השימוש באמצעי תשלום מתקדמים בישראל

בהמשך להמלצות הוועדה הבין-משרדית לאמצעי תשלום מתקדמים, בראשות מנהלת המחלקה לחשבות ולמערכות תשלומים בבנק ישראל, כפי שהוקמה בחודש מרץ 2014, במטרה להסדיר את תחום אמצעי התשלום המתקדמים, בחודש יוני 2017 פורסם הדוח הסופי בעניין זה, אשר עיקריו הינם:

- (א) להקים תשתית סליקה מרכזית ותשתית תקשורת לאומית מאובטחת לביצוע תשלומים באמצעים מתקדמים;
- (ב) לגבש תזכיר חוק לאסדרת שירותי תשלום, חשבון תשלום ושירותי סליקה והנפקה;
- (ג) להתאים את התשתית המשפטית הקיימת לפעילות באמצעי התשלום המתקדמים;
- (ד) לקדם במסופים תשתית שתאפשר לבצע עסקאות ללא מגע (Contactless);
- (ה) ליעל את שרשרת ביצוע עסקה של הוראת חיוב דיגיטלית;
- (ו) לקדם חינוך צרכני ויצירת אמון של הצרכנים באמצעי תשלום מתקדמים.

ה. חוק שירותי תשלום

- בחודש אוקטובר 2020 נכנס לתוקף חוק שירותי תשלום, התשע"ט-2019 אשר קובע הסדרה אחידה של ההגנות הצרכניות בתחום שירותי התשלום (להלן בסעיף זה: "החוק" או "חוק שירותי תשלום").
- החוק מסדיר את היחסים החוזיים וההגנות הצרכניות החלים על מתן שירותי תשלום, בין נותן שירותי התשלום לבין לקוחותיו (משלמים או מוטבים). נותני שירותי התשלום עליהם יחול החוק כוללים, בין היתר בנקים, חברות כרטיסי אשראי, סולקים, אפליקציות תשלומים ועוד, והוא יחול על כלל אמצעי התשלום הקיימים והמתקדמים.
- החוק כולל הוראות, בין היתר, ביחס לחוזה שירותי תשלום (חוזה בין נותן שירותי תשלום לבין לקוח למתן שירותי תשלום); ביחס לביצוע פעולת תשלום, ביטול או הפסקת הביצוע של פעולת תשלום; ביחס לאחריות נותני שירותי התשלום כלפי לקוחותיהם, לביצוע פעולת תשלום; ביחס למקרה של "שימוש לרעה" באמצעי תשלום; ביחס להגנות הצרכניות החלות לעניין הרשאות לחיוב חשבון וביחס לאיסור על מניעת מתן הנחה למשלם בשל שימוש באמצעי תשלום מסוים.
- חוק שירותי תשלום מתבסס על חוק כרטיסי חיוב וכן על האסדרה האירופית בנושא, בהתאם לעקרונות שנקבעו בדירקטיבה האירופית PSD2.

יצוין, כי חוק שירותי תשלום החדש מחריג מתחולתו, בין השאר, שירותי תשלום הניתנים למשתתף במערכת תשלומים. לפיכך, לחוק שירותי תשלום לא צפויה להיות השפעה ישירה משמעותית על החברה.

- **תזכיר חוק שירותי תשלום (ייזום תשלומים)** - ביום 11 באוקטובר 2022 פורסמה הצעת חוק המבקשת לתקן את חוק שירותי תשלום, התשע"ט-2019, ולהסדיר שירותי ייזום תשלומים. שירותים אלה מאפשרים ללקוח לייזום פעולת תשלום מחשבון תשלום לחשבון תשלום (Account to Account) גם בין בית עסק לבין ללקוח (ללא חיוב מכרטיס אשראי באמצע) באופן יעיל, פשוט ונוח. מטרתו של תיקון זה הוא לאפשר שירותי ייזום וייזום מכוח הרשאה באופן שיספר את חוויית הלקוח, ייעל את הליך העברת הוראות התשלום ויקדם את התחרות בשוק אמצעי התשלום בישראל. כמו כן, התיקון לחוק נועד לקיים הגנות צרכניות ללקוח העושה שימוש בשירותים אלה.

ו. תזכיר חוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום, התשפ"ב – 2022

בהתאם להחלטת הממשלה מיום 1 באוגוסט 2021, במסגרתה הוטל על רשות ניירות ערך להסדיר את תחום שירותי התשלום החוץ בנקאיים, פרסם משרד האוצר בחודש ינואר 2022 טיוטת תזכיר חוק להסדרת העיסוק בשירותי תשלום, להערות הציבור. מטרת התזכיר הינה לעגן בחקיקה את הסדרת העיסוק בשירותי התשלום הניתנים על ידי שחקנים חדשים, חוץ בנקאיים במטרה לעודד תחרות בתחומי הבנקאות והשירותים הפיננסיים. האסדרה עוסקת, בין היתר, בכללים ובעקרונות לשמירה על מהימנות הגופים ועל יציבות מערך התשלומים לטובת כלל משתתפי השוק, בכללם הצרכנים ובתי העסק. שירותים אלה, אשר עיסוק בהם יחייב רישיון ופיקוח מאת רשות ניירות ערך, כוללים: ייזום תשלום; מתן הוראת תשלום; סליקה של פעולת תשלום; הנפקה של אמצעי תשלום; העברת כספים למוטב ללא ניהול חשבון תשלום עבורו וניהול חשבון תשלום המאפשר העברת תשלומים בעד מוצרים ושירותים.

ז. יישום תקן של בנקאות פתוחה בישראל

בחודש פברואר 2022 פרסם בנק ישראל עדכון להוראה ניהול בנקאי תקין 368 בנושא יישום תקן של בנקאות פתוחה בישראל. ההוראה מתמקדת באסדרת התשתית של בנקאות פתוחה בישראל, המאפשרת גישה לחשבון לקוח ע"י ספק צד ג' למידע ולכתיבת הוראת תשלום. הוראה זו קובעת את הדרישות מהבנקים, תאגידי עזר וסולקים בתפקידם כמנהלי חשבון תשלום או כיוזמי תשלומים לפי העניין. ליישום הוראה זו צפויה השפעה על פעילותה של המערכת הפיננסית בתחום התשלומים והעברת המידע.

ח. תזכיר חוק הגנת הסייבר ומערך הסייבר הלאומי, השע"ח-2018

בחודש יוני 2018 פורסם תזכיר חוק הגנת הסייבר ומערך הסייבר הלאומי, התשע"ח-2018 (להלן: "תזכיר חוק הסייבר"). מטרת התזכיר להסדיר את ייעודו, תפקידיו וסמכויותיו של מערך הסייבר למימוש מדיניות הממשלה. בין היתר, כולל התזכיר הצעה לאסדרה לאומית בתחום הגנת הסייבר ובכלל זה סמכויות למערך הסייבר לאיסוף מידע מארגונים מסוימים, כולל ארגונים המנויים בתוספת החמישית לחוק להסדרת הביטחון בגופים ציבוריים (הוראת שעה), התשע"ו-2016 (להלן: "החוק להסדרת ביטחון בגופים ציבוריים"). בחודש אפריל 2022 נוספה החברה לרשימת הגופים המפורטים בתוספת החמישית לחוק להסדרת הביטחון בגופים ציבוריים, והוגדרה כתשתית מדינה קריטית. בחודש פברואר 2021 פרסם משרד ראש הממשלה טיוטת חוק סמכויות לשם חיזוק הגנת הסייבר (הוראת שעה), התשפ"א-2021, אשר נועד להקנות למערך הסייבר הלאומי במשרד ראש הממשלה כלים להתמודדות עם סיכוני סייבר לתפקוד התקין של מרחב הסייבר הישראלי ולשירותים חיוניים בו, כהוראת שעה, עד לחקיקת חוק הגנת הסייבר ומערך הסייבר הלאומי.

ט. רגולציה נוספת

- במסגרת החוק להגברת התחרות בשוק הבנקאות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה) תשע"ז-2017, תוקן סעיף 23 לחוק הבנקאות (רישוי) באופן בו הוסרה המגבלה שאפשרה לחברה לתת שירותים לתאגידים בנקאיים או ללקוחותיהם בלבד. בהתאם לתיקון רשאית החברה לתת שירותים לכל אדם.
 - **חוק שירות מידע פיננסי** - חוק שירות מידע פיננסי, התשפ"ב-2021, הסמיך את רשות ניירות ערך להעניק רישיונות למתן שירותי מידע פיננסי לתאגידים העומדים בדרישות החוק, ולפקח על בעלי הרישיונות. מועד תחילתו של החוק ביום 14 ביוני 2022. בחודש ינואר 2022 פורסמה ע"י רשות ניירות ערך טיוטת הוראה לבעלי רישיון למתן שירות מידע פיננסי, שמטרתה לקבוע את התנאים בהתקיימם יוכל בעל רישיון להעביר מידע פיננסי לאותם גורמים הקבועים בחוק באופן שיבטיח את הגנת המידע ופרטיות הלקוח. בחודש מאי 2022 פורסמה ע"י רשות ניירות ערך טיוטת הוראה לבעלי רישיון למתן שירות מידע פיננסי בעניין ייזום תשלומים, שבמסגרתה מוצע לאפשר לבעלי רישיון למתן שירותי מידע פיננסי להרחיב את השירותים המוצעים על ידם, כך שיוכלו להעניק שירות של ייזום תשלומים.
 - **קול קורא שיק דיגיטלי** - ביום 28 באפריל 2022 הגישה החברה לבנק ישראל את התייחסותה לקול קורא בנושא "התייעצות לגבי אפיון טכנולוגי של הוראת חיוב דיגיטלית, תחליף דיגיטלי לשיק מנייר".
 - **פתיחת מערכת התשלומים לגופים חוץ בנקאיים** - ביום 28 בספטמבר 2022 פרסמה רשות שוק ההון כי במסגרת הבנות של בנק ישראל ורשות שוק ההון נקבע כי מעתה יתאפשר לנותני שירותים פיננסיים המפוקחים על ידי רשות שוק ההון להתחבר למערכות התשלומים. מסגרת ההבנות תחול על גופים מפוקחים ע"י רשות שוק ההון, שעוסקים במתן שירותים בנקסי ואגודות פיקדון ואשראי, שיעמדו בנוסף לתנאי הרישיון בדרישות נוספות הרלוונטיות לעניין פעילותם בתחום שירותי התשלום שתגבש רשות שוק ההון. ככל ויהיה רלוונטי יחול המהלך גם על גופים נוספים המפוקחים על ידי רשות שוק ההון. ביום 3 בינואר 2023 פרסמה רשות שוק ההון נוהל להתחברות נותני שירותים פיננסיים למערכות התשלומים, המפרט את הדרישות שיחולו על המבקשים לצורך התחברות למערכות התשלומים. לפרטים נוספים לגבי חובת הייצוג של משתתפים חדשים במערכת ראה פרק ב' סעיף א' בדוח הדירקטוריון.
 - **טיוטת הוראות בנושא ממשל תאגידי** - ביום 23 בינואר 2023 התקבלה טיוטת הוראות פיקוח בתחומי ממשל תאגידי מאת הפיקוח על מערכות תשלומים. ההוראות עוסקות בנושאים: דירקטוריון, נושאי משרה, תגמול, ביקורת פנימית, ניהול סיכונים, ציות ודוחות כספיים. הוראות אלו יחולו בנוסף להוראות הפיקוח על הבנקים בנושאים אלו.
 - **הוראות בנק ישראל בעקבות מלחמת חרבות ברזל** - לפרטים לגבי הוראות המפקח על הבנקים בעקבות מלחמת חרבות ברזל ראה פרק א' סעיף ב.3. לדוח הדירקטוריון.
 - לעניין תקני חשבונאות חדשים והוראות חדשות של המפקח על הבנקים בתקופת הדוח ובתקופה שלפני יישומם, ראה ביאור 2 בדוחות הכספיים.
- סעיף זה לעיל, כולל גם מידע צופה פני עתיד. העובדות והנתונים העיקריים ששימשו בסיס למידע זה הינם עובדות ונתונים בנוגע למצב הנוכחי של החברה ועסקיה והוראות רגולציה שונות החלות על החברה והכל כפי שידועים לחברה במועד הדוח. אין לחברה כל ודאות כי ציפיותיה והערכותיה אכן יתממשו, ותוצאות הפעילות של החברה עלולות להיות שונות באופן מהותי מהתוצאות המשתמעות מהאמור לעיל, בין היתר, עקב שינוי בכל אחד מהגורמים דלעיל, מידת עוצמתם, היקפם, משך התרחשותם ויכולת החברה להתמודד עמם.

9. מגזרי פעילות

ראה דוח דירקטוריון, פרק ב', סעיף ד – מגזרי פעילות

דוחות רווח והפסד לרבעון - מידע רב רבעוני

בשנת 2023				
רבעון 1	רבעון 2	רבעון 3	רבעון 4	
אלפי ש"ח				
הכנסות				
16,604 (*)	16,009 (*)	16,357	16,305	משירותי סליקה ופעולות נלוות
3,321 (*)	2,302 (*)	2,496	2,278	משירותי מיתוג והעברת מידע
5 (*)	61 (*)	170	66	פרויקטים
759	583	1,419	495	הכנסות ריבית, נטו
סך כל ההכנסות				
20,689	18,955	20,442	19,144	הוצאות תפעוליות ואחרות
9,675	10,848	8,712	14,544	משכורות והוצאות נלוות
(268)	(2,188)	818	(2,204)	הוצאות מימון שאינן מריבית
4,397	4,994	5,207	6,516	הוצאות אחרות
סך כל ההוצאות				
13,804	13,654	14,737	18,856	
רווח לפני מיסים				
6,885	5,301	5,705	288	
(1,539)	(1,233)	(1,260)	(158)	הפרשה למיסים על הרווח
רווח נקי המיוחס לבעלי המניות				
5,346	4,068	4,445	130	
213.84	162.72	177.80	5.20	רווח נקי למניה המיוחס לבעלי מניות (בש"ח)
25,000	25,000	25,000	25,000	מספר מניות רגילות ששימשו לחישוב

בשנת 2022				
רבעון 1	רבעון 2	רבעון 3	רבעון 4	
אלפי ש"ח				
הכנסות				
11,426 (*)	13,751 (*)	15,791 (*)	15,698 (*)	משירותי סליקה ופעולות נלוות
1,962 (*)	2,104 (*)	2,045 (*)	2,860 (*)	משירותי מיתוג והעברת מידע
46 (*)	43 (*)	- (*)	124 (*)	פרויקטים
459	85	947	690	הכנסות ריבית, נטו
סך כל ההכנסות				
13,893	15,984	18,783	19,373	
הוצאות תפעוליות ואחרות				
6,466	8,361	9,082	11,588	משכורות והוצאות נלוות
2,865	4,369	2,602	1,069	הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית
2,882	3,360	4,645	3,833	הוצאות אחרות
סך כל ההוצאות				
12,213	16,090	16,329	16,490	
רווח לפני מיסים				
1,680	(106)	2,454	2,883	
(351)	17	(557)	(699)	הפרשה למיסים על הרווח
רווח נקי המיוחס לבעלי המניות				
1,329	(89)	1,897	2,184	
53.16	(3.56)	75.88	87.36	רווח נקי למניה המיוחס לבעלי מניות (בש"ח)
25,000	25,000	25,000	25,000	מספר מניות רגילות ששימשו לחישוב

(*) סווג מחדש

מאזנים לסוף כל רבעון - מידע רב רבעוני

בשנת 2023			
רבעון 1	רבעון 2	רבעון 3	רבעון 4
אלפי ש"ח			
נ כ ס י ם			
33,095	32,052	32,344	31,911
102,137	104,363	103,373	107,061
13,318	13,121	11,457	9,283
18,813	22,580	29,228	28,423
32,528	30,854	30,728	30,379
סך כל הנכסים			
199,891	202,970	207,130	207,057
ה ת ח י י ב ו י ו ת ו ה ו ן			
44,179	43,190	42,905	42,547
44,179	43,190	42,905	42,547
סך כל ההתחייבויות			
155,712	159,780	164,225	164,510
155,712	159,780	164,225	164,510
סך כל ההון וההון			
199,891	202,970	207,130	207,057

מאזנים לסוף כל רבעון - מידע רב רבעוני

בשנת 2022			
רבעון 1	רבעון 2	רבעון 3	רבעון 4
אלפי ש"ח			
נ כ ס י ם			
26,516	24,241	37,742	32,760
106,076	101,514	94,773	101,238
9,407	11,638	13,311	13,791
12,707	15,114	8,993	15,302
16,329	33,355	31,684	32,734
סך כל הנכסים			
171,035	185,862	186,503	195,825
ה ת ח י י ב ו י ו ת ו ה ו ן			
25,632	40,548	39,292	45,459
25,632	40,548	39,292	45,459
סך כל ההתחייבויות			
145,403	145,314	147,211	150,366
145,403	145,314	147,211	150,366
סך כל ההון וההון			
171,035	185,862	186,503	195,825

נספח 7

רשימת המשתתפים ומערך הייצוגים

עמ' 221

נספח 28.5 – רשימת המשתתפים ומערך הייצוגים

קוד	שם	משתתף מייצג	סטטוס במערכת
3	בנק אש	בנק אש (3)	פעיל
4	בנק יהב	בנק יהב (4)	פעיל
9	בנק הדואר	בנק הדואר (9)	פעיל
10	בנק לאומי	בנק לאומי (10)	פעיל
11	בנק דיסקונט	בנק דיסקונט (11)	פעיל
33	בנק מרכנתיל		פעיל
66	בנק קהיר עמאן		פעיל
93	בנק ג'ורדן כוויית		פעיל
82	בנק אלקודס		פעיל
84	בנק האווינג		פעיל
43	בנק ג'ורדן אהלי		פעיל
49	ערב בנק		פעיל
12	בנק הפועלים	בנק הפועלים (12)	פעיל
21	נימה		פעיל
58	רי-ווייר		פעיל
73	בנק אלאסלאמי אלערבי		פעיל
76	בנק אלאסתמאר אלפלסטיני		פעיל
89	בנק פלסטין		פעיל
37	בנק אלאורדון		פעיל
67	ערב לנד		פעיל
15	אופק	אופק (15)	פעיל
18	בנק וואן זירו	וואן זירו הבנק הדיגיטלי (18)	פעיל
20	בנק מזרחי	בנק מזרחי (20)	פעיל
22	סיטי בנק	סיטי בנק (22)	פעיל
23	בנק איי.ס. בי. סי HSBC	בנק איי.ס. בי. סי HSBC (23)	פעיל
31	בנק הבינלאומי	בנק הבינלאומי (31)	פעיל

46	בנק מסד		פעיל
35	גרואו (GROW)	גרואו (35)	פעיל
39	סטייט בנק אוף אינדיה	סטייט בנק אוף אינדיה (39)	פעיל
47	גלובל רמיט	גלובל רמיט (47)	פעיל
54	בנק ירושלים	בנק ירושלים (54)	פעיל
99	בנק ישראל	בנק ישראל (99)	פעיל

נספח 8

סקירת בנק ישראל בנושא קידום תשתית לתשלומים מיידיים במערך התשלומים בישראל

עמ' 224

דף הבית / תקשורת ופרסומים / הודעות לעיתונות / סקירה בנושא קידום תשתית לתשלומים מיידיים במערך התשלומים בישראל

הודעות לעיתונות

[חזרה](#)

סקירה בנושא קידום תשתית לתשלומים מיידיים במערך התשלומים בישראל

בנק ישראל מפרסם היום נייר בנושא קידום תשתית לתשלומים מיידיים בישראל ובו סקירה על הצורך והדגשים להקמת התשתית, וכן הצעדים הנוספים שבנק ישראל יתמקד בהם לצורך הגברת התחרות והיעילות במערך התשלומים בישראל.

03/08/2020

[לסקירה במלואה](#)

בנק ישראל מפרסם היום נייר בנושא קידום תשתית לתשלומים מיידיים בישראל ובו סקירה על הצורך והדגשים להקמת התשתית, וכן הצעדים הנוספים שבנק ישראל יתמקד בהם לצורך הגברת התחרות והיעילות במערך התשלומים בישראל. בנק ישראל תומך בפיתוח תשתית תשלומים מיידיים אשר תאפשר להרחיב את מגוון אפשרויות התשלום במערך התשלומים.

התשתית תאפשר ביצוע תשלומים מיידיים^[1] ישירות מחשבון הלקוח, כך שהכספים ישוקפו ויהיו זמינים מיידית לשימוש דן מספר שניות; העברת תשלומים בין ארנקים אלקטרוניים שונים, בין היתר, בין אדם לאדם (Person to Person) בין אדם לבית עסק (Person to Business), ובין עסק לעסק (Business to Business). וכן היא תאפשר לבצע תשלומים בין מוסדות, לרבות משרדי הממשלה; העברת בקשה לתשלום (Request to Pay) בין משתמשים; הרחבת השירותים להעברת מידע רחב או קבצים יחד עם התשלום – כגון: Bill payments מתן האפשרות לביצוע תשלום כנגד

פרטיות - תנאים

להלן עיקרי הצעדים לקידום הטמעתה של תשתית לתשלומים מיידיים בישראל:

1. בחודש נובמבר 2017 פרסם בנק ישראל קול קורא לקבלת מידע בנושא הקמת תשתית לסליקת תשלומים מיידיים בישראל^[2] ובו עקרונות העל לתשתית לסליקת תשלומים מיידיים בישראל. בבנק התקבלו מספר מענים לקול הקורא מגופים שונים, חלקם מישראל וחלקם מחו"ל אשר התמקדו בשלוש קטגוריות עיקריות: (א) פיתוח תשתית לסליקת תשלומים מיידיים (ב) פיתוח שירותים נלווים לפעילות התשתית בדגש על פיתוח פלטפורמה שתאפשר חיבור לתשתית החדשה (ג) התייחסות כללית לנושא.

2. חלק מהרפורמות האחרונות במערך התשלומים ופרסום הקול הקורא הניעו בעלי עניין שונים במערך התשלומים לצדד בהקמתה של תשתית לתשלומים מיידיים וכן בבחינת מתן פתרונות שונים לאורך שרשרת ביצוע העסקה בתשלום מיידי. ההתפתחות העיקרית בתחום היא יוזמה של מס"ב ליישום ואפיון פתרון לתשלומים מיידיים על גבי תשתית התשלומים הקיימת. פרויקט זה נמצא בשלבים מתקדמים ובנק ישראל מלווה אותו כדי להבטיח שהשירות יהיה יציב ויעיל, ייתן מענה לצורכי השוק וכן יתאים לתקנים בין-לאומיים. בנק ישראל הנחה את מפעיל מערכת מס"ב ומשתתפיה להיערך כדי לאפשר ללקוחותיהם לקבל תשלומים באמצעות שירות התשלום המיידי, וזאת לכל המאוחר עד סוף אוגוסט 2020.

3. מבחינה מקיפה שערך בנק ישראל עלה כי, ככל שמפעיל המערכת המקומית יחבור לגוף בין-לאומי בעל ניסיון, תתאפשר הטמעה יעילה של התשתית לתשלומים מיידיים במערך התשלומים בישראל, בזכות הניסיון הבין-לאומי, קיצור לוחות הזמנים, יישום של תקנים בין-לאומיים כדוגמת ה-ISO20022, וכן חיבור עתידי לתשתיות תשלומים מיידיים בעולם לצורך ביצוע תשלומים חוצי-גבולות (Cross-Border).

4. בנק ישראל בוחן צעדים נוספים לקידום החדשנות והיעילות של מערך התשלומים בכלל ושל התשלום המיידי בפרט, בדגש על הנושאים הבאים: תשלומים חוצי-גבולות (Cross-Border); הצורך והשיטה המתאימה בניהול מאגר מידע מרכזי/ניהול זהויות במערך התשלומים בישראל; הצורך בהטמעה של ארנק תשלומים אלקטרוני ג'נרי (White label application); אסדרת ביצוע תשלומים בבתי עסק, ובכלל זה הסרת החסמים לביצועם באופן דיגיטלי; סיוע בהיערכות לביצוע תשלומים דיגיטליים בשירותים שמספקים משרדי הממשלה השונים.

5. בנק ישראל פועל בנחישות למתן גישה למערכת מס"ב גם לגופים חוץ בנקאיים שלא מנהלים חשבונות בבנק ישראל, בכלל זה נבנו מודלים לגישה ישירה ועקיפה במערכת מס"ב וכן יצאה הנחיה למשתתפי המערכת לקבוע כללים להשתתפות נותני שירותי תשלום חוץ בנקאיים. הנחיה זו אוסרת על המשתתפים במערכת לסרב סירוב בלתי סביר לייצג נותני שירותי תשלום במערכת ובכך תאפשר לחברות כרטיסי האשראי ולגופים מפוקחים אחרים להשתתף בשירות התשלומים המיידי ולספק שירותי סליקה מיידיים לציבור הרחב באמצעות ארנקים דיגיטליים, אפליקציות תשלומים ועוד.

למקבל התשלום לעשות שימוש מידי בסכום הכסף שזוכה לחשבון – בדומה לתשלום באמצעות כסף מזומן.

<http://www.boi.org.il/he/NewsAndPublications/PressReleases/Pages/15-11-17.aspx> [2]

מידע שימושי

שערי חליפין יציגים

מחשבוני

איתור סניפי בנק

מידע ואישורים ללקוחות הבנקים

מילון מונחים

תנאי שימוש באתר

הסדרי נגישות

צור קשר

יצירת קשר

זימון תורים לקופה

היחידה לפניות הציבור ולבקרה צרכנית

חשבונות מוגבלים

קריירה

נושאים

מחקר ופרסומים

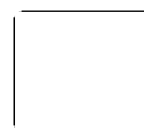
סטטיסטיקה

מדיניות מוניטרית

פיקוח ואסדרה

מכרזים והתקשרויות חינוך ומרכז מבקרים בנקיפדיה

יולי
2020

סקירה בנושא קידום תשתית לתשלומים מידיים במערך התשלומים בישראל

בנק ישראל

מחלקת החשבונות, מערכות התשלומים והסליקה (חות"ם)
אגף מערכות התשלומים והסליקה
מדור מדיניות מערך התשלומים

תקציר מנהלים

בנק ישראל תומך בפיתוח תשתית תשלומים מיידיים אשר תאפשר להרחיב את מגוון אפשרויות התשלום במערך התשלומים ולבצע, בין היתר, תשלומים ישירות מחשבון הלקוח, בנוחות וביעילות לאורך כל שעות היממה והשבוע (24/7).

הבנק סבור כי פיתוח התשתית במספר שלבים ובהתאמה לתקנים הבינלאומיים, יאפשר התאמה מדויקת יותר לצורכי המשק הישראלי.

התשתית תאפשר ביצוע **תשלומים מיידיים**¹ ישירות מחשבון הלקוח, כך שהכספים ישוקפו ויהיו זמינים מיידית לשימוש המוטב תוך מספר שניות; העברת **תשלומים בין ארנקים אלקטרוניים שונים** ללא תלות באמצעי התשלום המקושר לארנק האלקטרוני בו משתמש הלקוח, בין היתר, בין אדם לאדם (Person to Person), בין אדם לבית עסק (Person to Business), ובין עסק לעסק (Business to Business). וכן היא תאפשר לבצע תשלומים בין מוסדות, לרבות משרדי הממשלה; העברת **בקשה לתשלום (Request to Pay)** בין משתמשים; הרחבת **השירותים להעברת מידע רחב או קבצים יחד עם התשלום** – כגון: Bill payments מתן האפשרות לביצוע **תשלום כנגד קבלת תמורה (DVP)**; חיבור תשתית התשלומים המיידיים הישראלית לתשתיות דומות בעולם, דבר שיאפשר תשלומים חוצי-גבולות (Cross-Border).

להלן עיקרי הצעדים לקידום הטמעתה של תשתית לתשלומים מיידיים בישראל:

1. בחודש נובמבר 2017 פרסם בנק ישראל קול קורא לקבלת מידע בנושא הקמת תשתית לסליקת תשלומים מיידיים בישראל² ובו עקרונות העל לתשתית לסליקת תשלומים מיידיים בישראל. בבנק התקבלו מספר מענים לקול הקורא מגופים שונים, חלקם מישראל וחלקם מחו"ל אשר התמקדו בשלוש קטגוריות עיקריות: (א) פיתוח תשתית לסליקת תשלומים מיידיים (ב) פיתוח שירותים נלווים לפעילות התשתית בדגש על פיתוח פלטפורמה שתאפשר חיבור לתשתית החדשה (ג) התייחסות כללית לנושא.

2. חלק מהרפורמות האחרונות במערך התשלומים ופרסום הקול הקורא הניעו בעלי עניין שונים במערך התשלומים לצדד בהקמתה של תשתית לתשלומים מיידיים וכן בבחינת מתן פתרונות שונים לאורך שרשרת ביצוע העסקה בתשלום מיידית. ההתפתחות העיקרית בתחום היא יוזמה של מס"ב ליישום ואפיון פתרון לתשלומים מיידיים על גבי תשתית התשלומים הקיימת. פרויקט זה נמצא בשלבים מתקדמים ובנק ישראל מלווה אותו כדי להבטיח שהשירות יהיה יציב ויעיל, ייתן מענה לצורכי השוק וכן יתאים לתקנים בין-לאומיים. בנק ישראל הנחה את מפעיל מערכת

¹ תשלום מיידית הוא אמצעי תשלום בו יוזם התשלום מחויב מייד בסכום התשלום ומקבל התשלום מזוכה מייד בסכום התשלום, דבר המאפשר למקבל התשלום לעשות שימוש מייד בסכום הכסף שזוכה לחשבונו – בדומה לתשלום באמצעות כסף מזומן.

² <http://www.boi.org.il/he/NewsAndPublications/PressReleases/Pages/15-11-17.aspx>

מס"ב ומשתתפיה להיערך כדי לאפשר ללקוחותיהם לקבל תשלומים באמצעות שירות התשלום המייד, וזאת לכל המאוחר עד סוף אוגוסט 2020.

3. מבחינה מקיפה שערך בנק ישראל עלה כי, **ככל שמפעיל המערכת המקומית יחבור לגוף בין-לאומי בעל ניסיון**, תתאפשר הטמעה יעילה של התשתית לתשלומים מיידיים במערך התשלומים בישראל, בזכות הניסיון הבין-לאומי, קיצור לוחות הזמנים, יישום של תקנים בין-לאומיים כדוגמת ה-ISO20022, וכן חיבור עתידי לתשתיות תשלומים מיידיים בעולם לצורך ביצוע תשלומים חוצי-גבולות (Cross-Border).

4. **בנק ישראל בוחן צעדים נוספים לקידום החדשנות והיעילות של מערך התשלומים בכלל ושל התשלום המידי בפרט**, בדגש על הנושאים הבאים: תשלומים חוצי-גבולות (Cross-Border); הצורך והשיטה המתאימה בניהול מאגר מידע מרכזי/ניהול זהויות במערך התשלומים בישראל; הצורך בהטמעה של ארנק תשלומים אלקטרוני ג'נרי (White label application); אסדרת ביצוע תשלומים בבתי עסק, ובכלל זה הסרת החסמים לביצועם באופן דיגיטלי; סיוע בהיערכות לביצוע תשלומים דיגיטליים בשירותים שמספקים משרדי הממשלה השונים.

תוכן העניינים

5.....	הקדמה
7.....	מהו תשלום מידי?
8.....	הצורך בקידום תשלומים מידיים בישראל
10.....	צעדים נוספים ומשלימים לקידום הקמת תשתית לתשלומים מידיים בישראל.....

הקדמה

מערך התשלומים בעולם הולך וצובר תאוצה בשנים האחרונות. אנו רואים פיזור רחב של השירותים וכניסה של שחקנים חדשים אל כל השכבות בשרשרת ביצוע העסקה במערך התשלומים, זאת בעקבות התפתחויות טכנולוגיות ורגולטוריות.

בשנים האחרונות ישנה בעולם התפתחות מהירה של מערכות תשלומים קמעונאיות לסליקה בזמן אמת. השימוש באמצעי תשלום אלקטרוניים התרחב ואלו תופסים את מקומן של עסקאות באמצעים מבוססי נייר וכרטיסי פלסטיק, כגון מזומן, צ'קים וכרטיסי חיוב. במדינות רבות הוקמו תשתיות לביצוע תשלומים מידיים ("Immediate Payments"), ובמדינות אחרות תשתיות כאלה נמצאות בשלבים שונים של תכנון ופיתוח³.

אל תחום התשלומים חוצי הגבולות (Cross Border), אשר תופעל ברובו על ידי הבנקים, נכנסות חברות פינטק רבות, המציעות לאוכלוסיות שונות שירותי העברות כספים בין מדינות (לרוב על ידי קיזוזים והתחשבוניות בין חשבונות ללא העברת כספים ממשית). התפתחו גם מספר מיזמים של מדינות, המקימות, בטכנולוגיות שונות (כגון טכנולוגיות מבזרות – Distributed ledger technology), קשרים בין מערכות התשלומים שלהן (ביניהן סינגפור, הודו וקנדה, יפן, תאילנד והמדינות הסקנדינביות).

בנק ישראל רואה בהקמת תשתית לתשלומים מידיים במערך התשלומים אבן דרך מרכזית ליצירת Eco System לשם שיפור היעילות והיציבות של מערך התשלומים בישראל⁴. הדבר יאפשר לגופים פיננסיים גישה פשוטה לתשתיות התשלומים, וכן יביא לשיפור השירותים הפיננסיים המוצעים לציבור בישראל, בין היתר בזכות המאפיינים הבאים:

- ✓ **הקמת תשתית לתשלומים מידיים במערך התשלומים בישראל** טומנת בחובה הזדמנות לקידום **תשתית צופה פני עתיד**, אשר תביא בחשבון גם התפתחויות עתידיות ורפורמות צפויות. חשוב שהשירותים השונים אשר יוצעו על גבי התשתית החדשה ייושמו בהדרגה.
- ✓ **חדשנות** – פיתוח אמצעי תשלום מתקדמים ושירותי תשלום מתקדמים, לרבות ארנקים אלקטרוניים ואפליקציות תשלומים של גופים שונים. להערכתנו, הדור הבא של תשלומים מידיים ימומש באמצעות **שילוב התשתית בעולם הבנקאות הפתוחה (Open Banking) – למשל באמצעות ממשקי API פתוחים**, אשר יאפשרו מודלים עסקיים חדשים וחוויית לקוח מתקדמת.
- ✓ **תחרות** – מתן גישה ישירה או עקיפה למגוון גופים הפעילים בתחום שירותי התשלום, בהתאם למאפייניהם, לרבות נותני שירותי תשלום וחברות טכנולוגיה פיננסיות (פינטק), אשר יוכלו לספק שירותים שונים בתהליך ביצוע עסקה בתשלום מידי.

³ מהסקירה העולמית עלה כי תשלומים מידיים כבר מתאפשרים במדינות רבות – אנגליה, איסלנד, פולין, שוודיה, פינלנד, הודו, סין, יפן, ניגריה, דרום אפריקה, קניה, מקסיקו, ברזיל, שווייץ, דרום קוריאה, סינגפור, סרי לנקה, דנמרק, ספרד, טאיוואן, טורקיה, צ'ילה, קולומביה, ניקרגואה, תאילנד, אוסטרליה, הונג קונג, פיליפינים וארה"ב – וכן פועלת מערכת פן-אירופית.

⁴ חוק מערכות תשלומים התשס"ח-2008 מסדיר את סמכויותיו של בנק ישראל בכל הנוגע למערכות תשלומים. כן חוק קובע בנק ישראל, התש"ע-2010 כי אחד מתפקידיו של בנק ישראל הוא "להסדיר את מערכות התשלומים והסליקה במשק, במטרה להבטיח את יעילותן ויציבותן, לרבות בהתאם לחוק מערכות תשלומים, התשס"ח-2008".

- ✓ הקמת תשתית לתשלומים מיידיים במערך התשלומים בישראל היא **הזדמנות לקידום טכנולוגיות חדשות**, אשר יאפשרו פיתוח של שירותים ואמצעי תשלום חדשים במערך התשלומים, ייעלו את התהליכים העסקיים ויתאימו לתקנים בין-לאומיים (כגון: תקן ISO20022). **הטמעת תקנים בין-לאומיים בתשתית החדשה** חשובה ביותר, הן מפני הצורך בקידום תחרות במערך התשלומים בישראל על ידי כניסה של שחקנים מקומיים ובין-לאומיים והן מפני הצורך העתידי בחיבור תשתית התשלומים המיידיים הישראלית לתשתיות דומות בעולם, דבר שיאפשר תשלומים חוצי-גבולות (Cross-Border).
- ✓ **חלופה למזומן** – חלופה אלקטרונית לשימוש בכסף מזומן, שתוכל לסייע בהטמעה של חוק המזומן ובצמצום הכלכלה השחורה. כן יסייע התשלום המיידית בהגדלת היקף התשלומים ללא-מגע בשגרה ובחירות.
- ✓ תמיכה בביצוע טרנזקציה בתוך 5–7 שניות ומאות טרנזקציות בשנייה, בדומה למערכות מתקדמות בעולם.
- ✓ **עלייה מהירה לאוויר (Time to Market)**, תוך התבססות על ממשקי עבודה ותהליכי עבודה הקיימים במערך התשלומים, דבר שעשוי להפחית במידה ניכרת את עלויות ההטמעה של התשתית במערך התשלומים והמשתתפים הפוטנציאליים, וכן להעלות את הסיכוי להטמעה מהירה של הפרויקט, בהתייחס לעומס הרגולטורי הרב המוטל על הבנקים ועל חברות כרטיסי האשראי.
- ✓ מענה הולם לסוגיות **אבטחת המידע וההמשכיות העסקית** של התשתית, הנגזרות ממאפייניו הייחודיים של התשלום המיידית הן בצד מפעיל התשתית והן מצד המשתתפים בה.
- ✓ היכולת לספק שירותים (Overlay Services) המסופקים על ידי תשתיות מתקדמות בעולם, כגון **מודול Mobile Gateway**, המאפשר **יזום תשלומים באמצעות אפליקציות מסחריות** באופן ישיר מול תשתית התשלומים, תוך חוויית לקוח מתקדמת. כך, למשל, רשת קמעונאית עשויה לספק ללקוחותיה אפליקציה הנותנת **חוויית קנייה מתקדמת**, אשר בסופה הלקוח מבצע תשלום מיידית בלחיצת כפתור: האפליקציה של הרשת פונה **לשירות Mobile Gateway** של התשתית ויוזמת תשלום (בדומה ליזום תשלומים ב Open Banking) **ללא מתווכים נוספים**.
- ✓ **צמצום עלויות האשראי לבתי עסק** – ייעול תהליכי הסליקה במערך התשלומים באמצעות זיכוי הכספים בחשבון המוטב ביום שבו בוצעה העסקה, תוך הגדלת הנזילות וצמצום עלויות האשראי לבתי העסק.
- ✓ **יתירות** – הקמה של מתג תשלומים חדש, אשר יאפשר את הגברת היתירות של מערך התשלומים.
- ✓ חשוב לקדם שיתופי פעולה בין הגופים הממשלתיים השונים, אשר יסייעו בקידום, **חינוך פיננסי והסברה לציבור הרחב** וביצירת היכרות של אמצעי התשלום החדש ואמון בו.

מהו תשלום מיידי?

תשלום מיידי הוא אמצעי תשלום חדש, בו יוזם התשלום מחויב מייד בסכום התשלום ומקבל התשלום מזוכה מייד בסכום התשלום, דבר המאפשר למקבל התשלום לעשות שימוש מיידי בסכום הכסף שזוכה לחשבונו – בדומה לתשלום באמצעות כסף מזומן, ובשונה ממרבית אמצעי התשלום הנפוצים היום בישראל (צ'קים, העברה בנקאית במס"ב, כרטיס חיוב נדחה, כרטיס נטען ועוד), שבהם זיכוי המוטב אינו מיידי.

תשלום מיידי מקנה יתרונות ותועלות הן ללקוח והן לבית העסק:

ללקוח

1. ביצוע תשלומים בצורה נוחה, יעילה וזולה 24/7.
2. ביצוע תשלומים בין אדם לאדם (P2P) ובין אדם לבית עסק (P2B).
3. ביצוע תשלומים קמעונאיים בסכומים קטנים באופן דיגיטלי ללא שימוש במזומן.
4. מעבר מתשלומים נדחים לתשלומים מיידיים, דבר היכול לסייע בניהול הפיננסי של הלקוח.
5. תיעוד העסקאות.
6. קבלת שירותי ערך מוסף מחברות פינטק/חברות פרטיות (השוואת עלויות, פרסומות מותאמות, קופוני הנחה, השוואת חשבוניות וכדומה).

לבית העסק

1. הגדלת הנזילות וצמצום עלויות האשראי על ידי קבלה מיידיה של התשלום בגין הסחורות או השירותים. זאת בשונה מאמצעי תשלום אחרים שאינם מזומן, הנפוצים בישראל.
2. הפחתת עמלות בית העסק וביטול תשלום העמלה הצולבת.
3. הפחתת עמלות השימוש במזומן (שינוע, אכסנה, בדיקה) והחזרות שיקים.
4. הבטחת תשלום מיידי – צמצום הפוטנציאל לקבלת כסף מזויף, שיקים חסרי כיסוי וכדומה.
5. תיעוד עסקאות.

6. קבלת שירותי ערך מוסף מחברות פינטק/חברות פרטיות (שליחת פרסומות מותאמות ללקוח, קופוני הנחה לשימוש בבית העסק, ניתוח עסקאות שבוצעו בבית העסק וכדומה).

הצורך בקידום תשלומים מידיים בישראל

בנק ישראל בחן לעומק את נושא תשתית לתשלומים מידיים והאם יש צורך להטמיע תשתית דומה בישראל, בין היתר, באמצעות סקירה של הפעילות והמודלים העסקיים והטכנולוגיים של תשתיות לתשלומים בעולם, שיחות עם נציגים שונים בבנקים מרכזיים בעולם, עריכת סקר צרכנים בנושא שימוש באמצעי תשלום וכן באמצעות פגישות ייעודיות עם בעלי עניין שונים במערך התשלומים בישראל.

הבחינה העלתה, בין השאר, כי בשוק התשלומים הישראלי נדרשים בעיקר:

- זיכוי הכספים בחשבון המוטב ביום שבו בוצעה העסקה.
- יכולת לבצע תשלומים בנוחות ויעילות לאורך כל היממה והשבוע (24/7) בעלויות עסקה נמוכות, לקבל את התשלום במהירות (בתוך שניות ספורות) וכן לבצע תשלומים מידיים בסכומים קטנים בין אדם לאדם ובין אדם לבית עסק.
- הגברת התחרות במערך התשלומים ושיפור השירות – בין היתר, על ידי כניסתם של שחקנים חדשים, שיציעו פתרונות לביצוע תשלומים מידיים לאורך כל שרשרת ביצוע העסקה.
- צמצום הכלכלה השחורה באמצעות הפחתת השימוש באמצעי תשלום מבוססי נייר. התשלום המידי משמש תחליף למזומן, שכן הכסף עובר מיוזם התשלום למקבל התשלום בתוך פרק זמן קצר מאוד – שניות בודדות – ומקבל התשלום יכול להשתמש בו מייד, כמו בכסף מזומן.
- הגדלת הנזילות וצמצום עלויות האשראי לבתי העסק על ידי קבלה מיידית של התשלום בגין הסחורות או השירותים. זאת בשונה מאמצעי תשלום אחרים, שאינם מזומן⁵, הנפוצים בישראל.
- יצירת תשתית שתאפשר לסלוק את אמצעי התשלום המתקדמים⁶ – הקיימים והעתידיים – וכן תאפשר סליקה של הוראות תשלום אשר בוצעו באמצעות אפליקציות תשלומים של גופים שונים.

⁵ להלן מספר דוגמאות למועד שבו מזכים את החשבון של בית העסק בהעברות בין-בנקאיות שמתבצעות באמצעי תשלום שונים:

1. העברה בנקאית באמצעות מס"ב – מוצגת בחשבון ביום המחרת (T+1) בערך יום T;
 2. שיק – מוצג בחשבון ביום המחרת (T+1) בערך יום T, אולם סופיות התשלום מתקבלת ב-T+3, משמע שבית העסק יכול להשתמש בכספים רק כעבור שלושה ימים מיום הצגת השיק;
 3. כרטיס חיוב נדחה – 15 עד 17 ימים במוצא;
 4. כרטיס חיוב מידי – שלושה ימים מיום שידור העסקה.
- ⁶ בדיון אם מערכת זה"ב יכולה לשמש תשתית לביצוע תשלומים מידיים קמעונאיים בסכומים קטנים עלה כי היא **הדבר אינו אפשרי**, בין היתר, מהסיבות הבאות:
1. מערכת זה"ב לא פועלת 24/7.
 2. מערכת זה"ב לא משמשת מתג אישורים לביצוע עסקאות בין שני צדדים. המערכת מבצעת סליקה סופית (Settlement) של הוראות תשלום בין שני חשבונות בנקים המנוהלים בבנק ישראל.
 3. מערכת זה"ב לא מחוברת לנקודות המכירה בבתי עסק (POS) לצורך ביצוע עסקאות תשלומים קמעונאיות בבתי העסק. לפיכך יש צורך בתשתית לביצוע תשלומים קמעונאיים, אשר תאפשר, תשלומים מידיים בבית העסק אשר יקבל אישור עסקה, בתוך שניות ספורות.
 4. מסקירת המגמות בעולם עלה כי ישנן שתי גישות עיקריות להקמת תשתית לסליקה של תשלומים מידיים:
 - הקמה של תשתית תשלומים חדשה וייעודית לסליקה מהירה של הוראות תשלום קמעונאיות;
 - שיפור ושדרוג מערכות תשלומים קמעונאיות קיימות במערך התשלומים.

○ הגברת היתירות במערך התשלומים בישראל ושמירה על רציפות הפעילות באמצעי התשלום על ידי הקמת מתג נוסף לעסקאות שיבוצעו באמצעי תשלום מתקדמים (שאינם מבוססים על כרטיסי חיוב).

בהמשך לתהליך האמור, פרסם בנק ישראל, בחודש נובמבר 2017, קול קורא לקבלת מידע בנושא הקמת תשתית לסליקת תשלומים מיידיים בישראל⁷. הקול הקורא היה השלב ראשון בתהליך בחינה להקמת תשתית סליקה מתקדמת, יעילה ואמינה במערך התשלומים בישראל, אשר תתווסף למערכות התשלומים והסליקה הקיימות ותשמש לסליקת תשלומים קמעונאיים מיידיים ("Immediate Payments"), בדומה לתשתיות דומות הקיימות במדינות שונות בעולם.

בבנק התקבלו מספר מענים לקול הקורא מגופים שונים, חלקם מישראל וחלקם מחו"ל.

התייחסויות הציבור לקול הקורא התמקדו בשלוש קטגוריות עיקריות:

(א) **פיתוח תשתית לסליקת תשלומים מיידיים** – מספר גופים מקומיים ובין-לאומיים הביעו עניין ראשוני בפיתוח תשתית לסליקת תשלומים מיידיים.

(ב) **פיתוח שירותים נלווים לפעילות התשתית בהדגשת פיתוח פלטפורמה שתאפשר חיבור לתשתית החדשה** – מספר גופים הביעו עניין בפיתוח שירותים נלווים לעבודת התשתית לתשלומים מיידיים, כגון: הטמעה של תקנים בין-לאומיים ומתן שירותים למשתתפים המעוניינים להתחבר לתשתית באמצעות פתרון לחיבור פשוט ומהיר, תוך צמצום השינויים בתהליכים העסקיים ובמערכות הליבה של המשתתף.

(ג) **התייחסות כללית לנושא** – מספר גופים פרטיים, יועצים וחברות עסקיות שלחו התייחסות כללית לנושא קידום תשלומים מיידיים בישראל. גופים אלו הביעו את עמדתם לגבי הדרך המתאימה לקידום הטמעתו של התשלום המידי בישראל, בין היתר, מהיבטים רגולטוריים, משפטיים, עסקיים וטכנולוגיים.

חלק מהרפורמות האחרונות במערך התשלומים ופרסום הקול הקורא הניעו בעלי עניין שונים במערך התשלומים לצדד בהקמתה של תשתית לתשלומים מיידיים וכן בבחינת מתן פתרונות שונים לאורך שרשרת ביצוע העסקה בתשלום מידי.

ההתפתחות העיקרית בתחום היא יוזמה של פיתוח שירות תשלומים מיידיים על ידי מס"ב (מרכז סליקה בנקאי), שירות שעלה לאוויר בחודשים האחרונים. השירות פותח על גבי התשתיות הקיימות של מס"ב ובתקן מקומי⁸.

בנק ישראל הנחה את מפעיל מערכת מס"ב ומשתתפיה⁹ להיערך כדי לאפשר ללקוחותיהם לקבל תשלומים באמצעות שירות התשלום המידי, וזאת עד לחודש אוגוסט 2020. מתן השירות על ידי כלל הבנקים יסייע בהטמעת התשלום המידי במערך התשלומים, יגביר את הנוחות בביצוע התשלום, יצמצם את העלויות לבתי העסק וכן יאפשר לספק לבתי העסק נזילות ביום ביצוע העסקה.

⁷ <http://www.boi.org.il/he/NewsAndPublications/PressReleases/Pages/15-11-17.aspx>

⁸ מבדיקה שערך בנק ישראל עלה כי מס"ב ערוכה לאפשר תמיכה בהמרה של תשלומים שבוצעו בתקן ISO20022 עבור גוף שיבקש להתחבר בדרך זאת.

⁹ להוציא תאגידים בנקאיים שלגביהם נתקבל אישור למיזוג ותאגידים בנקאיים זרים. אלה רשאים לבקש פטור מיישום הוראה זו.

בנק ישראל מפקח על שירות התשלומים המידיים שמפתחת מס"ב, עוקב אחר התקדמות הפרויקט ונוקט פעולות נוספות כדי לוודא שהשירות יינתן בהתאם לחוק מערכות תשלומים והעקרונות הבינלאומיים לתשתיות השוק הפיננסי (PFMI) לרבות הטמעה של תקנים בין-לאומיים, גישה פתוחה והוגנת הן לגופים בנקאיים והן לגופים חוץ-בנקאיים, וכן מעקב ופיקוח אחר השירות שיינתן ללקוחות התאגידים הבנקאיים.

צעדים נוספים ומשלימים לקידום הקמת תשתית לתשלומים מידיים בישראל

בנק ישראל ימשיך לבחון צעדים נוספים לקידום החדשנות והיעילות של מערך התשלומים בכלל וקידום התשלום המידי בפרט, תוך שיתוף פעולה עם בעלי עניין שונים במערך התשלומים בישראל. צעדים אלו יובילו לגיבוש צעדים נוספים, אשר יסייעו בהטמעת התשתית לתשלומים מידיים בישראל.

בנק ישראל יתמקד בתקופה הקרובה בבחינה של הנושאים הבאים:

1. המשך מעקב אחר **יישום של תקנים בין-לאומיים (ISO20022)** בליבת התשתית לתשלומים מידיים ושל המשתתפים בה (ביצוע הוראת תשלום בתקן הבין-לאומי מקצה לקצה (End-to-End)). זאת כדי לאפשר התאמה של מערך התשלומים בישראל לתקנים מקובלים בעולם; **הרחבת השירותים להעברת מידע רחב או קבצים יחד עם התשלום** – כגון Bill payments. יישום תקנים בין-לאומיים יאפשר בעתיד חיבור של התשתית לתשלומים מידיים בישראל לתשתיות דומות בעולם, כך יתאפשר ביצוע תשלומים חוצי-גבולות (Cross-Border).
2. הרחבת הבחינה של הצורך והשיטה המתאימה לניהול מאגר מידע מרכזי/ניהול זהויות במערך התשלומים בישראל לרבות התייחסות לניהול מאגרי המידע בעולם, הגורם המתאים בישראל לניהול המאגר, היבטים משפטיים ובחינת חלופות נוספות.
3. הרחבת הבחינה של הצורך בהטמעת ארנק תשלומים אלקטרוני ג'נרי (White label application), אשר יסייע לגופים פיננסיים להציע שירותים שונים על בסיס התשתית לתשלומים מידיים במערך התשלומים בישראל, לרבות ייזום תשלומים ושירותים של קבלת מידע.
4. **אסדרת ביצוע תשלומים בבתי העסק**, ובכלל זה הסרת החסמים לביצוע תשלומים דיגיטליים בבתי העסק.
5. **סיוע לממשלה להיערך לביצוע תשלומים דיגיטליים** בשירותים שמספקים משרדי הממשלה השונים.

נספח 9

החלטת הפטור משנת 2002

עמ' 239

חקיקה שאוזכרה:

[חוק ההגבלים העסקיים, תשמ"ח-1988: סע' 4, 14, 15 \(א\)](#)

[חוק קליטת חיילים משוחררים, תשנ"ד-1994](#)

[כללי ההגבלים העסקיים \(פטור סוג למיזמים משותפים\), תשס"א-2001: סע' 4](#)

[כללי ההגבלים העסקיים \(הוראות והגדרות כלליות\), תשס"א-2001](#)

החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988

בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להסדר שצדדים לו

בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק המזרחי המאוחד בע"מ, בנק

דיסקונט בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ

פתח דבר

בפניי הונחה בקשה למתן פטור לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988, (להלן: "חוק ההגבלים העסקיים") להסדר כובל שהצדדים לו הם: בנק הפועלים בע"מ (להלן: "בנק הפועלים"), בנק לאומי לישראל בע"מ (להלן: "בנק לאומי"), בנק המזרחי המאוחד בע"מ (להלן: "בנק המזרחי"), בנק דיסקונט בע"מ (להלן: "בנק דיסקונט") והבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן: "הבנק הבינלאומי"). ענייננו של ההסדר - החזקה משותפת של הבנקים במרכז סליקה בנקאי בע"מ (להלן: "מסב").

לאחר שבחנתי את ההסדר ואת הכבילות המצויות בו, כמו גם את השפעתם האפשרית על התחרות בשוק הרלוונטי ולאחר שנועצתי בועדה לפטורים ולמיזוגים, שוכנעתי כי אף שההסדר חל על חלק ניכר מהשוק הרי שבכפוף לתנאים הקבועים בסיפא להחלטה זו, הכבילות שבו אינן פוגעות פגיעה של ממש בתחרות בשוק כאמור. כן באתי למסקנה כי עיקרו של ההסדר אינו בהפחתת התחרות או במניעתה, וכי אין בו כבילות שאינן נחוצות למימוש עיקרו. מטעמים אלה והנימוקים שיפורטו להלן, מצאתי כי ראוי הסדר לפטור בתנאים שלהלן לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים.

ההסדר

הצדדים להסדר מחזיקים במשותף במסב, בהתאם למפורט להלן: בנק הפועלים, בנק לאומי ובנק דיסקונט מחזיקים כל אחד ב-25% ממניות מסב, ובנק המזרחי והבנק הבינלאומי מחזיקים כל אחד ב-12.5% ממניות מסב. לפי תקנות ההתאגדות של מסב רשאי כל מי שמחזיק ב-10% ממניותיה למנות חבר אחד בדירקטוריון מסב. נכון לעתה פועלים במסב 6 דירקטורים (שניים מהם נושאי משרה בבנק לאומי וארבעת האחרים נושאי משרה בכל אחד מארבעת הבנקים האחרים).

מסב פועלת מזה מספר שנים. בקשת הפטור הובאה לבחינתי לאחר שפניתי אל נציגי הבנקים במכתב מיום 10 ביולי 2001 ובו הודעתי להם כי לעמדותי "כללי ההתנהגות" (להלן: "כללי ההתנהגות"), נעדרים כל תוקף נורמטיבי מחייב, הם אינם אלא גילוי דעתו דאז של הממונה, ואין בהם פטור מעימו או היתר זמני או אישור מבית הדין להסדרים שהינם כובלים בכללי ההתנהגות. במכתב זה הודעתי לבנקים כי החל מיום 1 באפריל 2002 תחל רשות ההגבלים העסקיים בפעולות אכיפה לגבי פעולות הכלולות בכללים והמהוות הסדר כובל, אלא אם יינתן לבנקים פטור או אישור כאמור [בסעיף 4](#) לחוק. יצויין כי המועד האמור הוארך בסופו של דבר (ככל הנוגע לבקשה זו) עד ל-1 ביוני 2002. בעקבות פנייה זו התקבלו ברשות ההגבלים העסקיים מספר בקשות פטור, וביניהן הבקשה הנדונה.

תחומי עיסוקה של מסב נחלקים לשניים: סליקת חיובים וזיכויים בין הבנקים ולקוחותיהם, ומתן שירותי מיתוג.

סליקת חיובים וזיכויים

שירותי המסלקה נוגעים לסליקת חיובים וזיכויים המועברים באמצעים אלקטרוניים, בהתאם למפורט להלן: סליקת חיובים על פי הרשאה בין בנקים ולקוחותיהם של בנקים שונים, המועברים על ידי בנקים (במישרין או באמצעות לקוחותיהם) לשם חיוב חשבונות אחרים המתנהלים בבנקים אחרים. השירות כולל גם החזרת חיובים שלא כובדו; סליקת זיכויים בין בנקים ולקוחותיהם של בנקים שונים, המועברים על ידי בנקים (במישרין או באמצעות לקוחותיהם) לשם זיכוי חשבונות אחרים המתנהלים בבנקים אחרים (כגון העברת משכורות ותשלומים לספקים); סליקת זיכויים של עמיתים בקופות גמל (הן הפרשות העובדים והן הפרשות המעבידים לקופות הגמל).

שירותי מיתוג

שירותי המיתוג מאפשרים גישה באמצעים אלקטרוניים למאגרי מידע שונים: מאגרי מרשם האוכלוסין, לשם קבלת מידע הנדרש לפעילות הבנקים כגון שאילתות לאימות נתוני זהות; מאגר משרד התחבורה - רשות הרישוי, לשם רישום וביטול שעבודים על כלי רכב ממונעים; מאגר רשם החברות (באמצעות קו מנחה), לשם הצגת שאילתות שונות על חברות; ומאגר משרד הבטחון, לשם ביצוע תשלומים על פי [חוק קליטת חיילים משוחררים](#), התשנ"ד-1994.

השפעת ההסדר על התחרות

כללי

ההסדר הנדון דומה בהיבטים רבים להסדר נוסף שהובא בפניי (גם כן בעקבות פנייתי באשר לחוסר תוקפם הנורמטיבי של כללי ההתנהגות), וענייני שירותי בנק אוטומטיים בע"מ (להלן: "שבא"). כמו

בהסדר שבא גם כאן נדרש אני לבחינת מיזם משותף במסגרתו חברו חמשת הבנקים הגדולים ביותר הפועלים בישראל, שנתח השוק המצרפי שלהם בשנת 2001 עמד על 93.6%¹.

בשל החששות שמעלה חברת הבנקים, נקבעו תנאים זהים לאלה שקבעתי אף בעניין שבא, וביניהם - איסור על הבנקים להעביר כל מידע העלול להפחית את התחרות ביניהם; חיובם לקיים את המגעים במסגרת מסב אך באמצעות בעלי התפקידים ההכרחיים לשם תפעולה השוטף של מסב; וחיובם לתעד בכתב את כל ההחלטות והפעולות הנוגעות למסב, ולהמציאן לממונה על פי דרישה. כן נאסר על מסב לחלק רווחים לבעלי מניותיה, או הטבות לדירקטורים המכהנים בה,² והוגדרו במפורש תחומי הפעילות המדויקים בהם יותר למסב לפעול. תחומים אלה צומצמו אך לאותן פעילויות לגביהן שוכנעתי כי אין בחברת הבנקים כדי להקים פגיעה של ממש בתחרות.

הנימוקים לתנאים שלעיל זהים לנימוקים שהנחוני ככל שמדובר בשבא.³ בהקשר זה יצוין כי היקף הפעילות של מסב - בדומה לשבא - איננו "היקף פעילות מהותי", כהגדרתו של מונח זה בסעיף 4 לכללי ההגבלים העסקיים (פטור סוג למיזמים משותפים), התשס"א-2001.

להלן אעמוד על ההשפעה הטמונה בחבירה ככל שמדובר בהיבטים הייחודיים לפעילות מסב.

סליקת חיובים וזיכויים ושירותי מיתוג

מערכת הבנקאות במהותה היא מערכת רשת: לקוחות הבנקים מקיימים בינם לבין עצמם פעילות עסקית הכרוכה בהעברת סכומי כסף. על מנת שפעילות עסקית זו תתבצע ללא תלות בזהות הבנקים בהם מתנהלים חשבונותיהם של הלקוחות, על הבנקים להיות מסוגלים להידבר זה עם זה, וכן לזכות ולחייב את חשבונות לקוחותיהם, כפועל יוצא של הפעילות העסקית המתנהלת ביניהם. שיתוף פעולה זה שבין הבנקים, המתבצע באמצעות מסב, הינו יעיל ורצוי.

למעשה משמשת מסב כמסלוקה המטפלת בקליטת חיובים וזיכויים מהבנקים ולקוחותיהם, אשר מוצגים למסב באמצעות מדיה מגנטית, ואשר מכוונת אותם ליעדיהם. פעילותה של מסב משתרעת על פני למעלה מ-16 מיליון תנועות מידי חודש, בסכומים העולים על 50 מיליארד ₪. היקפי הפעילות העצומים הללו והאחריות הכרוכה בניהולם, ממחיש את חשיבות התקינות בפעילות מסב למערך התשלומים במשק.

שירותי מסלוקה אלקטרונית (Automated Clearing House - ACH) כדוגמת אלה המסופקים על ידי מסב, ניתנים גם במקומות שונים בעולם על ידי תאגידים משותפים של בנקים. כך למשל באנגליה הוקם בשנת תאגיד BACS על ידי APACS, המוחזקת על ידי הבנקים הגדולים.⁴

בשל נימוקים אלה שוכנעתי כי יש להעניק פטור לפעילותה של מסב כמסלוקה אלקטרונית, בכפוף לתנאי שיחייב את מסב ואת הבנקים המחזיקים בה להעניק לכל תאגיד בנקאי וללקוחותיו גישה לשירותי סליקת חיובים וזיכויים המסופקים על ידי מסב, בתנאים שלא יפלו מהתנאים שמעניקה מסב לבנקים המחזיקים בה.⁵

¹ בחישוב נתח השוק נלקחה בחשבון פעילותן הכוללת של הקבוצות הבנקאיות (בכלל זה בנקים המהווים חברות בנות שלהם).

² יצוין כי איסור זה משרת מטרות נוספות, ובעיקר מניעת ניצול מעמדה הדומיננטי של מסב לרעה בתחומים בהם הותר לה לפעול, על דרך גביית עמלות מופקעות.

³ לעיון בנימוקים ראו החלטתי בעניין שבא (פטור 4804).

⁴ A. Report to the Chancellor of the Exchequer, **Competition in UK Banking**, (march 2000) p. 55.

⁵ בדו"ח שהוכן באנגליה הומלץ גם כן לחייב "non discriminatory access" למערכות דומות. שם, עמ' 94-96.

כן שוכנעתי כי יש לאפשר למסב להמשיך ולהעניק לבנקים שירותי מיתוג, בכפוף לתנאי שיבטיח שוויון בתנאים המוענקים בהקשר זה לכלל התאגידים הבנקאיים. התרשמתי כי התחרות לא תפגע פגיעה של ממש אם יקבלו הבנקים במשותף שירותי שאילתות ממאגרי מידע שונים.

תנאי נוסף אותו ראיתי לנכון לקבוע ענייננו שקיפות העמלות שגובה מסב: ⁶ על מנת שלקוחותיהם של הבנקים יקבלו מידע בדבר העמלות המשתלמות למסב, חויבו הבנקים לפרט בכתב ללקוחותיהם את שיעורי העמלות המשתלמים על ידם.

סוף דבר

לאחר שנועצתי בוועדה לפטורים ומיזוגים, ראיתי לנכון להשתמש בסמכות הנתונה לי [בסעיף 14 לחוק](#) [ההגבלים העסקיים](#) ולהעניק את הפטור המבוקש, בכפוף לתנאים שלהלן:

הגדרות

בתנאים אלה יהיו למונחים הבאים הפירוש המופיע לצדם להלן:

- "**בנק בינלאומי**" - בנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, כל אדם השולט בו וכל תאגיד הנשלט על ידי מי מהם;
- "**בנק דיסקונט**" - בנק דיסקונט בע"מ, כל אדם השולט בו וכל תאגיד הנשלט על ידי מי מהם;
- "**בנק הפועלים**" - בנק הפועלים בע"מ, כל אדם השולט בו וכל תאגיד הנשלט על ידי מי מהם;
- "**בנק המזרחי**" - בנק המזרחי המאוחד בע"מ, כל אדם השולט בו וכל תאגיד הנשלט על ידי מי מהם;
- "**בנק לאומי**" - בנק לאומי לישראל בע"מ, כל אדם השולט בו וכל תאגיד הנשלט על ידי מי מהם;
- "**דירקטור**" - כהגדרתו של מונח זה בחוק החברות, התשנ"ט-1999;
- "**הבנקים**" - אחד או יותר מאלה: בנק בינלאומי, בנק דיסקונט, בנק הפועלים, בנק המזרחי, בנק לאומי;
- "**מסב**" - מרכז סליקה בנקאי בע"מ וכל תאגיד הנשלט על ידה;
- "**סליקת חיובים וזיכויים**" - סליקת זיכויים וחיובים על פי הרשאה בין בנקים ולקוחותיהם של בנקים שונים, המועברים על ידי בנקים (במישרין או באמצעות לקוחותיהם) לשם חיוב או זיכוי של חשבונות אחרים המתנהלים בבנקים אחרים, ובכלל זה גם החזרת חיובים שלא כובדו; סליקת זיכויים של עמיתים בקופות גמל;
- "**שירותי העברת ממסרים**" - שירותי העברת ממסרים על ידי לקוחות הבנקים לבנקים ומן הבנקים ללקוחות;
- "**שירותי מיתוג למאגרי מידע**" - שירותי גישה באמצעים אלקטרוניים למאגרי המידע האלה, המתנהלים על פי דין: מאגרי מרשם האוכלוסין, מאגר משרד התחבורה - רשות הרישוי, מאגר רשם החברות ומאגר משרד הבטחון;

⁶ ראו בעניין זה החלטתי בעניין שבא (פטור 4804).

"תאגיד בנקאי" - כהגדרתו של מונח זה בחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981, וכן בנק ישראל ובנק הדואר ;

"תחומי הפעילות" - סליקת חיובים וזיכויים, שירותי מיתוג למאגרי מידע ושירותי העברת ממסרים, כהגדרתם לעיל ;

למונחים אחרים שבתנאים אלה תהא המשמעות הנודעת להם בכללי ההגבלים העסקיים (הוראות והגדרות כלליות), התשס"א-2001.

תחומי הפעילות בהם תעסוק מסב

1. כל עוד מסב מוחזקת על ידי יותר מאחד הבנקים, מסב תעסוק בתחומי הפעילות כהגדרתם לעיל ובהם בלבד, והיא תעשה כן בהתאם לתנאים אלה. חרגה מסב מתחומי הפעילות - יפקע הפטור ;

איסור חלוקת רווחים

2. מסב לא תחלק רווחים או תקבולים מכל סוג שהוא לבעלי מניותיה. בכלל זה לא תעניק להם דיבידנד, דמי ניהול, ריבית בגין החזר הלוואה בשיעור העולה על הריבית המקובלת במשק לעסקה הרלבנטית או כל הטבה אחרת בקשר לאחזקתם במניותיה, או הטבה הניתנת לבעלי המניות בהתאם לשיעור אחזקתם בה ;

3. מסב לא תעניק לדירקטורים שהם תאגידים המכהנים בה כל שכר או כל טובת הנאה אחרת, בקשר לתפקידם כדירקטורים ;

סליקת חיובים וזיכויים

4. הבנקים ומסב יבצעו כל פעולה הנדרשת כדי לאפשר לכל תאגיד בנקאי שהוא חבר המסלקה הבינבנקאית שליד בנק ישראל וללקוחותיו, גישה לשירותי סליקת חיובים וזיכויים המסופקים על ידי מסב. הגישה תינתן בתנאים שאינם גרועים מהתנאים שמעניקה מסב לבנקים. העמלות בגין שירותי סליקת חיובים וזיכויים שתגבה מסב יהיו זהות לכל ;

5. הבנקים ומסב יעמידו לרשות כל תאגיד בנקאי וללקוחותיו כל מידע הנחוץ באופן סביר כדי לוודא כי התנאי המפורט בסעיף 4 לעיל אכן מתקיים ;

שירותי מיתוג

6. הבנקים ומסב יבצעו כל פעולה הנדרשת כדי לאפשר לכל תאגיד בנקאי גישה לשירותי המיתוג המסופקים על ידי מסב. הגישה תינתן בתנאים שאינם גרועים מהתנאים שמעניקה מסב לבנקים. העמלות בגין שירותי מיתוג שתגבה מסב יהיו זהות לכל ;

7. הבנקים ומסב יעמידו לרשות כל תאגיד בנקאי כל מידע הנחוץ באופן סביר כדי לוודא כי התנאי המפורט בסעיף 6 לעיל אכן מתקיים ;

הצגת מידע ללקוח בדבר עמלות מסב

8. ככל שיגבו הבנקים מלקוחותיהם עמלה בגין שירותים בגינם משלמים הבנקים עמלה למסב, יציגו הבנקים לכל לקוח ולקוח מידע מלא בכתב.
- לעניין זה הצגת "מידע מלא" - פירוט של העמלה שהבנק חויב בה על ידי מסב;

גביית דמי גישה

9. אין באמור בתנאים אלה כדי למנוע ממסב לגבות דמי גישה מאדם שיבקש לעשות שימוש במערכת למתן שירותי מיתוג ובמערכת למתן שירותי איסוף שבבעלות מסב (להלן - "המערכות");

דמי הגישה לאדם המתבקש להתחבר למערכות (להלן: "המתחבר") יקבעו בהסכמת מסב ובהסכמת המתחבר. אם לא תושג הסכמה בין שבא לבין המתחבר באשר לגובה דמי הגישה בתוך שלושים (30) יום מהפניה הראשונה בכתב להשגת הסכמה - ימונה בורר בהסכמת שבא, המתחבר והממונה. הבורר יקבע את דמי הגישה בהתבסס על עקרון העלות ויהיה רשאי לקבוע מהן העלויות הבאות בחשבון לעניין זה, בין היתר בשים לב לתקופה שחלפה ולאופי העלויות בהן מדובר.

החלטת הבורר באשר לגובה דמי הגישה תחייב את מסב והמתחבר, וקביעתו תהא סופית. שכרו של הבורר ישולם על ידי אותו צד שההפרש בין גובה דמי הגישה שהציע לבין גובה דמי הגישה שנקבע על ידי המעריך בסופו של יום, יהיה גדול יותר.

מחלוקת על גובה דמי הגישה לא תעכב התחברות למערכות ומתן גישה מלאה ושווה אליהן בהתאם להוראות הקבועות בסעיפים 4 ו-6 לתנאים אלה;

איסור בדבר העברת מידע

10. הבנקים לא יעבירו ביניהם במישרין או בעקיפין, לרבות באמצעות נציגיהם במסב, מידע שהעברתו עשויה לגרוע מן התחרות ביניהם, בפועל או בכוח.

מבלי לגרוע מכלליות האמור, לא יועבר בין הבנקים מידע הכולל פרטים הנוגעים לתכניות עסקיות כלליות או פרטיות של הבנקים, בין בעבר ובין בעתיד; מידע הנוגע למחירים הנגבים על ידי הבנקים; מידע בדבר מאפייני שירותים בנקאיים ואחרים שמעניקים הבנקים; בסיסי נתונים שבידי הבנקים; מידע על לקוחות של הבנקים; מידע בדבר הפוזיציות הפיננסיות של הבנקים; או מידע על תנאי אשראי או התקשרויות בעבר או בעתיד, למעט מידע כאמור שהיה לנחלת הרבים;

11. המגעים בין הבנקים במסגרת מסב יעשו באופן המצמצם כל חשש להפחתת התחרות בכוח או בפועל ביניהם, כולם או מקצתם; בכלל זה, מגעים בין הבנקים במסגרת מסב ייערכו בין בעלי התפקידים ההכרחיים לשם תפעולה השוטף של מסב בלבד ולשם כך בלבד;

כל ההחלטות המהותיות של הבנקים הנוגעות למסב, וההחלטות של מוסדות הניהול של מסב (דירקטוריון, ועדת דירקטורים ואסיפה כללית) יתועדו בכתב טרם או בעת עשייתן כך שכל כתב

יישמר ויומצא לממונה מיד בסמוך לדרישה מטעמו בעניין זה; מבלי לגרוע מכלליות האמור, יתועד פרוטוקול מלא מכל פגישה בין הצדדים למיזם בקשר למסב, כולם או מקצתם;

תנאים כלליים

12. זולת אם נקבע במסמך זה במפורש אחרת, או לפי כל דין, כל מגבלה החלה על תאגיד מכוח תנאים אלה, חלה גם על כל נושא משרה בתאגיד, על כל עובד בתאגיד, על כל שלוח של תאגיד ועל כל יועץ לו, ועל כל שלוח או חליף של מי מאלה - והכל בין מכוח דין או הסכם ובין בפועל;

13. כל ספק בדבר תחולתם של תנאים אלה, פרשנותם או בדבר דרך יישומם - יובא להכרעת הממונה;

תוקפו של פטור זה שנתיים מיום מתן החלטתי זו.

בהתאם לסעיף 15(א) לחוק ההגבלים העסקיים נתונה החלטתי זו לערר בפני אב בית הדין להגבלים עסקיים על ידי איגוד עסקי, ארגון צרכנים או כל אדם העלול להיפגע מההסדר הכובל עליו ניתן הפטור.

דרור שטרם

הממונה על הגבלים עסקיים

ירושלים, י' תמוז, תשס"ב

20 יוני, 2002

נספח 10

**החלטת ועדת ההיגוי להגנה על
מערכות ממוחשבות חיוניות מיום**

19.11.2019

עמ' 247

כ"א בחשוון תש"פ
19 נובמבר 2019
סימוכין: ב-ל-1714

לכבוד

מר משה וולף, מנכ"ל חברת שב"א וחברת מס"ב

שלום רב,

הנדון: החלטת ועדת היגוי עליונה בדבר הגדרת חברות שב"א ומס"ב כגופי תמ"ק

1. ביום 24.9.19 החליטה ועדת ההיגוי להגנה על מערכות ממוחשבות חיוניות, בראשות ר' מערך הסייבר הלאומי, מר יגאל אונא (להלן: "ועדת ההיגוי")¹, לאחר ששמעה את עמדתכם, להמליץ על הוספת חברת שב"א וחברת מס"ב לתוספת החמישית לחוק להסדרת הביטחון בגופים ציבוריים תשנ"ח-1998 (להלן: "החוק") (להלן: "ההחלטה")².

2. בחינת החברות נעשתה, בין היתר, לאור החלטת ועדה ב/84 מספטמבר 2017, לפעול לאיתור מערכות ממוחשבות חיוניות במגזר הפיננסי.

3. החלטת הוועדה התקבלה לאחר סדרת דיונים שהתקיימו בעניינן של חברת שירותי בנק אוטומטיים בע"מ (שב"א) וחברת מרכז סליקה בנקאי בע"מ (מס"ב) (להלן: "החברות"), החל מחודש מרץ 2018, בהשתתפות נציגי מערך הסייבר הלאומי, נציגי בנק ישראל ונציגי החברות, במטרה לבחון את התהליכים המתקיימים בחברות, למפות את החשיפות שלהן לסיכוני סייבר ולהעריך את הסבירות שתקיפת סייבר על מערכותיהן תוביל להתממשות תבחיני חזק בגינם מוגדר גוף כתשתית מדינה קריטית (תמ"ק).

4. בטרם קיבלה הועדה את החלטתה, הוצגה לה סקירה מפורטת אודות החברות, אשר התבססה על מקורות פומביים שונים, ובהם חוקים, דו"חות כספיים של חברות שב"א ומס"ב ודו"חות של בנק ישראל. כמו כן שמעה הועדה, במסגרת הדיון, את הערכת גורמי המקצוע אודות עמידתן של החברות בתבחיני החזק לתמ"ק, את עמדת נציגי בנק ישראל וכן שמעה באריכות את נציגי החברות.

5. להלן יפורטו הנימוקים העיקריים שעמדו ביסוד החלטת הועדה:

א. החברות שב"א ומס"ב מנהלות ומתפעלות 3 מערכות אשר הוכרו על ידי המשנה לנגיד בנק ישראל ביום 18.07.13 כ-"מערכות תשלומים מבוקרות"³.

- מערכת מכשירי בנק אוטומטיים (Automated Teller Machine) ATM - רשת ארצית יחידה בישראל למיתוג בין-בנקאי, להעברה דו-כיוונית של מסרים אלקטרוניים, המאפשרת ללקוח מבנק אחד למשוך מזומנים ולקבל מידע ממכשיר ATM של בנק אחר.

1. ועדת ההיגוי פועלת מכוח החוק. החלטת ועדת השרים לענייני בטחון לאומי, מס' ב/84 מדצמבר 2002, בנושא "אחריות להגנת על מערכות ממוחשבות במדינת ישראל": החלטת ממשלה מס' 2444 מפברואר 2015, בנושא "קידום הערכות לאומיות להגנת הסייבר".

2. החברות שב"א ומס"ב נדונו כמקשה אחת מכיוון שחולקות משאבים מהותיים, בהם תשתיות טכנולוגיות, שרתים ומתקני גיבוי, ונותנות שירותים האחת לשנייה. במסך, לשתי החברות מנכ"ל משותף, מנהלים, עובדי מטה, וצוותי פיתוח ותחזוקה משותפים, הן פועלות מאותם משרדים ועוד.

3. בהתאם להגדרת חוק מערכות תשלומים, התשס"ח-2008, מערכת מבוקרת מוגדרת בהתקיים שניים אלה: (1) פעילותה של המערכת חיונית לכלל מערך התשלומים במשק; (2) קיים חשש כי פעילות המערכת באופן בלתי תקין, בלתי יעיל או בלתי אמין, עלולה לפגוע במערך התשלומים במשק.

• מערכת שירותים בכרטיסי חיוב "אשראי" – רשת ארצית יחידה בישראל המאפשרת לבצע עסקאות בכרטיסי חיוב.

• מערכת זיכויים, חיובים והעברות תשלומים – אחת משתי המערכות היחידות בישראל לתשלומים אלקטרוניים ישירים בשקלים. במערכת מס"ב משתתפים כ-30 אלף ארגונים, בתוכם תאגידים בנקאיים, בנק הדואר, חב' כרטיסי אשראי, משרד ממשלה ומוסדות ציבור.

ב. המערכות המנוהלות על ידי שב"א ומס"ב חיוניות לקיום שלושה מתוך ארבעה תהליכי ליבה במערכת הפיננסית, ובהם: אספקת מזומנים לציבור; ביצוע עסקאות בכרטיסי חיוב; תשלום קצבאות⁴. בנוסף, תומכות בשירותים הכלולים ב-33 היעדים הלאומיים לחירום של רח"ל, בסיווג "חיוני גבוה", שהינם: מתן שירותי תשלומים והעברות כספים בארץ.

ג. המערכות המנוהלות על ידי שב"א ומס"ב מהוות תשתית טכנולוגית תומכת בפעילות עסקית של עשרות אלפי גופים במשק, יחידות מסוגן במגזר הפיננסי, והחלופות להן חלקיות ביותר.

ד. יתר על כן, החברות עצמן העריכו בדו"חות הכספיים שפרסמו כי סיכוני אבטחת מידע וסייבר הינם בעלי פוטנציאל פגיעה גבוהה/ מהותית בפעילותן, והדבר מקבל משנה תוקף מקום שממילא המגזר הפיננסי הינו מגזר בפוקוס של תקיפות סייבר בעיקר למטרות גניבת כספים, הן של קבוצות פשיעה והן ברמת מדינה.

ה. גם עמדת נציגי בנק ישראל, אשר משמש כרגולטור של החברות, הייתה חד משמעית להחיל עליהן את הוראות החוק. בנק ישראל עמד על העוצמה והיקף הסיכונים הכרוכים במערכות תשלומים וסליקה, בהם סיכון מערכתי הנובע מכשל של משתתף אחד או יותר המוביל לאפקט "דומינו" בו משתתפים אחרים לא עומדים בהתחייבויותיהם במועד. בנק ישראל הוסיף וציין כי המערכת של מכשירי בנק אוטומטיים ATM הינה תשתית עיקרית למשיכת מזומנים בישראל על-ידי לקוחות המבקשים לבצע את הפעולה ממכשיר ATM בנקאי שאינו של הבנק שהנפיק את כרטיס החיוב שבידם. כמו כן, ביחס למערכת "שירותים בכרטיסי חיוב" צוין כי מדובר במערכת יחידה מסוגה, המשמשת כ"צנרת" לביצוע עסקאות בכרטיסי חיוב, וכי אמצעי תשלום מסוג "מזומן" לא מוגדר כתחליף לתשלום באמצעות כרטיסי חיוב. בנוסף, נכון להיום, גם תשלום באפליקציות נשען על כרטיסי חיוב. ביחס למס"ב ציינו נציגי בנק ישראל כי מערכת זה"ב אינה מהווה תחליף הולם, למשל לתשלום הוראות קבע ומשכורות, וכי הסוגיה הנ"ל נבחנה במסגרת תרגילים שבוצעו בעבר בהם השתתפה, בין היתר, רח"ל. בנק ישראל הדגיש כי מערכת מס"ב הינה מערכת משלימה לפעילות מערכת זה"ב המשמשת סולק סופי לכל מערכות התשלומים.

נציגי בנק ישראל ציינו כי אומנם מח' חות"ם מפקחת על מערכות התשלומים, כולל לתחום הסייבר, אבל אין זה תחום מומחיותה ועיסוקה המרכזי כפי שהינם במערך הסייבר הלאומי, וכי החלת החוק על החברות תאפשר פיקוח "משלים" והעמקה מקצועית לתחום ניהול סיכוני הסייבר, תוך שת"פ של מערך הסייבר עם בנק ישראל.

6. נציגי החברות הציגו בפני הועדה את טיעוניהם כנגד החלטת החוק להסדר הביטחון על החברות, אשר התבססו על חשש מכפל רגולציה וסתירה בהנחיות בין רגולטורים, אשר תקשה על פעילות החברות. לאור שת"פ שקיים למיטב ידיעת החברות בין מערך הסייבר לבנק ישראל, סברו החברות כי אין צורך בהחלת החוק להסדרת הביטחון עליהן.

7. טענות אלו של החברות דונו ע"י הועדה, אשר מצאה לדחותן. ראשית, לא היה בטענות החברות כדי לסתור את המסקנה לפיה הן עומדות במספר תבחינים להגדרת גוף תמ"ק (וזאת על אף שמספיק והיו עומדות בתבחין אחד לצורך הגדרתן כגוף תמ"ק), אלא כל טענותיהן התייחסו לחשש מגטל רגולטורי ולסתירות בהנחיה. שנית, מעבר לעובדה כי ממילא הפעילות במגזר הפיננסי הינה פעילות המאופיינת במעורבות של מספר רגולטורים (כגון רשות ניירות ערך, רשות איסור הלבנת הון ועוד), הרי שהחוק להסדרת הביטחון בגופים ציבוריים במהותו הוא רגולציה משלימה ותוספתית לנושא מערכות חיוניות. לא ניתן לחלוק על העובדה כי מרבית הרגולטורים שמפקחים על חברות שב"א ומס"ב לא עוסקים באופן ישיר ומעמיק בנושאי סייבר, ולכן – כפי שעמד על כך גם בנק ישראל – מימוש נכון של התוספת החמישית לחוק לא תהווה גטל רגולטורי לתחום הגנת הסייבר על פעילות מערכות החברה, אלא תאפשר למקד את המאמצים והמשאבים המושקעים על-ידי החברה באופן מקצועי, יעיל וממוקד מול איום הייחוס. יתר על כן, מערך הסייבר הלאומי מנחה כבר כיום גופי תמ"ק שמונחים על-ידי רגולטורים שונים ויודע לקיים שת"פ עימם ככל שדרוש. בנוסף, במידה ויימצא בהמשך הדרך כי החברות אינן עומדות בתבחינים להגדרתן כתמ"ק, ניתן יהיה לגרוע אותן מהתוספת.

8. אשר על כן, לאור עמדת גורמי המקצוע בדבר עמידת החברות במספר תבחיני תמ"ק, עמדתו של בנק ישראל, ולאור העובדה כי החברות עצמן לא העלו טענות שיש בהן כדי לסתור את המסקנה כי הן עומדות בתבחיני הנזק להגדרתן כתמ"ק, הוחלט להמליץ על הוספת חברת שב"א וחברת מס"ב לתוספת החמישית לחוק.

בברכה,
ענת דיאמנט
מזכירת הוועדה

העתקים

מר יגאל אונא, ראש מערך הסייבר הלאומי ויו"ר ועדת ההיגוי
פרופ' אמיר ירון, נגיד בנק ישראל
מר חזי כאלו, מנכ"ל בנק ישראל
ד"ר חדוה בר, המפקחת על הבנקים
הגב' רונית ציטיאט, מנהלת אגף מערכות תשלומים וסליקה בבנק ישראל
מר יואל הדר, יועמ"ש המשרד לבט"פ
מר עמית אשכנזי, יועמ"ש מערך הסייבר הלאומי
מר אלי גזית, ראש אגף בכיר תמ"ק, מערך הסייבר הלאומי
מר אורי שיין, ר' מרכז היערכות לאומית, אגף תשתיות עמידות, מערך הסייבר הלאומי
גב' יעל גורן-חזקיה, יועצת בכירה לר' המערך, מערך הסייבר הלאומי

נספח 11

**אישור מפעל חיוני שניתן למסב על
פי חוק שירות עבודה בשעת-חירום,
התשכ"ז-1967**

עמ' 251

מדינת ישראל

משרד העבודה
אנך בכיד כח אדם לשעת חירום

מרכז

מרחב מטפל

12-01-2025

תאריך הפקה

אישור מפעל חיוני

צו על פי חוק שירות עבודה בשעת-חירום, תשכ"ז - 1967

בתוקף סמכותי לפי סעיף 1 לחוק שירות עבודה
בשעת-חירום, תשכ"ז - 1967, ולאחר שהתיעצתי כדין,
אשרתי את

מרכז סליקה בנקאי בע"מ	254700
שם המפעל	סמל מפעל
הרוקמים 26	חולון
כתובת מפעל	

כמפעל חיוני לצורך החוק האמור.

אישור זה הינו בתוקף עד 31-12-2025

רביב מלאכי

המפקח הכללי על כח אדם

1 ס"ח 503, תשכ"ז ע' 86

נספח 12

**פניית רשות התחרות מחודש
אוקטובר 2019 בנוגע להתנהלות
המשותפת של שב"א ומס"ב**

עמ' 253

ירושלים, כ"ט תשרי תש"פ
28 אוקטובר 2019

לכבוד

מ"ר משה וולף, מנכ"ל
שירותי בנק אוטומטיים בע"מ;
מרכז סליקה בנקאי בע"מ

מרכז סליקה בנקאי בע"מ
הרוקמים 26, חולון

שירותי בנק אוטומטיים בע"מ
הרוקמים 26, חולון

בדוא"ל: moshe@shva.co.il

שלום רב,

הנדון: הזיקות המשותפות של שב"א ומס"ב

הריני לפנות אליך בנושא שבנידון כדלקמן:

1. כידוע, שירותי בנק אוטומטיים (להלן שב"א) ומרכז סליקה בנקאי בע"מ (להלן מס"ב) נמצאו עד לאחרונה תחת שליטת הבנקים הגדולים. לאחרונה, וכחלק מיישום הוראות החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), תשע"ז-2017, השתנה מבנה האחזקות בשב"א, כך שכיום הבנקים הגדולים מחזיקים בפרות מ-50% ממניותיה. לעומת זאת, מלוא חוץ המניות של מס"ב עדיין מוחזקות בידי חמשת הבנקים הגדולים.
2. על פי המידע שנמסר לנו, למרות השינוי במבנה הבעלות, שב"א ומס"ב ממשיכות לקיים ביניהן זיקות משמעותיות, ובכלל זה: מטה והנהלה משותפים; משרדים משותפים; תשתית טכנולוגית משותפת; מתקני גיבוי משותפים; שירותי תקשורת; שירותי אבטחת מידע; שירותי ביקורת פנים; שירותי ניהול סיכונים; שירותי ביטוח; וצוותי עבודה משותפים.
3. על פני הדברים, עשויים להתקיים בין שב"א ומס"ב יחסי תחרות בפועל או בכוח, וזאת בפרט על רקע השינויים במבנה הבעלות של שב"א כאמור לעיל. שיתופי פעולה מהסוג המתואר בין מתחרים עלולים לעורר מגוון רחב של חששות תחרותיים, ובכלל זה צינון התחרות בין הצדדים לשיתוף הפעולה וזליגת שיתוף הפעולה לתחומים שבלב התחרות שבין הצדדים. זאת, במיוחד כאשר שיתוף הפעולה נוגע גם למערכי קבלת ההחלטות בתוך הצדדים.
4. נוכח כל האמור, מדובר לכאורה בהסדר כובל אשר לא זכה לאישור או היתר זמני מטעם בית הדין לתחרות או פטור מטעם הממונה על התחרות; יתר על כן ונוכח החששות

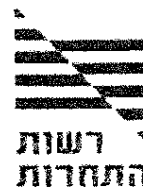
competition.gov.il

טלפון: 02-5458503/4

כתובת: ט"ס וטולמון 4, ת"ד 34281

פקס: 02-5458555

ירושלים 9134102

מחלקת שווקים
ייעוץ משפטי

התחרותיים שלכאורה מתעוררים, ספק רב אם ההסדר עומד בתנאי פטור סוג מפטורי הסוג
שנקבעו לפי סעיף 15א לחוק התחרות הכלכלית, תשמ"ח-1988 (להלן החוק).
5. משכך ומבלי לגרוע מסמכויותיה של הממונה על פי החוק, עליכם לפעול לאלתר להביא
לסיום ההפרה לכאורה ולתיקון המצב כפי שתואר לעיל.

אשמח לעמוד לרשותכם בכל שאלה או הבהרה, ככל שתידרש, בטלפון ישיר 02-5458602 ובדואר
אלקטרוני: Tobichu.competition.gov.il.

בכבוד רב ובבדיקה,

טובי חריס, עו"ד
ראשת צוות פיננסיים, מחלקת שווקים
רשות התחרות

competition.gov.il

טלפון: 02-5458503/4

כתובת: מטה מנהלית 4 ת.ד. 34281

פקס: 02-5458555

ירושלים 9134102

נספח 13

ההסדר המוסכם שבין מס"ב לבין שב"א

עמ' 256

תנאים להסדר פשרה במסגרת ת"כ 20-05-17020 שירותי בנק אוטומטיים בע"מ ומרכז סליקה

בנקאי בע"מ נ' הממונה על התחרות

הגדרות

- "החברות" -** שירותי בנק אוטומטיים בע"מ (להלן: "שב"א") ומרכז סליקה בנקאי בע"מ (להלן: "מס"ב") ביחד ולחוד;
- "הנהלה" -** דירקטור, מנהל כללי, כל ממלא תפקיד כאמור בחברה אף אם תוארו שונה וכל מנהל הכפוף במישרין למי מהם;
- "זיקות" -** כל השירותים והנכסים המשותפים לחברות לרבות: משרדי החברות, כוח אדם, הנהלות משותפות, תשתיות IT, מתשב מיינפריים, סביבת מערכת בינה עסקית (BI), יישומים (אפליקציות) מחשב טנדם וממשק סליקה;
- "חוק התחרות" -** חוק התחרות הכלכלית, תשמ"ח-1988;
- "טנדם" -** מחשב ליבה המרכז את כל הפעילות השוטפת והמקוונת של החברות מול לקוחותיהן. המחשב נדרש לזמינות גבוהה 24/7 ומשמש בעיקר עבור פעילות מקוונת כגון העברת תשלומים ואישורי עסקאות;
- "מיינפריים" -** מערכת ומחשב ה-Mainframe. מערכת מחשוב המרכזת בין היתר את עיבודי הסליקה של החברות, לרבות התחשבות עבור תשלומים, איסוף עסקאות. שיטת העבודה מתבצעת בעיקר באמצעות עבודות לא מקוונות (Batch);
- "ממשק סליקה" -** מערכת המאפשרת העברת מידע בין גופים לצורך העברת כספים ביניהם, כמשמעותה בהחלטת הממונה על הגבלים עסקיים בדבר מתן פטור בתנאים להסדר כובל בין: בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק דיסקונט לישראל בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, בנק מזרחי טפחות בע"מ ושירותי בנק אוטומטיים בע"מ (24.9.2017) רשות התחרות 501301;
- "מערכות בינה עסקית" -** מערכות BI. מערכת מחשוב המרכזת את כלל המידע על אודות הפעילות השוטפת בחברות ממערכות החברות וכן את הפעילות התפעולית, העסקית והכספית של החברות; המערכת מאפשרת לחברות להפיק מידע עסקי ותפעולי מתוך מכלול הנתונים הנאספים על ידה;

- "מרכז מידע" -** חדר המחשבים הראשי והמשני המשותף לחברות (Data Center);
- "פיתוח" -** תהליך טכנולוגי המכיל רצף של שלבי עבודה וביניהם אפיון מפורט של צרכים, תכנון, בדיקות פנימיות, בדיקות קבלה מול הלקוח ובדיקות אינטגרציה (בדיקות חיבור למערכות שונות) ופעולות נלוות;
- "שירותי חיבור" -** שירות ששבי"א מעניקה למס"ב לצורך חיבור מס"ב לתשתיות;
- "שירותי מיתוג" -** מערכת הפועלת על הטנדס ומאפשרת העברת מידע באונליין בין גופים או בין אפליקציות שונות;
- "שירותי ספק-לקוח" -** מתן שירותי מערכות מחשוב, תפעול ופיתוח תוכנה של אחת החברות לשנייה, בהתאם להסכם שירותי ספק לקוח עליו יחתמו החברות ובכפוף לעקרונות הסכם שירותי ספק לקוח המצורף כנספח 1 לתנאים;
- "תשתיות" -** שרתים, רכיבי חומרה, רשת, טלפוניה, קווי תקשורת ומרכז מידע שמשמשים את החברות.

תנאים

1. שב"א ומס"ב ינתקו את כל הזיקות ביניהן עד ליום 31 לדצמבר 2027. לאחר מועד זה לא יותרו כל זיקות משותפות בין החברות ולא יינתנו כל שירותים מאחת החברות למשנתה שאינם במסגרת השירותים שהן מוכרות לציבור הרחב. אין באמור בסעיף זה כדי להתייר מעשה או מחדל בניגוד להוראות חוק התחרות.
2. כל חיוב בהתאם לתנאים אלה הינו עצמאי ואינו תלוי בחיוב אחר.
3. תהליך הפרדת הזיקות בין שב"א ומס"ב יתבצע על ידי החברות בהתאם לאמור להלן. מועד הפרדת כל זיקה לא יחרוג מהמועדים הקבועים להלן (להלן **מועד קובע**):

א. כוח אדם

- א. עד ליום 1.3.2022, ישייכו החברות את כלל עובדי החברות לאחת החברות אשר יעברו לגיהולה המקצועי הבלעדי, כך שכל עובד יועסק, ינוהל ויוכפף לחברה אחת בלבד. עובד של חברה אחת לא יעניק שירותים לחברה השנייה, אלא במסגרת שירותי ספק לקוח.
- א. החל מיום 1.6.2022 חברה אחת לא תישא בעלויות העסקת עובדים של החברה השנייה.
- א. עד ליום 1.3.2022 ישלימו החברות את הפרדת ועד העובדים המשותף לעובדי החברות, כך שבכל חברה יפעל ועד עובדים עצמאי.

ב. משרדים

- א. עד ליום 30.8.2022 תפרדנה החברות את כלל נכסיהן הפיסיים ומתקניהן הפיסיים, למעט מתקן מרכז חמידע לגביו יחול האמור בס' ת.4 להלן.
- ג. מערכות בינה עסקיות :

ג.1.א. עד ליום 31.12.2022 יפרידו החברות את אופן הצגות הנתונים במערכות הבינה העסקית כך שחברה אחת תוכל לראות רק את נתוניו ולא תיחשף למידע של חברה אחרת.

ג.1.ב. עד ליום 31.12.2023 יבצעו החברות הפרדה מלאה של מערכות הבינה העסקית, לרבות חומרה ותוכנה.

ג.1.ג. החומרה המופרדת תשב באותו מרכז מידע לכל המאוחר עד ליום 30.6.2025. עד לתאריך זה תבוצע הפרדה גם של ממשקי התקשורת של מערכת ה-BI ממרכז המידע.

ד. טנדם

ד.1. עד ליום 31.5.2026 יפרידו החברות הפרדה מלאה של מערכת הטנדם, לרבות כלל הרכיבים שלה, הכוללים חומרה, תוכנה ותקשורת, באופן הבא:

ד.2. עד ליום 31.12.2023 יפרידו החברות את שירותי המיתוג, לרבות הפרדת האפליקציה של תשתית שירותי התשלומים המיידיים.

ד.3. עד ליום 31.12.2024 יפרידו החברות את האפליקציות תבאות המופעלות על גבי מערכת הטנדם ועושות שימוש בשירותי המיתוג:

ד.3.א. אישורי כיסוי;

ד.3.ב. סימולטור;

ד.3.ג. דו"חות ניטור והתממשקות BI.

ד.4. עד ליום 31.12.2025 יפרידו החברות את האפליקציות שמאפשרות גישה למאגרי המידע: מרשם האוכלוסין ומשרד התחבורה.

ד.4.א. לא יאוחר מיום 1.1.2027 תעביר מסי"ב את כלל קבצי המידע שלה במערכת מידע חדשה שאיננה מערכת הטנדם המשותפת.

ד.5.

ה. תשתיות

ה.1. עד ליום 30.6.2022 יפרידו החברות את תוכן שרתי הקבצים, שלוחות הטלפוניה והרשת הפנימית של החברות.

ה.2. עד ליום 31.12.2022 תשלים מסי"ב את גיוס צוות התשתיות שלה.

ה.3. עד ליום 31.12.2024 יפרידו החברות הפרדה מלאה של כל תשתיותיהן לרבות כל השרתים ומערכות הגיבוי, למעט מתקן מרכז המידע שיופרד בהתאם להוראות סעיף ה.4 להלן ומערכות הטנדם והמיינפריים שיופרדו בהתאם להוראות סעיפים ד' לעיל ו-ו' להלן, בהתאמה. עד למועד זה כל מערכות מסי"ב יופרדו לארונות נפרדים ייעודיים בתוך מרכז המידע, למעט מערכות הטנדם והמיינפריים.

ה.4. עד ליום 30.6.2025 יופרד מרכז המידע.

ו. מיינפריים

ו.1.א. עד ליום 31.12.2027 יפרידו החברות הפרדה מלאה של מערכת המיינפריים.

ו.1.ב. עד ליום 31.12.2022 תודיע שב"א לממונה על החלטתה בדבר מערכת חלופית למערכת המיינפריים, על אופן ביצוע הפרדת המערכת ועל לוחות הזמנים לביצוע ההפרדה.

ז. אפליקציות

ז.1. עד ליום 30.6.2022 יעבירו החברות את אפליקציית חסומים (קוד התוכנה האפליקטיבי, מערכת לניהול כרטיסי אשראי חסומים) לבעלותה ותפעולה הבלעדית של שב"א.

2.2. אפליקציות אתר התשלומים

2.2.א. עד ליום 31.12.2022 יעבירו החברות את אפליקציית ה-CRM (קוד התוכנה האפליקטיבי) לבעלותה ותפעולה הבלעדית של מס"ב.

2.2.ב. עד ליום 31.12.2023 יעבירו החברות את האפליקציות התומכות (מערכת מומחה וניהול טפסים, קוד התוכנה האפליקטיבי) לבעלותה ותפעולה הבלעדית של מס"ב.

2.2.ג. עד ליום 30.6.2025 יעבירו החברות את אפליקציית אתר התשלומים לבעלותה ותפעולה הבלעדית של מס"ב.

3.1. ממשק סליקה

3.1.א. שב"א תבצע ניתוח למערכת ממשק הסליקה עד ליום 31.12.2022.

"ניתוח מערכת" – ביצוע אפיון, למידת ארכיטקטורת המערכת, למידת הקוד של התוכניות המרכיבות את המערכת והקשר ביניהן, למידת מבנה ה-Data Base וכן למידת אופן תפעול המערכת, לרבות שליטה ובקרה.

3.1.ב. שב"א תסיים את האפיון למערכת ממשק סליקה עד ליום 31.12.2022.

3.1.ג. החברות יפרידו את ממשק הסליקה ממערכות מס"ב עד ליום 30.6.2025.

ח. תקופת הביניים

ח.1. המגעים בין נציגי החברות בתקופת הביניים יעשו באופן המצמצם כל חשש להפחתת התחרות בכוח או בפועל ביניהם; בכלל זה, מגעים בין החברות ייערכו אך ורק בין בעלי התפקידים הנדרשים לצורך מתן השירותים הנדרשים במסגרת תנאים אלה. עובדי החברות לא יעבירו מידע שקיבלו במסגרת מתן השירותים לאדם שאינו נדרש לצורך מתן השירותים הנדרשים במסגרת תנאים אלה.

ח.2. מבלי לגרוע מהאמור לעיל, עד להשלמה של הפרדת כל הזיקות, רשאויות החברות לפעול באופן הבא:

ח.2.א. עד ליום 31.12.2023, רשאית מס"ב לספק לשב"א שירותי תפעול למערכות הבינה העסקית במסגרת שירותי ספק - לקוח.

ח.2.ב. עד ליום 30.6.2025 רשאית מס"ב לספק לשב"א שירותי תפעול לממשק הסליקה במסגרת שירותי ספק-לקוח.

ח.2.ג. עד ליום 31.5.2026, רשאית שב"א לספק למס"ב שירותי תפעול למערכת הטנדרם במסגרת שירותי ספק לקוח.

3. ח. פיתוחים במערכות החברות

ח.3.א. כל פיתוח טכנולוגי חדש של שב"א יפותח ויבוצע תוך הפרדה מלאה ממערכות שבהחזקת מס"ב. על אף האמור, עד ליום 1.7.2025 פיתוח טכנולוגי חדש של שב"א שנוזקק לממשק סליקה, יעשה בהתאם להבהרות שב"א המצורפים כנספח 2 (מסמך חסוי ממס"ב) וכנספח 2 לתנאים, ומהווים חלק בלתי נפרד מהם.

ח.3.ב. פיתוחים בממשק הסליקה שמתופעלים על ידי מס"ב וטרם עברו לאחריות שב"א, ייעשו אך ורק באופן הנחוץ על מנת לאפשר את המשך פעילותה של שב"א, לצורך עמידה בדרישות רגולטוריות או לצורך שיפור שירותים הניתנים כבר היום על ידי שב"א. מעורבות עובדי מס"ב בפיתוחים כאמור תוגבל לעובדים שמעורבותם במתן השירות למס"ב היא נחוצה לצורך מתן השירותים.

ח.ג. החל מיום 1.7.2025 מס"ב לא תהיה מעורבת בפיתוחים חדשים במערכת ממשק סליקה.

ח.ד. פיתוחים במערכות מס"ב ייעשו בהתאם להבהרות מס"ב מיום 29.12.2021 המצורפות **כנספה 3** לתנאים ומהוות חלק בלתי נפרד מהם. מבלי לגרוע מהאמור:

ח.ה. פיתוחים במערכות מס"ב שמתחזקות על ידי שב"א וטרם עברו לאחריות מס"ב, ייעשו אך ורק באופן הנחוץ על מנת לאפשר את המשך פעילותה של מס"ב, לצורך עמידה בדרישות רגולטוריות או לצורך שיפור שירותים הניתנים כבר היום על ידי מס"ב. מעורבות עובדי שב"א בפיתוחים כאמור תוגבל לעובדים שמעורבותם במתן השירות למס"ב היא נחוצה לצורך מתן השירותים.

ח.ו. מעורבות עובדי שב"א בפיתוח מוצרים ושירותים חדשים ובכלל זאת, פיתוחים בתחום תשלומים מידיים, תוגבל לשירותי חיבור לתשתיות בלבד או תיקונים במערכת הקיימת לטובת שרידות ותחזוקה. מעורבות עובדי שב"א בפיתוחים תוגבל לעובדים מצוות התשתיות וצוות מתכנני הטנדס בלבד ותיעשה באופן שימנע חשיפת מידע לגורמים שאינם מעורבים במתן השירותים כאמור.

ח.ז. החל מיום 31.12.2023 שירותים ופיתוחים הנוגעים לתשלומים מידיים ומערכות בינה עסקית יבוצעו באופן בלעדי על ידי מס"ב ללא מעורבות של שב"א.

ט. תיעוד שיחות ופגישות בין החברות

1. כל שיחה או פגישה בין החברות בה נוכחים מי מהמנהלים הכלליים או הדירקטורים של החברות, ככל שיערכו, יתועדו באופן מלא בפרוטוקול או בהקלטה. תיעוד כאמור יימסר לממונה על פי דרישה תוך 3 ימים מיום הדרישה.

2. שיחות או פגישות מקצועיות בין נציגים מהנהלות החברות, שאינם מנהלים כלליים או דירקטורים, ככל שיערכו, יתועדו תוכן. תיעוד כאמור יימסר לממונה על פי דרישה תוך שבוע מיום הדרישה.

3. ט. סעיפים קטנים ט.1 וט.2 לא יחולו על שיחות או פגישות בהשתתפות מאסדרים.

4. ט. אין באמור בסעיף זה בכדי להתיר מעשה או מחדל בניגוד להוראות חוק התחרות.

י. כלל המועדים הנקובים בתנאים אלה הינם המועדים הסופיים. תברה המקבלת את השירותים תהיה רשאית להקדים את ביצוע התנאים למועדים מוקדמים יותר בכפוף להודעה מראש וכפי שיוסכם במסגרת הסכם ספק לקוח שיחתם בין החברות.

יא. ראו החברות כי צפוי עיכוב בעמידה באיזה מהמועדים הקובעים, מסיבות שאינן תלויות בהן, ושאינן להן שליטה עליהן, רשאיות החברות לפנות לממונה, 60 ימים לפני המועד הקובע, בבקשה מנומקת להארכת המועד הקובע.

נספח 1

עקרונות הסכם שירותי ספק לקוח

הסכם עקרונות בין שבא ומסב

תהליכי עבודה והסכמות הדדיות

1. כל דרישת פיתוח, שינוי או תיקון שיש לערוך במסגרת השירותים הניתנים ע"י חברה אחת לחברה השנייה יועברו בכתב באמצעות הדואר האלקטרוני למנכ"ל החברה או לסמנכ"ל הרלוונטי עם העתק למנכ"ל החברה. הדרישה תהיה מפורטת ותכלול לוחות זמנים הנדרשים לביצועה.
2. החברה נותנת השירותים תשיב בכתב ללוחות הזמנים המפורטים בדרישה, לרבות ליכולתה להעמדת הפונקציות הרלוונטיות לצורך ביצוע העבודה. בין היתר, תינתן התייחסות לעלויות הדרישה והכל כפי שיוסכם במסגרת הסכם השירותים בין הצדדים.
3. היקף המשאבים הנדרשים בין החברות יסוכם ויאושר בהסכם השירותים החדש בין הצדדים.
4. כל אחת מהחברות מתחייבת לעבוד בשיתוף פעולה ובתיאום עם נציגי החברה השנייה ועובדיה במהלך מתן השירותים ולהעניק את השירותים בהתאם לתנאי שירות ולוחות זמנים מקובלים. כמו כן, מוסכם כי כל שינוי בתנאי העבודה בין הצדדים תחייב הסכמת הצדדים בכתב ולא תיעשה כל עבודה, כל עוד לא ניתנה ההסכמה בכתב.
5. כל אחת מהחברות מתחייבת כי במקרה של תקלות או עומסים חריגים ובלתי צפויים המחייבים טיפול מיידי (להלן – "אירוע"), תעמיד את אנשיה וספקיה החיצוניים לטיפול באירוע באותה רמת טיפול שהייתה נהוגת אם האירוע היה שלה ובכל מקרה תפעל באופן רציף שיכלול את כל המשאבים הנדרשים עד לטיפול באירוע. ככל שהטיפול באירוע עלול להשפיע על זמינות, יתואם הטיפול בין החברות כפי שיוסכם במסגרת הסכם השירותים בין החברות.
6. כל חילוקי דעות בין הצדדים להסכם זה בכל דבר ועניין הקשור לביצועו או פירושו של הסכם זה יובאו, ראשית, להכרעה בפני הסמנכ"לים האחראיים בכל אחת מהחברות.
 - 6.1. לא הושגה הסכמה יובא הנושא להכרעת המנכ"לים של החברות.
 - 6.2. ככל שהנושא לא יוכרע ע"י המנכ"לים יובא הנושא לפני הקורטט של החברות (פורום יו"ר דירקטוריון ומנכ"ל של שתי החברות).
7. לא הושגה הסכמה יועברו חילוקי הדעות להכרעתו של פוסק שזהותו תוסכם בין הצדדים. הכרעת הפוסק תינתן בתוך תקופה שתיקבע מראש על ידי הצדדים, בשים לב לנסיבות המקרה. במקרה בו מדובר במחלוקת בעלת היבטים טכנולוגיים יהא הבורר גם בעל מומחיות בתחום הטכנולוגי או שיהיה מחויב לקבל חוות דעת של יועץ בעל מומחיות בתחום הטכנולוגי.
8. הצדדים יישאו בשכר טרחתו של הפוסק המוסכם בחלקים שווים.
9. כל צד מתחייב כי המידע שאליו נחשף לצורך מתן השירותים לחברה האחרת יועבר לגורמים הרלוונטיים בחברה, ויעשה בו שימוש אך ורק לצורך מתן השירותים. כמו כן, כל צד מתחייב כי

הוא ועובדיו ישמרו בסודיות מלאה ומוחלטת כל מידע סודי מסוג כלשהו הנוגע לצד השני ו/או למי מחברות תבת שלו ו/או לפעולותיהם ו/או לעסקיהם, ו/או לעובדיהם, בין במישרין ובין בעקיפין, אשר הגיע ו/או אשר יגיע לידיהם בתקופת מתן השירותים ו/או עקב מתן השירותים על פי חוזה זה, בין בכתב ובין בעל פה, ולא למסרו לצד ג' כלשהו ולא לעשות בו גם כל שימוש עצמי, אלא בהרשאת מוסר המידע בכתב ומראש ולצרכי חוזה זה, והכל, הן בתקופת מתן השירותים והן לאחר תום מתן השירותים, תהא הסיבה לסיום מתן השירותים אשר תהא.

10. בכל מקום שתהא סתירה בין הסכם עקרונות זה לבין הסכם השירותים החדש שייחתם בין הצדדים, הסכם השירותים החדש יגבר.

נספח 2א

הבהרות שב"א מיום

13.12.2021

נספח 2ב

השירותים הניתנים לשב"א ממס"ב

השירותים הניתנים לשב"א ממס"ב:

ממשק סליקה

1. השירותים הניתנים כיום לשבא הם עבור מערכת ממשק סליקה. ממשק הסליקה הינו מערכת ליבה של שב"א האחראית על ביצוע התחשבות בין מנפיק לסולק.
2. ממשק הסליקה מפותח, מתוחזק ומתופעל ע"י אנשי מס"ב. שירותים אלו ימשיכו להינתן כשירותי ספק לקוח בחתום למתווה ההפרדה שהוצג לבנק ישראל ורשות התחרות.
3. המידע המועבר במערכת ממשק הסליקה הינו מידע עבור עסקאות עליהן רוצה הסולק לקבל תשלום מהמנפיק. מערכת ממשק סליקה מעבירה את המידע לתוך מערכת ה-BI של שבא ולצוות BI ולצוות תפעול ממשק הסליקה במסב ישנה גישה לנתונים מסכמים שדרושים לצורך תפעול המערכת בלבד).
4. הגישה למידע הנוגע לפעילותה של שב"א תהיה מותרת לעובדי מס"ב האחראים על תפעול מערכת ממשק סליקה. מס"ב אינה רשאית לעשות שימוש במידע המתקבל מהמערכת, למעט לצורך מתן השירותים לשבא בלבד.
5. באשר למידע ממערכת ממשק סליקה העובר למערכת ה-BI - נקבעו הרשאות שמגבילות את הגישה למידע לאנשי שב"א. לצוות BI ולצוות תפעול ממשק סליקה במסב ישנה גישה לנתונים המסכמים שדרושים לתפעול המערכת בלבד.
6. הפונקציות הנדרשות מעובדי מסב לצורך תפעול הם עובדי צוות ההפעלה של מס"ב וכן גורמים נוספים במס"ב האחראים על התפעול.
7. הפונקציות הנדרשות לצורך פיתוחים הם עובדים האחראיים על הפיתוחים ב-IBM מס"ב.
8. בקורות בתקופת הביניים :
- 8.1. כל שדרוג/שינוי במערכת ייעשה באישור סמנכ"ל פיתוח טכנולוגי של שב"א ובליוי מנהל פיתוח IBM של שב"א, למעט במקרה של תקלות/מקרה חירום בהם המענה הנדרש הוא מיידי.
- 8.2. אין לשתף גורמים אחרים במס"ב בבקשות שיוגשו ע"י שב"א לצורך קבלת השירותים, למעט העובדים שנותנים שירותי פיתוח ותפעול של המערכת.

9.

10. פיתוח עתידני -

10.1

10.2

1.1

1.2

1.3

10.3. למען חסדר הטוב, יובהר כי האמור לעיל הינו בגדר הערכה ועלול להשתנות בהתאם לצרכי התברה ו/או דרישה רגולטורית. כמו כן, יצוין כי רשימה זו אינה רשימה סגורה, וכי בעתיד יתכנו נושאים נוספים שידרשו הקצאת משאבים לשב"א. לצורך קבלת השירותים ממס"ב, תפעל מס"ב בהתאם להסכם העקרונות בין הצדדים.

10.4. בהתאם לתוכנית האסטרטגית של שבא פיתוחים עסקיים של מוצרים/שירותים חדשים לא יפותחו בממשק הסליקה אלא במערכות הפתוחות או בטנדם.

נספח 3

הבהרות מס"ב בנוגע לפיתוחים

בתקופת הביניים מיום

29.12.2021

מס"ב - פיתוחים בתקופת הביניים

1. רקע

1.1. מסמך זה מוגש בהמשך להסכם העקרונות, שהוגש ע"י שב"א ומס"ב לרשות התחרות, ולמסמך השירותים הניתנים ע"י שב"א למס"ב (להלן: "הסכם העקרונות" ו"מסמך השירותים"), אשר העתק מהם מצורף כנספח למסמך זה.

1.2. לבקשת רשות התחרות להלן יפורטו השירותים שמס"ב נדרשת לקבל משב"א, הכוללים, בין היתר, שירותי פיתוח מוצר חדש, בתקופת הביניים ועד להפרדה מלאה של החברות בהתאם למתווה ההפרדה (להלן: "תקופת הביניים"):

2. תהליך פיתוח מוצר במס"ב

תהליך פיתוח מוצר במס"ב נחלק למספר שלבים:

2.1. ניתוח צרכי שוק וקביעת תכנית עבודה - קביעת תכנית אסטרטגית לחברה בהתאם לניתוחי שוק והשתתות העקרונות של התכנית האסטרטגית לכדי תכנית עבודה סדורה.

2.2. ייזום - השלב הראשוני בו מועלית דרישה למוצר חדש או לביצוע שינוי מהותי במוצר קיים, הן כצורך עסקי של השוק והן כדרישה רגולטורית.

2.3. קבלת אישור היתכנות לפרויקט - בחינת הנתונים וגיבוש החלטה ע"י הנהלה החברה האם לאשר פיתוח/יישום המוצר, ואישור תקציב לפרויקט.

2.4. תכנון הפרויקט - בשלב זה מפורטות הדרישות האופרטיביות של הפרויקט, הגדרת תכולת הפרויקט, גיבוש תכנית עבודה, תכנון לוחות זמנים, תהליך הערכת סיכונים, בחינת בעלי העניין בפרויקט ועוד.

2.5. פיתוח - אפיון מפורט לצורך פיתוח, תכנון בדיקות קבלה, טיפול בהיבטים תפעוליים כספיים, קביעת מדיניות למתן הרשאות, ביצוע בדיקות קבלה, בדיקות אינטגרציה ועוד.

2.6. יישום - תכנון וביצוע פיילוט, גיבוש הנחיות עבודה למעבר לייצור, הדרכות, בדיקת המוצר כולל סקרי א"מ.

נציין כי בעקבות הפרדת הנהלות החברות, שב"א אינה מעורבת בארבעת השלבים הראשונים של תהליך פיתוח מוצר חדש במס"ב אך תיתכן מעורבות בשלב הפיתוח והיישום כמפורט להלן.

3. התנהלות בתקופת הביניים

- 3.1. כמפורט במסמך השירותים, בתקופת הביניים, תשתיות מס"ב (קווי תקשורת, רשת, טלפוניה, שרתים, מחשבים, FW וכדומה) מתוחזקות ע"י שב"א לרבות תשתיות של מערכות אשר בניהול אפליקטיבי עצמאי של מס"ב כמו המיינפריים ושירותים שונים של מס"ב במערכות הפתוחות.
- 3.2. פעילותה חמיניתה של מס"ב כמערכת תשלומים תלויה בשירותים אלו. על מנת להבטיח את המשך פעילותה התקינה של מס"ב בתקופת הביניים מס"ב תבקש משב"א להקצות משאבים מתאימים לתחזוקה שוטפת של מערכות אלה. שירותים אלה יוסדרו במסגרת חתימה על הסכם ספק – לקוח, המבוסס על הסכם העקרונות.
- 3.3. מס"ב תבקש משב"א כי כל שינוי/ תוספת /או שדרוג במערכת קיימת, שמשפיע על פעילותה של מס"ב יעשה בתיאום עם הגורמים הרלוונטיים במס"ב ובליווי נציג של חברת מס"ב. האמור לא יחול במקרה של תקלות/מקרה חירום בהם המענה הנדרש הוא מיידי.
- 3.4. כמו כן, במסגרת ההסכם יקבעו מנגנונים, שנועדו להגביל את החשיפה של אנשי שב"א למידע אודות פעילותה העסקית של מס"ב, על מנת למנוע שימוש במידע על פעילותה של מס"ב ע"י גורמים, שלא לצורך מתן השירותים.
- 3.5. מהניסיון שנצבר עד כה, החברות פועלות בשיתוף פעולה ומודעות היטב לחשיבות של זמינות השירותים וציבות המערכות. מס"ב רואה חשיבות רבה בשמירה על רמת שירות גבוהה בשירותים הניתנים ע"י החברות אחת לשניה בתקופת הביניים, שכן אי עמידה בהסכמות ו/או הפרה של ההסכמות עלולה לפגוע בפעילות החברות ולגרום גם לפגיעה תפעולית ו/או עסקית ו/או תדמיתית.
- 3.6. העברת ידע - בתקופת הביניים, לצורך העברת הידע הנחוץ להפרדת המערכות, מס"ב תבקש משב"א להעמיד לרשותה אנשי תוכנה וסיסטם בעלי כישורים מתאימים והיכרות עמוקה עם המערכות שיהיו זמינים לטובת ביצוע משימות ההפרדה זאת על מנת לעמוד בלוחות הזמנים של המתווה.
- 3.7. עדיפות למשימות ההפרדה – מס"ב תבקש משב"א להקצות משאבים מתאימים ומספקים, ולתת עדיפות למשימות הכרוכות בהעברת הידע לאנשי מס"ב (לרבות תיעוד המערכות) ולפעול בשיתוף פעולה על מנת לאפשר למס"ב ללמוד ולקבל את האחריות על המערכות שלה.
- 3.8. תמיכה לאחר העברת האחריות - יצוין כי גם לאחר מועד העברת האחריות על המערכות, נדרש פרק זמן שבו במידת הצורך תוכל מס"ב לפנות לשב"א לקבלת סיוע במקרה של תקלות במערכות שעברו למס"ב.
- 3.9. יתירות של אנשי מפתח - חשוב שבתקופת הביניים, תהיה יתירות של אנשי מפתח שאחראים על המערכות של מס"ב כדי לשמר שרידות גבוהה במקרים של תקלות, במידת הצורך מס"ב תבקש משב"א להכשיר נציג של מס"ב שיהיה כפוף מקצועית לצוות הקיים של החברה השניה ויהווה כ"א נוסף בתקופת הביניים.

יודגש כי שיתוף הפעולה בין החברות בתקופת הביניים חיוני על מנת להבטיח העברה חלקה של הידע, התוכנות, והתשתיות הפיזיות בצורה שלא תפגע בפעילותן השוטפת של החברות. כמו-כן, שיתוף הפעולה הינו קריטי לצורך עמידה בלוחות הזמנים שנקבעו במסגרת מתווה ההפרדה.

4. פיתוח פרויקטים / מוצרים חדשים במס"ב בתקופת הביניים

ניתן לחלק את הפרויקטים במס"ב בתקופת הביניים ל-3 סוגים:

4.1. סוג 1 - פיתוח ע"י שב"א במערכות קיימות של מס"ב:

4.1.1. במסגרת זו נכללים פיתוחים שמס"ב מבקשת משב"א לבצע במערכות מס"ב הקיימות ומתוחזקות ע"י שב"א ושטרם עברו לאחריות מס"ב.

4.1.2. מדובר בפיתוחים שנועדו לאפשר את המשך פעילותה העסקית של מס"ב, וכן בפיתוחים שנדרשים לצורך עמידה בדרישות רגולטוריות, ו/או פיתוחים שנועדו לשיפור השירותים הניתנים ע"י מס"ב במערכות הקיימות.

4.1.3. יצוין כי בגין פרויקטים אלו מס"ב מבצעת את הגדרת הדרישות ואפיון השינוי הנדרש, וכן מבצעת את בדיקות הקבלה. בהתאם להסכם העקרונות דרישה לפיתוח במערכת קיימת תוגש ע"י מס"ב לסמנכ"ל הרלוונטי בשב"א, ותכלול לוחות זמנים לביצוע. שב"א תשיב לבקשה תוך זמן סביר, תוך התייחסות לעלויות הנדרשות ולעמידה בלוחות הזמנים.

4.1.4. במידה ושב"א ומס"ב לא יגיעו להסכמות לגבי טיב השירות הכולל עמידה בלוחות הזמנים הנדרשים, נקבע בהסכם העקרונות מנגנון שלפיו חילוקי דיעות שלא נפתרו בין החברות יועברו להכרעת פוסק חיצוני.

4.2. סוג 2 - פיתוח ע"י מס"ב, שירותי חיבור לתשתיות ע"י שב"א:

4.2.1. פרויקטים שבהם לא נדרשים שירותי פיתוח משב"א אלא נעשים עצמאית ע"י מס"ב, אך נדרש לקבל שירותים משב"א לצורך חיבור לתשתיות

4.2.2. בפרויקטים אלו, בשל הרגישות מבחינה עסקית לגבי חשיפת הארגון שמצטרף לשירות, עד להפרדה מלאה של התשתיות, ניתן יהיה לבקש מצוות התשתיות בשב"א שלא להעביר את המידע לגורמים מחוץ לצוות התשתיות.

4.3 סוג 3 - פיתוח ע"י מס"ב, שירותי חיבור לתשתיות ע"י מס"ב:

4.3.1. פרויקטים עצמאיים לחלוטין אשר בהם לא נדרשים שירותי פיתוח או שירותי חיבור לתשתיות משב"א.

4.3.2. תשתיות - בכפוף להשלמת הפרדת התשתיות המלאה במועד שנקבע במתווה ההפרדה (דצמבר 2024) לא יהיה צורך בקבלת שירותי תשתיות משב"א.

4.3.3. פיתוח - ככלל, מסב תשאף כי פיתוח מוצרים ושירותים חדשים ומתקדמים ייעשה במערכות חדשות ולא במערכות קיימות, ולכן יופחת הצורך בקבלת שירותי פיתוח משב"א ככל שנתקדם במתווה ההפרדה.

4.3.4. יצוין כי בחלק מהפרויקטים, החל מדצמבר 2023, לא ידרשו שירותי פיתוח ותשתיות משב"א,

5. מעקב ובקרה אחר יישום מתווה ההפרדה

לצורך מעקב אחר עמידה בלוחות הזמנים ואבני הדרך שנקבעו במתווה ההפרדה בתקופת הביניים:

5.1. תוקם ועדת היגוי במס"ב.

5.2. יתקיימו פגישות סטטוס בין המנג"לים של החברות.

5.3. בהתאם לבקשת בנק ישראל, תקבע מתכונת לדיווח ומעקב אחר סטטוס היישום.

נספח 14

מכתבי רשות התחרות מהימים

21.12.2023 ו- 7.12.2022

עמ' 274

ירושלים, י"ג כסלו תשפ"ג
7 בדצמבר 2022

לכבוד

עו"ד רין קריכל מצוינים, יועצת משפטית
שירותי בנק אוטומטיים בע"מ
הרוקמים 26
חולון 5885849

באמצעות דוא"ל

שלום רב,

הנדון: עדכון לוחות הזמנים ושינוי תנאי אישור ההסדר הכובל עם שב"א

סימוכין: שיחתנו מיום 8.11.2022

הריני לפנות אליכם בנושא שבנדון, כדלקמן:

1. ביום 27 במרץ 2022 אושר בתנאים ההסדר הכובל בין שירותי בנק אוטומטיים בע"מ (להלן **שב"א**) לבין מרכז סליקה בנקאי בע"מ (להלן **מס"ב**).¹ התנאים בהם אושר ההסדר (להלן **התנאים**) נועדו להבטיח את הפרדת הזיקות בין שב"א למס"ב תוך צמצום החשש להפחתת התחרות שביניהן בתקופת הביניים עד להפרדה המלאה.
2. באחרונה פנתה מס"ב אל הממונה על התחרות (להלן **הממונה**) בבקשה לשנות את לוחות הזמנים הקבועים בתנאים כך שמועד העברת אפליקציית ה-CRM לתפעולה הבלעדי של מס"ב, הקבוע בסעיף 2.2.א לתנאים ליום 31.12.2022, יידחה בשנה ויעמוד על 31.12.2023 (להלן **בקשת מס"ב**). לדברי מס"ב, השינוי נדרש על מנת שהיא תוכל להקדים את מועד הפרדת מערכת מרשם האוכלוסין ליום 31.12.2022.
3. רשות התחרות בחנה את הבקשה מול הגורמים הרלוונטיים, ובין היתר מול חטיבת מערכות התשלומים בבנק ישראל ומול שב"א. מבחינת הרשות לא עלתה מניעה לשינוי לוחות הזמנים כאמור. עוד עלה כי שינוי לוחות הזמנים האמור אינו מעורר חשש לפגיעה בתחרות שבין מס"ב ושב"א.

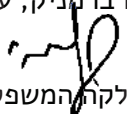
¹ ת"כ 20-05-17020 שירותי בנק אוטומטיים בע"מ נ' הממונה על התחרות (החלטה מיום 27.3.2022)

המחלקה המשפטית

4. משכך ובהתאם לאמור בסעיף י"א לתנאים הריני להודיעכם כי הממונה החליטה לאשר את בקשת מס"ב ולדחות את מועד העברת מערכת ה-CRM עד ליום 31.12.2023. זאת, בכפוף לכך שמועד הפרדתה של מערכת מרשם האוכלוסין יוקדם ליום 31.12.2022.

בברכה,

רותם ברמניק, עו"ד

המחלקה המשפטית
רשות התחרות

העתק:

עודד סלומי, מנהל מחלקת מערכות תשלומים וסליקה, בנק ישראל.
נעה ששינסקי, מנהלת אגף הפיקוח על מערכות התשלומים, בנק ישראל.
עו"ד מתן מרידור, אגמון ושות' רוזנברג הכהן ושות'.
מיכל אגמון, מרכז סליקה בנקאי בע"מ.

ירושלים, ט' טבת תשפ"ד
21 בדצמבר 2023

לכבוד

עו"ד מיכל אגמון, יועצת משפטית
מרכז סליקה בנקאי בע"מ
הרוקמים 26
חולון 5885849

באמצעות דוא"ל

שלום רב,

הנדון: עדכון לוחות הזמנים ושינוי תנאי אישור ההסדר הכובל עם שב"א

סימוכין: בקשתכם מיום 31.10.2023

הריני לפנות אליכם בנושא שבנדון, כדלקמן:

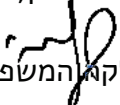
- ביום 27 במרץ 2022 אושר בתנאים ההסדר הכובל בין שירותי בנק אוטומטיים בע"מ (להלן שב"א) לבין מרכז סליקה בנקאי בע"מ (להלן מס"ב).¹ התנאים בהם אושר ההסדר (להלן התנאים) נועדו להבטיח את הפרדת הזיקות בין שב"א למס"ב תוך צמצום החשש להפחתת התחרות שביניהן בתקופת הביניים עד להפרדה המלאה.
- באחרונה פנתה מס"ב אל הממונה על התחרות (להלן הממונה) בבקשה לשנות את לוחות הזמנים הקבועים בתנאים כך שמועד העברת אפליקציית ה-CRM לתפעולה הבלעדי של מס"ב, הקבוע בסעיף 2.2.א לתנאים ליום 31.12.2023, יידחה בחצי שנה ויעמוד על 30.6.2024 (להלן הבקשה). לדברי מס"ב, השינוי נדרש כדי שמש"ב תוכל להפנות משאבים נדרשים על מנת לבחון את ההליך של הפרדת המיינפריים, שמועד הפרדתו הוקדם על ידי שב"א.
- רשות התחרות בחנה את הבקשה מול הגורמים הרלוונטיים, ובין היתר מול חטיבת מערכות התשלומים בבנק ישראל ומול שב"א. מבחינת הרשות לא עלתה מניעה

¹ ת"כ 20-05-17020 שירותי בנק אוטומטיים בע"מ נ' הממונה על התחרות (החלטה מיום 27.3.2022)

לשינוי לוחות הזמנים באמור. עוד עלה כי שינוי לוחות הזמנים האמור אינו מעורר
חשש לפגיעה בתחרות שבין מס"ב ושב"א.
4. משכך הריני להודיעכם כי הממונה לא תנקוט בצעדי אכיפה בגין דחייה של הפרדת
מערכת ה-CRM עד ליום 30.6.2024.

בברכה,

רותם ברמניק, עו"ד

המחלקה המשפטית

רשות התחרות

העתק:

עודד סלומי, מנהל מחלקת מערכות תשלומים וסליקה, בנק ישראל.

נעה ששינסקי, מנהלת אגף הפיקוח על מערכות התשלומים, בנק ישראל.

עו"ד מתן מרידור, אגמון עם טולצ'ינסקי.

רין קריכל מצוינים, שירותי בנק אוטומטיים בע"מ.

נספח 15

מכתב רשות התחרות מיום
14.10.2024 במענה לבקשת מס"ב
לעדכון לוחות הזמנים להפרדת
הזיקות בינה לבין שב"א

עמ' 279

ירושלים, י"ב תשרי תשפ"ה
14 באוקטובר 2024

לכבוד

עו"ד מיכל אגמון, יועצת משפטית
מרכז סליקה בנקאי בע"מ
הרוקמים 26
חולון 5885849

באמצעות דוא"ל

שלום רב,

הנדון: בקשה לעדכון לוחות הזמנים ושינוי תנאי אישור ההסדר הכובל עם שב"א

סימוכין: בקשה מיום 14 ביולי 2024; מכתב מס"ב מיום 5 באוגוסט 2024; פגישה מיום 10 בספטמבר 2024
הריני לפנות אליכם בנושא שבנדון, כדלקמן:

1. ביום 27 במרץ 2022 אושר בתנאים ההסדר הכובל בין שירותי בנק אוטומטיים בע"מ (להלן שב"א) לבין מרכז סליקה בנקאי בע"מ (להלן מס"ב וביחד הצדדים).¹ התנאים בהם אושר ההסדר (להלן התנאים) נועדו להבטיח את הפרדת הזיקות בין שב"א למס"ב תוך צמצום החשש להפחתת התחרות שביניהן בתקופת הביניים עד להפרדה המלאה.

2. בבקשה שבסימוכין פנתה מס"ב אל הממונה על התחרות (להלן הממונה) בבקשה לשנות את לוחות הזמנים הקבועים בתנאים כך שיידחה מועד ההפרדה של מערכות הטנדם. בפרט מבקשת מס"ב לדחות את מועד הפרדת מערכת אישורי הכיסוי הקבוע בסעיף ד.3 בתנאים ליום 31.12.2027; את מועד ההפרדה המלאה של מערכת הטנדם מהמועד הקבוע בסעיף ד.1 בתנאים ליום 31.12.2028 ואת העברת קבצי המידע במערכת הטנדם וקבלת שירותי התפעול עבור המערכת, הקבועים בסעיפים ד.4.א ו-ג.2.ח לתנאים ליום 30.6.2029 (להלן בקשת מס"ב). לדברי מס"ב, השינוי נדרש

¹ ת"ב 17020-05-20 שירותי בנק אוטומטיים בע"מ נ' הממונה על התחרות (החלטה מיום 27.3.2022)

כדי שמס"ב תוכל להפנות משאבים נדרשים לצורך תהליך הסבה וירידה ממערכת המיינפריים, שהוקדם על ידי שב"א ועל מנת להימנע מהחלפה של שתי מערכות ליבה במקביל. כלומר, מס"ב מבקשת להקדים את מועד הירידה ממערכת המיינפריים נוכח סיכונים הקיימים בהישארות במערכת זו ובשל כך מבקשת לדחות את המועדים הנוגעים להפרדת מערכות הטנדם עד אחרי השלמת הירידה ממערכת המיינפריים.

3. רשות התחרות בחנה את הבקשה מול הגורמים הרלוונטיים, ובין היתר מול אגף הפיקוח על מערכות תשלומים במחלקת מערכות תשלומים וסליקה בבנק ישראל (להלן **מת"ש**) ומול שב"א.

4. מהבחינה כאמור עלה כי קיים סיכון רב בהישארות במערכת המיינפריים ועולה צורך ממשי לירידה מהמערכת בטווח הזמן הקרוב. עמדה זו עלתה אף ממסמכי הצדדים. כל זאת, כאשר ירידה משתי מערכות ליבה במקביל עלולה לייצר סיכון יציבותי לפעילות מס"ב. בנוסף, בהתאם לבחינת הרשות ובפרט מעמדת מת"ש נראה כי פרקי הזמנים שפורטו על ידי מס"ב בבקשתה הם סבירים ביחס למורכבות הקיימת. יתר על כן, לאחרונה עקב נסיבות מצערות ניצבת מס"ב אל מול אתגרים משמעותיים המכבידים אף הם על תהליך הירידה ממערכת המיינפריים. על רקע האמור אף עולה חשש שאי היעדרות לבקשה עלולה להביא לפגיעה במס"ב באופן שיחטא למטרות ההפרדה.

5. כמו כן, עלה כי הזיקה הנובעת משיתוף הפעולה במערכות הטנדם אמנם עשויה לאפשר למס"ב להיחשף לשינויים המתבצעים על ידי שב"א במערכותיה עם החלפת מערכת הטנדם על-ידי האחרונה, אך יכולת ההסקה מנתונים אלה ביחס לאסטרטגיית הפעולה של שב"א היא מוגבלת ביותר. משכך ההשפעה התחרותית של סוגיה זו היא מינורית. זאת בייחוד לאחר שהובהר לצדדים שיש לבצע את המשך

שיתוף הפעולה של הצדדים במערכות השונות תוך צמצום החששות לפגיעה תחרותית בפועל או בכוח בהתאם לאמור בסעיף ח.1 לתנאים.

6. משכך הריני להודיעכם כי הממונה לא תנקוט בצעדי אכיפה בגין דחייה של הפרדת מערכות הטנדם בהתאם למפורט בבקשת מס"ב.

בברכה,

מוטי כץ, עו"ד

ראש צוות, המחלקה המשפטית
רשות התחרות

העתק:

עו"ד סיגלית יוסופוב, מנהלת סיכונים וקצינת ציות, מרכז סליקה בנקאי בע"מ.
עודד סלומי, מנהל מחלקת מערכות תשלומים וסליקה, בנק ישראל.
נעה ששינסקי, מנהלת אגף הפיקוח על מערכות התשלומים, בנק ישראל.
עו"ד רין קריכל מצוינים, יועצת משפטית, שירותי בנק אוטומטיים בע"מ.

נספח 16

מסמך תנאי הגישה למערכות תשלומים מבוקרות מחודש יולי 2016

עמ' 283

תנאי הגישה למערכות תשלומים מבוקרות

מערכת "שירותים בכרטיסי חיוב" ומערכת "מכשירי בנק אוטומטיים",
המופעלות בידי חברת שב"א (שירותי בנק אוטומטיים בע"מ),
ומערכת "זיכויים, חיובים והעברות תשלומים",
המופעלת בידי מס"ב (מרכז סליקה בנקאי בע"מ)

יולי 2016

תוכן עניינים

3	מבוא
5	השתתפות במערכת תשלומים
9	חלק ב – תנאי הגישה למערכת "שירותים בכרטיסי חיוב"
11	חלק ג – תנאי גישה למערכת "מכשירי בנק אוטומטיים"
12	חלק ד – תנאי גישה למערכת "זיכויים, חיובים והעברות תשלומים"
15	סיכום: תנאי הגישה למערכות שמפעילות חברות שב"א ומס"ב
16	נספח: הגדרות

מבוא

תנאי הגישה למערכות התשלומים המבוקרות והמבוקרות מיועדות מהווים את תנאי הסף להשתתפות במערכות תשלומים, והם מביאים בחשבון את סוג ההשתתפות ואת סוג הפעילות של הגוף.

בהתאם לעקרונות ה-PFMI¹, תנאי הגישה צריכים להבטיח את יציבות המערכת ולמנוע חשיפה בלתי קבילה לסיכון למערכת ולמשתתפיה. תנאים אלו צריכים להיות אובייקטיביים ושקופים ולאפשר גישה הוגנת ופתוחה למערכת התשלומים, וזאת מבלי לפגוע ביציבותה.

דרישות החיבור² למערכת תשלומים נקבעות על ידי מפעיל המערכת והן כוללות את הדרישות הטכנולוגיות, התפעוליות והעסקיות להשתתפות במערכת. מסמך זה נועד לקבוע את **תנאי הגישה** למערכת "שירותים בכרטיסי חיוב" ולמערכת "מכשירי בנק אוטומטיים", המופעלות בידי חברת שב"א, ולמערכת "זיכויים, חיובים והעברות תשלומים", המופעלת בידי מס"ב.

חלק א של המסמך מציג הגדרה גנרית של השתתפות במערכת תשלומים מבוקרת/ מבוקרת-מיועדת, תוך התייחסות לסוגי השתתפות שונים – השתתפות ישירה ועקיפה והשתתפות כמערכת תשלומים.

חלק ב קובע את תנאי הגישה הייעודיים למערכת "שירותים בכרטיסי חיוב".

חלק ג קובע את תנאי הגישה הייעודיים למערכת "מכשירי בנק אוטומטיים".

חלק ד קובע את תנאי הגישה הייעודיים למערכת "זיכויים, חיובים והעברות תשלומים".

יש לציין כי עד היום לא הוגדרה או יושמה השתתפות עקיפה במערכות התשלומים בישראל, ובנק ישראל פועל במישורים אחדים על מנת לאפשר זאת. במסגרת זו מטפל בנק ישראל בחסמים המונעים כיום השתתפות עקיפה:

1. **הגדרה של תנאי הגישה ודרישות החיבור למערכות התשלומים.** תנאי הגישה למערכות "שירותים בכרטיסי חיוב", "מכשירי בנק אוטומטיים" ו"זיכויים, חיובים והעברות תשלומים" מפורטים במסמך זה. את דרישות החיבור למערכות התשלומים שמפעילות מס"ב ושב"א יגדירו המפעילים, והן יעוגנו בכללי המערכת.

¹ Principles for Financial Market Infrastructure

² לאחר שמפעילי המערכות יקבעו את דרישות החיבור, הן יהיו חלק בלתי נפרד מכללי המערכות השונות.

2. חסמים רגולטוריים/ משפטיים

2.1 אסדרת חוק שירותי תשלום ויישומו. רישיון למתן שירותי תשלום מהווה את אחת

הדרישות להשתתפות ישירה במערכות התשלומים. לכן אסדרת החקיקה הרלוונטית ויישומה יאפשרו לשחקנים נוספים להתחיל לפעול במערכות התשלומים.

2.2 מתן הוראות למשתתפים הישירים במערכות התשלומים לעניין חיבור משתתפים

עקיפים. הואיל ותנאי הגישה אינם מאפשרים לנותני שירותי תשלום מסוימים להשתתף ישירות בחלק ממערכות התשלומים, משתתפים ישירים יחויבו לאפשר להם לפעול באמצעותם באופן אובייקטיבי ובלתי מפלה.

2.3 הרחבה של סוגי הגופים שמש"ב ושב"א יכולות לספק להם שירותים. כיום

החברות יכולות לספק שירותים רק לתאגידים בנקאיים וללקוחותיהם. על מנת שהן יוכלו לספק שירותים לשחקנים נוספים, יש להרחיב את סוגי הגופים שחברות אלו יכולות לספק להם שירותים.

3 חסם תפעולי. נדרשות התאמות תפעוליות במערכות התשלומים על מנת לאפשר

לשחקנים חדשים לפעול בהן. בנק ישראל החל בתהליך של בחינת ההתאמות הנדרשות ממערכות התשלומים אשר תאפשרנה השתתפות עקיפה.

השתתפות במערכת תשלומים

1. כללי

מערכת תשלומים חשופה לסיכונים הנובעים ממשתתפיה, וכדי לנהל אותם עליה לקבוע תנאי גישה ודרישות חיבור למערכת. תנאים ודרישות אלו נועדו לוודא כי לגופים הנותנים שירותי תשלום, וזקוקים לשירותיה של מערכת התשלומים לצורך פעילותם הפיננסית, יש את היכולות התפעוליות והפיננסיות ואת התשתית החוקית לפעול במערכת, כמו גם את היכולת לנהל את סיכוניהם. זאת על מנת למזער את חדירת הסיכונים למערכת עצמה ולמשתתפים בה.

הסיכונים שמשתתפים ישירים יוצרים למערכת צריכים לקבל כיסוי מלא בכללים ובהסכמים עם מערכת התשלומים. לכן משתתף ישיר במערכת נדרש להחזיק ברישיון לספק את שירות התשלום שלשמו הוא זקוק לגישה למערכת, וכן ליצור עם מפעיל המערכת קשר משפטי שמפרט את זכויותיו וחובותיו של כל צד. הסכם זה יתייחס לקבלת כללי המערכת, המהווים את המסגרת לכיסוי הסיכונים שהמשתתף יוצר למערכת בעקבות ההשתתפות בה. דרישות אלו מצמצמות את הסיכון שמשתתפים ישירים יוצרים למערכת.

הסדרי השתתפות עקיפים נוצרים כאשר גופים מסוימים (משתתפים עקיפים) פועלים באמצעות גופים אחרים (משתתפים ישירים), ומסתמכים על שירותיהם של האחרונים כדי לקבל גישה למערכת התשלומים במטרה לספק שירותי תשלום ללקוחותיהם. המשתתפים העקיפים אינם מחויבים לכללי המערכת והם פועלים בהתאם להסכם בינם לבין המשתתף הישיר – כלומר הגוף שנושא באחריות לפעילותו של המשתתף העקיף הן כלפי מערכת התשלומים והן כלפי יתר המשתתפים בה³. בהסדרי השתתפות עקיפים אלו כרוכים סיכונים למערכת התשלומים, למשתתפיה ולשוק הפיננסי בכללותו, ומערכת התשלומים צריכה לנהל אותם ולהגבילם, בין היתר באמצעות זיהוי של ההשתתפות העקיפה וניטורה. על כן דרישות החיבור דורשות מהמשתתפים הישירים לפעול להפחתת סיכונים אלו. במסגרת הפיקוח על מערכות התשלומים תיבחן צורת ההשתתפות (ישירה/עקיפה) בהתאם לרמת הסיכון בפעילות המשתתף אליה עלולה המערכת להיות חשופה.

למשתתפים עקיפים יש כמה אפשרויות לבצע את החיבור הטכני למערכת: באפשרותם להתחבר למערכת באופן ישיר, באמצעות לשכת שירות, ובאמצעות משתתף ישיר. חיבור טכני ישיר, כמו גם חיבור דרך לשכת שירות, דורשים מהמשתתף לחתום על הסכם תפעולי עם מפעיל המערכת ולעמוד בדרישות תפעוליות ובדרישות אבטחה.

³ הפיקוח על מערכות התשלומים יבחן, מתוקף סמכותו, את סבירות ההסכם בין המשתתף העקיף לישיר ואת הגינותו.

2. תנאי הגישה למערכות תשלומים⁴

קיימים כמה סוגי השתתפות בפעילות הליבה במערכת תשלומים. להלן נציג את הגדרות הסוגים ואת תנאי הגישה עבורם.⁵

2.1. משתתף ישיר:

משתתף ישיר במערכת תשלומים הוא נותן שירותי תשלום בעל רישיון, כפוף לכללי המערכת, ופועל בפעילות הליבה שלה על מנת לספק שירותי תשלום ללקוחותיו.

תנאי הגישה להשתתפות ישירה:

- ❖ **נותן שירותי תשלום בעל רישיון** – קיימת חשיבות לכך שהגופים המשתתפים באופן ישיר במערכת יפעלו על פי רישיון, וזאת על מנת למנוע סיכונים עודפים במערכת התשלומים. לכן רק נותני שירותי תשלום בעלי רישיון, כהגדרתם בחוק שירותי תשלום, יוכלו להיות משתתפים ישירים במערכות התשלומים.
- ❖ **כפוף לכללי המערכת** – כללי המערכת הם המסגרת המכסה את הסיכונים שנוצרים למערכת מההשתתפות בה, וקבלתם מהווה תנאי מקדים להשתתפות ישירה.
- ❖ **חתימה על הסכם השתתפות מול מפעיל המערכת** – המשתתף הישיר נכנס לקשר משפטי עם מפעיל המערכת. במסגרתו הוא מקבל זכויות וחובות בכל הקשור להשתתפותו במערכת, ובמקרה הצורך גם בכל הקשור לפעילותם של משתתפים עקיפים הפועלים באמצעותו.

2.2. משתתף עקיף:

משתתף עקיף במערכת תשלומים הוא נותן שירותי תשלום שאינו כפוף לכללי המערכת. הוא פועל בפעילות הליבה שלה תוך הסתמכות על שירותים ממשתתף ישיר, וזאת על מנת להעביר אליה הוראות במטרה לתת שירותי תשלום ללקוחותיו.

תנאי הגישה להשתתפות כמשתתף עקיף:

- ❖ **נותן שירותי תשלום** – נותני שירותי תשלום זקוקים לגישה למערכת התשלומים על מנת לספק שירותי תשלום ללקוחותיהם, ולכן הם יוכלו לפעול במערכת התשלומים.
- ❖ **משתתף עקיף אינו כפוף לכללי המערכת אלא פועל באמצעות משתתף ישיר ומסתמך על שירותיו** – משתתף עקיף פועל במערכת באמצעות משתתף ישיר ותוך הסתמכות עליו.

⁴ עד שחוק שירותי תשלום יחוקק, תנאי הגישה לכל מערכת יפרטו אילו נותני שירותי תשלום רשאים לפעול במערכות התשלומים.

⁵ תנאים אלו הכרחיים אך ייתכן שהם אינם מספיקים. ייתכן כי יצטרפו אליהם תנאים שמותאמים להשתתפות במערכת מסוימת.

פעילותו של המשתתף העקיף במערכת כפופה להסכם בינו לבין המשתתף הישיר, ומערכת התשלומים אינה צד להסכם זה.

❖ **חיבור טכני ישיר למערכת תשלומים** – במידה שמשתתף עקיף מעוניין להתחבר למערכת באופן ישיר (מבחינה טכנית), עליו לחתום עם המפעיל על הסכם תפעולי ולעמוד בדרישות התפעוליות ובדרישות האבטחה המפורטות בדרישות החיבור.

2.3. מערכת תשלומים:

משתתף כמערכת תשלומים הוא גוף שכפוף לכללי המערכת, פועל בפעילות הליבה שלה, ויש לו הרשאה לפעול בשמם של משתתפים אחרים.⁶

תנאי הגישה להשתתפות כמערכת תשלומים:

❖ **בעל הסמכות המשפטית לפעול כמערכת בשמם של המשתתפים** – מערכת תשלומים שמשתתפת כמערכת תשלומים אחרת פועלת בשם המשתתפים כמערכת האחרת. על מנת לאפשר סוג פעילות זה מערכת התשלומים המשתתפת צריכה לקבל את הסמכות המשפטית לפעול בשמם של המשתתפים כמערכת האחרת.

❖ **כפוף לכללי המערכת** – כללי המערכת הם המסגרת המכסה את הסיכונים שנוצרים למערכת מההשתתפות בה. כללי המערכת קובעים את חובותיה וזכויותיה של מערכת התשלומים (המשתתפת) כלפי המערכת וכלפי יתר המשתתפים. לפיכך קבלתם מהווה תנאי מקדים להשתתפות כמערכת תשלומים.

❖ **חתם עם מפעיל המערכת על הסכם השתתפות כמערכת תשלומים** – מערכת התשלומים נכנסת לקשר משפטי עם מפעיל המערכת, ובמסגרתו היא מקבלת זכויות וחובות בכל הקשור להשתתפותה כמערכת.

הבהרות

❖ אופן החיבור התפעולי למערכת אינו קובע את אופי ההשתתפות, דהיינו משתתף ישיר יכול להתחבר למערכת ישירות או באופן עקיף, והוא הדין במשתתף עקיף.

❖ נותן שירותי תשלום יכול, בתנאים מסוימים, לבחור את סוג ההשתתפות כמערכת, קרי – ישירות או בעקיפין.

❖ משתתף ישיר חייב לספק גישה עקיפה לשירותי המערכת באופן הוגן ובלתי מפלה.

❖ נוסף לעמידה בתנאי הגישה למערכת התשלומים יש לעמוד גם בדרישות החיבור אליה על מנת להשתתף בה.

⁶ לדוגמא - מערכת "שירותים בכרטיסי חיוב" פועלת כמערכת "זיכויים, חיובים והעברות תשלומים" שמפעילה מס"ב.

3. הבחנה בין לקוח לבין משתתף עקיף

ה-BIS אינו מבחין בין לקוח לבין משתתף עקיף – הוא מגדיר את שניהם באותו אופן⁷. נוסף לכך, הספרות מתייחסת גם להשתתפות מדורגת (Tiered Participation), דהיינו גוף שאינו משתתף במערכת באופן ישיר אך הוראותיו נסלקות, נרשמות ומעובדות באופן עקיף דרך משתתף ישיר במערכת⁸.

כלומר ללקוח ולמשתתף עקיף יש מאפיינים זהים:

- ❖ אין להם גישה ישירה לפעילות הליבה של מערכת התשלומים (אין הכוונה לגישה במישור התפעולי).
 - ❖ הם אינם כפופים לכללי המערכת.
 - ❖ הם משתתפים בפעילות הליבה של המערכת באמצעות משתתף ישיר.
 - ❖ קיים הסכם דו-צדדי עם המשתתף הישיר.
- יחד עם זאת ניתן לזהות כמה מאפיינים שבאמצעותם ניתן, לכאורה, להבחין בין לקוח לבין משתתף עקיף:

משתתף עקיף	לקוח
נותן שירותי תשלום ⁹	אינו נותן שירותי תשלום
מזוהה על ידי מערכת התשלומים	אינו בהכרח מזוהה על ידי מערכת התשלומים

7

<http://www.bis.org/cpmi/publ/d00b.htm?&selection=122&scope=CPMI&c=a&base=term>

Indirect participant (in an FMI) – An entity that does not have direct access to the FMI's services, and is typically not directly bound by the rules of the FMI, but whose transactions are cleared, settled, or recorded by the FMI through a direct participant. An indirect participant has a bilateral agreement with a direct participant.

Client/Customer (of an FMI participant) – See indirect participant.

⁸ Tiering – where an institution does not participate directly in the central payment system but settles its payments indirectly through an agent that does.

⁹ מאחר שהמשתתף העקיף הוא נותן שירותי תשלום, הוא מספק ללקוחותיו שירותי תשלום באמצעות המערכת.

חלק ב – תנאי הגישה למערכת "שירותים בכרטיסי חיוב"**1. פעילות הליבה של מערכת "שירותים בכרטיסי חיוב"**

מערכת "שירותים בכרטיסי חיוב" כוללת שלוש פעילויות ליבה עצמאיות:

- 1.1. **אישור עסקאות:** העברת הבקשות לאישור המנפיק הרלוונטי והחזרת התשובה למסוף. העברת דיווח על אישור הפעולה שבוצעה (Advice) לסולק/ מנפיק הרלוונטי.
- 1.2. **איסוף עסקאות:** איסוף עסקאות מהמסופים בבתי העסק באמצעות שידור קובצי אצווה (Batch); עיבודים יומיים והעברת קובצי עסקאות לסולק.
- 1.3. **קדם-סליקה (Clearing):** קליטת קובצי העסקאות וביצוע בקורות קלט ועיבוד, תהליך שבסופו נוצרים קבצים לזיכוי/ חיוב חשבונות הסולקים והמנפיקים. הקבצים נשלחים למערכת "זיכויים, חיובים והעברות תשלומים", המופעלת בידי מס"ב, ובתום התהליך הם נכללים בקובץ הרב-צדדי שמש"ב שולחת לסליקה (Settlement) במערכת ה-RTGS.

2. המשתתפים במערכת "שירותים בכרטיסי חיוב"

"שירותים בכרטיסי חיוב" היא מערכת להעברה דו-כיוונית של מסרים בין סולקים למנפיקים, ולכן המשתתפים באחת משלוש פעילות הליבה שלה – הן ישירות והן בעקיפין – הם סולקים ומנפיקים.

2.1. תנאי הגישה לפעילות הליבה במערכת "שירותים בכרטיסי חיוב" למשתתף ישיר

משתתף ישיר במערכת "שירותים בכרטיסי חיוב" – נותן שירותי תשלום בעל רישיון לספק שירותי סליקה ו/ או הנפקה, כפוף לכללי מערכת "שירותים בכרטיסי חיוב", ופועל באחת מפעילויות הליבה שלה.

תנאי הגישה להשתתפות ישירה במערכת "שירותים בכרטיסי חיוב":

2.1.1. **נותן שירותי תשלום בהתאם לחוק שירותי תשלום, ובהתאם לרישיון מותר לו**

לספק שירותי סליקה ו/ או הנפקה.

עד להשלמת חקיקת חוק שירותי תשלום, הגופים שלהלן יורשו להשתתף

באופן ישיר במערכת "שירותים בכרטיסי חיוב":

- סולקים בעלי רישיון סליקה בהתאם לחוק בנקאות (רישוי);
- מנפיקים שפועלים כיום במערכת;

2.1.2. **כפוף לכללי המערכת.**

2.1.3. **חתם עם מפעיל המערכת על הסכם השתתפות.**

2.2. תנאי הגישה לפעילות הליבה במערכת "שירותים בכרטיסי חיוב" למשתתף עקיף

משתתף עקיף במערכת "שירותים בכרטיסי חיוב" – נותן שירותי תשלום, רשאי לספק שירותי סליקה ו/או הנפקה, אינו כפוף לכללי המערכת, ופועל באחת מפעילויות הליבה שלה באמצעות הסכם עם משתתף ישיר.

תנאי הגישה להשתתפות עקיפה במערכת "שירותים בכרטיסי חיוב":

2.2.1. נותן שירותי תשלום בהתאם לחוק שירותי תשלום, ומותר לו לספק שירותי

סליקה ו/או הנפקה.

עד להשלמת חקיקת חוק שירותי תשלום, הגופים שלהלן יורשו להשתתף באופן עקיף במערכת "שירותים בכרטיסי חיוב":

- סולקים בעלי רישיון סליקה בהתאם לחוק בנקאות (רישוי);
- מנפיקים שפועלים כיום במערכת.

2.2.2. פועל באמצעות משתתף ישיר ומסתמך על שירותיו.

2.2.3. חתם על הסכם עם המשתתף הישיר.

3. גופים שפועלים במערכת "שירותים בכרטיסי חיוב" ואינם משתתפים בה**3.1. משתמשים במערכת**

בשוק כרטיסי החיוב קיימים גופים רבים – ביניהם חברות ניכיון, מפיצים, יצרנים, מאגדים וחברות Gateway – שאינם משתתפים במערכת "שירותים בכרטיסי חיוב" אלא רק משתמשים בה. גופים אלה מקושרים למערכת, פועלים בה ומהווים חולייה בשרשרת ביצוע העסקה בשוק הישראלי. עם זאת, פעילות הליבה במערכת (אישור, איסוף וסליקה של עסקאות בכרטיסי חיוב) יכולה להתקיים גם ללא מעורבותם, ולכן גופים אלו אינם מוגדרים כמשתתפים במערכת.

מכיוון שיש לזהות ולמפות את הסיכונים למערכת, יש לזהות ולהגדיר גם את פעילותם של השחקנים הנידונים, ויש לקבוע קריטריונים ותנאים ברורים ושקופים לאופן פעילותם במערכת. דרישות אלו נובעות, בין היתר, מכך שלגופים אלה יש חיבור טכני ישיר למערכת – עובדה שיוצרת לה סיכון. אשר על כן גופים אלו צריכים לחתום עם מפעיל המערכת על הסכם שיאסדר את ההיבטים התפעוליים והמשפטיים הקשורים לפעילותם במערכת.

יש לציין כי מנפיקים זרים אינם משתתפים במערכת ואינם משתמשים בה, מכיוון שהם אינם משתתפים בפעילות הליבה שלה. כאשר מדובר בכרטיס תייר, מערכת "שירותים בכרטיסי חיוב" מפנה את העסקה לסולק ומעבירה את תשובתו למסוף.

3.2. גופים נוספים

קיימת אפשרות שגופים חדשים יספקו בעתיד את השירותים שחברת שב"א מספקת כיום מכוח תפקידיה השונים, ביניהם – מיתוג ועיבוד עסקאות. במצב זה יהיו, ככל הנראה,

ממשקים שונים בין הגופים החדשים לבין "מערכת שירותים בכרטיסי חיוב". יהיה צורך לאסדר את פעילותם של גופים אלה מול המערכת – הן מבחינה משפטית והן מבחינה תפעולית – בדומה לאסדרת פעילותם של המשתמשים הקיימים.

חלק ג – תנאי גישה למערכת "מכשירי בנק אוטומטיים"

1. פעילות הליבה של מערכת "מכשירי בנק אוטומטיים"

מערכת "מכשירי בנק אוטומטיים" מעבירה את הבקשות למשיכת מזומנים לאישור המנפיק הרלוונטי ומחזירה את התשובה לסולק ה-ATM. זוהי פעילות הליבה של המערכת.

2. המשתתפים במערכת "מכשירי בנק אוטומטיים"

"מכשירי בנק אוטומטיים" היא מערכת להעברה דו-כיוונית של מסרים בין סולק ATM למנפיקים. מכאן שהמשתתפים בפעילות הליבה שלה – הן ישירות והן בעקיפין – הם סולקי ATM ומנפיקים.

2.1. תנאי הגישה לפעילות הליבה במערכת "מכשירי בנק אוטומטיים" למשתתף ישיר

משתתף ישיר במערכת "מכשירי בנק אוטומטיים" – נותן שירותי תשלום, בעל רישיון לספק שירותים לסליקת ATM ו/או להנפקה, כפוף לכללי המערכת ופועל בפעילות הליבה שלה.

תנאי הגישה להשתתפות ישירה במערכת "מכשירי בנק אוטומטיים":

2.1.1. נותן שירותי תשלום בהתאם לחוק שירותי תשלום, ובהתאם לרישיון מותר לו

לספק שירותים לסליקת ATM ו/או להנפקה.

עד להשלמת חקיקת חוק שירותי תשלום, הגופים שלהלן יורשו להשתתף באופן ישיר במערכת "מכשירי בנק אוטומטיים":

- תאגידים בנקאיים;

- מנפיקים שפועלים כיום במערכת.

2.1.2. כפוף לכללי המערכת.

2.1.3. חתם עם מפעיל המערכת על הסכם השתתפות.

2.2. תנאי הגישה להשתתפות עקיפה במערכת "מכשירי בנק אוטומטיים"

משתתף עקיף במערכת "מכשירי בנק אוטומטיים" – נותן שירותי תשלום, רשאי לספק שירותים לסליקת ATM ו/או להנפקה, אינו כפוף לכללי המערכת ופועל בפעילות הליבה שלה באמצעות הסכם עם משתתף ישיר.

תנאי הגישה להשתתפות עקיפה במערכת "מכשירי בנק אוטומטיים":

2.2.1. נותן שירותי תשלום בהתאם לחוק שירותי תשלום, ומותר לו לספק שירותים

לסליקת ATM ו/או להנפקה

עד להשלמת חקיקת חוק שירותי תשלום, הגופים שלהלן יורשו להשתתף באופן עקיף במערכת "מכשירי בנק אוטומטיים":

- תאגידים בנקאיים;
- מנפיקים שפועלים כיום במערכת.

2.2.2 פועל באמצעות המשתתף הישיר ומסתמך על שירותיו.

2.2.3 חתם על הסכם עם המשתתף הישיר.

3. גופים שפועלים במערכת "מכשירי בנק אוטומטיים" ואינם משתתפים בה

גופים נוספים

קיימת אפשרות שגופים חדשים יספקו בעתיד את שירותי המיתוג ו/ או את השירותים הנוספים, כגון איסוף עסקאות וקדם-סליקה (Clearing). במצב זה יהיו, ככל הנראה, ממשקים שונים בין הגופים החדשים לבין מערכת "מכשירי בנק אוטומטיים". יהיה צורך לאסדר את פעילותם של גופים אלה מול המערכת – הן מבחינה משפטית והן מבחינה תפעולית – בדומה לאסדרת פעילותם של המשתמשים הקיימים והחדשים במערכת "שירותים בכרטיסי חיוב".

חלק ד – תנאי גישה למערכת "זיכויים, חיובים והעברות תשלומים"

1. פעילות הליבה של מערכת "זיכויים, חיובים והעברות תשלומים"

מערכת "זיכויים, חיובים והעברות תשלומים" מספקת שירותי קדם-סליקה אלקטרוניים של הזיכויים והחיוביים המתבצעים בין המשתתפים ולקוחותיהם לבין משתתפים אחרים, כדי לאפשר לחייב או לזכות את החשבונות המתנהלים אצל המשתתפים. זוהי פעילות הליבה של המערכת.

פעילות זו מבוצעת באמצעות שני סוגים של עיבוד – סליקת מוסדות (ארגונים) וסליקת הבנקים. בסוף כל סוג של עיבוד מס"ב

- מחשבת את ההתחייבות ההדדית של המשתתפים במערכת ויוצרת קובץ "נטו" לסליקה במערכת זה"ב¹⁰.

- מכינה קובצי קדם-סליקה כדי לאפשר לזכות ולחייב את החשבונות המתנהלים אצל משתתפי המערכת.

2. משתתפים במערכת "זיכויים, חיובים והעברות תשלומים"

"זיכויים, חיובים והעברות תשלומים" היא מערכת לחישוב קובצי הקדם-סליקה וליצירתם, ופעילותה מאפשרת לזכות ולחייב את החשבונות המתנהלים אצל משתתפי המערכת. מכאן שהמשתתפים בפעילות הליבה של המערכת (קדם-סליקה) – הן ישירות והן בעקיפין – הם

¹⁰ הסליקה בזה"ב יכולה להתבצע גם בדרכים אחרות, כדוגמת סליקה ברוטו.

המשתתפים המקבלים את קובצי הקדם-סליקה כדי לזכות ולחייב את החשבונות המתנהלים אצלם.

על מנת להיות משתתף ישיר במערכת יש להיות משתתף ישיר בסליקה בזה"ב ולהופיע בקובץ ה"נטו" הנשלח לסליקה בזה"ב.

ניהול הסיכונים שהמשתתף הישיר חשוף להם עקב פעילותו של משתתף עקיף בחשבונו בזה"ב – וכן ניהול הסיכון שהמערכת בכללותה חשופה לו – מובילים למסקנה שניהול הסיכונים ואישור הפעולות של המשתתף העקיף חייב להתבצע כבר במערכת "זיכויים, חיובים והעברות תשלומים" עוד לפני העיבוד. זאת משום שאם אישור הפעולות יבוצע בשלב מאוחר יותר (אחרי העיבוד או עם ההגעה לזה"ב), סירוב של המשתתף הישיר לאשר את הפעולה יכול להוביל להתממשותו של סיכון סיסטמתי במערכת, סיכון שינבע מהצורך לחזור אחורה ולחשב מחדש את הפוזיציות בנטרול ההוראות של המשתתף העקיף. מכאן שגוף יכול להשתתף ישירות במערכת "זיכויים, חיובים והעברות תשלומים" רק אם הוא מחזיק בעצמו חשבון סליקה בזה"ב.

2.1. תנאי הגישה לפעילות הליבה במערכת "זיכויים, חיובים והעברות תשלומים"

למשתתף ישיר

משתתף ישיר במערכת "זיכויים, חיובים והעברות תשלומים" – נותן שירותי תשלום, בעל רישיון לנהל חשבונות ללקוחות, כפוף לכללי מערכת "זיכויים, חיובים והעברות תשלומים", פועל בפעילות הליבה של המערכת ומשתתף בסליקה במערכת זה"ב.

תנאי הגישה להשתתפות ישירה במערכת "זיכויים, חיובים והעברות תשלומים":

2.1.1. נותן שירותי תשלום בהתאם לחוק שירותי תשלום, ובהתאם לרישיון הוא

רשאי לנהל חשבונות ללקוחות.

עד להשלמת חקיקת חוק שירותי תשלום, הגופים שלהלן יורשו להשתתף באופן ישיר במערכת "זיכויים, חיובים והעברות תשלומים":

- תאגידים בנקאיים לרבות תאגידי עזר בנקאיים;
- מערכות תשלומים מבוקרות/ מבוקרות-מיועדות;
- בנק ישראל;
- בנק הדואר;
- רשויות מוניטריות;
- גוף שינהל חשבון בבנק ישראל בהתאם לקבוע בסעיף 50 לחוק בנק ישראל התש"ע-2010.

2.1.2. משתתף ישיר בסליקה במערכת זה"ב.

2.1.3. כפוף לכללי המערכת.

2.1.4. חתם עם מפעיל המערכת על הסכם השתתפות.

2.2. תנאי הגישה למערכת "זיכויים, חיובים והעברות תשלומים" למשתתף עקיף

משתתף עקיף במערכת "זיכויים, חיובים והעברות תשלומים" – נותן שירותי תשלום, רשאי לנהל חשבונות ללקוחות, אינו כפוף לכללי מערכת "זיכויים, חיובים והעברות תשלומים", ופועל בפעילות הליבה של המערכת באמצעות הסכם עם משתתף ישיר.

תנאי הגישה להשתתפות עקיפה במערכת "זיכויים, חיובים והעברות תשלומים":

2.2.1. נותן שירותי תשלום בהתאם לחוק שירותי תשלום ורשאי לנהל חשבונות ללקוחות.

עד להשלמת חקיקת חוק שירותי תשלום, הגופים שלהלן יורשו להשתתף באופן עקיף במערכת "זיכויים, חיובים והעברות תשלומים":

- תאגידים בנקאיים לרבות תאגידי עזר בנקאיים;
- מערכות תשלומים מבוקרות/ מבוקרות-מיועדות;
- בנק ישראל;
- בנק הדואר;
- רשויות מוניטריות.

2.2.2. פועל באמצעות משתתף ישיר ומסתמך על שירותיו.

2.2.3. חתם על הסכם עם המשתתף הישיר.

3. גופים שפועלים במערכת "זיכויים, חיובים והעברות תשלומים" אינם משתתפים בה משתמשים במערכת

גופים שונים משתמשים במערכת – ביניהם ארגונים, לשכות שירות והמסלקה הפנסיונית – אך אינם משתתפים בה. גופים אלה מקושרים למערכת, פועלים בה ומהווים חלק מתהליכי המערכת בשוק הישראלי. עם זאת, פעילות הליבה במערכת (קדם-סליקה) יכולה להתקיים גם ללא מעורבותם, ולכן הם אינם מוגדרים כמשתתפים במערכת.

מכיוון שיש לזהות ולמפות את הסיכונים למערכת, יש לזהות ולהגדיר גם את פעילותם של השחקנים הנידונים, ויש לקבוע קריטריונים ותנאים ברורים ושקופים לאופן פעילותם במערכת. דרישות אלו נובעות, בין היתר, מכך שלגופים אלה יש חיבור טכני ישיר למערכת – עובדה שיוצרת לה סיכון. אשר על כן גופים אלה צריכים לחתום עם מפעיל המערכת על הסכם שיאסדר את ההיבטים התפעוליים והמשפטיים הקשורים לפעילותם במערכת.

סיכום: תנאי הגישה למערכות שמפעילות חברות שב"א ומס"ב

המערכת/ ההשתתפות	ישירה	עקיפה
<p>"שירותים בכרטיסי חיוב" פעילות הליבה: אישור, איסוף וסליקה של עסקאות בכרטיסי חיוב</p>	<p>■ נותן שירותי תשלום בהתאם לחוק שירותי תשלום, ובהתאם לרישיון מותר לו לספק שירותי סליקה ו/ או הנפקה.</p> <p>■ כפוף לכללי המערכת.</p> <p>■ חתם עם מפעיל המערכת על הסכם השתתפות.</p>	<p>■ נותן שירותי תשלום בהתאם לחוק שירותי תשלום, ומותר לו לספק שירותי סליקה ו/ או הנפקה.</p> <p>■ פועל באמצעות המשתתף הישיר ומסתמך על שירותיו.</p> <p>■ חתם על הסכם עם המשתתף הישיר.</p>
<p>מערכת "מכשירי בנק אוטומטיים" פעילות הליבה: העברת הבקשות לאישור משיכת מזומנים בין המנפיק לסולק ה-ATM.</p>	<p>■ נותן שירותי תשלום בהתאם לחוק שירותי תשלום, ובהתאם לרישיון מותר לו לספק שירותים לסליקת ATM ו/ או להנפקה.</p> <p>■ כפוף לכללי המערכת.</p> <p>■ חתם עם מפעיל המערכת על הסכם השתתפות.</p>	<p>■ נותן שירותי תשלום בהתאם לחוק שירותי תשלום, ומותר לו לספק שירותים לסליקת ATM ו/ או להנפקה.</p> <p>■ פועל באמצעות המשתתף הישיר ומסתמך על שירותיו.</p> <p>■ חתם על הסכם עם המשתתף הישיר.</p>
<p>מערכת "זיכויים, חיובים תשלומים" פעילות הליבה: הכנת קובצי קדם-סליקה (Clearing) כדי לאפשר לזכות ולחייב את החשבונות המתנהלים אצל משתתפי המערכת.</p>	<p>■ נותן שירותי תשלום בהתאם לחוק שירותי תשלום, ובהתאם לרישיון רשאי לנהל חשבונות ללקוחות.</p> <p>■ משתתף ישיר בסליקה במערכת זה"ב.</p> <p>■ כפוף לכללי המערכת.</p> <p>■ חתם עם מפעיל המערכת על הסכם השתתפות.</p>	<p>■ נותן שירותי תשלום בהתאם לחוק שירותי תשלום ורשאי לנהל חשבונות ללקוחות.</p> <p>■ פועל באמצעות המשתתף הישיר ומסתמך על שירותיו.</p> <p>■ חתם על הסכם עם המשתתף הישיר.</p>

נספח: הגדרות

דרישות חיבור

דרישות בנושאים טכנולוגיים, תפעוליים, משפטיים ועסקיים, המתייחסות ליכולתו של משתתף ו/ או משתמש להשתמש בשירותי המערכת.

זיכויים

הוראה לחיוב החשבון של יוזם הוראת הזיכוי וזיכוי המוטבים (בעיקר משכורות, תשלומים לספקים, תשלומי מסים ואחרים).

חוק שירותי תשלום

חוק שירותי תשלום יסדיר את תחום שירותי התשלום בישראל. החוק יקבע מיהם הגופים הרשאים לספק שירותי תשלום אלו ויסדיר רישיון מוסד תשלומים אשר יאפשר לגופים חדשים לספק שירותי תשלום תחת רישיון זה. בנוסף, חוק שירותי תשלום יסדיר את החובות והזכויות בין נותני שירותי התשלום ללקוחותיהם.

חיובים

הוראה לחיוב חשבונית המחויבים וזיכוי החשבון של יוזם הוראת החיוב (בעיקר הוראות קבע לחיוב חשבון).

כללי מערכת

הכללים שעל פיהם מופעלת מערכת תשלומים.

מנפיק

הישות הנושאת בסיכון האשראי שניתן למחזיק הכרטיס ומנהלת את חשבונו.

מערכת תשלומים, מערכת מבוקרת,

מערכת מבוקרת-מיועדת,

מפעיל של מערכת תשלומים

מפעיל מערכת תשלומים או מפעיל מערכת

כהגדרתם בחוק מערכות

תשלומים התשס"ח-2008.

מפעיל של מערכת תשלומים

במערכת מבוקרת ומפעיל של

מערכת תשלומים במערכת
מבוקרת-מיועדת.

מי שמוגדר כמשתתף על פי כללי
המערכת.

משתתף במערכת תשלומים
שמחויב לכללי ולהסכמי המערכת.
משתתף במערכת תשלומים שאינו
מחויב לכללי המערכת. הוא
מסתמך על שירות שמעניק משתתף
ישיר כדי להשתמש בשירותי
המערכת.

גוף שפועל במערכת ואינו משתתף
בה.

כל גוף שרשאי לספק שירותי
תשלום¹¹.

בעל רישיון סליקה כמשמעו בסעיף
36א לחוק הבנקאות (רישוי),
התשמ"א-1981.

ישות שמאפשרת למשוך מזומן
באמצעות מכשיר למשיכת
מזומנים שבבעלותה.

תנאי הסף המגדירים את הכשירות
להשתתפות במערכת.

משתתף במערכת תשלומים

משתתף ישיר

משתתף עקיף

משתמש

נותן שירותי תשלום

סולק

ATM Acquirer – ATM סולק

תנאי גישה

¹¹ עד להשלמת החקיקה של חוק שירותי תשלום הגופים הבאים ייחשבו לגופים שרשאים לספק שירותי תשלום: בנק ישראל, רשויות מוניטריות, בנק הדואר, תאגידים בנקאיים לרבות תאגידי עזר בנקאיים, וסולק בעל רישיון בהתאם לחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981 וכן כל גוף אחר בהתאם לשיקולו של בנק ישראל. לאחר השלמת החקיקה ייעשה שימוש בהגדרה הקבועה בחוק.

נספח 17

הוראה מספר 10 של אגף הפיקוח על מערכות תשלומים

עמ' 301

הוראה מספר 10 – דרישות גישה והשתתפות

1. מבוא

בהתאם לסעיף 8 לחוק מערכות תשלומים, התשס"ח-2008 (להלן: "החוק"), חלה חובה על מפעיל מערכת מבוקרת לגבש כללים אשר יבטיחו את יציבותה, יעילותה ותפקודה התקין של המערכת ובכלל זה גיבוש דרישות הוגנות לחיבור למערכת מהמבקשים להשתתף בה.

בהתאם לעקרון מספר 18 של עקרונות לתשתיות השוק הפיננסי (PFMI), שפורסמו באפריל 2012 על ידי הוועדה למערכות תשלומים וסליקה של ה-BIS (CPSS) והארגון הבינלאומי של רשויות ניירות ערך (IOSCO), לתשתית שוק פיננסי יהיו קריטריונים אובייקטיביים, מבוססי סיכון וידועים לציבור בדבר השתתפות, המאפשרים נגישות הוגנת ופתוחה.

הוראה זו מסדירה את הדרישה מהמערכות המבוקרות והמבוקרות מיועדות להגדיר בבירור את דרישות החיבור במערכת תוך שמירה על יציבותה ויעילותה של מערכת התשלומים

2. הגדרות

כהגדרתם בחוק מערכות תשלומים;	"מערכת תשלומים", "מערכת מבוקרת", "מערכת מבוקרת מיועדת", "מפעיל של מערכת תשלומים" -
מפעיל מערכת תשלומים מבוקרת ומפעיל מערכת תשלומים מבוקרת מיועדת;	"מפעיל מערכת תשלומים" או "מפעיל מערכת" -
יחידת הפיקוח על מערכות תשלומים באגף מערכות תשלומים וסליקה בבנק ישראל;	"הפיקוח על מערכות התשלומים" או "הפיקוח" -
מי שמוגדר כמשתתף על פי כללי המערכת;	"משתתף במערכת תשלומים" -
גוף הפועל במערכת שאינו משתתף בה;	"משתמש" -
הכללים שעל פיהם מופעלת מערכת תשלומים;	"כללי מערכת" -
תנאי הסף המגדירים את הכשירות להשתתפות במערכת;	"תנאי גישה" -
דרישות בנושאים טכנולוגיים, תפעוליים, משפטיים ועסקיים המתייחסים ליכולת של המשתתף ו/או המשתמש להשתמש בשירותי המערכת;	"דרישות חיבור" -

3. תחולה

- 3.1. הוראה זו תחול על כל מפעיל מערכת תשלומים אשר הוכרזה על ידי הנגיד כמערכת מבוקרת או מערכת מבוקרת מיועדת.
- 3.2. בנק ישראל רשאי בנסיבות העניין להתיר או לפטור מערכת תשלומים מתחולת סעיפים מסוימים בהוראה זו וכן לחזור בו מהפטור הניתן.

4. תנאי גישה ודרישות חיבור

- 4.1. מפעיל מערכת תשלומים יקבע את דרישות החיבור להשתתפות במערכת התשלומים. דרישות אלו יהיו:
- 4.1.1. אובייקטיביות
 - 4.1.2. מבוססות סיכון
 - 4.1.3. גלויות לציבור¹
 - 4.1.4. כאלו שמאפשרות גישה הוגנת ופתוחה²
- 4.2. דרישות החיבור יבטיחו את עמידת המשתתפים והמשתמשים המחוברים טכנית ישירות למערכת התשלומים בדרישות טכנולוגיות ותפעוליות, פיננסיות ומשפטיות שיאפשרו להם לעמוד בהתחייבותם כלפי מערכת התשלומים וכלפי יתר המשתתפים במועד הנדרש:
- 4.2.1. דרישות טכנולוגיות ותפעוליות – עשויות לכלול, בין היתר, קריטריונים סבירים בקשר למשאבים הפיזיים והטכנולוגיים הנדרשים על מנת להשתמש בשירותי מערכת התשלומים לרבות קיומה של מומחיות נאותה בניהול סיכונים ואבטחת מידע.
 - 4.2.2. דרישות פיננסיות – עשויות לכלול, בין היתר, דרישות הון סבירות מבוססות סיכון, הסדרי כשל, דירוג אשראי וביטוחים.
 - 4.2.3. דרישות משפטיות – עשויות לכלול, בין היתר, רישיון פעילות וסמכות לביצוע פעילות, חוות דעת משפטיות הנוגעות ליכולת המשתתף לעמוד בהתחייבותו כלפי מערכת התשלומים ושאר המשתתפים ושמירה על סודיות.
- 4.3. מפעיל המערכת יגדיר בכללי המערכת את כל סוגי ההשתתפות במערכת, בהתאם לכל סוג של פעילות במערכת, וכן את דרישות החיבור לכל סוג של השתתפות כאמור.
- 4.4. מפעיל המערכת יקבע דרישות נוספות למשתתפים שמסתמכים על שירותיהם משתתפים אחרים, אם ראה לנכון, על מנת להבטיח את פעילותם התקינה במערכת.
- 4.5. מפעיל המערכת ייקבע בכללי המערכת כללים לביטול השתתפות, חסימה, השעיה, ביטול החסימה וההשעיה ויציאה מסודרת של משתתף ומשתמש שמחובר טכנית ישירות למערכת

¹ ובלבד שאין במידע זה כדי לסכן את מערכת התשלומים.

² השפעת דרישות החיבור על יכולת הגישה למערכת התשלומים תהיה מצומצמת ככל שהנסיבות מאפשרות, בכפוף לשמירה על רמה מקובלת של בקרת סיכונים ועל כל דין שחל.

התשלומים שהפר את תנאי הגישה ו/או דרישות החיבור או שחדל לעמוד בהם וכן במקרה שבו המשתתף או המשתמש שמחובר טכנית ישירות למערכת התשלומים מבקש להתנתק.

5. ניטור

- 5.1. מפעיל המערכת יינטר אחר העמידה של המשתתפים והמשתמשים בתנאי הגישה ובדרישות החיבור על בסיס שוטף, בין היתר, באופן הבא:
 - 5.1.1. קבלת אישורים נדרשים מרגולטורים רלוונטיים;
 - 5.1.2. קבלת דיווחים על התפתחויות שעשויות להשפיע על הציות לתנאי הגישה ודרישות החיבור;
 - 5.1.3. בחינת היכולת התפעולית והטכנולוגית וכן המשאבים הכספיים על מנת למנוע חשיפת סיכון בלתי מקובלת למערכת התשלומים ולמשתתפים האחרים.
- 5.2. מפעיל המערכת יסקור את דרישות החיבור על מנת לוודא את עמידתן בתנאים המפורטים בהוראה זו, לפחות אחת לשלוש שנים ולאחר כל שינוי שיבוצע בהם.

6. המידע המדווח ותדירות הדיווח

- 6.1. מפעיל המערכת יעביר לפיקוח את דרישות החיבור למערכת התשלומים תוך התייחסות להיבטים השונים העולים מהוראה זו עם כניסת הוראה זו לתוקף. דיווח זה יכלול הסבר לאופן שבו דרישות החיבור מקיימות את התנאים המפורטים בהוראה זו.
- 6.2. אחת לשנה ועד ליום ה-1, במרץ של כל שנה, מפעיל המערכת יעביר לפיקוח את הסקירה של דרישות החיבור בהתאם לאמור בסעיף 5.2 לעיל.
- 6.3. מפעיל המערכת יעביר לפיקוח כל שינוי שיחול בדרישות החיבור בעותק נקי ובעותק עקוב אחרי שינויים, חודש ימים טרם כניסת השינויים לתוקף. במידה ונדרשות התאמות למערכת התשלומים בשל שינויים אלו, הדיווח יכלול את ההתאמות הנדרשות ולוחות הזמנים הרלוונטיים לביצועם.

7. המצאת המידע לבנק ישראל

- 7.1. מפעיל מערכת תשלומים יעביר את המידע שבהוראה זו באמצעות תקשורת מאובטחת ("יישום הכספת"). שימוש ביישום הכספת יבוצע לאחר תיאום מקדים עם הפיקוח על מערכות התשלומים בבנק ישראל. הפיקוח על מערכות תשלומים רשאי לאשר את העברת המידע באמצעים אחרים.
- 7.2. המידע שבהוראה זו יועבר על ידי מפעיל המערכת לאנשי הקשר שימונו לעניין זה בפיקוח על מערכות תשלומים בבנק ישראל.
- 7.3. מפעיל מערכת תשלומים שהעביר מידע לפי הוראה זו, יוודא את קבלת המידע אצל אנשי הקשר, כאמור בסעיף קטן 7.2 באמצעות הטלפון או באמצעות מייל מאנשי הקשר המאשר את קבלת המידע.

7.4. הדיווח לפיקוח יימסר באמצעות מסמך ממוחשב ולא בכתב יד.

7.5. מפעיל מערכת תשלומים אשר יושב בתוך מבנה בנק ישראל ועושה שימוש במערכות בנק ישראל, יעביר את המידע שבהוראה זו באמצעות רשת הדואר האלקטרונית הפנימית של בנק ישראל.

7.6. הדיווח יתבצע בהתאם למועדים הקבועים בהוראה זו. במידה ומפעיל מערכת התשלומים סבור כי הדיווח לא יתבצע במועד הנקוב, עליו להעביר לפיקוח, באמצעות הדואר האלקטרוני, בקשה בכתב לשינוי מועד הגשת הדיווח. הבקשה תכלול, בין היתר, את הפעולות שנקטו עד בקשת השינוי, את הסיבות לבקשת השינוי במועד הדיווח ואת תאריך היעד המבוקש להגשתו. דיווח שהשינוי במועד הגשתו לא תאושר על ידי הפיקוח על מערכות התשלומים יוגש במועד שנקבע לאותו דיווח.

8. פרסום ועדכון ההוראה

תאריך הפרסום	מהות העדכון
03.11.2019	פרסום ההוראה

נספח 18

הוראה מספר 17 של אגף הפיקוח על מערכות תשלומים

עמ' 306

הוראה מספר 17

ממשל תאגידי - דירקטוריון של מפעיל מערכת תשלומים

להוראה זו מצורפות כחלק בלתי נפרד הוראות המשנה המפורטות להלן:

הוראה מספר 17-א': נושאי משרה במפעיל מערכת תשלומים – מינוי וסיום כהונה

הוראה מספר 17-ב': מדיניות תגמול של מפעיל מערכת תשלומים

הוראה מספר 17-ג': ביקורת פנימית במפעיל מערכת תשלומים

הוראה מספר 17-ד': ניהול סיכונים במפעיל מערכת תשלומים

הוראה מספר 17-ה': ניהול סיכוני ציות במפעיל מערכת תשלומים

הוראה מספר 17-ו': דוחות כספיים וביקורת חשבונאית במפעיל מערכת תשלומים

הוראה מספר 17

ממשל תאגידי - דירקטוריון של מפעיל מערכת תשלומים

1.	מבוא	3.....
2.	הגדרות	3.....
3.	תחולה	5.....
4.	תפקידי הדירקטוריון וסמכויותיו	5.....
5.	נושאים שבהם הדירקטוריון חייב לדון	6.....
6.	תכיפות הדיונים	8.....
7.	הרכב הדירקטוריון	8.....
8.	יושב ראש הדירקטוריון	10.....
9.	בשירות לכהן כדירקטור	10.....
10.	האצלת סמכויות לוועדות הדירקטוריון	11.....
11.	ועדות הדירקטוריון	12.....
12.	ישיבות הדירקטוריון וועדותיו	16.....
13.	ישיבות ללא נוכחות ההנהלה	19.....
14.	אמצעים למעקב אחר ביצוע החלטות	19.....
15.	הוראות לתפקוד יעיל של הדירקטוריון	20.....
16.	המידע המדווח ותדירות הדיווח	21.....
17.	מפעיל מערכת תשלומים שהינו תאגיד מדווח	23.....
18.	אופן המצאת המידע לבנק ישראל	23.....
19.	פרסום ועדכון ההוראה	24.....

1. מבוא

בהתאם לסעיף 8 לחוק מערכות תשלומים, התשס"ח-2008 (להלן: "חוק מערכות תשלומים"), חלה חובה על מפעיל מערכת מבוקרת לגבש כללים אשר יבטיחו את יציבותה, יעילותה ותפקודה התקין של המערכת וכן לקיים אמצעים לניהול סיכונים העלולים להתקיים במערכת, למונעם ולהגבילם. בהתאם לעיקרון מספר 2 מתוך העקרונות לתשתיות השוק הפיננסי (PFMI), שפורסמו באפריל 2012 על ידי הוועדה למערכות תשלומים וסליקה של ה-BIS (CPMI) והארגון הבינלאומי של רשויות ניירות ערך (IOSCO), אשר אומצו על ידי בנק ישראל בנובמבר 2014, לתשתית שוק פיננסי יהיו הסדרי ניהול פנימי או הסדרי ממשל (Governance) ברורים ושקופים, המקדמים את בטיחותה ויעילותה, מסייעים ליציבותה של המערכת הפיננסית הרחבה, תומכים בשיקולים רלוונטיים אחרים של טובת הציבור ובמטרותיהם של בעלי עניין רלוונטיים.

ממשל תאגידי אפקטיבי במפעיל מערכת תשלומים הינו חיוני לתפקודה היציב, היעיל והתקין של מערכת תשלומים מבוקרת לצורך השגה ושמירה על אמון הציבור במערך התשלומים בישראל. לאור חשיבותן של מערכות התשלומים המבוקרות והשפעתן על המערכת הפיננסית בכללותה, גוברת חשיבות תפקודם התקין של הדירקטוריון וההנהלה של מפעיל המערכת, זאת כחלק מממשל תאגידי נאות ומניהולה התקין של מערכת התשלומים.

הוראה זו קובעת כללים לעניין תפקידיו, הרבבו ודרכי פעולתו של הדירקטוריון וזאת במטרה לשמור על יציבותו, יעילותו ותפקודו התקין של מערכות התשלומים תוך יישום עקרונות ה-PFMI. מערכות תשלומים מבוקרות, עשויות להידרש להתאים את יישום ההוראה למבנה הממשל התאגידי הספציפי שלהן ולחוקים החלים עליהן. קרי: החובות בהוראה זו יחולו על הישויות והפונקציות המקבילות במערכת, בשינויים המחויבים.

2. הגדרות

"צד קשור" –

ישות שיש לה את היכולת לשלוט או להשפיע באופן מהותי על קבלת ההחלטות של מפעיל המערכת וכן ישות שלמפעיל המערכת יש את היכולת לשלוט או להשפיע באופן מהותי על קבלת ההחלטות בה. לרבות נושאי משרה במפעיל. לעניין צד קשור שהינו יחיד – לרבות קרובו.

"ממשל" או "ממשל תאגידי" –

מערכות יחסים בין הבעלים של מפעיל מערכת התשלומים, דירקטוריון (או גוף מקביל), ההנהלה וצדדים רלוונטיים אחרים,

לרבות משתתפים, רשויות ובעלי עניין אחרים (כגון לקוחות של המשתתפים, תשתיות שוק פיננסי אחרות בעלי קשרי תלות הדדיים והשוק בכללותו);

דירקטור, מנכ"ל, יועץ משפטי, מבקר פנימי וכן בעלי תפקיד נוספים לפי החלטת הפיקוח;

כמשמעותו בחוק שירותי תשלום, תשע"ט-2019;

תואר אקדמי כנדרש באחד התנאים בפסקאות 1 או 2 לסעיף 2(א) בתקנות החברות (תנאים ומבחנים לדירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית ולדירקטור בעל כשירות מקצועית) התשס"ו-2005 וכן ניסיון כנדרש בפסקה 3 שם.

כהגדרתו בחוק החברות, תשנ"ט-1999;

היכולת, בין לבד ובין יחד עם אחרים, לכוון את פעילותו של תאגיד, למעט יכולת הנובעת רק ממילוי תפקיד של דירקטור או נושא משרה אחר בתאגיד; מבלי לגרוע מכלליות האמור, יראו אדם כשולט בתאגיד אם מתקיימת בו אחת מאלה:

(1) הוא מחזיק מחצית או יותר מסוג מסוים של אמצעי השליטה בתאגיד;

(2) בידיו היכולת למנוע קבלת החלטות עסקיות בתאגיד, למעט החלטות שעניינן הנפקה של אמצעי שליטה בתאגיד או החלטות שעניינן מכירה, או חיסול של רוב עסקי התאגיד או שינוי מהותי בהם;

תנאי כהונה או העסקה, לרבות מתן פטור, ביטוח, התחייבות לשיפוי, או שיפוי לפי היתר שיפוי, מענק פרישה ותנאי פרישה אחרים, וכן הטבה, תשלום אחר או התחייבות לתשלום כאמור, הניתנים בשל כהונה או העסקה כאמור.

רמת הסיכון במונחים כמותיים ואיכותיים שמפעיל מערכת התשלומים מוכן לקחת על עצמו בהתחשב במאפייני סיכון - תשואה.

"נושא משרה" -

"נותן שירותי תשלום" -

"כשירות מקצועית" -

"קרב" -

"שליטה" -

"תגמול" -

"תיאבון הסיכון" -

3. תחולה

- 3.1. הוראה זו תחול על כל מפעיל מערכת תשלומים אשר הוכרזה על ידי הנגיד כמערכת מבוקרת או מערכת מבוקרת מיועדת.
- 3.2. בנק ישראל רשאי בנסיבות העניין לקבוע הוראות מסוימות, שונות מאלו המפורטות להלן, אשר יחולו על מפעיל מערכת תשלומים מסוימת וכן לפטור מפעיל מערכת תשלומים מתחולת סעיפים מסוימים בהוראה זו.
- 3.3. במפעיל מערכת תשלומים אשר בשל מבנהו החוקי, המשפטי או הארגוני, אין בו פונקציית דירקטוריון, יחולו חובות הדירקטוריון הקבועות בהוראה זו על הפונקציה המקבילה לדירקטוריון או על הפונקציה הבכירה ביותר הנושאת באחריות לעסקי מפעיל המערכת ולאיתנותו.
- 3.4. לגבי מערכות המופעלות על ידי הבנק המרכזי תחול ההוראה בהתאמות הנדרשות (tailored) למבנה הממשל התאגידי של הבנק המרכזי.¹

4. תפקידי הדירקטוריון וסמכויותיו

דירקטוריון של מפעיל מערכת תשלומים:

- 4.1. יתווה את האסטרטגיה של מפעיל מערכת התשלומים לרבות אסטרטגיית הסיכון ותיאבון הסיכון ויאשר את מדיניות מפעיל מערכת התשלומים שתנחה את מפעיל המערכת בפעילותו.
- 4.2. יוודא כי האסטרטגיה של מפעיל מערכת התשלומים תעניק קדימות גבוהה ליציבות וכן ליעילות המערכת תוך התחשבות בטובתם של המשתתפים ולקוחותיהם ובעלי עניין אחרים.
- 4.3. יוודא קיומם של תחומי אחריות וקווי דיווח ברורים אצל מפעיל מערכת התשלומים.
- 4.4. יתווה תרבות ארגונית הדורשת יישום סטנדרטים גבוהים של התנהגות מקצועית ויושרה.
- 4.5. יפקח על פעולות ההנהלה ועל עקביותן עם המדיניות שנקבעה.
- 4.6. יוודא שמפעיל מערכת התשלומים יפעל תוך ציות לחוק ולרגולציה.
- 4.7. יקבע מדיניות למשך הכהונה המקסימלי של יושב ראש הדירקטוריון ושל יושבי ראש וועדות הדירקטוריון.

¹ בהקשר זה פירסם ה-BIS באוגוסט 2015 מסמך "Application of the Principles for financial market infrastructures to central bank FMIs" הכולל הנחיות לגבי אופן יישום כללי ה-PFMI במערכות תשלומים שמופעלות על ידי הבנק המרכזי.

4.8. יקבע קווים מנחים למקרים שיש בהם פוטנציאל לניגוד עניינים, בין עיסוקיו של דירקטור לבין מערכת התשלומים.

5. נושאים שבהם הדירקטוריון חייב לדון

דירקטוריון של מפעיל מערכת תשלומים ידון ויחליט, תוך התחשבות בהבטחת יציבותה, יעילותה ותפקודה התקין של מערכת התשלומים, לכל הפחות בנושאים הבאים:

5.1. אסטרטגיה כללית ומדיניות

- 5.1.1. יקבע את יעדי האסטרטגיה הכללית של מפעיל מערכת התשלומים, לרבות:
 - 5.1.1.1. מודלים עסקיים, מקורות רווח, יעילות תפעולית
 - 5.1.1.2. גישה הוגנת ופתוחה למערכת התשלומים
- 5.1.2. יוודא כי המבנה הארגוני של מפעיל מערכת התשלומים תואם את האסטרטגיה העסקית שלו, וכי קיימים ערוצי תקשורת ודיווח נאותים.
- 5.1.3. יאשר מדיניות מוצר חדש ותחומי פעילות חדשים ויבחן ויאשר מראש מוצרים ושירותים חדשים מהותיים טרם הפעלתם.
- 5.1.4. יקבע על ידו או על ידי ועדה מטעמו אסטרטגיה ומדיניות לטכנולוגיית המידע ולאבטחת המידע והסייבר של מערכת התשלומים כך שישתלבו ויתמכו בפעילותה העיקרית של מערכת התשלומים.
- 5.1.5. יקבע יעדים לביצוע בכל שנה בהתאם לאסטרטגיה הכללית של מערכת התשלומים ולמדיניות שקבע ויאשר תכנית עבודה בהתאם ליעדים אלו.
- 5.1.6. יקיים דיון על מצבו העסקי של מפעיל מערכת תשלומים, יקבע את התקציב הכולל של מפעיל מערכת התשלומים ויעקוב אחר מימושו בפועל בהתאם לתכנית התקציב.

5.2. פיקוח ובקרה

- 5.2.1. יקבע את הנושאים שבהם יש לדווח אליו, את אופן הדיווח בכל נושא ותדירותו.
- 5.2.2. יגדיר מהי חריגה מהותית ממדיניות שאושרה על ידו, וידון ויאשר כל חריגה כאמור.
- 5.2.3. יקבע את סוגי האירועים החריגים שיש לדון בהם בדירקטוריון וידון בהם בהתאם לנסיבות ובלבד שידון באופן מידי בכל אירוע אשר עשויה להיות לו השפעה מהותית על פעילות מערכת התשלומים. רשימת האירועים החריגים תכלול לכל הפחות:
 - 5.2.3.1. עבירה או עבירה לכאורה על החוק.

5.2.3.2. אי עמידה בהוראות הפיקוח על מערכות תשלומים.

5.2.3.3. פגיעה בטוהר המידות.

5.2.3.4. אירוע החורג מהשגרה של פעילות מערכת התשלומים, שעשויה להיות לו השפעה

מהותית על עסקי או נכסי מפעיל מערכת התשלומים.

5.2.4. אירוע חריג שיש בו משום חשד לעבירה פלילית יועבר מידית גם לבדיקת המבקר הפנימי,

או למשטרה, לפי מהות העניין.

5.3. מדיניות כוח אדם ותגמולים

5.3.1. יקבע את תהליך המינוי של המנהל הכללי, ידון ויאשר את מינויו, פיטוריו והערכת הביצועים

שלו ויגדיר בצורה מפורטת את אופן עבודתו ואת חובותיו כלפי הדירקטוריון, לרבות חובות הדיווח השוטף שלו על פעולותיו.

5.3.2. יקבע מדיניות מינוי והערכת ביצועים של נושאי המשרה אצל מפעיל מערכת התשלומים.

5.3.3. יוודא שקיימת תכנית נאותה להכשרת עתודה מקצועית וניהולית ראויה אצל מפעיל מערכת התשלומים.

5.3.4. יקבע מדיניות תגמול הולמת, לאחר ששקל את המלצות ועדת התגמול, שעולה בקנה אחד עם הוראות רגולציה רלוונטיות, פרקטיקה מקובלת בגופים פיננסיים רלוונטיים ומתבססת על הישגים ארוכי טווח ועל הצורך בשמירה על היציבות והיעילות של המערכת.

5.3.5. יקבע מדיניות ניווד (רוטציה) של בעלי תפקידים מסוימים במערכת התשלומים מידי תקופה ומדיניות חופשה רציפה של בעלי תפקידים מסוימים.

5.3.6. יקבע מדיניות ציות שתתייחס, בין היתר, לקיום הוראות הדינים והכללים החלים על מערכת התשלומים ועל עובדיה וביחס לשמירה על סודיות המידע המצוי בידי נושאי משרה ועובדים במערכת התשלומים.

5.4. קוד אתי

- 5.4.1. יקבע קוד אתי שיגדיר ערכים וסטנדרטים גבוהים של התנהגות מקצועית ואחריות אשר ינחו את עובדי מפעיל מערכת התשלומים בפעילותם השוטפת ויטייחו לנשאים כגון שחיתות, עסקים פרטיים, התנהגות לא אתית וחוסר הוגנות כלפי משתתפים ולקוחות;
- 5.4.2. יוודא נקיטת צעדים שיבטיחו כי הסטנדרטים שנקבעו יופצו ויושמו באופן רחבי בכל מפעיל מערכת התשלומים;
- 5.4.3. יוודא קיומם של מנגנונים המעודדים דיווח על מעשים בלתי חוקיים או בלתי אתיים, תוך מתן הגנה נאותה לעובדים המתלוננים מפני השלכות שליליות.

5.5. שונות

- 5.5.1. יאשר את הדוחות השנתיים והרבעוניים שיפורסמו לציבור.
- 5.5.2. יאשר הנפקת מניות, אופציות וניירות ערך המירים.
- 5.5.3. יקבע מדיניות ובקורות למניעת ניגודי עניינים.
- 5.5.4. יקבע הנחיות לגבי עסקאות עם צדדים קשורים.
- 5.5.5. ידון ויחליט בכל נושא אחר בעל חשיבות מהותית לפעילותה של מערכת התשלומים אשר תחת אחריותו.

6. תכיפות הדיונים

- 6.1. הדירקטוריון יקבע מועדים בתדירות סבירה ונאותה לדיון אודות כל אחד מהנושאים שבתחומי אחריותו.

7. הרכב הדירקטוריון

7.1. ייצוג הולם לשני המינים

- 7.1.1. בדירקטוריון של מפעיל מערכת תשלומים יינתן ייצוג הולם לשני המינים. לשם כך יקבע הדירקטוריון מדיניות לשיעור הגיוון המגדרי בו, לרבות טווח הזמן ואבני הדרך להשגת היעד.

7.2. מספר הדירקטורים

- 7.2.1. הדירקטוריון יורכב ממספר חברים אשר יעודד יעילות ודיון אסטרטגי מהותי ובלבד שיכלול לא פחות מ-5 דירקטורים ולא יותר מ-9.
- 7.2.2. אין למנות דירקטור חליף או משקיף בדירקטוריון של מפעיל מערכת תשלומים, למעט דירקטור מתוך הדירקטוריון אשר יוכל לשמש כמשקיף בוועדות בהתאם להוראות הדין.

7.3. עובדי מערכת התשלומים כדירקטורים

7.3.1. עובדי מפעיל מערכת התשלומים לא ימונו כדירקטורים, במהלך תקופת העסקתם.

7.4. דירקטורים חיצוניים

7.4.1. לפחות שליש מהדירקטורים יהיו דירקטורים חיצוניים.

7.4.2. לצורך הוראה זו, דירקטור חיצוני, הינו:

7.4.2.1. יחיד שהוא תושב ישראל;

7.4.2.2. מתקיימים לגביו התנאים המפורטים בסעיף 240 לחוק החברות, תשנ"ט – 1999;

7.4.2.3. בנוסף לקבוע בסעיף 240(ב) לחוק החברות, אין לו זיקה, כהגדרתה בחוק החברות, גם למחזיק מעל 5% מסוג מסוים של אמצעי השליטה במפעיל מערכת התשלומים;

7.4.2.4. הוא או קרובו אינם מחזיקים במניותיו של מפעיל מערכת התשלומים, או במניות תאגיד השולט במפעיל מערכת התשלומים, או במניות תאגיד הנשלט בידי מי מהם;

7.4.2.5. בעל כשירות מקצועית כהגדרתה בהוראה זו.

7.4.3. בין הדירקטורים החיצוניים ניתן לכלול את הדירקטורים החיצוניים והדירקטורים הבלתי תלויים שמונו לפי חוק החברות.

7.5. כשירות הדירקטוריון

הדירקטוריון בכללותו יהיה בעל ידע, כישורים, מיומנויות וניסיון נאותים באופן קולקטיבי, ותואמים את האסטרטגיה ומאפייני הפעילות של מערכת התשלומים ובלבד שיתקיימו התנאים הבאים:

7.5.1. לפחות שליש מכלל הדירקטורים יהיה בעל ניסיון בתחום התשלומים. כאשר "בעל ניסיון בתחום התשלומים" ייחשב אחד מאלה:

7.5.1.1. מי שביהן לפחות שלוש שנים כנושא משרה במפעיל מערכת תשלומים, אצל משתתף במערכת תשלומים או אצל נותן שירותי תשלום או מי שעסק בניהול או בבקרה של תחום ליבה או של סיכון מהותי למערכת התשלומים; "נושא משרה" לענין סעיף זה כהגדרתו בהוראה זו וכן מנהל המדווח ישירות למנכ"ל וכן מי שמדווח ישירות אל מנהל כאמור.

7.5.1.2. מי ששימש כשותף במשרד רו"ח מבקר, האחראי על ניהול ביקורת במפעיל מערכת תשלומים, אצל משתתף במערכת תשלומים או אצל נותן שירותי תשלום, לרבות ידע בבניית תהליכי SOX במשך תקופה מצטברת של 5 שנים לפחות.

7.5.1.3. מי שאישר הפיקוח כבעל ניסיון מקביל.

- 7.5.2. לפחות שני דירקטורים יהיו בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית במשמעותה בסעיף 240 לחוק החברות.
- 7.5.3. לפחות שני דירקטורים יהיו בעלי ידע וניסיון מוכח בתחומי טכנולוגיית המידע.
- 7.5.4. לפחות מחצית מכלל הדירקטורים יהיו בעלי כשירות מקצועית.
- 7.5.5. למען הסר ספק, דירקטור העומד במספר כשירויות הנדרשות לפי הוראה זו, יכול להימנות במסגרת השיעור הנדרש בכל אחד מן הסעיפים.
- 7.5.6. הדירקטורים יהיו מסוגלים להבין וללמוד את חומרי הרקע לשיבות באופן פעיל בדיונים.

8. יושב ראש הדירקטוריון

- 8.1. בראש הדירקטוריון יכהן יושב ראש.
- 8.2. יושב ראש הדירקטוריון נדרש להיות בעל ניסיון מתאים, יכולות ואיכויות אישיות שיאפשרו לו למלא את תפקידו.
- 8.3. יושב ראש הדירקטוריון אחראי לתפקודו התקין של הדירקטוריון ולקיום החובות המוטלים על הדירקטוריון.
- 8.4. על יושב ראש הדירקטוריון יחולו כל החובות המוטלות על דירקטור.
- 8.5. על יושב ראש הדירקטוריון לעודד קיום דיונים חופשיים המאפשרים הבעת דעות שונות ולוודא שהחלטות יתקבלו על בסיס מידע הולם.
- 8.6. בהיעדרו של יושב ראש הדירקטוריון, ימלא את מקומו אחד מהדירקטורים.
- 8.7. בעל שליטה או קרוב של בעל שליטה לא יכהנו כיושב ראש של הדירקטוריון או של אחת מוועדות הדירקטוריון.
- 8.8. לא יכהן אדם כיושב ראש הדירקטוריון, אלא אם הוא משתתף באופן קבוע בישיבות הדירקטוריון.

9. כשירות לכהן כדירקטור

- 9.1. דירקטור במפעיל מערכת תשלומים יהיה יחיד שהוא תושב ישראל.
- 9.2. לכל אחד מהדירקטורים יהיו כישורים הולמים למשרתו ובפרט: השכלה, ידע, ניסיון ומומחיות באחד או יותר מהתחומים הבאים: שירותים פיננסיים, כספים, פעילות כלכלית או עסקית, משפט, מימון, חשבונאות, ניהול סיכונים, ציות רגולטורי, טכנולוגיית מידע, אבטחת מידע, סייבר, או תחום אחר שאישר הפיקוח.

- 9.3. לא יכהן כדירקטור אדם שעסקיו או עיסוקיו השוטפים יוצרים, או עלולים ליצור, ניגוד עניינים דרך קבע בינו לבין מערכת התשלומים, על פי המדיניות שקבע הדירקטוריון.
- 9.4. לא ימונה כדירקטור אדם שכיהן כדירקטור של מפעיל מערכת תשלומים אחרת ולא חלפה שנה מיום הפסקת כהונתו כדירקטור כאמור, אלא בהסכמת הדירקטוריון שהוא היה חבר בו, או בהסכמת הפיקוח לאחר התייעצות עם יושב ראש הדירקטוריון או הדירקטוריון שהוא היה חבר בו.
- 9.5. לא יכהן אדם כדירקטור אם עיסוקיו האחרים אינם מותירים בידו זמן מספיק למילוי תפקידיו כדירקטור.

10. האצלת סמכויות לוועדות הדירקטוריון

- 10.1. דירקטוריון של מפעיל מערכת תשלומים רשאי להיעזר בוועדות דירקטוריון המתמחות בעניינים ספציפיים ואשר יפעלו בהתאם למפורט בהוראה זו. במסגרת האצלת הסמכויות:
- 10.1.1. הדירקטוריון ידון ויחליט באילו מהנושאים יאציל מסמכותו לוועדה מטעמו;
- 10.1.2. הדירקטוריון לא יאציל סמכות לוועדת דירקטוריון, אלא אם כן היקף הסמכות הוגדר באופן ברור והוא אינו מקנה לוועדת הדירקטוריון סמכות שיורית, אלא אם כן הסכימו לכך כל הדירקטורים לאחר שבחנו את משמעות האצלת הסמכויות;
- 10.1.3. החלטה על הקמת ועדה תיקבע במליאת הדירקטוריון, והדירקטוריון יקבע את הרכבה של הוועדה, סמכויותיה, תפקידיה ויאשר את נהליה;
- 10.1.4. החלטות המתקבלות בוועדות ידווחו בכתב למליאת הדירקטוריון שלאחריה בצירוף חומר הרקע שהוגש לוועדה;
- 10.1.5. אם אחד הדירקטורים דרש זאת, תקיים מליאת הדירקטוריון דיון נוסף בהחלטה שהתקבלה על ידי ועדה בתוך פרק הזמן שייקבע על ידי הדירקטוריון;
- 10.2. בנושאים הבאים הדירקטוריון אינו רשאי להאציל מסמכויותיו לוועדות, אולם הוא רשאי להקים ועדה לשם המלצה בלבד:
- 10.2.1. יעדי האסטרטגיה הכללית;
- 10.2.2. מסגרת ניהול הסיכון, למעט סיכונים שאינם מהותיים או מרכיבים שאינם מרכזיים במסגרת ניהול הסיכון;
- 10.2.3. קביעת התקציב הכולל של מפעיל מערכת התשלומים, למעט מעקב שוטף אחר מימושו בפועל בהתאם לתכנית התקציב;
- 10.2.4. דיווחים על מצבו העסקי של מפעיל מערכת התשלומים;

- 10.2.5. חריגות מהותיות ממגבלות שנקבעו במסגרת מדיניות שנקבעה על ידו;
- 10.2.6. דיונים על דוחות ביקורת מהותיים.
- 10.2.7. אישור הדוחות השנתיים והרבעוניים של מפעיל מערכת התשלומים;
- 10.2.8. דיון על הודעות של רואה החשבון בדבר אי תיקון ליקויים ובדבר המשך קיומו של מפעיל מערכת התשלומים כעסק חי;
- 10.2.9. מינוי המנהל הכללי, פיטוריו והערכת הביצועים שלו;
- 10.2.10. אישור מדיניות התגמול של מפעיל מערכת התשלומים;
- 10.2.11. אישור התקשרות של מפעיל מערכת התשלומים עם נושאי משרה בכירה באשר לתגמולם.

11. ועדות הדירקטוריון

11.1. מינוי ועדות

- 11.1.1. דירקטוריון של מפעיל מערכת תשלומים נדרש למנות את הוועדות הבאות: ועדת ביקורת; ועדת תגמול; ועדה לניהול סיכונים; ועדה לענייני טכנולוגיית מידע וחדשנות טכנולוגית.
- 11.1.2. בנוסף לוועדות המפורטות לעיל, ימנה הדירקטוריון ועדות נוספות, ככל שנדרש בהתבסס על מאפייני מערכת התשלומים, ויקבע את תחומי אחריותן.

11.2. הרכב הוועדות

- 11.2.1. ועדות הדירקטוריון תורכבנה מדירקטורים בלבד.
- 11.2.2. מספר החברים בוועדה לא יפחת מ- 3 ולא יעלה על 7 דירקטורים.
- 11.2.3. לפחות שליש מהדירקטורים בכל ועדה יהיו דירקטורים חיצוניים, אולם בוועדות הבאות יהיה רוב של דירקטורים חיצוניים:
- 11.2.3.1. ועדת ביקורת;
- 11.2.3.2. ועדת תגמול;
- 11.2.3.3. ועדת עסקאות עם צדדים קשורים (אם הוקמה).
- 11.2.4. בראש כל ועדה יכהן יושב ראש ועדה.
- 11.3. בעת שיבוץ הדירקטורים לוועדות השונות, יתחשב הדירקטוריון בכישורי הדירקטורים ובניסיונם וייתייחס לנושא שבו מתמחה הוועדה.
- 11.4. הדירקטוריון יקבע מדיניות למשך כהונה מרבי של יושבי ראש הוועדות ויבחן את הצורך ברוטציה בין חברי הוועדות השונות.

11.5. ועדת הביקורת

11.5.1. הרכב ודרכי עבודה של ועדת הביקורת

11.5.1.1. יושב ראש ועדת הביקורת יהיה דירקטור חיצוני, וכל הדירקטורים החיצוניים יהיו חברים בה ויהיו רוב חבריה.

11.5.1.2. לפחות שני דירקטורים בוועדת הביקורת יהיו בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית.

11.5.1.3. המניין החוקי לשיבות ועדת הביקורת ולהחלטותיה הוא מרבית חבריה ובלבד שמרביתם דירקטורים חיצוניים.

11.5.1.4. יושב ראש ועדת ביקורת אשר על אף בקשת המבקר הפנימי לא כינס את הוועדה לדיון בנושא שביקש המבקר הפנימי בדרישתו תוך זמן סביר ממועד הבקשה, כאמור בסעיף 116(ב) לחוק החברות, יתעד את הנימוקים לאי כינוס הישיבה ויביאם לידיעת הדירקטורים.

11.5.1.5. לפחות אחת לשנה תקיים ועדת הביקורת ישיבה עם כל אחד מבעלי התפקידים הבאים, בנוכחות חברי הוועדה ובעל התפקיד הרלוונטי בלבד:

11.5.1.5.1. המבקר הפנימי;

11.5.1.5.2. רואה החשבון המבקר;

11.5.1.5.3. קצין הציות הראשי;

11.5.1.5.4. היועץ המשפטי;

11.5.1.5.5. החשבונאי הראשי;

11.5.1.5.6. מנהל הסיכונים הראשי.

11.5.2. תפקידיה של ועדת הביקורת

11.5.2.1. לטפל בדוחות ביקורת פנימיים וחיצוניים לרבות דיון בממצאי דוחות ביקורת שיובאו בפניה והחלטות בנוגע לממצאים. על הוועדה לוודא שהדיון בממצאים יתקיים תוך תקופה סבירה ממועד הגשתם על ידי המבקרים.

11.5.2.1.1. דוחות ביקורת פנימיים: יושב ראש ועדת הביקורת בהתייעצות עם המבקר הפנימי יקבע מהם דוחות הביקורת הפנימית המהותיים שיובאו בשלמותם בפני ועדת הביקורת. הוועדה רשאית לקבוע כי תובא בפניה תמצית מדוחות הביקורת האחרים של המבקר הפנימי או הדוחות המלאים, כפי שתמצא לנכון.

- 11.5.2.1.2. דוחות ביקורת חיצוניים – הוועדה תדון בדוחות ביקורת של הפיקוח, של רשויות אחרות ושל רואה החשבון המבקר. לעניין דוחות ביקורת הפיקוח, הדיון ייערך תוך תקופה שלא תעלה על 45 יום מיום קבלת הדו"ח על ידי מפעיל המערכת.
- 11.5.2.2. להעביר דוחות ביקורת מהותיים, בהתייעצות עם יושב ראש הדירקטוריון, לדיון במליאת הדירקטוריון.
- 11.5.2.3. לוודא כי ההנהלה נקטה פעולות ראויות בעיתוי הנדרש לשם תיקון הליקויים שצוינו בדוחות הביקורת.
- 11.5.2.4. לדון אחת לחצי שנה בדיווח המבקר הפנימי, הכולל את הדרישות העולות מדוחות ביקורת חיצוניים שהטיפול בהן טרם הושלם ואת מצב הטיפול בהן. במקרים של עיכוב בטיפול, תדון הוועדה בסיבות העיכוב ובלוחות הזמנים להשלמת הטיפול.
- 11.5.2.5. לפקח על פונקציית הביקורת הפנימית של מפעיל מערכת התשלומים, ובכלל זה: להמליץ לוועדת התגמול על שכרו ותגמוליו של המבקר הפנימי ועל קידומו;
- 11.5.2.6. לדון ולהמליץ בפני הדירקטוריון על אישור תכנית העבודה של פונקציית הביקורת הפנימית לרבות היקף הביקורות ותדירותן;
- 11.5.2.7. לערוך מעקב אחר ביצוע תכנית העבודה של פונקציית הביקורת הפנימית.
- 11.5.2.8. ועדת הביקורת רשאית להטיל על פונקציית הביקורת הפנימית, בהתראה סבירה, ביצוע של בדיקות מיוחדות, בנוסף לבדיקות שנקבעו בתכנית העבודה של הפונקציה.
- 11.5.2.9. לפקח על עבודת רואה החשבון המבקר של מפעיל מערכת תשלומים ובכלל זה:
- 11.5.2.9.1. לקיים דיון על האפשרות להחלפת רואה החשבון המבקר אחת לתקופה כפי שתקבע הוועדה;
- 11.5.2.9.2. להביא את עמדתה בפני האספה הכללית של מפעיל מערכת התשלומים אשר על סדר יומה סיום כהונתו של רואה החשבון המבקר או אי-חידוש הכהונה;
- 11.5.2.9.3. להמליץ לאסיפה הכללית של מפעיל מערכת התשלומים או לדירקטוריון לגבי התגמול של רואה החשבון המבקר, ככל שתקנון מפעיל מערכת התשלומים קובע כי התגמול כאמור יאושר על ידי האסיפה.
- 11.5.2.10. לבחון את הדוחות השנתיים והרבעוניים לציבור, לדון ולהמליץ לדירקטוריון על אישורם;

11.5.2.11. לבחון את אפקטיביות הבקורות הפנימיות המרכזיות אצל מפעיל מערכת

התשלומים, בסיוע עבודת פונקציית הביקורת הפנימית. לשם כך תקבע ועדת הביקורת

נהלים שיסדירו, בין היתר:

11.5.2.11.1. את אופן הקבלה והטיפול בתלונות בנוגע לנושאים הנוגעים לדיווח הכספי,

לבקורות הפנימיות עליו או לביקורת.

11.5.2.11.2. העברה אנונימית וסודית לרבות על ידי עובדים של מפעיל מערכת התשלומים,

של חששות הקשורים לדיווח הכספי או לביקורת, השנויים במחלוקת.

11.5.2.12. לדון בעסקאות עם צדדים קשורים, אם וכאשר וועדת עסקאות עם צדדים

קשורים לא הוקמה או לא דנה בעסקאות אלו.

11.6. ועדת עסקאות עם צדדים קשורים

11.6.1. הדירקטוריון רשאי למנות ועדת עסקאות עם צדדים קשורים;

11.6.2. ההוראות והמגבלות החלות על ועדת ביקורת יחולו בהתאמה גם על ועדת עסקאות עם

צדדים קשורים. ועדת הביקורת, תוכל לשמש גם כוועדת עסקאות עם צדדים קשורים.

11.7. ועדת תגמול

11.7.1. רוב חבריה יהיו דירקטורים חיצוניים ויושב ראש הוועדה יהיה דירקטור חיצוני, וכל

הדירקטורים החיצוניים יהיו חברים בה ויהיו רוב חבריה.

11.7.2. ועדת ביקורת שמתקיימים בה התנאים האמורים לעניין הרכב ועדת תגמול, יכולה לשמש

גם כוועדת תגמול.

11.7.3. המניין החוקי לישיבות ועדת תגמול ולהחלטותיה הוא מרבית חבריה ובלבד שמרביתם

דירקטורים חיצוניים.

11.7.4. קבלת ההחלטות בישיבות ועדת תגמול תיעשה בנוכחות חברי הוועדה בלבד ובעלי

תפקידים שנוכחותם מתאפשרת על פי חוק החברות ובתנאים שנקבעו בו.

11.8. ועדה לענייני טכנולוגיית המידע וחדשנות טכנולוגית

11.8.1. לפחות שניים מחברי הוועדה יהיו בעלי ידע וניסיון מוכח בתחום טכנולוגיית המידע.

11.8.2. הוועדה תקיים קשר עם מנהל טכנולוגיית המידע, מנהל אבטחת המידע, מנהל הגנת

הסייבר ועם הגורם האחראי על תחום החדשנות בנושאים שוטפים העומדים על סדר היום.

11.8.3. ועדת ניהול סיכונים, שמתקיימים בה התנאים האמורים לעניין הרכב ועדה לענייני

טכנולוגית מידע וחדשנות טכנולוגית, יכולה לשמש גם כוועדה לענייני טכנולוגיית המידע.

11.8.4. הוועדה תדון ותמליץ לדירקטוריון בנוגע לאישור הנושאים הבאים:

11.8.4.1. אסטרטגיה ומדיניות של טכנולוגיית המידע וניהולה, לרבות אבטחת מידע וסייבר, התשתיות הטכנולוגיות של מפעיל המערכת, ניהול ושימוש במאגרי נתונים, חדשנות טכנולוגית לתמיכה בחדשנות עסקית והתאמתן לאסטרטגיה ולמדיניות הכוללת של מפעיל המערכת וצורכי השוק.

11.8.4.2. אופן היערכותו של מפעיל המערכת לעולם התשלומים העתידי ולהתמודדות עסקית עם אתגריה של חדשנות טכנולוגית.

11.8.4.3. מדיניות לניהול סיכונים טכנולוגיים, לרבות סיכוני אבטחת מידע וסייבר וסיכוני חדשנות.

11.8.4.4. תכנית התאוששות מאסון ומידת התאמתה לעקרונות מסגרת העבודה לניהול ההמשכיות העסקית.

11.8.4.5. יעדים ותכנית עבודה שנתית בתחום טכנולוגית המידע וחדשנות טכנולוגית.

11.8.4.6. הקצאת משאבים נאותה למימוש הפעילות המתוכננת של מפעיל המערכת בתחום טכנולוגיית המידע וחדשנות טכנולוגית.

11.8.5. ככל שנדרש לקיים דיון במליאת הדירקטוריון בנושאים מהותיים הקשורים לתחום טכנולוגיית המידע והחדשנות הטכנולוגית, תקיים הוועדה דיון מקדמי ותעביר את המלצותיה למליאת הדירקטוריון.

11.8.6. לפחות אחת לשנה תקיים הוועדה ישיבה, בנוכחות חברי הוועדה וסמנכ"ל טכנולוגיות המידע בלבד.

12. ישיבות הדירקטוריון וועדותיו

12.1. ההוראות לעניין ישיבות הדירקטוריון יחולו גם על ועדות הדירקטוריון, אלא אם נאמר במפורש שההוראה חלה רק על מליאת הדירקטוריון.

12.2. תכיפות הישיבות

12.2.1. מליאת דירקטוריון של מפעיל מערכת תשלומים תקיים ישיבה לפחות אחת לחודשיים.

12.3. נוכחות בישיבות

- 12.3.1. דירקטור ישתתף לפחות בשני שליש מישיבות מליאת הדירקטוריון במשך כל שנה קלנדרית, ולא ייעדר מכל ישיבות המליאה המתקיימות במהלך תקופה של 3 חודשים רצופים.
- 12.3.2. דירקטור שנעדר מישיבות מעבר למידת ההיעדרות המותרת לפי סעיף זה, יתפטר מתפקידו לא יאוחר ממועד ישיבת הדירקטוריון הראשונה שלאחר החריגה (להלן – "מועד הפסקת הכהונה"). אם לא התפטר הדירקטור כאמור, תפקע כהונתו במועד הפסקת הכהונה.
- 12.3.3. דירקטור רשאי להשתתף בישיבת ועדת הדירקטוריון אשר אינו חבר בה, בכפוף לאישור יושב ראש הוועדה הרלוונטית ובלבד שהשתתפותו לא תהא דרך קבע.

12.4. הודעות וחומרי רקע לישיבות

- 12.4.1. הודעה על ישיבת דירקטוריון תימסר לכל הדירקטורים זמן סביר לפני מועד הישיבה ויצוינו בה מועד הישיבה, מקום כינוס וכן פירוט ברור של כלל הנושאים שעל סדר היום.
- 12.4.2. להודעה על ישיבת הדירקטוריון יצורף חומר רקע בכתב הכולל, בין היתר, משמעויות והשלכות, לרבות השלכה בספית ככל שרלבנטי. החומר יאפשר התייחסות משמעותית לעניינים הנדונים במסגרת הישיבה.
- 12.4.3. חומרי הרקע יישמרו במשרדיו של מפעיל המערכת ביחד עם פרוטוקול הישיבה שבה נדונו העניינים אליהם הוא מתייחס.
- 12.4.4. במקרים חריגים בלבד יהיה רשאי הדירקטוריון, בהסכמת כל הדירקטורים, להתכנס לישיבה ללא הודעה כמפורט בסעיפים קודמים, ובלבד שבפרוטוקול הישיבה יפורטו הנסיבות החריגות לכינוס הדירקטוריון ללא הודעה כאמור.

12.5. מניין חוקי והצבעה

- 12.5.1. המניין החוקי בישיבות הדירקטוריון ובהחלטותיו הוא מרבית הדירקטורים ובלבד שמתקיים היחס בין הדירקטורים החיצוניים לפנימיים כקבוע בהוראה.
- 12.5.2. במקרה של ועדה המורכבת משלושה דירקטורים בלבד, המניין החוקי בה יהיה כל חבריה.
- 12.5.3. בהצבעה בדירקטוריון יהיה לכל דירקטור קול אחד בלבד. אין באמור בסעיף זה למנוע מתן קול נוסף ליושב ראש הדירקטוריון כאשר הקולות שקולים, כאמור בסעיף 107 בחוק החברות.

12.6. דירקטור בעל עניין אישי

- 12.6.1. דירקטור שיש לו, במישרין או בעקיפין, עניין אישי בעסקה קיימת או מוצעת של מפעיל המערכת המובאת לדיון בדירקטוריון, או בהחלטה העומדת להתקבל בדירקטוריון יצהיר על עניינו האישי בלא דיחוי ולא יאוחר משיבת הדירקטוריון שבה נדונה העסקה לראשונה.
- 12.6.2. דירקטור שלא נכח בדיון עקב עניין אישי, לא יימנה לצורך קביעת המניין החוקי הנדרש לאותו דיון.
- 12.6.3. דירקטור בעל עניין אישי לא יקבל ממפעיל המערכת מידע ביחס לאותו עניין החל ממועד הצהרתו ולא יהיה נוכח בדיון הנוגע לעניינו וכן לא יצביע בהחלטה בעניין זה;
- 12.6.4. הדירקטוריון יקבע קווים מנחים למקרים שבהם יש לדירקטור עניין אישי תוך פירוט דוגמאות כגון סוג הקרבה, הזיקה לעסקה ומהותה, וכן יקבע נהלי התנהגות בכל אחד מהמקרים.
- 12.6.5. האמור בסעיף זה יחול גם על נושא משרה שאינו דירקטור בשינויים המחויבים.

12.7. פרוטוקולים משיבות הדירקטוריון וועדותיו

- 12.7.1. יושב הראש יהיה אחראי לרישום פרוטוקול הדיונים בישיבה. לצורך עריכת הפרוטוקול יוודא יושב הראש כי ישיבות הדירקטוריון מוקלטות ומתומללות.
- 12.7.2. הפרוטוקול ישקף את הדברים שנדונו בישיבה ויפורטו בו:
- 12.7.2.1. עיקרי הדברים בשם אומרם, כפי שבאו לידי ביטוי בישיבה;
- 12.7.2.2. נוסח ההחלטות שהתקבלו בישיבה;
- 12.7.2.3. שלב כניסתו ויציאתו של כל משתתף במהלך הישיבה.
- 12.7.3. הדירקטוריון יקבע הנחיות לאישור הפרוטוקול ובלבד שיתקיים האמור להלן:
- 12.7.3.1. הפרוטוקול יובא לאישור הדירקטורים בישיבת הדירקטוריון/הועדה הבאה או שישים יום מתאריך הישיבה אליה הוא מתייחס, לפי המאוחר;
- 12.7.3.2. תוך שבוע מקיום הישיבה יפיץ יושב הראש לדירקטורים ולגורמים הרלוונטיים טיוטת מסמך המפרטת את ההחלטות שהתקבלו בישיבה.

12.8. השתתפות המבקר הפנימי

- 12.8.1. על מליאת הדירקטוריון להזמין את המבקר הפנימי לישיבות הבאות:
- 12.8.1.1. ישיבה שבה נדון עניין בתחום הביקורת הפנימית;
- 12.8.1.2. ישיבה שבה מתקיים דיון בדוחות ביקורת של רואה החשבון המבקר;

12.8.1.3. ישיבה שבה מתקיים דיון בדוחות ביקורת של רשויות פיקוח;

12.8.2. מבקר הפנים יקבל הודעות על קיום כל ישיבה של ועדת הביקורת ויהיה רשאי להשתתף בהן.

12.9. קיום ישיבות באמצעי תקשורת

12.9.1. הדירקטוריון יקבע נהלים לעניין קיום ישיבות באמצעות שימוש באמצעי תקשורת.

12.10. קבלת החלטות ללא התכנסות

12.10.1. ככלל, דירקטוריון של מפעיל מערכת תשלומים יקבל החלטות לאחר התכנסות באמצעי כלשהו.

12.10.2. על אף האמור, דירקטוריון, שעל פי תקנונו רשאי לקבל החלטות ללא התכנסות בפועל אם כל הדירקטורים הזכאים להשתתף בדיון ולהצביע בעניין שהובא להחלטה הסכימו לכך, לא יהיה רשאי לקבל החלטות כאמור, אלא במקרים מיוחדים, ותוך פירוט הנסיבות המיוחדות בפרוטוקול ההחלטה.

13. ישיבות ללא נוכחות ההנהלה

13.1. אחת לשנה לפחות, יקיים הדירקטוריון דיון ללא נוכחות חברי ההנהלה, במסגרתו ידון בנושאים הבאים:

- 13.1.1. הערכת ביצועי המנהל הכללי ותפקוד נושאי המשרה;
- 13.1.2. הערכת איכות המידע המתקבל מההנהלה בישיבות הדירקטוריון לרבות: היקף המידע, סוג המידע ותדירותו;
- 13.1.3. שכר ותגמולים לנושאי המשרה;
- 13.1.4. הערכת פונקציות הביקורת והבקרה ואפקטיביות הבקורות במערכת התשלומים;
- 13.1.5. נושאים נוספים הקשורים במערכת היחסים שבין ההנהלה והדירקטוריון או שלהערכת הדירקטוריון דורשים דיון ללא נוכחות חברי ההנהלה.

14. אמצעים למעקב אחר ביצוע החלטות

14.1. הדירקטוריון יוודא קיומם של אמצעים מספקים ליישום החלטותיו ויעקוב אחר יישומן.

14.2. הדירקטוריון יוודא קיומם של נהלים כתובים לטיפול בנושאים השונים בהתאם להנחיותיו. הנהלים יקבעו:

14.2.1. מיהו הגוף המוסמך לטפל בכל נושא;

14.2.2. דרך הטיפול;

14.2.3. חובת הדיווח לדירקטוריון בנושא שהטיפול בו הועבר לאדם או לגוף אחר במערכת התשלומים.

15. הוראות לתפקוד יעיל של הדירקטוריון

15.1. הדירקטוריון יאשר נהלי עבודה, שיעגנו את תחומי אחריותו ותפקידיו, הנגזרים מהוראה זו ומכל חוק או הוראה רלוונטית אחרת. הנהלים יכללו, בין היתר, את מבנה הדירקטוריון וועדותיו, תהליכי עבודת הדירקטוריון ואמצעים שננקטים על מנת לוודא כיסוי הולם והקצאת זמן מספקת לנושאים המהותיים.

15.2. כל אחד מהדירקטורים:

15.2.1. יבין ויבצע את תפקידיו, לרבות תפקידו הפיקוחי בהבנת פרופיל הסיכונים של מפעיל המערכת;

15.2.2. יפעיל שיקול דעת ראוי בענייני מפעיל המערכת;

15.2.3. יעלה שאלות ויעמוד על כך שיינתנו הסברים מקיפים וישירים מהנהלה באופן שיאפשר לו להעריך כראוי את ביצועי מפעיל המערכת ותפקוד ההנהלה;

15.2.4. יבין את הסביבה הרגולטורית שבה פועל מפעיל המערכת ואת תפקידו בממשל התאגידי;

15.2.5. יקדיש די מזמנו וממרכו למילוי אחריותו.

15.3. דירקטור לא יפנה לעובד של מפעיל מערכת בנושא הקשור לעסקי מפעיל המערכת שלא במסגרת ישיבות הדירקטוריון או ועדותיו, למעט במקרים הבאים:

15.3.1. יוזמה עסקית שלדירקטור אין עניין אישי בה ובלבד שפנייתו תתבצע למנהל הכללי ותתועד;

15.3.2. הפניית לקוחות או משתתפים פוטנציאליים למפעיל המערכת ובלבד שהפנייה תתבצע למנהל הכללי ושהדירקטור לא ידון עם הלקוחות הפוטנציאליים האמורים על פרטי העסקאות ולא ישתתף בדיונים כאלה.

15.3.3. פנייה של יושב ראש הדירקטוריון או יושב ראש ועדה מוועדות הדירקטוריון להבהרה בנושא הקשור במישרין לדיון במליאת הדירקטוריון או בוועדה מוועדותיו. הפנייה תתועד ועותק ממנה יועבר מיידית ליושב ראש הדירקטוריון ולמנהל הכללי.

15.3.4. פנייה של יושב ראש הדירקטוריון או יושב ראש ועדה מוועדות הדירקטוריון בקשר לאופן עריכת המסמכים המוגשים לדירקטוריון או לוועדה מוועדותיו לקראת הישיבה או בכל נושא הנגזר מתוקף תפקידו כיושב ראש.

- 15.3.5. פנייה בנושאים עסקיים כלליים וכן בקבלת הסברים מקצועיים, לרבות בתחום ניהול סיכונים ובקרה ובלבד שפניות כאמור ידווחו למנהל הכללי ויתועדו.
- 15.3.6. פנייה של יושב ראש הדירקטוריון למנהל הכללי פטורה מתייעוד.
- 15.4. דירקטור לא יהיה בעל תפקיד ביצועי אצל מפעיל המערכת ולא ישתתף בניהול השוטף של מפעיל המערכת.
- 15.5. דירקטור לא יהיה נוכח בדיונים של ההנהלה וועדותיה, למעט נוכחות בדיון העוסק באסטרטגיה הכוללת של מפעיל המערכת.
- 15.6. הדירקטוריון יקבע ויישם תכנית שנתית להכשרה מקצועית מתמשכת לדירקטורים. תכנית ההכשרה:
- 15.6.1. תותאם ותעודכן לפי התפתחות מפעיל המערכת, לאסטרטגיה שלו, למורכבותו ולצרכיו המשתנים;
- 15.6.2. תתייחס לנושאים מקצועיים ולנושאים הקשורים לתפקידי הדירקטוריון והממשל התאגידי;
- 15.6.3. תתחשב בצרכים של כלל הדירקטורים. ובצרכים הפרטניים של כל אחד מהדירקטורים, לרבות דירקטורים חדשים.
- 15.7. אחת לשנתיים יבצע הדירקטוריון תהליך הערכה עצמית שיבדוק את אפקטיביות עבודת הדירקטוריון ויעילותו לרבות מבנה הדירקטוריון, הרכב הוועדות ותהליכי העבודה ויאתר חולשות בעבודתו.
- 15.7.1. במסגרת זו ייסקרו ביצועי הדירקטוריון.
- 15.7.2. הדירקטוריון ימנה גורם מטעמו שירכז את התהליך ואת ניתוח הממצאים (גורם חיצוני, מזכיר החברה, ועדת דירקטוריון וכדומה).
- 15.7.3. הדירקטוריון ידון בממצאים העולים מתהליך ההערכה ויבצע שינויים בהתאם לצורך.

16. המידע המדווח ותדירות הדיווח

16.1. דיווח שנתי

- 16.1.1. אחת לשנה ועד לסוף חודש מרץ, בסמוך לדיווח הדוחות הכספיים, בגין השנה החולפת, יועבר לפיקוח דיווח הכולל:
- 16.1.1.1. רשימת שמות הדירקטורים, תפקידיהם וכשירותם ושמות חברי הוועדות השונות של הדירקטוריון; רשימה זו תפורסם גם לציבור.
- 16.1.1.2. תדירות הדיונים שנקבעה לכל אחד מהנושאים שתחת אחריותו.

- 16.1.1.3. תאריכי ישיבות הדירקטוריון וועדותיו, במשך השנה החולפת, לרבות מספר ישיבות של מליאת הדירקטוריון וכל ועדה מוועדותיו.
- 16.1.1.4. תיאור עיסוקו העיקרי של כל דירקטור ושמות התאגידים האחרים בהם הוא משמש כדירקטור או בנושא משרה.
- 16.1.2. לאחר אישור הפעלת מוצר חדש ותחומי פעילות חדשים מהותיים על ידי הדירקטוריון, יועבר דיווח לפיקוח, לא יאוחר מ-14 ימים ממועד האישור.
- 16.1.3. בעת אישור הנפקת מניות, לרבות אופציות וכיירות ערך המירים, יועבר דיווח לפיקוח, לא יאוחר מ-7 ימים ממועד האישור.
- 16.1.4. סמוך להחלטה על הקמת ועדת דירקטוריון כמפורט בהוראה, ולא יאוחר מ-30 יום ממועד ההחלטה, יועבר דיווח לפיקוח אודות ההחלטה, הרכב הוועדה וסמכויותיה.
- 16.1.5. בעת זיהוי אירוע של ניגוד עניינים שזוהה במפעיל של מערכת התשלומים, יועבר דיווח לפיקוח בתוך 3 ימים, לרבות פירוט אודות הטיפול באירוע והשלכותיו.
- 16.1.6. פרטים נוספים, כפי שיקבע הפיקוח מעת לעת.
- 16.2. דיווח על אירוע לא שגרתי**
- 16.2.1. דיווח יימסר לפיקוח בסמוך לקרות אחד או יותר מהמקרים הבאים, ויכלול את הפרטים הרלוונטיים כמפורט להלן:
- 16.2.1.1. בעת שינוי בהרכב הדירקטוריון או בוועדותיו, לרבות עקב פטירה, התפטרות או פיטורין של דירקטור.
- 16.2.1.1.1. ידווח יושב ראש הדירקטוריון על השינוי ועל הנימוקים לפיטורין או להתפטרותו של דירקטור;
- 16.2.1.1.2. ידווח הדירקטור על הנימוקים להתפטרותו או פיטורין;
- 16.2.1.2. אירועים חריגים שדווחו לדירקטוריון ויש בהם משום חריגה או סטייה מהוראות הפיקוח או מהוראות כל דין או שיש בהם פגיעה מהותית בנושים, במשתתפים, או בבעלי המניות של מפעיל המערכת;
- 16.2.1.3. אישור פעולה לפי סעיף 255 לחוק החברות;
- 16.2.1.4. אישור עסקה של מפעיל המערכת שמתקיים בה האמור בסעיף 270(1) לחוק החברות והיא עסקה חריגה, כאמור בסעיף 272 לחוק החברות;
- 16.2.1.5. אישור עסקה לפי סעיף 274-275 לחוק החברות;
- 16.2.1.6. זימון של ישיבת דירקטוריון על פי דרישת דירקטור, כאמור בסעיף 257 לחוק החברות;

- 16.2.1.7. במקרה של אי כינוס ישיבת הדירקטוריון לפי בקשת מבקר הפנים, יועבר דיווח לפיקוח בצרוף הנימוקים לאי כינוס הישיבה.
- 16.2.1.8. קבלת החלטות ללא התכנסות הדירקטוריון, תוך פירוט הנסיבות המיוחדות שהובילו לקבלת ההחלטות כאמור.
- 16.2.1.9. כל אירוע מהותי אחר.
- 16.2.2. הדיווחים לפי סעיף זה יהיו בכתב, יועמדו לעיונם של כל הדירקטורים ויישמרו במשרדיו של מפעיל המערכת.
- 16.2.3. הדיווחים לפי סעיף זה יועברו לפיקוח מוקדם ככל האפשר ולכל המאוחר בתוך 7 ימים ממועד קרות האירוע.

17. מפעיל מערכת תשלומים שהינו תאגיד מדווח

- 17.1. מפעיל מערכת תשלומים שהינו תאגיד מדווח, רשאי לדווח אודות דיווחים שבוצעו במסגרת דיווח שהוגש מכוח תקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), תש"ל – 1970 ואשר נדרשים בהתאם להוראה זו, תוך הפניה לדיווח שבוצע.

18. אופן המצאת המידע לבנק ישראל

- 18.1. מפעיל מערכת תשלומים יעביר את המידע שבהוראה זו באמצעות תקשורת מאובטחת ("יישום הכספת"). שימוש ביישום הכספת יבוצע לאחר תיאום מקדים עם הפיקוח על מערכות התשלומים בבנק ישראל. הפיקוח על מערכות תשלומים רשאי לאשר את העברת המידע באמצעים אחרים.
- 18.2. המידע שבהוראה זו יועבר על ידי מפעיל המערכת לאנשי הקשר שימונו לעניין זה בפיקוח על מערכות תשלומים בבנק ישראל.
- 18.3. מפעיל מערכת תשלומים שהעביר מידע לפי הוראה זו, יוודא את קבלת המידע אצל אנשי הקשר, כאמור לעיל, באמצעות הטלפון או באמצעות מייל מאנשי הקשר המאשר את קבלת המידע.
- 18.4. מפעיל מערכת תשלומים אשר יושב בתוך מבנה בנק ישראל ועושה שימוש במערכות בנק ישראל, יעביר את המידע שבהוראה זו באמצעות רשת הדואר האלקטרונית הפנימית של בנק ישראל.
- 18.5. הדיווח לפיקוח יימסר באמצעות מסמך ממוחשב ולא בכתב יד.
- 18.6. הדיווח יתבצע בהתאם למועדים הקבועים בהוראה זו. במידה ומפעיל מערכת התשלומים סבור כי הדיווח לא יתבצע במועד הנקוב, עליו להעביר לפיקוח, באמצעות הדואר האלקטרוני, בקשה

בכתב לשינוי מועד הגשת הדיווח. הבקשה תכלול, בין היתר, את הפעולות שננקטו עד בקשת השינוי, את הסיבות לבקשת השינוי במועד הדיווח ואת תאריך היעד המבוקש להגשתו. דיווח שהשינוי במועד הגשתו לא תאושר על ידי הפיקוח על מערכות התשלומים יוגש במועד שנקבע לאותו דיווח.

19. פרסום ועדכון ההוראה

תאריך הפרסום	מהות העדכון
01.11.2019	פרסום ההוראה
08.06.2020	עדכון
03.04.2024	עדכון

נספח 19

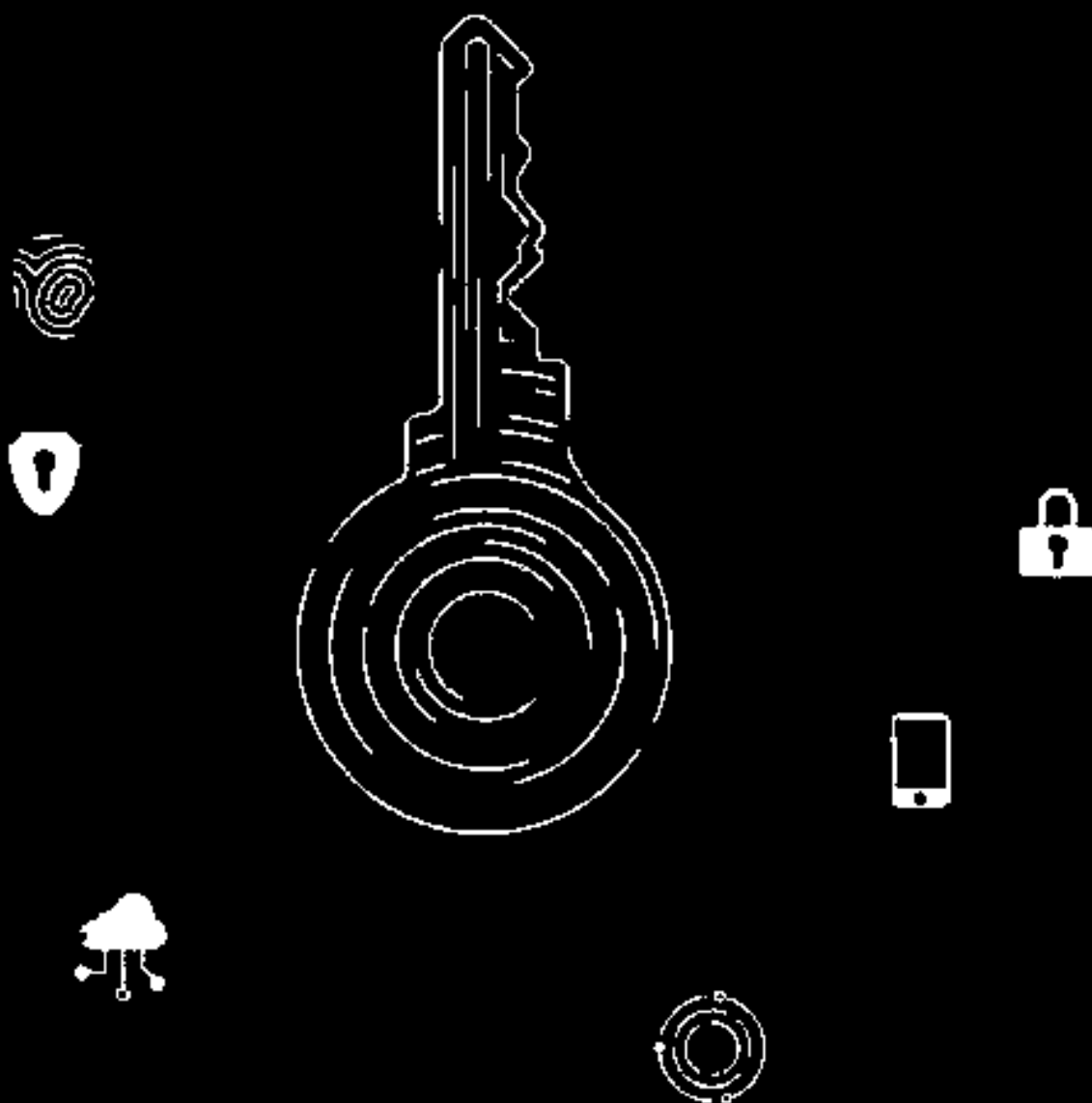
מדריך הגישה של בנק ישראל

עמ' 331

הפיקוח על מערכות התשלומים

יוני 2023

מדריך הגישה למערכות התשלומים המפוקחות בישראל

3	הקדמה
4	גישה הוגנת ופתוחה למערכות התשלומים המפוקחות
5	תנאי הגישה למערכות התשלומים המפוקחות
6	סוגי הרישיונות שמאפשרים גישה למערכות התשלומים המפוקחות
7	מערכות התשלומים המפוקחות בישראל
8	הרבדים של מודלי הגישה למערכות התשלומים המפוקחות
10	מערכת זה"ב
11	מערכת זיכויים, חיובים והעברות תשלומים
12	שירות תשלומים מידיים
13	מערכת שירותים בכרטיסי חיוב
14	מערכת ATM – מכשירי בנק אוטומטיים
15	מודלי הגישה למערכות שמפעילות חברות מס"ב ושב"א
16	מערכת פרוטוקול EMV
17	השוואה בין מערכות תשלומים
18	תנאי הגישה להשתתפות במערכת שירותים בכרטיסי חיוב במודל CLP
19	תרשים הגישה
27	תרשים גישה לבעל רישיון זר
35	מילון מונחים
38	נספח א'- פרטי קשר של מאסדרים פיננסיים שמפקחים על מבקשי גישה
39	נספח ב'- פרטי קשר של מפעילי מערכות תשלומים מפוקחות
40	נספח ג'- ניהול גרסאות של המדריך

בנק ישראל פתח את הגישה למערכות התשלומים המפוקחות בישראל¹ למשתתפים חדשים, זאת כחלק מפעילותו לקידום תחרות במערך התשלומים ובשוק הפיננסי כולו.

אנו, אגף הפיקוח על מערכות התשלומים, עדים להתעניינות הולכת וגוברת של גופים חוץ-בנקאיים באספקת שירותי תשלום בשוק התשלומים בישראל. גופים אלו זקוקים לגישה למערכות התשלומים לצורך ביצוע פעולות, כגון העברות תשלומים, ניהול חשבון תשלום, סליקת פעולות תשלום והנפקת אמצעי תשלום, כמו כרטיסי חיוב. על בסיס שירותים אלה, אותם גופים לעיתים מציעים שירותים פיננסיים נוספים, כמו אשראי, חיסכון, השקעות, המרות מט"ח ועוד.

מדריך זה מיועד לגופים שמעוניינים לפעול בשוק התשלומים בישראל או להרחיב את פעילותם בתחום, באמצעות קבלת גישה למערכות התשלומים. המדריך מפרט על מערכות התשלומים השונות ומתאר את העקרונות והמודלים לגישה ואת שלבי ההצטרפות למערכות התשלומים המפוקחות עבור סוגים שונים של משתתפים.

נבקש להודות למאסדרים ולמפעילי המערכות המפוקחות, שלקחו חלק בתהליך פתיחת הגישה למערכות התשלומים.

"פרסום המדריך נועד לשקף לגופים השונים, לרבות לחברות הפינטק בישראל ובחו"ל, את הדרישות ואת החלופות השונות לפעילות במערכות התשלומים בישראל כדי לאפשר להם לבחור את המודל המתאים להם וכדי להקל עליהם בתהליך ההצטרפות. אנו צופים כי אותן חברות יראו בגישה למערכות התשלומים כצעד ראשון למתן מגוון רחב של שירותים פיננסיים לציבור הישראלי."
עודד סלומי, מנהל מחלקת מערכות תשלומים וסליקה, בנק ישראל

"מדריך זה מצטרף לשורה של צעדים שנוקט הפיקוח על מערכות התשלומים כדי ששוק התשלומים בישראל יהיה שוק פתוח, הוגן ויעיל יותר. בשנים האחרונות הובלנו סדרה של צעדים מול מאסדרים שונים שמפקחים על הגופים וכן מול מפעילי מערכות התשלומים השונות על מנת לאפשר גישה למערכות עבור מגוון רחב של שחקנים, ביניהם גופים בינלאומיים, שיוכלו לספק שירותי תשלום ולקדם את התחרות בשוק התשלומים בישראל."

נועה ששינסקי-לביא, מנהלת אגף הפיקוח על מערכות התשלומים, בנק ישראל

¹ מערכות התשלומים מפוקחות על ידי הפיקוח על מערכות התשלומים בבנק ישראל, בהתאם לחוק מערכות תשלומים, התשס"ח-2008

גישה הוגנת ופתוחה למערכות התשלומים המפוקחות

במסגרת תפקידו כמפקח על מערכות התשלומים, מקדם בנק ישראל באמצעות אגף הפיקוח על מערכות התשלומים גישה הוגנת ופתוחה למערכות התשלומים המפוקחות. זאת מתוך הבנה שכל שספקי שירותי תשלום רבים יותר ישתתפו במערכות התשלומים, כך יואץ קצב הפיתוח של פתרונות תשלומים מתקדמים ועלויותיהם יוזלו, לטובת ציבור הצרכנים ובתי העסק בישראל.

בשנים האחרונות הסיר הפיקוח על מערכות התשלומים חסמים רבים, שמנעו מספקי שירותי תשלום חוץ-בנקאיים לגשת למערכות התשלומים המפוקחות – אותן מערכות ששימשו עד לא מזמן בעיקר את המערכת הבנקאית המסורתית.

- בין הצעדים שקידם הפיקוח על מערכות התשלומים להסרת חסמי הגישה נמצאים הצעדים הבאים:
1. קביעת תנאי גישה למערכות התשלומים. תנאי הגישה מתבססים על הרישיונות הקיימים בשוק בהתאם למבנה הרגולטורי בישראל.
 2. קביעת מודלים להשתתפות בכל אחת מהמערכות.
 3. הקצאת קוד זיהוי לספקי שירותי התשלום החוץ-בנקאיים, בדומה לקוד הזיהוי המשמש את הבנקים. מדיניות הקצאת קוד הזיהוי מפורסמת באתר בנק ישראל².
 4. פתיחת האפשרות לגופים חוץ-בנקאיים לנהל חשבון סליקה במערכת זה"ב (RTGS), זאת כדי למנוע תלות בגופים הבנקאיים לצרכי הסליקה (Settlement)³. מסמך הכולל, בין היתר, את דרישות החיבור למערכת זה"ב מפורסם באתר בנק ישראל⁴.
 5. קביעת חובת ייצוג: ספקי שירותי תשלום שפועלים במערכת הקמעונאית ומשתתפים בסליקה במערכת זה"ב, מחויבים לייצג ברובד הסליקה, ספקי שירותי תשלום אחרים שבחרים להשתתף באותה מערכת תשלומים קמעונאית. חובת הייצוג מפורסמת באתר בנק ישראל⁵.
 6. בשוק התשלומים פועלים כמה מאסדרים פיננסיים⁶ וכל אחד מהם אחראי לרישוי תחום אחר. הפיקוח על מערכות התשלומים גיבש תהליך מוסדר שמותאם לגופים שמפוקחים על ידי המאסדרים השונים, ויצר תרשים גישה שמפרט את הצעדים שנדרשים מכל גוף, שלב אחר שלב, עד להתחלת פעילות במערכת. התרשים מתייחס לגופים שמחזיקים ברישיון, גופים בתהליך קבלת רישיון וגופים שפטורים מרישיון. תרשים הגישה נמצא בהמשך המדריך, בעמוד 19.

² מדיניות הקצאת קוד זיהוי, שכוללת את התנאים ותהליך הקצאת קוד זיהוי, מפורסמת באתר בנק ישראל, בכתובת: www.boi.org.il

³ ספק שירותי תשלום חוץ-בנקאי יוכל לנהל חשבון סליקה בזה"ב במהלך היום בלבד, והוא לא יוכל לנהל חשבון עו"ש, כלומר, בסוף היום יצטרך לאפס את חשבונו במערכת זה"ב, ולהעביר את היתרה לחשבונו בבנק מסחרי.

⁴ תנאי הגישה ודרישות החיבור של ספקי שירותי תשלום חוץ-בנקאיים למערכת זה"ב מפורסמים באתר בנק ישראל, בכתובת: www.boi.org.il

⁵ ההנחיה לחובת ייצוג בסליקה מפורסמת באתר בנק ישראל, בכתובת: www.boi.org.il

⁶ הכוונה ל: הפיקוח על הבנקים; רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון; רשות ניירות ערך.

תנאי הגישה למערכות התשלומים המפוקחות

תנאי הגישה למערכות התשלומים המפוקחות נקבעו על ידי הפיקוח על מערכות התשלומים והם מהווים תנאי סף להשתתפות בהן. תנאי הגישה לכל אחת ממערכות התשלומים המפוקחות⁷ מפורטים להלן.

רישיון הוא תנאי סף לקבלת גישה למערכות התשלומים המפוקחות. תנאי זה נועד למזער סיכונים ולהבטיח ככל האפשר את יציבות מערכות התשלומים. במקרים מסוימים, ספקי שירותי תשלום שיהיו פטורים מרישיון של חברת תשלומים יוכלו לפעול במערכות התשלומים בגישה עקיפה בלבד, כפי שיפורט בתרשים הגישה המופיע בעמוד 19. סוגי הרישיונות שמאפשרים גישה למערכות התשלומים המפוקחות מפורטים בעמוד הבא.

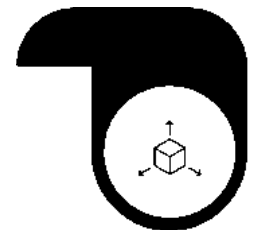
רישיון או פטור
מרישיון

ספקי שירותי תשלום שמשותפים במערכות תשלומים מסוימות נדרשים לקבל מבנק ישראל קוד זיהוי ייחודי (מוכר בעבר כ"קוד בנק"). הקוד משמש, בין השאר, את לקוחות ספקי שירותי התשלום כחלק מפרטי זיהוי החשבון שלהם. כדי לשמור על שיטת זיהוי אחידה של כל ספקי שירותי התשלום במשק הוחלט כי קוד זיהוי יוקצה לכל ספקי שירותי התשלום, בנקאיים וחץ-בנקאיים, שהקוד נדרש לפעילותם.

קוד זיהוי²

ספק שירותי התשלום נדרש לבחור את מודל הגישה המתאים לו לצורך פעילותו במערכת. המודלים גובשו באופן הנותן גמישות ויכולת בחירה בידי ספק שירותי התשלום. המודלים מתייחסים הן להיבטים טכנולוגיים והן להיבטים עסקיים ומשפטיים. הפיקוח על מערכות התשלומים הנחה את מפעילי מערכות התשלומים המפוקחות לגבש מודלים הוגנים ופתוחים לגישה למערכות וליווה את המערכות בתהליך יצירת המודלים השונים. מדריך זה מפרט את המודלים שגובשו להשתתפות במערכות המפוקחות.

בחירת מודל גישה

באפשרותו של כל ספק שירותי תשלום לבחור אם לפתוח חשבון סליקה עצמאי³ במערכת זה"ב ולעמוד בתנאי הגישה ודרישות החיבור⁴, או לקבל ייצוג ממשותף אחר שמנהל כבר חשבון סליקה בזה"ב ולסלוק את פעילותו באמצעותו.

בחירת פתרון הסליקה
(Settlement)⁸

⁷ מדריך זה אינו מתייחס למערכות תשלומים שאינן מפוקחות על ידי הפיקוח על מערכות התשלומים בבנק ישראל, כמו מסלקת השיקים שמופעלת על ידי בנק ישראל כמפעיל מערכת. גופים שמעוניינים בגישה למסלקת השיקים יכולים לפנות בהודעה לכתובת masleka_policy@boi.org.il.

⁸ מידע תהליך הסליקה במערכת זה"ב מפורסם באתר בנק ישראל, בכתובת: www.boi.org.il

סוגי הרישיונות שמאפשרים גישה למערכות התשלומים המפוקחות

הערות	הגוף המרשה	סוג הרישיון
לפי חוק הבנקאות (רישוי)	הפיקוח על הבנקים	תאגיד בנקאי, לרבות תאגיד עזר
		סולק, נותן שירותי תשלום יציבות ⁹
לפי חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים), התשע"ו-2016	רשות שוק ההון	אגודת פיקדון ואשראי
		נותן שירות בנכס פיננסי ¹⁰
		מפעיל מערכת לתיווך באשראי
לפי חוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום וייזום תשלום, התשפ"ג-2023 אחרי כניסתו לתוקף, ולפי התקנות שיותקנו מכוחו ¹¹	רשות ניירות ערך	חברת תשלומים
	לא רלוונטי	גוף הפטור מרישיון חברת תשלומים, מאחר שעיסוקו בשירותי תשלום בהיקף מצומצם, בסכום מוגבל, למספר לקוחות קטן או במספר עסקאות קטן
לפי חוק בנק הדואר, התשי"א-1951	משרד התקשורת	בנק הדואר
לפי סעיף 3(7) בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים) (פטור מחובת רישוי) (הוראת שעה), התשפ"ג-2022	רשות הפיקוח לעניין שירותי תשלום ב"מדינה המוכרת"	בעל רישיון זר

וכן כל רישיון שייקבע ויאושר על ידי הפיקוח על מערכות התשלומים בבנק ישראל

⁹ הסולקים שלא יכנסו תחת ההגדרה של נותן שירותי תשלום יציבותי יעברו לפיקוח של רשות ניירות ערך, בהתאם לחוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום וייזום תשלום, התשפ"ג-2023.

¹⁰ חלק מנותני שירות בנכס פיננסי יעברו לפיקוח של רשות ניירות ערך, בהתאם לחוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום וייזום תשלום, התשפ"ג-2023.

¹¹ מדריך זה אינו מתייחס לייזום תשלומים, payment initiation, תחום פעילות אשר מוסדר במסגרת בנקאות פתוחה בהובלת חטיבת הפיקוח על הבנקים בבנק ישראל. לפי חוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום וייזום תשלום, התשפ"ג-2023, רשות ניירות ערך תפקח על רוב יוזמי התשלומים. פתיחת הפעילות במערכות התשלומים לגופים אלה נמצאת בתהליך בניה, ויתכן שבהמשך גם גופים אלה יוכלו לפעול במערכות התשלומים.

מערכות התשלומים המפוקחות בישראל

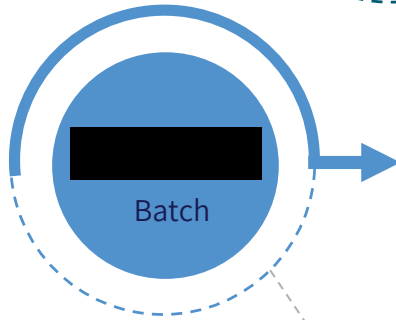
זה"ב

מערכת לביצוע זיכויים והעברות בסכומים גבוהים, באופן סופי ובזמן אמת. המערכת משמשת גם לסליקה סופית של כל הפעילות הכספית במשק. מופעלת על ידי בנק ישראל.

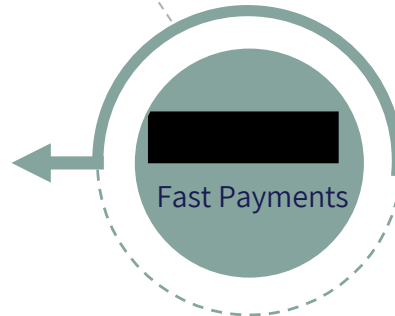
זיכויים, חיובים והעברות תשלומים (Batch)

מערכת לביצוע העברות נדחות בין חשבונות תשלום (מס"ב Batch). מופעלת על ידי חברת מס"ב.

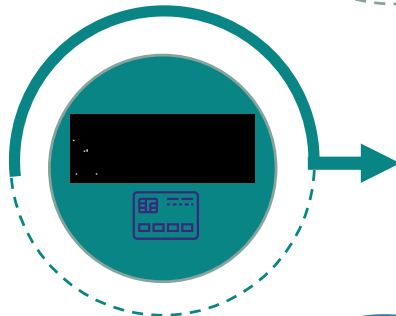
שירות תשלומים מידיים (Fast Payments)

ביצוע העברות מידיות בין חשבונות תשלום (מס"ב On-Line). מופעלת על ידי חברת מס"ב.

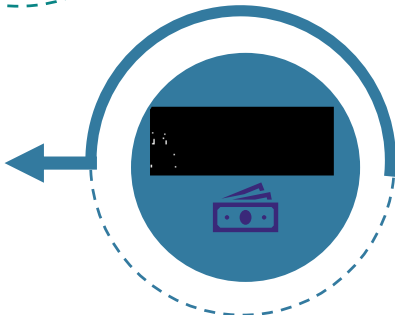
שירותים בכרטיסי חיוב

מערכת לביצוע עסקאות בכרטיסי חיוב. מופעלת על ידי חברת שב"א.

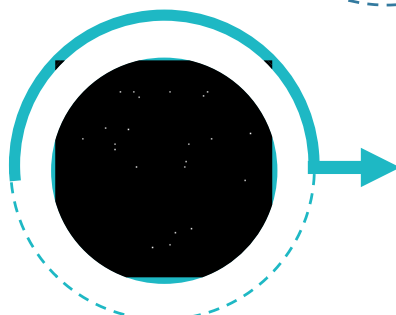
מכשירי בנק אוטומטיים - ATM

מערכת למשיכת מזומן וקבלת מידע בכספומטים. מופעלת על ידי חברת שב"א.

פרוטוקול EMV

מפרט טכנולוגי ומבנה מסר בתקן EMV המשמש להעברת עסקאות ומידע בין גורמים בשרשרת ביצוע עסקה בכרטיס חיוב במקטע שבין המסוף לבין הסולק. מופעלת על ידי העמותה לניהול פרוטוקול מסופי אי.אם.וי בישראל.

הרבדים של מודלי הגישה למערכות התשלומים המפוקחות

הגישה למערכות התשלומים המפוקחות מחולקת לשלושה רבדים, כשבכול רובד יש שתי אפשרויות. השילוב של כל אחת מהאפשרויות בכל שלושת הרבדים מהווה סוג השתתפות, או במילים אחרות מודל גישה. משתתף הוא ספק שירותי תשלום שפועל במערכת תשלומים לצורך אספקת שירותי תשלום עבור לקוחותיו.

רבדי הגישה שלהלן רלוונטיים למערכות התשלומים שמופעלות על ידי מס"ב ושב"א:

רובד הסליקה (זה"ב)¹²

משתתף בסליקה

סולק את פעילותו בחשבון הסליקה שלו במערכת זה"ב³

משתתף שאינו בסליקה

סולק את פעילותו בחשבון סליקה של משתתף אחר במערכת זה"ב

רובד החיבור הטכני

משתתף מחובר

מחובר טכנית ישירות למערכת, לרבות באמצעות לשכת שירות (עומד בדרישות החיבור)

משתתף שאינו מחובר

מחובר טכנית למערכת דרך משתתף אחר

רובד הכללים

משתתף ישיר

חתום על כללי המערכת ונושא באחריות (פיננסית ותפעולית) מול מפעיל המערכת

משתתף עקיף

לא חתום על כללי המערכת ומיוצג על ידי משתתף אחר שנושא באחריות (פיננסית ותפעולית) על פעילותו מול מפעיל המערכת

¹² כל ההתחשבות הכספית בין ספקי שירותי התשלום בגין הפעילות במערכות התשלומים של לקוחותיהם ושלם, נעשית במערכת זה"ב, בחלונות זמן ייעודיים. התחשבות זו מהווה את הסליקה במערכת זה"ב של כל הפעילות הכספית במשק. ספק שירותי תשלום רשאי לבחור לפתוח חשבון בזה"ב, וכפועל יוצא הוא יוכל להתחשבן, קרי- לסלוק את הפעילות שלו ושל לקוחותיו שבוצעו במערכות התשלומים השונות, בחשבון הסליקה שלו בזה"ב. פתיחת חשבון בזה"ב כרוכה בעמידה בדרישות החיבור ובתנאי הגישה. לעומת זאת, ספק שירותי תשלום יכול למצוא ספק שירותי תשלום אחר שייצג אותו בסליקה בזה"ב, וכך הוא לא נדרש לפתוח חשבון סליקה בזה"ב בעצמו.

הרבדים של מודל הגישה למערכות התשלומים המפוקחות

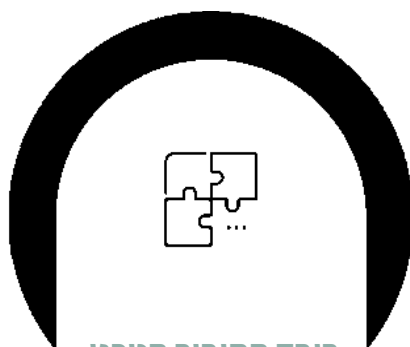
רבדי הגישה שלהלן רלוונטיים למערכת זה"ב:

רובד הסליקה (בזה"ב)

משתתף בסליקה

סולק את פעילותו בחשבון
הסליקה שלו במערכת
זה"ב³

רובד החיבור הטכני

משתתף on-line

מחובר טכנית ישירות
למערכת

משתתף off-line

מחובר טכנית למערכת
דרך משתתף on-line

רובד הכללים

משתתף ישיר

חתום על כללי המערכת
ונושא באחריות (פיננסית
ותפעולית), מול מפעיל
המערכת

מערכת זה"ב

אופן הפעילות

המערכת מנהלת חשבונות סליקה למשתתפיה ומאפשרת להם לבצע העברות תשלומים בין המשתתפים ובין לקוחותיהם. בנוסף, חשבונות הסליקה משמשים לסליקת תוצאות ההתחשבנות של מערכות התשלומים האחרות.

תפקידים

- ביצוע העברות כספים מיידיות וסופיות בין משתתפי המערכת ובין לקוחותיהם.
- סליקה סופית של כל הפעילות הכספית במשק בש"ח, לרבות מס"ב, שב"א, מסלקת השיקים, ומסלקות הבורסה.

שימושים עיקריים ללקוח

העברות זה"ב משמשות בעיקר לביצוע עסקאות בסכומים גבוהים וכן לעסקאות חד פעמיות שדורשות ודאות בזמן אמת, כגון רכישת דירה.

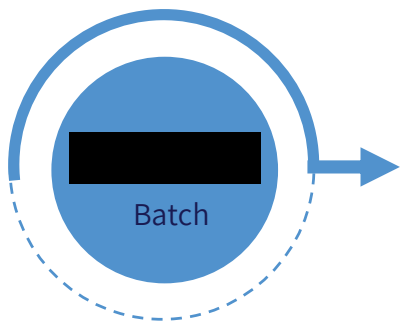
סוגי משתתפים

מנהלי חשבונות תשלום

סוג הפעולה

זיכוי מידי וסופי

מערכת זיכויים, חיוביים והעברות תשלומים

אופן הפעילות

תפקידים

- העברת מידע (Clearing) – המערכת מעבירה למשתתפים את המידע על פעולות התשלום על מנת שיוכלו לזכות או לחייב את לקוחותיהם בהתאם.
- התחשבות – המערכת מעבדת את כל התנועות שעברו במערכת ומחשבת את הסכום נטו שכל משתתף צריך לשלם או לקבל.

שימושים עיקריים ללקוח

העברות מס"ב משמשות בעיקר להעברות כספים נדחות בין אנשים וכן לביצוע תשלומי משכורות וספקים או גביית תשלומים מלקוחות באמצעות הרשאות לחיוב חשבון.

סוגי משתתפים

מנהלי חשבונות תשלום

סוג הפעולה

זיכויים וחיובים בין
חשבונות תשלום

שירות תשלומים מידיים

אופן הפעילות

תפקידים

העברת מידע באופן מידי למשתתפים לגבי העברות התשלומים כדי לאפשר להם לעדכן את חשבונות התשלום של לקוחותיהם ולזכות אותם באופן מידי וסופי¹³. ההתחשבות בין המשתתפים בגין התשלומים המידיים נעשית יחד עם הפעילות של מערכת זיכויים, חיובים והעברות תשלומים של מס"ב במערכת זה"ב.

ביצוע העברות כספים מידיות וסופיות¹³ ללקוח המוטב בין חשבונות התשלום של לקוחות משתתפי המערכת.

שימושים עיקריים ללקוח

תשלומים מידיים במס"ב משמשים בעיקר להעברות כספים מידיות בין אנשים. בעתיד יורחבו גם לתשלומים בבתי עסק ולתשלומים ותקבולים מהממשלה. בנוסף, פתרון של שליחת בקשות לתשלום על ידי מוטבים לצורך גבית תשלומים מידיים מלקוחות נמצא בפיתוח.

סוגי משתתפים

מנהלי חשבונות תשלום

סוג הפעולה

זיכוי מידי וסופי¹³
לחשבון התשלום

¹³ "סופי" - הכוונה לזמינות הכספים למוטב לשימוש מידי.

מערכת שירותים בכרטיסי חיוב

אופן הפעילות

- מיתוג ואישור – המערכת מעבירה את בקשות האישור במעמד העסקה על מנת לקבל את אישור המנפיק לביצוע העסקה.
- איסוף עסקאות – המערכת אוספת את העסקאות הסופיות מבתי העסק.
- התחשבות – המערכת מעבדת את כל התנועות שעברו במערכת ומחשבת את הסכום שעל כל מנפיק לשלם לכל סולק.

תפקידים

ביצוע עסקאות בכרטיסי חיוב.

שימושים עיקריים ללקוח

תשלומים בכרטיסי חיוב משמשים בעיקר לביצוע חיובים נדחים ("כרטיסי אשראי") ותשלומי דביט.

סוגי משתתפים

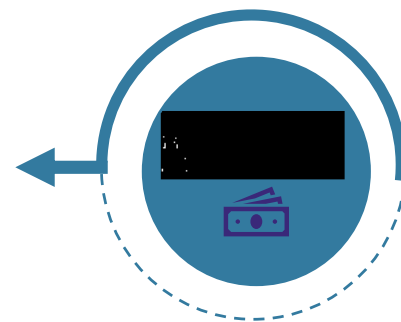
מנפיקים וסולקים

סוג הפעולה

עסקאות בכרטיסי חיוב

מערכת ATM - מכשירי בנק אוטומטיים

אופן הפעילות

- מיתוג ואישור – המערכת מעבירה בקשות ממפעילי הכספומטים אל המנפיקים לצורך אישור משיכת מזומן.
- העברת מידע – המערכת מעבירה בקשות מידע ותשובות בין מפעילי הכספומטים והמנפיקים לצורך בירורי יתרה והחלפות קוד סודי.
- התחשבות – שב"א נערכת בימים אלה להקמת ממשק התחשבות וסליקה מרכזי, שיחשב את הסכום שעל כל מנפיק לשלם לכל מפעיל כספומט.

תפקידים

ביצוע עסקאות למשיכת מזומן בכספומטים.

שימושים עיקריים ללקוח

הפעילות בכספומטים מאפשרת משיכת מזומן, בירור יתרה והחלפת קוד סודי.

סוגי משתתפים

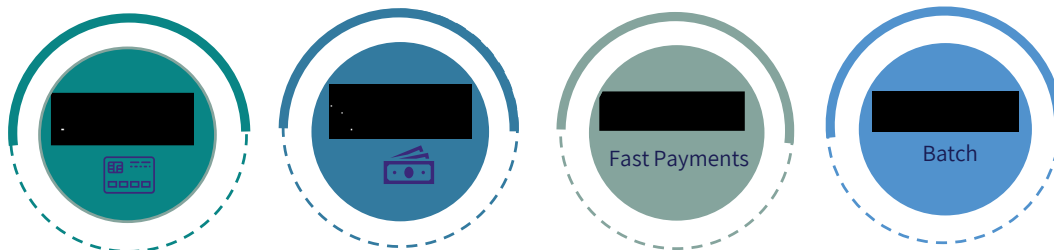
מנפיקים ומפעילי
כספומטים

סוג הפעולה

משיכת מזומן
בכספומט

מודלי הגישה למערכות שמפעילות חברות מס"ב ושב"א

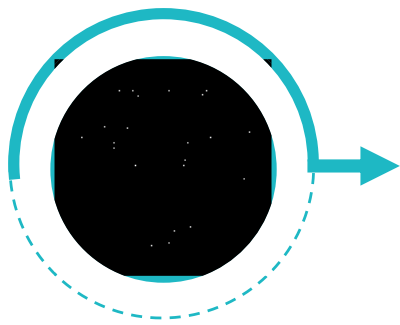
רובד / סוג		טכני		כללים		סליקה בזה"ב	
סוג משתתף	ישיר - חתום על הכללים	עקיף - לא חתום על הכללים ¹⁴	מחובר	לא מחובר	משתתף בסליקה ¹⁰	מיוצג בסליקה ^{14,12}	
1. משתתף ישיר, מחובר	✓		✓		או ✓	✓	
2. משתתף ישיר, לא מחובר ¹⁵	✓			✓	או ✓	✓	
3. משתתף עקיף, מחובר ¹⁶		✓	✓			✓	
4. משתתף עקיף, לא מחובר ¹⁷		✓		✓		✓	

¹⁴ מיוצג על ידי משתתף מסוג 1 או 2.

¹⁵ חתום על הסכם מול משתתף ישיר מחובר (ייצוג בחיבור הטכני).

¹⁶ חתום על הסכם מול משתתף ישיר (ייצוג בכללים ובסליקה).

¹⁷ חתום על הסכם מול משתתף ישיר מחובר (ייצוג בכללים, בחיבור הטכני ובסליקה).

מערכת פרוטוקול EMV

אופן הפעילות

הפרוטוקול משמש להעברת עסקאות ומידע באופן אחיד בין גורמים שונים בשרשרת ביצוע עסקה בכרטיס חיוב.

תפקידים

ניהול הפרוטוקול ומסר התקשורת של מערכת כרטיסי חיוב, במקטע שבין המסוף לסולק.

שימושים עיקריים ללקוח

תשלומים בכרטיסי חיוב לביצוע תשלומים בבתי עסק.

סוגי משתתפים

מנפיקים, סולקים,
יצרנים ומעבדים

סוג הפעולה

כללים לפעילות
בכרטיסי חיוב

שב"א ATM	שב"א שירותים בכרטיסי חיוב	מס"ב תשלומים מידיים	מס"ב Batch	בנק ישראל זה"ב	
משיכת מזומן וקבלת מידע בכספומטים	ביצוע עסקאות בכרטיסי חיוב	העברת זיכויים מיידים מחשבון לחשבון	העברת תשלומים נדחית מחשבון לחשבון	העברת זיכויים מחשבון לחשבון באופן מיידי וסופי וסליקה סופית של כל התשלומים במשק	מטרת המערכת
לקראת סיום היערכות לכך שקבצי נטו יועברו לזה"ב לסליקה בחלון סליקה קבוע	קבצי נטו מועברים לזה"ב לסליקה בחלון סליקה קבוע	קבצי נטו מועברים לזה"ב לסליקה בחלונות סליקה קבועים	קבצי נטו מועברים לזה"ב לסליקה בחלונות סליקה קבועים	מערכת זה"ב משמשת כסולק סופי של כל הפעילות הכספית במשק בשקלים: קבצי הנטו של מערכות התשלומים שפועלות בישראל ותשלומי לקוחות של משתתפים	סליקה
בנקים מסחריים בישראל, חברות כרטיסי האשראי ומפעלי כספומטים	בנקים מסחריים בישראל, חברות כרטיסי האשראי וסולקים	בנקים מסחריים בישראל ובנק הדואר	בנק ישראל, בנקים מסחריים בישראל, בנקים פלסטינים ובנק הדואר	בנקים מסחריים בישראל, בנק הדואר, בנק ה-CLS, בנק ישראל, מערכות תשלומים שמופעלות על ידי מס"ב ושב"א, מסלקות הבורסה ומסלקת השיקים	משתתפי המערכת נכון למועד פרסום המדריך
ספקי שירותי תשלום בנקאיים וחץ-בנקאיים, אשר עומדים בתנאי הגישה שקבע הפיקוח על מערכות התשלומים בבנק ישראל					זכאים להשתתף זיהוי עסקת הלקוח במערכת
מספר BIN	מספר BIN	קוד זיהוי	קוד זיהוי	מספר IBAN (שכולל את קוד הזיהוי)	

תנאי הגישה להשתתפות במערכת שירותים בכרטיסי חיוב במודל CLP

פעילות במודל CLP (Closed Loop Payments) דומה במהותה לפעילות ב- Three Party Model, שבה ספק שירותי תשלום פועל הן בצד ההנפקה והן בצד הסליקה. ספקי שירותי תשלום אלו מנפיקים כרטיסי חיוב עבור מועדון לקוחות סגור ומאפשרים לבתי עסק מסוימים להצטרף לרשת המועדון ולהציע אותו ללקוחותיהם. במודל זה, ספק שירותי התשלום מנפיק את הכרטיס ומבצע גם את פעולת הסליקה וההתחשבות מול בתי העסק.

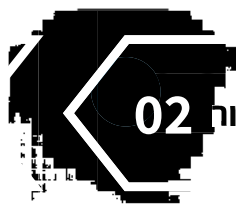
בהתאם לתנאי הגישה למערכות התשלומים המפוקחות, ספקי שירותי תשלום שפטורים מרישיון של חברת תשלומים¹⁸, רשאים לפעול במערכות תשלומים בגישה עקיפה בכול שלושת הרבדים, כלומר, באמצעות משתתף ישיר מייצג. עם זאת, הפיקוח על מערכות התשלומים זיהה את הצורך של ספקי שירותי תשלום מסוימים, בהינתן שהיו פטורים מרישיון של חברת תשלומים, לפעול ישירות, טכנית ובכללים, במערכות התשלומים המפוקחות. דוגמה לכך הם גופים המתפעלים מועדוני לקוחות ופועלים במודל CLP ככול שיעמדו בתקנות הפטור שיותקנו מכוח חוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום וייזום תשלום, התשפ"ג-2023.

תנאי הגישה, רבדי הגישה, סוגי ההשתתפות ותרשים הגישה שמוצגים במדריך זה אינם רלוונטיים לגופים שפועלים במודל CLP. חלף זאת, הפיקוח על מערכות התשלומים אישר לגופים אלה לפעול ישירות במערכת כרטיסי חיוב של חברת שב"א, אם יעמדו בתנאים הבאים:

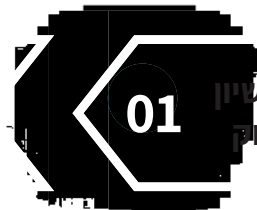
עמידה במתווה יוב"ל של מערך הסייבר הלאומי

לפני החיבור יידרש הגוף להציג אישור ממערך הסייבר הלאומי על עמידה במתווה יוב"ל¹⁹. יש לחדש את האישור אחת לשנה.

דרישות החיבור

לפני החיבור למערכת יידרש הגוף לחתום מול מפעיל המערכת על הסכם מותאם לפעילות המבוקשת, שיכלול את דרישות החיבור הטכנולוגיות שבהן עליו לעמוד.

התחייבות לרישיון או לפטור כחוק

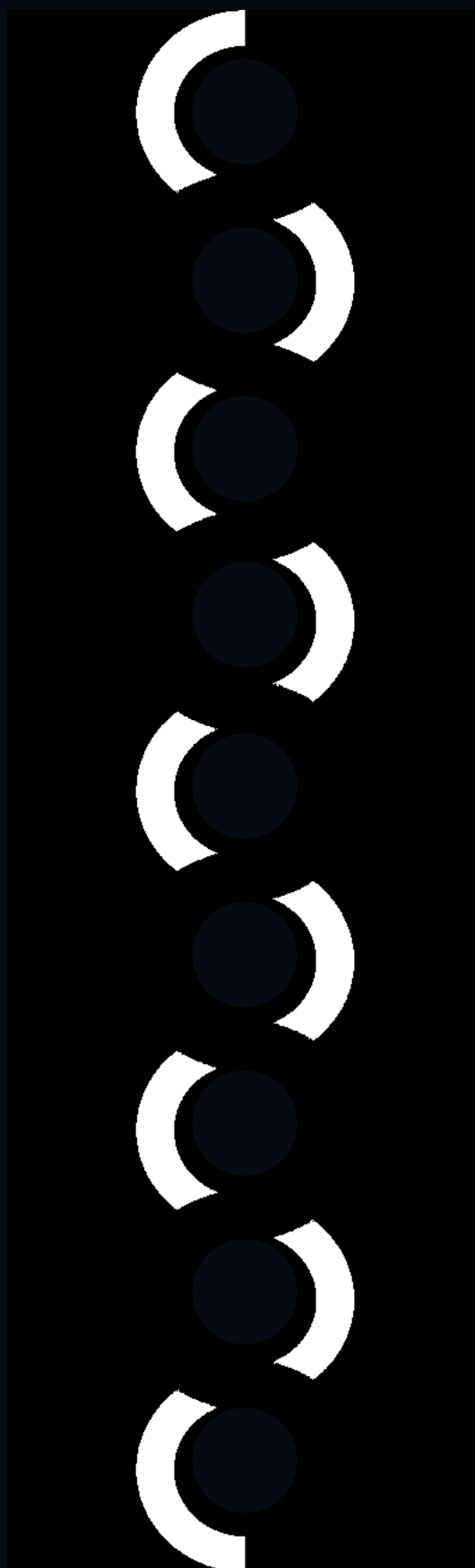
כאשר ייכנסו לתוקף חוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום ותקנות הפטור שיותקנו מכוחו, יידרשו גופים אלה לפעול בהתאם לחוק, לרבות קבלת רישיון או הגשת אסמכתא לפטור מרישיון.

¹⁸ בהתאם לחוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום וייזום תשלום, התשפ"ג-2023.

¹⁹ הסבר אודות מערכת יוב"ל ראו באתר האינטרנט של מערך הסייבר הלאומי:

<https://www.gov.il/he/departments/general/yuvalinfo>

תרשים הגישה

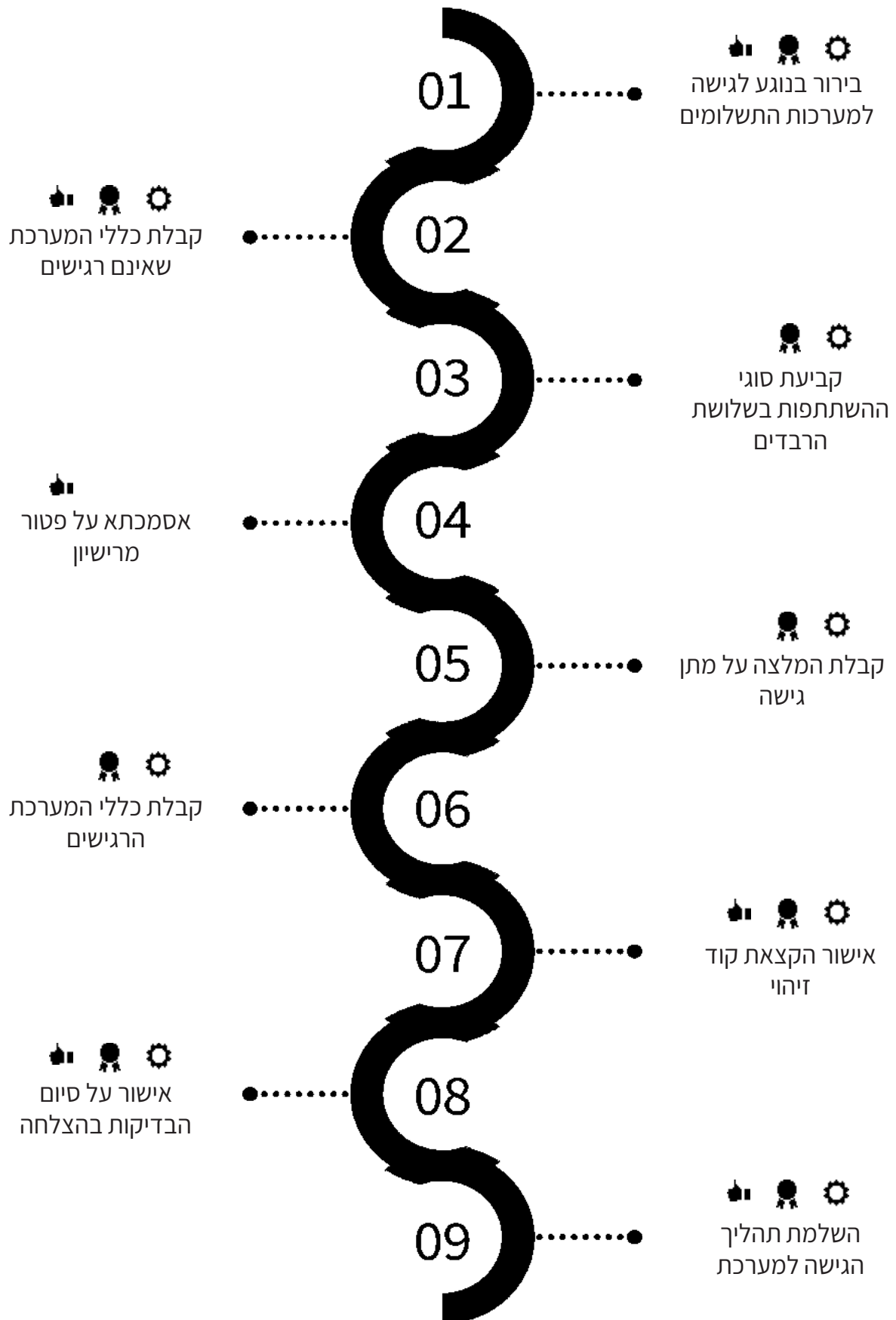

תרשים הגישה שמופיע בעמודים הבאים מציג את תהליך ההצטרפות למערכות התשלומים המפוקחות. התרשים מפרט את הדרישות שבהן צריך לעמוד ספק שירותי תשלום שמבקש גישה, ואת השלבים שעליו לעבור מול כל הגורמים הרלוונטיים עד לקבלת גישה למערכת.

התרשים מתייחס לשלושה סוגים של מבקשי גישה בהתאם לסטטוס ההחזקה ברישיון (להלן: "**מבקשי הגישה**"):

1. גוף המחזיק ברישיון
 2. גוף הנמצא בתהליך קבלת רישיון
 3. גוף הפטור מרישיון, למעט גופים שפועלים במודל CLP²⁰
- גופים שנמצאים בתהליך קבלת רישיון יהיו רשאים להתחיל את תהליך ההצטרפות גם לפני קבלת הרישיון הסופי.
- גופים שמחזיקים ברישיון וגופים שנמצאים בתהליך קבלת רישיון יהיו רשאים לפעול בכל אחד מסוגי ההשתתפות הקיימים בכל מערכות התשלומים המפוקחות. לעומת זאת, גופים שפטורים מרישיון (בהתאם להגדרת פטור מרישיון בפרק ההגדרות) אינם יכולים לפעול במערכת זה"ב, וביתר המערכות יכולים לפעול רק כמיוצגים בכל שלושת הרבדים.
- גופים שמחזיקים ברישיון ומעוניינים לפעול כמיוצגים בכל אחד משלושת הרבדים, המפורטים בעמוד 8, יכולים להצטרף לתהליך המתואר במסלול "גופים שפטורים מרישיון", בשינויים הנדרשים.
- גופים שפועלים במערכת רשאים לשנות את סוג ההשתתפות שלהם. במקרה כזה, מפעיל המערכת נדרש להודיע על כך לפיקוח על מערכות התשלומים על מנת שהפיקוח יוודא שהמעבר אפשרי מבחינת מילוי כל השלבים הנדרשים.
- יצוין כי ייתכנו הבדלים בתהליך, בהתאם לזהות הגוף המפקח על מבקש הגישה.
- כמו כן, בתרשים הגישה לא ניתנה התייחסות לחתימות של מבקש הגישה על הסכמים מול מפעיל המערכת או לתשלומים שעליו לשלם למפעיל המערכת.
- יודגש כי מבקש הגישה רשאי לפנות אל הפיקוח על מערכות התשלומים בכל שלב בתהליך, בהתאם לצורך.**

²⁰ הסבר על מודל CLP מפורט בעמוד 18.

01 בירור בנוגע לגישה למערכות התשלומים

סעיף	נדרשים לשלב זה	אחראי	פירוט
1.1	 	מבקש הגישה	רשאי לפנות לפיקוח על מערכות התשלומים בבנק ישראל, לצורך קבלת הכוונה וייעוץ. הפנייה תיעשה באמצעות דואר אלקטרוני לכתובת payments-oversight@boi.org.il .
1.2	 	הפיקוח על מערכות התשלומים	יערוך שיחת היכרות עם מבקש הגישה לצורך הבנת צרכיו, ויעדכן אותו לגבי סוגי ההשתתפות הרלוונטיים עבורו במערכות התשלומים.

02 קבלת כללי המערכת שאינם רגישים

סעיף	נדרשים לשלב זה	אחראי	פירוט
2.1	 	מבקש הגישה	יפנה לאתרי האינטרנט של מערכות התשלומים הרלוונטיות לצורך קבלת כללי המערכת המפורסמים לציבור. אם אין פרסום כאמור, מפעיל המערכת ימסור למבקש הגישה את הכללים שאינם רגישים תוך 5 ימי עסקים ממועד הגשת הבקשה ²¹ .

²¹ מבקש גישה שירצה לקבל את כללי מערכת זה"ב יתבקש על-ידי מפעיל המערכת לחתום על הסכם סודיות. ייתכן שבמועד עתידי דרישה זו תחול רק על כללי מערכת רגישים של זה"ב.

03 קביעת סוגי ההשתתפות בשלושת הרבדים

סעיף	נדרשים לשלב זה	אחראי	פירוט
3.1	 	מבקש הגישה	יגדיר את סוגי ההשתתפות שלו במערכת בכל אחד משלושת הרבדים, כמפורט בפרק שמתייחס לרבדים, בהתאם למודלים האפשריים בכל מערכת ²² ובהתאם לכללי המערכת.

04 אסמכתא על פטור מרישיון

סעיף	נדרשים לשלב זה	אחראי	פירוט
4.1		מבקש הגישה	יציא לפיקוח על מערכות התשלומים את ההודעה שהגיש לרשות ניירות ערך על היותו גוף פטור, ואישור רואה חשבון המעיד על כך שהוא פטור מרישיון לעיסוק במתן שירותי תשלום מאחר שעיסוקו בשירותי תשלום בהיקף מצומצם, בסכום מוגבל, למספר לקוחות קטן או במספר עסקאות קטן.

05 קבלת המלצה על מתן גישה

סעיף	נדרשים לשלב זה	אחראי	פירוט
5.1	 	המפקח על מבקש הגישה	ימסור לפיקוח על מערכות התשלומים המלצה על מתן גישה למערכת התשלומים על בסיס המסמכים שהוגשו על ידי מבקש הגישה, לרבות תכנית עסקית.
5.2		המפקח על מבקש הגישה	ימסור לפיקוח על מערכות התשלומים אישור על התאמה ראשונית לרישיון או רישיון מותנה/זמני/בהקמה.

²² הגדרת סוג ההשתתפות ברובד הסליקה תכלול החלטה עקרונית בשאלה האם המשתתף מעוניין לפתוח חשבון סליקה בזה"ב או להיות מיוצג ברובד זה. אם מבקש הגישה מחליט לפתוח חשבון סליקה, ההחלטה לגבי פעילותו כמשתתף on-line או off-line במערכת זה"ב תיקבע מול מפעיל מערכת זה"ב בשלב 8.4.

קבלת כללי המערכת הרגישים

06

סעיף	נדרשים לשלב זה	אחראי	פירוט
6.1	 	הפיקוח על מערכות התשלומים	יעדכן את מפעיל המערכת על עמידה בתנאים לקבלת כללי המערכת הרגישים (קרי, המלצת המפקח על מבקש הגישה ורישיון או אישור על התאמה ראשונית לרישיון).
6.2	 	מבקש הגישה	יחתום על מסמך סודיות לצורך קבלת כללי המערכת הרגישים.
6.3	 	מפעיל המערכת	ימסור למבקש הגישה את כללי המערכת הרגישים תוך 5 ימי עסקים מיום קבלת מסמך הסודיות החתום.

אישור הקצאת קוד זיהוי

כשמדובר בבקשת גישה למערכת תשלומים המצריכה קוד זיהוי

07

סעיף	נדרשים לשלב זה	אחראי	פירוט
7.1	 	מבקש הגישה	יגיש לפיקוח על מערכות התשלומים בקשה לקבלת קוד זיהוי בהתאם למדיניות המפורסמת באתר האינטרנט של בנק ישראל.
7.2	 	הפיקוח על מערכות התשלומים	יאשר שמבקש הגישה עומד בתנאי המדיניות לקבלת קוד זיהוי תוך 3 חודשים ממועד הגשת הבקשה המלאה. לאחר מכן יעדכן הפיקוח את החשבות בבנק ישראל, כדי שתעניק למבקש הגישה את קוד הזיהוי. עם הקצאת קוד הזיהוי למבקש הגישה, תפורסם הודעה לעיתונות שתכלול את הקוד שהוקצה. בנוסף, טבלת קודי הזיהוי שמפורסמת באתר בנק ישראל, תעודכן בהתאם.
7.3	 	מבקש הגישה	יעביר למפעיל המערכת את כלל הפרטים הנדרשים, שנקבעו על ידי מפעיל המערכת, לצורך הטמעת קוד הזיהוי אצל המפעיל והמשתתפים.
7.4	 	מפעיל מערכות והמשתתפים בהן	יטמיעו את קוד הזיהוי החדש במערכותיהם לא יאוחר מ-3 חודשים מרגע השלמת כל הפרטים הנדרשים מצד מבקש הגישה לצורך הטמעת הקוד.

אישור על סיום הבדיקות בהצלחה

08

סעיף	נדרשים לשלב זה	אחראי	פירוט
8.1	 	מבקש הגישה	יצוג לפיקוח על מערכות התשלומים הסכמי ייצוג חתומים אם בחר להיות מיוצג באחד או יותר מהרבדים.
8.2		מבקש הגישה	יצוג למפעיל המערכת הסכם ייצוג חתום על ידי משתתף מייצג בכל הרבדים (כללים, סליקה, טכני).
8.3	 	הפיקוח על מערכות התשלומים	ישר למפעיל המערכת להתחיל בתהליך הצטרפות מול מבקש הגישה, לרבות פירוט הצעדים שהושלמו עד לשלב זה, ושעל בסיסם ניתן לפעול מול מבקש הגישה.
8.4	 	מבקש הגישה	יפעל מול מפעיל המערכת לגיבוש אפיון עסקי מפורט לפעילותו במערכת.
8.5	 	מבקש הגישה	יתאם את מועד העלייה לאוויר עם מפעיל המערכת בהתאם ל"חלונות הכניסה" של המערכת, יגבש ביחד עם מפעיל המערכת תכנית לצירוף משתתף חדש ²³ שכוללת את הבדיקות שיש לעשות לשם כניסתו למערכת, ויעדכן את הפיקוח על מערכות התשלומים לגבי חלון הכניסה שנבחר.
8.6	 	מפעיל המערכת	יעדכן את המשתתפים במערכת לגבי מועד העלייה לאוויר של מבקש הגישה ובדבר תכנית צירוף משתתף חדש, שכוללת את הבדיקות שיש לעשות לשם כניסתו למערכת.
8.7	 	מפעיל מערכת זה"ב	יפתח חשבון סליקה בסביבת הניסוי של מערכת זה"ב, למבקש גישה שבחר לפעול כמשתתף בסליקה, לאחר השלמת ההיערכות העסקית, המשפטית והטכנולוגית בהתאם לכללי מערכת זה"ב. מבקשי גישה שזכאים לנהל חשבון עו"ש בבנק ישראל יפתחו מול חשבות בנק ישראל חשבון עו"ש בסביבת הניסוי.

²³ בבניית תכנית לצירוף משתתף חדש יילקחו בחשבון כל השלבים הבאים בתהליך הגישה, לרבות פרק הזמן הנדרש למפקח על מבקש הגישה במתן אישור על הבחינות המשלימות.

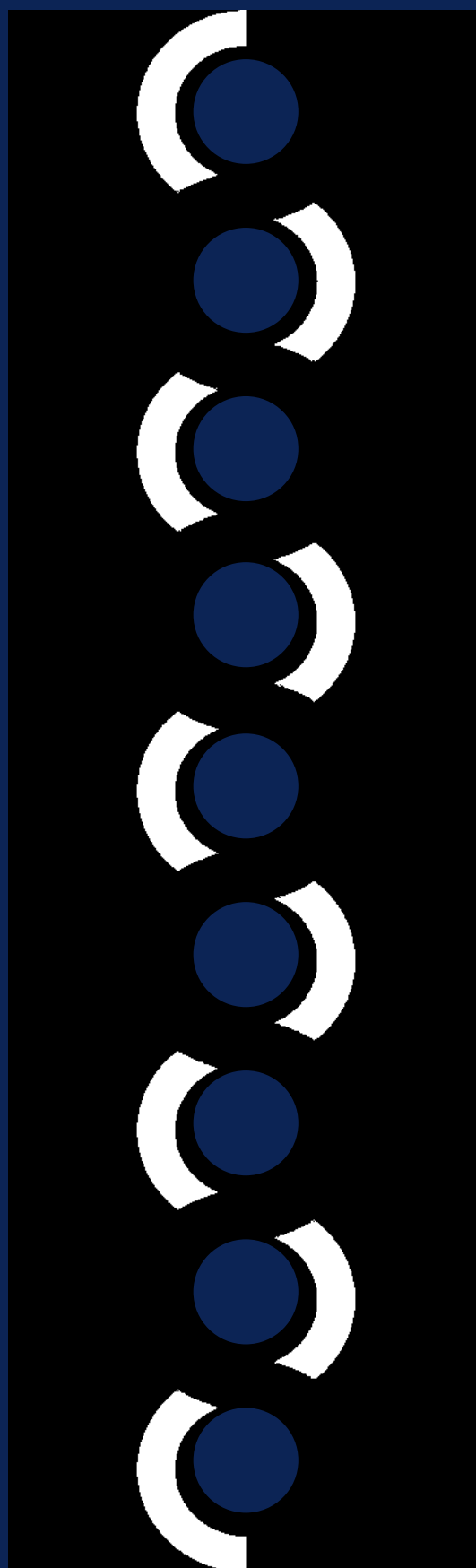
סעיף	נדרשים לשלב זה	אחראי	פירוט
8.8.	 	מפעיל המערכת והמשתתפים	יפעלו בהתאם לתכנית צירוף משתתף חדש, לרבות הפיתוחים, הניסויים, הבדיקות והמועדים לביצועם, עד להשלמת עליה לאוויר בייצור. התהליך יכלול הן בדיקות אינטגרציה מול המפעיל והן בדיקות קצה לקצה מול כלל המשתתפים.
8.9.	 	מפעיל המערכת	ישלח אישור לפיקוח על מערכות התשלומים על סיומן בהצלחה של כל ההיבטים הטכנולוגיים והמשפטיים הנדרשים לצורך התחלת פעילות במערכת.
8.10.	 	המפקח על מבקש הגישה	יעביר לפיקוח על מערכות התשלומים המלצה על עמידת מבקש הגישה בבחינות המשלימות. ההמלצה צריכה להתקבל מספיק זמן מראש כדי לאפשר למפעיל המערכת להיערך לשלב העלייה לאוויר.

השלמת תהליך הגישה למערכת

סעיף	נדרשים לשלב זה	אחראי	פירוט
9.1.		מבקש הגישה	יציג רישיון סופי לפיקוח על מערכות התשלומים.
9.2.	 	הפיקוח על מערכות התשלומים	יעדכן את מפעיל המערכת בדבר האפשרות להעלות את מבקש הגישה לסביבת הייצור.
9.3.	 	מבקש הגישה	יפעל במערכת התשלומים בסביבת הייצור.

תרשים גישה לבעל רישיון זר

בנק ישראל מאפשר את פתיחת מערכות התשלומים המבוקרות בישראל לפעילות של נותני שירותי תשלום בינלאומיים שעומדים בתקנות הפטור שפרסם משרד האוצר²⁴. צעד זה יאפשר לגופים אלה לפעול במערכות עוד בטרם קיבלו רישיון בישראל, ובכך להציע שירותים והצעות ערך לציבור בישראל בהתבסס על רישיון ממדינה מוכרת, קרי- אנגליה, איחוד אירופי או ארה"ב. לצורך כך קיימים שני מסלולים אפשריים²⁵:

מסלול א'- חיבור לסביבת הניסוי של מערכות התשלומים

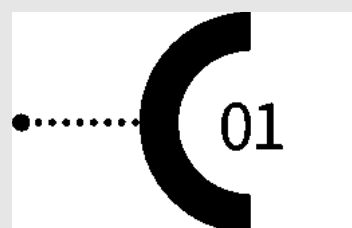
מסלול ב'- חיבור לסביבת הייצור של מערכות התשלומים

יודגש כי מבקש הגישה רשאי לפנות אל הפיקוח על מערכות התשלומים בכל שלב בתהליך, בהתאם לצורך.

²⁴ תאגיד שעומד בתנאי הפטור לפי סעיף 3(7) לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים) (פטור מחובת רישוי), התשפ"ג-2022

²⁵ הסבר ופירוט לגבי המסלולים מופיעים באתר האינטרנט של בנק ישראל, בכתובת www.boi.org.il

בירור בנוגע לגישה למערכות התשלומים

סעיף	נדרשים לשלב זה	אחראי	פירוט
1.1	<div>1</div> <div>2</div>	בעל הרישיון הזר	רשאי לפנות לפיקוח על מערכות התשלומים בבנק ישראל, לצורך קבלת הכוונה וייעוץ. הפנייה תיעשה באמצעות דואר אלקטרוני לכתובת payments-oversight@boi.org.il .
1.2	<div>1</div> <div>2</div>	הפיקוח על מערכות התשלומים	יערוך שיחת היכרות עם בעל הרישיון הזר לצורך הבנת צרכיו ויעדכן אותו לגבי סוגי ההשתתפות הרלוונטיים עבורו במערכות התשלומים.
1.3	<div>1</div> <div>2</div>	בעל הרישיון הזר	יפנה למפקח על בעל הרישיון הזר, יעדכן אותו בדבר מסלול הגישה המבוקש, ויבקש מכתב נוחות (comfort letter) ²⁶ .

קבלת מכתב נוחות

סעיף	נדרשים לשלב זה	אחראי	פירוט
2.1	<div>1</div> <div>2</div>	בעל הרישיון הזר	יעביר לפיקוח על מערכות התשלומים את מכתב הנוחות (comfort letter) שקיבל מאת המפקח שלו, בהתאם למסלול שנבחר.

²⁶ פירוט לגבי תכולת מכתב הנוחות מוצגת באתר בנק ישראל בכתובת www.boi.org.il

הצהרת בעל הרישיון הזר

סעיף	נדרשים לשלב זה	אחראי	פירוט
3.1.	<div>2</div> <div>1</div>	בעל הרישיון הזר	יעביר לפיקוח על מערכות התשלומים הצהרה המעידה על עמידתו בתנאי הרישיון שהונפק לו בחו"ל.
3.2.	<div>2</div>	בעל הרישיון הזר	יעביר לפיקוח על מערכות התשלומים הצהרה המעידה על כך שיש לו וותק של שנתיים לפחות ממועד קבלת הרישיון הזר והוא נותן שירותים ל- 5 מיליון לקוחות לפחות.

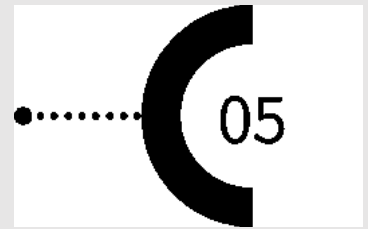
קבלת כללי המערכת שאינם רגישים

סעיף	נדרשים לשלב זה	אחראי	פירוט
4.1.	<div>2</div> <div>1</div>	בעל הרישיון הזר	יפנה לאתרי האינטרנט של מערכות התשלומים הרלוונטיות לצורך קבלת כללי המערכת המפורסמים לציבור. אם אין פרסום כאמור, מפעיל המערכת ימסור לבעל הרישיון הזר את הכללים שאינם רגישים תוך 5 ימי עסקים ממועד הגשת הבקשה. ²⁷

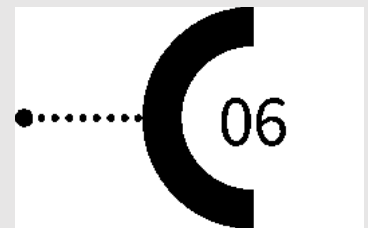
²⁷ בעל רישיון זר שירצה לקבל את כללי מערכת זה"ב יתבקש על-ידי מפעיל המערכת לחתום על הסכם סודיות. ייתכן שבמועד עתידי דרישה זו תחול רק על כללי מערכת רגישים של זה"ב.

קביעת סוג ההשתתפות בכל אחד משלושת הרבדים

סעיף	נדרשים לשלב זה	אחראי	פירוט
5.1	1 2	בעל הרישיון הזר	יגדיר את סוגי ההשתתפות שלו במערכת בכל אחד משלושת הרבדים, כמפורט בפרק שמתייחס לרבדים, בהתאם למודלים האפשריים בכל מערכת ²⁸ ובהתאם לכללי המערכת.

אי התנגדות של נגיד בנק ישראל

סעיף	נדרשים לשלב זה	אחראי	פירוט
6.1	1 2	נגיד בנק ישראל	יודיע על אי התנגדותו למתן גישה לבעל הרישיון הזר אל מערכות התשלומים.

²⁸ הגדרת סוג ההשתתפות ברובד הסליקה תכלול החלטה עקרונית בשאלה האם המשתתף מעוניין לפתוח חשבון סליקה בזה"ב או להיות מיוצג ברובד זה. אם בעל רישיון זר מחליט לפתוח חשבון סליקה, ההחלטה לגבי פעילותו כמשתתף on-line או off-line במערכת זה"ב ייקבע מול מפעיל מערכת זה"ב בשלב 9.3.

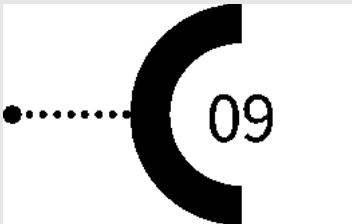

סעיף	נדרשים לשלב זה	אחראי	פירוט
7.1	<div>1</div> <div>2</div>	הפיקוח על מערכות התשלומים	יעדכן את מפעיל המערכת על עמידה בתנאים לקבלת כללי המערכת הרגישים (קרי, מכתב נוחות, הצהרת בעל הרישיון הזר ואישור הנגיד).
7.2	<div>1</div> <div>2</div>	בעל הרישיון הזר	יחתום על מסמך סודיות לצורך קבלת כללי המערכת הרגישים.
7.3	<div>1</div> <div>2</div>	מפעיל המערכת	ימסור לבעל הרישיון הזר את כללי המערכת הרגישים תוך 5 ימי עסקים מיום קבלת מסמך הסודיות החתום.

אישור הקצאת קוד זיהוי כשמדובר בבקשת גישה למערכת תשלומים המצריכה קוד זיהוי

סעיף	נדרשים לשלב זה	אחראי	פירוט
8.1	<div>1</div> <div>2</div>	בעל הרישיון הזר	יגיש לפיקוח על מערכות התשלומים בקשה לקבלת קוד זיהוי בהתאם למדיניות המפורסמת באתר האינטרנט של בנק ישראל.
8.2	<div>1</div> <div>2</div>	הפיקוח על מערכות התשלומים	יאשר שבעל הרישיון הזר עומד בתנאי המדיניות לקבלת קוד זיהוי תוך 3 חודשים ממועד הגשת הבקשה המלאה. לאחר מכן יעדכן הפיקוח את החשבות בבנק ישראל, כדי שתעניק לבעל הרישיון הזר את קוד הזיהוי. עם הקצאת קוד הזיהוי לבעל הרישיון הזר, תפורסם הודעה לעיתונות שתכלול את הקוד שהוקצה. בנוסף, טבלת קודי הזיהוי שמפורסמת באתר בנק ישראל, תעודכן בהתאם.
8.3	<div>1</div> <div>2</div>	בעל הרישיון הזר	יעביר למפעיל המערכת את כלל הפרטים הנדרשים, שנקבעו על ידי מפעיל המערכת, לצורך הטמעת קוד הזיהוי אצל המפעיל והמשתתפים.
8.4	<div>1</div> <div>2</div>	מפעיל מערכות והמשתתפים בהן	יטמיעו את קוד הזיהוי החדש במערכותיהם לא יאוחר מ-3 חודשים מרגע השלמת כל הפרטים הנדרשים מצד מבקש הגישה לצורך הטמעת הקוד.

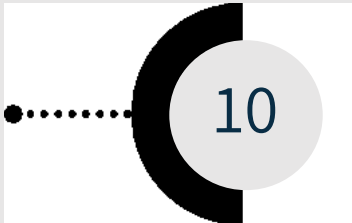
אישור על סיום הבדיקות בהצלחה

סעיף	נדרשים לשלב זה	אחראי	פירוט
9.1	12	בעל הרישיון הזר	יציג לפיקוח על מערכות התשלומים הסכמי ייצוג חתומים אם בחר להיות מיוצג באחד או יותר מהרבדים.
9.2	12	הפיקוח על מערכות התשלומים	יאשר למפעיל המערכת להתחיל בתהליך הצטרפות מול מבקש הגישה, לרבות פירוט הצעדים שהושלמו עד לשלב זה, ושעל בסיסם ניתן לפעול מול מבקש הגישה.
9.3	12	בעל הרישיון הזר	יפעל מול מפעיל המערכת לגיבוש אפיון עסקי מפורט לפעילותו במערכת.
9.4	12	בעל הרישיון הזר	יתאם את מועד העלייה לאוויר עם מפעיל המערכת בהתאם ל"חלונות הכניסה" של המערכת, יגבש ביחד עם מפעיל המערכת תכנית לצירוף משתתף חדש ²⁹ שכוללת את הבדיקות שיש לעשות לשם כניסתו למערכת, ויעדכן את הפיקוח על מערכות התשלומים לגבי המועד הנבחר.
9.5	12	מפעיל המערכת	יעדכן את המשתתפים במערכת לגבי מועד העלייה לאוויר של בעל הרישיון הזר, ובדבר תכנית צירוף משתתף חדש, שכוללת את הבדיקות שיש לעשות לשם כניסתו למערכת.
9.6	12	מפעיל מערכת זה"ב	יפתח חשבון סליקה בסביבת הניסוי של מערכת זה"ב, לבעל רישיון זר שבחר לפעול כמשתתף בסליקה, לאחר השלמת ההיערכות העסקית, המשפטית והטכנולוגית בהתאם לכללי מערכת זה"ב.
9.7	12	מפעיל המערכת והמשתתפים	יפעלו בהתאם לתוכנית צירוף משתתף חדש, לרבות הפיתוחים, הניסויים, הבדיקות והמועדים לביצועם, עד להשלמת עליה לאוויר בייצור או עד להשלמת הבדיקות בסביבת הניסוי- כתלות במסלול שנבחר. התהליך יכול הן בדיקות אינטגרציה מול המפעיל והן בדיקות קצה לקצה מול כלל המשתתפים.

²⁹ בניית תכנית לצירוף משתתף חדש תיקח בחשבון את כל השלבים הבאים בתהליך הגישה.

סעיף	נדרשים לשלב זה	אחראי	פירוט
9.8.	<div>1</div> <div>2</div>	מפעיל המערכת	ישלח אישור לפיקוח על מערכות התשלומים על סיומן בהצלחה של כל ההיבטים הטכנולוגיים והמשפטיים הנדרשים לצורך התחלת פעילות במערכת.

השלמת תהליך הגישה למערכת

סעיף	נדרשים לשלב זה	אחראי	פירוט
10.1.	<div>1</div>	בעל הרישיון הזר	יציג לפיקוח על מערכות התשלומים רישיון סופי שקיבל מהמפקח בישראל.
10.2.	<div>1</div>	הפיקוח על מערכות התשלומים	יעדכן את מפעיל המערכת בדבר האפשרות להעלות את בעל הרישיון הזר לסביבת הייצור.
10.3.	<div>1</div> <div>2</div>	בעל הרישיון הזר	יפעל במערכת התשלומים בסביבת הייצור.

הגדרות במדריך זה

"**אפיון עסקי מפורט**" – מתייחס לתכולת פעילותו של מבקש הגישה במערכת, כלומר סוגי הפעולות והשירותים של מבקש הגישה במערכת

"**בחינות משלימות**" – בחינות שמבצע המפקח על מבקש הגישה במטרה לוודא את עמידת מבקש הגישה בדרישות בנושאים: הגנות סייבר, אבטחת מידע, המשכיות עסקית, ניהול סיכונים – לרבות הסיכונים התפעוליים, ובמקרים הרלוונטיים – שמירת נכסים

"**בעל רישיון זר**" – תאגיד שעומד בתנאי הפטור לפי סעיף 3(7) לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים) (פטור מחובת רישוי), התשפ"ג-2022

"**המפקח על בעל הרישיון הזר**" – המפקח במדינה המוכרת, קרי בריטניה, מדינות האיחוד האירופי או ארה"ב, שהעניק לבעל הרישיון הזר את הרישיון לעסוק בשירותי תשלום

"**המפקח על מבקש הגישה**" – כמפורט להלן, לפי העניין:

1. לעניין בעל רישיון או מבקש רישיון תאגיד בנקאי, או תאגיד עזר בנקאי או בעל רישיון או מבקש רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי (כיום "סולק") – המפקח על הבנקים, כמשמעותו בפקודת הבנקאות,

בכתובת דואר אלקטרוני: LicensingApplication@boi.org.il

2. לעניין מבקש רישיון או בעל רישיון למתן שירותי פיקדון ואשראי או למתן שירות בנכס פיננסי או להפעלת מערכת לתיווך באשראי – המפקח על נותני שירותים פיננסיים ברשות שוק ההון, ביטוח

וחיסכון, כמשמעותו בסעיף 2 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים, שכתובתו בקישור: fsl.cma.gov.il

3. לעניין מבקש רישיון או בעל רישיון לפעול כחברת תשלומים – רשות ניירות ערך, כהגדרתה בחוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום, אחרי כניסת החוק לתוקף

4. לעניין בנק הדואר – המפקח לענייני השירותים הכספיים, כמשמעותו בסעיף 88יג לחוק הדואר, התשמ"ו-1986

"**הפיקוח על מערכות התשלומים**" – הפיקוח על מערכות התשלומים בבנק ישראל

"**חוק מערכות תשלומים**" – חוק מערכות תשלומים, התשס"ח-2008

"**חוק הבנקאות (רישוי)**" – חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981

"**חוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום**" – חוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום ויזום תשלום, התשפ"ג-2023

"**חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים**" – חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים), התשע"ו-2016

"**חלונות כניסה למערכת**" – מועדי כניסה, שקבע ופרסם מראש מפעיל המערכת, שבהן מבקש גישה יכול לעלות לסביבת הייצור

"**כללי מערכת**" – כהגדרתם בחוק מערכות תשלומים

"**כללים רגילים**" – כללי המערכת שחשיפתם עלולה לפגוע ביציבות המערכת, לפי שיקול דעת מפעיל המערכת

"**כללים שאינם רגילים**" – כללי המערכת שחשיפתם אינה עלולה לפגוע ביציבות המערכת, לפי שיקול דעת מפעיל המערכת

"**מבקש גישה**" – גוף המבקש גישה למערכת תשלומים

"**מדיניות הקצאת קוד זיהוי**" – מפורסמת באתר בנק ישראל, בכתובת: www.boi.org.il

"**מערכת תשלומים**" או "**המערכת**" – מערכת תשלומים מבוקרת, כהגדרתה בחוק מערכות תשלומים, לרבות מערכת תשלומים מבוקרת מיועדת ולמעט מערכת תשלומים אשר העניק לה הנגיד פטור בהתאם לסעיף 13 לחוק מערכות תשלומים

"**מפעיל מערכת תשלומים**" או "**מפעיל מערכת**" – כהגדרת "מפעיל של מערכת תשלומים" בחוק מערכות תשלומים

"**פקודת הבנקאות**" – פקודת הבנקאות, 1941

"**ספק שירותי תשלום**" – גוף שרשאי לפעול כמשתתף במערכות התשלומים המפוקחות, בהתאם לתנאי הגישה

"**פטור מרישיון**" – גוף הפטור מרישיון חברת תשלומים, מאחר שעיסוקו בשירותי תשלום בהיקף מצומצם, בסכום מוגבל, למספר לקוחות קטן או במספר עסקאות קטן, כפי שנקבע בחוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום ובהתאם לתקנות מכוחו לאחר השלמת התקנתן

"**רישיון**" – אחד מהרישיונות הבאים:

1. רישיון של תאגיד בנקאי – לפי סעיף 4 לחוק הבנקאות (רישוי)
2. אישור לעניין תאגיד עזר – לפי סעיף 11(ב)(1) לחוק הבנקאות (רישוי) או אישור חלופי מהפיקוח על הבנקים לתאגידי עזר שאינם כפופים לסעיף זה בחוק
3. רישיון של נותן שירותי תשלום יציבותי (כיום רישיון סולק) – לפי סעיף 36יב לחוק הבנקאות (רישוי)
4. רישיון של אגודת פיקדון ואשראי, רישיון של נותן שירות בנכס פיננסי ורישיון של מפעיל מערכת לתיווך באשראי – לפי חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים, אשר ניתן לחברה שהתאגדה
5. רישיון של חברת תשלומים – לפי חוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום
6. בנק הדואר – לפי חוק בנק הדואר, התשי"א-1951

"תכנית עסקית" – התכנית העסקית שהגיש מבקש הגישה למפקח על מבקש הגישה, הכוללת את כל הפרטים בהתאם לדרישת המפקח, ובין היתר התייחסות לפרטים להלן:

- השירותים שבכוונת מבקש הגישה לספק ללקוחותיו במסגרת מערכות התשלומים והמודל העסקי לפעילות זו
- מערכות התשלומים שבהן מבקש הגישה רוצה לפעול וסוג ההשתתפות במערכות אלו³⁰

³⁰ במקרה שבו מבקש הגישה מעוניין לפעול במערכת זה"ב כמשתתף בסליקה, ההחלטה לגבי רובד החיבור הטכני תתקבל בתיאום עם מפעיל המערכת בשלב מאוחר יותר, ולא תקבל ביטוי בתוכנית העסקית.

נספח א'- פרטי קשר של מאסדרים פיננסיים שמפקחים על מבקשי גישה

אתר אינטרנט	כתובת דואר אלקטרוני	המאסדר הפיננסי
www.boi.org.il	LicensingApplication@boi.org.il	הפיקוח על הבנקים בבנק ישראל
www.gov.il	fsl@mof.gov.il	המפקח על נותני שירותים פיננסיים ברשות שוק ההון
www.new.isa.gov.il	www.new.isa.gov.il	יחידת הפיקוח על נותני שירותי תשלום ברשות ניירות ערך ³¹

³¹ אחרי כניסת חוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום וייזום תשלום, התשפ"ג- 2023 לתוקף, רשות ניירות ערך תהיה המאסדר של חברות תשלומים. הפניה לחוק: rfa.justice.gov.il

נספח ב' - פרטי קשר של מפעילי מערכות תשלומים מפוקחות

מפעיל מערכת התשלומים	מערכת התשלומים	כתובת ליצירת קשר	אתר אינטרנט
	מערכת זה"ב	zahav@boi.org.il	www.boi.org.il
	מערכת העברת תשלומים (BATCH) ושירות תשלומים מידיים (Fast Payments)	https://www.masav.co.il/ contactus	www.masav.co.il
	מערכת שירותים בכרטיסי חיוב ומערכת מכשירי בנק אוטומטיים (ATM)	info@shva.co.il	www.shva.co.il
	פרוטוקול EMV	contact@protocol.org.il	www.protocol.org.il

מדריך הגישה עשוי להתעדכן מעת לעת. להלן טבלת ניהול גרסאות:

מספר גרסה	מועד פרסום
1	יוני 2023

הפיקוח על מערכות התשלומים

נספח 20

**הודעת בנק ישראל מיום
11.12.2022 (בנק ישראל מייעל את
החיבור של חברות פינטק וגופים
נוספים למערכות התשלומים)**

עמ' 373

בנק ישראל מייעל את החיבור של חברות פינטק וגופים נוספים למערכות התשלומים

החל מסוף השנה יפורסמו לציבור מועדים בהם גופים חדשים, לרבות חברות פינטק, ביגטק, אגודות אשראי וחסכון וגופי בנקאות רלוונטיים נוספים, יוכלו להתחבר לתשתיות של זה"ב, מס"ב ושב"א, שבעבר היו נחלת הבנקים המסורתיים בלבד.

11/12/2022

לצפייה בהודעה המלאה לחץ כאן

החל מסוף השנה יפורסמו לציבור מועדים בהם גופים חדשים, לרבות חברות פינטק, ביגטק, אגודות אשראי וחסכון^[1] וגופי בנקאות רלוונטיים נוספים, יוכלו להתחבר לתשתיות של זה"ב, מס"ב ושב"א, שבעבר היו נחלת הבנקים המסורתיים בלבד. הגישה למערכות התשלומים תאפשר לגופים מצטרפים חדשים להציע שירותי תשלום לציבור. אותם גופים צפויים להיעזר בתשתיות על מנת להציע שירותים פיננסיים נוספים.

בנק ישראל הנחה היום את מפעילי מערכות התשלומים המבוקרות הבאים, לפרסם את מועדי חלונות הכניסה^[2] של השנתיים הבאות:

מפעיל המערכת	המערכת
בנק ישראל	זה"ב- זיכויים והעברות בזמן אמת
מס"ב	זיכויים, חיובים והעברות תשלומים
	תשלומים מידיים (Faster Payments)
שב"א	מתג כרטיסי חיוב (אשראית)
	מכשירי בנק אוטומטיים (ATM)

מנהל מחלקת מערכות תשלומים וסליקה, מר עודד סלומי: "בעקבות הנחיה של בנק ישראל, שחקנים חדשים יוכלו לתאם מראש מועד כניסה למערכות התשלומים, מבין המועדים האפשריים שייקבעו. עם בחירת מועד כניסה כאמור תוגדר תכנית עליה לאוויר אשר תכלול את השלבים

בתהליך ולוחות זמנים ליישום, ובכך יוכל השחקן להיערך מראש לתחילת פעילותו ולייעל את פעילותו ופעילות שוק התשלומים".

[1] הכוונה ל"אגודות פיקדון ואשראי", שמוכרות לציבור הרחב בשם "אגודות אשראי וחסכון".

[2] "חלונות הכניסה" אלו המועדים שבהם גופים חדשים יכולים להתחבר למערכות התשלומים.

הודעה לעיתונות :

בנק ישראל מייעל את החיבור של חברות פינטק וגופים נוספים למערכות התשלומים

החל מסוף השנה יפורסמו לציבור מועדים בהם גופים חדשים, לרבות חברות פינטק, ביגטק, אגודות אשראי וחסכון¹ וגופי בנקאות רלוונטיים נוספים, יוכלו להתחבר לתשתיות של זה"ב, מס"ב ושב"א, שבעבר היו נחלת הבנקים המסורתיים בלבד. הגישה למערכות התשלומים תאפשר לגופים מצטרפים חדשים להציע שירותי תשלום לציבור. אותם גופים צפויים להיעזר בתשתיות על מנת להציע שירותים פיננסיים נוספים.

בנק ישראל הנחה היום את מפעילי מערכות התשלומים המבוקרות הבאים, לפרסם את מועדי חלונות הכניסה² של השנתיים הבאות :

מפעיל המערכת	המערכת
בנק ישראל	זה"ב- זיכויים והעברות בזמן אמת
מס"ב	זיכויים, חיובים והעברות תשלומים
	תשלומים מידיים (Faster Payments)
שב"א	מתג כרטיסי חיוב (אשראית)
	מכשירי בנק אוטומטיים (ATM)

מנהל מחלקת מערכות תשלומים וסליקה, מר עודד סלומי : "בעקבות הנחיה של בנק ישראל, שחקנים חדשים יוכלו לתאם מראש מועד כניסה למערכות התשלומים, מבין המועדים האפשריים שייקבעו. עם בחירת מועד כניסה כאמור תוגדר תכנית עליה לאוויר אשר תכלול את השלבים בתהליך ולוחות זמנים ליישום, ובכך יוכל השחקן להיערך מראש לתחילת פעילותו ולייעל את פעילותו ופעילות שוק התשלומים".

¹ הכוונה ל"אגודות פיקדון ואשראי", שמוכרות לציבור הרחב בשם "אגודות אשראי וחסכון".
² "חלונות הכניסה" אלו המועדים שבהם גופים חדשים יכולים להתחבר למערכות התשלומים.

נספח 21

**מכתב בנק ישראל מיום 25.5.2020
בנושא חובת ייצוג בסליקה או בכללי
מערכת מס"ב**

עמ' 377

מחלקת חשבות, מערכות תשלומים וסליקה
אגף מערכות תשלומים וסליקה
יחידת הפיקוח על מערכות התשלומים

ב' סיון, תש"ף | 25.05.2020

אל:

מר משה וולף- מנכ"ל, מרכז סליקה בנקאי בע"מ
המשתתפים במס"ב

חובת ייצוג בסליקה או בכללי מערכת מס"ב

בהמשך לשיחות שקיימנו בנושא ובהתאם לסעיף 8 לחוק מערכות תשלומים התשס"ח 2008 וכן לאור האמור בעקרונות 18 ו-19 של ה-PFMI לעניין גישה למערכות תשלומים וכן לעניין השתתפות עקיפה במערכות וכחלק מקידום הצעדים הנדרשים לצורך כניסתם של שחקנים חוץ בנקאיים לפעילות במערך התשלומים, אנו פונים אליכם בנושאים הבאים:

א. הנכם מתבקשים לבצע תיקון בכללי מערכת "חייבים, זיכויים והעברות תשלומים" (להלן- "מערכת מס"ב") לשם קידום יעילות ויציבות המערכת, כך שיכללו התייחסות לנקודות הבאות:

1. משתתף בסליקה במערכת מס"ב (להלן – "המשתתף המייצג") לא יסרב סירוב בלתי סביר לייצג בסליקה¹ נותן שירותי תשלום ובלבד שנותן שירותי תשלום כאמור הינו בעל רישיון המאפשר גישה למערכת תשלומים מבוקרת, בהתאם לכלליה, שבגין פעילותו בה הוא מבקש ייצוג. נותן שירותי תשלום כאמור יפנה בבקשה בכתב למשתתף המייצג על מנת לקבל שרות ייצוג כאמור. המשתתף המייצג רשאי להתנות ייצוג כאמור בכך שנותן שירותי תשלום יחתום על כללי אותה מערכת² בהמשך (להלן – "המשתתף המיוצג").
2. המשתתף המייצג לא יסרב סירוב בלתי סביר לייצג בכללי המערכת³ נותן שירותי תשלום (כאמור בסעיף 1), אשר פנה בבקשה בכתב למשתתף המייצג על מנת להשתתף באמצעותו במערכת מס"ב, וזאת עד למועד יישום הסדר כשל במערכת⁴ ועדכון הכללים כך שיאפשרו לכל משתתף שעומד בתנאי הגישה ודרישות החיבור⁵ לחתום על הסדר הכשל ועל כללי המערכת, גם אם אינו מנהל חשבון בבנק ישראל. יובהר, כי לאחר יישום הסדר כשל וחתימה על כללי מערכת כאמור, על המשתתף המייצג לא תהיה חובה לייצג בכללי המערכת נותני שירותי תשלום.

¹ ראה נספח א – הסבר לייצוג בסליקה.

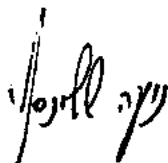
² במקרה של ייצוג בכללים, המייצג הוא זה שחתום על הכללים ולא המיוצג.

³ ראה נספח א – הסבר לייצוג בכללים/אחריות.

⁴ יישום הסדר הכשל במס"ב יאפשר גם לגופים שאינם מנהלים חשבון בבנק ישראל להשתתף בהסדר הכשל ולחתום בעצמם על כללי המערכת ולא להיות מיוצגים על ידי משתתפים אחרים בסליקה. במצב זה לא תהיה חובה למשתתפים בסליקה במס"ב לייצג גופים אלו בכללי המערכת.

⁵ על המייצג להמשיך לייצג אותו בכללים לזמן סביר גם לאחר יישום הסדר הכשל והאפשרות לחתימה על הכללים, על מנת לאפשר למיוצג להיערך לחתימה עצמאית על הכללים.

3. התניית תנאים בלתי סבירים תחשב כסירוב בלתי סביר.
4. משתתף מייצג אשר קיבל פנייה כאמור לייצוג בסליקה או ייצוג בכללי מערכת מס"ב יחזיר לפונה תשובה לבקשה זו בתוך 30 ימי עסקים, בצירוף הדרישות והתנאים לייצוג או בצירוף נימוקים אם סירב לבקשה. כמו כן, יידע המשתתף המייצג את מפעיל מערכת מס"ב, הפיקוח על מערכות התשלומים ואת המפקח של אותו משתתף מייצג בדבר הפניה וכן בדבר תשובתו לפונה, לא יאוחר מ- 30 ימי עסקים מיום קבלת הבקשה לייצוג.
- ב. בהמשך לסעיף א' למכתב זה, נבקש להבהיר את הדברים הבאים:
 1. נכון להיום, נותן שירותי תשלום כאמור בסעיפים 1 ו-2 הינו בעל רישיון סולק ובעל רישיון תאגיד בנקאי וככל שבעתיד יהיו גופים נוספים בעלי רישיון שמאפשר גישה למערכות התשלומים, יתוקנו כללי המערכות בהתאם.
 2. עוד נבהיר כי מתן ייצוג טכני⁶ (מתן גישה טכנית דרך המשתתף המייצג למערכת התשלומים) הינו לשיקול דעתו המוחלט של המשתתף המייצג.
 3. להלן דוגמאות לגביהן סירוב של משתתף מייצג יחשב סירוב סביר⁷:
 - 3.1. אי עמידת מיוצג באחד מהתנאים הבאים:
 - פעילותו כפופה לצו איסור הלבנת הון.
 - מיישם כלים שנדרשו על ידי המייצג באופן סביר לניהול הסיכונים הכרוכים בייצוג ובהתאם להוראות הדין החלות על המייצג כמפורט בנספח א', לרבות הצגת מסמכים ואישורים הנדרשים לשם כך.
 - קיומו של הסכם שיפוי של המיוצג בגין נזק או הפסד שייגרם למייצג, לו אחראי המיוצג במסגרת הייצוג.
 - 3.2. נסיבות מיוחדות הקשורות במשתתף המייצג ובכלל זה היקף פעילות ותחומי פעילות.
 4. במידה וימצא הפיקוח על מערכות תשלומים כי המשתתף המייצג סרב סירוב בלתי סביר, תינתן לו הזכות להשמיע את טענותיו וככל ולא תימצא סיבה מוצדקת לסירוב הבלתי סביר, הדבר ייחשב כאי עמידה בכללי מערכת מס"ב.
 5. ראו נספח א' לצורך הסבר הרבדים בייצוג אשר מוזכרים במכתב זה (ייצוג בסליקה, ייצוג בכללי מערכת וייצוג טכני), התנאים לייצוג וכן כלים לייצוג.

בברכה,
נועה ששינסקי
מנהלת יחידת הפיקוח על מערכות התשלומים

⁶ ראה נספח א – הסבר לייצוג טכני.

⁷ יש להבהיר כי מדובר בחובה אשר חלה על ייצוג גופים הפועלים כנותני שירותי תשלום, זאת על מנת לפעול במערכות התשלומים לצורך אספקת שירותי תשלום ללקוחותיהם. אין מדובר בניהול חשבון עבור נותני שירותי תשלום שלא למטרת התחברות למערכות התשלומים ואספקת שירותי תשלום ללקוחותיהם.

העתקים:

רונית ציטיאט, מנהלת אגף מערכות תשלומים וסליקה, בנק ישראל
דניאל חחיאשוילי, מנהל אגף חדשנות וטכנולוגיה, בנק ישראל
אילנית מדמוני, מנהלת יחידת חדשנות, בנק ישראל
אליצור ויזר, מחלקה משפטית, בנק ישראל
לירון מאוטנר, מחלקה משפטית, בנק ישראל
אלונה לוי, יחידת הפיקוח על מערכות התשלומים, בנק ישראל
נתנאל טאובר, יחידת הפיקוח על מערכות התשלומים, בנק ישראל
אודליה משה-אוסטרובסקי, סמנכ"ל חברת מס"ב

נספח א' - רבדים לייצוג וכלים לייצוג

רבדים בייצוג בהתאם למכתב זה:

- **ייצוג בסליקה** - ביצוע הוראות זיכוי ו/או חיוב של חשבון המיוצג אשר תסלקנה לאחר מכן בחשבון של המייצג במערכת זה"ב ובלבד שקיימת יתרה מספקת בחשבון שמנהל המיוצג אצל המייצג⁸.
- **ייצוג בכללי המערכת/אחריות במערכת התשלומים** - המייצג חותם בכללי המערכת שהוא לוקח אחריות על כלל החובות בכללי המערכת גם ביחס לפעילות המיוצג, כך שגם אם לא תהיה יתרה מספקת למיוצג, המשתתף המייצג מתחייב לעמוד בהתחייבויות שנוצרו במערכת. המייצג יכול אמנם לנהל את הסיכונים שלו, לדוגמא באמצעות קביעת ספי כיסוי למיוצג במערכת, אך הינו נוטל אחריות כוללת על פעילותו אל מול מפעיל המערכת והמשתתפים בה, לרבות בגין חובות המיוצג בעקבות נזקים שגרם למפעיל המערכת או למשתתפים אחרים בשל תקלות טכניות בחיבור שלו למערכת (אחריות פיננסית וטכנית). כמו כן, יודגש שאין בסעיף זה כדי לחייב את המייצג להעמיד אשראי למיוצג וכל מתן אשראי או העמדת קו אשראי נתונה לשיקול דעתו של המייצג. בהתאם, המייצג רשאי להתנות את אישור הכיסוי בגין פעילות המיוצג בקיומה של יתרה מספקת בחשבון המיוצג.
- **ייצוג טכני** – המיוצג מעביר את הוראות התשלום למשתתף בסליקה המייצג אותו והוא אשר מעביר את ההוראות למפעיל המערכת. כך קבצי הזיכויים והחיובים ישלחו ע"י נותן שירותי התשלום למשתתף המייצג אותו והוא ישלח את הקבצים למס"ב.

הבהרות

- יובהר כי משתתף שמחובר טכנית ישירות למערכת התשלומים ומעביר את פעילותו ישירות למפעיל המערכת שלא דרך המשתתף המייצג, אינו נחשב כמי שמקבל ייצוג טכני. עם זאת, ייתכנו פעולות טכניות שיתבצעו על ידי המשתתף המייצג במסגרת הייצוג בסליקה או כחלק מהאחריות במערכת התשלומים, כגון בקשת אישור ממפעיל המערכת לחייב את חשבון המיוצג. פעולות אלו אינן חלק מהייצוג הטכני אלא חלק בלתי נפרד מהייצוג בסליקה או האחריות בהתאם.
- אין במסמך זה כדי לחייב, לאסור או להתיר איסור על ניהול חשבון וביצוע הוראות תשלום עבור כל גורם, לרבות נותן שירותי תשלום, שלא כחלק מפעילותו במערכות התשלומים המבוקרות, בעבור לקוחותיו.

⁸ לשיקול דעתו של המשתתף המייצג לאשר את הוראות הזיכוי/חיוב של המיוצג גם אם לא קיימת יתרה מספקת בחשבון.

כלים לייצוג

משתתף מייצג יקבע במסגרת ההסכם מול הגורם המיוצג כלים אשר יאפשרו לו לנהל את הסיכונים הכרוכים בייצוג כאמור, לרבות - ביצוע בקורות בנושאים שונים ובין היתר בנושאי הלבנת הון ומימון טרור; אבטחת מידע; דרישת ביטחונות מספקים ועוד. היקף הבקורות והביטחונות יהיה כתלות בסוג הייצוג ובהתאם לרגולציה החלה על המשתתף המייצג והמיוצג, ועל היקף הבקורות להיות סביר.

בחירת מודל הייצוג

למשתתף המייצג תהיה האפשרות לבחור את המודל הרצוי עבורו להשתתפות מבין המודלים אותם מחויב המייצג לספק לו. להלן הבהרות לעניין זה:

- במידה והמשתתף המייצג מעוניין לפעול במס"ב, המשתתף המייצג לא יסרב סירוב בלתי סביר לייצג אותו בכללים ובסליקה.
- במידה והמשתתף המייצג מעוניין לפעול במערכות התשלומים אשראית או ATM, המשתתף המייצג לא יסרב סירוב בלתי סביר לספק לו שירות המאפשר לו להעביר תשלומים בעבור פעילותו זו במערכות אלו באמצעות חשבון המשתתף המייצג במערכת זה"ב.
- אין חובה למתן ייצוג טכני למערכת תשלומים. עם זאת המשתתף המייצג רשאי להסכים בינו לבין המיוצג על התנאים למתן שירות זה.

גביית עמלות

המשתתף המייצג רשאי לגבות עמלות בגין שירות הייצוג ועליהן להיות סבירות בהתאם למאפייני השירות. התמחור יהיה מבוסס סיכונים ולא יהיה בו כדי להגביל את יכולתם של נותני שירותי התשלום החוץ בנקאיים לקבל ייצוג ולפגוע בתחרות ההוגנת. המייצג יפרט את תמחור העלויות הנובעות ממתן שירותי הייצוג למבקש הייצוג.

זמן היערכות

- משתתף מייצג נדרש להיערך לייצוג תוך זמן סביר שלא יעלה על הזמנים הקבועים להלן:
- זמן ההיערכות לייצוג בסליקה לא יעלה על שלושה חודשים מרגע הבקשה לייצוג.
- זמן ההיערכות לייצוג בכללים לא יעלה על 8 חודשים מרגע הבקשה לייצוג⁹.

⁹ במידה והייצוג כולל גם ייצוג בסליקה וגם ייצוג בכללים זמן ההיערכות לא יעלה על 8 חודשים מרגע הבקשה לייצוג.

נספח 22

**מכתבי בנק ישראל מיום 26.6.2023
ומיום 29.10.2024 בנושא חובת ייצוג
בסליקה**

עמ' 383

אל:

חברת מסב- מפעילת מערכת "זיכויים חיובים והעברות תשלומים" ומשתתפיה

הנדון: גישה למערכות התשלומים - חובת ייצוג בסליקה

בהמשך לפרסום "חובת ייצוג בסליקה או בכללי מערכת מס"ב" מחודש מאי, 2020, מטרת מכתב זה להבהיר את חובת הייצוג הנדרשת ליישום על ידי המשתתפים בסליקה¹ בכל אחת ממערכות התשלומים הקמעונאיות המבוקרות באופן נפרד.

בהתאם לסעיף 8 לחוק מערכות תשלומים התשס"ח 2008 ובהתאם האמור בעקרונות 18 ו-19 של הPFMI² לעניין גישה למערכות תשלומים ולעניין השתתפות עקיפה במערכות התשלומים בהתאמה, אנו פונים אליכם בנושאים הבאים:

1. עדכון כללי המערכת

- 1.1. משתתף בסליקה (להלן – "המשתתף המייצג") לא יסרב סירוב בלתי סביר לייצג בסליקה³ נותן שירותי תשלום ובלבד שנותן שירותי התשלום כאמור עומד בתנאי הגישה למערכת התשלומים.
- 1.2. קביעה מפורשת שעל נותן שירותי התשלום לפנות בכתב למשתתף המייצג בבקשה לקבלת שרות ייצוג כאמור.

2. סירוב סביר לייצוג

- 2.1. על המשתתף המייצג לוודא כי אינו מתנה תנאים בלתי סבירים לייצוג כאמור ופועל בהתאם לאמור בכללים.
- דוגמאות לגביהן סירוב של משתתף מייצג יחשב סירוב סביר⁴:
- 2.2. אי עמידת נותן שירותי תשלום המבקש שירותי ייצוג באחד מהתנאים הבאים:
 - 2.2.1. נותן שירותי התשלום אינו עומד בצו איסור הלבנת הון או שצו איסור הלבנת הון לא חל עליו.
 - 2.2.2. נותן שירותי התשלום אינו מיישם כלים שנדרשו על ידי המשתתף המייצג באופן סביר לניהול הסיכונים הכרוכים בייצוג ובהתאם להוראות הדין החלות על המשתתף המייצג, לרבות הצגת מסמכים ואישורים הנדרשים לשם כך.
 - 2.2.3. נסיבות מיוחדות הקשורות במשתתף המייצג ובכלל זה היקף פעילות ותחומי פעילות.

1 משתתפים אשר מנהלים חשבון סליקה במערכת זה"ב וסולקים את פעילותם באמצעות חשבון זה.

2 Principles for financial market infrastructures.

3 ביצוע הוראות זיכוי ו/או חיוב של חשבון המיוצג אשר תסלקנה לאחר מכן בחשבון של המייצג במערכת זה"ב. ובלבד שקיימת יתרה מספקת בחשבון שמנהל המיוצג אצל המייצג. לשיקול דעתו של המשתתף המייצג לאשר את הוראות הזיכוי/חיוב של המיוצג גם אם לא קיימת יתרה מספקת בחשבון.

4 נבהיר כי מדובר בחובה אשר חלה על ייצוג גופים הפועלים כנותני שירותי תשלום, זאת על מנת לפעול במערכות התשלומים לצורך אספקת שירותי תשלום ללקוחותיהם. אין מדובר בניהול חשבון עבור נותני שירותי תשלום שלא למטרת התחברות למערכות התשלומים ואספקת שירותי תשלום ללקוחותיהם.

3. משתתף מייצג

- 3.1. רשאי לגבות עמלות בגין שירות הייצוג ועליהן להיות סבירות בהתאם למאפייני השירות. התמחור יהיה, בין היתר, מבוסס סיכונים ולא יהיה בו כדי להגביל את יכולתם של נותני שירותי התשלום לקבל ייצוג ולפגוע בתחרות ההוגנת. המשתתף המייצג יפרט את תמחור העלויות הנובעות ממתן שירותי הייצוג לנותן שירותי התשלום.
- 3.2. יקבע במסגרת ההסכם מול נותן שירותי התשלום כלים אשר יאפשרו לו לנהל את הסיכונים הכרוכים בייצוג כאמור, לרבות - ביצוע בקורות בנושאים שונים ובין היתר בנושאי הלבנת הון ומימון טרור, אבטחת מידע ועוד.
- 3.3. קיבל פנייה כאמור לייצוג בסליקה, יחזיר לפונה תשובה לבקשה זו בתוך 30 ימי עסקים, בצירוף הדרישות והתנאים לייצוג או בצירוף נימוקים אם סירב לבקשה. כמו כן, המשתתף המייצג יודיע למפעיל המערכת, לפיקוח על מערכות התשלומים ולמאסדר שלו ושל נותן שירותי התשלום בדבר הפניה ותשובתו לפונה בכתב.
- 3.4. נדרש להיערך לייצוג תוך זמן סביר שלא יעלה על שלושה חודשים מיום המענה לבקשה לייצוג.
4. ככל שהמשתתף המייצג יסרב לפניה, רשאי נותן שירותי התשלום לפנות לפיקוח על מערכות תשלומים במידה וסבור כי הסירוב היה בלתי סביר. היה וימצא הפיקוח על מערכות תשלומים כי המשתתף המייצג אכן סרב סירוב בלתי סביר, תינתן לו הזכות להשמיע את טענותיו ולשקול את תשובתו מחדש. סרב הפיקוח על מערכות תשלומים כי הסירוב הינו בלתי סביר, עשוי הדבר לעלות לכדי אי עמידה בכללי המערכת והפרת חובת הייצוג.

בכבוד רב,

נועם ששימון לביא

מנהל אגף הפיקוח על מערכות התשלומים

העתקים:

עודד סלומי, מנהל מחלקת תשלומים וסליקה, בנק ישראל
סטיב לב, מנהל יחידת הערכה וביקורת, אגף הפיקוח על מערכות תשלומים, בנק ישראל
אלונה לוי, יחידת הפיקוח על מערכות התשלומים, בנק ישראל
אליצור ויזר, המחלקה המשפטית, בנק ישראל
משתתפי מערכות התשלומים

גישה למערכות התשלומים המבוקרות – הנחיה בנושא חובת ייצוג בסליקה¹

מטרת ההנחיה

מטרת הנחיה זו היא להבהיר את חובת הייצוג הנדרשת ליישום על ידי משתתפים שפועלים במערכות התשלומים המבוקרות, שפעילותן נסלקות במערכת זה"ב (להלן בהנחיה זו – "מערכת תשלומים מבוקרת" או "מערכת") ואשר מנהלים חשבון סליקה במערכת זה"ב.

בסיס משפטי

בהתאם להוראות סעיפים 8-10 בחוק מערכות תשלומים, התשס"ח-2008 (להלן – "החוק"), מפעילי מערכות תשלומים מבוקרות ומשתתפיהן נדרשים לאפשר גישה יעילה למערכת, לרבות באמצעות ייצוג. הפיקוח על מערכות תשלומים אחראי לבחינת עמידת המפעיל והמשתתפים בהוראות החוק, ובמקרה של אי עמידה בהוראות החוק, רשאי, לאחר שנתן למפעיל ולמשתתפים הזדמנות לטעון את טענותיהם, לפעול לצורך קיום החובה.

בנוסף, עקרונות 18 ו-19 ב-PFMI שאומצו בישראל, מחילים עקרונות לעניין גישה למערכות התשלומים המבוקרות ולעניין השתתפות עקיפה בהן בהתאמה.

לאור האמור לעיל, הפיקוח על מערכות תשלומים קובע כי **מפעיל מערכת תשלומים מבוקרת נדרש להתאים את כללי המערכות המופעלות על ידו, כדלהלן, ומשתתפי המערכת נדרשים לפעול בהתאם לכללים אלו.**

1. חובת ייצוג של ספק שירותי תשלום בסליקה

1.1. משתתף במערכת תשלומים מבוקרת, שמנהל חשבון סליקה במערכת זה"ב נדרש לייצג בסליקה ספק שירותי תשלום², באותה מערכת תשלומים מבוקרת שבה הוא משתתף, ובלבד שספק שירותי התשלום שמבקש להיות מיוצג הוא בעל רישיון או פטור מרישיון שמאפשר לו להשתתף במערכת התשלומים המבוקרת.

1.2. החובה חלה על ייצוג גופים הפועלים כספקי שירותי תשלום, המבקשים ייצוג בסליקה לצורך פעילותם במערכות עבור אספקת שירותי תשלום ללקוחותיהם, ולא כאשר הייצוג נועד למטרה אחרת.

¹ ייצוג בסליקה משמעו סליקת פעילות הנטו של ספק שירותי התשלום בחשבונו של המשתתף המייצג בחלונות הסליקה של מערכת התשלומים המבוקרת במערכת זה"ב. יובהר כי הנחיה זו מתייחסת לחובת הייצוג בסליקה בלבד, ואינה מטילה חובת ייצוג בכללי מערכת (היבט משפטי) או בחיבור הטכני (היבט טכנולוגי).

² "ספק שירותי תשלום" – גוף שרשאי לפעול כמשתתף במערכות התשלומים המבוקרות, בהתאם לתנאי הגישה המפורסמים במדריך הגישה, בכתובת: www.boi.org.il. להרחבה בנושא הרישיונות והפטור מרישיון שמאפשרים גישה למערכות התשלומים המבוקרות, ראו מדריך הגישה בכתובת שלהלן.

2. תהליך קבלת הייצוג בסליקה

- 2.1. ספק שירותי התשלום יפנה בכתב למשתתף במערכת תשלומים מבוקרת בבקשה לקבלת שירות ייצוג בסליקה.
- 2.2. משתתף שקיבל בקשה לייצג בסליקה יעדכן³ בכתב את מפעיל המערכת, את הפיקוח על מערכות תשלומים, את המאסדר שלו ואת המאסדר של ספק שירותי התשלום בדבר הפניה.
- 2.3. משתתף שקיבל בקשה לייצג בסליקה, יחזיר לפונה וכן ליתר הגורמים הנזכרים בסעיף 2.2 דלעיל, תשובה לבקשה זו בתוך 30 ימי עסקים, בצירוף הדרישות והתנאים לייצוג או בצירוף נימוקים אם סירב לבקשה. הספירה של 30 הימים תחל ממועד הגשת הפניה לייצוג על ידי ספק שירותי התשלום או ממועד קבלת הכללים הרגישים על ידי ספק שירותי התשלום, בהתאם לתרשים הגישה שפורסם על ידי הפיקוח על מערכות תשלומים, לפי המאוחר מבניהם.
- 2.4. במקרה של אישור הבקשה לייצוג, המשתתף שקיבל בקשה לייצג נדרש לסיים את תהליך החתימה על נספח ייצוג בסליקה בכללי המערכת מול מפעיל המערכת בתוך 30 ימי העסקים האמורים.
- 2.5. משתתף שקיבל בקשה לייצג רשאי לגבות עמלות בגין שירות הייצוג, ועליהן להיות סבירות בהתאם למאפייני השירות. התמחור יהיה, בין היתר, מבוסס סיכונים ולא יהיה בו כדי להגביל את יכולתם של ספקי שירותי התשלום לקבל ייצוג ולפגוע בתחרות ההוגנת. המשתתף שקיבל בקשה לייצג יפרט את תמחור העלויות הנובעות ממתן שירותי הייצוג לספק שירותי התשלום.
- 2.6. במסגרת ההסכם מול ספק שירותי התשלום, משתתף שקיבל בקשה לייצג, רשאי לקבוע כלים אשר יאפשרו לו לנהל את הסיכונים הכרוכים בייצוג, לרבות – קביעה והפעלה של בקורות בנושאים שונים, ובין היתר, בנושאי הלבנת הון ומימון טרור⁴, אבטחת מידע ועוד.
- 2.7. משתתף שקיבל בקשה לייצג נדרש לסיים את ההיערכות המשפטית וחתימה על הסכם הייצוג וכן את ההיערכות התפעולית הנדרשת לטובת הייצוג בתוך פרק זמן סביר שלא יעלה על שלושה חודשים, שיסתיימו לפני התחלת הבדיקות בסביבת הניסוי הנדרשות לצורך עלייה לאוויר של ספק שירותי התשלום, בהתאם לחלון הכניסה שתואם מול מפעיל המערכת (יובהר כי 30 הימים האמורים בסעיף 2.3 לא יכללו במניין שלוש החודשים האמורים בסעיף זה). אי עמידה בלוחות זמנים כאמור לעיל עלול להוביל לדחיית חלון הכניסה שתואם מול מפעיל המערכת.

³ הודעות ועדכונים לפיקוח על מערכות תשלומים יהיו דרך דואר אלקטרוני שכתובתו: payments-oversight@boi.org.il. הודעות למאסדרים ולמפעילי המערכות ייעשו דרך כתובות דואר אלקטרוני שמפורטות בנספח א' ובנספח ב', בהתאמה, במדריך הגישה

⁴ אין באמור על ידי בנק ישראל, שהקישור אליו מופיע לעיל. אין באמור כדי לקבוע כי המשתתף שקיבל בקשה לייצג אחראי למניעת הלבנת הון ומימון טרור שמבוצעים באמצעות ספק שירותי התשלום. על המשתתף שקיבל בקשה לייצוג לפעול על פי הרגולציה שחלה עליו בנושא, ויש באפשרותו לערוך בקורות שונות בנושא הלבנת הון, כגון – ניתור חריגים בסליקת הנטו של ספק שירותי התשלום שעלולים להעלות שאלות בנושא.

3. סירוב סביר לייצוג בסליקה ותנאים סבירים לייצוג בסליקה

- 3.1. משתתף שקיבל בקשה לייצג לא יסרב סירוב לא סביר לייצוג בסליקה.
- 3.2. דוגמאות לסירוב סביר לייצוג בסליקה:
 - 3.2.1. ספק שירותי התשלום אינו עומד בתנאי ההשתתפות במערכת כפי שהם קבועים בכללי המערכת הרלוונטית.
 - 3.2.2. נודע למשתתף שספק שירותי התשלום לא עומד בצו איסור הלבנת הון ומימון טרור שחל עליו.
 - 3.2.3. ספק שירותי התשלום לא מיישם כלים לניהול הסיכונים הכרוכים בייצוג שנדרשו, באופן סביר, על ידי המשתתף שקיבל בקשה לייצג, ובהתאם להוראות הדין החלות על המשתתף שקיבל בקשה לייצג, לרבות הצגת מסמכים ואישורים הנדרשים לשם כך.
 - 3.2.4. נסיבות מיוחדות שקשורות במשתתף שקיבל בקשה לייצג, ובכלל זה היקף פעילות, תחומי פעילות וכדומה.
- 3.3. משתתף שקיבל בקשה לייצג לא יתנה תנאים בלתי סבירים לייצוג בסליקה.

4. בקשה של המייצג להפסקת ייצוג

- 4.1. משתתף מייצג רשאי להפסיק ייצוג של ספק שירותי תשלום אם התעוררו נסיבות סבירות שבגינן המשתתף המייצג מבקש להפסיק את הייצוג. במקרה כזה, על המשתתף המייצג לעדכן בכתב מראש את ספק שירותי התשלום בדבר בקשתו להפסקת הייצוג, ובנוסף, יעדכן את הפיקוח על מערכות תשלומים, את מפעיל המערכת, את המאסדר של המשתתף המייצג ואת המאסדר של ספק שירותי התשלום בתוך 7 ימי עסקים ממועד עדכון ספק שירותי התשלום.
 - 4.1.1. אם הנסיבות להפסקת הייצוג נובעות מביטול או השעיה של השתתפות ספק שירותי התשלום במערכת, כפי שנקבע בכללי המערכת – המשתתף המייצג וספק שירותי התשלום נדרשים לפעול בהתאם להנחיות שיקבלו ממפעיל המערכת.
 - 4.1.2. אם מדובר בנסיבות אחרות להפסקת הייצוג, וספק שירותי התשלום מסכים עם הבקשה להפסקת הייצוג, היות שמדובר מבחינתו בטעמים סבירים – המשתתף המייצג נדרש להמשיך את מתן שירותי הייצוג עד למועד שבו הסליקה יכולה להתבצע מחשבונו של המשתתף המייצג החדש או עד ל-90 ימים ממועד הפניה של המייצג לספק שירותי התשלום לצורך הפסקת הייצוג, לפי המוקדם מבניהם. האחריות להתקשרות עם משתתף מייצג חדש חלה על ספק שירותי התשלום.
 - 4.1.3. אם מדובר בנסיבות אחרות, וספק שירותי התשלום אינו מסכים עם הבקשה להפסקת הייצוג, היות שמבחינתו מדובר בטעמים שאינם סבירים, ספק שירותי התשלום יפעל בהתאם לסעיף 6, שעניינו "בירור לעניין חובת הייצוג" ושירותי הייצוג ימשיכו עד לסיום הבירור.

5. בקשה של ספק שירותי התשלום להחלפת מייצג

- 5.1. ספק שירותי תשלום שכבר מקבל שירותי ייצוג במערכת רשאי לפנות למשתתף מייצג אחר לצורך החלפת המייצג.
- 5.2. משתתף שמקבל בקשה לייצוג מספק שירותי תשלום שכבר מקבל שירותי ייצוג במערכת, נדרש לפעול בהתאם לאמור בסעיף 2. במקרה כזה סירוב לייצוג בטענה כי ספק שירותי התשלום מקבל כבר שירותי ייצוג ממשתתף אחר ייחשב כסירוב לא סביר.
- 5.3. אם המשתתף המייצג החדש מאשר את הבקשה לייצוג, הוא נדרש להיערך לייצוג תוך זמן סביר שלא יעלה על 3 חודשים מיום המענה לבקשה לייצוג. מפעיל המערכת יקבע את המועד שבו סליקת הפעילות של ספק שירותי התשלום תיסלק מחשבונו של המשתתף המייצג החדש ויעדכן את כלל הגורמים הרלוונטיים – ספק שירותי התשלום, מייצג קודם, מייצג חדש, הפיקוח על מערכות תשלומים, וגורמים רלוונטיים נוספים לפי שיקול דעת מפעיל המערכת.

6. בירור לעניין חובת הייצוג

- 6.1. במקרה של חילוקי דעות בין ספק שירותי התשלום לבין המשתתף המייצג לעניין סירוב לייצוג, התניית תנאים בלתי סבירים לייצוג, או לעניין בקשת המייצג להפסקת הייצוג, או בכל מקרה אחר שקשור לחובת הייצוג, רשאים ספק שירותי התשלום והמשתתף המייצג לפנות בכתב ביחד או לחוד לפיקוח על מערכות תשלומים לצורך בירור.
- 6.2. במקרה שבו הפיקוח על מערכות תשלומים יקבל פניה כאמור בסעיף 6.1 דלעיל, רשאי הפיקוח על מערכות תשלומים לפנות אל המשתתף המייצג לצורך השמעת טענותיו/עמדתו ושקילת תשובתו לספק שירותי התשלום מחדש.
- 6.3. היה ואחרי בחינת תשובתו של המשתתף המייצג קבע הפיקוח על מערכות תשלומים כי מדובר בטעמים לא סבירים – הפיקוח על מערכות תשלומים יעדכן בכתב את המשתתף המייצג כי נמצא שהטעמים אינם סבירים, ויודיע לו כי הדבר עשוי לעלות לכדי אי עמידה בכללי המערכת והפרת חובת הייצוג, וכי התוצאה של אי תיקון ההפרה עלולה להביא לחסימת המשתתף המייצג או להשעייתו מהמערכת.
- 6.4. בתהליך זה, רשאי הפיקוח על מערכות תשלומים להתייעץ, בין היתר, עם מפעיל המערכת, המאסדר של ספק שירותי התשלום, המאסדר של המשתתף המייצג וכל גורם רלוונטי אחר שהפיקוח על מערכות תשלומים ראה לנכון, ולעדכן אותם ואת ספק שירותי התשלום בכל שלב בתהליך.

נספח 23

**הודעות בנק ישראל מיום
19.11.2023 בנושא "הקצאת קודי
זיהוי לספקי שירותי תשלום חוץ
בנקאיים" ובנושא "הרחבת קודי
הזיהוי במגזר הפיננסי ליישום עד
סוף דצמבר 2026 על-מנת לאפשר
ליותר גופים חוץ בנקאיים לפעול
במערכות התשלומים"**

עמ' 390

הקצאת קודי זיהוי לספקי שירותי תשלום חוץ בנקאיים

זיהוי המשתתפים במערכת הפיננסית בישראל מבוצע באמצעות קוד זיהוי ייחודי לכל גוף (מוכר כיום כ"קוד בנק") המורכב משני תווים. בנק ישראל מעדכן לראשונה על הקצאת קודי זיהוי לחברות פינטק אשר נמצאות בתהליך של חיבור למערכות התשלומים בישראל.

19/11/2023

לצפייה בהודעה כקובץ לחץ כאן

חברת משולם פתרונות תשלום בע"מ, חברת גלובל רמיט שירותי מטבע בע"מ וחברת אטמס מטריקס בע"מ

זיהוי המשתתפים במערכת הפיננסית בישראל מבוצע באמצעות קוד זיהוי ייחודי לכל גוף (מוכר כיום כ"קוד בנק") המורכב משני תווים. בנק ישראל מעדכן לראשונה על הקצאת קודי זיהוי לחברות פינטק אשר נמצאות בתהליך של חיבור למערכות התשלומים בישראל.

צעד זה עומד בקנה אחד עם יתר הצעדים שקידם בנק ישראל לטובת פתיחת הגישה לשחקנים חוץ בנקאיים וקידום התחרות בשוק התשלומים, כך שפינטקים יוכלו לפעול באופן ישיר ועצמאי במערכות התשלומים המפוקחות בישראל, תוך צמצום התלות בבנקים. בצירוף רישוי מתאים מהרגולטור הרלוונטי, קוד הזיהוי יאפשר לפינטקים להיות מזוהים באופן ייחודי על ידי משתתפים אחרים במערכות התשלומים וכן יאפשר להם להקצות מספר חשבון תשלום ללקוחותיהם. הן מספרי קודי הזיהוי שהוקצו:

קוד הזיהוי המוקצה לחברת **משולם פתרונות תשלום בע"מ**^[1], הינו **35**.

קוד הזיהוי המוקצה לחברת **גלובל רמיט שירותי מטבע בע"מ**^[2], הינו **47**.

קוד הזיהוי המוקצה לחברת **אטמס מטריקס בע"מ**^[3], הינו **86**.

מנהל מחלקת תשלומים וסליקה, מר עודד סלומי: "גם בזמנים מורכבים, בהם נמצאת מדינת ישראל, ישנה חשיבות לצירוף שחקנים חוץ-בנקאיים למערכות התשלומים. חלק מגופים אלה לאחרונה סייעו בהעברות כספים מחו"ל לעמותות בישראל שמסייעות לנפגעים של אירועי הטרור, ולמשפחות המפונות. הגופים החדשים יתרמו להגברת היציבות הפיננסית בכך שיקדמו תחרות ויעזרו לצמצם את הריכוזיות בשוק, יפתחו פתרונות תשלומים מתקדמים וחדשניים, יעלו תהליכים ושירותים עסקיים, ויזילו עלויות לטובת ציבור הצרכנים ובתי העסק בישראל."

.MESHULAM PAYMENT SOLUTIONS LTD - כ- GROW BY MESHULAM [\[1\]](#)

.GLOBAL REMIT - CURRENCY SERVICES LTD [\[2\]](#)

.A.T.M.S MATRIX LTD [\[3\]](#)

בנק ישראל מודיע על הרחבת קודי הזיהוי במגזר הפיננסי ליישום עד סוף דצמבר 2026 על-מנת לאפשר ליותר גופים חוץ-בנקאיים לפעול במערכות התשלומים

בנק ישראל ממשיך לפעול להגברת היעילות והתחרות במערכות התשלומים, וכחלק מכך מעודד ומלווה גופים חוץ-בנקאיים, כולל חברות פינטק מקומיות ובין-לאומיות לפעול במערכות הליבה של המגזר הפיננסי בישראל, לצד הבנקים, ולהציע מגוון רחב של שירותים פיננסיים והצעות ערך לציבור הישראלי.

19/11/2023

לצפייה בהודעה כקובץ לחץ כאן

קול קורא מתפרסם היום כחלק מתהליך היועצות עם המשק לגבי אופן ההרחבה

בנק ישראל ממשיך לפעול להגברת היעילות והתחרות במערכות התשלומים, וכחלק מכך מעודד ומלווה גופים חוץ-בנקאיים, כולל חברות פינטק מקומיות ובין-לאומיות לפעול במערכות הליבה של המגזר הפיננסי בישראל, לצד הבנקים, ולהציע מגוון רחב של שירותים פיננסיים והצעות ערך לציבור הישראלי. הצטרפותם של שחקנים חדשים מותנת בין היתר בזיהוי שלהם באמצעות קוד זיהוי, בעבר כונה "קוד בנק". כשם שצפויה כניסתם של שחקנים חדשים לתחום התשלומים, בנק ישראל מודיע בזאת על כוונתו להרחיב את מספר קוד הזיהוי המורכב כיום מ-2 תווים.

- ההרחבה תהיה למספר תווים גדול יותר שייתן מענה לצרכי ההשתתפות במערכות התשלומים גם בשנים הבאות
- בכוונת בנק ישראל להודיע על תצורת ההרחבה של קודי הזיהוי ביולי 2024
- החלת השימוש בקוד הזיהוי המורחב תחל בינואר 2027 ולכן הטמעתו צריכה להסתיים עד דצמבר 2026
- בנק ישראל מעוניין לקבל מידע בהתאם לשאלות המנחות המתפרסמות בקול קורא יחד עם הודעה זו

מנהל מחלקת מערכות תשלומים וסליקה, עודד סלומי: "ההחלטה על הרחבת קודי הזיהוי מגיעה כצעד תומך במקביל לשורה של צעדים שהובלנו בשוק התשלומים לטובת פתיחת מערכות התשלומים בישראל לשחקנים חדשים. כתוצאה ממהלכים אלו, אנו מלווים גופים בתהליך הצטרפותם כמשתתפים במערכות התשלומים ובמקביל נערכים לכניסתם של גופים נוספים – בנקאים וחופץ בנקאיים, בין היתר באמצעות הרחבת קוד הזיהוי."

מנהל חטיבת טכנולוגיות המידע, ליאור ג'ורג'י: "מדובר בפרויקט רחב ומשמעותי, אשר יאפשר לשחקנים נוספים להצטרף כמשתתפים במערכות התשלומים. הנושא נדון במשך תקופה ארוכה, ובוצעו פעולות ביניים למתן מענה זמני, כגון כינוי קודי זיהוי שאינם בשימוש. עתה הגיעה העת לצאת לדרך וליישם פתרון שיספק מענה מלא לשנים הבאות".

[קישור לקול קורא](#)

הציבור מוזמן להשיב לקול הקורא, וכן לכנות לצורך שאלות או הבהרות באמצעות הכתובת bank.kod@boi.org.il.

נספח 24

כללי מערכת זיכויים, חיובים
והעברות תשלומים

עמ' 395

כללי מערכת חיובים, זיכויים והעברות תשלומים

דצמבר 2023

תוכן עניינים

פרק 1 – הגדרות והוראות כלליות.....	3
פרק 2 – מבוא.....	9
פרק 3 – תיאור המערכת.....	10
פרק 4 – משתתפים במערכת.....	16
פרק 5 – משתמשים במערכת.....	27
פרק 6 – נקודת האל חזור וסופיות הוראת התשלום.....	28
פרק 7 – טיפול באירועי כשל.....	28
פרק 8 – אבטחת מידע.....	31
פרק 9 – ניהול סיכונים.....	33
פרק 10 – יעדי שירות (SLA).....	34
פרק 11 – תכנית המשכיות עסקית.....	36
פרק 12 – ועדת מס"ב.....	38
פרק 13 – יישוב מחלוקות.....	40
פרק 14 – זכויות קניין והגבלת שימוש.....	43
פרק 15 – כח עליון, הגבלת אחריות ושיפוי.....	44
פרק 16 – אדמיניסטרציה / שונות.....	45

פרק 1 – הגדרות והוראות כלליות

1. הגדרות

- 1.1. **מס"ב** – מרכז סליקה בנקאי בע"מ.
- 1.2. **קבלת הוראות תשלום ו/או הוראות ביצוע** – קבלת הוראות במערכת תשלומים במועד, בדרך ובהתאם לתנאים הקבועים לעניין זה בכללי המערכת.
- 1.3. **מערכת תשלומים** – כהגדרתה בחוק מערכות תשלומים.
- 1.4. **המערכת** – בכל מקום בו נאמר "מערכת" הכוונה היא ל"מערכת זיכויים, חיובים והעברות תשלומים", ובכלל זה תשתית "תשלומים מידיים" המופעלת באמצעות המערכת.
- 1.5. **מפעיל מערכת תשלומים** – הגוף האחראי לתפעול מערכת התשלומים כהגדרתו בחוק מערכות תשלומים.
- 1.6. **מפעיל המערכת** – בכל מקום בו נאמר "מפעיל המערכת" או "החברה" הכוונה היא למס"ב מכח תפקידה כמפעילת המערכת.
- 1.7. **כללי המערכת/הכללים** – כללים אלו להלן, שעל פיהם מופעלת המערכת, לרבות נספחיהם.
- 1.8. **משתתף במערכת / משתתף** – משתתף בעל קוד זיהוי, אשר פועל במערכת ומקבל קבצי קדם סליקה.
- 1.9. **משתתף בסליקה** – משתתף שמס"ב סולקת את פעילותו בחשבון הסליקה שלו במערכת זה"ב.
- משתתף מיוצג בסליקה** – משתתף שמס"ב סולקת את פעילותו בחשבון של משתתף אחר בזה"ב.
- 1.10. **משתתף מייצג** – משתתף בסליקה, שמייצג בסליקה במערכת זה"ב משתתף אחר שאינו לו חשבון בזה"ב. הסליקה של המיוצג, תבוצע מחשבונו של המשתתף המייצג במערכת זה"ב.
- 1.11. **משתתף ישיר** – משתתף מיוצג בסליקה, אשר חתום על כללי המערכת בהסכם מול מפעיל המערכת.
- 1.12. **משתתף עקיף** – משתתף מיוצג בסליקה, שאינו חתום על כללי המערכת ומיוצג בכללי המערכת ע"י המשתתף המייצג אותו בסליקה.
- 1.13. **משתתף מחובר** – משתתף המקיים קישור תפעולי מול המערכת לרבות באמצעות לשכת שירות.
- 1.14. **משתתף שאינו מחובר** – משתתף המקבל את שירותי המערכת דרך קישוריות תפעוליות של משתתף אחר בסליקה ("ייצוג טכני").
- 1.15. **חלונות כניסה למערכת** – מועדים בהם יוכל משתתף חדש להתחיל בפעילות במערכת.
- 1.16. **הסכמים עם המשתתפים** – ההסכמים שנחתמו בעבר בין החברה לבין משתתפי המערכת בקשר עם השימוש וההשתתפות במערכת.
- 1.17. **חוק הבנקאות** – חוק הבנקאות (רישוי) התשמ"א 1981, על כל תיקוניו כפי שיהיו מעת לעת, לרבות תקנות שהותקנו ו/או יותקנו מעת לעת.
- 1.18. **חוק מערכות תשלומים** – חוק מערכות תשלומים, התשס"ח 2008, על כל תיקוניו כפי שיהיו מעת לעת, לרבות תקנות שהותקנו ו/או יותקנו מעת לעת.
- 1.19. **חוק שירותי תשלום** – חוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום וייזום תשלום, התשפ"ג-2023.
- 1.20. **"תאגיד בנקאי" או "בנק"** – כהגדרתם בחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א 1981.
- 1.21. **בנק הדואר** – גוף אשר קיבל את אישורו של נגיד בנק ישראל, בהתאם לקבוע בס' 57 לחוק בנק ישראל, התשי"ד 1954.

- 1.22. **ארגון ("מוסד")** – גוף (תאגיד, אדם או גוף אחר) שהינו לקוח של משתתף המורשה מטעמו להשתמש במערכת.
- 1.23. **משתמש** – גוף הפועל במערכת ואינו משתתף בה.
- 1.24. **לשכת שירות** – לשכת שרות הינה גוף המספק שרותי עיבוד נתונים.
- 1.25. **מערכת זה"ב (זיכויים והעברות בזמן אמת)** – מערכת תשלומים לסליקה תוך-יומית של תשלומים בזמן אמת (RTGS), המופעלת ע"י בנק ישראל.
- 1.26. **חשבון סליקה** – חשבון של משתתף בסליקה במערכת זה"ב בבנק ישראל.
- 1.27. **סליקה כספית (Settlement)** – פירעון של הוראת תשלום רב צדדית אשר יכולה לכלול תוצאות סליקה לגבי 3 משתתפים בסליקה או יותר לזיכוי או לחיוב חשבונם במערכת זה"ב.
- 1.28. **קדם סליקה/סילוקין (Clearing)** – פעילות המערכת המבוצעת כההליך הכנה העשוי לכלול קיזוז (Netting) של העסקאות וקביעת יתרות סופיות, לקראת תהליך הסליקה הכספית המבוצע במערכת זה"ב.
- 1.29. **קבצי קדם סליקה/סילוקין (Clearing)** – קבצים המפרטים את הוראות החיוב והזיכוי של כל משתתף על פיהם חושב הנטו שמועבר לסליקה סופית במערכת זה"ב.
- 1.30. **דרישות סטטוטוריות** – חוקים, תקנות, צווים, דרישות, הנחיות והוראות מאת רשויות מוסמכות על פי כל דין.
- 1.31. **סופיות הוראת תשלום** – נקודה מוגדרת משפטית שבה העברה של נכס או מכשיר פיננסי אינה ניתנת לביטול ואינה מותנית או נקודה שבה התשתית הפיננסית או משתתפיה מילאו את התחייבויותיהם בהתאם לתנאים של חוזה הבסיס.
- 1.32. **נקודת אל חזור** – הנקודה שבה הוראות תשלום התחייבויות אחרות או תשלומים שלא נסלקו לא יוכלו עוד להתבטל ואו להשתנות על ידי המשתתף.
- 1.33. **יום עסקים בנקאי** – כהגדרתו בהוראות הבנקאות (שירות ללקוח) (מועד זיכוי וחיוב בשיקים), התשנ"ב 1992 ובהוראה 402 של בנק ישראל.
- 1.34. **יום עסקים רגיל** – יום עסקים בנקאי המסתיים בשעה 18:30.
- 1.35. **יום עסקים קצר** – יום עסקים בנקאי המסתיים בשעה 14:00 : יום ו', ערב ראש השנה, ערב סוכות, ערב שמחת תורה, ערב פסח, ערב שביעי של פסח, ערב יום העצמאות, ערב שבועות, חוה"מ סוכות, חוה"מ פסח.
- 1.36. **יום ערך** – היום שבו חל מועד הפירעון של התשלום, הוראת העברה או התחייבות אחרת והכספים הקשורים בפעולה זמינים בדרך כלל לצד המקבל ובלבד שאותו יום הוא יום עסקים בנקאי כהגדרתו לעיל.
- 1.37. **תשלומים ישירים אלקטרוניים** – תשלומים שמתבצעים באמצעים ממוכנים (חיוב/זיכוי ישיר).
- 1.38. **הוראת תשלום** – הוראה להעברת כספים.
- 1.39. **הוראת ביצוע** – אישור לביצוע הוראת התשלום.
- 1.40. **זיכויים ישירים** – זיכויים שיוזם הצד המחויב כדי לחייב את חשבונו ולזכות את המוטב.
- 1.41. **חיובים ישירים** – חיובים שיוזם המוטב, המורה לחייב את החשבון של הצד המחויב ולזכות את חשבונו.

- 1.42. **זיכויים בהקדמה/ביצוע בהקדמה** – זיכויים שמועברים למשתתפים ביום T עם יום ערך T+1 ונסלקים ביום T+1 עם יום ערך T+1.
- 1.43. **מצב חירום** – אחד מהבאים ביחד ולחוד: שעת חירום - תקופת הפעלת מערך משק לשעת חירום בהתאם להחלטת הממשלה מס' 1716 מיום כ"ט בסיון התשמ"ו (6 ביולי 1986), להחלטת ממשלה מס' 1080 מיום ז' באדר א' התש"ס (13 בפברואר 2000) להחלטת ממשלה מספר 5228 מיום ב' בכסליו התשע"ג (16.11.2012), להחלטת ממשלה מס' 1842 מיום יב' תמוז התשע"ד (10.7.2014), החלטת ממשלה מספר 2007 מיום כה' בתשרי התשע"ז (27.10.2016) וכל החלטת ממשלה אחרת בעניין, הכרזה על מצב מיוחד בעורף לפי סעיף 9 לחוק התגוננות אזרחית תשי"א-1951 או הכרזה המפקח על הבנקים על שעת חירום.
- 1.44. **נותן שירותים פיננסיים** – נותן שירותים פיננסיים שהוא בעל רישיון למתן שירותי פיקדון ואשראי, בעל רישיון למתן שירות בנקס פיננסי או בעל רישיון להפעלת מערכת לתיווך באשראי.
- 1.45. **נותן שירותי תשלום** – כהגדרתו בחוק שירותי תשלום.
- 1.46. **הסדר הכשל** – הסדר להבטחת השלמת הסליקה כמפורט בסעיף 44 לכללים.
- 1.47. **אירוע קריטי** – אירוע בעל השפעה מהותית ומתמשכת במערך התשלומים אשר נחשב ככזה על ידי בנק ישראל.
- 1.48. **חסימה מלאה של משתתף** – חסימת המשתתף משליחת ומקבלת הוראות תשלום, הוראות ביצוע ומסרים אחרים למערכת ומהמערכת.
- 1.49. **חסימה חלקית של משתתף** – חסימת המשתתף משליחת הוראות תשלום, הוראות ביצוע ומסרים אחרים אל המערכת.
- 1.50. **השעיית משתתף** – ניתוק משתתף מהמערכת והפסקת כלל הפעילות מולו.
- 1.51. **אירוע חריג** – אירוע אשר עלול להשפיע על פעילותה התקינה והשוטפת של המערכת.
- 1.52. **דוח אירוע חריג** – דוח הכולל פירוט של אירוע חריג תוך התייחסות לפרטי האירוע כפי המופיע בנספח 40 – "הודעה על אירוע חריג הדורש דיווח מידי".
- 1.53. **דיווח מידי** – דיווח על אירוע חריג אשר השפיע על המערכת דיווח לא יאוחר מסיום יום העסקים הבנקאי בו ארע או נודע האירוע.
- 1.54. **מערכת אישורי כיסוי** – מערכת המגדירה למפעיל המערכת מתי העברת תשלומי זיכוי מחשבון הארגון מאושרת.
- 1.55. **מערכת תשלומים מידיים** – תשתית המאפשרת העברת תשלומים ומידע באופן מידי בין משתתפי המערכת.
- 1.56. **מערכת ניוד חשבונות** – תשתית המאפשרת העברת חשבונות וניתוב תנועות בין משתתפי המערכת עבור לקוחותיהם.
- 1.57. **מאגר ניודים** – מאגר המכיל פרטי חשבונות שהועברו במערכת ניוד חשבונות והסתיימו בניוד החשבון, וטרם בוטל עבורם שירות הניתוב או הסתיימה עבורם תקופת הניתוב כהגדרתם בניהול בנקאי תקין "העברת פעילות פיננסית של לקוח בין בנקים באופן מקוון" (448).
- 1.58. **ייצוג בסליקה** – ביצוע סליקה של הוראות זיכוי ו/או חיוב של חשבון המשתתף המיוצג, מחשבונו של המשתתף המייצג במערכת זה"ב.

- 1.59. **ייצוג בכללי המערכת / אחריות במערכת התשלומים** – המשתתף בסליקה המייצג משתתף אחר בכללי המערכת לוקח אחריות פיננסית ותפעולית מול מפעיל המערכת על כלל החובות החלות עפ"י כללי המערכת, לרבות ביחס לפעילות המשתתף המיוצג על ידו בכללים ולקוחותיו, כך שגם אם לא תהיה יתרה מספקת למשתתף העקיף, המשתתף המייצג מתחייב לעמוד בהתחייבויות שנוצרו במערכת המייצג יכול לנהל את הסיכונים שלו, אך הינו נוטל אחריות כוללת על פעילותו של המיוצג אל מול מפעיל המערכת והמשתתפים בה, לרבות בגין חובות המיוצג בעקבות נזקים שגרם למפעיל המערכת או למשתתפים אחרים בשל תקלות טכניות בחיבור שלו למערכת (אחריות פיננסית וטכנית), כמו כן, יודגש שאין בזאת כדי לחייב את המייצג להעמיד אשראי למיוצג וכל מתן אשראי או העמדת קו אשראי נתונה לשיקול דעתו של המייצג.
- 1.60. **ייצוג טכני** – המשתתף המיוצג מעביר את הוראות התשלום למשתתף בסליקה המייצג אותו והוא אשר מעביר את ההוראות למפעיל המערכת. כך קבצי הזיכויים והחיובים ישלחו ע"י נותן שירותי התשלום למשתתף המייצג אותו בסליקה והמשתתף המייצג ישלח את הקבצים למערכת.

2. מטרת ותכלית הכללים

מטרת ותכלית הכללים לחוות בסיס להסדרת פעילות המערכת, לרבות:

- 2.1. הבטחת יציבותה, יעילותה ותפקודה התקין.
- 2.2. קביעת כללים לעניין ההשתתפות של משתתף, ובכלל זה:
 - 2.2.1. דרישות הוגנות לחיבור למערכת מהמבקשים להשתתף בה;
 - 2.2.2. המשך ההשתתפות במערכת של משתתף שמתנהלים נגדו הליכי פירוק;
- 2.3. קביעת כללים לניהול סיכונים הולם.
- 2.4. קביעת הסדרי גיבוי למקרי חירום.
- 2.5. אמצעים לאכיפת הכללים האמורים.

3. שם הכללים ותחולתם

- 3.1. כללים אלו הם כללי מערכת "זיכויים, חיובים והעברות תשלומים" (להלן: "**הכללים**").
- 3.2. הכללים חלים על המשתתפים של המערכת ומחייבים אותם.

4. סודיות של הכללים

- 4.1. כל המידע הפונקציונאלי ו/או הטכני ו/או התפעולי ו/או כל מידע אחר המופיע בכללים אלו, לרבות נספחים, הינו סודי, וניתן לשימוש ע"י המשתתפים במערכת ו/או הפועלים מטעמם לצרכי פעילות המערכת בלבד.
- 4.2. המשתתפים נדרשים לשמור על סודיות המידע הנ"ל, לרבות נקיטת האמצעים המתחייבים לשמירת הסודיות על ידי עובדיהם ו/או הפועלים מטעמם. לשם כך, תנאי להעברת מסמך הכללים למשתתף

(או למועמד להיות משותף), הינו חתימת המועמד להיות משותף ו/או המשותף על מסמך שמירת סודיות.

4.3. משותפים בסליקה רשאים להעביר נוסח של הכללים והנספחים למועמד להשתתף לצורך מתן שירותי ייצוג, בכפוף להחתמת נספח סודיות.

5. שפה

הנוסח הרשמי והמחייב של הכללים הוא הנוסח בשפה העברית.

6. מדרג

6.1. בכל מקרה של סתירה בין חוק מערכות תשלומים לבין הכללים, יגבר האמור בחוק מערכות תשלומים.

6.2. בכל מקרה של סתירה בין הכללים לבין ההסכמים עם המשתתפים (ככל שאלו לא בוטלו) – האמור בכללים גובר.

6.3. בכל מקרה של סתירה בין האמור בכללים לבין האמור בנספחים לכללים האמור בכללים גובר.

7. תחילת תוקף הכללים

הכללים תקפים ממועד פרסומם הראשון.

8. תפקידים וסמכויות של מס"ב

8.1. מס"ב היא הבעלים של הזכויות במערכת.

8.2. מס"ב היא מפעילת המערכת.

9. שינוי בכללים

9.1. מפעיל המערכת רשאי לבצע מעת לעת שיפורים, תיקונים או שינויים בכללים ובנספחים לכללים.

9.2. מפעיל המערכת יתייעץ עם משתתפי המערכת או חלקם, לפי העניין, אודות השינוי הרצוי. בכל מקרה, כאשר השינוי נוגע למשתתף מסוים / משתתפים מסויימים באופן מיוחד - תבוצע התייעצות גם עם אותם משתתפים. ההתייעצות הנ"ל תבוצע אלא אם כן המדובר בשינוי הנדרש לביצוע בדחיפות. השינוי כאמור יעשה ע"י מפעיל המערכת בלבד אלא אם כן נאמר אחרת באחד מסעיפי הכללים. שינוי לעניין סעיף זה לרבות הוספת משתתף חדש.

9.3. המשתתפים רשאים לפנות למפעיל המערכת בבקשה לביצוע שינויים בכללים.

9.4. שינוי בכללים אשר משפיע על תפעול או כרוך בשינוי כללי ההפעלה של מערכת תשלומים אחרת יעשה תוך הסכמת מפעיל המערכת האחרת שהשינוי נוגע אליה.

9.5. מפעיל המערכת יודיע למשתתפי המערכת, באמצעות נציגיהם, אודות השינויים שבוצעו בכללים זמן סביר ככל הניתן לפני יישום השינוי כדי לאפשר למשתתפי המערכת להיערך לקראת השינוי. על

אף האמור לעיל, כאשר השינוי בכללים נדרש לביצוע בדחיפות יודיע מפעיל המערכת למשתתפים על ביצוע השינוי בהקדם.

10. זכאות המשתתפים להעתק מהכללים וקבלת מידע

- 10.1. בכפוף לחתימה על כתב סודיות החברה תעביר לכל משתתף עותק מהכללים.
- 10.2. עדכונים שוטפים ותקופתיים יישלחו לאנשי הקשר מטעם המשתתפים שנקבעו על ידם.
- 10.3. לקבלת מידע נוסף, ניתן לפנות למפעיל המערכת בהתאם לפרטים המוצגים בסעיף 20.

11. מדריכים משלימים

- 11.1. הכללים מציגים את מערכת הקשרים, לרבות הקשר העסקי והפונקציונאלי בין המשתתפים לבין המערכת ולמפעיל המערכת וכן בין המשתתפים לבין עצמם. על המשתתפים לעיין במסמכים אחרים (כגון מפרטים ספציפיים, שמות קבצים, תהליכים וכו') המציגים את הפעילות הטכנית והתפעולית של המערכת בהתאם לרלוונטיות ולצורך.
- 11.2. חיבור לאתר התשלומים, לרבות מדריך כניסה לאתר התשלומים, מוצג באתר האינטרנט של מפעיל המערכת.

12. פנייה למפעיל המערכת

- 12.1. פנייה של משתתף למפעיל המערכת:
 - 12.1.1. בכל מקום בכללים בו מצוין כי יש לפנות אל מפעיל המערכת בכל נושא הקשור להשתתפות במערכת ו/או בכל נושא הקשור לכללים, יש לפנות בהתאם לפרטים המופיעים להלן:

חברת מס"ב
 הרוקמים 26, חולון
 טלפון: 03-5111530
 E-mail: info@masav.co.il
 - 12.1.2. כל פנייה של משתתף לחברה על פי הכללים, תבוצע בהתאם למוגדר ע"י מפעיל המערכת בצירוף חתימה של מורשה חתימה מטעם המשתתף הפונה.
 - 12.1.3. טופס עם רשימת מורשי החתימה מטעם המשתתף יועבר אל מפעיל המערכת במסגרת הצטרפותו למערכת.
 - 12.1.4. משתתף הפונה למפעיל המערכת, נדרש לוודא טלפונית מול מפעיל המערכת כי הפנייה התקבלה. פנייה אשר לא תלווה בשיחה טלפונית מטעם המשתתף הפונה – לא תטופל.
 - 12.1.5. עדכון שוטף של תוספת/גריעת משתמשים המורשים מטעם המשתתף יעשה מול מפעיל המערכת.

12.1.6. פנייה של מפעיל המערכת למשתתפי המערכת לצורך מסירת הודעות הקשורות לפעילות המערכת, תבוצע לאנשי הקשר של המשתתף.

12.2. פנייה של אירגונים ומשתמשים למפעיל המערכת:

פנייה של אירגונים למפעיל המערכת תעשה באמצעים ובשעות המתוארים בסעיף 12.

13. פעולה תוך פרק זמן סביר

13.1. בכל מקום בכללים בו נאמר כי מפעיל המערכת "יודיע" או "יפעל", אזי מפעיל המערכת יפעל "תוך פרק זמן סביר", ובתנאי שאין מדובר בפעולה הנדרשת לביצוע בדחיפות, או אז, מפעיל המערכת יפעל בהקדם האפשרי.

פרק 2 - מבוא

14. פונקציונליות המערכת

14.1. המערכת מספקת שירותי קדם סליקה:

14.1.1. שירותים לארגונים כוללים את הפעולות הבאות:

1. שירותי זיכויים (משכורות/ספקים/גמל);
2. שירותי חיובים;

14.1.2. שירותים למשתתפים כוללים את הפעולות הבאות:

1. שירותי זיכויים (באצווה וב-ONLINE);
2. שירותי חיובים;
3. החזרות חיובים;
4. החזרות זיכויים;

14.2. חישוב ערכי נטו בין המשתתפים ושליחת התוצאות למערכת זה"ב;

14.3. שירותים נוספים כגון שירותי נידוד חשבונות.

14.4. מתן שירותי קדם הסליקה של תשלומים ישירים אלקטרוניים (תנועות בין-בנקאיות בשקלים בלבד), נסלקים בשני חלונות סליקה:

14.4.1. "סליקת המשתתפים" - הסליקה מוגדרת במערכת זה"ב כסליקת מס"ב הראשונה ולרוב כוללת את סליקת תנועות זיכוי/חיוב ותנועות ההחזרות עבור המשתתפים במערכת.

14.4.2. "סליקת הארגונים" - הסליקה מוגדרת במערכת זה"ב כסליקת מס"ב השנייה וכוללת את סליקת התנועות זיכוי/חיוב עבור זיכויים וחיובים על פי הרשאה של ארגונים.

פרק 3 - תיאור המערכת

15. תיאור סביבת המערכת

- 15.1. סביבת המערכת מוצגת בדיאגרמה מספר 1 המובאת להלן.
 הסביבה כוללת 5 רכיבים מרכזיים :
- 15.1.1. קישוריות המערכת אל אירגונים :
 אירגונים יכולים להתחבר למערכת באמצעות אתר האינטרנט או באמצעות שליחת קבצים בתקשורת מאובטחת (תוכנה ו/או כספות).
- 15.1.2. קישוריות המערכת אל המשתתפים :
 המשתתפים שולחים את הקבצים למערכת באמצעות כספות.
 ישנם ממשקי Online בין המשתתפים והמערכת לטובת פעילויות מקוונות כגון מערכת אישורי הכיסוי ומערכת להעברת תשלומים מידיים .
- 15.1.3. מערכת התשלומים המרכזית של מס"ב :
 מערכת ליבה הפועלת לריכוז החיובים והזיכויים וחשוב הנטו בין המשתתפים.
- 15.1.4. מערכת הכספות :
 מערכת כספות המשמשת להעברת קבצים בצורה מאובטחת מהאירגונים ו/או המשתתפים למערכת ולהיפך.
- 15.1.5. מערכת זה"ב RTGS :
 אליה מועברים קבצי הנטו שמחשבת המערכת בעבור המשתתפים.

16. חדר הפעלה

- 16.1. חדר הפעלה למשתתפי המערכת יופעל ע"י מפעיל המערכת.
- 16.2. חדר ההפעלה יהיה מאויש בשעות הפעילות של מס"ב ועד לסיום העיבודים ושליחת קבצי קדם הסליקה למשתתפים
- 16.3. חדר ההפעלה יהיה זמין לשאלות המשתתפים לגבי הפעילות התפעולית של המערכת. דרכי ההתקשרות מפורטים בפרק 10.

17. מערכת גיבוי

- 17.1. מערכת גיבוי למערכת המרכזית מתוארת בסעיף 56. למען הסר ספק, מובהר בזאת, שמערכת הגיבוי מהווה חלק בלתי נפרד מהמערכת. על כן הכללים חלים על מערכת הגיבוי באופן זהה לתחולתם על המערכת המרכזית.

18. פרטי הוראת ביצוע

הוראת ביצוע הינה אישור לביצוע הוראה להעברת כספים. פרטי הוראת ביצוע ימסרו למשתתפים ע"י מפעיל המערכת.

19. נוהל חיווי

- 19.1. המערכת מאפשרת לקבל חיוויים המעידים על קבלת קובץ וקליטתו.
- 19.2. המערכת דוחה הוראות שגויות (לדוגמא: חשבון לא קיים, סניף לא קיים, חשבון סגור)
- 19.3. החיווי יישלח באותם אמצעים שנשלחה ההוראה, לדוגמא – אם נשלח למפעיל המערכת קובץ לכספת, יוחזר חיווי כקובץ לכספת המעיד באם נתקבל הקובץ או באם נדחה.

20. ימי ושעות פעילות המערכת

- 20.1. מפעיל המערכת יפעיל את המערכת בימים המוגדרים כיום עסקים בנקאי.
- 20.2. מפעיל המערכת יפעיל את המערכת להעברת תשלומים מידיים מול המשתתפים 24 שעות ביממה בכל ימות השבוע.
- 20.3. השימוש במערכת יעשה בהתאם לשעות ולימי הפעילות אשר נקבעו על ידי מפעיל המערכת.
- 20.4. המועד הקובע לעניין קבלתה של הוראת תשלום ו/או הוראת ביצוע למערכת היא שעת הכניסה של ההוראה למערכת, כפי שנרשמה בפרטי ההוראה במערכת.
- 20.5. שינוי שעות פעילות
 - 20.5.1. מפעיל המערכת רשאי לבצע שינויים בשעות פעילות המערכת.
 - 20.5.2. מפעיל המערכת יודיע למשתתפי המערכת בכתב על השינוי בשעות הפעילות ועל המועד המתוכנן ליישום השינוי.
 - 20.5.3. הודעה כאמור תישלח אל המשתתפים זמן סביר לפני המועד המתוכנן ליישום השינוי.
- 20.6. שינוי אד הוק

מפעיל המערכת רשאי לבצע שינוי בשעות הפעילות של יום העסקים בו מבוצע השינוי, זאת במידה ואי ביצוע שינוי כאמור עלול לפגוע בפעילות התקינה של המערכת ו/או יהיה בעל השפעה משמעותית על המשק.
- 20.7. לא עמד המשתתף או האירגון בלוח הזמנים ולא העביר את הקבצים למערכת עד למועד הנדרש תופעל המערכת ללא קבציו.

21. סליקת הארגונים

- 21.1. זיכויים:
 - 21.1.1. שעת קליטת הקבצים וההוראות תמסר למשתתפי המערכת ולארגונים ע"י מפעיל המערכת. (להלן: "השעה המקסימאלית")

21.1.2. קבצים והוראות לביצוע זיכויים אשר יתקבלו בחברה עד יום T עד השעה המקסימאלית עם יום ערך T יבוצעו עם ערך T. קבצים והוראות כאמור אשר יתקבלו בחברה לאחר השעה המקסימאלית עם יום ערך T יבוצעו ביום T+1 עם יום ערך T+1.

21.2. חובבים

21.2.1. שעת קליטת הקבצים וההוראות תמסר למשתתפי המערכת ולארגונים ע"י מפעיל המערכת. (להלן: "השעה המקסימאלית")

21.2.2. יום עסקים רגיל - קבצים והוראות לביצוע חובבים אשר יתקבלו בחברה עד לשעה המקסימאלית, עם יום ערך T, יבוצעו ע"י מפעיל המערכת ביום T. קבצים והוראות כאמור אשר יתקבלו בחברה לאחר השעה המקסימאלית יבוצעו ביום T+1 עם יום ערך T+1.

21.3. שלחת תחזית סליקה צפויה למשתתפים בסליקה:

21.3.1. משלוח תחזית הסליקה למשתתפים יתבצע בסמוך להפקת התחזיות ע"י המערכת לפני סליקת הארגונים.

21.4. תהליכי עיבוד יומי:

- 21.4.1. תהליך העיבוד היומי יחל לאחר סיום תהליך הסגירה.
- 21.4.2. חוה"מ סוכות וחוה"מ פסח, מוגדרים כימי עסקים קצרים במערכת. יחד עם זאת, הסליקה הכספית במערכת זה"ב מתבצעת בהם כמו ביום עסקים רגיל.
- 21.4.3. תוצאות העיבוד -
- 1. קבצי סליקה נטו:
 - תוצאות העיבוד עם ערך יום T יישלחו למערכת זה"ב בתום תהליך העיבוד וכל משתתף בנפרד מקבל את המידע שלו.
 - תוצאות העיבוד של זיכויים בהקדמה, עם יום ערך T+1, יישלחו למערכת זה"ב ביום העסקים הבא.
- 2. קבצי קדם סליקה (מידע): לאחר שסליקת הארגונים מתבצעת בהצלחה במערכת זה"ב – נשלחים קבצי קדם הסליקה למשתתפים המהווים אישור של מפעיל המערכת למשתתפים על השלמת הסליקה.

22. סליקת המשתתפים

22.1. זיכויים וחובבים והחזרות זיכויים וחובבים:

קבצים אשר יתקבלו בחברה עד השעה המקסימאלית ביום ערך T עם יום ערך T יבוצעו עם ערך T. קבצים והוראות כאמור אשר יתקבלו בחברה לאחר השעה המקסימאלית עם יום ערך T יבוצעו ביום T+1 עם יום ערך T+1

22.2. תשתית תשלומים מידיים :

- 22.2.1. המערכת זמינה 24 שעות ביממה בכל ימות השבוע ומאפשרת העברת תשלומים בזמן אמת בין משתתפים.
- 22.2.2. ההתחשבות בין המשתתפים מתבצעת באמצעות קבצי חיובים בחלון סליקת המשתתפים ביום הערך בו בוצע התשלום במערכת להעברת התשלומים המידיים.
- 22.2.3. משתתף אינו יכול לבטל תשלום אשר העביר באמצעות המערכת להעברת תשלומים מידיים – והוא מתחייב להעברת התשלום שיגיע בקובץ החיובים.
- 22.2.4. משתתף מעביר תשלום, יעביר את תוכן ההודעה שהלקוח המזכה הזין בזמן בקשת הזיכוי (40 תווים) דרך מערכת להעברת תשלומים מידיים משתתף מקבל הזיכוי, ישקף ללקוח המזוכה את התשלום, באופן מידי עם קבלת התנועה במערכת להעברת תשלומים מידיים, כולל את ההודעה שהזין הלקוח המזכה. הכסף יהיה זמין ללקוח המזוכה מיד עם קבלת התנועה.

22.3. תהליכי עיבוד יומי

- 22.3.1. תהליכי העיבוד היומיים יחלו לאחר קבלת הקבצים.
- 22.3.2. חוה"מ סוכות וחוה"מ פסח, מוגדרים כימי עסקים קצרים במערכת. יחד עם זאת, הסליקה הכספית במערכת זה"ב מתבצעת בהם כמו ביום עסקים רגיל.
- 22.3.3. תוצאות העיבוד –
- קבצי סליקה נטו למערכת זה"ב :
- תוצאות העיבוד של קבצי החזרות חיובים וזיכויים ותוצאות העיבוד של קבצי זיכויים וחיובים ישלחו למערכת זה"ב ביום העסקים הבא.
 - קבצי קדם סליקה (מידע) : קבצי אלו מהווים תחזית עד למועד הסליקה ורק לאחר שהסליקה מתבצעת בהצלחה המידע הופך לסופי.

23. תיאור פעילות המערכת – נרטיב**23.1. סליקת הארגונים****23.1.1. כללי :**

1. תחילתו של תהליך קדם הסליקה בשידור קבצי זיכויים וחיובים על ידי הארגונים וסופו בגמר העיבוד ומשלוח תוצאותיו למערכת זה"ב.
 2. פעילות הסליקה הכוללת מגיעה לסיומה רק בתום תהליך ה"סליקה הכספית", המבוצע במערכת זה"ב.
- 23.1.2. שידור קבצי זיכויים וחיובים והוראות ביצוע :
1. הארגונים מעבירים למערכת קבצי זיכויים ו/או קבצי חיובים והוראות ביצוע לגביהם באמצעות קבצים במבנה מס"ב

2. קבצי הזיכויים והחייבים כוללים תנועות פרטניות לזיכוי או לחיוב של חשבונות אצל המשתתפים.
- 23.1.3 ביטולים – קבצי הזיכויים :
 1. הארגונים רשאים לבטל קבצים או רשומות בקבצים באתר התשלומים של מפעיל המערכת טרם לחיצה על כפתור "העברה לביצוע".
 2. ניתן לבצע ביטולים במקרים חריגים בקבלת אישור של מפעיל המערכת גם בפקס או בקובץ ממוכן.
 3. המועד המקסימאלי לקבלת ביטולים הוא מועד נקודת האל חזור במערכת (סעיף 41).
 4. היה ומשתתף שבו מתנהל חשבון הארגון לא אישר ביצוע חיוב החשבון עבור קובץ במשך 3 ימי עסקים ברצף, הקובץ יחשב כמבוטל.
- 23.1.4 ביטולים – קבצי חיובים :
 1. ניתן לבצע ביטולים במקרים חריגים בקבלת אישור של מפעיל המערכת בפקס.
 2. המועד המקסימאלי לקבלת ביטולים הוא מועד נקודת האל חזור במערכת (סעיף 41).
- 23.1.5 אישורי כיסוי מהמשתתפים עבור קבצי זיכויים :
 1. המשתתפים יגדירו ויעדכנו את מפעיל המערכת במסגרות המשיכה לכל חשבון של ארגון שפועל אצלם טרם תחילת הפעילות במערכת.
 2. מפעיל המערכת מנהל בקרה על בקשות לאישורי כיסוי מהמשתתפים שלא נענו ומטפל בתשובות החיוביות ובתשובות השליליות.
- 23.1.6 תהליך הסגירה :

מפעיל המערכת מפעיל תהליך סגירה טרם הפעלת העיבוד היומי :

 1. סגירת מערכת אישורי הכיסוי מול המשתתפים.
 2. טיפול בבקשות לאישורי משיכה שנתקבלה עבורם תשובה "שלילית" או שלא התקבלה עבורם תשובה.
 3. אי קבלת תשובה מהמשתתף עד למועד סגירת מערכת אישורי הכיסוי כאמור להלן, כמוה כקבלת תשובה שלילית למשיכה.
- 23.1.7 תחזית סליקה צפויה למשתתפים :

מטרת תחזית הסליקה לאפשר לכל משתתף להעריך את סה"כ החייבים, הזיכויים והיתרה הכספית נטו לימי הערך הרלוונטיים על מנת להתארגן מבעוד מועד לסליקה בחשבונו בבנק ישראל במערכת זה"ב.

תחזית הסליקה הינה תחזית בלבד. אין כל ודאות כי תוצאת הסליקה תהיה זהה לתוצאת המפורטת בתחזית הסליקה, ומפעיל המערכת לא ישא בכל אחריות לשינויים, ככל שיהיו, בין תחזית הסליקה הנ"ל לבין תוצאת הסליקה בפועל, כפי שתבצע במערכת זה"ב או להסתמכות מי מהמשתתפים על תחזית הסליקה כפי שתועבר אליהם.
- 23.1.8 תוצאות העיבוד :
 1. קובץ נטו למערכת זה"ב של סליקת האירגונים.

2. קבצי סילוקין (מידע) למשתתפים.

23.2. סליקת המשתתפים:

23.2.1. שידור תשלומים על ידי המשתתפים:

סוגי תשלומים המועברים על ידי המשתתפים יכללו:

1. החזרות חיובים;

משתתף רשאי להחזיר חיוב על פי הרשאה שאין הוא נכון לכבדו מאחת הסיבות המצויינות כסיבות החזרה המפורטות במפרט קובץ החזרות. החיוב יוחזר לא יאוחר מ-3 ימי עסקים בנקאיים לאחר מועד החיוב, לימים אילו יתווספו עוד שלושה ימים לביצוע החזרות מטעמים טכניים החזרת החיוב תבוצע באמצעות קובץ החזרות.

2. החזרות זיכויים;

משתתף רשאי להחזיר זיכוי שאין הוא נכון לקבלו מאחת הסיבות המנויות במפרט קובץ החזרות. הזיכוי יוחזר לא יאוחר מ-3 ימי עסקים בנקאיים לאחר מועד הזיכוי. לימים אילו יתווספו עוד שלושה ימים לביצוע החזרות מסיבות טכניות.

3. זיכויים למשתתפים אחרים:

- זיכויי אצווה

- זיכויי Online – זיכויים בתשתית התשלומים מידיים

4. חיובים על פי הרשאה למשתתפים אחרים (כולל חיובים ע"פ הרשאה לחיוב בין המשתתפים לטובת התחשבות על תשלומים במערכת להעברת תשלומים מידיים);

23.2.2. ביטולים:

1. ניתן לבצע ביטולים במקרים חריגים בקבלת אישור של מפעיל המערכת לפני נקודת האל חזור.

2. ביטול יתבצע באמצעות פניה טלפונית של איש קשר ממרכז ההפעלה של המשתתף.

23.2.3. תוצאות העיבוד:

1. קבצי סילוקין (מידע) למשתתפים.

2. קובץ נטו למערכת זה"ב של סליקת המשתתפים.

23.2.4. תוצאות העיבוד הנשלחות למערכת זה"ב כתוצאה מסליקת המשתתפים יכללו:

1. זיכויים בהקדמה

2. סליקת החיובים והזיכויים

3. סליקת החזרות הזיכויים והחזרות החיובים

23.3. מערכת לניוד חשבונות:

23.3.1. העברת מידע בין משתתפי המערכת לצורך ביצוע תהליך ניוד של לקוחותיהם, ובכלל זאת – העברת מידע אודות יתרות, פעילות בכרטיסי אשראי, הוראות קבע, הרשאות לחיוב חשבון, ניירות ערך ועוד.

23.3.2. הפצת מאגר ניודים למשתתפי המערכת.

23.3.3. ניתוב תנועות חיובים וזיכויים במערכת מס"ב, המגיעים בקבצי אצווה, בהתאם למאגר הניודים.

24. היבטים טכניים

- 24.1. הארגונים יכולים להעביר את הקבצים / הוראות התשלום למערכת באחת מהדרכים הבאות:
- 24.1.1. אתר התשלומים באינטרנט.
 - 24.1.2. העברת קבצים מאובטחת (תוכנה).
 - 24.1.3. דרך כספות מאובטחות.
 - 24.1.4. באמצעות תשתית מקוונת (ONLINE) להעברת תשלומים מידיים.
- 24.2. המשתתפים יכולים להעביר ולקבל את התשלומים למערכת באחת מהדרכים הבאות:
- 24.2.1. קבצים דרך כספות מאובטחות
 - 24.2.2. תשלומים במסרים מקוונים דרך מערכת להעברת תשלומים מידיים.
- 24.3. בקשות מפעיל המערכת לאישור כיסוי מהמשתתפים יועברו אליהם במסרים ממוכנים בתקשורת ממוחשבת. התשובות לבקשה תועברנה בתקשורת ממוחשבת.
- 24.4. מפעיל המערכת שולח למערכת זה"ב הוראת תשלום רב צדדית ומערכת זה"ב שולחת למפעיל המערכת אישורים על תוצאות הסליקה. פעילות זו מבוצעת ע"י כספות מאובטחות.
- 24.5. חלונות סליקה עבור מערכת מס"ב במערכת זה"ב בבנק ישראל.
- 24.5.1. חלון הסליקה הראשון – עבור סליקת המשתתפים כמוגדר בכללי מערכת זה"ב.
 - 24.5.2. חלון הסליקה השני - עבור סליקת הארגונים כמוגדר בכללי מערכת זה"ב.

פרק 4 – משתתפים במערכת

25. תיאור המשתתפים

- 25.1. משתתף בסליקה:
- 25.1.1. משתתף בעל רשיון של אחד מהגופים הבאים:
 - 1. תאגיד בנקאי, לרבות תאגיד עזר;
 - 2. בנק הדואר;
 - 3. אגודות פיקדון ואשראי;
 - 4. סולק, נותן שירותי תשלום יציבותי;
 - 5. נותן שירות בנקס פיננסי¹;

¹ לפי חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים), התשע"ו-2016
 עמ' 16 מתוך 45

6. מפעיל מערכת לתיווך באשראי²;
7. חברת תשלומים³;
8. גוף הפטור מרישיון חברת תשלומים, לפי חוק שירותי תשלום;
9. בעל רישיון זר ב"מדינה מוכרת"⁴;
10. וכן בעל רישיון אחר שיקבע ויאשר ע"י הפיקוח על מערכות התשלומים בבנק ישראל;
- 25.1.2. משתתף בסליקה במערכת זה"ב.
- 25.1.3. בעל קוד זיהוי כפי שניתן ע"י בנק ישראל.
- 25.1.4. כפוף לכללי המערכת וחתום על הסכם השתתפות מול מפעיל המערכת.
- 25.1.5. אחראי מול מפעיל המערכת על כלל הפעילויות והסיכונים שעלולים להכניס למערכת הוא ו/או לקוחותיו.
- 25.1.6. אחראי מול מפעיל המערכת גם על כלל הפעילויות והסיכונים שעלול להכניס משתתף עקיף אשר מיוצג על-ידו ולקוחותיו. כמו-כן, אחראי לוודא עמידתו של המשתתף העקיף המיוצג על ידו בתנאי הכשירות להשתתפות במערכת ובהליכים נדרשים להתחברות ע"פ המתואר בכללי המערכת.
- 25.1.7. מחובר או שאינו מחובר מבחינה טכנית למערכת.
- 25.2. **משתתף ישיר:**
- 25.2.1. משתתף בעל רישיון כנדרש בסעיף 25.1.1 לעיל.
- 25.2.2. בעל קוד זיהוי כפי שניתן ע"י בנק ישראל.
- 25.2.3. כפוף לכללי המערכת וחתום על הסכם השתתפות מול מפעיל המערכת.
- 25.2.4. אחראי מול מפעיל המערכת על כלל הפעילויות והסיכונים שעלולים להכניס למערכת הוא ו/או לקוחותיו.
- 25.2.5. מחובר או שאינו מחובר מבחינה טכנית למערכת.
- 25.3. **משתתף עקיף:**
- 25.3.1. משתתף בעל רישיון כנדרש בסעיף 25.1.1 לעיל.
- 25.3.2. חתום על הסכם עם משתתף בסליקה ומסתמך על שירותיו.
- 25.3.3. בעל קוד זיהוי כפי שניתן ע"י בנק ישראל.
- 25.3.4. מחובר או שאינו מחובר מבחינה טכנית למערכת.

² לפי חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים), התשע"ו-2016

³ לפי חוק שירותי תשלום.

⁴ לפי סעיף 3(7) בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים) (פטור מחובת רישוי) 0הוראת שעה, התשפ"ג-2022.

26. תנאים להגשת מועמדות להשתתפות במערכת

- 26.1. עמידה בתנאי הכשירות המפורטים בסעיף 25 לעיל.
- 26.2. אישור בנק ישראל כי מפעיל המערכת רשאי לתת למועמד שירות לצורך ההתחברות למערכת.
- 26.3. עמידה בתנאי הכשירות וההליכים לחיבור המפורטים בכללים אלו.

27. תנאי כשירות להשתתפות

- 27.1. על המשתתף במערכת :
 - 27.1.1. לקיים הוראות ו/או נהלים פנימיים לצורך עבודה מול המערכת. במקרה של סתירה בין ההוראות ו/או הנהלים הפנימיים של המועמד לבין כללים אלו האמור בכללים אלו יגבר.
 - 27.1.2. להיות בעל יכולות טכנולוגיות נדרשות המאפשרות לעמוד בכל הכללים המפורטים במסמך זה.
 - 27.1.3. לעמוד בתנאי ההמשכיות העסקית המוצגים בפרק 11, כולל הסדרי גיבוי מספיקים אשר לא יפגעו בפעילות התקינה של המערכת.
 - 27.1.4. לעמוד בדרישות המוצגות בפרק 8.
 - 27.1.5. לעמוד בכל דרישה נוספת המופיעה בכללים.
- 27.2. על מועמד להשתתפות להודיע למפעיל המערכת בהקדם האפשרי, על כל שינוי מהותי המתקיים לגבי תנאי הכשירות ולגבי עמידתו בתנאי הכשירות.
- 27.3. עבור משתתף חדש בסליקה : המועמד יהפוך למשתתף ויהיה זכאי להשתמש במערכת רק לאחר השלמת הליך ההתחברות למערכת במלואו, כמפורט בסעיף 29 ורק לאחר שמפעיל המערכת שלח למועמד אישור בכתב על קבלתו כמשתתף במערכת.
- 27.4. עבור משתתף חדש המיוצג בסליקה : המועמד יהפוך למשתתף ויהיה זכאי להשתמש במערכת רק לאחר השלמת הליך ההתחברות למערכת במלואו, כמפורט בסעיף 29 ולאחר שהמשתתף המייצג אישר את עמידתו בתנאים הנדרשים להתחברות ורק לאחר שמפעיל המערכת שלח למועמד אישור בכתב על קבלתו כמשתתף במערכת.

28. חובת הייצוג

- 28.1. עבור משתתף חדש :
 - 28.1.1. משתתף בסליקה לא יסרב סירוב בלתי סביר לייצג בסליקה נותן שירותי תשלום ובלבד שנותן שירותי התשלום כאמור עומד בתנאי הגישה למערכת התשלומים, בהתאם לכלליה, שבגין פעילותו בה הוא מבקש ייצוג. נותן שירותי תשלום כאמור יפנה בבקשה בכתב למשתתף המייצג על מנת לקבל שרות ייצוג כאמור.
- המשתתף המייצג רשאי להתנות ייצוג כאמור בכך שנותן שירותי התשלום יחתום על כללי המערכת.

28.1.2. מועמד שעומד בתנאי הגישה ודרישות החיבור יכול לחתום על הסדר הכשל ועל כללי המערכת, גם אם אינו מנהל חשבון בבנק ישראל. יובהר, כי על המשתתף המייצג לא תהיה חובה לייצג בכללי המערכת נותני שירותי תשלום.

28.1.3. התניית תנאים בלתי סבירים תחשב כסירוב בלתי סביר. סירוב בלתי סביר כאמור ייחשב כאי עמידה בכללי המערכת.

להלן דוגמאות לגביהן סירוב של משתתף מייצג יחשב סירוב סביר:

1. אי עמידת מיוצג באחד מהתנאים הבאים:

- נותן שירותי התשלום אינו עומד בצו איסור הלבנת הון או שצו איסור הלבנת הון לא חל עליו. נותן שירותי התשלום אינו מיישם כלים שנדרשו על ידי המייצג באופן סביר לניהול הסיכונים הכרוכים בייצוג ובהתאם להוראות הדין החלות על המייצג כמפורט בפרק 1, לרבות הצגת מסמכים ואישורים הנדרשים לשם כך.
- נסיבות מיוחדות הקשורות במשתתף המייצג ובכלל זה היקף פעילות ותחומי פעילות.
- קיומו של הסכם שיפוי של המיוצג בגין נזק או הפסד שייגרם למייצג, לו אחראי המיוצג במסגרת הייצוג.

28.1.4. משתתף בסליקה אשר קיבל פנייה לייצוג בסליקה או ייצוג בכללי המערכת יחזיר לפונה תשובה לבקשה זו בתוך 30 ימי עסקים⁵, בצירוף הדרישות והתנאים לייצוג או בצירוף נימוקים אם סירב לבקשה. כמו כן, המשתתף המייצג יודיע למפעיל המערכת, לפיקוח על מערכות התשלומים ולמאסדר שלו ושל המשתתף והמיוצג בדבר הפניה וכן בדבר תשובתו לפונה בכתב.

28.1.5. המשתתף המייצג נדרש להיערך לייצוג תוך זמן סביר שלא יעלה על שלושה חודשים מיום המענה לבקשה לייצוג.

28.1.6. מתן ייצוג טכני לצורך חיבור למערכת הינו לשיקול דעתו המוחלט של המשתתף המייצג.

28.1.7. המועמד יהפוך למשתתף ויהיה זכאי להשתמש במערכת רק לאחר השלמת הליך ההתחברות למערכת במלואו, כמפורט בסעיף 29 ולאחר שהמשתתף בסליקה אישר את עמידתו של המועמד המיוצג על ידו בתנאים הנדרשים להתחברות ורק לאחר שמפעיל המערכת שלח למועמד אישור בכתב על קבלתו כמשתתף במערכת.

28.2. ייצוג משתתף עקיף:

28.2.1. משתתף בסליקה המייצג משתתף עקיף - נוטל אחריות כוללת על פעילותו של המשתתף העקיף המיוצג על ידו ולקוחותיו אל מול מפעיל המערכת והמשתתפים בה, לרבות בגין חובות המיוצג בעקבות נזקים שגרם למפעיל המערכת או למשתתפים אחרים ו/או ללקוחותיהם בשל תקלות טכניות בחיבור שלו למערכת (אחריות פיננסית וטכנית).

⁵ הספירה של ה-30 יום תחל ממועד הגשת הפניה לייצוג על ידי המשתתף המיוצג או ממועד קבלת הכללים הרגישים בהתאם לתרשים הגישה על ידי המשתתף המיוצג לפי המאוזר מבניהם.

28.2.2. יודגש שאין בזאת כדי לחייב את המייצג להעמיד אשראי למשתתף העקיף המיוצג וכל מתן אשראי או העמדת קו אשראי נתונה לשיקול דעתו של המייצג. בהתאם, המייצג רשאי להתנות את אישור הכיסוי בגין פעילות המיוצג בקיומה של יתרה מספקת בחשבון המיוצג.

29. הליכים נדרשים להתחברות

- 29.1. מועמד חדש להשתתפות במערכת יגיש למפעיל המערכת את טופס בקשת ההתחברות בהתאם לסוג ההשתתפות שאושר ע"י בנק ישראל. מועמד להשתתפות כמשתתף בסליקה או כמשתתף ישיר ימלא את כל הפרטים הכלולים בטופס בקשת התחברות למערכת ("בקשת ההתחברות").
- 29.2. מועמד חדש להשתתפות במערכת כמשתתף ישיר יעביר את טופס בקשת ההתחברות למערכת כשהוא חתום במקור על ידי מורשה חתימה של המועמד ושל הבנק המייצג אותו.
- 29.3. טופס בקשת התחברות יכלול, בין היתר, את הפרטים הבאים:
- 29.3.1. בקשת המועמד להשתתפות במערכת.
 - 29.3.2. עמידה בתנאי הכשירות להשתתפות במערכת אשר מופיעים בסעיף 27 לעיל.
 - 29.3.3. התחייבות לשלם את עמלת ההשתתפות הנדרשת בהתאם לקבוע בסעיף 32.
 - 29.3.4. פרטים אודות איש קשר ראשי ואיש קשר משני אשר ישמש כגיבוי, אליהם יפנה מפעיל המערכת שאלות, בירורים או הודעות הקשורים לשימוש במערכת. איש הקשר מטעם המשתתף יהא אחראי לנתב את הפנייה, בהתאם לנושא, לגורם המומחה אצל המשתתף.
- 29.4. פניה של מועמד חדש למפעיל המערכת תיעשה רק לאחר קבלת אישור הפיקוח על מערכות תשלומים בבנק ישראל על עמידה בתנאים לקבלת כללי המערכת הרגישים ואישור מודל ההשתתפות למערכת של המועמד. מסירת כללי המערכת הרגישים למועמד תיעשה בכפוף לחתימה של המועמד על התחייבות לסודיות בנוסחשיועבר ע"י מפעיל המערכת.
- 29.5. מפעיל המערכת יאשר או ידחה את בקשת המועמד לקבלת הכללים, בהתאם לעמידתו בכל הדרישות ויודיע על כך למועמד. במידה ומפעיל המערכת החליט לדחות את בקשת המועמד לקבלת הכללים, יודיע מפעיל המערכת למועמד על כוונתו, על הסיבות להחלטתו ויאפשר למועמד לבצע את השינויים הנדרשים על מנת לעמוד בדרישות.
- 29.6. היה ומפעיל המערכת אישר את בקשת המועמד לקבלת הכללים, מפעיל המערכת ימסור עותק של כללי המערכת למועמד להשתתפות, תוך 7 ימים מיום בקשתו לקבלם.
- 29.7. המועמד יחתום על הצהרה כי יש לו, או כי הוא מתחייב שיהיו לו את התשתיות והמשאבים הנדרשים לשם יישום חובתיו כלפי המערכת, כפי שהן באות לידי ביטוי בכללים אלו, לרבות בנושא המשכיות עסקית ואבטחת מידע.
- 29.8. המועמד ימנה איש קשר ראשי ואיש קשר משני (כגיבוי) ויעביר את פרטיהם למפעיל המערכת. אנשי קשר אלו יהווה כתובת למפעיל המערכת לשאלות, בירורים, הוראות והודעות הקשורים לשימוש במערכת.

- 29.9. מועמד חדש להשתתפות יעביר למפעיל המערכת את טופס בקשה להשתתפות והסכם ההשתתפות כשהם חתומים במקור על ידי מורשה חתימה מטעם המשתתף. בקשת התחברות תוגש לפחות 12 חודשים ממועד תחילת פעילותו של המועמד לעבודה במערכת, בהתאם לחלונות הכניסה שיפורסמו באתר ע"י מפעיל המערכת.
- 29.10. לצורך חיבור מועמד חדש כמשתתף עקיף, יעביר המשתתף המייצג למפעיל המערכת טופס בקשת התחברות למערכת של משתתף עקיף, כשהוא חתום במקור על ידי מורשה חתימה מטעם המשתתף בסליקה המייצג אותו.
- המשתתף המייצג יאשר כי המועמד עומד בתנאי הכשירות להשתתפות במערכת.
- 29.11. המשתתף המייצג משתתף עקיף יספק למפעיל המערכת כל מידע רלוונטי לצורך התחברות למערכת לגבי המועמד, אשר ידרוש מפעיל המערכת.
- 29.12. לאחר הקצאת קוד זיהוי ע"י בנק ישראל מפעיל המערכת יקבע בתיאום עם המועמד להשתתפות לוחות זמנים ל:
- 29.12.1. מסירת תיעוד המערכת.
- 29.12.2. ביצוע הבדיקות, בהתאם לאמור בסעיף 31 להלן.
- 29.12.3. תחילת פעילותו של המועמד לעבודה במערכת בהתאם לחלונות הכניסה למערכת, אשר יפורסמו באתר של מפעיל המערכת, כפי שיתעדכנו מעת לעת.
- 29.13. חלון הכניסה של המועמד יקבע בכפוף למגבלות החלות על מספר המשתתפים החדשים המקסימאלי שניתן לצרף למערכת בחלון כניסה (עד 3 משתתפים) ולפי שיקול דעתו של מפעיל המערכת. מועמד שלא יוכל להצטרף בחלון הכניסה שתואם עם מפעיל המערכת יידחה לחלון הכניסה הפנוי הבא.
- 29.14. לאחר סיום ביצוע הבדיקות כאמור בסעיף 31 בהצלחה, מפעיל המערכת ישלח למועמד ו/או למשתתף המייצג אותו אישור על סיום הבדיקות.
- 29.15. לאחר השלמת בדיקות ההתחברות למערכת כמפורט בסעיף 31 והטמעת קוד הזיהוי במערכת, יחתום המועמד כמשתתף בסליקה/ישיר על הסכם ההשתתפות ("הסכם השתתפות במערכת"), ויעביר אותו למפעיל המערכת כשהוא חתום במקור על ידי מורשה חתימה מטעם המועמד.
- 29.16. לאחר החתימה על הסכם השתתפות במערכת וקבלת אישור סופי מבנק ישראל להצטרפות למערכת, יפקיד המועמד את סכום הביטחון הנדרש לטובת הסדר הכשל, כמפורט בסעיף 44.2 להלן ("סכום הביטחון"). לאחר הפקדת סכום הביטחון, ישלח מפעיל המערכת למועמד אישור סופי על קבלתו כמשתתף במערכת. במקרה של משתתף ישיר האישור ישלח גם למשתתף המייצג אותו בסליקה.
- 29.17. מפעיל המערכת יודיע על החלטתו לכל יתר המשתתפים במערכת. הודעה זו תכלול פרטים אודות המועמד החדש והמועד הרשמי לתחילת פעילותו במערכת. ההודעה תישלח אל המשתתפים זמן סביר לפני המועד לתחילת פעילותו של המועמד כמשתתף במערכת.

30. העברת מסמכים למשתתף החדש

30.1. עם קבלת טופס בקשת התחברות תקין ומלא אצל מפעיל המערכת וצירוף כל המסמכים הנדרשים, יעביר מפעיל המערכת לאיש הקשר מטעם המשתתף החדש את המפרטים הקשורים לממשקים הספציפיים שמתאימים למסגרת ההשתתפות כפי שתסוכם בין המשתתף ובין מפעיל המערכת.

31. בדיקות מועמד להשתתפות במערכת

- 31.1. טרם תחילת הבדיקות, על המועמד להשתתפות במערכת לעמוד בדרישות הכשירות המוצגות בסעיף 27. מפעיל המערכת הוא המוסמך לקבוע, על פי שיקול דעתו הבלעדי, אם המועמד אכן עומד בדרישות הכשירות המפורטות בסעיף 27.
- 31.2. הנציג הטכני מטעם המועמד להשתתפות אשר פורט בטופס בקשת ההתחברות, יצור קשר עם מפעיל המערכת לצורך קבלת הסברים ותיאום כל ההיבטים הטכניים הדרושים להתחברות המועמד למערכת.
- 31.3. על המועמד לבצע בדיקות יסודיות במערכתיו בטרם יבקש לבצע בדיקות מול המערכת. ככל שיידרש המשתתף החדש, הוא יבצע פיתוחים והתאמות במערכתיו על מנת להתאימן להתחברות למערכת.
- 31.4. המועמד יודיע למפעיל המערכת בכתב על מוכנותו לביצוע הבדיקות. הבדיקות יבוצעו בהתאם לרשימת הבדיקות כפישימסרו ע"י מפעיל המערכת. חלק מהבדיקות שיידרש המועמד לעבור יתבצעו מול המשתתפים במערכת (כל אחד מהם או אחדים).
- 31.5. בדיקות המערכת יתבצעו בחלון זמן שמפעיל המערכת יקצה למועמד. במקרה של כשל בבדיקות, או שהבדיקות יתמשכו מעבר לחלון הזמן המוקצב, יוכל המועמד לבקש חלון זמן נוסף.
- 31.6. בסיום הבדיקות יחתמו מפעיל המערכת והמועמד על תזכיר אשר יציג את תוצאות הבדיקות.
- 31.7. במקרה של שינויים במערכת ובדרך פעולת המערכת, המועמדים נדרשים לעמוד ברשימת בדיקות לשינויים שבוצעו כפי שתימסר להם על ידי מפעיל המערכת.
- 31.8. היה והבדיקות עברו בהצלחה, לפי שיקול דעתו של מפעיל המערכת, ישלח מפעיל המערכת למועמד אישור על סיום הבדיקות. במקרה של משתתף ישיר האישור ישלח גם לבנק המייצג אותו.

32. עלות התחברות

- 32.1. משתתף במערכת יישא בכל העלויות וההוצאות הכרוכות בהקמה, תפעול ותחזוקה שוטפת של מערך התקשורת בינו ובין החברה על פי דרישות החיבור הטכניות.
- 32.2. עלות ההתחברות למערכת למשתתף החדש, אשר תשולם למפעיל המערכת, תחושב על בסיס שעות העבודה והמשאבים שיושקעו על ידו ואשר ינבעו באופן ישיר מביצוע ההתאמות ו/או הבדיקות הנדרשות לצורך התחברות המשתתף החדש למערכת. עלות ההתחברות תשולם על ידי המועמד מדי חודש בחודשו על פי התעריפים אשר ייקבעו על ידי מפעיל המערכת ויימסרו מראש למשתתף החדש (להלן: "סכום עלות ההתחברות").
- 32.3. מועמד להשתתפות במערכת יעביר למפעיל המערכת מקדמה על חשבון סכום עלות ההתחברות.

32.4. סכום המקדמה הנדרשת ואופן העברתה תקבע על ידי מפעיל המערכת ותפורסם באתר האינטרנט של מפעיל המערכת.

33. ביטול השתתפות

- 33.1. משתתף רשאי להודיע למפעיל המערכת על רצונו להפסיק את השימוש במערכת ולחדול מלקבל את השירותים עבורו או עבור משתתף מיוצג אשר פועל דרכו תוך ציון הסיבות העומדות בבסיס בקשתו וציון המועד הרצוי לביטול ההשתתפות. מפעיל המערכת יפעל לביטול ההשתתפות כמבוקש בהתאם ליכולות המערכת.
- 33.2. בקשה, כאמור, לביטול השתתפות תוגש בכתב, לפחות שישים (60) ימים לפני המועד הרצוי לביטול ההשתתפות (להלן "ההודעה המוקדמת").
- 33.3. מפעיל המערכת יבחן את השלכות הבקשה לביטול, תוך בחינת ההשפעה על המשתתפים האחרים, ויודיע למשתתף בהקדם האפשרי על החלטתו בנידון.
- 33.4. משתתף בסליקה המבקש לסיים את השתתפותו במערכת או את השתתפותו של משתתף עקיף המיוצג על-ידו, ישלם למפעיל המערכת את העמלות שנצברו בגין השימוש במערכת והשירותים שניתנו על ידי מפעיל המערכת עד לחלוף תקופת ההודעה המוקדמת, ואשר טרם שולמו על ידו.
- 33.5. מפעיל המערכת יודיע לכלל משתתפי המערכת על החלטתו זמן סביר לפני המועד הרשמי לביטול ההשתתפות.
- 33.6. לבקשת מפעיל המערכת, המשתתף ישיב ו/או ימחק את כל העותקים הקשים והרכים שנמצאים ברשותו, את כל המסמכים שנמסרו לו על ידי מפעיל המערכת ו/או על ידי מי מטעמו לצורך השתתפותו במערכת.
- 33.7. בוטלה השתתפותו של משתתף בסליקה במערכת זה"ב תבוטל השתתפותו כמשתתף בסליקה במערכת בהקדם האפשרי. כמו-כן, תבוטל השתתפותו של משתתף מיוצג אשר פועל באמצעותו במערכת זה"ב. אם הבנק המייצג סגר את חשבון המשתתף המנוהל אצלו, תבוטל השתתפותו של משתתף מיוצג כמשתתף במערכת בהקדם האפשרי.

34. חסימת משתתף

- 34.1. מפעיל המערכת יחסום משתתף משימוש במערכת בהינתן הנחיה מפורשת של בנק ישראל.
- 34.2. מפעיל המערכת רשאי, לחסום משתתף משימוש במערכת, בהתקיים אחד מהתנאים הבאים:
- 34.2.1. המשתתף הפר את אחד מסעיפי כללי המערכת אשר הפרתם עלולה להשפיע מהותית על היעילות, היציבות והבטיחות של המערכת. מפעיל המערכת ישלח למשתתף התראה על כל הפרה של התחייבויותיו על פי סעיף זה.
- 34.2.2. המשתתף חדל לעמוד באחד מהתנאים המפורטים בסעיפים 26 ו/או 27 ו/או 28 ו/או 29.
- 34.2.3. משתתף לא שילם למפעיל המערכת תשלום כלשהו המגיע לו על פי הסכם זה, במועדו ובמלואו, וחלפו 30 ימים ממועד הפיגור בתשלום כאמור.

- 34.2.4. קיומן של תקלות טכניות מהותיות אצל המשתתף.
- 34.2.5. קיומן של בעיות אבטחת מידע, אירועי סייבר, הונאה וכדומה אשר עלולות לסכן משתתפים אחרים או את המערכת.
- 34.2.6. במקרה שמשתתף מייצג ו/או רגולטור מביעים חשש שהוא אינו עומד בחובות החלות עליו בתחום איסור הלבנת הון.
- 34.2.7. תשתית התקשורת של המשתתף אינה מאפשרת לו לתקשר עם המערכת.
- 34.2.8. לא התקבלה במערכת הוראת תשלום מאת המשתתף לתקופה של לפחות שלושה חודשים רצופים.
- 34.2.9. כל אירוע אחר אשר מפעיל המערכת סבור כי הוא יכול להשפיע על היעילות, היציבות והבטיחות של המערכת.
- 34.3. מפעיל המערכת רשאי, לבצע חסימה מלאה או חלקית של משתתף.
- 34.4. טרם ביצוע חסימה, במידת האפשר, מפעיל המערכת יודיע למשתתף (אם המשתתף מיוצג – גם למשתתף המייצג אותו), זמן סביר מראש, על כוונתו לבצע חסימה, על הסיבה לחסימה ויאפשר למשתתף להשמיע את דבריו.
- 34.5. משתתף שהינו חסום, יעשה את כל הנדרש על מנת לשנות את מצבו, בהתאם לסיבה אשר הובילה לחסימתו.
- 34.6. לאחר ביצוע חסימה, מפעיל המערכת רשאי, אם מצא כי המשתתף החסום אינו מבצע את הפעולות הדרושות לשינוי המצב אשר הוביל לחסימתו, להשעות את המשתתף מהשתתפותו במערכת.
- 34.7. לפני קבלת החלטה על השעיית משתתף שהינו חסום על פי סעיף זה, מפעיל המערכת יודיע למשתתף, זמן סביר מראש, על כוונתו להשעותו ויאפשר למשתתף להשמיע את דבריו.
- 34.8. נחסמה השתתפותו של משתתף בסליקה במערכת זה"ב – תחסם השתתפותו כמשתתף בסליקה במערכת בהקדם האפשרי. כמו-כן, תחסם השתתפותו של משתתף אשר פועל באמצעותו. אם הבנק המייצג סגר את חשבון המשתתף המנוהל אצלו, תחסם השתתפותו של משתתף מיוצג כמשתתף במערכת בהקדם האפשרי –.

35. השעיית משתתף

- 35.1. על פי הנחייה מפורשת מבנק ישראל.
- 35.2. ניתנה למפעיל המערכת דרישה סטטוטורית להפסקת השתתפותו.
- 35.3. מפעיל המערכת רשאי, על פי שיקול דעתו הבלעדי, להשעות משתתף מפעילותו במערכת ולחדול מלספק את השירותים למשתתף בהתרחש אחד או יותר מהמקרים להלן:
- 35.3.1. התקיים מיזוג בין שני משתתפים או יותר במערכת – לעניין זה, המושעה הינו אחד או יותר מהגופים הנקלטים במסגרת המיזוג, כאשר הגוף הקולט ימשיך להיות משתתף במערכת.
- 35.3.2. הוגשה בקשה לפירוק המשתתף או שהמשתתף החליט על פירוקו מרצון.
- 35.3.3. ניתן צו פירוק של המשתתף.

- 35.3.4. הוגשה בקשה למתן צו למינוי כונס נכסים (זמני או קבוע) לכלל נכסיו של משתתף או לחלק מהותי מהם, או הוגשה בקשה למינוי מפרק (זמני או קבוע) משתתף או הוטל עיקול על חלק מהותי מנכסיו או בוצעה פעולת הוצל"פ אחרת על חלק מהותי מנכסיו, שלא הוסרו תוך ארבעים וחמישה (45) יום.
- 35.3.5. הוגשה בקשה למתן צו הקפאת הליכים או ניתן צו להקפאת הליכים, צו למינוי מפרק (זמני או קבוע) משתתף או צו למינוי כונס נכסים (זמני או קבוע) לכלל נכסיו של משתתף או לחלק מהותי מהם שלא הוסרו תוך שישים (60) יום.
- 35.3.6. משתתף חדל מניהול עסקיו, או קיים, סיכון סביר של ממש כי הוא יחדל מניהול עסקיו.
- 35.3.7. הוגשה בקשה להסדר או פשרה על ידי בית המשפט בהתאם לפרק השלישי של החלק התשיעי לחוק החברות, בין משתתף לבין נושיו או בעלי מניותיו (ובלבד שהבקשה אינה בקשר לארגון מחדש של הון המניות אשר, לדעת חברה, אין בה כדי לפגוע בהתחייבויות משתתף לפי הסכם זה).
- 35.3.8. חובות מהותיים של משתתף הועמדו לפירעון מיידי או התקיימו עילות להעמדתם לפירעון מיידי.
- 35.3.9. המשתתף הודה בכתב כי הוא אינו מסוגל לעמוד בהתחייבויותיו הכספיות או שקיים ספק של ממש לגבי אפשרות המשתתף לעמוד בכל התחייבויותיו הכספיות.
- 35.3.10. מינוי מנהל מורשה או מינוי מפקח מיוחד למשתתף.
- 35.3.11. המשתתף ביצע מעשה מרמה מהותי בהיקף ניכר.
- 35.3.12. במקרה שמשתתף מייצג ו/או רגולטור מביעים חשש שהוא אינו עומד בחובות החלות עליו בתחום אסור הלבנת הון.
- 35.4. משתתף מתחייב לעדכן את מפעיל המערכת על התקיימותו או חשש להתקיימותו של איזה מהמקרים המנויים לעיל מייד עם התרחשותם אצלו או אצל משתתף המיוצג על-ידו.
- 35.5. עד לביצוע השעייה בפועל, יבוצע הליך של חסימה מלאה, כאמור בסעיף 34. השעייה או חסימה מלאה, עפ"י סעיף זה, תלווה בהודעה למשתתף המושעה או החסום (אם המשתתף מיוצג – גם למשתתף המייצג אותו).
- 35.6. מבלי לפגוע ו/או לגרוע מהאמור לעיל, אם החסימה או ההשעייה אינה נדרשת לדעת מפעיל המערכת באופן מיידי או אם תיגרם פגיעה כלשהי כתוצאה מאי מתן הודעה מראש, מפעיל המערכת ישתדל לתת הודעה מראש למשתתף המושעה או החסום.
- 35.7. מפעיל המערכת יודיע למשתתף על השעייה מייד עם התרחשותה.
- 35.8. משתתף אשר הושעה מהמערכת :
- 35.8.1. ינותק מהמערכת ולא יהא זכאי להשתתף במערכת בכל דרך שהיא.
- 35.8.2. לא יהיה זכאי להחזר של עמלות אשר שולמו על ידו, בהתאם לכללים, עד למועד ההשעייה.
- 35.9. לאחר השעיית משתתף, מפעיל המערכת רשאי, לבטל את השעיית המשתתף זאת באם הסיבה אשר הובילה להשעייה אינה תקפה.

36. הודעות לכלל משתתפי המערכת

- 36.1 מפעיל המערכת יודיע לכלל משתתפי המערכת במייל לאנשי הקשר על תאריך חסימתו של משתתף במערכת, השעייתו ו/או ביטולו וכן על ביטול חסימה או השעיה.
- 36.2 הודעה, כאמור, תישלח יחד עם ההודעה למשתתף שלגביו מבוצעת אחת מהפעולות האמורות, אלא אם סבר מפעיל המערכת כי הודעה מקבילה תהיה בה להוסיף סיכון לאחד או לכלל משתתפי המערכת, אזי רשאי מפעיל המערכת, לפי שיקול דעתו, לשלוח את ההודעה כאמור לא במקביל, אלא לאחר מכן ומוקדם ככל האפשר.
- 36.3 על אף האמור לעיל, במקרה של חשש לפגיעה בבטיחות המערכת ו/או הוספת סיכון עודף לאחד ממשתתפי המערכת או לכלל משתתפי המערכת, רשאי מפעיל המערכת בהתייעצות עם הפיקוח על מערכות תשלומים, שלא לשלוח הודעה כאמור.

37. הודעה על אירוע חריג הדורש דיווח

- 37.1 משתתפי המערכת ידווחו למפעיל המערכת באופן מיידי על התממשותו או חשש להתממשותו של אירוע חריג לרבות אחד האירועים המפורטים בסעיפים 34 ו/או 35 (השעייה וחסימה). על הדיווח להיות מיידי ולא יאוחר מסיום יום העסקים הבנקאי בו ארע או נודע האירוע.
- 37.2 משתתפי המערכת ידווחו בעבור עצמם וגם בעבור המשתתפים העקיפים הפועלים באמצעותם במערכת בין אם המשתתפים העקיפים מחוברים תפעולית ובין אם לא מחוברים למערכת ובלבד שהמידע מצוי בידי המשתתף המייצג והוא רשאי למסור מידע זה למפעיל המערכת בהתאם להוראות הדין.
- 37.3 הדיווח המיידי יכלול פירוט אודות האירוע, השלכותיו וכיו"ב.
- 37.4 הדיווח המפורט להפקת לקחים אודות האירוע החריג ידווח לא יאוחר מ-30 ימים לאחר מועד הדיווח המיידי אודות האירוע החריג.

38. עיצום כספי

- 38.1 מפעיל המערכת רשאי להטיל על משתתף עיצום כספי בסך של 10,000 ₪ על כל הפרה של כללי המערכת, לרבות אי תשלום במועד למפעיל המערכת עבור עלויות פעילות שוטפת בהתאם לסעיף 83 לכללים.
- 38.2 מפעיל המערכת רשאי להטיל על משתתף עיצום כספי בסך של 50,000 ₪ בגין הפרה חוזרת / מתמשכת ו/או בגין הפרה מהותית של כללי המערכת כמפורט בסעיף 34.2.1 לעיל ו/או בגין אי עמידה בהחלטות ועדת מס"ב בהתאם לסעיף 59.8 לכללים, לרבות בגין אי עמידה בלוחות זמנים שנקבעו בוועדת מס"ב.
- 38.3 מפעיל המערכת יודיע למשתתף, על כוונתו להטיל עיצום כספי על משתתף בשל הפרת כללי המערכת על פי סעיף זה, ויאפשר למשתתף להשמיע את דבריו.

פרק 5 – משתמשים במערכת

39. ארגונים

- 39.1. כללי :
- 39.1.1. הארגונים מבצעים פעולות זיכויים וחייבים לחשבונם בבנק, כלקוחות של המשתתפים במערכת.
- 39.1.2. הארגונים (לקוחות משתתפי המערכת) הפועלים מול מפעיל המערכת יכולים לפעול באופן ישיר מול המערכת או באמצעות גופים אחרים, כדוגמת לשכות שירות, לביצוע הפעילות במערכת.
- 39.2. התנאים וההליכים המקדימים להצטרפות ארגונים למערכת לצורך העברת חיובים וזיכויים הינם כדלקמן :
- 39.2.1. הארגון הוא לקוח של משתתף ויש לו חשבון מתנהל אצל אחד מהמשתתפים במערכת.
- 39.2.2. המשתתף אצלו מתנהל חשבון הארגון אישר למפעיל המערכת כי הארגון רשאי לבצע פעילות מול המערכת בחשבון המשתתף.
- 39.3. הוספת ארגונים לתהליך סליקת ארגונים – זיכויים : בהתאם לתהליך הוספת ארגונים הקיים במס"ב אשר ראשיתו בפניית הארגון למס"ב.
- 39.4. הוספת ארגונים לתהליך סליקת הארגונים – חיובים : בהתאם לתהליך הוספת הארגונים הקיים במס"ב אשר ראשיתו בפניית הארגון לבנק המייצג חסימת פעילות / גריעת ארגונים (להלן "חסימה") :
- 39.4.1. חסימת ארגונים מתבצעת בעיקרה ביוזמת המשתתפים אצלם מתנהל חשבון הארגון. כשמשתתף מורה לחסום ארגון, מפעיל המערכת מבצע זאת.
- 39.4.2. ארגון מציג חיובים שלא היה פעיל במערכת החיובים במשך שנה נחסם.
- 39.4.3. ארגון מציג זיכויים שלא היה פעיל במערכת הזיכויים במשך שנה נחסם.
- 39.4.4. במידה והארגון פעיל בנושאים שונים תחת זיכויים קוד המוסד הלא פעיל ייחסם לאחר 3 שנים.
- 39.4.5. מפעיל המערכת רשאי לחסום ארגון אשר לא עמד בהתחייבויותיו לפי סעיף 49 לכללים אלו ו/או בהתחייבויותיו כפי שצויינו בפניו בתהליך הצטרפותו למס"ב.
- 39.4.6. על אף האמור לעיל, מפעיל המערכת יהיה רשאי על פי שיקול דעתו שלא לחסום ארגון.

40. לשכות שירות

- 40.1. לשכות השירות מורשות לפעול במערכת בחלק מהפעילות של האירגונים. פעילות זו תתאפשר רק לאחר קבלת אישור מהארגון המבקש לפעול באמצעות לשכת השירות.
- 40.2. פעילות לשכת השירות מתאפשרת בשני תחומי הפעילות של המערכת בהבדלים כלהלן :
- 40.2.1. זיכויים – לשכת שירות תשלח את הקובץ, וההוראה תתקבל מהארגון חתומה (אלקטרונית) על ידי מורשה חתימה.

- 40.2.2. חיובים - לשכת השירות תשלח את הקובץ ואת ההוראה במידת הנדרש.
- 40.3. בחיובים בלבד – האירגון יכול לחתום על כתב שיפוי המייפה את כוחה של לשכת השירות למסור לחברה קבצים והוראות בשמה.

פרק 6 – נקודת האל חזור וסופיות הוראת התשלום

41. נקודת אל חזור

נקודת האל חזור היא מועד תחילת העיבוד. קבצים אשר הגיעו במסגרת הזמן שלפני תחילת העיבוד ועברו את בקורות התקינות והשלמות הנדרשות, ואשר לגביהם לא נתקבלה בקשת ביטול, ייכנסו לעיבוד.

42. סופיות הוראת התשלום

נקודת הסופיות במערכת הינה נקודת סופיות הוראת התשלום במערכת זה"ב כמוגדר בכללי מערכת זה"ב.

פרק 7 – טיפול באירועי כשל

43. כשל תפעולי

- 43.1. בימי עסקים קצרים, במידה ונגרם עיכוב מתמשך כתוצאה מתקלה בממשק של המערכת מול המשתתפים בגינו המערכת לא יכולה להעביר במועד את המידע על הסליקה של הארגונים למערכת זה"ב, תועבר הסליקה הכספית במערכת זה"ב ליום הסליקה הבא, יחד עם סליקת המשתתפים. במקרה האמור, ימשיכו הארגונים לקבל ערך יום T (על אף שהסליקה נעשית ביום T+1).
- 43.2. במידה וכתוצאה מכשל כספות לא ניתן להעביר את קובץ ההתחשבות לזה"ב – תועבר ההתחשבות לסליקה במייל – במסמך חתום ע"י נציג מס"ב כמתואר בכללי זה"ב.

43.3. כשל של משתתף:

תקשורת בין המערכת לבין המשתתפים:

- 43.3.1. המשתתפים אחראיים לתחזוקה השוטפת של ציוד התקשורת הנמצא באחריותם, לרבות קו התקשורת בינם לבין המערכת וזאת גם אם הציוד ממוקם בחצרות מפעיל המערכת.
- 43.3.2. מפעיל המערכת יספק תמיכה לטיפול בתקלות המשתתפים וזאת בשעות הפעילות של מפעיל המערכת.
- 43.3.3. בהתקיים כשל במערכות הפנימיות של המשתתף, אשר ימנע ממנו לעבוד באופן אלקטרוני מול המערכת, רשאי המשתתף ורשאי מפעיל המערכת לנקוט בצעדים חלופיים מתואמים, דוגמת העברת המידע באמצעים אחרים, על מנת לוודא העברת וביצוע הזיכויים ו/או החיובים באופן תקין. לדוגמא, במקרים בהם קיימת תקלה הקשורה לחוסר יכולת לשלוח קבצים של המשתתפים אל מפעיל המערכת, המשתתפים

ישתמשו באמצעים חלופיים לשליחת הוראות תשלום כגון באמצעות CD או Disk on key.

43.3.4. באחריותו הבלעדית של המשתתף לבדוק כי קבציו תקינים, כי לא קיימת כפילות בין הקבצים ו/או הוראות שנשלחו על ידיו לחברה טרם קרות הכשל ואשר עדיין לא עובדו על ידיה לבין הקבצים ו/או ההוראות שנשלחו על ידו למערכת כחלק מתהליך ההתאוששות מהכשל.

43.3.5. תקלות תקשורת וכל כשל אחר המתקיים מחוץ למערכת אינם בתחום אחריות מפעיל המערכת. במקרים אלו אחריות מפעיל המערכת מתחילה רק מרגע שקובץ תקין וההוראה המתאימה נקלטו בתוך המערכת על ידי מחשבי מפעיל המערכת ועברו את הבדיקות הנדרשות.

43.3.6. במקרה של עיכוב בשליחת קבצי חיובים לטובת התחשבות תשלומים שהועברו במערכת להעברת תשלומים מידיים, על המשתתף המתעכב לדווח למפעיל המערכת על עיכוב ממסרים. מפעיל המערכת יודיע לשאר המשתתפים.

43.4. כשל של ארגון:

תקשורת בין המערכת לבין הארגון:

43.4.1. תקלות תקשורת וכל כשל אחר המתקיים מחוץ למערכת אינם בתחום אחריות מפעיל המערכת. במקרים אלו אחריות מפעיל המערכת מתחילה רק מרגע שקובץ תקין וההוראה המתאימה נקלטו בתוך מחשבי מפעיל המערכת ועברו את הבדיקות הנדרשות.

43.4.2. מפעיל המערכת יספק תמיכה לטיפול בתקלות ע"י צוות סיוע טכני בהתאם למפורט בפרק 10.

43.4.3. באחריותו הבלעדית של הארגון לבדוק כי לא קיימת כפילות בין הקבצים ו/או הוראות שנשלחו על ידיו למפעיל המערכת טרם קרות הכשל ואשר עדיין לא עובדו על ידי לבין הקבצים ו/או ההוראות שנשלחו על ידו למערכת כחלק מתהליך ההתאוששות מהכשל.

43.4.4. כשל נזילות של ארגון:

כשל נזילות של ארגון הינו באחריות המשתתף אצלו מתנהל חשבון הארגון כאמור.

43.4.5. בחר המשתתף לחסום את פעילות הארגון במערכת (מכל סיבה שהיא) – באחריות המשתתף לעדכן את מפעיל המערכת ואת הארגון.

43.5. כשל של מפעיל המערכת:

43.5.1. במקרה של תקלות אצל מפעיל המערכת, ינקוט מפעיל המערכת בצעדים חלופיים כדי לקבל או להעביר למשתתפים את המידע הנדרש וזאת על מנת להמשיך להפעיל את המערכת בצורה תקינה.

43.5.2. מפעיל המערכת יודיע על העיכוב לאנשי הקשר אצל המשתתפים.

43.6. מפעיל המערכת לא ישא בנזקים ישירים או עקיפים שייגרמו, אם ייגרמו, למשתתפים ולארגונים כתוצאה מתקלות או עיכובים כאמור לעיל.

44. הסדר כשל הסליקה

מפעיל המערכת אינו נושא באחריות לסיכוני אשראי או נזילות הנובעים מפעילות של המשתתפים, הארגונים ולשכות השירות במערכת. מפעיל המערכת אינו נושא באחריות לחובותיהם של משתתפים או משתמשים אחרים של המערכת.

44.1. כשל סליקה של משתתף:

נוהל הסדר הכשל (להלן: **"נוהל הסדר הכשל"**) יופעל בכל מקרה שבו הוראת התשלום הרב צדדית לסליקה, שנשלחה ע"י מפעיל המערכת למערכת התשלומים של זה"ב נכשלה.

44.1.1. ניהול הסדר הכשל נועד לטפל בכל מקרה, שבו לא תהיה למפעיל המערכת אפשרות להשלים את הסליקה בזה"ב ("להלן: **"כשל סליקה"**), כתוצאה מכשל נזילות ו/או כשל אשראי של אחד המשתתפים או יותר. מטרת ניהול הסדר הכשל הינה הבטחת השלמת הסליקה במועדה במקרה של כשל סליקה.

44.1.2. הצטרפות לניהול הסדר הכשל הינה חובה החלה על כל המשתתפים החתומים על הכללים בהסכם מול מפעיל המערכת (לעיל ולהלן: **"המשתתפים"**), והם מתחייבים לעמוד בתנאים, שנקבעו בניהול הסדר הכשל.

44.1.3. במקרה של כשל סליקה, ההחלטה על הפעלת ניהול הסדר הכשל תתקבל ע"י מפעיל המערכת, ללא התייעצות עם המשתתפים בהתאם לעקרונות, שנקבעו בניהול הסדר הכשל.

44.1.4. לטובת ניהול הסדר הכשל יפקידו המשתתפים סכומי כסף, שיוחזקו בנאמנות בחשבון ע"ש מפעיל המערכת, שינוהל בבנק ישראל, וישמש אך ורק לטובת הסדר הכשל (להלן: **"חשבון הביטחון"**).

44.1.5. שיטת חישוב הסכומים, שנדרשים המשתתפים להפקיד בחשבון הביטחון, הינה כמפורט בניהול הסדר הכשל. הסכום, שיופקד ע"י המשתתפים לצורך הסדר הכשל בחשבון הביטחון, יעודכן אחת לשנה על פי נתוני החשיפה של המשתתפים בסליקה במהלך השנה הקלנדרית הקודמת לחישוב.

44.1.6. ניהול הסדר הכשל כולל מנגנון ערבות הדדית, אשר מאפשר למפעיל המערכת לעשות שימוש בכספי הביטחונות, שהופקדו ע"י המשתתפים בכל מקרה שבו סכום הביטחון, שהופקד ע"י המשתתף שכשל אינו מספיק לכיסוי התחייבויותיו, לרבות במקרה שבו לא ניתן לעשות שימוש בכספי הביטחון של המשתתף שכשל עקב חדלות פרעון של המשתתף.

44.1.7. כמו כן, בהתאם לניהול הסדר הכשל, ככל שהכספים, שהופקדו ע"י כלל המשתתפים בחשבון הביטחון לטובת ניהול הסדר הכשל לא יספיקו להשלמת הסליקה, יהיה רשאי מפעיל המערכת לחייב את המשתתפים בגין סכום ההפרש הנדרש להשלמת הסליקה בהתאם לחלקם היחסי כמפורט בניהול הסדר הכשל.

44.1.8. במידה ונעשה שימוש בכספי הביטחונות, משתתף שכשל יושעה באופן מיידי מפעילותו במערכת תשלומים מידיים, לרבות הארגונים המיוצגים על ידו.

44.1.9. במידה ובמסגרת הפעלת ניהול הסדר הכשל נמשכו כספים מחשבון הביטחון לצורך השלמת הסליקה, נדרש המשתתף שכשל להשלים את הסכום שנמשך מחשבון הביטחון באופן מיידי. בהתאם לניהול הסדר הכשל משתתף שלא ישלים את הכספים, שנמשכו מחשבון הביטחון, עד למועד תחילת העיבוד של חלון הסליקה הבא יושעה מהפעילות

במערכת התשלומים, למעט תנועות שהועברו באמצעות מערכת תשלומים מידיים, שיועברו לסליקה בחלון הסליקה הבא.

44.1.10. לאחר הפעלת נוהל הסדר הכשל, יהיה רשאי מפעיל המערכת לגבות מהמשתתף שכשל תשלום עבור הפעלת נוהל הכשל ("קנס"), בסכום שנקבע במסגרת נוהל הסדר הכשל.

44.2. הפעלת נוהל הסדר הכשל במקרה של משתתף חדש במערכת:

44.2.1. הסכום שיופקד ע"י משתתף חדש בחשבון הביטחון לטובת הסדר הכשל בשנה הראשונה יקבע על סמך הצהרתו של המשתתף לגבי סכום החשיפה המקסימאלי לפעילותו במערכת זיכויים (להלן: "התקרה"), ובהתאם לשיעור היחסי שנקבע לצורך הפקדת הסכום בחשבון הביטחון עבור יתר משתתפי המערכת, עפ"י נוהל הסדר הכשל, אך לא יפחת מסך של 100,000 ש"ח.

44.2.2. על אף האמור לעיל, במקרה של משתתף חדש נוהל הכשל יופעל גם במקרה שבו סכום הזיכויים שהמשתתף מבקש להעביר במערכת חורג מהתקרה שנקבעה ע"י המשתתף לפעילותו במערכת.

45. דיווח במצב חירום

45.1. במקרה של מצב חירום בישראל, המשתתפים במערכת ידווחו למפעיל המערכת על פעילותם במצב החירום.

פרק 8 - אבטחת מידע

46. סודיות בתהליך העבודה השוטף

46.1. מבלי לגרוע מן האמור בכתב הסודיות שנחתם על ידי כל משתתף, כל צד במערכת מתחייב שהוא ועובדיו ו/או מי מטעמו ("הצד המקביל"), ישמרו בסודיות על כל מידע רגיש שיימסר להם על ידי הצד השני (להלן בהתאמה: "הצד המוסר" ו- "המידע"), ובכלל זה מידע הנוגע לגופים ולמוסדות המקבלים שירותים מהצד האחר ולא ימסרו את המידע לאחרים או יעשו בו שימוש שלא לצרכי התקשרותם, אלא אם ניתנה הסכמתו של הצד המוסר.

46.2. האמור לעיל לא יחול אם המידע הינו מידע גלוי לציבור ו/או מידע שפותח ע"י הצד המקביל ו/או מי מטעמו באופן עצמאי ו/או מידע שהיה בידי הצד המקביל ו/או מי מטעמו טרם חתימת ההסכם ו/או ידע מקצועי, כלים גינרים, Know-how, כלים סטנדרטיים, רעיונות, תפישות מתודולוגיות ושיטות עבודה שאינם ייחודיים לצד המוסר.

46.3. כל צד יודיע למשנהו מיד עם היוודע לו על חשש לדליפת מידע שנמסר לו על ידי הצד השני.

46.4. כמו כן, מוסכם כי במקרה בו תחול על הצד המקביל ו/או מי מטעמו חובה על פי דין או על פי דרישות סטטוטוריות ו/או צו של בית משפט למסור את המידע, הצד המקביל ו/או מי מטעמו יהיו רשאים למסור את המידע, ובלבד שתינתן על כך הודעה מראש לצד המוסר על מנת שתעמוד לו האפשרות לנקוט בכל צעד ו/או פעולה על מנת למנוע את הגילוי של המידע, וזאת בכפוף לכך שאין מניעה ליתן הודעה כאמור לצד המוסר על פי כל דין ו/או צו ו/או הדרישה הסטטוטורית.

47. חובות מפעיל המערכת

- 47.1. עמידה בסטנדרטים של אבטחת מידע המקובלים בענף הבנקאות בישראל (הוראות ניהול בנקאי תקין, חקיקה רלוונטית, הנחיות של גורמי פיקוח רגולטורים שונים וכו').
- 47.2. הטיפול באירוע סייבר – מפעיל המערכת פועל בהתאם להוראות הרגולציה בכל הנוגע להגנת סייבר, בין היתר, במכלול הפעולות למניעה, לנטרול, לחקירה ולהתמודדות עם איומי סייבר ואירועי סייבר ולצמצום השפעתם והנזק הנגרם מהם.

48. חובות המשתתפים

- 48.1. על המשתתפים מוטלת האחריות לבצע כדלהלן:
- 48.1.1. בדיקות ביטחוניות – קצין הביטחון אצל המשתתף אחראי לביצוע בדיקות כשרות עובדי המשתתף אשר יעבדו ישירות מול המערכת. המשתתף ימסור למפעיל המערכת אחת לחצי שנה ו/או לפי דרישת מפעיל המערכת, רשימה של עובדי המערכת אצל המשתתף.
- 48.1.2. אבטחה פיסית – קצין הביטחון אצל המשתתף אחראי לנקוט באמצעי הגנה נאותים להגנה על חצרי המשתתף בהן מותקנות תחנות קצה המחוברות למערכת ו/או לכל מקום אחר בו יש מידע ו/או גישה למידע של ו/או על המערכת.
- 48.1.3. בקרת גישה – משתתפי המערכת ישתמשו באמצעים טכנולוגיים, כגון אלו: טכנולוגיה המשלבת זיהוי ואימות של המשתמש, סודיות ושלמות הנתונים ומניעת הכחשה (כדוגמת כרטיסים חכמים, זיהוי ביומטרי) לצורך בקרת גישה למערכות המידע אצל המשתתף המקושרות למערכת.
- 48.1.4. ביקורת פנימית – נדרש לשלב בתוכניות הביקורת הפנימית ביקורת על המערכת. בנוסף, מפעיל המערכת רשאי לבצע בתיאום עם המשתתף ביקורת בחצרות המשתתף ולחייב את המשתתף בעלות ההוצאות.
- 48.1.5. נהלים, תיעוד ולוגים (log) – נדרש לבנות מערך תיעוד ונהלים למערכות המידע הקשורות ישירות למערכת ולשמור מידע זה לתקופה של שלוש שנים.
- 48.1.6. שרידות – נדרש לקבוע תכנית גיבוי והתאוששות למערכת המשתתף ולמערכות המידע הקשורות למערכת.
- 48.2. המשתתפים יודאו כי מערכותיהם ונוהליהם מספקים הגנה נאותה מפני פעילות זדונית הקשורה לפעילות המערכת.
- 48.3. כל משתתף אחראי לאבטחת המידע של המערכת שברשותו בהתאם לכל רגולציה ובהתחשב ברגישות המידע המועבר.
- 48.4. כל חשד להפרה או הפרה בפועל של דרישות אבטחת מידע במערכת, ידווחו לאלתר למפעיל המערכת.

- 48.5. כל חשד לאיום או אירוע סייבר רלוונטי ידווחו לאלתר למפעיל המערכת.
- 48.6. כל משתתף יעריך באופן עצמאי את המהימנות ואת החוסן של הסדריו הפנימיים ביחס לאבטחת המערכות המקושרות למערכת. הערכה עצמית זו תכלול נושאים כגון:
- 48.6.1. אבטחה פיזית של האתר.
 - 48.6.2. שכיחות אירועים הקשורים לסיכון תפעולי, כגון זמן השבתה של מערכות המידע כאמור.
 - 48.6.3. הלימות קצב העברת המסרים.
 - 48.6.4. הלימות הנהלים וכלים לשעת חירום.
 - 48.6.5. דוח הערכה עצמית יוגש למפעיל המערכת על פי דרישה, חתום על ידי מורשה חתימה של המשתתף.

49. חובות הארגונים

- 49.1. על האירגונים מוטלת האחריות לבצע כדלהלן:
- 49.1.1. התקנת אנטי וירוס והקפדה על עדכניותו
 - 49.1.2. עידכון תוכנת מס"ב לשליחת קבצים בהתאם להנחיות מפעיל המערכת
 - 49.1.3. עידכון מפעיל המערכת בגין החלפת מורשה חתימה
 - 49.1.4. עידכון מפעיל המערכת לגבי שינוי משדר הקובץ
 - 49.1.5. עידכון מפעיל המערכת באובדן מיניקי
 - 49.1.6. כניסה לאתר מס"ב לצורך קבלת הודעות שוטפות
 - 49.1.7. כל ארגון יעריך באופן עצמאי את המהימנות ואת החוסן של הסדריו הפנימיים ביחס לעניינים שבאחריותו כאמור לעיל. הערכה עצמית זו תכלול נושאים כגון האבטחה הפיזית של האתר ועדכניות האנטי וירוס. דוח הערכה עצמית יוגש למפעיל המערכת על פי דרישה, חתום על ידי מורשה חתימה של הארגון.

פרק 9 - ניהול סיכונים

50. אחריות המשתתפים

- 50.1. המשתתף נושא באחריות מלאה ובלעדית לכלל הסיכונים שהוא מעביר למערכת (לרבות סיכונים אשראי ונזילות סיכונים רגולטורים וסיכונים בתחום איסור הלבנת הון ומימון טרור), הנובעים מפעילותו, מפעילות לקוחותיו במערכת ומפעילות המשתתף העקיף המיוצג על ידו ולקוחותיו הפועלים דרכו במערכת. האמור חל על כל תצורת פעילות בה פועל המשתתף. לא תתקבל כל טענה של משתתף בסליקה בדבר היעדר אחריותו לאלו מפעולותיו של המשתתף עקיף המיוצג על ידו במערכת (גם בתצורת פעילות בה המשתתף העקיף מחובר מבחינה תפעולית ישירות למערכת) אשר גרמו נזק ו/או הוצאה ו/או דרישה ו/או תביעה ללקוחותיו ו/או למערכת ו/או לחברה ו/או למשתתפים ו/או ללקוחותיהם.

- 50.2. המשתתף אחראי על מינוי מומחים לאבטחת מידע ולניהול סיכונים הנדרשים לעבודה מול המערכת שלו ושל המשתתפים העקיפים שאותם הוא מייצג.
- 50.3. המשתתף נושא באחריות הכשרת כוח האדם המתאים לפעילות מול המערכת.

51. אחריות מפעיל המערכת

- 51.1. אחריות מפעיל המערכת לעמידה בהוראות הרגולציה שחלות עליו.

פרק 10 - יעדי שירות (SLA)

מפעיל המערכת כפוף לתקנות בנק ישראל באשר לזמינות המערכת ולהמשכיות עסקית ע"פ נוהל בנקאי תקין מס' 355 וכמפורט בפרק 11 להלן.

52. תמיכה

משתתפים וארגונים רשאים לפנות למפעיל המערכת בפניות הקשורות להשתתפות/הצטרפות למערכת, לתמיכה בנוגע לאופן השימוש במערכת, לבירורים ובכל נושא הקשור לכללים.

- 52.1. למפעיל המערכת שלושה מוקדי שירות מענה טלפוני :
- 52.1.1. מוקד לקוחות חדשים 03-51115550
 - 52.1.2. מוקד שירות לקוחות 03-5111555
 - 52.1.3. לקוחות ומוקד סיוע טכני 03-5111540
- 52.2. שעות פעילות המוקדים :
- 52.2.1. בימי עסקים (רגילים וקצרים) - שעת תחילת מתן השרות 08:30.
 - 52.2.2. בימי עסקים רגילים - שעת סיום בשעה 16:00.
 - 52.2.3. בימי עסקים קצרים - שעת סיום בשעה 12:00.
- 52.3. מפעיל המערכת רשאי לשנות את שעות הפעילות של המוקדים בצורה זמנית או קבועה וכן להחליף את אופי מתן השירות (למשל - שיחה טלפונית, IVR, מענה באתר ברשת וכו') על פי שיקוליו העסקיים והטכניים.
- 52.4. מפעיל המערכת יפעל תוך פרק זמן סביר למתן מענה/פתרון, ככל הניתן.
- 52.5. כמו-כן פועל חדר הפעלה של מפעיל המערכת עד לסיום העיבודים של סליקת המשתתפים ושליחת קבצי קדם הסליקה למשתתפי המערכת.

53. טיפול בתקלות

מפעיל המערכת יטפל בתקלות במערכת על פי סדר עדיפויות שנגזרות מהחומרה ומאופי הטיפול הנדרש לשם שמירה מירבית על יעילות ויציבות המערכת.

54. אנשי קשר (מפעיל המערכת, משתתפים, ארגונים/לשכות שירות)

54.1. מפעיל המערכת:

- מוקדי שירות וחדר הפעלה, כמפורט בסעיף 50.

54.2. משתתפים:

54.2.1. על כל משתתף במערכת למנות איש קשר ראשי ואיש קשר משני (כגיבוי) אליהם יפנה מפעיל המערכת שאלות, בירורים, הוראות והודעות הקשורים לשינוי ו/או שימוש במערכת.

54.2.2. על המשתתפים להודיע למפעיל המערכת על שינויים בזהות אנשי הקשר מטעמם תוך פרק זמן סביר טרם שינוי כאמור.

54.2.3. אנשי הקשר (הראשיים ו/או המשניים) יהיו זמינים בכל שעות פעילות המערכת ועד לשליחת קבצי תוצאות העיבוד למשתתפים.

54.3. ארגונים:

54.3.1. על כל ארגון למנות איש קשר מטעמו, אשר יעודכן במערכות החברה.

54.3.2. על הארגונים להודיע למפעיל המערכת על שינויים בזהות אנשי הקשר מטעמם תוך פרק זמן סביר טרם שינוי כאמור.

55. אופן שינויים במערכת

55.1. בכל עת מפעיל המערכת יהיה רשאי לערוך שינויים במערכת ו/או באפיון המערכת ו/או בשירותים כתוצאה מדרישות סטטוטוריות שיחולו על החברה. למען הסר ספק, מובהר כי במקרה כאמור לא תידרש הסכמתו של המשתתף ו/או הארגון לביצוע השינויים כאמור לעיל.

55.1.1. ככל שהשינוי שיבוצע כאמור יצריך מהמשתתף ו/או מהארגון, לבצע התאמות במערכתיו על מנת לאפשר המשך שימוש במערכת, המשתתף ו/או הארגון/לשכת שירות יבצע את ההתאמות הנדרשות וישא בעלויות הכרוכות בהתאמות כאמור והוא בלבד.

55.1.2. שינויים במערכת שמתבצעים בעקבות דרישות סטטוטוריות יתבצעו לפי תאריכי היעד שיקבעו על ידי אותם גורמים סטטוטוריים.

55.2. בכל מקרה אחר בו יתבקש שינוי במערכת ו/או באפיון המערכת ו/או בשירותים הניתנים באמצעות המערכת (שאינו נובע מדרישות סטטוטוריות שיחולו על מפעיל המערכת) אשר משפיע על משתתף אחד או יותר, יבוצע השינוי המבוקש בהתייעצות בתום לב עם המשתתף/המשתתפים הרלוונטיים אשר השינוי משפיע עליהם. למען הסר ספק, מובהר כי גם במקרה כאמור לא תידרש הסכמתו של המשתתף לביצוע השינויים כאמור לעיל.

55.2.1. ככל שהשינוי שיבוצע כאמור יצריך מי מהמשתתפים לבצע התאמות במערכתיו על מנת לאפשר המשך שימוש במערכת, המשתתף יבצע את ההתאמות הנדרשות וישא בעלויות הכרוכות בהתאמות כאמור והוא בלבד.

55.3. למען הסר ספק, מובהר כי מפעיל המערכת יהיה רשאי לערוך שינויים על פי הצרכים העסקיים הטכנולוגיים, שיקולי א"מ וכל שיקול אחר שאינם מהותיים במערכת ו/או בכל רכיב של המערכת, ללא הסכמת המשתתפים וללא היוועצות עם המשתתפים, ובלבד שלא יהיה בשינוי כאמור כדי

- לחייב מי מהמשתתפים לבצע התאמות במערכותיו או כדי לפגוע בשירותים הניתנים על פי כללים אלה למי מהמשתתפים.
- 55.4. שינויים בממשקי התקשורת, ביוזמת מפעיל המערכת, בין מפעיל המערכת לבין המשתתפים ייבדקו ויאושרו קודם לכן ע"י הגורמים המקצועיים המוסמכים אצל המשתתפים.
- 55.5. מפעיל המערכת שומר לעצמו את הזכות לסרב לשינוי בממשקי התקשורת ממשתתף זה או אחר או מארגונים שונים/לשכות שירות כאשר השינוי המבוקש אינו תואם את התצורה הסטנדרטית של המערכת.
- 55.6. בהתאם לשינויים במידת הצורך, יעודכנו הכללים ומסמכים רלוונטיים אחרים.
- 55.7. מפעיל המערכת ינהל בקרה על ביצוע שינויים במערכת, בהתאם לכללים הבאים:
- 55.7.1. מפעיל המערכת ימסור מראש, בתוך פרק זמן סביר, הודעות והוראות למשתתפים טרם הטמעתם של שינויים מתוכננים במערכת במייל לרשימת אנשי הקשר של המשתתפים.
- 55.7.2. בהתאם לשינויים שיתבצעו במערכת, מפעיל המערכת יבצע, לפי הצורך, תיקונים בכללים ובכל מסמך אחר הדרוש תיקון.
- 55.7.3. כל השינויים ייבדקו בסביבת ניסוי טרם הטמעתם במערכת הייצור. המשתתפים עשויים להתבקש על ידי מפעיל המערכת לסייע בעריכת בדיקות אלו.
- 55.8. כל שינוי מוצע בממשקי המשתתף למערכת, טעון אישור מוקדם של מפעיל המערכת.
- 55.9. מפעיל המערכת שומר לעצמו את הזכות לסרב לאשר שינוי שאינו תואם לדרישות התצורה הסטנדרטיות של המערכת.

פרק 11- תכנית המשכיות עסקית

56. זמינות המערכת

- 56.1. השירותים המתוארים לעיל יינתנו בהתאם לזמינות וליכולות המערכת, ולסטנדרטים המקובלים במערכת, כפי שיהיו מעת לעת.
- 56.2. שליחת קבצים למערכת תתאפשר גם בשעות שאינן שעות הפעילות של המערכת. קליטת הקבצים למערכות מס"ב תתבצע בשעות הפעילות.
- 56.3. בעבודה בכספות - בעבור קבצים שיגיעו בשעות שאינן שעות הפעילות של המערכת – יישלחו חיוויים על קליטת הקבצים עם תחילת יום העסקים הבא.

57. אחריות מפעיל המערכת

- 57.1. ניהול המשכיות עסקית תתבצע בהתאם להוראות בנק ישראל ובהתאם להוראות משק לשעת חירום (מ"ח).
- 57.2. מפעיל המערכת יפעיל אתר גיבוי בהתאם למדיניותו ובכפוף להוראות בנק ישראל.

- 57.3. במקרה שהנסיבות מחייבות את העברת המערכת לאתר הגיבוי, מפעיל המערכת יודיע במייל לאנשי הקשר של המשתתפים או באמצעות שיחת טלפון, בדבר כל פעולה שעליהם לנקוט בקשר עם כך. המעבר לאתר הגיבוי יהיה שקוף, ככל הניתן, למשתתפים במערכת.
- 57.4. במקרה של השבתה המסכנת את פעילות המערכת, מפעיל המערכת ייוועץ ויתקשר עם המשתתפים, בהתאם לצורך.
- 57.5. בכפוף לשיקול דעתו, ימסור מפעיל המערכת הודעה למשתתפים, וזאת כאשר קיימת סבירות שהבעיה תימשך או שהיא עלולה להפריע לכלל פעילות המערכת.
- 57.6. כל אחד ממשתתפי המערכת יפעיל את שיקול דעתו ויחליט אם להמשיך לשגר הוראות תשלום הקשורות למערכת.
- 57.7. בדיקת הנהלים למצב חירום :
- 57.7.1. מפעיל המערכת יבחן את נאותות נהליו במצב חירום במערכת על בסיס תקופתי בהתאם למדיניות אבטחת המידע של מפעיל המערכת, ולכל הפחות אחת לשנה.
- 57.7.2. המשתתפים יידרשו לשתף פעולה וליטול חלק בהליך זה ככל שידרוש זאת מפעיל המערכת.
- 57.7.3. משתתף מחויב לבצע בדיקות עצמאיות לנאותות הנהלים למצב חירום הקיימים אצל המשתתף בהתאם למדיניות אבטחת המידע הקיימת אצל המשתתף, ולכל הפחות אחת לשנה.
- 57.7.4. חובה להודיע למפעיל המערכת מראש בדבר ממצאי בדיקת נהלים למצב חירום שיש בה כדי להשפיע על יכולתו של המשתתף לפעול במערכת.

58. אחריות המשתתפים

- 58.1. המשתתפים אחראים לוודא, כי קיימות אצלם תוכניות המשכיות עסקית אופרטיביות, בהתייחס לממשק העבודה מול מפעיל המערכת, ולבצע בדיקה של תפעולן התקין מול המערכת, אחת לתקופה הכל כמפורט בכללים אלה להלן :
- 58.1.1. משלוח וקבלת קבצים : יכולת משלוח, קבלה, פענוח ותגובה בהתאם לקבצים המועברים על ידי המערכת
- 58.1.2. אתרי הגיבוי
- 58.1.3. נהלי עבודה
- 58.1.4. דרישות שרידות
- 58.1.5. בדיקת ותרגול התוכנית
- 58.2. המשתתפים ינסחו ויתחזקו תוכניות אפקטיביות להבטחת המשכיות העסקית במצבי חירום, שתהיינה נתונות למעקב ובדיקה על בסיס שוטף. תוכניות אלו יכללו בדיקה של כל המערכות, הנהלים, הרשומות, נתיבי הביקורת ומשאבי האנוש, הדרושים כדי להבטיח המשך פעילות יעילה ובטוחה של המשתתפים במערכת.
- 58.3. משתתף אשר נתקל בבעיות שיש בהן כדי למנוע ממנו לבצע עיבוד של הוראות תשלום או הוראות אחרות הקשורות למערכת, כולל בעיות בשליחת הוראות תשלום אל המערכת ובקבלת הוראות תשלום מאת המערכת, נדרש להודיע על כך למפעיל המערכת כאמור בסעיף 36 לכללים.

- 58.4. המשתתפים נדרשים להודיע למפעיל המערכת בדבר כל שינוי במצבם בהתאם לאמור בסעיף 36 לכללים.
- 58.5. במקרה של כשל במערכות הפנימיות אצל המשתתף, אשר מונע מהמשתתף לעבוד באופן מיכוני מול המערכת, המשתתף רשאי לשגר את הקבצים באמצעים אחרים כדוגמת DOK לאחר קבלת אישור מפעיל המערכת.
- 58.6. דרישות שרידות באתר המשתתף:
- 58.6.1. משתתפי המערכת נדרשים לדאוג לאמצעי שרידות, בכל הנוגע לרכיבים שבאמצעותם מתממשקת מערכת ה- Back-office אצל המשתתף אל המערכת.
- 58.6.2. משתתפי המערכת נדרשים לדאוג לאמצעי שרידות מקומית באתר הראשי.
- 58.6.3. משתתפי המערכת נדרשים לדאוג לאמצעי שרידות מרוחקת, שפירושה אתר גיבוי למקרה של נפילת האתר הראשי.
- 58.7. במקרה שמשתתף נזקק לעבור לאתר הגיבוי שלו מכל סיבה שהיא במהלך היום, צריך שתהיה לו היכולת לעשות זאת מבלי להשפיע על יתר המשתתפים או על מפעיל המערכת. המשתתף יודיע מיידית למפעיל המערכת הן בדבר כוונתו להעביר את הפעילות לאתר הגיבוי והן בדבר הצלחת המעבר. המשתתף יודיע למפעיל המערכת על מעבר חזרה לאתר הראשי.

פרק 12 – ועדת מס"ב

59. תפקידי וסמכויות ועדת מס"ב (להלן- הוועדה)

- 59.1. הוועדה תדון בנושאים שונים הקשורים לתחום מערכות התשלומים והסליקה, ומטרת פעילותה היא קידום וסיוע בהבטחת היעילות והיציבות של מערכת התשלומים המופעלת ע"י מס"ב.
- 59.2. בועדה יתקבלו החלטות אשר עשויות להיות להן השפעה על מערכת התשלומים ועל השירותים הנלווים לה ו/או על משתתפיה.
- 59.3. חברי ועדת מס"ב רשאים להעלות לדיון כל נושא שעשוי להיות לו השפעה על התנהלות המערכת וחבריה, ובין היתר תפעל הוועדה בנושאים הבאים:
1. מילוי תפקיד מרכזי בייזום פרויקטים לשיפור והתייעלות העבודה בין חברי המערכת וממשקיהם.
 2. קידום שיתוף פעולה בין חברי המערכת.
 3. קידום יוזמות המעודדות הקמת תשתית בנושא מערכות התשלומים והסליקה.
 4. סיוע בזיהוי הנושאים העלולים להקשות או לפגוע בפעילות מערכת התשלומים ו/או בחבריה.
 5. קידום סטנדרטיזציה בתהליכי מערכת התשלומים במס"ב.
- 59.4. בתום כל דיון ועדת מס"ב יופץ סיכום דיון שישקף את עמדות החברים, החלטות ועקרי הדיון או תמציתו.
- 59.5. הנושאים שידונו בוועדת מס"ב הינם חסויים ואין להעבירם לגורם חיצוני אחר, שאינו מורשה לקבלת המידע שנמסר בוועדה.

- 59.6. מפעיל המערכת רשאי לקבוע ולשנות את תפקידי הוועדה מעת לעת, לאחר התייעצות עם משתתפי המערכת.
- 59.7. הוועדה הינה פורום המייצג למפעיל המערכת כדי לסייע לו בקבלת החלטות בנוגע למערכת התשלומים והסליקה.
- 59.8. החלטות שיתקבלו בוועדה, ובכללם לוחות הזמנים שיקבעו, מחייבות את כל משתתפי המערכת גם אם נציגיהם לא נכחו בישיבה בה התקבלה ההחלטה. ההחלטות יכנסו לתוקף מיד עם פרסומן, כאמור בסעיף 59.4 אלא אם הוחלט אחרת.

60. הרכב ועדת מס"ב

- 60.1. מפעיל המערכת, ימנה את חברי ועדת מס"ב. הרכב הוועדה יכלול:
- נציגי מפעיל המערכת שאחד מהם ישמש כיו"ר הוועדה, ואחד מהם ישמש ממלא מקום היו"ר. בהיעדרו של יו"ר ועדת מס"ב יחזיק ממלא מקומו בסמכויותיו במלואן. בכל מקרה שבו נאמר בכללים אלה "יו"ר הוועדה" הכוונה היא גם לממלא מקום היו"ר בהיעדרו של היו"ר.
 - נציגי תאגידים בנקאיים ונציגי בנק הדואר המשתתפים בסליקה או מי מטעמם.
- מפעיל המערכת ימנה ממלא מקום לכל חבר ועד אשר ישתתף בישיבות הוועדה בעת היעדרו של החבר הקבוע.
- חבר ועדת מס"ב ימונה לתקופה של שנתיים ואפשר יהיה לשוב ולמנות חבר בו לתקופות נוספות.
- על אף האמור לעיל, משתתף רשאי שלא למנות נציג מטעמו לוועדה, אם קיבל לכך אישור ממפעיל המערכת.
- ג. מפעיל המערכת יהיה רשאי לצרף לוועדה נציגים של משתתפים אחרים בהתאם לצורך ועל פי שיקול דעתו.
- 60.2. חבר הוועדה יהווה איש הקשר של מס"ב לכל דבר ועניין הקשור למערכת התשלומים ו/או לשירותים הנלווים לה. על אף האמור, בנושאים תפעוליים שוטפים מפעיל המערכת יכול לפנות לגורמים התפעוליים הרלבנטיים.
- 60.3. עמדת חבר הוועדה, הינה עמדת המשתתף מטעמו מונה חבר הוועדה והיא מחייבת את המשתתף לכל דבר ועניין. מחובתו של חבר הוועדה לעדכן וליידע את הגורמים הרלוונטיים אצל המשתתף אודות תוכנם של הדיונים, ההחלטות שהתקבלו ובכל נושא רלוונטי אחר לגביו נעשתה פניה לנציג ע"י מפעיל המערכת.
- 60.4. ועדת המשתתפים הינה ועדת משתתפים בסליקה. בוועדות המשנה ישתתפו גם משתתפים אחרים לפי עניין ולפי שיקול דעת מפעיל המערכת.

61. התכנסות הוועדה

- 61.1. יושב ראש הוועדה יקבע את מועדי ישיבות הוועדה. החלטתו זו תתקבל בהתאם לבקשת משתתפי המערכת ובהתאם לסוגיות השונות בתחום מערך התשלומים והסליקה הדורשות דיון.

61.2. הוועדה תתכנס בהתאם לצורך ולכל הפחות אחת לשנה במהלך שנה קלנדארית.

62. ועדות משנה

יו"ר ועדת מס"ב רשאי להקים ועדות משנה קבועות או ארעיות, כפי שיראה לנכון, לנושאים הקשורים לפעילות מערכת התשלומים והסליקה. יו"ר ועדת מס"ב ימנה יו"ר לכל ועדת משנה שתוקם. יו"ר ועדת מס"ב יקבע את הרכב הוועדה, סמכויותיה ומעמד ההחלטות המתקבלות בה, ויודיע על כך בחוזר לחברי ועדת מס"ב. כל החלטה של ועדת המשנה תובא לאישור בדיון ועדת מס"ב.

פרק 13 - יישוב מחלוקות

63. יישוב מחלוקות בין משתתפים

- 63.1. נתגלתה מחלוקת בין משתתפים במערכת בקשר להוראת תשלום או כל אירוע אחר הנוגע לפעילות המערכת, לרבות מחלוקת הנובעת מפרשנות שונה של הכללים ו/או ההסכמים להשתתפות במערכת (להלן: "נושא המחלוקת") – על הצדדים למחלוקת לנסות ולפתור את המחלוקת באופן ידידותי בינם לבין עצמם תוך, לכל היותר, שבעה (7) ימי עסקים מיום שנודע אודות המחלוקת לצדדים שבמחלוקת.
- 63.2. אם נכשלו הצדדים למחלוקת לפתור את המחלוקת באופן ידידותי בינם לבין עצמם כאמור בס"ק 66.1 – זכאי כל אחד מהם להביא את המחלוקת לבירור בפני מותב מבררים, שימונה בהתאם למפורט להלן. על אף האמור לעיל, מחלוקת בין אחד המשתתפים לבין מס"ב מכוח היותה מפעיל המערכת, לא תובא לבירור בפני המותב.
- 63.3. פנה משתתף למותב לבירור נושא המחלוקת, והמשיב לפנייה הינו משתתף אחר – חייב המשתתף המשיב להתייצב לבירור; אולם, אין בהתייצבות זו כדי לפגוע בזכותו של המשתתף המשיב לטעון כנגד יישוב המחלוקת בפני המותב מאחת הסיבות הבאות:
 - 63.3.1. תלוי ועומד בפני בית משפט דיון בנושא המחלוקת, והמשתתף המשיב הינו צד לו.
 - 63.3.2. קיים דיון משפטי תלוי ועומד בנושא המחלוקת, והדיון בפני המותב
 - 63.3.3. עלול לפגוע בזכות מזכויותיו של המשתתף המשיב.
- 63.4. המותב ידון במחלוקת בכפוף לקבוע בכללים.

64. רשימת מבררים מיוחדת

- 64.1. בנסיבות מיוחדות ומטעמים שירשמו ימנה יו"ר ועדת מס"ב מותב מבררים שיוסמך לדון בנושאים הנובעים מהנסיבות המיוחדות כאמור.
- 64.2. לפי בקשת יו"ר ועדת מס"ב יציעו משתתפי המערכת מועמדים לרשימת המבררים.
- 64.3. כשירים להיות מבררים עובדים של משתתפי המערכת הבקאים בענייני תשלומים וסליקה ושאושרו על ידי יו"ר ועדת מס"ב, וכן כל אדם אחר שתאשר הוועדה.

64.4. יו"ר ועדת מס"ב רשאי לאצול את סמכויותיו, כולן או מקצתן, למרכז או לממלא מקום למרכז מותב המבררים.

64.5. יו"ר ועדת מס"ב, המרכז וממלא מקומו, יכול שייכללו ברשימת המבררים.

65. הרכב של מותב

- 65.1. בכל מותב שימונה יהיו לפחות שלושה מבררים. ליו"ר ועדת מס"ב תהא סמכות למנות מבררים רלוונטיים לנסיבות נשוא הקמת המותב:
- 65.1.1. אחד מחברי המותב יהיה משפטן, אלא אם הוסכם אחרת עם הצדדים למחלוקת.
- 65.1.2. בלא הסכמת הצדדים למחלוקת, לא ייכלל במותב מברר שהוא עובד של צד למחלוקת המובאת בפני המותב.
- 65.1.3. לבקשת צד למחלוקת, לא ייכלל במותב מברר שהוא עובד של משתתף הכלול בקונצ'רן אליו משתייך הצד האחר (לרבות המשתתף עצמו).
- 65.1.4. הממנה מותב יקבע מי ישב בראשו. לא קבע כאמור, יחליטו על כך חברי המותב.

66. הרכב של מותב מוסכם

- 66.1. צדדים למחלוקת רשאים להסכים ביניהם על הרכב של מותב, לרבות מספר החברים בו. הוסכם כאמור, יודיעו הצדדים למרכז את שם המברר, או את שמות המבררים, שהסכימו להיות חברי המותב.
- 66.2. שינויים: יו"ר ועדת מס"ב רשאי להחליף חבר במותב, אם הדבר דרוש לדעתו לצורך המשך תקין של בירור המחלוקת, וכן רשאי הוא להעביר בירור של מחלוקת ממותב אחד לאחר.

67. הבאת מחלוקת לבירור – פנייה ותשובה

- 67.1. הבאת מחלוקת לבירור תתחיל בבקשת צד אחד (להלן: "הצד הפונה") מהמרכז למנות מותב מבררים, או, בהודעה על מותב מוסכם כאמור בסעיף 66.1.
- 67.2. עם הבקשה, ימסור הפונה, למרכז ולצד האחר (להלן: "המשיב"), את החומר הדרוש לבירור המחלוקת, לרבות עמדתו ונימוקיו - בכתב.
- 67.3. המשיב ימציא את תשובתו המנומקת בכתב, למרכז ולפונה, בתוך עשרה ימים מקבלת הפניה.
- 67.4. הובאה המחלוקת לבירור בהודעה למרכז על מותב מוסכם, יימסרו הבקשה והתשובה למרכז ולצדדים, עם מתן ההודעה.
- 67.5. הבקשה והתשובה יימסרו למרכז בארבעה (4) עותקים (מהם שלושה (3) למבררים).
- 67.6. המרכז יעביר את הבקשה ואת התשובה לחברי המותב, ב"תיק המחלוקת" ויקבע לכל תיק מספר שוטף.

68. כינוס המותב וזימון הצדדים

- 68.1. המרכז יקבע את המועד ואת המקום לכינוס המותב ויזמן את הצדדים בהקדם. במותב מוסכם, רשאי יו"ר המותב לקבוע את המועד והמקום ולזמן את הצדדים.

69. הכרעה במושב אחד

- 69.1. מושב יכריע במחלוקת בישיבה אחת. במקרים מיוחדים, כשלא ניתן להכריע כאמור, יקבע
 69.2. יו"ר המושב, לפני סיום הישיבה הראשונה, מועד קרוב לסיום הבירור.

70. בירור במעמד צד אחד

- 70.1. לא נתקבלה תשובה כאמור בסעיף 67.3 לעיל, או לא התייצב צד בפני המושב במועד שנקבע, יהיה
 המושב רשאי להכריע במחלוקת באותו מועד, או במועד אחר שיקבע.

71. תיק המחלוקת

- 71.1. כל חומר שיובא לפני המושב ייכלל בתיק המחלוקת, וכן פרוטוקול מיישבת המושב.
 71.2. יו"ר המושב ידאג לעריכת פרוטוקול בו יירשמו עיקרי הבעיה שבמחלוקת, תמצית מטיעוני הצדדים,
 מסקנות המושב והחלטתו. העתק מהפרוטוקול ימסור המרכז לכל צד.
 71.3. בבקשה ובתשובה בפרוטוקול, ובתיק המחלוקת, לא ייכלל מידע שבגילוי תפגע חובת הסודיות
 הבנקאית.

72. קבלת דין המושב

- 72.1. משתתפי המערכת מקבלים בזה על עצמם את ההחלטות של כל מושב שלפניו הובאה מחלוקת שהם
 צד לבירורה, אבל מובהר בזה שאין לראות בנוהל שבפרק זה הסכם לעריכת בורות.

73. בירור נוסף במושב מיוחד

- 73.1. צד למחלוקת רשאי לפנות ליו"ר ועדת מס"ב בבקשה למינוי מושב מיוחד. בקשה כאמור, תועבר
 בכתב דרך המרכז, לא יאוחר משלושים (30) יום מהמועד בו החלטת המושב הועברה לידיעת הצד
 למחלוקת, מבקש מינוי המושב המיוחד. בבקשה תפורט ההנמקה למינוי מושב מיוחד. המרכז יעביר
 את הבקשה לתגובת הצדדים האחרים למחלוקת לפני המושב. הצדדים האחרים יעבירו את
 תגובתם בכתב ליו"ר ועדת מס"ב באמצעות המרכז תוך שלושים (30) יום מיום שהועברה להם
 הבקשה למינוי המושב המיוחד. המרכז יעביר כאמור את הבקשה ואת התגובות ליו"ר ועדת מס"ב.
 73.2. במקרים מיוחדים, וכיוצא מהכלל, יהיה יו"ר ועדת מס"ב רשאי להביא מחלוקת לבירור נוסף לפני
 מושב מיוחד, בהרכב שיקבע היו"ר. הרכב מושב מיוחד ימנה חמישה אנשים, אשר מתוכם לפחות
 שני עורכי דין ולפחות שני אנשי תפעול:
 73.2.1. מונה מושב מיוחד – יידון המושב בנושאים שהועלו על ידי יו"ר ועדת מס"ב במסגרת
 החלטתו למינוי מושב מיוחד.
 73.2.2. המושב המיוחד רשאי לדון גם בנושאים נוספים, הקשורים לעניין שהובא בפניו לפי
 שיקול דעתו.

- 73.3. החלטות של מותב מיוחד תהווה תקדים מנחה למותבים (רגילים) נוספים
- 73.4. החלטה של מותב מיוחד לא תהווה תקדים מנחה עבור מותב מיוחד שמונה אחריו.

74. סופיות החלטת מותב או מותב מיוחד

- 74.1. החלטת מותב (מקום שלא מונה מותב מיוחד) או החלטת מותב מיוחד, לפי העניין, היא סופית.

75. סדרי הדיון במותב ובנהלים

- 75.1. יו"ר ועדת מס"ב רשאי לקבוע סדרי דין במותבים וכן נהלים נוספים להבאת מחלוקת בפני מותב לבירורה.

76. הצעות לשינויים בכללים

- 76.1. על סמך בירורים שנערכו, רשאי כל מותב להציע ליו"ר ועדת מס"ב הצעות לשינויים בכללים.

77. פרסום עיקרי הדין

- 77.1. יו"ר ועדת מס"ב רשאי לפרסם את עיקרי הדיון מכל מחלוקת. ואולם, מקום ששמות הצדדים למחלוקת ו/או לקוחותיהם או פרטים מזהים אחרים אודות הצדדים למחלוקת ו/או לקוחותיהם, אינם דרושים להבנת המקרה נשוא המחלוקת, יפורסמו ההחלטות ללא הפרטים המזהים אודות הצדדים למחלוקת ו/או לקוחותיהם, לפי העניין. פרסום פרטים מזהים אודות הצדדים למחלוקת ו/או לקוחותיהם, לפי העניין, מקום שהדבר נדרש לדעת יו"ר ועדת מס"ב, יעשה רק לאחר התייעצות עם הצדדים למחלוקת לפחות חמישה עשר (15) יום לפני הפרסום כאמור.

78. בית המשפט המוסמך והדין החל

- 78.1. בית המשפט המוסמך לדון בתביעות בין משתתפי המערכת, האירגונים והחברה (לרבות בתביעה שצד לה היא החברה בתפקידה כמפעיל המערכת), בעניין המוסדר בכללים או בהסכמים עם המשתתפים או במסמכי ההצטרפות עם המשתמשים, הוא בית משפט ישראלי בתל אביב.
- 78.2. הדין שיחול במקרים כאלו הוא הדין הישראלי ולא תטען על ידי כל משתתף או מי מטעמו טענה, שדין זר חל.

פרק 14 – זכויות קניין והגבלת שימוש

79. בעלות בקניין

- 79.1. מוסכם כי המערכת (על שינויה מעת לעת) והמפרטים שנערכו על ידי מפעיל המערכת בקשר עמה, הינם ויישארו קניינה הבלעדי של מס"ב, ולמי מהמשתתפים לא תהיה כל זכות במערכת ובמפרטים.

למען הסר ספק מובהר בזאת, כי אין בכללים אלה כדי להעביר זכויות קניין רוחני או זכויות כלשהן, לרבות זכויות שימוש ו/או בעלות במערכת, בנתונים הכלולים בה, במסדי נתונים ו/או במפרטים של מפעיל המערכת. המונח "זכויות קניין רוחני" יפורש באופן הרחב ביותר הניתן על פי דין, ומבלי לפגוע בכלליות האמור לעיל יכלול המונח זכויות יוצרים, סימני מסחר, עיצובים גרפיים, פטנטים, סודות מסחריים, שמות מתחם ורעיונות בין אם נרשמו ובין אם לאו.

פרק 15 - כח עליון, הגבלת אחריות ושיפוי

80. כוח עליון

החברה לא תישא בכל אחריות ו/או חבות שהיא בגין פעולותיה כמפעיל המערכת בשל אירועים שאינם בשליטת החברה, אשר על אף מאמצים סבירים לא הייתה יכולה החברה לקיים את התחייבויותיה ומבלי לפגוע בכלליות האמור לעיל, בין היתר, בשל כל אירוע מהאירועים הבאים: מלחמה, איום למלחמה, פעולות איבה, פעולות טרור, מהומות או אירוע בטחוני חמור אחר, שריפה, שיטפון, שלג או אסון טבע אחר, סכסוכי עבודה לרבות שביתות, השבתות ועיצומים, תקלות טכניות במחשבי המערכת ו/או בקווי התקשורת ו/או בממשקים אל המערכת ו/או הפסקת חשמל ו/או אי-זמינות/תקינות אחרת של תשתיות/אמצעים אחרים הנדרשים לביצוע הפעולות במערכת.

81. הגבלת אחריות

81.1. אחריות החברה והפועלים מטעמה מוגבלת לאמור בכללים אלו בלבד. החברה והפועלים מטעמה לא ישאו בכל אחריות שהיא או חבות לכל מעשה ו/או מחדל ו/או נזק בגין ו/או הקשורים ו/או הנובעים מתפקידה של החברה כמפעילת המערכת ו/או מפעולותיה על פי הסכם זה ו/או מכל מעשה ו/או מחדל על פיו. מבלי לגרוע מהאמור לעיל, המשתתף פוטר את החברה והפועלים מטעמה מאחריות כלפי המשתתף ו/או כלפי לקוחותיו של המשתתף, לגבי כל נזק או הפסד שיגרם לו ו/או ללקוחותיו כתוצאה ממעשה או מחדל שיגרם על ידי החברה או עובדיה או מי מטעמה במהלך פעולותיה, ובכל מקרה שתוגש דרישה או תביעה כאמור נגד החברה על ידי לקוח כלשהוא של המשתתף, יקבל על עצמו המשתתף, על חשבונו המלא, את הטיפול באותה דרישה או תביעה. האמור לעיל לא יחול כאשר מתקיימים כל התנאים הבאים במצטבר: (א) המעשה ו/או המחדל של החברה ו/או הפועלים מטעמה כאמור, לפי העניין, נעשה במכוון או ברשלנות רבתי (ב) הנזק שנגרם כתוצאה מהמעשה ו/או המחדל של החברה ו/או הפועלים מטעמה כאמור, לפי העניין, הוא נזק ישיר בלבד ולא נזק תוצאתי או עקיף ו- (ג) הסכום שישולם על ידי החברה בגין הנזק שנגרם למשתתף, ללקוח של המשתתף, או לצד שלישי אחר כתוצאה מהמעשה או המחדל שנעשה על ידי החברה ו/או הפועלים מטעמה כאמור, לפי העניין, לא יעלה על סך של 100,000 ₪.

81.2. שיפוי על ידי המשתתף במערכת

81.2.1. המשתתף מתחייב לפצות ו/או לשפות את החברה בגין כל הוצאה ו/או נזק ו/או הפסד (לרבות, עלויות, הוצאות ושכר טרחת עורך דין) אשר ייגרמו לחברה כתוצאה מתביעה

ו/או דרישה של צד שלישי כנגד החברה וזאת בקשר עם מתן השירותים ו/או פעילות המערכת.

81.2.2. מבלי לגרוע מכלליות האמור בסעיף לעיל, בהתייחס למשתתף אשר מייצג משתתף עקיף, המשתתף המייצג מתחייב לפצות ו/או לשפות את החברה בגין כל הוצאה ו/או נזק ו/או הפסד (לרבות, עלויות, הוצאות ושכר טרחת עורך דין בגובה סביר) אשר ייגרמו לחברה כתוצאה מפעולותיו של המשתתף העקיף במערכת ובגין כל תביעה ו/או דרישה של צד שלישי כנגד חברה, וזאת בקשר עם פעולותיו של המשתתף העקיף ולקוחותיו הפועלים דרך המשתתף במערכת (אף במקרה בו המשתתף העקיף מחובר מבחינה תפעולית ישירות למערכת).

81.2.3. החברה תודיע בכתב למשתתף בהקדם האפשרי על כל דרישה ו/או תביעה בכתב כאמור ותאפשר לו להתגונן כנגדה. המשתתף לא יהיה רשאי להביא את ההליך הנ"ל לסיום בדרך של פשרה שכתוצאה ממנה תידרש החברה לשלם סכומים אשר לא תשופה בבגנים על פי סעיף שיפוי זה, אלא בהסכמתה המוקדמת לכך, בכתב.

פרק 16 – אדמיניסטרציה / שונות

82. הודעות למשתתפים

- 82.1. כל ההודעות, הדרישות, הבקשות ומסרים אחרים ייעשו בכתב ויימסרו במסירה אישית או יישלחו בדואר רשום עם אישור קבלה, או בשידור פקס לידי הנמען לפי הכתובת או מספר הפקס, או בדואר אלקטרוני.
- 82.2. כל הודעה כאמור תחשב כאילו הגיעה ליעדה באופן מיידי במקרה של מסירה אישית, או אם שודרה באמצעות פקס' בתום שני ימי עבודה, או בתום ארבעה ימי עבודה מיום המשלוח בדואר רשום או באופן מיידי בעת קבלת אישור הגעתה בעת פתיחת אימייל על ידי המשתתף ואימותה בשיחת טלפון.

83. עלויות פעילות שוטפת

- 83.1. עמלות בקשר לשימוש במערכת יהיו לפי תעריפון החברה כפי שיתעדכן בחברה מעת לעת.
- 83.2. תעריפון העמלות העדכני יפורסם באתר האינטרנט של החברה (להלן "תעריפון רישמי"). בתעריפון תוצג הפעילות נשוא החיוב, בסיס החיוב, הגורם המשלם, סכום והערות הסבר לעניין שיטת החישוב ו/או חלוקת החיוב בין המשתתפים.
- 83.3. לעמלות שעל כל משתתף בסליקה לשלם לחברה יתווסף מס ערך מוסף כשיעורו בחוק במועד תשלומם.
- 83.4. בכל חודש קלנדרי מפעיל המערכת ימציא למשתתף חשבונית מס ערוכה כדין ובה פירוט סך העמלות שנצברו לחובתו במהלך החודש הקודם בגין השירותים שסופקו לו על ידי חברה במהלך החודש הקודם כאמור. התשלום לחברה על ידי משתתף יבוצע עד לא יאוחר מ - 30 יום ממועד קבלת החשבונית הנ"ל.
- 83.5. כל סכומי העמלות ישולמו בשקלים חדשים.

נספח 25

הוראה מספר 7 של בנק ישראל
בעניין כללים ונהלים לניהול כשל
משתתף

עמ' 441

הוראה מספר 7 – כללים ונהלים לניהול כשל משתתף במערכת תשלומים מבוקרת

ומערכת תשלומים מבוקרת מיועדת

1. מבוא

בהתאם לסעיף 8 לחוק מערכות תשלומים, התשס"ח – 2008 (להלן: "החוק"), חלה חובה על מפעיל מערכת מבוקרת לגבש כללים אשר יבטיחו את יציבותה, יעילותה ותפקודה התקיין של המערכת, ובכלל זה לעניין המשך ההשתתפות במערכת של משתתף שמתנהלים נגדו הליכי פירוק.

בהתאם לעקרון מספר 13 של עקרונות לתשתיות השוק הפיננסי (PFMI)¹, לתשתית שוק פיננסי יהיו כללים ונהלים אפקטיביים ומוגדרים בביור לניהול כשל של משתתף. כללים ונהלים אלה יעוצבו כך שהם מבטיחים שתשתית השוק הפיננסי תוכל לנקוט פעולה במועד הנדרש כדי לבלום הפסדים ולחצי נזילות ולהמשיך לעמוד בהתחייבויותיה.

בהתאם לעקרון מספר 2 של עקרונות לתשתיות השוק הפיננסי (PFMI) בדבר ממשל תאגידי, הדירקטוריון ויתר הממשל התאגידי של תשתית השוק הפיננסי יתמכו ביישום כללים ונהלים מפורטים ואפקטיביים בדבר כשל של משתתף.

הוראה זו מגדירה את הכללים והנהלים שמפעיל מערכת תשלומים מבוקרת ומפעיל מערכת תשלומים מבוקרת מיועדת נדרש אליהם בניהול כשל של משתתף.

2. הגדרות

"מערכת תשלומים", "מערכת מבוקרת",

"מערכת מבוקרת מיועדת",

"מפעיל של מערכת תשלומים" –

כהגדרתם בחוק מערכות תשלומים;

"מפעיל מערכת תשלומים" או "מפעיל מערכת" –

מפעיל של מערכת תשלומים מבוקרת

ומפעיל של מערכת תשלומים מבוקרת

מיועדת;

"הפיקוח על מערכות התשלומים" או "הפיקוח" –

יחידת הפיקוח על מערכות תשלומים

באגף מערכות תשלומים וסליקה בבנק

ישראל;

"משתתף במערכת תשלומים" –

מי שמוגדר כמשתתף על פי כללי

המערכת;

"כללי מערכת" –

הכללים שעל פיהם מופעלת מערכת

תשלומים;

¹ העקרונות פורסמו באפריל 2012 על ידי הוועדה למערכות תשלומים וסליקה של ה-BIS (CPMI) והארגון הבינלאומי של רשויות ניירות ערך (IOSCO).

מתרחש כאשר משתתף אינו מסוגל
לעמוד בהתחייבויותיו עקב בעיה
תפעולית;

"כשל תפעולי"

מתרחש כאשר משתתף אינו מסוגל
לעמוד בהתחייבויותיו בשל התממשות
סיכון נזילות או סיכון אשראי;

"כשל פיננסי"

הסיכון שצד נגדי, בין אם הוא משתתף או
ישות אחרת, לא יחזיק די כספים לכיסוי
התחייבויותיו הכספיות בצורה ובעיתוי
הצפויים, אם כי הוא עשוי להיות מסוגל
לכך בעתיד;

"סיכון נזילות"

הסיכון שצד נגדי, בין אם הוא משתתף או
ישות אחרת, לא יוכל לעמוד
בהתחייבויותיו הכספיות במלואן במועד
פירעון, או בכל זמן בעתיד;

"סיכון אשראי"

3. תחולה

- 3.1. הוראה זו תחול על כל מפעיל מערכת תשלומים אשר הוכרזה על ידי הנגיד כמערכת מבוקרת או מערכת מבוקרת מיועדת.
- 3.2. בנק ישראל רשאי בנסיבות העניין להתיר או לפטור מערכת תשלומים מתחולת סעיפים מסוימים בהוראה זו ולחזור בו מהפטור הניתן.

4. כללים ונהלים

מפעיל מערכת תשלומים יקבע כללים ונהלים ברורים שיאפשרו למערכת התשלומים להמשיך לעמוד בהתחייבויותיה כלפי משתתפים שאינם בכשל במקרה של כשל משתתף. כללים ונהלים אלו יכללו, לכל הפחות, התייחסות לנושאים הבאים:

- 4.1. הגדרת הנסיבות בהן יוכרז על אירוע של כשל משתתף - הן כשל תפעולי והן כשל פיננסי.
- 4.2. ביצוע אבחנה, במידת הצורך, בין מצבים של כשל משתתפים מסוגים שונים במערכת התשלומים.
- 4.3. שיטת זיהוי כשל של משתתף - אוטומטי או בהתאם לשיקול דעת.
 - 4.3.1. במידה והזיהוי אוטומטי, הכללים והנהלים יכללו את הנסיבות שבהן בהכרח יוכרז מצב של כשל של משתתף.
 - 4.3.2. במידה והזיהוי אינו אוטומטי, הכללים והנהלים יתייחסו למדרג הסמכויות להכרזה על אירוע של כשל משתתף ולשיקולים העיקריים בעת הפעלת שיקול הדעת.
- 4.4. הפעולות שמפעיל מערכת תשלומים יכול לנקוט כאשר מוכרז אירוע של כשל משתתף לצורך בלימתו.

4.5. הגדרת בקורות ומנגנונים במערכת התשלומים שעשויים להיות מופעלים לבלימת השפעת הכשל.

4.6. שינויים אפשריים בתהליכים השגרתיים המופעלים על ידי מערכת התשלומים על מנת להבטיח את המשך פעילותה התקינה של מערכת התשלומים.

4.7. הגדרת האחריות של כלל הצדדים המעורבים ו/או המושפעים מהכשל של המשתתף לרבות המשתתפים שאינם בכשל.

5. תרחישי כשל של משתתפים אשר מסתמכים על שירותיו של משתתף אחר על מנת לפעול במערכת

5.1. מפעיל המערכת יבחן את האופן וההיקף שבו מערכת התשלומים תושפע מתקלות וכשלים של משתתפים אלו.

5.2. מפעיל המערכת יוודא כי כללי ונהלי מערכת התשלומים בהירים בנוגע לסטטוס הוראות התשלום של משתתפים אלו בכל שלב בתהליך המתבצע על ידי מערכת התשלומים לרבות במקרים של כשל בין אם של המשתתף שמסתמכים על שירותיו ובין אם של המשתתף המסתמך עליו.

6. ניצול המשאבים הכספיים

מפעיל מערכת תשלומים יקבע כללים ונהלים שיאפשרו לו לנקוט פעולות להכלת לחצי נזילות, לפני, בזמן ואחרי ההכרזה על כשל של משתתף. כללים ונהלים אלו:

6.1. יאפשרו ניצול מידי² של המשאבים הכספיים שמערכת התשלומים מחזיקה לבלימת לחצי הנזילות הנובעים מכשל.

6.2. יקבעו את הסדר שבו ינוצלו סוגי המשאבים השונים³.

6.3. יקבעו באופן מפורש את הדרך למילוי משאבים אלו על פני אופק זמן נאות ומוגדר מראש לאחר סיום מצב הכשל ובפרט, הכללים והנהלים יצינו את מחויבותם של המשתתפים למלא את המשאבים הכספיים שנוצלו במהלך הכשל.

7. הערכות נדרשת מצד מפעיל המערכת

מערכת תשלומים תיערך כהלכה ליישום כלליה ונהליה במצבי כשל. היערכות זו תכלול נהלים שיתייחסו, בין היתר, לנושאים הבאים:

7.1. ויודא כי למערכת התשלומים קיימת היכולת ליישם את כלליה ונהליה במועד הנדרש, לרבות היקף סגל עובדים מספק שהוכשר והודרך כהלכה לצורך זיהוי, ניטור וטיפול בכשל.

7.2. אופן תיעוד הכשל, אופן קבלת המידע הנדרש בקורות הכשל והאופן שבו תנוהל התקשורת ותתקבלנה ההחלטות לצורך ניהול ובלימת הכשל.

² מפעיל המערכת יוודא כי מימוש הביטחון שסופק לא יימנע, יעוכב או יבוטל על פי כל דין או על פי כללי המערכת.
³ על מנת לתמרץ את המשתתפים לנהל בזהירות את הסיכונים ובפרט את סיכוני האשראי והנזילות, מפעיל המערכת ישתמש תחילה בנכסים שסופקו על ידי המשתתף שנכנס לכשל.

8. גילוי נאות להיבטים עיקריים בכללים ובנהלים

- 8.1. מערכת התשלומים נדרשת לתת גילוי נאות למשתתפיה בדבר ההיבטים העיקריים בכלליה ובנהליה למקרה כשל. גילוי זה יכול, לכל הפחות, התייחסות לנושאים הבאים:
- 8.1.1. הנסיבות שבהן עשויות להינקט פעולות.
 - 8.1.2. מי רשאי לנקוט בפעולות אלו.
 - 8.1.3. היקף הפעולות שעשויות להינקט לרבות הטיפול בכספים ובנכסים אחרים.
 - 8.1.4. המנגנונים לטיפול בהתחייבות של מערכת התשלומים כלפי המשתתפים שאינם בכשל.
 - 8.1.5. המנגנונים שיסייעו לטפל בהתחייבויות של המשתתף שכשל כלפי לקוחותיו היכן שקיימים קשרים ישירים עם לקוחות של המשתתפים.
- 8.2. מפעיל המערכת יבטיח כי ללקוחות המשתתפים וכן לציבור בכללותו ישנה גישה נאותה לנקודות המפתח העיקריות בכללים ובנהלים בדבר כשל של משתתף ויסייע להם להבנת כללים ונהלים אלו במידת הצורך. זאת בתנאי שאין בגילוי זה פגיעה ביציבותה, יעילותה ותפקודה התקין של המערכת.

9. בדיקות וסקירות תקופתיות של כללי ונהלי הכשל

- 9.1. בדיקה וסקירה של כללי ונהלי כשל של משתתף:
- 9.1.1. יבוצעו לכל הפחות אחת לשנה או בעקבות שינויים מהותיים בכללים ובנהלים.
 - 9.1.2. יודאו כי הכללים ונהלים בדבר כשל של משתתף הינם מעשיים ואפקטיביים.
 - 9.1.3. יכללו את כל הצדדים הרלוונטיים שסביר שיהיו מעורבים בכללי ונהלי הכשל (כדוגמת: וועדות דירקטוריון, משתתפים, מערכות תשלומים שיש עמן קשרי זיקה, רשויות רלוונטיות וספקי שירות קשורים).
 - 9.1.4. יכללו תרגילי הדמיה לבדיקת יישום הטיפול במצב של כשל של משתתף.
 - 9.1.5. יאמתו את קיומה של תשתית משפטית תומכת שתאפשר יישום ואכיפה של הצעדים המתבקשים לטיפול בכשל.
- 9.2. מפעיל המערכת יציג את התוצאות של הבדיקות והסקירות בפני הדירקטוריון של מערכת התשלומים וועדת הסיכונים שלה.

10. המידע המדווח ותדירות הדיווח

- 10.1. מפעיל מערכת תשלומים יעביר לפיקוח את הכללים ונהלים בדבר כשל של משתתף עם כניסתה לתוקף של הוראה זו.
- 10.2. מפעיל מערכת תשלומים יעביר לפיקוח את הכללים ונהלים בדבר כשל של משתתף לאחר כל שינוי שיבוצע בהם בעותק נקי ובעותק עקוב אחרי שינויים חודש ימים טרם כניסתם לתוקף. במידה ונדרשות התאמות למערכת בשל שינויים אלו, הדיווח יכלול את ההתאמות הנדרשות ולוחות הזמנים הרלוונטיים לביצועם.

10.3. מפעיל מערכת תשלומים יעביר לפיקוח עד ליום ה-1, במרץ של כל שנה את הבדיקות והסקירות כאמור בסעיף 9 לעיל.

11. המצאת המידע לבנק ישראל

11.1. מפעיל מערכת תשלומים יעביר את המידע שבהוראה זו באמצעות תקשורת מאובטחת ("יישום הכספת"). שימוש ביישום הכספת יבוצע לאחר תיאום מקדים עם הפיקוח על מערכות התשלומים בבנק ישראל. הפיקוח על מערכות תשלומים רשאי לאשר את העברת המידע באמצעים אחרים.

11.2. המידע שבהוראה זו יועבר על ידי מפעיל המערכת לאנשי הקשר שימונו לעניין זה בפיקוח על מערכות תשלומים בבנק ישראל.

11.3. מפעיל מערכת תשלומים שהעביר מידע לפי הוראה זו, יודא טלפונית את קבלת המידע אצל אנשי הקשר, כאמור בסעיף קטן 11.2.

11.4. מפעיל מערכת תשלומים אשר יושב בתוך מבנה בנק ישראל ועושה שימוש במערכות בנק ישראל, יעביר את המידע שבהוראה זו באמצעות רשת הדואר האלקטרונית הפנימית של בנק ישראל.

11.5. המידע על פי הוראה זו ידווח בצורה ממוחשבת.

11.6. הדיווח יתבצע בהתאם למועדים הקבועים בהוראה זו. במידה ומפעיל מערכת התשלומים סבור כי הדיווח לא יתבצע במועד הנקוב, עליו להעביר לפיקוח, באמצעות הדואר האלקטרוני, בקשה בכתב לשינוי מועד הגשת הדיווח. הבקשה תכלול, בין היתר, את הפעולות שננקטו עד בקשת השינוי, את הסיבות לבקשת השינוי במועד הדיווח ואת תאריך היעד המבוקש להגשתו. דיווח שהשינוי במועד הגשתו לא תאושר על ידי הפיקוח על מערכות התשלומים יוגש במועד שנקבע לאותו דיווח.

12. פרסום ועדכון ההוראה

תאריך הפרסום	מהות העדכון
25/04/2018	פרסום ההוראה

כרך נספחים 2 מתוך 2

מס'	שם הנספח	עמ'
26	העתקי החלטות הפטור שניתנו בין השנים 2002-2020	448
27	העתק מכתב מרשות התחרות בנושא אי חידוש הפטור למס"ב מיום 31 במרץ 2024	542
28	הצעת חוק הבנקאות (רישוי)	545
29	דיווח לבורסה שהגישה חברת שב"א ביום 29.10.2024	567
30	דיווח בעיתונות על הפגיעה בחברת קרדיט גראד	569
31	דוח כספי שנתי של שב"א לשנת 2023	573

נספח 26

**העתקי החלטות הפטור שניתנו בין
השנים 2002-2020**

עמ' 448

רשות ההגבלים העסקיים

החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988

למתן פטור מאישור הסדר כובל

**להסדר שבין בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק
דיסקונט לישראל בע"מ, בנק המזרחי המאוחד בע"מ והבנק הבינלאומי
הראשון לישראל בע"מ**

בעניין מרכז סליקה בנקאי בע"מ

א. פתח דבר

ביום 18 ביוני 2002 נתתי פטור בתנאים להסדר שצדדים לו בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק דיסקונט לישראל בע"מ, בנק המזרחי המאוחד בע"מ והבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן: "הבנקים"), ועניינו בעלות משותפת במרכז סליקה בנקאי בע"מ (להלן: "מסבי").

הפטור ניתן לתקופה של שנתיים, ועתה הוא צפוי לפקוע. בהתאם, הגישו הצדדים בקשת פטור נוספת בעניין זה.

לאחר שנועצתי בועדה לפטורים ומיזוגים, ולאחר שבחנתי את ההסדר ואת הכבילות המצויות בו, כמו גם את השפעתם האפשרית על התחרות בשוק הרלוונטי, ואת השפעתם עד כה על הנעשה בשוק, שוכנעתי כי נכון לתיתו שוב, בתנאים זהים.

זה עיקר הדברים:

ב. נימוקי הפטור

מסב עוסקת בעיקר בסליקת זיכויים וחיובים אלקטרוניים בין הבנקים. המערכת מאפשרת ביצוע העברות כספים בין בנק אחד למשנהו, ולמעשה מבטיחה קישוריות בין הבנקים, ובכך חשיבותה.

חמשת הבנקים הגדולים, הצדדים לפטור זה, הפעילו במשותף, משך שנים, את מסב, וזאת מבלי שקיבלו לשם כך פטור מאת הממונה, או אישור מבית הדין להגבלים עסקיים, כפי שנדרש על פי חוק. לפני למעלה משנתיים פניתי אל הבנקים, ודרשתי כי יביאו את ההסדר האמור לבחינתי. בהמשך לכך פנו הבנקים בבקשה למתן פטור (פטור 4826).

לאחר שבחנה רשות ההגבלים העסקיים את פעילותה של מסב במסגרת אותה בקשת פטור, ראיתי לנכון להעניק פטור לפעילותם של הבנקים במסגרת מסב, בכפוף לקיומם של מספר תנאים, שהעיקריים שבהם - הבטחת גישה שוויונית (open access) של מתחרים, למערכות המופעלות על ידי מסב.

לאחר הגשת בקשת הפטור הנוכחית בנה רשות ההגבלים העסקיים את השפעת ההסדר הכולל,

ובפרט - האם חלו שינויים משמעותיים בשוק, אשר עשויים לחייב את שינוי עמדתו. את שינוי

תנאי הפטור. מן הבחינה עלה כי תמונת הדברים נותרה דומה: לא חל שינוי נסיבות של ממש

בפעילותה של מסב או בפעילותם של הבנקים בחקשר זה.

לפיכך, מן הטעמים העקרוניים שפורטו בהחלטתי מיום 18.6.2002, ובהעדר שינוי מחותי בנסיבות

הרלבנטיות, החלטתי ליתן בשנית פטור, בתנאים זהים, לתקופה של שלוש שנים נוספות.

ג. סוף דבר

לאור האמור לעיל, ולאחר שנועצתי בוועדה לפטורים ומיזוגים, ראיתי לנכון להשתמש בסמכות

הנתונה לי בסעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים ולהעניק את הפטור המבוקש, בכפוף לתנאים

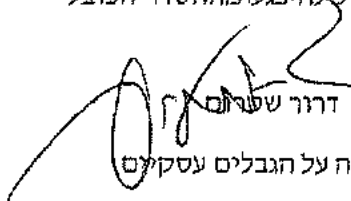
שפורטו בהחלטת הפטור מיום 18.6.2002 (תיק פטור 4826).

תוקפו של פטור זה שלוש (3) שנים מיום מתן החלטתי זו.

בהודאתי לסעיף 15(א) לחוק ההגבלים העסקיים נתונה החלטתי זו לערר בפני אב בית הדין

להגבלים עסקיים על ידי איגוד עסקי, ארגון צרכנים או כל אדם העלול להיפגע מההסדר הכולל

עליו ניתן הפטור.

ד"ר שלום
הממונה על הגבלים עסקיים

ירושלים, כ"ח סיון, תשס"ד

17 יוני, 2004

רשות ההגבלים העסקיים

החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988

למתן פטור מאישור הסדר כובל

**להסדר שבין בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק
דיסקונט לישראל בע"מ, בנק המזרחי המאוחד בע"מ והבנק הבינלאומי
הראשון לישראל בע"מ**

בעניין מרכז סליקה בנקאי בע"מ

א. פתח דבר

ביום 18 ביוני 2002 נתתי פטור בכפוף לתנאים להסדר שצדדים לו בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק דיסקונט לישראל בע"מ, בנק המזרחי המאוחד בע"מ והבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן: "**הבנקים**"), ועניינו בעלות משותפת במרכז סליקה בנקאי בע"מ (להלן: "**מסב**"). בין התנאים לפטור הוגדרו במפורש תחומי הפעילות המדויקים בהם יותר למסב לפעול. נוכח השינויים בענף קופות הגמל, הונחה בפני הבקשה הנוכחית אשר עניינה הרחבת תחומי הפעילות של מסב, כך שזו תהיה רשאית להקים מערכת ממוחשבת לטיפול במעבר עמיתים בין קופות גמל.

לאחר שנועצתי בועדה לפטורים ומיזוגים, ולאחר שבחנתי את ההסדר ואת הכבילות המצויות בו, כמו גם את השפעתם האפשרית על התחרות בשוק הרלוונטי, ואת השפעתם עד כה על הנעשה בשוק, שוכנעתי כי נכון לתיתו בכפוף למספר תנאים המפורטים בסיפת החלטה זו והעיקרי בהם, כי בתוך תקופה קצרה תאפשר מסב גם מעבר עמיתים לקופות הגמל אשר אינן מנהלות את כספי העמיתים בתאגיד בנקאי.

ב. ההסדר

מסב עוסקת בעיקר בסליקת זיכויים וחובים אלקטרוניים בין הבנקים. המערכת מאפשרת ביצוע העברות כספים בין בנק אחד למשנהו, ולמעשה מבטיחה קישוריות בין הבנקים.

חמשת הבנקים הגדולים, הצדדים לפטור זה, הפעילו במשותף, משך שנים, את מסב, וזאת מבלי שקיבלו לשם כך פטור מאת הממונה, או אישור מבית הדין להגבלים עסקיים, כפי שנדרש על פי

חוק. לפני למעלה משלוש שנים פניתי אל הבנקים, ודרשתי כי יביאו את ההסדר האמור לבחינתי. בהמשך לכך פנו הבנקים בבקשה למתן פטור (פטור 4826).

לאחר שבחנה רשות ההגבלים העסקיים את פעילותה של מסב במסגרת אותה בקשת פטור, ביום 18.6.2002 ראיתי לנכון להעניק פטור לפעילותם של הבנקים במסגרת מסב, בכפוף לקיומם של מספר תנאים, שהעיקריים שבהם הם אלה: הבטחת גישה שוויונית (open access) של מתחרים למערכות המופעלות על ידי מסב, איסור על הבנקים להעביר מידע העלול להפחית את התחרות ביניהם; והוגדרו במפורש תחומי הפעילות המדויקים בהם יותר למסב לפעול. תחומים אלה צומצמו אך לאותן פעילויות לגביהן שוכנעתי כי אין בחבירת הבנקים כדי להקים פגיעה של ממש בתחרות.

הבקשה הנוכחית עניינה הרחבת תחומי הפעלות של מסב והיא הוגשה על רקע השינוי שחל באופן מעבר העמיתים בין קופות הגמל ונוכח הנוהל שנקבע על ידי משרד האוצר – אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון אשר מסדיר את מעבר העמיתים בין קופות הגמל.

על פי תקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל), התשכ"ד-1964 ניתן להעביר כספים שהופקדו בקופת גמל אחת לקופת גמל אחרת, תקנה 41(ד) לתקנות אלה שתיכנס לתוקף ב-3.4.2005 נקבע כי העברת זכויות תיעשה בתוך 7 ימי עסקים מהיום שבו הגיעה בקשת ההעברה לקופה ותתבצע ישירות בין הקופות ולא על ידי העמית.

בשל תלונות חוזרות ונשנות מצד עמיתים בקופות גמל ומצד קופות הגמל עצמן באשר לקשיים שמערימות קופות גמל על עמיתים המעוניינים להעביר את כספם מקופת גמל אחת לאחרת, ובשל קיצור מועדי העברת הכספים ל-7 ימי עסקים, אגף שוק ההון הביטוח והחיסכון הסדיר את נהלים לפעולות שעל קופות הגמל המעורבות בהליך העברת הכספים לבצע.

בחוזר גמל שמספרו 2005-2-3¹ (להלן "החוזר"), נקבעו נהלים אשר, לגרסת משרד האוצר, יביאו לביצוע יעיל ופשוט של הליך העברת הכספים, החוזר הגדיר בפירוט רב קובץ אלקטרוני שיועבר על ידי קופת הגמל המעבירה את הכספים אל קופת הגמל אליה יועברו הכספים. קובץ אלקטרוני זה כולל פרטים מזהים אודות הכספים המועברים והפרדת הכספים המועברים בהתאם להוראות הרפורמה במס.

הבנקים החברים במסב מצאו בשיטת העברת הכספים הנוכחית שני חסרונות:

- העברת הקובץ שהוגדר בחוזר בדואר אלקטרוני אינה מאובטחת דיה;
- חוסר הסנכרון בין העברת הכסף ובין העברת המידע תדרוש התאמות מרובות דבר שיסרב את העברת העמית.

לאור חסרונות אלה פנו הבנקים למסב אשר היא בעלת ניסיון רב בהקמה ותפעול של מערכת העברת כספים ומידע אינטגרטיבית, בבקשה להקים מערכת שתאפשר העברת מידע למסב בדרך מאובטחת את קובץ המידע על פי החוזר הנוכחי. כמו כן המערכת המבוקשת תאפשר למסב לעדכן

¹ פורסם באתר האינטרנט של אגף שוק ההון ביטוח וחיסכון, www.mof.gov.il

גם את התנועות הכספיות הנובעות מהקובץ האלקטרוני, ותזכה ותחייב כל קופה וקופה בסכום המתאים. כך יהיה סנכרון מלא בין המידע המועבר ובין התנועות הכספיות.

ג. החששות התחרותיים

החבירה הנדונה בין הבנקים לצורך הקמת מערכת מעבר העמיתים מעלה חששות תחרותיים, אותם ניתן למיין לשניים (1) כאלה הנוגעים לתחום הפעילות המבוקש - העברת עמיתים בין קופות הגמל, ו-(2) כאלה הנוגעים לתחומי הפעילות של הורי המיזם הם הבנקים החברים במסב. בכל הקשור לחששות התחרותיים הנובעים מתחומי הפעילות של הורי המיזם אלה נדונו והוסדרו בתנאים שהושתו על מסב במסגרת החלטת הפטור מיום 18.6.2002 (תיק פטור 4826). אתמקד אפוא בחששות התחרותיים כתוצאה מפעילות ספציפית זו, והתנאים שקבעתי על מנת להפחיתם.

הטעם העיקרי למתן הפטור נעוץ בכך שבניגוד להסדרים הכובלים אותם בא חוק ההגבלים העסקיים לבער - ההסדר שבפני בא להקל על מעבר חופשי של עמיתים בין קופות הגמל השונות ובכך להגביר את התחרותיות.

נכון להיום הבנקים בישראל שולטים בחלק הארי של תחום קופות הגמל, המרכז חלק ניכר מהיקף הנכסים המנוהל על ידי המתווכים הפיננסיים. לשליטת הבנקים בנדבך מרכזי של תחום החיסכון וההשקעה, היינו קופות הגמל וקרנות הנאמנות, משמעויות בעייתיות מבחינת התפתחות התחרות בתחום האשראי², אשר על כן אני רואה חשיבות רבה במעבר חופשי של עמיתים בין קופות על פי בחירת העמיתים לאחר שאלה יבחנו היטב את תשואות קופת הגמל, את דמי הניהול אשר הוא מחויב בה את השירות ועוד. ברם לצד יתרונותיו של ההסדר ותוספת היעילות שבו רובצת גם סכנה לעיוות התחרות, עליה אעמוד להלן.

1.ג. אפליית בנקים מתחרים אחרים וקופות חוץ בנקאיות

הסכנה העיקרית הגלומה בהסדר היא אפליית קופות גמל חוץ בנקאיות כמו גם בנקים שאינם חברי מסב ובגישה למערכת ולשימוש בה. חשש זה אף מתעצם נוכח העובדה שבידי חמשת הבנקים השותפים במסב מצוי נתח שוק של כ- 86% מסך הנכסים הנשלטים על ידי קופות הגמל³. הסכנה היא שהבנקים, באמצעות שליטתם במסב, ינסו להגביל מעבר של עמיתים מהבנקים אל קופות חוץ בנקאיות ואף לא יאפשרו לקופות גמל חוץ בנקאיות לעשות שימוש במערכת מסב דבר שתוצאתו היא בנחיתות תחרותית של קופות אלה.

על כן, בצד מתן היתר ליצירת מערכת המקשרת בין קופות הגמל יש להקפיד, הקפדה יתרה, על מתן גישה שווה (open acces) למערכת לכל השחקנים הפועלים בשוק קופות הגמל (קיימים ועתידיים). על מנת להבטיח גישה לשירותי מסב למעבר עמיתים, נקבע במסגרת פטור זה תנאי המחייב את הבנקים ואת מסב להעניק לכל מתחרה בתחום גישה למערכת בתנאים שלא יפלו מהתנאים שמעניקה מסב לבנקים. בהתאם, אם גובה מסב מן הבנקים עמלה מסויימת בגין כל פעולה, הרי שעמלה זו תיגבה גם ממנהלי קופות אחרים שאינם הבנקים מבקשי הפטור.

² עמדנו על בעייתיות זו במסגרת הדו"ח הצוות הבין משרדי לרפורמה בשוק ההון (המכונה דוח בכר) שהתפרסם בספטמבר 2004

³ נכון ליום 31.12.03, על פי נתוני אגף שוק ההון ביטוח וחיסכון.

עוד מצאתי כי יש להתנות כי הבנקים ומסב לא יסרבו סירוב בלתי סביר להתקשר בהסכם לשימוש במערכת למעבר העמיתים ובתנאים שלא יפלו מהתנאים שמעניקה מסב לבנקים מבקשי הפטור, או שמעניקים הבנקים מבקשי הפטור זה לזה.

2.2. חשש הנובע מהיקף רחב יותר של כספים עוברים מהקופות החוץ בנקאיות לקופות הבנקאיות

חשש נוסף נובע מכניסת גופים פרטיים לענף הקופות ומאמצי שיווק מצידם וכן נוכח התופעה של מעבר של כספי עמיתים מהמערכת הבנקאית למערכת הפרטית. כך לדוגמא באחד עשר החודשים הראשונים של שנת 2004 עברו מהמערכת הבנקאית למערכת הפרטית כספים בהיקף של כ- 2 מיליארד ₪ נטו⁴.

העובדה שהיקף רחב יותר של כספים עוברים מהמגזר הבנקאי למגזר הפרטי (גם אם, בשלב זה, מדובר בהיקף זניח לכלל הנכסים המנוהלים על ידי הקופות) קיים חשש פוטנציאלי לעיוות באופן חלוקת הנשיאה בעמלות בין הקופות המעבירות לקופות הקולטות, באופן שהבנקים יטו להגדיל את העמלה שמשלמות הקופות הקולטות ולהקטין את תשלום העמלה שמשלמות הקופות המעבירות.

אשר על כן יש להתנות את מתן הפטור בכך שאופן חלוקת העמלות בין הקופה המעבירה לבין הקופה הקולטת יתבסס על עלויות בלבד.

בטרם מתן פטור זה נערכה בדיקה בקרב הקופות החוץ בנקאיות. לדברי מנהלי קופות החוץ בנקאיות הם רואים בחיוב את הקמת המערכת על ידי מסב והם רואים בהקמתה כלי שיאפשר מעבר חופשי יותר של עמיתים.

2.3. נחיתות הקופות אשר אינן מנהלות את כספיהם בתאגידים בבנקאים

סעיף 1 לרשימה של מסב כחברת שירותים משותפת, אשר ניתן ביום 22.11.83 קובע כי "החברה תעסוק רק בהפעלת מסלקת ממוכנת לסליקת חיובים וזיכויים בין תאגידים בנקאיים, בנק ישראל ובנק הדואר ובפעילויות הנלוות לעיסוק זה". תנאי זה מוביל לכך שקופות גמל אשר אינן מנהלות את נכסיהם בבנקים לא יוכלו לקבל שירותים מהמערכת הנדונה וזאת חרף ה "open access" אשר נקבע בתנאי פטור זה, דבר שעשוי להציב את הקופות הללו בנחיתות יחסית.

מבדיקה שערכה רשות ההגבלים עולה כי הרוב המוחלט של הקופות החוץ בנקאיות מנהלות את נכסיהם בתאגידים בנקאיים ואחוז הנכסים המנוהלים על ידי קופות אשר אינן מנהלות את כספיהן בבנקים הוא זעום ביותר. לאור כך לא מצאתי לנכון להתנות את הפטור בשינוי מיידי של תנאי הרשיון וזאת כיוון שאני רואה חשיבות בהוצאת המיזם אל הפועל ותחילת הקמתו אשר על פי מסב אורכת זמן רב.

⁴ על פי נתונים שהובאו על ידי הממונה על שוק ההון ביטוח וחיסכון, מר איל בן שלוש, במכתבו לרשות ההגבלים העסקיים מיום 24.1.05.

יחד עם זאת יש חשיבות בשמירה על האופציה של מתחרים אף אם הם בשלב זה זניחים, אשר על כן ראיתי לנכון לקבוע כי פטור זה יפקע תוך שנה מהיום ככל ובמידה ורשיונה של מסב יוותר כפי שהוא היום.

סוף דבר

לאור האמור לעיל, ולאחר שנועצתי בועדה לפטורים ומיזוגים, ראיתי לנכון להשתמש בסמכות הנתונה לי בסעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים ולהעניק את הפטור המבוקש, בכפוף לתנאים שפורטו בהחלטת הפטור מיום 18.6.2002 (תיק פטור 4826) וכן בכפוף לתנאים שלהלן:

1. הבנקים ומסב יבצעו כל פעולה הנדרשת כדי לאפשר לכל גוף המנהל קופות גישה לשירותי העברת העמיתים המסופקים על ידי מסב. הגישה תינתן בתנאים שאינם גרועים מהתנאים שמעניקה מסב לבנקים.
 2. מסב לא תגבה עמלות שונות מן הקופה המעבירה ומהקופה הקולטת, אלא ככל שקיימים הבדלים בעלויות הכרוכות במתן שירותים אלה, ורק לאחר שהציגה את העלויות בפני הממונה וקיבלה את אישורו.
 3. הבנקים ומסב יעמידו לרשות כל מנהל קופות גמל כל מידע הנחוץ באופן סביר כדי לוודא כי התנאים המפורטים בסעיפים 1, ו-2 לעיל אכן מתקיימים;
 4. פטור זה יפקע תוך שנה מהיום. ככל ובמידה ורשיונה של מסב ישתנה כך שזו תוכל להעניק שירותים גם לגופים חוץ בנקאיים, תוקפו של פטור זה יוארך בשנתיים נוספות – ללא צורך באישור נוסף.
- בהתאם לסעיף 15(א) לחוק ההגבלים העסקיים נתונה החלטתי זו לערר בפני אב בית הדין להגבלים עסקיים על ידי איגוד עסקי, ארגון צרכנים או כל אדם העלול להיפגע מההסדר הכובל עליו ניתן הפטור.

דרור שטרס

הממונה על הגבלים עסקיים

ירושלים, ב' אדר ב, תשס"ה

13 מרץ, 2005

רשות ההגבלים העסקיים

החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988

למתן פטור מאישור הסדר כובל

**להסדר שבין בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק
דיסקונט לישראל בע"מ, בנק המזרחי המאוחד בע"מ והבנק הבינלאומי
הראשון לישראל בע"מ**

בעניין מרכז סליקה בנקאי בע"מ

א. פתח דבר

ביום 13 במרץ 2005 נתן קודמי פטור בכפוף לתנאים להסדר שצדדים לו בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק דיסקונט לישראל בע"מ, בנק המזרחי המאוחד בע"מ והבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן: "**הבנקים**"), ועניינו הרחבת תחומי הפעילות של מרכז סליקה בנקאי בע"מ (להלן: "**מס"ב**"), כך שזו תהיה רשאית להקים מערכת ממוחשבת לטיפול במעבר עמיתים בין קופות גמל. כעת מתבקשת הארכת הפטור.

לאחר שנועצתי בועדה לפטורים ומיזוגים, ולאחר שבחנתי את ההסדר ואת הכבילות המצויות בו, כמו גם את השפעתם האפשרית על התחרות בשוק הרלוונטי, ואת השפעתם עד כה על הנעשה בשוק, שוכנעתי כי נכון לתיתו בכפוף לתנאים המפורטים בסיפת החלטה זו.

ב. ההסדר

מסב עוסקת בעיקר בסליקת זיכויים וחובים אלקטרוניים בין הבנקים. המערכת מאפשרת ביצוע העברות כספים בין בנק אחד למשנהו, ולמעשה מבטיחה קישוריות בין הבנקים.

הבקשה הנוכחית עניינה הארכת הפטור שניתן למסב להקים מערכת ממוחשבת לטיפול במעבר עמיתים בין קופות גמל. הבקשה הוגשה על רקע השינוי שחל באופן מעבר העמיתים בין קופות הגמל ונוכח הנוהל שנקבע על ידי משרד האוצר – אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון אשר מסדיר את מעבר העמיתים בין קופות הגמל. בשל תלויות חוזרות ונשנות מצד עמיתים בקופות גמל ומצד קופות הגמל עצמן באשר לקשיים שמערימות קופות גמל על עמיתים המעוניינים להעביר את כספם מקופת גמל אחת לאחרת, ובשל קיצור מועדי העברת הכספים ל- 7 ימי עסקים, אגף שוק ההון הביטוח והחסכון הסדיר את נהלים לפעולות שעל קופות הגמל המעורבות בהליך העברת הכספים לבצע.

בחוזר גמל שמספרו 2005-2-3¹ ("להלן "החוזר"), נקבעו נהלים אשר, לגרסת משרד האוצר, יביאו לביצוע יעיל ופשוט של הליך העברת הכספים, החוזר הגדיר בפירוט רב קובץ אלקטרוני שיועבר על ידי קופת הגמל המעבירה את הכספים אל קופת הגמל אליה יועברו הכספים. קובץ אלקטרוני זה כולל פרטים מזהים אודות הכספים המועברים והפרדת הכספים המועברים בהתאם להוראות הרפורמה במס.

הבנקים החברים במסב מצאו בשיטת העברת הכספים הנוכחית שני חסרונות:

- העברת הקובץ שהוגדר בחוזר בדואר אלקטרוני אינה מאובטחת דיה;
- חוסר הסכרון בין העברת הכסף ובין העברת המידע תדרוש התאמות מרובות דבר שיסרב את העברת העמית.

לאור חסרונות אלה פנו הבנקים למס"ב אשר היא בעלת ניסיון רב בהקמה ותפעול של מערכת העברת כספים ומידע אינטגרטיבית, בבקשה להקים מערכת שתאפשר העברת מידע למסב בדרך מאובטחת את קובץ המידע על פי החוזר הנוכחי. כמו כן המערכת המבוקשת תאפשר למסב לעדכן גם את התנועות הכספיות הנובעות מהקובץ האלקטרוני, ותזכה ותחייב כל קופה וקופה בסכום המתאים. כך יהיה סנכרון מלא בין המידע המועבר ובין התנועות הכספיות.

החששות התחרותיים

הטעם העיקרי למתן הפטור נעוץ בכך שבניגוד להסדרים הכובלים אותם בא חוק ההגבלים העסקיים לבער - ההסדר שבפני בא להקל על מעבר חופשי של עמיתים בין קופות הגמל השונות ובכך להגביר את התחרותיות.

אלא שסעיף 1 לרשימה של מסב כחברת שירותים משותפת, אשר ניתן ביום 22.11.83 קובע כי "החברה תעסוק רק בהפעלת מסלקת ממוכנת לסליקת חיובים וזיכויים בין תאגידים בנקאיים, בנק ישראל ובנק הדואר ובפעילויות הנלוות לעיסוק זה". תנאי זה מוביל לכך שקופות גמל אשר אינן מנהלות את נכסיהם בבנקים לא יוכלו לקבל שירותים מהמערכת הנדונה.

מבדיקה שערכה רשות ההגבלים עולה כי הרוב המוחלט של הקופות החוץ בנקאיות מנהלות את נכסיהם בתאגידים בנקאיים ואחוז הנכסים המנוהלים על ידי קופות אשר אינן מנהלות את כספיהן בבנקים הוא זעום ביותר. יחד עם זאת יש חשיבות בשמירה על האופציה של מתחרים אף אם הם בשלב זה זניחים. לאור כך הותנה הפטור הקודם בכך כי זה ייפקע תוך שנה מיום מתן הפטור הקודם אם מס"ב לא תפתח לגופים חוץ בנקאיים.

הרשות פעלה במספר מישורים בתקופה האחרונה על מנת להביא לידי פתיחת מס"ב גם לגופים חוץ בנקאיים. מדיונים שנערכו לאחרונה עם בנק ישראל ומס"ב, עולה כי בנק ישראל אמור לפעול בעתיד לפתיחת מס"ב בתנאים שונים גם לגופים חוץ בנקאיים.

נוכח האמור מצאתי לנכון להאריך את תוקף הפטור לשנה ולא להתנות את הפטור בשינוי מיידי של תנאי הרשיון וזאת כיוון שישנה חשיבות בהוצאת המיזם אל הפועל.

¹ פורסם באתר האינטרנט של אגף שוק ההון ביטוח וחיסכון, www.mof.gov.il

ג. סוף דבר

לאור האמור לעיל, ולאחר שנועצתי בועדה לפטורים ומיזוגים, ראיתי לנכון להשתמש בסמכות הנתונה לי בסעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים ולהעניק את הפטור המבוקש למשך שלוש שנים, בכפוף לתנאים שנקבעו בפטור הקודם מיום 13.3.06 ובכפוף לכך שאם רישיונה של מסב לא ישתנה כך שזו תוכל להעניק שירותים גם לגופים חוץ בנקאיים, תוקפו של פטור זה יפקע תוך שנה.

בהתאם לסעיף 15(א) לחוק ההגבלים העסקיים נתונה החלטתי זו לערר בפני אב בית הדין להגבלים עסקיים על ידי איגוד עסקי, ארגון צרכנים או כל אדם העלול להיפגע מההסדר הכובל עליו ניתן הפטור.

רונית קן

הממונה על הגבלים עסקיים

ירושלים, ט' חשוון, תשס"ז

31 אוקטובר, 2006

רשות ההגבלים העסקיים

החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988

למתן פטור מאישור הסדר כובל

**להסדר שבין בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק
דיסקונט לישראל בע"מ, בנק המזרחי המאוחד בע"מ והבנק הבינלאומי
הראשון לישראל בע"מ**

בעניין מרכז סליקה בנקאי בע"מ

ביום 17 ביוני 2004 נתן קודמי פטור בתנאים לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 (להלן: "**חוק ההגבלים העסקיים**") לשלוש שנים להסדר שצדדים לו בנק הפועלים בע"מ ("**בנק הפועלים**"), בנק לאומי לישראל בע"מ ("**בנק לאומי**"), בנק דיסקונט בע"מ ("**בנק דיסקונט**"), בנק המזרחי המאוחד בע"מ ("**בנק מזרחי**") והבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ ("**בנק הבינלאומי**"), ועניינו בעלות משותפת במרכז סליקה בנקאי בע"מ.

בתום שלוש שנים, ימים ספורים לקראת תאריך פקיעתו של הפטור הנוכחי, הגישו הצדדים בקשת פטור נוספת בעניין זה. מועד הגשתה של בקשת הפטור לאישור, פחות מחודש ימים בטרם יפקע הפטור הנוכחי, לא הותיר זמן מתאים לבחינת ההסדר והכבילות המצויות בו, כמו גם את השפעתו האפשרית על התחרות בשוק הרלוונטי.

אשר על כן אני מאריכה בזאת את הפטור מיום 17 ביוני 2004 **על כל תנאיו** למשך שלושה חודשים מהיום. וזאת על מנת שיהיה סיפק בידי לעמוד על מכלול השינויים שחלו בתחומים הרלבנטיים לבקשת הפטור.

רונית קן

הממונה על הגבלים עסקיים

ירושלים, ה' תמוז תשס"ז

21 יוני 2007

רשות ההגבלים העסקיים

החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988

למתן פטור מאישור הסדר כובל

להסדר שבין בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק

דיסקונט לישראל בע"מ, בנק המזרחי המאוחד בע"מ והבנק הבינלאומי

הראשון לישראל בע"מ

בעניין מרכז סליקה בנקאי בע"מ

ביום 18 ביוני 2002 נתן קודמי בתפקיד פטור בתנאים לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 (להלן: "החוק" או "חוק ההגבלים העסקיים") להסדר שצדדים לו בנק הפועלים בע"מ ("בנק הפועלים"), בנק לאומי לישראל בע"מ ("בנק לאומי"), בנק דיסקונט בע"מ ("בנק דיסקונט"), בנק המזרחי המאוחד בע"מ ("בנק מזרחי") והבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ ("בנק הבינלאומי"), ועניינו בעלות משותפת של הבנקים במרכז סליקה בנקאי בע"מ (להלן: "מסב"). הפטור ניתן לתקופה של שנתיים ממועד מתן ההחלטה וביום 17 ביוני 2004 הוארך תוקפו למשך שלוש שנים נוספות.

כיום, בחלוף 5 שנים ממועד הפטור המקורי - שנים שבמהלכן חלו תמורות בענפים הרלוונטיים לפטור ובמצבת המתחרים - ראיתי לנכון לשוב ולקיים בחינה מעמיקה של הצורך בפטור המבוקש, על היקפו ותנאיו.

מסיבה זו, ומטעמים נוספים שפורטו בהחלטתי מיום 21 ביוני 2007, הארכתי את תקופת הפטור, **על כל תנאיו**, לתקופה קצרה בת שלושה חודשים אשר במהלכה דרשתי נתונים מפורטים מהצדדים לפטור ועמדתי בקשר עם גופים רלוונטיים נוספים. תקופה זו באה לסיומה.

דא עקא, עיון בנתונים שהתקבלו, כמו גם בנתונים ממקורות אחרים, העלה את הצורך בקבלת נתונים נוספים הן מהצדדים לפטור והן ממתחרים בענף, וזאת על מנת שיהיה סיפק בידי לעמוד על מכלול השינויים שחלו בתחומים הרלוונטיים לבקשת הפטור דנא, בטרם אוכל להחליט בה.

אשר על כן, אני מאריכה בזאת את הפטור שניתן ביום 21 ביוני 2007, **על כל תנאיו**, למשך שלושה חודשים נוספים מהיום.

רונית קן

הממונה על הגבלים עסקיים

ירושלים, י"ג תשרי תשס"ח

25 ספטמבר 2007

רשות ההגבלים העסקיים

החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988

למתן פטור מאישור הסדר כובל

**להסדר שבין בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק
דיסקונט לישראל בע"מ, בנק המזרחי טפחות בע"מ והבנק הבינלאומי
הראשון לישראל בע"מ**

בעניין מרכז סליקה בנקאי בע"מ

א. פתח דבר

לפניי הונחה בקשה למתן פטור לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 (להלן: "החוק" או "חוק ההגבלים העסקיים") להסדר שצדדים לו בנק הפועלים בע"מ ("בנק הפועלים"), בנק לאומי לישראל בע"מ ("בנק לאומי"), בנק דיסקונט בע"מ ("בנק דיסקונט"), בנק מזרחי טפחות בע"מ ("בנק מזרחי") והבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ ("בנק הבינלאומי"), ועניינו בעלות משותפת במרכז סליקה בנקאי בע"מ (להלן: "מסב"). בקשה זו הנה בקשת הפטור השלישית בנושא זה. הפטור המקורי ניתן ביום 18 ביוני 2002 לתקופה של שנתיים¹ והוארך למשך שלוש שנים נוספות ביום 17 ביוני 2004.

לאחר שנועצתי בועדה לפטורים ולמיזוגים, ולאחר שבחנתי את ההסדר ואת הכבילות המצויות בו, כמו גם את השפעתם האפשרית על התחרות בשוק הרלוונטי, שוכנעתי כי אף שההסדר חל על חלק ניכר מהשוק, הרי שבכפוף לתנאים שראיתי לנכון להשית, הכבילות שבו אינן פוגעות פגיעה של ממש בתחרות בשוק, עיקרו של ההסדר אינו בהפחתת התחרות או במניעתה, ואין בו כבילות שאינן נחוצות למימוש עיקרו. עיקר הדברים הוא כדלקמן.

ב. ההסדר

הצדדים להסדר מחזיקים במשותף במסב, בהתאם למפורט להלן: בנק הפועלים, בנק לאומי ובנק דיסקונט מחזיקים כל אחד ב-25% ממניות מסב, ובנק המזרחי והבנק הבינלאומי מחזיקים כל אחד ב-12.5% ממניות מסב. לפי תקנות ההתאגדות של מסב רשאי כל מי שמחזיק ב-10% ממניותיה למנות חבר אחד בדירקטוריון מסב. נכון לעתה פועלים במסב 6 דירקטורים (שניים מהם נושאי משרה בבנק לאומי וארבעת האחרים נושאי משרה בכל אחד מארבעת הבנקים האחרים).

¹ החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להסדר בעניין מרכז סליקה בנקאי בע"מ: בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק המזרחי המאוחד בע"מ, בנק דיסקונט בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ; 2002 הגבלים עסקיים, 3014681

תחומי עיסוקה של מסב נחלקים לשניים: סליקת חיובים וזיכויים בין הבנקים ולקוחותיהם, ומתן שירותי מיתוג.

1.2. סליקת חיובים וזיכויים

שירותי המסלקה נוגעים לסליקת חיובים וזיכויים המועברים באמצעים אלקטרוניים, בהתאם למפורט להלן: סליקת חיובים על פי הרשאה בין בנקים ולקוחותיהם של בנקים שונים, המועברים על ידי בנקים (במישרין או באמצעות לקוחותיהם) לשם חיוב חשבונות אחרים המתנהלים בבנקים אחרים. השירות כולל גם החזרת חיובים שלא כובדו; סליקת זיכויים בין בנקים ולקוחותיהם של בנקים שונים, המועברים על ידי בנקים (במישרין או באמצעות לקוחותיהם) לשם זיכוי חשבונות אחרים המתנהלים בבנקים אחרים (כגון העברת משכורות ותשלומים לספקים); סליקת זיכויים של עמיתים בקופות גמל (הן הפרשות העובדים והן הפרשות המעבידים לקופות הגמל).

2.2. שירותי מיתוג

שירותי המיתוג מאפשרים גישה באמצעים אלקטרוניים למאגרי מידע שונים: מאגרי מרשם האוכלוסין, לשם קבלת מידע הנדרש לפעילות הבנקים כגון שאילתות לאימות נתוני זהות; מאגר משרד התחבורה - רשות הרישוי, לשם רישום וביטול שעבודים על כלי רכב ממונעים; מאגר רשם החברות (באמצעות קו מנחה), לשם הצגת שאילתות שונות על חברות; ומאגר משרד הבטחון, לשם ביצוע תשלומים על פי חוק קליטת חיילים משוחררים, התשנ"ד-1994.

ג. השפעת ההסדר על התחרות

1.1. כללי

ההסדר הנדון דומה בהיבטיו להסדר בעניין שירותי בנק אוטומטיים בע"מ (להלן: "שבא"). כמו בהסדר שבא גם כאן מדובר במיזם משותף שבמסגרתו חברו חמשת הבנקים הגדולים שפועלים בישראל.

בשל החששות שמעלה חבירת הבנקים, נקבעו בפטור המקורי תנאים הזהים לאלה שנקבעו אף בעניין שבא, וביניהם - איסור על הבנקים להעביר כל מידע העלול להפחית את התחרות ביניהם; חיובם לקיים את המגעים במסגרת מסב אך באמצעות בעלי התפקידים ההכרחיים לשם תפעולה השוטף של מסב; וחיובם לתעד בכתב את כל ההחלטות והפעולות הנוגעות למסב, ולהציגן לממונה על פי דרישה. כן נאסר על מסב לחלק רווחים לבעלי מניותיה, או הטבות לדירקטורים המכהנים בה,² והוגדרו במפורש תחומי הפעילות המדויקים בהם יותר למסב לפעול. תחומים אלה צומצמו אך לאותן פעילויות לגביהן שוכנעתי כי אין בחבירת הבנקים כדי להקים פגיעה של ממש בתחרות.

² יצויין כי איסור זה משרת מטרות נוספות, ובעיקר מניעת ניצול מעמדה הדומיננטי של מסב לרעה בתחומים בהם הותר לה לפעול, על דרך גביית עמלות שאינן משקפות את העלות הריאלית גרידא.

להלן אעמוד על ההשפעה הטמונה בחבירה ככל שמדובר בהיבטים הייחודיים לפעילות מסב.

2.ג. סליקת חיובים וזיכויים ושירותי מיתוג

למערכת הבנקאות מאפיינים מסוימים של מערכת רשת: לקוחות הבנקים מקיימים בינם לבין עצמם פעילות עסקית הכרוכה בהעברת סכומי כסף. על מנת שפעילות עסקית זו תתבצע ללא תלות בזיהוי הבנקים בהם מתנהלים חשבונותיהם של הלקוחות, על הבנקים להיות מסוגלים להידבר זה עם זה, וכן לזכות ולחייב את חשבונות לקוחותיהם, כפועל יוצא של הפעילות העסקית המתנהלת ביניהם. שיתוף פעולה זה שבין הבנקים, המתבצע באמצעות מסב, הינו יעיל, חיוני ורצוי למערכת כולה.

למעשה משמשת מסב כמסלקה המטפלת בקליטת חיובים וזיכויים מהבנקים ולקוחותיהם, אשר מוצגים למסב באמצעות מדיה מגנטית, ואשר מכוונת אותם ליעדיהם. פעילותה של מסב משתרעת על פני מיליוני תנועות מידי חודש, ובסכומים של עשרות מיליארדי ₪. היקפי הפעילות העצומים הללו והאחריות הכרוכה בניהולם, ממחיש את חשיבות התקינות בפעילות מסב למערך התשלומים במשק.

בשל נימוקים אלה שוכנעתי כי יש להאריך את תוקף הפטור לפעילותה של מסב כמסלקה אלקטרונית, בכפוף לתנאים המחייבים את מסב ואת הבנקים המחזיקים בה להעניק לכל תאגיד בנקאי וללקוחותיו גישה לשירותי סליקת חיובים וזיכויים המסופקים על ידי מסב, בתנאים שלא יפלו מהתנאים שמעניקה מסב לבנקים המחזיקים בה.

כן שוכנעתי כי יש לאפשר למסב להמשיך ולהעניק לבנקים שירותי מיתוג, בכפוף לתנאי שיבטיח שוויון בתנאים המוענקים בהקשר זה לכלל התאגידים הבנקאיים.

תנאי נוסף שאת תוקפו ראיתי לנכון להאריך ענייננו בשקיפות העמלות שגובה מסב: על מנת שלקוחותיהם של הבנקים יקבלו מידע בדבר העמלות המשתלמות למסב, חויבו הבנקים לפרט בכתב ללקוחותיהם את שיעורי העמלות המשתלמים על ידם.

יודגש, כי לאחר הגשת בקשת הפטור הנוכחית, בחנה רשות ההגבלים העסקיים האם חלו שינויים משמעותיים בשוק אשר עשויים לחייב את שינוי עמדת הרשות ביחס לפטור המבוקש או את שינוי תנאי הפטור וכן האם נפגעה התחרות בענף כתוצאה ממתן הפטור ותנאיו. מן הבחינה עלה כי תמונת הדברים נותרה דומה: בכל האמור לעצם יעילותה של מסב, הרי שלא חל שינוי נסיבות רלבנטי.

לפיכך, מן הטעמים שפורטו בהחלטת הפטור המקורית, ומאחר שלא חלו שינויים ממשיים בנסיבות הרלבנטיות, ראיתי לנכון ליתן פטור להסדר כאמור בכפוף לתנאים המפורטים להלן, לתקופה של שלוש שנים נוספות.

ג. סוף דבר

לאחר שנועצתי בועדה לפטורים ומיזוגים, ראיתי לנכון להשתמש בסמכות הנתונה לי בסעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים להאריך את תוקפו של הפטור למשך 3 שנים נוספות מהיום, בכפוף לתנאים שלהלן:

הגדרות

בתנאים אלה יהיו למונחים הבאים הפירוש המופיע לצדם להלן:

- "בנק בינלאומי"** - בנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, כל אדם השולט בו וכל תאגיד הנשלט על ידי מי מהם;
- "בנק דיסקונט"** - בנק דיסקונט בע"מ, כל אדם השולט בו וכל תאגיד הנשלט על ידי מי מהם;
- "בנק הפועלים"** - בנק הפועלים בע"מ, כל אדם השולט בו וכל תאגיד הנשלט על ידי מי מהם;
- "בנק המזרחי"** - בנק המזרחי-טפחות בע"מ, כל אדם השולט בו וכל תאגיד הנשלט על ידי מי מהם;
- "בנק לאומי"** - בנק לאומי לישראל בע"מ, כל אדם השולט בו וכל תאגיד הנשלט על ידי מי מהם;
- "דירקטור"** - כהגדרתו של מונח זה בחוק החברות, התשנ"ט-1999;
- "הבנקים"** - אחד או יותר מאלה: בנק בינלאומי, בנק דיסקונט, בנק הפועלים, בנק המזרחי, בנק לאומי;
- "מסב"** - מרכז סליקה בנקאי בע"מ וכל תאגיד הנשלט על ידה;
- "סליקת חיובים וזיכויים"** - סליקת זיכויים וחיובים על פי הרשאה בין בנקים ולקוחותיהם של בנקים שונים, המועברים על ידי בנקים (במישרין או באמצעות לקוחותיהם) לשם חיוב או זיכוי של חשבונות אחרים המתנהלים בבנקים אחרים, ובכלל זה גם החזרת חיובים שלא כובדו; סליקת זיכויים של עמיתים בקופות גמל;
- "שירותי העברת ממסרים"** - שירותי העברת ממסרים על ידי לקוחות הבנקים לבנקים ומן הבנקים ללקוחות;
- "שירותי מיתוג למאגרי מידע"** - שירותי גישה באמצעים אלקטרוניים למאגרי המידע האלה, המתנהלים על פי דין: מאגרי מרשם האוכלוסין, מאגר משרד התחבורה - רשות הרישוי, מאגר רשם החברות ומאגר משרד הבטחון;
- "תאגיד בנקאי"** - כהגדרתו של מונח זה בחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981, וכן בנק ישראל ובנק הדואר;
- "תחומי הפעילות"** - סליקת חיובים וזיכויים, שירותי מיתוג למאגרי מידע ושירותי העברת ממסרים, כהגדרתם לעיל;

למונחים אחרים שבתנאים אלה תהא המשמעות הנודעת להם בכללי ההגבלים העסקיים (הוראות והגדרות כלליות), התשס"א-2001.

תחומי הפעילות בהם תעסוק מסב

1. כל עוד מסב מוחזקת על ידי יותר מאחד מהבנקים, מסב תעסוק בתחומי הפעילות כהגדרתם לעיל ובהם בלבד, והיא תעשה כן בהתאם לתנאים אלה.

איסור חלוקת רווחים

2. מסב לא תחלק רווחים או תקבולים מכל סוג שהוא לבעלי מניותיה. בכלל זה לא תעניק להם דיבידנד, דמי ניהול, ריבית בגין החזר הלוואה בשיעור העולה על הריבית המקובלת במשק לעסקה הרלבנטית או כל הטבה אחרת בקשר לאחזקתם במניותיה, או הטבה הניתנת לבעלי המניות בהתאם לשיעור אחזקתם בה.
3. מסב לא תעניק לדירקטורים שהם תאגידים המכהנים בה כל שכר או כל טובת הנאה אחרת, בקשר לתפקידם כדירקטורים.

סליקת חיובים וזיכויים

4. הבנקים ומסב יבצעו כל פעולה הנדרשת כדי לאפשר לכל תאגיד בנקאי שהוא חבר המסלקה הבינבנקאית שליד בנק ישראל וללקוחותיו, גישה לשירותי סליקת חיובים וזיכויים המסופקים על ידי מסב. הגישה תינתן בתנאים שאינם גרועים מהתנאים שמעניקה מסב לבנקים. העמלות בגין שירותי סליקת חיובים וזיכויים שתגבה מסב יהיו זהות לכל.
5. הבנקים ומסב יעמידו לרשות כל תאגיד בנקאי וללקוחותיו כל מידע הנחוץ באופן סביר כדי לוודא כי התנאי המפורט בסעיף 4 לעיל אכן מתקיים.

שירותי מיתוג

6. הבנקים ומסב יבצעו כל פעולה הנדרשת כדי לאפשר לכל תאגיד בנקאי גישה לשירותי המיתוג המסופקים על ידי מסב. הגישה תינתן בתנאים שאינם גרועים מהתנאים שמעניקה מסב לבנקים. העמלות בגין שירותי מיתוג שתגבה מסב יהיו זהות לכל.
7. הבנקים ומסב יעמידו לרשות כל תאגיד בנקאי כל מידע הנחוץ באופן סביר כדי לוודא כי התנאי המפורט בסעיף 6 לעיל אכן מתקיים.

הצגת מידע ללקוח בדבר עמלות מסב

8. ככל שיגבו הבנקים מלקוחותיהם עמלה בגין שירותים בגינם משלמים הבנקים עמלה למסב, יציגו הבנקים לכל לקוח ולקוח מידע מלא בכתב. לעניין זה הצגת "מידע מלא" - פירוט של העמלה שהבנק חויב בה על ידי מסב.

גביית דמי גישה

9. אין באמור בתנאים אלה כדי למנוע ממסב לגבות דמי גישה מאדם שיבקש לעשות שימוש במערכת למתן שירותי מיתוג ובמערכת למתן שירותי איסוף שבבעלות מסב (להלן - "המערכות").

דמי הגישה לאדם המתבקש להתחבר למערכות (להלן: "המתחבר") יקבעו בהסכמת מסב ובהסכמת המתחבר. אם לא תושג הסכמה בין מסב לבין המתחבר באשר לגובה דמי

הגישה בתוך שלושים (30) יום מהפניה הראשונה בכתב להשגת הסכמה - ימונה בורר בהסכמת מסב, המתחבר והממונה. הבורר יקבע את דמי הגישה בהתבסס על עקרון העלות ויהיה רשאי לקבוע מהן העלויות הבאות בחשבון לעניין זה, בין היתר בשים לב לתקופה שחלפה ולאופי העלויות בהן מדובר.

החלטת הבורר באשר לגובה דמי הגישה תחייב את מסב והמתחבר, וקביעתו תהא סופית. שכרו של הבורר ישולם על ידי אותו צד שההפרש בין גובה דמי הגישה שהציע לבין גובה דמי הגישה שנקבע על ידי המעריך בסופו של יום, יהיה גדול יותר. מחלוקת על גובה דמי הגישה לא תעכב התחברות למערכות ומתן גישה מלאה ושווה אליהן בהתאם להוראות הקבועות בסעיפים 4 ו-6 לתנאים אלה.

מינוי נציגים בדירקטוריון מסב ואיסור בדבר העברת מידע

10. הבנקים לא ימנו לדירקטוריון מסב אדם שהנו בעל עניין בבנק ו/או חבר הנהלת הבנק ו/או נושא משרה בתחומי המסחר, החשבונות ו/או הקמעונאות בבנק.

11. הבנקים לא יעבירו ביניהם במישרין או בעקיפין, לרבות באמצעות נציגיהם במסב, כל מידע שהעברתו עשויה לגרוע מן התחרות ביניהם, בפועל או בכוח.

12. מבלי לגרוע מכלליות האמור, לא יועבר בין הבנקים, לרבות באמצעות נציגיהם במסב, מידע הכולל פרטים הנוגעים לתכניות עסקיות כלליות או פרטיות של הבנקים, בין בעבר ובין בעתיד; מידע הנוגע לעלויות, לתמחור ולמחירים הנגבים על ידי הבנקים; מידע בדבר מאפייני שירותים בנקאיים ואחרים שמעניקים הבנקים; בסיסי נתונים שבידי הבנקים; מידע על לקוחות של הבנקים; מידע בדבר הפוזיציות הפיננסיות של הבנקים; או מידע על תנאי אשראי או התקשרויות בעבר או בעתיד, למעט מידע כאמור שהיה לנחלת הרבים.

13. המגעים בין נציגי הבנקים במסגרת מסב יעשו באופן המצמצם כל חשש להפחתת התחרות בכוח או בפועל בין הבנקים, כולם או מקצתם; בכלל זה, מגעים בין הבנקים במסגרת מסב ייערכו בין בעלי התפקידים ההכרחיים לשם תפעולה השוטף של מסב בלבד ולשם כך בלבד.

14. כל ההחלטות המהותיות של הבנקים הנוגעות למסב, וההחלטות של מוסדות הניהול של מסב (דירקטוריון, ועדת דירקטורים, אסיפה כללית), יתועדו בכתב טרם או בעת עשייתן כך שכל כתב יישמר ויומצא לממונה מיד בסמוך לדרישה מטעמו בעניין זה; מבלי לגרוע מכלליות האמור, יתועד פרוטוקול מלא מכל פגישה בין הבנקים בקשר למסב, כולם או מקצתם.

15. אדם שמונה כדירקטור במסב יחתום טרם תחילת ביצוע תפקידו על כתב התחייבות בנוסח המצורף לתנאים אלה כנספח א'. כתב ההתחייבות יועבר לרשות ההגבלים העסקיים 30 יום לאחר חתימתו.

16. מובהר בזאת כי אין באמור בתנאים אלה כדי למנוע ממנהלו הכללי של בנק להתעדכן באשר לפעולותיו של הדירקטור הפועל מטעמו במסב.

17. התעורר ספק בדבר פרשנותם או תחולתם של תנאים אלה - יובא הדבר להכרעת הממונה.

תנאים כלליים

18. זולת אם נקבע במסמך זה במפורש אחרת, או לפי כל דין, כל מגבלה החלה על תאגיד מכוח תנאים אלה, חלה גם על כל נושא משרה בתאגיד, על כל עובד בתאגיד, על כל שלוח של תאגיד ועל כל יועץ לו, ועל כל שלוח או חליף של מי מאלה - והכל בין מכוח דין או הסכם ובין בפועל.

19. כל ספק בדבר תחולתם של תנאים אלה, פרשנותם או בדבר דרך יישומם - יובא להכרעת הממונה.

תוקפו של פטור זה שלוש שנים (3 שנים) מיום מתן החלטתי זו.

בהתאם לסעיף 15(א) לחוק ההגבלים העסקיים נתונה החלטתי זו לערר בפני אב בית הדין להגבלים עסקיים על ידי איגוד עסקי, ארגון צרכנים או כל אדם העלול להיפגע מההסדר הכובל עליו ניתן הפטור.

רונית קן

הממונה על הגבלים עסקיים

ירושלים, ז' חשוון תשס"ט

5 נובמבר, 2008

נספח א'

אני החתום/ה מטה, נושא/ת ת.ז. שמספרה המשמש/ת כ....., מצהיר/ה בזה ומתחייב/ת כדלקמן:

1. קראתי במלואם את תנאי הממונה על הגבלים עסקיים למתן פטור מאישור בית הדין להסדר שעניינו – מרכז סליקה בנקאי בע"מ (תיק פטור 5667).
2. אני מודע/ת לכך כי קיום דווקני של כל התנאים הללו הוא הבסיס לקבלת פטור הממונה על הגבלים עסקיים להסדר זה.
3. ידוע לי כי הפרת התנאים הנזכרים מהווה עבירה פלילית על פי חוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח - 1988, שעונשה עד שלוש שנות מאסר.
4. כן ידוע לי כי סיוע להפרת תנאי האישור הנזכרים מהווה עבירה פלילית.
5. אני מתחייב/ת כי במסגרת תפקידי לא אתן ידי, במעשה או במחדל, להפרת תנאי מתנאים אלה.

חתימה	שם מלא	תאריך
-------	--------	-------

אישור

הנני מאשר/ת בזה כי ביום הופיע/ה בפני מר/גב' בעל/ת ת.ז., ואחרי שהזהרתיו/ה כי עליו/ה להצהיר את האמת וכי יהיה/תהיה צפוי/ה לעונשים הקבועים בחוק אם לא יעשה/תעשה כן, חתם/ה על ההצהרה הנ"ל בפני.

עו"ד,

מ.ר.

רשות ההגבלים העסקיים

החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 למתן

פטור מאישור הסדר כובל להסדר שבין

בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק דיסקונט לישראל

בע"מ, בנק המזרחי המאוחד בע"מ והבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ

בעניין מעבר עמיתים בין קופות גמל על-ידי מרכז סליקה בנקאי בע"מ

א. פתח דבר

ביום 29 בספטמבר 2009 הונחה לפניי בקשה למתן פטור לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 (להלן: "חוק ההגבלים העסקיים") להסדר שצדדים לו בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק דיסקונט לישראל בע"מ, בנק המזרחי המאוחד בע"מ והבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן: "הבנקים"), ועניינו מתן הרשאה למרכז סליקה בנקאי בע"מ (להלן: "מס"ב") להמשך הפעלת מערכת ממוחשבת לטיפול במעבר עמיתים בין קופות גמל. הפטור המקורי לפעילות זו של מס"ב ניתן בכפוף לתנאים ביום 13 במרץ 2005¹ והוארך על-ידי למשך שלוש שנים נוספות בהחלטת פטור בתנאים מיום 31 באוקטובר 2006² (להלן: "החלטות הפטור הקודמות").

לאחר שנועצתי בועדה לפטורים ומיזוגים, במשרד האוצר ובבנק ישראל, ולאחר שבחנתי את ההסדר ואת הכבילות המצויות בו, כמו גם את השפעתם האפשרית על התחרות בשוק הרלוונטי, שוכנעתי כי אף שההסדר חל על חלק ניכר מהשוק, הרי שבכפוף לתנאים שראיתי לנכון להשית בסיפא של החלטה זו, הכבילות שבו אינן פוגעות פגיעה של ממש בתחרות בשוק, עיקרו של ההסדר אינו בהפחתת התחרות או במניעתה, ואין בו כבילות שאינן נחוצות למימוש עיקרו.

ב. ההסדר

מס"ב, הנמצאת בבעלות הבנקים המוזכרים לעיל, עוסקת בסליקת זיכויים וחיובים בין הבנקים ולקוחותיהם ולמעשה מבטיחה קישוריות בין הבנקים. כמו כן, המערכת מעניקה שירותי מיתוג

¹ החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 למתן פטור מאישור הסדר כובל להסדר שבין בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק דיסקונט לישראל בע"מ, בנק המזרחי המאוחד בע"מ והבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ בעניין מרכז סליקה בנקאי בע"מ; 2005 הגבלים עסקיים 5000023.

² החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 למתן פטור מאישור הסדר כובל להסדר שבין בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק דיסקונט לישראל בע"מ, בנק המזרחי המאוחד בע"מ והבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ בעניין מרכז סליקה בנקאי בע"מ; 2006 הגבלים עסקיים 5000696.

המאפשרים גישה באמצעים אלקטרוניים למאגרי מידע שונים, כגון מאגרי מרשם האוכלוסין או מאגר משרד התחבורה – רשות הרישוי. פעילותה של מס"ב בתחומים אלו הופטרה במסגרת החלטות למתן פטור בתנאים לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, האחרונה שבהן מיום 5 בנובמבר 2008 לתקופה של שלוש שנים³ (להלן: "פטור מס"ב").

הבקשה הנוכחית עניינה הארכת פטור נוסף שניתן למס"ב להקמה והפעלה של מערכת ממוחשבת לטיפול במעבר עמיתים בין קופות גמל. כמפורט בהחלטות הפטור הקודמות, הבקשה הראשונה למתן פטור הוגשה על רקע השינוי שחל בשעתו באופן מעבר העמיתים בין קופות הגמל במטרה להקל על מעבר העמיתים בין קופות הגמל, ונוכח הנוהל שנקבע על ידי משרד האוצר, אשר הסדיר מעבר זה. נוהל זה של משרד האוצר⁴, נועד להביא לביצוע יעיל ופשוט של הליך העברת הכספים בין קופות הגמל אגב מעבר עמיתים בין הקופות, באמצעות העברת קובץ הכולל פרטים מזהים אודות הכספים המועברים והפרדת הכספים המועברים בהתאם להוראות הרפורמה במס. ואולם, הבנקים החברים במס"ב מצאו בשיטה זו שני חסרונות:

- האחד, העברת הקובץ שהוגדר בחוזר באמצעות דואר אלקטרוני, הינה העברה בלתי מאובטחת;
- השני, חוסר הסנכרון בין העברת הכסף ובין העברת המידע עלולה היתה לדרוש התאמות מרובות ולגרום לסרבול העברת העמית.

לאור חסרונות אלה פנו הבנקים למס"ב, שהיא בעלת ניסיון רב בהקמה ותפעול של מערכות העברת כספים ומידע אינטגרטיבית, בבקשה להקים מערכת שתספק פתרון לבעיות המוזכרות לעיל ותעמוד בהוראות משרד האוצר. ואכן, המערכת שהוקמה, מאפשרת להעביר את קובץ המידע על פי החוזר הנזכר בצורה מאובטחת, לעדכן את התנועות הכספיות הנובעות מהקובץ האלקטרוני, וכן לזכות ולחייב כל קופה וקופה בסכום המתאים, כך שנוצר סנכרון מלא בין המידע המועבר ובין התנועות הכספיות.

ג. החששות התחרותיים

כפי שפורט בפטורים הקודמים, הטעם העיקרי למתן הפטור נעוץ בכך שבניגוד להסדרים הכוללים אותם בא חוק ההגבלים העסקיים לבער – הסדר זה בא להקל על מעבר חופשי של עמיתים בין קופות הגמל השונות ובכך להגביר את התחרותיות בתחום זה.

³ החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להסדר בשירותי בנקאות אוטומטיים בע"מ וקביעת עמלות הדדיות בין: בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק מזרחי טפחות בע"מ, בנק דיסקונט בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ; 2008 הגבלים עסקיים 5001307.

⁴ הנהלים פורסמו לראשונה בחוזר גמל שמספרו 2005-2-3, אשר הוחלף מאוחר יותר בחוזר גופים מוסדיים 2008-9-11 "העברת כספים בין קופות גמל". החוזר מפורסם באתר האינטרנט של משרד האוצר בכתובת <http://ozar.mof.gov.il/hon/2001/general/hozrim.asp#top>.

עם זאת, בעבר נמנע מקופות גמל אשר לא ניהלו את נכסיהן בבנקים לקבל שירותים מהמערכת הנדונה, בעקבות תנאי רישיונה של מס"ב כחברת שירותים משותפת המפוקחת על-ידי בנק ישראל. מכאן, התעורר החשש כי קופות חוץ בנקאיות אשר אינן מנהלות את נכסיהן בתאגיד בנקאי לא יוכלו ליהנות מיתרונותיה של המערכת ויעמדו בנחיתות תחרותית.

במסגרת חקיקת החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות וניגודי העניינים בשוק ההון בישראל (תיקוני חקיקה), התשס"ה-2005, אשר נחקק בעקבות מסקנות ועדת בכר, נאסר על תאגידים בנקאיים להיות בעלי עניין או שליטה בחברות המנהלות של קופות גמל, והתאגידים הבנקאיים נצטוו למכור לגורמים חיצוניים את קופות הגמל שבבעלותם. מטרת הפרדה זו בין קופות הגמל לבין הבנקים, היתה הסרת ניגודי העניינים של הבנקים והגברת התחרות בשוק ההון.

עם זאת, גם לאחר מכירת קופות הגמל הבנקאיות לגופים חיצוניים, נותר החשש כי המגבלה אשר אסרה על קופות גמל אשר אינן מנהלות את נכסיהן בתאגיד בנקאי לעשות שימוש במערכת, תעמיד בנחיתות תחרותית חברות חוץ-בנקאיות המעניקות שירותי תפעול לקופות גמל וכן קופות גמל אשר בוחרות לעשות שימוש בשירותיהן. לאור כל אלו הותנה הפטור האחרון (כקודמו) בכך שיפקע תוך שנה, אם מס"ב לא תעניק את שירותי הסליקה גם לגופים חוץ-בנקאיים.

לאחר שהרשות פעלה על מנת להביא לידי פתיחת המערכת של מס"ב גם לגופים חוץ-בנקאיים, הבהיר בנק ישראל כי מס"ב יכולה להעניק את השירותים הנדונים גם לגופים חוץ-בנקאיים, אם כי ציין שיתכן שבעתיד תתקבל החלטה שיהא בה כדי לשנות מהאמור. במענה לפניית רשות ההגבלים העסקיים נוכח הבקשה הנוכחית להארכת הפטור, בנק ישראל הודיע כי אין מניעה שמס"ב תמשיך לתת שירות סליקה גם לקופות גמל שאינן מקבלות שירותי תפעול מהבנקים, גם אגב העברת כספים בין קופות הגמל בשל מעבר עמיתים בין הקופות. עם זאת, גם כעת ראיתי לנכון להתנות את הפטור בין היתר בכך שרישיונה של מס"ב יאפשר לה להעניק שירותים אלו לגופים חוץ-בנקאיים, וזאת למקרה בו ימנע ממס"ב בעתיד להעניק שירותים אלו על-פי תנאי רישיונה, מכל סיבה שהיא.

ד. סוף דבר

לאור האמור לעיל, ולאחר שנועצתי בועדה לפטורים ומיזוגים, ראיתי לנכון להשתמש בסמכות הנתונה לי בסעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים ולהעניק את הפטור המבוקש **בכפוף לתנאים שנקבעו בפטור מס"ב מיום 5 בנובמבר 2008 (תיק פטור 5667)⁵ וכן בכפוף לתנאים שלהלן:**

1. הגדרות:

"גוף מנהל"; "קופה מעבירה"; "קופה מקבלת", להלן ביחד גם "קופת גמל" – כהגדרתם בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (העברת כספים בין קופות גמל), תשס"ח-2008;

⁵ ראו הי"ש 3 לעיל.

"הבנקים" - בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק דיסקונט לישראל בע"מ, בנק המזרחי המאוחד בע"מ והבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ;

"מס"ב" - מרכז סליקה בנקאי בע"מ.

2. הבנקים ומס"ב יבצעו כל פעולה הנדרשת כדי לאפשר לכל קופת גמל גישה לשירותי הסליקה בעניין מעבר עמיתים בין קופות גמל, המסופקים על ידי מס"ב. הגישה תינתן בתנאים שאינם גרועים מהתנאים שמעניקה מס"ב לבנקים.
3. מס"ב לא תגבה עמלות שונות מהקופה המעבירה ומהקופה המקבלת, אלא ככל שקיימים הבדלים בעלויות הכרוכות במתן שירותים אלה, ורק לאחר שהציגה את העלויות בפני הממונה על הגבלים עסקיים וקיבלה את אישורו.
4. הבנקים ומס"ב יעמידו לרשות כל קופת גמל וכל גוף הנותן להן שירותי תפעול, כל מידע הנחוץ באופן סביר כדי לוודא כי התנאים המפורטים בסעיפים 2 ו-3 לעיל אכן מתקיימים.
5. פטור זה יפקע תוך שלוש שנים מהיום או מהיום בו רישיונה של מס"ב לא יאפשר לה להעניק את שירותי הסליקה בעניין מעבר עמיתים בין קופות גמל המסופקים על-ידי מס"ב לגופים חוץ-בנקאיים, המוקדם מביניהם.

בהתאם לסעיף 15(א) לחוק ההגבלים העסקיים נתונה החלטתי זו לערר בפני אב בית הדין להגבלים עסקיים על ידי איגוד עסקי, ארגון צרכנים או כל אדם העלול להיפגע מההסדר הכובל עליו ניתן הפטור.

רונית קן

הממונה על הגבלים עסקיים

ירושלים, א' אלול, תש"ע

11 אוגוסט, 2010

רשות ההגבלים העסקיים

החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988

תיקון תנאי פטור מאישור הסדר כובל

**להסדר שבין בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק
דיסקונט לישראל בע"מ, בנק המזרחי טפחות בע"מ והבנק הבינלאומי
הראשון לישראל בע"מ**

בעניין מרכז סליקה בנקאי בע"מ

א. רקע

ביום 5 בנובמבר 2008 ניתנה החלטת הפטור השלישית להסדר שצדדים לו בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק דיסקונט בע"מ, בנק מזרחי טפחות בע"מ והבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, שעניינו בעלות משותפת במרכז סליקה בנקאי בע"מ (להלן: "מס"ב"). הפטור ניתן לתקופה של שלוש שנים, היינו עד ליום 5 בנובמבר 2011 (להלן: "הפטור").¹

בשל החששות התחרותיים שמעלה חברת הבנקים במסגרת זו, הותנה מתן הפטור בשורה של תנאים, לרבות הגדרה מפורשת של תחומי הפעילות המדויקים בהם הותר למס"ב לפעול.

בין תחומי פעילות מותרים אלו, הותר למס"ב להעניק שירותי מיתוג המאפשרים לכל תאגיד בנקאי גישה באמצעים אלקטרוניים למאגרי מידע שונים, בהם מאגר משרד התחבורה – רשות הרישוי, לשם רישום וביטול שעבודים על כלי רכב ממונעים (להלן: "מאגר רשות הרישוי"). זאת, בכפוף לתנאי שמבטיח שוויון בתנאים המוענקים בהקשר זה לכלל התאגידים הבנקאיים.

ב. הבקשה לתיקון תנאי הפטור

לאחרונה פנתה מס"ב וביקשה לתקן את תנאי הפטור, כך ששירותי המיתוג למאגר רשות הרישוי המוענקים על-ידי מס"ב יוענקו גם לחברות כרטיסי האשראי, שהן תאגיד עזר בבעלות הבנקים, ולא רק לתאגידים בנקאיים. פנייה זאת נעשתה במענה לבקשה של אחת מחברות כרטיסי האשראי, אשר מעוניינת לאפשר יצירת שעבוד על כלי רכב שבבעלות לקוחותיה במסגרת העמדת אשראי ללקוח על-ידי החברה.

¹ החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 למתן פטור מאישור הסדר כובל להסדר שבין הנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק דיסקונט לישראל בע"מ, בנק המזרחי טפחות בע"מ והבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ בעניין מרכז סליקה בנקאי בע"מ; 2008 הגבלים עסקיים 5001308.

כאמור, משרד התחבורה מאפשר לגופים שונים להתחבר למאגר רשות הרישוי באמצעות ממשק טכנולוגי לצורך ביצוע שאליות ו/או רישום שעבודים. הבנקים מתחברים למאגר באמצעות ממשק התקשורת שמספק מס"ב, חברות הביטוח מקושרות למאגר באמצעות מאגר הסליקה של חברות הביטוח ורשויות מקומיות וגופים ממשלתיים נוספים מקושרים למאגר באמצעות ממשקים ונותני שירותים אחרים. כמו כן, למאגר מתחברים באמצעות ממשקים עצמאיים גופים נוספים ביניהם גופי מימון חוץ-בנקאיים דוגמת חברות לסינג.

מכאן, שמתן אפשרות לחברות כרטיסי האשראי לעשות שימוש בממשק של מס"ב, צפוי לאפשר חסכון בעלויות הקמה של מאגר נפרד ונוסף מסוג זה עבור חברות כרטיסי האשראי, מבלי להעניק לתן יתרון על-פני גופים חוץ-בנקאיים המתחרים בשירותיהן במתן אשראי (מאחר שגופים אלו יכולים ליצור ממשקים דומים באופן עצמאי, כפי שנעשה כבר היום).

כמו כן, התקבלה בעניין זה עמדת הפיקוח על הבנקים בבנק ישראל, לפיה אין מניעה כי כלל חברות כרטיסי האשראי המוגדרות כתאגידי עזר לפי חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981, יתממשקו למאגר רשות הרישוי באמצעות מס"ב לצורך עריכת שאליות ורישום שעבודים.

ג. סוף דבר

לאור האמור לעיל, ולאחר שנועצתי בוועדה לפטורים ולמיזוגים, ראיתי לנכון להשתמש בסמכות הנתונה לי בסעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988, ולתקן את התנאים בסעיפים 6 ו-7 לפטור, כך שהסעיפים הקיימים יבוטלו ובמקומם יבוא הנוסח שלהלן:

6. הבנקים ומס"ב יבצעו כל פעולה הנדרשת כדי לאפשר לכל תאגיד בנקאי גישה לשירותי המיתוג המסופקים על ידי מסב, וכן כדי לאפשר לכל חברת כרטיסי אשראי שהיא תאגיד עזר לפי חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981 (להלן: "**חברת כרטיסי אשראי**") גישה לשירותי המיתוג של מאגר משרד התחבורה – רשות הרישוי המסופקים על ידי מסב. הגישה תינתן בתנאים שאינם גרועים מהתנאים שמעניקה מסב לבנקים. העמלות בגין שירותי מיתוג שתגבה מסב יהיו זהות לכל.

7. הבנקים ומסב יעמידו לרשות כל תאגיד בנקאי וכל חברת כרטיסי אשראי כל מידע הנחוץ באופן סביר כדי לוודא כי התנאי המפורט בסעיף 6 לעיל אכן מתקיים.

כל יתר תנאי החלטת הפטור מיום 5 בנובמבר 2008 יוותרו על כנם.

רונית קן

הממונה על הגבלים עסקיים

ירושלים, ט' חשוון תשע"א

17 באוקטובר 2010

רשות ההגבלים העסקיים

החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988

בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל

להסכם בין בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק מזרחי
טפחות בע"מ, בנק דיסקונט לישראל בע"מ והבנק הבינלאומי הראשון
לישראל בע"מ

ביום 5 בנובמבר 2008 העניק הממונה על הגבלים עסקיים פטור בתנאים לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 (להלן: "החוק") להסדר שעניינו בעלות משותפת של בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק מזרחי טפחות בע"מ, בנק דיסקונט לישראל בע"מ והבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן: "הבנקים") בחברת מרכז סליקה בנקאי בע"מ (להלן: "מס"ב").¹

טרם פקיעתו של הפטור, הוגשה ביום 25 בספטמבר 2011 בקשת פטור נוספת. נוכח המועד בו הוגשה הבקשה, חל מועד פקיעת הפטור קודם למועד למתן החלטה על פי סעיף 14 לחוק. במצב דברים זה, לרשות ההגבלים העסקיים (להלן: "הרשות") נדרש זמן נוסף לבחינת השפעת ההסדר והכבילות המצויות בו על התחרות בשוק הרלוונטי.

לאור מערכת הנסיבות בהקשר זה, אני מאריך בזאת את הפטור מיום 5 בנובמבר 2008, על תנאיו, למשך ארבעה חודשים מהיום, וזאת על-מנת לאפשר לרשות לסיים את הליך בדיקת בקשת הפטור המונחת בפניה.

פרופ' דיויד גילה

הממונה על הגבלים עסקיים

ירושלים, י"ב חשוון, תשע"ב
9 בנובמבר, 2011

¹ החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להסכם בין בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק מזרחי טפחות בע"מ, בנק דיסקונט לישראל בע"מ והבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ; 2008 הגבלים עסקיים 5001308

רח' כנפי נשרים 22, ת.ד. 34281 ירושלים 91341 טלפון: 02-6556111 פקס: 02-6515330

lishka@antitrust.gov.il

422518 /8676

רשות ההגבלים העסקיים

החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988

בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל

להסכם בין בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק מזרחי
טפחות בע"מ, בנק דיסקונט לישראל בע"מ והבנק הבינלאומי הראשון
לישראל בע"מ

ביום 5 בנובמבר 2008 העניק הממונה על הגבלים עסקיים פטור בתנאים לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 (להלן: "החוק") להסדר שעניינו בעלות משותפת של בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק מזרחי טפחות בע"מ, בנק דיסקונט לישראל בע"מ והבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן: "הבנקים") בחברת מרכז סליקה בנקאי בע"מ (להלן: "מס"ב").¹

ביום 9 בנובמבר 2011 הארכתי את הפטור מיום 5 בנובמבר 2008 על תנאיו למשך ארבעה חודשים, וזאת, על-מנת לאפשר לרשות ההגבלים העסקיים (להלן: "הרשות") לסיים את הליך בדיקת בקשת הפטור המונחת בפניה. נכון להיום ונוכח מורכבות הבדיקה, נדרש לרשות זמן נוסף לבחינת השפעת ההסדר והכבילות המצויות בו על התחרות בשוק הרלוונטי.

לאור מערכת הנסיבות בהקשר זה, אני מאריך בזאת את הפטור מיום 9 בנובמבר 2011, על תנאיו, למשך חודשיים מהיום, וזאת על-מנת לאפשר לרשות לסיים את הליך בדיקת בקשת הפטור המונחת בפניה.

פרופ' דוד גליק

הממונה על הגבלים עסקיים

ירושלים, י"א באדר תשע"ב

7 במרץ 2012

¹ החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להסכם בין בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק מזרחי טפחות בע"מ, בנק דיסקונט לישראל בע"מ והבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ; 2008 הגבלים עסקיים 5001308

רח' כנפי נשרים 22, ת.ד. 34281 ירושלים 91341 טלפון: 02-6556111 פקס: 02-6515330

lishka@antitrust.gov.il

422518 /8676

רשות ההגבלים העסקיים

החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988

בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל

להסכם בין בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק מזרחי
טפחות בע"מ, בנק דיסקונט לישראל בע"מ והבנק הבינלאומי הראשון
לישראל בע"מ

ביום 5 בנובמבר 2008 העניק הממונה על הגבלים עסקיים פטור בתנאים לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 (להלן: "החוק") להסדר שעניינו בעלות משותפת של בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק מזרחי טפחות בע"מ, בנק דיסקונט לישראל בע"מ והבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן: "הבנקים") בחברת מרכז סליקה בנקאי בע"מ (להלן: "מס"ב").¹

בימים 9 בנובמבר 2011 ו-7 במרץ 2012 הארכתי את הפטור מיום 5 בנובמבר 2008 על תנאיו וזאת, על-מנת לאפשר לרשות ההגבלים העסקיים (להלן: "הרשות") לסיים את הליך בדיקת בקשת הפטור המונחת בפניה. בעקבות מסקנות הבדיקה, התבקשתי על ידי הצדדים להסדר להאריך את הפטור לתקופת זמן נוספת וזאת, על מנת לאפשר להם להמשיך ולהישמע בפני.

לפנים משורת הדין ועל אף שהליכי השימוע בעניין זה מוצו, מצאתי לנכון לתת לצדדים ארכה נוספת להשמעת טענותיהם. על כן אני מאריך בזאת את הפטור מיום 7 במרץ 2012, על תנאיו, למשך שבועיים מהיום עד ליום 22 במאי 2012.

פרופ' דיוד גילה

הממונה על הגבלים עסקיים

ירושלים, י"ז אייר תשע"ב
9 מאי 2012

¹ החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להסכם בין בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק מזרחי טפחות בע"מ, בנק דיסקונט לישראל בע"מ והבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ; 2008 הגבלים עסקיים 5001308
רח' כנפי נשרים 22, ת.ד. 34281 ירושלים 91341 טלפון: 02-6556111 פקס: 02-6515330

lishka@antitrust.gov.il

434691 / 8676

**החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988
בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להסדר חברת מרכז
סליקה בנקאי בע"מ בין:**

**בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק דיסקונט לישראל בע"מ, בנק
המזרחי טפחות בע"מ והבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, מרכז סליקה
בנקאי בע"מ**

א. פתח דבר

ביום 25 בספטמבר 2011 הונחה לפניי בקשת פטור לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 (להלן: "החוק" או "חוק ההגבלים העסקיים") להסדר שצדדים לו בנק הפועלים בע"מ ("בנק הפועלים"), בנק לאומי לישראל בע"מ ("בנק לאומי"), בנק דיסקונט בע"מ ("בנק דיסקונט"), בנק מזרחי טפחות בע"מ ("בנק מזרחי"), הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ ("בנק הבינלאומי") וחברת מרכז סליקה בנקאי בע"מ (להלן: "מסב"), שעניינו בעלות משותפת בחברת מסב.

בקשה זו הנה בקשת הפטור הרביעית בנושא זה. הפטור המקורי ניתן ביום 20 ביוני 2002 לתקופה של שנתיים¹ ומאז ניתנו שני פטורים נוספים כאשר האחרון פקע ביום 5 בנובמבר 2011. כמו כן, ביום 13 במרץ 2005 הוענק למסב פטור נוסף אשר אפשר לה להרחיב את פעילותה גם לתחום מעבר עמיתים בין קופות גמל. גם פטור זה הוארך פעמיים נוספת ולאחרונה ביום 11 באוגוסט 2010.²

טרם פקיעתו של הפטור, הוגשה כאמור ביום 25 בספטמבר 2011 בקשת פטור נוספת. נוכח המועד בו הוגשה הבקשה, חל מועד פקיעת הפטור קודם למועד למתן החלטה על פי סעיף 14 לחוק. על-מנת לאפשר לרשות ההגבלים העסקיים (להלן: "הרשות") לסיים את הליך בדיקת בקשת הפטור הנוכחית ועל מנת שתהא לצדדים שהות להישמע בפני הארכת את הפטור, על תנאיו, לתקופות קצרות נוספות עד ליום 22 במאי 2012.

כיום, בחלוף 10 שנים ממועד מתן הפטור המקורי, ערכתי בחינה מחודשת של הפטור המבוקש, על תנאיו.

לאחר שבחנתי את ההסדר ואת הכבילות המצויות בו, כמו גם את השפעתן האפשרית על התחרות בשוק הרלוונטי ולאחר שנועצתי בוועדה לפטורים ולמיוזגים, שוכנעתי כי אף שההסדר חל על חלק ניכר מהשוק, הרי שבכפוף לקיום מלא ושלם של כל התנאים המופיעים בסיפא להחלטתי,

¹ החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להסדר בעניין מרכז סליקה בנקאי בע"מ: בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק המזרחי המאוחד בע"מ, בנק דיסקונט בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ; 2002 חגבלים עסקיים 3014681.
² החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להסדר בעניין מרכז סליקה בנקאי בע"מ: בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק המזרחי המאוחד בע"מ, בנק דיסקונט בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ; 2005 חגבלים עסקיים 5000623; החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להסדר בעניין מרכז סליקה בנקאי בע"מ: בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק המזרחי המאוחד בע"מ, בנק דיסקונט בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ; 2006 חגבלים עסקיים 5000696; החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להסדר בעניין מרכז סליקה בנקאי בע"מ: בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק המזרחי המאוחד בע"מ, בנק דיסקונט בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ; 2010 חגבלים עסקיים 5001649.

הכבילות שבו אינן פוגעות פגיעה של ממש בתחרות בשוק כאמור. כן באתי למסקנה כי עיקרו של ההסדר אינו בהפחתת התחרות או במניעתה, וכי בכפוף לתנאים ולהגבלות המפורטים בסיפא להחלטתי ומהווים חלק בלתי נפרד ממנה, אין בהסדר כבילות שאינן נחוצות למימוש עיקרו. מטעמים אלה והנימוקים שיפורטו להלן, ראיתי ליתן פטור בתנאים להסדר דנא.

עיקר הדברים הוא כדלקמן.

ב. ההסדר

הצדדים להסדר מחזיקים במשותף במסב, בהתאם למפורט להלן: בנק הפועלים, בנק לאומי ובנק דיסקונט מחזיקים כל אחד ב-25% ממניות מסב, ובנק המזרחי והבנק הבינלאומי מחזיקים כל אחד ב-12.5% ממניות מסב. לפי תקנות ההתאגדות של מסב רשאי כל מי שמחזיק ב-10% ממניותיה למנות חבר אחד בדירקטוריון מסב.

תחומי עיסוקה של מסב הינם: סליקת חיובים וזיכויים בין הבנקים ולקוחותיהם, מתן שירותי מיתוג למאגרי מידע, שירותי העברת עמיתים בין קופות גמל ושירותי העברת ממסרים.

ב.1 סליקת חיובים וזיכויים

שירותי המסלקה נוגעים לסליקת חיובים וזיכויים המועברים באמצעים אלקטרוניים. במסגרת זו פועלות במסב שלוש מערכות: מערכת לסליקת חיובים על פי הרשאה בין בנקים ולקוחותיהם של בנקים שונים, המועברים על ידי בנקים (במישרין או באמצעות לקוחותיהם) לשם חיוב חשבונות אחרים המתנהלים בבנקים אחרים. השירות כולל גם החזרת חיובים שלא כובדו; מערכת סליקת זיכויים בין בנקים ולקוחותיהם של בנקים שונים, המועברים על ידי בנקים (במישרין או באמצעות לקוחותיהם) לשם זיכוי חשבונות אחרים המתנהלים בבנקים אחרים (כגון העברת משכורות ותשלומים לספקים); ומערכת לסליקת זיכויים של עמיתים בקופות גמל (הן הפרשות העובדים והן הפרשות המעבידים לקופות הגמל).

ב.2 שירותי מיתוג למאגרי מידע

שירותי המיתוג מאפשרים גישה באמצעים אלקטרוניים למאגרי מידע שונים: מאגרי מרשם האוכלוסין, לשם קבלת מידע הנדרש לפעילות הבנקים כגון שאילתות לאימות נתוני זהות; מאגר משרד התחבורה - רשות הרישוי, לשם רישום וביטול שעבודים על כלי רכב ממונעים; מאגר רשם החברות (באמצעות קו מנחה), לשם הצגת שאילתות שונות על חברות; ומאגר משרד הבטחון, לשם ביצוע תשלומים על פי חוק קליטת חיילים משוחררים, התשנ"ד-1994.

בעקבות פניית מסב בשנת 2010 הורחב הפטור הקודם כך שהותר לה להעניק את שירותי המיתוג למאגר רשות הרישוי גם לחברות כרטיסי האשראי. זאת, בכדי לאפשר יצירת שעבוד על כלי רכב שבבעלות לקוחותיה במסגרת העמדת אשראי ללקוח על-ידי החברה.

3.3. שירותי העברת עמיתים בין קופות גמל

מערכת מסב להעברת עמיתים בין קופות גמל, מאפשרת להעביר את קבצי המידע הנדרשים על פי נוהל של משרד האוצר³ בצורה מאובטחת, לעדכן את התנועות הכספיות הנובעות מהקובץ האלקטרוני, וכן לזכות ולחייב כל קופה וקופה בסכום המתאים, כך שנוצר סנכרון מלא בין המידע המועבר ובין התנועות הכספיות.

כפי שפורט בפטורים הקודמים, הסדר זה בא להקל על מעבר חופשי של עמיתים בין קופות הגמל השונות ובכך להגביר את התחרותיות בתחום זה.

4.3. שירותים נוספים

מסב מעניקה שירותי העברת ממסרים אלקטרוניים במערכת תיבות דואר מאובטחת. במסגרת השירות נשלח לבית עסק ולתאגידים המספקים שירותי ניכיון קובץ המפרט את העסקאות שבוצעו בכל מסוף (או מסוף אשר משויך לתאגיד המספק שירותי ניכיון) ביום העסקים הקודם.

ג. השפעת ההסדר על התחרות

1.1. כללי

ההסדר הנדון דומה בהיבטיו להסדר בעניין שירותי בנק אוטומטיים בע"מ (להלן: "שבא"). כמו בהסדר שבא גם כאן מדובר במיזם משותף שבמסגרתו חברו חמשת הבנקים הגדולים שפועלים בישראל.

בשל החששות שמעלה חברת הבנקים - חששות הנוגעים לתחומי פעילותו של המיזם; וחששות הנוגעים לתחומי הפעילות של הורי המיזם וחברות קשורות להם - נקבעו בתנאי פטור תנאים דומים לאלה שנקבעו אף בעניין שבא.

להלן אעמוד על ההשפעה הטמונה בחבירה ככל שמדובר בהיבטים הייחודיים לפעילות מסב.

2.1. סליקת חיובים וזיכויים

למערכת הבנקאות מאפיינים מסוימים של מערכת רשת: לקוחות הבנקים מקיימים בינם לבין עצמם פעילות עסקית הכרוכה בהעברת סכומי כסף. על מנת שפעילות עסקית זו תתבצע ללא תלות בזהות הבנקים בהם מתנהלים חשבונותיהם של הלקוחות, על הבנקים להיות מסוגלים להידבר זה עם זה, וכן לזכות ולחייב את חשבונות לקוחותיהם, כפועל יוצא של הפעילות העסקית המתנהלת ביניהם. שיתוף פעולה זה שבין הבנקים, המתבצע באמצעות מסב, הינו יעיל, חיוני ורצוי למערכת כולה.

למעשה משמשת מסב כמסלקה המטפלת בקליטת חיובים וזיכויים מהבנקים ולקוחותיהם, אשר מוצגים למסב באמצעות מדיה מגנטית, ואשר מכוונת אותם ליעדיהם. פעילותה של מסב משתרעת על פני מיליוני תנועות מידי חודש, ובסכומים של עשרות מיליארדי ₪. היקפי הפעילות

³ הנהלים פורסמו לראשונה בחוזר גמל שמספרו 2-2005, אשר הוחלף מאוחר יותר בחוזר גופים מוסדיים 2008-9-11 "העברת כספים בין קופות גמל". החוזר מפורסם באתר האינטרנט של משרד האוצר בכתובת <http://ozar.mof.gov.il/hon/2001/general/hozrini.asp#top>.

העצומים הללו והאחריות הכרוכה בניהולם, ממחישים את חשיבות התקינות בפעילות מסב למערך התשלומים במשק.

בשל נימוקים אלה שוכנעתי כי יש להאריך את תוקף הפטור לפעילותה של מסב כמסלקה אלקטרונית, בכפוף למספר תנאים שיבטיחו גישה חופשית ושוויונית לכל תאגיד בנקאי שהוא חבר המסלקה הבין-בנקאית שליד בנק ישראל וללקוחותיו, בתקופת זמן סבירה וללא גביית דמי התחברות. גם כאן, כמו בפטור שבא, בכוונתי להוסיף ולבחון מה, אם בכלל, הוא שיעור העלויות התוספתיות הנובעות באופן ישיר מהתאמת המערכות, שרשאית מסב לדרוש ממצטרפים חדשים, במהלך תקופת הפטור הנוכחי. יש לציין כי קיים בעיני ספק של ממש האם גביית עלויות תוספתיות כאמור היא מוצדקת.

3.ג שירותי מיתוג למאגרי מידע

מהטעמים המפורטים לעיל אף שוכנעתי כי יש לאפשר למסב להמשיך ולהעניק לבנקים שירותי מיתוג למאגרי מידע, בכפוף למספר תנאים שיבטיחו גישה חופשית ושוויונית לכל תאגיד בנקאי, בתקופת זמן סבירה וללא גביית דמי התחברות. גם בהקשר זה, במהלך תקופת הפטור הנוכחי בכוונתי להוסיף ולבחון מהו, אם בכלל, שיעור העלויות התוספתיות הנובעות באופן ישיר מהתאמת המערכות, שרשאית מסב לדרוש ממצטרפים חדשים.

4.ג שירותי העברת עמיתים בין קופות גמל

כאמור, שירותי העברת עמיתים בין קופות גמל נועדו לחקל על מעבר חופשי של עמיתים בין קופות הגמל השונות ובכך להגביר את התחרותיות בתחום זה. עם זאת, בעבר נמנע מקופות גמל אשר לא ניהלו את נכסיהן בבנקים לקבל שירותים מהמערכת הנדונה, בעקבות תנאי רישיונה של מסב כחברת שירותים משותפת המפוקחת על-ידי בנק ישראל. מצב דברים זה עורר את החשש כי קופות חוץ בנקאיות אשר אינן מנהלות את נכסיהן בתאגיד בנקאי לא יוכלו ליהנות מיתרונותיה של המערכת ויעמדו בנחיתות תחרותית. בעקבות מעורבות רשות ההגבלים העסקיים בהחיר בנק ישראל כי מסב יכולה להעניק את השירותים הנדונים גם לגופים חוץ-בנקאיים.

על כן, ראיתי לנכון להמשיך ולהתנות את הפטור לשירותי העברת עמיתים בין היתר בכך שרישיונה של מסב יאפשר לה להעניק שירותים אלו לגופים חוץ-בנקאיים, וזאת למקרה בו תעלה טענה כלשהי כאילו נמנע ממסב בעתיד להעניק שירותים אלו על-פי תנאי רישיונה, מכל סיבה שהיא.

כמו כן, תנאי לפטור הינו מתן גישה חופשית לכל קופת גמל לשירותי העברת עמיתים המסופקים על ידי מסב, בתנאים שאינם גרועים מהתנאים שמעניקה מסב לבנקים.

5.ג שירותים נוספים

נכון להיום, מחירון שירותי העברת ממסרים אלקטרוניים במערכת תיבות דואר מאובטחת קובע מחירים שונים ללקוחות שונים ובכלל זה ניתנות הנחות כמויות ומתבצע תמחור המושפע ממספר התווים (ביטים) של המסר.

נוכח מעמדה הדומיננטי של מסב באספקת השירות ונוכח מעמדם של הוריה בתחומים המקבילים שירותים ממסב, עולה חשש משימוש במעמד זה באופן שיפגע בצרכן-המשתמש שהוא גם מתחרה

בתחומים אלו. פגיעה זו עשויה להתבטא, בין היתר, בגביית עמלות גבוהות, ללא קשר לעלויות. משכך, הוריתי למסב כי העמלות בגין שירותי העברת ממסרים שתגבה מסב מכל מי שמקבל ממנה שירותים יוכלו להיות שונות רק בהתבסס על שוני בעלויות השירותים האמורים. כן ניתנה למסב תקופת זמן להערכות ליישום התנאים האמורים.

תנאי נוסף שאת תוקפו ראיתי לנכון להאריך עניינו בשקיפות העמלות שגובה מסב: על מנת שלקוחותיהם של הבנקים יקבלו מידע בדבר העמלות המשתלמות למסב, חויבו הבנקים לפרט בכתב ללקוחותיהם את שיעורי העמלות המשתלמים על ידם.

ד. סוף דבר

לאחר שנועצתי בועדה לפטורים ומיזוגים, ראיתי לנכון להשתמש בסמכות הנתונה לי בסעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים להאריך את תוקפו של הפטור למשך 4 חודשים נוספים מהיום, בכפוף לתנאים שלהלן:

הגדרות

בתנאים אלה יהיו למונחים הבאים הפירוש המופיע לצדם להלן:

- "בנק בינלאומי" - בנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ כל אדם השולט בו וכל תאגיד הנשלט על ידי מי מהם;
- "בנק דיסקונט" - בנק דיסקונט בע"מ כל אדם השולט בו וכל תאגיד הנשלט על ידי מי מהם;
- "בנק הפועלים" - בנק הפועלים בע"מ כל אדם השולט בו וכל תאגיד הנשלט על ידי מי מהם;
- "בנק המזרחי" - בנק מזרחי טפחות בע"מ כל אדם השולט בו וכל תאגיד הנשלט על ידי מי מהם;
- "בנק לאומי" - בנק לאומי לישראל בע"מ כל אדם השולט בו וכל תאגיד הנשלט על ידי מי מהם;
- "גוף מנהל"; "קופה מעבירה"; "קופה מקבלת", להלן ביחד גם "קופת גמל" - כהגדרתם בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (העברת כספים בין קופות גמל), תשס"ח-2008
- "הבנקים" - אחד או יותר מאלה: בנק בינלאומי, בנק דיסקונט, בנק הפועלים, בנק מזרחי, בנק לאומי;
- "מסב" - מרכז סליקה בנקאי בע"מ וכל תאגיד הנשלט על ידה;
- "נושא משרה/דירקטור" - כהגדרתו של מונח זה בחוק החברות, התשנ"ט-1999;
- "סליקת חיובים וזיכויים" - סליקת זיכויים וסליקת חיובים על פי הרשאה בין בנקים ולקוחותיהם של בנקים שונים, המועברים על ידי בנקים (במישרין או באמצעות לקוחותיהם) לשם חיוב או זיכוי של חשבוניות אחרים המתנהלים בבנקים אחרים, ובכלל זה גם החזרת חיובים שלא כוודו; סליקת זיכויים של עמיתים בקופות גמל; שירותי הפצת אישורי הבנקים לבקשות לחיובים על פי הרשאה.
- "שירותי העברת ממסרים" - שירותי העברת ממסרים על ידי לקוחות הבנקים לבנקים ומן הבנקים ללקוחות, לרבות העברת מסרים ונתונים למנויים לשירות ובינם לבין עצמם במערכת תיבת דואר מאובטחת;
- "שירותי העברת עמיתים" - שירותי טיפול בסליקת כספים וקבצי מידע במסגרת מעבר עמיתים בין קופות גמל.

- "שירותי מיתוג למאגרי מידע" - שירותי גישה באמצעים אלקטרוניים למאגרי המידע האלה, המתנהלים על פי דין: מאגרי מרשם האוכלוסין, מאגר משרד התחבורה - רשות הרישוי, מאגר רשם החברות ומאגר משרד הבטחון;
- "שליטה" - כהגדרתה בכללי ההגבלים העסקיים (הוראות והגדרות כלליות), התשס"ו-2006
- "תאגיד בנקאי" - כהגדרתו של מונח זה בחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981, וכן בנק ישראל ובנק הדואר;
- "תחומי הפעילות" - סליקת חיובים וזיכויים, שירותי מיתוג למאגרי מידע, שירותי העברת עמיתים ושירותי העברת ממסרים, כהגדרתם לעיל;
- למונחים אחרים שבתנאים אלה תהא המשמעות הנודעת להם בכללי ההגבלים העסקיים (הוראות והגדרות כלליות), התשס"ו-2006.

הבעלות במסב

- כל עוד מסב מוחזקת על ידי יותר מאחד הבנקים או כל עוד יותר מאחד הבנקים מחזיק זכות שליטה במסב - מסב תעסוק בתחומי הפעילות כהגדרתם לעיל ובהם בלבד, והיא תעשה כן בהתאם לתנאים אלה. חרזה מסב מתחומי הפעילות - יפקע הפטור.
- מסב לא תחלק רווחים או תקבולים או הטבות מכל סוג שהוא לבנקים או למי שמחזיק זכות שליטה בה. מבלי לפגוע בכלליות האמור לעיל, מסב לא תעניק לבנקים או למי שמחזיק זכות שליטה בה דיבידנד, דמי ניהול, ריבית בגין החזר הלוואה בשיעור העולה על הריבית המקובלת במשק לעסקה הרלבנטית או כל הטבה אחרת, במישרין או בעקיפין וכן, לא תעניק הנחה אשר הנהנים ממנה יהיו בפועל רק הבנקים או מי שמחזיק זכות שליטה בה (ולא לקוחות אחרים של מסב).
- מסב לא תעניק לדירקטורים שהם תאגידים המכונים בה כל שכר או כל טובת הנאה אחרת, בקשר לתפקידם כדירקטורים.
- הבנקים לא ימנו לדירקטוריון מסב אדם שהנו בעל עניין בבנק ו/או חבר הנהלת הבנק ו/או נושא משרה בתחומי המסחר, החשבות ו/או הקמעונאות בבנק.
- הבנקים לא יעבירו ביניהם במישרין או בעקיפין, לרבות באמצעות נציגיהם במסב, כל מידע שהעברתו עלולה לגרום מן התחרות ביניהם, בפועל או בכוח.
- מבלי לגרוע מכלליות האמור, לא יועבר בין הבנקים, לרבות באמצעות נציגיהם במסב, מידע הכולל פרטים הנוגעים לתכניות עסקיות כלליות או פרטיות של הבנקים, בין בעבר ובין בעתיד; מידע הנוגע לעלויות, לתמחור ולמחירים הנגבים על ידי הבנקים או משולמים על ידי הבנקים; מידע בדבר מאפייני שירותים בנקאיים ואחרים שמעניקים הבנקים; בסיסי נתונים שבידי הבנקים; מידע על לקוחות של הבנקים; מידע בדבר הפוזיציות הפיננסיות של הבנקים; או מידע על תנאי אשראי או התקשרויות בעבר או בעתיד, למעט מידע כאמור שהיה לנחלת הרבים.
- המגעים בין נציגי הבנקים במסגרת מסב יעשו באופן המצמצם כל חשש להפתחת התחרות בכוח או בפועל בין הבנקים, כולם או מקצתם; בכלל זה, מגעים בין הבנקים במסגרת מסב ייערכו בין בעלי התפקידים ההכרחיים לשם תפעולה השוטף של מסב בלבד ולשם כך בלבד.
- כל ההחלטות המהותיות של הבנקים הנוגעות למסב, וההחלטות של מוסדות הניהול של מסב (דירקטוריון, ועדת דירקטורים, אסיפה כללית), יתועדו בכתב טרם או בעת עשייתן כך שכל החלטה תישמר ותומצא לממונה מיד בסמוך לדרישה מטעמו בעניין זה; מבלי לגרוע מכלליות האמור, יתועד פרוטוקול מלא מכל פגישה בין הבנקים בקשר למסב, כולם או מקצתם.
- אדם שמונה כדירקטור במסב וכן, מנכ"ל מסב ומנכ"ל כל אחד מהבנקים יחתום טרם תחילת ביצוע תפקידו על כתב התחייבות בנוסח המצורף לתנאים אלה כנספח א'. כתב ההתחייבות יועבר לרשות ההגבלים העסקיים 30 יום לאחר חתימתו. לעניין סעיף זה: "הבנקים" - בנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, בנק דיסקונט בע"מ, בנק הפועלים בע"מ, בנק מזרחי טפחות בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ;

10. מובהר בזאת כי אין באמור בתנאים אלה כדי למנוע ממנהלו הכללי של בנק להתעדכן באשר לפעולותיו של הדירקטור הפועל מטעמו במסב.

סליקת חיובים וזיכויים ושירותי העברת ממסרים

11. הבנקים ומסב יבצעו כל פעולה הנדרשת כדי לאפשר לכל תאגיד בנקאי שהוא חבר המסלקה הבין-בנקאית שליד בנק ישראל וללקוחותיו, גישה לשירותי סליקת חיובים וזיכויים ושירותי העברת ממסרים המסופקים על ידי מסב. הגישה תינתן בתנאים שאינם גרועים מהתנאים שמעניקה מסב לבנקים.
12. העמלות בגין שירותי סליקת חיובים וזיכויים ושירותי העברת ממסרים שתגבה מסב מכל מקבל שירותים אלה תהיינה זהות לזו של מקבלי השירותים אלא אם כן קיים הבדל בעלויות השירות הנובעות ממתן השירות וככל שההבדל במחיר ינבע באופן ישיר מההבדל בעלויות האמורות בלבד.

שירותי מיתוג למאגרי מידע

13. הבנקים ומסב יבצעו כל פעולה הנדרשת כדי לאפשר לכל תאגיד בנקאי גישה לשירותי מיתוג למאגרי מידע המסופקים על ידי מסב וכן כדי לאפשר לכל חברת כרטיסי אשראי שהיא תאגיד עזר לפי חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981 (להלן: "חברת כרטיסי אשראי") גישה לשירותי המיתוג של מאגר משרד התחבורה – רשות הרישוי המסופקים על ידי מסב. הגישה תינתן בתנאים שאינם גרועים מהתנאים שמעניקה מסב לבנקים.
14. העמלות בגין שירותי מיתוג למאגרי מידע שתגבה מסב מכל מקבל שירותים אלה תהיינה זהות לזו של מקבלי השירותים אלא אם כן קיים הבדל בעלויות השירות הנובעות ממתן השירות וככל שההבדל במחיר ינבע באופן ישיר מההבדל בעלויות האמורות בלבד.

שירותי העברת עמיתים

15. הבנקים ומסב יבצעו כל פעולה הנדרשת כדי לאפשר לכל קופת גמל גישה לשירותי העברת עמיתים המסופקים על ידי מסב. הגישה תינתן בתנאים שאינם גרועים מהתנאים שמעניקה מסב לבנקים.
16. מסב לא תגבה עמלות שונות מהקופה המעבירה ומהקופה המקבלת, אלא ככל שקיימים הבדלים בעלויות הכרוכות במתן שירותים אלה, ורק לאחר שהציגה את העלויות בפני הממונה על הגבלים עסקיים וקיבלה את אישורו.

הצגת מידע ללקוח בדבר עמלות מסב

17. ככל שיגבו הבנקים מלקוחותיהם עמלה בגין שירותים בגינם משלמים הבנקים עמלה למסב, יציגו הבנקים לכל לקוח ולקוח מידע מלא בכתב.
18. לעניין זה הצגת "מידע מלא" - פירוט של העמלה שהבנק חויב בה על ידי מסב.

איסור על גביית דמי התחברות

19. מסב אינה רשאית לגבות כל תשלום בגין התחברות מאדם שיבקש לעשות שימוש במערכת למתן לשירותי סליקת חיובים וזיכויים, שירותי מיתוג למאגרי מידע, שירותי העברת ממסרים ושירותי העברת עמיתים (להלן: "המערכות") בכלל זה לא תהיה מסב רשאית לגבות תשלום עבור עלויות שנשארה בעבר.
20. עד למתן הכרעה אחרת של הממונה על הגבלים עסקיים מסב תהיה רשאית לגבות את העלויות התוספתיות שהיוו כרוכות במתן גישה כאמור בפסקאות 11 - 16 לעיל למערכות, ואשר ינבעו באופן ישיר מביצוע ההתאמות הנדרשות במערכות בלבד. ככל שיבקש אדם

לקבל גישה כאמור, תציג מסב בפניו ובפני הממונה פירוט מדויק של האופן בו חושבה עלות מתן הגישה.

כללי

21. הבנקים ומסב יעמידו לרשות כל אדם כל מידע הנחוץ באופן סביר כדי לוודא כי התנאים המפורטים לעיל אכן מתקיימים בתחום פעילותו של מבקש המידע.
22. הדו"חות הכספיים של מסב ותעריפוני השירותים השונים שמספקת מסב יפורסמו באתר האינטרנט שלה.
23. סעיפים 2 (לעניין האיסור על מתן הנחות), 12, לתנאים אלו יחולו החל מיום 1.10.2012.
24. התעורר ספק בדבר פרשנותם או תחולתם של תנאים אלה - יובא הדבר להכרעת הממונה.
25. כל ספק בדבר תחולתם של תנאים אלה, פרשנותם או בדבר דרך יישומם - יובא להכרעת הממונה.

בהתאם לסעיף 15(א) לחוק ההגבלים העסקיים נתונה החלטתי זו לערר בפני אב בית הדין להגבלים עסקיים על ידי איגוד עסקי, ארגון צרכנים או כל אדם העלול להיפגע מההסדר הכובל עליו ניתן הפטור.

17/9
פרופ' דניאל גילה

הממונה על ההגבלים העסקיים

ירושלים, א' בסיוון תשע"ב
22 במאי 2012

רשות ההגבלים העסקיים

החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בדבר

מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להסדר

בעניין מרכז סליקה בנקאי בע"מ בין:

בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק דיסקונט לישראל בע"מ, בנק

המזרחי טפחות בע"מ והבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, מרכז סליקה

בנקאי בע"מ

ביום 25 בספטמבר 2011 הונחה לפני בקשת פטור לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 (להלן: "החוק" או "חוק ההגבלים העסקיים") להסדר שצוידים לו בנק הפועלים בע"מ ("בנק הפועלים"), בנק לאומי לישראל בע"מ ("בנק לאומי"), בנק דיסקונט בע"מ ("בנק דיסקונט"), בנק מזרחי טפחות בע"מ ("בנק מזרחי"), הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ ("בנק הבינלאומי") וחברת מרכז סליקה בנקאי בע"מ (להלן: "מסב"), שעניינו בעלות משותפת בחברת מסב.

החלטה זו היא האחרונה בשורה ארוכה של החלטות פטור בעניינה של מסב מזה למעלה מעשור. בקשה זו הנה בקשת הפטור הרביעית בנושא זה. כפי שפורט בפטור האחרון, נוכח המועד המאוחר בו הוגשה הבקשה, ומתוך רצון לאפשר לרשות ההגבלים העסקיים (להלן: "הרשות") לסיים את הליך בדיקת בקשת הפטור וליתן לצדדים שהות להישמע בפניי, הארכתי את הפטור, על תנאי, לתקופות קצרות נוספות עד ליום 22 בספטמבר 2012 (להלן: "הפטור האחרון")¹.

עיקרי הדברים, ובהם תיאור ההסדר והשפעתו על התחרות, פורסמו על-ידי בהרחבה ובאופן מפורט במסגרת הפטור האחרון. בין היתר, הוסבר כי במהלך תקופת הפטור אבקש לבחון מהם העלויות שיש להתיר למסב לדרוש ממצטרפים חדשים. לאחר ששקלתי את העניין, אני סבור כי יש להתיר למסב לגבות מצטרפים חדשים אך ורק את העלויות התוספתיות הכרוכות במתן גישה למערכות השונות, אשר ינבעו באופן ישיר מביצוע ההתאמות הנדרשות במערכות. כפי שקבעתי בתנאים שלהלן, גביית עלויות ישירות אלו תעשה אך ורק לאחר הצגה מפורטת של חישוב העלויות בפני המצטרפים החדשים ובפניי ובכפוף לקבלת אישורי הכתוב.

בכל אשר לפעילות מסב בתחום שירותי סליקת תיובים וזיכויים, מצאתי כי יש מקום להמשיך ולבחון באופן מקיף את פעילותה של מסב בתחום זה, ועל כן החלטתי להעניק את הפטור לתקופה של 3 חודשים לשם השלמת בחינה זו.

¹ ראו החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להסדר בעניין מרכז סליקה בנקאי בע"מ: בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק דיסקונט לישראל בע"מ, בנק המזרחי המאוחד בע"מ, בנק דיסקונט בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ; 2012 הגבלים עסקיים 5001954.

רשות ההגבלים העסקיים

לאחר שנועצתי בועדה לפטורים ומיזוגים, ראיתי לנכון להשתמש בסמכות הנתונה לי בסעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים ולהאריך את תוקפו של הפטור למשך 3 חודשים נוספים מהיום, בכפוף לתנאים שלהלן:

הגדרות

בתנאים אלה יהיו למונחים הבאים הפירוש המופיע לצדם להלן:

- "**בנק בינלאומי**" - בנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ כל אדם השולט בו וכל תאגיד הנשלט על ידי מי מהם;
- "**בנק דיסקונט**" - בנק דיסקונט בע"מ כל אדם השולט בו וכל תאגיד הנשלט על ידי מי מהם;
- "**בנק הפועלים**" - בנק הפועלים בע"מ כל אדם השולט בו וכל תאגיד הנשלט על ידי מי מהם;
- "**בנק מזרחי**" - בנק מזרחי טפחות בע"מ כל אדם השולט בו וכל תאגיד הנשלט על ידי מי מהם;
- "**בנק לאומי**" - בנק לאומי לישראל בע"מ כל אדם השולט בו וכל תאגיד הנשלט על ידי מי מהם;
- "**הבנקים**" - אחד או יותר מאלה: בנק בינלאומי, בנק דיסקונט, בנק הפועלים, בנק מזרחי, בנק לאומי;
- "**גוף מנהל**"; "**קופה מעבירה**"; "**קופה מקבלת**", להלן ביחד גם "**קופת גמל**" – כהגדרתם בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (העברת כספים בין קופות גמל), תשס"ח-2008
- "**מסב**" - מרכז סליקה בנקאי בע"מ וכל תאגיד הנשלט על ידה;
- "**נושא משרה/דירקטור**" - כהגדרתו של מונח זה בחוק החברות, התשנ"ט-1999;
- "**סליקת חיובים וזיכויים**" - סליקת זיכויים וסליקת חיובים על פי הרשאה בין בנקים ולקוחותיהם של בנקים שונים, המועברים על ידי בנקים (במישרין או באמצעות לקוחותיהם) לשם חיוב או זיכוי של חשבונות אחרים המתנהלים בבנקים אחרים, ובכלל זה גם החזרת חיובים שלא כובדו; סליקת זיכויים של עמיתים בקופות גמל; שירותי הפצת אישורי הבנקים לבקשות לחיובים על פי הרשאה.
- "**שירותי העברת ממסרים**" - שירותי העברת ממסרים על ידי לקוחות הבנקים לבנקים ומן הבנקים ללקוחות, לרבות העברת מסרים ונתונים למנויים לשירות ובינם לבין עצמם במערכת תיבת דואר מאובטחת;
- "**שירותי העברת עמיתים**" - שירותי טיפול בסליקת כספים וקבצי מידע במסגרת מעבר עמיתים בין קופות גמל.
- "**שירותי מיתוג למאגרי מידע**" - שירותי גישה באמצעים אלקטרוניים למאגרי המידע תאגיד, המתנהלים על פי דין: מאגרי מרשם האוכלוסין, מאגר משרד התחבורה - רשות הרישוי, מאגר רשם החברות ומאגר משרד הבטחון;
- "**שליטה**" - כהגדרתה בכללי ההגבלים העסקיים (הוראות והגדרות כלליות), התשס"ו-2006
- "**תאגיד בנקאי**" - כהגדרתו של מונח זה בחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981, וכן בנק ישראל ובנק הדואר;
- "**תחומי הפעילות**" - סליקת חיובים וזיכויים, שירותי מיתוג למאגרי מידע, שירותי העברת עמיתים ושירותי העברת ממסרים, כהגדרתם לעיל;

רשות ההגבלים העסקיים

למונחים אחרים שבתנאים אלה תהא המשמעות הנודעת להם בכללי ההגבלים העסקיים (הוראות והגדרות כלליות), התשס"ו-2006.

הבעלות במסב

1. כל עוד מסב מותזקת על ידי יותר מאחד הבנקים או כל עוד יותר מאחד הבנקים מחזיק זכות שליטה במסב - מסב תעסוק בתחומי הפעילות כהגדרתם לעיל ובהם בלבד, והיא תעשה כן בהתאם לתנאים אלה.
2. מסב לא תחלק רווחים או תקבולים או הטבות מכל סוג שהוא לבנקים או למי שמחזיק זכות שליטה בה. מבלי לפגוע בכלליות האמור לעיל, מסב לא תעניק לבנקים או למי שמחזיק זכות שליטה בה דיבידנד, דמי ניהול, ריבית בגין החזר הלוואה בשיעור העולה על הריבית המקובלת במשק לעסקה הרלבנטית או כל הטבה אחרת, במישרין או בעקיפין וכן, לא תעניק הנחה או הטבה אשר הנחנים ממנה יהיו בפועל רק הבנקים או מי שמחזיק זכות שליטה בה.
3. מסב לא תעניק לדירקטורים שהם תאגידים המכהנים בה כל שכר או כל טובת הנאה אחרת בקשר עם תפקידם כדירקטורים.
4. הבנקים לא ימנו לדירקטוריון מסב אדם שהנו בעל עניין בבנק ו/או חבר הנהלת הבנק ו/או נושא משרה בתחומי המסחר, החשבות ו/או הקמעונאות בבנק.
5. הבנקים לא יעבירו ביניהם במישרין או בעקיפין, לרבות באמצעות נציגיהם במסב, כל מידע שהעברתו עלולה לגרום מן התחרות ביניהם, בפועל או בכוח.
6. מבלי לגרוע מכלליות האמור, לא יועבר בין הבנקים, לרבות באמצעות נציגיהם במסב, מידע הכולל פרטים הנוגעים לתכניות עסקיות כלליות או פרטיות של הבנקים, בין בעבר ובין בעתיד; מידע הנוגע לעלויות, לתמחור ולמחירים הנגבים על ידי הבנקים או משולמים על ידי הבנקים; מידע בדבר מאפייני שירותים בנקאיים ואחרים שמעניקים הבנקים; בסיסי נתונים שבידי הבנקים; מידע על לקוחות של הבנקים; מידע בדבר הפוזיציות הפיננסיות של הבנקים; או מידע על תנאי אשראי או התקשרויות בעבר או בעתיד, למעט מידע כאמור שהיה לנחלת הרבים.
7. המגעים בין נציגי הבנקים במסגרת מסב יעשו באופן המצמצם כל חשש להפחתת התחרות בכוח או בפועל בין הבנקים, כולם או מקצתם; בכלל זה, מגעים בין הבנקים במסגרת מסב ייערכו בין בעלי התפקידים ההכרחיים לשם תפעולה השוטף של מסב בלבד ולשם כך בלבד.
8. כל ההחלטות המהותיות של הבנקים הנוגעות למסב, וההחלטות של מוסדות הניהול של מסב (דירקטוריון, ועדת דירקטורים, אסיפה כללית), יתועדו בכתב טרם או בעת עשייתן כך שכל החלטה תישמר ותומצא לממונה מיד בסמוך לדרישה מטעמו בעניין זה; מבלי לגרוע מכלליות האמור, יתועד פרוטוקול מלא מכל פגישה בין הבנקים בקשר למסב, כולם או מקצתם.
9. אדם שמונה כדירקטור במסב, מנכ"ל מסב ומנכ"ל כל אחד מהבנקים, יחתמו טרם תחילת ביצוע תפקידם על כתב התחייבות בנוסח המצורף לתנאים אלה כנספח א'. כתב ההתחייבות יועבר לרשות ההגבלים העסקיים תוך 30 יום לאחר חתימתו. לעניין סעיף זה: "הבנקים" - בנק בינלאומי, בנק דיסקונט, בנק הפועלים, בנק מזרחי, בנק לאומי;
10. מובהר בזאת כי אין באמור בתנאים אלה כדי למנוע ממנהלו הכללי של בנק להתעדכן באשר לפעולותיו של הדירקטור הפועל מטעמו במסב.

רשות ההגבלים העסקיים

סליקת חיובים וזיכויים ושירותי העברת ממסרים

11. הבנקים ומסב יבצעו כל פעולה הנדרשת כדי לאפשר לכל תאגיד בנקאי שהוא חבר המסלקה הבין-בנקאית שליד בנק ישראל וללקוחותיו, גישה לשירותי סליקת חיובים וזיכויים ושירותי העברת ממסרים המסופקים על ידי מסב. הגישה תינתן בתנאים שאינם גרועים מהתנאים שמעניקה מסב לבנקים.

12. העמלות בגין שירותי סליקת חיובים וזיכויים ושירותי העברת ממסרים שתגבה מסב מכל מקבל שירותים אלה תהיינה זהות לכל מקבלי השירותים, אלא אם כן קיים הבדל בעלויות השירות הנובעות ממתן השירות וככל שההבדל במחיר מוצדק באופן ישיר על ידי ההבדל בעלויות האמורות בלבד.

שירותי מיתוג למאגרי מידע

13. הבנקים ומסב יבצעו כל פעולה הנדרשת כדי לאפשר לכל תאגיד בנקאי גישה לשירותי מיתוג למאגרי מידע המסופקים על ידי מסב וכן כדי לאפשר לכל חברת כרטיסי אשראי שהיא תאגיד עזר לפי חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981 (להלן: "**חברת כרטיסי אשראי**") גישה לשירותי המיתוג של מאגר משרד התחבורה – רשות הרישוי המסופקים על ידי מסב. הגישה תינתן בתנאים שאינם גרועים מהתנאים שמעניקה מסב לבנקים.

14. העמלות בגין שירותי מיתוג למאגרי מידע שתגבה מסב מכל מקבל שירותים אלה תהיינה זהות לכל מקבלי השירותים אלא אם כן קיים הבדל בעלויות השירות הנובעות ממתן השירות וככל שההבדל במחיר מוצדק באופן ישיר על ידי ההבדל בעלויות האמורות בלבד.

שירותי העברת עמיתים

15. הבנקים ומסב יבצעו כל פעולה הנדרשת כדי לאפשר לכל קופת גמל גישה לשירותי העברת עמיתים המסופקים על ידי מסב. הגישה תינתן בתנאים שאינם גרועים מהתנאים שמעניקה מסב לבנקים.

16. מסב לא תגבה עמלות שונות מהקופה המעבירה ומהקופה המקבלת, אלא ככל שקיימים הבדלים בעלויות הכרוכות במתן שירותים אלה, ורק לאחר שהציגה את העלויות בפני הממונה על הגבלים עסקיים וקיבלה את אישורו בכתב.

הצגת מידע ללקוח בדבר עמלות מסב

17. ככל שיגבו הבנקים מלקוחותיהם עמלה בגין שירותים בגינם משלמים הבנקים עמלה למסב, יציגו הבנקים לכל לקוח ולקוח מידע מלא בכתב.

18. לעניין זה הצגת "מידע מלא" – פירוט של העמלה שהבנק חויב בה על ידי מסב.

איסור על גביית דמי התחברות

19. מסב אינה רשאית לגבות כל תשלום, לרבות עבור עלויות שנשאה בעבר, מאדם שיבקש להתחבר לשירותי המערכת למתן לשירותי סליקת חיובים וזיכויים, שירותי מיתוג למאגרי מידע, שירותי העברת ממסרים ושירותי העברת עמיתים (להלן, ביחד: "**השירותים**").

רשות ההגבלים העסקיים

20. על אף האמור בסעיף 19 לעיל, מסב תחיה רשאית לגבות מאדם שיבקש להתחבר לשירותים או מי מהן את העלויות התוספתיות הכרוכות במתן גישה לשירותים שהוא מעוניין לקבל, ואשר ינבעו באופן ישיר מביצוע ההתאמות הנדרשות לשם מתן השירותים עבורו, וזאת לאחר הצגה מפורטת של חישוב העלויות בפני המבקש והממונה ובכפוף לקבלת אישורו של הממונה מראש ובכתב.

כללי

21. הבנקים ומסב יעמידו לרשות כל אדם כל מידע הנתון באופן סביר כדי לוודא כי התנאים המפורטים לעיל אכן מתקיימים בתחום פעילותו של מבקש המידע.
22. הדו"חות הכספיים של מסב ותעריפוני השירותים השונים שמספקת מסב יפורסמו באתר האינטרנט שלה.
23. סעיפים 2 (לעניין האיסור על מתן הנחות) ו-12 לתנאים אלו יחולו החל מיום 1.10.2012.
24. התעורר ספק בדבר פרשנותם או תחולתם של תנאים אלה - יובא הדבר להכרעת הממונה.
25. כל ספק בדבר תחולתם של תנאים אלה, פרשנותם או בדבר דרך יישומם - יובא להכרעת הממונה.

בהתאם לסעיף 15(א) לחוק ההגבלים העסקיים נתונה החלטתי זו לערר בפני אב בית הדין להגבלים עסקיים על ידי איגוד עסקי, ארגון צרכנים או כל אדם העלול להיפגע מההסדר הכובל עליו ניתן הפטור.

פרופ' דיויד גילה

הממונה על ההגבלים העסקיים

ירושלים, ד' תשרי התשע"ג

20 בספטמבר 2012

רשות ההגבלים העסקיים

נספח א'

אני החתום/ה מטה, , נושא/ת ת.ז. שמספרה , המשמש/ת כ..... , מצהיר/ה בזה ומתחייב/ת כדלקמן :

1. קראתי במלואם את תנאי הממונה על הגבלים עסקיים למתן פטור מאישור בית הדין להסדר שעניינו – מרכז סליקה בנקאי בע"מ (תיק פטור 8676).
2. אני מודעת/לכך כי קיום דווקני של כל התנאים הללו הוא הבסיס לקבלת פטור הממונה על הגבלים עסקיים להסדר זה.
3. ידוע לי כי הפרת התנאים הנזכרים מהווה עבירה פלילית על פי חוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח - 1988, שעונשה עד שלוש שנות מאסר.
4. אני מתחייב/ת כי במסגרת תפקידי לא אתן ידי, במעשה או במחדל, להפרת תנאי מתנאים אלה.

תאריך	שם מלא	חתימה
-------	--------	-------

אישור

הנני מאשר/ת בזה כי ביום הופיע/ה בפני מר/גב' בעל/ת ת.ז. , ואחרי שהוזהרתי/ה כי עליו/ה להצהיר את האמת וכי יהיה/תהיה צפוי/ה לעונשים הקבועים בחוק אם לא יעשה/תעשה כן, חתם/ה על ההצהרה הנ"ל בפני.

עו"ד,

_____. מ.ר.

רשות ההגבלים העסקיים

החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בדבר

מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להסדר

בעניין מרכז סליקה בנקאי בע"מ בין:

בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק דיסקונט לישראל בע"מ, בנק

המזרחי טפחות בע"מ והבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, מרכז סליקה

בנקאי בע"מ

ביום 25 בספטמבר 2011 הונחה לפניי בקשת פטור לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 (להלן: "החוק" או "חוק ההגבלים העסקיים") להסדר שצדדים לו בנק הפועלים בע"מ ("בנק הפועלים"), בנק לאומי לישראל בע"מ ("בנק לאומי"), בנק דיסקונט בע"מ ("בנק דיסקונט"), בנק מזרחי טפחות בע"מ ("בנק מזרחי"), הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ ("בנק הבינלאומי") וחברת מרכז סליקה בנקאי בע"מ (להלן: "מסב"), שענייניו בעלות משותפת בחברת מסב.

פעילות מסב נבחנת על-ידי באופן מקיף משך תקופה ארוכה. במסגרת הפטור האחרון, הארכתי את הפטור, על תנאיו, לתקופה קצרה עד ליום 19 בדצמבר 2012, ובמסגרתו הבהרתי כי במהלך תקופת הפטור אבקש לבחון באופן מקיף את פעילות מסב בתחום שירותי סליקת חיובים וזיכויים.¹ על-מנת שנוכל להשלים את הבחינה המקיפה נדרשת שהות קצרה של שלושה חודשים נוספים.

לאחר שנועצתי בוועדה לפטורים ומיזוגים, ראיתי לנכון להשתמש בסמכות הנתונה לי בסעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים ולהאריך את תוקפו של הפטור למשך 3 חודשים נוספים מהיום, בכפוף לתנאים שלהלן:

הגדרות

בתנאים אלה יהיו למונחים הבאים הפירוש המופיע לצדם להלן:

"בנק בינלאומי" -	בנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ כל אדם השולט בו וכל תאגיד הנשלט על ידי מי מהם;
"בנק דיסקונט" -	בנק דיסקונט בע"מ כל אדם השולט בו וכל תאגיד הנשלט על ידי מי מהם;
"בנק הפועלים" -	בנק הפועלים בע"מ כל אדם השולט בו וכל תאגיד הנשלט על ידי מי מהם;

¹ ראו החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להסדר בעניין מרכז סליקה בנקאי בע"מ: בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק המזרחי המאוחד בע"מ, בנק דיסקונט בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ; 2012 הגבלים עסקיים 500223.

רשות ההגבלים העסקיים

- "בנק מזרחי"** - בנק מזרחי טפחות בע"מ כל אדם השולט בו וכל תאגיד הנשלט על ידי מי מהם;
- "בנק לאומי"** - בנק לאומי לישראל בע"מ כל אדם השולט בו וכל תאגיד הנשלט על ידי מי מהם;
- "הבנקים"** - אחד או יותר מאלה: בנק בינלאומי, בנק דיסקונט, בנק הפועלים, בנק מזרחי, בנק לאומי;
- "גוף מנהל"**; **"קופה מעבירה"**; **"קופה מקבלת"**, להלן ביחד גם **"קופת גמל"** - כהגדרתם בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (העברת כספים בין קופות גמל), תשס"ח-2008
- "מסב"** - מרכז סליקה בנקאי בע"מ וכל תאגיד הנשלט על ידה;
- "נושא משרה/דירקטור"** - כהגדרתו של מונח זה בחוק החברות, התשנ"ט-1999;
- "סליקת חיובים זיכויים"** - סליקת זיכויים וסליקת חיובים על פי הרשאה בין בנקים ולקוחותיהם של בנקים שונים, המועברים על ידי בנקים (במישרין או באמצעות לקוחותיהם) לשם חיוב או זיכוי של חשבונות אחרים המתנהלים בבנקים אחרים, ובכלל זה גם החזרת חיובים שלא כוודו; סליקת זיכויים של עמיתים בקופות גמל; שירותי הפצת אישורי הבנקים לבקשות לחיובים על פי הרשאה.
- "שירותי העברת ממסרים"** - שירותי העברת ממסרים על ידי לקוחות הבנקים לבנקים ומן הבנקים ללקוחות, לרבות העברת מסרים ונתונים למנויים לשירות ובינם לבין עצמם במערכת תיבת דואר מאובטחת;
- "שירותי העברת עמיתים"** - שירותי טיפול בסליקת כספים וקבצי מידע במסגרת מעבר עמיתים בין קופות גמל.
- "שירותי מיתוג למאגרי מידע"** - שירותי גישה באמצעים אלקטרוניים למאגרי המידע האלה, המתנהלים על פי דין: מאגרי מרשם האוכלוסין, מאגר משרד התחבורה - רשות הרישוי, מאגר רשם החברות ומאגר משרד הבטחון;
- "שליטה"** - כהגדרתה בכללי ההגבלים העסקיים (הוראות והגדרות כלליות), התשס"ו-2006
- "תאגיד בנקאי"** - כהגדרתו של מונח זה בחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981, וכן בנק ישראל ובנק הדואר;
- "תחומי הפעילות"** - סליקת חיובים וזיכויים, שירותי מיתוג למאגרי מידע, שירותי העברת עמיתים ושירותי העברת ממסרים, כהגדרתם לעיל;
- למונחים אחרים שבתנאים אלה תהא המשמעות תוודעת להם בכללי ההגבלים העסקיים (הוראות והגדרות כלליות), התשס"ו-2006.

הבעלות במסב

- כל עוד מסב מוחזקת על ידי יותר מאחד הבנקים או כל עוד יותר מאחד הבנקים מחזיק זכות שליטה במסב - מסב תעסוק בתחומי הפעילות כהגדרתם לעיל ובהם בלבד, והיא תעשה כן בהתאם לתנאים אלה.
- מסב לא תחלק רווחים או תקבולים או הטבות מכל סוג שהוא לבנקים או למי שמחזיק זכות שליטה בה. מבלי לפגוע בכלליות האמור לעיל, מסב לא תעניק לבנקים או למי שמחזיק זכות שליטה בה דיבידנד, דמי ניהול, ריבית בגין החזר הלוואה בשיעור העולה על הריבית המקובלת במשק לעסקה הרלבנטית או כל הטבה אחרת, במישרין או

רשות ההגבלים העסקיים

בעקיפין וכן, לא תעניק הנחה או הטבה אשר הנהנים ממנה יהיו בפועל רק הבנקים או מי שמחזיק זכות שליטה בה.

3. מסב לא תעניק לדירקטורים שהם תאגידים המכהנים בה כל שכר או כל טובת הנאה אחרת בקשר עם תפקידם כדירקטורים.
4. הבנקים לא ימנו לדירקטוריון מסב אדם שהנו בעל עניין בבנק ו/או חבר הנהלת הבנק ו/או נושא משרה בתחומי המסחר, החשבונות ו/או הקמעונאות בבנק.
5. הבנקים לא יעבירו ביניהם במישרין או בעקיפין, לרבות באמצעות נציגיהם במסב, כל מידע שהעברתו עלולה לגרום מן התחרות ביניהם, בפועל או בכוח.
6. מבלי לגרוע מכלליות האמור, לא יועבר בין הבנקים, לרבות באמצעות נציגיהם במסב, מידע הכולל פרטים הנוגעים לתכניות עסקיות כלליות או פרטיות של הבנקים, בין בעבר ובין בעתיד; מידע הנוגע לעלויות, לתמחור ולמחירים הנגבים על ידי הבנקים או משולמים על ידי הבנקים; מידע בדבר מאפייני שירותים בנקאיים ואחרים שמעניקים הבנקים; בסיסי נתונים שבידי הבנקים; מידע על לקוחות של הבנקים; מידע בדבר הפוזיציות הפיננסיות של הבנקים; או מידע על תנאי אשראי או התקשרויות בעבר או בעתיד, למעט מידע כאמור שהיה לנחלת הרבים.
7. המגעים בין נציגי הבנקים במסגרת מסב יעשו באופן המצמצם כל חשש להפחתת התחרות בכוח או בפועל בין הבנקים, כולם או מקצתם; בכלל זה, מגעים בין הבנקים במסגרת מסב ייערכו בין בעלי התפקידים ההכרחיים לשם תפעולה השוטף של מסב בלבד ולשם כך בלבד.
8. כל ההחלטות המהותיות של הבנקים הנוגעות למסב, וההחלטות של מוסדות הניהול של מסב (דירקטוריון, ועדת דירקטורים, אסיפה כללית), יתועדו בכתב טרם או בעת עשייתן כך שכל החלטה תישמר ותומצא לממונה מיד בסמוך לדרשה מטעמו בעניין זה; מבלי לגרוע מכלליות האמור, יתועד פרוטוקול מלא מכל פגישה בין הבנקים בקשר למסב, כולם או מקצתם.
9. אדם שמונה כדירקטור במסב, מנכ"ל מסב ומנכ"ל כל אחד מהבנקים, יחתמו טרם תחילת ביצוע תפקידם על כתב התחייבות בנוסח המצורף לתנאים אלה כנספח א'. כתב ההתחייבות יועבר לרשות ההגבלים העסקיים תוך 30 יום לאחר חתימתו. לעניין סעיף זה: "הבנקים" - בנק בינלאומי, בנק דיסקונט, בנק הפועלים, בנק מזרחי, בנק לאומי;
10. מובהר בזאת כי אין באמור בתנאים אלה כדי למנוע ממנהלו הכללי של בנק להתעדכן באשר לפעולותיו של הדירקטור הפועל מטעמו במסב.

סליקת חיובים וזיכויים ושירותי העברת ממסרים

11. הבנקים ומסב יבצעו כל פעולה הנדרשת כדי לאפשר לכל תאגיד בנקאי שהוא חבר המסלקה הבין-בנקאית שליד בנק ישראל וללקוחותיו, גישה לשירותי סליקת חיובים וזיכויים ושירותי העברת ממסרים המסופקים על ידי מסב. הגישה תינתן בתנאים שאינם גרועים מהתנאים שמעניקה מסב לבנקים.
12. העמלות בגין שירותי סליקת חיובים וזיכויים ושירותי העברת ממסרים שתגבה מסב מכל מקבל שירותים אלה תהייה זהות לכל מקבלי השירותים, אלא אם כן קיים הבדל בעלויות השירות הנובעות מממן השירות וככל שההבדל במחיר מוצדק באופן ישיר על ידי ההבדל בעלויות האמורות בלבד.

שירותי מיתוג למאגרי מידע

13. הבנקים ומסב יבצעו כל פעולה הנדרשת כדי לאפשר לכל תאגיד בנקאי גישה לשירותי מיתוג למאגרי מידע המסופקים על ידי מסב וכן כדי לאפשר לכל חברת כרטיסי אשראי שהיא תאגיד עזר לפי חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981 (להלן: "חברת כרטיסי

רשות ההגבלים העסקיים

אשראי" גישה לשירותי המיתוג של מאגר משרד התחבורה – רשות הרישוי המסופקים על ידי מסב. הגישה תינתן בתנאים שאינם גרועים מהתנאים שמעניקה מסב לבנקים.

14. העמלות בגין שירותי מיתוג למאגרי מידע שתגבה מסב מכל מקבל שירותים אלה תהיינה זהות לכל מקבלי השירותים אלא אם כן קיים הבדל בעלויות השירות הנובעות ממתן השירות וככל שההבדל במחיר מוצדק באופן ישיר על ידי ההבדל בעלויות האמורות בלבד.

שירותי העברת עמיתים

15. הבנקים ומסב יבצעו כל פעולה הנדרשת כדי לאפשר לכל קופת גמל גישה לשירותי העברת עמיתים המסופקים על ידי מסב. הגישה תינתן בתנאים שאינם גרועים מהתנאים שמעניקה מסב לבנקים.

16. מסב לא תגבה עמלות שונות מהקופה המעבירה ומהקופה המקבלת, אלא ככל שקיימים הבדלים בעלויות הכרוכות במתן שירותים אלה, ורק לאחר שהציגה את העלויות בפני הממונה על הגבלים עסקיים וקיבלה את אישורו בכתב.

הצגת מידע ללקוח בדבר עמלות מסב

17. ככל שיגבו הבנקים מלקוחותיהם עמלה בגין שירותים בגינם משלמים הבנקים עמלה למסב, יציגו הבנקים לכל לקוח ולקוח מידע מלא בכתב.

18. לעניין זה הצגת "מידע מלא" - פירוט של העמלה שהבנק חויב בה על ידי מסב.

איסור על גביית דמי התחברות

19. מסב אינה רשאית לגבות כל תשלום, לרבות עבור עלויות שנשאה בעבר, מאדם שיבקש להתחבר לשירותי המערכת למתן שירותי סליקת חיובים וזיכויים, שירותי מיתוג למאגרי מידע, שירותי העברת ממסרים ושירותי העברת עמיתים (להלן, ביחד: "השירותים").

20. על אף האמור בסעיף 19 לעיל, מסב תהיה רשאית לגבות מאדם שיבקש להתחבר לשירותים או מי מהן את העלויות התוספתיות הכרוכות במתן גישה לשירותים שהוא מעוניין לקבל, ואשר ינבעו באופן ישיר מביצוע ההתאמות הנדרשות לשם מתן השירותים עבורו, וזאת לאחר הצגה מפורטת של חישוב העלויות בפני המבקש והממונה ובכפוף לקבלת אישורו של הממונה מראש ובכתב.

כללי

21. הבנקים ומסב יעמידו לרשות כל אדם כל מידע הנחוץ באופן סביר כדי לוודא כי התנאים המפורטים לעיל אכן מתקיימים בתחום פעילותו של מבקש המידע.

22. הדו"חות הכספיים של מסב ותעריפוני השירותים השונים שמספקת מסב יפורסמו באתר האינטרנט שלה.

23. סעיפים 2 (לעניין האיסור על מתן הנחות) ו-12 לתנאים אלו יחולו החל מיום 1.10.2012.

24. התעורר ספק בדבר פרשנותם או תחולתם של תנאים אלה - יובא הדבר להכרעת הממונה.

25. כל ספק בדבר תחולתם של תנאים אלה, פרשנותם או בדבר דרך יישומם - יובא להכרעת הממונה.

רשות ההגבלים העסקיים

בהתאם לסעיף 15(א) לחוק ההגבלים העסקיים נתונה החלטתי זו לערר בפני אב בית הדין להגבלים עסקיים על ידי איגוד עסקי, ארגון צרכנים או כל אדם העלול להיפגע מההסדר הכובל עליו ניתן הפטור.

פרופ' ז'יזע' זיב

הממונה על ההגבלים העסקיים

ירושלים, ז' טבת התשע"ג

20 בדצמבר 2012

רשות ההגבלים העסקיים

נספח א'

אני החתום/ה מטה, נושא/ת ת.ז. שמספרה המשמש/ת כ..... מצהיר/ה בזה ומתחייב/ת כדלקמן:

1. קראתי במלואם את תנאי הממונה על הגבלים עסקיים למתן פטור מאישור בית הדין להסדר שעניינו – מרכז סליקה בנקאי בע"מ (תיק פטור 8676).
2. אני מודע/ת לכך כי קיום דווקני של כל התנאים הללו הוא הבסיס לקבלת פטור הממונה על הגבלים עסקיים להסדר זה.
3. ידוע לי כי הפרת התנאים הנזכרים מהווה עבירה פלילית על פי חוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח - 1988, שעונשה עד שלוש שנות מאסר.

_____	_____	_____
חתימה	שם מלא	תאריך

אישור

הנני מאשר/ת בזה כי ביום הופיע/ה בפני מר/גב' בעלת ת.ז. ואחרי שהזהרתי/ה כי עליו/ה להצהיר את האמת וכי יהיה/תהיה צפוי/ה לעונשים הקבועים בחוק אם לא יעשה/תעשה כן, תתם/ה על ההצהרה הנ"ל בפני.

עו"ד, _____

מ.ר. _____

רשות ההגבלים העסקיים

החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988

**בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להסדר חברת מרכז
סליקה בנקאי בע"מ בין:**

**בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק דיסקונט לישראל בע"מ, בנק
המזרחי טפחות בע"מ והבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, מרכז סליקה
בנקאי בע"מ**

ביום 25 בספטמבר 2011 הונחה לפניי בקשת פטור לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 (להלן: "החוק" או "חוק ההגבלים העסקיים") להסדר שצדדים לו בנק הפועלים בע"מ ("בנק הפועלים"), בנק לאומי לישראל בע"מ ("בנק לאומי"), בנק דיסקונט בע"מ ("בנק דיסקונט"), בנק מזרחי טפחות בע"מ ("בנק מזרחי"), הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ ("בנק הבינלאומי") וחברת מרכז סליקה בנקאי בע"מ (להלן: "מסב"), שעניינו בעלות משותפת בחברת מסב.

בקשה זו הנה בקשת הפטור הרביעית בנושא זה. הפטור המקורי ניתן ביום 20 ביוני 2002 לתקופה של שנתיים¹ ומאז ניתנו מספר פטורים נוספים. כמו כן, ביום 13 במרץ 2005 הוענק למסב פטור נוסף אשר אפשר לה להרחיב את פעילותה גם לתחום מעבר עמיתים בין קופות גמל. גם פטור זה הוארך מספר פעמים נוספות.²

טרם פקיעתו של הפטור, הוגשה כאמור ביום 25 בספטמבר 2011 בקשת פטור נוספת. במהלך בחינת בקשת הפטור הארכתי את הפטור הקיים מספר פעמים לתקופות קצרות תוך שינוי חלק מהתנאים למתן הפטור וזאת, על-מנת לאפשר לרשות ההגבלים העסקיים (להלן: "הרשות") למצות את הבחינה ולשמוע את הצדדים לבקשה.

עיקרי הדברים, ובהם תיאור ההסדר והשפעתו על התחרות, פורסמו על-ידי בהרחבה ובאופן מפורט במסגרת החלטות הפטור מיום 22 במאי 2012 ומיום 20 בספטמבר 2012. בכל אשר לפעילות מסב בתחום שירותי סליקת חיובים וזיכויים, מצאתי כי יש מקום להמשיך ולבחון באופן

¹ החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להסדר בעניין מרכז סליקה בנקאי בע"מ: **בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק המזרחי המאוחד בע"מ, בנק דיסקונט בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ**; 2002 הגבלים עסקיים 3014681.

² החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להסדר בעניין מרכז סליקה בנקאי בע"מ: **בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק המזרחי המאוחד בע"מ, בנק דיסקונט בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ**; 2005 הגבלים עסקיים 5000023; החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להסדר בעניין מרכז סליקה בנקאי בע"מ: **בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק המזרחי המאוחד בע"מ, בנק דיסקונט בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ**; 2006 הגבלים עסקיים 5000696; החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להסדר בעניין מרכז סליקה בנקאי בע"מ: **בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק המזרחי המאוחד בע"מ, בנק דיסקונט בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ**; 2010 הגבלים עסקיים 5001649.

רשות ההגבלים העסקיים

מקיף את פעילותה של מסב בתחום זה והאם היא מהווה חסם מעבר ללקוחות הבנקים בין הבנקים.

במקביל ובמסגרת הצוות לבחינת הגברת התחרותיות בענף הבנקאות (להלן: "הוועדה"), זוהה תהליך העברת חיובים וזיכויים על-פי הרשאה מחשבון ישן לחשבון חדש בבנק אחר כאחד המכשולים המרכזיים העומדים בפני לקוחות המעוניינים להעביר חשבונם מבנק לבנק ולשפר את תנאי התקשרותם עם הבנקים, ועל כן מתגבשת בימים אלו ההמלצה לפשטו משמעותית. כאשר לקוח מבקש לעבור מהבנק שלו לבנק חדש, שהציע לו הצעה יותר תחרותית, הוא צריך להעביר לבנק החדש את כל החיובים והזיכויים על פי הרשאה (כגון הוראות קבע לתשלום למוטבים מהחשבון של חשבונות טלפון, חשמל, וכיוצא באלו, והעברת משכורות וזיכויים אחרים אל החשבון).

כיום, קיימים קשיים שונים בהעברת חיובים וזיכויים אלה אל החשבון החדש, העלולים להרתיע את הלקוח לעבור לחשבון החדש, וכך לדכא את היכולת של בנק אחר להציע ללקוח הצעה יותר תחרותית. ההמלצה המתגבשת תכלול הסרת מכשולים מעין אלה, שהם תוצאה של הרגולציה וביצוע שינויים בתהליכי העבודה במערכת הבנקאית, ובכלל זה התאמות באופן הפעילות של מסב במתן שירותי סליקת חיובים וזיכויים, ככל שתידרשנה, כך שהצורך להעביר לבנק החדש את כל ההרשאות לא יהווה מכשול למעבר לקוחות בין בנקים. באופן זה, לקוח אשר יהיה מעוניין לעבור בנק לא יידרש, מעבר להגשת בקשה לבנק החדש להעברת חיוביו על פי הרשאה, לנקוט בפעולות נוספות, לרבות מול המוטבים עצמם. בכך תיחסך מהלקוח הטרחה הכרוכה במעבר מבנק לבנק, אשר מהווה כאמור גורם מרתיע משמעותי המונע את המעבר בפועל.

לאור יוזמה זו להסיר, בשיתוף פעולה עם המפקח על הבנקים, את המכשולים לתחרות הנובעים מהרגולציה, מצאתי לנכון להעניק פטור מאישור הסדר כובל לפעילותה של מסב בכפוף לתנאים שיפורטו להלן. כפי שהורחב בהחלטות הפטור מיום 22 במאי 2012 ומיום 20 בספטמבר 2012 התנאים נועדו להפיג את החשש הנובע מכך שלמסב מעמד של ספק יחיד של שירותי סליקה של חיובים וזיכויים, המצוי בבעלות משותפת של הבנקים הנזכרים.

לאחר שנועצתי בוועדה לפטורים ומיזוגים, ראיתי לנכון להשתמש בסמכות הנתונה לי בסעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים להאריך את תוקפו של הפטור למשך 3 שנים נוספות מהיום, בכפוף לתנאים שלהלן:

הגדרות

בתנאים אלה יהיו למונחים הבאים הפירוש המופיע לצדם להלן:

"**בנק בינלאומי**" - בנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ כל אדם השולט בו וכל תאגיד הנשלט על ידי מי מהם;

רשות ההגבלים העסקיים

"בנק דיסקונט" - בנק דיסקונט בע"מ כל אדם השולט בו וכל תאגיד הנשלט על ידי מי מהם ;

"בנק הפועלים" - בנק הפועלים בע"מ כל אדם השולט בו וכל תאגיד הנשלט על ידי מי מהם ;

"בנק מזרחי" - בנק מזרחי טפחות בע"מ כל אדם השולט בו וכל תאגיד הנשלט על ידי מי מהם ;

"בנק לאומי" - בנק לאומי לישראל בע"מ כל אדם השולט בו וכל תאגיד הנשלט על ידי מי מהם ;

"הבנקים" - אחד או יותר מאלה: בנק בינלאומי, בנק דיסקונט, בנק הפועלים, בנק מזרחי, בנק לאומי ;

"גוף מנהל" ; **"קופה מעבירה"** ; **"קופה מקבלת"**, להלן ביחד גם **"קופת גמל"** – כהגדרתם בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (העברת כספים בין קופות גמל), תשס"ח-2008

"מסב" - מרכז סליקה בנקאי בע"מ וכל תאגיד הנשלט על ידה ;

"נושא משרה/דירקטור" - כהגדרתו של מונח זה בחוק החברות, התשנ"ט-1999 ;

"סליקת חיובים וזיכויים" - סליקת זיכויים וסליקת חיובים על פי הרשאה בין בנקים ולקוחותיהם של בנקים שונים, המועברים על ידי בנקים (במישרין או באמצעות לקוחותיהם) לשם חיוב או זיכוי של חשבונות אחרים המתנהלים בבנקים אחרים, ובכלל זה גם החזרת חיובים שלא כוודו ; סליקת זיכויים של עמיתים בקופות גמל ; שירותי הפצת אישורי הבנקים לבקשות לחיובים על פי הרשאה.

"שירותי העברת ממסרים" - שירותי העברת ממסרים על ידי לקוחות הבנקים לבנקים ומן הבנקים ללקוחות, לרבות העברת מסרים ונתונים למנויים לשירות ובינם לבין עצמם במערכת תיבת דואר מאובטחת ;

"שירותי העברת עמיתים" - שירותי טיפול בסליקת כספים וקבצי מידע במסגרת מעבר עמיתים בין קופות גמל.

"שירותי מיתוג למאגרי מידע" - שירותי גישה, באמצעים אלקטרוניים, למאגרי המידע הבאים, המתנהלים על פי דין: מאגרי מרשם האוכלוסין, מאגר משרד התחבורה - רשות הרישוי, מאגר רשם החברות ומאגר משרד הבטחון ;

"שליטה" - כהגדרתה בכללי ההגבלים העסקיים (הוראות והגדרות כלליות), התשס"ו-

2006

רשות ההגבלים העסקיים

"תאגיד בנקאי" - כהגדרתו של מונח זה בחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981, וכן בנק ישראל ובנק הדואר;

"תחומי הפעילות" - סליקת חיובים וזיכויים, שירותי מיתוג למאגרי מידע, שירותי העברת עמיתים ושירותי העברת ממסרים, כהגדרתם לעיל;

למונחים אחרים שבתנאים אלה תחא המשמעות הנודעת להם בכללי ההגבלים העסקיים (הוראות והגדרות כלליות), התשס"ו-2006.

הבעלות במסב

1. כל עוד מסב מוחזקת על ידי יותר מאחד הבנקים או כל עוד יותר מאחד הבנקים מחזיק זכות שליטה במסב - מסב תעסוק בתחומי הפעילות כהגדרתם לעיל ובהם בלבד, והיא תעשה כן בהתאם לתנאים אלה.

2. מסב לא תחלק רווחים או תקבולים או הטבות מכל סוג שהוא לבנקים או למי שמחזיק זכות שליטה בה. מבלי לפגוע בכלליות האמור לעיל, מסב לא תעניק לבנקים או למי שמחזיק זכות שליטה בה דיבידנד, דמי ניהול, ריבית בגין החזר הלוואה בשיעור העולה על הריבית המקובלת במשק לעסקה הרלבנטית או כל הטבה אחרת, במישרין או בעקיפין וכן, לא תעניק הנחה או הטבה אשר הנהנים ממנה יהיו בפועל רק הבנקים או מי שמחזיק זכות שליטה בה.

3. מסב לא תעניק לדירקטורים שהם תאגידים המכהנים בה כל שכר או כל טובת הנאה אחרת בקשר עם תפקידם כדירקטורים.

4. הבנקים לא ימנו לדירקטוריון מסב אדם שהנו בעל עניין בבנק ו/או חבר הנהלת הבנק ו/או נושא משרה בתחומי המסחר, החשבות ו/או הקמעונאות בבנק.

5. הבנקים לא יעבירו ביניהם במישרין או בעקיפין, לרבות באמצעות נציגיהם במסב, כל מידע שהעברתו עלולה לגרום מן התחרות ביניהם, בפועל או בכוח.

6. מבלי לגרוע מכלליות האמור, לא יועבר בין הבנקים, לרבות באמצעות נציגיהם במסב, מידע הכולל פרטים הנוגעים לתכניות עסקיות כלליות או פרטניות של הבנקים, בין בעבר ובין בעתיד; מידע הנוגע לעלויות, לתמחור ולמחירים הנגבים על ידי הבנקים או משולמים על ידי הבנקים; מידע בדבר מאפייני שירותים בנקאיים ואחרים שמעניקים הבנקים; בסיסי נתונים שבידי הבנקים; מידע על לקוחות של הבנקים; מידע בדבר הפוזיציות הפיננסיות של הבנקים; או מידע על תנאי אשראי או התקשרויות בעבר או בעתיד, למעט מידע כאמור שהיה לנחלת הרבים.

רשות ההגבלים העסקיים

7. המגעים בין נציגי הבנקים במסגרת מסב יעשו באופן המצמצם כל חשש להפחתת התחרות בכווח או בפועל בין הבנקים, כולם או מקצתם; בכלל זה, מגעים בין הבנקים במסגרת מסב ייערכו בין בעלי התפקידים ההכרחיים לשם תפעולה השוטף של מסב בלבד ולשם כך בלבד.

8. כל ההחלטות המהותיות של הבנקים הנוגעות למסב, וההחלטות של מוסדות הניהול של מסב (דירקטוריון, ועדת דירקטורים, אסיפה כללית), יתועדו בכתב טרם או בעת עשייתן כך שכל החלטה תישמר ותומצא לממונה מיד בסמוך לדרישה מטעמו בעניין זה; מבלי לגרוע מכלליות האמור, יתועד פרוטוקול מלא מכל פגישה בין הבנקים בקשר למסב, כולם או מקצתם.

9. אדם שמונה כדירקטור במסב, מנכ"ל מסב ומנכ"ל כל אחד מהבנקים, יחתמו טרם תחילת ביצוע תפקידם על כתב התחייבות בנוסח המצורף לתנאים אלה כנספח א'. כתב ההתחייבות יועבר לרשות ההגבלים העסקיים תוך 30 יום לאחר חתימתו. לעניין סעיף זה: "הבנקים" - בנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, בנק דיסקונט בע"מ, בנק הפועלים בע"מ, בנק מזרחי טפחות בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ;

10. מובהר בזאת כי אין באמור בתנאים אלה כדי למנוע ממנהלו הכללי של בנק להתעדכן באשר לפעולותיו של הדירקטור הפועל מטעמו במסב.

סליקת חיובים וזיכויים ושירותי העברת ממסרים

11. הבנקים ומסב יבצעו כל פעולה הנדרשת כדי לאפשר לכל תאגיד בנקאי שהוא חבר המסלקה הבין-בנקאית שליד בנק ישראל וללקוחותיו גישה לשירותי סליקת חיובים וזיכויים ושירותי העברת ממסרים המסופקים על ידי מסב. הגישה תינתן בתנאים שאינם גרועים מהתנאים שמעניקה מסב לבנקים.

12. העמלות בגין שירותי סליקת חיובים וזיכויים ושירותי העברת ממסרים שתגבה מסב מכל מקבל שירותים אלה תהיינה זהות לכל מקבלי השירותים, אלא אם כן קיים הבדל בעלויות השירות הנובעות ממטן השירות וככל שההבדל במחיר מוצדק באופן ישיר על ידי ההבדל בעלויות האמורות בלבד.

שירותי מיתוג למאגרי מידע

13. הבנקים ומסב יבצעו כל פעולה הנדרשת כדי לאפשר לכל תאגיד בנקאי גישה לשירותי מיתוג למאגרי מידע המסופקים על ידי מסב וכן כדי לאפשר לכל חברת כרטיסי אשראי שהיא תאגיד עזר לפי חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981 (להלן: "חברת כרטיסי אשראי") גישה לשירותי

רשות ההגבלים העסקיים

המיתוג של מאגר משרד התחבורה – רשות הרישוי המסופקים על ידי מסב. הגישה תינתן בתנאים שאינם גרועים מהתנאים שמעניקה מסב לבנקים.

14. העמלות בגין שירותי מיתוג למאגרי מידע שתגבה מסב מכל מקבל שירותים אלה תהיינה זהות לכל מקבלי השירותים אלא אם כן קיים הבדל בעלויות השירות הנובעות ממתן השירות וככל שההבדל במחיר מוצדק באופן ישיר על ידי ההבדל בעלויות האמורות בלבד.

שירותי העברת עמיתים

15. הבנקים ומסב יבצעו כל פעולה הנדרשת כדי לאפשר לכל קופת גמל גישה לשירותי העברת עמיתים המסופקים על ידי מסב. הגישה תינתן בתנאים שאינם גרועים מהתנאים שמעניקה מסב לבנקים.

16. מסב לא תגבה עמלות שונות מהקופה המעבירה ומהקופה המקבלת, אלא ככל שקיימים הבדלים בעלויות הכרוכות במתן שירותים אלה, ורק לאחר שהציגה את העלויות בפני הממונה על הגבלים עסקיים וקיבלה את אישורו בכתב.

הצגת מידע ללקוח בדבר עמלות מסב

17. ככל שיגבו הבנקים מלקוחותיהם עמלה בגין שירותים בגינם משלמים הבנקים עמלה למסב, יציגו הבנקים לכל לקוח ולקוח מידע מלא בכתב.

18. לעניין זה הצגת "מידע מלא" – פירוט של העמלה שהבנק חויב בה על ידי מסב.

איסור על גביית דמי התחברות

19. מסב אינה רשאית לגבות כל תשלום, לרבות עבור עלויות שנשאה בעבר, מאדם שיבקש להתחבר לשירותי המערכת למתן לשירותי סליקת חיובים וזיכויים, שירותי מיתוג למאגרי מידע, שירותי העברת ממסרים ושירותי העברת עמיתים (להלן, ביחד: "השירותים").

20. על אף האמור בסעיף 19 לעיל, מסב תהיה רשאית לגבות מאדם שיבקש להתחבר לשירותים או מי מהן את העלויות התוספתיות הכרוכות במתן גישה לשירותים שהוא מעוניין לקבל, ואשר ינבעו באופן ישיר מביצוע ההתאמות הנדרשות לשם מתן השירותים עבורו, וזאת לאחר הצגה מפורטת של חישוב העלויות בפני המבקש ובפני הממונה ובכפוף לקבלת אישורו של הממונה מראש ובכתב.

רשות ההגבלים העסקיים

כללי

21. הבנקים ומסב יעמידו לרשות כל אדם כל מידע הנחוץ באופן סביר כדי לוודא כי התנאים המפורטים לעיל אכן מתקיימים בתחום פעילותו של מבקש המידע.

22. הדו"חות הכספיים של מסב ותעריפוני השירותים השונים שמספקת מסב יפורסמו באתר האינטרנט שלה.

24. התעורר ספק בדבר פרשנותם או תחולתם של תנאים אלה - יובא הדבר להכרעת הממונה.

25. כל ספק בדבר תחולתם של תנאים אלה, פרשנותם או בדבר דרך יישומם - יובא להכרעת הממונה.

בהתאם לסעיף 15(א) לחוק ההגבלים העסקיים נתונה החלטתי זו לערר בפני אב בית הדין להגבלים עסקיים על ידי איגוד עסקי, ארגון צרכנים או כל אדם העלול להיפגע מההסדר הכובל עליו ניתן הפטור.

פרופ' דניאל ייזר

הממונה על ההגבלים העסקיים

ירושלים, ט' בניסן התשע"ג

20 במרץ 2013

רשות ההגבלים העסקיים

נספח א'

אני התתום/ה מטה, , נושא/ת ת.ז. שמספרת , המשמש/ת
כ..... , מצהיר/ה בזה ומתחייב/ת כדלקמן :

1. קראתי במלואם את תנאי הממונה על הגבלים עסקיים למתן פטור מאישור בית הדין להסדר שעניינו – מרכז סליקה בנקאי בע"מ (תיק פטור 8676).
2. אני מודע/ת לכך כי קיום דווקני של כל התנאים הללו הוא הבסיס לקבלת פטור הממונה על הגבלים עסקיים להסדר זה.
3. ידוע לי כי הפרת התנאים הנוכחים מהווה עבירה פלילית על פי חוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח - 1988, שעונשה עד שלוש שנות מאסר.

_____	_____	_____
חתימה	שם מלא	תאריך

אישור

הנני מאשר/ת בזה כי ביום הופיע/ה בפני מר/גב' בעל/ת ת.ז.
ואחרי שהזהרתי/ה כי עליו/ה להצהיר את האמת וכי יהיה/תהיה צפוי/ה לעונשים
הקבועים בחוק אם לא יעשה/תעשה כן, חתם/ה על ההצהרה הנ"ל בפני.

עו"ד, _____

מ.ר. _____

החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988

בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להסדר חברת מרכז סליקה בנקאי

בע"מ בין:

בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק דיסקונט לישראל בע"מ, בנק

המזרחי טפחות בע"מ והבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, מרכז סליקה

בנקאי בע"מ

לפני בקשת פטור לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 (להלן: "החוק" או "חוק ההגבלים העסקיים") להסדר שצדדים לו בנק הפועלים בע"מ ("בנק הפועלים"), בנק לאומי לישראל בע"מ ("בנק לאומי"), בנק דיסקונט בע"מ ("בנק דיסקונט"), בנק מזרחי טפחות בע"מ ("בנק מזרחי") והבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ ("בנק הבינלאומי"), שעניינו בעלות משותפת במרכז סליקה בנקאי בע"מ ("מס"ב"). בקשה זו הנה בקשת הפטור החמישית בנושא זה. הפטור המקורי ניתן ביום 20 ביוני 2002 לתקופה של שנתיים¹ ומאז ניתנו מספר פטורים נוספים, כאשר האחרון שבהם ניתן ביום 20 במרץ 2013, ותוקפו פג היום.²

הצדדים להסדר מחזיקים במשותף במס"ב, בהתאם למפורט להלן: בנק הפועלים, בנק לאומי ובנק דיסקונט מחזיקים כל אחד ב-25% ממניות מס"ב, ובנק המזרחי והבנק הבינלאומי מחזיקים כל אחד ב-12.5% ממניות מס"ב. לפי תקנות ההתאגדות של מס"ב, כל מי שמחזיק ב-10% ממניותיה רשאי למנות חבר אחד בדירקטוריון. עם זאת, בתאריך 6 בדצמבר 2012, בנק מזרחי הודיע כי מניותיו במס"ב מוחזקות על ידי נאמן והוא אינו ממנה חבר מטעמו לדירקטוריון מס"ב.

מס"ב היא חברת שירותים משותפת העוסקת בסליקת חיובים וזיכויים בין חבנקים ולקוחותיהם, מתן שירותי מיתוג למאגרי מידע, שירותי העברת עמיתים בין קופות גמל ושירותי העברת ממסרים. תנאי הרישיון של מס"ב מסמיכים אותה לספק שירותים לתאגידים בנקאיים,³ אולם היא מספקת שירותים גם לגופים חוץ בנקאיים, אגב חשבונותיהם בבנק. בכלל זה, עוסקת מס"ב בסליקת חיובים וזיכויים על פי הרשאה בעבור ארגונים שונים, המבקשים לזכות או לחייב מספר חשבונות בנקאיים בפעילה אחת. על גבי הפלטפורמה האינטרנטית של מס"ב מתאפשר, לדוגמה, תשלום משכורות לעובדים על ידי מעסיקים, העברת תשלומים ממעסיקים לקופות גמל וקרנות השתלמות של העובדים,⁴ זיכוי ספקים על ידי חברות וחייב לקוחות על פי הרשאה (הוראות קבע).

¹ החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להסדר בעניין מרכז סליקה בנקאי בע"מ בין בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק דיסקונט לישראל בע"מ, בנק המזרחי והבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ; 2002 הגבלים עסקיים 3014681.

² החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להסדר בעניין מרכז סליקה בנקאי בע"מ בין בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק המזרחי והבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ; 2013 הגבלים עסקיים 500368.

³ סעיף 23 לחוק הבנקאות (רישוי), תשמ"א-1981.

⁴ יצוין כי בפברואר 2016 נכנס לתוקף תיקון לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (תשלומים לקופת גמל), תשע"ד-2014, המכתיב למעסיקים פורמט אחיד להעברת מידע בעת סליקת זיכויים לעמיתים בקופות גמל, (להלן: "התקנות", זמין ב-<http://mof.gov.il/hon/Consumer-Information/Pages/GemelReportingChanges.aspx>). בשלב זה, התקנות חלות רק על מעסיקים עם למעלה מ-

תחומי עיסוקה של מס"ב והשפעת פעילותה על התחרות פורטו בהרחבה בהחלטה בדבר מתן פטור בתנאים מיום 22 במאי 2012 ("החלטת הפטור").⁵

בהחלטת הפטור נקבעו תנאים שנועדו להתמודד עם החששות התחרותיים העולים מפעילות מס"ב, הן במישור התחרות שבין הבנקים המחזיקים בה, שהם חמשת הבנקים הגדולים בישראל, והן במישור התחרות בינם לבין מתחריהם, אשר אינם בעלי מניות במס"ב ושנוקקים לשירותים הייחודיים אותם היא מספקת. בין היתר, נקבעו תנאים התנהגותיים, שמחייבים את מס"ב לספק שירותים גם לגופים שאינם מחזיקים בה, ובתנאים זהים לאלו של בעלי מניותיה.

החששות שעולים ממבנה הבעלות במס"ב, כחברת שירותים משותפת המוחזקת על ידי חלק ממקבלי השירותים בלבד, הם משמעותיים. כאמור, בהחלטות הקודמות ניתן לחששות אלו מענה בצורה של תנאים התנהגותיים. אולם, לאור ייחודיות השירות שמספקת מס"ב, ומאחר שתנאים אלו נחותים לעומת תנאים מבניים, שקלתי להתנות הפעם את מתן הפטור גם בתנאים מבניים, הנוגעים למבנה האחזקות במס"ב.

יחד עם זאת, בימים אלו יושבות על המדוכה מספר ועדות ממשלתיות הדנות בדרכים להגברת התחרות בענף הבנקאות, ובין היתר, בהסדרת תחום מערכות התשלומים בישראל ותנאי הגישה אליהן. רשות ההגבלים העסקיים נוטלת חלק פעיל בוועדות אלו, ואני סבור כי דרך המלך לאסדרת התחומים הרלוונטיים להחלטה זו עוברת בהן. כך, מטעמים דומים לאלו שצוינו לעיל, המליצה לאחרונה הוועדה להגברת התחרותיות בשירותים הבנקאיים והפיננסיים הנפוצים בישראל ("ועדת שטרומ"6), כי מבנה הבעלות על מערכת אשראית של חברת שירותי בנק אוטומטיים בע"מ (חברת שירותים משותפת המצויה אף היא בבעלות הבנקים הגדולים בלבד) ישתנה, כך שכל מוסד פיננסי רלוונטי יוכל להיות בעל מניות בחברה, באופן שיבטיח ייצוג ראוי לסוגים שונים של מוסדות פיננסיים שיעשו שימוש במערכת וימנע פגיעה בהם. כמו כן, הומלץ בדו"ח הביניים של ועדת שטרומ על הפרדת תשתיות מערכות ה-ATM, אשראית ומס"ב ועל הצורך לקבוע כללי גישה ברורים, שוויוניים ומבוססי סיכון לכל סוגי המשתמשים במערכות התשלומים (לרבות המשתמשים במערכות מס"ב), בין אם מדובר בגופים בנקאיים ובין אם מדובר בגופים חוץ בנקאיים.

⁵ 100 עובדים, אך הן צפויות לחול בהדרגה גם על מעסיקים עם מספר עובדים נמוך יותר. בעת בחינת בקשת הפטור מס"ב הביעה דעתה בפני כי אין בכוונתה, בשלב זה, לתת את מערכותיה לפרמט הנדרש על פי התקנות כאמור, ובכוונתה להמשיך לספק שירותים בתחום זה רק למעסיקים שרשאים להמשיך לפעול בפורמט הנתונים הישן. לפיכך, איני נדרש במסגרת החלטה זו להשפעת השינוי באופן הדיווח על פעילות מס"ב ועל התחרות, ככל שקיימים הבדלים כאלו.

⁶ החלטת לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להסדר בעניין מרכז סליקה בנקאי בע"מ בין בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק המזרחי המאוחד בע"מ, בנק דיסקונט בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ; 2012 הגבלים עסקיים 5001954.

⁶ ראו סעיף א' להמלצות הביניים של הוועדה להגברת התחרותיות בשירותים הבנקאיים והפיננסיים הנפוצים בישראל (14.12.2015) זמין ב-<http://mof.gov.il/Committees/Pages/competitivenessCommittee.asp>.

על מנת לאפשר לעבודה הממשלתית בתחום זה להבשיל, החלטתי לבסוף להעניק פטור מאישור הסדר כובל לפעילותה של מס"ב, לתקופה קצרה של 18 חודשים, ובכפוף לתנאים דומים לאלו הקיימים כיום. בתום תקופה זו, בכוונתי לשוב ולבחון את פעילותה של מס"ב, בשים לב לשינויים שיחולו בתחום הפיננסי בכלל ובאסדרת תחום מערכות התשלומים בפרט.

סוף דבר

מכל האמור לעיל ולאחר שנועצתי בוועדה לפטורים ומיזוגים, ראיתי לנכון להשתמש בסמכות הנתונה לי בסעיף 14 לחוק החגבלים העסקיים ולתת את הפטור למשך 18 חודשים מהיום ובכפוף לתנאים שלהלן:

הגדרות

בתנאים אלה יהיו למונחים הבאים הפירוש המופיע לצדם להלן:

- "בנק בינלאומי" - בנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ כל אדם השולט בו וכל תאגיד הנשלט על ידי מי מהם;
- "בנק דיסקונט" - בנק דיסקונט בע"מ כל אדם השולט בו וכל תאגיד הנשלט על ידי מי מהם;
- "בנק הפועלים" - בנק הפועלים בע"מ כל אדם השולט בו וכל תאגיד הנשלט על ידי מי מהם;
- "בנק המזרחי" - בנק מזרחי טפחות בע"מ כל אדם השולט בו וכל תאגיד הנשלט על ידי מי מהם;
- "בנק לאומי" - בנק לאומי לישראל בע"מ כל אדם השולט בו וכל תאגיד הנשלט על ידי מי מהם;
- "גוף מנהל"; "קופה מעבירה"; "קופה מקבלת", להלן ביחד גם "קופת גמל" – כהגדרתם בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (העברת כספים בין קופות גמל), תשס"ח-2008
- "הבנקים" - אחד או יותר מאלה: בנק בינלאומי, בנק דיסקונט, בנק הפועלים, בנק מזרחי, בנק לאומי;
- "המסלקה" - המסלקה הבין-בנקאית שליד בנק ישראל;
- "מסב" - מרכז סליקה בנקאי בע"מ וכל תאגיד הנשלט על ידה;
- "נושא משרה/דירקטור" - כהגדרתו של מונח זה בחוק החברות, התשנ"ט-1999;

"סליקת חיובים וזיכויים" - סליקת זיכויים וסליקת חיובים על פי הרשאה בין חברי המסלקה ולקוחותיהם של חברי מסלקה אחרים, המועברים על ידי חברי המסלקה (במישרין או באמצעות לקוחותיהם), לשם חיוב או זיכוי של חשבונות אחרים המתנהלים אצל חברי מסלקה אחרים, ובכלל זה גם החזרת חיובים שלא כוודו; סליקת זיכויים של עמיתים בקופות גמל; שירותי הפצת אישורי חברי המסלקה לבקשות לחיובים על פי הרשאה.

"שירותי העברת ממסרים" - שירותי העברת ממסרים על ידי לקוחות חברי המסלקה לחברי המסלקה, ומן חברי המסלקה ללקוחות, לרבות העברת מסרים ונתונים למנויים לשירות ובינם לבין עצמם במערכת תיבת דואר מאובטחת;

"שירותי העברת עמיתים" - שירותי טיפול בסליקת כספים וקבצי מידע במסגרת מעבר עמיתים בין קופות גמל.

"שירותי מיתוג למאגרי מידע" - שירותי גישה באמצעים אלקטרוניים למאגרי המידע האלה, המתנהלים על פי דין: מאגרי מרשם האוכלוסין, מאגר משרד התחבורה - רשות הרישוי, מאגר רשם החברות ומאגר משרד הבטחון;

"שליטה" - כהגדרתה בכללי ההגבלים העסקיים (הוראות והגדרות כלליות), התשס"ו-2006;

"תאגיד בנקאי" - כהגדרתו של מונח זה בחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981, וכן בנק ישראל ובנק הדואר;

"תחומי הפעילות" - סליקת חיובים וזיכויים, שירותי מיתוג למאגרי מידע, שירותי העברת עמיתים ושירותי העברת ממסרים, כהגדרתם לעיל;

למונחים אחרים שבתנאים אלה תהא המשמעות הנודעת להם בכללי ההגבלים העסקיים (הוראות והגדרות כלליות), התשס"ו-2006.

הבעלות במסב

1. כל עוד מסב מוחזקת על ידי יותר מאחד הבנקים או כל עוד יותר מאחד הבנקים מחזיק זכות שליטה במסב - מסב תעסוק בתחומי הפעילות כהגדרתם לעיל ובהם בלבד, והיא תעשה כן בחתאם לתנאים אלה.

2. מסב לא תחלק רווחים או תקבולים או הטבות מכל סוג שהוא לבנקים או למי שמחזיק זכות שליטה בה. מבלי לפגוע בכלליות האמור לעיל, מסב לא תעניק לבנקים או למי שמחזיק זכות שליטה בה דיבידנד, דמי ניהול, ריבית בגין החזר הלוואה בשיעור העולה על הריבית המקובלת במשק לעסקה הרלבנטית או כל הטבה אחרת, במישרין או בעקיפין וכן, לא תעניק הנחה אשר הנהנים ממנה יהיו בפועל רק הבנקים או מי שמחזיק זכות שליטה בה.

3. מסב לא תעניק לדירקטורים שהם תאגידים המכהנים בה כל שכר או כל טובת הנאה אחרת, בקשר לתפקידם כדירקטורים.
4. תבנקים לא ימנו לדירקטוריון מסב אדם שהנו בעל עניין בבנק ו/או חבר הנהלת הבנק ו/או נושא משרה בתחומי המסחר, החשבונות ו/או הקמעונאות בבנק.
5. הבנקים לא יעבירו ביניהם במישרין או בעקיפין, לרבות באמצעות נציגיהם במסב, כל מידע שהעברתו עלולה לגרוע מן התחרות ביניהם, בפועל או בכוח.
6. מבלי לגרוע מכלליות האמור, לא יועבר בין הבנקים, לרבות באמצעות נציגיהם במסב, מידע הכולל פרטים הנוגעים לתכניות עסקיות כלליות או פרטניות של הבנקים, בין בעבר ובין בעתיד; מידע הנוגע לעלויות, לתמחור ולמחירים הנגבים על ידי הבנקים או משולמים על ידי הבנקים; מידע בדבר מאפייני שירותים בנקאיים ואחרים שמעניקים הבנקים; בסיסי נתונים שבידי הבנקים; מידע על לקוחות של הבנקים; מידע בדבר הפוזיציות הפיננסיות של הבנקים; או מידע על תנאי אשראי או התקשרויות בעבר או בעתיד, למעט מידע כאמור שהיה לנחלת הרבים.
7. המגעים בין נציגי הבנקים במסגרת מסב יעשו באופן המצמצם כל חשש להפחתת התחרות בכוח או בפועל בין הבנקים, כולם או מקצתם; בכלל זה, מגעים בין הבנקים במסגרת מסב ייערכו בין בעלי התפקידים ההכרחיים לשם תפעולה השוטף של מסב בלבד ולשם כך בלבד.
8. כל ההחלטות המהותיות של הבנקים הנוגעות למסב, וההחלטות של מוסדות הניהול של מסב (דירקטוריון, ועדת דירקטורים, אסיפה כללית), יתועדו בכתב טרם או בעת עשייתן כך שכל החלטה תישמר ותומצא לממונה מיד בסמוך לדרישה מטעמו בעניין זה; מבלי לגרוע מכלליות האמור, יתועד פרוטוקול מלא מכל פגישה בין הבנקים בקשר למסב, כולם או מקצתם.
9. אדם שמונה כדירקטור במסב וכן, מנכ"ל מסב ומנכ"ל כל אחד מהבנקים יחתום טרם תחילת ביצוע תפקידו על כתב התחייבות בנוסח המצורף לתנאים אלה כנספח א'. כתב ההתחייבות יועבר לרשות ההגבלים העסקיים 30 יום לאחר חתימתו. לעניין סעיף זה: "הבנקים" - בנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, בנק דיסקונט בע"מ, בנק הפועלים בע"מ, בנק מזרחי טפחות בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ;
10. מובהר בזאת כי אין באמור בתנאים אלה כדי למנוע ממנהלו הכללי של בנק להתעדכן באשר לפעולותיו של הדירקטור הפועל מטעמו במסב.

סליקת חיובים וזיכויים ושירותי העברת ממסרים

11. הבנקים ומסב יבצעו כל פעולה הנדרשת כדי לאפשר לכל חבר מסלקה וללקוחותיו, גישה לשירותי סליקת חיובים וזיכויים ושירותי העברת ממסרים המסופקים על ידי מסב. הגישה תינתן בתנאים שאינם גרועים מהתנאים שמעניקה מסב לבנקים.

12. העמלות בגין שירותי סליקת חיובים וזיכויים ושירותי העברת ממסרים שתגבה מסב מכל מקבל שירותים אלה תהיינה זהות לכל מקבלי השירותים אלא אם כן קיים הבדל בעלויות השירות הנובעות ממתן השירות וככל שההבדל במחיר ינבע באופן ישיר מההבדל בעלויות האמורות בלבד.

שירותי מיתוג למאגרי מידע

13. הבנקים ומסב יבצעו כל פעולה הנדרשת כדי לאפשר גישה לשירותי מיתוג למאגרי מידע המסופקים על ידי מסב, לכל מי שרשאי לגשת למאגרים אלו על פי דין. הגישה תינתן בתנאים שאינם גרועים מהתנאים שמעניקה מסב לבנקים.

14. העמלות בגין שירותי מיתוג למאגרי מידע שתגבה מסב מכל מקבל שירותים אלה תהיינה זהות לכל מקבלי השירותים אלא אם כן קיים הבדל בעלויות השירות הנובעות ממתן השירות וככל שההבדל במחיר ינבע באופן ישיר מההבדל בעלויות האמורות בלבד.

שירותי העברת עמיתים

15. הבנקים ומסב יבצעו כל פעולה הנדרשת כדי לאפשר לכל קופת גמל גישה לשירותי העברת עמיתים המסופקים על ידי מסב. הגישה תינתן בתנאים שאינם גרועים מהתנאים שמעניקה מסב לבנקים.

16. מסב לא תגבה עמלות שונות מהקופה המעבירה ומהקופה המקבלת, אלא ככל שקיימים הבדלים בעלויות הכרוכות במתן שירותים אלה, ורק לאחר שהציגה את העלויות בפני הממונה על הגבלים עסקיים וקיבלה את אישורו.

הצגת מידע ללקוח בדבר עמלות מסב

17. ככל שיגבו הבנקים מלקוחותיהם עמלה בגין שירותים בגינם משלמים הבנקים עמלה למסב, יציגו הבנקים לכל לקוח ולקוח מידע מלא בכתב.

18. לעניין זה הצגת "מידע מלא" - פירוט של העמלה שהבנק חויב בה על ידי מסב.

איסור על גביית דמי התחברות

19. מסב אינה רשאית לגבות כל תשלום, לרבות עלויות שנשאה בחן בעבר, מאדם שיבקש להתחבר לשירותי המערכת למתן לשירותי סליקת חיובים וזיכויים, שירותי מיתוג למאגרי מידע, שירותי העברת ממסרים ושירותי העברת עמיתים (להלן ביחד: "השירותים").

20. על אף האמור בסעיף 19 לעיל, מסב תהיה רשאית לגבות מאדם שיבקש להתחבר לשירותים או מי מהן, את העלויות התוספתיות הכרוכות במתן גישה לשירותים שהא מעוניין לקבל, ואשר ינבעו באופן ישיר מביצוע ההתאמות הנדרשות לשם מתן השירותים עבורו, וזאת לאחר הצגה מפורטת של חישוב העלויות בפני המבקש ובפני הממונה ובכפוף לקבלת אישורו של הממונה מראש ובכתב.

כללי

21. הבנקים ומסב יעמידו לרשות כל אדם כל מידע הנחוץ באופן סביר כדי לוודא כי התנאים המפורטים לעיל אכן מתקיימים בתחום פעילותו של מבקש המידע.

22. הדו"חות הכספיים של מסב ותעריפוני השירותים השונים שמספקת מסב יפורסמו באתר האינטרנט שלה.

23. כל ספק בדבר תחולתם של תנאים אלה, פרשנותם או בדבר דרך יישומם - יובא להכרעת הממונה.

בהתאם לסעיף 15(א) לחוק החגבלים העסקיים נתונה החלטתי זו לערר בפני אב בית הדין להגבלים עסקיים על ידי איגוד עסקי, ארגון צרכנים או כל אדם העלול להיפגע מההסדר הכובל עליו ניתן הפטור.

ד"ר אסף אילת
מ"מ הממונה על הגבלים עסקיים

ירושלים, י' באדר ב' תשע"ו

20 במרץ 2016

נספח א'

אני החתום/ה מטה, נושא/ת ת.ז. שמספרה המשמש/ת
כ....., מצהיר/ה בזה ומתחייב/ת כדלקמן:

1. קראתי במלואם את תנאי הממונה על הגבלים עסקיים למתן פטור מאישור בית הדין
לחסדר שעניינו – מרכז סליקה בנקאי בע"מ (תיק פטור 10311).
2. אני מודע/ת לכך כי קיום דווקני של כל התנאים הללו הוא הבסיס לקבלת פטור הממונה על
הגבלים עסקיים לחסדר זה.
3. ידוע לי כי הפרת התנאים הנזכרים מהווה עבירה פלילית על פי חוק ההגבלים העסקיים,
התשמ"ח - 1988, שעונשה עד שלוש שנות מאסר.

_____	_____	_____
תאריך	שם מלא	חתימה

אישור

הנני מאשר/ת בזה כי ביום הופיע/ה בפני מר/גב' בעל/ת ת.ז.
..... ואחרי שהזהרתי/ה כי עלי/ה להצהיר את האמת וכי יהיה/תהיה צפוי/ה לעונשים
הקבועים בחוק אם לא יעשה/תעשה כן, חתם/ה על ההצהרה הנ"ל בפני.

עו"ד, _____

מ.ר. _____

החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988

בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להסדר חברת מרכז סליקה בנקאי בע"מ

בין:

בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק דיסקונט לישראל בע"מ, בנק המזרחי

טפחות בע"מ והבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, מרכז סליקה בנקאי בע"מ

לפני בקשת פטור לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 (להלן: "החוק" או "חוק ההגבלים העסקיים") להסדר שצדדים לו בנק הפועלים בע"מ ("בנק הפועלים"), בנק לאומי לישראל בע"מ ("בנק לאומי"), בנק דיסקונט בע"מ ("בנק דיסקונט"), בנק מזרחי טפחות בע"מ ("בנק מזרחי") והבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ ("בנק הבינלאומי"), שענינו בעלות משותפת במרכז סליקה בנקאי בע"מ ("מס"ב"). החלטת הפטור הראשונה בעניין זה ניתנה ביום 20 ביוני 2002¹ ומאז ניתנו מספר החלטות נוספות, כאשר האחרונה שבהן ניתנה ביום 20 במרץ 2016 ("החלטת הפטור משנת 2016").²

הצדדים להסדר מחזיקים במשותף במס"ב. בנק הפועלים, בנק לאומי ובנק דיסקונט מחזיקים כל אחד ב-25% ממניות מס"ב, ובנק מזרחי והבנק הבינלאומי מחזיקים כל אחד ב-12.5% מהמניות. לפי תקנות ההתאגדות של מס"ב, כל מי שמחזיק ב-10% ממניותיה רשאי למנות חבר בדירקטוריון.

מס"ב היא חברת שירותים משותפת כמשמעות מונה זה בחוק הבנקאות (רישוי), תשמ"א-1981 העוסקת, בין היתר, בסליקת חיובים וזיכויים בין בנקים ולקוחותיהם, מתן שירותי מיתוג למאגרי מידע ושירותי העברת עמיתים בין קופות גמל. מס"ב מספקת שירותים לתאגידים בנקאיים וכן עוסקת בסליקת חיובים וזיכויים על פי תרשאה בעבור ארגונים שונים, המבקשים לזכות או לחייב מספר חשבונות בנקאיים בפעמייה אחת. תחומי עיסוקה של מס"ב והשפעת פעילותה על התחרות פורטו בהרחבה בהחלטת הפטור בעניינה מיום 22 במאי 2012 ("החלטת הפטור משנת 2012").³

הבנקים המחזיקים במס"ב מחזיקים גם בחברת שירותים משותפת נוספת בשם שירותי בנק אוטומטיים בע"מ ("שב"א"). בדומה למס"ב, גם שב"א מפעילה מערכות תשלומים. מערכות שב"א מאפשרות, בין היתר, איסוף עסקאות בכרטיסי חיוב ממסופים בבתי עסק, העברת אישורים לעסקאות בכרטיסי חיוב, ממשק סליקה בין סולקים למנפיקים של כרטיסי חיוב וכן העברת אישורים לפעולות משיכת מזומן.

¹ החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להסדר בעניין מרכז סליקה בנקאי בע"מ בין בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק המזרחי המאוחד בע"מ, בנק דיסקונט בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ; 2002 הגבלים עסקיים 3014681.

² החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להסדר בעניין מרכז סליקה בנקאי בע"מ בין בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק דיסקונט בע"מ, בנק המזרחי המאוחד בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, מרכז סליקה בנקאי בע"מ; 2016 הגבלים עסקיים 500961.

³ החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להסדר בעניין מרכז סליקה בנקאי בע"מ בין בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק המזרחי המאוחד בע"מ, בנק דיסקונט בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ; 2012 הגבלים עסקיים 5001954.

⁴ שיעורי האחזקה של הבנקים בשב"א שונים משיעורי האחזקה שלהם במס"ב, כדלקמן: בנק לאומי מחזיק 42.2% ממניות שב"א, בנק הפועלים מחזיק 34.5% ממניות שב"א, בנק דיסקונט מחזיק 20% ממניות שב"א והבנק הבינלאומי מחזיק 3.3% ממניות שב"א. בנק מזרחי העביר בעבר את כל מניותיו לבעלי המניות האחרים, אך נותרו לו עדיין זכויות מסוימות בשב"א.

בתקופה האחרונה נבחן תחום מערכות התשלומים בישראל במסגרת מספר ועדות ממשלתיות, ובפרט במסגרת הוועדה להגברת התחרות בשירותים הבנקאיים והפיננסיים הנמצים בישראל (להלן: "ועדת שטרות"). במהלך תקופה זו, רשות ההגבלים העסקיים לא ביצעה שינויים משמעותיים בתנאים לפעילות של שב"א ושל מס"ב, וזאת מתוך רצון להמתין לסיום עבודת הוועדה ולהשלמת הליך החקיקה של החוק להגברת התחרות לצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל, התשע"ז-2017, שאושר על ידי מליאת הכנסת ביום 23.1.2017 (להלן: "החוק להגברת התחרות בשוק הבנקאות").

לפיכך, הוארכו מספר פעמים בתקופה האחרונה החלטות הפטור בעניינה של שב"א,⁵ וזאת עד לקביעת תנאים חדשים לפעילותה בראשית השבוע הנוכחי.⁶ בעניינה של מס"ב, נקבעו בהחלטת הפטור משנת 2016 תנאים דומים לאלו שנקבעו בהחלטת הפטור משנת 2012, לתקופה של שנה וחצי. תנאי החלטת הפטור בעניינה של מס"ב נועדו להתמודד עם החששות התחרותיים העולים מפעילותה, הן במישור התחרות שבין הבנקים המחזיקים בה, שהם חמשת הבנקים הגדולים בישראל, והן במישור התחרות בינם לבין מתחריהם, אשר אינם בעלי מניות במס"ב ושנוקקים לשירותים הייחודיים אותם היא מספקת. בין היתר, נקבעו תנאים התנהגותיים, שמחייבים את מס"ב לספק שירותים גם לגופים שאינם מחזיקים בה, ובתנאים זהים לאלו של בעלי מניותיה.

החוק להגברת התחרות בשוק הבנקאות כלל מספר הוראות הנוגעות באופן ישיר לפעילותה של שב"א. בכלל זה, נקבעו הוראות האוסרות על החזקה של יותר מ-10% מאמצעי השליטה בשב"א בידי בעל מניות יחיד ומטילות חובה על הבנקים למכור את ההחזקות העודפות שלהם בשב"א. כמו כן נקבע שלמשך תקופת הביניים, עד למכירה של ההחזקות העודפות של הבנקים בשב"א, החזקות אלו לא יקנו לבעלי המניות זכויות שליטה בשב"א. הוראות אלה נועדו לאפשר לגופים נוספים, אשר משתתפים או עתידים להשתתף במערכות המופעלות על ידי שב"א, לקחת חלק בקבלת ההחלטות בשב"א.

בעניינה של מס"ב לא נקבעו הוראות ישירות בעקבות ועדת שטרות, אך השינוי במבנה הבעלות בשב"א צפוי להשפיע גם עליה, בכיוון שאינו ברור דיו בשלב זה. ודוק, למס"ב ולשבא מבנה ארגוני משולב ומנכ"ל משותף. מאחר שהן פועלות בתחומים דומים ומצויות בבעלות אותם בעלי מניות, החברות משתפות את השניה בידע, בכות אדם ובתשתיות מתשוב ותקשורת. השונות שצפויה להיווצר במבנה הבעלות של שתי החברות נובט דילול אחיזקותיהם של הבנקים בשב"א עשויה להפחית את עוצמת הקשרים הארגוניים ואת מידת שיתוף הפעולה ביניהן, ואף עשויה להוביל להתפתחות של תחרות ביניהן בפעילויות מסוימות. הפחתת שיתוף הפעולה בין החברות עשויה אף להתחייב בעתיד מכוח דיני ההגבלים העסקיים. בנוסף,

⁵ החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשס"ח-1988 בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל בין : בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק מזרחי טפחות בע"מ, בנק דיסקונט בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ ושירותי בנק אוטומטיים בע"מ (25.8.2016) **הגבלים עסקיים 501050**; החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשס"ח-1988 בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל בין : בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק מזרחי טפחות בע"מ, בנק דיסקונט בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ ושירותי בנק אוטומטיים בע"מ (20.12.2016) **הגבלים עסקיים 501119**.

⁶ החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשס"ח-1988 בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל בין : בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק מזרחי טפחות בע"מ, בנק דיסקונט בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ ושירותי בנק אוטומטיים בע"מ (24.9.2017) **הגבלים עסקיים 501301**.

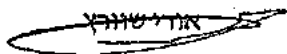

שינוי מבנה הבעלות בשב"א עשוי להוביל בתקופה הקרובה גם לביצוע שינויים בהרכב בעלי המניות במס"ב, שאינם דועים בשלב זה.⁷

נוכח האמור ומאחר שכאמור, מרכיב מרכזי בבחינת פעילותה של מס"ב נוגע למבנה הבעלות בה, אני סבור כי מוטב יהיה להמתין תקופה נוספת של שנה בטרם תונקבל החלטה חדשה בעניינה של מס"ב, כך שפעילותה תיבחן במועד בו יהיה ברור יותר מהו מבנה הבעלות בחברה ומאי מסגרת שיתוף הפעולה בגינה מתבקש הפטור.

סוף דבר

מכל האמור לעיל, לאחר שנועצתי בוועדה לפטורים ומיזוגים ובהתאם לסמכות הנתונה לי בסעיף 14 לחוק החגבלים העסקיים, החלטתי להאריך את תוקף החלטת הפטור משנת 2016 על כל תנאיה, וזאת למשך שנה אחת, קרי עד ליום 27.9.2018.

אורי שור

מ"מ הממונה על הגבלים עסקיים

ירושלים, ח' בתשרי התשע"ח
28 בספטמבר 2017

⁷ בהקשר זה יצוין כי לאחרונה התקיימו מגעים למיזוג בין שב"א למס"ב, שעל פי המידע המצוי לפני בעת חזר לא עלו לכדי הסכמה.

החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988

בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להסדר חברת מרכז סליקה בנקאי בע"מ

בין:

בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק דיסקונט לישראל בע"מ, בנק המזרחי טפחות בע"מ והבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, מרכז סליקה בנקאי בע"מ

לפני בקשת פטור לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 (להלן: "החוק" או "חוק ההגבלים העסקיים") להסדר שצדדים לו בנק הפועלים בע"מ (להלן: "בנק הפועלים"), בנק לאומי לישראל בע"מ (להלן: "בנק לאומי"), בנק דיסקונט בע"מ (להלן: "בנק דיסקונט"), בנק מזרחי טפחות בע"מ (להלן: "בנק מזרחי") והבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן: "בנק הבינלאומי"), שעניינו בעלות משותפת במרכז סליקה בנקאי בע"מ (להלן: "מס"ב"). החלטת הפטור הראשונה בעניין זה ניתנה ביום 20 ביוני 2002¹ ומאז ניתנו מספר החלטות נוספות, כאשר האחרונה שבחן ניתנה ביום 28.9.2017 (להלן: "החלטת הפטור משנת 2017")².

הצדדים להסדר מחזיקים במשותף במס"ב. בנק הפועלים, בנק לאומי ובנק דיסקונט מחזיקים כל אחד ב-25% ממניות מס"ב, ובנק מזרחי והבנק הבינלאומי מחזיקים כל אחד ב-12.5% מהמניות. לפי תקנות ההתאגדות של מס"ב, כל מי שמחזיק ב-10% ממניותיה רשאי למנות חבר בדירקטוריון.

מס"ב היא חברת שירותים משותפת כמשמעות מונח זה בחוק הבנקאות (רישוי), תשמ"א-1981 העוסקת, בין היתר, בסליקת חיובים וזיכויים בין בנקים ולקוחותיהם, מתן שירותי מיתוג למאגרי מידע ושירותי העברת עמיתים בין קופות גמל. מס"ב מספקת שירותים לתאגידים בנקאיים וכן עוסקת בסליקת חיובים וזיכויים על פי הרשאה בעבור ארגונים שונים, המבקשים לזכות או לחייב מספר חשבונות בנקאיים בפעימה אחת. תחומי עיסוקה של מס"ב והשפעת פעילותה על התחרות פורטו בהרחבה בהחלטת הפטור בעניינה מיום 22 במאי 2012 (להלן: "החלטת הפטור משנת 2012")³.

הבנקים המחזיקים במס"ב מחזיקים גם בחברת שירותים משותפת נוספת בשם שירותי בנק אוטומטיים בע"מ (להלן: "שב"א")⁴. בדומה למס"ב, גם שב"א מפעילה מערכות ושלומים. מערכות שב"א מאפשרות,

¹ החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להסדר בעניין מרכז סליקה בנקאי בע"מ בין בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק המזרחי המאוחד בע"מ, בנק דיסקונט בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ; 2002 הגבלים עסקיים 3014681.

² החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להסדר בעניין מרכז סליקה בנקאי בע"מ בין בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק דיסקונט בע"מ, בנק המזרחי המאוחד בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, מרכז סליקה בנקאי בע"מ (28.9.2017); הגבלים עסקיים 501303.

³ החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להסדר בעניין מרכז סליקה בנקאי בע"מ בין בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק המזרחי המאוחד בע"מ, בנק דיסקונט בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ; 2012 הגבלים עסקיים 5001954.

⁴ שיעורי האחזקה של הבנקים בשב"א שונים משיעורי האחזקה שלהם במס"ב, כדלקמן: בנק לאומי מחזיק 42.2% ממניות שב"א, בנק הפועלים מחזיק 34.5% ממניות שב"א, בנק דיסקונט מחזיק 20% ממניות שב"א והבנק הבינלאומי מחזיק 3.3% ממניות שב"א. בנק מזרחי העביר בעבר את כל מניותיו לבעלי המניות האחרים, אך נותרו לו עדיין זכויות מסוימות בשב"א.

בין היתר, איסוף עסקאות בכרטיסי חיוב ממסופים בבתי עסק, העברת אישורים לעסקאות בכרטיסי חיוב, ממשק סליקה בין סולקים למנפיקים של כרטיסי חיוב וכן העברת אישורים לפעולות משיכת מזומן.

כפי שצוין בהחלטת הפטור משנת 2017, רשות ההגבלים העסקיים לא ביצעה במהלך השנים 2015-2016 שינויים משמעותיים בתנאים לפעילותן של שב"א ושל מס"ב, וזאת מתוך רצון להמתין לסיום עבודת הוועדה להגברת התחרות בשירותים הבנקאיים והפיננסיים הנפוצים בישראל (להלן: "וועדת שטרם") ולהשלמת הליך חקיקת החוק להגברת התחרות לצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל, התשע"ז-2017, שאושר על ידי מליאת הכנסת ביום 23.1.2017 (להלן: "החוק להגברת התחרות בשוק הבנקאות").

החוק להגברת התחרות בשוק הבנקאות כלל מספר הוראות הנוגעות באופן ישיר לפעילותה של שב"א. בכלל זה, נקבעו הוראות האוסרות על החזקה של יותר מ-10% מאמצעי השליטה בשב"א בידי בעל מניות יחיד ומטילות חובה על הבנקים למכור את ההחזקות העודפות שלהם בשב"א, וזאת עד יום 31.1.2021. על פי תנאי החלטת הפטור בעניינה של שב"א⁵ מיום 24.9.2017, ככל שמכירת אמצעי השליטה של בעל מניות מסוים תתבצע לאחר יום 30.6.2019, אותו בעל מניות לא יהיה זכאי לקבל את מלוא חלקו ברווחי החברה.

כפי שפורט בהחלטת הפטור משנת 2017, על אף שלא הוטלו על מס"ב הוראות ישירות בעקבות ועדת שטרם, השינוי במבנה הבעלות בשב"א צפוי להשפיע גם עליה, במגוון היבטים שאינם ברורים דיו ושעשויים להשפיע על הניתוח התחרותי בנוגע לפעילותה. לפיכך, הוארך בהחלטה זו תוקפם של תנאי החלטת הפטור הקודמות בעניינה של מס"ב, וזאת עד ליום 28.9.2018. תנאי החלטת הפטור בעניינה של מס"ב מגדירים את תחומי הפעילות בהם מותר למס"ב לעסוק, והם נועדו להתמודד עם החששות התחרותיים העולים מפעילותה, הן במישור התחרות שבין הבנקים המחזיקים בה, שהם חמשת הבנקים הגדולים בישראל, והן במישור התחרות בינם לבין מתחריהם, אשר אינם בעלי מניות במס"ב ושנוזקים לשירותים הייחודיים אותם היא מספקת.

מאחר שלא התבצעו עדיין שינויי בעלות בשב"א ומאחר שמרכיב מרכזי בבחינת פעילותה של מס"ב נוגע למבנה הבעלות בה, אני סבור כי יהיה נכון להמתין תקופה נוספת של 18 חודשים בטרם תתקבל החלטה חדשה בעניינה של מס"ב, כך שפעילותה תיבחן במועד בו יהיה ברור יותר מבנה הבעלות בחברה ומסגרת שיתוף הפעולה בגינה מתבקש הפטור.

בשולי הדברים יצוין כי בעקבות חקיקת פרק ב' לחוק התכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנת התקציב 2019), התשע"ח-2018 ("חוק ההסדרים"), העוסק בהסרת חסמי מעבר בין בנקים, מתעתדת מס"ב לפעול בתחום ניווד חשבונות בין בנקים, על פי המסגרת שנקבעה בחוק ההסדרים. יובהר כי פעילות זו לא נבחנה עדיין על ידי רשות ההגבלים העסקיים ואינה נכללת בתחומי הפעילות שהותר למס"ב לפעול בהם. ככל שיתבקש פטור עבורה, הדבר יבחן בנפרד.

⁵ החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשס"ח-1988 בדבר מתן פטור בתנאים מאישר הסדר כובל בין : בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק מזרחי ספרות בע"מ, בנק דיסקונט בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ ושירותי בנק אוטומטיים בע"מ (24.9.2017) הגבלים עסקיים 501301.

סוף דבר

מכל האמור לעיל, לאחר שנועצתי בוועדה לפטורים ומיזוגים ובהתאם לסמכות הנתונה לי בסעיף 14 לחוק
ההגבלים העסקיים, החלטתי להאריך את תוקף החלטת הפטור משנת 2017 על כל תנאיה, וזאת למשך 18
חודשים, קרי עד ליום 20.3.2020.

יאנר אילת
מ"מ הממונה על הגבלים עסקיים

ירושלים, י"א בתשרי התשע"ט
20 בספטמבר 2018

החלטה לפי סעיף 14 לחוק התחרות הכלכלית, התשמ"ח-1988

בדבר תיקון תנאי פטור מאישור הסדר כובל להסדר חברת מרכז סליקה בנקאי
בע"מ בין: בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק דיסקונט לישראל
בע"מ, בנק מזרחי טפחות בע"מ והבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, מרכז
סליקה בנקאי בע"מ

לפני בקשת פטור לפי סעיף 14 לחוק התחרות הכלכלית, התשמ"ח-1988 (להלן **החוק** או **חוק התחרות הכלכלית**) לתקן את הפטור שניתן להסדר שצדדים לו בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק דיסקונט בע"מ, בנק מזרחי טפחות בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן **הבנקים**) ומרכז סליקה בנקאי בע"מ (להלן **מס"ב**), על מנת שמס"ב תוכל להרחיב את פעילותה לתחום ניווד חשבוניות בין בנקים.

לאחר שבחנתי את התיקון המבוקש, כמו גם את השפעתו האפשרית על התחרות בשווקים הרלוונטיים, ולאחר שנועצתי בוועדה לפטורים ומיזוגים שוכנעתי כי בכפוף לתנאים המפורטים בסוף החלטתי זו, אין בפעילות הנוספת כמפורט מטה כדי לפגוע בגיעה של ממש בתחרות בשוק; עיקרה של הפעילות הנוספת כמפורט מטה אינה בהפחתת התחרות או במניעתה, וכי אין בה כבילות שאינן נחוצות למימוש עיקרה. מטעמים אלו, ראיתי לנכון לתקן את תנאי הפטור בהתאם להוראות סעיף 14(ב) לחוק על יסוד הנימוקים שיפורטו להלן.

מס"ב היא חברת שירותים משותפת כמשמעות מונח זה בחוק הבנקאות (רישוי), תשמ"א-1981 העוסקת בין היתר בסליקת חיובים וזיכויים בין בנקים ולקוחותיהם, מתן שירותי מיתוג למאגרי מידע ומתן שירותי העברת עמיתים בין קופות גמל. מס"ב מספקת שירותים לתאגידים בנקאיים וכן עוסקת בסליקת חיובים וזיכויים על פי הרשאה בעבור ארגונים שונים, המבקשים לזכות או לחייב מספר חשבוניות בנקאיים בפעמימה אחת. תחומי עיסוקה של מס"ב והשפעת פעילותה על התחרות פורטו בהרחבה בהחלטת הפטור בעניינה מיום 22 במאי 2012.¹

החלטת הפטור הראשונה להסדר החוקה המשותפת ניתנה ביום 20 בינוי 2002² ומאז ניתנו מספר החלטות נוספות, כאשר האחרונה שבהן ניתנה ביום 20 בספטמבר 2018 (להלן **החלטת הפטור משנת 2018**).³

¹ החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להסדר בעניין מרכז סליקה בנקאי בע"מ בין בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק המזרחי המאוחד בע"מ, בנק דיסקונט בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (22.05.2012); **רשות התחרות 5001954**.

² החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להסדר בעניין מרכז סליקה בנקאי בע"מ בין בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק המזרחי המאוחד בע"מ, בנק דיסקונט בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (20.06.2002); **רשות התחרות 3014681**.

³ החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להסדר בעניין מרכז סליקה בנקאי בע"מ בין בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק דיסקונט בע"מ, בנק המזרחי המאוחד בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, מרכז סליקה בנקאי בע"מ (20.9.2018); **רשות התחרות 501585**.

הבנקים המחזיקים במס"ב, למעט בנק מזרחי טפחות בע"מ, מחזיקים גם בחברת שירותים משותפת נוספת בשם שירותי בנק אוטומטיים בע"מ (להלן **שב"א**)⁴. לפירוט בעניין פעילותה, ראו בהחלטת הפטור בעניינה מיום 24 בספטמבר 2018.⁵

עניינה של בקשת הפטור הנוכחית היא בהרחבת פעילותה של מס"ב לתחום ניהול חשבונות בין בנקים. הרקע להסדר הוא חקיקת פרק ב' לחוק התכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנת התקציב 2019), התשע"ח-2018 המחייב את הבנקים, בין היתר, לאפשר ללקוחותיהם להעביר את פעילותם הפיננסית מהבנק שבו היא מתנהלת לבנק אחר לפי המסגרת הקבועה שם (להלן **ניוד חשבונות בנק**)⁶. יצוין כי פרטי יישום הוראות הנוגעות לעניין ניהול חשבונות בנק נקבעים, בין היתר, על ידי הפיקוח על הבנקים.⁷

סעיף 1 לתנאי החלטת הפטור משנת 2018 קובע כי מס"ב תעסוק בתחומי הפעילות שהגדרתם בתנאי הפטור, ובהם בלבד. בהחלטת הפטור משנת 2018 הובהר כי פעילות מס"ב בתחום ניהול חשבונות בין בנקים לא נבחנה ולפיכך לא תיכלל במסגרת תחומי הפעילות שמותר למס"ב לעסוק בהם על פי תנאי החלטת הפטור משנת 2018 עתה הגישה מס"ב בקשה לתיקון תנאי החלטת הפטור משנת 2018 המגדיר את תחומי הפעילות המותרים למס"ב על מנת שהיא תוכל להקים מערכת חדשה שתשתלב כחלק ממערכת סליקת חיובים וזיכויים שלה ותסייע ללקוחות שמעבירים את פעילותם מבנק אחד (להלן **הבנק המעביר**) לבנק אחר (להלן **הבנק הקולט**). המערכת החדשה תנתב הוראות (כגון חיובים, זיכויים או הרשאות לחיוב חשבון) שיופנו לחשבון הבנק המעביר בצורה אוטומטית לחשבון הלקוח בבנק הקולט. בצורה הזאת המערכת תיתן מענה לחשש לאבדן חיובים או זיכויים כתוצאה מהמעבר. כמו כן המערכת תאפשר לבנק הקולט לקבל מהבנק המעביר את המידע הדרוש לשם פתיחת החשבון (להלן **מערכת לניוד חשבונות בנק**).

נוכח כל האמור, מצאתי שעיקרה של הפעילות הנוספת של הקמת מערכת לניוד חשבונות בנק אינה בהמחנת התחרות או במניעתה. כן מצאתי שבכפוף לתנאים החלים על פעילותה של מס"ב מכוח החלטות קודמות, לרבות חיובה של מס"ב לתת גישה לשירותים לכל חברי המסלוקה וללקוחותיהם, אין בפעילות הנוספת של הקמת מערכת לניוד חשבונות בנק כדי לפגוע מגיעה של ממש בשווקים המושפעים ממנה וכי אין בה כבילות שאינן נחוצות למימוש עיקרה. לפיכך ראיתי לנכון להרחיב את הפטור של מס"ב גם לפעילות זאת.

יובהר כי בניית המערכת לניוד חשבונות בנק עדיין בחיתוליה וחלק משמעותי מפרטי ההסדר הנוגעים לשלב ההפעלה השוטפת טרם הוסדרו במלואם. בכלל זה, טרם הוסדר סופית כלל הפעילות שתבצע באמצעות המערכת וכן אופן חלוקת עלויות התפעול השוטפות בין המשתמשים השונים כמערכת והמנגנונים לחלוקת האחריות בין הצדדים בגין נזקים שנגרמו ללקוחות כתוצאה מתקלה בניוד ולשימוי או פיצוי בין המשתמשים בהתאם. לאופן המדויק שבו יעוצב ההסדר עשויות להיות השפעות תחרותיות, הן במישור התחרות שבין הצדדים להסדר והן במישור שבינם לבין גורמים אחרים המתחרים בהם.

⁴ שיעורי ההחזקה של הכנקים בכל אחד מהגופים (מס"ב ושב"א) אינם זהים.

⁵ החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשס"ח-1988 בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל בין בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק דיסקונט לישראל בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, בנק מזרחי טפחות בע"מ ושירותי בנק אוטומטיים בע"מ (24.09.2017); רשות התחרות 501301.

⁶ החשיבות במתן אפשרות ללקוחות הבנקים לבצע ניהול חשבונות בנק באה לידי ביטוי באופן מורחב בדוח הסופי של הוועדה להגברת התחרותיות בשירותים בנקאיים ופיננסיים נפוצים (ועדת שטרס), להן קישור לדוח הסופי של הוועדה: https://www.gov.il/BlobFolder/unit/banks_services_competitiveness_committee/he/Vaadot_alchud_BanksServicesCompetitivenessCommittee_SummarizingReport.pdf.

⁷ ביום 29 באוקטובר 2018 פרסם הפיקוח על הבנקים את טיוטת כללי הבנקאות (שירות ללקוח) (העברת פעילות פיננסית של לקוח בין בנקים), התשע"ח - 2018. להלן קישור לטיוטה:

<https://www.boi.org.il/he/BankingSupervision/DraftsFromTheSupervisorOfBanks/DocLib/11177.pdf>

נוכח העובדה כי תוקף החלטת הפטור משנת 2018 הוא עד ליום 20 במרץ 2020 בלבד (בהתאם לתוקף הפטור ליתר פעילותה של מס"ב) ובהתחשב בשלב שבו נמצא תהליך בניית המערכות, הסדרים אלה ממילא אינם צפויים להיכנס לתוקף בתקופה הרלוונטית לפטור הנוכחי. עם בואי לבחון את כלל פעילותה של מס"ב עם תום הפטורים הקיימים, ייבחן גם הסדר הניוד על פרטיו.

סוף דבר

מכל האמור לעיל, לאחר שנועצתי בוועדה לפטורים ומיוזגים ובהתאם לסמכות הנתונה לי בסעיף 14 לחוק התחרות הכלכלית, החלטתי לתקן את החלטת הפטור משנת 2018 כמבוקש, כך שהוא יחול גם על חקמת מערכת לניוד חשבונות בנק. בהתאם לאמור, תוקמו של הפטור הוא עד ליום 20.3.2020 והוא מותנה בתנאי החלטת הפטור משנת 2018 (להלן **תנאי הפטור**) שיתוקנו כעת לצורך הכללת שירות ניוד החשבונות בתנאי הפטור, כדלקמן:

בחלק ההגדרות לתנאי הפטור-

1. לפני ההגדרה "סליקת חיובים וזיכויים", יבוא:

"**ניוד חשבון**" - העברת פעילות פיננסית מחשבון לקוח אצל גוף מעביר שהוא חבר מסלקה או לקוחו, אל חשבון של אותו לקוח אצל גוף אחר קולט שהוא חבר מסלקה או לקוחו, וכן העברת מידע לצורך ההעברה כאמור;"

2. בהגדרת "סליקת חיובים וזיכויים", לאחר הסיפא יבוא: "ניוד חשבונות".

מיכל הלפרין
הממונה על התחרות

ירושלים, ט' באדר א' התשע"ט

14 בפברואר 2019

החלטה לפי סעיף 14 לחוק התחרות הכלכלית, התשמ"ח-1988
בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להסדר חברת מרכז סליקה בנקאי בע"מ בין:
בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק דיסקונט לישראל בע"מ, בנק המזרחי
טפחות בע"מ והבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ

1. מבוא

לפניי בקשת פטור לפי סעיף 14 לחוק התחרות הכלכלית, התשמ"ח-1988 (להלן החוק או חוק התחרות הכלכלית) להסדר שצדדים לו בנק הפועלים בע"מ (להלן בנק הפועלים), בנק לאומי לישראל בע"מ (להלן בנק לאומי), בנק דיסקונט לישראל בע"מ (להלן בנק דיסקונט), בנק מזרחי טפחות בע"מ (להלן בנק מזרחי) והבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן בנק הבינלאומי) וביחד חמשת הבנקים הגדולים, שעניינו שיתוף הפעולה ביניהם במסגרת מרכז סליקה בנקאי בע"מ (להלן מס"ב) שבבעלותם המשותפת.

הפטור המקורי ניתן ביום 20 ביוני 2002' ומאז ניתנו מספר פטורים נוספים, האחרון שביניהם ביום 14 בפברואר 2019 (להלן החלטת הפטור משנת 2019).²

הבנקים בעלי המניות מחזיקים במשותף במס"ב, בהתאם למפורט להלן: בנק הפועלים, בנק לאומי ובנק דיסקונט מחזיקים כל אחד ב-25% ממניות מס"ב ובנק המזרחי והבנק הבינלאומי מחזיקים כל אחד ב-12.5% ממניות מס"ב. לפי תקנות ההתאגדות של מס"ב, כל מי שמחזיק ב-10% ממניותיה רשאי למנות חבר אחד בדירקטוריון.³

¹ החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להסדר בעניין מרכז סליקה בנקאי בע"מ בין בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק המזרחי המאוחד בע"מ, בנק דיסקונט בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (20.06.2002) רשות התחרות 3014681.

² החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להסדר בעניין מרכז סליקה בנקאי בע"מ בין בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק דיסקונט בע"מ, בנק מזרחי טפחות בע"מ והבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, מרכז סליקה בנקאי בע"מ (14.02.2019) רשות התחרות 501647. מדובר בחיקון לפטור שניתן במסגרת החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להסדר בעניין מרכז סליקה בנקאי בע"מ בין בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק המזרחי המאוחד בע"מ, בנק דיסקונט בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, מרכז סליקה בנקאי בע"מ (20.3.2016) רשות התחרות 500961 (להלן החלטת הפטור משנת 2016) ואשר תוקפו הוארך בהחלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להסדר חברת מרכז סליקה בנקאי בע"מ בין בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק דיסקונט לישראל בע"מ, בנק המזרחי טפחות בע"מ והבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, מרכז סליקה בנקאי בע"מ (28.09.2017) רשות התחרות 10991 (להלן החלטת הפטור משנת 2017), ובהחלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להסדר חברת מרכז סליקה בנקאי בע"מ בין בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק דיסקונט בע"מ, בנק המזרחי המאוחד בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, מרכז סליקה בנקאי בע"מ (20.09.2018) רשות התחרות 501585 (להלן החלטת הפטור משנת 2018).

³ בקשת פטור מאישור הסדר כובל בהתאם לסעיף 14 לחוק התחרות הכלכלית-1988 – מרכז סליקה בנקאי בע"מ, 23.12.19, עמ' 1.

מס"ב היא חברת שירותים משותפת כמשמעות מונח זה בחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981 וכן מערכת תשלומים מבוקרת על פי חוק מערכות התשלום, התשס"ח-2008, העוסקת בין היתר בסליקת חיובים וזיכויים בין בנקים ולקוחותיהם, מתן שירותי מיתוג למאגרי מידע, שירותי העברת ממסרים ועד לאחרונה גם במתן שירותי העברת תשלומים לקופות גמל.⁴ בהחלטת הפטור משנת 2019 הורחבו תחומי פעילותה של מס"ב כך שהותר לה לעסוק גם בהפעלת מערכת לניוד חשבונות בין בנקים.

תחומי עיסוקה של מס"ב והשפעת פעילותה על התחרות פורשו בהרחבה בהחלטות הפטור הקודמות שניתנו לחברה. פטורים אלה ניתנו בכפוף לתנאים שנועדו להתמודד עם החששות התחרותיים העולים מפעילות מס"ב, הן במישור התחרות שבין הבנקים המחזיקים בה, שהם חמשת הבנקים הגדולים בישראל, והן במישור התחרות בינם לבין מתחריהם, אשר אינם בעלי מניות במס"ב ושנזקקים לשירותים הייחודיים אותם היא מספקת.⁵

2. שינויים בתחום התשלומים בתקופה האחרונה

בשנים האחרונות חלו בתחום התשלומים מספר שינויים משמעותיים, חלקם כתוצאה מהמלצות הוועדה להגברת התחרות בשירותים בנקאיים ופיננסיים נפוצים ("וועדת שטרם"). ביום 1 בספטמבר 2016, פרסמה וועדת שטרם שורה של המלצות שתפקידן קידום התחרות באמור.⁶

הוועדה המליצה על מגוון של צעדים אשר חלקם הגדול כבר יושמו בחקיקה:

הפרדת חברות כרטיסי האשראי ומכירת החזקות הבנקים בשב"א

על מנת להבניס שחקנים חדשים לתחום הפיננסי, וועדת שטרם המליצה על הפרדת שתי חברות כרטיסי אשראי מהבנקים וכן על הפרדת החברה שירותי בנק אוטומטיים (להלן שב"א), המתג המרכזי המשמש לעסקאות בכרטיסי חיוב, משליטת הבנקים. המלצות אלה יושמו במסגרת החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל, התשע"ז-2017 (להלן החוק להגברת התחרות בשוק הבנקאות).

החוק להגברת התחרות בשוק הבנקאות חייב את שני הבנקים הגדולים – בנק לאומי ובנק פועלים – למכור את אחזקותיהם בחברות כרטיסי חיוב אשר היו בבעלותם עובר לכניסת החוק לתוקף – לאומי קארד וישראכרט, בהתאמה. בעקבות כך, במהלך שנת 2019 מכר בנק

⁴ עד לאחרונה מס"ב עסקה במתן שירותי העברת עמיתים בין קופות גמל. עם העלייה לאוויר של שירות זה במסלוקה הפנסיונית, מס"ב הפסיקה לתת שירות זה אך עדיין מספקת שירות של העברת כספים לקופות הגמל ומתפעלים, למשל במסגרת תכנית "חיסכון לכל ילד".

⁵ החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להסדר בעניין מרכז סליקה בנקאי בע"מ בין בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק המזרחי המאוחד בע"מ, בנק דיסקונט בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (22.05.2012) רשות התחרות 5001954 וכן החלטת הפטור משנת 2016, לעיל ה"ש 2, החלטת פטור משנת 2017, החלטת פטור משנת 2018, החלטת הפטור משנת 2019, לעיל ה"ש 3.

⁶ https://www.gov.il/BlobFolder/unit/banks_services_competitiveness_committee/he/Vaadot_ahchu_d_BanksServicesCompetitivenessCommittee_SummarizingReport.pdf (להלן דו"ח ועדת שטרם).

לאומי את השליטה בחברת כרטיסי החיוב לאומי קארד (כיום "מקס") ובנק הפועלים מבר את השליטה בחברת כרטיסי החיוב "ישראכרט".

החוק גם חייב את חמשת הבנקים הגדולים לצמצם את אחזקותיהם בחברת שב"א, כך שהיא תפסיק להיות בשליטתם המשותפת. במהלך חודש יוני 2019 הונפקה שב"א לציבור כך שאחזקותיו של כל אחד מבעלי המניות אינה עולה על 1.10%.

אסדרת פעילותם של גופים חוץ-בנקאיים

שינוי נוסף שחל בתחום השירותים הבנקאיים נוגע לכניסתם של שחקנים חוץ-בנקאיים. בשנים האחרונות ובין היתר בעקבות המלצות ועדת שטרומ, קודמו הליכי חקיקה⁸ שנועדו לאסדר תחומים פיננסיים שונים. זאת, במטרה לקבוע דרישות אחידות לגופים חוץ בנקאיים חדשים המעוניינים להעניק שירותים פיננסיים שונים ולהקל על כניסת שחקנים חדשים לתחום השירותים הפיננסיים.⁹

בשנת 2016 נחקק חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים), תשע"ו-2016, שבמסגרתו הוגשו בקשות רבות לקבלת רישיון למתן אשראי, ורישיון לעסוק בפעילות P2P¹⁰ אך ברבות מהן טרם התקבלה החלטה בעניין. גם פעילותם של נותני שירותי פיקדון ואשראי (אגודות אשראי) הוסדרה במסגרת חוק זה, אך טרם ניתנו רישיונות לגופים אלה.

באשר לאסדרת פעילותם של נותני שירותי תשלום, פורסם תזכיר חקיקה ביוני 2018.¹¹ מטרת האסדרה לייצר תנאים המאפשרים את פעילותם של גופים נוספים בתחום התשלומים שיובלו להתחרות בבנקים ובחברות כרטיסי האשראי בתחום שירותי התשלום וניהול חשבונות תשלום. למשל, גופים אלה יוכלו לנהל חשבון תשלום שלקוחותיהם יוכלו להעביר אליו משכורות, להכניס אליו כספי הלוואה ולבצע ממנו תשלומים. מדובר בצעד נוסף לשם הגברת התחרות בשירותים בנקאיים. זאת, בפרט לאור העובדה שחשבון התשלום משמש, בדרך כלל כ"עוגן" בסל השירותים שהלקוח מקבל מהבנק שלו.

לשינויים שתוארו לעיל השפעה ישירה על התחרות בתחום השירותים הבנקאיים, אשר יש בהם גם להשפיע על פעילותה של מס"ב ובהתאם על התנאים שבהם ראוי להתנות את פעילותה. בפרק הבא נדון בכך בקצרה.

⁸ נכון למועד זה, 39.83% בידי הבנקים, 20% בידי בעלי המותגים הבינלאומיים ויזה ומאסטרקארד ויתר המניות בידי הציבור וגופים מוסדיים.

⁹ הצעת חוק שירותי תשלום, התשע"ח-2018.

¹⁰ דו"ח ועדת שטרומ, בעמ' 72-73.

¹¹ ניהול מערכת לתיווך באשראי, במסגרתו יחידים יכולים לתת ולקחת הלוואות מגורמים פרטיים אחרים.

¹² הצד הצרכני כבר הוסדר במסגרת חוק שירותי תשלום. צד הרישוי טרם הוסדר, ראו תזכיר בכתובת: https://www.justice.gov.il/Units/HalbantHon/News/Pages/Payment_Service_Providers.aspx

ניוד חשבונות בנק

שינוי נוסף שחל בימים אלה בתחום הבנקאות נוגע לקשיי מעבר הלקוחות בין בנקים, שיוצרים חסם מעבר הפוגע בתחרות. על מנת להקל על קשיים אלה, תוקן חוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1981 על מנת לחייב את הבנקים בהוראות שתכליתן הקלה על מעבר לקוחות בין בנקים. מכוח האמור, בנק ישראל פרסם את הוראת נב"ת 448¹² אשר מסדירה את הליך ניוד חשבונות בין בנקים – הליך המכונה "מעבר בקליק". הבנקים בחרו לקיים חובות אלה בדרך של הקמת מערכת על ידי מס"ב שתשתלב כחלק ממערכת בסליקה ותסייע בביצוע ה"מעבר בקליק". המערכת תאפשר לבנק שאליו עובר הלקוח ("הבנק הקולט") לתת הוראה על ביצוע המעבר, אשר תבוצע תוך 7 ימי עסקים. המערכת גם תאפשר לבנק הקולט לקבל מידע הדרוש לצורך ההעברה. בנוסף לכך, המערכת תיתן שירות של "עקוב אחרי" – ניתוח אוטומטי של הוראות מחשבון הבנק הישן בבנק המעביר אל החשבון החדש בבנק הקולט, על מנת לענות על החשש של לקוחות לאבדן חיובים או זיכויים כתוצאה מהמעבר.

במסגרת החלטת הפטור משנת 2019 תוקן הפטור כך שמס"ב תהא רשאית לעסוק בשירותי ניוד בין חשבונות בנק. נכון להיום מערכת זו עודנה בשלבי פיתוח במס"ב.

שב"א ומס"ב

כפי שצוין בהחלטת הממונה מיום 28 בספטמבר 2017,¹³ יציאתם של הבנקים משליטה בשב"א וירידת חלקם בשב"א הם בעלי השפעה גם על מערכת היחסים שבין שב"א למס"ב ועל מעמדן של הזיקות הרבות שהן מקיימות ביניהן בראי דיני התחרות. לאור התפתחויות שחלות בעולם התשלומים, תשתיות התשלומים שמופעלות על ידי החברות ומבנה האחזקות של שב"א, עשויים להתקיים בין שב"א למס"ב יחסי תחרות בפועל או בכוח. חרף זאת, נשארו שני תאגידים אלה כרוכים זה בזה וחבוקים זה בזה בדרך של הנהלות משותפות, חצרים משותפים, עובדים משותפים, נותני שירותים משותפים ומערכות טכנולוגיות משותפות. לפיכך הודעתי לשב"א ומס"ב ביום 28 באוקטובר 2019 כי שיתופי הפעולה ביניהם הם לכאורה הסדר כובל שלא כדן ועליהם לפעול באופן מידי לתיקון המצב. ביום 10 במאי 2020 הגישו שב"א ומס"ב לבית הדין לתחרות בקשת אישור הסדר כובל בנוגע לזיקות הקיימות ביניהן. סוגיה זאת נבחנת בנפרד על ידי הרשות ואין בכוונתי להתייחס אליה במסגרת החלטה זו. ברי כי אין בהחלטה זו משום מתן היתר לזיקות אלה או לכל שיתוף פעולה אחר בין מס"ב לבין שב"א.

¹² ניתן לצפות בהוראה בקישור הבא:

<https://www.boi.org.il/he/BankingSupervision/SupervisorsDirectives/DocLib/448.pdf>

¹³ החלטת הפטור משנת 2017, לעיל ה"ש 7.

3. תיאור הפעילות של מס"ב ביום

סליקת חיובים וזיכויים בין הבנקים ובעבור ארגונים שהם לקוחות הבנקים

ליבת הפעילות של מס"ב היא סליקת חיובים וזיכויים המועברים באמצעים אלקטרוניים בין הבנקים השונים. העברת הכספים בין חשבונות בנק מתבצעת באמצעות מסלוקת זה"ב (זיכויים והעברות בזמן אמת), המתופעלת על ידי בנק ישראל.

באופן עקרוני, כל בנק בעל חשבון במסלוקת זה"ב יכול היה להעביר כל הוראה להעברת כספים של לקוחותיו ללקוח בבנק אחר בעל חשבון ישירות למסלוקת זה"ב. אולם בכל יום מועברות בין הבנקים אלפי פעולות מסוג זה, ופעילות ישירה של הבנקים מול מערכת זה"ב היא מסורבלת ויקרה. חלופה נוספת למס"ב היא התקשרות של הבנקים במערכת הסכמים נרחבת שבה כל בנק מגיע להסכמות עם כל הבנקים האחרים באשר לסליקת חיובים וזיכויים ביניהם, אך גם חלופה כזאת הייתה מייקרת ומסורבלת את ההעברות בין חשבונות בנק. תפקידה של מס"ב, אם כן, הוא לייעל את תהליך העברת הכספים בין חשבונות הבנקים.

מערכת מס"ב עובדת בצורה הבאה: במהלך יום עסקים הבנקים המשתתפים במס"ב מעבירים למס"ב את הוראות התשלום שניתנו על ידי לקוחותיהם באמצעות קבצי אצווה (batch). עם קבלת הקבצים מתבצע במס"ב תהליך קדם-סליקה (Netting) – חישוב ההתחייבויות ההדדיות של הבנקים המשתתפים ויצירת קובץ הנטו המיועד לסליקה הסופית במערכת זה"ב. כך, מצומצם למינימום מספר הפעולות הנעשות במערכת זה"ב.

שירותי הסילוקין הניתנים על ידי מס"ב מאפשרים ללקוחות קצה בבנקים ולארגונים לקיים פעילות עסקית מושתתת על חיובים וזיכויים בין חשבונותיהם המתנהלים בבנקים שונים, ללא תלות בזהות הבנק שבו מתנהל חשבונם, באופן זול בהרבה בהשוואה לפעילות ישירה מול מסלוקת זה"ב. מדובר במיליוני תנועות מידי חודש, ובסכומים של עשרות מיליארדי שקלים.

מס"ב היא ביום הגוף היחיד המספק שירות זה, ויעילותה נגזרת מעצם חיבורה לכל הבנקים, כך שכל הפעולות מועברות דרכה באופן שמצמצם למינימום את מספר הפעולות המועברות ישירות למסלוקת זה"ב. נוכח מבנה וסביבת הפעילות שלה, מבנה האחזקות בה, נראה כי הסבירות שיקומו לה מתחרים ישירים בפעילות זאת נמוכה.

מערכת התשלומים המידיים

כאמור, ביום המשתתפים מעבירים למס"ב את הוראות התשלום במהלך יום העסקים לצורך סילוקין, כאשר הסליקה עצמה מתבצעת בזה"ב. חלון הסליקה במערכת זה"ב לסליקה של חיובי מס"ב בין בנקים הוא בתחילת יום העסקים. כלומר, בנק מעביר עסקאות דרך מס"ב במהלך יום העסקים; בסוף היום מס"ב אוספת אותן, מבצעת תהליך קדם-סליקה ומעבירה אותן לזה"ב, אשר סולקת אותן בתחילת יום העסקים הבא. משמעות הדבר שבהעברות בין בנקים, הכספים יופיעו בחשבון המוטב רק ביום העסקים הבא, לכל המוקדם.

בשל כך, כיום האפשרות להשתמש במערכות של מס"ב לצורך ביצוע תשלומים לבתי עסק מוגבלת, מכיוון שהמערכת אינה מאפשרת לבית עסק את הוודאות המידית שללקוח קיימים אמצעים מספקים בחשבוננו המשמשים לצורך לרכישת המוצר או השירות מבית העסק וכן שהכספים בחשבון הלקוח ישמשו לביצוע התשלום בלבד. לפיכך התשלום בבתי עסק מבוסס היום בעיקרו על תשלום במזומן ועל תשלום המבוסס על כרטיסי חיוב והסליקה שלהם הנעשית באמצעות שב"א.

בימים אלה מתוכננת מערכת חדשה שתאפשר אישור מידי לביצוע תשלומים (המכונה "מערכת תשלומים מידיים"). במסגרתה, המערכת תוכל לתת אישור מידי לכך שיש כספים בחשבון יוזם התשלום ו"לצבוע" את הכספים כמיועדים להעברה כך שלא יהיה ניתן להוציא אותם לצרכים אחרים. לכן, למרות שמבחינה טכנית הסליקה בזה"ב עדיין מתבצעת רק בסוף יום העסקים או למחרת, האישור המידי מאפשר לבנק לחייב את יוזם התשלום מיד בסכום התשלום ולזכות את מקבל התשלום מיד.

בנק ישראל פרסם בנובמבר 2017 קול קורא להקמת תשתית לסליקת תשלומים מידיים בישראל.¹⁴ בהמשך לכך, הוחלט כי מס"ב תוסיף את אפשרות האישור המידי במסגרת המערכת שלה. מס"ב עוסקת בפיתוח המערכת כבר זמן מה וצפויה להשיק את השירות בתקופה הקרובה. מערכת זו תהפוך העברות לבנק או מבנק לאמצעי רלוונטי יותר לעסקאות רבות, ובפרט לעסקאות לבתי עסק, לרבות באמצעות אפליקציות תשלום, כפי שנרחיב בהמשך.

שירותי מיתוג למאגרי מידע

מס"ב מעניקה שירותי מיתוג המאפשרים גישה באמצעים אלקטרוניים למאגרי מידע שונים לשם קבלת מידע הנדרש לפעילותם של הבנקים ושל גופים אחרים הרשאים לגשת למאגרים לפי דין, כגון מאגרי מרשם האוכלוסין (המספקים מידע בנוגע לתעודת הזהות של פרט); מאגר משרד התחבורה - רשות הרישוי; ומאגר משרד הביטחון. מנגד, משמשת המערכת גם גופים ממשלתיים, כגון רשות המיסים ושירות המדינה.

שירותי פירוש תנועות

עד לאחרונה, מס"ב הפעילה מערכת ממוחשבת להעברת עמיתים בין קופות גמל. המערכת אפשרה העברת קבצי מידע, הנדרשים על פי נהלי רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון בעת מעבר עמיתים בין קופות הגמל, בצורה מאובטחת.

במאי 2015 פרסמה הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון חוזר המטיל על גופים מוסדיים, וביניהם קופות גמל, חובה להשתמש במסלוקה הפנסיונית בלבד בעת העברת מידע בין שני גופים מוסדיים בקשר לניוד כספים.¹⁵ בעקבות החוזר, לאחרונה הפסיקה מס"ב לספק שירותי

¹⁴ ניתן לצפות בקול הקורא בקישור הבא:

<https://www.boi.org.il/he/NewsAndPublications/PressReleases/Pages/15-11-17.aspx>

¹⁵ חובת שימוש במערכת סליקה פנסיונית מרכזית, משרד האוצר - אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון, 28.5.15

<https://mof.gov.il/hon/documents/%D7%94%D7%A1%D7%93%D7%A8%D7%94-%D7%95%D7%97%D7%A7%D7%99%D7%A7%D7%94/agents/memos/h.2015-10-2.pdf>

העברת עמיתים בין קופות גמל. יחד עם זאת, מס"ב ממשיכה לאפשר העברת מידע ותשלומים לקופות גמל ולגופים מתפעלים, למשל במסגרת תכנית "חיסכון לכל ילד".

בנוסף, כחלק מפתחת מס"ב לגופים חוץ בנקאיים, מס"ב מתעתדת לספק שירותי פירוט תנועות גם לגופים חוץ בנקאיים ישירות וזאת במקום לבנק המייצג.

4. תחום התשלומים

אמצעי תשלום הם אמצעים להעברת כספים מגורם אחד לגורם אחר; סוגים עיקריים של תשלומים הם תשלומים בין יחידים (p2p), תשלומים מלקוחות לעסקים (c2b), ותשלומים מעסקים ללקוחות (b2c) או לעסקים אחרים (b2b). עם אמצעי התשלום העיקריים הזמינים לציבור הרחב בישראל נמנים כסף מזומן, תשלומים מבוססי נייר (צ'קים ושוברים), חיובים וזיכויים באמצעות מס"ב, זיכויים באמצעות זה"ב וכרטיסי חיוב.

כיום בתחום סליקת כרטיסי חיוב פועלות רק שלוש חברות כרטיסי האשראי, מקס איט פיננסים בע"מ (להלן מקס), ישראל כרטיס בע"מ (להלן ישראל כרטיס) וכרטיסי אשראי לישראל בע"מ (להלן כאל). ישנן שתי חברות נוספות שעומדות בסיפוי של השוק, טרנזילה בע"מ (להלן טרנזילה) וקארדקום בע"מ (להלן קארדקום). חברות אלה קיבלו אמנם רישיון פעילות מאת בנק ישראל (טרנזילה בשנת 2017 וקארדקום בשנת 2018) אך טרם החלו בפעילות, עובדה המעידה על תקופת היערכות ממושכת הנדרשת לצורך כניסה לשוק.

אמצעי תשלום שביום פחות נפוץ בישראל אך מקובל יותר בעולם הוא תשלום באמצעות אפליקציה (יישומון) בטלפון הנייד. אפליקציות מסוג זה יכולות לעבוד במגוון דרכים ולהתבסס על כרטיסי חיוב, חשבונות בנק או אמצעים אחרים. בעת האחרונה, הושקו מספר אפליקציות תשלום בישראל, ובראשן האפליקציות הבנקאיות: Pay, Bit ו-Paybox של בנק פועלים, בנק לאומי ובנק דיסקונט (בהתאמה). כיום האפליקציות הבנקאיות משתמשות בעיקר בכרטיסי חיוב לצורך העברת תשלומים דרכן. אפליקציות אלה ממוקדות היום בהעברת תשלום בין פרטים (P2P) אך בימים אלה הן מתחילות להיכנס לפעילות מתן שירותי תשלום גם בבתי עסק. בן הושקו אפליקציות של רשתות קמעונאיות נבחרות.

בהתאם למתווה שפורסם על ידי בנק ישראל¹⁶ ביום 09.07.19 (להלן מתווה האפליקציות) האפליקציות הבנקאיות יוכלו לפעול בתחום התשלומים בבתי עסק (P2B) בהיקף של 2-3 מיליארד ש"ח בשנה בשנים 2019-2021. בנוסף לכך, מתווה האפליקציות מצוין כי בנק ישראל פועל לאפשר גישה למס"ב לגופים חוץ בנקאיים על מנת שיוכלו להתחרות במתן שירותי תשלום. וקובע כי:

"האפליקציות הבנקאיות לתשלום בבתי עסק לא יפעלו על בסיס שירות תשלום מידי, אם מס"ב תפתח שירות כזה, אלא אם תהיה אפשרות גישה לשירות כאמור גם לגופים חוץ בנקאיים."

¹⁶ ניתן לעיין במדיניות באתר בנק ישראל בכתובת [בקישור זה](#).

בעתיד, לאחר שתושלם אסדרת נותני שירותי תשלום כפי שתואר לעיל, גם נותני שירותי תשלום עשויים לבקש להתחבר למערכת מס"ב לצורך ביצוע תשלומים באפליקציות שלהם או לצורך פעילות אחרת בתחום התשלומים.

5. ניתוח תחרותי

א. עיקרו של ההסדר ונחיצותו

כפי שהוסבר לעיל, שירותי הסילוקין הניתנים על ידי מס"ב מאפשרים ללקוחות הבנקים ולארגונים לבצע העברות מול לקוחות של כלל הבנקים באופן זול. יעילותה של מס"ב נגזרת מעצם חיבורה לכל הבנקים. ללא מס"ב כל בנק היה צריך להתקשר בהסכמי סילוקין עם כל הבנקים האחרים, דבר שהיה מגדיל באופן ניכר את עלויות הסליקה במערכת הפיננסית לעומת מערכת מרכזית. לחלופין, הבנקים היו מבצעים את פעילות הסילוקין באמצעות מערכת זה"ב בעלויות גבוהות משמעותית מאשר דרך מס"ב. כך קיומה של מס"ב מפחית באופן ניכר את עלויות הסליקה של הבנקים.

נוכח האמור, ברי כי עיקרו של ההסדר אינו בהפחתת התחרות או במניעתה.

יחד עם האמור ובדומה לכל מיזם משותף שבמסגרתו חוברים מתחרים בשוק מסוים, שיתוף הפעולה בין הבנקים במסגרת מס"ב עלול להעלות חששות תחרותיים, שהעיקריים מבינם הם:

- חשש מפני מניעת גישת מתחרים של חמשת הבנקים הגדולים למערכת או העלאת חסמים בפני הגישה כאמור באופן שפוגע ביכולתם להתחרות מול חמשת הבנקים הגדולים;
- חשש מפני פגיעה בתחרות בין חמשת הבנקים הגדולים, כתוצאה מצינון התחרות ביניהם עקב השולחן המשותף ועקב האינטרס המשותף שנוצר להם במיזם.

ב. החשש לפגיעה במתחרים של הורי המיזם: הגישה למס"ב

בין החששות העיקריים שעולים משיתוף הפעולה בין חמשת הבנקים הגדולים להקמתו ופעילותו של מס"ב הוא החשש מפני מניעת גישתם של המתחרים בהם למערכת או העלאת חסמים בפני הגישה כאמור, באופן שעלול למנוע מהם או למצער להקשות עליהם להתחרות בחמשת הבנקים הגדולים בתחום התשלומים.

שיתוף פעולה בין חלק מהמתחרים בשוק מסוים, שיוצר יעילות ממנה ייהנו רק הורי המיזם, מעלה חשש לפגיעה בתחרות בינם לבין יתר הגופים המתחרים בהם. דווקא יעילותה של מס"ב והיתרונות שלה בהשוואה לכל חלופה אחרת, כפי שהוזכרו לעיל, מחזקים את החשש לכך שאי מתן גישה למערכת לגופים חוץ-בנקאיים ישים גופים אלה בחסרון ניכר בהשוואה לחמשת הבנקים הגדולים. בהתחשב בקושי הכרוך בכל פתרון אחר, מתן גישה למס"ב הכרחי כדי שבנקים אחרים וגופים חוץ בנקאיים יוכלו לבצע פעילות פיננסית בין חשבון של לקוח שלהם לבין חשבון אחר בבנק או בגוף חוץ בנקאי אחר. מתן אפשרות גישה לגופים נוספים

המערכת. על פי הנמסר על ידי בנק ישראל, מודל כאמור בשלבי גיבוש מתקדמים כעת. המדובר במהלך מבורך. יחד עם זאת, טרם ברורים תנאי המודל ולוחות הזמנים ליישומו.

• **משתתף שאינו בסליקה (בחיבור טכני ישיר או עקיף)**

כללי מס"ב קובעים סוג השתתפות נוסף למי שאין לו חשבון במערכת זה"ב ("משתתף שאינו בסליקה"). כדי להיות משתתף שאינו בסליקה נדרש המבקש לחתום על הסכם ייצוג עם משתתף בסליקה (כלומר הסכם עם אחד הבנקים) ולהסתמך על שירותיו. הסכם הייצוג אמור לכלול את כל ההיבטים הכרוכים בניהול הפעילות של המשתתף שאינו בסליקה אצל הבנק ולרבות עלויות ייצוג, דרישות אבטחת מידע, ניהול סיכונים ועוד. כל זאת, מאחר שהבנק המייצג הוא זה בנושא באחריות מול מס"ב על פעילות המיוצג וכן נושא בסיכון עסקי הנובע מכך שהכספים נשלקים מחשבוננו.

בנוסף לדרישות אלה, משתתף מסוג זה נדרש גם להציג קוד מוסד שימש אותו בפעילותו במס"ב ושיוקצה על ידי בנק ישראל.²²

משתתף מסוג זה יכול להתחבר ישירות למערכות מס"ב ולהעביר קבצים אליה באופן שאינו שקוף לבנק המייצג באופן שוטף ("חיבור טכני ישיר"). לחלופין, הוא יכול להעביר את העסקאות דרך הבנק המייצג ("חיבור טכני עקיף").

החיבור למס"ב באחד מסוגי ההשתתפות אלה דורש היערכות טכנולוגית והתקשרות בהסכם בין הבנק המייצג לצד המיוצג.

כללי מס"ב מסדירים גם את ועד מס"ב שתפקידו לייעץ למס"ב בנושאים הקשורים לפעילותה באשר החלטות מתקבלות על ידי מס"ב עצמה. בוועד מס"ב חברים כיום רק משתתפים בסליקה (קרי הבנקים הזרי המיזם ובנקים אחרים). בכללי מס"ב נקבע שוועד מס"ב יהיה רשאי להקים ועדות נוספות שיהיו בהם חברים גם משתתפים אחרים שלא בסליקה. כללי מס"ב מסדירים גם את החובות השונות שחלות על המשתתפים בסליקה במערכת כגון: אבטחת מידע; המשכיות עסקית; ניהול סיכונים ועוד וכן חובות שחלות על הארגונים.

• **ארגונים**

בנוסף למשתתפים במערכת, לקוח של בנק יכול לקבל שירותים ממס"ב כ"ארגון" בכפוף לאישור הבנק שלו. ארגון מקיים ממשק טכנולוגי ישיר עם מס"ב המאפשר לו להעביר מספר גדול של קבצים בבת אחת. אולם, קיימים מספר הבדלים קריטיים בין אופן הפעילות של משתתף שאינו בסליקה לבין ארגון, לרבות העובדה שארגון יכול להעביר חיובים מחשבוננו לחשבונות אחרים (או לקבל זיכויים לחשבוננו) – אך אינו יכול לשייך את החיובים והזיכויים לחשבונות של לקוחותיו הסופיים (בניגוד למשתתף). משמעות הדבר כי פעילות כארגון אינה פתרון מלא עבור חלק מהגופים אשר ירצו לעסוק במתן שירותי תשלום.

²² ניתן לצפות בהודעת בנק ישראל לעניין הליך הקצאת קודי מוסד בקישור הבא:
<https://www.boi.org.il/he/NewsAndPublications/PressReleases/Pages/7-08-19.aspx>

מכל האמור לעיל עולה כי נכון להיום, מס"ב פתוחה אך ורק לבנקים. אמנם בעקבות התערבות הרגולטור נוצרה אפשרות להשתתפות עבור מי שאינו בנק, אך גם אפשרות זאת תלויה בהתקשרות מול בנק אשר יאות לייצג את המשתתף וכן נדרש כי המשתתף יעמוד בדרישות הבנק המייצג. יש בכך כדי להעלות חשש שהבנקים הורי המיזם, יעשו שימוש במערכת שאותה הקימו במשותף ואשר מקנה להם יתרונות תחרותיים משמעותיים אך ימנעו גישתם של מתחריהם לאותם יתרונות באופן הפוגע בתחרות ביניהם. במצב הקיים, יכולת הגישה של גוף חוץ בנקאי למערכת תלויה בשני אישורים הנדרשים לו: מצד מס"ב ומצד בנק שיסכים לייצג אותו.

התלות במסב

כפי שהוצג, מס"ב חייבת לאשר הצטרפות של משתתף למערכת. לאור השליטה של חמשת הבנקים הגדולים במס"ב, עולה חשש שמס"ב תקשה על הצטרפות הגוף או על פעילותו השוטפת או תקבע כללים ששמים אותו בחסרון לעומת הבנקים. משכך מצאתי לנכון להתנות את הפטור בתנאים אשר יחייבו את מס"ב לפתוח את מערכתה גם בפני גופים חוץ-בנקאיים בעלי רישיון מתאים.

התנאים מחייבים את מס"ב לצרף למערכת כל בעל חשבון בזה"ב וכן כל גותן שירותי תשלום אשר התקשר עם בנק לצורך ייצוגו. כמו כן, הם מחייבים שכל משתתף במס"ב יהיה חבר בוועד מס"ב ובוועדות משנה רלוונטיות מתוך תפיסה שעצם חברותם בוועד תקבע את יכולתם להשמיע את קולם בפורום רשמי של מס"ב. כן חייבתי את מסב לפרסם באתר שלה מידע שיידרש למי שיבחן להיות משתתף וכן לציבור.

תנאים אלה מצטרפים לתנאים שנקבעו בפטורים קודמים המחייבים את מס"ב בגביית עמלה אחידה מכולם והאוסר על חלוקת דיבידנד לבעלי המניות בה. זאת, על מנת למנוע מצב שבו מס"ב מטילה על מתחרי חמשת הבנקים הגדולים עלויות גבוהות יותר (באופן ישיר או בדרך של קביעת עמלה גבוהה מכולם והחזרת הכספים לבנקים הגדולים בדרך של דיבידנד).

נוכח העובדה שמדובר בתחום פעילות חדש של מס"ב, שבו היא תגבה עמלות מגופים שמתחרים בהורי המיזם המשותף, בדעתי לעקוב אחר התפתחות עמלות אלה.

התלות בבנק מייצג

כאמור מס"ב אמנם שינתה את כלליה, בהתאם לדרישת הרגולטור, כך שתתאפשר השתתפותם של גופים חוץ בנקאיים במערכת, אך לשם השתתפות במס"ב על הגוף החוץ בנקאי למצוא בנק שיסכים לייצגו מול מס"ב. מנגנון זה יוצר תלות מוחלטת של הגופים החוץ בנקאיים בבנקים, שמולם הם מבקשים להתחרות, באופן שיוצר ניגוד עניינים מובנה. זאת, בנוסף לתלות המובנית במס"ב, שבשליטתם המלאה של חמשת הבנקים הגדולים.

כיוון שלבנקים אין תמריץ לפתח מערכות שיעזרו למתחריהם להתחרות בהם, עולה החשש כי גם לאחר מציאת בנק מייצג, תנהג פרקטיקה שבה הבנקים יקבעו דרישות מחמירות

ומנבירות או יתעכבו בכל הנוגע להיערכות הנדרשת לצורך תחילת פעילות של גוף מיוצג במס"ב.

על מנת להפיג חשש זה, מצאתי לנכון להתנות את הפטור בתנאי שיאסור על חמשת הבנקים הגדולים לסרב סירוב בלתי סביר לייצג נותן שירותי תשלום. סירוב מסוג זה יכול לבוא לידי ביטוי בתצורת שונות, למשל – עיכוב בטיפול בבקשות, התניית השירותים בתנאים שאינם סבירים, גביית עמלות מופרזות ועוד.

בעקבות המגעים בין הרשות לבין בנק ישראל לקראת החלטה זאת, גם בנק ישראל דרש לאחרונה ממס"ב להכניס לכללי המערכת הוראות שנוגעות לחובת הייצוג של הבנקים. אני מברכת על אסדרה זאת, ורואה בה ובאסדרה מכוח דיני התחרות כמשלימות זו את זו.

חובת הייצוג המוטלת על הבנקים במסגרת סעיף 8 לתנאים היא שיוּרית – כלומר, סירוב לא ייחשב בבלתי סביר במקרה שבו קיימת למיוצג אפשרות להתקשר עם מס"ב בתנאים סבירים באותו עניין. כך, למשל, אם גוף יכול להתקשר עם מס"ב בתנאים סבירים על מנת לקבל חיבור שכני בהיבט מסוים, לא תהיה לבנק חובה לספק אותו היבט של חיבור. בדומה לכך, אם גוף יכול להתחייב בתנאים סבירים כלפי מס"ב לשאת באחריות ביחס לחלק מפעילותו או כולה, לא תהיה לבנק חובה לשאת באחריות כלפי מס"ב בשמו. זאת מכיוון שאינני רואה מקום להיכנס לחלוקת האחריות שבין מסב לבין בעלי מניותיה בעניין מתן גישה לגופים החוץ-בנקאיים – כל עוד שהגישה ניתנת בסופו של יום בצורה ראויה ושוויונית.

לצד האיסור על הבנקים לסרב סירוב בלתי סביר לייצג נותן שירותי תשלום, ראיתי לנכון לייצר מנגנון שיקנה לבנקים תמריץ לתת את שירותי הייצוג בצורה זריזה ואפקטיבית, ואף יביא לתחרות מסוימת ביניהם על קידום מתן שירותי ייצוג. זאת, בהתאם לעמדה הכללית של רשות התחרות בנוגע לקשיים המובנים שיש בתנאים התנהגותיים המבקשים להביא גוף לפעול בניגוד לתמריצים הכלכליים שלו.²³ משכך, אני מוצאת לנכון להטיל תנאי אשר אוסר על כל אחד מחמשת הבנקים הגדולים לעשות שימוש במערכת התשלומים המידיים לצורך תשלומים באמצעות יישומון התשלומים שלו (כגון האפליקציות Bit, Pay ו-Paybox), עד שהוא מייצג נותן שירותי תשלום חוץ-בנקאי ועד שאותו מיוצג עושה שימוש במערכות בסליקה בפועל. בכך, נוצר לבנקים תמריץ כלכלי להתחרות מול הבנקים האחרים על מתן שירותי ייצוג, לזרז את ההיערכות ולהשתדל להקל על המיוצג להגיע לשלב העברת העסקאות במערכת בפועל. על מנת שלא לעכב את ההתקדמות הטכנולוגית של הבנקים יתר על המידה וכן על מנת שלא לייצר תמריץ מצד מיוצגים פוטנציאליים להימנע מחיבור על מנת לעכב את התקדמות הבנקים, הגבלתי את תוקפו של איסור זה עד ליום 30.6.2022 או שנה מיום שהגוף החוץ-בנקאי הראשון יתחיל להעביר עסקאות, לפי המוקדם. למען הסר ספק, ברי שאין במנגנון זה כדי לגרוע מהאיסור הכללי לסירוב הבלתי סביר שחל על כל

²³ ראו גם גילוי דעת 2/11: הנחיות בדבר תרופות למיזוגים המעלים חשש סביר לפגיעה משמעותית בתחרות (18.7.2011) (רשות התחרות 5001804).

חמשת הבנקים הגדולים או מכך שסירוב כאמור יהיה בגדר הפרת תנאי פטור והוא יהיה כפוף לסנקציות המתאימות לכך.

ברקע גיבושו של הסעיף עומד גם הניסיון של הרשות עם בדיקת יכולתן של חברות פינטק בישראל לפתוח ולנהל חשבונות בבנקים. ניסיון זה מלמד כי איסור על סירוב בלתי סביר מטבע הדברים משאיר לבנק מרחב שיקול דעת רחב אשר אופן הפעלתו תלוי מאוד בתמריץ של הבנק לסייע למבקש.

לעניין זה נמסר לי מבנק ישראל כי הוא מצוי בשלבים מתקדמים של גיבוש כללים בעניין מתן אפשרות לפתיחת חשבונות סליקה בבנק ישראל לגופים חוץ-בנקאיים, כך שיוכלו להשתתף במערכת מס"ב במשתתפים בסליקה וללא צורך בקבלת שירותי ייצוג מאת אחד הבנקים. ככל שכללים אלה, לכשיתפרסמו, יהפכו אפשרות זאת לחלופה סבירה המתאימה לצורכיהם של נותני שירותי התשלום החוץ-בנקאיים, לרבות מבחינת התנאים לגישה, עלויות ולוחות הזמנים, אזי יהיה מדובר בשינוי נסיבות אשר יהיה בו להצדיק בחינה מחודשת של מנגנון זה, כולו או חלקו.

כן ראיתי לנכון לחייב את הבנקים בשקיפות כלפי נותני שירותי התשלום בנוגע למידע הנחוץ על מנת לבחון את ההתקשרות בהסכם לקבלת שירותי ייצוג. כמו כן וכדי לענות גם על החשש זה וגם על החשש הקודם, השארתי על כנם תנאים שנקבעו בפטורים הקודמים לפיו הבנקים ומס"ב יבצעו כל פעולה נדרשת על מנת לאפשר לכל גורם רלוונטי גישה לכל אחד משירותי מס"ב בתנאים שמס"ב מעניקה אותם לבנקים.

ג. החשש לצינון התחרות בין חמשת הבנקים הגדולים

חשש נוסף שעלול לעלות מההסדר הכולל הוא חשש לצינון התחרות בין הצדדים להסדר בתחומי הפעילות של הורי המיזם, שהם חמשת הבנקים הגדולים בישראל. חששות אלה נדונו בהחלטות הפטור הקודמות שניתנו למס"ב, ותנאים שונים הותנו בכדי להפיג חששות אלו. בכלל זה, הוגדרו במפורש תחומי הפעילות המדויקים בהם יותר למסב לפעול על מנת למנוע זליגת שיתוף הפעולה לתחום אחרים. היקף הפעילות של מס"ב, על כל השירותים שהיא מעניקה, איננו היקף פעילות מהותי ביחס לפעילות הליבה של הצדדים להסדר, עובדה שגם היא מפחיתה את החשש לצינון התחרות ביניהם כתוצאה משיתוף הפעולה.

בעבר הוטלו גם תנאים התנהגותיים, לרבות איסור על הבנקים להעביר כל מידע העלול להפחית את התחרות ביניהם; חובה לקיים את המגעים במסגרת מס"ב אך ורק באמצעות בעלי התפקידים ההכרחיים לשם תפעולה השוטף של מס"ב (בכפוף לסייג המבהיר שאין איסור שמנב"ל יתעדכן באשר לפעולותיו של הדירקטור מטעמו). מאחר שהעברות מידע בין מתחרים באופן הפוגע בתחרות ממילא אסורות על פי דין,²⁴ לא נראה שיש צורך בהטלת התנאים בעניין זה במסגרת הפטור הנוכחי. בהתאם תנאים אלה נמחקו.²⁵

²⁴ ראו בין היתר בגילוי דעת 2/14 בעניין חשיפת מידע טרם עסקה בין מתחרים (19.5.2014) רשות התחרות 500618.
²⁵ ובהתאם התייתר הצורך גם בסעיף שהבהיר שאין בהם כדי למנוע עדכון מנב"ל על פעילות דירקטור מטעמו.

באופן דומה לחששות שתוארו לעיל, בחירת חמשת הבנקים הגדולים לקיים את פעילות ניוד החשבונות במסגרת מס"ב, גוף שנמצא בבעלותם ובשליטתם המשותפת, מעלה חשש למתן יתרון לבנקים על פני גופים אחרים שעשויים לנהל חשבונות תשלום בעתיד ושאינם עשויים להיות גופים קולטים. זאת, בדומה לחששות שתוארו לעיל כתוצאה מחסימת גישתם של מתחרי הבנקים בעלי המניות לשירותים של מסב.

משכך, החלטתי להתיר על כנו את התנאי שהטלתי בהחלטת הפטור משנת 2019 המחייב את מס"ב מתן גישה שוויונית לשירות זה לכל משתתף במס"ב החפץ זאת, לרבות מי שאינו בנק, בתנאים זהים לתנאים שמקבלים הבנקים. כפי שציינתי גם אז, חלק מפרטי המנגנונים של המערכת טרם נסגרו, ביניהם פרטים שעשויים להשפיע על יכולתם של גופים אחרים לעשות שימוש במערכת, כגון חלוקת העלויות השוטפות בין המשתתפים. ברי שבכל שיש בפרטים שייקבעו בהמשך משום שינוי מהותי להסדר שהובא בפניי כעת, תהיה חובה להביאם בפניי לבחינה מחודשת, בהתאם להוראות סעיף 16 לחוק.

ה. שירותי נוספים שמעניקה מסב

כפי שהורחב לעיל, בנוסף לשירותי סליקת חיובים וזיכויים, מס"ב מספקת שירותים נוספים לבנקים ולגורמים אחרים: שירותי מיתוג למאגרי מידע ושירותי פירוש תנועות.

בדומה לחשש שתואר לעיל, גם סוגי פעילות אלה עלולים לעורר חשש להגבלת הגישה לשירות עבור גופים אחרים הזקוקים לו, באופן שיקנה לבנקים הצדדים להסדר הנובל יתרון תחרותי שמקורו בשיתוף הפעולה ביניהם. משכך, בפטורים הקודמים נקבעו תנאים המחייבים את הבנקים ומס"ב לבצע כל פעולה הנדרשת כדי לאפשר גישה לשירותי המיתוג בעלות זהה לזו של הבנקים עבור כל גוף שרשאי על פי דין לגשת למאגרים אלה וכן עבור כל קופות הגמל. בפטור זה החלטתי לאפשר למס"ב להעניק שירותי מיתוג עבור מאגרי מידע אף אם אינם לפי דין ובלבד שהם משמשים לפעילות השוטפת של המשתתפים וקבעתי שמס"ב צריכה לאפשר גישה גם למאגרים אלה לכל מי שרשאי לגשת אליהם לפי דין.

החלטתי לבצע התאמות נוספות בנוסח התנאים, כגון מחיקת חובת נושאי משרה לחתום על כתבי התחייבות לשמירה על הסודיות.

לפני שאסיים, אציין שכפי שהוזכר לעיל בנוגע לאיסור סירוב בלתי סביר של בנק לייצג, חלק מההוראות שבתנאים הכלולים בהחלטתי דומות להוראות המוטלות על מס"ב ועל הבנקים מכוח דברי אסדרה של בנק ישראל. כאמור, אני רואה את שני הסטים של ההוראות כמשלימים זה את זה וכחיים בהרמוניה זה עם זה. משכך, ברי כי במסגרת בחינת תחולת התנאים, פרשנותם או דרך יישומם, אביא בחשבון עמידת הבנק בכללים שקבע בנק ישראל ועמדתו של בנק ישראל בנוגע להתנהלות הבנק הרלוונטי או מס"ב ואתן לכך משקל ראוי. כך, למשל, הימנעות בנק לנמק את הסיבות לסירובו או היערכות שמתמשכת מעבר לתקופה שנקבעה לכך על פי דרישות בנק ישראל – עשויות להזק מסקנה כי עסקינן בסירוב שאינו סביר.

מכל האמור לעיל ולאחר שנועצתי בוועדה לפטורים ומיזוגים, ראיתי לנכון להשתמש בסמכות הנתונה לי בסעיף 14 לחוק התחרות הכלכלית ולתת את הפטור למשך 5 שנים מהיום ובכפוף לתנאים שלהלן.

בהתאם להוראות סעיף 15(א) לחוק, נתונה החלטתי זו לערר בפני בית הדין לתחרות על ידי איגוד עסקי, ארגון צרכנים או כל אדם העלול להיפגע מההסדר הכובל עליו ניתן הפטור.

להלן התנאים:

הגדרות

בתנאים אלה יהיו למונחים הבאים הפירוש המופיע לצדם להלן:

- "אדם קשור" – מי ששולט בגוף, תאגיד שנשלט על ידו או תאגיד שנשלט בידי מי מהם;
- "בנק דיסקונט" – בנק דיסקונט לישראל בע"מ, לרבות אדם קשור;
- "בנק הפועלים" – בנק הפועלים בע"מ, לרבות אדם קשור;
- "בנק מזרחי" – בנק מזרחי טפחות בע"מ, לרבות אדם קשור;
- "בנק לאומי" – בנק לאומי לישראל בע"מ, לרבות אדם קשור;
- "הבנק הבינלאומי" – הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, לרבות אדם קשור;
- "הבנקים" או "בנק" – אחד או יותר מאלה: הבנק הבינלאומי, בנק דיסקונט, בנק הפועלים, בנק מזרחי, בנק לאומי;
- "וועדת משתתפי מסב" – הוועדה המייעצת למפעיל מערכת מסב כדי לסייע לו בקבלת החלטות בנוגע למערכת התשלומים;
- "ייצוג משתתף" – מתן כל השירותים על ידי משתתף בסליקה למי שאינו משתתף בסליקה, הנדרשים כדי לאפשר לו להיות משתתף במסב ולהעביר זיכויים וחובים באמצעות מסב באופן סדור ושוטף;
- "יישומון" – אמצעי תשלום דיגיטלי באמצעות אפליקציה המותקן על גבי טלפון החכם;
- "מסב" – מרכז סליקה בנקאי בע"מ וכל תאגיד הנשלט על ידה;
- "מערכת תשלומים מידיים" – תשתית המאפשרת העברת חיובים וזיכויים מידיים (immediate payments/faster payments);

"משתתף" – מי שפועל במערכת סליקת החיובים והזיכויים של מסב, לרבות קבלת קבצי קדם סליקה;

"משתתף בסליקה" – מי שמנהל חשבון במערכת זה"ב (זיכויים והעברות בזמן אמת);
"נותן שירותי תשלום" – מי שבידו רישיון על פי דין שלפיו רשאי לעסוק במתן שירותי תשלום;

קופת גמל" – בהגדרתה בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005;

"שירותי העברת ממסרים" – שירותי העברת ממסרים ונתונים בין משתתפים ולקוחות וכן למנויים לשירות ובינם לבין עצמם, לרבות באמצעות מערכת תשלומים מידיים;

"שירותי נידוד חשבון" – העברת פעילות פיננסית מחשבון לקוח אצל גוף מעביר שהוא משתתף אל חשבון של אותו לקוח אצל גוף אחר קולט שהוא משתתף וכן העברת מידע לצורך ההעברה כאמור;

"שירותי מיתוג למאגרי מידע" – שירותי גישה למאגרי מידע שונים שבהם מידע הנדרש לצורך הפעילות השוטפת של המשתתפים ולקוחותיהם;

"שירותי פירוט תנועות" – שליחת פירוט תנועות שביחס אליהן ניתנו שירותי סליקת חיובים וזיכויים ללקוח במקום למשתתף נותן השירותים ללקוח;

"שירותי סליקת חיובים וזיכויים" – שירותי קדם סליקה (סילוקין) לצורך סליקת זיכויים, החזרת זיכויים או סליקת חיובים על פי הרשאה והחזרת חיובים, בין משתתפים ולקוחותיהם, לרבות באמצעות מערכת תשלומים מידיים;

"שירותי תשלום" – בהגדרתם בחוק שירותי תשלום התשע"ט-2019;

"שליטה" – בהגדרתה בכללי ההגבלים העסקיים (הוראות והגדרות כלליות), התשס"ו-2006;

"דירקטור", "נושא משרה" – בהגדרתם בחוק החברות, התשנ"ט-1999;

למונחים אחרים שבתנאים אלה תהא ההגדרה הנודעת להם בכללי ההגבלים העסקיים (הוראות והגדרות כלליות), התשס"ו-2006.

הבעלות במסב ותחומי פעילותה

1. מסב תעסוק במתן השירותים שלהלן ובהם בלבד (להלן השירותים):

א. שירותי סליקת חיובים וזיכויים;

ב. שירותי העברת ממסרים;

- ג. שירותי ניווד חשבונות;
 - ד. שירותי מיתוג למאגרי מידע;
 - ה. שירותי פירוט תנועות;
 - ו. שירותים נלווים לשירותים המנויים לעיל, הנחוצים לשם ייעול מתן השירותים המנויים לעיל;
 - ז. פעילות נלוות אחרת שאישרה הממונה.
2. מסב לא תחלק רווחים או תקבולים או הטבות מכל סוג שהוא למי שמחזיק בה, לרבות אדם קשור (להלן מחזיק). מבלי לפגוע בכלליות האמור לעיל, מסב לא תעניק למחזיק דיבידנד, דמי ניהול, ריבית בגין החזר הלוואה בשיעור העולה על הריבית המקובלת במשק לעסקה הרלבנטית או כל הטבה אחרת, במישרין או בעקיפין, וכן לא תעניק הנחה אשר הנהנים ממנה יהיו בפועל רק מחזיקים.
 3. מסב לא תעניק לדירקטורים שהם תאגידים המכהנים בה כל שכר או כל טובת הנאה אחרת, בקשר לתפקידם כדירקטורים.
 4. הבנקים לא ימנו לדירקטוריון מסב אדם שהוא בעל עניין בבנק, חבר הנהלת הבנק, או נושא משרה בתחומי המסחר, החשבונות או הקמעונאות בבנק; יובהר כי בנק רשאי למנות לדירקטוריון חבר הנהלה בבנק בתחום השכני.
 5. כל ההחלטות המהותיות של הבנקים הנוגעות למסב, וההחלטות של מוסדות הניהול של מסב (דירקטוריון, ועדת דירקטורים, אסיפה כללית), יתועדו בכתב בסמוך לאחר קבלתן; מבלי לגרוע מכלליות האמור, יתועד פרוטוקול מלא מכל פגישה בין הבנקים בקשר למסב, כולם או מקצתם.

השתתפות במסב

6. מסב תצרך כמשתתף, בתנאים שאינם מפלים ושיפורסמו לפי סעיפים 14 ו-15 להלן, כל גוף מהגופים הבאים שביקש זאת ובלבד שאין מניעה לכך לפי דין:
 - א. כל משתתף בסליקה;
 - ב. נותן שירותי תשלום שקיבל קוד זיהוי מבנק ישראל ואת אישורו של משתתף בסליקה למתן שירותי ייצוג משתתף.
7. כל משתתף יהיה זכאי להצטרף בחבר בוועדת משתתפי מסב או בוועדות משנה של וועדת משתתפי מסב שנדונים בהן נושאים הנוגעים לעניינו של המשתתף, ובכלל זה, נושאים הנוגעים לפיתוחים טכנולוגיים שיש בהם כדי להשפיע על המשתתף.
8. בנק לא יסרב סירוב בלתי סביר לספק לנותן שירותי תשלום שירותי ייצוג משתתף לצורך גישה ביחס לאחת או יותר מהשירותים של מסב בנוגע לסליקת חיובים וזיכויים; לא ייחשב כבלתי סביר סירוב לספק שירות שנותן שירותי התשלום יכול, בתנאים סבירים, לקבל מאת מסב.
9. מבלי לגרוע מהאמור בסעיף 8, הבנקים ומסב יבצעו כל פעולה הנדרשת באופן סביר כדי לעשות את הבאים:

- א. לאפשר גישה לשירותי סליקת חיובים וזיכויים לכל משתתף ולקוחותיו, בתנאים זהים לתנאים שמעניקה מסב לבנקים ולקוחותיהם. בכלל זה, כל אחד מהבנקים יקבל הוראות תשלום המועברות באמצעות מסב מכל משתתף אחר.
- ב. לאפשר גישה לשירותי העברת ממסרים לכל משתתף ולקוחותיו, בתנאים זהים לתנאים שמעניקה מסב לבנקים ולקוחותיהם;
- ג. לאפשר גישה לשירותי ניוד חשבונות לכל משתתף, בתנאים זהים לתנאים שמעניקה מסב לבנקים;
- ד. לאפשר לכל משתתף ולקוחותיו גישה לשירותי מיתוג למאגרי מידע הנדרשים לצורך הפעילות השוטפת שלו בתנאים זהים לתנאים שמעניקה מסב לבנקים, ובלבד שאין איסור על המבקש לגשת למאגרים אלה על פי דין;
- ה. לאפשר גישה לשירותי פירוש תנועות לכל אחד מהבאים:
 1. קופת גמל;
 2. נותן שירותי תשלום;
 3. לקוח אחר שהבנק שלו אישר לו גישה כאמור.
10. מבלי לגרוע מהאמור בסעיף 8, כל אחד מהבנקים לא יהיה רשאי להעביר הוראת תשלום במערכת התשלומים המידיים אם מקורה ביישומון שבשליטתו, אלא אם הבנק מספק שירותי ייצוג משתתף לנותן שירותי תשלום שאינו משתתף בסליקה אחד לפחות שמעביר הוראות בפועל באמצעות המערכת באופן שוטף וסדור. תוקפו של סעיף זה הוא עד יום 30.6.2022 או עד חלוף שנה מהיום שבו התחיל נותן שירותי תשלום ראשון להעביר עסקאות כאמור באופן שוטף וסדור, לפי המוקדם.
11. העמלות בגין שירותים שתגבה מסב תהיינה זהות לכל מקבלי אותו שירות, בהתאם להיקף השימוש בשירות, אלא אם כן קיים הבדל בעלויות השירות הנובעות ממתן השירות וככל שההבדל במחיר ינבע באופן ישיר מההבדל בעלויות האמורות בלבד.
12. מסב אינה רשאית לגבות עלויות שנשאה בהן בעבר, מאדם שיבקש להתחבר לשירותים או להתקבל במשתתף.
13. על אף האמור בסעיף 12 לעיל, מסב תהיה רשאית לגבות מאדם שיבקש להתחבר לשירות מהשירותים או להצטרף כמשתתף, את העלויות התוספתיות הכרוכות במתן גישה לשירותים שהוא מעוניין לקבל או הכרוכות בהשתתפותו במסב, ואשר ינבעו באופן ישיר מביצוע ההתאמות או הבדיקות הנדרשות לשם מתן השירותים עבורו או לשם השתתפותו, וזאת לאחר הצגה מפורטת של חישוב העלויות בפני המבקש.

מידע

14. הדרישות להצטרפות למסב, כללי מערכת מסב, הדו"חות הכספיים של מסב ותעריפוני השירותים השונים שמספקת מסב יפורסמו באתר המרשתת שלה, מלבד מידע שיש מניעה לפרסם על פי דין.
15. ככל שהמידע כאמור אינו פומבי, מסב תעמיד לרשות כל נותן שירותי תשלום כל מידע הנחוץ לו באופן סביר על מנת לבחון את השתתפותו במסב ולהיערך לשם כך והבנקים

יעמידו לרשות כל נותן שירותי תשלום מידע הנחוץ לו בנוגע לדרישות הבנק לצורך הייצוג, והכול מלבד מידע שיש מניעה למסור כאמור על פי דין.
16. כל ספק בדבר תחולתם של תנאים אלה, פרשנותם או בדבר דרך יישומם – יובא להכרעת הממונה.

מיכל הלפרין

מיכל הלפרין
הממונה על התחרות

ירושלים, כ"ו סיון תש"ף

18 יוני 2020

נספח 27

**העתק מכתב מרשות התחרות בנושא
אי חידוש הפטור למס"ב מיום 31
במרץ 2024**

עמ' 542

ירושלים, כ"א באדר ב' תשפ"ד
31 מרץ 2024

לכבוד

בנק לאומי לישראל בע"מ מר חנן פרידמן, מנכ"ל
יהודה הלוי 24-34, בנק לאומי לישראל בע"מ
תל-אביב יפו, 6513616 יהודה הלוי 24-34,
תל-אביב יפו, 6513616

בדוא"ל: hanan.friedman@bankleumi.co.il
Nir.Poreh@BankLeumi.co.il

שלום רב,

הנדון: מבנה הבעלות בחברת מרכז סליקה בנקאי בע"מ

הריני לפנות אליך בנושא שבנדון כדלקמן:

1. בידוע, מלוא הון המניות של חברת מרכז סליקה בנקאי (להלן **מס"ב**) מוחזק בידי חמשת התאגידים הבנקאיים הגדולים¹ הבעלות המשותפת של התאגידים הבנקאיים בחברת מס"ב מהווה הסדר כובל כהגדרתו בחוק התחרות הכלכלית, התשמ"ח-1988 (להלן **החוק** או **חוק התחרות**).

2. על-פי החוק אסור לאדם להיות צד להסדר כובל אלא אם קיבל לכך אישור מבית הדין לתחרות (להלן **בית הדין**), היתר זמני או פטור מהחובה לקבל את אישור בית הדין שניתן על-ידי הממונה על התחרות (להלן **גם הממונה**), או שכל הכבילות שבהסדר פטורות בהתאם לפטור סוג שנקבע לפי סעיף 15 לחוק.

3. ביום 10.11.2019 ובעקבות תיקון לחוק התחרות שנגע לפטורי הסוג, מסרה רשות התחרות מכתבים לתאגידים הבנקאיים מכוח סמכות הממונה לפי סעיף 15א(ז) לחוק, שלפיהם הוחרג ההסדר הכובל שעניינו החזקתם המשותפת במס"ב מתחולת פטורי הסוג שנקבעו לפי סעיף 15א לחוק, כך שההסדר נדרש לקבל היתר פרטני מבית הדין

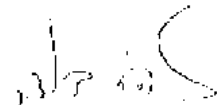
¹ בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ ובנק דיסקונט לישראל בע"מ מחזיקים כל אחד ב-25% ממניות מס"ב, כאשר בנק מזרחי טפחות בע"מ והבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ מחזיקים כל אחד ב-12.5% ממניות מס"ב (להלן **התאגידים הבנקאיים**).

או מהממונה על התחרות. בהמשך לכך, ביום 18.6.2020 ניתנה בתנאים החלטת הפטור האחרונה בעניין החזקת התאגידים הבנקאיים במס"ב, למשך חמש שנים (להלן החלטת הפטור הנוכחית).²

4. בהמשך לשינויים המתרחשים בתחומי הבנקאות בכלל והתשלומים בפרט בשנים האחרונות ואלו שעתידיים להתרחש בשנים הקרובות, הנני להביא לידיעתכם כי אלא אם תשתכנע אחרת, הממונה סבורה שעל פני הדברים לאחר פקיעת החלטת הפטור הנוכחית ביום 18.6.2025, ההסדר הכובל הנוגע למבנה הבעלות במס"ב אינו צפוי לעמוד בתנאים הקבועים בחוק התחרות למתן פטור מהחובה לפנות לבית הדין.

5. בשל הצורך בהיערכות מראש, אנו מביאים בפניכם את הדברים כבר במועד זה.

בברכה ובכבוד רב,

זהר בוצר, עו"ד

ראש צוות פיננסים, מחלקת שווקים

רשות התחרות

העתקים:

עודד סלומי, מנהל המחלקה לתשלומים וסליקה בבנק ישראל

אודליה משה אוסטרובסקי, מנכ"לית מס"ב

² החלטה לפי סעיף 14 לחוק התחרות הכלכלית, התשמ"ח-1988 בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להסדר חברת מרכז סליקה בנקאי בע"מ בין: בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק דיסקונט לישראל בע"מ, בנק המזרחי טפחות בע"מ והבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (18.6.2020). זמין באתר הרשות בקישור: <https://www.gov.il/he/Departments/legalInfo/decisions2019-072642>

נספח 28

הצעת חוק הבנקאות (רישוי)

עמ' 545

מבוא

פקודת הבנקאות, 1941, תוקנה בחקיקה של הכנסת מספר פעמים. כך הוטלה, בתיקוני תשכ"א, חובת רישוי על מוסדות כספיים (בנקים היו חייבים ברישוי אף לפי הפקודה המקורית) ועל פתיחת סניפים של בנקים ומוסדות כספיים; בתיקון תשכ"ה נקבעה הסמכות להגביל את היקפן של עסקאות מסויימות של בנק, כגון ערבויות, ביחס להונז; בתיקון תשכ"ט הורחבו סמכויות הפיקוח של המפקח על הבנקים והנגיד ונקבעו הסדרים לטיפול בבנק כושל, לרבות מתן ערבויות לתשלום פקדונותיו; בתיקוני תשל"ו נקבעו הסדרים לענין שביתות בבנקים ולענין חשבונות משותפים. חקיקה זו של הכנסת שינתה במידה רבה את פני הפקודה המקורית, אך עדיין מרגש הצורך לחוקק חוק בנקאות שיטפל בכל ההיבטים של מערכת הבנקאות, התופסת מקום מרכזי במשק הישראלי והנוגעת לחיי היום יום של כל תושב במדינה.

החוק המוצע בזה נועד להיות החלק הראשון של חוק בנקאות חדש שיחליף את פקודת הבנקאות, 1941. ההחלטה לחוקק את החוק בשלבים נבעה ממורכבות הנושא ומן הצורך לקבוע הסדר חדש לרישוי סניפים, מפני שתקפו של ההסדר הקיים יפקע ביום ד' בניסן תשל"ט (1 באפריל 1979).

בחוק המוצע מספר פריקים, ואלה נושאים:

1. הסדרים למתן רשיונות לתאגידי בנקאיים ולביטולם (פרק ב');
 2. תחומי הפעולה של תאגידי בנקאיים לסוגיהם וייחוד פעולות לתאגידי בנקאיים (פרק ג');
 3. פעולות הטענות היתרים מיוחדים – פתיחת סניפים, הקמת חברות בת בנקאיות בחוץ לארץ, ורכישת שליטה בתאגיד בנקאי (פרק ד').
- החוק המוצע כולל גם תיקונים לפקודת הבנקאות, 1941, ולחוק בנק ישראל, תשי"ד – 1954, כדי להתאימם לחוק החדש.

פרק א': פרשנות

הגדרות

1. בחוק זה —

"אמצעי שליטה בתאגיד" — כל אחת מאלה:

- (1) זכות ההצבעה באסיפה כללית של חברה או בגוף מקביל של תאגיד אחר;
- (2) הזכות למנות דירקטורים של התאגיד;
- (3) הזכות להשתתף ברווחי התאגיד;
- (4) הזכות ליתרת נכסי התאגיד בעת חיסולו;

"אשראי" — לרבות ערבות, קיבול שטרות, נכיון שטרות, מימון באמצעות השכרת נכסים, פתיחת אשראי תעודות או אישורו, והתחייבות לשלם כסף על חשבון הוולת;

"אשראי לזמן ארוך" — אשראי שלפי תנאיו התקופה הממוצעת לפרעון הקרן היא יותר משלוש שנים;

"הועדה המייעצת" — הועדה המייעצת שנתמנה לפי סעיף 6 לפקודה;

"החזקה" או "רכישה" — בין במישרין ובין בעקיפין, בין בעצמו ובין יחד עם קרוביו, לרבות על ידי שלוח או נאמן או על ידי תאגיד נשלט כמשמעותו בסעיף 2;

"המפקח" — המפקח על הבנקים שנתמנה לפי סעיף 5 לפקודה;

"הנגיד" — נגיד בנק ישראל שנתמנה לפי סעיף 8 לחוק בנק ישראל, תשי"ד-1954¹;

"הפקודה" — פקודת הבנקאות, 1941²;

"סניף" — כל מקום שבו מקבל תאגיד בנקאי פקדונות כספיים או מנהל דרך קבע עסקים עם לקוחותיו, לרבות מקום שבו מוצב מיתקן שבאמצעותו יכול לקוח של התאגיד לבצע פעולות בחשבונו אצל התאגיד;

"פקדונות כספיים" — לרבות הלוואות;

"קרוב" — בן זוג, אח, הורה, צאצא, צאצא בן הזוג, וכן זוגו של כל אחד מאלה;

"תאגיד בנקאי" — בנק, בנק חוץ, בנק למשכנתאות, בנק למימון השקעות, מוסד כספי או חברת שירותים משותפת;

דבריו הפכו

הוראות חשובות בחוק המוצע, כגון בהוראות בדבר הצורך בקבלת היתר להחזיק שליטה בבנק (סעיף 34) או בדבר ההגבלה על סוגי התאגידים שתאגיד בנקאי רשאי לשלוט בהם (סעיפים 12, 13(ב), 16, 18 ו-20).

מוצע להגדיר שליטה לפי מבחן איכותי — "היכולת לכוון את פעילות התאגיד" — כאשר בצדו קיימת חזקה שאדם שולט בתאגיד אם הוא מחזיק יותר מ-50% מסוג מסוים של אמצעי השליטה בו. המבחן האיכותי מביא בחשבון כי במציאות יכול אדם להיות בעל ההשפעה בתאגיד אף אם הוא מחזיק בפחות מרוב מאמצעי השלי-

סעיפים הגדרות אחדות קשורות בענייני שליטה. ההג-
1 ו-2 דרה של "אמצעי שליטה בתאגיד" מבוססת על איפיונים של שליטה, כמו זכות ההצבעה באסיפה כללית או הזכות למנות דירקטורים. בדרך כלל מגולמות זכויות אלה במניות התאגיד, אך לפעמים הן נובעות מהסכמים בין הבעלים. לפי ההגדרה של "החזקה" או "רכישה" ווקפים אמצעי שליטה לאדם אם הם בידיו במישרין, בידי קרוביו או בידי שליח או נאמן בעדו או בידי תאגיד שבשליטתו.

המונח "שליטה", שיוחד לו סעיף 2, מצוי במספר

1 ס"ח תשי"ד, עמ' 192.

2 ע"ר 1941, חוס' 1, עמ' 69.

"תאגיד חוץ" – תאגיד שהואגד במדינת חוץ;

"תאגיד עזר" – תאגיד שאינו עצמו תאגיד בנקאי ושעיסוקיו הם בתחום הפעולה המותר לתאגיד בנקאי השולט בו, למעט עיסוקים שנתייחדו לתאגידים בנקאיים לפי סעיפים 14 ו-21.

- שליטה בתאגיד 2. (א) אדם שולט בתאגיד אם הוא מחזיק את היכולת לכוון את פעילות התאגיד.
(ב) חזקה על אדם שהוא יכול לכוון את פעילותו של תאגיד אם הוא מחזיק יותר מחמישים אחוזים מסוג מסוים של אמצעי השליטה בתאגיד.
(ג) אדם אינו שולט בתאגיד אם יכולתו לכוון את פעילותו נובעת רק מהיותו דירקטור או נושא משרה אחרת בתאגיד.
- תנאים ברשיונות 3. המוסמך לתת רשיון, היתר או אישור לפי חוק זה רשאי להתנותו בתנאים ולהגבילו.

פרק ב': רישוי תאגידים בנקאיים

- תוכת רשיון 4. לא יהא תאגיד בנקאי אלא ברשיון לפי חוק זה.
- רשיונות 5. (א) תאגיד רשאי, לפי שיקול דעתו ולאחר התייעצות בועדת הרשיונות שנתמנתה לפי סעיף 6, לתת –
(1) לחברה שהתאגדה בישראל על פי פקודת החברות³ ושאונה חברה פרטית –
(א) רשיון בנק;
(ב) רשיון בנק למשכנתאות;
(ג) רשיון בנק למימון השקעות;
(ד) רשיון מוסד כספי;
(ה) רשיון חברת שירותים משותפת;
(2) לתאגיד חוץ רשום בישראל שהוא בנק במדינת חוץ – רשיון בנק חוץ.

דבריו הסבר

- סעיף 3 הסמכות להתנות תנאים ברשיונות דרושה כדי להתאים את ההוראות הכלליות של החוק לנסיבות המשתנות של כל מקרה ומקרה. סמכות זו נקבעה במפורש לגבי היתרי סניפים בסעיפים 3א (ג) ו-7(ב) לפקודת הבנקאות, 1941, שמוצע להחליפם בחוק זה.
- סעיפים מוצע להטיל חובת רישוי על התאגידים 4 ו-5 הבנקאיים לסוגיהם. תחומי הפעולה המותרים לכל סוג הפעולות שיוחדו לתאגידים בנקאיים מפורטים בסעיפי החוק שבהמשך.
- הוראות אלה יחליפו את סעיפים 7(א) ו-3א(א) לפקודה, שזו לשונם:
"3א(א) לא ינהל אדם עסק של קבלת כספים בפקדון
- טה. לרונמה, בעל 40% מוכויות ההצבעה בתאגיד עשוי לשלוט בו אם יתר הוכויות מוחזקות בידי מספר רב של אנשים מהציבור הרחב.
- המונח "תאגיד בנקאי" כולל את כל סוגי המוסדות החייבים ברשיון לפי החוק. לא נקבעה הגדרה לכל אחד מסוגי המוסדות האמורים והגדרתם נובעת מכלל הוראות החוק.
- בפקודת הבנקאות, 1941, אין הגדרה של "סניף". לפי סעיף 7(ב) לפקודה, בנק חייב בהיתר לגבי כל מקום שבו הוא עוסק בעסקים כלשהם. ההגדרה שבחוק המוצע מצמצמת את חובת הרישוי למקום שבו התאגיד הבנקאי מקבל פקדונות כספיים או עושה דרך קבע עסקים אחרים; חובת הרישוי תחול גם על הצבת מכשירים לשירות הקהל, כגון המכונות האוטומטיות לאספקת מזומנים.

³ חוקי אי, כרך א', פרק כ"ב, עמ' 155.

(ב) לא יהיה תאגיד בנקאי בעל יותר מרשיון אחד לפי חוק זה.

(ג) רשיון אינו ניתן להעברה.

6. (א) הנגיד ימנה חמישה מבין חברי הועדה המייעצת להיות ועדת הרשיונות. ועדת רשיונות

(ב) לא יכהן כחבר בוועדת הרשיונות מי שהוא דירקטור או עובד בתאגיד בנקאי.

(ג) חבר שחדל להיות חבר בוועדה המייעצת יחדל לכהן כחבר ועדת הרשיונות.

(ד) המגין לשיבות ועדת הרשיונות יהיה רוב חבריה.

(ה) ועדת הרשיונות רשאית לקבוע את נוהל עבודתה ודיוניה.

שיקולים במתן
רשיונות

7. במתן רשיון לפי חוק זה, יובאו בחשבון ענינים אלה:

(1) תכנית הפעולה של המבקש וסיכוייו להגשימה;

(2) התאמתם של בעלי אמצעי השליטה, הדירקטורים והמנהלים של המבקש לתפקידם;

(3) השפעת מתן הרשיון על התחרות במערכת הבנקאות ועל רמת השירותים בה;

(4) המדיניות הכלכלית של הממשלה;

(5) טובת הציבור;

(6) לגבי בנק חוץ – הדדיות בדבר רישוי תאגידים בנקאיים בין ישראל לבין המדינה שבה מרכז עסקיו של המבקש.

8. (א) לא יינתן רשיון אלא אם הון המניות המוגסק והנפרע של המבקש אינו פחות מן הון מינימלי הנקוב בתוספת.

ד ב ר י ה ס כ ר

הסעיף המוצע יחליף את סעיף 7 (ג) לפקודה, שבו נאמר:

"(ג) הנגיד לא יחליט על מתן רשיון לפי סעיף קטן (א) או על מתן היתר לפי סעיף קטן (ב) אלא לאחר הת- ייעצות בוועדת משנה של חמישה לכל היותר שתמונה על ידי המועצה מתוך חבריה, ולא תכלול מנהל או עובד אחר של מוסד בנקאי."

הוראה דומה נמצאת בסעיף 3א(ה) לפקודה, לגבי מתן רשיון למוסד כספי.

סעיף 7 מוצע לפרט את השיקולים שינחו את הנגיד במתן רשיונות לתאגידים בנקאיים. אין הו- ראה מקבילה בפקודה.

סעיף 8 ההוראה המוצעת, יחד עם התוספת לחוק יקבעו את ההון המינימלי של תאגיד בנקאי. מוצע שהסכומים בתוספת יהיו ניתנים להגדלה בידי הנגיד באישור שר האוצר וועדת הכספים של הכנסת. הוראות אלה יבואו במקום סעיף 3 לפקודה.

ושל מתן הלוואות כאחד בלי רשיון מאת הנגיד, אלא אם הוא מוסד בנקאי."

7" (א) למרות כל האמור בפקודה זו או בפקודה אחרת, הרי שום חברה לא תתחיל לנהל עסקי בנק לאחר תאריך פקודה זו, בלא שתקבל מאת הנגיד רשיון לכך. רשאי הנגיד לסרב ליתן רשיון כזה."

המונח "עסקי בנק" מוגדר בסעיף 2 לפקודה כך: "עסקי בנק" – פירושם עסק של קבלת כספים מן הציבור בחשבון עובר ושב, שמחזירין אותם עם דרי- שתם בשיק, ומתן הלוואות ללקוחות."

סעיף 6 בסעיף 5 מוצע כי הנגיד יתייעץ בוועדת רש- יונות לפני מתן רשיון לתאגיד בנקאי. בסעי- פים אחרים בהצעה מיועדים לוועדה תפקידי ייעוץ בנוש- אי ביטול רשיון, מתן רשיון סניף וביטולו ועוד.

הועדה המייעצת הנזכרת בסעיף היא, כאמור בהג- דרה שבסעיף 1, הועדה המייעצת שממנה הנגיד לפי סעיף 6 לפקודה יליעץ לו בענינים הנוגעים לעסקי בנקאות.

(ב) הנגיד, באישור שר האוצר וועדת הכספים של הכנסת, רשאי להגדיל בצו את הסכומים הנקובים בתוספת.

(ג) הוגדלו הסכומים הנקובים בתוספת, יגדיל כל תאגיד בנקאי, תוך שלוש שנים, את הונו המונפק והנפרע לסכום המוגדל; המפקח רשאי להאריך לתאגיד בנקאי פלוני את תקופת שלוש השנים.

9. ביטול רשיון הנגיד רשאי, לאחר התייעצות בוועדת הרשיונות, לבטל רשיון, בכל אחד מן המקרים שלהלן, לאחר שניתנה לתאגיד הבנקאי הזדמנות סבירה להשמיע טענותיו:

- (1) התאגיד הבנקאי הפר תנאי מהותי מתנאי הרשיון;
- (2) הונו של התאגיד הבנקאי פחת מן הסכום הנקוב בתוספת, או שהתאגיד הבנקאי לא הגדיל את הונו כאמור בסעיף 8(ג);
- (3) התאגיד הבנקאי הפר הוראת חיקוק הפרה שיש בה כדי לפגוע במהימנותו;
- (4) התאגיד הבנקאי לא החל בניהול עסקים או חדל לנהל אותם;
- (5) התאגיד הבנקאי ביקש ביטול רשיונו;
- (6) ניתן צו לפירוק התאגיד הבנקאי או למינוי כונס נכסים עליו, למעט כונס נכסים שנתמנה לפי סעיפים 27, 33 או 35;
- (7) התאגיד הבנקאי החליט על פירוקו מרצון;
- (8) טעמים שבטובת הציבור מורים על הצורך לבטל את הרשיון.

10. (א) תאגיד בנקאי שרשיונו בוטל, דינו לענין הפקודה כדין תאגיד בנקאי במשך שלוש שנים מיום הביטול. המשך הפיקוח על תאגיד שרשיונו בוטל

(ב) הנגיד רשאי להורות לתאגיד בנקאי שרשיונו בוטל בדבר ניהול עסקיו ככל שהדבר ייראה לו נחוץ כדי להגן על נושיו של התאגיד ועל לקוחותיו האחרים שהתקשרו עמו לפני ביטול רשיונו; אין בהוראה כאמור כדי לפטור את התאגיד ממילוי התחייבות שהתחייב בה לפני ביטול רשיונו.

דברי הסבר

(ב) לא ישתמש הנגיד בסמכותו לפי סעיף קטן (א) אלא לאחר שנתן לבנק הזדמנות נאותה לפי הנסיבות להשמיע את טענותיו.

סעיף 8ד לפקודה דן בעיקר בביטול רשיון של בנק שנכשל והעומד לפני פירוק או כבר נמצא בפירוק. אלה אמנם נסיבות שבהן מקובל לבטל רשיון בנק, אך קיימת אפשרות להשתמש בסנקציה זו גם במקרים אחרים. בסעיף 10 מוצע כי הוראות הפקודה ימשיכו, לתקופת שלוש שנים, לחול על תאגיד שרשיונו בוטל, וכי הנגיד יהיה מוסמך לתת לתאגיד הוראות בניהול עסקיו כדי להגן על נושיו ולקוחותיו.

סעיפים 9 ו-10 קאי. בסעיף 9 מוצע להרחיב את העילות לביטול הרשיון מעבר לאלה שנקבעו בפקודה.

וזו לשון סעיפים קטנים (א) ו-(ב) של סעיף 8ד לפקודה:

"(א) היה הנגיד סבור, כי בנק אינו יכול לקיים את התחייבויותיו או לנהל את עסקיו באופן תקין או שטובת הציבור דורשת זאת, רשאי הוא, לאחר התייעצות בוועדה ובאישור הממשלה, לשלול בצו את רשיונו של אותו בנק מתאריך שייקבע בצו.

פרק ג': תחומי הפעולה של תאגידים בנקאיים וייחודם

תחומי פעולה
של בנק

11. לא יעסוק בנק אלא בעיסוקים אלה:

- (1) קבלת פקדונות כספיים בחשבונות עובר ושב על מנת לשלם מהם כשיק לפי דרישה;
- (2) קבלת פקדונות כספיים אחרים;
- (3) הנפקת ניירות ערך;
- (4) ניהול מערכת תשלומים, לרבות גביית כספים, העברתם והמרתם;
- (5) מתן אשראי;
- (6) השקעה בניירות ערך או בזהב;
- (7) שמירה וניהול של מסמכים סחירים, ניירות ערך, זכויות ונכסים אחרים למען הזולת, כשלוט, כשומר, כסוכן או כנאמן;
- (8) השכרת כספות;
- (9) קניה ומכירה של ניירות ערך כסוחר, כסוכן או כחתם;
- (10) ייעוץ כספי וכלכלי;
- (11) תיווך בעסקאות כספיות וכלכליות;
- (12) מתן שירותים כנאמן;
- (13) עיסוק שהותר במפורש לבנק לפי חוק;
- (14) פעולה אחרת הנלווית לעיסוק שמותר לבנק.

שליטת בנק
בתאגידים

12. לא ישלוט בנק אלא בתאגידים אלה:

- (1) תאגיד בנקאי אחר;
- (2) תאגיד חוץ שאילו ניהל עסקים בישראל היה חייב ברשיון לפי חוק זה;
- (3) חברת ביטוח;
- (4) סוכנות ביטוח;
- (5) קופת גמל;

דברי הסבר

סעיף 11 בסקודה אין הגבלה על תחומי הפעולה שמותר לבנק לעסוק בהם.

מוצע להתיר לבנק מסחר לעסוק במישרין במגוון רחב של פעילויות בתחום הכספי אך לאסור עליו לעסוק בתחומים אחרים, כגון תעשייה, בניה ומסחר.

ההצעה תואמת את המציאות בישראל שבה הבנק המסחרי גותן ללקוחותיו שירותים כספיים מגוונים ביותר, אך אינו נוהג בדרך כלל לעסוק בעיסוקים שאינם כספיים.

ברשימת העיסוקים המותרים יצוינו שניים: ניהול חשבונות שיקים, שהוא העיסוק הייחודי של בנק מסחרי, ומתן אשראי, מושג המקיף לא רק את צורות האשראי הבנקאי המקובל כגון הלוואות רגילות, משיכות יתר בחשבונות עובר ושב, ונכיון שטרות, אלא גם עסקאות

מימון משוכללות יותר, כגון מתן ערבויות, אשראים דוקר-מנטריים, ומימון באמצעות השכרת נכסים (ראה הגדרת "אשראי" בסעיף 1 המוצע).

בסעיף 25 מוצע להסמיך את הנגיד, באישור שר האוצר, לקבוע עיסוקים מותרים נוספים.

סעיף 12 מוצע לקבוע את תחומי הפעולה שבנק מס-חרי יוכל לעסוק בהם בעקיפין, על ידי החזקת השליטה בתאגידים אחרים. לסעיף זה אין מקביל בסקודה. גם כאן מוצע להתיר לבנק מסחרי לשלוט בתאגידים שעיסוקם בתחום הכספי על גווני השונים, אך לא בתאגידים אחרים. אין בכך כדי לאסור על בנק הש-קעה במניות של תאגיד לא-כספי, כל עוד אין ההשקעה עולה כדי שליטה באותו תאגיד.

כדי לתת נמישות למבנה המערכת, מוצע לאפשר

- (6) תאגיד עזר;
 (7) חברת שירותים משותפת;
 (8) תאגיד פלוני מסוג אחר שאישר המפקח.

תחומי פעולה
של בנק חוץ

13. (א) לא יעסוק בנק חוץ בישראל אלא בעיסוקים המותרים לבנק לפי סעיף 11.
 (ב) לא ישלוח בנק חוץ בתאגיד המנהל עסקים בישראל אלא אם מותר היה לבנק לשלוח בו לפי סעיף 12.

ייחוד פעולות
לבנק ולבנק חוץ

14. מי שאיננו בנק או בנק חוץ לא יעסוק בקבלת פקדונות כספיים בחשבונות עובר ושב על מנת לשלם מהם לפי דרישה בשיק.

תחומי פעולה של
בנק למשכנתאות

15. לא יעסוק בנק למשכנתאות אלא בעיסוקים אלה:
 (1) הגסקה ביירות ערך;
 (2) קבלת פקדונות כספיים למתן הלוואות ופקדונות כספיים אחרים שאישר המפקח;
 (3) מתן אשראי למימון רכישתם של מקרקעין או של זכות במקרקעין לפי חוק המקרקעין, תשכ"ט-1969, או של התחייבות לעשות עסקה במקרקעין;
 (4) מתן אשראי למימון בניה או פעולות הקשורות לענף הבנין;
 (5) השקעות בניירות ערך;
 (6) הסקדת פקדונות כספיים בתאגידים בנקאיים ובאוצר המדינה;
 (7) ייעוץ כספי וכלכלי;
 (8) עיסוק שהותר במפורש לבנק למשכנתאות לפי חוק;
 (9) פעולה אחרת הנלווית לעיסוק שמותר לבנק למשכנתאות.

שליטת בנק
למשכנתאות
בתאגידים

16. לא ישלוח בנק למשכנתאות אלא בתאגידים אלה:
 (1) בנק למשכנתאות אחר;
 (2) תאגיד עזר;
 (3) סוכנות ביטוח;
 (4) חברת שירותים משותפת;
 (5) תאגיד פלוני מסוג אחר שאישר המפקח.

דבריו הפבר

סעיף 14 הייחוד של בנק ושל בנק חוץ הוא גיחול חש" בנות שיקים. חשבונות אלה מהווים חלק מאמצעי התשלום של המשק, יחד עם שטרי כסף ומעות שמנפיק בנק ישראל לפי סעיף 27 לחוק בנק ישראל, תשי"ד-1954. גם הסקודה ייחודה פעולה זו לבנק המס" חרי, כאמור בסעיף 7(א) לפקודה, שצוטט בדברי ההס" בר לסעיפים 4 ו-5 לעיל.

פעיפים תחומי הפעולה המוצעים לבנק למשכנתאות 15 ו-16 תואמים את המקובל במוסדות מסוג זה בישראל: בנק למשכנתאות נותן אשראי למימון רכישת של דירות מגורים ושל מקרקעין אחרים. המקור למתן אשראי

לבנק לבצע פעולות המותרות לו לפי סעיף 11 באמ" צעות תאגיד שבשליטתו, שייקרא "תאגיד עזר". לדוגמה, בנקים נוהגים לתת שירותי נאמנות באמצעות חברות בנות, והן ייחשבו כתאגיד עזר לצורך החוק המוצע.

סעיף 13 בנק שמרכוז מחוץ לישראל (בנק חוץ) רשאי להקים סניף בישראל אם קיבל רשיון לכך (ראה סעיף 25(2) המוצע). מוצע שתחום הפעולה המותר לו בישראל יהיה כתחום הפעולה המותר לבנק ישראלי, ושיתור לו לשלוח בתאגיד ישראלי מסוג התאגידים שבנק ישראלי רשאי לשלוח בהם. יצוין שלפי סעיף 34 המוצע שליטה בתאגיד בנקאי ישראלי טעונה היתר.

4 ס"ח תשכ"ט, עמ' 259.

17. לא יעסוק בנק למימון השקעות אלא בעיסוקים אלה:

תחומי פעולה של
בנק למימון
השקעות

- (1) הנפקת ניירות ערך;
- (2) קבלת פקדונות כספיים למתן הלוואות ופקדונות כספיים אחרים שאישר המפקח;
- (3) מתן אשראי לזמן ארוך שמטרתו מימון השקעות, למעט אשראי למימון רכישה של דירת מגורים, ומתן אשראי לזמן קצר האמור להיפרע כאשר יקבל הלווה אשראי לזמן ארוך מהבנק;
- (4) השקעה בניירות ערך;
- (5) הפקדת פקדונות כספיים בתאגידים בנקאיים ובאוצר המדינה;
- (6) ייעוץ כספי וכלכלי;
- (7) תיווך בעסקאות כספיות וכלכליות;
- (8) עיסוק שהותר במפורש לבנק למימון השקעות לפי חוק;
- (9) פעולה אחרת הנלווית לעיסוק שמותר לבנק למימון השקעות.

18. לא ישלוח בנק למימון השקעות אלא בתאגידים אלה:

שליטת בנק
למימון השקעות
בתאגידים

- (1) בנק למימון השקעות אחר;
- (2) תאגיד עזר;
- (3) חברת שירותים משותפת;
- (4) תאגיד פלוני מסוג אחר שאישר המפקח.

19. לא יעסוק מוסד כספי אלא בעיסוקים אלה:

תחומי פעולה
של מוסד כספי

- (1) הנפקת ניירות ערך;
- (2) קבלת פקדונות כספיים למתן הלוואות ופקדונות כספיים אחרים שאישר המפקח;
- (3) מתן אשראי לזמן ארוך, למעט אשראי למימון רכישה של דירת מגורים;
- (4) השקעה בניירות ערך;
- (5) הפקדת פקדונות כספיים בתאגידים בנקאיים ובאוצר המדינה;
- (6) ייעוץ כספי וכלכלי;
- (7) תיווך בעסקאות כספיות וכלכליות;
- (8) עיסוק שהותר במפורש למוסד כספי לפי חוק;
- (9) פעולה אחרת הנלווית לעיסוק שמותר למוסד כספי.

ד ב ר י ה ס ב ר

לאות על ידי מתן אשראי לזמן בינוני וארוך, אך לא לשלוח במפעלים אלה.

הם הנפקת איגרות חוב וקבלת פקדונות למתן הלוואות. הבנק למשכנתאות הוא בנדר מוסד מימון בעל יעד מוגדר, להבדיל מהבנק המסחרי העוסק בתחום הכספי הרחב.

פעיפים למוסדות הכספיים הקיימים בישראל אין 19 ו-20 איפיונים המשותפים לכולם אלא ישנם סוגים שונים של מוסדות. לפי סעיף 25 המוצע, יוסמך הנגיד להתיר עיסוקים נוספים למוסדות כספיים, כדי להתאים את הוראות החוק לסוגים חדשים של מוסדות העשויים

פעיפים תחומי הפעולה המוצעים לבנק למימון 17 ו-18 השקעות תואמים את המקובל במוסדות מסוג זה כפי שהתפתחו בישראל. יעודם העיקרי הוא לממן השקעות של מפעלים בתחומי התעשייה, המסחר והחק-

20. לא ישלוח מוסד כספי אלא בתאגידים אלה:

- (1) מוסד כספי אחר;
- (2) תאגיד עזר;
- (3) חברת שירותים משותפת;
- (4) תאגיד פלוגי מסוג אחר שאישר המפקח.

21. (א) מי שאינו תאגיד בנקאי לא יעסוק –

- (1) בקבלת פקדונות כספיים ובמתן אשראי כאחת;
- (2) בהנפקת ניירות ערך לציבור ובמתן אשראי כאחת.

(ב) לענין סעיף זה –

“קבלת פקדונות כספיים” – קבלת פקדונות כספיים או הלוואות כך שיחוב בהם המקבל כלפי עשרים אנשים או יותר בזמן אחד, למעט –

- (1) קבלת אשראי מתאגיד בנקאי;
- (2) קבלת אשראי מספקים;
- (3) קבלת דמי קדימה מקונים;
- (4) קבלת פקדון כספי כערובה לחיוב;

“הנפקת ניירות ערך לציבור” – הנפקת ניירות ערך החייבת בתשקיף לפי סעיף 15 לחוק ניירות ערך, תשכ”ח-1968⁵, למעט מגיות, ניירות ערך בנייהמרה למניות וניירות ערך המקנים זכות לרכוש מגיות;

“מתן אשראי” – מתן אשראי כך שיחובו בו לנותן עשרים אנשים או יותר בזמן אחד, למעט –

- (1) הפקדת פקדון כספי בתאגיד בנקאי;
- (2) מתן אשראי לספקים או לקונים בפעולה נלווית לעיסוקיו האחרים של נותן האשראי;
- (3) מתן אשראי לעובדים של נותן האשראי;
- (4) השקעות בניירות ערך נסחרים בבורסה;

דברי הסבר

כי הסקודה תחול רק על מוסד כספי המקבל פקדונות, ולא על גוף הנותן אשראי בלי לקבל פקדונות.

להתפתח במשק הישראלי. המושג “מוסד כספי” מופיע בסעיף 2 לפקודה, שמוצע לבטלו, וזו לשונו:

“תחולת הסקודה על מוסדות כספיים

ב. (1) הגיד רשאי, באישור הממשלה וועדת הכספים של הכנסת, להורות בצו כי הוראות פקודה זו, כולן או מקצתן, יחולו גם על מוסדות כספיים, או על סוג מסויים של מוסדות כספיים כאילו היו מוסדות בנקאיים.

(2) “מוסד כספי”, לענין סעיף זה – חברה או אנודה שיתופית שעסקיה או חלק מעסקיה הם קבלת כספים בפקדון או מתן הלוואות.

בצו הבנקאות (מוסדות כספיים), תשל”ל-1970, נקבע

סעיף 21 מוצע כי רק המוסדות במערכת הבנקאות יורשו לניס כספים מהציבור על מנת להש- תמש בהם למתן אשראי לציבור. הסעיף המוצע מגדיר שתי צורות של גיוס כספים: קבלת פקדונות כספיים, שהוא הדרך המקובלת שבה מגייס בנק מסחרי את מקור- רותיו, והנפקת איגרות חוב, שהיא הדרך המקובלת שבה מגייסים בנק למשכנתאות ובנק למימון השקעות את מקור- רותיהם. הצד השני של הפעילות היא מתן אשראי במובן הרחב, המוגדר בסעיף 1 המוצע.

⁵ ס”ח תשכ”ח, עמ’ 234.

(5) מתן אשראי לתאגיד אשר יותר מעשרים וחמישה אחוזים מסוג מסויים של אמצעי השליטה בו מוחזקים בידי נותן האשראי או אדם השולט בנותן האשראי.

(ג) אדם שאינו תאגיד בנקאי אך עוסק בקבלת פקדונות כספיים או בהנפקת ניירות ערך לציבור והעביר את הכספים כאשראי או בצורה אחרת לאדם אחר שאינו תאגיד בנקאי או תאגיד עזר אך עוסק במתן אשראי, יאשמו שניהם בעבירה.

22. קבלת פרמיות ביטוח בידי מבטח כמשמעותו בחוק הפיקוח על עסקי ביטוח, תשי"א—1951⁶, וקבלת כספים בידי קופת גמל כמשמעותה בפקודת מס הכנסה⁷, לא ייחשבו כקבלת פקדונות כספיים.

23. חברת שירותים משותפת תעסוק רק במתן שירותים לתאגידים בנקאיים או ללקוחותיהם.

24. (א) תאגיד העוסק במתן שירותים לחבריו או ללקוחותיהם ואין לו רשיון של חברת שירותים משותפת, לא יחזיקו מספר תאגידים בנקאיים, שאינם נשלטים בידי אדם אחד, ביותר מחמישים אחוזים מאמצעי השליטה בו.

(ב) הוראות סעיף זה לא יחולו על החזקת אמצעי שליטה בבורסה לניירות ערך בעלת רשיון לפי סעיף 45 לחוק ניירות ערך, תשכ"ח—1968.

25. הנגיד, לאחר התייעצות בוועדה המייעצת ובאישור שר האוצר, רשאי לקבוע עיסוק נוסף לעיסוקים המותרים לתאגידים בנקאיים לפי פרק זה, וניתן לעשות זאת כללית, לסוג מסויים של תאגיד בנקאי או להבוצה מתוך סוג מסויים של תאגיד בנקאי.

26. על אף האמור בפרק זה, רשאי תאגיד בנקאי לרכוש או להחזיק אמצעי שליטה בתאגיד, או להיות בעל משכון על אמצעי שליטה בתאגיד ולממשו, אם רכישת אמצעי השליטה או החזקתם או יצירת המשכון ומימושו נועדו בתום לב לשמש ערובה לחיוב בלבד.

27. (א) רכש תאגיד בנקאי שליטה בתאגיד אחר שאסור לו לשלוט בו לפי פרק זה, לרבות רכישת שליטה כאמור בסעיף 26, רשאי המפקח, לאחר שנתן לתאגיד הבנקאי הזדמנות

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיף 25 מוצע לאפשר הוספת עיסוקים לעיסוקים המותרים לתאגידים בנקאיים. בכך תינתן גמישות למערכת, שתאפשר התאמתה להתפתחויות שי-חולו בתחום הכספי בישראל ובעולם.

סעיף 26 מוצע להתיר לתאגיד בנקאי להחזיק באמצעי שליטה בתאגיד כערובה לחיוב המגיע לו, גם אם התאגיד עוסק בתחום הלא-כספי.

סעיף 27 מוצע לקבוע סמכויות וחליכים למכירת אמצעי שליטה במקרה שתאגיד בנקאי רכש שליטה בתאגיד שאין הוא רשאי לשלוט בו, בין אם הרכי-שה נעשתה תוך הפרת הוראות החוק המוצע ובין אם היא תוצאה של מימוש שעבוד.

הסייגים המוצעים להגדרות המונחים שבסעיף 21 נועדו להוציא מהאיסור הכללי סעיליות שאינן בגדר תיווך סינטי עם הציבור.

סעיף 22 ההוראה המוצעת נועדה להוציא מתחולת החוק חברות ביטוח וקופות גמל. מוסדות אלה מצויים בפיקוח ממלכתי נפרד, על פי החוקים הנז-כרים בסעיף.

סעיפים מטרת ההוראות המוצעות להטיל פיקוח על 23 ו-24 פעולות משותפות של מספר תאגידים בנק-איים שאינם חלק מקונצרן בנקאי אחד. לפעולות משו-תפות אלה עשויות להיות השפעה על רמת השירות במערכת ועל התחרות בין תאגידים בנקאיים.

⁶ ס"ח תשי"א, עמ' 221.

⁷ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 6, עמ' 120.

סבירה להשמיע טענותיו, להורות לו למכור, תוך תקופה שקבע, אמצעי שליטה עד ששוב לא ישלוט בו.

(ב) לא קיים תאגיד בנקאי את הוראותיו של המפקח לפי סעיף קטן (א), רשאי בית המשפט, לבקשת המפקח, למנות כונס נכסים למכירת אמצעי שליטה, כאמור.

פרק ד': פעולות טעונות היתר

28. (א) לא יפתח תאגיד בנקאי סניף ולא ינהל עסקים בו אלא לפי היתר שנתן הנגיד לאחר התייעצות בועדת הרשימות.

סניפים

(ב) החובה לקבל היתר סניף במדינת חוץ לא תחול על בנק חוץ.

29. במתן היתר סניף יובאו בחשבון ענינים אלה:

שיקולים במתן
היתר סניף

- (1) תרומת הסניף לשירותים הניתנים ללקוחות התאגיד הבנקאי או להתפתחות עסקיו;
- (2) היקף עסקי התאגיד הבנקאי, הונו, רווחיותו ויכולתו לנהל את הסניף;
- (3) לגבי סניף מחוץ לישראל, יכולתו של המפקח לפקח על פעילותו;
- (4) המדיניות הכלכלית של הממשלה;
- (5) טובת הציבור.

30. (א) הנגיד רשאי לבטל היתר סניף, לאחר שניתנה לתאגיד הבנקאי הזדמנות להשמיע טענותיו ולאחר התייעצות בועדת הרשימות, אם נתקיימה אחת מאלה:

ביטול היתר
סניף

- (1) התאגיד הבנקאי הפר תנאי מהותי מתנאי ההיתר;
- (2) התאגיד הבנקאי הפר הוראה מהותית של חוק זה, של הפקודה או של חוק בנק ישראל, תשי"ד-1954, בניהול הסניף;
- (3) התאגיד הבנקאי לא החל בניהול עסקים בסניף או חדל לנהלם;
- (4) לגבי סניף מחוץ לישראל, המפקח אינו יכול לפקח על פעילותו והנגיד סבור כי הדבר עלול לפגוע ביציבותו של התאגיד הבנקאי;
- (5) טעמים שבטובת הציבור מורים על הצורך לבטל את ההיתר.

(ב) בוטל היתר סניף, יחדל התאגיד הבנקאי לנהל עסקים בסניף תוך תקופה שיקבע הנגיד.

דברי הסבר

ברה בהם ולא בעסקיה האחרים מחוץ לאותו מקום בלי היתר מאת הנגיד.

החידושים שבחוק המוצע הם בקביעת השיקולים למתן היתר סניף (סעיף 29) ובמתן אפשרות לבטל היתר בנסיבות מוגדרות (סעיף 30). בין השיקולים נמנית אפשרות הפיקוח על פעילות של סניף של בנק ישראלי מחוץ לישראל. בדרך כלל, אפשר לפקח על הפעילות של סניף מחוץ לישראל, ולו בדרך עקיפה, אך מוצע שאם ייווצר מצב שהנגיד יגיע למסקנה כי לא ניתן לפקח על הסניף ושהדבר עלול לפגוע ביציבות התאגיד הבנקאי, יהיה רשאי לבטל את ההיתר.

סעיפים סעיפים אלה דנים במתן היתרים לסניפים 28 ע"ב 30 בארץ ומחוצה לה, בשיקולים במתן היתרים, ובביטול היתר סניף. ההסדר הקיים לרישוי סניפים מצוי בסעיפים 3א(ג) ו-7(ב) לפקודה שיבוטלו. וזו לשון ההוראות הקיימות:

3א"ג) ברשיון לפי סעיף קטן (א) יצויין המקום, שבו רשאי אדם לנהל את העסק, ולא יעסוק באותו עסק מחוץ למקום אלא בהיתר מאת הנגיד.

7(ב) ברשיון לפי סעיף קטן (א) יצויין המקום שבו רשאית החברה לעסוק בעסקי בנק ולא תעסוק הח-

החזקת אמצעי
שליטה בתאגיד
חץ

31. (א) לא יחזיק תאגיד בנקאי, בעצמו או יחד עם אחרים המשתפים פעולה עמו דרך קבע – יותר מעשרים וחמישה אחוזים מסוג מסויים של אמצעי השליטה בתאגיד חוץ שאילו ניהל עסקים בישראל היה חייב ברשיון לפי חוק זה, אלא על פי היתר שנתן הנגיד לאחר התייעצות בוועדת הרשיונות.

(ב) הוראות סעיף זה לא יחולו על בנק חוץ.

שיקולים במתן
היתר לפי
סעיף 31

32. כמתן היתר לפי סעיף 31, יובאו בחשבון ענינים אלה:

- (1) תרומת תאגיד החוץ לשירותים הניתנים ללקוחות התאגיד הבנקאי או להתפתחות עסקיו;
- (2) היקף עסקי התאגיד הבנקאי, הונו, רווחיותו ויכולתו לנהל את תאגיד החוץ;
- (3) יכולתו של המפקח לקבל מידע על הפעילות של תאגיד החוץ;
- (4) המדיניות הכלכלית של הממשלה;
- (5) טובת הציבור.

ביטול היתר
לפי סעיף 31

33. (א) הנגיד רשאי לבטל היתר לפי סעיף 31, לאחר שניתנה לתאגיד הבנקאי הזדמנות להשמיע טענותיו ולאחר התייעצות בוועדת הרשיונות, אם נתקיימו אחת מאלה:

- (1) התאגיד הבנקאי הפר תנאי מהותי מתנאי ההיתר;
- (2) התאגיד הבנקאי הפר הוראה מהותית של חוק זה, של הפקודה או של חוק בנק ישראל, תשי"ד-1954, בקשר עם תאגיד החוץ;
- (3) המפקח אינו מקבל מידע מספיק על פעילותו של תאגיד החוץ, והנגיד סבור כי הדבר עלול לפגוע ביציבותו של התאגיד הבנקאי;
- (4) טעמים שבטובת הציבור מורים על הצורך לבטל את ההיתר.

(ב) בוטל היתר להחזיק באמצעי השליטה בתאגיד חוץ, ימכור התאגיד הבנקאי את אמצעי השליטה תוך תקופה שיקבע הנגיד; לא עשה כן, רשאי בית המשפט, לבקשת המפקח, למנות כונס נכסים למכירת אמצעי השליטה.

החזקת אמצעי
שליטה בתאגיד
בנקאי

34. (א) לא יחזיק אדם – בעצמו או יחד עם קרוביו או עם אחרים המשתפים פעולה עמו דרך קבע – יותר מעשרים וחמישה אחוזים מסוג מסויים של אמצעי השליטה בתאגיד בנקאי, אלא על פי היתר שנתן הנגיד לאחר התייעצות בוועדת הרשיונות.

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיפים סעיפים אלה דנים בפיקוח על העברת הש" 34 ו-35 ליטה בתאגיד בנקאי. הם חלים על כל אדם הרוכש שליטה בתאגיד בנקאי או 25% מאמצעי השליטה בו. להבדיל מן ההוראה שבסעיף 14 לפקודה, המטילה חובה לקבל היתר מהנגיד רק כאשר בנק רוכש יותר מ-25% מהון המניות של בנק אחר. וזו לשונו של סעיף 14:

"סייג לרכישת זכויות בבנק אחר

14ה. (א) בלי רשותו של הנגיד מראש לא ירכוש בנק בשביל עצמו, בין במישרין ובין בעקיפין, למעלה מרבע מהון מניות או מזכויות אחרות בתאגיד שהוא בנק, או

סעיפים יש שבנק מעדיף לנהל את עסקיו מחוץ לישראל 31 ע"ר 33 ראל באמצעות חברות בנות או שלובות ולא באמצעות סניפים. מוצע לקבוע הסדרי רישוי לגיוהול עסקים בנקאיים בחוץ לארץ הדומים להסדרים החלים על סניפים בחוץ לארץ. חברת בת הינה אמנם אישיות משפטית נפרדת, אך נראה שאחריותו של בנק לגורלה של חברת בת שלו דומה מאוד לאחריותו המוחלטת לגבי סניף.

בפקודה לא הוסדר ענין זה.

לענין המושג "אנשים המשתפים פעולה דרך קבע" בסעיף 31 המוצע – ראה דברי הסבר לסעיף 34 להלן.

(ב) לא ישלוח אדם – בעצמו או יחד עם קרוביו או עם אנשים אחרים המשתפים פעולה עמו דרך קבע – בתאגיד בנקאי, אלא על פי היתר שנתן הנגיד לאחר התייעצות בוועדת הרשיונות.

(ג) מי שמחזיק אמצעי שליטה בתאגיד בנקאי לא יעביר אותם לאחר בודעו שהנעבר זקוק להיתר לפי סעיף זה וכי אין בידו היתר לכך.

(ד) היתר שניתן לפי סעיף זה כוחו יפה גם לגבי כל תאגיד שבשליטת בעל ההיתר.

(ה) הוראות סעיף זה לא יחולו על מי שקיבל אמצעי שליטה בתאגיד בנקאי בהעברה על פי דין.

(ו) הוראות סעיף זה לא יחולו לגבי אמצעי שליטה בבנק חוץ, אלא אם המחזיק הוא תושב ישראל.

35. רכש אדם אמצעי שליטה בתאגיד בנקאי בניגוד להוראות סעיף 34, או בהעברה על פי דין, רשאי הנגיד להורות לו למכור את אמצעי השליטה, כולם או חלקם, תוך תקופה שיקבע; לא עשה כן, רשאי בית המשפט, לבקשת המפקח, למנות כונס נכסים למכירת אמצעי השליטה.

מכירת אמצעי
שליטה בתאגיד
בנקאי

ד ב ר י ה ס ב ר

הקבוע בסעיף קטן (א), רשאי הנגיד, לפי שיקול דעתו המוחלט, להורות לבנק למכור תוך התקופה שקבע מראש את מה שרכש כאמור, ואם לא מכר תוך המועד האמור, יהיה הנגיד רשאי למכור; כל עוד לא נמכרו המניות או הזכויות האחרות, לא יפעיל הבנק כל זכות או כוח הנובעים מהם, למעט הזכות לקבל רווחים מדיבידנד.

כשם שבעת מתן רשיון לתאגיד בנקאי חדש, על הנגיד לשקול את טיב האנשים שישלטו בתאגיד, כך חשוב לפקח על העברת חלק ניכר מאמצעי השליטה בתאגיד בנקאי קיים, ועל העברת השליטה בו, מחמת חשיבות בנושא, יש צורך למנוע עקיסת הפיקוח על ידי הסדרים מתוחכמים שנועדו להסתיר את מי שבאמת שולט בתאגיד בנקאי. לשם כך מוצעות הגדרות רחבות למושגים "שליטה" (סעיף 2) ו"תחזוקה" (סעיף 1), והטלת הפיקוח על רכישת אמצעי שליטה בידי קבוצת אנשים, המשתפים פעולה דרך קבע. מבחינה אלה אינם ניתנים למדידה כמותית אובייקטיבית, אלא הם איכותיים, מכיון שכל מבחן שהוא כמותי אובייקטיבי ישאיר פתחים לעקיפתו.

בסעיף 35 מוצע לקבוע סמכויות למכירת אמצעי שליטה שנרכשו בניגוד להוראות סעיף 34, יצוין כאן כי מוצעת גם סנקציה פלילית לעובר על האיסור (סעיף 49).

שיש לו במישרין או בעקיפין, זכויות העולות על רבע מהון מניות או מזכויות אחרות בבנק אחר, ולא ירכוש בנק בשביל עצמו, בין במישרין ובין בעקיפין, זכויות אחרות המקנות לו כוח למנות למעלה מרבע ממנהלי בנק אחר, או להצביע באסיפה כללית של בנק אחר בשיעור קולות העולה על רבע מכלל הקולות באותה אסיפה, או להשתתף בהגו בעת פירוקו בשיעור העולה על רבע ההון.

(ב) רכש בנק מניות או זכויות אחרות בשיעור העולה על הקבוע בסעיף קטן (א) יודיע על כך לנגיד תוך שבעה ימים מיום שרכש לראשונה זכות כאמור.

(ג) לא מסר בנק הודעה כאמור בסעיף קטן (ב), דינו – קנס – 100,000 לירות וכל מי שהיה אותה שעה חבר דירקטוריון פעיל או מנהל עסקים, דינו – קנס 50,000 לירות אם לא הוכיח אחד משני אלה:

(1) העבירה נעברה שלא בדיעתו;

(2) הוא נקט בכל האמצעים הנאותים לשמירתן של הוראות סעיף זה.

(ד) נמסרה הודעה כאמור בסעיף קטן (ב) או אף אם לא נמסרה הודעה ונודע לנגיד כי בנק רכש, ללא אישור הנגיד מראש, מניות או זכויות אחרות בשיעור העולה על

פרק ה': תיאומים ותיקונים בחקיקה

36. (א) בכל מקום בפקודה, פרט לסעיפים 4 ו-4א, במקום "בנק" יבוא "תאגיד בנקאי".
(ב) בסעיף 2 לפקודה –
(1) הגדרות "בנק", "בנקנוט", "עסקי בנק", "חברה", "המועצה" ו"מוסד בנקאי" – יימחקו;
(2) הסעיף יסומן (1) ואחריו יבוא:
"משמעות כל מונח אחר בפקודה זו תהא כהגדרתו בחוק הבנקאות (רישוי), תשל"ט-1978";
(ג) סעיפים 2א, 2ב, 3 ו-3א לפקודה – בטלים.
(ד) בסעיף 4 לפקודה –
(1) בסעיף קטן (1), במקום "פרט לחברה המורשה לעסוק בעסקי בנק בהתאם להוראות סעיף 3 של פקודה זו" יבוא "פרט לבנק, לבנק חוץ, לבנק למשכנתאות ולבנק למימון השקעות";
(2) בסעיף קטן (2), במקום "מעשר לירות" יבוא "מאלפיים לירות";
(3) בסעיף קטן (4), במקום "לגבי אדם שהוא בעל רשיון לנהל עסקי בנק לפי סעיף 7" יבוא "לגבי בנק, בנק חוץ, בנק למשכנתאות או בנק למימון השקעות";
(4) סעיף קטן (5) – בטל.
(ה) בסעיף 4א(א) לפקודה –
(1) במקום "בעל רשיון לנהל עסקי בנק" יבוא "תאגיד בנקאי";
(2) במקום "בעסקי בנק" יבוא "בעיסוק שגותיחד לתאגיד בנקאי לפי חוק הבנקאות (רישוי), תשל"ט-1978".

דברי הסבר

לסעיפים קטנים (ד) ו-(ה): מוצע להתאים את המונחים שבסעיפים למונחי החוק החדש ולהגדיל את הקנס שניתן להטיל בשל עבירה על האיסור להשתמש במלה "בנק".

נוסח הסעיפים הקיימים הינו כדלקמן:

"הגבלת השימוש בתואר 'בנק' –

4. (1) אסור לכל אדם או לחבר אנשים, בין שהם מאוגדים ובין שאינם מאוגדים, פרט לחברה המורשה לעסוק בעסקי בנקאות בהתאם להוראות סעיף 3 של פקודה זו, להשתמש או להוסיף ולהשתמש, בלא הסכמת שר האוצר, במלה "בנק" או בכל מלה הנגזרת הימנה בשם שבו הם מנהלים עסקים.

(2) כל אדם או חבר אנשים, בין שהם מאוגדים ובין שאינם מאוגדים, שיעברו על הוראות סעיף זה יהיו צפויים לקנס לא יותר מעשר לירות לכל יום שבו הם ממשיכים בעבירה.

(3) הנגיד רשאי להורות לכל אדם, לאחר התייעצות

סעיף 36 לסעיף קטן (א): החלפת המונח נועדה להתאים את הפקודה למונחי החוק החדש.

סעיפים 4 ו-4א לפקודה דנים באיסור להשתמש במילה "בנק" בשם של עסק בלא הסכמת שר האוצר, ועל כן בסעיפים אלה יש להשאיר את הנוסח הקיים.

לסעיף קטן (ב): מוצע שההגדרות שבפקודה יימחקו ובמקומן יבואו ההגדרות של החוק החדש.

לסעיף קטן (ג): סעיף 2א לפקודה מחיל את הוראות הפקודה על כל מוסד בנקאי כאילו היה בנק.

סעיף 2ב לפקודה, שצוטט לעיל בדברי ההסבר לסעיפים 19 ו-20, מאפשר תחלת הוראות הפקודה גם על מוסדות כספיים.

סעיף 3 לפקודה דן בהון המינימלי הנדרש לחברה המבקשת לעסוק בעסקי בנק ובמקומו יבוא סעיף 8 המוצע.

סעיף 3א לפקודה דן ברישוי מוסד כספי וסניפיו.

(ו) בסעיף 5 לפקודה –

- (1) בסעיף קטן (א), במקום "בנק שפקודה זו חלה עליו" יבוא "תאגיד בנקאי";
(2) בסעיף קטן (ג) אחרי "בענין עבירות על פקודה זו" יבוא "על חוק הבנק-קאות (רישוי), תשל"ט-1978".

(ז) סעיף 7 לפקודה – בטל.

- (ח) בסעיף 8(א) לפקודה, במקום "הלוואה כנגד שטרי חוב מוכתמים" יבוא "הל-וואות מוכתמות".

- (ט) בסעיף 8 לפקודה, במקום "לאחר התייעצות בועדה" יבוא "לאחר התייעצות בועדת הרשיונות".

דברי הסבר

זוה נוסח סעיפים קטנים (א) ו-(ג) של סעיף 5 לפקודה:
"א) הוגיד רשאי למנות מפקח על הבנקים (להלן – המפקח), ומשנתמנה יהיה עובד בנק ישראל ובידיו יהיו הפיקוח הכללי והבקורת על כל בנק שפקודה זו חלה עליו ותהא לו או לבאים מטעמו הסמכות לדרוש מכל בנק ידיעות וגילוי פנקסים, חשבונות ומסמכים."

"ג) שר המשטרה רשאי להסמיך כל עובד מעובדי בנק ישראל, המוסמך על פי סעיף קטן (א) לבוא מטעמו של המפקח, לערוך חקירות בענין עבירות על פקודה זו או על חוק בנק ישראל, תשי"ד-1954, או בענין עבירות בנכסי לקוחותיו של בנק; עובד שהוסמך כאמור יהיו לו כל הסמכויות הנתונות לקצין משטרה בדרגת מפקח ומעלה על פי פקודת הפרוצדורה הפלילית (עדות), והוראות אותה פקודה יחולו על חקירות כאמור."

לסעיף קטן (ז): סעיף 7 לפקודה, שהוראותיו צוטטו לעיל בדברי ההסבר לסעיפים 4 ו-5, 6 ו-28 עד 30, דן ברישוי חברה המנהלת עסקי בנק וסניפיה.

לסעיף קטן (ח): בסעיף 8(א) לפקודה נאמר:

"א) היה הוגיד סבור כי להבטחת יציבותו של בנק דרושים לבנק אמצעים כספיים נוספים, רשאי בנק ישראל לספק לו כספים על ידי נכיון שטרי חליפין, שטר חוב או מסמכים אחרים, העוברים לסותח או על ידי הלוואות כנגד שטרי חוב המוכתמים להנחת דעתו של הוגיד."

מוצע לאפשר מתן הלוואות סיוע לתאגיד בנקאי ללא צורך בקבלת שטרי חוב ממנו. תיקון דומה נעשה בסעיף 7 לחוק בנק ישראל (תיקון מס' 11), תשל"ח-1978, לענין הלוואות שנתן בנק ישראל לשם הסדרת היקף האשראי הבנקאי.

לסעיפים קטנים (ט) ו-(י): סעיף 8 לפקודה דן בהוראות שמהמפקח רשאי לתת כדי למנוע שבנק לא יוכל לקיים התחייבויותיו או יפגע בלקוחותיו. סעיף 8 לפקודה דן בסמכויות הוגיד לענין בנק שאינו יכול לקיים

בועדה ולאחר שנתן לאותו אדם הודמנות להשמיע את טענותיו, כי תוך מועד שיקבע הוגיד ימחק מתוך השם שבו הוא מנהל עסקים את המלה "בנק" או כל מלה הנוגדת להימנה.

(4) הוגיד לא ישתמש בסמכותו לפי סעיף קטן (3) לגבי אדם שהוא בעל רשיון לנהל עסקי בנק לפי סעיף 7 כל עוד לא ניתנה לגביו הוראה לפי סעיפים 8 או 8'.

(5) הוגיד לא ישתמש בסמכותו לפי סעיף קטן (3) לגבי אדם שהוא בנק לאשראי כמשמעותו בפקודת הבנקים לאשראי, אלא אם היה סבור שהוא עשה בעסקיו בדרך העלולה לפגוע ביכולתו לקיים את התחייבויותיו או בניהולם הסדיר של עסקיו.

(6) לא מילא תאגיד הוראה שניתנה לו לפי סעיף קטן (3) ולא בחר לו שם אחר תוך התקופה שקבע הוגיד, יבחר לו הוגיד שם ויודיע על כך לרשם אותם תאגידים, ודין הודעת הוגיד כדין הודעת התאגיד על שינוי שמו שנתקבלה ונמסרה כדין, והוראות הדינים החלות על שינוי שם יחולו על הודעת הוגיד בשינויים המחוייבים.

שמות העלולים להטעות

4א. (א) ניהל אדם, שאינו בעל רשיון לנהל עסקי בנק, עסקים בשם שאינו כולל את המלה "בנק" או מלה הגוזרה ממנה, אך יש בו כדי להשמיע שאותו אדם עוסק בעסקי בנק, רשאי הוגיד – לאחר התייעצות בועדה ולאחר שנתן לאותו אדם הודמנות להשמיע את טענותיו – בנוסף לסמכויותיו לפי סעיף 4, להורות לאותו אדם כי תוך המועד שיקבע הוגיד ושלא יפחת מ-28 ימים ימחק מתוך השם שבו הוא מנהל עסקים כל מלה או ביטוי אחרים שיש בהם כדי להשמיע שאותו אדם עוסק בעסקי בנק.

(ב) הוראה לפי סעיף קטן (א) דינה כדין הוראה לפי סעיף 4(3) ומי שלא מילא אחריה דינו כדין מי שממשיך להשתמש במלה "בנק" כחלק משמו ללא היתר."

לסעיף קטן (ז): סעיף 5 לפקודה דן בסמכויות המפקח על הבנקים וחוקרים הבאים מטעמו. מטרת התיקונים המוצעים להתאים את הסעיף לחוק החדש.

(י) בסעיף 8 לפקודה –

(1) במקום "הועדה" יבוא בכל מקום "ועדת הרשימות";

(2) סעיף קטן (ד) – בטל.

(יא) בסעיף 18 לפקודה, אחרי סעיף קטן (ד) יבוא:

"(ה) המנהל המורשה מוסמך, לאחר התייעצות בוועדת ההנהלה ובאישור

הנגיד, להעביר את נכסיו והתחייבויותיו של התאגיד הנקאי, כולם או

חלקם, לתאגיד הנקאי אחר."

(יב) סעיף 18 לפקודה – בטל.

(יג) בסעיף 9 לפקודה –

(1) במקום "בנק שהוא חברה נכרית בגדר מובנו של סעיף 2 מפקודת החברות"

יבוא "בנק חוץ" ובמקום "של אותה חברה נכרית" יבוא "של בנק חוץ";

(2) בסעיף קטן (2), במקום "מחמש לירות" יבוא "מאלף לירות".

(יד) בסעיף 11 (2) לפקודה, במקום "המאה לירות" יבוא "המאה אלף לירות".

(טו) בסעיף 12 לפקודה –

(1) במקום סעיף קטן (1) יבוא:

"(1) תאגיד הנקאי ישלם לאוצר המדינה ב־15 באפריל של

כל שנה אגרת רשיון, ובעד כל סניף אגרה נוספת; שר האוצר

יקבע בצו, באישור ועדת הכספים של הכנסת, את שיעורי

האגרות, ומותר לקבוע שיעורי אגרה מופחתים לבנק חוץ

בהתחשב בהיקף פעילותו בישראל.";

(2) בסעיפים קטנים (2), (3) ו־(4), במקום "מוסד אשראי" יבוא "תאגיד

הנקאי";

(3) בסעיף קטן (2), במקום "מעשר לירות" יבוא "מאלפיים לירות".

דברי הסבר

מורשה לנהל את הבנק לפי הוראות הנגיד ודינו כדין מנהל עסקים בבנק וכן ממלא הוא את תפקידי הדירקטוריון של הבנק וועדותיו. מוצע להסמיך מנהל מורשה להעביר את נכסיו והתחייבויותיו של הבנק הכושל לתאגיד הנקאי אחר. הנסיון הראה כי סמכות זו חשובה לטייפול בבנק כושל ועשויה להביא לחסכון.

לסעיף קטן (יב): סעיף 18 לפקודה דן בשלילת רשימו של בנק, והוא מוחלף ע"י סעיף 9 המוצע.

לסעיף קטן (טו): סעיף 12 לפקודה דן באגרות שבנקים חייבים לשלם. אין בתיקונים המוצעים שינויים מהותיים והם נועדו להתאים את נוסח הסעיף לחוק החדש ולהגדיל את הקנס המוטל בשל אי תשלום האגרה.

לסעיף קטן (טז): סעיף 13 לפקודה היגו סייג לסעיף 10 (ב) לפקודת הבנקים לאשראי, בענין מכירת נכס מקרקעין שמושכן לבנק. על פי סעיף 39 המוצע תבוטל פקודת הבנקים לאשראי. סעיף 5 (2) לפקודת האמורה מעניק זכות ללווה לפרוע משכנתה בפרעון מוקדם,

התחייבויותיו או שסטו מנוהל בנקאי תקין. סמכויות אלה כוללות השעיית חבר דירקטוריון, מינוי מנהל מורשה וועדת הנהלה ומינוי מפקח מיוחד. בסעיף 8 נאמר כי השימוש בסמכויות ייעשה לאחר התייעצות בוועדה המייעצת, ובסעיף 18 נקבעה חובת התייעצות בוועדה שהוגדרה לענין זה בסעיף קטן (ד) כך:

"הועדה" – ועדת משנה של חמישה לכל היותר שמינה תה הועדה מתוך חבריה והיא לא תכלול מנהל או עובד אחר של מוסד בנקאי."

מוצע למחוק את ההגדרה האמורה ולקבוע כי לענין שני הסעיפים האמורים ההתייעצות תהיה בוועדת הרשימות, שהיא, כאמור בסעיף 6 המוצע, בת חמישה חברים מבין חברי הועדה המייעצת ואין בה דירקטורים או עובדים של תאגיד הנקאי.

לסעיף קטן (יא): סעיף 18 לפקודה דן בסמכויותיו של מנהל מורשה שמינה הנגיד, באישור הממשלה, לנהל תאגיד הנקאי שאינו יכול לקיים התחייבויותיו. על מנהל

(טז) במקום סעיף 13 לפקודה יבוא:

13. מי שקיבל מתאגיד בנקאי הלוואה לשם רכישת דירת מגורים או במישכון של דירת מגורים רשאי לפרעה לפני המועד שנקבע לפרעונה בתנאים אלה:

- (1) סכום הפרעון המוקדם לא יפחת מרבע יתרת ההלוואה בתור ספת הריבית והפרשי ההצמדה שנצברו עד יום הפרעון בפועל;
- (2) התאגיד הבנקאי רשאי להתנות פרעון מוקדם כאמור בתשלום עמלה בסכום שלא יעלה על הריבית לתקופה של ששה חדשים על יתרת ההלוואה שנפרעה; נתן הלווה הודעה של שלושה חדשים מראש לתאגיד הבנקאי על כוונתו לבצע פרעון מוקדם, לא תעלה העמלה על ריבית כאמור לתקופה של שלושה חדשים.

(יז) במקום סעיף 14 לפקודה יבוא:

14. תאגיד בנקאי לא יוציא שטר למוכ"ז בר פרעון לפי דרישה.

(יח) סעיף 14 לפקודה – בטל.

(יט) בסעיף 15 לפקודה אחרי "לפי פקודה זו" יבוא בכל מקום "או לפי חוק הבנקאות (רישוי), תשל"ט-1978".

(כ) סעיף 15 ב(3) לפקודה – בטל.

(כא) אחרי סעיף 15 לפקודה יבוא:

15. לענין סעיפים 5, 8, 18, 8טו עד 8כא, 13 ו-13א, דין תאגיד עזר כדין תאגיד בנקאי.

ד ב ר י ה ס ב ר

מוצע לפשט את ההוראה, ולפי זה – גם לבטל את ההגדרה: ראה סעיף קטן (ב)(1) לעיל.

סעיף קטן (יח): סעיף 14 לפקודה דן בסייגים המוטלים על בנק הרוכש מניות או זכות בבנק אחר. הסעיף צוטט לעיל בדברי ההסבר לסעיפים 34 ו-35 המיועדים להחליט.

סעיף קטן (יט): סעיף 15 לפקודה אוסר גילוי ידיעות ומסמכים שנמסרו לפי הפקודה פרט לגילוי לצרכי חקירה או תביעה פלילית או גילוי בהסכמת התאגיד הבנקאי שממנו נתקבלו. מוצע להחיל הוראה זו גם על ידיעות שנמסרו לפי החוק המוצע.

לסעיף קטן (כא): מוצע להחיל את ההוראות בפקודת הבנקאות הקובעות את סמכויות המפקח על הבנקים (סעיפים 5, 8 ו-18) גם על תאגידי עזר, דהיינו תאגידים שבשליטת תאגיד בנקאי העוסקים בתחום שמותר לתאגיד הבנקאי לעסוק בו. לפי המוצע יוכל המפקח לטפל בחברות בת של בנקים העוסקות בנאמנויות, ניירות ערך, מתן אשראי מסוגים מיוחדים ועוד. כן מוצע להחיל על תאגידי עזר את סעיפים 8טו עד 8כא לפקודה הקובעים הסדרים למצב של שביתה, את סעיף 13 הדן בפדיון מוקדם של הלוואה, ואת סעיף 13א הדן בחשבון משותף.

בתנאים מסויימים. מוצע לקבוע הוראה חדשה באותה רוח לענין משכנתה על דירת מגורים.

לסעיף קטן (יז): בסעיף 14 לפקודה נאמר:

"הוצאת בנקוטים והפצתם

14. (1) אסור לשום בנק המנהל עסקים בארץ להוציא כל בנקוטים.

(2) שום בנק המנהל עסקים בארץ לא יפיץ ולא ירשה להפיץ בה כל בנקוטים שהוצאו על ידו בכל ארץ, פרט לבנקוטים שהוכרוזו כמטבע חוקי בישראל."

ההגדרה הקיימת למונח בנקוטים בסעיף 2 לפקודה, היא כדלקמן:

"בנקוטים – פירושו כל שטר-חליפין, המחאה או שטר-חוב שהוצאו ע"י כל בנק לפרעון כסף למוכ"ז עם דרישתו; או המזכים או המכוונים לזכות את המח" ויק בתשלום סכום כסף מיד לדרישתו בלא חתימת הסבה, או בלא חתימת הסבה נוספת על זו הכתובה על גבם בשעת הוצאתם, בין אם סורש הדבר בגוף השטר ובין אם לא פורש";

37. (א) בכל מקום בחוק בנק ישראל, תשי"ד-1954 (בסעיף זה – החוק), פרט לסעיפים 37 ו-38, במקום "מוסד בנקאי" יבוא "תאגיד בנקאי".

תיקון חוק בנק
ישראל

(ב) בסעיף 1 לחוק, הגדרות "מוסד בנקאי", "מוסד כספי", "חברה" ו"אגודה שיתופית" יבוטלו ובסופה יבוא:

"תאגיד בנקאי" – כהגדרתו בחוק הבנקאות (רישוי), תשל"ט-1978.

(ג) בסעיף 13 (2) לחוק, המלים "או מוסד כספי" – יימחקו.

(ד) בסעיף 37 לחוק –

(1) במקום "מוסד בנקאי בישראל" יבוא "תאגיד בנקאי";

(2) במקום "מוסד בנקאי מחוץ לישראל" יבוא "בנק או מוסד כספי מחוץ לישראל".

(ה) בסעיף 38 לחוק, במקום "במוסד בנקאי או כספי מחוץ לישראל" יבוא "מבנק או ממוסד כספי מחוץ לישראל".

(ו) סעיף 70 לחוק – בטל.

38. סעיפים 56 (3), 56 (4) ו-62 לפקודת האגודות השיתופיות – בטלים.

תיקון פקודת
האגודות
השיתופיות

39. פקודת הבנקים לאשראי * – בטלה.

ביטול פקודת
הבנקים לאשראי

דברי הסבר

התקנות לשר המשפטים, ושר המשפטים יוכל עפ"י הכ-
רעת דעתו המוחלטת להרשות לרשום את האגודה או
לסרב לרשמה; אם הרשה שר המשפטים לרשמה ירשמה
רשם החברות בפנקסו לאחר שתשלם את המס הקבוע.

62. (1) פקודת הבנקאות לא תחול על אגודות רשומות
שאינן מנהלות עסק של קבלת פקדונות בחשבון עובר
ושב מאנשים שאינם חבריה.

(2) אגודה המנהלת עסק של קבלת פקדונות בחש-
בון עובר ושב מאנשים שאינם חבריה, חייבת למלא אחרי
פקודת הבנקאות ותהא חייבת ברישום כנאמר בסעיף
56 (4) מסקודה זו: כמו כן חייבת האגודה למלא אחרי כל
הוראות פקודה זו והוראות התקנות שעל פי פקודה זו,
הדנות בבקורת חשבונות.

39. החוק המוצע, ביחד עם פקודת הבנקאות,
יהיו הבסיס לרישוי בנקים למשכנתאות ול-
פיקוח עליהם. מוצע איפוא לבטל את פקודת הבנקים
לאשראי.

סעיף 37 התיקונים המוצעים לחוק בנק ישראל,
תשי"ד-1954, נובעים משוניים בהגדרות של
המוסדות במערכת הבנקאות.

סעיף 38 מוצע לבטל בפקודת האגודות השיתופיות
סעיפים שקבעו הסדרים מיוחדים לאגודות
שיתופיות שעסקו בתחום הכספי. סעיף 40, ביחד עם
סעיף 51 המוצע, מאפשרים לאגודות שיתופיות לאשראי
הקיימות להמשיך להתקיים במתכונתן הנוכחית.

אלה הסעיפים בפקודת האגודות השיתופיות שיבוטלו:

56 (3) אסור לשום אגודה לכלול בשמה את המלים
"בנק" או "עסקי בנק" אלא אם כן היא רשומה בהתאם
להוראות סעיף קטן (4).

(4) אגודה רשומה הכוללת או הרוצה לכלול בתוך
שמה את המלים "בנק" או "עסקי בנק", חייבת להגיש
לרשם החברות העתקה מתקנותיה בצירוף העתקה מת-
עודת הרישום של רשם האגודות השיתופיות כשהן מקו-
יימות כדרוש בסעיף 35; אח"כ יגיש רשם החברות את

8 חוקי אי"י, כרך א', פרק כ"ד, עמ' 336.

9 חוקי אי"י, כרך א', פרק כ"ט, עמ' 381.

פרק ו': הוראות מעבר

40. (א) חברה שהואגדה בישראל ואשר ערב פרסומו של חוק זה (להלן – יום הפרסום) ניהלה כדין עסקי בנק, כמשמעותם בפקודה – זכאית לרשיון בנק.
- (ב) תאגיד חוץ אשר ערב יום הפרסום ניהל כדין עסקי בנק בישראל – זכאי לרשיון בנק חוץ.
- (ג) חברה אשר ערב יום הפרסום עסקה במתן אשראי למימון רכישת מקרקעין והשתמשה כדין במלה "בנק" בשמה או שהיתה בעלת רשיון כבנק לאשראי לפי פקודת הבנקים לאשראי – זכאית לרשיון בנק למשכנתאות.
- (ד) חברה אשר ערב יום הפרסום עסקה במתן אשראי לזמן ארוך למימון השקעות והשתמשה כדין במלה "בנק" בשמה – זכאית לרשיון בנק למימון השקעות.
- (ה) חברה אשר ערב יום הפרסום היתה בעלת רשיון לפי סעיף 3א לפקודה ועסקה במתן אשראי לזמן ארוך – זכאית לרשיון מוסד כספי.
- (ו) חברה אשר ערב יום הפרסום ניהלה כדין עסק שהמשך ניהולו אסור לפי סעיף 21 – זכאית לרשיון מוסד כספי.
- (ז) חברה אשר יותר מחמישים אחוזים מאמצעי השליטה שבה הם בידי מספר תאגידים הזכאים לרשיון תאגיד בנקאי לפי סעיף זה ואשר ערב יום הפרסום עסקה במתן שירותים לחבריה או ללקוחותיהם – זכאית לרשיון חברת שירותים משותפת.
- (ח) תאגיד לא יקבל אלא רשיון אחד לפי סעיף זה, ואם הוא זכאי ליותר מסוג אחד של רשיון, יבחר באחד מביניהם.
41. תאגיד בנקאי שקיבל רשיון לפי סעיף 40 והונח קטן מהסכום הנקוב בתוספת הראשונה לאותו סוג של תאגיד בנקאי, חייב להגדיל את הונח לסכום האמור עד תום שלוש שנים מיום הפרסום.
42. הזכאי לרשיון תאגיד בנקאי זכאי גם להיתר סניף בעד כל מקום בו ניהל עסקים כדין דרך קבע עם לקוחותיו ערב יום הפרסום.
43. הזכאי לרשיון תאגיד בנקאי אשר ערב יום הפרסום החזיק יותר מעשרים וחמישה אחוזים מסוג מסויים של אמצעי שליטה בתאגיד חוץ שסעיף 31 חל עליו, זכאי גם להיתר לפי סעיף 31 לגבי תאגיד החוץ.
44. (א) מי שמחזיק, ערב יום הפרסום, יותר מעשרים וחמישה אחוזים מסוג מסויים של אמצעי השליטה בתאגיד בנקאי כאמור בסעיף 34 (א) – זכאי להיתר לפי אותו סעיף.

מוסדות קיימים

תקופה להשלמת
הון

היתרי סניפים

החוקת תאגיד
חוץ

החוקת אמצעי
שליטה בתאגיד
בנקאי

דברי הסבר

והמבנה של התאגידים הבנקאיים להוראות החוק המוצע.

בסעיף 47 מוצע הסדר מיוחד בדבר מסירת אמצעי שליטה בתאגיד שאינו פועל בתחום הכספי. תקופת המ- עבר תסתיים שלוש שנים לאחר שהוגד פרסם קביעה על כך באישור שר האוצר וועדת הכספים של הכנסת. הסדר זה נועד לאפשר ארגון מחדש של חברות אלה לקראת מכירתן, שיתחשב בבעיות המיסוי המתעוררות אגב כך.

סעיפים הוראות המעבר המוצעות מבוססות על 40 עד 48 עקרונות אלה:

(1) כל מוסד הפועל כיום כדין במערכת הבנקאות יהיה זכאי לרשיון מתאים לפי החוק החדש, להיתרים לסניפיו ולהחזקת אמצעי השליטה שבידיו;

(2) תיקבע תקופת מעבר, בדרך כלל שלוש שנים, להפסקת פעולות שמוצע לאסרן או להתאמת ההון

(ב) מי שערב יום הפרסום שלט בתאגיד בנקאי כאמור בסעיף 34 (ב) – זכאי להיתר לפי אותו סעיף.

מתן רשיונות
והיתרים לזכאים

45. (א) הזכאי לרשיון או להיתר לפי סעיפים 40 עד 44 שלא הגיש לבגיד בקשה לכן תוך ששה חדשים לאחר יום הפרסום – רואים אותו כאילו ויתר עליו.

(ב) הנגיד רשאי להתנות רשיון או היתר לפי סעיפים 40 עד 44 בתנאים דומים לאלה שחלו על זכאי מכוח הפקודה.

עיסוק אסור

46. תאגיד בנקאי אשר ערב יום הפרסום עסק כדון בעיסוק שאסור לו לעסוק בו לפי הוראות פרק ג', רשאי להמשיך באותו עיסוק במשך שלוש שנים מיום הפרסום.

החזקת אמצעי
שליטה בתאגיד

47. תאגיד בנקאי אשר ערב יום הפרסום שלט בתאגיד שאסור לו לשלוט בו לפי הוראות פרק ג', רשאי להמשיך לשלוט בו עד המועד שיקבע הנגיד, באישור שר האוצר וועדת הכספים של הכנסת, ובכלבד שהמועד יהיה לא פחות משלוש שנים מיום פרסום קביעתו.

הארכת תקופה

48. המפקח רשאי להאריך את התקופות הקבועות בסעיפים 41, 46 ו-47.

פרק ז': שונות

49. (א) מי שהפר הוראות סעיפים 14, 21 או 34, דינו – מאסר חמש שנים או קנס שלוש מאות אלף לירות.

(ב) מי שהפר הוראות סעיפים 11 עד 13, 15 עד 20, 23, 24, 28 או 31, דינו – מאסר שנתיים או קנס מאה וחמישים אלף לירות.

אחריות דירקטור
ומנהל כללי
לעבירות של
תאגיד בנקאי

50. מי שהיה דירקטור או מנהל כללי של תאגיד בנקאי שעה שהתאגיד עבר עבירה על חוק זה ייחשב כשותף לעבירה וניתן להרשיעו בה, אם לא הוכיח אחת משתי אלה:

(1) העבירה נעברה שלא בידיעתו ותפקידו לא חייב אותו לדעת על העבירה;

(2) לאחר שנודע לו על כוונת התאגיד לעבור את העבירה, הוא הודיע מיד למפקח על הענין.

אגודה שיתופית
כתאגיד בנקאי

51. הוראות חוק זה יחולו על אגודה שיתופית כאילו היתה חברה, בשינויים המחוייבים לפי הענין.

52. שר האוצר ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות בכל ענין הנוגע לביצועו.

דברי הסבר

או מנהל כללי של תאגיד בנקאי בשל עבירות התאגיד במקרים מסויימים. הוראות דומות קיימות בסעיפים 8(ד) ו-114 לפקודה.

סעיפים 49 בסעיף 49 מוצעים עונשים לאותן הוראות 49 ו-50 שמוצע שהפרתן תהווה עבירה פלילית. בסעיף 50 מוצע להטיל אחריות פלילית על דירקטור

תוספת

(סעיף 8)

הון מיומלי

סוג התאגיד	הסכום
בנק	10,000,000 לירות
בנק חוץ	סכום במטבע חוץ השווה ל-10,000,000 לירות
בנק למשכנתאות	6,000,000 לירות
בנק למימון השקעות	6,000,000 לירות
מוסד כספי	3,000,000 לירות
חברת שירותים משותפת	100,000 לירות

נספח 29

דיווח לבורסה שהגישה חברת שב"א

ביום 29.10.2024

עמ' 567

29 באוקטובר 2024

לכבוד
הבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ
באמצעות המגנ"א

לכבוד
רשות ניירות ערך
באמצעות המגנ"א

א.ג.ג.,

הנדון: דיווח לענין אירוע מניעת שירות

שירותי בנק אוטומטיים בע"מ (להלן: "החברה") מתכבדת לעדכן כדלקמן:
החל משעה 07:00 לערך, בעקבות מתקפת מניעת שירות, גופים המחוברים לחברה באמצעות אינטרנט חוו שיבושים בהעברת עסקאות לאישור בכרטיסי חיוב. עם זאת, פעילות החברה כמערכת התשלומים הלאומית פעלה כסדרה.
החברה ביצעה פעולות לצורך מניעת המתקפה ובשעה 09:50 הפעילות חזרה לסדרה באופן מלא.
להערכת החברה, האירוע לא השפיע באופן מהותי על הכנסות החברה בגין פעולות אלו.
החברה ממשיכה לספק מענה ושירות לכל לקוחותיה.

בברכה,
שירותי בנק אוטומטיים בע"מ

נספח 30

דיווח בעיתונות על הפגיעה בחברת קרדיט גראד

עמ' 569

סליקת אשראי צילום: נתי שוחט, פלאש 90

לאחר כיממה: טופלה מתקפת הסייבר על חברת סליקת האשראי

יכולת סליקת האשראי של עסקים רבים בישראל נפגעה עת המתקפה; חברת קרדיט גארד מספקת שירות לכשליש מהמשק ומשפיעה גם על רשתות המזון, על "ביט" ואל על

איתי שיקמן | 08:14 | 11 בנובמבר, 2024

לחצו כאן להאזנה לכתבה
Powered by **Trinity Audio**
00:00

1.0x

01:51

מתקפת הסייבר על חברת קרדיט גארד שארכה כיממה, הסתיימה היום (שני). בעקבותיה, הושפעה יכולת סליקת האשראי של עסקים רבים בישראל.

< הוואטסאפ של כאן חדשות - עקבו אחר הערוץ הרשמי

מתקפת הסייבר החלה אתמול בבוקר וקבוצת תקיפה איראנית בשם "אנונימוס למען הצדק" לקחה אחריות על התקלה. זוהי אותה קבוצה שלקחה אחריות על המתקפה נגד שב"א (שירותי בנק אוטומטיים) לפני פחות משבועיים, כאשר לקוחות שביקשו לשלם באשראי בסופרים וחנויות מסוימות או להעביר כסף באפליקציית ביט, לא הצליחו לעשות זאת.

האזנה

חדשות

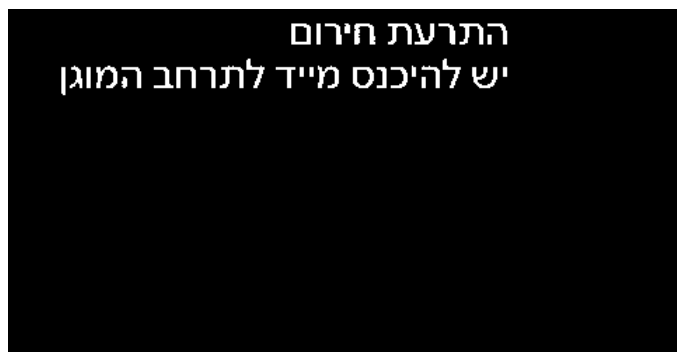
כאן BOX

דף הבית

למרות הטיפול ב"תשתית אסטרטגית כלכלית", כהגדרת החברה, קרדיט גארד לא כפופה למערך הסייבר הלאומי מאחר ואינה "תשתית מדינתית קריטית". היא אומנם דיווחה למערך הסייבר על המתקפה, אך היא לא מחויבת להנחיותיהם.

מ"קרדיט גארד", שהכריזה כבר אתמול כי האירוע בשליטה, נמסר בתגובה אתמול כי "מתקפת מניעת השירותים התחדשה בחלק מהמקומות" וכי היא פועלת לחדש את הפעילות הסדירה במהירות האפשרית. גם מערך הסייבר הלאומי מעורב בטיפול באירוע. ברשתות השיווק מביעים זעם על התמשכות הטיפול.

עוד בנושא

אלפי ישראלים קיבלו "התרעת חירום"; צה"ל: לא הגיע מאיתנו

מתקפת סייבר השפיעה על חברת סליקת האשראי הלאומית

[תגיות | כרטיס אשראי](#) [מתקפת סייבר](#)

בחירת העורכת

מכתבי תודה וסרטוני פרידה: ההתעללות של חמאס בחטופים

אסיר ששוחרר בעסקה: "קורא לנכדיי לא לפעול נגד ישראל"

הסדרה שהקדימה את זמנה: בחזרה ל"סרוגים"

האזנה

חדשות

כאן BOX

דף הבית

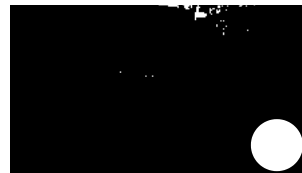
קית', ירדן ועופר הוחזקו בתנאים קשים ועם מזון מועט

קרינה ארייב בפוסט ראשון: "אלחם על הצדק והאמת"

חבריו של עופר קלדרון רכבו אחריו לבית החולים

קיבוץ ניר עוז קיבל בחזרה את ארבל, גדי, ירדן ועופר

תאגיד השידור
הישראלי

כאן

דף הבית | צרו קשר | אודות התאגיד
נהלים | תנאי שימוש | הצהרת נגישות

© 2023 כל הזכויות שמורות לכאן - תאגיד השידור הישראלי

Website created by IdeoDigital

האתר פועל ברישיון

נספח 31

**דוח כספי שנתי של שב"א לשנת
2023**

עמ' 573

דוח תקופתי

לשנת 2023

חלק א'

דוח תיאור עסקי החברה

ליום 31 בדצמבר 2023

תוכן עניינים:
עמוד
חלק א' - תיאור ההתפתחות הכללית של עסקי החברה

3	1. כללי - מילון מונחים
6	2. תיאור החברה והתפתחות עסקיה
6	3. תחומי פעילות החברה
9	4. השקעות בהון החברה ועסקאות במניותיה
9	5. חלוקת דיבידנד
10	6. מידע כספי לגבי תחומי הפעילות של החברה
10	7. סביבה כללית והשפעת גורמים חיצוניים על פעילות החברה

חלק ב' - תיאור עסקי החברה לפי תחום פעילות

18	8. מגזר הפעילות של החברה
----	--------------------------

חלק ג' - עניינים הנוגעים לפעילות החברה בכללותה

38	9. הון אנושי
39	10. ספקים
40	11. הון חוזר
40	12. השקעות
40	13. מימון
40	14. מיסוי
41	15. מגבלות ופיקוח על החברה
41	16. הסכמים מהותיים
42	17. הסכמי שיתוף פעולה
42	18. הליכים משפטיים
42	19. יעדים, אסטרטגיה עסקית וצפי להתפתחות בשנה הקרובה
44	20. דיון בגורמי סיכון

חלק א' - תיאור ההתפתחות הכללית של עסקי החברה

1. כללי

חברת שירותי בנק אוטומטיים בע"מ מתכבדת להגיש בזאת את דוח תיאור עסקי החברה ליום 31 בדצמבר 2023, הסוקר את תיאור החברה והתפתחות עסקיה, כפי שחלו בשנת 2023. הנתונים המופיעים בפרק זה נכונים ליום הדיווח או למועד הסמוך לאישור הדוח, אלא אם נאמר אחרת. מהותיות המידע הכלול בדוח זה נבחנה מנקודת ראותה של החברה, כאשר בחלק מהמקרים ניתן תיאור נוסף כדי ליתן תמונה מקיפה של הנושא המתואר. המידע המוצג להלן והערכות החברה נסמכים, בין היתר ולפי העניין, על פרסומי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, נתוני בנק ישראל, ונתונים ו/או מחקרים אחרים.

תיאור עסקי החברה הכלול בפרק זה נערך, בין היתר, בשים לב לעמדת רשות ניירות ערך בנושא קיצור הדוחות כפי שפורסמה על ידה.

מילון מונחים

למען הנוחות, בפרק זה תהיינה למונחים הבאים המשמעות הרשומה לצידם:

"**בית עסק**" או "**ספק**" – בית עסק שהתקשר עם סולק בהסכם לסליקת עסקאות בכרטיסי חיוב;

"**דוח הדירקטוריון**" – דוח הסברי ההנהלה על מצב ענייני התאגיד לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023;

"**החברה**" או "**שבא**" – שירותי בנק אוטומטיים בע"מ;

"**החוק להגברת התחרות בשוק הבנקאות**" – חוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), תשע"ז-2017;

"**החוק לצמצום השימוש במזומן**" – החוק לצמצום השימוש במזומן, התשע"ח-2018;

"**הממונה**" – הממונה על התחרות;

"**המפקח**" – המפקח על הבנקים בבנק ישראל;

"**חברת שירותים משותפת**" – כהגדרת המונח בחוק הבנקאות (רישוי);

"**חוק הבנקאות (רישוי)**" – חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981;

"**חוק הגנת הפרטיות**" – חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981;

"**חוק החברות**" – חוק החברות, התשנ"ט-1999;

"**חוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום**" – חוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום וייזום תשלום, התשפ"ג-2023;

"**חוק התחרות**" – חוק התחרות הכלכלית, התשמ"ח-1988;

"**חוק להסדרת הבטחון בגופים ציבוריים**" – חוק להסדרת הבטחון בגופים ציבוריים, התשנ"ח-1998;

"**חוק מערכות תשלומים**" – חוק מערכות תשלומים, התשס"ח-2008;

"**חוק ניירות ערך**" – חוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968;

"**חוק שירות מידע פיננסי**" – חוק שירות מידע פיננסי, התשפ"ב-2021;

"**חוק שירותי תשלום**" – חוק שירותי תשלום, התשע"ט-2019;

"**כרטיס חיוב**" – כהגדרתו בחוק הבנקאות (רישוי);

"**מועד הסמוך למועד אישור הדוח**" – יום 25 במרץ, 2024;

"**מכשיר ATM**", "**מכשירי בנק אוטומטיים**" או "**מכשירים למשיכת מזומן**" – מכשירים מקוונים אוטומטיים המאפשרים למשתמשים מורשים, באמצעות כרטיס חיוב, למשוך מזומן מחשבון העובר ושב ו/או לקבל שירותים נוספים כמו בדיקת יתרה, העברת כספים או הפקדתם;

"**ממשק התחשבות**" – מערכת המבצעת התחשבות בין מנפיק לסולק;

"**ממשק סילוקין**" – מערכת המבצעת סליקה ישירות במערכת זה"ב המופעלת על-ידי בנק ישראל, באמצעות מערכת SWIFT;

"מנפיק" – גוף המנפיק כרטיס חיוב לצרכן ;

"מס"ב" – מרכז סליקה בנקאי בע"מ. תאגיד בנקאי שהינו חברת שירותים משותפת המפעיל מערכת תשלומים מבוקרת להעברת כספים בין חשבונות בנקאיים ;

"מסוף" – מכשיר המאפשר את קריאת נתוני כרטיסי החיוב ועיבוד הבקשה לביצוע עסקה בכרטיסי החיוב. המסוף ממוקם בבית עסק ומורכב ממרכיב תוכנה המחבר בין בית העסק לבין מתג כרטיסי חיוב של החברה, וממרכיב חומרה, המאפשר קליטת פרטי כרטיס החיוב בין בקריאה פיזית, קריאת קירבה או הקלדה¹. יצוין, כי מסוף יכול להיות מחובר למספר סולקים ואז תנותב העסקה על-פי הגדרת כרטיס החיוב שהועבר ;

"מערכת זה"ב" (זיכויים והעברות בזמן אמת) – מערכת תשלומים לסליקה תוך-יומית של תשלומים בזמן אמת (RTGS) המופעלת על-ידי בנק ישראל ;

"מערכת כרטיסי חיוב" – מערכת המשמשת למתן שירותי אישור ואיסוף (כהגדרת המונח להלן) וכן למתן שירותי ממשק התחשבות (כהגדרת המונח לעיל) בגין פעולות בכרטיסי חיוב בבתי עסק ;

"מערכת תשלומים מבוקרת" – כהגדרת המונח בחוק מערכות תשלומים ;

"מערכת ATM" – מערכת המשמשת למתן שירותי אישור והתחשבות בגין פעולות משיכת מזומן ;

"מת"ש" – מחלקת הפיקוח על מערכות תשלומים וסליקה בבנק ישראל ;

"סולק" – גוף בעל רישיון סליקה שהוענק לו על-ידי נגיד בנק ישראל, אשר עבורו החברה מנהלת הרשאות בית העסק שהתקשר עמו בהסכם בית עסק, ואחראי על הפעילות שתאפשר באמצעות המסוף בהתאם לפעילות העסקית של בית העסק. בנוסף, החברה מעבירה החברה לסולק את פרטי העסקאות שבוצעו בבתי העסק לצורך ביצוע הסליקה של עסקאות בכרטיס חיוב ;

"סילוקין" – תהליך של העברה, התאמה, ובמקרים מסוימים, אישור של עסקאות טרם סליקתן, העשוי לכלול קיזוז של העסקאות וקביעת יתרות סופיות לסליקה ;

"סליקה של עסקאות בכרטיסי חיוב" – תשלום לבית עסק תמורת הנכסים שרכש לקוח מאותו בית עסק באמצעות כרטיס חיוב, כנגד קבלת תמורת הנכסים ממנפיק כרטיס החיוב ;

"עסקה" – עסקת רכישה בכרטיס חיוב אשר מבצע צרכן מול בית עסק, ובכלל זה גם עסקה אינטרנטית. במסגרת העסקה מעביר בית העסק לסולק את פרטי העסקה שבוצעה, והסולק, הקשור בהסכם עם המנפיק, מתחייב להעביר לבית העסק את התמורה בגין העסקה, במועד שסוכם בהתאם לסוג כרטיס החיוב. במקביל, מתחייב המנפיק להעביר לסולק את התמורה עבור העסקה, אשר נגבית מהצרכן במועד שסוכם עמו ;

"עסקת סליקה צולבת" – סליקה המבוצעת בידי מי שאינו המנפיק של כרטיס החיוב שבאמצעותו בוצעה העסקה ;

"עסקת ON US" – עסקה המבוצעת בבית עסק שהגוף המספק לו שירותי סליקה לכרטיס שבו מבוצעת העסקה הוא גם מנפיק הכרטיס שבאמצעותו בוצעה העסקה ;

"פקודת הבנקאות" – פקודת הבנקאות, 1941 ;

"פקודת מס הכנסה" – פקודת מס הכנסה [נוסח חדש] ;

"פרוטוקול תקשורת" – מפרט טכנולוגי (מערכת של כללים בפורמט מוגדר מראש להחלפת מידע בין שני צדדים) המשמש להעברת מידע על עסקה בכרטיסי חיוב בין גורמים בשרשרת ביצועה, מקשר בין החברה, סולקים, מנפיקים, בתי עסק, יצרנים, ובמקרים מסוימים גם Payment Gateways², ומאפשר להם לתקשר באותה "שפה" ;

"פרק פרטים נוספים על התאגיד" – פרק ד' לדוח התקופתי לשנת 2023 – פרטים נוספים על התאגיד ;

"תקנות ניירות ערך (דוחות כספיים שנתיים)" – תקנות ניירות ערך (דוחות כספיים שנתיים), התש"ע-2010.

"תקן EMV" – אוסף של מפרטים שפותחו על-ידי הארגונים הבינלאומיים לכרטיסי חיוב במטרה לספק מתכונת אחידה ומאובטחת לעסקאות תשלום בכרטיסי חיוב. מטרתו של התקן היא לצמצם הונאות אשראי ולהעלות את רמת

¹ חריג לכך הן עסקאות בכרטיס חסר, כגון עסקאות המתבצעות על גבי רשת האינטרנט או בטלפון, באמצעות מסירת פרטים על כרטיס החיוב של הצרכן. עסקאות אלו דורשות רכיב תוכנה בלבד.

² גופים המספקים שירותי העברת עסקה בין בית העסק לסולק או למעבד מטעמו. השירות ניתן בעיקר לבתי עסק שמבצעים עסקאות בכרטיסי חיוב על גבי רשת האינטרנט.

האבטחה בביצוע עסקאות בכרטיסי חיוב. מסוף אשר תומך בתקן EMV קורא את השבב האלקטרוני שעל גבי כרטיס האשראי כתחליף לקריאה בקורא כרטיסים מגנטי. עסקה במכשיר זה, דורשת הכנסת כרטיס האשראי לקורא EMV בעמדת המוכר בקופה והקשת קוד סודי (בדומה למשיכת כספים בכספומט) או באמצעות טכנולוגיית NFC המאפשרת ביצוע עסקה ללא הכנסת כרטיס למסוף והקשת הקוד הסודי (להלן: "Contactless" או "ללא מגע");

"תשקיף" – תשקיף להשלמה ותשקיף המדף שפרסמה החברה ביום 27 במאי 2019, הנושא תאריך 28 במאי 2019 (מס' אסמכתא: 2019-01-044844);

"CLP" (Close Loop Payment) – מערכת תשלומים סגורה להעברת מסרי אישור בין בתי עסק למתפעלי מועדונים לצורך אישור בקשות לביצוע עסקה בכרטיסים המורשים לפעול במערכת הסגורה.

2. תיאור החברה והתפתחות עסקיה

החברה התאגדה בישראל בשנת 1978, כחברה פרטית לפי חוק החברות. בתחילת חודש יוני 2019, לאחר שהושלמה הצעת מכר של מניותיה לציבור, הפכה החברה לחברה ציבורית שמניותיה נסחרות בבורסה לניירות ערך בת"א, ותאגיד מדווח כהגדרתו בחוק ניירות ערך. החל ממועד זה, מתכונת הדיווח של החברה מבוססת על תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ותקנות ניירות ערך (דוחות כספיים שנתיים).

3. תחומי פעילות החברה

החברה עוסקת בניהול והפעלת מערכות תשלומים מבוקרות כרטיסי חיוב ו-ATM המאפשרות, בין היתר, העברת אישורים לעסקאות בכרטיסי חיוב, איסוף עסקאות בכרטיסי חיוב ממסופים בבתי עסק, ממשק התחשבות והסילוקין בין סולקים למנפיקים של כרטיסי חיוב וכן העברת אישורים לפעולות משיכת מזומן, ניהול ותפעול ממשק ההתחשבות והסילוקין בין סולקים למנפיקים במערכת ה-ATM, הכול כמפורט להלן.

3.1 החברה פועלת במגזר פעילות אחד בלבד (להלן: "מגזר הסליקה") הכולל מספר שירותים, המפורטים להלן:

3.1.1 תפעול מערכת תקשורת דו כיוונית בין סולקים ומנפיקים של כרטיסי חיוב לבין בתי עסק לאישור ולאיסוף

עסקאות המבוצעות בכרטיסי חיוב בבתי עסק (להלן בהתאמה: "ממשק האישורים והאישוף" ו-"שירותי אישור ואישוף"). לפרטים נוספים ולהרחבה בנושא ראו סעיפים 8.28 להלן. במערכת משתתפות חברות כרטיסי האשראי הישראליים בע"מ (להלן: "ישראלכרט"), כרטיסי אשראי לישראל בע"מ (להלן: "כאל") ומקס איט פיננסיים בע"מ (להלן: "מקס") כחברות המבצעות הנפקה וסליקה (ישראלכרט, כאל ומקס יקראו ביחד להלן: "חברות האשראי" או "חברות כרטיסי האשראי"). בחודשים אפריל 2017 ומרץ 2018, העניק בנק ישראל רישיון סולק לשתי חברות נוספות שהחלו את פעילותן כחברות סליקה – טרנזילה בע"מ (להלן: "טרנזילה") וקארדקום סליקה בע"מ (להלן: "קארדקום"); קארדקום וטרנזילה יקראו יחד להלן: "הסולקים החדשים") שהצטרפו כמשתתפות במערכת כרטיסי חיוב. בשנת 2023 אישר בנק ישראל את כניסתה של חברת יופיי סליקה בע"מ (להלן: "יופיי") כחברת סליקה נוספת למערכת כרטיסי חיוב, בהתאם לרישיון סולק זמני שקיבלה מהפיקוח על הבנקים ביום 20 ביוני 2023.

3.1.2 ניהול ותפעול ממשק ההתחשבות של מערכת כרטיסי חיוב - לצורך חישוב פעילות הנטו, דהיינו ההתחשבות הסופית שבין מנפיק לסולק בגין פעילות בכרטיסי חיוב בבתי עסק, מערכת כרטיסי חיוב קולטת מהסולקים את העסקאות שלא הונפקו על ידם ומקזזת את סכומי הזיכוי ביניהם, בקיזוז העמלה הצולבת. בתום החישוב מיוצרים קבצי זיכוי/חיוב לגורמים הרלוונטיים. החל מחודש מאי 2023 מתבצעת הסליקה ישירות במערכת זה"ב בבנק ישראל.

3.1.3 ניהול ותפעול מערכת מיתוג המקשרת בין רשתות ATM, ובכלל זה רשתות ATM של הבנקים השונים, ובכללם: בנק לאומי לישראל בע"מ (להלן: "בנק לאומי"), בנק הפועלים בע"מ (להלן: "בנק הפועלים"), בנק דיסקונט לישראל בע"מ (להלן: "בנק דיסקונט"), הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן: "הבנק הבינלאומי"), בנק מזרחי טפחות בע"מ (להלן: "בנק מזרחי טפחות"), בנק ירושלים בע"מ (להלן: "בנק ירושלים"), בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ (להלן: "בנק יהב"), ו-וואן זירו הבנק הדיגיטלי בע"מ (להלן: "וואן זירו"), באופן המאפשר העברת אישורי פעולות בגין משיכות וקבלת מידע במכשירי ה-ATM השונים (של בנקים אלו, ובאמצעותם לבנקים אחרים), ללא תלות בבנק שבו מתנהל חשבונו של הלקוח או הגורם בבעלותו מצוי מכשיר ה-ATM (להלן: "מתג ה-ATM" ו-"שירותי מתג") ביום 15 במרץ 2021 ניתן רישיון למתן שירותי פיקדון ואשראי לאופק אגודת אשראי שיתופית בע"מ (להלן: "אופק אגודת אשראי") על-ידי רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון. תקפו של הרישיון הוארך עד ליום 31 בדצמבר 2024. אופק אגודת אשראי מתוכננת להתחבר למתג ה-ATM בחודש יולי 2024. בחודש אוגוסט 2023 התקבל אישור מת"ש לצירוף א.ט.מ.ס מטרקס בע"מ (להלן: "מטרקס") למערכת ה-ATM כמתפעלת ATM. א.ט.מ.ס מטרקס בע"מ הינה בעלת רישיון למתן שירות בנקס פיננסי בסיסי מרשות שוק ההון, הביטוח

והחיסכון ונכון למועד דוח זה צפויה להצטרף למערכת ה-ATM בחלון הכניסה הקבוע בחודש יולי 2024. בחודש נובמבר 2023 התקבל אישור מת"ש לצירוף סמארט שרותי כספומט מתקדמים קרן התמר בע"מ (להלן: "סמארט שרותי כספומט") למערכת ה-ATM כמתפעלת ATM. סמארט שרותי כספומט היא חברה בעלת רישיון למתן שירות בנקסי פיננסי מורחב מרשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון ונכון למועד דוח זה צפויה להצטרף למערכת ה-ATM בחלון הכניסה בינואר 2025.

3.1.4. בהתאם להוראות בנק ישראל, החברה החלה במתן שירותי ניהול ותפעול ממשק ההתחשבות של מערכת ATM בחודש מאי 2023. לצורך חישוב פעילות הנתו שבין מנפיקים למתפעלי ATM בגין משיכות מזומן, מעבירים מתפעלי ה-ATM קבצים המכילים את משיכות המזומן שבוצעו בכרטיסים של בנקים אחרים או מתפעלי הנפקה חוץ בנקאיים. בתום החישוב המערכת מייצרת קבצי זיכוי/חיוב שנשלחים לגורמים הרלוונטיים במקביל להפקדתם במערכת זה"ב המתופעלת על-ידי בנק ישראל, לצורך ביצוע סליקה ישירה.

3.1.5. פיתוח והפצה של תוכנות "אשראית PC" ו-"אשראית WEB" – החברה פיתחה תוכנת תשתית לנקודות קצה המאפשרת ביצוע עסקאות בכרטיסי חיוב בבתי העסק, לרבות באתרים אינטרנטיים. התוכנה כוללת שתי תצורות עבודה – האחת מערכת שפועלת על מחשב בית העסק והשנייה הפועלת על שרתי החברה.

3.1.6. חברות בעמותה לניהול פרוטוקול מסופי EMV בישראל – החברה פעילה בעמותה ומקדמת שינויים לשיפור מערכות התשלום בישראל.

3.1.7. בדיקות לאישור מכשירי POS – (Point of sale) או מכשירי Pin Pad למערכת EMV – לצורך תחילת פעילות של מכשירים חדשים בבתי עסק, החברה מבצעת שירותי בדיקה לאישור פעילות המכשירים על פי פרוטוקול EMV.

3.1.8. הסמכת מסופים הצפויים לפעול במערכת EMV – כשירות משלים לסולקים, אשר נועד לקדם פריסה של מסופים תומכי תקן EMV, מציעה החברה שירות של הסמכות קצה לקצה למסופים לצורך עמידה בתקן EMV.

3.1.9. שירותים לחברות ניכיון – החברה מספקת שירות לחברות ניכיון המציעות הקדמת תשלומים לבתי העסק בגין העסקאות שבוצעו במסופים המוצבים בבתי העסק.

3.1.10. שירות לחברות התאמה – החברה מספקת שירותי מידע לחברות התאמה שמבצעות השוואה בין הנתונים שמועברים אליה מהחברה ובין הזיכויים שמקבל בית העסק מהסולקים במסופים המוצבים בבתי העסק.

3.1.11. Shva Arena - החברה מרחיבה את שירותי תוכנת ה"אשראית" שלה בהתאם לצרכי השוק המשתנים ומאפשרת לספקיות פתרונות התשלומים (PSPs – Payment service provider) לספק לבתי העסק מגוון הצעות ערך חדשות וטכנולוגיות מתקדמות על גבי תשתית מערכת כרטיסי חיוב. השירותים כאמור כוללים את שירות 3DS – שירות של אימות מוגבר תוך זיהוי מחזיקי כרטיס חיוב בעסקאות אינטרנטיות, לצורך הפחתת הונאות והתכחשויות, וכן את שירות TOP – שירות בצורת אפליקציה המאפשר לעסק להפוך את הסמארטפון למכשיר סליקה נייד. השירות זמין בשלב זה לסמארטפונים בעלי מערכת ההפעלה אנדרואיד.

3.1.12. לפרטים נוספים אודות השירותים שמעניקה החברה ותחום פעילותה, ראו סעיף 8 להלן וביאור 1א לדוחות הכספיים של החברה ליום 31 בדצמבר 2023, המצורפים להלן (להלן: "דוחות הכספיים").

3.1.13. לפרטים נוספים אודות הגבלות על תחומי הפעילות של החברה מכוח הפטור שניתן על-ידי הממונה מיום 28 בדצמבר 2022 ראו ביאור 17 לדוחות הכספיים וכן סעיף 8.14.1 להלן.

מלחמת 'חרבות ברזל'

ביום שבת, 7 באוקטובר 2023, פתח ארגון הטרור חמאס במתקפה רצחנית על מדינת ישראל, במסגרתה רצח והרג ישראלים רבים וחטף כ-240 אזרחים וחיילים. מדינת ישראל הכריזה על פרוץ מלחמת "חרבות ברזל" (להלן:

"המלחמה", ובוצע גיוס מאסיבי של אנשי מילואים. המלחמה התרחבה גם לאזור הצפון ומשפיעה גם על מרכז הארץ ועל העורף הישראלי ברחבי המדינה. בנוסף, המלחמה הביאה לשורה של השלכות והגבלות, בין היתר, פינוי ישובים שלמים, סגירת עסקים רבים, ובפרט סגירת מפעלים בדרום ובצפון הארץ לתקופה, ובראשית המלחמה הגבלה על התכנסויות, הגבלות על לימודים במערכת החינוך, פגיעה בתשתיות, ביטול טיסות וצמצום התיירות באופן משמעותי ועוד. כמו כן, המלחמה הובילה להאטה משמעותית בפעילות העסקית במשק הישראלי כולו ולירידות בהוצאות בכרטיסי חיוב בעיקר בראשית המלחמה. לפרטים נוספים בדבר השפעת המלחמה על החברה ראה דיווח מידי מיום 16 בנובמבר 2023 (מס' אסמכתא 125034-01-2023) אשר האמור בו מובא על דרך ההפניה.

בעת עריכת דוח זה עדיין לא ברורים מלוא היקפה של המלחמה, משכה והשפעותיה. הימשכות המלחמה עשויה לגרום השלכות נרחבות על ענפי פעילות, אזורים גאוגרפיים שונים במדינה, ועל מצב המשק כולו, בין היתר בהיבטי משאבי כוח אדם, תנודות בשערי מטבע חוץ, השפעה על שוק ההון ועוד.

נכון ליום הדוח, וכבר מחודש דצמבר 2023 ניתן לראות התאוששות של המשק ועליה בכרטיסי החיוב ברוב ענפי הפעילות. להערכת החברה, לחברה איתנות פיננסית, אשר מקבלת ביטוי בין היתר ביתרת מזומנים, פיקדונות בבנקים ותיק ניירות ערך למסחר. לקוחותיה העיקריים של החברה מתאפיינים ביציבות והתקשרויות ארוכות טווח. לאור האמור, החברה אינה צופה בעת הנוכחית או בטווח הקרוב השפעה על איתנותה הפיננסית. החברה מממנת את כל פעילותה ממקורות עצמיים ואינה צופה בשלב זה שתידרש לאשראי שאינו ממקורותיה.

היבטי עבודה שוטפת והמשכיות עסקית

מיד עם פרוץ המלחמה, המשיכה החברה בעבודה במתכונת של עבודה מהבית, ולאחר תקופה קצרה חזרה לעבודה ב"שגרת מלחמה" במתכונת היברידית. נכון למועד הדוח, מתקיימת העבודה כסדרה ואין השפעה מהותית על מצבת כח אדם של החברה. פעילות החברה ממשיכה ברציפות והשירותים מסופקים באופן סדיר ללקוחותיה. בהקשר זה יצוין, כי החברה יישמה צעדים רלוונטיים בהתאם לנהליה להבטחת המשכיות עסקית להתמודדות עם מצבי חירום בתרחיש שונים שיעודם הבטחת המשך מתן השירותים ללקוחותיה. כמו כן, החברה פעלה ופועלת להגברת הבקורות באופן תדיר בתחום אבטחת המידע והסייבר. בנוסף, הנהלת החברה קיימה דיוני בקרה תדירים במעקב צמוד אחר התפתחות העניינים אצל עובדי החברה, לקוחותיה וספקיה, וכן מול מת"ש.

תרומות ופעילות התנדבותית במלחמה

נוכח אירועי המלחמה, המצב החרig והקיצוני בו המדינה מצויה והשפעת המלחמה על כלל המשק, התגייסה החברה למערכה ונקטה במספר יוזמות במסגרת המלחמה:

1. החברה התגייסה באמצעות עובדיה בשורה של פעולות התנדבות יזומות למען הקהילה;
2. מיזם "עוטף לעסק" - אלפי עסקים קטנים ביישובי העוטף נסגרו או שנאלצו להפסיק לחלוטין את פעילותם בעקבות המלחמה. לאור המצב, החברה ביחד עם הסוכנות היהודית, עמותת IVN וכלירמרק קפיטל השיקו את המיזם הפילנתרופי "עוטף לעסק" למען סיוע מידי לעסקים קטנים בטווח של 0-7 קילומטרים בעוטף שנפגעו מהמלחמה. החברה ביחד עם שותפיה למיזם התגייסו יחדיו למאמצי הסיוע ורתמו עסקים ותורמים מהארץ ומהעולם. המיזם סייע במתן מענקים מידיים לעסקים שנפגעו מהמלחמה, על מנת לאפשר להם לשרוד תקופה קשה זו ולחזור להניע את הכלכלה המקומית והלאומית.
3. החברה תרמה לעמותה הפועלת לסיוע לתושבי הדרום אשר פונו מבתיהם ולעמותת יחידת החילוץ הפועלת להצלת חיים, איתור וחילוץ נעדרים בשיתוף פעולה עם משטרת ישראל ומגן דוד אדום.

הערכת החברה לגבי השלכות המלחמה על פעילותה והשפעות המלחמה מבוססת על מידע ציבורי לגבי המלחמה, שעדיין מתנהלת, וטרם הובררו מלוא השפעתה, הינו מידע צופה פני העתיד כמשמעותו של מונח זה בחוק ניירות ערך והינו בגדר הערכה המתבססת על המידע הקיים בידי החברה במועד פרוסום הדוחות הכספיים. מידע זה כולל גם

תחזיות, הערכות, אומדנים ומידע אחר המתייחסים לאירועים ועניינים עתידיים, שהתממשותם אינה ודאית ואינה בשליטתה של החברה בלבד ("מידע צופה פני עתיד"). העובדות והנתונים העיקריים ששימשו בסיס למידע זה הינם עובדות ונתונים בנוגע למצב הנוכחי של החברה ועסקיה, עובדות ונתונים בנוגע למלחמה ולמצב הנוכחי בארץ המשפיע על תחום הפעילות של החברה, הוראות רגולציה שונות החלות על החברה ועובדות ונתונים מאקרו-כלכליים, והכל כפי שידוע לחברה במועד הדוח. אין לחברה כל ודאות כי ציפיותיה והערכותיה אכן יתממשו, ותוצאות הפעילות של החברה עלולות להיות שונות באופן מהותי מהתוצאות המוערכות או המשתמעות מהאמור לעיל, בין היתר, עקב שינוי בכל אחד מהגורמים דלעיל, מידת עוצמתם, היקפם, משך התרחשותם ויכולת החברה להתמודד עמם.

4. השקעות בהון החברה ועסקאות במניותיה

שינויים בהון החברה

4.1 בהתאם להסכם הקיבוצי שנחתם בחברה, ביום 27 בדצמבר 2023 אישר דירקטוריון החברה הענקת עד 358,944 אופציות המירות למניות רגילות בנות 0.0001 ש"ח ערך נקוב של החברה לעובדי החברה. לפרטים נוספים בדבר הענקת האופציות ראו דיווח מידי של החברה מיום 3 בינואר 2024 (מס' אסמכתא 2024-01-001068) אשר האמור בו מובא על דרך ההפניה וכן דיווח מידי של החברה מיום 4 בפברואר 2024 (מס' אסמכתא 2024-01-023595).

4.2 ביום 24 בינואר 2024 אישר דירקטוריון החברה הקצאת 30,000 אופציות המירות למניות רגילות בנות 0.0001 ש"ח ערך נקוב של החברה לנושאת משרה בחברה. לפרטים נוספים ראו דיווח מידי של החברה מיום 29 בינואר 2024 (מס' אסמכתא : 2024-01-011208) ודיווח מידי משלים מיום 4 בפברואר 2024 (מס' אסמכתא : 2024-01-013080) אשר האמור בהם מובא על דרך ההפניה. לפרטים נוספים ראו ביאור 14 לדוחות הכספיים.

5. חלוקת דיבידנד

לפרטים אודות הגבלות על חלוקת רווחים בחברה ודיבידנדים שחולקו, ראו ביאור 14 לדוחות הכספיים.

5.1 מדיניות חלוקת דיבידנד

5.1.1 ביום 11 בנובמבר 2018 אימץ דירקטוריון החברה מדיניות חלוקת רווחים, ובכפוף להפיכתה של החברה לחברה ציבורית, על פיה תחלק החברה לבעלי מניותיה דיבידנד שנתי בשיעור של עד 50% מהרווח השנתי הנקי בשנה שחלפה כפי שישתקף בדוחות הכספיים המבוקרים השנתיים של החברה, בנטרול רווחים חד פעמיים שאינם מפעילות שוטפת, וזאת בכפוף לקיומם של רווחים המותרים לחלוקה בהתאם להוראות חוק החברות ובכפוף להוראות כל דין, כמפורט בסעיף 5 זה ולהוראות תקנון החברה.

5.1.2 חלוקת דיבידנד בכפוף למגבלות לעיל תיעשה ובלבד שלא תגרם פגיעה משמעותית: (א) בתזרים המזומנים של החברה, ו/או (ב) בתוכניות העסקיות ובתוכניות ההשקעה של החברה, כפי שיאושרו ויוגדרו על-ידי הדירקטוריון שלה מעת לעת. בהתאם למדיניות שאומצה, יהיה דירקטוריון החברה מוסמך להחליט על מועדי וסכומי החלוקה, בהתחשב בהתייבויותיה, בנזילותה ובתוכניותיה העסקיות של החברה.

5.1.3 יובהר, כי אין במדיניות חלוקת דיבידנד כמפורט לעיל כדי לגרוע מסמכותו של דירקטוריון החברה לשנות את מדיניות החברה בחלוקת דיבידנד, כפי שימצא לנכון מעת לעת, ואין כל התייבות כלפי בעלי המניות של החברה ו/או צד שלישי כלשהו, ובכפוף לכל דין, לרבות לעניין מועדי תשלום הדיבידנד או לעניין שיעור חלוקת הדיבידנד בעתיד.

יתרת הרווחים הראויים לחלוקה, בהתאם ל"מבחן הרווח" על פי חוק החברות, נכון ליום 31 בדצמבר 2023 הינה כ- 207 מיליוני ש"ח.

6. מידע כספי לגבי תחומי הפעילות של החברה

להלן ריכוז נתונים כספיים לגבי תחום הפעילות של החברה (באלפי ש"ח), לשנים 2022-2023 :

2022	2023	
117,283	134,919	סה"כ הכנסות המגזר (1)
46,776	56,386	משכורות והוצאות נלוות
17,824	27,850	הוצאות אחרות, נטו למעט פחת והפחתות
64,600	84,236	סה"כ עלויות, למעט פחת והפחתות
52,683	50,683	רווח תפעולי לפני פחת והפחתות
6,852	8,715	פחת והפחתות
45,831	41,968	תוצאות המגזר (רווח תפעולי)
78,344	103,431	נכסי המגזר (2)
41,478	43,682	התחייבויות המגזר (3)

(1) כל ההכנסות וההוצאות של החברה מיוחסות לפעילות המגזר.

(2) נכסי המגזר כוללים את כל הנכסים התפעוליים בהם משתמש המגזר ומורכבים בעיקר מלקוחות, רכוש קבוע, נכסי זכות שימוש ונכסים תפעוליים אחרים. בנוסף לנכסים הנ"ל לחברה נכסים נזילים (מזומנים, פיקדונות בבנקים וניירות ערך למסחר), המסתכמים ליום 31 בדצמבר 2023 ו-2022 בסך של 171,619 אלפי ש"ח ושל 175,582 אלפי ש"ח, בהתאמה.

(3) התחייבויות של המגזר כוללות את כל ההתחייבויות הנובעות מהפעילויות התפעוליות של המגזר ומורכבות בעיקר מהתחייבויות בגין חכירה, מהוצאות לתשלום בגין שכר ונלוות, מהתחייבויות לספקים ונותני שירותים והתחייבויות תפעוליות אחרות.

7. סביבה כללית והשפעת גורמים חיצוניים על פעילות החברה

כללי

שוק התשלומים בו פועלת החברה הינו דינמי, מתפתח וצומח בקצב מואץ בשנים האחרונות. האמור בא לידי ביטוי, בין היתר, בשינויים תכופים ומהותיים בסביבה התחרותית והעסקית כתוצאה מיישום רפורמות רגולטוריות שונות, התפתחויות טכנולוגיות והתפתחויות גלובליות, בהצטרפות של שחקנים בין לאומיים וחברות פינטק ובגידול משמעותי במספר השחקנים המקומיים ב"אקו-סיסטם" של שוק התשלומים. למיטב ידיעת החברה, החברה איננה חשופה לתחרות מהותית במגזר פעילותה, ומהווה ספק עיקרי של כלל השירותים הניתנים על ידה. יחד עם זאת, החברה מודעת לכך שהשינויים המפורטים מעלה ובכלל זה, פתרונות טכנולוגיים מתקדמים, עשויים לשנות את עולם התשלומים ולהגביר את התחרות הגוברת בתחום אמצעי תשלום. החברה מתמודדת עם שינויים אלו, בין היתר, באמצעות הפעולות הבאות: (1) השקעה ושיפור מתמיד בתשתיות הטכנולוגיות של החברה; (2) הגדלת והרחבת השירותים והמוצרים עבור קהל לקוחות החברה; (3) התאמת החברה לסביבה המשתנה על ידי אתגור מתמיד ואקטיבי של אסטרטגיית החברה.

להלן מתוארים מגמות, אירועים והתפתחויות בסביבה המאקרו כלכלית של החברה שיש להם או צפויה להיות להם השפעה על התוצאות העסקיות או על התפתחויות בתחום פעילות החברה :

7.1. התפתחויות בכלכלה

מאפיינים מאקרו-כלכליים שונים ומאפיינים ענפיים ובהם, שיעור צמיחת המשק ומצב הכלכלה המקומית, שיעור האינפלציה, הצריכה הפרטית לנפש (לרבות ההכנסה הפנויה לנפש), עלולים להשפיע על פעילות החברה כמפורט להלן: בשנת 2023 חוותה כלכלת ישראל האטה עוד בטרם פרוץ המלחמה, בין היתר, על רקע עליית הריבית והרפורמה המשפטית (לפרטים נוספים בנושא זה ראו סעיף 7.2 להלן). המגמה התעצמה עם פרוץ המלחמה, בייחוד בחודש הראשון במהלכו נצפתה פגיעה קשה בצריכה הפרטית, תוך פגיעה במרבית ענפי המשק, זינוק באבטלה והיחלשות של השקל. עם זאת, בחודשים נובמבר-דצמבר 2023, נרשם שיפור בנתונים הכלכליים, אם כי מרביתם עדיין נמוכים לעומת המצב ערב המלחמה.

בחודש אפריל 2023, שינתה חברת הדירוג Moody's ("מודי'ס") את תחזית הדירוג של מדינת ישראל מ"חיובית" ל"יציבה" בשל הערכתה שהאירועים הקשורים ליישום הרפורמה המשפטית מצביעים על היחלשות החוסן המוסדי של ישראל. בהמשך השנה ועל רקע המלחמה הכניסו חברות הדירוג את מדינת ישראל לרשימת מעקב וחברת S&P הודיעה על הפחתת תחזית הדירוג מ"יציבה" ל"שלילית". בחודש פברואר 2024 הורידה מודי'ס את דירוג האשראי של ישראל לדירוג A2, זאת בעיקר בשל המלחמה והשלכותיה.

על פי הערכות בנק ישראל לשנת 2024, הפגיעה הצפויה בתוצר בשנים 2023 ו-2024 נובעת מפגיעה בצד ההיצע ובצד הביקוש כתוצאה מהמלחמה. על פי תחזית בנק ישראל, התוצר המקומי הגולמי צפוי לצמוח בשנים 2024 ו-2025 בשיעורים של כ-2% וכ-5% בהתאמה, זאת לעומת שיעורים של כ-6.5% וכ-2% בשנים 2022 ו-2023 בהתאמה.

מאחר שלא ניתן לחזות את משך הזמן שבו תשרור האווירה הנוכחית במצב המאקרו-כלכלי העולמי והמקומי ובעיקר בכל הקשור למגמות בשוק מוצרי הצריכה השוטפים שאפיינו את השנים 2022 ו-2023, קיים קושי להעריך את היקפן הכולל של ההשלכות הכלכליות הישירות והעקיפות, בטווח הקצר, הבינוני והארוך של המצב האמור על פעילות החברה.

האינפלציה ושיעורי הריבית בארץ ובעולם

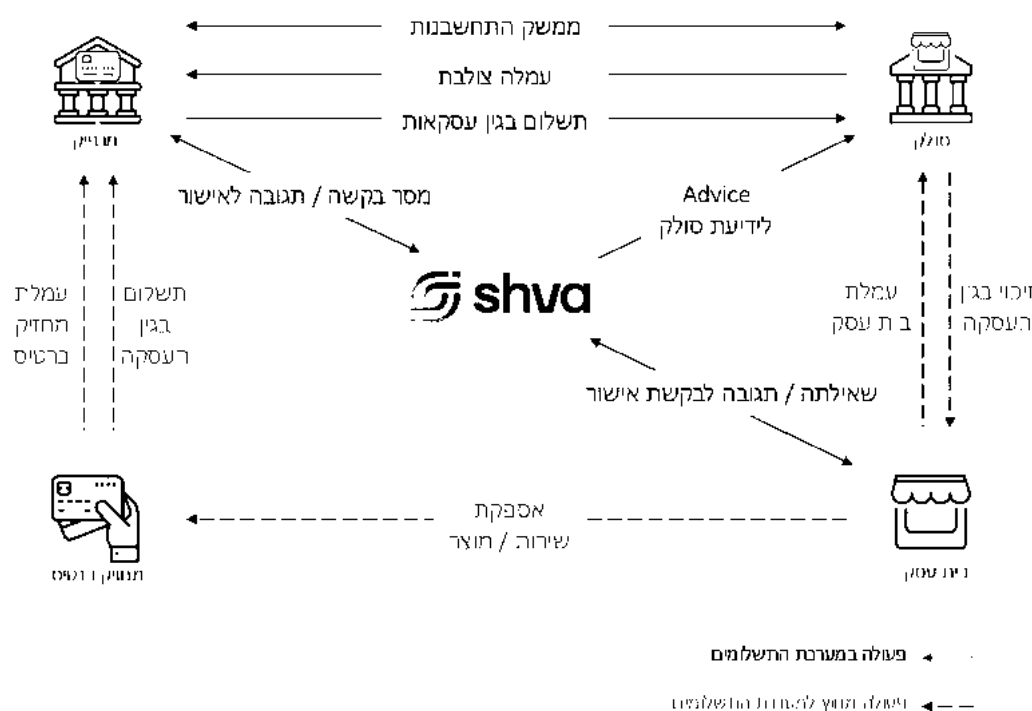
בעקבות התפתחויות מאקרו-כלכליות ברחבי העולם ובישראל שהתרחשו בשנת 2023, חל קיטון בצמיחה וירידה בשיעורי האינפלציה, מגמה שהחלה עוד טרם המלחמה. במטרה לסייע לייצוב השווקים הפיננסיים ולתמיכה בביקושים המקומיים, בנק ישראל הוריד את הריבית עד למועד הדוח בשיעור מצטבר של 0.25%. יצוין כי החברה מנהלת את עסקיה בישראל. לפיכך, מרבית הנכסים, ההתחייבויות, ההכנסות וההוצאות שלה הינם בש"ח, ותנודות בשיעור האינפלציה בישראל עלולות להשפיע על תוצאותיה העסקיות של החברה. בשנת 2023 עמדה האינפלציה על 3.3% (אשר הינו גבוה מהתחזית המקורית של 2.5% שהציב בנק ישראל) לעומת 5.1% בשנת 2022 ו-2.8% בשנת 2021. על פי תחזית בנק ישראל שיעור האינפלציה בשנת 2024 צפוי לעמוד על 2.4% ובשנת 2025 על 2%.

האטה כלכלית ומיתון במשק, אם וככל ויתרחשו, לרבות בעקבות גידול באינפלציה ו/או מגמת העלאת הריבית במשק ו/או פגיעה בהיקף הצריכה, עלולים להיות בעלי השפעה שלילית על החברה בהיותם גורמים הפוגעים בשיעורי הצריכה לנפש בישראל ואשר עלולים להביא לירידה בהיקפי העסקאות בכרטיסי חיוב.

להערכת החברה, עיקר ההשפעה של העלייה בשיעורי האינפלציה והריבית, תבוא לידי ביטוי בשווי תיק ניירות הערך למסחר של החברה.

7.2. ענף סליקת כרטיסי החיוב בישראל

בשנת 2023 חל גידול בכמות התנועות (עסקאות חיוב וזיכוי) במערכת לעומת שנת 2022 לסך של כ- 2.2 מיליארד תנועות בשנת 2023 מסך כ- 2.1 מיליארד תנועות בשנת 2022. הגידול נובע מצמיחה בפעילות במשק על אף המלחמה שפקדה את מדינת ישראל.

מערכת התשלומים בכרטיסי חיוב בישראל מורכבת, על פי רוב, ממנפיק, סולק, מותג/ארגון בינלאומי (שהינו בעל מותג הכרטיס הרלוונטי), בית עסק ומחזיק הכרטיס, כאשר הפעולות הנלוות להנפקת הכרטיס עשויות להתבצע על-ידי מתפעל הנפקה שלעיתים משמש גם כמנפיק חוץ בנקאי.

כרטיסי החיוב מחולקים לשני (2) סוגים עיקריים – (1) כרטיסי חיוב בנקאיים שהינם כרטיסי חיוב המונפקים מכוח הסדר בו קשורות חברות כרטיסי האשראי עם בנקים שונים להפצה ולתפעול ואשר, ככלל, ובהתאם למידע שנמסר לחברה, החיובים בקשר עימם הינם באחריות הבנק הרלבנטי; ו-(2) כרטיסי חיוב חוץ בנקאיים, שאינם מכוח הסדר בין חברות כרטיסי האשראי לבנקים, המונפקים בעיקר מכוח התקשרות חברות כרטיסי האשראי עם גופים וארגונים שונים.

נכון למועד הדוח, החברות הפועלות בישראל בתחום ההנפקה והסליקה של כרטיסי האשראי (בנוסף לבנקים המשמשים כמנפיקים בנוגע לכרטיסי החיוב הבנקאיים) הינן: (1) ישראלכרט, אשר למיטב ידיעת החברה, מנפיקה וסולקת כרטיסי חיוב מהמותג "ישראלכרט", מנפיקה וסולקת כרטיסי חיוב מהמותג "מסטרקארד" וכן מנפיקה וסולקת כרטיסי חיוב מהמותג "ויזה"; (2) פרימיום אקספרס בע"מ, חברה בת בבעלות מלאה של ישראלכרט, אשר למיטב ידיעת החברה, מנפיקה וסולקת בבלעדיות כרטיסי חיוב מהמותג "אמריקן אקספרס"; (3) מקס, אשר למיטב ידיעת החברה, מנפיקה וסולקת כרטיסי חיוב מהמותגים "ויזה" ו-"מסטרקארד" וסולקת כרטיסי חיוב מהמותג "ישראלכרט"; (4) כאל, אשר למיטב ידיעת החברה,

מנפיקה וסולקת כרטיסי חיוב מהמותגים "ויזה" ו-"מסטרקארד", וסולקת כרטיסי חיוב מהמותג "ישראכרט"; (5) דיינרס קלאב ישראל בע"מ (להלן: "דיינרס"), אשר למיטב ידיעת החברה, הינה חברה בת של כאל, המנפיקה וסולקת בבלעדיות כרטיסי חיוב ממותג "דיינרס"; (6) קארדקום, חברה המספקת פתרונות סליקה נכנסה לשוק הסליקה ולמיטב ידיעת החברה, סולקת כרטיסי חיוב מהמותגים "ויזה", "מסטרקארד" ו-"ישראכרט"; (7) טרנזילה, חברה המספקת פתרונות סליקה נכנסה לשוק הסליקה, ולמיטב ידיעת החברה, סולקת כרטיסי חיוב מהמותגים "ויזה" ו-"מסטרקארד".

מלבד קארדקום וטרנזילה, העוסקות אך ורק בסליקת כרטיסי חיוב, כל חברות כרטיסי האשראי המתוארות לעיל, בנוסף לסליקת כרטיסי חיוב, עוסקות גם בהנפקה. למיטב ידיעת החברה, הפעילות בתחום זה התרחבה בשנים האחרונות, בין היתר, בהשפעת גורמים שונים, אשר העיקריים הם הרחבת מגוון השירותים שמספקות חברות כרטיסי האשראי וגידול מתמשך בשימוש בכרטיסי חיוב. גורמים נוספים להתרחבות הפעילות בתחום זה הם, בין היתר, תיקוני חקיקה שמטרתם הקטנת השימוש במזומן, עידוד הרגולטורים לכניסת שחקנים חדשים לעולם התשלומים, הנפקת כרטיסי דביט וגידול ברכישות באתרי מסחר אינטרנטיים ובאפליקציות מסחר בטלפונים החכמים (e-Commerce).

כאמור, המשק מצוי בתהליכי שינוי מהותיים מתמשכים בהרגלי התשלום הכוללים מעבר ממזומן לכרטיסי חיוב, בין היתר דרך פתרונות תשלום חדשים, וכן תהליך התאמת השוק הישראלי לכרטיסי חיוב "חכמים" המשתמשים בתקן EMV, שהטמעתו נמצאת בשלב הסופי. החל מחודש אוקטובר 2015 קיים איסור על מנפיקים להנפיק כרטיס שאינו "חכם", כלומר, שאינו מכיל שבב המיועד להגנה על פרטי כרטיסי החיוב והתומך בתקן EMV. במעמד ביצוע עסקה בכרטיס חיוב "חכם" הלקוח נדרש להזין קוד זיהוי במסוף, דבר המאפשר ביצוע עסקאות בצורה חכמה ומאובטחת והורדת כמות הזיופים וההונאות בפעילות בכרטיסי חיוב במסמך מלא (קרי, עסקה שבמסגרתה בוצע שימוש פיזי בכרטיס). גם שימוש בשיטת חיוב Contactless, למרות שבמסגרת ביצוע העסקה בשיטה זו לא נדרש הקלדת קוד סודי, מעלה את רמת האבטחה ומוריד את כמות השימוש בכרטיסים מזויפים. המעבר לשימוש בכרטיס "חכם" כאמור, מעניק יתרונות שונים כגון צמצום פוטנציאל ההונאות בכרטיסי חיוב בשימוש פיזי, כמו גם הרחבת האפשרות וצמצום החסמים לתשלום בחו"ל באמצעות כרטיסי חיוב ישראליים.

החברה השלימה את היערכותה להטמעת תקן ה-EMV, בהתאם להנחיות הרגולטוריות, כבר בסוף שנת 2015. יצוין כי החברה עדיין ממשיכה לבדוק ציוד קצה ולתמוך בתהליך הפריסה של ציוד קצה התומך בתקן EMV אשר תלוי גם בהשלמת תהליך התאמת השוק באופן שיאפשר לכל כרטיסי החיוב בישראל, וכן לתשתיות הנלוות, לעבור לשימוש בכרטיסים חכמים. לפרטים נוספים על בדיקות הקבלה ראו סעיף 8.5 להלן.

ביום 9 בינואר 2020 פורסם עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין 472 בנושא "סולקים וסליקת עסקאות בכרטיסי חיוב" ולהוראת ניהול בנקאי תקין 470 בנושא "כרטיסי חיוב", ובמסגרתם נקבע כי סולק לא יאפשר לבית עסק לבצע עסקה שאינה בטכנולוגיית EMV.

בהתאם לעדכונים אלו, החל מיום 31 במרץ 2020 מונפקים בישראל רק כרטיסי חיוב (למעט כרטיסים נטענים וכרטיסים למשיכת מזומנים) התומכים בתקן EMV הכולל גם תמיכה בטכנולוגיית Contactless. בנוסף, ההוראה האוסרת על סולק לסלוק עסקאות בכרטיסי חיוב אלא אם כן בוצעו בטכנולוגיות EMV, נכנסה לתוקף באופן מדורג בהתאם לגודל בית העסק, מחזור העסקאות שלו בכרטיסי חיוב וכן בהתאם

למאפיינים אחרים לפי מועדים שונים. נכון למועד הדוח התקן הוטמע במלואו, למעט בתחנות הדלק, אשר קיבלו החרגה מיוחדת שאפשרה להן להשלים את ההסבה לא יאוחר מיום 31 בדצמבר 2024. נוכח פניה נוספת מטעם תחנות הדלק על רקע המלחמה, בהתאם להנחיית מתי"ש שנשלחה לחברות הדלק ולחברה לאחר תקופת הדוח, ביום 12 במרץ 2024, על אף המורכבות והמשמעויות בהארכת המועד, לרבות הסיכונים שבהמשך הפעלת המערכת הנוכחית (מתג כרטיסי חיוב 96), המועד האחרון להשלמת ההסבה נקבע ליום 31 במאי, 2025.

המשמעות של המתווה המפורט לעיל היא כי לאחר השלמת מעבר כלל בתי העסק לביצוע עסקאות בתקן EMV תופסק התמיכה של החברה בטכנולוגיה הישנה.

למיטב ידיעת החברה, שימוש בתקן EMV גרם לעליה בהיקף השימוש בכרטיסי חיוב כתוצאה משימוש במסופים התומכים בטכנולוגיית Contactless וכן לפיתוחים חדשים. בנוסף הטכנולוגיה אפשרה שימוש ב-Pin Pad (מסופים אשר באמצעותם מזוהה הכרטיס החכם בזיהוי מחמיר ובאמצעותם מוקש הקוד הסודי) שבגינם החברה גובה תשלום. כמו כן, הטמעת תקן ה-EMV במתג כרטיסי חיוב שפותח בשבא מאפשר שימושים חדשים רבים ובהם אפשרות לחבר משתתפים חדשים וגופים נוספים לפעול כמתפעלי CLP במערכת כרטיסי חיוב.

7.3. שינויים רגולטוריים מהותיים בשוק כרטיסי החיוב בישראל

בשנים האחרונות ניכרת עליה משמעותית בחקיקה, בהוראות רגולטוריות וברפורמות בענף הבנקאות בכלל ובענף כרטיסי החיוב, שירותי התשלום והפיננסיים לאנשים פרטיים בפרט, כאשר כוונת הרגולטור היא בין היתר לחולל תחרות בענפים אלו. לפרטים נוספים אודות המגמות וההליכים הרגולטוריים בסביבת הפעילות העסקית בה פועלת החברה ואודות ההשלכות (לרבות עתידיות) של השינויים והרפורמות כאמור על החברה ועל הסביבה התחרותית בה היא פועלת, ראו סעיף 8.13 להלן.

נכון למועד הדוח, החברה פועלת במספר מישורים על מנת להיערך להשלכות של השינויים האמורים בשוק ובין היתר, פועלת בדומה לרוח הרגולטור לקידום התחרות שעשויה להוביל להוזלת העלויות, הרחבת סל המוצרים והנגשת השירותים, כמפורט בסעיף 19 להלן לעניין יעדים ואסטרטגיה עסקית. היערכות החברה כאמור מצריכה ועשויה להצריך בעתיד השקעת משאבים כספיים ותשומות אחרות.

7.4. שינויים טכנולוגיים

ככלל, מערך התשלומים בישראל ובעולם הולך וצובר תאוצה בשנים האחרונות, והתשלומים האלקטרוניים (בין היתר, עסקאות בכרטיסי חיוב) תופסים את מקומן של עסקאות באמצעים מבוססי נייר, כגון מזומן ושיקים. ההתפתחות הטכנולוגית הביאה ליצירת אמצעי תשלום המאפשרים לצרכנים לשלם בדרכים חדשות כגון ארנקים דיגיטליים וטלפונים חכמים במקום או בנוסף לכרטיסי חיוב פיזיים. לפרטים נוספים ראו סעיפים 8.19 ו-8.22 להלן.

להלן פרטים אודות השינויים הטכנולוגיים העיקריים בתחום אמצעי התשלום המתקדמים וכרטיסי החיוב בשנים האחרונות:

7.4.1. מעבר לתקן EMV – לעניין זה ראו סעיף 7.3 לעיל.

7.4.2. **ביצוע עסקאות ללא מגע (Contactless)** – ביצוע עסקה ללא מגע הינו פתרון טכנולוגי המאפשר העברת נתונים בצורה אלחוטית לרבות ביצוע תשלומים, כאשר הטכניקה הנפוצה ביותר הינה שימוש בתקן "NFC". עסקאות ללא מגע מאפשרות תשלום מבוסס כרטיסי חיוב גם בתחומים נוספים

שאינם מסורתיים, כגון תחבורה ציבורית, עסקאות micro-payments ועוד. עסקאות בכרטיסי חיוב הפועלות בטכנולוגיית Contactless יכולות להתבצע באמצעות התקן על גבי כרטיס החיוב – כמדבקה או באמצעות טלפון "חכם". ביצוע תשלום ללא מגע מתאפשר בבית העסק רק באמצעות קורא ייעודי המוטמע במסופי התשלום או מחובר אליו כהתקן חיצוני. מנתוני החברה עולה כי בשנת 2023 נמשכה מגמת העלייה בשימוש בארנקים דיגיטליים לתשלום Contactless בבתי העסק בישראל.

7.4.3. טוקניזציה – טכנולוגיה המאפשרת שימוש בטלפונים ניידים ואמצעים דומים לתשלום ללא חשיפת מזהה אמצעי התשלום בעת התשלום. הטכנולוגיה מחייבת הצגת אמצעי התשלום ותרגומו למספר אחר שיוצג בעת התשלום ("טוקן"). ביצוע המרה זאת נקראת "טוקניזציה", ביצוע המרה בכיוון הנגדי, היינו תרגום הטוקן למספר הכרטיס מכונה "דה-טוקניזציה". החברה פיתחה תשתיות המאפשרות פיתוח פתרונות להמרה כאמור. פתרונות כאלו עשויים לסייע לחברות כרטיסי האשראי או לגופים אחרים שירצו לפתח אפליקציות תשלום מבוססות כרטיסי חיוב או מבוססות אמצעי תשלום אחר מבלי לחשוף את מספר כרטיס החיוב עצמו במכשיר הנייד. יצוין כי החברה פיתחה תשתית טכנולוגית לפרויקט דה-טוקניזציה במערכותיה עבור צד ג'. בנוסף, החברה מפתחת בימים אלה את האפשרות לביצוע דה-טוקניזציה לבקשות אישור בכרטיסי CLP שיאפשרו מימוש תווי מתנה באמצעות ארנקים דיגיטליים.

7.4.4. סליקה אלקטרונית של המחאות והמחאות דיגיטליות – פיתוח המאפשר לייעל את תהליך סליקת ההמחאה והפיכתו למהיר יותר. התהליך מאפשר לצרכנים, בין היתר, שירותי הפקדה באמצעות מכשירים ניידים חכמים בעלויות זולות יותר (הצרכן אינו נדרש להגיע לסניף בנק כדי להפקיד את ההמחאה לפירעון, וכתוצאה מכך גם עלויות ההפקדה הופחתו בשיעור של כ-75%). שירות זה נמצא בשימוש נרחב של הבנקים. שירות זה עלול לשמש תחליף לחלק מהעסקאות בכרטיסי חיוב ובכך להשפיע לרעה על היקפי הפעילות בכרטיסי חיוב ועל הכנסות החברה.

7.4.5. שימוש בטכנולוגיית "בלוקצ'יין" – טכנולוגיה המאפשרת, בין היתר, ניהול עסקאות כספיות בצורה מאובטחת באינטרנט בזמן אמת באופן מבוזר וללא גורם מרכזי מנהל, כאשר את הגורם המנהל מחליפים "בלוקים" מוצפנים של מידע. לטכנולוגיה פוטנציאל לשמש במגוון רחב של יישומים העשויים להוביל לשינוי דרמטי בעולם התשלומים, כגון החלפת ממשקי תשלום הקיימים במערכת הבנקאית והתשלומים, ושימוש במטבעות קריפטוגרפים. החברה איננה יכולה בשלב זה להעריך את מידת ההשפעה של טכנולוגיה זו על פעילותה.

7.4.6. תחבורה ציבורית – משרד התחבורה, גופים נוספים והחברה קידמו פתרונות לתשלום באמצעות כרטיסי חיוב בתחבורה הציבורית. מחודש ספטמבר 2022 החל מעבר מתשלום בכרטיסי "רב-קו" לתשלום באמצעות כרטיסי חיוב ובאפליקציות. מאז השקת אפשרות התשלום באמצעות כרטיסי אשראי בתחבורה ציבורית, קיימת עליה בנתוני התשלום בכרטיסי אשראי. בשנת 2023, הוסמכו לפעילות בכרטיסי חיוב גם המסופים הפעילים ברכבת ישראל ובחברת תחבורה ציבורית נוספת. יצוין כי במהלך השנה האחרונה הוגשה הצעת חוק לתיקון פקודת התעבורה, שמטרתה לחייב את מפעילי התחבורה הציבורית לאפשר תשלום בכרטיס אשראי בעד כרטיסי נסיעה באוטובוסים, ברכבת הארצית וברכבות המקומיות. החברה מעריכה שאישור החוק עשוי להשפיע באופן חיובי על הפעילות בכרטיסי חיוב ועל הכנסות החברה.

7.4.7. ביצוע תשלומים במכשיר נייד – התקדמות טכנולוגית בפיתוח ושימוש באפליקציות לטלפונים "חכמים" (כגון Bit ו-PayBox) מאפשרת ביצוע עסקאות, צפייה במידע וביצוע פעולות נוספות באמצעות הטלפון החכם ומכשירים ניידים חכמים נוספים. בשנים האחרונות החל גם שימוש ב-"ארנקים דיגיטליים" שפותחו על-ידי חברות טכנולוגיה או רשתות קמעונאיות, המאפשרים תשלום

בבתי עסק בין היתר באמצעות מכשיר הטלפון הנייד. ככל שתפתחנה טכנולוגיות שאינן עושות שימוש בכרטיסי חיוב, וכתוצאה מכך במוצרי החברה, הן עלולות להשפיע לרעה על הכנסות החברה.

7.5. שינויים צרכניים

להתפתחויות הטכנולוגיות המתרחשות בשנים האחרונות, כמתואר לעיל, ישנה השפעה ישירה על העדפות הצרכנים, ואופי השימוש באמצעי התשלום משתנה בהתאמה. כך למשל, האמצעים המתקדמים לביצוע העברות כספיות, רכישות ותשלומים באמצעים אלקטרוניים תופסים נתח שוק על חשבון האמצעים המסורתיים יותר (כגון תשלום במזומן או בשיקים).

בדומה לכך, תחום הסחר האלקטרוני בישראל (e-Commerce) נמצא בצמיחה משמעותית בשנים האחרונות. כחלק מהצמיחה בתחום זה, צומח גם תחום התשלומים ב-"מובייל" ותופס נתח משמעותי מתוך סך הרכישות המקוונות. בנוסף, השימוש ב"ארנקים דיגיטליים" בקרב צרכנים ובתי עסק הולך וגובר בקצב מהיר יותר. ארנקים אלו בחלקם מבוססים על תשלום באמצעות כרטיסי חיוב (ועשויים בהקשר זה לתרום לגידול במחזורי הסליקה), וחלקם מבוססים על חיוב וזיכוי ישירות של חשבונות הבנק שלא באמצעות כרטיסי חיוב.

לקוחות הקצה מצפים לקבל פתרונות תשלום פשוטים, מידיים ומהירים המעניקים חוויית משתמש ייחודית, יעילה ומותאמת אישית גם במחיר של תשלום פרמיה על השימוש בשירותים ובאמצעים המתקדמים. יחד עם זאת, התגברות המודעות הצרכנית גורמת לעליה ברגישות לקוחות הקצה למחיר, לטיב השירות ולמכלול התנאים הנלווים, ולכך מצטרפת הירידה בנאמנות למוותגים ותיקים, בעיקר בקרב הצרכנים הצעירים יותר, ונכונות לצרוך מוצרים פיננסיים מחברות חדשות מוטות טכנולוגיה.

ככלל, מגמות אלו תומכות בצמיחת פעילות החברה, יחד עם זאת, עסקאות בתחום הסחר האלקטרוני שאינן נסלקות בישראל וארנקים דיגיטליים שאינם מבוססי כרטיס חיוב, אינם עושים שימוש במערכות החברה. גידול בעסקאות אלו על חשבון רכישות באתרים ישראלים או חנויות "פיזיות" בארץ עלול להשפיע לרעה על הכנסות החברה.

סעיף 7 לעיל, על כל תתי סעיפיו, כולל תחזיות, הערכות, אומדנים ומידע אחר המתייחסים לאירועים ועניינים עתידיים, שהתממשותם אינה ודאית ואינה בשליטתה של החברה בלבד ("מידע צופה פני עתיד"). העובדות והנתונים העיקריים ששימשו בסיס למידע זה הינם עובדות ונתונים בנוגע למצב הנוכחי של החברה ועסקיה, עובדות ונתונים בנוגע למצב הנוכחי בארץ המשפיע על תחום הפעילות של החברה, הוראות רגולציה שונות החלות על החברה ועובדות ונתונים מקרו כלכליים, והכל כפי שידוע לחברה במועד הדוח. אין לחברה כל ודאות כי ציפיותיה והערכותיה אכן יתממשו, ותוצאות הפעילות של החברה עלולות להיות שונות באופן מהותי מהתוצאות המוערכות או המשתמעות מהאמור לעיל, בין היתר, עקב שינוי בכל אחד מהגורמים דלעיל, מידת עוצמתם, היקפם, משך התרחשותם ויכולת החברה להתמודד עמם.

חלק ב' – תיאור עסקי החברה לפי תחום פעילות

8. מגזר הפעילות של החברה – סליקת עסקאות בכרטיסי חיוב

כאמור לעיל, החברה פועלת היום במגזר הסליקה, הכולל מספר פעילויות, כדלקמן: (1) חיבור מסופים למתג כרטיסי החיוב; (2) שירותי אישור, איסוף עסקאות, ממשק התחשבות וסילוקין; (3) שירותי מתג ATM לרבות אישור, התחשבות וסילוקין; (4) פיתוח והפצת תוכנות "אשראית"; (5) בדיקות לאישור מכשירי POS או מכשירי Pin Pad למערכת EMV; (6) הסמכת מסופי EMV; (7) שירותים לחברות ניכיון; (8) שירות לחברות התאמה; (9) שירותי Shva Arena; (10) Shva Insights - שירותי הנגשת מידע אגרגטיבי; (11) שירות הנגשת מידע לצורך מתן שירותים על ידי חברת מאסטרקארד; והכל כמפורט בהרחבה להלן.

רקע

לסוגים השונים של כרטיסי חיוב, ראו פירוט בסעיף 7.3 לעיל. ביצוע התשלום בכרטיס חיוב יכול להתבצע במתכונת כרטיס נוכח בנקודת מכירה (נקודת קצה) (לעיל ולהלן: "מכשיר POS" או "נקודת מכירה") (Point of Sale) מאוישת או לא מאוישת או בעסקאות במסמך חסר – "כרטיס לא נוכח" (card not present) באמצעות אתר אינטרנט, יישומון (אפליקציה), מוקד טלפוני וכדומה.

ביצוע עסקאות בכרטיסי חיוב נעשה על-ידי מערכת הסכמית בין הגורמים הבאים: מנפיק, סולק, ארגון בינלאומי (שהינו בעל מותג הכרטיס הרלבנטי) בית עסק וצרכן. כל אחד מהשחקנים נוהג על פי כללים מוגדרים: המנפיק מנפיק כרטיס חיוב לצרכן וזאת מכוח רישיון או מעמד של המנפיק בארגון בינלאומי; הצרכן משתמש בכרטיס כאמצעי תשלום בבית העסק עבור רכישת טובין או שירותים; בית העסק מעביר לסולק את פרטי העסקה שבוצעה (בדרך כלל באמצעות החברה, ובעסקאות המבוצעות מול סולק בחו"ל – באמצעות הארגון הבינלאומי הרלבנטי); והסולק, הקשור בהסכם עם המנפיק, מתחייב להעביר לבית העסק את התמורה עבור העסקה, במועד שסוכם בהתאם לסוג כרטיס החיוב. במקביל, מתחייב המנפיק להעביר לסולק את התמורה עבור העסקה, אשר נגבית מהצרכן במועד שסוכם עמו.

בגין שירות זה גובה הסולק מבית העסק עמלת סליקה, כאשר מעמלה זו משלם הסולק למנפיק, במידה שהסולק והמנפיק הם שני גופים שונים, עמלה (להלן: "עמלה צולבת") ויתרת עמלת הסליקה הינה עמלת הסולק. כמו כן, המנפיק גובה לעתים ממחזיק הכרטיס (הצרכן) עמלת כרטיס נוספת בגין השירות שניתן לו.

כאמור לעיל, בישראל קיימות מספר חברות אשר מנפיקות וסולקות כרטיסי חיוב, כאשר העיקריות שביניהן הינן חברות כרטיסי האשראי. כמו כן, בנקים הינם מנפיקים של כרטיסי חיוב. בנוסף, כאמור לעיל בסעיף 3.1.1 לעיל, הצטרפו לשוק הסליקה שתי חברות סליקה נוספות, קארדקום וטרנזילה, אשר מספקות אך ורק שירותי סליקה. חברות כרטיסי האשראי האמורות קשורות ביניהן בהסכם מקומי הכולל התייחסות לסליקה צולבת של כרטיסי חיוב, אשר מאפשר לכל אחת מהן לסלוק את כרטיסי החיוב המונפקים על-ידי החברות האחרות (להלן: "ההסכם המקומי"). בעניין זה יצוין כי בחודש מאי 2021 הודיעה מת"ש לתאגידים בנקאיים ולסולקים, וכן לחברה, כי בחנה את ההסכם המקומי, והחליטה להכריז עליו כמערכת תשלומים מבוקרת. במהלך שנת 2023 נערכו דיונים בהשתתפות החברה, בנק ישראל ומשתתפי המערכת לגיבוש מנגנון קבלת החלטות בקשר עם ההסכם המקומי. כמו כן, בנק ישראל צפוי להכריז על החברה כמפעילת מערכת ההסכם המקומי.

עוד יצוין בעניין, כי חברות כרטיסי האשראי כפופות לפטור הממונה בעניין ההסכם המקומי מיום 25 באפריל 2018.

כמו כן, יצוין כי בהתאם להחלטת הממונה, החל מיום 1 ביולי 2021 העברת כספים בין מנפיק וסולק בגין עסקאות המבוצעות בתשלום בודד, מתבצעות לא יאחר מיום לאחר עיבוד העסקאות בחברה.

8.1 חיבור מסופים למתג כרטיסי החיוב

לצורך פעילות אשראי תקינה בבתי העסק החברה מנהלת את ההרשאות והפרמטרים שבאמצעותם מתאפשרת פעילות בהתאם לניהול הסיכונים של הסולקים במסוף.

החברה גובה תשלום חודשי קבוע, אשר מפורסם בתעריפון החברה, בגין כל מסוף המחובר למערכת התשלומים (ובכלל זה מסופים בבתי העסק) וזאת עבור ניהול ועדכון נתוני המסוף. התשלום החודשי הקבוע משולם על-ידי כל הסולקים במסוף בחלוקה בהתאם לכמות העסקאות שהועברו מהמסוף לכל סולק במהלך אותו חודש, וביחס למסופים מחוברים שאינם מעבירים עסקאות, חלוקה בהתאם לכמות הסולקים במסוף באותו חודש (להלן: "מסופים מחוברים"). יצוין כי החל מיום 1 במאי 2023, עדכנה החברה את התעריפון ביחס לתעריפים מסוימים הכלולים בו, לרבות ביחס לסעיף זה.

ממוצע מספר המסופים המחוברים הינו כ-256 אלפי מסופים בשנת 2022 וכ-262 אלפי מסופים בשנת 2023. בנוסף, לצורך ביצוע פעולת אשראי מאובטחת במערכת ה-EMV נדרשים בתי העסק הפיזיים להתקין קורא כרטיסי חיוב, רכיב חומרה נוסף, המאפשר את זיהוי כרטיס האשראי והקלדת הקוד הסודי במידת הצורך. החברה גובה תשלום חודשי קבוע בגין כל קורא כרטיסי חיוב עבור ניהול ועדכון נתוני קורא כרטיסי החיוב, והתשלום החודשי הקבוע משולם על-ידי כל הסולקים במסוף. ממוצע מספר קוראי כרטיסי החיוב המחוברים (Pin Pad) הינו כ-187 אלפי קוראי כרטיסי חיוב בשנת 2022 וכ-209 אלפי קוראי כרטיסי חיוב בשנת 2023.

8.2 שירותי אישור, איסוף עסקאות, ממשק התחשבות סילוקין

במסגרת פעילות שירותי אישור ואיסוף, החברה פועלת כמעבד של עסקאות בכרטיסי חיוב. במסגרת זו, החברה מקושרת לכלל המסופים בבתי העסק, מספקת לסולקים שירות ניהול מסופים ומעבירה למנפיקים את הבקשה לצורך קבלת אישור והמשך הטיפול בעסקה. בנוסף, במסגרת פעילותה כמעבד, החברה מבצעת פעולות טכניות נוספות עבור הסולקים והמנפיקים.

העסקאות בבתי העסק מבוצעות באמצעות מסופים המותקנים בהם. במסופים אלו מצוי רכיב תוכנה, המחבר בין בית העסק לבין מתג כרטיסי חיוב, ורכיב חומרה, קורא כרטיסי חיוב. על מנת להתחבר לממשק האישורים והאיסוף, החברה מבצעת בדיקות לתוכנות המסופים על מנת לוודא את התאמתן לפרוטוקול התקשורת ואת החיבור לממשק האישורים והאיסוף.

כפי שצוין לעיל, עסקה בכרטיס חיוב מתבצעת על-ידי המנפיק המייצג את מחזיק הכרטיס, מהצד האחד, ועל-ידי הסולק המספק שירותי סליקה לבית העסק, מהצד השני. קיימות שני סוגי עסקאות – (1) עסקת ON US; ו-(2) עסקת סליקה צולבת.

החברה גובה מהסולקים עמלה בסכום קבוע עבור כל עסקה, ללא תלות בהיקפה בגין שירותי האיסוף, בגין שירותי האישור וכן עמלת ממשק צד ג' (ממשק הסילוקין). יצוין כי עבור כל העסקאות הנעשות בבתי העסק באמצעות כרטיסי חיוב מבצעת החברה איסוף, אך ישנן עסקאות בגינן לא מתבצעת פעולת אישור – כגון חלק מהוראות קבע ועסקאות בסכום נמוך כפי שהוגדר על-ידי הסולק, בסכומים המשתנים מעת לעת.

עסקת סליקה צולבת מחייבת קישוריות בין הסולק והמנפיק במספר היבטים – הסולק עשוי לבקש לקבל את אישור המנפיק לביצוע העסקה, הסולק נדרש להעביר את המידע אודות העסקאות שהתבצעו בכרטיסי המנפיק בבית העסק, וכן נדרש להעביר את הכספים לבית העסק.

על מנת שניתן יהיה להשלים עסקה המתבצעת באמצעות כרטיס חיוב, נדרש, בין היתר, כי המנפיק והסולק יתקשרו ביניהם חוזית וטכנולוגית. ההתקשרות החוזית מסדירה את מועדי העברת התשלום והאחריות שבה נושא כל צד במצבים שונים. ממשקי האישור והאיסוף שמפעילה החברה מאפשרים את איסוף פרטי העסקה מבית העסק, העברה אלקטרונית של הבקשה לאישור העסקה לסולק ולמנפיק והמענה לבקשה זו. ממשק הסילוקין מאפשר את סליקת העסקה במועד המוסכם (כאשר הסליקה בפועל לא נעשית על-ידי החברה). בישראל, ההתקשרות הטכנולוגית נעשית באמצעות ממשק הסילוקין עבור עסקאות בכרטיסי חיוב, המתופעל על-ידי החברה.

באמצעות ממשק ההתחשבות מתבצע חישוב של סך הזיכוי והחיוב עבור כל מנפיק וסולק, בהתאם לכללים מוגדרים מראש, כפי שסוכמו בין הצדדים, ביחס לכל סוגי העסקאות שבוצעו בכרטיסי חיוב בבתי העסק. השירותים בממשק הסילוקין רלבנטיים רק בעסקאות סליקה צולבת. דוחות הסילוקין שמנפיקה החברה, הכוללים את נתוני הזיכויים והחיובים עבור כל מנפיק וסולק, בהתאם לכללים המוגדרים שסוכמו בין הצדדים, מועברים לכל מנפיק והחל מחודש מאי 2023 תוצאת ההתחשבות מועברת לסליקה ישירה במערכת זה"ב של בנק ישראל, בה מתבצעות הוראות התשלום בפועל בין הסולקים והמנפיקים.

לצורך העברה מהמסוף למנפיק של בקשות לאישור עסקאות בכרטיסי חיוב והעברת תשובה מהמנפיק חזרה אל המסוף, מפעילה החברה את ממשק האישורים. בנוסף, הממשק שבין המסוף לשבא מאפשר את איסוף העסקאות מהמסופים לצורך המשך העיבודים במערכת כרטיסי חיוב.

סכום העמלה הממוצעת בגין שירותי אישור, איסוף עסקאות וממשק הסילוקין בשנים 2022 ו-2023 (כפונקציה של מספר העסקאות) היה כ-2.4 וכ-2.43 אגורות בממוצע לעסקה, בהתאמה.

הסדר הכשל - בהתאם למכתב מת"ש מיום 28 ביולי 2021 על המשתתפים ועל החברה כמפעילת מערכת תשלומים נדרש ליישם הסדר כשל ובכלל זה, לגבש סוגי השתתפות במערכת, תנאי הגישה ומודלים לגישה, גיבוש מתווה סופי ליישום הסדר כשל, השתתפות במערכת זה"ב לרבות חיבור ישיר למערכת זה"ב וחתימה על כללי מערכת ופתיחה וניהול חשבונות בבנק ישראל לצורך ניהול הסדר הכשל. נוכח הוראות הרגולציה והאמור, במהלך השנתיים האחרונות גיבשה החברה יחד עם משתתפי מערכת התשלומים בכרטיסי חיוב הסדר כשל שמטרתו טיפול בכשל משותף במערכת כרטיסי חיוב – החברה גיבשה תהליכים ופעולות בהם תנקוט אם אחד המשתתפים לא יוכל להשלים את התחייבויותיו הכספיות כלפי המשתתפים האחרים. הסדר זה נכנס לתוקף ביום 1 במאי 2023. לטובת ניהול ההסדר נפתח חשבון בנק בבנק המרכזי ובו הופקדו כספי המשתתפים שבהם תשתמש החברה לצורך השלמת הסליקה היומית, אם יהיה צורך בכך. לפרטים אודות כללי מערכת "שירותים בכרטיסי חיוב", ראו סעיפים 8.26 ו-8.27 להלן.

החברה מספקת שירותי "דה-טוקניזציה" כמתואר בסעיף 7.5.3 לעיל. תעריפון החברה כולל עלות מינימלית לחודש וכן עלות לפעולה.

כמו כן, החברה פיתחה עבור חברות כרטיסי האשראי שירות המרת חיובים משקלים למטבע המקומי של המשלם (DCC Dynamic Currency Conversion). השירות מאפשר המרת מטבע והצעה לתיירים בישראל לשלם עבור עסקאות בישראל במטבע המקומי שלהם, כאשר תעריפון החברה כולל עלות מינימלית חודשית לחברות כרטיסי האשראי שישתתפו במערכת וכולל עלות לפעולה.

בנוסף, פיתחה החברה תמיכה במנגנון שמאפשר פעילות בכרטיס חיוב דואלי. המנגנון מאפשר שימוש בכרטיס בשני מותגים שונים על פי מקום הקנייה. תעריפון החברה כולל עלות מינימלית לחודש וכולל עלות לפעולה.

יתר על כן, החברה אף מספקת למשתתפי המערכת שירות אימות מוגבר בעסקאות טלפוניות לו נדרשו גופים אלה על פי הוראות החוק החלות עליהם. השימוש בשירות זה כרוך בתשלום בהתאם לתעריפון.

זאת ועוד, במסגרת כלל השירותים שהחברה נותנת ללקוחותיה, החברה מספקת למשתתפי המערכת המנפיקים, שירות STIP (Stand In Process), במקרה של אי זמינות תקשורתית מצידם, המאפשר מענה מדויק בשם המנפיק ובהתאם להוראותיו בעת אי מענה/זמינות מצידו. החברה פועלת לשיפור ודיוק מתמיד של מנגנון זה. בנוסף, החברה מאפשרת מענה על-פי חוקים עסקיים שהוגדרו מראש בשיתוף המנפיק, לצורך מתן מענה מהיר לבקשות האישור המגיעות מבתי העסק.

8.3 שירותי מתג ATM לרבות אישור, התחשבנות וסילוקין

החברה מפעילה ומספקת שירותי מתג ATM. במסגרת שירותים אלו, מקשרת מערכת המיתוג של החברה בין רשתות ה-ATM של הבנקים השונים, באופן המאפשר העברת אישורי פעולות בגין בקשות משיכה וקבלת מידע ב-ATM השונים, ללא תלות בבנק שבו מתנהל חשבונו של הלקוח. שירותי מתג ה-ATM ניתנים בהתבסס על הסכם בין הבנקים להכרה הדדית במכשירי ATM המופעלים על ידם.

על מנת לאפשר ללקוחות הבנקים השונים המחזיקים בכרטיסי חיוב לעשות שימוש בכל מכשירי ה-ATM הפרוסים ברחבי הארץ, ללא תלות בבנק בו מתנהל חשבונם, נדרשת קישוריות בין כל הרשתות. מפעיל רשת של מכשירי ATM, אשר רשאי על פי הדין לקבל שירותי מתג ATM מהחברה, יכול להתחבר אל מתג התקשורת כאמור, באמצעות מתג ה-ATM של החברה, ובהתאם לתנאים ולכללים המפורטים בפטור הממונה.

הבנקים השונים פועלים על פי הסכם ההכרה ההדדית כהגדרתו בסעיף 16.2 להלן. המערכת מקשרת בין רשתות ה-ATM של הבנקים השונים ובאמצעותה ניתן לבצע במכשירי ה-ATM את הפעולות הבאות באמצעות שימוש בכרטיסי החיוב: (1) העברת בקשות לאישור משיכות כספים וקבלת תשובות מסוג אישור או דחייה; (2) ברור יתרות בחשבון הבנק של בעל כרטיס החיוב (בכפוף לכך שהבנק בו מתנהל החשבון יעביר את היתרה הנ"ל ושמפעיל ה-ATM יאפשר את ביצוע פעולת הברור ב-ATM והצגת היתרה); (3) החל מחודש יולי 2023 החברה מבצעת את פעולת ההתחשבנות בין הבנקים; (4) במקרה של אי-זמינות בבנקים, מספקת החברה מענה ספציפי בשם כל בנק (STIP), בהתאם להוראות ספציפיות של כל אחד מהבנקים; ו-(5) שירותי העברת נתוני החלפת קוד סודי במתג ATM (SSP-Self Selected Pin).

בדומה למערכת תשלומים כרטיסי חיוב, מת"ש פנתה למשתתפים ולחברה במכתב מיום 28 ביולי 2021 לפיו נדרש מהם ליישם הסדר כשל ובכלל זה, לגבש סוגי השתתפות במערכת, תנאי הגישה ומודלים לגישה, גיבוש מתווה סופי ליישום הסדר כשל, השתתפות במערכת זה"ב לרבות חיבור ישיר למערכת זה"ב וחתימה על כללי מערכת ופתיחה וניהול חשבונות בבנק ישראל לצורך ניהול הסדר הכשל. נוכח האמור, החברה פיתחה בשנתיים האחרונות, מערכת המבצעת החל מחודש יולי 2023 את ההתחשבנות בין מתפעלי הכספומטים למנפיקי הכרטיסים אשר מבצעים בהם משיכות מזומן. באמצעות ממשק ההתחשבנות מתבצע חישוב של סך הזיכוי והחיוב עבור כל מנפיק וסולק ATM בהתאם לכללים מוגדרים מראש, כפי שסוכמו בין הצדדים, ביחס לפעולות משיכת מזומן. דוחות הסילוקין שמנפיקה החברה, הכוללים את נתוני הזיכויים והחיובים עבור כל מנפיק וסולק, בהתאם לכללים המוגדרים

שסוכמו בין הצדדים, מועברים לכל מנפיק ותוצאת ההתחשבות מועברת לסליקה ישירה במערכת זה"ב של בנק ישראל, בה מתבצעות הוראות התשלום בפועל בין המנפיקים וסולקי ה-ATM.

בהתאם להוראות מת"ש, גיבשה החברה הסדר שמטרתו טיפול בכשל משותף במערכת ATM – החברה גיבשה תהליכים ופעולות בהם תנקוט באם אחד המשתתפים לא יוכל להשלים את התחייבויותיו הכספיות כלפי המשתתפים האחרים. לטובת ניהול ההסדר נפתח חשבון בנק בבנק המרכזי ובו הופקדו כספי המשתתפים שבהם תשתמש החברה לצורך השלמת הסליקה היומית, אם יהיה צורך בכך.

8.4 פיתוח והפצת תוכנת "אשראית"

כמפורט לעיל, ביצוע עסקה בכרטיס חיוב מחייב תקשורת בין גורמים שונים בשרשרת ביצוע עסקה - החברה, מנפיקים, סולקים, בתי עסק, יצרנים, ובמידת הצורך, ל-Payment Gateways. התקשורת בין גורמים אלה נעשית באמצעות פרוטוקול התקשורת למסוף המאפשר לכל הגורמים לתקשר ביניהם באותה "שפה".

יצרנים שונים ובכללם החברה פיתחו תוכנה לנקודת הקצה. החברה פיתחה את תוכנת "אשראית PC" הרשומה כסימן מסחרי של שבא ברשם הפטנטים, שהינה תוכנת תשתית לנקודות מכירה, אשר נמכרת לבתי עסק באמצעות מפיצים ומשולבת במוצרי תוכנה הנמכרים על-ידם לבתי עסק, ואשר מאפשרת ביצוע עסקאות בכרטיסי חיוב באותם בתי עסק. התוכנה כוללת שתי תצורות עבודה – האחת מערכת שפועלת על מחשב בית העסק, והשנייה מערכת הפועלת על שרתי החברה. יצוין לעניין זה, כי החברה מוכרת רישיונות לשימוש בתוכנה למפיצים אשר משלבים אותה בתוכנות שפיתחו ומוכרים אותה לבתי העסק, ואשר מספקים לבתי העסק שירותי תמיכה ותיקון תקלות. בימים אלו החברה מרחיבה את הפונקציונאליות של תוכנת ה"אשראית" לשירותים נוספים ללקוחותיה.

8.5 בדיקות לאישור מכשירי POS או מכשירי Pin Pad למערכת EMV

בטרם שיווק מכשיר POS או מכשיר Pin Pad לבתי העסק, נדרש המשווק להגיש את המכשיר לחברה לצורך ביצוע בדיקות קבלה ואישור כי המכשיר פועל על פי פרוטוקול EMV. המשווק שביצע פיתוחים ובדיקות מצידו על פי פרוטוקול EMV, מעביר לחברה מכשיר פיזי והחברה מבצעת בדיקות על פי תסריטים שנכתבו על פי הפרוטוקול. לאחר השלמת הבדיקות ואישור כי המכשיר פועל באופן תקין ולפי הפרוטוקול, יעבור המכשיר לביצוע הסמכה, על-פי המפורט בסעיף 8.6 להלן. השימוש בשירות זה כרוך בתשלום בהתאם לתעריפון החברה.

8.6 הסמכת מסופי EMV

החברה מציעה שירות הסמכות קצה לקצה למסופים לצורך עמידת המסופים בתקן EMV. החברה מבצעת את השירות עבור כלל חברות הסליקה בישראל.

תהליך ההסמכה מתבצע בין מסוף התומך בתקן EMV לבין חברות כרטיסי האשראי הבינלאומיות (Visa, MasterCard, Diners, וכיו"ב) והוא מיועד להבטיח שמסלול הבקשה לאישור ואיסוף העסקאות המבוצעות בכרטיסי חיוב עומד בתקן EMV החל מקריאת הכרטיס בקורא הכרטיס שבמסוף דרך מערכות הסולקים המטפלות בעסקאות ועד מערכות הארגונים הבינלאומיים.

החברה מתחילה את תהליך ההסמכה רק עבור מסוף שעבר בהצלחה תהליך בדיקות קבלה שמטרתו לאשר כי המסוף פותח בהתאם לפרוטוקול EMV. השימוש בשירות בדיקות הקבלה והסמכת המסופים כרוכים בתשלום בהתאם לתעריפון החברה.

8.7 שירותים לחברות ניכיון

החברה מספקת שירות לחברות ניכיון המציעות הקדמת תשלומים לבתי העסק בגין העסקאות שבוצעו במסופים המוצבים בבתי העסק. במסגרת השירות, החברה מעדכנת את הסולק במסוף כי יש להעביר את התמורה בגין העסקאות לחברת הניכיון (במקום לבית העסק), וחברת הניכיון מקדימה את התמורה לבית העסק, בתמורה לעמלה. השימוש בשירות זה כרוך בתשלום בהתאם לתעריפון החברה.

8.8 שירות לחברות התאמה

החברה מספקת שירותי מידע לחברות התאמה שמבצעות השוואה בין הנתונים שמועברים אליה מהחברה ובין הזיכויים שמקבל בית העסק מהסולקים במסוף. השימוש בשירות זה כרוך בתשלום בהתאם לתעריפון החברה.

8.9 שירותי Shva Arena

החברה מרחיבה את שירותי תוכנת ה"אשראית" שלה בהתאם לצרכי השוק המשתנים ומאפשרת לספקיות פתרונות התשלומים (PSPs – Payment service providers) לספק לבתי העסק מגוון הצעות ערך חדשות וטכנולוגיות מתקדמות על גבי תשתית מערכת התשלומים. השירותים כוללים, נכון למועד הדוח, את השירותים הבאים: (1) שירות 3DS – 3DS הנו פרוטוקול המאפשר אימות חד-חד ערכי של מחזיק פרטי זיהוי למחזיק כרטיס האשראי בעסקאות מקוונות (באינטרנט) באופן המפחית משמעותית את היכולת לבצע הונאות והכחשות של עסקאות. החברה מאפשרת את השירות באמצעות חיבור טכנולוגי לחברת טכנולוגיה בינלאומית אשר מבצעת את בדיקות ניהול הסיכונים ומחזירה באמצעות החברה את תשובתה למסוף; (2) TOP – פתרון Tap on Phone העומד בתקן EMV ומאפשר הפיכת מכשיר הטלפון "החכם" למסוף תשלום. הפיתוח המאפשר לכל בית עסק לקבל תשלומים בהצמדה מכרטיסי חיוב וארנקים דיגיטליים היישר למסך הנייד. השירות זמין בשלב זה לסמארטפונים בעלי מערכת ההפעלה אנדרואיד.

8.10 שירותי Shva Insights - הנגשת מידע אגרטיבי

החברה מנגישה מידע אגרטיבי ואנונימי מבחינת לקוח קצה, והכל בכפוף להוראות הדין החלות על החברה. בימים אלו שירות זה מתרחב ומתגבש לשירות מתקדם של הנגשת מידע האגרטיבי בטכנולוגיה מתקדמת, תוך חיבור ישיר ובאמצעות כלים מתקדמים לחברות מימון ואשראי, חברות ביטוח, גופים מוסדיים, עסקים, נותני שירותי תשלום, רשתות, מרכזי קניות וכדומה. המידע משמש את לקוחות החברה לתמיכה בקבלת החלטות פיננסיות, מימוניות, שיווקיות, מכירתיות מחקריות ועסקיות. החברה תספק שירותי מידע אגרטיבי הכולל, בין היתר, אפשרות לגזירת תובנות ואיתותים מותאם תעשייה בהתאם לשיקולים וצרכי הלקוחות בלבד. כמו כן, יונגש מידע על בתי עסק ספציפיים בכפוף להסכמתם המפורשת בכתב להעברת המידע, לטובת תמיכה בקבלת החלטות פיננסיות ועסקיות.

8.11 שירות הנגשת מידע לצורך מתן שירותים על ידי חברת מאסטרקארד

בשנת 2022 חתמה החברה על הסכם והשלימה חיבור טכנולוגי ישירות לחברת מאסטרקארד, מבעלות העניין בחברה, במטרה לספק שירותי ערך מוסף למשתתפי המערכת שהם גם לקוחות של מאסטרקארד. בימים אלה החברה מפתחת את האפשרות להנגשת מידע מועשר שיתווסף באמצעות חברת מאסטרקארד, עבור המנפיקים בבקשות לאישור. המידע המועשר צפוי לסייע למנפיקים המחוברים למערכת בקבלת החלטה לגבי אישור הבקשה במסגרת ניהול הסיכונים של המנפיק.

8.12 מבנה תחום הפעילות ושינויים החלים בו

לפרטים אודות שינויים טכנולוגיים בתחום הפעילות ראו סעיף 7.5 לעיל.

8.13 מגבלות, חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על תחום הפעילות

ביום 2 ביוני 2019 התקבלה הודעה מטעם בנק ישראל לפיה רישיון החברה לחברת שירותים משותפת שניתן לה בשנת 1981 בוטל על-ידי נגיד בנק ישראל. עוד צוין בהודעה כי במשך שלוש שנים לאחר ביטול רישיון חברת שירותים משותפת יחולו על החברה הוראות ניהול בנקאי תקין של הפיקוח על הבנקים המתייחסות לממשל תאגידי, וכן הוראות סעיף 11א לפקודת הבנקאות) בנושא בדיקת כשירות והתאמה לדירקטורים ונושאי משרה בחברה.

ביום 20 ביוני 2022 התקבלה בחברה הודעה מטעם המפקח על הבנקים, לפיה, עם תום שלוש שנים מיום ביטול רישיון החברה כחברת שירותים משותפת, הסתיימה תקופת החלת הוראות ניהול בנקאי תקין על החברה.

החברה מפוקחת על-ידי מת"ש מכוח היותה מפעילה של מערכות תשלומים מבוקרות בהתאם לחוק מערכות תשלומים, בעניין זה, יצוין כי ביום 28 בפברואר 2023, וכן לאחר תקופת הדוח, ביום 31 בינואר 2024, הועברו לחברה טיוטות הוראות מת"ש בתחום הממשל התאגידי, ובכלל זה הוראות בנוגע להרכב ועבודת הדירקטוריון ונושאי המשרה, מדיניות תגמול, ביקורת פנימית, ניהול סיכונים, ניהול סיכוני ציוד, דוחות כספיים וביקורת חשבונאית במפעיל מערכת תשלומים. בנוסף, החברה מפוקחת על-ידי הרשות לניירות ערך בהתאם לחוק ותקנות ניירות ערך והתקנות שתוקנו מכוחו. זאת ועוד, החברה פועלת בכפוף להחלטות הממונה, כמפורט להלן.

לרגולציה לה כפופה החברה ישנה השפעה ישירה על תחומי הפעילות של החברה והשפעה עקיפה על היקף הפעילות של החברה וכן על תחרות אפשרית מול החברה כתוצאה מרגולציה, החלה על המשתתפים במערכות שונות המופעלות על-ידי החברה, מגבלות על שימוש בכרטיסי חיוב ועוד.

להלן מפורטת הרגולציה המשפיעה על תחומי הפעילות של החברה ופעילותה מול צדדים שלישיים:

8.14 החלטת הממונה על התחרות

8.14.1 פטור מאישור הסדר כובל - פטור הממונה על התחרות מיום 28 בדצמבר 2022

החל משנת 2002 פעילות החברה מוסדרת על-ידי החלטות רשות התחרות בעניין פטור מתנאים מאישור הסדר כובל בין בנק הפועלים, בנק לאומי, בנק דיסקונט, הבנק הבינלאומי, בנק מזרחי טפחות והחברה.

ההחלטה האחרונה בעניין פטור מתנאים מאישור הסדר כובל ניתנה ביום 28 בדצמבר 2022, לתקופה של חמש שנים ועד ליום 28 בדצמבר 2026 (להלן: "החלטת הפטור"). החלטת הפטור מתייחסת למספר נקודות עיקריות:

(א) במסגרת החלטת הפטור, הממונה לא קיבלה את בקשת החברה לבטל את התנאי אשר מגביל את תחומי הפעילות המותרים לה ושמחייב כי כניסתה לכל תחום פעילות נוסף תהיה כפופה לאישור הממונה. כמו כן, הממונה הביעה עמדתה כי ככל שחלקם של הבנקים באחזקת מניות החברה היה נמוך מהמצב כיום, כך ששיעור אחזקתו של כל בנק לא היה עולה על 5%, היה בכך כדי להפג במידה ניכרת את החששות התחרותיים, לעמדת הממונה, ולייתר את הצורך בפטור זה.

(ב) בפטור מוגדרים תחומי הפעילות בהם רשאית החברה לעסוק:

1. הפעלת מתג ATM;
2. הפעלת מתג כרטיסי חיוב ומערכת איסוף ועיבוד עסקאות;
3. עיסוק בפעילות פרוטוקול אשראית 96;
4. פיתוח, תפעול והפצת תכנת אשראית PC;
5. שירותי הסמכה קצה לקצה לתקן EMV;
6. פעילות נלווית לתחומי הפעילות שלעיל;

7. כל תחום פעילות נוסף שיאשר הממונה לחברה.

- (ג) תנאי השירותים אותם מחויבת החברה לספק, לרבות הוראות שונות בכל הנוגע לתנאים לחיבור למערכות החברה וכן הוראות בנוגע לפעילות מול יצרנים וביצוע הסמכות קצה לקצה לתקן EMV.
- (ד) כמו כן, קובעת החלטת הפטור שהחברה תפרסם באתר האינטרנט שלה תעריף לכל אחד מהשירותים שהיא מספקת במסגרת מערכות החברה כהגדרתה בסעיף ההגדרות, בזו הלשון: אחד או יותר מאלה: מתג ATM, מתג כרטיסי חיוב ומערכת איסוף ועיבוד עסקאות.

8.14.2 אישור הממונה על התחרות לחברה לעסוק באספקת מידע אגרגטיבי

האמור מתווסף לאישור הממונה מיום 25 באפריל 2011 במסגרתו אושר לחברה לעסוק באספקת מידע אגרגטיבי על סמך הנתונים הנאגרים במאגרי המידע של החברה בהתאם לתנאים המפורטים בהחלטת הפטור.

8.14.3 בקשת החברה לעסוק במתן שירות מידע פיננסי

בתנאים שנקבעו במסגרת החלטת הפטור הממונה מיום 24 בספטמבר 2017, הוגדרו תחומי הפעילות שבהם רשאית החברה לעסוק. לצד זאת, הותר לחברה לעסוק גם בכל תחום פעילות נוסף שיאשר לה הממונה. בהתאם לאמור, החברה פנתה לממונה בבקשה לעסוק במתן שירות מידע פיננסי בהתאם לחוק שירות מידע פיננסי. במסגרת בקשה זו, ציינה החברה כי בפעילותה למתן שירותי מידע, היא צפויה לאפשר את הפעילות התחרותית בתחום הבנקאות הפתוחה, על-ידי מיסוד תשתית נפרדת ממערכת התשלומים המבוקרת, שתספק שירותי בק-אופיס טכנולוגיים, שירותי אגרגציה וקישור (על בסיס ממשק API) בין נותני שירותים פיננסיים (כגון חברות פינטק וגופים פיננסיים אחרים) לכלל מקורות המידע בישראל (כגון בנקים, חברות כרטיסי האשראי, גופים מוסדיים וכדומה).

לאחר מגעים שנוהלו בין החברה לרשות התחרות, ובכלל זה שיחת חששות ושימוע, ביום 12 במרץ 2023, התקבלה החלטת הממונה שלא לאשר בשלב זה את בקשת החברה לעסוק בפעילות מתן שירות מידע פיננסי בהתאם לחוק שירות מידע פיננסי כיוון שבעת הנוכחית הפעילות עלולה להעלות חששות לפגיעה בתחרות. לפרטים נוספים ראו דיווח מידי של החברה מיום 13 במרץ 2023 (מס' אסמכתא: 2023-01-026226) אשר המידע האמור בו נכלל על דרך ההפניה.

לפרטים נוספים בנושא החלטות הממונה, לרבות הפרדת החברה מס"ב – מתווה ההפרדה, ראו ביאור 17 לדוחות הכספיים.

סעיף זה לעיל, כולל גם מידע צופה פני עתיד. העובדות והנתונים העיקריים ששימשו בסיס למידע זה הינם עובדות ונתונים כפי שידועים לחברה במועד הדוח.

8.15 הכרזה על מערכות התשלומים בחברה כ"מערכות מבוקרות" לפי חוק מערכות תשלומים

8.15.1 ביום 18 ביולי 2013 הכריז בנק ישראל על כל אחת ממערכות התשלומים המופעלות על-ידי החברה, כמפורט להלן, כמערכת מבוקרת, כהגדרת המונח בחוק מערכות תשלומים: מערכת "שירותים בכרטיסי חיוב" (המערכת המספקת את שירותי האישור והאיסוף ואת שירותי ממשק הסילוקין) ומערכת "מכשירי בנק אוטומטיים" (המספקת את שירותי מתג ה-ATM). משמעות ההכרזה הינה הגברת העומס הרגולטורי והפיקוח על החברה וכן התאמת הממשל התאגידי ומנגנוני פיקוח של החברה לפי הנחיות מת"ש.

8.15.2 הוראות חוק מערכות תשלומים מקנות לבנק ישראל סמכות להכריז על מערכות תשלומים כמערכות מבוקרות, אם פעילותן של המערכות חיונית לכלל מערך התשלומים במשק וקיים חשש כי פעילות המערכות באופן בלתי תקין, בלתי יעיל או בלתי אמין, עלולה לפגוע במערך התשלומים במשק. משמעות ההכרזה היא כי בנק ישראל יכול לערוך בקרה על המערכות כדי לוודא את יציבותן, יעילותן ותפקודן התקינה.

8.15.3 מת"ש הוציאה, החל מחודש נובמבר 2016, סדרת הוראות החלות על מערכות התשלומים המבוקרות שמפעילה החברה. ההוראות החילו את עקרונות ה-PFMI (Principles for Financial Market Infrastructure) שפרסם ה-BIS (Bank for International Settlements) בחודש אפריל 2014, על מערכות התשלומים, בהתאמות הנדרשות לשוק המקומי ולמערכות התשלומים. כמו כן, כוללות הוראות בדבר דרישות גישה והשתתפות, הסדרי השתתפות עקיפים, ממשל תאגידי, סיכון עסקי כלכלי, סיכון אשראי, ביטחונות וסיכון נזילות. כאמור לעיל, מת"ש פרסמה טיוטת הוראות בנוגע לממשל תאגידי, ולמיטב ידיעת החברה, בכוונת מת"ש להוציא הנחיות נוספות אשר תהיה להן השפעה על פעילות החברה.

8.16 להלן מתוארת הרגולציה החלה על חברות כרטיסי האשראי והבנקים, ובחלקה גם על החברה, אשר עשויה להשפיע על היקף הפעילות בתחום העיסוק של החברה:

8.16.1 בנקאות פתוחה

בשנים האחרונות התפתחה בעולם רגולציה המסדירה את תחום הבנקאות הפתוחה. בנקאות פתוחה בעולם מאפשרת ללקוחות של תאגידים בנקאיים ומוסדות פיננסיים שונים לתת גישה לצדדים שלישיים למידע שנוגע להם ושמצוי בידי מקורות המידע הפיננסי, ביניהם תאגידים בנקאיים ומוסדות פיננסיים, ולמתן הוראות תשלום בחשבוניותיהם, כל זאת לשם קבלת שירותים מאותם צדדים שלישיים המותאמים לצרכי הלקוחות.

ביום 24 בפברואר 2020 פורסמה הוראת ניהול בנקאי תקין 368 בעניין יישום תקן בנקאות פתוחה. ההוראה מגדירה את התשתית של הבנקאות הפתוחה במטרה לחזק את השליטה של הלקוח במידע הפיננסי אודותיו ואת אופן ביצוע הפעולות בחשבון שלו. יצוין כי ההוראה אינה חלה על החברה.

בחודש נובמבר 2021 נחקק חוק שירותי מידע פיננסי אשר הסמיך את רשות ניירות ערך להעניק רישיונות לעיסוק במתן שירות מידע פיננסי לתאגידים העומדים בדרישות הקבועות בחוק, ולפקח על בעלי רישיונות כאמור בהתאם לעקרונות שנקבעו בחוק. החוק מסדיר את כלל הפעילות הכלולה במתן שירות מידע פיננסי, הן מצד הגופים שייתנו את השירות והן מצד מקורות המידע בהם מרוכז מידע פיננסי של לקוחות. החברה פנתה לרשות התחרות בבקשה לאישורה לעיסוק בפעילות מתן שירות מידע פיננסי. לפרטים נוספים ראה דוח מיידי של החברה מיום 27 בפברואר 2022 (מס' אסמכתא: 2022-01-019740) אשר המידע האמור בו נכלל על דרך ההפניה. לאחר תקופת הדוח, ביום 12 במרץ 2023, התקבלה החלטת הממונה שלא לאשר בשלב זה את בקשת החברה לעיסוק בפעילות מתן שירות מידע פיננסי לפי חוק שירות מידע פיננסי, כיוון שבעת הנוכחית פעילות כאמור לטענתה עלולה להעלות חששות לפגיעה בתחרות. לפרטים נוספים ראו דוח מיידי של החברה מיום 13 במרץ 2023 (מס' אסמכתא: 2023-01-026226) אשר המידע האמור בו נכלל על דרך ההפניה.

8.16.2 החוק להגברת התחרות בשוק הבנקאות (להלן: "חוק שטרומ")

ביום 31 בינואר 2017 פורסם החוק להגברת התחרות בשוק הבנקאות. עיקרי הוראות החוק הרלבנטיות לחברה הינם כדלקמן:

8.16.2.1 החוק קבע הוראות לעניין החזקת אמצעי שליטה בחברה. במסגרת הוראה זו, חוק שטרום תיקן את חוק מערכות תשלומים באופן הקובע כי לא יהיה ניתן להחזיק יותר מ-10% מסוג מסוים של אמצעי שליטה בה. אולם, נגיד בנק ישראל, בהסכמת שר האוצר או לפי הצעת שר האוצר, ובאישור ועדת הכלכלה של הכנסת, רשאי לקבוע בצו הוראות אחרות לעניין זה, לגבי כלל המחזיקים בחברה או לגבי סוג מסוים מהם, ובלבד ש: (א) הוראות אחרות כאמור לא יקבעו שיעור החזקה נמוך מ-10%; (ב) החזיקו משתתפים במערכת התשלומים אותה מפעילה החברה מעל 75% מאמצעי השליטה בה, ייקבעו ההוראות באופן שיבטיח, ככל שניתן, כי כל עוד מחזיקים המשתתפים אמצעי שליטה בשיעור האמור, לא יחזיק כל סוג משתתפים מעל 50% מאמצעי השליטה בחברה.

8.16.2.2 כמו כן, ולעניין מינוי דירקטורים בחברה נקבע כי כל עוד משתתפים במערכת הממשק שולטים או מחזיקים ב-50% או יותר מסוג מסוים של אמצעי שליטה בחברה, או לא פועלת מערכת מבוקרת נוספת המהווה ממשק בין מנפיק לבין סולק לאישור עסקאות בכרטיסי חיוב, יחולו על החברה הוראות לעניין מינוי דירקטורים, כהונתם והפסקת כהונתם, הקובעות, בין היתר, כי משתתף במערכת לא יהיה רשאי למנות יותר מדירקטור אחד מטעמו, וכי רוב הדירקטורים בחברה ימונה על ידי האסיפה הכללית של החברה לפי הצעת הוועדה למינוי דירקטורים בתאגידים בנקאיים לפי הוראות סעיף 11(ב) לפקודת הבנקאות וחלק מההוראות לעניין דירקטור חיצוני בחוק החברות.

8.16.3 הסדרת העיסוק בשירותי תשלום וייזום תשלום

ביום 6 ביוני, 2023, פורסם חוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום וייזום תשלום, הבא להסדיר את הרישוי והפיקוח על מתן שירותי תשלום וייזום תשלום. בהתאם לחוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום וייזום תשלום, פעולות התשלום וייזום תשלום אשר נקבע כי העיסוק בהן יחייב רישיון ופיקוח של רשות ניירות ערך (או אישור מאסדר רלוונטי אחר), כוללות את אלה: שירות ייזום בסיסי ושירות ייזום מתקדם, סליקה של פעולת תשלום, הנפקה של אמצעי תשלום וכן ניהול חשבון תשלום. מדובר באסדרה של הפעילות בשוק התשלומים האלקטרוניים והיא צפויה לעודד את התחרות בשוק זה בכך שתאפשר לגורמים חוץ בנקאיים להיכנס לתחום התשלומים ולהתפתח בו, לצד השחקנים הבנקאיים הקיימים בשוק. חוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום וייזום תשלום כולל גם מספר תיקונים עקיפים לחוקים שונים, ביניהם גם חוק מערכות תשלומים וחוק הבנקאות (רישוי). ככלל, מועד תוקפו של חוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום וייזום תשלום הינו שנה ממועד פרסומו, למעט עניינים שונים בחוק זה שלהם נקבעו תקופות תחילה אחרות. להערכת החברה, הסדרת שירותי תשלום וייזום תשלום צפויה להגביר את התחרות בשוק התשלומים, ביו היתר, על-ידי כניסתם של שחקנים חדשים שיציעו פתרונות לביצוע תשלומים ישירות בין חשבונות תשלום, אך יחד עם זאת, פתרון שכזה עלול להוות מסלול העוקף את השימוש במערכות כרטיסי החיוב.

יצוין כי בחוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום וייזום תשלום מוחרגים מתחולת החוק, בין השאר, שירות תשלום הניתן למשתתף במערכת מבוקרת במסגרת פעילותו במערכת, וכן שירות ייזום בסיסי שניתן בידי מערכת מבוקרת למשתתף במערכת מבוקרת, במסגרת פעילותו כמערכת התשלומים. ככל הידוע לחברה, נכון למועד הדוח ובהתאם לחוק שירותי תשלום וייזום תשלום, קיימים פתרונות תשלום של העברת כסף מחשבון לחשבון אשר צפויים לתת מענה אלטרנטיבי לתשלום והעברת כספים. להערכת החברה, ככל שפתרונות תשלום אלה לא יהיו מבוססי כרטיסי חיוב, וככל שההתחשבות בגיבוי לא תבוצע על-ידי החברה, עשויים פתרונות אלו לפגוע בהכנסות החברה.

8.16.4 הוועדה לבחינת התחרות בשוק האשראי

הוועדה לבחינת התחרות באשראי הוקמה מכוח חוק שטרום. במסגרת תפקידיה, הוטל על הוועדה לעקוב אחר יישום החוק להגברת התחרות, להמליץ על צעדים לשיפור ולהגברת התחרות בשוק האשראי, לערוך בדיקות תקופתיות של מצב התחרות בשוק האשראי ולאתר חסמים בהתפתחות התחרות השוק.

ביום 3 בינואר 2023 פורסם הדוח הרביעי והמסכם של הוועדה לבחינת התחרות בשוק האשראי, שבמסגרתו גם נבחנו והובאו בהרחבה המלצות וממצאי החברה, לרבות דיווח על יישום צעדים להסרת חסמים על-ידי הממשלה והרגולטורים ועל-ידי השחקנים בשוק, וניתוח התחרות בשוק האשראי הקמעונאי ובשוק הנפקת כרטיסי חיוב בישראל. כמו כן, הדוח עדכן לגבי השינויים שחלו לאחר פרסום הדוח השלישי וסקר את התקופה שבין החודשים דצמבר 2016 ליוני 2022. במסגרת הבחינה התחרותית עלה שבין 2016 ליוני 2022 התחרות בשוק האשראי הקמעונאי התגברה בעוצמה מתונה, ובעיקר באשראי הצרכני, בו המוסדיים וחברות כרטיסי האשראי הגדילו בתקופה זו את האשראי באופן משמעותי. עם זאת, באשראי לעסקים קטנים וזעירים לא נרשם שינוי משמעותי במאזן הכוחות בין האשראי הבנקאי לאשראי החוץ בנקאי והבנקים מהווים את המקור האשראי הכמעט בלעדי לעסקים קטנים וזעירים.

8.16.5 חוק שירותי תשלום

בחודש אוקטובר 2020 נכנס לתוקף חוק שירותי תשלום אשר קובע אסדרה אחידה של ההגנות הצרכניות בתחום שירותי התשלום.

חוק שירותי תשלום מסדיר את היחסים החוזיים וההגנות הצרכניות החלים על מתן שירותי תשלום, בין נותן שירותי התשלום לבין לקוחותיו (משלמים או מוטבים). נותני שירותי התשלום עליהם חל החוק כוללים, בין היתר בנקים, חברות כרטיסי האשראי, סולקים, אפליקציות תשלומים ועוד, והוא יחל על כלל אמצעי התשלום הקיימים והמתקדמים.

החוק מבטל ומחליף את חוק כרטיסי חיוב, תשמ"ו-1986, ואולם בשונה מחוק כרטיסי חיוב, חל חוק שירותי תשלום על סוגים רבים ושונים של שירותי תשלום ואמצעי תשלום, פיזיים ושאינם פיזיים, ולא רק על ביצוע עסקאות בכרטיסי חיוב (כך למשל, חל החוק, בין השאר, על ביצוע העברות, הפקדות ומשיכות כספים מחשבון העו"ש הבנקאי).

יצוין, כי חוק שירותי תשלום החדש מחריג מתחולתו, בין השאר, שירותי תשלום הניתנים למשתתף במערכת תשלומים. לפיכך, לחוק שירותי תשלום לא צפויה להיות השפעה ישירה משמעותית על החברה.

8.16.6 הגדרת החברה כתשתית מדינה קריטית ("תמ"ק")

ביום 19 בנובמבר 2019 קיבלה החברה עדכון אודות החלטת ועדת ההיגוי להגנה על מערכות ממוחשבות חיוניות, בראשות מערך הסייבר הלאומי להמליץ על הוספת החברה לתוספת החמישית לחוק להסדרת הבטחון בגופים ציבוריים.

בהתאם לאמור, ביום 11 באפריל 2022, פורסם הצו להסדרת הביטחון בגופים ציבוריים (שינוי התוספות השנייה, השלישית והחמישית לחוק), התשפ"ב-2022, המתקן את התוספת החמישית ומגדיר את החברה כתמ"ק. עם הכרזת החברה כתמ"ק החברה נקטה בפעולות משמעותיות והשקיעה משאבים רבים לשדרוג יכולות אבטחת המידע.

8.16.7 החוק לצמצום השימוש במזומן

ביום 18 במרץ 2018, פורסם החוק לצמצום השימוש במזומן. בחוק זה, המתבסס על המלצות הוועדה לצמצום השימוש במזומן במשק הישראלי, נקבע כי מעל לסכומים מסוימים ייאסר לתת ולקבל תשלום במזומן, וזאת במגוון רחב של פעולות כספיות. המגבלות על שימוש במזומן נכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2019, והמגבלות על שימוש בשיקים נכנסו לתוקף ביום 1 ביולי 2019. החל מאוגוסט 2022 הופחתו תקרות הסכומים בחוק לצמצום השימוש במזומן.

למהלך הרגולטורי להקטנת השימוש במזומן עשויות להיות השפעות שונות על שוק הסליקה וההנפקה של כרטיסי החיוב: צמצום השימוש במזומן יחייב את ציבור הצרכנים להשתמש באמצעי תשלום חליפיים. בהתאם, צפויה עליה בהיקף השימוש בכרטיסי חיוב ובאמצעי תשלום מתקדמים. אולם, קיימת שאלה פתוחה ביחס להיקף העלייה, שכן, מגוון אמצעי התשלום המתקדמים העומדים לרשות הצרכנים גדל בהתמדה. חלק מפתרונות התשלום המתקדמים כאמור, מתחרים באופן ישיר מול תשלום באמצעות כרטיס חיוב. כמו כן, הכנסות החברה נובעות מכמות העסקאות העוברות במערכותיה ולא מסכום העסקאות.

ריבוי ההוראות והשינויים בעולם התשלומים, ובכלל זה יישום הוראות חוק כניסת מתחרים חדשים וכן המגמות בשוק זה, נוסף להוראות כלליות יותר החלות על החברה כגון: מכוח חוק החברות, חוק ניירות ערך, חוק הגנת הפרטיות, חוק התחרות וכד', לרבות כללים ו/או צווים ו/או תקנות שהותקנו מכוחם וכן הנחיות ו/או הוראות רשויות שונות, בהם מערך הסייבר הלאומי, בין אם מפורטים לעיל ובין אם לאו, עלולים להוות השפעה שלילית על החברה, אך בשלב זה טרם ניתן לאמוד באופן וודאי את השפעתם הכוללת.

8.16.8 שינוי חקיקה בישראל – רפורמה משפטית

במהלך שנת 2023 החלה ממשלת ישראל בצעדי חקיקה, שחלקם כבר עברו בכנסת, ואשר מטרתם לבצע שינויים חוקתיים במערכת המשפט הישראלית, דבר אשר הוביל לגל מחאה בציבור הישראלי והשמעת אזהרות מצד מומחים כלכליים בקשר עם פגיעה במשק הישראלי. נכון למועד הדוח, טרם ניתן לאמוד את אירועים אלו על פעילות עסקי החברה, אם בכלל.

סעיף זה לעיל, כולל גם מידע צופה פני עתיד. העובדות והנתונים העיקריים ששימשו בסיס למידע זה הינם עובדות ונתונים בנוגע למצב הנוכחי של החברה ועסקיה והוראות רגולציה שונות החלות על החברה והכל כפי שידועים לחברה במועד הדוח. אין לחברה כל ודאות כי ציפיותיה והערכותיה אכן יתממשו, ותוצאות הפעילות של החברה עלולות להיות שונות באופן מהותי מהתוצאות המשתמעות מהאמור לעיל, בין היתר, עקב שינוי בכל אחד מהגורמים דלעיל, מידת עוצמתם, היקפם, משך התרחשותם ויכולת החברה להתמודד עמם.

8.17 התפתחויות בשווקים של תחום הפעילות, או שינויים במאפייני הלקוחות שלו

מעריך התשלומים בישראל נמצא בשנים האחרונות במצב של שינוי מתמיד כתוצאה מיישום רפורמות שונות, מהתפתחויות טכנולוגיות וגלובליות. שינוי זה מוביל בין היתר לקידום מיזמים שונים בתחום אמצעי התשלום המתקדמים. שווקים אלו נמצאים בצמיחה מואצת לצד גיוון בשירותים הנלווים באפשרויות התשלום. הטמעת טכנולוגיית EMV הביאה לעליה משמעותית בשימוש בתשלומי Contactless וארנקים דיגיטליים. יחד עם עליה מתמדת בהיקפי הצריכה ובעסקאות מקוונות המבוססות כרטיסי חיוב, ההתפתחות הטכנולוגית והשימוש בפלטפורמות דיגיטליות מאפשרים לבתי העסק לצרוך מוצרים ושירותים חדשים כגון: אימות מוגבר, שימוש ב-

Pin Pad וכדומה. מגמה זו מתחזקת גם לאור קידום חקיקה מצד הרגולטור לגיוון באופני התשלום ועידוד התחרות בשוק התשלומים.

8.18 שינויים טכנולוגיים בתחום הפעילות

באוגוסט 2020 פרסם בנק ישראל מסמך מדיניות בדבר הצורך להקים תשתית לתשלומים מיידיים בישראל. המסמך כלל התייחסות כללית לציפייה של בנק ישראל בדבר המאפיינים של מערכת תשלומים מיידיים. למיטב ידיעת החברה, חברת מס"ב פעלה בהתאם להנחיית בנק ישראל והחלה ליתן שירותים של תשלומים מיידיים. להערכת החברה, ככל שפתרונות תשלום מבוססי העברת כספים בין בנקים יתרחבו וככל שההתחשבות בגיבוי לא תעשה שימוש במוצרי החברה, עלולים פתרונות אלו לפגוע בפעילות ובעסקי החברה, פגיעה שעשויה להיות מהותית, אך לחברה אין יכולת לצפות בשלב זה את התקדמות הפיתוחים ואת העדפות הצרכנים לגביהם.

סעיף זה לעיל כולל גם מידע צופה פני עתיד. העובדות והנתונים העיקריים ששימשו בסיס למידע זה הינם עובדות ונתונים בנוגע למצב הנוכחי של החברה ועסקיה והוראות רגולציה שונות החלות על החברה והכל כפי שידועים לחברה במועד הדוח. אין לחברה כל ודאות כי ציפיותיה והערכותיה אכן יתממשו, ותוצאות הפעילות של החברה עלולות להיות שונות באופן מהותי מהתוצאות המשתמעות מהאמור לעיל, בין היתר, עקב שינוי בכל אחד מהגורמים דלעיל, מידת עוצמתם, היקפם, משך התרחשותם ויכולת החברה להתמודד עמם.

8.19 גורמי הצלחה קריטיים במגזר הפעילות

גורמי ההצלחה הקריטיים העיקריים במגזר הפעילות, על ענפיו השונים, הינם כדלקמן: (1) היקף הפעילות במשק; כך למשל, ככל שמתבצעות יותר עסקאות בכרטיסי חיוב במשק וככל שישנם יותר בתי עסק, כך תגדל הכנסת החברה מפעילות ממשק האישורים והאיסוף וממשק הסילוקין (התלויה במספר הפעולות ולא בערך הכספי). וכן, ככל שמתבצעות יותר פעולות של משיכת מזומנים במכשירי ה-ATM של הבנקים השונים, כך תגדל הכנסת החברה בתחום מתג ה-ATM (התלויה במספר הפעולות ולא בערך הכספי); (2) פיתוח שירותים חדשים על-ידי החברה ומכירתם ללקוחותיה הקיימים ולשחקנים נוספים בשוק התשלומים; (3) יציבות השירות וזמינות בזמן אמת ללקוחות וכן החזקה ותפעול של מערכות מחשוב מתקדמות לצורך זמינות ויציבות השירותים הניתנים על-ידי החברה והענקת תמיכה; (4) כוח אדם מקצועי ויעיל, בין השאר, לצורך הענקת תמיכה טכנית ללקוחות וטיפול בתקלות; ו-(5) מקורות מימון זמינים להשקעה בתשתיות טכנולוגיות חדישות ודרושות למתן השירותים במגזר הפעילות.

8.20 חסמי הכניסה העיקריים של מגזר הפעילות

חסמי הכניסה העיקריים במגזר הפעילות:

8.20.1 עמידה בהוראות הדין והרגולציה החלות על חברות מסוגה של החברה;

8.20.2 פיתוח טכנולוגי העומד בסיס מגזר הפעילות של החברה ובכלל זה הצורך באמצעים פיננסיים ובידע מקצועי הנדרש לשם ביצוע השקעות בתשתיות טכנולוגיות הכוללות מערך תפעול, מערכות מידע ותקשורת מתוחכמות, מערך ניהול סיכונים, אבטחת מידע, וכיוצא ב; החברה פיתחה מערכת מתקדמת בעלת שרידות גבוהה הכוללת זמינות בפועל של "חמש תשיעיות" (מערכת ללא תקלות ב-99.999% מהזמן). ביחס למערכותיה העיקריות, לחברה שני מרכזי מחשוב ממוגנים, מערכות מחשוב ייעודיות וכוח אדם מקצועי ומנוסה. במהלך שנת 2023 החלה החברה בתהליך מודרניזציה של חלקים משמעותיים ממערך הליבה המרכזי שלה, תוך התאמת הכלים והיכולות הטכנולוגיות לאתגרי העתיד באמצעות הסבת המערכת לארכיטקטורה פתוחה, אשר תאפשר גישה ויכולת התחברות פשוטה וקלה לשותפיה ולקוחותיה; כחלק מתהליכי חדשנות וטרנספורמציה דיגיטלית, החברה עוברת לטכנולוגיה מתקדמת ומפתחת בסביבת הענן פלטפורמת שירותים ומוצרים בעולמות של העברת תשלומים ומידע פיננסי למגוון שימושים. החברה

תמשיך לפעול לאיזון בין מנועי צמיחה חדשים לבין שמירה והרחבת הכנסות קיימות הן על-ידי חיזוק הקשר עם השוק והלקוחות הקיימים והן על-ידי היערכות במענה לתחרות עתידית מצד תשתיות ופתרונות חליפיים, תוך ביסוס והרחבת יכולות החברה ליישום, פיתוח ומימוש פרויקטים ויוזמות עסקיות. בהתאם להוראות הממונה על התחרות, החברה העבירה את פרוטוקול EMV למסוף לעמותה אשר הוקמה, דבר העשוי להקל על גורם מתחרה להקים מערך שיתחרה בממשק בין בתי העסק לבניה.

8.20.3 התקשרויות עם הגורמים הפעילים בתחום הפעילות. יצוין כי הקמת מערך המתחרה עם פעילות החברה מצריך התקשרויות מרובות משתתפים – עם בתי העסק, הסולקים והמנפיקים. התקשרות החברה באופן ישיר הינה מול הסולקים והמנפיקים, ואין היא מתקשרת באופן ישיר עם בתי העסק, עם זאת, החברה מחוברת תקשורתית לכ-256 אלף מסופים מחוברים המצויים בבתי העסק ברחבי הארץ, כך שעל גורם שירצה להתחרות בחברה יהיה צורך לבצע התחברות דומה עם בתי העסק. בעניין זה יצוין כי ריבוי סולקים עשוי אף הוא להקשות על כניסת מתחרים חדשים לאור הצורך של אותם מתחרים פוטנציאליים להתקשר בהסכמים מול גורמים רבים וכן להתחבר תקשורתית עם בתי עסק כאמור לעיל.

8.20.4 חיבור בתי העסק למערכות החברה מאפשרת להם לפעול בו זמנית מול מספר סולקים (חלוקה על-פי מותג הכרטיס) ולעבור בין סולקים בצורה מהירה ונוחה, בעוד שכניסת מתחרים למתג עשויה להשפיע על נוחות מעבר זה ככל שמתחרים אלו לא יהיו מחוברים לכל הסולקים.

8.21 תחליפים למוצרי מגזר הפעילות והשינויים החלים בהם

כאמור, החברה מספקת שירותי אישור ואיסוף ושירותי ממשק סילוקין בקשר עם עסקאות המתבצעות בכרטיסי חיוב, וכן שירותי מתג ATM (כהגדרת שירותים אלה לעיל). במשק קיימים אמצעי תשלום חלופיים לתשלום באמצעות כרטיסי חיוב – המחאות, העברות בנקאיות ותשלום במזומן.

כמו כן, בשנים האחרונות הושקו פתרונות תשלומים חדשים אשר אינם עושים שימוש בשירותי החברה. ככל הידוע לחברה, נכון למועד הדוח, קיימים פתרונות תשלום והעברות כספים באפליקציות אשר הינם מבוססי כרטיסי חיוב, אך חלקם לא עושים שימוש בשירותי החברה. בנוסף, ככל הידוע לחברה נכון למועד הדוח ובהתאם לחוק שירות תשלום וייזום תשלום, קיימים פתרונות תשלום של העברת כסף מחשבון לחשבון אשר צפויים לתת מענה אלטרנטיבי לתשלום והעברת כספים. להערכת החברה, ככל שפתרונות תשלום אלה לא יהיו מבוססי כרטיסי חיוב, וככל שההתחשבות בגינן לא תבוצע על-ידי החברה, עשויים פתרונות אלו לפגוע בהכנסות החברה. לחברה אין יכולת לצפות, בשלב זה האם כלל הגופים יבחרו להשתמש בתשתית כרטיס חיוב ובמוצרי החברה.

למיטב ידיעת החברה, לתוכנת ה"אשראית", המופצת על-ידי החברה, קיימים מתחרים בשוק. מתחרים אלו מפתחים תוכנות תשתית המתחרות בתוכנת "אשראית", וחומרות לנקודות מכירה המשווקות לבתי עסק על-ידי גורמים שונים במשק (יצרנים), ומאפשרות ביצוע עסקאות בכרטיסי חיוב.

מתג ATM – למיטב ידיעת החברה אחת מהחברות בתחום ה-ATM מנתבת עסקאות ישירות לחלק מהמנפיקים, באמצעות ממשקים ישירים שיצרה עמם, ללא צורך בשימוש במתג החברה.

לחברה אין יכולת לצפות, בשלב זה האם האמור יפגע בהכנסות החברה.

8.22 מבנה התחרות בתחום הפעילות ושינויים החלים בו

מרבית העסקאות בכרטיסי חיוב המבוצעות בישראל מאושרות ושירותי הסילוקין לגביהן ניתנים באמצעות מערכת התשלומים המופעלת על-ידי החברה. למיטב ידיעת החברה, החברה איננה חשופה לתחרות מהותית במגזר

הפעילות, ומהווה ספק עיקרי של כלל השירותים הניתנים על ידה. יחד עם זאת, החברה מודעת לכך שיש פתרונות טכנולוגיים מתקדמים שעשויים לשנות את עולם התשלומים, לרבות השפעות על המתרחש בישראל, ובכלל זה שינויים כמפורט לעיל אשר עשויים להשפיע על תוצאותיה של החברה. החברה עוקבת אחר ההתפתחויות בארץ ובעולם ובוחנת דרכי פעילות בהתאם.

מעמדה התחרותי של החברה וכניסתם של גורמים מתחרים לתחומי הפעילות של החברה, מושפעים בעיקר משינויים רגולטורים אפשריים ובכלל זה תנאי פטור מאישור הסדר כובל שניתנים על-ידי הממונה. למיטב ידיעת החברה, נכון למועד הדוח, מעניקות חברת ויזה וחברת מאסטרקארד העולמיות שירות ממשק העברת עסקאות אשר אינו נסמך על מוצרי ותשתיות החברה.

ביחס לתחרות אפשרית בתחום הענקת שירותי מתג ה-ATM, יצוין כי קיימות בישראל מספר חברות המפעילות מכשירים למשיכת מזומנים המנתבות את העסקאות במכשיריהן לבנק המנפיק ולא משתמשות בשירותי החברה, לחברות אלו תשתית פוטנציאלית לביצוע הפן הטכנולוגי של הענקת שירותי מתג ה-ATM.

כמו כן, לחברה מספר מתחרים המייצרים או המפיצים תוכנות דומות לתוכנת "אשראית PC". החברה פועלת לקידום פיתוחים חדשים לטובת העשרת השירותים המוצעים למפיצים במסגרת תוכנת "אשראית", לשחקנים השונים בתחום התשלומים והציבור הרחב.

יצוין כי קיימת אפשרות להעביר עסקאות ישירות דרך מותגי כרטיסי החיוב הבינלאומיים, ולמיטב ידיעת החברה, ישנם מנפיקים שמבצעים את הליך אישור ואיסוף העסקאות באמצעות החברה, אך מבצעים את ממשק הסילוקין במישרין מול מותגי כרטיסי החיוב הבינלאומיים ולא באמצעות החברה.

החברה מתמודדת עם התחרות אליה היא חשופה (כמפורט לעיל) בהענקת שירות מקצועי, רציף וזמין, תוך התחדשות ושמירה על הסטנדרטים הגבוהים ביותר בתחומה ושמירה על תעריפים תחרותיים.

8.23 מוצרים ושירותים

לשירותים המוענקים על-ידי החברה במסגרת מגזר הפעילות ראו סעיפים 9.1 עד 9.11 לעיל.

8.24 פילוח הכנסות מוצרים ושירותים

להלן פירוט פילוח הכנסות החברה בגין השירותים הניתנים על ידיה במסגרת מגזר הפעילות בשנים 2022 ו-2023:

2022		2023		סוג השירות
שיעור מכלל הכנסות החברה	הכנסות (באלפי ש"ח)	שיעור מכלל הכנסות החברה	הכנסות (באלפי ש"ח)	
47%	54,731	44%	59,344	מסופים ומסופי Pin Pad המחוברים למתג כרטיסי החיוב (הכנסות מבוססות תשתית)
45%	52,329	44%	59,181	בעיקר - אישור, איסוף עסקאות, ממשק סילוקין ודה טוקניזציה (הכנסות מבוססות תנועה)
8%	10,102	12%	16,021	אחר ⁽¹⁾
	117,162		134,546	סך הכנסות תפעוליות

(1) לרבות הכנסות משירותי מיתוג ATM (כולל הסדר כשל, חיבור לזה"ב וממשק ההתחשבות), מהפצת תכנת "אשראית PC" ו-"אשראית WEB", הכנסות בגין שירותי ניכיון אשראי – שירותי הקדמת תשלומים לבתי עסק והתאמות, הסדר כשל וחיבור לזה"ב במערכת כרטיסי חיוב ואחרים. כל מרכיב הכנסה לעיל, הינו פחות מ-10% מסך ההכנסות התפעוליות.

תעריפי החברה מפורסמים בתעריפון המצוי באתר האינטרנט של החברה.

עדכון תעריפון החברה מבוצע בהחלטת החברה ובהודעה באתר החברה ללא הצורך לקבל אישור מראש על-ידי הרגולטורים בשים לב להוראות חוק התחרות הכלכלית, להחלטת הממונה וכן לפיקוח של בנק ישראל על מערכות התשלומים. לאחר אישור מדיניות התמחור של החברה על ידי מת"ש, לאחר בחינת התמחיר של כלל השירותים הקיימים בתעריפון החברה ועדכון לקוחות החברה בהודעה מוקדמת, בחודש מאי 2023, החברה עדכנה את התעריפון של השירותים הניתנים על ידי מערכות החברה.

8.25 מוצרים חדשים ופעילויות חדשות

כחלק מהתוכנית האסטרטגית החברה ממשיכה לפתח פתרונות למגוון רחב של גופים עסקיים. החברה נותנת מענה בהתאמה לאתגרים ולשינויים בתחומי פעילותה ומגבשת מענה רחב המותאם לשינויים הטכנולוגיים החלים בשוק ולצרכים העולים מהלקוחות בשטח.

החברה ממשיכה להרחיב את שירותי תוכנת ה-"אשראית" שלה תחת מנוע הצמיחה SHVA Arena בהתאם לצרכי השוק המשתנים ותמשיך לאפשר לספקיות פתרונות התשלומים (PSPs) לספק לבתי העסק מגוון הצעות ערך חדשות וטכנולוגיות מתקדמות על גבי תשתית מערכת התשלומים כדי לקבל בזירה אחת מגוון רחב של פתרונות ושירותים טכנולוגיים לעסקים באמצעות הרחבת שירותי תוכנת "אשראית". כגורם מפתח, ניטרלי, יציב ואמין לאורך השנים, בעל תשתית המחוברת לכלל בתי העסק בישראל, החברה תרחיב את סל פתרונות למפיצים ולכל נותני שירותי התשלום בזירת התשלומים ותיתן מענה לדרישה הקיימת בשוק עבור כלל לקוחותיה, ובכלל זה:

נותני שירותי תשלום, חברות פינטק אחרות, וסולקים. במסגרת שירותים אלו החברה החלה להנגיש פתרונות חדשנים כמו Tap on Phone ושירות 3DS.

כאמור בסעיף 8.10 לעיל במסגרת שירותי SHVA Insights מנגישה מידע אגרטיבי ואנונימי מבחינת לקוח קצה, והכל בכפוף להוראות הדין החלות על החברה. באמצעות השירות שמתגבש בימים אלו החברה תנגיש מידע אגרטיבי בטכנולוגיה מתקדמת, תוך חיבור ישיר ובאמצעות כלים מתקדמים לגופים שונים לצורך תמיכה בקבלת החלטות פיננסיות, מימוניות, שיווקיות, מכירתיות מחקריות ועסקיות.

להלן רשימת שירותים נוספים :

- מענה בשם מנפיק – לאור גידול בכמות בקשות האישור לאורך השנים, החברה פיתחה אפשרות למענה בשם המנפיקים על פי לוגיקה עסקית מוגדרת מראש, וזאת לצורך מתן מענה מהיר לבקשות לאישור. השימוש בשירות זה כרוך בתשלום בהתאם לתעריפון החברה.
- תמיכה בכרטיס אשראי של סכמה בינלאומית, משולב עם פתרון עבור מועדונים. החברה צפויה לתמוך בפתרון שבו כרטיס אחד ישמש ככרטיס עם יתרה טעונה בבתי עסק שיוגדרו למועדון, וככרטיס אשראי רגיל בבתי עסק אחרים.
- משיכת מזומן ב-Contactless במכשירי ATM – בהנחיית בנק ישראל, החברה צפויה לאפשר משיכה של מזומן באמצעות הצמדת כרטיס אשראי או ארנק דיגיטלי לרכיב ייעודי לצורך ביצוע המשיכה.
- הפקדה צולבת של מזומן במכשירי ATM – בהנחיית בנק ישראל, החברה צפויה לתמוך בהפקדה צולבת של מזומן בין בנקים שונים. שירות זה יאפשר לצרכן להפקיד מזומן בכל סניף בנק, גם כזה שלא מנוהל בו חשבונו.

האמור לעיל בדבר מוצרים, פיתוחים ושירותים נוספים והמועד בו החברה תספק אותם, כולל גם תחזיות, הערכות, אומדנים ומידע אחר המתייחסים לאירועים ועניינים עתידיים, שהתממשותם אינה ודאית ואינה בשליטתה של החברה בלבד הינם בגדר "מידע צופה פני עתיד". העובדות והנתונים העיקריים ששימשו בסיס למידע זה הינם עובדות ונתונים בנוגע למצב הנוכחי של החברה ועסקיה, עובדות ונתונים בנוגע למצב הנוכחי בארץ המשפיע על תחום הפעילות של החברה, הוראות רגולציה שונות החלות על החברה ועובדות ונתונים מאקרו-כלכליים, והכל כפי שידועים לחברה במועד הדוח. אין לחברה כל ודאות כי ציפיותיה והערכותיה אכן יתממשו, והמועד בו מוצרים, פיתוחים ושירותים אלו יסופקו וההשפעה שלהם על החברה עלול להיות שונה באופן מהותי מהמתואר לעיל, בין היתר, עקב שינוי בכל אחד מהגורמים דלעיל, מידת עוצמתם, היקפם, משך התרחשותם ויכולת החברה להתמודד עמם.

8.26 לקוחות

הכנסות החברה מחברות כרטיסי האשראי, מהוות חלק משמעותי מהכנסותיה התפעוליות של החברה (בשנת 2023 כ-89% ובשנת 2022 כ-93%). מכאן שקיימת תלות בין החברה לבין חברות כרטיסי האשראי בישראל אשר אובדן הכנסות מהן ישפיע באופן מהותי על מגזר הפעילות.

לקוחות החברה מתאפיינים ביציבות ורוכשים את שירותי החברה לאורך תקופה ארוכה. התקשרות החברה עם לקוחותיה בנוגע לשירותים המוענקים להם במסגרת מערכות התשלומים הינה על בסיס הסכמות הכוללות את הגדרות השירות שתעניק החברה ללקוח הרלבנטי וכן בהתאם לכללי מערכת "שירותים בכרטיסי חיוב", כמפורט להלן.

בהתאם לחוק מערכות תשלומים, נדרשת החברה להחיל, מכוח היותה מפעילת מערכת תשלומים מבוקרת, כללי מערכת לכל אחת ממערכות התשלומים המבוקרות המופעלות על ידה. בחודש יולי 2018, נכנסו לתוקפם כללי מערכת "שירותים בכרטיסי חיוב" (להלן: "הכללים") אשר מהווים בסיס להתקשרות החברה עם משתתפי המערכת. הכללים מסדירים את פעילות מערכת השירותים בכרטיסי החיוב, הכוללת הן את המערכת של ממשק אישורים והאיסוף והן את המערכת של ממשק הסילוקין (להלן בסעיף זה: "המערכת") וכוללים, בין היתר את הנושאים הבאים:

- הבטחת יציבותה, יעילותה ותפקודה התקין של המערכת;
- תנאי השתתפות במערכת, לרבות התנאים להגשת מועמדות להשתתף במערכת, כשירות המשתתף, הליכים פרוצדורליים לחיבור למערכת, השעיית משתתף, ביטול ההשתתפות;
- תיאור המערכת, לרבות פירוט אירועי כשל אפשריים ודרכי הטיפול בהם;
- עקרונות לניהול סיכונים;
- הסדרי גיבוי למקרי חירום.

8.27 בהתאם לכללי המערכת המהווים הסכם התקשרות בין מפעיל מערכת התשלומים לבין משתתפיה, המשתתף

הישר נשוא באחריות מלאה ובלעדית לסיכונים שהוא מעביר למערכת, הנובעים מפעילותו, מפעילות לקוחותיו במערכת ומפעילות המשתתף העקיף ולקוחותיו הפועלים דרכו במערכת, גם בתצורת פעילות בה המשתתף העקיף מתחבר מבחינה תפעולית ישירות למערכת; המשתתף אינו רשאי למכור, לתת רישיון (או רישיון משנה), להשכיר, לשווק, להפיץ, להמחות, להעביר או למשכן את זכויותיו לעשות שימוש במערכת ללא אישור מראש ובכתב של החברה. כמו כן, החברה והפועלים מטעמה לא יישאו בכל אחריות שהיא או חבות לכל מעשה ו/או מחדל ו/או נזק בגין ו/או הקשורים ו/או הנובעים מתפקידה של החברה כמפעילת המערכת ו/או מפעולותיה על פי הכללים, למעט כאשר מתקיימים כל התנאים הבאים במצטבר: (א) המעשה ו/או המחדל של החברה ו/או הפועלים מטעמה נעשה מכוון או ברשלנות רבתי; ו-(ב) הנזק שנגרם הינו נזק ישיר בלבד ולא נזק תוצאתי או עקיף ובכל מקרה כאמור, לא יעלה סכום הפיצוי על סך של 200,000 ש"ח.

התמורה בגין שימוש במערכת הינה בהתאם לתעריפון החברה כפי שתקבע מעת לעת.

בכללים נקבע גם, בין היתר, כי מפעיל מערכת התשלומים (החברה) רשאי לבצע מעת לעת שיפורים, תיקונים או שינויים בכללים לפי שיקול דעתו הבלעדי, ולא יבוצע שינוי משמעותי בכללים אלא לאחר שיערך דיון במסגרת ועדת משתתפים בשינוי המוצע. כאשר השינוי רלוונטי למשתתף או משתתפים מסוימים, יתקיים דיון עם אותם משתתפים אוזות השינוי המתוכנן בכללים. כאשר השינוי רלוונטי לכלל המשתתפים, יתקיים דיון עם כל המשתתפים במסגרת ועדת משתתפים. עוד נקבע כי מפעיל המערכת פטור מהתייעצות כאמור במקרים דחופים בהם נדרש שינוי מיידי בכללים או כאשר השינוי בכללים מקורו בדרישות סטטוטוריות. יצוין כי נכון למועד הדוח, החברה בוחנת ועובדת על עדכון נוסח הכללים, ולאחר אישורם מול מת"ש תפיץ אותם לכלל משתתפי המערכת.

בנוסף, גיבשה החברה נוסח כללי המערכת גם למערכת מיתוג ATM. כללים אלו נדונו במסגרת ועדת משתתפים שהקימה החברה ונחתמו על-ידי משתתפי המערכת. במסגרת הוועדה מתייעצת החברה עם כל המשתתפים במערכת, אך הנוסח הסופי של הכללים יהיה הנוסח שנקבע על ידה. כללים אלו גוברים על כל הסכם קודם שנחתם עם המשתתפים.

על פי הקבוע בפטור, על החברה חלה החובה כי דרישות החיבור למערכותיה תהיינה שוויוניות. לאור זאת ועל רקע הוראות חוק התחרות הכלכלית, העמלות אותן גובה החברה, בין היתר, בגין השימוש במערכת שירותי אישור ואיסוף ובמערכת שירותי ממשק הסילוקין, הינן זהות לכלל המשתתפים במערכת והחברה מפרסמת

באתר האינטרנט שלה את תעריפוני השימוש במערכותיה ואת התעריפון של שירותיה כפי שנקבעים על ידי מעת לעת.

8.28 להלן נתונים אודות הכנסות מלקוחות אשר היוו מעל 20% מהכנסות החברה (סך ההכנסות באלפי ש"ח ובאחוז מסך הכנסות החברה):

שנת 2021	שנת 2022	שנת 2023	
באלפי ש"ח			
			ישראל וואריקן אקספרס
45,127	47,667	51,591	הכנסות
41%	41%	38%	שיעור מכלל ההכנסות
			כאל ודיינרס
29,686	33,401	39,129	הכנסות
27%	28%	29%	שיעור מכלל ההכנסות
			מקס
25,437	27,855	30,244	הכנסות
23%	24%	22%	שיעור מכלל ההכנסות

8.29 שיווק והפצה

תכנת "אשראית PC" המיוצרת על-ידי החברה וכן שירות 3DS משווקים לבתי העסק באמצעות מפיצים. המפיצים הינם בחלק מהמקרים בתי תוכנה שמספקים פתרונות ניהול עסק לבתי העסק ומשלבים בפתרון את "אשראית PC" ואת שירות ה-3DS כאמצעים לביצוע העסקאות בכרטיסי החיוב. ישנם מפיצים שמספקים שירותי Payment Gateway³ לבתי עסק ו/או סוחרים תוך שימוש בתוכנת "אשראית PC" על השרתים שלהם.

8.30 תחרות

לפרטים אודות התחרות במגזר הפעילות ותחליפים למוצרי מגזר הפעילות ראו סעיפים 9.21 ו-8.22 לעיל.

8.31 עונתיות

היקף העסקאות המבוצעות בכרטיסי חיוב כמו גם היקף הפעולות המתבצעות במכשירי ATM מבוססים בעיקרם על רמת הצריכה הפרטית בישראל. העונתיות בתחומי הפעילות של החברה נגזרת בעיקר מהעונתיות בצריכה הפרטית בישראל, המתאפיינת בביקוש גבוה לקראת חג הפסח, בחודשי חופשת הקיץ, לקראת תקופת חגי תשרי ולקראת ימי מכירה בינלאומיים שלרוב מרחשים בסוף השנה הקלנדרית, אולם, לעונתיות זו אין השפעה מהותית על התוצאות הרבעוניות של החברה.

³ Payment Gateway – גופים המספקים שירותי העברת עסקה בין בתי העסק לסולק או למעבד מטעמו. השירות ניתן בעיקר לבתי עסק שמבצעים עסקאות בכרטיסי חיוב על גבי רשת האינטרנט.

8.32 כושר ייצור

החברה מבצעת באופן שוטף בדיקות והתאמות ביחס ליכולתה לספק את שירותיה גם בעת ביקוש גבוה. בעבר, הביקושים הגבוהים ביותר נרשמו בערבי חג ובחגי קניות (כמפורט בסעיף 8.31 לעיל), והחברה עמדה בביקושים אלו. לחברה גופי תפעול הפועלים 24 שעות ביממה, שבעה ימים בשבוע, ובמקרי תקלות או אירועים חריגים אחרים החברה מפעילה גורמים טכניים נוספים על מנת לפתור את הבעיות תוך פרק זמן קצר. עם זאת, בעיות תקשורת ארציות או בעיות באמצעי התקשורת שבהם בתי העסק והמשתתפים מחוברים לחברה, או בעיות מחשוב של המשתתפים ו/או של גופים נוספים שנמצאים בשרשרת העסקה עשויות להשפיע על צריכת שירותיה של החברה.

8.33 רכוש קבוע, מקרקעין ומתקנים

משרדי החברה ממוקמים במרכז "עזריאלי" במגדל A, ברחוב הרוקמים 26, חולון, אותם שוכרת החברה מצד שלישי שאינו קשור לחברה, וזאת, בין היתר, בהתאם לדרישות הפיקוח על הבנקים הקבועות בהוראות ניהול בנקאי תקין 355 לעניין "ניהול המשכיות עסקית". החברה חתמה על הסכם, לשכירות אתר המשרדים לעשר שנים (עד ליום 2025) עם אופציה להארכה לשתי תקופות נוספות של חמש שנים כל אחת, ובסך הכול לתקופה נוספת של עשר שנים. החברה מעריכה בסבירות גבוהה כי תממש את האופציה. יצוין לעניין זה, כי עד ליום 24 במאי 2022 התחלקו המשרדים והשכירות בין החברה למס"ב, באופן שווה, והחל ממועד יציאתה של מס"ב למשרדיה החדשים, החברה הינה השוכרת הבלעדית של המשרדים.

בנוסף שוכרת החברה שטח המשמש כאתר גיבוי חלופי לפעילות העובדים ומשתמשת באתר גיבוי נוסף לשמירת נתונים לגיבוי חלקי והכול בהתאם לדרישת בנק ישראל. בחודש אפריל 2021, חתמה החברה על הסכם, ביחד ולחוד, עם מס"ב (כאשר כל אחת מהן נושאת ב-50% מעלות השכירות), לשכירות אתר גיבוי לחמש שנים (החל מ-11 בינואר 2020) עם אופציה להארכה לשתי תקופות נוספות של חמש שנים כל אחת, ובסך הכל לתקופה של עשר שנים. לפרטים נוספים ראו ביאור 11 לדוחות כספיים.

הרכוש הקבוע המהותי של החברה כולל מחשבים, מערכות ותשתיות מידע, ציוד תקשורת וציוד היקפי המשמשים לתחומי פעילותה של החברה. מערכות המחשוב והמידע כאמור מצויות בליבת הפעילות של החברה (לרבות לצרכי גיבוי) ומהוות את עמוד השדרה עליו מתבססת פעילות החברה. מערכות הליבה מבוססות על מחשבים מיוחדים המבטיחים זמינות מקסימלית והעדר אובדן מידע במקרי כשל. הרכוש הקבוע המשמש הן את החברה והן את מס"ב נרכש במשותף על-ידי שתי החברות חלקו בחלקים שווים וחלקו בחלקים שאינם שווים, אשר במרביתם חלקה של החברה גדול מחלקה של מס"ב. עלות רכישת הרכוש המשותף התפצלה בין החברות וכל חברה רשמה בספריה את חלקה ברכוש המשותף. ההוצאות השוטפות על אחזקת הרכוש המשותף, לרבות אחזקה ואחריות על התוכנות והחומרות, נערכו בהתאם להסכם החיובים כמפורט בסעיף 16.3 להלן. יצוין לעניין זה, כי לאחר תקופת הדו"ח ובמסגרת הליך גישור שניהלו החברה ומס"ב, קיבלו החברות את הצעת המגשר שאושרה על ידי דירקטוריוני החברות וממתינה לאישור האסיפה הכללית של החברה הקבועה ליום 9 באפריל, 2024, הכוללות הסכמה לפיה, כל חברה תמשיך לשאת בעלות החומרות והתוכנות שהיא נושאת בהן כיום, ללא שינוי, עד למועד היציאה שלה מאותה התוכנה/החומרה בהתאם למועדים הקבועים במתווה ההפרדה. עוד הוסכם כי לא תהיה התחשבות נוספת על חומרה ו/או תוכנה אשר נשארת בידי הצדדים.

החברה בוחנת באופן שוטף את מצבן של מערכות המחשב שבשימוש למול הצרכים וההתפתחויות הטכנולוגיות ומידי תקופה משדרגת את ציוד המחשב שברשותה. החברה הינה הבעלים של תוכנות בפיתוח עצמי. לפרטים נוספים ראו ביאורים 9 ו-10 לדוחות הכספיים.

לפרטים נוספים על התקשרות בקשר עם נשיאה בחלקה של מס"ב בהסכם השכירות ראו תקנה 22 לפרק פרטים נוספים על התאגיד להלן.

8.34 מחקר ופיתוח

החברה פיתחה ומפתחת מערכות מחשוב ותקשורת לצורך הפעילות בה היא עוסקת כמתואר לעיל.

8.35 נכסים לא מוחשיים ומאגרי מידע

החברה הינה הבעלים של סימן מסחר רשום "אשראית" עבור תוכנת "אשראית PC". לפרטים נוספים ראו ביאור 9 לדוחות הכספיים לשנת 2023. כמו כן, החברה מחזיקה במאגרי מידע בנושא כוח אדם ושכר ובנושא שירותי בנק אוטומטיים (לקוחות ושותפים עסקיים) בהתאם להוראות חוק הגנת הפרטיות.

חלק ד' – עניינים הנוגעים לפעילות החברה בכללותה

9. הון אנושי

9.1 המבנה הארגוני של החברה

הניהול השוטף של ענייני החברה מופקד בידי מנכ"ל החברה, הנעזר לצורך מילוי תפקידו בצוות הנהלה המשמש כמטה הראשי של החברה ומורכב מסמנכ"ל כספים, סמנכ"לית ייעוץ משפטי ורגולציה, סמנכ"ל טכנולוגיות וחדשנות, סמנכ"ל פיתוח טכנולוגי, סמנכ"ל פיתוח מערכות Front End, סמנכ"לית פיתוח עסקי, שיווק ומכירות סמנכ"לית תפעול וקשרי שותפים, סמנכ"לית משאבי אנוש, מנהלת סיכונים וקצינת ציות ומבקר החברה.

להלן תרשים המבנה הארגוני של המנהלים הבכירים בחברה הכולל תפקידי מנכ"ל וסמנכ"לים, נכון למועד הסמוך לאישור הדוח:

לפרטים נוספים אודות הדירקטורים ונושאי המשרה בחברה ראו תקנה 26 ו-26א לפרק פרטים נוספים על התאגיד להלן.

9.2 מערך כוח האדם בחברה

31.12.2022	31.12.2023	סמוך למועד פרסום הדוח	סה"כ עובדים*
115	126	124	

*לא כולל שעות נוספות.

כמו כן, החברה מקבלת שירותים מ-16 עובדים חיצוניים באמצעות חברות חיצוניות.

9.3 התחייבויות לעובדים

החברה מעניקה לעובדיה מענקים שונים במהלך תקופת העסקתם, כדוגמת מענקים שנתיים, מענקי יובל וכדומה. בנוסף, חלק מעובדי החברה זכאים למשכורת 13 וחלק אף למשכורת 14 השלמת דמי הבראה למשכורת בסיס).

חלק מעובדי החברה אינם כפופים להסדר סעיף 14 לפי חוק פיצויי פיטורים, תשכ"ג – 1963. לחברה קרן פיצויים מרכזית המכסה, ביחד עם הקופות האישיות של העובדים, את התחייבויותיה בגין פיצויי הפיטורים לעובדים אלו.

9.4 שירותי רווחה ותשלומי רווחה

בנוסף לשכר, מקבלים חלק מעובדי החברה הקבועים גם שירותי רווחה ותשלומי רווחה, הכוללים בין היתר: תשלום מגולם בגין ארוחות ותווים לרכישת ביגוד.

9.5 היעדר תלות מהותית בעובד מסוים

לחברה אין תלות מהותית בעובד/נושא משרה מסוים.

9.6 אימונים והדרכה

במהלך שנת 2023 השקיעה החברה בקידום המקצועי של עובדי החברה ומנהליה, דבר הבא לידי ביטוי בקורסים מקצועיים אישיים לעובדים, הסמכות מקצועיות, הדרכות חובה ארגוניות בנושאי אבטחת מידע, איסור שימוש במידע פנים, ציות, קוד אתי והרצאות העשרה בנושאים שונים.

9.7 תרבות ארגונית וקוד האתי

לחברה מסורת ארוכת שנים המבוססת על מתן שירות מקצועי ואמין השואפת לפעול באופן הגון, הוגן ומכובד כלפי שותפיה העסקיים, לקוחותיה הישירים, העקיפים וכן כלפי העובדים. כמו כן, החברה חרטה על דגלה את המצוינות התפעולית כערך מרכזי המכוון את פועלה, והיא פועלת בהתאם לקוד אתי שמאשר בדירקטוריון החברה מדי תקופה. בנוסף, החברה מיישמת תוכנית אכיפה פנימית בתחום דיני ניירות ערך ודיני חברות.

9.8 תוכניות מהותיות להתייעלות וקיצוצים

החברה מפעילה את כלל שירותיה במספר מצומצם של עובדים בזכות תהליכי עבודה יעילים ועובדים מסורים ומקצועיים. על כן, לא מתוכננות תוכניות מהותיות להתייעלות ו/או קיצוצים במשאב האנושי. יחד עם זאת, החברה פועלת באופן רצוף להמשך ייעול התהליכים והתאמת המבנה הארגוני ליעדים האסטרטגיים שלה.

9.9 הסכמים קיבוציים

לפרטים אודות ההסכם הקיבוצי החל על החברה ועובדיה ראו ביאור 8 לדוחות הכספיים.

9.10 נושאי משרה ועובדי ההנהלה הבכירה

לפרטים אודות הדירקטורים, נושאי המשרה ועובדי ההנהלה הבכירה בחברה, ראו תקנות 26 ו-26א לפרק פרטים נוספים על התאגיד להלן.

לפרטים בדבר הגמול אשר שולם בשנת הדוח לחמשת מקבלי השכר הגבוה בחברה מבין נושאי המשרה הבכירה בחברה, ראו תקנה 21 בפרק פרטים נוספים על התאגיד להלן.

10. ספקים

10.1. פעילות משותפת בין החברה לבין מס"ב

לפרטים אודות הסכם ספק לקוח בין החברה לבין מס"ב ראו ביאור 2.ב.17 לדוחות הכספיים.

10.2. ספקי שירות

החברה נעזרת במגוון רחב של ספקים מהארץ ומהעולם, בהתאם לנושאים השונים בתחום מערכות המידע ופיתוח ואין לה תלות מהותית בספקים, פרט לקבלת שירותים שונים, אשר עיקרם קבלת שירותי כוח אדם ושירותי תפעול ממס"ב של ממשק ההתחשבות.

החברה התקשרה עם שני צדדי ג' שאינם קשורים לחברה, המספקים שירותים שונים הנדרשים לה בתחום מערכות המידע, לרבות הסכמי רכישת ציוד, תחזוקתו ורכישת תוכנות. אחת החברות כאמור הינה הספק הבלעדי למחשבים מרכזיים בחברה, והחברה השנייה ("HPE") Hewlett Packard Enterprise המספקת את מערכת מחשב החזית (front) הייחודית שבשימוש החברה. למיטב ידיעת החברה, החברה הינה בין הלקוחות הבודדים למחשב זה בישראל, והפסקת ההתקשרות עם HPE עלולה לגרום לחברה תוספת עלות מהותית מאוד, בטווח הקצר, לאור ייחודיות מערכת מחשב זו. בנוסף, החברה רוכשת מספקי תקשורת שונים, שירותי תקשורת במגוון אמצעי גישה כגון: (1) שירותי נל"ן; (2) תקשורת אינטרנטית; ו-(3) תקשורת בחיג.

11. הון חוזר

ההון החוזר של החברה (באלפי ש"ח) הינו כדלקמן:

31.12.2022	31.12.2023
180,104	185,232

12. השקעות

ניהול תיק הנוסטרו של החברה מתבצע באמצעות קבלת שירותי ניהול תיקים משלושה מנהלי תיקים, בהתאם למדיניות ההשקעות של החברה שאושרה על-ידי דירקטוריון החברה, ובפיקוח יועץ חיצוני שמונה מטעמה. אחת לתקופה, מובא בפני הדירקטוריון דיווח בכתב אודות ביצועי תיק הנוסטרו של החברה, ואחת לשנה, מתקיים דיון בדירקטוריון בצורך בעדכון מדיניות ההשקעות ובהחלפת מנהלי תיקים שביצעו אינם תואמים את ציפיות החברה. מדיניות ההשקעות שנקבעה על-ידי דירקטוריון החברה הינה שמרנית וכאמור, נבחנת מידי תקופה על-ידי הדירקטוריון, לפרטים נוספים ראו סעיף 20.9 להלן.

13. מימון

החברה מממנת את כל פעילותה ממקורותיה העצמיים.

14. מיסוי

החברה נישומה לצרכי מס על פי פקודת מס הכנסה ורשומה כ"עוסק מורשה" לצרכי מע"מ. לפרטים נוספים אודות המיסוי ראו ביאור 12 לדוחות הכספיים.

15. מגבלות ופיקוח על החברה

כאמור לעיל, בתחילת חודש יוני 2019, לאחר שהושלמה הצעת מכר של מניות החברה לציבור, הפכה החברה לחברה ציבורית ותאגיד מדווח כהגדרתו בחוק ניירות ערך וכל עוד מוחזקים בידי הציבור ניירות ערך שהונפקו על-ידי החברה, יחולו עליה הוראות חוק ניירות ערך והתקנות שתוקנו מכוחו. לאור זאת, חלו שינויים בהוראות הדיווח הכספי החלים על החברה, ממתכונת דיווח המבוססת על הוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים והנחיותיו ועל כללי החשבונאות המקובלים בישראל (Israeli GAAP), למתכונת דיווח המבוססת על תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ותקנות ניירות ערך (דוחות כספיים שנתיים).

16. הסכמים מהותיים

כאמור בסעיפים 8.26 ו-8.27 לעיל, בהתאם להוראות הדין, החברה גיבשה כללים למערכת "שירותים בכרטיסי חיוב" כמפעילת מערכת תשלומים מבוקרת, אשר הופצו למשתתפים ואשר נכנסו לתוקף בחודש יולי 2018 ועודכנו מעת לעת. עם כניסתם לתוקף של הכללים, ההסכמים המפורטים בסעיף 16.1 להלן אינם מתבטלים, אך, הכללים גוברים על כל הסכם קודם שנחתם מול המשתתפים. יצוין כי עם הסדרת הסדר הכשל כללי המערכת עודכנו בפרקים המתמייחים להסדר, לרבות הנספחים לכללים עליהם המשתתפים השונים נדרשים לחתום. בהקשר זה יצוין כי החברה חתמה על הסכם עם בנק ישראל לצורך פתיחת חשבון בטוחות שינוהל על ידי החברה עבור המשתתפים במסגרת הסדר הכשל. כמו כן, החברה חתמה עם מערכת זה"ב על הסכם לצורך הסדרת הסליקה מול מערכת זה"ב במקום מס"ב.

16.1. הסכמים עם חברות כרטיסי האשראי

16.1.1 הסכם עם חברות כרטיסי האשראי – ממשק אישורים ואיסוף

החברה התקשרה עם כל אחת מהחברות כאל, ישראלכרט, מקס⁴, טרניולה וקארדקום בהסכמים המסדירים את היחסים בין הצדדים בקשר עם שימושם של חברות כרטיסי האשראי, וכן של הסולקים החדשים, בממשק האישורים והאיסוף של החברה. ההסכמים נחתמו לתקופה בלתי קצובה כשלכל צד הזכות לבטלו בהודעה של 180 יום מראש לצד השני. כאמור בסעיף 16 זה לעיל, ההסכמים אלו כפופים להוראות הכללים.

16.1.2 הסכם עם חברות כרטיסי האשראי – ממשק סליקה והתחשבות

ביום 12 בספטמבר 2001, נחתם בין החברה לבין כל אחת משלוש חברות כרטיסי האשראי הסכמי התקשרות שעניינו ביצוע פרויקט פיתוח ממשק סליקה, אשר פיתוחו הושלם, וכן התחשבות ותפעול הממשק הנ"ל. כאמור לעיל, ההסכמים אלו כפופים להוראות הכללים.

חיוב חברות כרטיסי האשראי ביחס לשירותים הניתנים בהתאם לסעיף זה, נעשה בהתאם לתעריפון החברה כפי שמפורסם באתר החברה מעת לעת.

⁴ ההסכם נחתם בין החברה לבין אלפא קארד בע"מ, עם הקמת מקס הועברו מלוא הזכויות וההתחייבויות של אלפא קארד הנובעות מההסכם האמור למקס.

16.2. הסכם בין הבנקים

כמתואר לעיל, החברה מספקת, בין היתר, שירותי מיתוג בין כל רשתות ה-ATM המופעלות על-ידי הבנקים. ביום 13 בפברואר 1984, נחתם הסכם הכרה הדדית בין בנק לאומי, בנק הפועלים, בנק דיסקונט, בנק מזרחי טפחות והבנק הבינלאומי, ובהמשך הצטרפו אליו גם בנק ירושלים ובנק יהב, להכרה הדדית במכשירי בנק אוטומטיים המסדיר את תנאי השימוש הצולב במכשירי ה-ATM של הצדדים, לרבות בכל הנוגע לעמלה הצולבת המשתלמת ביניהם בגין משיכת מזומנים ממכשירי ה-ATM שבבעלותם שלא על-ידי לקוחותיהם (להלן: "**הסכם ההכרה ההדדית**") ובהתאם לפטור שניתן לצדדים להסכם ההכרה ההדדית ביום 30 ליולי 2018.

למיטב ידיעת החברה, ביום 25 במרץ 2020 נחתם הסכם להכרה הדדית חדש (להלן: "**הסכם ההכרה ההדדית החדש**") אשר מחליף את הסכם ההכרה ההדדית מחודש פברואר 1984.

החברה אינה צד להסכם ההכרה ההדדית החדש והיא מתפעלת את מתג ה-ATM וגובה בהתאם לתעריפון החברה תשלום בגין כל פעולה ותשלום מינימום, ככל שנדרש.

16.3. הסכם עם מס"ב

לעניין הפרדת החברה ומס"ב והחלטת הממונה, ראו ביאור 17 לדוחות הכספיים.

17. הסכמי שיתוף פעולה

לפרטים אודות הסכם שיתוף הפעולה בין החברה לבין מס"ב ראו ביאור 17 לדוחות הכספיים.

18. הליכים משפטיים

לתיאור ההליכים המשפטיים המהותיים שהחברה הינה צד להם, אשר עומדים ותלויים כנגד החברה, ראו ביאור 17 לדוחות הכספיים. בדוחות הכספיים לא נכללו הפרשות כלשהן בגין ההליכים המשפטיים התלויים והעומדים כנגד החברה.

19. יעדים ואסטרטגיה עסקית וצפי להתפתחות בשנה הקרובה

שוק התשלומים עובר שינויים משמעותיים, לאור כך ובהמשך לתוכנית האסטרטגית שנבנתה במהלך השנה הקודמת, החברה ביצעה ריענון ובחינה מחודשת לתוכנית האסטרטגית וזאת במטרה לבחון את מנועי הצמיחה והמטרות האסטרטגיות אל מול השינויים, המגמות והתמורות בשוק. לאחר הבחינה כאמור, החברה חידדה את מטרותיה. אסטרטגיית החברה משלבת שתי מטרות מרכזיות: פיתוח וניהול תשתיות התשלומים הקיימות והצעות הערך הנילוות להן לצד צמיחה עסקית המבוססת על שירותים ומוצרים חדשים ומתקדמים המהווים פעילויות אינטגרליות ופעילויות נלוות לשירותים המסורתיים של החברה, תוך גיוון והרחבת מעגל הלקוחות של החברה ומקורות ההכנסה שלה.

האסטרטגיה העסקית של החברה נקבעה בהתחשב בסביבה העסקית בה החברה פועלת המושפעת מגורמים רבים שעיקרם שינויים רגולטוריים, התפתחויות טכנולוגיות, ושינויים בהתנהגות הצרכנים. יעדיה העיקריים והאסטרטגיה העסקית של החברה, מהווים גזרת מחזון החברה להוות צומת מרכזי ומוביל בישראל להעברת עסקאות ומידע אגרטיבי, המאפשר פתרונות תשלומים מתקדמים וטכנולוגיים תוך מתן הזדמנות וגישה שווה לקדמה לכלל הגופים והעסקים בישראל.

בשנים הקרובות החברה תתמקד בפיתוח והרחבת סל מוצרים ושירותים טכנולוגיים מגוונים עבור גופים עסקיים, מוסדיים, מוניציפליים, ספקי פתרונות תשלום (PSP), סולקים ומנפיקים לצד שמירה על יציבות ויעילות מערכות התשלומים המבוקרות שבניהולה ותפעולה. החברה תאפשר ניהול חכם של העברות תשלומים והנגשת מידע פיננסי

ומאקרו כלכלי אגרגטיבי בהתאם לדרישות השוק המתפתח וצרכי העסקים בישראל, דרך ייזום פתרונות תשתית מבוססי טכנולוגיה מתקדמת.

בשנת 2022 עברה החברה תהליך מיתוג מחדש, במטרה להתאים את עצמה לשוק המתפתח, לעולם התשלומים הבינלאומי ולהמשיך ולחזק את מעמדה כאמור לעיל. במסגרת התהליך הוגדרה מחדש שפת המותג ובמהלך שנת 2023, החברה חיזקה את המסרים והערכים אשר שלובים בעשייתה: טכנולוגיה מתקדמת, אחריות, אכפתיות, הזדמנות שווה ושותפות לדרך.

כחברה טכנולוגית עסקית מובילה, החברה מרחיבה את סל מוצריה, תוך חיזוק מתמיד של יציבות מערכות החברה ותוך שמירה על זמינותם של השירותים העיקריים אותם מעניקה החברה לקוחותיה בזמן אמת. החברה מקדמת רמה טכנולוגית גבוהה, חדשנות ותמיכה בפיתוח מוצרים ושירותים עבור לקוחות החברה, ובכלל זה התרחבות לתחומי פעילות חדשים, בכפוף לאישור גופי הפיקוח, ככל שנדרש. כמו כן, לטובת תמיכה בהפצת השירותים והמוצרים, החברה מתכננת להקים פורטל מפתחים חדשני ומתקדם אשר יאפשר לצוותי הפיתוח של לקוחותיה להיחשף ולהתחבר לשירותים ולמוצרים בקלות, בפשטות ובאופן עצמאי.

במסגרת זו, המשיכה החברה במהלך שנת 2023 בפיתוח מוצרים שונים כמתואר בסעיף 8.25 לעיל אשר התחילו לייצר לחברה הכנסות חדשות לצד שיתופי פעולה עסקיים פוטנציאליים עם גורמים חדשים ושדרוג קשריה עם חברות כרטיסי האשראי והבנקים. כמו כן, המשיכה החברה בתהליך הגדלת המערך הטכנולוגי ויכולת הביצוע של פרויקטים לצד מהלכי שדרוג תשתיות, המשך השקעה בהמשכיות עסקית ועיבוי מערך אבטחת המידע לגיבוש מפת הדרכים הטכנולוגית לעתיד. בנוסף במהלך שנת 2023 החלה החברה בתהליך המודרניזציה של חלקים משמעותיים ממערך הליבה המרכזי של החברה, אשר צפוי להגיע לשיאו בסוף שנת 2024.

הערכות החברה כאמור בסעיף זה לעיל, הינן בגדר מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, המבוסס על החלטות, הערכות ואומדני הנהלת החברה למועד חתימת הדוח, לרבות בקשר עם שווקי הפעילות ולקוחותיה. אין לחברה כל ודאות כי הערכותיה אכן יתממשו, ופעילות החברה בפועל עלולה להיות שונה באופן מהותי מהמתואר לעיל, בין היתר, עקב שינוי בכל אחד מהגורמים דלעיל, מידת עוצמתם, היקפם, משך התרחשותם ויכולת החברה להתמודד עמם.

20. דיון בגורמי סיכון

להלן יתוארו, להערכת החברה, גורמי הסיכון העיקריים המשפיעים על פעילותה של החברה. החברה חשופה לסיכונים שהינם פועל יוצא של הסביבה שבה היא פועלת ושל השירותים שהיא מספקת, של ריבוי ומורכבות תהליכי העבודה והמערכות שנועדו להוציא לפועל את משימותיה, ושל המסגרת הרגולטורית המעגנת את פעילותה.

סיכונים מאקרו

20.1 סיכון מצב בטחוני- מלחמת "חרבות ברזל"

במהלך רבעון 4 של שנת 2023, פרצה המלחמה. הלחימה הנוכחית צפויה להגדיל את הגרעון התקציבי, תוך הפחתה ניכרת של הכנסות ממיסים לעומת הוצאות גדולות על תחום הביטחון העלולים להשפיע על אזרחי ישראל.

בנוסף, עסקים רבים לא פעילים, ישנה ירידה בצריכה הפרטית וכן צמצום בהיקף התעסוקה. שינויים מהותיים אלו והימשכות המלחמה עלולים להשפיע על טעמיהם והעדפותיהם של ציבור המשק הישראלי ולגרום להפחתה בהיקפי הפעילות והוצאות בכרטיסי האשראי באופן שעלול להשפיע לרעה על תוצאות של החברה. לפרטים נוספים אודות מלחמת "חרבות ברזל" ראו סעיף 3 לעיל.

סיכונים ענפיים

20.2 סיכון אסטרטגי

סיכון אסטרטגי הינו הסיכון לפגיעה ברווחים, בהון, במוניטין או במעמד החברה כתוצאה מהחלטות עסקיות שגויות, מיישום בלתי נאות של החלטות או מהעדר תגובה לשינויים ענפיים, כלכליים, רגולטוריים וטכנולוגיים. ניתן לחלק את הסיכונים האסטרטגיים ל-3 סוגים :

סביבה חיצונית - סיכונים הנובעים משינויים בסביבה הפוליטית, הכלכלית והחברתית.

סביבה תחרותית - סיכונים הנובעים משינויים בסביבה התחרותית בה פועלת החברה.

סביבה פנימית - סיכונים הנובעים מהחלטות, תהליכים או פעולות בהן החברה נקטה/נמנעה מלקוט.

החברה פועלת בסביבה דינמית, רוויית שינויים הן מבחינה טכנולוגית והן מבחינה רגולטורית, כאשר השוק בו פועלת החברה מאופיין במספר מצומצם של לקוחות. שינויים אלו, הינם בעלי השלכות מהותיות על פעילות החברה ותוצאותיה. ניהול הסיכון האסטרטגי בחברה מבוסס על התמודדות באמצעות אסטרטגיה הנבחנת כל העת, וכוללת בין היתר את הפעילויות שלהלן :

גיבוש תכנית אסטרטגית, הכוללת סקירה והערכות של אירועים שונים בסביבת העבודה (בתחומי רגולציה, תחרות, טכנולוגיה ועוד) והערכת השינויים הצפויים ביחס לכל אחד מקווי פעילותה של החברה, קיום דיונים בדירקטוריון החברה במהלכם מוצגים שינויים אלו ובחינת הצורך בעדכון האסטרטגיה. מעת לעת, מנהלת הסיכונים בוחנת מחדש את ההערכות הניתנות למגמות האסטרטגיות כפי שזוהו בחברה, וכן מציפה נושאים רלוונטיים לסיכון האסטרטגי במידת הצורך.

20.3 סיכון רגולטורי

סיכון רגולטורי הינו הסיכון להפסד כתוצאה מהשפעת רגולציה עתידית צפויה ובכלל זה חקיקה ו/או הוראות של גופים רגולטוריים שונים. פעילותה של החברה מוסדרת ומפוקחת באופן הדוק. החברה חשופה לסיכון רגולטורי ביחס לכלל תחומי פעילותה. הסביבה העסקית בה פועלת החברה הינה סביבה דינאמית, אשר נמצאת כיום במוקד תשומת הלב של רגולטורים ומחוקקים. בשל ריבוי הרגולציה החלה על החברה, נדרשת השקעת משאבים כספיים וניהוליים רבים על מנת להבטיח ציות להוראות הרגולציה, ובכלל זאת

השקעה במערכות מידע, תהליכי מחשוב, הטמעת נהלים ובקורות, הדרכות עובדים ועוד עלויות המשליכות על תוצאותיה העסקיות של החברה.

כפועל יוצא מהאמור לעיל, קיים סיכון לפגיעה בהכנסות ו/או בהון הקבוצה, הנובע מתהליכי חקיקה ו/או הוראות של גופים רגולטורים שעלולים לגרום לשינויים בסביבה העסקית של החברה. החברה מנסה רגולציה מתהווה ונוקטת בצעדים ככל הניתן להתאמת פעילותה ולצמצום הסיכון לפגיעה. עוד יצוין כי בהיות החברה תאגיד מדווח, לחברה ישנה תכנית אכיפה בתחום ניירות ערך המנוהלת על ידי הממונה על האכיפה ומדווחת לאורגני החברה מדי שנה. תכנית האכיפה של החברה תוקפה לאחרונה במהלך שנת 2023 בהתאם להוראות רשות ניירות ערך.

20.4 סיכון ציות

סיכון הציות מוגדר כסיכון להטלת סנקציה משפטית או רגולטורית, להפסד פיננסי מהותי או לנזק תדמיתי, אשר החברה עלולה לספוג כתוצאה מכך שאין היא מקיימת את ההוראות הציות החלות עליה. מבלי לגרוע מהאמור, החברה מקיימת תהליכי בקרה ופיקוח המבוצעים על-ידי קצינת הציות לרבות ביצוע סקרי ציות תקופתיים, אולם ניהול סיכון הציות הינו חלק בלתי נפרד מהפעילות העסקית של החברה ואינו רק עניינה ואחריותה של פונקציית הציות. קווי העסקים נושאים באחריות רבה לנושא הציות ונוטלים חלק פעיל בניהול והפחתת החשיפה לסיכונים הציות בחברה. החברה פועלת באופן שוטף להטמעת ההוראות הדין וזאת כדי למנוע חשיפה לסיכונים ציות.

20.5 סיכון משפטי

סיכון הנובע מפעילות החברה אשר אינה תואמת הוראות חקיקה ראשית או משנית, הוראות והנחיות רשויות מוסמכות, פסיקה תקדימית, וכן סיכון הנובע מהליכים משפטיים המתנהלים נגד החברה. בנוסף, מוגדר סיכון משפטי כחוות דעת משפטית לקויה, לרבות עריכת הסכמים שאינם מגנים על זכויות החברה או אי-מתן הנחיות מתאימות עקב שינויים בחקיקה ובפסיקה.

ניהול הסיכונים המשפטיים הינו חלק אינטגרלי מהסביבה העסקית. החלטות לגבי המדיניות המשפטית של החברה מתקבלות באופן שוטף על ידי סמנכ"ל ייעוץ משפטי ורגולציה בשיתוף הגורמים העסקיים ולעיתים בהיוועצות עם יועצים משפטיים שהחברה נעזרת בהם ואשר מתמחים בתחום פעילותה של החברה ובסיכונים הגלומים בפעילות זו.

20.6 סיכונים תפעוליים

סיכון תפעולי מוגדר כ"סיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או מכשל של תהליכים פנימיים, אנשים ומערכות, או כתוצאה מאירועים חיצוניים".

ליבת הפעילות של החברה הינה מתן שירות טכנולוגי ללקוחותיה. מכאן, שקטגוריית הסיכון המרכזית אליה חשופה החברה הינה קטגוריית הסיכונים התפעוליים ככלל וסיכונים טכנולוגיים מידע בפרט, לרבות מחויבות להמשכיות עסקית. מוקדי הסיכון להתממשות הסיכונים התפעוליים:

(א) סיכון טכנולוגיות מידע

סיכון טכנולוגי המידע מיוחס לכשל של הגורמים הטכנולוגיים לרבות שיבשים במערכות, גיבוי לא מספק של מערכות מידע, ליקויים בתפעול השוטף של המערכות, התיישנות של טכנולוגיות קיימות

והסתמכות על מערכות ישנות. התממשות הסיכונים התפעוליים הקשורים למערכות מידע, תשתיות המחשוב המרכזיות או בשלמות אמינות וזמינות המערכות עלולה לגרום לחברה לנזק כלכלי ותדמיתי.

(ב) סיכון אבטחת מידע וסייבר

סיכון הסייבר מוגדר כפוטנציאל לנזק שנובע מהתרחשות תקיפת סייבר, בהתחשב ברמת סבירותו וחומרת השלכותיו. אירוע סייבר הינו אירוע אשר במהלכו מתבצעת תקיפת מערכות מחשב ו/או מערכות תשתיות משובצות מחשב על-ידי, או מטעם, יריבים (חיצוניים או פנימיים לחברה) אשר עלולה לגרום להתממשות סיכון סייבר.

החברה, כספקית של תשתית קריטית, ניצבת בסיכון גבוה למתקפות סייבר ואיומי אבטחת מידע. מערכות המחשוב, רשתות התקשורת והמערכות הממוחשבות המשרתות את לקוחות החברה הינן יעד להתקפות סייבר, החדרת נזקות, קודים זדוניים, התקפות דיוג (Phishing) וחשיפות נוספות שמטרתן פגיעה בשירותי החברה, גניבת מידע או פגיעה בבסיס הנתונים של החברה.

לחברה מסמך אסטרטגיה לאבטחת מידע והגנת סייבר המגדיר את תפיסת החברה ויעדיה בנושא אבטחת מידע והגנת הסייבר בהתאם לאסטרטגיה של החברה. מסמכים אלו מתוקפים ומאושרים על-ידי הנהלה ודירקטוריון החברה אחת לשלוש שנים.

בנוסף, לחברה תוכנית עבודה שנתית לאבטחת מידע והגנת הסייבר וכן מסמך מדיניות אבטחת מידע והגנת הסייבר אשר מטרתו להוות מסגרת לניהול סיכונים אבטחת מידע והגנת הסייבר, קביעת יעדים, קביעת נהלי העבודה אשר מגדירים את עקרונות הניהול והיישום, תחומי האחריות בעלי התפקידים, והבקורות אשר משמשות את החברה לניהול סיכון הסייבר ואבטחת המידע- מסמכים אלו מאושרים אחת לשנה על-ידי דירקטוריון החברה.

החברה השקיעה במהלך שנת 2023 בחיזוק מערך אבטחת המידע והגנת הסייבר משאבים רבים. החברה עומדת בתקני אבטחה בינלאומיים PCI DSS- ובגדר כך מתקיימת הסמכה שנתית בנושא. עוד יצוין כי בהתאם להוראות החוק מסווגת שבה כ"גוף תשתית מדינה קריטית" ומתוקף כך מפוקחת על-ידי מערך הסייבר הלאומי שהינו גוף ממשלתי. במסגרת זו כפופה החברה להנחיות ולביקורות קפדניות בנושא אבטחת מידע וסייבר.

(ג) המשכיות עסקית

הואיל והחברה מעמידה תשתית לאומית קריטית, החברה נדרשת לפתח, לקיים ולתחזק תוכנית אופרטיבית שנועדה להבטיח את רציפות פעילותה ואספקת שירותיה הקריטיים, בהתרחשות של אירועי כשל תפעוליים, אירוע אסון ו/או חירום.

בהתאם להוראות הפיקוח על מערכות תשלומים, נדרשת החברה לוודא את יכולתה לאושש את מערכותיה ותהליכי הקריטיים בזמנים שנקבעו על-ידי הגוף המפקח. פגיעה ברציפות פעילותה של החברה עלול להוביל לחשיפה מהותית לתביעות מצד משתתפי המערכת ושחקני השוק, להתערבות של גורמי הפיקוח ולפגיעה במוניטין של החברה.

החברה מקיימת אתר חלופי לשעת חירום שמטרתו לספק מענה למקרים שבהם האתר הראשי של החברה לא יתפקד. בנוסף לחברה תוכנית תרגולים בהיקפים ובתדירות משתנה, בהתאם לתוכנית רב שנתית שנועדה לבחון את יכולתה של החברה לאושש את פעילותה במתקן החלופי ובזמן קצר.

(ד) סיכון הגורם האנושי

מאפייני פעילות החברה מקנים חשיבות ליכולת של החברה לגייס ולשמר עובדים מקצועיים ואיכותיים, חלקם בעלי התמחויות ייחודיות. פגיעה ביכולת זו עלולה להגדיל את הסיכון לנזקים בשל אי כשירות, טעות אנוש או חוסר מקצועיות של עובדי החברה.

החברה מקיימת בקורות פנימיות בכלל התהליכים והפעילויות על מנת לוודא כי פעילות החברה יעילה ואפקטיבית. כמו כן לחברה נהלים שונים בנושאי משאבי אנוש אשר נועדו ללוות את "מחזור החיים" של העובד לרבות בשלב הגיוס, החניכה וההכשרה, תגמול וסיום העסקה. עובדי החברה משתתפים בקורסים מקצועיים אישיים, הסמכות מקצועיות, הדרכות חובה ארגוניות בנושאי אבטחת מידע, איסור שימוש במידע פנים, ציות, קוד אתי והרצאות העשרה בנושאים שונים. בנוסף, לחברה קיימת פוליסת ביטוח אחריות מקצועית בגין פעילות עובדי החברה, ואולם אין וודאות כי פוליסת הביטוח תכסה באופן מלא את הפעולות ו/או הסכומים שייתבעו בגין סיכונים הגורם האנושי.

ניהול הסיכון התפעולי מיושם בחברה בהתאם להוראות הפיקוח על מערכות תשלומים, אשר קובעות, בין היתר, את עקרונות היסוד לניהול הסיכון. ניהול הסיכון בחברה הינו תהליך מתמשך של זיהוי והערכת הסיכונים, מדידת החשיפות וצורכי ההון הנדרשים לכיסוין על בסיס שוטף, ודיווח להנהלה והדירקטוריון.

להלן עקרונות המפתח בניהול הסיכון התפעולי:

- שלושת קווי ההגנה - כקו ההגנה ראשון משמשות היחידות העסקיות נוטלות הסיכון, אשר אחראיות על גיבוש הבקורות הפנימיים, במטרה להקטין את החשיפות ולמזער את ההסתברות להתממשות הסיכונים והנזק שייגרם במידה ויתממשו. קו ההגנה שני הינה פונקציית מנהלת הסיכונים, המהווה גורם בלתי תלוי המתווה את המדיניות ומסגרת העבודה לניהול הסיכון. קו ההגנה השלישי הינה הביקורת הפנימית, אשר עורכת ביקורות בלתי תלויות.
- מדיניות ניהול סיכונים - לחברה מדיניות ניהול סיכונים, המתוקפת ומאושרת על-ידי ההנהלה והדירקטוריון אחת לשנה. המדיניות כוללת, בין היתר, את הממשל התאגידי לניהול הסיכון, מסגרת ניהול הסיכון ומגבלות תיאבון הסיכון.
- מפת סיכונים תפעוליים - החברה מנהלת מפת סיכונים תפעוליים של התהליכים המרכזיים בחברה. מפת הסיכונים כוללת הערכה של הסיכון המובנה, הערכת הבקרה והערכה של הסיכון השיוורי. זיהוי הסיכונים והערכתם נקבעים בהתאם למתודולוגיה פנימית של החברה. מפת הסיכונים התפעוליים משמשת כלי תומך לקבלת החלטות עסקיות, ובחינה של רמת החשיפה לסיכון התפעולי.
- אירועי הפסד תפעוליים וכמעט הפסד - לחברה תהליך מוסדר לדיווח בגין אירועי הפסד תפעוליים ואירועי כמעט הפסד וכן תהליך הפקת לקחים ולמידה מאירועים אלו. איסוף הנתונים על אירועי הפסד, תומך בין היתר, בתהליך הערכת החשיפה לסיכון התפעולי.
- מתודולוגיית זיהוי, מדידה והערכת סיכונים - לחברה מתודולוגיה אחידה לזיהוי והערכה של הסיכונים התפעוליים הגלומים בפעילויות השונות שלה. מתודולוגיית הזיהוי עושה שימוש בכלים

שונים וכוללת הערכה כמותית ואיכותית של הסיכון וכן הערכה של אפקטיביות הבקורות על הסיכונים.

20.7 סיכון מוניטין

סיכון מוניטין הינו הפוטנציאל שפרסום שלילי, שמועות בשוק או תפישה ציבורית, המתייחסים לדרכי פעולתה של החברה, יגרמו לירידה ביחסי הגומלין בין החברה לבין לקוחותיה, רגולטורים או יגררו עלויות משפטיות גבוהות או ירידה בהכנסות. סיכוני המוניטין קיימים כחלק טבעי מפעילות החברה והינם סיכונים חוצי חברה. ניהול הסיכון בחברה מורכב בראש ובראשונה מתהליך לזיהוי חשיפות מוניטין (כל פעולה שעלולה להיקשר לשם החברה ולעורר סיקור תקשורתי או שיח שלילי). הניטור, המעקב והתגובה מבוצעים באופן שוטף.

20.8 סיכון מתווה ההפרדה ממס"ב

היפרדות כאמור בין החברה למס"ב מבוצעת בהתאם למתווה מדורג ומבוקר שאושר על ידי בית הדין לתחרות, הכולל, בין היתר, הפרדת תשתיות משותפות, ציוד מחשוב משותף וגופי פיתוח ובדיקות משותפים, עד למצב בו כל חברה מתנהלת בנפרד. הליך ההיפרדות כאמור, הינו תהליך הכולל תכנון מוקדם, הדרגתי ומבוקר של הפרדת התשתיות, מערכות המידע וכל הזיקות המשותפות לשתי החברות.

סיכונים פיננסיים

20.9 סיכוני שוק

סיכון שוק הוא סיכון הנובע משינוי בתנאי השוק (שינוי ברמת מחירים בשווקים שונים, שיעורי ריבית, שער חליפין, אינפלציה, מחירי מניות וסחורות). לחברה חשיפה לסיכון השוק הנובעת מתיק הנוסטרו המנוהל בחברה. תיק הנוסטרו של החברה מנוהל בהתאם למדיניות השקעה שמרנית שנבחנת אחת לשנה. האחריות למסגרת ניהול סיכוני השוק של החברה והפיקוח עליה מצויה בידי דירקטוריון החברה. ניהול התיק מבוצע על-ידי שלושה מנהלי תיקים בפיקוח יועץ חיצוני שמונה מטעם החברה ומפקח על קיום מדיניות ההשקעה שנקבעה. ביצועי התיק ועמידה במדיניות שנקבעה נבחנים על-ידי הנהלת ודירקטוריון החברה בצורה עתידית. דירקטוריון החברה בוחן מעת לעת, ולפחות אחת לשנה את הצורך בעדכון מדיניות ההשקעה את הצורך בהחלפת מנהלי התיקים ככל שביצועיהם אינם תואמים את ציפיות החברה.

20.10 סיכון נזילות

סיכון נזילות הינו הסיכון לרווחי החברה וליציבותה הנובע מאי יכולתה לספק את צרכי נזילותה. לחברה יש יתרות עודפים והיא אינה נשענת על מקורות אשראי חיצוניים.

20.11 סיכון אשראי

סיכון אשראי הינו הסיכון שלקוחות החברה לא יפרעו את חובותיהם כלפיה. הלקוחות העיקריים של החברה, כאמור לעיל, הם חברות כרטיסי האשראי ובנקים, לקוחות בעלי חוסן פיננסי. לפיכך חשיפת החברה בקשר לאשראי לקוחות הינה מזערית.

להלן מוצג מיפוי של גורמי הסיכון העיקריים אליהם חשופה החברה. הערכת הסיכונים והשפעתם הינה הערכה סובייקטיבית של ההנהלה. לצורך הערכה זו הוגדרה השפעת הסיכונים, תוך שיקול עוצמת התממשותם כדלהלן:

- ההשפעה הוגדרה כגבוהה במידה והתממשות הסיכון עלולה לגרום לפגיעה מהותית בחברה.
- ההשפעה הוגדרה כבינונית במידה והתממשות הסיכון עלולה לפגוע ביעדיה העסקיים של החברה.
- ההשפעה הוגדרה כנמוכה במידה והתממשות הסיכון עלולה להביא לפגיעה לא מהותית בתוצאות העסקיות של החברה.

מס'	גורם הסיכון	הערכת הסיכון והשפעתם		
		נמוכה	בינונית	גבוהה
1.	מאקרו- סיכון מצב בטחוני	✓		
2.	סיכון אסטרטגי		✓	
3.	סיכון רגולטורי		✓	
4.	סיכון ציות		✓	
5.	סיכון משפטי	✓		
6.	סיכון תפעולי			✓
7.	סיכונים אבטחת מידע וסייבר			✓
8.	סיכון מוניטין	✓		
9.	סיכון מתווה ההפרדה ממס"ב		✓	
10.	סיכון שוק		✓	
11.	סיכון נזילות	✓		
12.	סיכון אשראי	✓		

חלק ב'

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2023

דברי יו"ר הדירקטוריון -

אני מתכבד להביא בפניכם את הדוחות הכספיים המסכמים של שנת 2023 שאופיינה באתגרים ומורכבות רבה עבור המשק והחברה הישראלית. מלחמת "חרבות הברזל" אשר פרצה עקב אירועי ה-7 באוקטובר, השפיעה באופן משמעותי על פעילות המשק והכלכלה הישראלית כאשר אלפי משפחות איבדו את היקר להם מכל, אלפי חיילים, אנשי כוחות הבטחון ואזרחים נוספים נפצעו ומאות אלפי תושבים נאלצו לעזוב את בתיהם.

אני רוצה לחזק את משפחות ה-134 החטופים אשר גם בשעה זאת נמצאים בשבי חמאס בעזה, מי יתן ונזכה לראות אותם עימנו בקרוב.

עם פרוץ האירועים נרתמה החברה ובשיתוף גופים עסקיים נוספים הקימה מיזם מוביל שסיפק מערך סיוע ותמיכה לאלפי עסקים קטנים בגזרת העוטף תוך מתן סיוע כלכלי בהליך אישור מהיר.

למרות האתגרים הרבים שעמדו בפנינו, חברת שבא המשיכה להתמקד במחויבותה העמוקה לחיזוק יציבות מערך התשלומים הלאומי. באמצעות עבודה קשה, התמדה והתגייסות מרשימה של כלל העובדים והנהלה, הצלחנו לשמור על רציפות השירותים החיוניים ולהבטיח את המשך תפקודה המלא של מערכות התשלומים הלאומיות וזאת במקביל להמשך יישום התוכנית האסטרטגית של החברה, השלמה מוצלחת של פרויקטים טכנולוגיים מורכבים ובניית מנועי צמיחה חדשים, פעילויות הבאות לידי ביטוי בתוצאותיה הכספיות של החברה והמשך הצמיחה בהכנסותיה.

שבא מסכמת את שנת 2023 עם גידול של כ-15% בהכנסות ביחס לשנה החולפת, שנובע מהכלכלה המקומית ומהשירותים החדשים. רווח תפעולי של כ-42 מ"ח אשר הושפע ברבעון האחרון מהירידה בפעילות לאור מלחמת חרבות ברזל ומתרומות החברה למיזם עוטף לעסק. ההון העצמי של החברה איתן ויצב וישמש את החברה בין היתר, למימוש התוכנית האסטרטגית של החברה וקידום מנועי הצמיחה החדשים כאמור.

ברצוני להביע את הערכתי העמוקה לכל עובדי החברה, שהפגינו מסירות, נחישות ומקצועיות למופת בתקופה קשה זו. תודתי הכנה שלוחה לכם, עובדים יקרים, על המאמצים העילאיים שהשקעתם למען החברה והמדינה.

כמו כן, אני רוצה להודות באופן מיוחד ליושב הראש היוצא, מר שלמה ביסטר, על הנהגתו הבולטת ותרומתו המשמעותית לחברה במהלך תקופת כהונתו. שלמה הפגין מנהיגות איתנה וחזון ברור שהובילו את החברה בדרך הנכונה בתשע השנים האחרונות.

למרות הקשיים שאתגרו אותנו בשנת 2023, חברת שבא יצאה חזקה ומגובשת יותר מתמיד. אני בטוח שבזכות המוטיבציה, המסירות והמקצועיות של עובדינו, נמשיך להתמודד בהצלחה עם כל אתגר שיידרש, ונבטיח את שגשוגן וצמיחתן של מערכות התשלומים הלאומיות לטובת כלל אזרחי המדינה.

בכבוד רב,

שרון חרן - יו"ר הדירקטוריון

26 במרץ 2024

דו"ח הדירקטוריון על מצב ענייני החברה

1. סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה

1.1 תיאור תמציתי של החברה וסביבתה העסקית

אנו מתכבדים בזאת להגיש לבעלי המניות את דוח הדירקטוריון והנהלה של שירותי בנק אוטומטיים בע"מ (להלן: "החברה" או "שבא") ליום 31 בדצמבר 2023 ולתקופה של שנה שהסתיימו באותו תאריך (להלן: "תקופת הדוח"), בהתאם להוראות תקנה 10 לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל - 1970.

החברה התאגדה בישראל בשנת 1978, כחברה פרטית לפי חוק החברות. בתחילת חודש יוני 2019, לאחר שהושלמה הצעת מכר של מניותיה לציבור, הפכה החברה לחברה ציבורית ותאגיד מדווח כהגדרתו בחוק ניירות ערך. החל מהמועד האמור מתכונת הדיווח של החברה מבוססת על תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ותקנות ניירות ערך (דוחות כספיים שנתיים), תש"ע-2010.

החברה עוסקת בהפעלת מערכות תשלומים מבוקרות המהוות תשתיות לאומיות קריטיות ומאפשרות, בין היתר, איסוף עסקאות בכרטיסי חיוב ממסופים בבתי עסק, העברת אישורים לעסקאות בכרטיסי חיוב, ממשק סילוקין בין סולקים למנפיקים של כרטיסי חיוב, העברת אישורים לפעולות משיכת מזומן במכשירי כספומט, שירותי ניהול ותפעול ממשק ההתחשבות של מערכת ATM וכן מנגישה מידע אגרטיבי בהתאם לקוחותיה. לפרטים נוספים ראו סעיף 3 בפרק א, תיאור עסקי החברה.

שוק התשלומים בו פועלת החברה הינו דינמי, מתפתח וצומח בקצב מואץ בשנים האחרונות. האמור בא לידי ביטוי, בין היתר, בשינויים תכופים ומהותיים בסביבה התחרותית והעסקית כתוצאה מיישום רפורמות רגולטוריות שונות, התפתחויות טכנולוגיות והתפתחויות גלובליות, בהצטרפות של שחקנים בין לאומיים וחברות פינטק ובגידול משמעותי במספר השחקנים המקומיים באקוסיסטם של שוק התשלומים. למיטב ידיעת החברה, החברה איננה חשופה לתחרות מהותית במגזר פעילותה, ומהווה ספק עיקרי של כלל השירותים הניתנים על ידה. יחד עם זאת, החברה מודעת לכך שהשינויים המפורטים מעלה ובכלל זה, פתרונות טכנולוגיים מתקדמים, עשויים לשנות את עולם התשלומים ולהגביר את התחרות הגוברת בתחום אמצעי התשלום. החברה מתמודדת עם שינויים אלו, בין היתר, באמצעות הפעולות הבאות: (1) השקעה ושיפור מתמיד בתשתיות הטכנולוגיות של החברה; (2) הגדלת והרחבת סל השירותים והמוצרים עבור קהל לקוחותיה; (3) התאמת החברה לסביבה המשתנה על ידי אתגור מתמיד ואקטיבי של אסטרטגיית החברה.

בהתאם לתכנית האסטרטגית של החברה, שנת 2023 אופיינה בעיקר ב: (א) הגדלת השקעות במוצרים ושירותים חדשים; (ב) המשך יישום הפרדת החברה ממס"ב בהתאם להחלטת הממונה על התחרות; (ג) עדכון תעריפי החברה החל ממאי 2023, בהלימה לעלייה בתשומות (ד) חיזוק הגנת הסייבר והתשתיות תוך ביצוע תהליך טרנספורמציה דיגיטלית כלל ארגונית הכולל מודרניזציה של מערכות הליבה; (ה) פיתוח מנועי צמיחה חדשים; (ו) אוטומציה של תהליכים ארגוניים (ז) המשך איפיון ויישום פלטפורמה מבוססת ענן למכירת שירותים ומוצרים חדשים בעולמות התשלומים והמידע העסקי והכלל כמפורט מטה.

להערכת החברה, ההשקעות במוצרים חדשים ובפיתוח עסקי אשר יתעצמו בשנת 2024, יגוונו את מקורות ההכנסה ולקוחות החברה ויאפשרו את המשך ההתפתחות והצמיחה של החברה והכנסותיה בשנות הפעילות הבאות.

מלחמת "חברות ברזל" והשפעותיה

לענין הפעולות שביצעה החברה עם פרוץ המלחמה ותיאור השפעתה באופן נרחב על הפעילות, לרבות הסברים בנוגע לפעולות בהן נקטה החברה בתחומי הסייבר וכח אדם ראו סעיף 3.2 בפרק א' תיאור עסקי החברה. לאור העובדה שהמלחמה פרצה ביום 7 באוקטובר 2023, בסמוך ולאחר תחילת הרבעון הרביעי של השנה, התוצאות העסקיות שלו, המוסברות בדוח דירקטוריון זה, משקפות את המציאות העסקית של החברה כפי שמתבטאת בתוצאותיה העסקיות. בצל

המלחמה, על אף האטה המשמעותית בפעילות העסקית במשק הישראלי כולו והירידות בהוצאות כרטיסי חיוב, בעיקר בראשית המלחמה, החברה הצליחה לשמור על רציפות השירותים ולהבטיח את המשך תפקודה המלא של מערכות התשלומים הלאומיות באופן יציב ויעיל וזאת במקביל להמשך יישום התוכנית האסטרטגית של החברה, השלמה מוצלחת של פרויקטים טכנולוגיים מורכבים ובניית מנועי צמיחה חדשים. נכון למועד הדוח, ניתן לראות התאוששות של המשק ועליה בפעילות כרטיסי החיוב ברוב ענפי הפעילות.

הערכות החברה בדבר מקורות ההכנסה העתידיים שלה וכן שינויים שיחולו בהם בשנת 2024 הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, אשר אין וודאות לאופן התממשותו ואשר עשוי להתממש באופן ובמועדים שונים מכפי שמוערך על ידי החברה, וזאת בין היתר בהתחשב בטעמי השוק, בביצועי החברה ובמצב הכלכלי במשק.

1.2 כניסה למוצרים חדשים במסגרת התוכנית האסטרטגית

בהתאם לתוכנית האסטרטגית של החברה, במהלך שנת 2023 החברה המשיכה להשקיע בקידום הפיתוח העסקי, השירותים חדשים וכן במנועי הצמיחה שלה כדלקמן:

- הסדר כשל של מערכת כרטיסי חיוב ומערכת ATM, התחשבות בין משתתפי מערכת ה-ATM וחיבור למערכת זה"ב של בנק ישראל – החברה פיתחה והשיקה את השירותים האמורים בהתאם להוראות הפיקוח על מערכות תשלומים והנחיות בנק ישראל.
- שירותים נוספים על המתג - מענה בשם מנפיק (מענה מהיר ע"י החברה לבקשות אישור חלף המנפיק), תשלום מבוסס כרטיס חיוב בתחבורה ציבורית ושירותים נוספים.
- SHVA Insights - החברה מפתחת מערכת להנגשת מידע פיננסי אגרסיבי לבתי עסק, גופים מוסדיים, גופים פיננסיים וכד' בכפוף להוראות הדין החלות על החברה. המערכת צפויה לעלות במהלך שנת 2024.
- SHVA Arena - החברה מרחיבה את שירותי התשתית שלה בהתאם לצרכי השוק המשתנים ותאפשר לספק פתרונות התשלומים (PSPs) לספק לבתי העסק מגוון הצעות ערך חדשות וטכנולוגיות מתקדמות על גבי תשתית מערכת התשלומים. סל השירותים והפתרונות הנוספים צפויים לעלות במהלך שנת 2024.
- SHVA CLP - החברה מאפשרת למתפעלי מועדוני לקוחות וגופים נוספים, חיבור למערכת התשלומים כרטיסי חיוב בהתאם להנחיות בנק ישראל. במהלך שנת 2024 הצטרף למערכת תשלומים מתפעל CLP/מועדון חדש ובימים אלו החברה מצויה במגעים עם משתתפים נוספים, הכל בכפוף לאישור בנק ישראל.

לפרטים נוספים והרחבה בנושא ראו סעיף 8 בפרק א' תיאור עסקי החברה.

1.3 הוצאות והשקעות נדרשות בגין הפרדת החברה ומס"ב

בהתאם להחלטת הממונה על התחרות ומתווה ההפרדה של החברות שאושר על ידי בית הדין, עד ליום 31.12.2027 ינותקו באופן מוחלט כל הזיקות המשותפות הקיימות בין החברה למס"ב, כך שבסיומו של המועד לאישור ההסדר הכובל לא יוותרו כל זיקות משותפות ביניהן ולא יינתנו כל שירותים מאחת החברות למשתנה שאינם במסגרת השירותים שהן מוכרות לציבור הרחב. בעניין זה ראו פרק הפרדת החברה ומס"ב בביאור 17 לפרק ג' דוחות כספיים.

השפעת ההפרדה ממס"ב על תוצאות החברה בשנת 2023 עומדת על סך של כ- 11.8 מיליון ש"ח (בשנת 2022 כ- 5.3 מ"ח, בשנת 2021 0.7 מ"ח) הנובעים בעיקר מעליה בסעיף משכורות ונלוות בגין צמצום השירותים שמעניקה החברה למס"ב בניכוי החלק אשר הוון לנכסים הבלתי מוחשיים, מעלייה בהוצאות תפעוליות אחרות (בעיקר אחזקת חומרה ותוכנה והוצאות פחת והפחתות) הנובעת מיציאת מס"ב בהדרגה מהתשתיות המשותפות.

אשר לרכוש הקבוע (בעיקר מחשבים וציוד אלקטרוני, תוכנות ורישיונות), חלק ממנו נמצא בבעלות משותפת של החברה עם מס"ב. בהתאם להצעת המגשר כפי שפורסמה בזימון האסיפה מיום 5 במרץ 2024, הממתנה לאישור האסיפה

הכללית הקבועה ליום 9.4.2024, בהתאם להסכמות, כל חברה תמשיך לשאת בעלויות השוטפות של כל מערכת עד מועד היציאה שלה ממנה. לא תהיה התחשבות נוספת על חומרה ו/או תוכנה אשר נשארת בידי הצדדים.

להערכת החברה, ההוצאות השוטפות בגין ההפרדה בשנת 2024 יגדלו לסך של כ-13-15 מ"ח. כמו כן, להערכת החברה, הוצאות ההפרדה השוטפות בסיום ההפרדה, המתוכננת להסתיים בשנת 2027, צפויות לעמוד על סך של כ-16.6 מ"ח בכל שנה ושנה. לפרטים נוספים ראו ביאור 17 לפרק ג' בדוחות הכספיים. לפרטים נוספים בנוגע לאישור הסכם קבוע בין החברה למס"ב, ראה דוח מיידי מיום 5 במרץ 2024 (אסמכתא : 2024-01-022479)

ההערכה האמורה בסעיף זה לעיל הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, המבוסס על הערכותיה של הנהלת החברה והבנתה. הערכות החברה עלולות שלא להתממש, כולן או חלקן, או להתממש באופן שונה, לרבות מהותית, מהצפוי, וזאת כתוצאה מהערכות לא נכונות, משינויים בתכנית העבודה של החברה, משינויים בלתי צפויים בשוק התשלומים, שינויים באופן התנהלות של גורמים חיצוניים ושינויים ברגולציה אשר לחברה אין שליטה עליהם.

1.4 הוצאות והשקעות נדרשות לחיזוק הגנת הסייבר והתנעת תהליך מודרניזציה למערכות הטכנולוגיות

בשנת 2023 המשיכה החברה בחיזוק המערך הטכנולוגי תוך שמירה על סטנדרטים וזמינות גבוהים מאוד הנדרשים לתמיכה בפעילות החברה ובכלל זה הגדלת ההוצאות על הגנה מאיומי סייבר שעלו בשנים האחרונות. בנוסף בהתאם להחלטת מערך הסייבר הלאומי, החברה הוכרזה כתשתית מדינית קריטית.

במהלך 2022 אושרה תוכנית עבודה רב-שנתית לשנים 2023-2025, אשר מהותה חיזוק ההגנות והגברת האבטחה, על מנת לאפשר המשך התמודדות אפקטיבית עם אתגרי אבטחת המידע ומענה לאיומי הסייבר המתגברים.

כמו כן, כחלק מאסטרטגיית החברה לקידמה טכנולוגית, החברה אישרה תוכנית מודרניזציה לאחת ממערכות הליבה המרכזיות, אשר תוסב לטכנולוגיה מתקדמת. הפרויקט התחיל במהלך 2023 (נרשם כתוכנה בפיתוח עצמי במסגרת הנכסים הבלתי מוחשיים), צפוי להימשך כשנתיים ועלותו נאמדת בכ-10 מ"ח. ביצוע פרויקט המודרניזציה יקדם את החזון הטכנולוגי של החברה לארכיטקטורה מתקדמת המאפשרת חיבורים מהירים והרחבת סל השירותים של החברה.

במסגרת השינויים המהותיים שערכה החברה כמפורט לעיל ולאחר בחינת התמחיר של כלל השירותים הקיימים בתעריפון החברה בהתאם לדרישת בנק ישראל, החברה פעלה לעדכון תעריפון השירותים הניתנים על ידה מיום 1 במאי 2023 בהלימה לעליה בתשומות.

עלויות הפיתוח בסעיפים 1.2-1.4 הוונו בשנים 2022 ו-2023 לנכסים הבלתי מוחשיים של החברה בהיקף מצטבר של כ- 12.7 מ"ח.

האמור בסעיף זה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, המתבסס על תכניות החברה ועל ההערכות הסובייקטיביות של החברה בדבר, שינויים טכנולוגיים והרחבת השירותים והמוצרים אותם היא מציעה, ואשר עשוי להידחות ו/או לא להתקיים, בין היתר, בעקבות הוראות רגולציה, שינויים בטעמי השוק ושינויים חיצוניים נוספים אשר לחברה אין שליטה עליהם.

1.5 פעילות החברה בתקופת הדוח

עסקאות בכרטיסי חיוב

תנועות חובה - כמות עסקאות חיוב שבוצעו מול כל חברות כרטיסי האשראי.

תנועות זכות - כמות עסקאות זיכוי שבוצעו מול כל חברות כרטיסי האשראי.

להלן כמות תנועות חובה וזכות במערכת אשראית (מיליוני תנועות):

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2022	2023	
2,045	2,174	תנועות חובה (מיליוני תנועות)
21	22	תנועות זכות (מיליוני תנועות)

שירותי מתג ATM

כמות בירורי יתרה ומשיכות - כמות הפעמים שמחזיק כרטיס חיוב של בנק מנפיק ביקש לברר יתרה במכשיר ATM של בנק המתפעל מכשירי ATM (להלן: "הבנק הסולק") וכמות בקשות משיכת מזומן שהבנק הסולק העביר דרך החברה לבנק המנפיק.

סכום - סכום מצטבר של סכומי בקשות המשיכה שהבנק הסולק העביר דרך החברה לבנק המנפיק.

להלן כמות בירורי יתרה ומשיכות (באלפי תנועות) וסכומי בקשות משיכות (במיליוני ש"ח):

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2022	2023	
64,974	61,795	כמות בירורי יתרה ומשיכות (אלפי תנועות)
52,264	51,211	סכומי בקשת משיכות (מיליוני ש"ח)

מגמות, תופעות והתפתחויות מהותיות

התפתחויות כלכליות בארץ ובענף כרטיסי האשראי

מדד המחירים לצרכן עלה בשנת 2023 בשיעור של כ- 3.3%. להערכת בנק ישראל שיעור האינפלציה בשנת 2024 צפוי להיות בגבול העליון של היעד (2.4%).
בנק ישראל החליט ביום 1 בינואר 2024 להוריד את הריבית ב- 0.25 נקודות האחוז לרמה של 4.5%. לפי התחזית של בנק ישראל, שפורסמה בינואר 2024, הריבית צפויה לעמוד בטווח שבין 3.75%-4% בסוף שנת 2024.
בשנת 2023 נחלש השקל ביחס לירו בשיעור של 11.3% ונחלש ביחס לדולר של ארה"ב בשיעור של 8.9%.
עיקר ההשפעה של העלייה בשיעורי האנפלציה והריבית השפיעו על שווי תיק ניירות הערך למסחר של החברה ובאו לידי ביטוי בהוצאות המימון.

רכישות בכרטיסי אשראי

בהתאם לדיווחי הלשכה מרכזית לסטטיסטיקה ("הלמ"ס"), –בשנת 2023 נרשמה עליה בשיעור שנתי של כ- 1.4% בסך כל הרכישות בכרטיסי אשראי, זאת לאחר עלייה של כ- 5.9% בשנת 2022.

התפתחויות כלכליות בעולם

לפי נתוני קרן המטבע העולמית, התחזית היא שהכלכלה העולמית צפויה להתרחב בשנת 2024 ב- 3.1% ובשנת 2025 ב- 3.2% לעומת תחזית צמיחה של 2.9% לשנת 2024 שפורסמה באוקטובר 2023. לפי הערכות חטיבת המחקר בבנק ישראל, היקף הצמיחה הצפוי בתל"ג לשנת 2024 הינו 2%, וכ- 5% לשנת 2025.

שינויים בחקיקה בישראל – רפורמה משפטית

לפרטים בנושא ראה סעיף 7.2 בדוח תיאור עסקי החברה.

ההתייחסות המופיעה בסעיף זה בקשר להערכות החברה על התפתחויות עתידיות בסביבה הכלכלית הגלובלית והמקומית וכן בקשר להשלכות אפשריות של התפתחויות אלה על פעילותה, הינן בבחינת מידע צופה פני עתיד כמשמעותו בסעיף 32א לחוק ניירות ערך. התפתחויות והשלכות אלו אינן בשליטתה של החברה, הן אינן וודאיות ומתבססות על המידע המצוי בידי החברה נכון למועד אישור הדוח.

1.3 מצב כספי

להלן יפורטו נתונים עיקריים מתוך הדוח הכספי והסבר בדבר השינויים העיקריים בסעיפי הדוח על המצב הכספי ליום 31 בדצמבר 2023 בהשוואה לנתוני 31 בדצמבר 2022 (באלפי ש"ח):

הערות והסברים	שינוי	ליום 31 בדצמבר		
		2022	2023	
		מבוקר		
				נכסים
הירידה נובעת בעיקר מחלוקת דיבינד	(20,108)	37,941	17,833	מזומנים ושווי מזומנים
	4,008	10,087	14,095	פקדונות לזמן קצר
הפער נובע מעליית שווי התיק והשקעות שנעשו	12,137	127,554	139,691	ניירות ערך למסחר
העלייה נובעת בעיקר מעלייה בפעילות ובתעריפון החברה	4,495	21,959	26,454	לקוחות
בעיקר בגין העלייה בהוצאות מראש בגין התקשרויות טכנולוגיות	2,821	3,447	6,268	חייבים ויתרות חובה
	2,639	-	2,639	מיסי הכנסה לקבל
	672	953	1,625	עודף נכסי תוכנית בגין הטבות לעובדים לאחר פרישה
	142	24,891	25,033	רכוש קבוע נטו
נובע בעיקר מהשקעה בפרויקטים ומפיתוח מוצרים חדשים	10,064	3,720	13,784	נכסים בלתי מוחשיים, נטו
	(1,337)	20,788	19,451	נכסי זכות מימוש חכירה
נובע בעיקר בגין התקשרויות טכנולוגיות לתקופות ארוכות	5,705	1,922	7,627	הוצאות מראש
	(114)	664	550	מיסים נדחים
				התחייבויות והון
	22	2,120	2,142	חלויות שוטפות של התחייבויות בגין חכירה
	(1,297)	3,561	2,264	ספקים ונותני שירותים
בעיקר בגין התחייבויות לזכויות עובדים שגדלו לאור גידול מצבת כח האדם, הוצאות לשלם והכנסות מראש שהתקבלו בגין פיתוח פרויקטים	4,309	13,033	17,342	זכאים ויתרות זכות
	(2,170)	2,170	-	מס הכנסה לשלם
נובע בעיקר מהכנסות מפיתוח פרויקטים	2,339	-	2,339	הכנסות נדחות לזמן ארוך
	(1,065)	19,252	18,187	התחייבות בשל חכירה
	66	1,342	1,408	התחייבויות בגין הטבות לעובדים
העלייה בתקופת הדיווח נובעת מרווחי השנה בניכוי דיבידנד שחולק	18,920	212,448	231,368	הון המיוחס לבעלי המניות של החברה

1.4 תוצאות הפעולות

להלן ניתוח השינויים העיקריים בסעיפי הדוח על רווח או הפסד ליום 31 בדצמבר 2023 לעומת התקופה המקבילה אשתקד (באלפי ש"ח):

הערות והסברים לעומת התקופה המקבילה אשתקד	שינוי	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
		2022	2023
		מבוקר	
הכנסות ממתן שירותים לחברות כרטיסי אשראי	12,045	108,495	120,540
בעיקר עלייה בהכנסות מבוססות תנועה, עלייה בכמות הפינדפדים ועדכון התעריפים ממאי 2023 לאור העלייה בתשומות			
הכנסות ממתן שירותים לאחרים	5,591	8,788	14,379
בעיקר הכנסות חדשות ועדכון תעריפים ממאי 2023 לאור העלייה בתשומות			
סך כל ההכנסות	17,636	117,283	134,919
הוצאות תפעוליות, הנהלה וכלליות	21,499	71,452	92,951
בעיקר יישום ההפרדה ממס"ב כמתואר לעיל, חיזוק הגנת הסייבר והמערכת הטכנולוגי בסך של כ- 4 מ"ח, תוספת כח אדם במסגרת יישום התוכנית האסטרטגית ותרומה בסך של כ- 2 מ"ח לעסקים בעוטף עזה			
רווח תפעולי	(3,863)	45,831	41,968
בעיקר לאור התרומה לעסקים בעוטף כאמור לעיל			
הכנסות (הוצאות) מימון, נטו	18,087	(11,391)	6,696
עלייה בתיק ניירות הערך של החברה (לעומת ירידה אשתקד) וזאת לאור התנודתיות בשוק ההון			
רווח לפני מיסים על ההכנסה	14,224	34,440	48,664
הפרשה למיסים על ההכנסה	93	10,355	10,448
בגין הפסדים (ניצול הפסדים) בתיק ניירות הערך לא נעשו מיסים נדחים לפרטים נוספים ראה ביאור 12 ג' לדוחות הכספיים			
רווח נקי המיוחס לבעלי המניות	14,131	24,085	38,216
השינוי נובע מהמגמות שתוארו לעיל			
רווח בסיסי ומדולל נקי למניה		0.60	0.96

1.5 להלן ניתוח השינויים העיקריים בסעיפי הדוח על תזרימי המזומנים ליום 31 בדצמבר 2023 לעומת התקופה המקבילה אשתקד (באלפי ש"ח):

הערות והסברים לעומת התקופה המקבילה אשתקד	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
	2022	2023
	(מבוקר)	
רווח נקי לתקופה	24,085	38,216
התאמות לרווח	30,261	14,583
השינוי נובע בעיקר מעליית שווי תיק ניירות ערך למסחר		
תזרים מזומנים לפני שינויים בסעיפי רכוש והתחייבויות ולפני מימון ומיסים	54,346	52,799
שינויים בסעיפי נכסים והתחייבויות, נטו	4,233	(7,713)
תזרים מזומנים ממיסים ומימון, נטו	(11,445)	(13,385)
השינוי נובע בעיקר מתשלומי מיסים שוטפים		
מזומנים נטו שנבעו מפעילות שוטפת	47,134	31,701
השינוי נובע בעיקר מהשקעה בפרויקטים ובמוצרים חדשים	(29,105)	(27,486)
מזומנים נטו ששימשו לפעילות מימון	(23,915)	(24,323)
התזרים השלילי נובע מחלוקת דיבידנדים ומפרעון התחייבות בגין חכירה		

1.6 מקורות מימון

החברה מממנת את כל פעילותה ממקורותיה העצמיים.

2. חשיפה לסיכונים שוק ודרכי ניהולם

האחראי על ניהול סיכונים השוק בחברה

מר איתן לב טוב, מנכ"ל החברה, משמש כאחראי על ניהול סיכונים השוק בחברה. בהתאם למדיניות השקעה שנקבעה כאמור ע"י דירקטוריון החברה. לפרטים אודות מר איתן לב טוב, ר' תקנה 26 א' בפרטים נוספים בחלק ד' לדוח זה (להלן: "פרטים נוספים").

סיכונים השוק אליהם חשופה החברה

סיכונים השוק אליהם חשופה החברה נובעים, בעיקר, מהחזקת תיק ניירות ערך למסחר שבבעלות החברה (להלן- "תיק הנוסטרו"). תיק הנוסטרו הסתכם ליום 31 בדצמבר 2023 לסך של כ-139,691 אלפי ש"ח. מזומנים ופיקדונות בבנקים הסתכמו ליום 31 בדצמבר 2023 לסך של כ-31,928 אלפי ש"ח. הנכסים הנ"ל הסתכמו ליום 31 בדצמבר 2023 לסך של כ-171,619 אלפי ש"ח בהשוואה לסך של כ-175,582 אלפי ש"ח ליום 31 בדצמבר 2022.

תיק הנוסטרו של החברה מוצג בדוחות הכספיים בשווי הוגן, הנקבע בהתאם לשערי הבורסה של ניירות הערך בתאריך המאזן. תיק הנוסטרו מושקע בעיקר באגרות חוב של ממשלת ישראל. לפיכך, סיכונים השוק העיקריים להם חשופה החברה נובעים מגורמים המשפיעים על שוק אגרות החוב הממשלתיות, כגון: שיעורי ריבית למח"מ וגורמים אקסוגניים אחרים. חלק לא גדול מתיק הנוסטרו מושקע, בהתאם למדיניות המפורטת להלן, גם במניות ובאגרות חוב קונצרניות, מכאן החברה חשופה גם לגורמי שוק המשפיעים על שערי הבורסה בכלל.

מדיניות החברה בניהול סיכונים שוק

האחריות המקיפה למסגרת ניהול סיכונים השוק של החברה והפיקוח עליה מצויה בידי דירקטוריון החברה. מדיניות ניהול הסיכונים גובשה במטרה להשגת רווחיות מסוימת מתיק הנוסטרו אך תוך הקפדה על סיכונים מינימליים, בהתאם ל"תיאבון לסיכון" שהוגדר. מדיניות ההשקעות שנקבעת הינה שמרנית ונבחנת ומתעדכנת אחת לשנה. המדיניות האחרונה שנקבעה ע"י דירקטוריון החברה כוללת, בין היתר, השקעות בנכסים כדלקמן:

- עד 10% משווי התיק יכול שיהיה מושקע באגרות חוב קונצרניות מדורגות לפחות בדירוג מעלות AA- או בדירוג מדרוג Aa3 ואגרות חוב זרות לפחות בדירוג של BBB בינלאומי.
- עד 20% משווי התיק יכול שיהיה מושקע במניות באמצעות מוצרי מדד בלבד תוך הגבלה למדדים מובילים.
- יתרת שווי התיק יכול שיהיה מושקע באג"ח ומק"מ של מדינת ישראל, פיקדונות בנקאיים ושטרי אוצר של מדינת ישראל ומדינות מובילות בעולם.
- מח"מ כלל התיק לא יעלה על 5 שנים.
- החשיפה הכוללת למט"ח לא תעלה על 10% מכלל התיק.

הפיקוח על ניהול סיכונים שוק

ניהול התיק מתבצע באמצעות שלושה מנהלי תיקים בפיקוח יועץ חיצוני שמונה מטעם החברה המפקח על קיום מדיניות ההשקעות שנקבעה. הנהלת ודירקטוריון החברה מקבלים דיווחים תקופתיים, אודות ביצועי התיק ועמידה במדיניות שנקבעה.

דירקטוריון החברה בוחן אחת לשנה את הצורך בעדכון מדיניות ההשקעות ובצורך בהחלפת מנהלי התיקים שביצועיהם אינם תואמים את ציפיות הנהלת החברה.

2.1 שווי הוגן של מכשירים פיננסיים ומבחני רגישות

2.1.1 שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

ליום 31 בדצמבר 2023					
אלפי ש"ח					
	מטבע חוץ		במטבע ישראלי		
סה"כ	אחר	דולר	צמוד מדד	לא צמוד	
נכסים					
17,833	836	1,207	-	15,790	מזומנים ושווי מזומנים
14,095	-	-	-	14,095	פקדונות לזמן קצר
139,691	-	8,852	41,219	89,620	ניירות ערך למסחר
26,454	-	-	-	26,454	לקוחות
450	-	-	-	450	חייבים ויתרות חובה
2,639	-	-	-	2,639	מיסי הכנסה לקבל
201,162	836	10,059	41,219	149,048	סך כל הנכסים הפיננסיים
2,142	-	-	2,142	-	חלויות שוטפות בגין חכירה
2,264	-	50	-	2,214	ספקים ונותני שירותים
11,762	-	-	-	11,762	זכאים ויתרות זכות
18,187	-	-	18,187	-	התחייבויות בגין חכירה
34,355	-	50	20,329	13,976	סך כל ההתחייבויות הפיננסיות
166,807	836	10,009	20,890	135,072	שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים

ליום 31 בדצמבר 2022					
אלפי ש"ח					
מטבע חוץ		במטבע ישראלי			
סה"כ	אחר	דולר	צמוד מדד	לא צמוד	
נכסים					
37,941	2	2	-	37,937	מזומנים ושווי מזומנים
10,087				10,087	פקדונות לזמן קצר
127,554	-	3,452	50,038	74,064	ניירות ערך למסחר
21,959	-	-	-	21,959	לקוחות
596	-	-	-	596	חייבים ויתרות חובה
198,137	2	3,454	50,038	144,643	סך כל הנכסים הפיננסיים
2,120	-	-	2,120	-	חלויות שוטפות בגין חכירה
3,561	-	-	-	3,561	ספקים ונותני שירותים
8,529	-	-	-	8,529	זכאים ויתרות זכות
2,170	-	-	2,170	-	התחייבויות מיסים שוטפים
19,252	-	-	19,252	-	התחייבויות בגין חכירה
35,632	-	-	23,542	12,090	סך כל ההתחייבויות הפיננסיות
162,505	2	3,454	26,496	132,553	שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים

2.1.2 השפעת שינויים היפותטיים בשיעורי הריבית על השווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסיים:

ליום 31 בדצמבר 2023							
אלפי ש"ח							
שווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסים בהתחשב בשינוי בשיעורי הריבית							
			מטבע חוץ		מטבע ישראלי		
באחוזים	אלפי ₪	סך הכל	אחר	דולר	צמוד מדד	לא צמוד	
(2.83)	(4,727)	162,080	836	9,971	19,413	131,860	גידול מיידי של 1%
(0.28)	(473)	166,334	836	10,004	20,742	134,752	גידול מיידי של 0.1%
2.83	4,727	171,534	836	10,045	22,366	138,287	קיטון מיידי של 1%
0.28	473	167,280	836	10,012	21,037	135,395	קיטון מיידי של 0.1%

ליום 31 בדצמבר 2022							
אלפי ש"ח							
שווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסים בהתחשב בשינוי בשיעורי הריבית							
שינוי בשווי הוגן			מטבע חוץ		מטבע ישראלי		
באחוזים	אלפי ₪	סך הכל	אחר	דולר	צמוד מדד	לא צמוד	
(1.86)	(3,024)	159,481	2	3,454	25,474	130,551	גידול מיידי של 1%
(0.19)	(302)	162,203	2	3,454	26,395	132,352	גידול מיידי של 0.1%
1.86	3,024	165,529	2	3,454	27,519	134,554	קיטון מיידי של 1%
0.19	302	162,807	2	3,454	26,598	132,753	קיטון מיידי של 0.1%

2.1.3 השפעת שינויים היפותטיים במחירי המניות הסחירות, על השווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסיים:

ליום 31 בדצמבר 2023							
אלפי ש"ח							
שווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסיים בהתחשב בשינוי במחירי המניות הסחירות							
שינוי בשווי הוגן		מטבע חוץ			מטבע ישראלי		
באחוזים	אלפי ₪	סך הכל	אחר	דולר	צמוד מדד	לא צמוד	
1.18	1,964	168,771	836	10,764	20,890	136,281	גידול מיידי של 10%
0.59	983	167,790	836	10,387	20,890	135,677	גידול מיידי של 5%
(1.18)	(1,964)	164,843	836	9,251	20,890	133,866	קיטון מיידי של 10%
(0.59)	(983)	165,824	836	9,629	20,890	134,469	קיטון מיידי של 5%

ליום 31 בדצמבר 2022							
אלפי ש"ח							
שווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסיים בהתחשב בשינוי במחירי המניות הסחירות							
שינוי בשווי הוגן		מטבע חוץ			מטבע ישראלי		
באחוזים	אלפי ₪	סך הכל	אחר	דולר	צמוד מדד	לא צמוד	
1.41	2,289	164,794	2	4,428	26,496	133,868	גידול מיידי של 10%
0.70	1,145	163,650	2	3,942	26,496	133,210	גידול מיידי של 5%
(1.41)	(2,289)	160,216	2	2,481	26,496	131,237	קיטון מיידי של 10%
(0.70)	(1,145)	161,360	2	2,968	26,496	131,894	קיטון מיידי של 5%

2.1.4 השפעת שינויים במדד המחירים לצרכן, על השווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסיים:

ליום 31 בדצמבר 2023							
אלפי ש"ח							
שווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסיים בהתחשב בשינוי במדד המחירים לצרכן							
שינוי בשווי הוגן			מטבע חוץ		מטבע ישראלי		
באחוזים	אלפי ₪	סך הכל	אחר	דולר	צמוד מדד	לא צמוד	
0.25	418	167,225	836	10,009	21,308	135,072	גידול מיידי של 2%
0.13	209	167,016	836	10,009	21,099	135,072	גידול מיידי של 1%
(0.25)	(418)	166,389	836	10,009	20,472	135,072	קיטון מיידי של 2%
(0.13)	(209)	166,598	836	10,009	20,681	135,072	קיטון מיידי של 1%

ליום 31 בדצמבר 2022							
אלפי ש"ח							
שווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסיים בהתחשב בשינוי במדד המחירים לצרכן							
שינוי בשווי הוגן			מטבע חוץ		מטבע ישראלי		
באחוזים	אלפי ₪	סך הכל	אחר	דולר	צמוד מדד	לא צמוד	
0.33	530	163,035	2	3,454	27,026	132,553	גידול מיידי של 2%
0.16	265	162,770	2	3,454	26,761	132,553	גידול מיידי של 1%
(0.33)	(530)	161,975	2	3,454	25,966	132,553	קיטון מיידי של 2%
(0.16)	(265)	162,240	2	3,454	26,231	132,553	קיטון מיידי של 1%

3. גילוי בקשר עם הדיווח הפיננסי של החברה

3.1 חלוקת דיבידנד

חלוקת דיבידנד לבעלי מניות בחברה כפופה להוראות הדין ולהוראות תקנון החברה, ובכלל זה ההוראות והתנאים הקבועים בחוק החברות לחלוקת דיבידנד.

ביום 28 במרס 2023, החליט דירקטוריון החברה על חלוקת דיבידנד בסך של 22,000 אלפי ש"ח (כ-0.55 ש"ח למניה) המורכב מ-50% מרווחי שנת 2022 בהתאם למדיניות החלוקה בתוספת סכום חד פעמי בגובה של 10,000 אלפי ש"ח שאושר לחלוקה על ידי דירקטוריון החברה. הדיבידנד חולק ביום 24 באפריל 2023.

לפרטים נוספים ראה דיווח מיידי שפרסמה החברה ביום 29 במרס 2023 (מס' אסמכתא 01-034542-2023).

ביום 26 במרס 2024, החליט דירקטוריון החברה על חלוקת דיבידנד בסך של _____ אלפי ש"ח (כ- _____ ש"ח למניה)

לפרטים בדבר מגבלות על חלוקת דיבידנד בחברה ר' סעיף 5 לתיאור עסקי החברה וביאור 14 לדוחות הכספיים.

4. אירועים לאחר תקופת הדוח

לפרטים אודות אירועים שהתרחשו לאחר תקופת הדוח ר' באור 20 לדוחות הכספיים.

5. היבטי ממשל תאגידי

דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית:

- בדירקטוריון החברה מכהנים דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית במספר אשר מאפשר לדירקטוריון לעמוד בחובות המוטלות עליו בעיקר בקשר לאחריותו לבדיקת מצבה הכספית של החברה ולעריכת הדוחות הכספיים.
- בהתחשב בהיקף הפעילות הנוכחי של החברה, גודלה ומורכבות פעילותה, הדירקטוריון קבע כי המספר המזערי של דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית בדירקטוריון (ובוועדת הביקורת) יהיה שני דירקטורים.
- נכון למועד הדוח, בדירקטוריון מכהנים חמישה חברי הדירקטוריון הינם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית, שהידע והניסיון שלהם בנושאים פיננסיים ניכר בהליך אישור הדוחות הכספיים של החברה. לאחר שהדירקטוריון בחן את הצהרות הדירקטורים בדבר השכלתם וניסיונם, נכון לתאריך פרסום הדוח, חמישה הדירקטורים שהחברה רואה בהם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית הם ה"ה: ג'קלין נטלי סטרומינגר, אסתר לוי, שרון חרן, דני כהן וברוך גסול.
- לפרטים אודות דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית והשכלתם ר' תקנה 26 בפרטים נוספים להלן.

שינויים בדירקטוריון:

- ביום 11 באוקטובר 2023, פרסמה החברה דיווח מיידי (מספר אסמכתא 2023-01-114948) לפיו אישרה האסיפה הכללית של החברה:
- את מינויה מחדש של גב' שני פרידמן כדירקטורית בחברה לתקופת כהונה בת שלוש שנים.
- את מינויו מחדש של מר שי און כדירקטור בלתי תלוי בחברה לתקופת כהונה בת שלוש שנים.
- את מינויה מחדש של גב' אסתר (אתי) לוי כדירקטורית בלתי תלויה בחברה לתקופת כהונה בת שלוש שנים.
- את מינויו של ברוך גסול כדירקטור בחברה לתקופת כהונה בת שלוש שנים.
- את מינויו של דני כהן כדירקטור בחברה לתקופת כהונה בת שלוש שנים.
- את מינויו של רון שמיר כדירקטור בלתי תלוי בחברה לתקופת כהונה נוספת בת שלוש שנים.

לאחר תקופת הדוח ביום 3.1.2024 נבחר מר שרון חרן על ידי דירקטוריון החברה לכהן כיו"ר הדירקטוריון וראה בעניין זה דיווח מיידי מיום 3.1.2024 (מספר אסמכתא 2024-01-001671) אשר האמור בו מובא על דרך ההפניה.

שינויים בהנהלה:

- לאחר תקופת הדוח והחל מיום 1.1.2024, מונתה גב' אודליה גרין כץ כסמנכ"לית משאבי אנוש בחברה.

תרומות:

לחברה ישנה מדיניות ונוהל בנושא תרומות.

נוכח אירועי המלחמה, המצב החריג והקיצוני בו המדינה מצויה והשפעת המלחמה על כלל המשק, כמו מרבית אזרחי מדינת ישראל, גם החברה התגייסה למערכה ונקטה במספר יוזמות במסגרת המלחמה:

1. החברה התגייסה באמצעות עובדיה בשורה של פעולות התנדבות יוזמות למען הקהילה;
2. במטרה לסייע בשיקום העסקים ביישובי העוטף, שבא הובילה יחד עם הסוכנות היהודית לארץ ישראל, רשת הון סיכוי (עמותת IVN) וכלירמרק קפיטל בע"מ את מיזם "עוטף לעסק", המסייע במתן מענקים מידיים לאלפי עסקים בעוטף שנפגעו מהמלחמה על מנת להעניק להם סיוע מידי.
3. שבא העבירה תרומות לעמותה הפועלת לסיוע לתושבי הדרום אשר פונו מבתיהם ולעמותת יחידת החילוץ הפועלת לחילוץ חיים, איתור וחילוץ נעדרים בשיתוף פעולה עם משטרת ישראל ומגן דוד אדום.

סכום התרומות שנתרמו על ידי החברה בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023 עומד על סך כולל של כ- 2 מיליוני ש"ח. לפרטים נוספים ראו פרק א תיאור עסקי החברה.

המבקר הפנימי בחברה

ביום 29 בנובמבר 2021 מונה מר אלי הלל כמבקר הפנימי של החברה (להלן: "המבקר הפנימי"), מר אלי הלל, הינו בעל תואר ראשון במנהל עסקים עם התמחות בחשבונאות מהמכללה למנהל, ר"ח מוסמך משנת 1999, בעל ההסמכות (CIA) Certified Internal Auditor מטעם The Institute of Internal Auditor – ארה"ב, (CISA) Certified Information Systems Auditor, (CRISC) Certified in Risk and Information System Control ו- (CDPSE) Certified Data Privacy Solutions Engineer מטעם ארגון ISACA ארה"ב, כמו כן בוגר קורס ניתוח מערכות מידע ממוחשבות מטעם גיון ברייס הדרכה. למר הלל ידע מקצועי רחב בתחומי הביקורת הפנימית, מערכות מידע, פיננסים ורגולציה.

למיטב ידיעת החברה וכפי שנמסר לה על ידי המבקר הפנימי, המבקר הפנימי עומד בתנאים הקבועים בסעיף 3(א) לחוק הביקורת הפנימית, התשנ"ב – 1992 (להלן: "חוק הביקורת הפנימית"). בנוסף, המבקר הפנימי עומד בהוראות סעיף 146(ב) לחוק החברות ובהוראות סעיף 8 לחוק הביקורת הפנימית.

המבקר הפנימי הינו עובד החברה, למעט אופציות שהוענקו למבקר הפנימי כמפורט בדיווח המידי מיום 22 בפברואר 2022 (אסמכתא : 2022-01-021400), הוא אינו מחזיק ניירות ערך של החברה ו/או של גוף קשור אליה ואין לו קשרים עסקיים מהותיים או קשרים מהותיים אחרים עם החברה או גוף הקשור אליה אשר יש בהם כדי ליצור ניגוד עניינים עם תפקידו כמבקר פנימי.

הדירקטוריון הניח את דעתו כי המבקר הפנימי עמד בדרישות הנ"ל על סמך הודעתו ועל סמך בדיקת הדוחות שהגיש.

א. דרכי מינוי

ביום 29 בנובמבר 2021, אישר דירקטוריון החברה, לאחר אישור ועדת הביקורת מיום 22 בנובמבר 2021, את מינוי של מר אלי הלל לתפקיד המבקר הפנימי של החברה, כמו גם את תנאי כהונתו והעסקתו (לאחר אישור ועדת תגמול). מינויו התבסס על הכשרתו וניסיונו המקצועי. ביום 9 בפברואר 2022 הודיע המפקח על הבנקים כי אינו מתנגד למינוי.

המבקר הפנימי פועל בהתאם לכתב מינוי (צ'ארטר) שאושר על ידי דירקטוריון החברה. החובות, הסמכויות והתפקידים המוטלים על המבקר הפנימי נקבעים בהתאם לדין ולרבות בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין החלות על החברה.

ב. הממונה על המבקר הפנימי

בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 301 בנושא "דירקטוריון" - המבקר הפנימי יהיה כפוף ליו"ר הדירקטוריון וידווח לדירקטוריון באמצעות ועדת הביקורת.

למבקר הפנימי יש סמכות לתקשר ישירות וביוזמתו, עם חברי ועדת הביקורת, עם חברי הדירקטוריון וכן עם רואה החשבון המבקר כאשר ראוי, והכול על פי כללים שיקבעו בכתב המינוי של המבקר הפנימי.

ג. תוכנית העבודה

- תוכנית עבודת הביקורת הפנימית הוכנה על בסיס העקרונות שנקבעו בחוק החברות, בהוראת ניהול בנקאי תקין 307, הוראות מת"ש, בתקנים מקצועיים מקובלים ובנוהל הביקורת הפנימית שאושר על ועדת הביקורת, תוך ביצוע ההתאמות הנדרשות בהתחשב, בין השאר, בגודל החברה, היקף פעילותה ובתמהיל הסיכונים להם חשופה החברה.

- הביקורת הפנימית פועלת על-פי תוכנית עבודה רב-שנתית לתקופה של ארבע שנים, שממנה נגזרות תכניות עבודה שנתיות. תכניות העבודה של הביקורת הפנימית נדונות בוועדת הביקורת ומאושרות על ידי הוועדה ועל ידי מליאת הדירקטוריון לפחות פעם בשנה ובעת צורך לביצוע התאמות.

- לצורך התוויית תוכנית העבודה הרב-שנתית ולצורך התוויית תוכנית העבודה השנתית, קיים המבקר הפנימי התייעצויות עם המנכ"ל, חברי ההנהלה, יו"ר ועדת הביקורת ועם יו"ר הדירקטוריון.

• בניית תוכנית עבודה רב שנתית

- תוכנית העבודה הרב שנתית מתבססת על ניתוח והערכת סיכונים הגלומים בפעילויות השונות של החברה. במסגרת תוכנית העבודה של הביקורת הפנימית ניתן דגש ליישום הוראות רגולציה ולבחינת תהליכים טכנולוגיים מהותיים ותשתיות קריטיות.

- למבקר הפנימי יש שיקול דעת לסטות מתוכנית העבודה, כמענה לצרכים משתנים ובלתי צפויים, כמו גם מענה לאירועים מיוחדים וביקורות לא מתוכננות, ובכללן: דרישות של גורמים מוסמכים כגון: המנכ"ל, סמנכ"ל ציות ורגולציה, קצין הציות, הדירקטוריון ורגולטורים. זאת, בכפוף לעדכון ואישור ועדת הביקורת.

• עסקאות מהותיות

- ככלל, במסגרת תוכנית העבודה של הביקורת נבחנים גם תהליכי אישור עסקאות מהותיות, במידה וקיימות, והכל מתוך ראייה כוללת של מיקוד בסיכונים.

ד. היקף משאבי הביקורת הפנימית

- המבקר הפנימי מועסק במשרה מלאה. במידת הצורך המבקר הפנימי נעזר ביועצים חיצוניים מומחים לשם ביצוע מטלות הביקורת.

ה. עריכת הביקורת הפנימית

- הביקורת הפנימית בחברה פועלת במסגרת החוקים, התקנות, הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, לרבות הוראת ניהול בנקאי תקין 307 בנושא פונקציית הביקורת הפנימית, הוראות מת"ש והוראות הדירקטוריון.
- כמו כן, פועלת הביקורת הפנימית על-פי התקנים המקצועיים של לשכת המבקרים הפנימיים הבינלאומית IIA (The Institute of Internal Auditors) וכן הנחיות מקצועיות של לשכת המבקרים הפנימיים IIA Israel.
- המבקר הפנימי מפתח ומקיים תוכנית להבטחת איכות ושיפור המקיפה את כל ההיבטים של פעילות הביקורת הפנימית. התוכנית להבטחת איכות ושיפור מעוצבת כדי לאפשר הערכה של התאמת פעילות הביקורת הפנימית להגדרת מקצוע הביקורת הפנימית ולתקנים.
- הדירקטוריון, אשר (א) בחן את תוכנית העבודה של הביקורת הפנימית ואת ביצועה (ב) נסמך על תוכנית אבטחת איכות שקיים המבקר הפנימי, לרבות דוח סקירה תקופתית עצמית על פעילות הביקורת הפנימית, סבור כי הביקורת הפנימית של החברה עומדת בכללים שנקבעו לעבודת הביקורת הפנימית.

ו. גישה למידע

- לביקורת הפנימית הומצאו מסמכים, קבצים ומידע, כאמור בסעיף 9 לחוק הביקורת הפנימית וניתנה גישה מתמדת ובלתי אמצעית למערכות המידע של החברה, לרבות נתונים כספיים, ככל שהדבר נדרש לביצוע משימותיה.

ז. דוחות הביקורת הפנימית

- דיווחי הביקורת הפנימית מתבצעים בהתאם להוראות כל דין, הוראת ניהול בנקאי תקין 307, הוראות מת"ש, תקנים מקצועיים מקובלים, נוהל הדירקטוריון ונוהל הביקורת הפנימית. לרבות דיווחים תקופתיים, המוגשים בכתב, ליו"ר הדירקטוריון, יו"ר ועדת הביקורת ולמנכ"ל החברה.
- תוכנית עבודה מעודכנת ומאושרת של הביקורת הפנימית בוצעה במלואה. כל סטייה מהתוכנית המקורית אושרה מראש על ידי ועדת הביקורת ו/או הדירקטוריון, תוך התחשבות בהסבר שהוצג על ידי המבקר הפנימי.

ח. הערכת הדירקטוריון את פעילות המבקר הפנימי

לדעת הדירקטוריון, היקף, אופי ורציפות פעילות המבקר הפנימי ותוכנית עבודתו, הינם סבירים בנסיבות העניין, ויש בהם כדי להגשים את מטרות הביקורת הפנימית בחברה.

ט. תגמול

- תנאי הכהונה והעסקה של המבקר הפנימי אושרו על ידי הדירקטוריון בגין העסקתו בחברה. בשנת 2023 סך התגמול למבקר הפנימי עמד על כ- 815 אלפי ש"ח.
- לדעת הדירקטוריון, אין בתשלומים למבקר הפנימי, כדי לגרום להשפעה על שיקול דעתו.

רואה חשבון מבקר:

- להלן נתונים בגין שכר רו"ח לשנת 2023 ולשנת 2022 באלפי ש"ח:

עבור	2023	2022
קסלמן וקסלמן (PWC ישראל)		
ביקורת, סקירה, sox ושירותי מס שוטפים	220	185
שירותים אחרים	188	38

איתן לב טוב
מנהל כללי

שרון חרן
יו"ר הדירקטוריון

תאריך אישור הדוחות: 26 במרץ 2024

חלק ג'

דוחות כספיים

ליום 31 בדצמבר 2022

דוחות כספיים ליום 31 בדצמבר 2023

תוכן העניינים:

23	דוח רואי החשבון המבקרים - דוחות כספיים שנתיים
	דוחות כספיים
24	דוח על המצב הכספי
27	דוח על הרווח או ההפסד
	דוח על הרווח הכולל
29	דוח על השינויים בהון העצמי
	דוח על תזרימי המזומנים
32	ביאורים לדוחות הכספיים

דוח רואה החשבון המבקר לבעלי המניות של שירותי בנק אוטומטיים בע"מ בדבר ביקורת של רכיבי בקרה פנימית על דיווח כספי בהתאם לסעיף 9ב (ג) בתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל-1970

ביקרנו רכיבי בקרה פנימית על דיווח כספי של שירותי בנק אוטומטיים בע"מ (להלן: "**החברה**") ליום 31 בדצמבר 2023. רכיבי בקרה אלה נקבעו כמוסבר בפיסקה הבאה. הדירקטוריון והנהלה של החברה אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ולהערכתם את האפקטיביות של רכיבי בקרה פנימית על דיווח כספי המצורפת לדוח התקופתי לתאריך הנ"ל. אחריותנו היא לחוות דעה על רכיבי בקרה פנימית על דיווח כספי של החברה בהתבסס על ביקורתנו.

רכיבי בקרה פנימית על דיווח כספי שבוקרו על ידינו נקבעו בהתאם לתקן ביקורת (ישראל) 911 של לשכת רואי חשבון בישראל "ביקורת של רכיבי בקרה פנימית על דיווח כספי" (להלן: "**תקן ביקורת (ישראל) 911**"). רכיבים אלה הינם: (1) בקורות ברמת הארגון, לרבות בקורות על תהליך העריכה והסגירה של דיווח כספי ובקורות כלליות של מערכות מידע; (2) בקורות על רישום ההכנסות (3) בקורות על המזומנים והשקעות (4) בקורות על השכר והאקטואריה (5) בקורות על צדדים קשורים (כל אלה יחד מכונים להלן: "**רכיבי הבקרה המבוקרים**").

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקן ביקורת (ישראל) 911. על-פי תקן זה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה לזהות את רכיבי הבקרה המבוקרים ולהשיג מידה סבירה של ביטחון אם רכיבי בקרה אלה קוימו באופן אפקטיבי מכל הבחינות המהותיות. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, זיהוי רכיבי הבקרה המבוקרים, הערכת הסיכון שקיימת חולשה מהותית ברכיבי הבקרה המבוקרים, וכן בחינה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של אותם רכיבי בקרה בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו, לגבי אותם רכיבי בקרה, כללה גם ביצוע נהלים אחרים כאלה שחשבונו כנחוצים בהתאם לנסיבות. ביקורתנו התייחסה רק לרכיבי הבקרה המבוקרים, להבדיל מבקרה פנימית על כלל התהליכים המהותיים בקשר עם הדיווח הכספי, ולפיכך חוות דעתנו מתייחסת לרכיבי הבקרה המבוקרים בלבד. כמו כן, ביקורתנו לא התייחסה להשפעות הדדיות בין רכיבי הבקרה המבוקרים לבין כאלה שאינם מבוקרים ולפיכך, חוות דעתנו אינה מביאה בחשבון השפעות אפשריות כאלה. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו בהקשר המתואר לעיל.

בשל מגבלות מובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי בכלל, ורכיבים מתוכה בפרט, עשויים שלא למנוע או לגלות הצגה מוטעית. כמו כן, הסקת מסקנות לגבי העתיד על בסיס הערכת אפקטיביות נוכחית כלשהי חשופה לסיכון שבקורות תהפוכנה לבלתי מתאימות בגלל שינויים בנסיבות או שמידת הקיום של המדיניות או הנהלים תשתנה לרעה. לדעתנו, החברה קיימה באופן אפקטיבי, מכל הבחינות המהותיות, את רכיבי הבקרה המבוקרים ליום 31 בדצמבר 2023.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, את הדוחות הכספיים של החברה לימים 31 בדצמבר 2023 ו-2022 והדוח שלנו, מיום 26 במרץ 2023, כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אותם דוחות כספיים.

קסלמן וקסלמן,
רואי חשבון

פירמה חברה ב-PricewaterhouseCoopers International Limite

תל-אביב,
26 במרץ 2023

קסלמן וקסלמן, דרך מנחם בגין 146, תל-אביב 6492103, ישראל,
טלפון: +972-3-7954555, פקס: +972-3-7954556, www.pwc.co.il

דוח רואה החשבון המבקר לבעלי המניות של שירותי בנק אוטומטיים בע"מ

ביקרנו את הדוחות על המצב הכספי המצורפים של שירותי בנק אוטומטיים בע"מ (להלן - החברה) לימים 31 בדצמבר 2023 ו-2022 ואת דוחות רווח או הפסד, הדוחות על הרווח הכולל, הדוחות על השינויים בהון העצמי והדוחות על תזרימי המזומנים לכל אחת משתי השנים שהסתיימו באותם תאריכים. דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון והנהלה של החברה. אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התש"ל-1973. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצעה במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מידגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שיושמו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על-ידי הדירקטוריון והנהלה של החברה וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי של החברה ליום 31 בדצמבר 2023 ו-2022 ואת תוצאות פעולותיה, השינויים בהונה העצמי ותזרימי המזומנים שלה לכל אחת משתי השנים שהסתיימו באותם תאריכים בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) והוראות תקנות ניירות ערך (דוחות כספיים שנתיים), התש"ע-2010.

מבלי לסייג את חוות דעתנו הנ"ל, אנו מפנים את תשומת הלב לאמור בביאור 17 לדוחות הכספיים לעניין החלטת הממונה על התחרות בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל.

ביקרנו גם, בהתאם לתקן ביקורת (ישראל) 911 של לשכת רואי חשבון בישראל "ביקורת של רכיבי בקרה פנימית על דיווח כספי" רכיבי בקרה פנימית על דיווח כספי של החברה ליום 31 בדצמבר 2023, והדוח שלנו מיום 26 במרץ 2023 כלל חוות דעת בלתי מסוייגת על קיומם של אותם רכיבים באופן אפקטיבי.

קסלמן וקסלמן,
רואי חשבון

פירמה חברה ב-PricewaterhouseCoopers International Limite

תל-אביב,
26 במרץ 2023

דוחות על המצב הכספי ליום 31 בדצמבר

סכומים באלפי ש"ח

2022	2023	ביאור	נכסים
			נכסים שוטפים
37,941	17,833	3	מזומנים ושווי מזומנים
10,087	14,095	4	פקדונות לזמן קצר
127,554	139,691	5	ניירות ערך למסחר
21,959	26,454	6	לקוחות
3,447	6,268	7	חייבים ויתרות חובה
-	2,639	12	נכסי מיסים שוטפים
200,988	206,980		סה"כ נכסים שוטפים
			נכסים שאינם שוטפים
953	1,625	8	עודף נכסי תוכנית בגין הטבות לעובדים לאחר פרישה, נטו
24,891	25,033	9	רכוש קבוע נטו
3,720	13,784	10	נכסים בלתי מוחשיים - תוכנות ורישיונות, נטו
20,788	19,451	11	נכסי זכות שימוש
1,922	7,627		הוצאות מראש
664	550	12	מיסים נדחים
52,938	68,070		סה"כ נכסים שאינם שוטפים
253,926	275,050		סה"כ נכסים

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוחות על המצב הכספי ליום 31 בדצמבר

סכומים באלפי ש"ח

2022	2023	ביאור	התחייבויות והון
			התחייבויות שוטפות
2,120	2,142	11	חלויות שוטפות של התחייבויות בגין חכירה
3,561	2,264		ספקים ונותני שירותים
13,033	17,342	13	זכאים ויתרות זכות
2,170	-	12	התחייבויות מיסים שוטפים
20,884	21,748		סה"כ התחייבויות שוטפות
			התחייבויות שאינן שוטפות
-	2,339		הכנסות נדחות לזמן ארוך
19,252	18,187	11	התחייבויות בגין חכירה
1,342	1,408	8	התחייבויות בשל הטבות לעובדים
20,594	21,934		סה"כ התחייבויות שאינן שוטפות
41,478	43,682		סה"כ התחייבויות
			הון עצמי
		14	הון מניות
4,587	4,587		פרמיה על מניות
150	150		קרן הון בגין עסקאות תשלום מבוסס מניות
2,139	4,783		הפסד כולל אחר מצטבר
(1,870)	(1,810)		עודפים
207,442	223,658		סה"כ הון המיוחס לבעלי המניות של החברה
212,448	231,368		
253,926	275,050		סה"כ ההתחייבויות וההון

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

עפר עדן
סמנכ"ל כספים CFO

איתן לב טוב
מנהל כללי

שרון חרן
יו"ר הדירקטוריון

תאריך אישור הדוחות: 26 במרץ 2024

דוחות על הרווח או ההפסד לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

סכומים באלפי ש"ח

2021	2022	2023	ביאור	
הכנסות				
102,164	108,495	120,540		ממתן שירותים לחברות כרטיסי אשראי
8,244	8,788	14,379		ממתן שירותים לאחרים
110,408	117,283	134,919		סך כל ההכנסות
הוצאות תפעוליות, הנהלה וכלליות				
60,078	71,452	92,951	15	
רווח תפעולי				
50,330	45,831	41,968		
הכנסות (הוצאות) מימון מניירות ערך סחירים, נטו				
7,725	(11,142)	6,393	16	
הכנסות מימון				
59	325	1,068	16	
הוצאות מימון				
(382)	(574)	(765)	16	
הכנסות (הוצאות) מימון נטו				
7,402	(11,391)	6,696		
רווח לפני מיסים על ההכנסה				
57,732	34,440	48,664		
מיסים על הכנסה				
13,175	10,355	10,448	12	
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות החברה				
44,557	24,085	38,216		
רווח בסיסי ומדולל נקי למניה – המיוחס לבעלי המניות-בש"ח				
1.11	0.60	0.96		

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח על הרווח הכולל לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים באלפי ש"ח

	2021	2022	2023
רווח נקי	44,557	24,085	38,216
רווח כולל אחר, לפני מיסים :			
סכומים שלא יסווגו מחדש לאחר מכן לרווח או ההפסד :			
התאמות של התחייבויות בגין הטבות לעובדים	847	1,839	78
רווח כולל אחר, לפני מיסים	847	1,839	78
השפעת המס המתאמת	(195)	(423)	(18)
רווח כולל אחר המיוחס לבעלי המניות, לאחר מיסים	652	1,416	60
הרווח הכולל המיוחס לבעלי המניות	45,209	25,501	38,276

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח על השינויים בהון העצמי

סכומים מדווחים באלפי ש"ח

הון המניות	פרמיה על מניות	קרן הון בגין עסקאות תשלום מבוסס מניות	הפסד כולל אחר מצטבר	עודפים שנצברו	סך הכל הון
4,587	150	2,139	(1,870)	207,442	212,448
יתרה ליום 1 בינואר 2023					
שינויים במהלך השנה:					
-	-	-	-	38,216	38,216
רווח נקי					
-	-	-	60	-	60
רווח כולל אחר					
-	-	-	60	38,216	38,276
סך הכל רווח כולל					
-	-	2,644	-	-	2,644
עלות תשלום מבוסס מניות					
-	-	-	-	(22,000)	(22,000)
דיבידנד ששולם					
4,587	150	4,783	(1,810)	223,658	231,368
יתרה ליום 31 בדצמבר 2023					

הון המניות	פרמיה על מניות	קרן הון בגין עסקאות תשלום מבוסס מניות	הפסד כולל אחר מצטבר	עודפים שנצברו	סך הכל הון
4,587	150	-	(3,286)	205,357	206,808
יתרה ליום 1 בינואר 2022					
שינויים במהלך השנה:					
-	-	-	-	24,085	24,085
רווח נקי					
-	-	-	1,416	-	1,416
רווח כולל אחר					
-	-	-	1,416	24,085	25,501
סך הכל רווח כולל					
-	-	2,139	-	-	2,139
עלות תשלום מבוסס מניות					
-	-	-	-	(22,000)	(22,000)
דיבידנד ששולם					
4,587	150	2,139	(1,870)	207,442	212,448
יתרה ליום 31 בדצמבר 2022					

הון המניות	פרמיה על מניות	הפסד כולל אחר מצטבר	עודפים שנצברו	סך הכל הון
4,587	150	(3,938)	186,000	186,799
יתרה ליום 1 בינואר 2021				
שינויים במהלך השנה:				
-	-	-	44,557	44,557
רווח נקי				
-	-	652	-	652
הפסד כולל אחר				
-	-	652	44,557	45,209
סך הכל רווח כולל				
-	-	-	(25,200)	(25,200)
דיבידנד ששולם				
4,587	150	(3,286)	205,357	206,808
יתרה ליום 31 בדצמבר 2021				

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוחות על תזרימי המזומנים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

סכומים באלפי ש"ח

2021	2022	2023
תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת:		
44,557	24,085	38,216
רווח נקי לשנה		
התאמות הדרושות להצגת תזרימי המזומנים מפעילות שוטפת:		
התאמות לסעיפי רווח או הפסד:		
6,553	6,852	8,715
פחת והפחתות		
4	3	-
הפסד הון		
-	2,139	2,644
הוצאות בגין עסקאות תשלום מבוסס מניות		
(58)	47	(587)
התחייבות בגין הטבות לעובדים לאחר פרישה נטו		
100	(526)	59
שינויים בהתחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו		
13,175	10,355	10,448
מיסים על ההכנסה		
(7,402)	11,391	(6,696)
הוצאות (הכנסות) מימון, נטו		
שינויים בסעיפי נכסים ובהתחייבויות, נטו:		
(4,392)	407	(4,495)
ירידה (עלייה) בלקוחות		
(139)	2,271	(8,569)
ירידה (עלייה) בחייבים ויתרות חובה		
(202)	2,406	(1,297)
עלייה (ירידה) בספקים ונותני שירותים		
(2,719)	(851)	6,648
עלייה (ירידה) בזכאים ויתרות זכות		
49,477	58,579	45,086
תזרים מזומנים מפעילות שוטפת לפני מימון ומיסים		
2,874	3,077	2,769
ריבית שהתקבלה		
(523)	(824)	(993)
ריבית ששולמה		
(8,748)	(13,698)	(15,161)
מיסים ששולמו, נטו		
43,080	47,134	31,701
מזומנים נטו שנבעו מפעילות שוטפת		
תזרימי מזומנים מפעילות השקעה:		
-	(10,000)	(4,000)
השקעה בפקדונות לזמן קצר, נטו		
(73,920)	(77,827)	(107,700)
רכישת ניירות ערך למסחר		
53,606	73,413	100,476
תמורה ממכירת ניירות ערך למסחר		
(1,722)	(14,691)	(16,262)
רכישות והשקעות ברכוש קבוע ונכסים בלתי מוחשיים		
(22,036)	(29,105)	(27,486)
מזומנים נטו ששימשו לפעילות השקעה		
תזרימי מזומנים מפעילות מימון:		
(1,360)	(1,915)	(2,323)
פירעון התחייבויות בגין חכירה		
(25,200)	(22,000)	(22,000)
דיבידנד ששולם		
(26,560)	(23,915)	(24,323)
מזומנים נטו ששימשו לפעילות מימון		
(5,516)	(5,886)	(20,108)
ירידה במזומנים ושווי מזומנים		
49,343	43,827	37,941
יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת השנה		
43,827	37,941	17,833
יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף השנה		

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

נספח לדוחות על תזרימי המזומנים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר
 סכומים באלפי ש"ח

2021	2022	2023	נספח ב - פעולות מהותיות שלא במזומן
4,228	11,119	1,280	הכרה בנכסי זכות שימוש כנגד התחייבות בגין חכירה

ביאור 1 - כללי

א. הישות המדווחת

1. שירותי בנק אוטומטיים בע"מ (להלן - "החברה") התאגדה בישראל ביום 13 בספטמבר 1978 וכתובתה הרשמית היא רחוב הרוקמים 26 חולון.
2. ביום 27 במאי 2019, פרסמה החברה תשקיף להשלמה ותשקיף מדף, הנושא תאריך 28 במאי 2019 (להלן: "התשקיף"), במסגרתו נמכרו לציבור מניות החברה על ידי בעלי מניות בחברה. כמו כן, מניות החברה נרשמו למסחר בבורסה לניירות ערך בתל אביב, והחלו להיסחר ביום 12 ביוני 2019 והחברה הפכה לחברה ציבורית (תאגיד מדווח כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968).
3. עד לתחילת חודש יוני 2019 החברה הייתה תאגיד בנקאי שהוא "חברת שירותים משותפת" כהגדרתה בחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981. ביום 1 ביוני 2019 ביטל נגיד בנק ישראל את רישיון חברת שירותים משותפת שניתן לחברה. לאור זאת, לא חלות על מחזיקי אמצעי שליטה בחברה מגבלות על החזקת אמצעי שליטה ב"תאגיד בנקאי" בהתאם להוראות חוק הבנקאות (רישוי), אך ממשיכות לחול המגבלות בהתאם לחוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה). בהתאם להודעה שהתקבלה בחברה מהמפקחת על הבנקים, במשך שלוש שנים לאחר ביטול הרישיון חלו על החברה הוראות ניהול בנקאי מסוימות, המתייחסות לממשל תאגידי וניהול סיכונים.
4. ביום 20 ביוני 2022 התקבלה בחברה הודעה מטעם המפקח על הבנקים, לפיה, עם תום שלוש שנים מיום ביטול רישיון החברה כחברת שירותים משותפת הסתיימה תקופת החלת הוראות ניהול בנקאי תקין על החברה.
5. החברה פועלת כיום במגזר פעילות אחד, "מגזר הסליקה", הכולל תפעול מערכת תקשורת דו כיוונית בין סולקים ומנפיקים של כרטיסי חיוב לבין בתי העסק, ניהול ותפעול ממשק סילוקין לתקשורת בין סולקים ומנפיקים של כרטיסי חיוב המאפשר ביצוע התחשבנות והעברת מידע ביניהם בקשר עם עסקאות כאמור ניהול ותפעול מערכת מיתוג המקשרת בין רשתות ATM, פיתוח והפצה של תוכנות "אשראית PC" ו-"אשראית EMV", הנגשת מידע אגרטיבי במסגרת שירותי SHVA Insights, וכן פעילויות נלוות לפעילות כאמור, בין היתר במסגרת SHVA Arena. עיקר הכנסות החברה נובעות ממתן שירותי סליקה לחברות כרטיסי האשראי. לעניין החלטת הממונה על התחרות מיום 28 בדצמבר 2022 בדבר מתן פטור נוסף לפעילות החברה בתחום שירותי איסוף ואישור עסקאות ושירותי ממשק עבור סולקים ומנפיקים ראה ביאור 17 להלן.

ב. הסדרי כשל במערכת התשלומים בכרטיסי חיוב ובמערכת התשלומים ב-ATM

בהתאם לדרישת הפיקוח על מערכות תשלומים בבנק ישראל מיום 28 ביולי 2021 על המשתתפים ועל החברה כמפעילת מערכות תשלומים נדרש ליישם הסדר כשל בשתי המערכות ובכלל זה, לגבש סוגי השתתפות במערכת, תנאי הגישה ומודלים לגישה, גיבוש מתווה סופי ליישום הסדר כשל, השתתפות במערכת זה"ב לרבות חיבור ישיר למערכת זה"ב וחתימה על כללי מערכת ופתיחה וניהול חשבונות בבנק ישראל לצורך ניהול הסדר הכשל. נוכח הוראות הרגולציה והאמור, במהלך השנתיים האחרונות גיבשה החברה יחד עם משתתפי מערכת התשלומים בכרטיסי חיוב ומערכת התשלומים ב-ATM הסדר כשל שמטרתו טיפול בכשל משותף במערכת כרטיסי חיוב וכשל משותף במערכת ATM – החברה גיבשה תהליכים ופעולות בהם תנקוט אם אחד המשתתפים לא יוכל להשלים את התחייבויותיו הכספיות כלפי המשתתפים האחרים. לעניין זה יצוין, כי לטובת ניהול ההסדרים נפתחו חשבונות בטוחות בבנק ישראל ובו הופקדו כספי המשתתפים המנוהלים על ידי החברה עבור משתתפי המערכת בלבד שבהם תשתמש החברה לצורך השלמת הסליקה היומית במצב של כשל בהתאם להוראות הדין ולכללים שהוגדרו בכללי המערכת.

ג. מלחמת 'חרבות ברזל'

ביום 7 באוקטובר 2023 החלה מתקפת טרור רצחנית מרצועת עזה שבמסגרתה חדרו מאות מחבלים ליישובים בדרום הארץ מהיבשה, מהאוויר ומהים וכן התבצע ירי מסיבי של אלפי רקטות לעבר שטח מדינת ישראל. במתקפת טרור זו נרצחו יותר מאלף אזרחים, לרבות אנשי כוחות הביטחון השונים ונפצעו אלפים. בנוסף, עשרות אזרחים וחיילים נחטפו ונשבו על ידי ארגון הטרור חמאס והועברו לרצועת עזה. ביום זה, פרצה מלחמת "חרבות ברזל" (להלן: "המלחמה") במדינת ישראל. המלחמה המתנהלת סביב רצועת עזה וגבול הרצועה, התרחבה גם לאזור הצפון ומשפיעה גם על מרכז הארץ ועל העורף הישראלי ברחבי המדינה. במסגרת המלחמה פונו מבתיים מאות אלפי ישראלים ובוצע גיוס מאסיבי של אנשי מילואים לתקופה שאינה ידועה מראש. בנוסף, המלחמה הביאה, בעיקר בראשיתה, לשורה של השלכות והגבלות, כגון סגירת עסקים רבים, ובפרט סגירת מפעלים בדרום ובצפון הארץ, הגבלה על התכנסויות, הגבלות על לימודים במערכת החינוך, פגיעה בתשתיות ועוד. מצב המלחמה הוביל להאטה בפעילות העסקית במשק הישראלי כולו שהובילה לירידות חדות בשווקים הפיננסיים בישראל, פיחות חד בשער השקל וכן לירידות בשימוש בכרטיסי חיוב.

לאור האמור לעיל, החברה חוותה קיטון בכמות הפעולות בכרטיסי חיוב החל מפרוץ המלחמה. היקף הקיטון בשימוש בכרטיסי החיוב לא היה יציב והוא השתנה לאורך ימי המלחמה, בעיקר בראשיתה. בהתאם לנתונים שהצטברו בחברה, לקיטון האמור, הייתה השפעה מהותית (שלילית) על הכנסות החברה ורווחיותה ברבעון האחרון של שנת 2023 ובהתאמה על שנת 2023 בכללותה, אולם, יצוין בהקשר זה, כי החל מדצמבר 2023 החלה התאוששות במשק וניתן לראות עליה בפעילות כרטיסי החיוב ברוב ענפי הפעילות וברוב המדינה.

מיד עם פרוץ המלחמה, המשיכה החברה בעבודה במתכונת של עבודה מהבית, ולאחר תקופה קצרה חזרה לעבודה ב"שגרת מלחמה" במתכונת היברידית. נכון למועד הדוח, מתקיימת העבודה כסדרה ואין השפעה מהותית על מצבת כח אדם של החברה. פעילות החברה ממשיכה ברציפות והשירותים מסופקים באופן סדיר ללקוחותיה. עוד יצוין, כי החברה יישמה צעדים רלוונטיים בהתאם לנהליה להבטחת המשכיות עסקית להתמודדות עם מצבי חירום בתרחישים שונים שיעודם הבטחת המשך מתן השירותים ללקוחותיה. כמו כן, החברה פעלה ופועלת להגברת הבקורות באופן תדיר בתחום אבטחת המידע והסייבר. בנוסף, הנהלת החברה קיימה דיוני בקרה תדירים במעקב צמוד אחר התפתחות העניינים אצל עובדי החברה, לקוחותיה וספקיה, וכן מול הפיקוח על מערכות תשלומים בבנק ישראל.

ד. הגדרות

דוחות כספיים אלה:

- תקני דיווח כספי בינלאומיים (להלן: "IFRS")** - תקנים ופרשנויות שאומצו על ידי הועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (IASB) והם כוללים תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ותקני חשבונאות בינלאומיים (IAS) לרבות פרשנויות לתקנים אלה שנקבעו על ידי הועדה לפרשנויות של דיווח כספי בינלאומי (IFRIC) או פרשנויות שנקבעו על ידי הועדה המתמדת לפרשנויות (SIC), בהתאמה.
- החברה** - שירותי בנק אוטומטיים בע"מ ו/או שבא.
- מטבע הפעילות** - המטבע של הסביבה הכלכלית העיקרית שבה פועלת החברה. בדרך כלל זהו המטבע של הסביבה שבה החברה מפיקה ומוציאה את עיקר המזומנים.
- מטבע הצגה** - המטבע שבו מוצגים הדוחות הכספיים.
- בעל עניין ובעל שליטה** - כהגדרתם בחוק ניירות ערך, התשכ"ח - 1968, על תקנותיו.

צדדים קשורים	-	כהגדרתם ב - IAS 24
חברה קשורה	-	מרכז סליקה בנקאי בע"מ (מס"ב) חברה בשליטת חלק מהבנקים, לפרטים נוספים ראו ביאור 17 להלן.
מדד	-	מדד המחירים לצרכן המתפרסם ע"י הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

ה. הדוחות הכספיים אושרו לפרסום ע"י דירקטוריון החברה ביום 26 במרץ 2024.

ביאור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית

א. בסיס עריכת הדוחות הכספיים הנוכחיים

- (1) הדוחות הכספיים של החברה נערכו בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (להלן: "תקני IFRS") והבהרות להם שפורסמו על ידי הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (IASB). עיקרי המדיניות החשבונאית המפורטים בהמשך יושמו באופן עקבי לגבי כל תקופות הדיווח המוצגות בדוחות כספיים אלה למעט אם נאמר אחרת.
- (2) הדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לתקנות ניירות ערך (דוחות כספיים שנתיים) התשי"ע – 2010.
- (3) הדוחות הכספיים של החברה ערוכים על בסיס העלות ההיסטורית, למעט נכסים והתחייבויות, בעיקר מכשירים פיננסיים, כגון: השקעות בניירות ערך למסחר, המוצגים בהתאם לשוויים ההוגן.
- (4) הדוחות הכספיים ערוכים בשקלים חדשים, מטבע הפעילות של החברה, שהוא המטבע המשקף באופן הטוב ביותר את הסביבה הכלכלית שבה פועלת החברה ואת עסקאותיה. נתוני הדוחות הכספיים מוצגים באלפי ש"ח.

ב. שימוש באומדנים ושיקול דעת

בעריכת הדוחות הכספיים בהתאם לתקני IFRS, נדרשת הנהלת החברה להשתמש בשיקול דעת בהערכות, אומדנים והנחות אשר משפיעים על יישום המדיניות ועל הסכומים של נכסים והתחייבויות, הכנסות והוצאות. יובהר שההוצאות בפועל עלולות להיות שונות מאומדנים אלה.

בעת גיבושם של אומדנים חשבונאיים המשמשים בהכנת הדוחות הכספיים של החברה, נדרשה הנהלת החברה להניח הנחות באשר לנסיבות ואירועים הכרוכים באי וודאות משמעותית. בשיקול דעתה בקביעת האומדנים, מתבססת הנהלת החברה על ניסיון העבר, עובדות שונות, גורמים חיצוניים ועל הנחות סבירות בהתאם לנסיבות המתאימות לכל אומדן.

האומדנים וההנחות שבבסיסם של אומדנים אלה, לרבות אלו שמקורם בסביבת הפעילות הכלכלית של החברה נסקרים באופן שוטף. שינויים באומדנים חשבונאיים מוכרים בתקופה שבה תוקנו האומדנים ובכל תקופה עתידית מושפעת.

אומדנים קריטיים

לחברה אין אומדנים קריטיים.

ג. רכוש קבוע

1. הכרה ומדידה

פריטי רכוש קבוע נמדדים לפי העלות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מירידת ערך, רווח או הפסד מגרעת פריט רכוש קבוע נקבעים לפי השוואת התמורה מגרעת הנכס לערך בספרים, ומוכרים נטו בסעיף הכנסות אחרות בדוח רווח והפסד.

2. פחת

פחת נזקף לדוח רווח והפסד לפי שיטת הקו הישר על פני אומדן אורך החיים השימושי של כל חלק מפריטי הרכוש הקבוע. נכסים חכורים מופחתים על פני התקופה הקצרה מבין תקופת החכירה ותקופת השימוש בנכסים.

אומדן שיעורי הפחת, בהתבסס על אורך החיים השימושי הינו כדלקמן:

%	
20-33	מחשבים וציוד אלקטרוני
7-15	ריהוט וציוד משרדי
5-10	שיפורים במושכר

האומדנים בדבר שיטת הפחת, אורך החיים השימושי וערך השייר נבחנים מחדש לפחות בכל סוף שנת דיווח. שיפורים במושכר מופחתים לאורך תקופת השכירות (כולל האופציה שבידי החברה להארכת תקופת השכירות), שאינה עולה על אורך חייו השימושיים המשוער של הנכס.

ביאור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ד. נכסים בלתי מוחשיים

נכסים בלתי מוחשיים הנרכשים בנפרד נמדדים עם ההכרה הראשונית לפי העלות בתוספת עלויות רכישה ישירות. עלויות בגין נכסים בלתי מוחשיים אשר פותחו באופן פנימי, למעט עלויות פיתוח מהוונות כמפורט להלן, נזקפות לרווח או הפסד בעת התהוותן.

נכסים בלתי מוחשיים בעלי אורך חיים שימושיים מוגדר, מופחתים על פני אורך החיים השימושיים שלהם ונבחנת לגביהם ירידת ערך כאשר קיימים סימנים המצביעים על ירידת ערך. תקופת ההפחתה ושיטת ההפחתה של נכס בלתי מוחשי נבחנות לפחות בכל סוף שנה.

אומדן שיעורי הפחתה, בהתבסס על אורך החיים השימושי הינו כדלקמן:

%	
20-33	תוכנות בפיתוח עצמי (1)
20-33	תוכנות ורישיונות (2)

1. תוכנות בפיתוח עצמי

עלויות מחקר נזקפות לרווח או הפסד עם התהוותן. נכס בלתי מוחשי הנובע מפרויקט פיתוח או מפיתוח עצמי מוכר כנכס אם ניתן להוכיח את ההיתכנות הטכנולוגית של השלמת הנכס הבלתי מוחשי כך שהוא יהיה זמין לשימוש או למכירה; את כוונת החברה להשלים את הנכס הבלתי מוחשי ולהשתמש בו או למוכרו; את היכולת להשתמש בנכס הבלתי מוחשי או למוכרו; את האופן בו הנכס הבלתי מוחשי ייצור הטבות כלכליות עתידיות; את קיומם של המשאבים הנדרשים: טכניים, פיננסיים ואחרים, הזמינים להשלמת הנכס הבלתי מוחשי ואת היכולת למדוד באופן מהימן את ההוצאות בגינו במהלך פיתוחו.

עלויות הקשורות במישרין לפיתוח מוצרי תוכנה מזוהים וייחודיים, הנשלטים על ידי החברה, העומדות בתנאים להכרה כנכסים בלתי מוחשיים אשר נוצרו בישות, כמפורט לעיל, מוכרות כנכסים בלתי מוחשיים. העלויות כוללות את עלויות שכר עובדי הפיתוח.

הוצאות אחרות בגין פיתוח, שאינן עומדות בתנאים אלה מוכרות כהוצאה בעת התהוותן. עלויות פיתוח שהוכרו בעבר כהוצאה אינן מוכרות כנכס בתקופה מאוחרת יותר. עלויות פיתוח שהונו מוצגות כנכסים בלתי מוחשיים, ומופחתות מנקודת הזמן בה הנכס זמין לשימוש, כלומר כאשר הוא במיקום ובמצב הנדרשים לו על מנת שיוכל לפעול באופן שהתכוונה ההנהלה, בהתאם לשיטת הקו הישר, על פני אורך החיים השימושיים שלו. הנכס נמדד על-פי העלות ומוצג בניכוי ההפחתה המצטברת ובניכוי ירידת ערך שנצברה. בחינת ירידת ערך מתבצעת אחת לשנה ולאורך תקופת הפיתוח.

2. תוכנות ורישיונות

נכסי החברה כוללים מערכות מחשב המורכבות מחומרה ותוכנות. תוכנות המהוות חלק אינטגרלי מחומרה, אשר אינה יכולה לפעול ללא התוכנות המותקנות עליה, מסווגות כרכוש קבוע. לעומת זאת, רישיונות לתוכנות העומדות בפני עצמן ומוסיפות פונקציונליות נוספת לחומרה, מסווגים כנכסים בלתי מוחשיים.

החברה נוהגת לבצע תשלומים מראש עבור שימוש בחומרה ותוכנות. תשלומים אלה נפרשים על פני תקופת ההוצאה ומסווגים כהוצאה מראש לזמן קצר או ארוך בהתאם לתקופה.

ביאור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ה. חכירות

החברה חוכרת את משרדה, כלי רכב ואתר גיבוי בהתאם למפורט להלן.

1. החברה כחוכר

עבור העסקאות בהן החברה מהווה חוכר היא מכירה במועד התחילה בחכירה בנכס זכות שימוש כנגד התחייבות בגין חכירה וזאת למעט עסקאות חכירה לתקופה של עד 12 חודשים ועסקאות חכירה בהן נכס הבסיס בעל ערך נמוך, בהן בחרה החברה להכיר בתשלומי החכירה כהוצאה ברווח או הפסד בקו ישר על פני תקופת החכירה. במסגרת מדידת ההתחייבות בגין חכירה בחרה החברה ליישם את ההקלה הניתנת בתקן ולא ביצעה הפרדה בין רכיבי חכירה לרכיבים שאינם חכירה כגון: שירותי ניהול, שירותי אחזקה ועוד, הכלולים באותה עסקה.

להלן נתונים בדבר מספר שנות ההפחתה של נכסי זכות השימוש הרלוונטיות לפי קבוצות של נכסי זכות שימוש, הנכסים החכורים מופחתים על פני התקופה הקצרה מבין תקופת החכירה ותקופת השימוש בנכסים, כדלקמן:

	%
משרדי החברה	5 (תקופת החכירה בתוספת תקופת האופציה)
כלי רכב	33 (תקופת החכירה)
אתר הגיבוי	10 (תקופת ההסכם בתוספת תקופת אופציה אחת)

2. אופציות להארכה וביטול של תקופת החכירה

תקופת החכירה שאינה ניתנת לביטול כוללת גם תקופות המכוסות על ידי אופציה להאריך את החכירה כאשר ודאי באופן סביר שהאופציה להארכה תמומש וגם תקופות המכוסות על ידי אופציה לבטל את החכירה כאשר ודאי באופן סביר שהאופציה לביטול לא תמומש.

ו. נכסים פיננסיים

נכסים פיננסיים בתחולת תקן דיווח כספי בינלאומי 9 נמדדים במועד הכרה לראשונה בשוויים ההוגן בתוספת עלויות עסקה שניתן לייחס במישרין לרכישה של הנכס הפיננסי, למעט במקרה של נכס פיננסי אשר נמדד בשווי הוגן דרך רווח או הפסד, לגביו עלויות עסקה נזקפות לרווח או הפסד.

1. מכשירי חוב

לאחר ההכרה לראשונה כאמור לעיל, החברה מסווגת ומודדת את מכשירי החוב בדוחותיה הכספיים על בסיס הקריטריונים להלן:

המודל העסקי של החברה לניהול הנכסים הפיננסיים, וכן מאפייני תזרים המזומנים החוזי של הנכס הפיננסי. המודל העסקי של החברה הינו החזקת הנכסים הפיננסיים על מנת לגבות תזרימי מזומנים חוזיים, וכן התנאים החוזיים של הנכס הפיננסי מספקים וודאות במועדים מוגדרים לתזרימי המזומנים שהם תשלומי קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה. לאור זאת, לאחר ההכרה הראשונית, מכשירי החוב בקבוצה זו מוצגים על פי תנאיהם לפי העלות בתוספת עלויות עסקה ישירות, תוך שימוש בשיטת העלות המופחתת.

2. מכשירים הוניים

נכסים פיננסיים המהווים השקעה במכשירים הוניים, נמדדים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד.

ביאור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ז. נכסים והתחייבויות צמודי מדד שאינם נמדדים לפי שווי הוגן

ערכם של נכסים והתחייבויות פיננסיים צמודי מדד, שאינם נמדדים לפי שווי הוגן, משוערך בכל תקופה בהתאם לשיעור עליית המדד בפועל ונזקף לדוחות רווח והפסד.

ח. הפרשות

הפרשות נעשות כאשר לחברה קיימת מחויבות משפטית או מחויבות משתמעת כתוצאה מאירוע שהתרחש בעבר, בגין צפוי שימוש במשאבים כלכליים הניתנים לאומדן באופן מהימן על מנת לסלק את המחויבות. הסכום המוכר כהפרשה משקף את האומדן הטוב ביותר של ההנהלה לגבי הסכום שיידרש ליישוב המחויבות במועד המאזן, תוך התחשבות בסיכונים ובאי הוודאות הכרוכים במחויבות. הערך הפנקסי של ההפרשה הוא בגובה הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים החזויים.

ט. תביעות משפטיות

ההפרשה בגין תביעות נכללת כאשר לחברה קיימת מחויבות משפטית או משתמעת, כתוצאה מאירוע שהתרחש בעבר וכאשר יותר סביר מאשר לא (More likely than not), כי החברה תידרש למשאביה הכלכליים לסילוק המחויבות וניתן לאמוד אותה באופן מהימן. כאשר השפעת ערך הזמן מהותית, נמדדת ההפרשה בהתאם לערכה הנוכחי.

י. הכרה בהכנסות

1. הכנסות ממתן שירותים מוכרות לאורך זמן על פני התקופה בה הלקוח מקבל וצורך את הטבות המופקות על ידי ביצועי החברה. ההכנסה מוכרת בהתאם לתקופות הדיווח שבהן סופק השירות. בקביעת סכום ההכנסה בחוזים עם לקוחות, החברה בוחנת האם היא פועלת כספק עיקרי או כסוכן. החברה היא ספק עיקרי כאשר היא שולטת בסחורה או השירות שהובטח טרם העברתו ללקוח. במקרים אלה החברה מכירה בהכנסות בסכום ברוטו של התמורה.
2. קביעת מחיר העסקה – החברה נדרשת לקבוע את מחיר העסקה בנפרד לכל חוזה עם לקוח. בעת הפעלת שיקול דעת זה, החברה מעריכה את ההשפעה של כל תמורה משתנה בחוזה, בהתחשב בהנחות, קנסות, שינויים, תביעות. החברה כוללת סכומים של תמורה משתנה, רק אם צפוי ברמה גבוהה ("Highly probable") שביטול משמעותי בסכום ההכנסות שהוכר לא מתרחש.

יא. רווח למניה

החברה מחשבת את סכומי הרווח הבסיסי למניה לגבי רווח או הפסד, המיוחס לבעלי המניות של החברה על ידי חלוקת רווח או הפסד, המיוחס לבעלי המניות הרגילות של החברה, בממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות הקיימות במחזור במהלך תקופת הדיווח.

החברה מחשבת את הרווח המדולל למניה ומתאמת את הרווח או ההפסד, המיוחס לבעלי המניות הרגילות של החברה, ואת הממוצע המשוקלל של מספר המניות הקיימות במחזור, בגין ההשפעות של כל המניות הרגילות הפוטנציאליות המדוללות, כדלהלן:

לרווח או להפסד, המיוחס לבעלי מניות רגילות של החברה, מתווסף הסכום לאחר מס של דיבידנדים וריבית, שהוכרו בתקופה, בהתייחס למניות הרגילות הפוטנציאליות המדוללות והוא מותאם בגין שינויים אחרים כלשהם בהכנסה או בהוצאה, שהיו נובעים מהמרת המניות הרגילות הפוטנציאליות המדוללות;

ביאור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

לממוצע המשוקלל של מספר המניות הרגילות הקיימות במחזור מתווסף הממוצע המשוקלל של מספר המניות הרגילות הנוספות שהיו קיימות במחזור בהנחה שכל המניות הרגילות הפוטנציאליות המדוללות הומרו. המניות הפוטנציאליות מובאות בחשבון כאמור רק כאשר השפעתן הינה מדללת (מקטינה את הרווח למניה או מגדילה את ההפסד למניה).

החברה מחשבת את סכומי הרווח המדולל למניה כאשר האופציות נמצאות "בתוך הכסף".

יב. תקופת המחזור התפעולי

המחזור התפעולי של החברה הינו שנה. עקב כך כוללים הנכסים השוטפים וההתחייבויות השוטפות פריטים המיועדים והצפויים להתממש בתקופת המחזור התפעולי הרגיל של החברה.

יג. שווי הוגן

לצורך הכנת הדוחות הכספיים, נדרשת החברה לקבוע את השווי ההוגן של נכסים והתחייבויות מסוימים. מידע נוסף אודות ההנחות ששימשו בקביעת שווי הוגן נכלל בביאורים הבאים:

ביאור 5 בדבר ניירות ערך למסחר.

ביאור 8 בדבר התחייבות בשל הטבות לעובדים.

ביאור 18 בדבר מכשירים פיננסיים.

בקביעת השווי ההוגן של נכס או התחייבות, משתמשת החברה בנתונים נצפים מהשוק ככל וניתן.

מדידת השווי מחולקת לשלוש רמות במידרג השווי ההוגן בהתבסס על הנתונים ששימשו בהכרה, כדלקמן:

רמה 1: מחירים מצוטטים (לא מתואמים) בשוק פעיל לנכסים או התחייבויות זהים.

רמה 2: נתונים נצפים מהשוק, במישרין או בעקיפין, שאינם כלולים ברמה 1 לעיל.

רמה 3: נתונים שאינם מבוססים על נתוני שוק נצפים.

יד. שער חליפין ובסיס הצמדה

- (1) יתרות במטבע חוץ או הצמודות אליו, נכללות בדוחות הכספיים לפי שערי החליפין היציגים שפורסמו על ידי בנק ישראל התקפים ליום המאזן.
- (2) יתרות הצמודות למדד המחירים לצרכן מוצגות בהתאם למדד הידוע האחרון בתאריך המאזן או בהתאם למדד בגין החודש האחרון של תקופת הדיווח, בהתאם לתנאי העסקה.

טו. יישום לראשונה של תקנים חדשים

בתקופת הדוח נכנסו לתוקף מספר פרשנויות ותיקונים לכללי חשבונאות, אשר השפעת יישומם על דוחות הביניים הינה כדלקמן:

1. תיקון לתקן IAS 1 הצגת דוחות כספיים, "גילוי למדיניות חשבונאית"

התיקון ל- IAS 1 דורש מחברות לגלות את המדיניות החשבונאית המהותית שלהן, חלף המדיניות החשבונאית המשמעותית שלהן. בהתאם לתיקון, מידע על המדיניות החשבונאית הוא מהותי אם, כאשר הוא נלקח בחשבון ביחד עם מידע אחר הניתן בדוחות הכספיים, ניתן לצפות באופן סביר כי הוא ישפיע על החלטות שהמשתמשים העיקריים בדוחות הכספיים מקבלים על בסיס דוחות כספיים אלה. התיקון ל- IAS 1 אף מבהיר שמידע על המדיניות החשבונאית צפוי להיות מהותי אם, בלעדיו, תימנע ממשתמשי הדוחות הכספיים האפשרות להבין

ביאור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

מידע מהותי אחר בדוחות הכספיים. בנוסף, התיקון מבהיר כי אין צורך בגילוי מידע על מדיניות חשבונאית לא מהותית. עם זאת, ככל שמידע כאמור ניתן, ראוי כי אין הוא יסיח את הדעת ממידע מהותי על מדיניות חשבונאית. התיקון ל- IAS 1 ייושם לגבי תקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2023 או לאחריו. כתוצאה מיישום התיקון, החברה התאימה את ביאור המדיניות החשבונאית בדוחות כספיים אלה על מנת לעמוד בהוראות התיקון.

2. תיקון לתקן חשבונאות בינלאומי 12 מיסים על הכנסה (התיקון ל- IAS 12)

התיקון ל- IAS 12 מבהיר כי הפטור מיצירת מיסים נדחים הנובעים מהכרה לראשונה בנכס או בהתחייבות בעסקה אשר אינה צירוף עסקים, אינה משפיעה על הרווח החשבונאי בעת העסקה וגם אינה משפיעה על ההכנסה החייבת לראשונה בהן נוצרים הפרשים זמניים חייבים במס והפרשים זמניים הניתנים לניכוי בסכומים זהים או על ההפסד לצורך מס בעת העסקה (פטור ההכרה לראשונה) אינו ניתן ליישום בגין עסקאות אשר בהכרה עסקאות כאמור כוללות, למשל, עסקאות חכירה שבמועד ההכרה לראשונה בהן על-ידי חוכר, מכיר החוכר בנכס ושיקום המוכרת כנגד עלות רכוש קבוע. זכות שימוש בסכום השווה ליתרת ההתחייבות בגין החכירה; וכן מצבים של הכרה בהתחייבות בגין פירוק, פינוי ושיקום המוכרת כנגד עלות רכוש קבוע.

התיקון ל- IAS 12 ייושם לגבי תקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2023 או לאחריו. בהתאם להוראות התיקון יושם על-ידי החברה החל מיום 1 בינואר 2023, עבור כל העסקות החל מתחילת תקופת הדיווח המוקדמת לראשונה, על ישות להכיר בתחילת תקופת הדיווח המוקדמת ביותר המוצגת. המוצגת בדוח הכספי שבו התיקון יושם לראשונה. כמו-כן, במסגרת הדוחות הכספיים שבהם התיקון ייושם התיקון, יישומו המוקדם אפשרי. התיקון ייושם עבור כל העסקאות החל מתחילת תקופת הדיווח המוקדמת ביותר המוצגת בדוח הכספי. ליישום לראשונה של התיקון ל- IAS 12 לא הייתה השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של החברה.

טז. תקנים חדשים בתקופה שטרם ישומם בתקופת הדוח :

1. תיקון ל- IAS1 – הצגת דוחות כספיים : סיווג התחייבויות כשוטפות או בלתי שוטפות

התיקונים ל- IAS1 – "הצגת דוחות כספיים" : סיווג התחייבויות כשוטפות או בלתי שוטפות בשנת 2020 פורסם תיקון ל- IAS1 בדבר סיווג התחייבויות כשוטפות או כלא שוטפות. התיקון הבהיר כי סיווג ההתחייבויות מבוסס על הזכויות שקיימות לתום תקופת הדיווח ואינו מושפע מהצפי של הישות למימוש זכות זו. התיקון מחליף דרישות סיווג מסוימות של התחייבויות כשוטפות או בלתי שוטפות. בנוסף, התיקון הבהיר כי אם הזכות לדחיית הסילוק מותנית בעמידה באמות מידה פיננסיות, הזכות קיימת אם הישות עומדת באמות מידה הפיננסיות שנקבעו לתום תקופת הדיווח, גם אם בחינת העמידה באמות המידה נעשית על ידי המלווה במועד מאוחר יותר. כלומר, זכות קיימת לתאריך הדיווח רק אם ישות עומדת בתנאים לדחיית התשלום נכון למועד זה.

כמו כן, במסגרת התיקון נוספה הגדרה למונח "סילוק" על מנת להבהיר כי הסילוק יכול להיות העברת מזומן, סחורות ושירותים או מכשירים הוניים של הישות עצמה לצד שכנגד. בהקשר זה הובהר שאם לפי תנאי ההתחייבות לצד שכנגד יש אופציה לדרוש סילוק במכשירים הוניים של הישות, תנאי זה אינו משפיע על סיווג ההתחייבות כשוטפת או כלא שוטפת אם האופציה מסווגת כרכיב הוני נפרד בהתאם ל- IAS 32 "מכשירים פיננסיים: הצגה".

באוקטובר 2022 פורסם תיקון נוסף בדבר סיווג התחייבויות עם אמות מידה פיננסיות אשר הבהיר כי רק אמות מידה פיננסיות אשר הישות נדרשת לעמוד בהן בסוף תקופת הדיווח או לפנייה, משפיעות על זכותה של הישות לדחות סילוק התחייבות למשך 12 חודשים לאחר תקופת הדיווח, גם אם העמידה בהן נבחנת לאחר תקופת הדיווח. כך למשל, על פי התיקון, התחייבות תסווג כבלתי שוטפת כאשר לישות יש זכות לדחות את התשלום לתקופה של לפחות 12 חודשים לאחר תקופת הדיווח, וקיימת לסוף תקופת הדיווח. בנוסף, תיקון זה קובע כי אם זכותה של הישות לדחות את סילוק ההתחייבות כפופה לכך שהישות תעמוד באמות מידה פיננסיות בתוך 12

ביאור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

חודשים לאחר תקופת הדיווח, הישות נדרשת לתת גילוי אשר יאפשר למשתמשי הדוחות הכספיים להבין את הסיכון הגלום בכך.

יתר התיקונים שפורסמו במסגרת התיקון בשנת 2020 נותרו על כנם.

מועד התחילה של תיקון 2020 ותיקון 2022 נקבע לתקופות דיווח שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2024 או לאחריו. יישום מוקדם אפשרי ובתנאי שיבוצע לשני התיקונים בו זמנית. לתיקון לא תהיה השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של החברה.

ביאורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2023

ביאור 3 – מזומנים ושווי מזומנים

ליום 31 בדצמבר		
2022	2023	
אלפי ש"ח		הרכב:
37,937	15,790	במטבע ישראלי - פיקדונות נושאי ריבית
4	2,043	במטבע חוץ
37,941	17,833	

ביאור 4 – פקדונות לזמן קצר

ליום 31 בדצמבר		
2022	2023	
אלפי ש"ח		הרכב:
10,087	14,095	פקדונות בריבית קבועה 4.39%-4.52% (2022 - 3.1%)
10,087	14,095	

ביאור 5 – ניירות ערך למסחר

ליום 31 בדצמבר		
2022	2023	
אלפי ש"ח		הרכב:
		נכסים פיננסיים המסווגים כמוחזקים למסחר בשווי הוגן דרך רווח והפסד:
104,172	112,775	אגרות חוב ומלוות ממשלתיים
23,382	26,916	מניות בישראל ובחו"ל
127,554	139,691	

ביאור 6 – לקוחות

ליום 31 בדצמבר		
2022	2023	
אלפי ש"ח		הרכב:
20,338	21,473	חברות כרטיסי אשראי
317	3,676	בנקים
1,304	1,305	חובות אחרים
21,959	26,454	

ביאור 7 – חייבים ויתרות חובה

ליום 31 בדצמבר		
2022	2023	
אלפי ש"ח		הרכב:
		חייבים אחרים ויתרות חובה:
2,794	5,796	הוצאות מראש
583	444	חברה קשורה בגין החזר הוצאות
49	22	פקדונות רכב
21	6	אחר
3,447	6,268	סך כל החייבים ויתרות חובה

ביאור 8 - נכסים והתחייבויות בשל הטבות לעובדים

א. הרכב

להלן התחייבויות בגין הטבות לעובדים לאחר סיום העסקה:

ליום 31 בדצמבר

2022	2023	
אלפי ש"ח		
953	1,625	עודף נכסי התכנית בגין הטבות לעובדים לאחר פרישה (מוצג בנכסים שאינם שוטפים)

להלן הרכב התחייבויות אחרות בגין הטבות לעובדים:

ליום 31 בדצמבר		
2022	2023	
אלפי ש"ח		
מוצג בהתחייבויות שוטפות:		
3,596	3,859	התחייבות בגין חופשה
6,220	7,518	מוסדות, עובדים והתחייבויות אחרות בגין משכורת
218	322	התחייבות בגין הסתגלות
10,034	11,699	סך הכל בגין שכר והוצאות נלוות מוצג בזכאים ויתרות זכות

מוצג בהתחייבויות שאינן שוטפות:

2022	2023	
1,342	1,408	התחייבות בגין מענק יובל ⁽¹⁾

⁽¹⁾ כאמור בהמשך, עובדי החברה זכאים עם הגעתם ל- 20, 25 ו- 30 שנות עבודה למענקים כספיים של מספר חודשי משכורת ולחופשות מיוחדות.

ב. הטבות לאחר סיום העסקה

דיני העבודה וחוק פיצויי פיטורין בישראל מחייבים את החברה לשלם פיצויים לעובד בעת פיטורין או פרישה או לבצע הפקדות שוטפות בתוכניות הפקדה מוגדרת לפי סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין כמתואר להלן. התחייבות החברה בשל כך מטופלת כהטבה לאחר סיום העסקה. חישוב התחייבות החברה בשל הטבות לעובדים מתבצע על פי הסכם העסקה בתוקף ומבוסס על משכורת העובד ותקופת העסקתו אשר יוצרים את הזכות לקבלת הפיצויים.

ההטבות לעובדים לאחר סיום העסקה ממומנות, בדרך כלל, על ידי הפקדות המסווגות כתוכנית להטבה מוגדרת או כתוכנית להפקדה מוגדרת כמפורט להלן.

(1) תוכניות להפקדה מוגדרת

לגבי חלק מתשלומי הפיצויים, חלים תנאי סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין, התשכ"ג-1963, על-פי הפקדויות השוטפות של החברה בקרנות פנסיה ו/או בפוליסות בחברות ביטוח, פטורות אותה מכל התחייבות נוספת לעובדים, בגינם הופקדו הסכומים כאמור לעיל. הפקדות אלו וכן הפקדות בגין תגמולים מהוות תוכניות להפקדה מוגדרת. בשנת 2023 הפקידה החברה סך של 642 אלפי ש"ח בתוכניות להפקדה מוגדרת.

(2) תוכניות להטבה מוגדרת

החלק של תשלומי הפיצויים שאינו מכוסה על ידי הפקדות בתוכניות להפקדה מוגדרת, כאמור לעיל, מטופל על ידי החברה כתוכנית להטבה מוגדרת לפיה מוכרת התחייבות בגין הטבות עובדים ובגינה החברה מפקידה סכומים בקרנות פנסיה ובפוליסות ביטוח מתאימות. החברה הפקידה בעבר גם בקופה מרכזית לפיצויים.

ג. תכנית הטבה לאחר סיום העסקה - תכנית הטבה מוגדרת

ג.1 נכסי והתחייבויות התוכנית, נטו

ליום 31 בדצמבר		
2022	2023	
אלפי ש"ח		
(17,007)	(15,510)	סכום ההתחייבות ^(2.ג)
17,960	17,135	השווי ההוגן של נכסי התוכנית ^(3.ג)
953	1,625	עודף נכסים על התחייבויות נכלל בנכסים שאינם שוטפים

2.ג סכום ההתחייבות

ליום 31 בדצמבר		
2022	2023	
אלפי ש"ח		
19,366	17,007	התחייבות בתחילת שנה
774	550	עלות שירות שוטף
490	795	עלות ריבית, נטו
(2,586)	89	הפסד (רווח) אקטוארי
(1,037)	(2,931)	הטבות ששולמו
17,007	15,510	מחויבות בגין הטבה מוגדרת בסוף השנה

3.ג שווי ההוגן של נכסי התכנית

ליום 31 בדצמבר		
2022	2023	
אלפי ש"ח		
18,574	17,960	שווי הוגן של נכסי התכנית בתחילת שנה
478	872	ריבית על נכסי התכנית
739	642	הפקדות לתכנית על ידי החברה
(1,037)	(2,435)	הטבות ששולמו
-	(79)	העברת רווחים לתגמולים
(794)	175	רווח (הפסד) אקטוארי מדידות מחדש
17,960	17,135	שווי הוגן של נכסי התוכנית בסוף השנה

4.ג הוצאות בגין זכויות עובדים שנזקפו לרווח או הפסד

ליום 31 בדצמבר		
2022	2023	
אלפי ש"ח		
774	550	עלות שירות שוטף
		עלות ריבית
12	(77)	ריבית נטו
-	79	העברת רווחים לתגמולים
786	552	סך הוצאות בגין הטבות עובדים בדוח רווח או הפסד

5.ג הנחות אקטואריות

ההנחות האקטואריות העיקריות למועד הדיווח

ליום 31 בדצמבר		
2021	2022	2023
%		
2.60	5.09	5.17
שיעור היוון ליום 31 בדצמבר		
2.27	2.60	5.10
שיעור ריבית על נכסי התכנית ליום 1 ינואר		
3.00	3.00	3.00
שיעור עליית שכר צפויה עובדים		
3.00	4.50	4.50
שיעור עליית שכר צפויה נושאי משרה		

ד. מדיניות תגמול לנושאי משרה בכירה בחברה

ביום 11 בנובמבר 2018 אושרה מדיניות התגמול לנושאי משרה בכירה בחברה. בהתאם לתקנה 1 לתקנות החברות (הקלות לעניין החובה לקבוע מדיניות תגמול), תשע"ג-2013, תוקף מדיניות התגמול שאושרה ערב פרסום תשקיף החברה, הינו ל-5 שנים ממועד הרישום לראשונה של מניות החברה למסחר בבורסה, דהיינו מתחילת חודש יוני 2019.

ביום 30 בדצמבר 2021 אישר דירקטוריון החברה הענקת 792,652 אופציות המירות למניות רגילות בנות 0.0001 ש"ח ערך נקוב של החברה, למנכ"ל ולנושאי משרה ולעובדים בחברה.

ביום 13 בפברואר 2022 אישרה האסיפה הכללית של החברה את תיקון מדיניות התגמול של החברה, שעיקריו עדכון התקרות השנתיות של שווי הרכיבים ההוניים וכן טווח יחסי התגמול בסעיף 66 למדיניות התגמול הקיימת וביטול סעיף 51 למדיניות התגמול המתייחס להתאמת תקרת המענק השנתי ככל שיוענק תגמול הוני בתקרה השנתית המקסימלית, ללא תיקונים ליתר חלקי המדיניות. כן אישרה האסיפה את הענקת האופציות למנכ"ל החברה.

מדיניות התגמול מתייחסת לכלל תנאי הכהונה וההעסקה של נושאי המשרה לרבות היחס המרבי האפשרי בין התגמול המשתנה לבין התגמול הקבוע, לרכיב התגמול הקבוע (ובכלל זה שכר קבוע, זכויות סוציאליות, תנאים נלווים והטבות נוספות), לתנאי הפרישה של העובדים, כמו גם למסגרת ולתנאים למתן בONUS שנתי בכל אחת משנות המדיניות.

זכאות למענקים שנתיים לכלל עובדי החברה

תנאי הסף למענקים שנתיים

ככל שיוחלט על חלוקת מענק שנתי כאמור לעיל, הענקת מענק שנתי בגין שנה מסוימת למי מנושאי המשרה בחברה, תהיה כפופה לעמידת החברה בכל תנאי הסף המצטברים שלהלן:

- החברה עמדה בלפחות 70% מיעד הרווח השנתי מפעילות שוטפת (לא כולל רווחי הון) כפי שיקבע על ידי האורגנים המוסמכים;
 - עובדי החברה האחרים (שאינם נושאי משרה) זכאים למענק שנתי בגין אותה שנה;
 - החברה עמדה בשנה הרלבנטית ביעדים תפעוליים, לרבות זמינות השירותים הקריטיים אותם מספקת החברה אשר נקבע בתכנית העבודה השנתית שאושרה על ידי הדירקטוריון.
- לצורך זה, "שירותים קריטיים" משמע - שירותי אישורי עסקאות כרטיסי אשראי ומשיכות ממכשירי ATM בזמן אמת, וכל שירות אשר יוגדר על ידי הדירקטוריון כשירות קריטי באותה עת.
- וועדת התגמול והדירקטוריון, לאחר המלצת מנכ"ל החברה, רשאים לקבוע תשלום מענק שנתי לנושאי המשרה המדווחים למנכ"ל, אשר יקבע (כולו או חלקו) על בסיס שיקול דעת וזאת חלק או בנוסף למענק תלוי יעדים (המבוסס על קריטריונים מדידים שאינם בשיקול דעת) לנושאי משרה, ובלבד שסך המענק (בין אם

מבוסס כולו על שיקול דעת ובין אם מבוסס בחלקו על שיקול דעת ובחלקו על מענק תלוי יעדים) לכל אחד מנושאי המשרה לא יעלה על תקרה של 4 משכורות ולנושא משרה בתחום המכירות תקרה של 6 משכורות (להלן: "תקרת המענק").

במקרים חריגים (וביחס לנושא משרה שאינו מנכ"ל - בהתאם להמלצת המנכ"ל), רשאי הדירקטוריון לאשר הענקת מענק חריג בגין שנה מסוימת למי מנושאי המשרה בחברה למרות שלא עמדה החברה בתנאי הסף בשנה הנמדדת, והכל בכפוף לתנאים המפורטים להלן ולמתן נימוקים מפורטים להחלטה. הדירקטוריון יהיה רשאי לקבוע כי בשנה מסוימת לא יוענקו כלל מענקים בחברה וזאת אף אם עמדה החברה באותה שנה בתנאי הסף כאמור.

מענק למנכ"ל

מענק תלוי ביצועים - מר לב טוב יהא זכאי למענק משתנה ותלוי ביצועים. מבנה המענק למנכ"ל יכלול 2 חלקים: (1) מענק תלוי יעדים – מרכיב יעדי החברה, כאשר בחירת היעדים והמשקולות למענק ייקבעו ע"י ועדת התגמול והדירקטוריון, מדי שנה מראש, עד לסוף הרבעון הראשון; (2) מרכיב שיקול דעת. תקרת המענקים למרכיב תלוי יעדים תוגבל עד 5 משכורות; תקרת מענק במרכיב שיקול דעת לא תעלה על שתי משכורות.

השבת תגמולים משתנים

נושא משרה יחזיר לחברה סכומי מענק ששולמו לו בהתאם למדיניות התגמול אם שולמו לו על בסיס נתונים שהתבררו כמוטעים והוצגו מחדש בדוחות הכספיים של החברה בתקופה של עד שלוש שנים ממועד קבלת המענק, וזאת באופן ובדרך שייקבעו על ידי הדירקטוריון.

הסכמים קיבוציים

ביום 6 בספטמבר, 2023 נחתם הסכם קיבוצי חדש בין החברה לבין ועד העובדים של החברה והסתדרות העובדים הכללית החדשה – האגף לאיגוד מקצועי והסתדרות העובדים במרחב תל-אביב-יפו (להלן: "ההסכם" או "ההסכם הקיבוצי החדש"). להלן עיקרי ההסכם הקיבוצי החדש:

- תוקף ההסכם הינו מיום 1.1.2023 ועד ליום 31.12.2027 ויתחדש מאליו לשנה נוספת בכל פעם, בכפוף לזכות כל צד להודיע, בהודעה מוקדמת בת חודשיים על סיום ההסכם.
- ההסכם יחול על כלל עובדי החברה למעט הנהלת החברה ועובדים בחוזים אישיים כפי שפורט בהסכם.
- ההסכם כולל התחייבות לתשלום שכר מינימום חודשי בסך של 6,500 ש"ח וכן התחייבות לתוספת שכר שנתית בגין השנים 2023-2027 לעובדי החברה בשיעור ממוצע שנתי כולל של 3% במכפלת סך השכר הבסיסי (בתוספת שעות נוספות גלובליות (ככל שמשולמות), או תוספת בשיעור נמוך יותר במקרה של אי עמידת החברה ביעדים שהוגדרו בהסכם, ביחס לעובדים שהשלימו 12 חודשי עבודה במועד תשלום תוספת השכר. חלוקת עדכון השכר לעובדים תעשה בהתאם למנגנון שנקבע בהסכם הקיבוצי – 0.8% לכל עובד, והיתר יחולקו בהתאם לשיקול דעת החברה, ובשיעור מקסימאלי של עד 10% העלאה בשנה לעובד.
- במסגרת ההסכם הוסכם על הקצאת 300,000 אופציות לעובדים הניתנות למימוש לעד 300,000 מניות, בתנאים דומים לתנאי האופציות שהוקצו לנושאי משרה בחברה, בכפוף לקבלת האישורים הנדרשים על פי דין.
- במסגרת ההסכם הוסכמו מגוון הטבות נוספות בתחומים סוציאליים שונים.

- כן כולל ההסכם, בין היתר, הוראות בדבר קבלת עובדים לעבודה בחברה, איוש משרות וניוד עובדים, שעות העבודה, כללי העבודה בחברה, חופשות, תנאי עבודה והפסקת העסקה וכן גמול קריאה לעבודה.
- השפעת ההסכם הקיבוצי כאמור על הוצאות החברה אינה מהותית.

ה. הטבות אחרות לעובדים

מענק יובל

בהתאם להסכם העבודה, עובד המסיים 20 שנות עבודה זכאי למענק בגובה משכורת. לאחר 25 שנות עבודה, זכאי למענק בגובה שלוש משכורות ולאחר 30 שנות עבודה, זכאי למענק של שש משכורות.

ביאור 9 – רכוש קבוע, נטו

הרכב הרכוש הקבוע לפי קבוצותיו העיקריות והתנועה בו בשנים 2022 ו- 2023 הינם כדלקמן:

ס"ח"כ	שיפורים במושכר, ריהוט וציוד	מתקן גיבוי	מחשבים וציוד אלקטרוני	
אלפי ש"ח				: 2023
עלות				
46,738	17,819	2,848	26,071	יתרה ליום 1 בינואר 2023
4,853	665	79	4,109	רכישות השנה
-	-	-	-	גריעות השנה
51,591	18,484	2,927	30,180	יתרה ליום 31 בדצמבר 2023
פחת נצבר				
21,847	3,121	2,715	16,011	יתרה ליום 1 בינואר 2023
4,711	1,154	29	3,528	פחת השנה
-	-	-	-	גריעות השנה
26,558	4,275	2,744	19,539	יתרה ליום 31 בדצמבר 2023
25,033	14,209	183	10,641	עלות מופחתת ליום 31 בדצמבר, 2023

ס"ח"כ	ריהוט, ציוד ושיפורים במושכר	מתקן גיבוי	מחשבים וציוד אלקטרוני	
אלפי ש"ח				: 2022
עלות				
34,901	10,283	2,848	21,770	יתרה ליום 1 בינואר 2022
11,840	7,536	-	4,304	רכישות השנה
(3)	-	-	(3)	גריעות השנה
46,738	17,819	2,848	26,071	יתרה ליום 31 בדצמבר 2022
פחת נצבר				
18,129	2,220	2,687	13,222	יתרה ליום 1 בינואר 2022
3,718	901	28	2,789	פחת השנה
-	-	-	-	גריעות השנה
21,847	3,121	2,715	16,011	יתרה ליום 31 בדצמבר 2022
24,891	14,698	133	10,060	עלות מופחתת ליום 31 בדצמבר, 2022

חלק מהרכוש הקבוע המוצג לעיל הינו בבעלות ואחזקה משותפת של החברה עם החברה הקשורה, מס"ב (להלן – **"הנכסים המשותפים"**), הסכומים המוצגים לעיל הינם בהתאם לחלק החברה בנכסים המשותפים לעניין זה ראה ביאור 17 (4) להלן.

ביאור 10 – נכסים בלתי מוחשיים, נטו

הרכב נכסים בלתי מוחשיים לפי הקבוצות העיקריות והתנועה בהם בשנים 2022 ו-2023 הינם כדלקמן:

תוכנות ורשיונות	עלויות תוכנה בפיתוח עצמי	סה"כ
2023:		
אלפי ש"ח		
עלות		
יתרה ליום 1 בינואר 2023	15,430	10,087
רכישות והיוון עלויות פיתוח במהלך השנה	556	11,409
יתרה ליום 31 בדצמבר 2023	15,986	20,940
פחת נצבר		
יתרה ליום 1 בינואר 2023	14,249	7,548
פחת השנה	653	1,345
יתרה ליום 31 בדצמבר 2023	14,902	8,240
עלות מופחתת ליום 31 בדצמבר, 2023	1,084	12,700

תוכנות ורשיונות	עלויות תוכנה בפיתוח עצמי	סה"כ
2022:		
אלפי ש"ח		
עלות		
יתרה ליום 1 בינואר 2022	14,622	8,044
רכישות והיוון עלויות פיתוח במהלך השנה	808	2,043
יתרה ליום 31 בדצמבר 2022	15,430	10,087
פחת נצבר		
יתרה ליום 1 בינואר 2022	13,565	7,262
פחת השנה	684	286
יתרה ליום 31 בדצמבר 2022	14,249	7,548
עלות מופחתת ליום 31 בדצמבר, 2022	1,181	2,539

חלק מהנכסים המוצגים לעיל הינו בבעלות ואחזקה משותפת של החברה עם החברה הקשורה, מס"ב (להלן: "הנכסים המשותפים"), הסכומים המוצגים לעיל הינם בהתאם לחלק החברה בנכסים המשותפים לעניין זה ראה ביאור 17 (4) להלן.

ביאור 11 – חכירות

1. עסקאות חכירה

א. לחברה הסכמי חכירה הכוללים חכירות של מבנה משרדים, אתר גיבוי וכלי רכב, אשר משמשים לצורך קיום הפעילות השוטפת של החברה.

1. בחודש נובמבר 2015, חתמה החברה על הסכם, ביחד ולחוד, עם מס"ב (כאשר כל אחת מהן נושאת ב-50% מעלות השכירות), לשכירות אתר משרדים לעשר שנים עם אופציה להארכה לשתי תקופות נוספות של חמש שנים כל אחת, ובסך הכל לתקופה של עשר שנים. החברה מעריכה בסבירות גבוהה כי תממש את האופציה. בהתאם למתווה הפרדה של שתי החברות וההסכמות ביניהן, ביום 24 במאי 2022, מס"ב עברה מהמשרדים המשותפים למשרדיה החדשים. בחודש ספטמבר 2022, חתמו החברה ומס"ב על נספח להסכם השכירות הממחה את זכויות מס"ב במשרדים לחברה.

שטח הנכס המושכר הוא 2,283 מ"ר. דמי השכירות השנתיים צמודים למדד המחירים לצרכן מסתכמים, לרבות דמי הניהול והחניית לסך של כ- 2,400 אלפי ש"ח לשנה.

בהתאם, הכירה החברה בנכס זכות שימוש ובהתחייבות בגין חכירה כמפורט מטה.

2. בחודש אפריל 2021, חתמה החברה על הסכם, ביחד ולחוד, עם מס"ב (כאשר כל אחת מהן נושאת ב-50% מעלות השכירות), לשכירות אתר גיבוי לחמש שנים (החל מ-11 בינואר 2020) עם אופציה להארכה לשתי תקופות נוספות של חמש שנים כל אחת, ובסך הכל לתקופה של עשר שנים.

3. לחברה הסכמי חכירה של כלי רכב לרוב לתקופה של 3 שנים.

כמו כן, לחברה הסכמי חכירה של כלי רכב לתקופה הקצרה מ-12 חודשים וכן הסכמי חכירה של ציוד משרדי בעלי ערך כספי נמוך. עבור חכירות אלו מיישמת החברה את ההקלה שניתנה בתקן ומכירה בעלויות החכירה כהוצאה בקו ישר על פני תקופת החכירה.

2. נכסי זכות שימוש

משרדי החברה	כלי רכב	אתר גיבוי	סה"כ
אלפי ש"ח			
2023			
עלות			
19,534	2,647	3,091	25,272
יתרה ליום 1 בינואר 2023			
תוספות במשך השנה:			
-	705	-	705
תוספות בגין חכירות חדשות בתקופה גריעות מנכסי זכות שימוש בגין חכירות שהופסקו בתקופה			
-	(461)	-	(461)
571	51	77	699
שינויים בגין הצמדות למדד			
20,105	2,942	3,168	26,215
יתרה ליום 31 בדצמבר 2023			
פחת נצבר			
2,705	1,116	663	4,484
יתרה ליום 1 בינואר 2023			
תוספות במשך השנה:			
1,289	1,016	354	2,659
פחת והפחתות			
-	(379)	-	(379)
גריעות מנכסי זכות שימוש			
3,994	1,753	1,017	6,764
יתרה ליום 31 בדצמבר 2023			
16,111	1,189	2,151	19,451
עלות מופחתת ליום 31 בדצמבר, 2023			

משרדי החברה	כלי רכב	אתר גיבוי	סה"כ	
אלפי ש"ח				
				2022
				עלות
9,647	1,993	2,957	14,597	יתרה ליום 1 בינואר 2022
				תוספות במשך השנה :
9,192	1,160	-	10,352	תוספות בגין חכירות חדשות בתקופה
-	(584)	-	(584)	גריעות מנכסי זכות שימוש בגין חכירות שהופסקו בתקופה
695	78	134	907	שינויים בגין הצמדות למדד
19,534	2,647	3,091	25,272	יתרה ליום 31 בדצמבר 2022
				פחת נצבר
1,730	727	325	2,782	יתרה ליום 1 בינואר 2022
				תוספות במשך השנה :
975	851	338	2,164	פחת והפחתות
-	(462)	-	(462)	גריעות מנכסי זכות שימוש
2,705	1,116	663	4,484	יתרה ליום 31 בדצמבר 2022
16,829	1,531	2,428	20,788	עלות מופחתת ליום 31 בדצמבר, 2022

ביאור 11 – חכירות המשך

3. התחייבויות בגין חכירה – ניתוח מועדי פירעון

תשלומי קרן	תשלומי ריבית	סה"כ תזרים מזומנים חזוי
אלפי ש"ח		
שנה ראשונה - חלויות שוטפות		
2,142	688	2,830
שנה שנייה		
1,796	620	2,416
שנה שלישית		
1,561	564	2,125
שנה רביעית		
1,583	513	2,096
שנה חמישית		
1,636	461	2,097
שנה שישית ואילך		
11,611	1,667	13,278
18,187	3,825	22,012
20,329	4,513	24,842
סך הכל התחייבויות בגין חכירה		

4. סכומים שהוכרו בדוח רווח או הפסד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
הוצאות ריבית בגין התחייבויות חכירה	
737	556
הוצאות פחת	
2,659	2,164
סה"כ הוצאות בגין חכירה	
3,396	2,720

5. סכומים שהוכרו בדוח על תזרימי המזומנים

תזרים מזומנים ששימש לעסקאות חכירה - תזרים מזומנים שלילי לפעילות מימון – 2,323 אלפי ש"ח. (2022 – 1,915

אלפי ש"ח)

תשלומי ריבית - תזרים מזומנים שלילי לפעילות שוטפת - 737 אלפי ש"ח. (2022 – 556 אלפי ש"ח)

סה"כ תזרים מזומנים שלילי עבור חכירות – 3,082 אלפי ש"ח. (2022 – 2,487 אלפי ש"ח)

ביאור 12 – מיסים על הכנסה

א. הרכב:

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר

2021	2022	2023	
אלפי ש"ח			
12,450	11,100	10,750	מיסים שוטפים בגין בשנת החשבון
(159)	169	(398)	מיסים שוטפים בגין שנים קודמות
12,291	11,269	10,352	סך כל המיסים השוטפים
בתוספת (בניכוי):			
884	(914)	96	מיסים נדחים בגין שנת החשבון (ראה ב' להלן)
13,175	10,355	10,448	סך כל מיסים על הכנסה

ב. נכסי והתחייבויות מיסים נדחים:

נכסי והתחייבויות מיסים נדחים שהוכרו -

המיסים הנדחים מחושבים לפי שיעור מס הצפוי לחול במועד ההיפוך כמפורט בסעיף ד' להלן.

נכסי והתחייבויות מיסים נדחים מיוחסים לפריטים הבאים:

בגין הטבות לעובדים - נזקף לרווח והפסד	בגין הטבות לעובדים - נזקף לרווח כולל אחר	בגין רכוש קבוע	בגין נכס זכות שימוש	בגין התחייבות בגין חכירה	בגין ניירות ערך למסחר	סה"כ
אלפי ש"ח						
756	1,179	(277)	(2,070)	2,139	(475)	1,252
יתרה ליום 1 בינואר 2021						
התנועה בשנת 2021:						
(247)	-	(91)	(629)	660	(577)	(884)
-	(195)	-	-	-	-	(195)
509	984	(368)	(2,699)	2,799	(1,052)	173
יתרה ליום 31 בדצמבר 2021						
התנועה בשנת 2022:						
(103)	-	(93)	(2,059)	2,117	1,052	914
-	(423)	-	-	-	-	(423)
406	561	(461)	(4,758)	4,916	-	664
יתרה ליום 31 בדצמבר 2022						
התנועה בשנת 2023:						
(37)	-	(131)	312	(240)	-	(96)
-	(18)	-	-	-	-	(18)
369	543	(592)	(4,446)	4,676	-	550
יתרה ליום 31 בדצמבר 2023						

ג. מס תיאורטי

התאמה בין סכום המס התאורטי שהיה חל אילו הרווח היה מתחייב במס לפי שיעור המס הסטטוטורי החל בישראל על החברה לבין ההפרשה למיסים על הרווח כפי שנזקפה בדוח רווח והפסד:

ליום 31 בדצמבר		
2021	2022	2023
אלפי ש"ח		
57,732	34,440	48,664
רווח לפני מיסים על הכנסה		
23.0%	23.0%	23.0%
שיעור המס הסטטוטורי		
13,278	7,921	11,193
סכום המס על בסיס שיעור המס הסטטוטורי		
הגדלה (הקטנה) בחבות המס בשל:		
הפסדים מניירות ערך סחירים (ניצול הפסדים) בגינם לא חושבו מיסים נדחים, נטו		
-	1,650	(1,063)
מיסים בגין שנים קודמות		
(159)	169	(398)
הוצאות לא מוכרות (י)		
23	557	703
אחרים נטו		
33	58	13
13,175	10,355	10,448
הפרשה למיסים על ההכנסה		

(*) בשנת 2023 כולל סך של 608 אלפי ש"ח בגין תשלומים מבוססי מניות שאינם מותרים בניכוי (2022 - 492 אלפי ש"ח).

ד. שיעור המס

שיעור מס החברות הרלוונטיים לחברה בשנים 2021-2023 הינו 23%.

המסים השוטפים לתקופות המדווחות מחושבים בהתאם לשיעור המס המוצג לעיל.

יתרות המסים הנדחים ליום 31 בדצמבר, 2023 ו- 2022 חושבו לפי שיעור המס הצפוי לחול במועד ההיפוך.

ה. שומות סופיות

על פי סעיף 145 לפקודת מס הכנסה דוחות החברה עד וכולל שנת 2018 נחשבים כשומות סופיות, בכפוף לתנאים הקבועים בפקודת מס הכנסה.

ביאור 13 – זכאים ויתרות זכות

ליום 31 בדצמבר		
2022	2023	
אלפי ש"ח		
10,034	11,699	הוצאות לשלם בגין שכר והוצאות נילוות ⁽¹⁾
1,415	2,948	הוצאות לשלם ושונים
690	1,399	הכנסות נדחות לזמן קצר
894	1,296	מוסדות ממשלתיים
13,033	17,342	סך הכל זכאים אחרים ויתרות זכות

(1) ראה ביאור 8

ביאור 14 - הון עצמי

1. הון המניות של החברה מורכב מדלקמן:

ליום 31 בדצמבר 2022 וליום 31 בדצמבר 2021		
מספר המניות		
מונפק ונפרע	רשום	
40,000,000	1,000,000,000,000	מניות רגילות בנות 0.0001 ש"ח ע.ג.

זכויות צמודות למניות הרגילות

המניות הרגילות תקנינה לבעליהן, לפי שיעור החזקתם בהון המניות המונפק והנפרע, את הזכויות הבאות:

- להשתתף ברווחי החברה שעל חלקתם בדרך דיבידנד, הטבות וזכויות יוחלט בדרך הקבועה בתקנון החברה, אם וככל שיוחלט, בשיעור יחסי לסכומים שנפרעו או שזוכו כנפרעים על ערכן הנקוב של המניות המוחזקות על-ידי בעלי המניות, מבלי להתחשב בפרמיה ששולמה עבורן. זכות זו כפופה לתנאי הפטור ואישור בנק ישראל וכן לאמור בתקנון החברה בעניין דיבידנדים ועתודה;
- בפירוק החברה, יהיו הנכסים העודפים של החברה, שייכים לבעלי המניות ויחולקו ביניהם בשיעור יחסי לסכומים שנפרעו או שזוכו כנפרעים על ערכן הנקוב של אותן מניות.
- הזכות להיות מוזמן, להשתתף ולהצביע באסיפות הכלליות של החברה.

מניות החברה סחירות בבורסה לניירות ערך בתל אביב.

2. הגבלות על חלוקת רווחים

ביום 11 בנובמבר 2018 אימץ דירקטוריון החברה מדיניות חלוקת רווחים, שהייתה כפופה להפיכתה של החברה לחברה ציבורית, על פיה תחלק החברה לבעלי מניותיה דיבידנד שנתי בשיעור של עד 50% מהרווח השנתי הנקי בשנה שחלפה כפי שישתקף בדוחות הכספיים, המבוקרים השנתיים של החברה, בנטרול רווחים חד פעמיים שאינם מפעילות שוטפת, וזאת בכפוף לקיומם של רווחים המותרים לחלוקה בהתאם להוראות חוק החברות ובכפוף להוראות כל דין, ובכלל זה הוראות הממונה כמפורט לעיל, ולהוראות תקנון החברה.

3. דיבידנדים שחולקו

ביום 28 במרץ 2023, החליט דירקטוריון החברה על חלוקת דיבידנד בסך של 22,000 אלפי ש"ח (כ-0.55 ש"ח למניה) מרווחי שנת 2022. הדיבידנד חולק ביום 24 באפריל 2023.

4. תשלום מבוסס מניות

1. תוכנית אופציות המירות למניות

- ביום 30 בדצמבר 2021 אישר דירקטוריון החברה הענקת 792,652 אופציות המירות למניות רגילות בנות 0.0001 ש"ח ערך נקוב של החברה, למנכ"ל ולנושאי משרה ולעובדים בחברה.
- ביום 13 בפברואר 2022, אישרה האסיפה הכללית של בעלי המניות של החברה את הענקת האופציות למנכ"ל החברה ותיקון מדיניות התגמול של החברה.

- במהלך החודשים פברואר, אפריל ויוני 2022 בוצעה הקצאת 742,606 אופציות לניצעים, לרבות למנכ"ל החברה. העובדים יהיו זכאים לממש את האופציות בתום תקופות ההבשלה כדלקמן: 50% בתום שנתיים ממועד הענקתן, 25% בתום 3 שנים ממועד הענקתן ו- 25% הנותרים בתום 4 שנים ממועד הענקתן. האופציות ניתנות למימוש עד לתום שנתיים ממועד ההבשלה. אופציה שלא תמומש עד לאותו מועד, תפקע. מחיר המימוש של האופציות נקבע בהתאם למועד ההנפקה. המרת כתבי האופציה למניות החברה תהיה בשיטת ה"מימוש נטו במניות" ("Cashless").
 - במהלך שנת 2023 פקעו 58,583 אופציות עקב עזיבת עובד.
 - ביום 27 בדצמבר 2021 אישר דירקטוריון החברה הענקת 358,944 אופציות המירות ל-358,944 מניות רגילות בנות 0.0001 ש"ח ערך נקוב של החברה, לעובדים בחברה. הקצאת האופציות נעשתה לאחר תקופת הדוח.
 - לאחר תקופת הדוח, ביום 24.1.2024 אישר דירקטוריון החברה הענקת 30,000 אופציות המירות ל-30,000 מניות רגילות בנות 0.0001 ש"ח ערך נקוב של החברה לנושאת משרה בחברה, לאחר קבלת אישור ועדת התגמול מיום 21.1.2024.
2. התנועה במספר האופציות למניות והממוצעים המשוקללים של מחירי המימוש שלהן, הינם כדלקמן:

ממוצע משוקלל של מחיר המימוש	מספר האופציות	
שקל חדש		
24.87	742,606	קיימות במחזור לתחילת השנה
-	-	הוענקו
24.87	(58,583)	פקעו
-	-	מומשו
24.25	684,023	קיימות במחזור לתום שנה
-	-	ניתנות למימוש בתום השנה

3. הוצאות שהוכרו ברווח והפסד

סכומי ההוצאות שהוכרו בדוחות רווח או הפסד של החברה בשנת 2023 בגין הענקות של אופציות לעובדים הינם 2,644 אלפי ש"ח.

התכניות מתנהלות במסגרת כללים שנקבעו לעניין זה בסעיף 102 לפקודת מס הכנסה.

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			
	2021	2022	2023
אלפי ש"ח			
משכורת והוצאות נלוות	39,150	46,776	56,386
אחזקת חומרה ותוכנה	4,859	7,102	13,387
פחת והפחתות	6,553	6,852	8,715
שירותים מקצועיים	3,648	3,697	4,696
שכר חברי דירקטוריון	2,587	2,149	2,068
אחזקת משרדים	866	1,527	1,642
ביטוח	812	1,195	1,258
תקשורת	583	567	494
אחזקת רכב	581	553	654
השתלמויות וספרות מקצועית	158	290	498
תרומות	177	179	2,013
אחרות	104	565	1,140
סך הכל הוצאות תפעוליות הנהלה וכלליות	60,078	71,452	92,951

ביאור 16 – הכנסות (הוצאות) מימון, נטו

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר			
2021	2022	2023	
אלפי ש"ח			
2,829	2,758	2,177	הכנסות ריבית מניירות ערך למסחר, נטו
5,051	(13,731)	4,424	רווחים (הפסדים) מממוש ומשינויים בשווי הוגן של ניירות ערך למסחר
(155)	(169)	(208)	דמי ניהול ניירות ערך
7,725	(11,142)	6,393	סך ההכנסות (הוצאות) מימון מניירות ערך סחירים, נטו
4	288	1,068	הכנסות ריבית מפקדונות בבנקים
41	31	(21)	הכנסות ריבית ממוסדות
(356)	(556)	(737)	הוצאות מימון בגין חכירה
14	6	20	הפרשי שער
(26)	(18)	(27)	הוצאות מימון אחרות
7,402	(11,391)	6,696	סך ההכנסות (הוצאות) מימון, נטו

ביאור 17 - התחייבויות תלויות והתקשרויות

א. **שעבודים** - נכסי החברה משוחררים משעבוד.

ב. **התקשרויות**

1. הסכמי שכירות

לעניין זה ראו את ביאור 11 סעיף 1.א(1), וכן החלטות הממונה בדבר ההיפרדות החברה ומס"ב בסעיף ג' להלן.

2. הסכם החיובים – שבא-מס"ב

ביום 27 בדצמבר 2017, נחתם בין החברה לבין מס"ב (להלן יחדיו בסעיף זה: "**החברות**"), הסכם מסגרת שעניינו הסדרי ההתחשבנות בין החברה לבין מס"ב. הסכם זה עיגן הסכמות שהיו בין החברה לבין מס"ב עד לאותו מועד, בשינויים שהשפעתם על תוצאות החברה אינם מהותיים. ביום 12 ביוני 2019 נחתם הסכם חיובים חדש, חלף ההסכם האמור (להלן: "**הסכם החיובים**").

הסכם החיובים חל על התקשרויות למתן שירותים מסוגים שונים והשקעות ברכוש קבוע:

- (1) שירותים שמעניקות החברות אחת לשנייה ואשר אינם ניתנים ללקוחות אחרים, לרבות ביחס לנושאי משרה;
- (2) שירותים משותפים לשתי החברות הניתנות על ידי אחת החברות לשתיהן;
- (3) הוצאות משותפות שחולקות החברות עבור שירותים הניתנים לשתי החברות;
- (4) רכוש קבוע המשמש את שתי החברות;
- (5) הסכם החיובים לא יחול על שירותים שמעניקות החברות אחת לשנייה ואשר ניתנים גם ללקוחות אחרים ואשר התשלום עליהם נעשה בהתאם לתעריפון החברות המפורסם באתרי האינטרנט שלהן;

כניסתו לתוקף של הסכם החיובים הותנתה בהפיכת החברה לחברה ציבורית. הסכם החיובים נחתם לתקופה בת חמש שנים, החל מיום 1 באפריל 2019 ועד ליום 31 במרץ 2024, בכפוף לזכות לסיימו לפני תום תקופת ההסכם בכפוף להודעה מוקדמת כמפורט להלן והוא יוארך באופן אוטומטי לתקופה נוספת בלתי קצובה ויעמוד בתוקפו כל עוד לא מימש אחד הצדדים את זכותו להביא את ההסכם לידי סיום (להלן כל תקופה כאמור: "**התקופה המוארכת**"). במהלך התקופה המוארכת יוכל כל אחד מן הצדדים להביא את הסכם החיובים לידי סיום בכפוף למתן הודעה מוקדמת בכתב של 36 חודשים. אולם, בהתאם לסעיף 9.5.9 להסכם החיובים, האמור לעיל לא יחול במקרה שבו הרגולציה תכפה על הצדדים להפסיק את מתן אחד מהשירותים הכלולים בהסכם זה או כולם, כפי שקרה בעניין החברות עם פניית רשות התחרות המפורטת להלן תחת סעיף הפרדת החברה ומס"ב – מתווה הפרדה. במקרה זה על החברה ומס"ב לפעול במשותף לגיבוש מתווה היפרדות מוסכם.

לפרטים נוספים בנוגע להתקשרויות של החברה עם מס"ב ובנושא הפרדת החברה ומס"ב – מתווה ההפרדה, מעבר למודל ספק לקוח זמני - החברה ומס"ב וגיבוש הסכם ספק לקוח קבוע – החברה ומס"ב ראה את סעיף הפרדת החברה ומס"ב – מתווה ההפרדה להלן.

ביאור 17 - התחייבויות תלויות והתקשרויות

ג. החלטות הממונה על התחרות

1. הפרדת החברה ומס"ב – מתווה ההפרדה

- ביום 28 באוקטובר 2019, התקבלה פניה מרשות התחרות בעניין הזיקות המשותפות של החברה ומס"ב. בפניית רשות התחרות נטען כי למרות השינוי במבנה הבעלות בחברה שבוצע, וכחלק מיישום הוראות החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה) תשע"ז-2017 שבעקבותיו הבנקים הגדולים מחזיקים בחזות מ-50% ממניות החברה בעוד מלוא הון המניות של מס"ב עדיין מוחזק בידי חמשת הבנקים הגדולים, החברה ומס"ב ממשיכות לקיים ביניהן זיקות משמעותיות. ביום 10 במאי 2020, הגישה החברה יחד עם מס"ב בקשה לאישור הסדר כובל לבית הדין לתחרות בבית המשפט המחוזי בירושלים. ביום 8 באפריל 2021 הגישו החברה ומס"ב לבית הדין בקשה למתן היתר זמני בהמלצת הממונה על התחרות לקיומו של הסדר כובל (להלן: "ההיתר הזמני"). החברה ומס"ב ביקשו מבית הדין להורות על ההיתר הזמני, בתנאים שפורטו בבקשה, לאחר שהגיעו להסכמות עם הממונה על התחרות, בשיח משותף עם בנק ישראל, ובהמשך לאישור בנק ישראל להצעה למסגרת תהליך הפרדת הנהלות בין החברה למס"ב.
 - בתנאי ההיתר הזמני נקבע כי עד ליום 30 ביוני 2021 ימונו מנכ"לים נפרדים לכל אחת מהחברות; עד ליום 31 בדצמבר 2021 יגישו החברות לממונה מתווה לפעילות כל אחת מהחברות. המתווה יבחין בין שירותים, פעילות או נכסים אשר השיתוף בהם נדרש בטווח הקצר לבין כאלו אשר נדרש בהם השיתוף גם בטווח הארוך, תוך מתן הסבר אילו אמצעים ינקטו על מנת להפג את החששות התחרותיים מהמשך השיתוף לטווח הארוך. במסגרת המתווה יופרדו כל הזיקות שאליהן התייחס מתווה בנק ישראל עד ליום 28 בפברואר 2022 וכן הפונקציה המנהלת של פיתוחים אפליקטיביים. בנוסף לכך, יתייחס המתווה לזיקות שלא הוסדרו במתווה בנק ישראל, לרבות תשתיות, מערכות המחשוב והמשרדים המשותפים.
 - ביום 11 באפריל 2021 אישר בית הדין לתחרות את הבקשה ונתן היתר זמני לקיומו של הסדר כובל בין החברה למס"ב בתוקף עד ליום 31 בינואר 2022 בכפוף לתנאים המפורטים בבקשה.
 - לאור דרישת הרגולטורים, נדרש מהחברה ומס"ב, ביו היתר, להפריד את המשרדים, כך שעל אחת החברות לעזוב את המשרדים המשותפים. נוכח האמור, הנהלות החברות הגיעו להסכמות, לרבות פיצוי הצד העוזב בגין שיפורים במושכר ובריהוט, אשר הצדדים נשאו בהם בחלקים שווים בהתאם להסכם החיובים. נכון למועד פרסום הדוח, החברות פועלות לחתימה על הסכם היפרדות המשרדים ושירותי Data Center.
 - ביום 27 בפברואר 2022 הגישו החברה ומס"ב בקשה לאישור הסדר כובל בתנאים בהסכמת הממונה לבית הדין לתחרות.
 - הממונה והחברות ביקשו מבית הדין לאשר בתנאים שצורפו כנספח לבקשתן את ההסדר הכובל בין החברות שהוגש לאישור בית הדין ביום 10 במאי 2020, עד ליום 31 בדצמבר 2029 ("מתווה ההפרדה").
 - בד בבד עם הגשת הבקשה לאישור מתווה ההפרדה הוגשה בקשת החברות למתן היתר זמני להסדר הכובל ביניהן לתקופה של חודשיים, על מנת לאפשר לבית הדין להכריע בבקשה לאישור הסדר כובל, וכן הוגשה המלצת הממונה למתן היתר הזמני.
 - להלן עקרי מתווה ההפרדה שהוסכם בין הצדדים:
1. עד ליום 31.12.2027 ינותקו באופן מוחלט כל הזיקות המשותפות הקיימות בין המבקשות, כך שבסיומו של המועד לאישור ההסדר הכובל לא יוותרו כל זיקות משותפות ביניהן ולא יינתנו כל שירותים מאחת החברות למשנתה שאינם במסגרת השירותים שהן מוכרות לציבור הרחב.

ביאור 17- התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

2. ניתוק הזיקות המשותפות יעשה באופן הדרגתי ומבוקר. ככלל, זיקות בעלות השפעה גדולה יותר על התחרות ושעלולות להקים חששות תחרותיים משמעותיים יותר, יופרדו מוקדם יותר. זיקות שהשפעתן על התחרות פחותה יותר ושהפרדתן כרוכה במורכבות טכנית גדולה יותר יופרדו מאוחר יותר.
3. בתקופת הביניים שעד להפרדתן המלאה של כלל הזיקות, המבקשות ישתפו פעולה באופן המצמצם את החשש להפחתת התחרות ביניהן, ורק בין בעלי התפקידים הנדרשים לעניין מסוים, בהתאם לתנאים.
4. התנאים מחייבים תיעוד פגישותיהם ושיחותיהם המשותפות של הנהלות החברות, באופן שיאפשר לממונה, במידת הצורך, לפקח על ביצוע התנאים ועל הזיקות בין המבקשות. תוקף אישור ההסדר הכובל בתנאים הוא עד ליום 31 בדצמבר 2029.

ביום 27 במרץ 2022 ניתן אישור בתנאים להסדר הכובל על ידי בית הדין לתחרות, לאור נימוקי הבקשה והסכמת הצדדים. תוקף אישור ההסדר הכובל בתנאים הוא עד ליום 31 בדצמבר 2029.

מעבר למודל ספק לקוח זמני - שבא - מס"ב -

- בהתאם לתנאי מתווה ההפרדה בין החברה למס"ב שאושר על ידי בית הדין ורשות התחרות, החל מיום 1 ביוני 2022 חברה אחת לא תישא בעלויות העסקת עובדים של החברה השנייה. לפיכך ונוכח לוח הזמנים הקצר שנקבע במסגרת מתווה ההפרדה על ידי רשות התחרות, החברה ומס"ב עברו למודל עברו למודל ספק לקוח זמני בהתאם להסכם החיובים ביניהם.
- להלן עקרונות המעבר למודל ספק לקוח בהתאם להסכם הזמני בענין זה:
- א. הוסכם לעבור למודל ספק-לקוח זמני עבור שירותי כ"א.
 - ב. המודל נכנס לתוקף ביום 1 ביוני 2022, ויהיה בתוקף עד ליום 30 בספטמבר 2022 או עד לגיבוש ההסכם הקבוע, לפי המאוחר, ובכל מקרה לא יאוחר מיום 15.06.23.
 - ג. עלויות השירותים בתקופת ההסכם הזמני תהיה מבוססת על העלות הממוצעת בשנת 2021 המתואמת כפי ששולמו ע"י החברות אחת לשנייה (הכוללת עדכון שכר ממוצע ביולי כל שנה של 3% כפי שנקבע בהסכם הקיבוצי), בהתבסס על היקף שירותים דומה משנת 2021 ובהתאם לרשימות שגובשו ע"י החברות.

ביאור 17 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

בנוסף נקבעו במסגרת ההסכם הזמני העקרונית לגיבוש הסכם קבוע וביניהם הוסכם על הליך גישור שהתנהל בין החברות, מינוי מגשר והתקשרות עם יועץ כלכלי בלתי תלויים.

הסכם ספק לקוח קבוע - שבא - מס"ב -

הליך הגישור בין החברות, שכלל מפגשים מרובים בין החברות לבין המגשר והיועץ הכלכלי, ארך תקופה של כ-21 חודשים, ובמסגרתו העלו הצדדים טענות שונות לעניין המחלוקות ביניהם, בין היתר בנוגע לעלויות השירותים שהחברות נותנות אחת לשניה וכן בנוגע לעקרונות הפרדת הנכסים המשותפים. בסיומו של הליך הגישור ולאחר תקופת הדוח התקבלה הצעת המגשר, אשר למיטב ידיעת החברה אושרה על ידי דירקטוריון מס"ב, וכן אושרה על ידי ועדת הביקורת ודירקטוריון החברה וכעת ממתינה לאישור האסיפה הכללית הקבועה ליום 9 באפריל, 2024 (להלן: **הצעת המגשר**). להלן עיקרי הצעת המגשר:

א. החברות תמשכנה להעמיד את השירותים שהן מעמידות היום האחת לשניה, באותו ההיקף, רמת השירות ואיכותו (אותו ה-SLA). עלות השירותים המפורטת לעיל הינה בהתאם לעלות השירותים כיום, כאשר עלות התקורה בגין כוח אדם תעלה ב 15% נוספים, מ-15% ל 30% החל מיום 1 ביולי, 2024 ביחס לעלותה כיום ולקבוע בהסכם החיובים, כך שלסכום המפורט לעיל, אשר כיום מתווספים אליו 15% בגין רכיב התקורה, יתווספו 30% בגין התקורה.

ב. כל חברה תהיה חייבת להעמיד את השירות עד למועד המוקדם מבין אלו: ששה חודשים לאחר הודעה של חברה מקבלת שירות על רצונה לצאת מהשירות; או המועד הקבוע במתווה ההפרדה (כמפורט לעיל). כל חברה שתצצה לשנות את לוחות הזמנים מול הממונה על התחרות תעשה זאת תוך צירוף הצד השני להליך.

ג. לעניין הפרדת הנכסים המשותפים (חומרה ותוכנה) - כל חברה תמשיך לשאת בעלויות החומרות והתוכנות שהיא נושאת בהן כיום, ללא שינוי, עד למועד היציאה שלה מאותה התוכנה. כמו כן, בנוגע לנכסים המשותפים, לא תהיה התחשבות נוספת על חומרה ו/או תוכנה אשר נשארת בידי הצדדים.

ד. בנוגע למיתוג הכללי ומבלי שהצדדים מודים באף אחת מהטענות ומבלי להכריע בהן, ומבלי שיהיה בהסדר זה משום להעניק או לשלול זכויות מאף אחד מהצדדים שלא היו קימות ערב הסכם זה: לא תהיה לאף חברה הזכות למנוע מהשניה לעשות שימוש במיתוג, בפרוטוקול או בקוד שלו, וכחלק מהצעת המגשר, החברה תשלם למס"ב סכום קבוע של 20 אלף ש"ח לחודש (ללא העברת מסרים וללא הפחתה או הגדלה של הסכום בשל היקף השימוש או אי השימוש במיתוג הכללי) וזאת עד יום 31 בדצמבר, 2030.

ה. טענות להפרות של ההסכם או מחלוקות הנוגעות ליישומו – יובאו בפני המגשר בטרם יוכלו מי מהצדדים לפנות לערכאות משפטיות. (אין בכך כדי למנוע מהצדדים לפנות לבית משפט בבקשה לסעדים זמניים). בהעדר הסכמה על זהות מגשר, ימנה יו"ר לשכת עורכי הדין מגשר, ובכפוף לניגודי עניינים, מינויו יחייב את הצדדים. הצדדים ישאו בחלקים שווים בעלויות הליך הגישור אלא אם קבע אחרת המגשר.

ו. במתן השירותים, הצדדים יעמדו בהוראות הרגולציה החלות עליהם.

ביאור 17 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

2. פטור הממונה על התחרות מיום 28 בדצמבר 2022 –

החל משנת 2002 פעילות החברה מוסדרת על ידי החלטות רשות התחרות בעניין פטור מתנאים מאישור הסדר כובל בין בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי בע"מ, בנק דיסקונט בע"מ, הבנק הבינלאומי בע"מ, בנק מזרחי טפחות בע"מ והחברה.

ההחלטה האחרונה בעניין פטור בתנאים מאישור הסדר כובל ניתנה ביום 28 בדצמבר 2022, לתקופה של חמש שנים ועד ליום 28 בדצמבר 2026 (להלן: "החלטת הפטור").

החלטת הפטור מתייחסת למספר נקודות עיקריות:

(א) במסגרת הפטור לא קיבלה הממונה את בקשת החברה לבטל את התנאי אשר מגביל את תחומי

הפעילות המותרים לה ושמהייב כי כניסתה לכל תחום פעילות נוסף תהיה כפופה לאישור הממונה.

כמו כן, הממונה הביעה עמדתה כי ככל שחלקם של הבנקים באחזקת מניות החברה היה נמוך

מהמצב כיום, כך שאחזקתו של כל בנק לא היתה עולה על 5%, היה בכך כדי להפיג במידה ניכרת

את החששות התחרותיים, לעמדת הממונה, ולייתר את הצורך בפטור זה.

(ב) בפטור מוגדרים תחומי הפעילות בהם רשאית החברה לעסוק:

1. הפעלת מתג ATM;

2. הפעלת מתג כרטיסי חיוב ומערכת איסוף ועיבוד עסקאות;

3. עיסוק בפעילות פרוטוקול אשראית 96;

4. פיתוח, תפעול והפצת תכנת אשראית PC;

5. שירותי הסמכה קצה לקצה לתקן EMV;

6. פעילות נלווית לתחומי הפעילות שלעיל;

7. כל תחום פעילות נוסף שיאשר הממונה לחברה.

(ג) תנאי השירותים אותם מחויבת החברה לספק לרבות, הוראות שונות בכל הנוגע לתנאים לחיבור

למערכות החברה וכן הוראות בנוגע לפעילות מול יצרנים וביצוע הסמכות קצה לקצה לתקן EMV.

(ד) כמו כן, קובעת החלטת הפטור שהחברה תפרסם באתר האינטרנט שלה תעריף לכל אחד

מהשירותים שהיא מספקת במסגרת מערכות החברה כהגדרתה בסעיף ההגדרות, בזו הלשון: אחד

או יותר מאלה: מתג ATM, מתג כרטיסי חיוב ומערכת איסוף ועיבוד עסקאות;

ביאור 17 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

3. אישור הממונה על התחרות לחברה לעסוק באספקת מידע אגרטיבי - האמור מתווסף לאישור הממונה מיום 25 באפריל 2011 במסגרתו אושר לחברה לעסוק באספקת מידע אגרטיבי על סמך הנתונים הנאגרים במאגרי המידע של החברה.

4. בקשת החברה לעסוק במתן שירות מידע פיננסי - בתנאים שנקבעו במסגרת החלטת הפטור הממונה על התחרות מיום 24 בספטמבר 2017, הוגדרו בסעיף 1 תחומי הפעילות שבהם רשאית שבא לעסוק. לצד זאת, הותר לשבא לעסוק גם בכל תחום פעילות נוסף שיאשר לה הממונה (סעיף 1.8). בהתאם לאמור החברה פנתה לממונה בבקשה לעסוק במתן שירות מידע פיננסי בהתאם לחוק שירות מידע פיננסי, התשפ"ב-2021. במסגרת בקשה זו, ציינה החברה כי בפעילותה למתן שירותי מידע, היא צפויה לאפשר את הפעילות התחרותית בתחום הבנקאות הפתוחה, על ידי מיסוד תשתית נפרדת ממערכת התשלומים המבוקרת, שתספק שירותי בק אופיס טכנולוגיים ושירותי אגרגציה וקישור (על בסיס ממשק API) בין נותני שירותים פיננסיים (כגון חברות פינטק וגופים פיננסיים אחרים) לכלל מקורות המידע בישראל (כגון בנקים, חברות כרטיסי האשראי, גופים מוסדיים וכדומה).

לאחר שיחות רבות ופגישות עם רשות התחרות ובכלל זה, שיחת חששות ושימוע, ביום 12 במרץ 2023, התקבלה החלטת הממונה שלא לאשר בשלב זה את בקשת החברה לעיסוק בפעילות מתן שירות מידע פיננסי בהתאם לחוק שירות מידע פיננסי, התשפ"ב-2021, כיוון שבעת הנוכחית פעילות כאמור לטענתה עלולה להעלות חששות לפגיעה בתחרות.

ד. תביעות ותובענות ייצוגיות

במהלך העסקים השוטף התנהל כנגד החברה הליך משפטי אחד.

לאחר ניהול הליך שלם, ביום 7 במרץ 2023, ניתן פסק הדין בתביעת מיתוג על ידי בית המשפט המחוזי בתל אביב, שם נקבע:

- כי הבעלות בתוכנת MultiXFS נתונה למיתוג ולא הועברה לידי החברה. עם זאת, בית המשפט קבע, כי החברה רכשה, בהתאם למערכת ההסכמית שבינה לבין מיתוג, 290 רישיונות להתקנת התוכנה במכשירי ה-ATM, ולכן החברה הייתה רשאית להעביר את אותם 290 מכשירי ATM שבהם הותקנה התוכנה לקרן התמר במסגרת העסקה, וזאת בניגוד לנטען על ידי מיתוג, ולא הייתה בכך כל הפרה של זכויות מיתוג. בהתאם קבע בית המשפט, ש"שבא היתה רשאית להעביר לקרן התמר את העותקים אשר את רישיונות השימוש בהם רכשה ממיתוג".
- בנוסף נקבע, כי העברת עותק אחד נוסף (מעבר ל-290 עותקים) שלא שולמה עליו תמורה למיתוג, מהווה הפרה של זכויות היוצרים של מיתוג בגדר "עותק מפר".
- ביחס לעותקים הנוספים שהותקנו על גבי מכשירי קרן, נקבע כי "עותקי התוכנה שהותקנו במכשירי כספומט נוספים בקרן התמר, נוצרו באופן המנוגד להסכמי הרישיון שהומחו לה וניתן לראות בהתנהלותה של הקרן משום הפרת הסכמים או הפרת זכויות יוצרים".
- אין אפשרות לקבוע ממצא עובדתי של העברת קוד המקור משבא לקרן התמר.

לאור הקביעות האלו:

- בית המשפט אסר על החברה לעשות שימוש בקוד המקור או להעבירו לקרן התמר או לגורם שלישי כלשהו.
- מאחר שהחברה היתה רשאית להעביר לקרן התמר את 290 העותקים עבורם שילמה, עותקים אלו אינם מזכים את מיתוג בפיצוי כלשהו.

- בית המשפט קבע כי מיתוג תהיה זכאית לפיצוי בגין העותקים הנוספים (מעבר ל- 290 העותקים שלגביהם שולמו על ידי שבא דמי רישוי) שהותקנו במכשירי קרן התמר ללא היתר ממיתוג לאחר העסקה עם שבא. הפיצוי הינו בסך 1,821 ₪ לעותק.

ביום 16 ביולי 2023, ניתנה החלטה ופסק דין משלים על ידי בית המשפט (להלן: "פסק דין משלים") שקבע, בין היתר, כי החברה מחויבת בסך של 2,188.31 ש"ח וקרן התמר חויבה בסך של 708,352.36 ש"ח נכון למועד פסק הדין החלקי. בנוסף נקבע, כי החברה וקרן התמר מחויבות בהוצאות התובעת בעניין האגרה ששולמה, חלקה של התובעת בהוצאות ההקלטה והתמלול) ההוצאות נושאות הפרשי הצמדה וריבית מאז הוצאתן והשתתפות בהוצאותיה הנוספות בסך 75,000 ש"ח. הובהר כי למרות ההבדל בחיוב הכספי בין הנתבעות בנוגע לסעדים, על רקע ממצאי הדיון בפסק הדין החלקי בית המשפט ראה לנכון לחייב את החברה ואת קרן התמר בהוצאות ביחד ולחוד. החברה פעלה בהתאם להחלטת פסק הדין ושילמה את ההוצאות שהתבקשה לשלם לתובעת.

ביאור 18 – מכשירים פיננסיים וניהול סיכונים פיננסיים

א. ניהול סיכונים פיננסיים – כללי

החברה חשופה לסיכונים הבאים הנובעים משימוש במכשירים פיננסיים:

(1) סיכון אשראי

(2) סיכון נזילות

(3) סיכון שוק (הכולל סיכון מטבע, סיכון ריבית וסיכון מחיר אחר)

בבאור זה ניתן מידע בדבר החשיפה של החברה לכל אחד מהסיכונים שלעיל, מטרות החברה, מדיניות ותהליכים לגבי מדידה וניהול של הסיכון. גילוי כמותי נוסף נכלל לאורך כל דוחות כספיים אלה.

מנכ"ל החברה, מר איתן לב טוב, אחראי לניהול הסיכונים, כאשר האחריות המקיפה לבסס את מסגרת ניהול הסיכונים של החברה ולפקח עליה מצויה בידי הדירקטוריון.

סיכוני השוק אליהם חשופה החברה, נובעים בעיקר, מהחזקת תיק ניירות הערך למסחר שבבעלותה.

מדיניות ניהול הסיכונים של החברה גובשה בכדי לזהות ולנתח את הסיכונים העומדים בפני החברה, לקבוע הגבלות הולמות לסיכונים ובקורות ולפקח על הסיכונים והעמידה בהגבלות. המדיניות והשיטות לניהול הסיכונים נסקרות באופן שוטף בכדי לשקף שינויים בתנאי השוק ובפעילות החברה.

המידע הכלול במסגרת באור זה נסמך, במידה רבה, על אומדנים. לעניין זה תשומת הלב מופנית לאמור בבאור 2 ג' דלעיל, לעניין שימוש באומדנים במסגרת הדיווח הכספי, ולאי-הוודאות הכרוכה באומדנים אלה.

(1) סיכון אשראי

סיכון אשראי הוא סיכון להפסד כספי שיגרם לחברה באם לקוח או צד שכנגד למכשיר פיננסי לא יעמוד בהתחייבויותיו החוזיות, והוא נובע בעיקר ממזומנים ושווי מזומנים, מהשקעות בניירות ערך סחירים ומחובות של לקוחות וחייבים אחרים.

(א) לחברה מזומנים, שווי מזומנים, פיקדונות ותיקי השקעות בשוק ההון אשר מופקדים בתאגיד בנקאי גדול. בהתאם, הנהלת החברה אינה צופה הפסדים הנובעים מסיכון אשראי זה.

(ב) לקוחותיה העיקריים של החברה הם חברות כרטיסי אשראי בעלי חוסן פיננסי. כמו כן לחברה מספר רב של גופים אחרים שחובותיהם לחברה מסתכמים בסכומים בלתי מהותיים. לפיכך סיכון החברה בקשר לאשראי לקוחות הינה מזערית. החברה אינה נדרשת לבצע הפרשה לחובות מסופקים.

(2) סיכון נזילות

סיכון נזילות הוא הסיכון שהחברה לא תוכל לעמוד במחויבויותיה הפיננסיות בהגיע מועד תשלומן. גישת החברה לניהול סיכונים הנזילות שלה היא להבטיח, ככל הניתן, את מידת הנזילות המספקת לעמידה בהתחייבויותיה במועד, בתנאים רגילים ובתנאי לחץ מבלי שיגרמו לה הפסדים בלתי רצויים או פגיעה במוניטין.

החברה עוקבת באופן שוטף אחר דרישות תזרים המזומנים ומוודאת קיומם של רמות מספקות של מזומנים על פי דרישה לתשלום הוצאות התפעול הצפויות, הסכומים הדרושים לעמידה בהתחייבויות הפיננסיות וסכומים הדרושים להשקעות ולפיתוח עסקי החברה. לחברה יתרות מזומנים ותיק ני"ע סחיר והיא אינה נדרשת למקורות מימון חיצוניים וממנת את כל פעילותה והשקעותיה ממקורותיה העצמאיים.

(3) סיכון שוק

סיכון שוק הוא הסיכון ששינויים במחירי שוק, כגון שערי חליפין של מטבע חוץ, מדד המחירים לצרכן, שיעורי ריבית ומחירים של מכשירים פיננסיים נסחרים, ישפיעו על הכנסות החברה או על ערך החזקותיה במכשירים הפיננסיים. מטרת ניהול סיכונים השוק הינה לנהל ולפקח על החשיפה לסיכונים

שוק במסגרת פרמטרים מקובלים, במטרה להשגת רווחיות מסוימת מתיק הנוסטרו אך תוך הקפדה על סיכונים מינימליים. לחברה תיק ניירות ערך המוצג בשווי הוגן בהתאם למחירי שוק מצוטטים. תיק זה חשוף לסיכונים לפי מחיר ניירות הערך בבורסה.

(א) סיכון שער חליפין ומדד

חלק מתיק ניירות הערך למסחר של החברה נקוב ו/או צמוד למט"ח בעיקר לדולר ו/או למדד. כתוצאה מכך קיימת לחברה חשיפה מטבעית מסוימת וחשיפה לשינויים במדד בכל הקשור לתיק זה.

(ב) סיכון שערי ריבית

חלק מניירות הערך למסחר הינם אגרות חוב של המדינה ו/או אגרות חוב של חברות וכן לחברה פיקדונות שקליים נושאי ריבית. כתוצאה מכך קיימת לחברה חשיפה לשינויים בשיעורי הריבית הנקבעים על ידי בנק ישראל בכל הקשור לפריטים אלה.

ב. סיכון אשראי

חשיפה לסיכון אשראי

הערך בספרים של הנכסים הפיננסיים מייצג את חשיפת האשראי המירבית. החשיפה המירבית לסיכון האשראי הינה כדלקמן:

ליום 31 בדצמבר		
	2022	2023
אלפי ש"ח		
מזומנים ופקדונות בבנקים	37,941	17,833
פקדונות לזמן קצר	10,087	14,095
ניירות ערך למסחר	127,554	139,691
לקוחות	21,959	26,454
חייבים אחרים	596	450
מיסי הכנסה לקבל	-	2,639
סך הכל	198,137	201,162

ביאור 18 – מכשירים פיננסיים וניהול סיכונים פיננסיים (המשך)

ג. סיכון נזילות

הטבלה שלהלן מציגה את זמני הפירעון של ההתחייבויות הפיננסיות על פי התנאים החוזיים בסכומים לא מהוונים (כולל תשלומי ריבית):

ליום 31 בדצמבר 2023					
עד שנה	משנה עד שנתיים	עד 3 שנים	מ 4 שנים ואילך	תזרים מזומנים חוזי	הערך בספרים
אלפי ש"ח					
2,264	-	-	-	2,264	2,264
2,830	2,416	2,125	17,471	24,842	20,329
11,762	-	-	-	11,762	11,762
-	-	-	-	-	-
16,856	2,416	2,125	17,471	38,868	34,355
סך הכל					
ליום 31 בדצמבר 2022					
עד שנה	משנה עד שנתיים	עד 3 שנים	מ 4 שנים ואילך	תזרים מזומנים חוזי	הערך בספרים
אלפי ש"ח					
3,561	-	-	-	3,561	3,561
2,824	2,533	2,130	18,930	26,417	21,372
8,529	-	-	-	8,529	8,529
2,170	-	-	-	2,170	2,170
17,084	2,533	2,130	18,930	40,677	35,632
סך הכל					

ד. סיכויי מדד ומטבע חוץ

(1) החשיפה לסיכון מדד ומטבע חוץ

חשיפת החברה לסיכון מדד ומטבע חוץ, המבוסס על ערכים נקובים, הינה כדלקמן:

ליום 31 בדצמבר 2023				
במטבע חוץ				
סה"כ	ללא הצמדה	בהצמדה	במטבע חוץ	
		למדד המחירים לצרכן		
אלפי ש"ח				
נכסים				
17,833	15,790	-	2,043	מזומנים ושווי מזומנים
14,095	14,095	-	-	פקדונות לזמן קצר
139,691	89,620	41,219	8,852	ניירות ערך למסחר
26,454	26,454	-	-	לקוחות
450	450	-	-	חייבים ויתרות חובה
2,639		2,639	-	מיסי הכנסה לקבל
201,162	146,409	43,858	10,895	סך כל הנכסים הפיננסיים
התחייבויות				
2,142	-	2,142	-	חלויות שוטפות בגין חכירה
2,264	2,214	-	50	ספקים ונותני שירותים
11,762	11,762	-	-	זכאים ויתרות זכות
18,187	-	18,187	-	התחייבויות בגין חכירה
34,355	13,976	20,329	50	סך כל ההתחייבויות הפיננסיות
166,807	132,433	23,529	10,845	עודף נכסים פיננסיים על התחייבויות פיננסיות

ביאור 18 – מכשירים פיננסיים וניהול סיכונים פיננסיים (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2022			
במטבע חוץ			
סה"כ	ללא הצמדה	בהצמדה למדד המחירים לצרכן	במטבע חוץ
אלפי ש"ח			
נכסים			
37,941	37,937	-	4
מזומנים ושווי מזומנים			
10,087	10,087	-	-
פקדונות לזמן קצר			
127,554	74,064	50,038	3,452
ניירות ערך למסחר			
21,959	21,959	-	-
לקוחות			
596	596	-	-
חייבים ויתרות חובה			
198,137	144,643	50,038	3,456
סך כל הנכסים הפיננסיים			
התחייבויות			
2,120	-	2,120	-
חלויות שוטפות בגין חכירה			
3,561	3,561	-	-
ספקים ונותני שירותים			
8,529	8,529	-	-
זכאים ויתרות זכות			
2,170	-	2,170	-
מיסי הכנסה לשלם			
19,252	-	19,252	-
התחייבויות בגין חכירה			
35,632	12,090	23,542	-
סך כל ההתחייבויות הפיננסיות			
162,505	132,553	26,496	3,456
עודף נכסים פיננסיים על התחייבויות פיננסיות			

(2) ניתוח רגישות

השינויים שנבחרו במשתני הסיכון הרלוונטיים נקבעו בהתאם להערכות ההנהלה לגבי שינויים אפשריים סבירים במשתני סיכון אלה.

החברה ביצעה מבחני רגישות לגורמי סיכון שוק עיקריים שיש בהם כדי להשפיע על תוצאות הפעולות או המצב הכספי המדווחים. מבחני הרגישות מציגים את הרווח או ההפסד ו/או השינוי בהון העצמי (לפני מס), עבור כל מכשיר פיננסי בגין משתנה הסיכון הרלוונטי שנבחר עבורו נכון לכל מועד דיווח. בחינת גורמי הסיכון נעשתה על בסיס מהותיות החשיפה של תוצאות הפעולות או המצב הכספי בגין כל גורם סיכון בהתייחס למטבע הפעילות ובהנחה שכל שאר המשתנים קבועים.

התחזקות הדולר כנגד הש"ח לתאריך 31 בדצמבר ועליה במדד המחירים לצרכן, הייתה מגדילה (מקטינה) את ההון העצמי ואת הרווח או ההפסד בסכומים המוצגים להלן. ניתוח זה נעשה בהנחה שכל שאר המשתנים, ובמיוחד שערי הריבית, נשארו קבועים.

לירידה בשער החליפין לעומת הש"ח בשיעור דומה ולירידה במדד המחירים לצרכן בשיעור דומה לתאריך 31 בדצמבר הייתה השפעה זהה, אם כי בכיוון הפוך, ובאותם סכומים, בהנחה שכל שאר המשתנים נשארו קבועים.

ביאור 18 – מכשירים פיננסיים וניהול סיכונים פיננסיים

ליום 31 בדצמבר 2022		ליום 31 בדצמבר 2023		
רווח	הון עצמי	רווח	הון עצמי	
(הפסד)		(הפסד)		
אלפי ש"ח				
1,325	1,325	1,176	1,176	עליה במדד המחירים לצרכן ב- 5%
173	173	173	173	עליה בשער החליפין של 5%
6,628	6,628	6,622	6,622	עליה בשיעור הריבית של 5%

ה. שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

כלל המכשירים הפיננסיים של החברה, פרט לניירות הערך למסחר, נמדדים בעלות מופחתת ושוויים ההוגן דומה לעלות המופחתת. ניירות ערך סחירים המוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד, נמדדים לפי מחירם המצוטט בבורסה ועל כן מדידתם מהווה רמה 1 במדרג השווי ההוגן.

ביאור 19 – בעלי עניין וצדדים קשורים

א. עד למועד הפיכתה של החברה לחברה ציבורית, בחודש מאי 2019, רוב בעלי המניות של החברה (הבנקים) החזיקו לפחות ב- 10% או יותר בהון המניות של החברה. בעקבות הפיכתה של החברה לחברה ציבורית כמפורט בביאור 1 לעיל, אין בעל מניות המחזיק מעל ל-10% בהון המניות של החברה.

ב. חברה קשורה - מס"ב, מוחזקת ע"י חלק מבעלי המניות בחברה (בשעורי החזקה שונים מאשר בחברה) בשיעורים הגבוהים מ- 25%, לכן יש לראותה כחברה קשורה.

ג. יתרות

יתרה ליום 31 בדצמבר

2022	2023
אלפי ש"ח	

נכסים :

37,941	17,833	מזומנים ופקדונות בבנקים (1)
10,087	14,095	פקדונות לזמן קצר
127,554	139,691	ניירות ערך למסחר (1)
583	444	חייבים -חברה קשורה (2)
7,612	10,336	לקוחות והכנסות לקבל (בנקים וחברות שמנפיקות וסולקות כרטיסי אשראי) (3)

(1) מתייחס למזומנים, פיקדונות וניירות ערך למסחר שבבעלות החברה, המופקדים בבנק שהוא בעל מניות בחברה.

(2) מתייחס למס"ב עבור החזר עלויות והשתתפות בהוצאות.

(3) מתייחס לשתי חברות שמנפיקות וסולקות כרטיסי אשראי בלבד שעדיין מוגדרות בעלות עניין

ביאור 19 – בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

ד. תמצית תוצאת עסקיות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר		
2021	2022	2023
אלפי ש"ח		
14,381	10,626	5,744
4,854	10,418	1,229
32,882	35,343	46,899
2,675	2,868	3,042

- (1) הכנסות, החזר עלויות וכו' שנתקבלו / שולמו למס"ב, כמפורט בבאור 17 ב' 2. בשנת 2022 נכלל סך של כ-7.5 מ"ח בגין רכישת שיפורים במושכר וריהוט ממס"ב.
- (2) הכנסות מחברות כרטיסי האשראי, בנקים שהם בעלי מניות בחברה וגופים הקשורים להם; בשנת 2023 ו-2022 מתייחס לשתי חברות שמנפיקות וסולקות כרטיסי אשראי בלבד שעדיין מוגדרות בעלות עניין.
- (3) הכנסות והוצאות ריבית הן עסקאות שנעשו עם בעלי עניין באותם תנאים אשר היו מתקיימים לו עסקאות אלו היו נעשות עם מי שאינו בעל עניין או צד קשור. הנתונים מתייחסים בעיקר להכנסות (הוצאות) נטו, שנבעו לחברה מתיק ניירות ערך למסחר שבבעלותה המופקד בבנק שהוא בעל מניות בחברה ולא מפעילות ישירה מול אותו בנק.

ה. אמות מידה לסיווג עסקאות זניחות

בחודש אפריל 2019 אימץ דירקטוריון החברה כללים וקווים מנחים לסיווגן של עסקאות של החברה עם מס"ב, או של מס"ב יש בהן עניין אישי כ"עסקה זניחה" כקבוע בתקנה 41(א)(6) (א) לתקנות ניירות ערך (עריכת דו"חות כספיים שנתיים), התש"ע – 2010 (להלן: "נוהל עסקאות זניחות"), באופן שבהעדר שיקולים מיוחדים העולים מכלל נסיבות העניין, עסקה זניחה (שאיננה חריגה) תהא כל אחת מסוגי העסקאות כמפורט להלן ואשר ישמשו את החברה בין היתר לקבלת החלטות בקשר עם אישורן של עסקאות ודיווחים אודותן. בחודש מאי 2022 אישרה ועדת הביקורת את אמות המידה.

עסקה זניחה של החברה הינה עסקה במהלך העסקים הרגיל של החברה ובתנאי שוק, אשר ניתנת על ידי החברה למס"ב או על ידי מס"ב לחברה, אשר איננה כלולה בהסכם החיובים בין החברה לבין מס"ב, ואשר ניתנת גם ללקוחות האחרים של החברה או של מס"ב, לפי העניין, אשר אינה עולה על רפי המהותיות של עסקה זניחה כמפורט להלן.

1. **בחינת תנאי השוק של העסקה:**

העסקה תחשב כעסקה בתנאי שוק ככל שתבוצע בהתאם למחירון החברה או מס"ב, לפי העניין.

2. **בחינת מהותיות:**

בהעדר שיקולים איכותיים מיוחדים העולים מכלל נסיבות העניין, עסקה עם מס"ב תחשב כעסקה זניחה, בהתאם לפרמטרים המפורטים להלן:

ההכנסות או ההוצאות השנתיות בגין ההתקשרות כאמור אינן עולות על 1% מההכנסות התפעוליות (כהגדרתן להלן) השנתיות של החברה בדו"חות הכספיים השנתיים של החברה בשנה שקדמה למועד ההתקשרות.

לצורך סעיף זה, הכנסות תפעוליות יחושבו כהכנסות החברה בהתאם לדוחותיה הכספיים בנטרול הכנסות מימון.

3. **שיקולים איכותיים:**

יש לקבוע כי העסקה אינה חריגה מבחינה איכותית. בהקשר זה יצוין כי, בחינת השיקולים האיכותיים של עסקה עם מס"ב עשויה להוביל לסיווג העסקה כעסקה חריגה למרות המפורט לעיל.

יודגש, כי ככל ותתעורר שאלה פרשנית בדבר עמידתה של עסקה באמות המידה תבוא השאלה בפני ועדת הביקורת.

3.1 כל עסקה תיבחן בפני עצמה, אולם אם העסקה מהווה שלב, מכלול או חלק מעסקאות אחרות תבוצע בחינה אחת לכלל העסקאות כאמור במשותף, על בסיס שנתי.

3.2 אי חריגות עסקה רב שנתית (עסקה לתקופה של מספר שנים) תיבחן מחדש מידי שנה על בסיס התנאים המנויים לעיל, על פי חלקה היחסי של העסקה באותה שנה.

ביאור 19 – בעלי עניין וצדדים קשורים

1. התחייבויות לשיפוי דירקטורים ונושאי משרה

על פי מדיניות התגמול, בכפוף לאישור האורגנים המוסמכים של החברה ובכפוף להוראות חוק החברות, החברה רשאית ליתן התחייבות מראש לשיפוי נושא משרה בה ו/או לשפות נושא משרה בה בדיעבד, לרכוש פוליסת ביטוח בגין אחריות דירקטורים ונושאי משרה אחרים בחברה, ולהעניק פטור מאחריות לנושאי משרה בחברה.

באסיפה כללית של החברה שהתקיימה ביום 7 ביולי 2014, אישרה האסיפה הכללית תיקון בתקנון החברה שנועד להתאים את הוראות התקנון להוראות הדין העדכניות בנושא פטור, שיפוי וביטוח. בין השאר, נועד התיקון לתקנון לאפשר לחברה לשפות ו/או לבטח נושאי משרה בחברה בהיקף ובתנאים הקבועים בחוק החברות. בנוסף, נועד התיקון המוצע לאפשר לחברה לשפות ו/או לבטח נושאי משרה בחברה על פי ובכפוף להוראות חוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988, כפי שתוקנו במסגרת חוק ההגבלים העסקיים (תיקון מס' 13), התשע"ב-2012.

עוד החליטה האסיפה הכללית של החברה שהתקיימה ביום 7 ביולי 2014 לאשר הענקת התחייבות לשיפוי לדירקטורים בחברה בהתאם לנוסח אחיד של כתב התחייבות לשיפוי. בכתב ההתחייבות לשיפוי נקבע, כי הסכום המרבי של השיפוי אשר יינתן לכל נושאי המשרה בחברה, במצטבר, לא יעלה על סכום השווה ל-25% מההון העצמי של החברה, בהתאם לדוחות הכספיים האחרונים של החברה שפורסמו סמוך לפני מועד אישור כתב ההתחייבות לשיפוי.

החברה נוהגת לחדש מדי שנה את התקשרותה בפוליסת ביטוח בגין אחריות דירקטורים ונושאי משרה אחרים בחברה.

ביום 2 באוקטובר, 2018, לאחר קבלת המלצת ועדת התגמול ודירקטוריון החברה, אישרה אסיפת בעלי המניות של החברה לעדכן את החלטת המסגרת בנוגע לביטוח כדלקמן:

- (1) התקשרות החברה בפוליסות ביטוח לדירקטורים ולנושאי המשרה האחרים (להלן: "פוליסה שנתית"), תעשה למספר תקופות ביטוח החל מתום תקופת פוליסת הביטוח הקיימת (31.12.2018) או מועד ההנפקה, לפי המוקדם, ועד (לא יאוחר) מסוף תקופת הפוליסה אשר תחודש בשנת 2023; רכישת הפוליסה השנתית יכול שתעשה על דרך של הארכת הפוליסה ו/או חידושה, או רכישת פוליסה אחרת במקרה הצורך;
- (2) ועדת התגמול ולאחריה הדירקטוריון יאשרו כל רכישת פוליסה שנתית ויאשרו כי הפוליסה השנתית הינה בהתאם למדיניות התגמול של החברה אשר תהיה בתוקף במועד אישור הפוליסה השנתית;
- (3) ועדת התגמול והדירקטוריון יאשרו בקשר עם כל רכישת פוליסה שנתית כי תנאיה סבירים ולטובת החברה, בהתחשב בחשיפות נושאי המשרה והחברה, היקף הכיסוי ותנאי השוק, ובלבד שיתקיימו התנאים הבאים:

- גבול אחריות הפוליסה השנתית לא יעלה על 15 מיליון דולר ארה"ב למקרה ולתקופת ביטוח שנתית (בתוספת הוצאות משפטיות סבירות), והכל בתוספת שיעור הפיחות השנתי של הדולר ביחס לשקל החדש (ככל שיהיה) החל ממועד האישור באסיפה הכללית;
- הפרמיה השנתית בגין הפוליסה השנתית לא תעלה על סך של 45,000 דולר ארה"ב, בתוספת של עד 15% מדי שנה ועד לפרמיה שנתית שבכל מקרה לא תעלה על 90,000 דולר ארה"ב.
- (4) להסמיק את החברה להגדיל את הפוליסה השנתית הקיימת לגבול אחריות של 15 מיליון דולר ארה"ב באופן מידי. הפרמיה בגין הגדלת גבול האחריות ביחס לפוליסה השנתית הקיימת (בגבול אחריות של 5 מיליון דולר ארה"ב) לא תעלה על סך של 20,000 דולר ארה"ב.

(5) לצורך ההנפקה, להסמיק את ועדת התגמול ולאחריה את הדירקטוריון לאחר את התקשרות החברה בפוליסה ייעודית (POSI) לכיסוי החבות של הדירקטורים ונושאי המשרה האחרים בחברה עקב ההנפקה (להלן: "**פוליסת ההנפקה**"). פוליסת ההנפקה תעשה לתקופה של עד (לא יאוחר) מ- 7 שנים מיום ההנפקה; גבול האחריות של פוליסת ההנפקה לא יעלה על 15 מיליון דולר ארה"ב למקרה ובמצטבר לכל תקופת הביטוח (בתוספת הוצאות משפטיות סבירות); הפרמיה הכוללת בגין פוליסת ההנפקה לא תעלה על סך של 50,000 דולר ארה"ב, פוליסת ההנפקה לא תהיה ניתנת לביטול אלא אם תבוטל ההנפקה בפועל. מובהר כי פוליסה זו באה בנוסף לפוליסה השנתית הקיימת. ביום 2 במאי 2019 התקשרה החברה בפוליסת הנפקה בהתאם לתנאי החלטת המסגרת.

ביאור 19 – בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

ז. הטבות לבעלי עניין ולחברי הנהלה בכירים :

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2021	2022	2023	
אלפי ש"ח			הרכב:
2,636	1,583	1,761	שכר ונלוות למנכ"ל המועסק בחברה (1)
(894)	142	208	שינויים אקטוארים
(368)	-	-	השתתפות חברה קשורה בעלויות הנ"ל(*)
-	705	822	עלות תשלום מבוסס מניות
1,373	2,430	2,791	עלות כוללת
2	1	1	מספר אנשים
2,587	2,149	2,068	גמול לדירקטורים אשר אינם מועסקים בחברה
9	9	9	מספר דירקטורים
280	343	363	פרמיית ביטוח בגין דירקטורים ונושאי משרה

1. כמפורט בביאור 8 חברי הנהלה בכירים, לרבות המנכ"ל, מקבלים מענקים שהזכאות להם והסכומים כפופים לאישור הדירקטוריון. אישור הדירקטוריון כאמור, ניתן לרוב לאחר מועד אישור הדוחות הכספיים. יחד עם זאת, בהתאם למדיניות החשבונאית שנוקטת החברה, הדוחות הכספיים כוללים הפרשה למענקים בהתאם לאומדן המתייחס לכלל עובדי החברה ביחד. העלויות המצוינות לעיל כוללות את העלויות בפועל בהן נשאה החברה בגין המענקים בכל שנה בהתאם למענק שאושר על ידי הדירקטוריון בשנה מסוימת בגין שנה קודמת. דהיינו, העלויות בשנים 2023 ו- 2022 המצוינות לעיל כוללות את המענקים שאושרו בשנים 2023 ו- 2022 בגין השנים 2022 ו- 2021 בהתאמה.

(*) לעניין השתתפות חברה קשורה בשנת 2021 ראו ביאור 17.2.

ח. הטבות לאנשי מפתח ניהוליים :

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2021	2022	2023	
אלפי ש"ח			הרכב:
2,949	4,370	4,756	שכר והטבות
417	163	313	שינויים אקטוארים
435	683	1,190	בונוסים
-	1,516	1,822	עלות תשלום מבוסס מניות
(788)	-	-	השתתפות חברה קשורה בעלויות הנ"ל(*)
3,012	6,733	8,081	עלות כוללת
4	5	5	מספר אנשים

(*) לעניין השתתפות חברה קשורה בשנת 2021 ראו ביאור 17.2.

ביאור 20 - אירועים לאחר תאריך הדוח

- ביום 3.1.2024 מינה הדירקטוריון יו"ר דירקטוריון חדש. תגמול היו"ר ותנאי ההתקשרות עימו אושרו באסיפה הכללית שהתכננה לאחר תקופת הדוח ביום 14.3.2024
- ביום 24 בינואר 2024 אישר דירקטוריון החברה הקצאת 30,000 אופציות המירות למניות רגילות בנות 0.0001 ש"ח ערך נקוב של החברה לנושאת משרה בחברה. האופציות הוענקו והונפקו בחודש פברואר 2024.
- בהתאם להסכם הקיבוצי שנחתם בחברה, ביום 27 בדצמבר 2023 אישר דירקטוריון החברה הענקת עד 358,944 אופציות המירות למניות רגילות בנות 0.0001 ש"ח ערך נקוב של החברה לעובדי החברה. האופציות הוענקו והונפקו בחודש פברואר 2024.
- לאחר תקופת הדו"ח ובמסגרת הליך גישור שניהלו החברה ומס"ב, קיבלו החברות את הצעת המגשר שאושרה על ידי דירקטוריון החברות וממתינה לאישור האסיפה הכללית של החברה הקבועה ליום 9 באפריל, 2024. לפרטים נוספים ראו ביאור 17 סעיף 4 לעיל.

חלק ד'

פרטים נוספים על התאגיד

פרטים נוספים על החברה

תוכן עניינים:

עמוד

3	תקנה 10א': תמצית דוחות על הרווח הכולל של החברה לפי רבעונים בשנת 2022
3	תקנה 20: מסחר בבורסה – ניירות ערך שנרשמו למסחר – מועדי וסיבות הפסקת מסחר
4	תקנה 21: תשלומים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה בשנת 2022
7	תקנה 21א': בעל השליטה בחברה
7	תקנה 22: עסקאות עם בעל שליטה או שלבעל השליטה יש בהן עניין אישי
7	תקנה 24: ניירות ערך המוחזקים על ידי בעל עניין בחברה סמוך לתאריך פרסום הדו"ח
7	תקנה 24א': ההון הרשום, ההון המונפק וניירות ערך המירים סמוך ככל האפשר לתאריך הדוח
7	תקנה 24ב': מרשם בעלי המניות של החברה
7	תקנה 25א': מענה הרשום של החברה ודרכי התקשרות
8	תקנה 26: הדירקטורים של החברה
15	תקנה 26א': נושאי משרה בכירה של החברה
19	תקנה 26ב': מספר מורשי החתימה העצמאיים
19	תקנה 27: רואה החשבון של החברה
19	תקנה 28: שינוי בתזכיר או בתקנון החברה
20	תקנה 29: המלצות והחלטות הדירקטורים
20	תקנה 29א': פרטים בדבר החלטות החברה

תקנה 10 א': תמצית דוחות על הרווח הכולל של התאגיד לפי רבעונים בשנת 2023 (באלפי ש"ח)

בשנת 2023				
שנת 2023	רבעון 4	רבעון 3	רבעון 2	רבעון 1
מבוקר	בלתי מבוקר			
אלפי ש"ח				
הכנסות				
120,540	30,357	31,540	30,261	28,382
14,379	4,130	4,397	3,503	2,349
134,919	34,487	35,937	33,764	30,731
סך כל ההכנסות				
92,951	26,219	24,328	21,444	20,960
הוצאות תפעוליות, הנהלה וכלליות				
41,968	8,268	11,609	12,320	9,771
רווח תפעולי				
6,393	3,284	(46)	2,643	512
1,068	255	313	185	315
(765)	(200)	(148)	(184)	(233)
6,696	3,339	119	2,644	594
הכנסות מימון נטו				
48,664	11,607	11,728	14,964	10,365
רווח לפני מיסים על ההכנסה				
10,448	2,285	3,037	2,740	2,386
מיסים על ההכנסה				
38,216	9,322	8,691	12,224	7,979
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות החברה				
0.96	0.23	0.22	0.31	0.20
רווח בסיסי ומדולל נקי למניה – המיוחס לבעלי המניות-בש"ח				
38,216	9,322	8,691	12,224	7,979
רווח נקי				
רווח כולל אחר, לפני מיסים:				
78	(242)	320	-	-
(18)	56	(74)	-	-
התאמות של התחייבויות בגין הטבות לעובדים				
השפעת המס המתייחס				
60	(186)	246	-	-
רווח כולל אחר המיוחס לבעלי המניות, לאחר מיסים				
38,276	9,136	8,937	12,224	7,979
הרווח הכולל המיוחס לבעלי המניות				

תקנה 20: מסחר בבורסה - ניירות ערך שנרשמו למסחר - מועדי וסיבות הפסקת מסחר

במהלך שנת הדיווח ועד למועד פרסום הדוח לא התקיימו הפסקות מסחר.

פרטים נוספים על התאגיד

תקנה 21: תשלומים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה בשנת 2023
להלן פירוט התגמולים שניתנו בגין שנת 2022 לכל אחד מחמשת בעלי התגמולים הגבוהים ביותר מבין נושאי המשרה הבכירה בחברה או בתאגיד שבשליטתה ולבעלי העניין, ואשר ניתנו לו בקשר עם כהונתו בחברה או בתאגיד שבשליטתה (הנתונים להלן מבטאים עלות מעביד והינם על בסיס שנתי):

פרטי מקבל התגמולים*																
סה"כ*	תגמולים אחרים* (אלפי ש"ח)			תגמולים בעבור שירותים* (אלפי ש"ח)								פרטי מקבל התגמולים*				
	אחר	דמי שכירות	ריבית	אחר**	עמלה	שכר דירקטורים	דמי ניהול	תשלום מבוטס מניות	מענק ⁽²⁾	שכר	שיעור החזקה בהון החברה ⁽³⁾	היקף משרה	תפקיד	שם		
2,791	-	-	-	313	-	-	-	822	453	1,203	-	100	מנכ"ל	מר איתן לב טוב ⁽³⁾		
1,514	-	-	-	112	-	-	-	303	277	822	-	100	פיתוח סמנכ"ל טכנולוגי	מר מאיר אלברג ⁽⁴⁾		
1,405	-	-	-	116	-	-	-	269	162	858	-	100	סמנכ"ל טכנולוגיה וחדשנות	מר גיא רם ⁽⁵⁾		
1,279	-	-	-	151	-	-	-	249	153	726	-	100	סמנכ"ל כספים	מר עפר עדן ⁽⁶⁾		
1,231	-	-	-	54	-	-	-	276	167	734	-	100	סמנכ"ל תשתיות	מר מקסים נייגובין ⁽⁷⁾		
458	-	-	-	-	-	458	-	-	-	-	-	40	יו"ר הדירקטוריון	מר שלמה ביסטר ⁽⁸⁾		
1,610	-	-	-	-	-	1,610	-	-	-	-	-	-	דירקטורים	דירקטורים ⁽⁹⁾		

****אחר :** לרבות: מזון, ביגוד, טלפון, שי לחג, רכב, אחזקת רכב, החזרי הוצאות שי לחג, נופש חברה והפרשי אקטואריה.
א. להלן הסברים ביחס לפרוט התגמולים בטבלה:
(1) לפרטים אודות אופציות שהוענקו לנושאי המשרה ראו תקנה 24 להלן.

פרטים נוספים על התאגיד

- (2) הסכומים מהתייחסים למענק שנתי בגין שנת 2022 אשר אושרו ושולמו בשנת 2023. בדוחות הכספיים לשנת 2023 נכללה הפרשה כללית (לא ספציפית) למענק שנתי בגין שנת 2023 (להלן ביחד: "ההפרשה הכללית"), בהתאם לאומדני החברה (ההפרשה הכללית אינה נכללת בבתונים שבטבלה).
- (3) מר איתן לב טוב מכחן כמנכ"ל החברה מחודש יולי 2021, על פי תנאי הסכם העסקה כפי שנחתם בינו לבין החברה ביום 27 ביוני 2021. להלן עיקרי תנאי הכהונה של מר לב טוב: שכר חודשי בסך של 72,000 ש"ח (ברוטו) לחודש (לחודש ינואר 2023 עודכן שכרו ל 75,600 ש"ח (ברוטו) לחודש. בחודש יולי 2023 עודכן שכרו ל 78,250 ש"ח (ברוטו) לחודש) אשר עודכן בחודש יולי 2023 ל 78,250 ש"ח (ברוטו) לחודש בהתאם לאישורי ועדת התגמול הדירקטוריון; השכר אינו צמוד למדד; מענק תלוי ביצועים – מר לב טוב יהא זכאי למענק מושגת תלוי ביצועים, בגין יעדים מדידים בהתאם למדיניות התגמול של החברה כאשר ביחס להוראות סעיף 38.3 למדיניות התגמול יחולו השינויים הבאים: הדירקטוריון יבחר לפחות 2 יעדים (ללא מקסימום) מתוך שמות היעדים המפורטים בסעיף האמור, כאשר משקל כל אחד מהם לא יעלה על 70% (ללא מינימום). גובה המענק יהיה כמפורט להלן: בגין עמידה ב-80% מהיעדים – 2 משכורות; בגין עמידה ב-90% מהיעדים – 3 משכורות; בגין עמידה ב-100% מהיעדים – 5 משכורות; בגין עמידה ב-150% ומעלה מהיעדים – 2 משכורות נוספות. המענק המקסימלי בגין רכיב זה של מענק תלוי ביצועים – עד 7 משכורות. בהתאם, סעיף 38.7 למדיניות התגמול לא יחול על המנכ"ל. מענק על-פי שיקול דעת – עד 2 משכורות. רכב – החברה תעמיד לרשותו של מר לב טוב ולצורך עבודתו, רכב מסוג סקודה סופרב או שווה ערך. החברה תישא בהוצאות הקבועות והמשכונות של הרכב והמנהל יישא בשווי שימוש; חופשה שנתית – 26 ימים בשנה; קרן השתלמות – החברה תפרוש על בסיס חודשי לקרן השתלמות עבור המנכ"ל סכום השווה ל-7.5% מהמשכורת והמנכ"ל יפרוש לקרן ההשתלמות סכום השווה ל-2.5% מהמשכורת. הסדר פנסיוני – החברה תבטח את מר לב טוב בהסדר פנסיוני על פי בחירת המנהל (ביטוח מנהלים, קרן פנסיה או שילוב ביניהם) ובהתאם לאישור הכללי להסדר סעיף 14. דמי מחלה ודמי הבראה – מר לב טוב יהא זכאי לימי מחלה והבראה כמקובל; הודעה מוקדמת – תקופת הודעה מוקדמת הדדית בת 120 ימים. אי-תחרות – התחייבות לאי תחרות במשך 12 חודשים מסיום תקופת ההודעה המוקדמת; במידה וסיום הכהונה הינה לאחר תקופת בת 36 חודשים לפחות והתקיימה במלואה ההתחייבות לאי תחרות, אזי ישולם מענק בגובה 4 משכורות. ביטוח ושיפוי – מר לב טוב יהא זכאי לביטוח נושאי משרה ולכתב פטור ושיפוי, כיתר נושאי המשרה בחברה. ביום 13 בפברואר 2022 אישרה האסיפה הכללית של בעלי המניות של החברה הקצאת 211,960 אופציות למנכ"ל הניתנות לשימוש ל-211,960 מניות. בקשר עם התגמול ההוני הסכים המנכ"ל כי סך המענק הכספי השנתי לא יעלה על 7 משכורות (במקום 9 משכורות כפי שאושר בתנאי הכהונה וההעסקה שלו). בגין שנת 2023 נקבעו יעדים לצורך חישוב החלק המדיד במענק המנכ"ל על בסיס עמידה ביעדי פיתוח עסקי והכנסות (40%), זמניות (30%) ופריקטים מרכזיים מתווה הפרדה ומודרניזציה ה MF (30%).
- (4) מר מאיר אלברג עובד בחברה החל מיום 15 לנואר 2016 ומכחן כמנכ"ל פיתוח טכנולוגי של החברה על פי תנאי הסכם העסקה כפי שנחתם בינו לבין החברה ביום 21 בדצמבר 2015. לפרטים נוספים ראו סעיף 8.2.8 בפרק 8 לתשקיף. ביום 22 בפברואר 2022 הוקצו לסמנכ"ל פיתוח טכנולוגי 71,095 אופציות הניתנות לשימוש ל-71,095 מניות רגילות של החברה.
- (5) מר גיא רם מכחן כמנכ"ל טכנולוגיה וחדשנות בחברה החל מיום 20 במרץ 2022, על פי תנאי הסכם העסקה כפי שנחתם בינו לבין החברה ביום 27 בינואר 2022. במסגרת הסכם ההעסקה זכאי סמנכ"ל טכנולוגיה וחדשנות, בנוסף לשכר החדשי, לתנאים סוציאליים ולחטבות שאינם חורגים מהמקובל (ביטוח מנהלים, ביטוח אובדן כושר עבודה, קרן השתלמות, 24 ימי חופשה בשנה, ימי מחלה וזמנון). בנוסף, מעמידה החברה לרשותו רכב ומכשיר טלפון סלולארי. כל צד רשאי לסיים את הסכם ההעסקה בהודעה מוקדמת של שלושה חודשים.
- (6) ביום 3 במאי 2022 הוקצו לסמנכ"ל טכנולוגיה וחדשנות 97,516 אופציות הניתנות לשימוש ל-97,516 מניות רגילות של החברה.
- (7) מר עפר עדן מכחן כמנכ"ל כספים של החברה מיום 25 בדצמבר 2017, על פי תנאי הסכם העסקה כפי שנחתם בינו לבין החברה ביום 25 בדצמבר 2017. במסגרת הסכם ההעסקה זכאי סמנכ"ל כספים, בנוסף לשכר החדשי, לתנאים סוציאליים ולחטבות שאינם חורגים מהמקובל (ביטוח מנהלים, ביטוח אובדן כושר עבודה, קרן השתלמות, 24 ימי חופשה בשנה, ימי מחלה וזמנון). בנוסף, מעמידה החברה לרשותו רכב ומכשיר טלפון סלולארי. כל צד רשאי לסיים את הסכם ההעסקה בהודעה מוקדמת של שלושה חודשים. ביום 22 בפברואר 2022 הוקצו לסמנכ"ל הכספים 58,362 אופציות הניתנות לשימוש ל-58,362 מניות רגילות של החברה.
- (7) מר מקסים נייגובזין מכחן כמנכ"ל פיתוח מערכות Front End בחברה מחודש אוגוסט 1992, לפרטים נוספים ר' סעיף 8.2.6 בפרק 8 לתשקיף. בינואר 2021, עודכנו תנאי העסקתו ומשכורתו עודכנה ל-12 משכורות חלק משכורת 13 ו-14. כל צד רשאי לסיים את הסכם ההעסקה בהודעה מוקדמת של שלושה חודשים. ביום 22.2.22 הוקצו לסמנכ"ל פיתוח מערכות Front End 64,704 אופציות הניתנות לשימוש ל-64,704 מניות רגילות של החברה.
- (8) תנאי כהונתו של מר שלמה ביסטרי כיו"ר דירקטוריון החברה אושרו על-ידי האסיפה הכללית של החברה ביום 6 באפריל 2021, בתוקף מיום 1 במרץ 2021. מר ביסטרי זכאי לסך חודשי (דמי ניהול) בסך של 38,000 ש"ח בתוספת מע"מ כדין, עבור מתן שירותים כיו"ר דירקטוריון בהיקף של 40% משרה. דירקטוריון החברה רשאי לעדכן את היקף המשרה, מעת לעת,

פרטים נוספים על התאגיד

בהתאם לצרכי החברה ובהתאם תעודכן התמורה באופן יחסי לתמורה שתעודכן לעיל, ובכל מקרה, התמורה החדשית לא תפחת מסך של 25,000 ש"ח בתוספת מע"מ כדין. החל מיום 1 בינואר 2023, החליט דירקטוריון החברה, בהתאם לבקשתו של יו"ר הדירקטוריון להקטין בחזרה את היקף משרתו ל-40%. בתאריך 2.1.2024 הסתיימה כהונתו כיו"ר הדירקטוריון ומר ביסטר אינו ממלא תפקיד בחברה.

(9) הסכום המצוין הינו בגין גמול הניתן לדירקטורים (ללא יו"ר הדירקטוריון) וההוצאות הנלוות אליו, שאינו חורג מהמקובל. הסכום האמור הינו סכום כולל ששולם לכל הדירקטורים יחדיו, אשר כיהנו כדירקטורים בחברה בשנת הדיווח והיו זכאים לגמול דירקטורים כמקובל. הגמול השנתי וגמול ההשתתפות בישיבה לדירקטור חיצוני מומחה בחברה, עומד על סכומי הגמול המרביים האפשריים לדירקטור חיצוני מומחה על פי התוספת הרביעית לתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), התש"ס – 2000 ("התקנות"), כפי שיהיו מעת לעת. בהתאם לדרגת החברה כאמור בתוספת הראשונה לתקנות, כפי שתהיה מעת לעת. ככל שדירקטור לא יעמוד בתנאים הנדרשים לצורך הגדרתו כ-"דירקטור חיצוני מומחה" לפי התקנות, יהיה זכאי דירקטור כאמור לסכומי הגמול המרביים האפשריים כאמור בתוספת השנייה והתוספת השלישית לתקנות.

ב. תקבולים ותגמולים מול מס"ב:

להלן פירוט אודות החזר עלויות והשתתפות בחוצאות בהתאם להסכם החיובים מול מס"ב, כמפורט בסעיף 6.17.4 לתשקיף וכן התחשבות הדדית בגין השקעות ברכוש קבוע:

שנתי	ש"ח	החזר עלויות שהתקבלו ממס"ב (באלפי ש"ח)	השתתפות בחוצאות ששולמו למס"ב (באלפי ש"ח)
שנת 2023	5,744		1,229

ג. מידע ביחס למדיניות התגמול בחברה:

למידע אודות מדיניות התגמול של החברה כפי שאושרה ביום 11 בנובמבר 2018 בתוקף החל מיום 12 ביוני 2019 ועד ליום 11 ביוני 2024 ותוקנה ביום 13 בפברואר 2022, ר' ביאור 13. לדוחות הכספיים.

תקנה 21א: בעל השליטה בתאגיד

בחברה אין בעל שליטה.

תקנה 22: עסקאות עם בעל שליטה או שלבעל השליטה יש בהן עניין אישי

כאמור לחברה אין בעל שליטה. יצוין כי בסעיף 8.3 בפרק 8 לתשקיף המדף שפרסמה החברה ביום 27 במאי 2019, הנושא תאריך 28 במאי 2019 (מס' אסמכתא: 2019-01-044844), אשר האמור בו מובא כאן על דרך ההפניה (להלן: "התשקיף"), לשם הזהירות, ועל אף שהחברה איננה רואה בבנקים בעלי שליטה, ניתנו פרטים בדבר העסקאות של החברה עם הבנקים או שלבנקים יש בהם עניין אישי. לעסקאות בין החברה למס"ב ראה ביאור 11 וביאור 17 לדוחות הכספיים.

תקנה 24: ניירות ערך המוחזקים על ידי בעלי עניין בתאגיד סמוך לתאריך פרסום הדו"ח

לפרטים אודות החזקות בעלי עניין בחברה בסמוך לתאריך הדו"ח ר' דיווח מידי של החברה בדבר מצבת החזקות בעלי עניין מיום 6 ביולי 2023 (מספר אסמכתא 2023-01-076527), אשר האמור בו מובא כאן על דרך ההפניה, וכן ראה דיווח אודות הקצאת אופציות לנושאת משרה מיום 22 בפברואר 2024 (מספר אסמכתא 2024-01-018822) אשר האמור בו מובא כאן על דרך ההפניה.

תקנה 24א: ההון הרשום ההון המונפק וניירות ערך המימים סמוך לתאריך הדוח

הון מניות רשום			הון מניות מונפק		
סך הכל	אינן מקנות זכויות הצבעה	אינן מקנות זכויות כלשהן	סך הכל	אינן מקנות זכויות הצבעה	אינן מקנות זכויות כלשהן
1,000,000,000,000	-	-	40,000,000	-	-
1,065,223	-	-	1,065,223	-	-
מניות רגילות					
אופציות לעובדים 02/22					

תקנה 24ב: מרשם בעלי המניות של התאגיד

לפרטים אודות הונה הרשום והמונפק של החברה, וכן אודות מרשם בעלי המניות של החברה, ר' דיווח החברה מיום 22 בפברואר 2024 אשר תוקן תיקון סופר ביום 7 במרץ 2024 (מספר אסמכתא: 2024-01-023595), אשר האמור בו מובא כאן על דרך ההפניה.

תקנה 25א: מענה הרשום של החברה ודרכי ההתקשרות

מען רשום: רחוב הרוקמים 26, חולון

מספר טלפון: 03-5264640

מספר פקס: 03-5253380

דואר אלקטרוני: rin@shva.co.il

אתר אינטרנט: www.shva.co.il

תקנה 26: הדירקטורים של החברה

שם:	שרון חרן – יו"ר הדירקטוריון
מספר זהות:	028958650
תאריך לידה:	16.11.1971
מען להמצאות כתבי בית- דין:	הצנחנים 30, גבעתיים.
נתינות:	ישראלית.
חברות בוועדות דירקטוריון	ועדת טכנולוגיה חדשנות וניהול סיכונים.
האם דירקטור בלתי תלוי או חיצוני או חיצוני מומחה:	לא.
האם בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית:	בעל כשירות מקצועית ומומחיות חשבונאית ופיננסית.
תפקיד שממלא בחברה, בחברה בת, בחברה קשורה או בחברה מוחזקת של החברה או של בעל עניין בה:	-
תאריך תחילת כהונה:	כדירקטור מיום 01.11.2019, כיו"ר דירקטוריון מיום 3.1.2024.
השכלה:	תואר שני במנהל עסקים (מימון ושיווק) מאוניברסיטת תל-אביב, תואר ראשון בניהול ובכלכלה מאוניברסיטת תל-אביב
עיסוק בחמש השנים האחרונות ופירוט תאגידים נוספים בהם מכהן כדירקטור:	סמנכ"ל Parametrix Insurance. מכהן כיו"ר דירקטוריון בג'ט שרון ניהול והשקעות בע"מ. מכהן כדירקטור בחברות הבאות: קיפאית בע"מ, ס.מ. פתרונות אחסנה בע"מ, והון וטבע בע"מ. בעל מומחיות בתחום הסייבר ואבטחת מידע לאור ניסיונו המקצועי.
קירבה משפחתית לבעל עניין אחר בחברה:	לא.

שם:	אסתר לוי
מספר זהות:	056131022
תאריך לידה:	13.11.59
מען להמצאות כתבי בית- דין:	קהילת ונציה 6, תל אביב.
נתינות:	ישראלית.
חברות בוועדות דירקטוריון:	ועדת ביקורת.
האם דירקטור בלתי תלוי או חיצוני או חיצוני מומחה:	כן, דירקטורית בלתי תלויה.
האם בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית:	בעלת כשירות מקצועית ומומחיות חשבונאית ופיננסית.

-	תפקיד שממלא בחברה, בחברה בת, בחברה קשורה או בחברה מוחזקת של החברה או של בעל עניין בה :
11.02.2018	תאריך תחילת כהונה :
תואר שני במנהל עסקים (מימון) מאוניברסיטת ת"א, תעודת הסמכה כרואת חשבון C.P.A. (ISR), תואר ראשון בכלכלה וחשבונאות מאוניברסיטת ת"א.	השכלה :
יועצת פיננסית ועסקית בחברת אימן י.ב. נכסים בע"מ. מכהנת כדח"צ בחברות הבאות: ניסן תעשיות רפואיות בע"מ, חירון בע"מ, ואקו"ם בע"מ. מכהנת כדירקטור בטן חברה לדלק בע"מ.	עיסוק בחמש השנים האחרונות ופירוט תאגידים נוספים בהם מכהן כדירקטור :
לא.	קירבה משפחתית לבעל עניין אחר בחברה :

שם :	מירב לשם
מספר זהות :	022647317
תאריך לידה :	29.10.1966
מען להמצאות כתבי בית- דין :	השופטים 26, תל אביב.
נתינות :	ישראלית.
חברות בוועדות דירקטוריות :	ועדת ביקורת, ועדת תגמול.
האם דירקטור בלתי תלוי או חיצוני או חיצוני מומחה :	כן, דירקטורית חיצונית.
האם בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית :	בעלת כשירות מקצועית.
תפקיד שממלא בחברה, בחברה בת, בחברה קשורה או בחברה מוחזקת של החברה או של בעל עניין בה :	-
תאריך תחילת כהונה :	31.8.2022
השכלה :	תואר ראשון במשפטים, האוניברסיטה העברית, תואר שני בספרות עברית, אוניברסיטת בן גוריון ; תואר שני במנהל עסקים, הטכניון.
עיסוק בחמש השנים האחרונות ופירוט תאגידים נוספים בהם מכהן כדירקטור :	מנהלת תפעול ב ACC – ארגון היועצים המשפטיים הפנימיים בישראל ; יועצת בשוק ההון לרבות בתחומי החיתום, מימון חוב ומימון המונים ; יועצת משפטית ומנהלת המחלקה המשפטית, הבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ.
קירבה משפחתית לבעל עניין אחר בחברה :	לא.

שם:	ש י און
מספר זהות:	057963779
תאריך לידה:	13.10.1962
מען להמצאות כתבי בית- דין:	סמטת הירק 1, הוד השרון.
נתינות:	ישראלית.
חברות בוועדות דירקטוריון:	ועדת טכנולוגיה חדשנות וניהול סיכונים.
האם דירקטור בלתי תלוי או חיצוני או חיצוני מומחה:	כן, דירקטור בלתי תלוי.
האם בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית:	בעל כשירות מקצועית.
תפקיד שממלא בחברה, בחברה בת, בחברה קשורה או בחברה מוחזקת של החברה או של בעל עניין בה:	אין.
תאריך תחילת כהונה:	21.01.2018
השכלה:	תואר שני במנהל עסקים (שיווק ומערכות מידע) מאוניברסיטת ת"א; תואר ראשון בכלכלה ומדעי המחשב מאוניברסיטת בר אילן.
עיסוק בחמש השנים האחרונות ופירוט תאגידים נוספים בהם מכהן כדירקטור:	נשיא ויו"ר אכילס סקוריטי בע"מ. בעל מומחיות בתחום הסייבר ואבטחת מידע לאור ניסיונו המקצועי.
קירבה משפחתית לבעל עניין אחר בחברה:	לא.

שם:	ג'קלין נטלי סטרומינגר
מספר זהות:	017586751
תאריך לידה:	05.02.1971
מען להמצאות כתבי בית-דין:	בראלי 8, תל אביב.
נתינות:	ישראלית.
חברות בוועדות דירקטוריון:	ועדת ביקורת וועדת תגמול.
האם דירקטור בלתי תלוי או חיצוני או חיצוני מומחה:	כן, דירקטורית חיצונית.
האם בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית:	בעלת כשירות מקצועית ומומחיות חשבונאית ופיננסית.
תפקיד שממלא בחברה, בחברה בת, בחברה קשורה או בחברה מוחזקת של החברה או של בעל עניין בה:	אין.
תאריך תחילת כהונה:	13.11.2019
השכלה:	תואר שני במנהל עסקים מאוניברסיטת תל-אביב; תואר שני במדיניות ציבורית מאוניברסיטת תל אביב; תואר ראשון בניהול ובכלכלה מאוניברסיטת תל-אביב.
עיסוק בחמש השנים האחרונות ופירוט תאגידים נוספים בהם מכהן כדירקטור:	מייסדת ומנכ"ל "השתלמותי", חברה במינהלת קרנות הפנסיה הוותיקות עמיתים, דירקטורית חיצונית בסולאיר אנרגיות מתחדשות בע"מ, דירקטורית חיצונית בקופת התגמולים לעובדי אל על נתיבי אויר בע"מ ודירקטורית חיצונית בפיוניר תכנון.
קירבה משפחתית לבעל עניין אחר בחברה:	לא.

שם:	שני פדרמן טרם
מספר זהות:	021716808
תאריך לידה:	18.7.1985
מען להמצאות כתבי בית-דין:	שבטי ישראל 21, מודיעין.
נתינות:	ישראלית.
חברות בוועדות דירקטוריון:	אין.
האם דירקטור בלתי תלוי או חיצוני או חיצוני מומחה:	לא.
האם בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית:	בעלת כשירות מקצועית.

מנהלת פיתוח עסקי וחדשנות בבנק דיסקונט לישראל בע"מ.	תפקיד שממלא בחברה, בחברה בת, בחברה קשורה או בחברה מוחזקת של החברה או של בעל עניין בה :
01.11.2020	תאריך תחילת כהונה :
תואר ראשון בכלכלה וניהול המסלול האקדמי במכללה למנהל; תואר שני במנהל עסקים התמחות במימון ובנקאות מהאוניברסיטה העברית בירושלים.	השכלה :
מנהלת תחום התשלומים וכרטיסי אשראי בבנק דיסקונט בע"מ; מנהלת יחידת תיעדוף השקעות טכנולוגיות ונדל"ן בבנק דיסקונט.	עיסוק בחמש השנים האחרונות ופירוט תאגידים נוספים בהם מכהן כדירקטור :
לא.	קירבה משפחתית לבעל עניין אחר בחברה :

שם :	דן כהן
מספר זהות :	058845207
תאריך לידה :	07/08/1964
מען להמצאות כתבי בית- דין :	יקינתון 50, חיפה.
נתינות :	ישראלית.
חברות בוועדות דירקטוריון :	ועדת תגמול.
האם דירקטור בלתי תלוי או חיצוני או חיצוני מומחה :	לא.
האם בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית :	בעל כשירות מקצועית ומומחיות חשבונאית פיננסית.
תפקיד שממלא בחברה, בחברה בת, בחברה קשורה או בחברה מוחזקת של החברה או של בעל עניין בה :	אין.
תאריך תחילת כהונה :	2.1.2024
השכלה :	AMP מנהל עסקים אוניברסיטת הארווארד בוסטון ; תואר ראשון בכלכלה ומנהל עסקים מאוניברסיטת חיפה.
עיסוק בחמש השנים האחרונות ופירוט תאגידים נוספים בהם מכהן כדירקטור :	יו"ר רשת מלונות בראון, יו"ר דירקטוריון חברת בליצבלאו בע"מ; יו"ר דירקטוריון חברת גרופ 107 ודירקטור חיצוני בחברת גמלא הראל.
קירבה משפחתית לבעל עניין אחר בחברה :	לא.

שם :	רון שמיר
מספר זהות :	058066184

תאריך לידה :	17/05/1963
מען להמצאות כתבי בית- דין :	אשכול לוי 98, תל אביב.
נתינות :	ישראלית.
חברות בוועדות דירקטוריון :	ועדת טכנולוגיה חדשנות וניהול סיכונים.
האם דירקטור בלתי תלוי או חיצוני או חיצוני מומחה :	דירקטור בלתי תלוי.
האם בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית :	בעל כשירות מקצועית.
תפקיד שממלא בחברה, בחברה בת, בחברה קשורה או בחברה מוחזקת של החברה או של בעל עניין בה :	אין.
תאריך תחילת כהונה :	4.2.2024
השכלה :	תואר שני במנהל עסקים מאוניברסיטת תל אביב ; תואר ראשון BSc מאוניברסיטת תל אביב.
עיסוק בחמש השנים האחרונות ופירוט תאגידים נוספים בהם מכהן כדירקטור	מנכ"ל חברת פונטיקה, שותף ומייסד טרא אנטרפרייז, יועץ עצמאי בתחום הסייבר והאסטרטגיה, מרצה מן החוץ באוניברסיטת תל אביב, עמית מחקר באוניברסיטה עברית בירושלים בנוסף מכהן כדירקטור בחברות פונטיקה בע"מ, טרא אנרפרייז בע"מ וטרא נובל בע"מ. בעל מומחיות מקצועית בתחום הסייבר ואבטחת מידע לאור נסיונו המקצועי
קירבה משפחתית לבעל עניין אחר בחברה :	לא.

שם :	ברוך גסול
מספר זהות :	016354656
תאריך לידה :	22/2/1972
מען להמצאות כתבי בית- דין :	ברנר 79, הרצליה.
נתינות :	ישראלית.
חברות בוועדות דירקטוריון :	לא.
האם דירקטור בלתי תלוי או חיצוני או חיצוני מומחה :	לא.

האם בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית:	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית.
תפקיד שממלא בחברה, בחברה בת, בחברה קשורה או בחברה מוחזקת של החברה או של בעל עניין בה:	מנהל אגף מוצרים בחטיבה הקמעונאית בבנק הפועלים.
תאריך תחילת כהונה:	31.12.2023
השכלה:	תואר שני מנהל עסקים, אוניברסיטת תל אביב; שנת השלמה לחשבונאות באוניברסיטת ת"א; תואר ראשון בכלכלה וחשבונאות, אוניברסיטת תל אביב.
עיסוק בחמש השנים האחרונות ופירוט תאגידים נוספים בהם מכהן כדירקטור	מנהל אגף המוצרים, חטיבה קמעונאית, בנק הפועלים; מוביל שבט אשראי קמעונאי, חטיבת החדשנות, בנק הפועלים
קירבה משפחתית לבעל עניין אחר בחברה:	לא.

בסיום הרבעון הרביעי לשנת הדיווח הסתיימה כהונת מר יוסי לוי כדירקטור בחברה. בעניין זה ראה דיווח מידי מיום 17 באוקטובר 2023 בעניין נושא משרה בכירה שחדל לכהן בתפקידו (מס' אסמכתא 2023-01-095413) אשר המידע האמור בו מובא על דרך ההפניה.

במהלך הרבעון הראשון לשנת 2024 סיימו את כהונתם מר שלום ביסטר, אשר כיהן כיו"ר דירקטוריון החברה, וכן מר אהוד ויזנר אשר כיהן כדירקטור בחברה. בעניין זה ראה דיווח מידי מיום 17 באוקטובר 2023 בעניין נושא משרה בכירה שחדל לכהן בתפקידו (מס' אסמכתא 2023-01-095425 ומס' אסמכתא 2023-01-095404) בהתאמה ואשר המידע האמור בהם מובא על דרך ההפניה.

תקנה 26א: נושאי משרה בכירה בחברה

שם:	איתן לב טוב
מספר זהות:	022158943
תאריך לידה:	03.11.1965
תפקיד שממלא בחברה, בחברת בת או בבעל עניין בה:	מנכ"ל.
קירבה משפחתית לנושא משרה בכיר אחר או בעל עניין אחר בחברה:	לא.
השכלה:	תואר ראשון בפיזיקה מאוניברסיטת תל אביב.
ניסיון עסקי בחמש השנים האחרונות:	מנכ"ל סודקסו פאס ישראל בע"מ (Cibus Soodexo).
תאריך תחילת כהונה:	01.07.2021

שם:	עפר עדן
מספר זהות:	055643274
תאריך לידה:	26.01.1959
תפקיד שממלא בחברה, בחברת בת או בבעל עניין בה:	סמנכ"ל כספים.
קירבה משפחתית לנושא משרה בכיר אחר או בעל עניין אחר בחברה:	לא.
השכלה:	תואר שני במנהל עסקים (התמחות במימון וחשבונאות) מאוניברסיטת ת"א; שנת השלמה לחשבונאות באוניברסיטת ת"א; תואר ראשון בחשבונאות וכלכלה מאוניברסיטת ת"א; CPA רואה חשבון מוסמך מטעם מועצת רואי החשבון.
ניסיון עסקי בחמש השנים האחרונות:	סמנכ"ל כספים בחברת מס"ב.
תאריך תחילת כהונה:	25.12.2017

שם:	רין קריכל מצוינים
מספר זהות:	037721057
תאריך לידה:	19.11.1983
תפקיד שממלא בחברה, בחברת בת או בבעל עניין בה:	סמנכ"ל ייעוץ משפטי ורגולציה.
קירבה משפחתית לנושא משרה בכיר אחר או בעל עניין אחר בחברה:	לא.
השכלה:	תואר ראשון במשפטים, המכללה למנהל.
ניסיון עסקי בחמש השנים האחרונות:	חברת הנהלה וממונת אכיפה וציות בפסגות קופות גמל ופנסיה בע"מ.
תאריך תחילת כהונה:	17.10.2021

שם:	גיא רם
מספר זהות:	036443703
תאריך לידה:	26.02.1979
תפקיד שממלא בחברה, בחברת בת או בבעל עניין בה:	סמנכ"ל טכנולוגיות וחדשנות.
קירבה משפחתית לנושא משרה בכיר אחר או בעל עניין אחר בחברה:	לא.
השכלה:	תואר ראשון במדעי המחשב, אוניברסיטת חיפה; תואר שני במנהל עסקים, הטכניון.
ניסיון עסקי בחמש השנים האחרונות:	סגן ראש אגף מערכות מידע, מכבי שירותי בריאות; מ"מ סמנכ"ל מערכות מידע מכבי שירותי בריאות; מנהל מחלקת פיתוח מערכות ליבה ודאטה בחברת כאל.
תאריך תחילת כהונה:	20.03.2022

שם:	רונית טישלר פיטי
מספר זהות:	040402760
תאריך לידה:	20.07.1980
תפקיד שממלא בחברה, בחברת בת או בבעל עניין בה:	סמנכ"ל תפעול וקשרי שותפים.
קירבה משפחתית לנושא משרה בכיר אחר או בעל עניין אחר בחברה:	לא.
השכלה:	תואר ראשון במדעי החברה וניהול מהאוניברסיטה הפתוחה.
ניסיון עסקי בחמש השנים האחרונות:	מנהלת מחלקת פרויקטים בשב"א; מנהלת פרויקטים ומנתחת מערכות בשב"א; מנהלת פרויקטים ומנתחת מערכות במקס איט פיננסיים בע"מ.
תאריך תחילת כהונה:	1.1.2022

שם:	טלי הולנברג
מספר זהות:	033291733
תאריך לידה:	11.03.1977
תפקיד שממלא בחברה, בחברת בת או בבעל עניין בה:	סמנכ"ל שיווק, מכירות ופיתוח עסקי.
קירבה משפחתית לנושא משרה בכיר אחר או בעל עניין אחר בחברה:	לא.
השכלה:	תואר ראשון במדעי ההתנהגות ופילוסופיה מאוניברסיטת בר אילן.
ניסיון עסקי בחמש השנים האחרונות:	מנהלת פעילות Processing במקס איט פיננסיים בע"מ.
תאריך תחילת כהונה:	01.06.2022

שם:	אודליה גרין כץ
מספר זהות:	040018558
תאריך לידה:	1.7.1980
תפקיד שממלא בחברה, בחברת בת או בבעל עניין בה:	מנהלת משאבי אנוש מיום 15.6.22 והחל מיום 1.1.24 מכהנת כסמנכ"ל משאבי אנוש.
קירבה משפחתית לנושא משרה בכיר אחר או בעל עניין אחר בחברה:	לא.
השכלה:	תואר ראשון במשפטים, אוניברסיטת ת"א ; תואר שני בלימודי עבודה, אוניברסיטת ת"א.
ניסיון עסקי בחמש השנים האחרונות:	מנהלת משאבי אנוש בחברת החשמל לישראל בע"מ.
תאריך תחילת כהונה:	15.06.2022

שם:	מאיר אלברג
מספר זהות:	038251161
תאריך לידה:	04.12.1975
תפקיד שממלא בחברה, בחברת בת או בבעל עניין בה:	סמנכ"ל פיתוח טכנולוגי.
קירבה משפחתית לנושא משרה בכיר אחר או בעל ענין אחר בחברה:	לא.
השכלה:	תואר ראשון במתמטיקה ומדעי המחשב מאוניברסיטת בן-גוריון.
ניסיון עסקי בחמש השנים האחרונות:	מנהל את הפיתוח הטכנולוגי בשבא.
תאריך תחילת כהונה:	15.01.2016

שם:	מקסים נייגובזין
מספר זהות:	308676873
תאריך לידה:	08.06.1964
תפקיד שממלא בחברה, בחברת בת או בבעל עניין בה:	סמנכ"ל פיתוח מערכות Front End.
קירבה משפחתית לנושא משרה בכיר אחר או בעל ענין אחר בחברה:	לא.
השכלה:	תואר ראשון ושני במתמטיקה מאוניברסיטת באקו (ברה"מ).
ניסיון עסקי בחמש השנים האחרונות:	מנהל תוכנה בסביבה פתוחה בשב"א.
תאריך תחילת כהונה:	09.2020

שם:	מיכל מזרחי
מספר זהות:	032056657
תאריך לידה:	10/03/1975
תפקיד שממלא בחברה, בחברת בת או בבעל עניין בה:	חשבת.
קירבה משפחתית לנושא משרה בכיר אחר או בעל עניין אחר בחברה:	לא.
השכלה:	תואר שני במנהל עסקים (התמחות במימון וחשבונאות) מהמכללה למנהל; שנת השלמה לחשבונאות במכללה למנהל; תואר ראשון בחשבונאות ומנהל עסקים מהמכללה למנהל; CPA רואה חשבון מוסמך מטעם מועצת רואי החשבון.
ניסיון עסקי בחמש השנים האחרונות:	שימשה גם כחשבת בחברת מס"ב.
תאריך תחילת כהונה:	23.6.2019

שם:	אלי הלל
מספר זהות:	027904655
תאריך לידה:	20.11.1970
תפקיד שממלא בחברה, בחברת בת או בבעל עניין בה:	מבקר פנים.
קירבה משפחתית לנושא משרה בכיר אחר או בעל עניין אחר בחברה:	לא.
השכלה:	תואר ראשון במנהל עסקים (חשבונאות), המכללה למנהל; רואה חשבון מוסמך (CPA) מטעם מועצת רואי החשבון; מבקר מערכות מידע מוסמך (CISA); מהנדס פתרונות הגנת הפרטיות (CDPSE).
ניסיון עסקי בחמש השנים האחרונות:	המבקר הפנימי של מנורה מבטחים פנסיה וגמל בע"מ.
תאריך תחילת כהונה:	05.12.2021

נושאי משרה בכירה (שאינם דירקטורים) שחדלו לכהן במהלך שנת הדיווח ועד למועד פרסום הדוח:

מר גדי מרגלית כיהן עד ליום 2 בינואר 2023 כסמנכ"ל תשתיות בחברה.

תקנה 26ב': מספר מורשי החתימה העצמאיים

נכון למועד זה, לחברה אין מורשי חתימה עצמאיים.

תקנה 27: רואי החשבון של החברה

משרד רו"ח קסלמן וקסלמן (ישראל PWC) מדרך מנחם בגין 146 תל אביב

תקנה 28: שינוי בתזכיר או בתקנון של החברה

אין.

תקנה 29: המלצות והחלטות הדירקטורים

א. החלטות הדירקטורים

ביום 28.3.23 החליט דירקטוריון החברה על חלוקת דיבידנד לבעלי המניות של החברה. לפרטים נוספים ראה דיווח מיידי של החברה מיום 28 במרץ 2023 (אסמכתא: 2023-01-034542) אשר המידע האמור בו מובא על דרך ההפניה. להנפקת אופציות לעובדים ונושאי משרה ראה ביאור 14 וכן ביאור 20 לדוחות הכספיים.

ב. החלטות האסיפה הכללית שהתקבלו שלא בהתאם להמלצות הדירקטורים

במהלך שנת הדיווח לא התקבלו החלטות על ידי האסיפה הכללית שלא בהתאם להחלטות הדירקטורים.

ג. החלטות אסיפה כללית מיוחדת

ביום 11 באוקטובר 2023 אישרה האסיפה הכללית של בעלי המניות של החברה את מינויה של הגב' אסתר (אתי) לוי ואת מינויו של מר רון שמיר כדירקטורים בלתי תלויים. כן אישרה האסיפה הכללית את מינויים של מר דן כהן, הגב' שני פדרמן ומר ברוך גסול כדירקטורים נוספים בחברה על פי הצעת בעלי המניות בחברה. לפרטים נוספים ראו דוח תוצאות אסיפה שפרסמה החברה ביום 11 באוקטובר 2023 (מספר אסמכתא: 2023-01-114948), אשר המידע האמור בו מובא על דרך ההפניה.

ביום 14 במרץ 2024 אישרה האסיפה הכללית של בעלי המניות של החברה את אישור תנאי העסקת מר שרון חרן כיו"ר דירקטוריון שבא לפרטים נוספים, ראו דוח תוצאות אסיפה שפרסמה החברה ביום 14 במרץ 2024 (מספר אסמכתא: 2024-01-026457), אשר המידע האמור בו מובא על דרך ההפניה.

תקנה 29 פרטים בדבר החלטות החברה

התחייבות לשיפוי ופטור לדירקטורים לנושאי משרה

ביום 7 ביולי 2014, אישרה האסיפה הכללית של בעלי מניות החברה הענקת התחייבות לשיפוי לדירקטורים בחברה בהתאם לנוסח אחיד של כתב התחייבות לשיפוי. ההתחייבות לשיפוי ניתנה בגין חבויות והוצאות, בהתאם להוראות חוק החברות, וזאת בקשר לסדרת אירועים (עילות שיפוי) המפורטים בכתב השיפוי.

סכום השיפוי המרבי שעשויה החברה לשלם לכל נושאי המשרה, כאמור לעיל, במצטבר, על פי כתב ההתחייבות, לא יעלה על סכום השווה ל-25% מההון העצמי של החברה, בהתאם לדוחות הכספיים האחרונים של החברה שפורסמו סמוך לפני מועד אישור כתב ההתחייבות לשיפוי. עוד החליטה האסיפה הכללית האמורה של בעלי מניות החברה, לאשר מתן פטור מראש לנושאי המשרה בחברה (המכהנים מעת לעת בחברה), כל אחד מהם בנפרד, מאחריותם בשל נזק עקב הפרת חובת הזהירות שלהם כלפי החברה, למעט: (א) הפרת חובת זהירות שנעשתה בכוונה או בפזיזות למעט אם נעשתה ברשלנות בלבד, ו- (ב) הפרת חובת זהירות של דירקטורים ב"חלוקה" כהגדרתה בחוק החברות. בחודש מאי 2019 אישרו ועדת התגמול, דירקטוריון החברה ואסיפת בעלי מניות החברה, את עדכון כתב הפטור והשיפוי ועדכון רשימת האירועים (עילות השיפוי) המפורטים בכתב השיפוי.

ביטוח לדירקטורים לנושאי משרה

ביום 2 באוקטובר 2018, לאחר קבלת המלצת ועדת התגמול ודירקטוריון החברה, אישרה אסיפת בעלי המניות של החברה עדכון להחלטת מסגרת המסמיכה את החברה מראש לרכוש פוליסת ביטוח בגין אחריות דירקטורים ונושאי משרה אחרים בחברה (D&O) מעת לעת, מבלי שידרש לכך אישור נוסף של האסיפה הכללית, והכל בכפוף לתנאים שפורטו בהחלטה:

א. התקשרות החברה בפוליסות ביטוח לדירקטורים ולנושאי המשרה האחרים (להלן: "פוליסה שנתית"), תעשה למספר תקופות ביטוח החל מתום תקופת פוליסת הביטוח הקיימת במועד ההחלטה (31 בדצמבר 2018) ועד (לא יאוחר) מסוף תקופת הפוליסה אשר תחודש בשנת 2023;

ב. רכישת הפוליסה השנתית יכול שתעשה על דרך של הארכת הפוליסה ו/או חידושה, או רכישת פוליסה אחרת במקרה הצורך;

- ג. ועדת התגמול ולאחריה הדירקטוריון יאשרו כל רכישת פוליסה שנתית ויאשרו כי הפוליסה השנתית הינה בהתאם למדיניות התגמול של החברה אשר תהיה בתוקף במועד אישור הפוליסה השנתית;
- ד. ועדת התגמול והדירקטוריון יאשרו בקשר עם כל רכישת פוליסה שנתית כי תנאיה סבירים ולטובת החברה, בהתחשב בחשיפות נושאי המשרה והחברה, היקף הכיסוי ותנאי השוק, ובלבד שיתקיימו התנאים הבאים:
- גבול אחריות הפוליסה השנתית לא יעלה על 15 מיליון דולר ארה"ב למקרה ולתקופת ביטוח שנתית (בתוספת הוצאות משפטיות סבירות), והכל בתוספת שיעור הפיחות השנתי של הדולר ביחס לשקל החדש (ככל שיהיה) החל ממועד האישור באסיפה הכללית;
 - הפרמיה השנתית בגין הפוליסה השנתית לא תעלה על סך של 45,000 דולר ארה"ב, בתוספת של עד 15% מדי שנה ועד לפרמיה שנתית שבכל מקרה לא תעלה על 90,000 דולר ארה"ב;
 - להסמיך את החברה להגדיל את הפוליסה השנתית הקיימת לגבול אחריות של 15 מיליון דולר ארה"ב באופן מידי. הפרמיה בגין הגדלת גבול האחריות ביחס לפוליסה השנתית הקיימת (בגבול אחריות של 5 מיליון דולר ארה"ב) לא תעלה על סך של 20,000 דולר/ארה"ב;

בהתאם לאמור בחודש יולי 2023, התקשרה החברה בפוליסת ביטוח שנתית (עד ליום 30 ביולי 2024), בגבולות אחריות של עד 15 מיליון דולר ארה"ב למקרה ולתקופה. ההשתתפות העצמית עומדת על סך שבין 50-100 אלפי דולר ארה"ב. הפרמיה השנתית בגין הפוליסה עומדת על סך של כ-75 אלף דולר ארה"ב.

חלק ה'

דוח בדבר הערכת אפקטיביות הבקרה
על הדיווח הכספי ועל הגילוי

דוח שנתי בדבר אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי לפי תקנה 9ב(א)

ההנהלה, בפקוח הדירקטוריון של שירותי בנק אוטומטיים בע"מ (להלן: "החברה"), אחראית לקביעתה ולהתקיימותה של בקרה פנימית נאותה על הדיווח הכספי ועל הגילוי בחברה.

לעניין זה חברי ההנהלה הם:

1. איתן לב טוב, מנהל כללי.
2. עפר עדן, סמנכ"ל כספים CFO.

בקרה פנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי כוללת בקורות ונהלים הקיימים בחברה, אשר תוכנו בידי המנהל הכללי ונושא המשרה הבכיר ביותר בתחום הכספים או תחת פיקוחם, או בידי מי שמבצע בפועל את התפקידים האמורים, בפקוח דירקטוריון החברה, אשר נועדו לספק מידה סבירה של בטחון בהתייחס למהימנות הדיווח הכספי ולהכנת הדוחות בהתאם להוראות הדין, ולהבטיח כי מידע שהחברה נדרשת לגלות בדוחות שהוא מפרסם על פי הוראות הדין נאסף, מעובד, מסוכם ומדווח במועד ובמתכונת הקבועים בדין.

הבקרה הפנימית כוללת, בין השאר, בקורות ונהלים שתוכנו להבטיח כי מידע שהחברה נדרשת לגלותו כאמור, נצבר ומועבר להנהלת החברה, לרבות למנהל הכללי ולנושא המשרה הבכיר ביותר בתחום הכספים או למי שמבצע בפועל את התפקידים האמורים, וזאת כדי לאפשר קבלת החלטות במועד המתאים, בהתייחס לדרישת הגילוי.

בשל המגבלות המבניות שלה, בקרה פנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי אינה מיועדת לספק בטחון מוחלט שהצגה מוטעית או השמטת מידע בדוחות תימנע או תתגלה.

ההנהלה, בפקוח הדירקטוריון, ביצעה בדיקה והערכה של הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי בחברה והאפקטיביות שלה.

הערכת אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי והגילוי שביצעה ההנהלה בפקוח הדירקטוריון כללה:

1. עדכון מסמך המיקוד (Scoping) לשנת 2023, באמצעותו זוהו היחידות העסקיות הרלבנטיות והתהליכים המהותיים מאוד לדיווח הכספי ולגילוי, כלהלן: (1) בקורות על תהליך הכנסות; (2) בקורות על תהליך השכר; (3) בקורות על תהליך מזומנים והשקעות; (4) בקורות על תהליך צדדים קשורים; (5) בקורות על תהליך אקטואריה.
2. כמו כן נכללו רכיבי הבקרה הפנימית הבאים: בקורות ברמת הארגון של הישות המדווחת (ELC), לרבות בקורות על תהליך העריכה והסגירה של דיווח כספי ובקורות כלליות של מערכות המידע (ITGC).

בהתבסס על הערכת האפקטיביות שביצעה ההנהלה בפקוח הדירקטוריון כמפורט לעיל, הדירקטוריון והנהלת החברה הגיעו למסקנה, כי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי בחברה ליום 31 בדצמבר 2023 היא אפקטיבית.

מצורפות להלן הצהרות מנהלים לפי תקנה 9ב(ד) ו-2 לתקנות הדוחות.

הצהרת מנהל כללי לפי תקנה 9(ב)(ד)(1)

אני, איתן לב טוב, מצהיר כי:

1. בחנתי את הדוח התקופתי של שירותי בנק אוטומטיים בע"מ (להלן: "החברה") לשנת 2023 (להלן: "הדוחות");
2. לפי ידיעתי, הדוחות אינם כוללים כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בהם מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בהם, לאור הנסיבות שבהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופת הדוחות.
3. לפי ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוחות משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות ותזרימי המזומנים של החברה לתאריכים ולתקופות שאליהם מתייחסים הדוחות.
4. גיליתי לרואה החשבון המבקר של החברה, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של דירקטוריון החברה, בהתבסס על הערכתי העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי העלולים באופן סביר להשפיע לרעה על יכולתה של החברה לאסוף, לעבד, לסכם או לדווח על מידע כספי באופן שיש בו להטיל ספק במהימנות הדיווח הכספי והכנת הדוחות הכספיים בהתאם להוראות הדין; וכן –
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, שבה מעורב המנהל הכללי או מי שכפוף לו במישרין או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי;
5. אני, לבד או יחד עם אחרים בחברה:
 - א. קבעתי בקורות ונהלים, או וידאתי קביעתם וקיומם של בקורות ונהלים תחת פיקוחי, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לחברה, מובא לידיעתי על ידי אחרים בחברה, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוחות; וכן-
 - ב. קבעתי בקורות ונהלים, או וידאתי קביעתם וקיומם של בקורות ונהלים תחת פיקוחי, המיועדים להבטיח באופן סביר את מהימנות הדיווח הכספי והכנת הדוחות הכספיים בהתאם להוראות הדין, לרבות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים;
 - ג. הערכתי את האפקטיביות של הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי, והצגתי בדוח זה את מסקנות הדירקטוריון וההנהלה לגבי האפקטיביות של הבקרה הפנימית כאמור למועד הדוחות.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

איתן לב טוב
מנהל כללי

26 במרץ 2024

הצהרת נושא המשרה הבכיר בתחום הכספים לפי תקנה 9ב(ד)(2)

אני, עפר עדן, מצהיר כי:

1. בחנתי את הדוח התקופתי של שירותי בנק אוטומטיים בע"מ (להלן: "החברה") לשנת 2023 (להלן: "הדוחות");
2. לפי ידיעתי, הדוחות אינם כוללים כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בהם מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בהם, לאור הנסיבות שבהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופת הדוחות.
3. לפי ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוחות משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות ותזרימי המזומנים של החברה לתאריכים ולתקופות שאליהם מתייחסים הדוחות.
4. גיליתי לרואה החשבון המבקר של החברה, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של דירקטוריון החברה, בהתבסס על הערכתי העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי העלולים באופן סביר להשפיע לרעה על יכולתה של החברה לאסוף, לעבד, לסכם או לדווח על מידע כספי באופן שיש בו להטיל ספק במהימנות הדיווח הכספי והכנת הדוחות הכספיים בהתאם להוראות הדין; וכן –
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, שבה מעורב המנהל הכללי או מי שכפוף לו במישרין או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי;
5. אני, לבד או יחד עם אחרים בחברה:
 - א. קבעתי בקרות ונהלים, או וידאתי קביעתם וקיומם של בקרות ונהלים תחת פיקוחי, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לחברה, מובא לידיעתי על ידי אחרים בחברה, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוחות; וכן-
 - ב. קבעתי בקרות ונהלים, או וידאתי קביעתם וקיומם של בקרות ונהלים תחת פיקוחי, המיועדים להבטיח באופן סביר את מהימנות הדיווח הכספי והכנת הדוחות הכספיים בהתאם להוראות הדין, לרבות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים;
 - ג. הערכתי את האפקטיביות של הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי, והצגתי בדוח זה את מסקנות הדירקטוריון וההנהלה לגבי האפקטיביות של הבקרה הפנימית כאמור למועד הדוחות.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

עפר עדן
סמנכ"ל כספים CFO

26 במרץ 2024